။ နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

ခုဒ္ဒကနိကာယေ

ဥဒါန-အဋ္ဌကထာ

ဂန္ထာရမ္ဘကထာ

မဟာကာရုဏိကံ **နာထံ,** ဉေယျသာဂရပါရဂုံ။
ဝန္ဒေ နိပုဏဂမ္ဘီရ-ဝိစိတ္တနယဒေသနံ။

ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နာ, ယေန နီယန္တိ လောကတော။
ဝန္ဒေ တမုတ္တမံ **ဓမ္မံ,** သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓပူဇိတံ။

သီလာဒိဂုဏသမ္ပန္နော, ဌိတော မဂ္ဂဖလေသု ယော။
ဝန္ဒေ **အရိယသင်္ဃံ** တံ, ပုညက္ခေတ္တံ အနုတ္တရံ။

ဝန္ဒနာဇနိတံ ပုညံ, ဣတိ ယံ ရတနတ္တယေ။
ဟတန္တရာယော သဗ္ဗတ္ထ, ဟုတွာဟံ တဿ တေဇသာ။

တေန တေန နိဒါနေန, ဒေသိတာနိ ဟိတေသိနာ။
ယာနိ သုဒ္ဓါပဒါနေန, ဥဒါနာနိ မဟေသိနာ။

တာနိ သဗ္ဗာနိ ဧကဇ္ဈံ, အာရောပေန္တေဟိ သင်္ဂဟံ။
ဥဒါနံ နာမ သင်္ဂီတံ, ဓမ္မသင်္ဂါဟကေဟိ ယံ။

ဇိနဿ ဓမ္မသံဝေဂ-ပါမောဇ္ဇပရိဒီပနံ။
သောမနဿသမုဋ္ဌာန-ဂါထာဟိ ပဋိမဏ္ဍိတံ။

တဿ ဂမ္ဘီရဉာဏေဟိ, ဩဂါဟေတဗ္ဗဘာဝတော။
ကိဉ္စာပိ ဒုက္ကရာ ကာတုံ, အတ္ထသံဝဏ္ဏနာ မယာ။

သဟသံဝဏ္ဏနံ ယသ္မာ, ဓရတေ သတ္ထုသာသနံ။
ပုဗ္ဗာစရိယသီဟာနံ, တိဋ္ဌတေဝ ဝိနိစ္ဆယော။

တသ္မာ တံ အဝလမ္ဗိတွာ, ဩဂါဟေတွာန ပဉ္စပိ။
နိကာယေ ဥပနိဿာယ, ပေါရာဏဋ္ဌကထာနယံ။

သုဝိသုဒ္ဓံ အသံကိဏ္ဏံ, နိပုဏတ္ထဝိနိစ္ဆယံ။
မဟာဝိဟာရဝါသီနံ, သမယံ အဝိလောမယံ။

ပုနပ္ပုနာဂတံ အတ္ထံ, ဝဇ္ဇယိတွာန သာဓုကံ။
ယထာဗလံ ကရိဿာမိ, **ဥဒါနဿတ္ထဝဏ္ဏနံ** ။

ဣတိ အာကင်္ခမာနဿ၊ သဒ္ဓမ္မဿ စိရဋ္ဌိတိံ။
ဝိဘဇ္ဇန္တဿ တဿတ္ထံ၊ သာဓု ဂဏှာဟန္တု သာဓဝေါတိ။

တတ္ထ **ဥဒါန**န္တိ ကေနဋ္ဌေန ဥဒါနံ? ဥဒါနနဋ္ဌေန။ ကိမိဒံ ဥဒါနံ နာမ? ပီတိဝေဂသမုဋ္ဌာပိတော ဥဒါဟာရော။ ယထာ ဟိ ယံ တေလာဒိ မိနိတဗ္ဗဝတ္ထု မာနံ ဂဟေတုံ န သက္ကောတိ, ဝိဿန္ဒိတွာ ဂစ္ဆတိ, တံ ''အဝသေကော''တိ ဝုစ္စတိ။ ယဉ္စ ဇလံ တဠာကံ ဂဟေတုံ န သက္ကောတိ, အဇ္ဈောတ္ထရိတွာ ဂစ္ဆတိ, တံ ''ဩဃော''တိ ဝုစ္စတိ။ ဧဝမေဝ ယံ ပီတိဝေဂသမုဋ္ဌာပိတံ ဝိတက္ကဝိပ္ဖာရံ အန္တောဟဒယံ သန္ဓာရေတုံ န သက္ကောတိ, သော အဓိကော ဟုတွာ အန္တော အသဏ္ဌဟိတွာ ဗဟိ ဝစီဒွါရေန နိက္ခန္တော ပဋိဂ္ဂါဟကနိရပေက္ခော ဥဒါဟာရဝိသေသော **''ဥဒါန''**န္တိ ဝုစ္စတိ။ ဓမ္မသံဝေဂဝသေနပိ အယမာကာရော လဗ္ဘတေဝ။

တယိဒံ ကတ္ထစိ ဂါထာဗန္ဓဝသေန ကတ္ထစိ ဝါကျဝသေန ပဝတ္တံ။ ယံ ပန အဋ္ဌကထာသု ''သောမနဿဉာဏမယိကဂါထာပဋိသံယုတ္တာ''တိ ဥဒါနလက္ခဏံ ဝုတ္တံ, တံ ယေဘုယျဝသေန ဝုတ္တံ။ ယေဘုယျေန ဟိ ဥဒါနံ ဂါထာဗန္ဓဝသေန ဘာသိတံ ပီတိသောမနဿသမုဋ္ဌာပိတဉ္စ။ ဣတရမ္ပိ ပန ''အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, တဒါယတနံ, ယတ္ထ နေဝ ပထဝီ န အာပေါ''တိအာဒီသု (ဥဒါ. ၇၁) ''သုခကာမာနိ ဘူတာနိ, ယော ဒဏ္ဍေန ဝိဟိံသတီ''တိ (ဓ. ပ. ၁၃၁), ''သစေ ဘာယထ ဒုက္ခဿ, သစေ ဝေါ ဒုက္ခမပ္ပိယ''န္တိ ဧဝမာဒီသု (ဥဒါ. ၄၄; နေတ္တိ. ၉၁) စ လဗ္ဘတိ။

ဧဝံ တယိဒံ သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓဘာသိတံ, ပစ္စေကဗုဒ္ဓဘာသိတံ, သာဝကဘာသိတန္တိ တိဝိဓံ ဟောတိ။ တတ္ထ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဘာသိတံ – ''သဗ္ဗေသု ဘူတေသု နိဓာယ ဒဏ္ဍံ, အဝိဟေဌယံ အညတရမ္ပိ တေသ''န္တိအာဒိနာ (သု. နိ. ၃၅; စူဠနိ. ခဂ္ဂဝိသာဏသုတ္တနိဒ္ဒေသ ၁၂၁) ခဂ္ဂဝိသာဏသုတ္တေ အာဂတမေဝ။ သာဝကဘာသိတာနိပိ –

''သဗ္ဗော ရာဂေါ ပဟီနော မေ၊ သဗ္ဗော ဒေါသော သမူဟတော။
သဗ္ဗော မေ ဝိဟတော မောဟော၊ သီတိဘူတောသ္မိ နိဗ္ဗုတော''တိ။ (ထေရဂါ. ၇၉) –

အာဒိနာ ထေရဂါထာသု –

''ကာယေန သံဝုတာ အာသိံ၊ ဝါစာယ ဥဒ စေတသာ။
သမူလံ တဏှမဗ္ဗုယှ၊ သီတိဘူတာသ္မိ နိဗ္ဗုတာ''တိ။ (ထေရီဂါ. ၁၅) –

အာဒိနာ ထေရီဂါထာသု စ အာဂတာနိ။ တာနိ ပန တေသံ ထေရာနံ ထေရီနဉ္စ န ကေဝလံ ဥဒါနာနိ ဧဝ, အထ ခေါ သီဟနာဒာပိ ဟောန္တိ။ သက္ကာဒီဟိ ဒေဝေဟိ ဘာသိတာနိ ''အဟော ဒါနံ ပရမဒါနံ, ကဿပေ သုပ္ပတိဋ္ဌိတ''န္တိအာဒီနိ (ဥဒါ. ၂၇), အာရာမဒဏ္ဍဗြာဟ္မဏာဒီဟိ မနုဿေဟိ စ ဘာသိတာနိ ''နမော တဿ ဘဂဝတော''တိအာဒီနိ (အ. နိ. ၂.၃၈) တိဿော သင်္ဂီတိယော အာရုဠှာနိ ဥဒါနာနိ သန္တိ ဧဝ, န တာနိ ဣဓ အဓိပ္ပေတာနိ။ ယာနိ ပန သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန သာမံ အာဟစ္စ ဘာသိတာနိ ဇိနဝစနဘူတာနိ, ယာနိ သန္ဓာယ ဘဂဝတာ ပရိယတ္တိဓမ္မံ နဝဓာ ဝိဘဇိတွာ ဥဒ္ဒိသန္တေန ဥဒါနန္တိ ဝုတ္တာနိ, တာနေဝ ဓမ္မသင်္ဂါဟကေဟိ **''ဥဒါန''**န္တိ သင်္ဂီတန္တိ တဒေဝေတ္ထ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗဘာဝေန ဂဟိတံ။

ယာ ပန ''အနေကဇာတိသံသာရ''န္တိအာဒိကာ ဂါထာယ ဒီပိတာ ဘဂဝတာ ဗောဓိမူလေ ဥဒါနဝသေန ပဝတ္တိတာ အနေကသတသဟဿာနံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါနံ အဝိဇဟိတဥဒါနဂါထာ စ, တာ အပရဘာဂေ ပန ဓမ္မဘဏ္ဍာဂါရိကဿ ဘဂဝတာ ဒေသိတတ္တာ ဓမ္မသင်္ဂါဟကေဟိ ဥဒါနပါဠိယံ သင်္ဂဟံ အနာရောပေတွာ ဓမ္မပဒေ သင်္ဂီတာ။ ယဉ္စ ''အညာသိ ဝတ, ဘော ကောဏ္ဍညော, အညာသိ ဝတ, ဘော ကောဏ္ဍညော''တိ (မဟာဝ. ၁၇; သံ. နိ. ၅.၁၀၈၁; ပဋိ. မ. ၂.၃၀) ဥဒါနဝစနံ ဒသသဟဿိလောကဓာတုယာ ဒေဝမနုဿာနံ ပဝေဒနသမတ္ထနိဂ္ဃောသဝိပ္ဖာရံ ဘဂဝတာ ဘာသိတံ, တဒပိ ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနသုတ္တန္တဒေသနာပရိယောသာနေ အတ္တနာ အဓိဂတဓမ္မေကဒေသဿ ယထာဒေသိတဿ အရိယမဂ္ဂဿ သာဝကေသု သဗ္ဗပဌမံ ထေရေန အဓိဂတတ္တာ အတ္တနော ပရိဿမဿ သဖလဘာဝပစ္စဝေက္ခဏဟေတုကံ ပဌမဗောဓိယံ သဗ္ဗေသံ ဧဝ ဘိက္ခူနံ သမ္မာပဋိပတ္တိပစ္စဝေက္ခဏဟေတုကံ ''အာရာဓယိံသု ဝတ မံ ဘိက္ခူ ဧကံ သမယ''န္တိအာဒိဝစနံ (မ. နိ. ၁.၂၂၅) ဝိယ ပီတိသောမနဿဇနိတံ ဥဒါဟာရမတ္တံ, ''ယဒါ ဟဝေ ပါတုဘဝန္တိ ဓမ္မာ''တိအာဒိဝ

စနံ (မဟာဝ. ၁-၃; ဥအ. ၁-၃) ဝိယ ပဝတ္တိယာ နိဝတ္တိယာ တ န ပကာသနတ္ထိ, န ဓမ္မသင်္ဂာဟကေဟိ ဥဒာနဟဋ္ဌိယံ သင်္ဂီ တတ္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

တံ ပနေတံ **ဥဒာနံ** ဝိနယပိဋကံ, သုတ္တန္တပိဋကံ, အဘိဓမ္မပိဋကန္တိ တီသု ပိဋကေသု သုတ္တန္တပိဋကပရိယာပန္နံ, ဒီဃ နိကာယော, မဇ္ဈိမနိကာယော, သံယုတ္တနိကာယော, အင်္ဂုတ္တရနိကာယော, ခုဒ္ဒကနိကာယောတိ ပဉ္စသု နိကာယေသု ခုဒ္ဒ ဒကနိကာယပရိယာပန္နံ, သုတ္တံ, ဂေယျံ, ဝေယျာကရဏံ, ဂါထာ, ဥဒာနံ, ဣတိဝုတ္တကံ, ဇာတကံ, အဗ္ဘုတဓမ္မံ, ဝေဒလ္လန္တိ နဝသု သာသနင်္ဂေသု ဥဒာနသင်္ဂဟံ။

"ဒွါသီတိ ဗုဒ္ဓတော ဂဏှိံ, ဒွေ သဟဿာနိ ဘိက္ခုတော။
စတုရာသီတိ သဟဿာနိ, ယေ မေ ဓမ္မာ ပဝတ္တိနော"တိ။ (ထေရဂါ. ၁၀၂၇) –

ဧဝံ ဓမ္မဘဏ္ဍာဂာရိကေန ပဋိညာတေသု စတုရာသီတိယာ ဓမ္မက္ခန္ဓသဟဿေသု ကတိပယဓမ္မက္ခန္ဓသင်္ဂဟံ။ ဗောဓိဝဂ္ဂေါ, မုစလိန္ဒဝဂ္ဂေါ, နန္ဒဝဂ္ဂေါ, မေဃိယဝဂ္ဂေါ, သောဏဝဂ္ဂေါ, ဇစ္စန္ဓဝဂ္ဂေါ, စူဠဝဂ္ဂေါ, ပာဋလိဂာမိယဝဂ္ဂေါ ကေတိ ဝဂ္ဂတော အဋ္ဌဝဂ္ဂံ; သုတ္တတော အသီတိသုတ္တသင်္ဂဟံ, ဂါထာတော ပဉ္စနဝုတိဥဒာနဂါထာသင်္ဂဟံ။ ဘာဏ တရတော အဍ္ဎနဝမတ္တာ ဘာဏတရာ။ အနုသန္ဓိတော ဗောဓိသုတ္တေ ပုစ္ဆာနုသန္ဓိဝသေန ကောနုသန္ဓိ, သုပ္ပဝါသာသုတ္တေ ပုစ္ဆာနုသန္ဓိယထာနုသန္ဓိဝသေန ဒွေ အနုသန္ဓီ, သေသေသု ယထာနုသန္ဓိဝသေန ဧကေကော အနုသန္ဓိ, အဇ္ဈာသယာနု သန္ဓိ ပနေတ္ထ နတ္ထိ။ ဧဝံ သဗ္ဗထာပိ ဧကာသီတိအနုသန္ဓိသင်္ဂဟံ။ ပဒတော သတာဓိကာနိ ဧကဝီသ ပဒသဟဿာနိ, ဂါထာ ပာဒတော တေဝီသတိ စတုဿတာဓိကာနိ အဋ္ဌ သဟဿာနိ , အက္ခရတော သတ္တသဟဿာဓိကာနိ သဋ္ဌိ သဟဿ သာနိ တီဏိ စ သတာနိ ဒွါသီတိ စ အက္ခရာနိ။ တေနေတံ ဝုစ္စတိ –

"အသီတိ ဧဝ သုတ္တန္တာ, ဝဂ္ဂါ အဋ္ဌ သမာသတော။
ဂါထာ စ ပဉ္စနဝုတိ, ဥဒာနဿ ပကာသိတာ။

"အဍ္ဎနဝမတ္တာ စ, ဘာဏတရာ ပမာဏတော။
ဧကာဓိကာ တထာသီတိ, ဥဒာနဿာနုသန္ဓယော။

"ဧကဝီသသဟဿာနိ, သတဉ္စေဝ ဝိစက္ခဏော။
ပဒါနေတာနုဒာနဿ, ဂဏိတာနိ ဝိနိဒ္ဒိသေ"။

ဂါထာပာဒတော ပန –

"အဋ္ဌသဟဿမတ္တာနိ, စတ္တာရေဝ သတာနိ စ။
ပါဒါနေတာနုဒာနဿ, တေဝီသတိ စ နိဒ္ဒိသေ။

"အက္ခရာနံ သဟဿာနိ, သဋ္ဌိ သတ္တ သတာနိ စ။
တီဏိ ဒွါသီတိ စ တထာ, ဥဒာနဿ ပဝေဒိတာ"တိ။

တဿ အဋ္ဌသု ဝဂ္ဂေသု **ဗောဓိဝဂ္ဂေါ** အာဒိ, သုတ္တေသု ပဌမံ **ဗောဓိသုတ္တံ,** တဿာပိ **ဧဝံ မေ သုတန္တိ** အာဒိကံ အာယသ္မတာ အာနန္ဒေန ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကာလေ ဝုတ္တနိဒါနမာဒိ။ သာ ပနာယံ ပဌမမဟာသင်္ဂီတိ ဝိနယပိဋ ကေ (စူဠဝ. ၄၃၇) တန္တိမာရုဠှာ ဧဝ။ ယော ပနေတ္ထ နိဒါနကောသလ္လတ္ထံ ဝတ္တဗ္ဗော ကထာမဂ္ဂေါ သောပိ သု မင်္ဂလဝိလာသိနိယံ ဒီဃနိကာယဋ္ဌကထာယံ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.နိဒါနကထာ) ဝုတ္တော တေတိ တတ္ထ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။

၁. ဗောဓိဝဂ္ဂေါ

၁. ပဌမဗောဓိသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁. ယံ ပနေတ္ထ **“ဧဝံ မေ သုတ”**န္တိအာဒိကံ နိဒါနံ, တတ္ထ **ဧဝ**န္တိ နိပါတပဒံ။ **မေ**တိအာဒီနိ နာမပဒါနိ။ **ဥရုဝေလာယံ ဝိဟရတီ**တိ ဧတ္ထ **ဝီ**တိ ဥပသဂ္ဂပဒံ, **ဟရတီ**တိ အာချာတပဒန္တိ ဣမိနာဝ နယေန ပဒဝိဘာဂေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။

အတ္ထတော ပန **ဧဝံ**သဒ္ဒေါ တာဝ ဥပမူပဒေသသမ္ပဟံသနဂရဟဏဝစနသမ္ပဋိဂ္ဂဟာကာရ- နိဒဿနာဝဓာရဏပုစ္ဆာဣဒမတ္ထပရိမာဏာဒိ အနေကတ္ထပ္ပဘေဒေါ။ တထာ ဟေသ “ဧဝံ ဇာတေန မစ္စေန, ကတ္တဗ္ဗံ ကုသလံ ဗဟု”န္တိ ဧဝမာဒီသု (ဓ. ပ. ၅၃) ဥပမာယံ အာဂတော။ “ဧဝံ တေ အဘိက္ကမိတဗ္ဗံ, ဧဝံ တေ ပဋိက္ကမိတဗ္ဗ”န္တိအာဒီသု (အ. နိ. ၄.၁၂၂) ဥပဒေသေ။ “ဧဝမေတံ ဘဂဝါ, ဧဝမေတံ သုဂတာ”တိအာဒီသု (အ. နိ. ၃.၆၆) သမ္ပဟံသနေ။ “ဧဝမေဝံ ပနာယံ ဝသလီ ယသ္မိံ ဝါ တသ္မိံ ဝါ တဿ မုဏ္ဍကဿ သမဏကဿ ဝဏ္ဏံ ဘာသတီ”တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၁.၁၈၇) ဂရဟဏေ။ “ဧဝံ, ဘန္တေတိ ခေါ တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော ပစ္စဿောသု”န္တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၂.၃; မ. နိ. ၁.၁) ဝစနသမ္ပဋိဂ္ဂဟေ။ “ဧဝံ ဗျာ ခေါ အဟံ, ဘန္တေ, ဘဂဝတာ ဓမ္မံ ဒေသိတံ အာဇာနာမီ”တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၃၉၈) အာကာရေ။ “ဧဟိ တွံ, မာဏဝက, ယေန သမဏော အာနန္ဒော တေနုပသင်္ကမ, ဥပသင်္ကမိတွာ မမ ဝစနေန သမဏံ အာနန္ဒံ အပ္ပါဗာဓံ အပ္ပါတင်္ကံ လဟုဋ္ဌာနံ ဗလံ ဖာသုဝိဟာရံ ပုစ္ဆ ‘သုဘော မာဏဝေါ တောဒေယျပုတ္တော ဘဝန္တံ အာနန္ဒံ အပ္ပါဗာဓံ အပ္ပါတင်္ကံ လဟုဋ္ဌာနံ ဗလံ ဖာသုဝိဟာရံ ပုစ္ဆတီ’တိ, ဧဝဉ္စ ဝဒေဟိ ‘သာဓု ကိရ ဘဝံ အာနန္ဒော ယေန သုဘဿ မာဏဝဿ တောဒေယျပုတ္တဿ နိဝေသနံ, တေနုပသင်္ကမတု အနုကမ္ပံ ဥပါဒါယာ’တိ”အာဒီသု (ဒီ. နိ. ၁.၄၄၅) နိဒဿနေ။ “‘တံ ကိံ မညထ, ကာလာမာ, ဣမေ ဓမ္မာ ကုသလာ ဝါ အကုသလာ ဝါ’တိ? ‘အကုသလာ, ဘန္တေ’။ ‘သာဝဇ္ဇာ ဝါ အနဝဇ္ဇာ ဝါ’တိ? ‘သာဝဇ္ဇာ, ဘန္တေ’။ ‘ဝိညူဂရဟိတာ ဝါ ဝိညုပ္ပသတ္ထာ ဝါ’တိ? ‘ဝိညူဂရဟိတာ, ဘန္တေ’။ ‘သမတ္တာ သမာဒိန္နာ အဟိတာယ ဒုက္ခာယ သံဝတ္တန္တိ, နော ဝါ? ကထံ ဝေါ ဧတ္ထ ဟောတီ’တိ? ‘သမတ္တာ, ဘန္တေ, သမာဒိန္နာ အဟိတာယ ဒုက္ခာယ သံဝတ္တန္တိ, ဧဝံ နော ဧတ္ထ ဟောတီ’တိ”’အာဒီသု (အ. နိ. ၃.၆၆) အဝဓာရဏေ။ “ဧဝမေတေ သုနှာတာ သုဝိလိတ္တာ ကပ္ပိတကေသမဿူ အာမုတ္တမာလာဘရဏာ”တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၁.၂၈၆) ပုစ္ဆာယံ။ “ဧဝံဂတာနိ ပုထုသိပ္ပာယတနာနိ (ဒီ. နိ. ၁.၁၈၂), ဧဝံဝိဓော ဧဝမာကာရော”တိအာဒီသု ဣဒံသဒ္ဒဿ အတ္ထေ။ ဂတသဒ္ဒေါ ဟိ ပကာရပရိယာယော, တထာ ဝိဓာကာရသဒ္ဒါ။ တထာ ဟိ ဝိဓယုတ္တဂတသဒ္ဒေ လောကိယာ ပကာရတ္ထေ ဝဒန္တိ။ “ဧဝံ လဟုပရိဝတ္တံ ဧဝမာယုပရိယန္တော”တိအာဒီသု (အ. နိ. ၁.၄၈) ပရိမာဏေ။

နနု စ “ဧဝံ ဝိတက္ကိတံ နော တုမှေဟိ, ဧဝမာယုပရိယန္တော”တိ ဧတ္ထ ဧဝံသဒ္ဒေန ပုစ္ဆနာကာရပရိမာဏာကာရာနံ ဝုတ္တတ္တာ အာကာရတ္ထော ဧဝ ဧဝံသဒ္ဒေါတိ။ န, ဝိသေသသဗ္ဘာဝတော။ အာကာရမတ္တဝါစကော ဟေတ္ထ ဧဝံသဒ္ဒေါ အာကာရတ္ထောတိ အဓိပ္ပေတော။ “ဧဝံ ဗျာ ခေါ”တိအာဒီသု ပန အာကာရဝိသေသဝစနော။ အာကာရဝိသေသဝါစီနော စေတေ ဧဝံသဒ္ဒါ ပုစ္ဆနာကာရပရိမာဏာကာရာနံ ဝါစကတ္တာ။ ဧဝဉ္စ ကတွာ “ဧဝံ ဇာတေန မစ္စေနာ”တိအာဒီနိ ဥပမာဒိဥဒါဟရဏာနိ ယုဇ္ဇန္တိ။ တတ္ထ ဟိ –

“ယထာပိ ပုပ္ဖရာသိမှာ၊ ကယိရာ မာလာဂုဏေ ဗဟူ။
ဧဝံ ဇာတေန မစ္စေန၊ ကတ္တဗ္ဗံ ကုသလံ ဗဟု”န္တိ။ –

ဧတ္ထ ပုပ္ဖရာသိဋ္ဌာနိယတော မနုဿုပပတ္တိသပ္ပုရိသူပနိဿယသဒ္ဓမ္မဿဝနယောနိသောမနသိကာရဘောဂသမ္ပတ္တိအာဒိတော ဒါနာဒိပုညကိရိယာဟေတုသမုဒယတော သောဘာသုဂန္ဓတာဒိဂုဏဝိသေသယောဂတော မာလာဂုဏသဒိသိယော ဗဟုကာ ပုညကိရိယာ မရိတဗ္ဗသဘာဝတာယ မစ္စေန ကတ္တဗ္ဗာတိ အဘေဒတာယ ပုပ္ဖရာသိ မာလာဂုဏာ စ ဥပမာ, တေသံ ဥပမာနာကာရော ယထာသဒ္ဒေန အနိယမတော ဝုတ္တော။ ပုန ဧဝံသဒ္ဒေန နိယမနဝသေန ဝုတ္တော။ သော ပန ဥပမာကာရော နိယမိယမာနော အတ္ထတော ဥပမာ ဧဝ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ “ဥပမာယံ အာဂတော”တိ။

တထာ “ဧဝံ ဗျာကြိမှာ အာကာရေန အဘိက္ကမိတဗ္ဗ”န္တိအာဒိနာ ဥပဒိသိယမာနာယ သမဏသာရုပ္ပာယ အာကပ္ပ သမ္ပတ္တိယာ ယော တတ္ထ ဥပဒေသာကာရော, သော အတ္ထတော ဥပဒေသောယေဝါတိ ဝုတ္တံ – “ဧဝံ တေ အဘိက္ကမိ တဗ္ဗံ, ဧဝံ တေ ပဋိက္ကမိတဗ္ဗန္တိအာဒီသု ဥပဒေသေ”တိ။

“ဧဝမေတံ ဘဂဝါ, ဧဝမေတံ သုဂတာ”တိ ဧတ္ထ ဘဂဝတာ ယထာဝုတ္တမတ္ထံ အဝိပရီတတော ဇာနန္တေဟိ ကတံ ယံ တတ္ထ ဝိဇ္ဇမာနဂုဏာနံ ပကာရေဟိ ဟံသနံ ဥဒဂ္ဂတာကရဏံ သမ္ပဟံသနံ, သော တတ္ထ ပဟံသနာကာရော တိ ဝုတ္တနယေန ယောဇေတဗ္ဗံ။

“ဧဝမေဝံ ပနာယ”န္တိ ဧတ္ထ ဂရဟဏာကာရောတိ ဝုတ္တနယေန ယောဇေတဗ္ဗံ။ သော စ ဂရဟဏာကာရော “ဝ သလီ”တိအာဒိခုံသနသဒ္ဒသန္နိဓာနတော ဣဓ ဧဝံသဒ္ဒေန ပကာသိတောတိ ဝိညာယတိ။ ယထာ စေတ္ထ, ဧဝံ ဥပမာကာ ရာဒယောပိ ဥပမာဒိဝသေန ဝုတ္တာနံ ပုပ္ဖရာသိအာဒိသဒ္ဒာနံ သန္နိဓာနတော ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

“ဧဝံ နော”တိ ဧတ္ထာပိ တေသံ ယထာဝုတ္တဓမ္မာနံ အဟိတဒုက္ခာဝဟဘာဝေန သန္နိဋ္ဌာနဇနနတ္ထံ အနုမတိဂ္ဂ ဟဏဝသေန “နော တ ကထံ ဝေ ဧတ္ထ ဟောတီ”တိ ပုစ္ဆာယ ကတာယ “ဧဝံ နော ဧတ္ထ ဟောတီ”တိ ဝုတ္တတ္တာ တ အာကာရသန္နိဋ္ဌာနံ ဧဝံသဒ္ဒေန အာဝိကတံ။ သော ပန တေသံ ဓမ္မာနံ အဟိတာယ ဒုက္ခာယ သံဝတ္တနာကာရော နိယမိ ယမာနော အဝဓာရဏတ္ထော ဟောတီတိ ဝုတ္တံ – “ဧဝံ နော ဧတ္ထ ဟောတီတိအာဒီသု အဝဓာရဏေ”တိ။

“ဧဝဉ္စ ဝဒေဟီ”တိ ယထာဟံ ဝဒါမိ ဧဝံ သမဏံ အာနန္ဒံ ဝဒေဟီတိ ဝဒနာကာရော ဣဒါနိ ဝတ္တဗ္ဗော ဧဝံသဒ္ဒေန နိဒဿီယတီတိ “နိဒဿနတ္ထော”တိ ဝုတ္တံ။

ဧဝမာကာရဝိသေသတစိနမ္ပိ ဧတေသံ ဧဝံသဒ္ဒာနံ ဥပမာဒိဝိသေသတ္တဝုတ္တိတာယ ဥပမာဒိအတ္ထတာ ဝုတ္တာ။ “ဧဝံ, ဘန္တေ”တိ ပန ဓမ္မဿ သာဓုကံ သဝနမနသိကာရေ နိယောဇိတေဟိ ဘိက္ခူဟိ တတ္ထ ပတိဋ္ဌိတဘာဝဿ ပ ဋိဇာနနဝသေန ဝုတ္တတ္တာ တတ္ထ ဧဝံသဒ္ဒော ဝစနသမ္ပဋိဂ္ဂဟတ္ထော။ တေန ဧဝံ, ဘန္တေတိ သာဓု, ဘန္တေ, သုဋ္ဌု ဘန္တေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သ္တယမိဓ အာကာရနိဒဿနာဝဓာရဏေသု ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

တတ္ထ အာကာရတ္ထေန **ဧဝံ**သဒ္ဒေန ဧတမတ္ထံ ဒီပေတိ – နာနာနယနိပုဏမနေကဇ္ဈာသယသမုဋ္ဌာနံ အတ္ထဗ္ ယဉ္ဇနသမ္ပန္နံ ဝိဝိဓပာဋိဟာရိယံ ဓမ္မတ္ထဒေသနာပဋိဝေဓဂမ္ဘီရံ သဗ္ဗသတ္တာနံ သကသကဘာသာနုရူပတော သောတပထမာဂစ္ဆန္တံ တဿ ဘဂဝတော ဝစနံ သဗ္ဗပ္ပကာရေန ကော သမတ္ထော ဝိညာတုံ, သဗ္ဗထာမေန ပန သော တုကာမတံ ဇနေတ္တာပိ ဧဝံ မေ သုတံ, မယာပိ ဧကေနာကာရေန သုတန္တိ။

ဧတ္ထ စ ဧကတ္တနာနတ္တအဗျာပာရဧဝံဓမ္မတာသင်္ခါတာ နန္ဒိယာဝတ္တတိပုက္ခလသီဟဝိက္ကီဠိတဒိသာ လောစနအင်္ကုသသင်္ခါတာ စ အဿာဒါဒိဝိသယာဒိဘေဒေန နာနာဝိဓာ နယာ **နာနာနယာ**။ နယာ ဝါ ပါဠိဂတိယော, တာ စ ပညတ္တိအနုပညတ္တာဒိဝသေန သံကိလေသဘာဂိယာဒိလောကိယာဒိတဒုဘယဝေမိဿကာဒိဝသေန ကုသလာဒိဝ သေန ခန္ဓာဒိဝသေန, သင်္ဂဟာဒိဝသေန, သမယဝိမုတ္တာဒိဝသေန, ဌပနာဒိဝသေန , ကုသလမူလာဒိဝသေန, တိကပဋ္ဌာနာ ဒိဝသေန စ နာနပ္ပကာရာတိ **နာနာနယာ,** တေဟိ နိပုဏံ သဏှံ သုခုမန္တိ နာနာနယနိပုဏံ။

အာသယောဝ အဇ္ဈာသယော, သော စ သဿတာဒိဘေဒေန အပ္ပရဇက္ခတာဒိဘေဒေန စ အနေကဝိဓော။ အတ္တဇ္ ဈာသယာဒိကော ဝါ ဝ အနေကော အဇ္ဈာသယော အနေကဇ္ဈာသယော။ သော သမုဋ္ဌာနံ ဥပ္ပတ္တိဟေတု ဧတဿာ တိ **အနေကဇ္ဈာသယသမုဋ္ဌာနံ** ။

သီလာဒိအတ္ထသမ္ပတ္တိယာ တဗ္ဗိဘာဝနဗျဉ္ဇနသမ္ပတ္တိယာ သင်္ကာသနပကာသနဝိဝရဏဝိဘဇနဥတ္တာနီကရဏပ ညတ္တိဝသေန ဆဟိ အတ္ထပဒေဟိ အက္ခရပဒဗျဉ္ဇနာကာရနိရုတ္တိနိဒ္ဒေသဝသေန ဆဟိ ဗျဉ္ဇနပဒေဟိ စ သမန္ နာဂတတ္တာ **အတ္ထဗျဉ္ဇနသမ္ပန္နံ** ။

ကုဒ္ဒိအာဒေသနာနုသာသနီဘေဒေန တေသု စ ကောကဿ ဝိသယာဒိဘေဒေန ဝိဝိဓံ ဗဟုဝိဓံ တ ဟဋ္ဌိဟာရိယံ တေသ္သာတိ **ဝိဝိဓဟဋ္ဌိဟာရိယံ**။ တတ္ထ ပဋိပက္ခဟရဏတော ရာကဒိကိလေသာပနယနတော ဟဋ္ဌိဟာရိယန္တိ အတ္ထော သတိ ဘဂဝတော န ပဋိပက္ခာ ရာကဒယော သန္တိ ယေ ဟရိတဗ္ဗာ, ပုထုဇ္ဇနာနမ္ပိ ဝိဂတူပက္ကိလေသေ အဋ္ဌဂုဏသမန္နာဂတေ စိတ္တေ ဟတပဋိပက္ခေ ကုဒ္ဒိဝိဓံ ပဝတ္တတိ, တသ္မာ တတ္ထ ပဝတ္တတေဟာရေန စ န သက္ကာ ကုဓ ဟဋ္ဌိဟာရိယန္တိ ဝတ္တုံ။ သစေ ပန မဟာကာရုဏိကဿ ဘဂဝတော ဝေနေယျဂတာ စ ကိလေသာ ပဋိပက္ခာ, တေသံ ဟရဏတော ဟဋ္ဌိဟာရိယန္တိ ဝုတ္တံ, ဧဝံ သတိ ယုတ္တမေတံ။ အထ တ ဘဂဝတော စေဝ သာသနဿ စ ပဋိပက္ခာ တိတ္ထိယာ, တေသံ ဟရဏတော ဟဋ္ဌိဟာရိယံ။ တေ ဟိ ဒိဋ္ဌိဟရဏဝသေန ဒိဋ္ဌိပ္ပကာသနေ အသမတ္ထဘာဝေန စ ကုဒ္ဒိအာဒေသနာနုသာသနီဟိ ဟရိတာ အပနီတာ ဟောန္တိ။ ပဋိတိ တ အယံ သဒ္ဒော ပစ္ဆာတိ ဧတဿ အတ္ထံ ဗောဓေတိ ''တသ္မိံ ပဋိပဝိဋ္ဌမှိ, အညော အာဂစ္ဆိ ဗြာဟ္မဏော''တိအာဒီသု (စူဠနိ. ပာရာယနဝဂ္ဂ, ဝတ္ထုကထာ ၄) ဝိယ။ တသ္မာ သမာဟိတေ စိတ္တေ ဝိဂတူပက္ကိလေသေ ကတကိစ္စေန ပစ္ဆာ ဟရိတဗ္ဗံ ပဝတ္တေတဗ္ဗန္တိ ပဋိဟာရိယံ။ အတ္တနော တ ဥပက္ကိလေသေသု စတုတ္ထဇ္ဈာနမဂ္ဂေဟိ ဟရိတေသု ပစ္ဆာ ဟရဏံ ပဋိဟာရိယံ။ ကုဒ္ဒိအာဒေသနာနုသာသနိယော ဝိဂတူပက္ကိလေသေန ကတကိစ္စေန သတ္တဟိတတ္ထံ ပုန ပဝတ္တေတဗ္ဗာ, ဟရိတေသု စ အတ္တနော ဥပက္ကိလေသေသု ပရသတ္တာနံ ဥပက္ကိလေသဟရဏာနိ ဟောန္တီတိ ပဋိဟာရိယာနိ ဘဝန္တိ။ ပဋိဟာရိယမေဝ ဟဋ္ဌိဟာရိယံ, ပဋိဟာရိယေ တ ကုဒ္ဒိအာဒေသနာနုသာသနီသမုဒာယေ ဘဝံ ဧကေကံ ဟဋ္ဌိဟာရိယန္တိ ဝုစ္စတိ။ ပဋိဟာရိယံ တ စတုတ္ထဇ္ဈာနံ မဂ္ဂေ စ ပဋိပက္ခဟရဏတော။ တတ္ထ ဇာတံ နိမိတ္တဘူတတော တတော တ အာဂတန္တိ ဟဋ္ဌိဟာရိယန္တိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ယသ္မာ ပန တန္တိအတ္ထဒေသနာ တဗ္ဗောဟာရာဘိသမယသင်္ခာတာ ဟေတုဟေတုဖလတဒုဘယပညတ္တိပဋိဝေဓသင်္ခာတာ တ ဓမ္မတ္ထဒေသနာပဋိဝေဓာ ဂမ္ဘီရာ, သသာဒီဟိ ဝိယ မဟာသမုဒ္ဒော အနုပစိတကုသလသမ္ဘာရေဟိ အလဗ္ဘနေယျပ္ပတိဋ္ဌာ ဒုပ္ပရိယောကာဟာ စ, တသ္မာ တေဟိ စတူဟိ ဂမ္ဘီရဘာဝေဟိ ယုတ္တန္တိ ဘဂဝတော ဝစနံ **ဓမ္မတ္ထဒေသနာပဋိဝေဓဂမ္ဘီရံ**။

ဧကော ဧဝ ဘဂဝတော ဓမ္မဒေသနာဃောသော, ဧကသ္မိံ ခဏေ ပဝတ္တမာနော နာနာဘာသာနံ သတ္တာနံ အတ္တနော အတ္တနော ဘာသာဝသေန အပုဗ္ဗံ အစရိမံ ဂဟဏူပဂေ ဟောတိ။ အစိန္တေယျော ဟိ ဗုဒ္ဓာနံ ဗုဒ္ဓါနုဘာဝေတိ သဗ္ဗသတ္တာနံ သကသကဘာသာနုရူပတော သောတပထံ အာဂစ္ဆတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

နိဒဿနတ္ထေန ''နာဟံ သယမ္ဘူ, န မယာ ကုဒံ သစ္ဆိကတ''န္တိ အတ္တာနံ ပရိမောစေန္တော ''ဧဝံ မေ သုတံ, မယာပိ ဧဝံ သုတ''န္တိ ကုအာနိ ဝတ္တဗ္ဗံ သကလံ သုတ္တံ နိဒဿေတိ။

အဝဓာရဏတ္ထေန ''ဧတဒဂ္ဂံ, ဘိက္ခဝေ, မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ ဗဟုဿုတာနံ ယဒိဒံ အာနန္ဒော, ဂတိမန္တာနံ, သတိမန္တာနံ, ဓိတိမန္တာနံ, ဥပဋ္ဌာကာနံ ယဒိဒံ အာနန္ဒော''တိ (အ. နိ. ၁.၂၁၉-၂၂၃) ဧဝံ ဘဂဝတာ, ''အာယသ္မာ အာနန္ဒော အတ္ထကုသလော, ဓမ္မကုသလော, ဗျဉ္ဇနကုသလော, နိရုတ္တိကုသလော, ပုဗ္ဗာပရကုသလော''တိ (အ. နိ. ၅.၁၆၉) ဧဝံ ဓမ္မသေနာပတိနာ စ ပသတ္ထဘာဝာနုရူပံ အတ္တနော ဓာရဏဗလံ ဒဿေန္တော သတ္တာနံ သောတုကာမတံ ဇနေတိ။ ''ဧဝံ မေ သုတံ, တဉ္စ ခော အတ္ထတော တ ဗျဉ္ဇနတော တ အနူနမနဓိကံ, ဧဝမေဝ န အညထာ ဒဋ္ဌဗ္ဗ''န္တိ။ **အညထာ**တိ ဘဂဝတော သမ္မုခာ သုတာကာရတော အညထာ န ပန ဘဂဝတာ ဒေသိတာကာရတော။ အစိန္တေယျာနုဘာ တ ဟိ ဘဂဝတော ဒေသနာ, သာ နေဝ သဗ္ဗာကာရေန သက္ကာ ဝိညာတုန္တိ ဝုတ္တောတယမတ္ထော။ သုတာကာရာဝိရုဇ္ဈနမေဝ ဟိ ဓာရဏဗလံ။

မေသဒ္ဒော တီသု အတ္ထေသု ဒိဿတိ။ တထာ ဟိဿ ''ကထာဘိဂီတံ မေ အဘောဇနေယျ''န္တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၁.၁၉၄; သု. နိ. ၈၁) မယာတိ အတ္ထော။ ''သာဓု မေ, ဘန္တေ, ဘဂဝါ သံခိတ္တေန ဓမ္မံ ဒေသေတူ''တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၄.၈၈; ၅.၃၈၂; အ. နိ. ၄.၂၅၇) မယှန္တိ အတ္ထော။ ''ဓမ္မဒါယာဒါ မေ, ဘိက္ခဝေ, ဘဝထာ''တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၂၉) မမာတိ အတ္ထော။ ကုဓ ပန ''မယာ သုတံ, မမ သုတ''န္တိ စ အတ္ထဒွယေ ယုဇ္ဇတိ။

ဧတ္ထ စ ယော ပရော န ဟောတိ, သော အတ္တာတိ ဧဝံ ဝတ္တဗ္ဗေ နိယကဇ္ဈတ္တသင်္ခါတေ သသန္တာနေ ဝတ္
တနတော တိဝိဓေပိ **မေ**သဒ္ဒော ကိဉ္စာပိ ဧကသ္မိံယေဝ အတ္ထေ ဒိဿတိ, ကရဏသမ္ပဒါနာဒိဝိသေသသင်္ခါတော
ပန ဝိညာယတေတယံ အတ္ထဘေဒေါတိ "မေ-သဒ္ဒော တီသု အတ္ထေသု ဒိဿတီ"တိ ဝုတ္တောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

သုတန္တိ အယံ **သုတ**သဒ္ဒော သဥပသဂ္ဂေါ အနုပသဂ္ဂေါ စ ဂမနဝိဿုတကိလိန္နူပစိတာနုယောဂသောတဝိညေ
ယျ သောတဒွါရာနုသာရ ဝိညာတာဒိအနေကတ္ထပ္ပဘေဒေါ။ ကိဉ္စာပိ ဟိ ဥပသဂ္ဂေါ ကိရိယံ ဝိသေသေတိ, ဇောတ
ကဘာဝတော ပန သတိပိ တသ္မိံ သုတသဒ္ဒော ဧဝ တံ တမတ္ထံ ဝဒတီတိ အနုပသဂ္ဂဿ သုတသဒ္ဒဿ အတ္ထုဒ္ဓါ
ရေ သဥပသဂ္ဂဿ ဂဟဏံ န ဝိရုဇ္ဈတိ။

တတ္ထ "သေနာယ ပသုတော"တိအာဒီသု ဂစ္ဆန္တောတိ အတ္ထော။ "သုတဓမ္မဿ ပဿတော"တိအာဒီသု
(ဥဒါ. ၁၁) ဝိဿုတဓမ္မဿာတိ အတ္ထော။ "အဝဿုတာ အဝဿုတဿာ"တိအာဒီသု (ပါစိ. ၆၅၇) ကိလေသေန
ကိလိန္နာ ကိလိန္နဿာတိ အတ္ထော။ "တုမှေဟိ ပုညံ ပသုတံ အနပ္ပက"န္တိအာဒီသု (ခု. ပါ. ၇.၁၂) ဥပစိတန္တိ အ
တ္ထော။ "ယေ ဈာနပ္ပသုတာ ဓီရာ"တိအာဒီသု (ဓ. ပ. ၁၈၁) ဈာနာနုယုတ္တာတိ အတ္ထော။ "ဒိဋ္ဌံ သုတံ မုတ"န္တိအာဒီ
သု (မ. နိ. ၁.၂၄၁) သောတဝိညေယျန္တိ အတ္ထော။ "သုတဓရော သုတသန္နိစယော"တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၃၃၉) သော
တဒွါရာနုသာရဝိညာတဓရောတိ အတ္ထော။ ဣဓ ပနဿ "သောတဒွါရာနုသာရေန ဥပဓာရိတ"န္တိ ဝါ "ဥပဓာရ
ဏ"န္တိ ဝါ အတ္ထော။ မေ-သဒ္ဒဿ ဟိ မယာတိ အတ္ထေ သတိ "ဧဝံ မယာ သုတံ သောတဒွါရာနုသာရေန ဥပဓာရိ
တ"န္တိ ယုဇ္ဇတိ။ မမာတိ အတ္ထေ သတိ "ဧဝံ မမ သုတံ သောတဒွါရာနုသာရေန ဥပဓာရဏ"န္တိ ယုဇ္ဇတိ။

ဧဝမေတေသု တီသု ပဒေသု ယသ္မာ သုတသဒ္ဒသန္နိဓာနေ ပယုတ္တေန **ဧဝံ**သဒ္ဒေန သဝနကိရိယာဇောတကေန ဘ
ဝိတဗ္ဗံ, တသ္မာ **ဧဝ**န္တိ သောတဝိညာဏသမ္ပဋိစ္ဆနာဒိသောတဒွါရိကဝိညာဏာနန္တရံ ဥပ္ပန္နမနောဒွါရိကဝိညာဏ
ကိစ္စနိဒဿနံ။ **မေ**တိ ဝုတ္တဝိညာဏသမင်္ဂိပုဂ္ဂလနိဒဿနံ။ သဗ္ဗာနိ ဟိ ဝါကျာနိ ဧဝကာရတ္ထသဟိတာနိယေဝ
အဝဓာရဏဖလတ္တာ တေသံ။ **သုတ**န္တိ အဿဝနဘာဝပ္ပဋိက္ခေပတော အနူနာနဓိကာဝိပရီတဂ္ဂဟဏနိဒဿနံ။
ယထာ ဟိ သုတံ သုတမေဝါတိ ဝတ္တဗ္ဗတံ အရဟတိ တထာ တံ သမ္မာ သုတံ အနူနဂ္ဂဟဏံ အနဓိကဂ္ဂဟဏံ အဝိပရီတ
ဂ္ဂဟဏဉ္စ ဟောတီတိ။ အထ ဝါ သဒ္ဒန္တရတ္ထာပောဟနဝသေန သဒ္ဒော အတ္ထံ ဝဒတီတိ တေသ္မိံ ပက္ခေ ယသ္မာ
သုတန္တိ တေဿ အသုတံ န ဟောတီတိ အယမတ္ထော ဝုတ္တော, တသ္မာ သုတန္တိ အဿဝနဘာဝပ္ပဋိက္ခေပ
တော အနူနာနဓိကာဝိပရီတဂ္ဂဟဏနိဒဿနံ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ဧဝံ မေ သုတံ, န မယာ ဣဒံ ဒိဋ္ဌံ, န သယမ္ဘုဉာ
ဏေန သစ္ဆိကတံ, န အညထာ ဝါ ဥပလဒ္ဓံ။ အပိ စ သုတံဝ, တဉ္စ ခေါ သမ္မဒေဝါတိ။ အဝဓာရဏတ္ထေ ဝါ ဧဝံသဒ္ဒေ
အယမတ္ထယောဇနာ, တဒပေက္ခဿ သုတသဒ္ဒဿ နိယမတ္ထော သမ္ဘဝတီတိ တဒပေက္ခဿ သုတသဒ္ဒဿ
အဿဝနဘာဝပ္ပဋိက္ခေပေါ အနူနာနဓိကာဝိပရီတဂ္ဂဟဏနိဒဿနတာ စ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဣတိ သဝနဟေတုသဝန
ဝိသေသဝသေနပိ သုတသဒ္ဒဿ အတ္ထယောဇနာ ကတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

တထာ **ဧဝ**န္တိ တဿာ သောတဒွါရာနုသာရေန ပဝတ္တာယ ဝိညာဏဝီထိယာ နာနတ္ထဗျဉ္ဇနဂ္ဂဟဏတော
နာနပ္ပကာရေန အာရမ္မဏေ ပဝတ္တိဘာဝပ္ပကာသနံ အာကာရတ္ထော ဧဝံသဒ္ဒေါတိ ကရိတွာ။ **မေ**တိ အတ္တပ္ပကာသ
နံ။ **သုတ**န္တိ ဓမ္မပ္ပကာသနံ ယထာဝုတ္တာယ ဝိညာဏဝီထိယာ ပရိယတ္တိဓမ္မာရမ္မဏတ္တာ။ အယဉှေတ္ထ သင်္
ခေပေါ – နာနပ္ပကာရေန အာရမ္မဏေ ပဝတ္တာယ ဝိညာဏဝီထိယာ ကရဏဘူတာယ မယာ န အညံ ကတံ, ဣဒံ ပန
ကတံ, အယံ ဓမ္မော သုတောတိ။

တထာ **ဧဝ**န္တိ နိဒဿိတဗ္ဗပ္ပကာသနံ နိဒဿနတ္ထော ဧဝံသဒ္ဒေါတိ ကတွာ နိဒဿေတဗ္ဗဿ နိဒ္ဒိသိတ
ဗ္ဗဘာဝတော။ တသ္မာ ဧဝံသဒ္ဒေန သကလမ္ပိ သုတ္တံ ပစ္စာမဋ္ဌန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **မေ**တိ ပုဂ္ဂလပ္ပကာသနံ။ **သုတ**န္တိ
ပုဂ္ဂလကိစ္စပ္ပကာသနံ။ သုတသဒ္ဒေန ဟိ လဗ္ဘမာနာ သဝနကိရိယာ သဝနဝိညာဏပ္ပဗန္ဓပ္ပဋိဗဒ္ဓာ, တတ္ထ စ ပုဂ္ဂ
လဝေါဟာရော, န စ ပုဂ္ဂလဝေါဟာရရဟိတေ ဓမ္မပ္ပဗန္ဓေ သဝနကိရိယာ လဗ္ဘတိ။ တဿာယံ သင်္ခေပတ္ထော –
ယံ သုတ္တံ နိဒ္ဒိသိဿာမိ, တံ မယာ ဧဝံ သုတန္တိ။

တထာ **ဧဝ**န္တိ ယသ္သ စိတ္တသန္တာနသ္သ နာနာရမ္မဏပ္ပဝတ္တိယာ နာနတ္တဗျဉ္ဇနဂ္ဂဟဏံ ဟောတိ, တသ္သ
နာနာကာရနိဒ္ဒေသော အာကာရတ္ထော ဧဝ ဧဝံသဒ္ဒောတိ ကတွာ။ **ဧဝ**န္တိ ဟိ အယမာကာရပညတ္တိ ဓမ္မာနံ တံ တံ
ပဝတ္တိအာကာရံ ဥပာဒါယ ပညပေတဗ္ဗသဘာဝတ္တာ။ **မေ**တိ ကတ္တုနိဒ္ဒေသော။ **သုတ**န္တိ ဝိသယနိဒ္ဒေသော, သောတ
ဗ္ဗော ဟိ ဓမ္မော သဝနကိရိယာကတ္တုပုဂ္ဂလသ္သ သဝနကိရိယာဝသေန ပဝတ္တိဋ္ဌာနံ ဟောတိ။ ဧတ္တာဝတာ နာနပ္ပ
ကာရေန ပဝတ္တေန စိတ္တသန္တာနေန တံသမင်္ဂိနော ကတ္တု ဝိသယေ ဂဟဏသန္နိဋ္ဌာနံ ဒသ္သိတံ ဟောတိ။

အထ ဝါ **ဧဝ**န္တိ ပုဂ္ဂလကိစ္စနိဒ္ဒေသော, သုတာနဉှိ ဓမ္မာနံ ဂဟိတာကာရသ္သ နိဒသ္သနသ္သ အဝဓာရဏသ္သ
ဝါ ပကာသနသဘာဝေန ဧဝံသဒ္ဒေန တဒါကာရာဒိဓာရဏသ္သ ပုဂ္ဂလဝေါဟာရုပာဒါနဓမ္မဗျာပာရဘာဝတော ပုဂ္ဂလ
ကိစ္စံနာမ နိဒ္ဒိဋ္ဌံ ဟောတီတိ။ **သုတ**န္တိ ဝိညာဏကိစ္စနိဒ္ဒေသော, ပုဂ္ဂလဝါဒိနောပိ ဟိ သဝနကိရိယာ ဝိညာဏနိရပေက္
ခါ န ဟောတီတိ။ **မေ**တိ ဥဘယကိစ္စယုတ္တပုဂ္ဂလနိဒ္ဒေသော။ **မေ**တိ ဟိ သဒ္ဒပ္ပဝတ္တိ ဧကန္တေနေဝ သတ္တဝိသေသဝိသ
ယာ ဝိညာဏကိစ္စဉ္စ တတ္ထေဝ သမောဒဟိတဗ္ဗန္တိ။ အယံ ပနေတ္ထ သင်္ခေပေါ – မယာ သဝနကိစ္စဝိညာဏသမင်္ဂိ
နာ ပုဂ္ဂလေန ဝိညာဏဝသေန လဒ္ဓသဝနကိစ္စဝေါဟာရေန သုတန္တိ။

တထာ **ဧဝ**န္တိ စ **မေ**တိ စ သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထဝသေန အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ။ သဗ္ဗသ္သ ဟိ သဒ္ဒာဓိဂမနီယသ္သ
အတ္ထသ္သ ပညတ္တိမုခေနေဝ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗတ္တာ သဗ္ဗပညတ္တီနဉ္စ ဝိဇ္ဇမာနာဒီသု ဆသု ပညတ္တီသု အဝရောဓော,
တသ္မာ ယော မာယာမရီစိအာဒယော ဝိယ အဘူတတ္ထော အနုသ္သဝါဒီဟိ ဂဟေတဗ္ဗော ဝိယ အနုတ္တမတ္ထောပိ န
ဟောတိ။ သော ရူပသဒ္ဒါဒိကော ရုပ္ပနာနုဘဝနာဒိကော စ ပရမတ္ထသဘာဝေါ သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထဝသေန ဝိဇ္ဇတိ။
ယော ပန ဧဝန္တိ စ မေတိ စ ဝုစ္စမာနော အာကာရတ္ထော, သော အပရမတ္ထသဘာဝေါ သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထဝသေန
အနုပလဗ္ဘမာနော အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ နာမ။ တသ္မာ ကိဉှေတ္ထ တံ ပရမတ္ထတော အတ္ထိ, ယံ ဧဝန္တိ ဝါ မေတိ
ဝါ နိဒ္ဒေသံ လဘေထ? **သုတ**န္တိ ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ, ယဉှိ တံ ဧတ္ထ သောတေန ဥပလဒ္ဓံ, တံ ပရမတ္ထတော ဝိဇ္ဇ
မာနန္တိ။

တထာ **ဧဝ**န္တိ သောတပထမာဂတေ ဓမ္မေ ဥပာဒါယ တေသံ ဥပဓာရိတာကာရာဒီနံ ပစ္စာမသနဝသေန။ **မေ**တိ သသ
န္တတိပရိယာပန္နေ ခန္ဓေ ကရဏာဒိဝိသေသဝိသိဋ္ဌေ ဥပာဒါယ ဝတ္တဗ္ဗတော ဥပာဒါပညတ္တိ။ **သုတ**န္တိ ဒိဋ္ဌာဒီနိ ဥ
ပနိဓာယ ဝတ္တဗ္ဗတော ဥပနိဓာပညတ္တိ။ ဒိဋ္ဌာဒိသဘာဝရဟိတေ သဒ္ဒါယတနေ ပဝတ္တမာနောပိ သုတဝေါဟာရော
ဒုတိယံ တတိယန္တိအာဒိကော ဝိယ ပဌမာဒီနိ, ဒိဋ္ဌမုတဝိညာတေ အပေက္ခိတွာ သုတန္တိ ဝိညေယျတ္တာ ဒိဋ္ဌာဒီနိ ဥပ
နိဓာယ ဝတ္တဗ္ဗော ဟောတိ။ အသုတံ န ဟောတီတိ ဟိ သုတန္တိ ပကာသိတောယမတ္ထောတိ။

ဧတ္ထ စ **ဧဝ**န္တိဝစနေန အသမ္မောဟံ ဒီပေတိ။ ပဋိဝိဒ္ဓါ ဟိ အတ္တနာ သုတသ္သ ပကာရဝိသေသာ ဧဝန္တိ က္ကဓ အာ
ယသ္မတာ အာနန္ဒေန ပစ္စာမဋ္ဌာ, တေနသ္သ အသမ္မောဟော ဒီပိတော ဟောတိ။ န ဟိ သမ္မူဠှော နာနပ္ပကာရပဋိ
ဝေဓသမတ္ထော ဟောတိ, ပစ္စယာကာရဝသေန နာနပ္ပကာရာ ဒုပ္ပဋိဝိဒ္ဓါ စ သုတ္တန္တာတိ ဒီပိတန္တိ။ **သုတ**န္တိဝစနေ
န သုတသ္သ အသမ္မောသံ ဒီပေတိ, သုတာကာရသ္သ ယာထာဝတော ဒသ္သိယမာနတ္တာ။ ယသ္သ ဟိ သုတံ သမ္မုဋ္ဌံ
ဟောတိ, န သော ကာလန္တရေ မယာ သုတန္တိ ပဋိဇာနာတိ။ ဣစ္စသ္သ အသမ္မောဟေန ပညာသိဒ္ဓိ, သမ္မောသာဘာဝေ
န ပညာယ ဧဝ ဝါ သဝနကာလသမ္ဘူတာယ တဒုတ္တရိကာလပညာသိဒ္ဓိ, တထာ အသမ္မောသေန သတိသိဒ္ဓိ။ တတ္ထ
ပညာပုဗ္ဗင်္ဂမာယ သတိယာ ဗျဉ္ဇနာဝဓာရဏသမတ္ထတာ။ ဗျဉ္ဇနာနဉှိ ပဋိဝိဇ္ဈိတဗ္ဗော အာကာရော နာတိဂမ္ဘီ
ရော, ယထာသုတံ ဓာရဏမေဝ တတ္ထ ကရဏီယန္တိ သတိယာ ဗျာပာရော အဓိကော, ပညာ တတ္ထ ဂုဏီဘူတာ ဟော
တိ ပညာယ ပုဗ္ဗင်္ဂမာတိ ကတွာ။ သတိပုဗ္ဗင်္ဂမာယ ပညာယ အတ္ထပ္ပဋိဝေဓသမတ္ထတာ။ အတ္ထသ္သ ဟိ ပဋိဝိဇ္
ဈိတဗ္ဗော အာကာရော ဂမ္ဘီရောတိ ပညာယ ဗျာပာရော အဓိကော, သတိ တတ္ထ ဂုဏီဘူတာယေဝါတိ သတိယာ ပုဗ္ဗ
င်္ဂမာယာတိ ကတွာ။ တဒုဘယသမတ္ထတာယောဂေန အတ္ထဗျဉ္ဇနသမ္ပန္နသ္သ ဓမ္မကောသသ္သ အနုပာလနသမ
တ္ထတာယ ဓမ္မဘဏ္ဍာဂာရိကတ္တသိဒ္ဓိ။

အပရော နယော – **ဧဝ**န္တိဝစနေန ယောနိသောမနသိကာရံ ဒီပေတိ, တေန စ ဝုစ္စမာနာနံ အာကာရနိဒသ္သနာဝဓာရ
ဏတ္ထာနံ ဥပရိ ဝက္ခမာနာနံ နာနပ္ပကာရပ္ပဋိဝေဓဇောတကာနံ အဝိပရီတသိဒ္ဓိ ဓမ္မဝိသယတ္တာ။ န ဟိ အယောနိသော
မနသိကရောတော နာနပ္ပကာရပ္ပဋိဝေဓော သမ္ဘဝတိ။ **သုတ**န္တိဝစနေန အဝိက္ခေပံ ဒီပေတိ, ‘‘ပဌမဗောဓိသုတ္တံ က

တ္ထ ဘာသိတ”န္တိအာဒိပုစ္ဆာဝသေန ပကရဏပတ္တဿ ဝက္ခမာနဿ သုတ္တဿ သဝနံ သမာဓာနမန္တရေန န
သမ္ဘဝတိ ဝိက္ခိတ္တစိတ္တဿ သဝနာဘာဝတော။ တထာ ဟိ ဝိက္ခိတ္တစိတ္တော ပုဂ္ဂလော သဗ္ဗသမ္ပတ္တိယာ ဝုစ္စမာ
နောပိ “န မယာ သုတံ, ပုန ဘဏထာ”တိ ဘဏတိ။ ယောနိသောမနသိကာရေန စေတ္ထ အတ္တသမ္မာပဏိဓိံ ပုဗ္ဗေ စ ကတပု
ညတံ သာဓေတိ သမ္မာ အပ္ပဏိဟိတတ္တဿ ပုဗ္ဗေ အကတပုညဿ ဝါ တဒဘာဝတော။ အဝိက္ခေပေန သဒ္ဓမ္မသ္
သဝနံ သပ္ပုရိသူပနိဿယဉ္စ သာဓေတိ အဿုတဝတော သပ္ပုရိသူပနိဿယဝိရဟိတဿ စ တဒဘာဝတော။ န ဟိ
ဝိက္ခိတ္တော သောတုံ သက္ကောတိ, န စ သပ္ပုရိသေ အနုပနိဿယမာနဿ သဝနံ အတ္ထီတိ။

အပရော နယော – “ယဿ စိတ္တသန္တာနဿ နာနပ္ပကာရပ္ပဝတ္တိယာ နာနတ္ထဗျဉ္ဇနဂ္ဂဟဏံ ဟောတိ, တသ္
သ နာနာကာရနိဒ္ဒေသော”တိ ဝုတ္တံ။ ယသ္မာ စ သော ဘဂဝတော ဝစနဿ အတ္ထဗျဉ္ဇနပ္ပဘေဒပရိစ္ဆေဒဝသေန
သကလသာသနသမ္ပတ္တိဩဂါဟနေန နိရဝသေသံ ပရဟိတပါရိပူရီကရဏဘူတော ဧဝံ ဘဒ္ဒကော အာကာရော န သမ္မာ အပ္
ပဏိဟိတတ္တဿ ပုဗ္ဗေ အကတပုညဿ ဝါ ဟောတိ။ တသ္မာ **ဧဝ**န္တိ ဣမိနာ ဘဒ္ဒကေန အာကာရေန ပစ္ဆိမစက္က
ဒွယသမ္ပတ္တိမတ္တနော ဒီပေတိ, **သုတ**န္တိ သဝနယောဂေန ပုရိမစက္ကဒွယသမ္ပတ္တိံ။ န ဟိ အပ္ပတိရူပေ ဒေသေ ဝသ
တော သပ္ပုရိသူပနိဿယဝိရဟိတဿ စ သဝနံ အတ္ထိ။ ဣစ္စဿ ပစ္ဆိမစက္ကဒွယသိဒ္ဓိယာ အာသယသုဒ္ဓိ သိဒ္ဓါ
ဟောတိ။ သမ္မာ ပဏိဟိတစိတ္တော ပုဗ္ဗေ စ ကတပုညော ဝိသုဒ္ဓါသယော ဟောတိ တဒသုဒ္ဓိဟေတူနံ ကိလေသာနံ ဒူရီ
ဘာဝတော။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ “သမ္မာ ပဏိဟိတံ စိတ္တံ, သေယျသော နံ တတော ကရေ”တိ (ဓ. ပ. ၄၃) “ကတပုညော
သိ တွံ, အာနန္ဒ, ပဓာနမနုယုဉ္ဇ, ခိပ္ပံ ဟောဟိသိ အနာသဝေါ”တိ (ဒီ. နိ. ၂.၂၀၇) စ။ ပုရိမစက္ကဒွယသိဒ္ဓိယာ ပယောဂ
သုဒ္ဓိ။ ပတိရူပဒေသဝါသေန ဟိ သပ္ပုရိသူပနိဿယေန စ သာဓူနံ ဒိဋ္ဌာနုဂတိအာပဇ္ဇနေန ပရိသုဒ္ဓပ္ပယောဂေါ ဟော
တိ။ တာယ စ အာသယသုဒ္ဓိယာ အဓိဂမဗျတ္တိသိဒ္ဓိ, ပုဗ္ဗေယေဝ တဏှာဒိဋ္ဌိသံကိလေသာနံ ဝိသောဓိတတ္တာ
ပယောဂသုဒ္ဓိယာ အာဂမဗျတ္တိသိဒ္ဓိ။ သုပရိသုဒ္ဓကာယဝစီပယောဂေါ ဟိ ဝိပ္ပဋိသာရာဘာဝတော အဝိက္ခိတ္တစိတ္
တော ပရိယတ္တိယံ ဝိသာရဒေါ ဟောတိ။ ဣတိ ပယောဂါသယသုဒ္ဓဿ အာဂမာဓိဂမသမ္ပန္နဿ ဝစနံ အရုဏုဂ္ဂမနံ
ဝိယ သူရိယဿ ဥဒယတော ယောနိသောမနသိကာရော ဝိယ စ ကုသလကမ္မဿ အရဟတိ ဘဂဝတော ဝစနဿ ပုဗ္ဗ
င်္ဂမံ ဘဝိတုန္တိ ဌာနေ နိဒါနံ ဌပေန္တော **ဧဝံ မေ သုတ**န္တိအာဒိမာဟ။

အပရော နယော – **ဧဝ**န္တိ ဣမိနာ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနေဝ နာနပ္ပကာရပ္ပဋိဝေဓဒီပကေန ဝစနေန အတ္တနော အတ္
ထပ္ပဋိဘာနပ္ပဋိသမ္ဘိဒါသမ္ပတ္တိသဗ္ဘာဝံ ဒီပေတိ။ **သုတ**န္တိ ဣမိနာ ဧဝံသဒ္ဒသန္နိဓာနတော ဝက္ခမာနာပေက္ခာယ ဝါ
သောတဗ္ဗဘေဒပ္ပဋိဝေဓဒီပကေန ဓမ္မနိရုတ္တိပ္ပဋိသမ္ဘိဒါသမ္ပတ္တိသဗ္ဘာဝံ ဒီပေတိ။ **ဧဝ**န္တိ စ ဣဒံ ဝုတ္တနယေနေဝ
ယောနိသောမနသိကာရဒီပကဝစနံ ဘာသမာနော “ဧတေ ဓမ္မာ မယာ မနသာနုပေက္ခိတာ ဒိဋ္ဌိယာ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓါ”တိ ဒီပေ
တိ။ ပရိယတ္တိဓမ္မော ဟိ “ဣဓ သီလံ ကထိတံ, ဣဓ သမာဓိ, ဣဓ ပညာ, ဧတ္တကာ ဧတ္ထ အနုသန္ဓိယော”တိအာဒိနာ န
ယေန မနသာ အနုပေက္ခိတော အနုဿုတာကာရပရိဝိတက္ကသဟိတာယ ဓမ္မနိဇ္ဈာနက္ခန္တိဘူတာယ ဉာတပရိညာသင်္ခါ
တာယ ဝါ ဒိဋ္ဌိယာ တတ္ထ တတ္ထ ဝုတ္တရူပါရူပဓမ္မေ “ဣတိ ရူပံ, ဧတ္တကံ ရူပ”န္တိအာဒိနာ နယေန သုဋ္ဌု ဝဝတ္
ထပေတ္ဝာ ပဋိဝိဒ္ဓေါ အတ္တနော စ ပရေသဉ္စ ဟိတသုခါဝဟော ဟောတီတိ။ **သုတ**န္တိ ဣဒံ သဝနယောဂဒီပကဝစနံ ဘာ
သမာနော “ဗဟူ မယာ ဓမ္မာ သုတာ ဓာတာ ဝစသာ ပရိစိတာ”တိ ဒီပေတိ။ သောတာဝဓာနပ္ပဋိဗဒ္ဓါ ဟိ ပရိယတ္တိဓမ္မ
ဿ သဝနဓာရဏပရိစယာ။ တဒုဘယေနပိ ဓမ္မဿ သွာက္ခာတဘာဝေန, အတ္ထဗျဉ္ဇနပါရိပူရိံ ဒီပေန္တော သဝ
နေ အာဒရံ ဇနေတိ။ အတ္ထဗျဉ္ဇနပရိပုဏ္ဏဉှိ ဓမ္မံ အာဒရေန အဿုဏန္တော မဟတာ ဟိတာ ပရိဗာဟိရော ဟော
တီတိ အာဒရံ ဇနေတ္ဝာ သက္ကစ္စံ ဓမ္မော သောတဗ္ဗော။

“**ဧဝံ မေ သုတ**”န္တိ ဣမိနာ ပန သကလေန ဝစနေန အာယသ္မာ အာနန္ဒော တထာဂတပ္ပဝေဒိတံ ဓမ္မံ အတ္တနော
အဒဟန္တော အသပ္ပုရိသဘူမိံ အတိက္ကမတိ, သာဝကတ္တံ ပဋိဇာနန္တော သပ္ပုရိသဘူမိံ ဩက္ကမတိ။ တထာ အသဒ္ဓမ္
မာ စိတ္တံ ဝုဋ္ဌာပေတိ, သဒ္ဓမ္မေ စိတ္တံ ပတိဋ္ဌာပေတိ။ “ကေဝလံ သုတမေဝေတံ မယာ, တဿေဝ ပန ဘဂဝတော
ဝစန”န္တိ ဒီပေန္တော အတ္တာနံ ပရိမောစေတိ, သတ္ထာရံ အပဒိသတိ, ဇိနဝစနံ အပ္ပေတိ, ဓမ္မနေတ္တိံ ပတိဋ္ဌာပေတိ။

အပိစ “ဧဝံ မေ သုတ”န္တိ အတ္တနာ ဥပ္ပါဒိတဘာဝံ အပ္ပဋိဇာနန္တော ပုရိမဿဝနံ ဝိဝရန္တော “သမ္မုခါ ပဋိဂ္ဂဟိ
တမိဒံ မယာ တဿ ဘဂဝတော စတုဝေသာရဇ္ဇဝိသာရဒဿ ဒသဗလဓရဿ အာသဘဋ္ဌာနဋ္ဌာယိနော သီဟနာဒနာဒိ
နော သဗ္ဗသတ္တုတ္တမဿ ဓမ္မိဿရဿ ဓမ္မရာဇဿ ဓမ္မာဓိပတိနော ဓမ္မဒီပဿ ဓမ္မသရဏဿ သဒ္ဓမ္မဝရစက္

ကဝတ္တိနော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ, န ဇွေ အတ္တေ တ ဓမ္မေ တ ပဒေ တ ဗျဉ္ဇနေ တ ကင်္ခာ တ ဝိမတိ တ ကတ္တ ဗ္ဗာ''တိ သဗ္ဗဒေဝမနုဿာနံ ဣမဿ္မိံ ဓမ္မေ အဿဒ္ဓိယံ ဝိနာသေတိ, သဒ္ဓါသမ္ပဒံ ဥပ္ပာဒေတိ။ တေနေတံ ဝုစ္စတိ –

> ''ဝိနာသယတိ အဿဒ္ဓံ၊ သဒ္ဓံ ဝဍ္ဎေတိ သာသနေ။
> ဧဝံ မေ သုတမိစ္စေဝံ၊ ဝဒံ ဂေါတမသာဝကော''တိ။

ဧကန္တိ ဂဏနပရိစ္ဆေဒနိဒ္ဒေသော။ အယဉှိ **ဧက**သဒ္ဒော အညသေဋ္ဌာသဟာယသင်္ချာဒီသု ဒိဿတိ။ တထာ ဟိ အယံ ''သဿတော အတ္တာ စ လောကော စ, ဣဒမေဝ သစ္စံ မောဃမညန္တိ ဣတ္ထေကေ အဘိဝဒန္တီ''တိအာဒီသု (မ. နိ. ၃.၂၇; ဥဒာ. ၅၅) အညေ ဒိဿတိ။ ''စေတသော ဧကောဒိဘာဝ''န္တိအာဒီသု (ပာရာ. ၁၁; ဒီ. နိ. ၁.၂၂၈) သေဋ္ဌေ။ ''ဧကော ဝူပကဋ္ဌော''တိအာဒီသု (စူဠဝ. ၄၄၅; ဒီ. နိ. ၁.၄၀၅) အသဟာယေ။ ''ဧကောဝ ခော, ဘိက္ခဝေ, ခဏော စ သမယော စ ဗြဟ္မစရိယဝါသာယာ''တိအာဒီသု (အ. နိ. ၈.၂၉) သင်္ချာယံ, ဣဓာပိ သင်္ချာယမေဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တေန ဝုတ္တံ – ''ဧကန္တိ ဂဏနပရိစ္ဆေဒနိဒ္ဒေသော''တိ။

သမယန္တိ ပရိစ္ဆိန္နနိဒ္ဒေသော။ **ဧကံ သမယ**န္တိ အနိယမိတပရိဒီပနံ။ တတ္ထ **သမယ**သဒ္ဒော –

> ''သမဝါယေ ခဏေ ကာလေ၊ သမူဟေ ဟေတုဒိဋ္ဌိသု။
> ပဋိလာဘေ ပဟာနေ စ၊ ပဋိဝေဓေ စ ဒိဿတိ''။

တထာ ဟိဿ ''အပ္ပေဝ နာမ သွေပိ ဥပသင်္ကမေယျာမ ကာလဉ္စ သမယဉ္စ ဥပါဒါယာ''တိ ဧဝမာဒီသု (ဒီ. နိ. ၁.၄၄၇) သမဝါယော အတ္ထော, ယုတ္တကာလဉ္စ ပစ္စယသာမဂ္ဂိဉ္စ လဘိတွာတိ ဟိ အဓိပ္ပာယော, တသ္မာ ပစ္စယသ မဝါယောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော ။ ''ဧကောဝ ခော, ဘိက္ခဝေ, ခဏော စ သမယော စ ဗြဟ္မစရိယဝါသာယာ''တိအာဒီသု (အ. နိ. ၈.၂၉) ခဏော, ဩကာသောတိ အတ္ထော။ တထာဂတုပ္ပာဒါဒိကော ဟိ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယဿ ဩကာသော တပ္ပစ္စ ယပဋိလာဘဟေတုတ္တာ, ခဏော ဧဝ စ သမယော, ယော ခဏောတိ စ သမယောတိ စ ဝုစ္စတိ, သော ဧကော ယေဝါတိ ဟိ အတ္ထော။ ''ဥဏှသမယော ပရိဠာဟသမယော''တိအာဒီသု (ပါစိ. ၃၅၈) ကာလော။ ''မဟာသမယော ပဝနသ္မိ''န္တိ အာဒီသု (ဒီ. နိ. ၂.၃၃၂) သမူဟော။ မဟာသမယောတိ ဟိ ဘိက္ခုနံ ဒေဝတာနဉ္စ မဟာသန္နိပါတောတိ အတ္ထော။ ''သမ ယောပိ ခော တေ, ဘဒ္ဒာလိ, အပ္ပဋိဝိဒ္ဓေါ အဟောသိ, ဘဂဝါ ခော သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ, ဘဂဝါပိ မံ ဇာနိဿတိ 'ဘဒ္ဒ အာလိ နာမ ဘိက္ခု သတ္ထုသာသနေ သိက္ခာယ န ပရိပူရကာရီ'တိ, အယမ္ပိ ခော တေ, ဘဒ္ဒာလိ, သမယော အပ္ပဋိဝိဒ္ဓေါ အဟောသီ''တိအာဒီသု (မ. နိ. ၂.၁၃၅) ဟေတု။ သိက္ခာပဒဿ ကာရဏဉှိ ဣဓ သမယောတိ အဓိပ္ပေတံ။ ''တေန ခေါ ပန သမယေန ဥဂ္ဂါဟမာနော ပရိဗ္ဗာဇကော သမဏမုဏ္ဍိကာပုတ္တော သမယပ္ပဝါဒကေ တိန္ဒုကာစီရေ ဧကသာလ ကေ မလ္လိကာယ အာရာမေ ပဋိဝသတီ''တိအာဒီသု (မ. နိ. ၂.၂၆၀) ဒိဋ္ဌိ။ တတ္ထ ဟိ နိသိန္နာ တိတ္ထိယာ အတ္တနော အတ္တနော ဒိဋ္ဌိသင်္ခါတံ သမယံ ပဝဒန္တီတိ သော ပရိဗ္ဗာဇကာရာမော ''သမယပ္ပဝါဒကော''တိ ဝုစ္စတိ။

> ''ဒိဋ္ဌေ ဓမ္မေ စ ယော အတ္ထော၊ ယော စတ္ထော သမ္ပရာယိကော။
> အတ္ထာဘိသမယာ ဓီရော၊ ပဏ္ဍိတောတိ ပဝုစ္စတီ''တိ။ (သံ. နိ. ၁.၁၂၉) –

အာဒီသု ပဋိလာဘော။ အတ္ထာဘိသမယာတိ ဟိ အတ္ထဿ အဓိဂမာတိ အတ္ထော။ ''သမ္မာ မာနာဘိသမယာ အန္တ မကာသိ ဒုက္ခဿာ''တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၂၈) ပဟာနံ။ အဓိကရဏံ သမယံ ဝူပသမနံ အပဂမောတိ အဘိသမယော ပဟာ နံ။ ''ဒုက္ခဿ ပီဠနဋ္ဌော သင်္ခတဋ္ဌော သန္တာပဋ္ဌော ဝိပရိဏာမဋ္ဌော အဘိသမယဋ္ဌော''တိအာဒီသု (ပဋိ. မ. ၂.၈) ပဋိ ဝေဓော ။ ပဋိဝေဓောတိ ဟိ အဘိသမေတဗ္ဗတော အဘိသမယော, အဘိသမယောဝ အတ္ထော အဘိသမယဋ္ဌောတိ ပီဠ နာဒီနိ အဘိသမေတဗ္ဗဘာဝေန ဧကီဘာဝံ ဥပနေတွာ ဝုတ္တာနိ, အဘိသမယဿ ဝါ ပဋိဝေဓဿ ဝိသယဘူတော အ တ္ထော အဘိသမယဋ္ဌောတိ တာနေဝ တထာ ဧကတ္တေန ဝုတ္တာနိ။ တတ္ထ ပီဠနံ ဒုက္ခသစ္စဿ တံသမင်္ဂိနော ဟိံသနံ အဝိပ္ဖာရိကတာကရဏံ။ သန္တာပေါ ဒုက္ခဒုက္ခတာဒိဝသေန သန္တပ္ပနံ ပရိဒဟနံ။

ဧတ္ထ စ သဟကာရီကာရဏသန္နိဇ္ဈံ သမေတိ သမဝေတီတိ သမဝါယော သမယော။ သမေတိ သမာဂစ္ဆတိ ဧတ္ထ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယံ တဒာဓာရပုဂ္ဂလေဟီတိ ခဏော သမယော။ သမေတိ ဧတ္ထ ဧတေန တ သံဂစ္ဆတိ သတ္တော

သဘာဝဓမ္မော တ ဥပ္ပာဒါဒီဟိ သဟဇာတာဒီဟိ တတိ ကာလော သမယော။ ဓမ္မပ္ပဝတ္တိမတ္တတာယ အတ္ထတော အဘူတောပိ ဟိ ကာလော ဓမ္မပ္ပဝတ္တိယာ အဓိကရဏံ ကရဏံ ဝိယ စ ကပ္ပနာမတ္တသိဒ္ဓေနာနုရူပေန တေဟာရီယတီတိ။ သမံ, သဟ တ အဝယတနံ အယနံ ပဝတ္တိ အဝဋ္ဌာနန္တိ သမူဟော သမယော ယထာ သမုအယောတိ။ အဝယဝသဟာဝဋ္ဌာနမေဝ ဟိ သမူဟော။ အဝသေသပစ္စယာနံ သမာဂမေ သတိ ဧတိ ဖလမေတသ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ပဝတ္တတီတိ သမယော ဟေတု ယထာ သမုဒယောတိ။ သမေတိ သံယောဇနဘာဝတော သမ္ဗန္ဓော ဧတိ အတ္တနော ဝိသယေ ပဝတ္တတိ, ဒဋ္ဌဟာဂ္ဂဟဏဘာဝတော တ သံယုတ္တာ အယန္တိ ပဝတ္တန္တိ သတ္တာ ယထာဘိနိဝေသံ ဧတေနာတိ သမယော ဒိဋ္ဌိ။ ဒိဋ္ဌိသံယောဇနေန ဟိ သတ္တာ အတိဝိယ ဗဇ္ဈန္တီတိ။ သမိတိ သင်္ဂတိ သမောဓာနန္တိ သမယော ပဋိလာဘော။ သမယနံ ဥပသမယနံ အပဂမောတိ သမယော ပဟာနံ။ သမုစ္ဆေဒပ္ပဟာနဘာဝတော ပန အဓိကော သမယောတိ အဘိသမယော ယထာ အဘိဓမ္မောတိ။ အဘိမုခံ ဉာဏေန သမ္မာ ဧတဗ္ဗော အဘိသမေတဗ္ဗောတိ အဘိသမယော, ဓမ္မာနံ အဝိပရီတသဘာဝေ။ အဘိမုခဘာဝေန သမ္မာ ဧတိ ဂစ္ဆတိ ဗုဇ္ဈတီတိ အဘိသမယော, ဓမ္မာနံ ယထာဘူတသဘာဝာဝဗောဓော။ ဧဝံ တသ္မိံ တသ္မိံ အတ္ထေ သမယသဒ္ဒဿ ပဝတ္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

သမယသဒ္ဒဿ အတ္ထုဒ္ဓာရေ အဘိသမယသဒ္ဒဿ ဂဟဏေ ကာရဏံ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ က္လစ ပနဿ ကာလော အတ္တော သမတယာဒီနံ အသမ္ဘဝတော။ ဒေသဒေသကပရိသာ ဝိယ ဟိ ဒေသနာယ နိဒါနဘာဝေ ကာလော ဧဝ က္လစ္ဆိတဗ္ဗောတိ။ ယသ္မာ ပနေတ္ထ သမယောတိ ကာလော အဓိပ္ပေတော, တသ္မာ သံဝစ္ဆရဥတုမာသဒ္ဓမာသရတ္တိဒိဝသပုဗ္ဗဏှဟမဇ္ဈန္ဟိကသာယန္ဟပဌမယာမ- မဇ္ဈိမယာမပစ္ဆိမယာမမုဟုတ္တာဒီသု ကာလဘေဒဘူတေသု သမယေသု ဧကံ သမယန္တိ ဒီပေတိ။

ကသ္မာ ပနေတ္ထ အနိယမိတဝသေနေဝ ကာလော နိဒ္ဒိဋ္ဌော, န ဥတုသံဝစ္ဆရာဒိဝသေန နိယမေတွာ နိဒ္ဒိဋ္ဌောတိ စေ? ကိဉ္စာပိ ဧတေသု သံဝစ္ဆရာဒီသု သမယေသု ယံ ယံ သုတ္တံ ယသ္မိံ ယသ္မိံ သံဝစ္ဆရေ ဥတုမ္ဟိ မာသေ ပက္ခေ ရတ္တိဘာဂေ ဒိဝသဘာဂေ တ ဝုတ္တံ, သဗ္ဗမ္ပိ တံ ထေရဿ သုဝိဒိတံ သုဝဝတ္ထာပိတံ ပညာယ။ ယသ္မာ ပန ''ဧဝံ မေ သုတံ အသုကသံဝစ္ဆရေ အသုကဥတုမှိ အသုကမာသေ အသုကပက္ခေ အသုကရတ္တိဘာဂေ အသုကဒိဝသဘာဂေ တ''တိ ဧဝံ ဝုတ္တေ န သက္ကာ သုခေန ဓာရေတုံ တ ဥဒ္ဒိသိတုံ တ ဥဒ္ဒိသာပေတုံ တ, ဗဟု စ ဝတ္တဗ္ဗံ ဟောတိ, တသ္မာ ဧကေနေဝ ပဒေန တမတ္ထံ သမောဓာနေတွာ ''ဧကံ သမယ''န္တိ အာဟ။

ယေ တ က္လမေ ဂဗ္ဘောက္ကန္တိသမယော ဇာတိသမယော သံဝေဂသမယော အဘိနိက္ခမနသမယော ဒုက္ကရကာရိကသမယော မာရဝိဇယသမယော အဘိသမ္ဗောဓိသမယော ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရသမယော ဒေသနာသမယော ပရိနိဗ္ဗာနသမယောတိ ဧဝမာဒယော ဘဂဝတော ဒေဝမနုဿေသု အတိဝိယ ပကာသာ အနေကကာလပ္ပဘေဒာ ဧဝ သမယာ, တေသု သမယေသု ဒေသနာသမယသင်္ခာတံ ဧကံ သမယန္တိ ဒီပေတိ။ ယော တယံ ဉာဏကရုဏာကိစ္စသမယေသု ကရုဏာကိစ္စသမယော, အတ္တဟိတပရဟိတပဋိပတ္တိသမယေသု ပရဟိတပဋိပတ္တိသမယော, သန္နိပတိတာနံ ကရဏီယဒွယသမယေသု ဓမ္မကထာသမယော, ဒေသနာပဋိပတ္တိသမယေသု ဒေသနာသမယော, တေသု သမယေသု အညတရသမယံ သန္ဓာယ ''ဧကံ သမယ''န္တိ အာဟ။

ကသ္မာ ပနေတ္ထ ယထာ အဘိဓမ္မေ ''ယသ္မိံ သမယေ ကာမာဝစရံ ကုသလံ စိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ''တိ (ဓ. သ. ၁) စ က္လတော အညေသု သုတ္တပဒေသု ''ယသ္မိံ သမယေ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟီ''တိ (အ. နိ. ၄.၂၀၀) စ ဘုမ္မဝစနေန နိဒ္ဒေသော ကတော, ဝိနယေ စ ''တေန သမယေန ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝ''တိ (ပာရာ. ၁) ကရဏဝစနေန နိဒ္ဒေသော ကတော, တထာ အကတွာ ''ဧကံ သမယ''န္တိ အစ္စန္တသံယောဂတ္ထေ ဥပယောဂဝစနေန နိဒ္ဒေသော ကတောတိ? တတ္ထ တထာ, က္လစ စ အညထာ အတ္ထသမ္ဘဝတော။ တတ္ထ ဟိ အဘိဓမ္မေ က္လတော အညေသု စ သုတ္တန္တေသု အာဓာရဝိသယသင်္ခာတော အဓိကရဏတ္ထော ကိရိယာယ ကိရိယန္တရလက္ခဏသင်္ခာတော ဘာဝေနဘာဝလက္ခဏတ္ထော စ သမ္ဘဝတီတိ။ အဓိကရဏဥ္ဟိ ကာလတ္ထော သမူဟတ္ထော စ သမယော တတ္ထ ဝုတ္တာနံ ဖဿာဒိဓမ္မာနံ, တထာ ကာလော သဘာဝဓမ္မပ္ပဝတ္တိမတ္တတာယ ပရမတ္ထတော အဝိဇ္ဇမာနောပိ အာဓာရဘာဝေန ပညာတော တင်္ခဏပ္ပဝတ္တာနံ တတော ပုဗ္ဗေ ပရတော စ အဘာဝတော ယထာ ''ပုဗ္ဗဏှေ ဇာတော သာယန္ဟေ ဇာတော''တိအာဒီသု။ သမူဟောတိပိ အဝယဝဝိနိမုတ္တော ပရမတ္ထတော အဝိဇ္ဇမာနောပိ ကပ္ပနာမတ္တသိဒ္ဓေန ရူပေန အဝယတနံ အာဓာရဘာဝေန ပညာပီယတိ, ယထာ ''ရုက္ခေ သာခာ, ယဝတေ ယဝရာသိမှိ သမုဋ္ဌိတော''တိအာဒီသု။

ယသ္မိံ ကာလေ ဓမ္မပုဉ္ဇေ စ ကာမာဝစရံ ကုသလံ စိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ, တသ္မိံယေဝ ကာလေ ဓမ္မပုဉ္ဇေ စ ဖဿာဒယောပိ ဟောန္တီတိ အယဥ္ဟိ တတ္ထ အတ္ထော။ တထာ ခဏသမဝါယဟေတုသင်္ခါတဿ သမယဿ ဘာဝေန တတ္ထ ဝုတ္တာနံ ဖဿာဒိဓမ္မာနံ ဘာဝေါ လက္ခီယတိ။ ယထာ ဟိ "ကဝီသု ဒုယှမာနာသု ဂတော, ဒုဒ္ဓာသု အာဂတော"တိ ဧတ္ထ ကဝီနံ ဒေါဟနကိရိယာယ ဂမနကိရိယာ လက္ခီယတိ, ဧဝံ ဣဓာပိ ယသ္မိံ သမယေတိ ဝုတ္တေ စ ပဒတ္ထဿ သတ္တာဝိရဟာဘာဝတော သတီတိ အယမတ္ထော ဝိညာယမာနော ဧဝ ဟောတီတိ သမယဿ သတ္တာကိရိယာယ စိတ္တဿ ဥပ္ပာဒကိရိယာ ဖဿာဒီနံ ဘဝနကိရိယာ စ လက္ခီယတိ။ တထာ ယသ္မိံ သမယေ ယသ္မိံ နဝမေ ခဏေ ယသ္မိံ ယောနိသောမနသိကာရာဒိဟေတုမှိ ပစ္စယသမဝါယေ ဝာ သတိ ကာမာဝစရံ ကုသလံ စိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ, တသ္မိံ သမယေ ခဏေ ဟေတုမှိ ပစ္စယသမဝါယေ စ ဖဿာဒယောပိ ဟောန္တီတိ။ တသ္မာ တဒတ္ထဇောတနတ္ထံ ဘုမ္မဝစနေန နိဒ္ဒေသော ကတော။

ဝိနယေ စ "အန္နေန ဝသတိ, အဇ္ဈေနေန ဝသတီ"တိအာဒီသု ဝိယ ဟေတုအတ္ထော, "ဖရသုနာ ဆိန္ဒတိ, ကုဒာလေန ခဏတီ"တိအာဒီသု ဝိယ ကရဏတ္ထော စ သမ္ဘဝတိ။ ယော ဟိ သိက္ခာပဒပညတ္တိသမယော ဓမ္မသေနာပတိအာဒီဟိပိ ဒုဗ္ဗိညေယျော, တေန သမယေန ကရဏဘူတေန ဟေတုဘူတေန စ ဝီတိက္ကမံ သုတွာ ဘိက္ခုသင်္ဃံ သန္နိပါတာပေတွာ ဩတိဏ္ဏဝတ္ထုကံ ပုဂ္ဂလံ ပဋိပုစ္ဆိတွာ ဝိဂရဟိတွာ စ တံ တံ ဝတ္ထုံ ဩတိဏ္ဏသမယသင်္ခါတံ ကာလံ အနတိက္ကမိတွာ သိက္ခာပဒါနိ ပညာပေန္တော တတိယပါရာဇိကာဒီနံ ဝိယ သိက္ခာပဒပညတ္တိယာ ဟေတုံ အပေက္ခမာနော တတ္ထ တတ္ထ ဝိဟာသိ, တသ္မာ တဒတ္ထဇောတနတ္ထံ ဝိနယေ ကရဏဝစနေန နိဒ္ဒေသော ကတော။

ဣဓ ပန အညသ္မိဉ္စ ဧဝံဇာတိကေ အစ္စန္တသံယောဂတ္ထော သမ္ဘဝတိ။ ယသ္မိဥ္ဟိ သမယေ သဟ သမုဋ္ဌာနဟေတုနာ ဣဒံ ဉာဏံ ဥပ္ပန္နံ, အစ္စန္တမေဝ တံ သမယံ အရိယဝိဟာရပုဗ္ဗင်္ဂမာယ ဓမ္မပစ္စဝေက္ခဏာယ ဘဂဝါ ဝိဟာသိ, တသ္မာ "မာသံ အဇ္ဈေတီ"တိအာဒီသု ဝိယ ဥပယောဂတ္ထဇောတနတ္ထံ ဣဓ ဥပယောဂဝစနေန နိဒ္ဒေသော ကတော။ တေနေတံ ဝုစ္စတိ –

> "တံ တံ အတ္ထမပေက္ခိတွာ၊ ဘုမ္မေန ကရဏေန စ။
> အညတြ သမယော ဝုတ္တော၊ ဥပယောဂေန သော ဣဓာ"တိ။

ပောရာဏာ ပန ဝဏ္ဏယန္တိ – "ယသ္မိံ သမယေ"တိ ဝါ "တေန သမယေနာ"တိ ဝါ "ဧကံ သမယ"န္တိ ဝါ အဘိလာပမတ္တဘေဒော ဧသ နိဒ္ဒေသော, သဗ္ဗတ္ထ ဘုမ္မမေဝ အတ္ထောတိ။ တသ္မာ "ဧကံ သမယ"န္တိ ဝုတ္တေပိ ဧကသ္မိံ သမယေတိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဘဂဝါတိ ဂရု။ ဂရုဥ္ဟိ လောကေ "ဘဂဝါ"တိ ဝဒန္တိ။ အယဉ္စ သဗ္ဗဂုဏဝိသိဋ္ဌတာယ သဗ္ဗသတ္တာနံ ဂရု, တသ္မာ ဘဂဝါတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ပောရာဏေဟိပိ ဝုတ္တံ –

> "ဘဂဝါတိ ဝစနံ သေဋ္ဌံ၊ ဘဂဝါတိ ဝစနမုတ္တမံ။
> ဂရု ဂါရဝယုတ္တော သော၊ ဘဂဝါ တေန ဝုစ္စတီ"တိ။

တတ္ထ သေဋ္ဌတာဝစကဝစနံ သေဋ္ဌန္တိ ဝုတ္တံ သေဋ္ဌဂုဏသဟစရဏတော။ အထ ဝါ ဝုစ္စတီတိ ဝစနံ, အတ္ထော။ **ဘဂဝါတိ ဝစနံ သေဋ္ဌ**န္တိ ဘဂဝါတိ ဣမိနာ ဝစနေန ဝစနီယော ယော အတ္ထော, သော သေဋ္ဌောတိ အတ္ထော။ **ဘဂဝါတိ ဝစနမုတ္တမ**န္တိ ဧတ္ထာပိ ဝုတ္တနယေနေဝ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ဂါရဝယုတ္တော**တိ ဂရုဘာဝယုတ္တော ဂရုဂုဏယောဂတော ဝိသေသဂရုကရဏာရဟတာယ ဝါ ဂါရဝယုတ္တော။ ဧဝံ ဂုဏဝိသိဋ္ဌသတ္တုတ္တမဂရုဂါရဝါဓိဝစနံ ဘဂဝါတိ ဣဒံ ဝစနန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အပိစ –

> "ဘာဂီ ဘဇီ ဘာဂီ ဝိဘတ္တဝါ ဣတိ၊
> အကာသိ ဘဂ္ဂန္တိ ဂရူတိ ဘာဂျဝါ။
> ဗဟူဟိ ဉာယေဟိ သုဘာဝိတတ္တနော၊
> ဘဝန္တဂေါ သော ဘဂဝါတိ ဝုစ္စတီ"တိ။ –

နိဒ္ဒေသေ (မဟာနိ. ၈၄) အာဂတနယေန –

> ‘‘ဘာဂျဝါ ဘဂ္ဂဝါ ယုတ္တော, ဘဂေဟိ စ ဝိဘတ္တဝါ။
> ဘတ္တဝါ ဝန္တဂမနော, ဘဝေသု ဘဂဝါ တတော’’တိ။ –

ဣမာယ ဂါထာယ စ ဝသေန ဘဂဝါတိ ပဒဿ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ သော ပနာယံ အတ္ထော သဗ္ဗာကာရေန ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၁၄၂) ဝုတ္တော, တသ္မာ တတ္ထ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝိဇာနိတဗ္ဗော။

အပိစ ဘာဂေ ဝနိ, ဘဂေ ဝါ ဝမီတိ ဘဂဝါ။ တထာဂတော ဟိ ဒါနသီလာဒိပါရမိဓမ္မေ ဈာနဝိမောက္ခာဒိဥတ္တရိမနုဿဓမ္မေ ဝနိ ဘဇိ သေဝိ ဗဟုလမကာသိ, တသ္မာ ဘဂဝါ။ အထ ဝါ တေယေဝ ‘‘ဝေနေယျသတ္တသန္တာနေသု ကထံ နု ခေါ ဥပ္ပာဒေယျ’’န္တိ ဝနိ အဘိပတ္ထယီတိ ဘဂဝါ။ အထ ဝါ ဘဂသင်္ခါတံ ဣဿရိယံ ယသဉ္စ ဝမိ ဥဂ္ဂိရိ ခေဠပိဏ္ဍံ ဝိယ အနပေက္ခော ဆဍ္ဍယီတိ ဘဂဝါ။ တထာ ဟိ တထာဂတော ဟတ္ထဂတံ စက္ကဝတ္တိသိရိံ ဒေဝလောကာဓိပစ္စသဒိသံ စာတုဒ္ဒီပိဿရိယံ, စက္ကဝတ္တိသမ္ပတ္တိသန္နိဿယဉ္စ သတ္တရတနသမုဇ္ဇလံ ယသံ တိဏာယပိ အမညမာနော နိရပေက္ခော ပဟာယ အဘိနိက္ခမိတွာ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓော, တသ္မာ ဣမေ သိရိအာဒိကေ ဘဂေ ဝမီတိ ဘဂဝါ။ အထ ဝါ ဘာနိ နာမ နက္ခတ္တာနိ, တေဟိ သမံ ဂစ္ဆန္တိ ပဝတ္တန္တီတိ ဘဂါ။ သိနေရုယုဂန္ဓရဥတ္တရကုရုဟိမဝန္တာဒိဘာဇနလောကဝိသေသသန္နိဿယသောဘာ ကပ္ပဋ္ဌိတိဘာဝတော, တေပိ ဘဂေ ဝမိ, တန္နိဝါသိသတ္တာဝါသသမတိက္ကမနတော တပ္ပဋိဗဒ္ဓဆန္ဒရာဂပ္ပဟာနေန ပဇဟီတိ။ ဧဝမ္ပိ ဘဂေ ဝမီတိ ဘဂဝါတိ ဧဝမာဒိနာ နယေန ဘဂဝါတိ ပဒဿ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဧတ္တာဝတာ စေတ္ထ **ဧဝံ မေ သုတ**န္တိ ဝစနေန ယထာသုတံ ဓမ္မံ သဝနဝသေန ဘာသန္တော ဘဂဝတော ဓမ္မသရီရံ ပစ္စက္ခံ ကရောတိ, တေန ‘‘နယိဒံ အတိက္ကန္တသတ္ထုကံ ပါဝစနံ, အယံ ဝေါ သတ္ထာ’’တိ သတ္ထု အဒဿနေန ဥက္ကဏ္ဌိတံ ဇနံ သမဿာသေတိ။ ဝုတ္တဉှေတံ ဘဂဝတာ ‘‘ယော ဝေါ, အာနန္ဒ, မယာ ဓမ္မော စ ဝိနယော စ ဒေသိတော ပညတ္တော, သော ဝေါ မမစ္စယေန သတ္ထာ’’တိ (ဒီ. နိ. ၂.၂၁၆; မိ. ပ. ၄.၁.၁)။ **ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ**တိ ဝစနေန တသ္မိံ သမယေ ဘဂဝတော အဝိဇ္ဇမာနဘာဝံ ဒဿေန္တော ရူပကာယပရိနိဗ္ဗာနံ သာဓေတိ, တေန ‘‘ဧဝံဝိဓဿ နာမ ဓမ္မဿ ဒေသေတာ ဒသဗလဓရော ဝဇိရသင်္ဃာတသမာနကာယော သောပိ ဘဂဝါ ပရိနိဗ္ဗုတော, ကေနညေန ဇီဝိတေ အာသာ ဇနေတဗ္ဗာ’’တိ ဇီဝိတမဒမတ္တံ ဇနံ သံဝေဇေတိ, သဒ္ဓမ္မေ စဿ ဥဿာဟံ ဇနေတိ။

ဧဝန္တိ စ ဘဏန္တော ဒေသနာသမ္ပတ္တိံ နိဒ္ဒိသတိ, ဝက္ခမာနဿ သကလသုတ္တဿ ဧဝန္တိ နိဒဿနတော။ **မေ သုတ**န္တိ သာဝကသမ္ပတ္တိံ သဝနသမ္ပတ္တိဉ္စ နိဒ္ဒိသတိ, ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တေန ပဉ္စသု ဌာနေသု ဘဂဝတာ ဧတဒဂ္ဂေ ဌပိတေန ဓမ္မဘဏ္ဍာဂါရိကေန သုတဘာဝဒီပနတော ‘‘တဉ္စ ခေါ မယာဝ သုတံ, န အနုဿုတိကံ, န ပရမ္ပရာဘတ’’န္တိ ဣမဿ စ အတ္ထဿ ဒီပနတော။ **ဧကံ သမယ**န္တိ ကာလသမ္ပတ္တိံ နိဒ္ဒိသတိ ဘဂဝတော ဥရုဝေလာယံ ဝိဟရဏသမယဘာဝေန ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒပ္ပဋိမဏ္ဍိတဘာဝဒီပနတော။ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒပရမာ ဟိ ကာလသမ္ပဒါ။ **ဘဂဝါ**တိ ဒေသကသမ္ပတ္တိံ နိဒ္ဒိသတိ ဂုဏဝိသိဋ္ဌသတ္တုတ္တမဂရုဘာဝဒီပနတော။

ဥရုဝေလာယန္တိ မဟာဝေလာယံ, မဟန္တေ ဝါလုကာရာသိမှီတိ အတ္ထော။ အထ ဝါ ဥရူတိ ဝါလုကာ ဝုစ္စတိ, ဝေလာတိ မရိယာဒါ။ ဝေလာတိက္ကမနဟေတု အာဘတာ ဥရု ဥရုဝေလာတိ ဧဝမ္ပေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

အတီတေ ကိရ အနုပ္ပန္နေ ဗုဒ္ဓေ ဒသသဟဿတာပသာ တသ္မိံ ပဒေသေ ဝိဟရန္တာ ‘‘ကာယကမ္မဝစီကမ္မာနိ ပရေသမ္ပိ ပါကဋာနိ ဟောန္တိ, မနောကမ္မံ ပန အပါကဋံ။ တသ္မာ ယော မိစ္ဆာဝိတက္ကံ ဝိတက္ကေတိ, သော အတ္တနာဝ အတ္တာနံ စောဒေတွာ ပတ္တပုဋေန ဝါလုကံ အာဟရိတွာ ဣမသ္မိံ ဌာနေ အာကိရတု, ဣဒမဿ ဒဏ္ဍကမ္မ’’န္တိ ကတိကဝတ္တံ ကတွာ တတော ပဋ္ဌာယ ယော တာဒိသံ ဝိတက္ကံ ဝိတက္ကေတိ, သော တတ္ထ ပတ္တပုဋေန ဝါလုကံ အာဟရိတွာ အာကိရတိ။ ဧဝံ တတ္ထ အနုက္ကမေန မဟာဝါလုကာရာသိ ဇာတော, တတော နံ ပစ္ဆိမာ ဇနတာ ပရိက္ခိပိတွာ စေတိယဋ္ဌာနမကာသိ။ တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ – ‘‘ဥရုဝေလာယန္တိ မဟာဝေလာယံ, မဟန္တေ ဝါလုကာရာသိမှီတိ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော’’တိ။

ဝိဟာရတီတိ အဝိသေသေန ဣရိယာပထဒိဗ္ဗဗြဟ္မအရိယဝိဟာရေသု အညတရဝိဟာရသမင်္ဂိတာပရိဒီပနံ။ ဣဓ ပန
ဌာနနိသဇ္ဇာဂမနသယနပ္ပဘေဒေသု ဣရိယာပထေသု အာသနသင်္ခာတဣရိယာပထသမာယောဂပရိဒီပနံ အရိယဝိဟာရ
သမင်္ဂိတာပရိဒီပနဉ္စာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တတ္ထ ယသ္မာ ဧကံ ဣရိယာပထဗာဓနံ အညေန ဣရိယာပထေန ဝိစ္ဆိန္ဒိတွာ
အပရိပတန္တံ အတ္တဘာဝံ ဟရတိ ပဝတ္တေတိ, တသ္မာ ဝိဟာရတီတိ ပဒဿ ဣရိယာပထဝိဟာရဝသေနေတ္ထ အတ္
ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ယသ္မာ ပန ဘဂဝါ ဒိဗ္ဗဝိဟာရာဒီဟိ သတ္တာနံ ဝိဝိဓံ ဟိတံ ဟရတိ ဥပဟရတိ ဥပနေတိ ဥပ္ပာဒေ
တိ, တသ္မာ တေသမ္ပိ ဝသေန ဝိဝိဓံ ဟရတီတိ ဧဝမတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

နဇ္ဇာတိ နဒတိ သန္ဒတီတိ နဒီ, တဿာ နဇ္ဇာ, နဒိယာ နိန္နကာယာတိ အတ္ထော။ **နေရဉ္ဇရာယာ**တိ နေလံ ဇလမဿ
ာတိ "နေလဉ္ဇလာယာ"တိ ဝတ္တဗ္ဗေ လကာရဿ ရကာရံ ကတွာ "နေရဉ္ဇရာယာ"တိ ဝုတ္တံ, ကဒ္ဒမသေဝါလပ
ဏကာဒိဒောသရဟိတသလိလာယာတိ အတ္ထော။ ကေစိ "နီလဇလာယာတိ ဝတ္တဗ္ဗေ နေရဉ္ဇရာယာတိ ဝုတ္တ"န္တိ ဝ
ဒန္တိ။ နာမမေဝ ဝါ ဧတံ ဧတိဿာ နဒိယာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တဿာ နဒိယာ တီရေ ယတ္ထ ဘဂဝါ ဝိဟာသိ, တံ ဒဿေ
တုံ **"ဗောဓိရုက္ခမူလေ"**တိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ "ဗောဓိ ဝုစ္စတိ စတူသု မဂ္ဂေသု ဉာဏ"န္တိ ဧတ္ထ (စူဠနိ. ခဂ္ဂဝိသာဏသု
တ္တနိဒ္ဒေသ ၁၂၁) မဂ္ဂဉာဏံ ဗောဓီတိ ဝုတ္တံ။ "ပပ္ပောတိ ဗောဓိံ ဝရဘူရိမေဓသော"တိ ဧတ္ထ (ဒီ. နိ. ၃.၂၁၇)
သဗ္ဗညုတဉ္ဉာဏံ။ တဒုဘယမ္ပိ ဗောဓိံ ဘဂဝါ ဧတ္ထ ပတ္တောတိ ရုက္ခောပိ ဗောဓိရုက္ခော တွေဝ နာမံ လဘိ။ အထ ဝါ
သတ္တ ဗောဇ္ဈင်္ဂေ ဗုဇ္ဈီတိ ဘဂဝါ ဗောဓိ, တေန ဗုဇ္ဈန္တေန သန္နိဿိတတ္တာ သော ရုက္ခောပိ ဗောဓိရုက္ခောတိ နာ
မံ လဘိ, တဿ ဗောဓိရုက္ခဿ။ **မူလေ**တိ သမီပေ။ အယဉှိ မူလသဒ္ဒော "မူလာနိ ဥဒ္ဓရေယျ အန္တမသော ဥသီရ
နာဠိမတ္တာနိပီ"တိအာဒီသု (အ. နိ. ၄.၁၉၅) မူလမူလေ ဒိဿတိ။ "လောဘော အကုသလမူလ"န္တိအာဒီသု (ဒီ. နိ.
၃.၃၀၅) အသာဓာရဏဟေတုမှိ။ "ယာဝတာ မဇ္ဈန္ဟိကေ ကာလေ ဆာယာ ဖရတိ, နိဝာတေ ပဏ္ဏာနိ ပတန္တိ, ဧတ္တာဝ
တာ ရုက္ခမူလ"န္တိအာဒီသု သမီပေ။ ဣဓာပိ သမီပေ အဓိပ္ပေတော, တသ္မာ ဗောဓိရုက္ခဿ မူလေ သမီပေတိ ဧဝမေတ္
ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

ပဌမာဘိသမ္ဗုဒ္ဓော တိ ပဌမံ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓော ဟုတွာ, သဗ္ဗပဌမံယေဝါတိ အတ္ထော။ ဣမိနာ ဓမ္မဘဏ္ဍာဂါရိ
ကေန ဥဒာနဒေသနာယ နိဒါနံ ဌပေန္တေန ကာလဒေသဒေသကာပဒေသာ သဟ ဝိသေသေန ပကာသိတာ ဟောန္တိ။

ဧတ္ထာဟ "ကသ္မာ ဓမ္မဝိနယသင်္ဂဟေ ကယိရမာနေ နိဒါနဝစနံ ဝုတ္တံ, နနု ဘဂဝတာ ဘာသိတဝစနဿေဝ သင်္
ဂဟော ကာတဗ္ဗော"တိ? ဝုစ္စတေ – ဒေသနာယ ဌိတိအသမ္မောသသဒ္ဓေယျဘာဝသမ္ပာဒနတ္ထံ။ ကာလဒေသ
ဒေသကဝတ္ထုအာဒီဟိ ဥပနိဗန္ဓိတွာ ဌပိတာ ဟိ ဒေသနာ ဌိတိကာ ဟောတိ အသမ္မောသာ သဒ္ဓေယျာ စ ဒေသ
ကာလကတ္တုဟေတုနိမိတ္တေဟိ ဥပနိဗဒ္ဓော ဝိယ ဝေါဟာရဝိနိစ္ဆယော။ တေနေဝ စ အာယသ္မတာ မဟာကဿပေန
"ပဌမံ, အာဝုသော အာနန္ဒ, ဥဒာနံ ကတ္ထ ဘာသိတ"န္တိအာဒိနာ ဒေသာဒီသု ပုစ္ဆာယ ကတာယ ဝိဿဇ္ဇနံ ကရောန္တေ
န ဓမ္မဘဏ္ဍာဂါရိကေန "ဧဝံ မေ သုတ"န္တိအာဒိနာ ဥဒာနဿ နိဒါနံ ဘာသိတန္တိ။

အပိစ သတ္ထု သမ္ပတ္တိပကာသနတ္ထံ နိဒါနဝစနံ။ တထာဂတဿ ဟိ ဘဂဝတော ပုဗ္ဗရစနာနုမာနာဂမတက္ကာဘာဝ
တော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓတ္တသိဒ္ဓိ။ န ဟိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ပုဗ္ဗရစနာဒီဟိ အတ္ထော အတ္ထိ သဗ္ဗတ္ထ အပ္ပဋိဟတဉာဏစာရတာ
ယ ဧကပ္ပမာဏတ္တာ ဉေယျဓမ္မေသု။ တထာ အာစရိယမုဋ္ဌိဓမ္မမစ္ဆရိယသာသနသာဝကာနုရာဂါဘာဝတော ခီဏာသဝ
တ္တသိဒ္ဓိ။ န ဟိ သဗ္ဗသော ပရိက္ခီဏာသဝဿ ကတ္ထစိပိ အာစရိယမုဋ္ဌိအာဒီနံ သမ္ဘဝေါတိ သုဝိသုဒ္ဓဿ ပရာနုဂ္ဂ
ဟပ္ပဝတ္တိ။ ဣတိ ဒေသကဒောသဘူတာနံ ဒိဋ္ဌိသီလသမ္ပတ္တိဒူသကာနံ အစ္စန္တံ အဝိဇ္ဇာတဏှာနံ အဘာဝသံသူစကေဟိ
ဉာဏသမ္ပဒါပဟာနသမ္ပဒါဘိဗျဉ္ဇကေဟိ စ သမ္ဗုဒ္ဓဝိသုဒ္ဓဘာဝေဟိ ပုရိမဝေသာရဇ္ဇဒွယသိဒ္ဓိ, တတော စ အန္တ
ရာယိကနိယျာနိကဓမ္မေသု သမ္မောဟာဘာဝသိဒ္ဓိတော ပစ္ဆိမဝေသာရဇ္ဇဒွယသိဒ္ဓီတိ ဘဂဝတော စတုဝေသာရဇ္ဇသမ
န္နာဂမော အတ္တဟိတပရဟိတပဋိပတ္တိ စ နိဒါနဝစနေန ပကာသိတာ ဟောန္တိ, တတ္ထ တတ္ထ သမ္ပတ္တပရိသာယ
အဇ္ဈာသယာနုရူပံ ဌာနုပ္ပတ္တိကပဋိဘာနေန ဓမ္မဒေသနာဒီပနတော။ ဣဓ ပန ဝိမုတ္တိသုခပဋိသံဝေဒနပဋိစ္စသမုပ္ပာဒ
မနသိကာရပကာသနေနာတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ တေန ဝုတ္တံ – "သတ္ထု သမ္ပတ္တိပကာသနတ္ထံ နိဒါနဝစန"န္တိ။

တထာ သာသနသမ္ပတ္တိပကာသနတ္ထံ နိဒါနဝစနံ။ ဉာဏကရုဏာပရိဂ္ဂဟိတသဗ္ဗကိရိယဿ ဟိ ဘဂဝတော နတ္ထိ နိရ
တ္ထကာ ပဋိပတ္တိ အတ္တဟိတာ ဝါ။ တသ္မာ ပရေသံယေဝ အတ္ထာယ ပဝတ္တသဗ္ဗကိရိယဿ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ သ

ကလမ္ပိ ကာယဝစီမနောကမ္မံ ယထာပဝတ္တံ ဝုစ္စမာနံ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကပရမတ္ထေဟိ ယထာရဟံ သတ္တာနံ အနုသာသနဋ္ဌေန သာသနံ, န ကဗ္ဗရစနာ။ တယိဒံ သတ္တု စရိတံ ကာလဒေသဒေသကပရိသာပဒေသာဒီဟိ သဒ္ဓိံ တတ္ထ တတ္ထ နိဒာနဝစနေန ယထာရဟံ ပကာသီယတိ, ဣဓ ပန အဘိသမ္ဗောဓိဝိမုတ္တိသုခပ္ပဋိသံဝေဒနပဋိစ္စသမုပ္ပာဒမနသိ ကာရေနာတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ တေန ဝုတ္တံ – ''သာသနသမ္ပတ္တိပကာသနတ္ထံ နိဒာနဝစန''န္တိ။

အပိစ သတ္ထုနော ပမာဏဘာဝပ္ပကာသနေန သာသနဿ ပမာဏဘာဝဒဿနတ္ထံ နိဒာနဝစနံ။ သာ စဿ ပမာဏဘာဝဒဿနတာ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယာနုသာရေန ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဘဂဝါတိ ဟိ ဣမိနာ တထာဂတဿ ရာဂဒောသ မောဟာဒိသဗ္ဗကိလေသမလဒုစ္စရိတာဒိဒောသပ္ပဟာနဒီပနေန , သမ္ဗုဒ္ဓတ္တမဘာဝဒီပနေန စ အနညသာဓာရဏ ဉာဏကရုဏာဒိဂုဏဝိသေသယောဂပရိဒီပနေန, အယမတ္ထော သဗ္ဗထာ ပကာသိတော ဟောတီတိ ဣဒမေတ္ထ နိဒာနဝစန ပ္ပယောဇနဿ မုခမတ္တဒဿနံ။

တံ ပနေတံ ''ဧဝံ မေ သုတ''န္တိ အာရဘိတွာ ယာဝ ''ဣမံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသီ''တိ ပဒံ, တာဝ ဣမဿ ဥဒာနဿ နိ ဒာနန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တထာ ဟိ တံ ယထာ ပဋိပန္နော ဘဂဝါ ဣမံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ, အာဒိတော ပဋ္ဌာယ တဿ ကာယိ ကစေတသိကပ္ပဋိပတ္တိယာ ပကာသနတ္ထံ သင်္ဂီတိကာရေဟိ သင်္ဂီတိကာလေ ဘာသိတဝစနံ။

နနု စ ''ဣမသ္မိံ သတိ ဣဒံ ဟောတီ''တိအာဒိ ဘဂဝတော ဧဝ ဝစနံ ဘဝိတုံ အရဟတိ, န ဟိ သတ္ထာရံ မုဉ္စိတွာ အ ညော ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒံ ဒေသေတုံ သမတ္ထော ဟောတီတိ? သစ္စမေတံ, ယထာ ပန ဘဂဝါ ဖောဓိရုက္ခမူလေ ဓမ္မသဘာဝပ စ္စဝေက္ခဏဝသေန ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒံ မနသာကာသိ, တထေဝ နံ ဗောဓနေယျဗန္ဓဝါနံ ဗောဓနတ္ထံ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒသီ ဟနာဒသုတ္တာဒီသု ဒေသိတဿ စ ဝစနာနံ ဒေသိတာကာရဿ အနုကရဏဝသေန ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဿ မနသိကာရံ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိံ ကတွာ ဘဂဝတာ ဘာသိတဿ ဣမဿ ဥဒာနဿ ဓမ္မသင်္ဂါဟကာ မဟာထေရာ နိဒာနံ သင်္ဂါယိံသူ တိ ယထာဝုတ္တဝစနံ သင်္ဂီတိကာရာနမေဝ ဝစနန္တိ နိဋ္ဌမေတ္ထ ဂန္တဗ္ဗံ။ ဣတော ပရေသုပိ သုတ္တန္တေသု ဧသေဝ နယော။

ဧတ္ထ စ အတ္တဇ္ဈာသယော ပရဇ္ဈာသယော ပုစ္ဆာဝသိကော အဋ္ဌုပ္ပတ္တိကောတိ စတ္တာရော သုတ္တနိက္ခေ ပါ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ယထာ ဟိ အနေကသတအနေကသဟဿဘေဒါနိပိ သုတ္တာနိ သံကိလေသဘာဂိယာဒိပဋ္ဌာနနယေန သောဠသဝိဓတံ နာတိဝတ္တန္တိ, ဧဝံ တာနိ သဗ္ဗာနိပိ အတ္တဇ္ဈာသယာဒိသုတ္တနိက္ခေပဝသေန စတုဗ္ဗိဓဘာဝံ နာတိ ဝတ္တန္တိ။ ကာမဉ္စေတ္ထ အတ္တဇ္ဈာသယဿ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိယာ စ ပရဇ္ဈာသယပုစ္ဆာဝသိကေဟိ သဒ္ဓိံ သံသဂ္ဂ ဘေဒော သမ္ဘဝတိ အဇ္ဈာသယာနုသန္ဓိပုစ္ဆာနုသန္ဓိသမ္ဘဝတော, အတ္တဇ္ဈာသယအဋ္ဌုပ္ပတ္တီနံ အညမညံ သံသဂ္ဂေါ နတ္ထီတိ နိရဝသေသော ပဋ္ဌာနနယော န သမ္ဘဝတိ။ တဒန္တောဂဓတ္တာ ပန သမ္ဘဝန္တာနံ သေသနိက္ခေပါနံ မူလနိ က္ခေပဝသေန စတ္တာရော သုတ္တနိက္ခေပါတိ ဝုတ္တံ။

တတ္ထာယံ ဝစနတ္ထော – နိက္ခိပနံ နိက္ခေပေါ, သုတ္တဿ နိက္ခေပေါ သုတ္တနိက္ခေပေါ, သုတ္တဒေသနာတိ အတ္ထော။ နိက္ခိပီယတီတိ ဝါ နိက္ခေပေါ, သုတ္တံ ဧဝ နိက္ခေပေါ သုတ္တနိက္ခေပေါ။ အတ္တနော အဇ္ဈာသယော အ တ္တဇ္ဈာသယော, သော အဿ အတ္ထိ ကာရဏဘူတောတိ အတ္တဇ္ဈာသယော, အတ္တနော အဇ္ဈာသယော ဧတဿ သာတိ ဝါ အတ္တဇ္ဈာသယော။ ပရဇ္ဈာသယေပိ ဧသေဝ နယော။ ပုစ္ဆာယ ဝသော ပုစ္ဆာဝသော, သော ဧတဿ အတ္ထီတိ ပုစ္ဆာဝသိကော။ သုတ္တဒေသနာယ ဝတ္ထုဘူတဿ အတ္ထဿ ဥပ္ပတ္တိ အတ္ထုပ္ပတ္တိ, အတ္ထုပ္ပတ္တိ ဧဝ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိ, သာ ဧတဿ အတ္ထီတိ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိကော။ အထ ဝါ နိက္ခိပီယတိ သုတ္တံ ဧတေနာတိ နိက္ခေပေါ, အတ္တဇ္ဈာသယာဒိ ဧဝ။ ဧတသ္မိံ ပန အတ္ထဝိကပ္ပေ အတ္တနော အဇ္ဈာသယော အတ္တဇ္ဈာသယော။ ပရေသံ အဇ္ဈာသယော ပရဇ္ဈာသ ယော။ ပုစ္ဆီယတီတိ ပုစ္ဆာ, ပုစ္ဆိတဗ္ဗော အတ္ထော။ ပုစ္ဆနဝသေန ပဝတ္တံ ဓမ္မပ္ပဋိဂ္ဂါဟကာနံ ဝစနံ ပုစ္ဆာဝသံ, တ ဒေဝ နိက္ခေပသဒ္ဒာပေက္ခာယ ပုစ္ဆာဝသိကောတိ ပုလ္လိင်္ဂဝသေန ဝုတ္တံ။ တထာ အတ္ထုပ္ပတ္တိယေဝ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိကော တိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဧတ္ထ စ ပရေသံ ဣန္ဒြိယပရိပါကာဒိကာရဏနိရပေက္ခတ္တာ အတ္တဇ္ဈာသယဿ ဝိသုံ သုတ္တနိက္ခေပဘာ ဝေ ယုတ္တော ကေဝလံ အတ္တနော အဇ္ဈာသယေနေဝ ဓမ္မတန္တိဋ္ဌပနတ္ထံ ပဝတ္တိတဒေသနတ္တာ, ပရဇ္ဈာသယပုစ္ဆာဝသိ

ကာနံ ပန ပရေသံ အဇ္ဈာသယပုစ္ဆာနံ ဒေသနာပဝတ္တိဟေတုဘူတာနံ ဥပ္ပတ္တိယံ ပဝတ္တိတာနံ ကထမဋ္ဌုပ္ပတ္တိယာ အနဝ
ရောဓော, ပုစ္ဆာဝသိကအဋ္ဌုပ္ပတ္တိပုဗ္ဗကာနံ တ ပရဇ္ဈာသယာနုရောဓေန ပဝတ္တိတာနံ ကထံ ပရဇ္ဈာသယေ အနဝရောဓော
တိ? န စောဒေတဗ္ဗမေတံ။ ပရေသဉှိ အဘိနီဟာရပရိပုစ္ဆာဒိဝိနိစ္ဆယာဒိဝိနိမုတ္တဿေဝ သုတ္တန္တဒေသနာကာရဏုပ္
ပါဒဿ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိဘာဝေန ဂဟိတတ္တာ ပရဇ္ဈာသယပုစ္ဆာဝသိကာနံ ဝိသုံ ဂဟဏံ။ တထာ ဟိ ဗြဟ္မဇာလဓမ္မဒါ
ယာဒသုတ္တာဒီနံ ဝဏ္ဏာဝဏ္ဏအာမိသုပ္ပါဒါဒိဒေသနာနိမိတ္တံ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိ ဝုစ္စတိ, ပရေသံ ပုစ္ဆာယ ဝိနာ အဇ္ဈာသယ
မေဝ နိမိတ္တံ ကတွာ ဒေသိတော ပရဇ္ဈာသယော, ပုစ္ဆာဝသေန ဒေသိတော ပုစ္ဆာဝသိကောတိ ပါကဋောယမတ္ထောတိ။

တတ္ထ ပဌမာဒီနိ တီဏိ ဗောဓိသုတ္တာနိ မုစလိန္ဒသုတ္တံ, အာယုသင်္ခါရောဿဇ္ဇနသုတ္တံ, ပစ္စဝေက္ခဏသု
တ္တံ, ပပဉ္စသညာသုတ္တန္တိ ဣမေသံ ဥဒါနာနံ အတ္တဇ္ဈာသယော နိက္ခေပေါ။ ဟုဟုင်္ကသုတ္တံ, ဗြာဟ္မဏဇာတိ
ကသုတ္တံ, ဗာဟိယသုတ္တန္တိ ဣမေသံ ဥဒါနာနံ ပုစ္ဆာဝသိကော နိက္ခေပေါ။ ရာဇသုတ္တံ, သက္ကာရသုတ္တံ, ဥစ္ဆာ
ဒနသုတ္တံ, ပိဏ္ဍပါတိကသုတ္တံ, သိပ္ပသုတ္တံ, ဂေါပါလသုတ္တံ, သုန္ဒရိကသုတ္တံ , မာတုသုတ္တံ, သင်္ဃဘေဒက
သုတ္တံ, ဥဒပါနသုတ္တံ, တထာဂတုပ္ပါဒသုတ္တံ, မောနေယျသုတ္တံ, ပါဋလိဂါမိယသုတ္တံ, ဒွေပိ ဒဗ္ဗသုတ္တာ
နီတိ ဣမေသံ ဥဒါနာနံ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိကော နိက္ခေပေါ။ ပါလိလေယျသုတ္တံ, ပိယသုတ္တံ, နာဂသမာလသုတ္တံ, ဝိသာ
ခါသုတ္တန္တိ ဣမေသံ ဥဒါနာနံ အတ္တဇ္ဈာသယော ပရဇ္ဈာသယော စ နိက္ခေပေါ။ သေသာနံ ဧကပညာသာယ သု
တ္တာနံ ပရဇ္ဈာသယော နိက္ခေပေါ။ ဧဝမေတေသံ ဥဒါနာနံ အတ္တဇ္ဈာသယာဒိဝသေန နိက္ခေပဝိသေသော ဝေဒိတဗ္
ဗော။

ဧတ္ထ စ ယာနိ ဥဒါနာနိ ဘဂဝတာ ဘိက္ခူနံ သမ္မုခါ ဘာသိတာနိ, တာနိ တေဟိ ယထာဘာသိတသုတ္တာနိ ဝစသာ
ပရိစိတာနိ မနသာနုပေက္ခိတာနိ ဓမ္မဘဏ္ဍာဂါရိကဿ ကထိတာနိ။ ယာနိ ပန ဘဂဝတာ ဘိက္ခူနံ အသမ္မုခါ ဘာသိတာ
နိ, တာနိပိ အပရဘာဂေ ဘဂဝတာ ဓမ္မဘဏ္ဍာဂါရိကဿ ပုန ဘာသိတာနိ။ ဧဝံ သဗ္ဗာနိပိ တာနိ အာယသ္မာ အာနန္ဒော ဧ
ကဇ္ဈံ ကတွာ ဓာရေန္တော ဘိက္ခူနဉ္စ ဝါစေန္တော အပရဘာဂေ ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကာလေ ဥဒါနန္တွေဝ သင်္ဂဟံ
အာရောပေသီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

တေန ခော ပန သမယေနာတိအာဒီသု **တေန သမယေနာ**တိ စ ဘုမ္မတ္ထေ ကရဏဝစနံ, **ခော ပနာ**တိ နိပါတော, တ
သ္မိံ သမယေတိ အတ္ထော။ ကသ္မိံ ပန သမယေ? ယံ သမယံ ဘဂဝါ ဥရုဝေလာယံ ဝိဟရတိ နဇ္ဇာ နေရဉ္ဇရာယ တီရေ
ဗောဓိရုက္ခမူလေ ပဌမာဘိသမ္ဗုဒ္ဓော။ တသ္မိံ သမယေ။ **သတ္တာဟ**န္တိ သတ္တ အဟာနိ သတ္တာဟံ, အစ္စန္တသံယောဂတ္
ထေ ဧတံ ဥပယောဂဝစနံ။ ယသ္မာ ဘဂဝါ တံ သတ္တာဟံ နိရန္တရတာယ အစ္စန္တမေဝ ဖလသမာပတ္တိသုခေန ဝိဟာ
သိ, တသ္မာ သတ္တာဟန္တိ အစ္စန္တသံယောဂဝသေန ဥပယောဂဝစနံ ဝုတ္တံ။ **ဧကပလ္လင်္ကေနာ**တိ ဝိသာခါပုဏ္ဏ
မာယ အနတ္ထင်္ဂတေယေဝ သူရိယေ အပရာဇိတပလ္လင်္ကဝရေ ဝဇိရာသနေ နိသိန္နကာလတော ပဋ္ဌာယ သကိမ္ပိ အနု
ဋ္ဌဟိတွာ ယထာအာဘုဇိတေန ဧကေနေဝ ပလ္လင်္ကေန ။

ဝိမုတ္တိသုခပဋိသံဝေဒီတိ ဝိမုတ္တိသုခံ ဖလသမာပတ္တိသုခံ ပဋိသံဝေဒိယမာနော နိသိန္နော ဟောတီတိ အတ္ထော။ တ
တ္ထ **ဝိမုတ္တီ**တိ တဒင်္ဂဝိမုတ္တိ, ဝိက္ခမ္ဘနဝိမုတ္တိ, သမုစ္ဆေဒဝိမုတ္တိ, ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝိမုတ္တိ, နိဿရဏဝိမုတ္တီတိ ပဉ္စ
ဝိမုတ္တိယော။ တာသု ယံ ဒေယျဓမ္မပရိစ္စာဂါဒီဟိ တေဟိ တေဟိ ဂုဏင်္ဂေဟိ နာမရူပပရိစ္ဆေဒါဒီဟိ ဝိပဿနင်္ဂေဟိ စ
ယာဝ တဿ တဿ အင်္ဂဿ အပရိဟာနိဝသေန ပဝတ္တိ, တာဝ တံတံပဋိပက္ခတော ဝိမုစ္စနတော ဝိမုစ္စနံ ပဟာနံ။ သေ
ယျထိဒံ ? ဒါနေန မစ္ဆရိယလောဘာဒိတော, သီလေန ပါဏာတိပါတာဒိတော, နာမရူပဝဝတ္ထာနေန သက္ကာယဒိဋ္ဌိတော,
ပစ္စယပရိဂ္ဂဟေန အဟေတုဝိသမဟေတုဒိဋ္ဌီဟိ, တဿေဝ အပရဘာဂေန ကင်္ခါဝိတရဏေန ကထံကထီဘာဝတော, က
လာပသမ္မသနေန “အဟံ မမာ”တိ ဂါဟတော, မဂ္ဂါမဂ္ဂဝဝတ္ထာနေန အမဂ္ဂေ မဂ္ဂသညာယ, ဥဒယဒဿနေန
ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိယာ, ဝယဒဿနေန သဿတဒိဋ္ဌိယာ, ဘယဒဿနေန သဘယေ အဘယသညာယ, အာဒီနဝဒဿနေန အ
ဿာဒသညာယ, နိဗ္ဗိဒါနုပဿနေန အဘိရတိသညာယ, မုစ္စိတုကမျတာဉာဏေန အမုစ္စိတုကမျတာယ, ဥပေက္ခာ
ဉာဏေန အနုပေက္ခာယ, အနုလောမေန ဓမ္မဋ္ဌိတိယံ နိဗ္ဗာနေ စ ပဋိလောမဘာဝတော, ဂေါတြဘုနာ သင်္ခါရနိမိတ္တ
ဘာဝတော ဝိမုစ္စနံ, အယံ **တဒင်္ဂဝိမုတ္တိ** နာမ။ ယံ ပန ဥပစာရပ္ပနာဘေဒေန သမာဓိနာ ယာဝဿ အပရိဟာနိဝသေန
ပဝတ္တိ, တာဝ ကာမစ္ဆန္ဒာဒီနံ နီဝရဏာနဉ္စေဝ, ဝိတက္ကာဒီနဉ္စ ပစ္စနီကဓမ္မာနံ, အနုပ္ပတ္တိသညိတံ ဝိမုစ္စနံ, အယံ **ဝိ
က္ခမ္ဘနဝိမုတ္တိ** နာမ။ ယံ စတုန္နံ အရိယမဂ္ဂါနံ ဘာဝိတတ္တာ တံတံမဂ္ဂဝတော အရိယဿ သန္တာနေ ယထာရဟံ “ဒိဋ္ဌိ

ဂတာနံ ပဟာနာယာ''တိအာဒိနာ (ဓ. သ. ၂၇၇; ဝိဘ. ၆၂၈) နယေန ဝုတ္တသ္မာ သမုဒယပက္ခိယသ္မာ ကိလေသဂဏာသ္မာ ပုန အစ္စန္တံ အပ္ပဝတ္တိဘာဝေန သမုစ္ဆေဒပ္ပဟာနဝသေန ဝိမုစ္စနံ, အယံ **သမုစ္ဆေဒဝိမုတ္တိ** နာမ။ ယံ ပန ဖလက္ခဏေ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓတ္တံ ကိလေသာနံ, အယံ **ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝိမုတ္တိ** နာမ။ သဗ္ဗသင်္ခတနိဿဋတ္တာ ပန သဗ္ဗသင်္ခာရဝိမုတ္တံ နိဗ္ဗာနံ, အယံ **နိဿရဏဝိမုတ္တိ** နာမ။ ဣဓ ပန ဘဂဝတော နိဗ္ဗာနာရမ္မဏာ ဖလဝိမုတ္တိ အဓိပ္ပေတာ။ တေန ဝုတ္တံ – ''ဝိမုတ္တိသုခပဋိသံဝေဒီတိ ဝိမုတ္တိသုခံ ဖလသမာပတ္တိသုခံ ပဋိသံဝေဒိယမာနော နိသိန္နော ဟောတီတိ အတ္ထော''တိ။

ဝိမုတ္တီ တိ စ ဥပက္ကိလေသေဟိ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝသေန စိတ္တဿ ဝိမုတ္တဘာဝေါ, စိတ္တမေဝ ဝါ တထာ ဝိမုတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗံ, တာယ ဝိမုတ္တိယာ ဇာတံ သမ္ပယုတ္တံ ဝါ သုခံ ဝိမုတ္တိသုခံ။ ''ယာယံ, ဘန္တေ, ဥပေက္ခာ သန္တေ သုခေ ဝုတ္တာ ဘဂဝတာ''တိ (မ. နိ. ၂.၈၈) ဝစနတော ဥပေက္ခာပိ စေတ္ထ သုခမိစ္စေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တထာ စ ဝုတ္တံ သမ္မောဟဝိနောဒနိယံ ''ဥပေက္ခာ ပန သန္တတ္တာ, သုခမိစ္စေဝ ဘာသိတာ''တိ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၂၃၂)။ ဘဂဝတ ဟိ စတုတ္ထဇ္ဈာနိကံ အရဟတ္တသမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇတိ, န ဣတရံ။ အထ ဝါ ''တေသံ ဝူပသမော သုခော''တိအာဒီသု ယထာ သင်္ခာရဒုက္ခူပသမော သုခောတိ ဝုစ္စတိ, ဧဝံ သကလကိလေသဒုက္ခူပသမဘာဝတော အဂ္ဂဖလေ လဗ္ဘမာနာ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝိမုတ္တိ ဧဝ ဣဓ သုခန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တယိဒံ ဝိမုတ္တိသုခံ မဂ္ဂဝီထိယံ ကာလန္တရေတိ ဖလစိတ္တဿ ပဝတ္တိဝိဘာဂေန ဒုဝိဓံ ဟောတိ။ ဧကေကဿ ဟိ အရိယမဂ္ဂဿ အနန္တရာ တဿ တဿေဝ ဝိပါကဘူတာနိ နိဗ္ဗာနာရမ္မဏာနိ တီဏိ ဒွေဝ ဝါ ဖလစိတ္တာနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ အနန္တရဝိပါကတ္တာ လောကုတ္တရကုသလာနံ။ ယသ္မိဥ္ဟိ ဇဝနဝါရေ အရိယမဂ္ဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တတ္ထ ယဒါ ဒွေဝ အနုလောမာနိ, တဒါ တတိယံ ဂေါတြဘု, စတုတ္ထံ မဂ္ဂစိတ္တံ, တတော ပရံ တီဏိ ဖလစိတ္တာနိ ဟောန္တိ။ ယဒါ ပန တီဏိ အနုလောမာနိ, တဒါ စတုတ္ထံ ဂေါတြဘု, ပဉ္စမံ မဂ္ဂစိတ္တံ, တတော ပရံ ဒွေဝ ဖလစိတ္တာနိ ဟောန္တိ။ ဧဝံ စတုတ္ထံ ပဉ္စမံ အပ္ပနာဝသေန ပဝတ္တတိ, န တတော ပရံ ဘဝင်္ဂဿ အာသန္နတ္တာ။ ကေစိ ပန ''ဆဋ္ဌမ္ပိ စိတ္တံ အပ္ပေတီ''တိ ဝဒန္တိ, တံ အဋ္ဌကထာသု (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၈၁၁) ပဋိက္ခိတ္တံ။ ဧဝံ မဂ္ဂဝီထိယံ ဖလံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ကာလန္တရေ ဖလံ ပန ဖလသမာပတ္တိဝသေန ပဝတ္တံ, နိရောဓာ ဝုဋ္ဌဟန္တဿ ဥပ္ပဇ္ဇမာနဉ္စ ဧတေနေဝ သင်္ဂဟိတံ။ သာ ပနာယံ ဖလသမာပတ္တိ အတ္ထတော လောကုတ္တရကုသလာနံ ဝိပါကဘူတာ နိဗ္ဗာနာရမ္မဏာ အပ္ပနာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

ကေ တံ သမာပဇ္ဇန္တိ, ကေ န သမာပဇ္ဇန္တီတိ? သဗ္ဗေပိ ပုထုဇ္ဇနာ န သမာပဇ္ဇန္တိ အနဓိဂတတ္တာ။ တထာ ဟေဋ္ဌိမာ အရိယာ ဥပရိမံ, ဥပရိမာပိ အရိယာ ဟေဋ္ဌိမံ န သမာပဇ္ဇန္တိယေဝ ပုဂ္ဂလန္တရဘာဝူပဂမနေန ပဋိပ္ပဿဒ္ဓဘာဝတော။ အတ္တနော ဧဝ ဖလံ တေ တေ အရိယာ သမာပဇ္ဇန္တိ။ ကေစိ ပန ''သောတာပန္နသကဒါဂါမိနော ဖလသမာပတ္တိံ န သမာပဇ္ဇန္တိ, ဥပရိမာ ဒွေဝယေဝ သမာပဇ္ဇန္တိ သမာဓိသ္မိံ ပရိပူရကာရိဘာဝတော''တိ ဝဒန္တိ။ တံ အကာရဏံ ပုထုဇ္ဇနဿာပိ အတ္တနာ ပဋိလဒ္ဓလောကိယသမာဓိသမာပဇ္ဇနတော။ ကိံ ဝါ ဧတ္ထ ကာရဏစိန္တာယ? ဝုတ္တဉ္ဟေတံ ပဋိသမ္ဘိဒါယံ ''ကတမာ ဒသ သင်္ခါရုပေက္ခာ ဝိပဿနာဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ (ပဋိ. မ. ၁.၅၇), ကတမေ ဒသ ဂေါတြဘုဓမ္မာ ဝိပဿနာဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇန္တီ''တိ (ပဋိ. မ. ၁.၆၀) ဣမေသံ ပဉ္ဟာနံ ဝိဿဇ္ဇနေ သောတာပတ္တိဖလသမာပတ္တတ္ထာယ သကဒါဂါမိဖလသမာပတ္တတ္ထာယာတိ တေသမ္ပိ အရိယာနံ ဖလသမာပတ္တိသမာပဇ္ဇနံ ဝုတ္တံ။ တသ္မာ သဗ္ဗေပိ အရိယာ ယထာသကံ ဖလံ သမာပဇ္ဇန္တီတိ နိဋ္ဌမေတ္ထ ဂန္တဗ္ဗံ။

ကသ္မာ ပန တေ သမာပဇ္ဇန္တီတိ? ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရတ္ထံ။ ယထာ ဟိ ရာဇာနော ရဇ္ဇသုခံ, ဒေဝတာ ဒိဗ္ဗသုခံ အနုဘဝန္တိ, ဧဝံ အရိယာ ''လောကုတ္တရသုခံ အနုဘဝိဿာမာ''တိ အဒ္ဓါနပရိစ္ဆေဒံ ကတွာ ဣစ္ဆိတက္ခဏေ ဖလသမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇန္တိ။

ကထဉ္စဿာ သမာပဇ္ဇနံ, ကထံ ဌာနံ, ကထံ ဝုဋ္ဌာနန္တိ? ဒွီဟိ တာဝ အာကာရေဟိ အဿာ သမာပဇ္ဇနံ ဟောတိ နိဗ္ဗာနတော အညဿ အာရမ္မဏဿ အမနသိကာရာ, နိဗ္ဗာနဿ စ မနသိကာရာ။ ယထာဟ –

> ''ဒွေ ခေါ, အာဝုသော, ပစ္စယာ အနိမိတ္တာယ စေတောဝိမုတ္တိယာ သမာပတ္တိယာ, သဗ္ဗနိမိတ္တာနဉ္စ အမနသိကာရော, အနိမိတ္တာယ စ ဓာတုယာ မနသိကာရော''တိ (မ. နိ. ၁.၄၅၈)။

အယံ ပနေတ္ထ သမာပဇ္ဇနက္ကမော – ဖလသမာပတ္တိတ္ထိကေန အရိယသာဝကေန ရဟောဂတေန ပဋိသလ္လီနေန ဥဒယဗ္ဗယာဒိဝသေန သင်္ခါရာ ဝိပဿိတဗ္ဗာ။ တဿေဝံ ပဝတ္တာနုပုဗ္ဗဝိပဿနဿေဝ သင်္ခါရာရမ္မဏကေတြ ဘုညာဏာနန္တရံ ဖလသမာပတ္တိဝသေန နိရောဓေ စိတ္တမပ္ပေတိ, ဖလသမာပတ္တိနိန္နဘာဝေန စ သေက္ခဿာပိ ဖ လမေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, န မဂ္ဂေါ။ ယေ ပန ဝဒန္တိ "သောတာပန္နော အတ္တနော ဖလသမာပတ္တိ သမာပဇ္ဇိဿာမီတိ ဝိပဿ သနံ ဝဍ္ဎေတွာ သကဒါဂါမီ ဟောတိ, သကဒါဂါမီ စ အနာဂါမီ"တိ။ တေ ဝတ္တဗ္ဗာ – ဧဝံ သန္တေ အနာဂါမီ အရဟာ ဘဝိဿတိ, အရဟာ စ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ, ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ စ သမ္မုဒ္ဓေတိ အာပဇ္ဇေယျ, တသ္မာ ယထာဘိနိဝေသံ ယထာ ဇ္ဈာသယံ ဝိပဿနာ အတ္ထံ သာဓေတီတိ သေက္ခဿာပိ ဖလမေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, န မဂ္ဂေါ။ ဖလမ္ပိ တဿ သစေ အနေန ပဌမဇ္ဈာနိကော မဂ္ဂေါ အဓိဂတော, ပဌမဇ္ဈာနိကမေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ သစေ ဒုတိယာဒီသု အညတရဇ္ဈာနိကော, ဒု တိယာဒီသု အညတရဇ္ဈာနိကမေဝတိ။

ကသ္မာ ပနေတ္ထ ဂေါတြဘုညာဏံ မဂ္ဂညာဏပုရေစာရိကံ ဝိယ နိဗ္ဗာနာရမ္မဏံ န ဟောတီတိ? ဖလညာဏာနံ အနိယျ ာနိကဘာဝတော။ အရိယမဂ္ဂေါ ဟိ နိယျာနိကော။ ဝုတ္တဉ္စေဟံ "ကတမေ ဓမ္မာ နိယျာနိကာ? စတ္တာ ရော အရိယမဂ္ဂါ အပရိယာပန္နာ"တိ (ဓ. သ. ၁၂၉၅)။ တသ္မာ ဧကန္တေနေဝ နိယျာနိကဘာဝဿ ဥဘတော ဝုဋ္ဌာန ဘာဝေန ပဝတ္တမာနဿ အနန္တရပစ္စယဘူတေန ညာဏေန နိမိတ္တတော ဝုဋ္ဌိတေနေဝ ဘဝိတဗ္ဗန္တိ တဿ နိဗ္ဗာနာရ မ္မဏတာ ယုတ္တာ, န ပန အရိယမဂ္ဂဿ ဘာဝိတတ္တာ တဿ ဝိပာကဘာဝေန ပဝတ္တမာနာနံ ကိလေသာနံ အသမု စ္ဆိန္ဒနတော အနိယျာနိကတ္တာ အဝုဋ္ဌာနသဘာဝတံ ဖလညာဏာနံ ပုရေစာရိကညာဏဿ ကအာစိပိ နိဗ္ဗာနာရမ္မဏတာ ဥဘယတ္ထ အနုလောမညာဏာနံ အတုလ္လာကာရတော။ အရိယမဂ္ဂဝီထိယဉှိ အနုလောမညာဏာနိ အနိဗ္ဗိဒ္ဓပုဗ္ဗာနံ ထူ လထူလာနံ လောဘက္ခန္ဓာဒီနံ သာတိသယံ ပဒာလနေန လောကိယညာဏေန ဥက္ကံသဟာရမိပ္ပတ္တာနိ မဂ္ဂညာဏနုကူလာနိ ဥ ပ္ပဇ္ဇန္တိ, ဖလသမာပတ္တိဝီထိယံ ပန တာနိ တာနိ တေန တေန မဂ္ဂေန တေသံ တေသံ ကိလေသာနံ သမုစ္ဆိန္နတ္တာ တတ္ထ နိရုဿုက္ကာနိ ကေဝလံ အရိယာနံ ဖလသမာပတ္တိသုခသမင်္ဂိဘာဝဿ ပရိကမ္မမတ္တာနိ ဟုတွာ ဥပ္ပဇ္ဇန္ တီတိ န တေသံ ကုတောစိ ဝုဋ္ဌာနသမ္ဘဝေ, ယတော တေသံ ပရိယောသာနေ ဉာဏံ သင်္ခါရနိမိတ္တံ ဝုဋ္ဌာနတော နိဗ္ဗာ နာရမ္မဏံ သိယာ။ ဧဝဉ္စ ကတွာ သေက္ခဿ အတ္တနော ဖလသမာပတ္တိဝဍ္ဎနတ္ထာယ ဥဒယဗ္ဗယာဒိဝသေန သင် ခါရေ သမ္မသန္တဿ ဝိပဿနာညာဏာနုပုဗ္ဗာယ ဖလမေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, န မဂ္ဂေါတိ အယမ္ပိ အတ္ထော သမတ္ထိ တော ဟောတိ။ ဧဝံ တာဝ ဖလသမာပတ္တိယာ သမာပဇ္ဇနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

> "တယော ခေါ, အာဝုသော, ပစ္စယာ အနိမိတ္တာယ စေတောဝိမုတ္တိယာ ဌိတိယာ, သဗ္ဗနိမိတ္တာနံ အမနသိ ကာရော, အနိမိတ္တာယ စ ဓာတုယာ မနသိကာရော, ပုဗ္ဗေ စ အဘိသင်္ခါရော"တိ (မ. နိ. ၁.၄၅၈) –

ဝစနတော ပနဿာ တီဟာကာရေဟိ ဌာနံ ဟောတိ။ တတ္ထ **ပုဗ္ဗေ စ အဘိသင်္ခါရော** တိ သမာပတ္တိတော ပုဗ္ဗေ ကာလပရိစ္ဆေဒော။ "အသုကသ္မိံ နာမ ကာလေ ဝုဋ္ဌဟိဿာမီ"တိ ပရိစ္ဆိန္နတ္တာ ဟိဿာ ယာဝ သော ကာလော နာဂစ္ဆတိ, တာဝ ဝုဋ္ဌာနံ န ဟောတိ။

> "ဒွေ ခေါ, အာဝုသော, ပစ္စယာ အနိမိတ္တာယ စေတောဝိမုတ္တိယာ ဝုဋ္ဌာနာယ, သဗ္ဗနိမိတ္တာနဉ္စ မနသိ ကာရော, အနိမိတ္တာယ စ ဓာတုယာ အမနသိကာရော"တိ (မ. နိ. ၁.၄၅၈) –

ဝစနတော ပနဿာ ဒွီဟာကာရေဟိ ဝုဋ္ဌာနံ ဟောတိ။ တတ္ထ **သဗ္ဗနိမိတ္တာန** န္တိ ရူပနိမိတ္တဝေဒနာသညာသင်္ခါရ ဝိညာဏနိမိတ္တာနံ။ ကာမဉ္စ န သဗ္ဗာနေဝေတာနိ ဧကတော မနသိ ကရောတိ, သဗ္ဗသင်္ဂါဟကဝသေန ပနေဝံ ဝုတ္တံ။ တသ္မာ ယံ ဘဝင်္ဂဿ အာရမ္မဏံ, တံ မနသိကရဏေန ဖလသမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌာနံ ဟောတီတိ ဧဝံ အဿာ ဝု ဋ္ဌာနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တယိဒံ ဧဝမိဓ သမာပဇ္ဇနဝုဋ္ဌာနံ အရဟတ္တဖလဘူတံ –

> "ပဋိပ္ပဿဒ္ဓဒရထံ၊ အမတာရမ္မဏံ သုဘံ။
> ဝန္တလောကာမိသံ သန္တံ၊ သာမညဖလမုတ္တမံ"။

ဣတိ ဝုတ္တံ သာတာတိသာတံ ဝိမုတ္တိသုခံ ပဋိသံဝေဒေသိ။ တေန ဝုတ္တံ – "ဝိမုတ္တိသုခပဋိသံဝေဒီတိ ဝိမုတ္တိသုခံ ဖလ သမာပတ္တိသုခံ ပဋိသံဝေဒိယမာနော နိသိန္နော ဟောတီတိ အတ္ထော"တိ။

အထာတိ အဓိကာရတ္တေ နိပါတော။ **ခော**တိ ပဒပူရဏေ။ တေသု အဓိကာရတ္တေန **အထာ**တိ ဣမိနာ ဝိမုတ္တိသုခပဋိသံဝေဒနတော အညံ အဓိကာရံ ဒဿေတိ။ ကော ပနေသောတိ? ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒမနသိကာရော။ **အထာ**တိ တ ပစ္ဆာတိ ဧတသ္မိံ အတ္ထေ နိပါတော, တေန "တဿ သတ္တာဟဿ အစ္စယေနာ"တိ ဝက္ခမာနမေဝ အတ္ထံ ဇောတေတိ။ **တဿ သတ္တာဟဿာ**တိ ပလ္လင္ကသတ္တာဟဿ။ **အစ္စယေနာ** တိ အပဂမေန။ **တမ္ဟာ သမာဓိမှာ**တိ အရဟတ္တဖလသမာဓိတော။ ဣဓ ပန ဌတွာ ပဋိပါဋိယာ သတ္တ သတ္တာဟာနိ ဒဿေတဗ္ဗာနီတိ ကေစိ တာနိ ဝိတ္ထာရယိံသု။ မယံ ပန တာနိ ခန္ဓကပါဠေယ ဣမိဿာ ဥဒာနပါဠိယာ အဝိရောဓဒဿနမုခေန ပရတော ဝဏ္ဏယိဿာမ။ **ရတ္တိယာ** တိ အဝယဝသမ္ဗန္ဓေ သာမိဝစနံ။ **ပဌမန္တိ** အစ္စန္တသံယောဂတ္ထေ ဥပယောဂဝစနံ။ ဘဂဝါ ဟိ တဿာ ရတ္တိယာ သကလမ္ပိ ပဌမံ ယာမံ တေနေဝ မနသိကာရေန ယုတ္တော အဟောသီတိ။

ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒန္တိ ပစ္စယဓမ္မံ။ အဝိဇ္ဇာဒယော ဟိ ပစ္စယဓမ္မာ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒော။ ကထမိဒံ ဇာနိတဗ္ဗန္တိ စေ? ဘဂဝတော ဝစနေန။ ဘဂဝတာ ဟိ "တသ္မာတိဟာနန္ဒ, ဧသေဝ ဟေတု, ဧတံ နိဒါနံ, ဧသ သမုဒယော, ဧသ ပစ္စယော ဇရာမရဏဿ, ယဒိဒံ ဇာတိ။ပေ။ သင်္ခါရာနံ, ယဒိဒံ အဝိဇ္ဇာ"တိ (ဒီ. နိ. ၂.၁၀၅ အာဒယော) ဧဝံ အဝိဇ္ဇာဒယော ဟေတူတိ ဝုတ္တာ။ ယထာ ဒ္ဝါဒသ ပစ္စယာ ဒ္ဝါဒသ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒာတိ။

တတ္ရာယံ ဝစနတ္ထော – အညမညံ ပဋိစ္စ ပဋိမုခံ ကတွာ ကာရဏသမဝါယံ အပ္ပဋိက္ခိပိတွာ သဟိတေ ဥပ္ပာဒေတီတိ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒော။ အထ ဝါ ပဋိစ္စ ပစ္စေတဗ္ဗံ ပစ္စယာရဟတံ ပစ္စယံ ပဋိဂန္တွာ န ဝိနာ တေန သမ္ဗန္ဓဿ ဥပ္ပာဒော ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒော ။ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒောတိ စေတ္ထ သမုပ္ပာဒပဒဒ္ဝါနဝစနဝိညေယျော ဖလဿ ဥပ္ပာဒနသမတ္ထတာယုတ္တော ဟေတု, န ပဋိစ္စသမုပ္ပတ္တိမတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အထ ဝါ ပစ္စေတုံ အရဟန္တိ နံ ပဏ္ဍိတာတိ ပဋိစ္စော, သမ္မာ သယမေဝ ဝ ဥပ္ပာဒေတီတိ သမုပ္ပာဒော, ပဋိစ္စော စ သော သမုပ္ပာဒော စာတိ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒောတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

အနုလောမန္တိ "အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ"တိအာဒိနာ နယေန ဝုတ္တော အဝိဇ္ဇာဒိကော ပစ္စယာကာရော အတ္တနာ ကတ္တဗ္ဗကိစ္စကရဏတော အနုလောမောတိ ဝုစ္စတိ။ အထ ဝါ အာဒိတော ပဋ္ဌာယ အန္တံ ဟာပေတွာ ဝုတ္တတ္တာ ပဝတ္တိယာ ဝါ အနုလောမတော အနုလောမော, တံ အနုလောမံ။ **သာဓုကံ မနသာကာသီ**တိ သက္ကစ္စံ မနသိ အကာသိ။ ယော ယော ပစ္စယဓမ္မော ယဿ ယဿ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မဿ ယထာ ယထာ ဟေတုပစ္စယာဒိနာ ပစ္စယဘာဝေန ပစ္စယော ဟောတိ, တံ သဗ္ဗံ အဝိပရီတံ အပရိဟာပေတွာ အနဝသေသတော ပစ္စဝေက္ခဏဝသေန စိတ္တေ အကာသီတိ အတ္ထော။ ယထာ ပန ဘဂဝါ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒအနုလောမံ မနသာကာသိ, တံ သင်္ခေပေန တာဝ ဒဿေတုံ **"ဣတိ ဣမသ္မိံ သတိ ဣဒံ ဟောတိ, ဣမဿုပ္ပာဒါ ဣဒံ ဥပ္ပဇ္ဇတီ"**တိ ဝုတ္တံ။

တတ္ထ **ဣတီ**တိ ဧဝံ, အနေန ပကာရေနာတိ အတ္ထော။ **ဣမသ္မိံ သတိ ဣဒံ ဟောတီ** တိ ဣမသ္မိံ အဝိဇ္ဇာဒိကေ ပစ္စယေ သတိ ဣဒံ သင်္ခါရာဒိကံ ဖလံ ဟောတိ။ **ဣမဿုပ္ပာဒါ ဣဒံ ဥပ္ပဇ္ဇတီ** တိ ဣမဿ အဝိဇ္ဇာဒိကဿ ပစ္စယဿ ဥပ္ပာဒါ ဣဒံ သင်္ခါရာဒိကံ ဖလံ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ အတ္ထော။ **ဣမသ္မိံ အသတိ ဣဒံ န ဟောတိ, ဣမဿ နိရောဓာ ဣဒံ နိရုဇ္ဈတီ**တိ အဝိဇ္ဇာဒီနံ အဘာဝေ သင်္ခါရာဒီနံ အဘာဝဿ အဝိဇ္ဇာဒီနံ နိရောဓေ သင်္ခါရာဒီနံ နိရောဓဿ စ ဒုတိယတတိယသုတ္တဝစနေန ဧတသ္မိံ ပစ္စယလက္ခဏေ နိယမော ဒဿိတော ဟောတိ – ဣမသ္မိံ သတိ ဧဝ, နာသတိ။ ဣမဿ ဥပ္ပာဒါ ဧဝ, နာနုပ္ပာဒါ။ အနိရောဓာ ဧဝ, န နိရောဓာတိ။ တေနေတံ လက္ခဏံ အန္တောဂဓနိယမံ ဣဓ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဿ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **နိရောဓော**တိ စ အဝိဇ္ဇာဒီနံ ဝိရာဂါဓိဂမေန အာယတိံ အနုပ္ပာဒော အပ္ပဝတ္တိ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ – "အဝိဇ္ဇာယ တွေဝ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ သင်္ခါရနိရောဓော"တိအာဒိ။ နိရောဓနိရောဓီ စ ဥပ္ပာဒနိရောဓီဘာဝေန ဝုတ္တော "ဣမဿ နိရောဓာ ဣဒံ နိရုဇ္ဈတီ"တိ။

တေနေတံ ဒဿေတိ – အနိရောဓော ဥပ္ပာဒော နာမ, သော စေတ္ထ အတ္ထိဘာဝောတိပိ ဝုစ္စတီတိ။ "ဣမသ္မိံ သတိ ဣဒံ ဟောတီ"တိ ဣဒမေဝ ဟိ လက္ခဏံ ပရိယာယန္တရေန "ဣမဿ ဥပ္ပာဒါ ဣဒံ ဥပ္ပဇ္ဇတီ"တိ ဝဒန္တေန ပရေန ပုရိမံ ဝိသေသိတံ ဟောတိ။ တသ္မာ န ဓရမာနတံယေဝ သန္ဓာယ "ဣမသ္မိံ သတီ"တိ ဝုတ္တံ, အထ ခော မဂ္ဂေန အနိရုဒ္ဓဘာဝဉ္စာတိ ဝိညာယတိ။ ယသ္မာ စ "ဣမသ္မိံ အသတိ ဣဒံ န ဟောတိ, ဣမဿ နိရောဓာ ဣဒံ နိရုဇ္ဈတီ"တိ ဒ္ဝိဓာပိ ဥဒ္ဒိဋ္ဌဿ လက္ခဏဿ နိဒ္ဒေသံ ဝဒန္တော "အဝိဇ္ဇာယ တွေဝ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ သင်္ခါရနိရော

ဓော”တိအာဒိနာ နိရောဓော ဧဝ ဝုတ္တော, တသ္မာ နတ္ထိဘာဝေပိ နိရောဓော ဝေတိ နတ္ထိဘာဝဝိရုဒ္ဓော အတ္ထိဘာဝေ အနိရောဓောတိ ဒဿိတံ ဟောတိ။ တေန အနိရောဓသင်္ခာတေန အတ္ထိဘာဝေန ဥပ္ပာဒံ ဝိသေသေတိ။ တတော န ဣဓ အတ္ထိဘာဝမတ္တံ ဥပ္ပာဒောတိ အတ္တော အဓိပ္ပေတော, အထ ခေါ အနိရောဓသင်္ခါတော အတ္ထိဘာဝေ စာတိ အ ယမတ္တော ဝိဘာဝိတောတိ။ ဧဝမေတံ လက္ခဏဒ္ဒဝယဝစနံ အညမညဝိသေသနဝိသေသိတဗ္ဗဘာဝေန သာတ္ထကန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ကော ပနာယံ အနိရောဓော နာမ, ယော “အတ္ထိဘာဝေ, ဥပ္ပာဒော”တိ စ ဝုစ္စတီတိ? အပ္ပဟီနဘာဝေ စ, အနိဗ္ဗ တ္တိတဖလာရဟတာပဟာနေဟိ ဖလာနုပ္ပာဒနာရဟတာ စ။ ယေ ဟိ ပဟာတဗ္ဗာ အကုသလာ ဓမ္မာ, တေသံ အရိယမဂ္ ဂေန အသမုဂ္ဃာဋိတဘာဝေ စ။ ယေ ပန န ပဟာတဗ္ဗာ ကုသလာဗျာကတာ ဓမ္မာ, ယာနိ တေသု သံယောဇနာနိ အခီ ဏာသတနံ တေသံ အပရိက္ခီဏတာ စ။ အသမုဂ္ဃာဋိတာနုသယတာယ ဟိ သသံယောဇနာ ခန္ဓပ္ပဝတ္တိ ပဋိစ္စသမုပ္ပာ ဒော။ တထာ စ ဝုတ္တံ –

“ယာယ စ, ဘိက္ခဝေ, အဝိဇ္ဇာယ နိဝုတဿ ဗာလဿ ယာယ စ တဏှာယ သမ္ပယုတ္တဿ အယံ ကာယော သမုဒာဂတော, သာ စေဝ အဝိဇ္ဇာ ဗာလဿ အပ္ပဟီနာ, သာ စ တဏှာ အပရိက္ခီဏာ။ တံ ကိဿ ဟေတု? န, ဘိက္ခဝေ, ဗာလော အစရိ ဗ္ရဟ္မစရိယံ သမ္မာ ဒုက္ခက္ခယာယ, တသ္မာ ဗာလော ကာယဿ ဘေ ဒာ ကာယူပဂေ ဟောတိ, သော ကာယူပဂေ သမာနော န ပရိမုစ္စတိ ဇာတိယာ ဇရာမရဏေနာ”တိအာဒိ (သံ. နိ. ၂.၁၉)။

ခီဏသံယောဇနာနံ ပန အဝိဇ္ဇာယ အဘာဝတော သင်္ခါရာနံ, တဏှုပာဒါနာနံ အဘာဝတော ဥပာဒါနဘဝါနံ အသမ္ ဘဝတောတိ ဝဋ္ဋဿ ဥပစ္ဆေဒော ပညာယိဿတီတိ။ တေနေတံ –

“ဆန္နံ တွေဝ, ဖဂ္ဂုဏ, ဖဿာယတနာနံ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ ဖဿနိရောဓော, ဖဿနိရောဓာ ဝေဒနာနိရောဓော”တိအာဒိ (သံ. နိ. ၂.၁၂)။

န ဟိ အဂ္ဂမဂ္ဂာဓိဂမတော ဥဒ္ဓံ ယာဝ ပရိနိဗ္ဗာနာ သဠာယတနာဒီနံ အပ္ပဝတ္တိ။ အထ ခေါ နတ္ထိတာ နိရောဓသဒ္ဒဝ စနီယတာ ခီဏသံယောဇနတာတိ နိရောဓော ဝုတ္တော။ အပိစ စိရကတမ္ပိ ကမ္မံ အနိဗ္ဗတ္တိတဖလတာယ အပ္ပဟီနာဟာ ရတာယ စ ဖလာရဟံ သန္တံ ဧဝ နာမ ဟောတိ, န နိဗ္ဗတ္တိတဖလံ , နာပိ ပဟီနာဟာရန္တိ။ ဖလုပ္ပတ္တိပစ္စယာနံ အဝိဇ္ဇာ သင်္ခါရာဒီနံ ဝုတ္တနယေနေဝ ဖလာရဟဘာဝေ အနိရောဓောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဧဝံ အနိရုဒ္ဓဘာဝေနေဝ ဟိ ယေန ဝိနာ ဖလံ န သမ္ဘဝတိ, တံ ကာရဏံ အတီတန္တိပိ ဣမသ္မိံ သတီတိ ဣမိနာ ဝစနေန ဝုတ္တံ။ တတောယေဝ စ အဝုသိတဗ္ရဟ္မ စရိယဿ အပ္ပဝတ္တိဓမ္မတံ အနာပန္နော ပစ္စယုပ္ပာဒော ကာလဘေဒံ အနာမသိတွာ အနိဝတ္တနာယ ဧဝ ဣမဿ ဥပ္ပာဒာတိ ဝုတ္တော။ အထ တ အဝသေသပစ္စယသမတယေ အဝိဇ္ဇမာနဿပိ ဝိဇ္ဇမာနဿ ဝိယ ပဂေဝ ဝိဇ္ဇမာနဿ ယာ ဖလုပ္ပတ္တိအဘိမုခတာ, သာ ဣမဿ ဥပ္ပာဒာတိ ဝုတ္တာ။ တထာ ဟိ တတော ဖလံ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ တဒဝတ္ထံ ကာရဏံ ဖလဿ ဥပ္ပာဒနဘာဝေန ဥဋ္ဌိတံ ဥပ္ပတိတံ နာမ ဟောတိ, န ဝိဇ္ဇမာနမ္ပိ အတဒဝတ္ထန္တိ တဒဝတ္ထတာ ဥ ပ္ပာဒောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

တတ္ထ **သတီ**တိ ဣမိနာ ဝိဇ္ဇမာနတာမတ္တေန ပစ္စယဘာဝံ ဝဒန္တော အဗျာပာရတံ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဿ ဒသ္ သေတိ။ **ဥပ္ပာဒာ** တိ ဥပ္ပတ္တိဓမ္မတံ အသဗ္ဗကာလဘာဝိတံ ဖလုပ္ပတ္တိအဘိမုခတဉ္စ ဒီပေန္တော အနိစ္စတံ ပဋိစ္စသမုပ္ ပာဒဿ ဒဿေတိ။ “သတိ, နာသတိ, ဥပ္ပာဒါ, န နိရောဓာ”တိ ပန ဟေတုအတ္ထေဟိ ဘုမ္မနိဿက္ကဝစနေဟိ သမ တ္ထိတံ နိဒါနသမုဒယဇာတိပဘဝဘာဝံ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဿ ဒဿေတိ။ ဟေတုအတ္ထတာ စေတ္ထ ဘုမ္မဝစနေ ယ ဿ ဘာဝေ တဒဝိနာဘာဝိဖလဿ ဘာဝေ လက္ခီယတိ, တတ္ထ ပဝတ္တိယာ ဝေဒိတဗ္ဗာ ယထာ “အဓနာနံ ဓနေ အနနုပ္ ပဒီယမာနေ အလိဒ္ဒိယံ ဝေပုလ္လံ အဂမာသိ”တိ (ဒီ. နိ. ၃.၉၁) စ “နိပ္ဖန္နေသု သဿေသု သုဘိက္ခံ ဇာယတီ”တိ စ။ နိ ဿက္ကဝစနဿာပိ ဟေတုအတ္ထတာ ဖလဿ ပဘဝေ ပကတိယဉ္စ ပဝတ္တိတော ယထာ “ကလလာ ဟောတိ အဗ္ဗု ဒံ, အဗ္ဗုဒါ ဇာယတီ ပေသီ”တိ (သံ. နိ. ၁.၂၃၅) စ “ဟိမဝတာ ဂင်္ဂါ ပဘဝန္တိ, သိင်္ဂတော သရော ဇာယတီ”တိ စ။ အဝိဇ္ဇာဒိဘာဝေ စ တဒဝိနာဘာဝေန သင်္ခါရာဒိဘာဝေ လက္ခီယတိ, အဝိဇ္ဇာဒီဟိ စ သင်္ခါရာဒယော ပဘဝန္တိ ပကရီယန္တ

တိ စာတိ တေ တေသံ ပဘဝေ ပကတိ စ, တသ္မာ တဒတ္ထဒီပနတ္ထံ ‘‘က္လမသ္မိံ သတိ က္လမဿ ဥပ္ပာဒ’’တိ ဟေတုအ
တ္ထေ ဘုမ္မနိဿက္ကနိဒ္ဒေသော ကတောတိ။

ယသ္မာ စေတ္ထ ‘‘က္လမသ္မိံ သတိ က္လဒံ ဟောတိ, က္လမဿုပ္ပာဒာ က္လဒံ ဥပ္ပဇ္ဇတီ’’တိ သင္ခေပေန ဥဒ္ဒိဋ္ဌဿ ပ
ဋိစ္စသမုပ္ပာဒဿ ‘‘အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင္ခါရာ’’တိအာဒိကော နိဒ္ဒေသော, တသ္မာ ယထာဝုတ္တော အတ္ထိဘာဝေ ဥပ္ပ
ာဒေ စ တေသံ တေသံ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မာနံ ပစ္စယဘာဝေတိ ဝိညာယတိ။ န ဟိ အနိရုဒ္ဓတာသင္ခါတံ အတ္ထိဘာဝံ ဥ
ပ္ပာဒဥ္စ အနိဝတ္တသဘာဝတာသင္ခါတံ ဥဒယာဝတ္ထတာသင္ခါတံ တ ‘‘သတိ ဧဝ, နာသတိ, ဥပ္ပာဒာ ဧဝ, န နိရော
ဓာ’’တိ အန္တောဂဓနိယမေဟိ ဝစနေဟိ အဘိဟိတံ မုဥ္စိတွာ အညော ပစ္စယဘာဝေ နာမ အတ္ထိ, တသ္မာ ယထာဝုတ္တ
တော အတ္ထိဘာဝေ ဥပ္ပာဒေ စ ပစ္စယဘာဝေတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ယေပိ ပဌာနေ အာဂတာ ဟေတုအာဒယော စတုဝီသတိ
ပစ္စယာ, တေပိ ဧတေသွေဝ ပစ္စယဘာဝေသု ဝိသေသာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ က္လတိ ယထာ ဝိတ္ထာရေန အနုလောမံ ပဋိစ္စသမု
ပ္ပာဒံ မနသိ အကာသိ, တံ ဒဿေတုံ, **‘‘ယဒိဒံ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင္ခါရာ’’** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

တတ္ထ **ယဒိဒန္တိ** နိပါတော, တဿ ယော အယန္တိ အတ္ထော။ **အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ**တိအာဒီသု အဝိန္ဒိယံ ကာယဒုစ္စရိ
တာဒိံ ဝိန္ဒတီတိ **အဝိဇ္ဇာ,** ဝိန္ဒိယံ ကာယသုစရိတာဒိံ န ဝိန္ဒတီတိ အဝိဇ္ဇာ, ဓမ္မာနံ အဝိပရီတသဘာဝံ အဝိဒိတံ ကရောတီတိ
အဝိဇ္ဇာ, အန္တဝိရဟိတေ သံသာရေ ဘဝာဒီသု သတ္တေ ဇဝာပေတီတိ အဝိဇ္ဇာ, အဝိဇ္ဇမာနေသု ဇဝတိ ဝိဇ္ဇမာနေသု န ဇဝ
တီတိ အဝိဇ္ဇာ, ဝိဇ္ဇာယ ပဋိပက္ခာတိ အဝိဇ္ဇာ, သာ ‘‘ဒုက္ခေ အညာဏ’’န္တိအာဒိနာ စတုဗ္ဗိဓာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ပဋိစ္စ န ဝိနာ
ဖလံ ဧတိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စေဝ ပဝတ္တတိ စာတိ **ပစ္စယော,** ဥပကာရကတ္ထော တ ပစ္စယော။ အဝိဇ္ဇာ စ သာ ပစ္စယော စာ
တိ **အဝိဇ္ဇာပစ္စယော,** တသ္မာ **အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ**။ သင္ခရောန္တီတိ **သင္ခါရာ,** လောကိယကုသလာကုသလစေတနာ, သာ
ပုညာပုညာနေဥ္ဇာဘိသင္ခါရဝသေန တိဝိဓာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဝိဇာနာတီတိ **ဝိညာဏံ,** တံ လောကိယဝိပာကဝိညာဏဝသေန ဒွ
တ္တိံသဝိဓံ။ နမတီတိ **နာမံ,** ဝေဒနာဒိက္ခန္ဓတ္တယံ။ ရုပ္ပတီတိ **ရူပံ,** ဘူတရူပံ စက္ခာဒိဥပာဒာရူပဥ္စ။ အာယတတိ အာယတ
ဉ္စ သံသာရဒုက္ခံ နယတီတိ **အာယတနံ** ။ ဖုသတီတိ **ဖဿော** ။ ဝေဒယတီတိ **ဝေဒနာ**။ က္လဒမ္ပိ ဒွဝယံ ဒွတရဝသေန ဆဗ္ဗိ
ဓံ, ဝိပာကဝသေန ဂဟဏေ ဆတ္တိံသဝိဓံ။ ပရိတဿတီတိ **တဏှာ,** သာ ကာမတဏှာဒိဝသေန သင္ခေပတော တိဝိ
ဓာ, ဝိတ္ထာရတော အဋ္ဌုတ္တရသတဝိဓာ စ။ ဥပာဒီယတီတိ **ဥပာဒာနံ,** တံ ကာမုပာဒာနာဒိဝသေန စတုဗ္ဗိဓံ။ ဘဝတိ ဘာဝ
ယတိ စာတိ **ဘဝေ,** သော ကမ္မုပပတ္တိဘေဒတော ဒုဝိဓော။ ဇနနံ **ဇာတိ**။ ဇီရဏံ **ဇရာ**။ မရန္တိ တေနာတိ **မရဏံ**။ သောစနံ
သောကော။ ပရိဒေဝနံ **ပရိဒေဝေ**။ ဒုက္ခယတီတိ **ဒုက္ခံ,** ဥပ္ပာဒဋ္ဌိတိဝသေန ဒွေဓာ ခဏတီတိ **ဒုက္ခံ** ။ ဒုမနဿ ဘာဝေ
ဒေါမနဿံ ။ ဘုသော အာယာသော **ဥပာယာသော** ။ **သမ္ဘဝန္တီ** တိ နိဗ္ဗတ္တန္တိ။ န ကေဝလဥ္စ သောကာဒီဟိယေဝ,
အထ ခော သဗ္ဗပဒေဟိ ‘‘သမ္ဘဝန္တိ’’တိ ပဒဿ ယောဇနာ ကာတဗ္ဗာ။ ဧဝဥ္ဟိ ‘‘အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင္ခါရာ သမ္ဘဝန္
တီ’’တိ ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နဝဝတ္ထာနံ ဒဿိတံ ဟောတိ။ ဧသ နယော သဗ္ဗတ္ထ။

တတ္ထ အညာဏလက္ခဏာ အဝိဇ္ဇာ, သမ္မောဟနရသာ, ဆာဒနပစ္စုပဋ္ဌာနာ, အာသဝပဒဋ္ဌာနာ။ အဘိသင္ခရဏ
လက္ခဏာ သင္ခါရာ, အာယူဟနရသာ, သံဝိဒဟနပစ္စုပဋ္ဌာနာ, အဝိဇ္ဇာပဒဋ္ဌာနာ။ ဝိဇာနနလက္ခဏံ ဝိညာဏံ, ပုဗ္ဗင္ဂမရ
သံ, ပဋိသန္ဓိပစ္စုပဋ္ဌာနံ, သင္ခါရပဒဋ္ဌာနံ, ဝတ္ထာရမ္မဏပဒဋ္ဌာနံ တ။ နမနလက္ခဏံ နာမံ, သမ္ပယောဂရသံ, အဝိနိဗ္ဘ
ောဂပစ္စုပဋ္ဌာနံ, ဝိညာဏပဒဋ္ဌာနံ။ ရုပ္ပနလက္ခဏံ ရူပံ, ဝိကိရဏရသံ, အဗျာကတပစ္စုပဋ္ဌာနံ, ဝိညာဏပဒဋ္
ဌာနံ။ အာယတနလက္ခဏံ သဠာယတနံ, ဒဿနာဒိရသံ, ဝတ္ထုဒွာရဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနံ, နာမရူပပဒဋ္ဌာနံ။ ဖုသနလက္ခ
ဏော ဖဿော, သင်္ဃဋ္ဋနရသော, သင်္ဂတိပစ္စုပဋ္ဌာနော, သဠာယတနပဒဋ္ဌာနော။ အနုဘဝနလက္ခဏာ ဝေဒနာ, ဝိသ
ယရသသမ္ဘောဂရသာ, သုခဒုက္ခပစ္စုပဋ္ဌာနာ, ဖဿပဒဋ္ဌာနာ။ ဟေတုဘာဝလက္ခဏာ တဏှာ, အဘိနန္ဒနရသာ, အ
တိတ္တိဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနာ, ဝေဒနာပဒဋ္ဌာနာ။ ဂဟဏလက္ခဏံ ဥပာဒာနံ, အမုဥ္စနရသံ, တဏှာဒဠှတ္တဒိဋ္ဌိပစ္စုပဋ္
ဌာနံ, တဏှာပဒဋ္ဌာနံ။ ကမ္မကမ္မဖလလက္ခဏော ဘဝေ, ဘဝနဘာဝနရသော, ကုသလာကုသလာဗျာကတပစ္စုပဋ္ဌာ
နော, ဥပာဒာနပဒဋ္ဌာနော။ တတ္ထ တတ္ထ ဘဝေ ပဌမာဘိနိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏာ ဇာတိ, နိယျာတနရသာ, အတီတဘဝ
တော က္လဓုပ္ပန္နပစ္စုပဋ္ဌာနာ, ဒုက္ခဝိစိတ္တတာပစ္စုပဋ္ဌာနာ တ။ ခန္ဓပရိပါကလက္ခဏာ ဇရာ, မရဏူပနယနရသာ, ယောဗ္ဗ
ဗနဝိနာသပစ္စုပဋ္ဌာနာ။ စုတိလက္ခဏံ မရဏံ , ဝိသံယောဂရသံ, ဂတိဝိပ္ပဝာသပစ္စုပဋ္ဌာနံ။ အန္တောနိဇ္ဈာနလက္ခဏော
သောကော, စေတသော နိဇ္ဈာနရသော, အနုသောစနပစ္စုပဋ္ဌာနော။ လာလပ္ပနလက္ခဏော ပရိဒေဝေ, ဂုဏဒောသပရိကိ
တ္တနရသော, သမ္ဘမပစ္စုပဋ္ဌာနော။ ကာယပီဠနလက္ခဏံ ဒုက္ခံ, ဒုပ္ပညာနံ ဒောမနဿကရဏရသံ, ကာယိကာဗာဓပ
စ္စုပဋ္ဌာနံ။ စိတ္တပီဠနလက္ခဏံ ဒောမနဿံ, မနောဝိဃာတနရသံ, မာနသဗျာဓိပစ္စုပဋ္ဌာနံ။ စိတ္တပရိဒဟနလက္ခ

ဏော ဥပာယာသော, နိတ္ထုနနရသော, ဝိသာဒပစ္စုပဋ္ဌာနော။ ဧဝမေတေ အဝိဇ္ဇာဒယော လက္ခဏာဒိတောပိ ဝေဒိတဗ္ဗာတိ။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပော, ဝိတ္ထာရော ပန သဗ္ဗာကာရသမ္ပန္နံ ဝိနိစ္ဆယံ ဣစ္ဆန္တေန သမ္မောဟဝိနောဒနိယာ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၂၂၅) ဝိဘင်္ဂဋ္ဌကထာယ ဂဟေတဗ္ဗော။

ဧဝန္တိ နိဒ္ဒိဋ္ဌဿ နိဒဿနံ, တေန အဝိဇ္ဇာဒီဟေဝ ကာရဏေဟိ, န ဣဿရနိမ္မာနာဒီဟီတိ ဒဿေတိ။ **ဧတဿ**တိ ယထာဝုတ္တဿ။ **ကေဝလဿ**ာတိ အသမ္မိဿဿ သကလဿ ဝါ။ **ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ**ာတိ ဒုက္ခသမူဟဿ, န သတ္တဿ, နာပိ ဇီဝဿ, နာပိ သုဘသုခာဒီနံ။ **သမုဒယော ဟောတီ**တိ နိဗ္ဗတ္တိ သမ္ဘဝတိ။

ဧတမတ္ထံ ဝိဒိတွာတိ ယွာယံ အဝိဇ္ဇာဒိဝသေန သင်္ခါရာဒိကဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ သမုဒယော ဟောတီတိ ဝုတ္တော, သဗ္ဗာကာရေန ဧတမတ္ထံ ဝိဒိတွာ။ **တာယံ ဝေလာယ**န္တိ တာယံ တဿ အတ္ထဿ ဝိဒိတဝေလာယံ။ **ဣမံ ဥဒါနံ ဥဒါနေသီ**တိ ဣမံ တဿိံ အတ္ထေ ဝိဒိတေ ဟေတုနော စ ဟေတုသမုပ္ပန္နဓမ္မဿ စ ပဇာနနာယ အာနုဘာဝဒီပကံ **"ယဒါ ဟဝေ ပါတုဘဝန္တိ"** တိအာဒိကံ သောမနဿသမ္ပယုတ္တဉာဏသမုဋ္ဌာနံ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ, အတ္တမနတံ နိစ္ဆာရေသီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

တဿတ္ထော – **ယဒါ**တိ ယသ္မိံ ကာလေ။ **ဟဝေ**တိ ဗျတ္တန္တိ ဣမသ္မိံ အတ္ထေ နိပါတော။ ကေစိ ပန "ဟဝေတိ အာဟဝေ ယုဒ္ဓေ"တိ အတ္ထံ ဝဒန္တိ, "ယောဓေထ မာရံ ပညာဝုဓေနာ"တိ (ဓ. ပ. ၄၀) ဝစနတော ကိလေသမာရေန ယုဇ္ဈနသမယေတိ တေသံ အဓိပ္ပာယော။ **ပါတုဘဝန္တိ** တိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ **ဓမ္မာ** တိ အနုလောမပစ္စယာကာရပဋိဝေဓသာဓကာ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မာ။ အထ ဝါ **ပါတုဘဝန္တိ** တိ ပကာသေန္တိ, အဘိသမယဝသေန ဗျတ္တာ ပါကဋာ ဟောန္တိ။ **ဓမ္မာ** တိ စတုအရိယသစ္စဓမ္မာ, အာတာပေ ဝုစ္စတိ ကိလေသသန္တာပနဋ္ဌေန ဝီရိယံ။ **အာတာပိနော**တိ သမ္မပ္ပဓာနဝီရိယဝတော။ **ဈာယတော**တိ အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနေန လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနေန စ ဈာယန္တဿ။ **ဗြာဟ္မဏဿ**ာတိ ဗာဟိတပါပဿ ခီဏာသဝဿ။ **အထဿ ကင်္ခါ ဝပယန္တိ သဗ္ဗာ** တိ အထဿ ဧဝံ ပါတုဘူတဓမ္မဿ ယာ တာ "ကော နု ခေါ, ဘန္တေ, ဖုသတီတိ။ နော ကလ္လော ပဉှောတိ ဘဂဝါ အဝေါစ"တိအာဒိနာ (သံ. နိ. ၂.၁၂) နယေန, "ကတမံ နု ခေါ, ဘန္တေ, ဇရာမရဏံ, ကဿ စ ပနိဒံ ဇရာမရဏန္တိ။ နော ကလ္လော ပဉှောတိ ဘဂဝါ အဝေါစ"တိ အာဒိနာ (သံ. နိ. ၂.၃၅) နယေန ပစ္စယာကာရေ ကင်္ခါ ဝုတ္တာ, ယာ စ ပစ္စယာကာရဿေဝ အပ္ပဋိဝိဒ္ဓတ္တာ "အဟောသိံ နု ခေါ အဟံ အတီတမဒ္ဓါန"န္တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၁.၁၈; သံ. နိ. ၂.၂၀) သောဠသ ကင်္ခါ အာဂတာ။ တာ သဗ္ဗာ ဝပယန္တိ အပဂစ္ဆန္တိ နိရုဇ္ဈန္တိ။ ကသ္မာ? **ယတော ပဇာနာတိ သဟေတုဓမ္မံ,** ယသ္မာ အဝိဇ္ဇာဒိကေန ဟေတုနာ သဟေတုကံ ဣမံ သင်္ခါရာဒိကံ ကေဝလံ ဒုက္ခက္ခန္ဓဓမ္မံ ပဇာနာတိ အညာသိ ပဋိဝိဇ္ဈိတိ။

ကအာ ပနဿ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မာ စတုသစ္စဓမ္မာ ဝါ ပါတုဘဝန္တိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ပကာသေန္တိ ဝါ? ဝိပဿနာမဂ္ဂဉာဏေသု ။ တတ္ထ ဝိပဿနာဉာဏသမ္ပယုတ္တာ သတိအာဒယော ဝိပဿနာဉာဏဉ္စ ယထာရဟံ အတ္တနော ဝိသယေသု တဒင်္ဂပ္ပဟာနဝသေန သုဘသညာဒိကေ ပဇဟန္တာ ကာယာနုပဿနာဒိဝသေန ဝိသုံ ဝိသုံ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, မဂ္ဂက္ခဏေ ပန တေ နိဗ္ဗာနမာလမ္ဗိတွာ သမုစ္ဆေဒဝသေန ပဋိပက္ခေ ပဇဟန္တာ စတူသုပိ အရိယသစ္စေသု အသမ္မောဟပ္ပဋိဝေဓသာဓနဝသေန သကိံဒေဝ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ဧဝံ တာဝေတ္ထ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မာနံ ဥပ္ပဇ္ဇနဋ္ဌေန ပါတုဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။

အရိယသစ္စဓမ္မာနံ ပန လောကိယာနံ ဝိပဿနာက္ခဏေ ဝိပဿနာယ အာရမ္မဏကရဏဝသေန, လောကုတ္တရာနံ တဒဓိမုတ္တတာဝသေန, မဂ္ဂက္ခဏေ နိရောဓသစ္စဿ အာရမ္မဏာဘိသမယဝသေန, သဗ္ဗေသမ္ပိ ကိစ္စာဘိသမယဝသေန ပါကဋဘာဝတော ပကာသနဋ္ဌေန ပါတုဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဣတိ ဘဂဝါ သတိပိ သဗ္ဗာကာရေန သဗ္ဗဓမ္မာနံ အတ္တနော ဉာဏဿ ပါကဋဘာဝေ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒမုခေန ဝိပဿနာဘိနိဝေသဿ ကတတ္တာ နိပုဏဂမ္ဘီရသုဒုဒ္ဒသတာယ ပစ္စယာကာရဿ တံ ပစ္စဝေက္ခိတွာ ဥပ္ပန္နဗလဝသောမနဿော ပဋိပက္ခသမုစ္ဆေဒဝိဘာဝနေန သဒ္ဓိံ အတ္တနော တဒဘိသမယာနုဘာဝဒီပကမေဝေတ္ထ ဥဒါနံ ဥဒါနေသီ တိ။

အယမ္ပိ ဥဒါနော ဝုတ္တော ဘဂဝတာ ဣတိ မေ သုတန္တိ အယံ ဟဋ္ဌိ ကေသုစိယေဝ ပောတ္ထကေသု ဒိဿတိ။ တတ္ထ **အယမ္ပီ** တိ ပိသဒ္ဒော "ဣဒမ္ပိ ဗုဒ္ဓေ ရတနံ ပဏီတံ, အယမ္ပိ ဟရာဇိကော ဟောတီ"တိအာဒီသု ဝိယ သမ္ပိဏ္ဍန တ္ထော, တေန ဥပရိမံ သမ္ပိဏ္ဍေတိ။ **ဝုတ္တော** တိ အယံ ဝုတ္တသဒ္ဒော ကေသောဟာရဏဝပ္ပနတပသမီကရဏဇီဝိတဝု တ္တိပမုတ္တဘာဝပဟာဝစနဘာဝေန ပဝတ္တန အဇ္ဈေနကထနာဒီသု ဒိဿတိ။ တထာ ဟေသ "ကာပဋ္ဌိကော မာဏဝေ ဒဟ ရော ဝုတ္တသိရော"တိအာဒီသု (မ. နိ. ၂.၄၂၆) ကေသောဟာရဏေ အာဂတော။

> "ကတေ တဿ ပဇာယန္တိ၊ ခေတ္တေ ဝုတ္တံ ဝိရူဟတိ။
> ဝုတ္တာနံ ဖလမဿာတိ၊ ယော မိတ္တာနံ န ဒုဗ္ဘတီ"တိ။ –

အာဒီသု (ဇာ. ၂.၂၂.၁၉) ဝပ္ပနေ။ "နော စ ခော ပဋိဝုတ္တ"န္တိအာဒီသု (ဟရာ. ၂၈၉) အဋ္ဌဒဏ္ဍကာဒီဟိ တပသမီကရ ဏေ။ "ပန္နလောမော ပရဒတ္တဝုတ္တော မိဂဘူတေန စေတသာ ဝိဟရာမီ"တိအာဒီသု (စူဠဝ. ၃၃၂) ဇီဝိတဝုတ္တိယံ။ "ပ ဏ္ဍုပလာသော ဗန္ဓနာ ပဝုတ္တော အဘဗ္ဗော ဟရိတတ္တာယာ"တိအာဒီသု (ဟရာ. ၉၂) ဗန္ဓနတော ပမုတ္တဘာဝေ။ "ဂီ တံ ဝုတ္တံ သမိဟိတ"န္တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၁.၂၈၅) ဟာဝစနဘာဝေန ပဝတ္တိတေ။ "ဝုတ္တော ဟရာယဏော"တိအာဒီသု အဇ္ဈေနေ။ "ဝုတ္တံ ခော ပနေတံ ဘဂဝတာ 'ဓမ္မဒါယာဒါ မေ, ဘိက္ခဝေ, ဘဝထ, မာ အာမိသဒါယာဒါ'"တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၃၀) ကထနေ။ ဣဓာပိ ကထနေ ဧဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗော, တေန အယမ္ပိ ဥဒါနော ဘာသိတောတိ အတ္ထော။ **ဣတီ**တိ ဧဝံ။ **မေ သုတ**န္တိ ပဒဒ္ဝယဿ အတ္ထော နိဒါနဝဏ္ဏနာယံ သဗ္ဗာကာရတော ဝုတ္တောယေဝ။ ပုဗ္ဗေ "ဧဝံ မေ သုတ"န္တိ နိဒါန ဝသေန ဝုတ္တောယေဝ ဟိ အတ္ထော ဣဓ နိဂမနဝသေန "ဣတိ မေ သုတ"န္တိ ပုန ဝုတ္တော။ ဝုတ္တဿေဝ ဟိ အတ္ ထဿ ပုန ဝစနံ နိဂမနန္တိ။ ဣတိသဒ္ဒဿ အတ္ထုဒ္ဓါရော **ဧဝံ**-သဒ္ဒေန သမာနတ္ထတာယ **"ဧဝံ မေ သုတ"**န္တိ ဧ တ္ထ ဝိယ, အတ္ထယောဇနာ စ **ဣတိဝုတ္တကဝဏ္ဏနာယ** အမှေဟိ ပကာသိတာယေဝတိ တတ္ထ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗောတိ။

ပရမတ္ထဒီပနိယာ ခုဒ္ဒကနိကာယဋ္ဌကထာယ

ဥဒါနသံဝဏ္ဏနာယ ပဌမဗောဓိသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. ဒုတိယဗောဓိသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂. ဒုတိယေ **ပဋိလောမ**န္တိ "အဝိဇ္ဇာနိရောဓာ သင်္ခါရနိရောဓော"တိအာဒိနာ နယေန ဝုတ္တော အဝိဇ္ဇာဒိကောယေဝ ပစ္စယာကာရော အနုပ္ပာဒနိရောဓေန နိရုဇ္ဈမာနော အတ္တနော ကတ္တဗ္ဗကိစ္စဿ အကရဏတော ပဋိလောမောတိ ဝုစ္ စတိ။ ပဝတ္တိယာ တ ဝိလောမနတော ပဋိလောမော, အန္တတော ပန မဇ္ဈတော တ ပဋ္ဌာယ အာဒိံ ဟာပေတွာ ဝုတ္တတ္ တာ ဣတော အညေနတ္ထေနေတ္ထ ပဋိလောမတာ န ယုဇ္ဇတိ။ ပဋိလောမန္တိ စ "ဝိသမံ စန္ဒသူရိယာ ပရိဝတ္တန္ တီ"တိအာဒီသု ဝိယ ဘာဝနပုံသကနိဒ္ဒေသော။ **ဣမသ္မိံ အသတိ ဣဒံ န ဟောတီ** တိ ဣမသ္မိံ အဝိဇ္ဇာဒိကေ ပစ္စယေ အ သတိ မဂ္ဂေန ပဟီနေ ဣဒံ သင်္ခါရာဒိကံ ဖလံ န ဟောတိ နပ္ပဝတ္တတိ။ **ဣမဿ နိရောဓာ ဣဒံ နိရုဇ္ဈတီ** တိ ဣမဿ အဝိဇ္ဇာဒိကဿ ပစ္စယဿ နိရောဓာ မဂ္ဂေန အနုပ္ပတ္တိဓမ္မတံ အာပာဒိတတ္တာ ဣဒံ သင်္ခါရာဒိကံ ဖလံ နိရုဇ္ဈတိ, န ပ္ပဝတ္တတီတိ အတ္ထော။ ဣဓာပိ ယထာ "ဣမသ္မိံ သတိ ဣဒံ ဟောတိ, ဣမဿုပ္ပာဒာ ဣဒံ ဥပ္ပဇ္ဇတီ"တိ ဧတ္ထ "ဣမသ္မိံ သတိယေဝ, နာသတိ, ဣမဿ ဥပ္ပာဒါ ဧဝ, န နိရောဓာ"တိ အန္တောဂဓနိယမတာ ဒဿိတာ။ ဧဝံ ဣမသ္မိံ အသတိယေဝ, န သတိ, ဣမဿ နိရောဓာ ဧဝ, န ဥပ္ပာဒါတိ အန္တောဂဓနိယမတာလက္ခဏာ ဒဿိတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သေသမေတ္ထ ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ပဌမဗောဓိသုတ္တဝဏ္ဏနာယ ဝုတ္တနယာနုသာရေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဧဝံ ယထာ ဘဂဝတာ ပဋိလောမပဋိစ္စသမုပ္ပာဒံ မနသိ အကာသိ, တံ သင်္ခေပေန ဒဿေတွာ ဣဒါနိ ဝိတ္ထာရေန ဒ ဿေတုံ **"အဝိဇ္ဇာနိရောဓာ သင်္ခါရနိရောဓော"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **အဝိဇ္ဇာနိရောဓာ**တိ အရိယမဂ္ဂေန အဝိဇ္ဇာယ အနဝသေသနိရောဓာ, အနုသယပ္ပဟာနဝသေန အဂ္ဂမဂ္ဂေန အဝိဇ္ဇာယ အစ္စန္တသမုစ္ဆေဒတောတိ အတ္ထော။ ယဒိပိ ဟေဋ္ဌိမမဂ္ဂေဟိ ပဟီယမာနာ အဝိဇ္ဇာ အစ္စန္တသမုစ္ဆေဒဝသေနေဝ ပဟီယတိ, တထာပိ န အနဝသေသတော ပဟီ ယတိ။ အပာယဂမနိယာ ဟိ အဝိဇ္ဇာ ပဌမမဂ္ဂေန ပဟီယတိ။ တထာ သကိဒေဝ ဣမသ္မိံ လောကေ သဗ္ဗတ္ထ စ အနရိယ ဘူမိယံ ဥပပတ္တိပစ္စယဘူတာ အဝိဇ္ဇာ ယထာက္ကမံ ဒုတိယတတိယမဂ္ဂေဟိ ပဟီယတိ, န ဣတရာတိ။ အရဟတ္တမဂ္ဂေ

နေဝ ဟိ သာ အနဝသေသံ ပဟီယတီတိ။ **သင်္ခါရနိရောဓော** တိ သင်္ခါရာနံ အနုပ္ပာဒနိရောဓော ဟောတိ။ ဇဝံ နိရုဒ္ဓါနံ ပန သင်္ခါရာနံ နိရောဓာ ဝိညာဏံ, ဝိညာဏာဒီနဉ္စ နိရောဓာ နာမရူပာဒီနိ နိရုဒ္ဓါနိ ဇဝ ဟောန္တီတိ ဒဿေတုံ **"သင်္ခါရနိရောဓာ ဝိညာဏနိရောဓော"**တိအာဒိ ဝတ္တ **"ဇဝမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ နိရောဓော ဟောတီ"** တိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယမေဝ။

အပိစေတ္ထ ကိဉ္စာပိ "အဝိဇ္ဇာနိရောဓာ သင်္ခါရနိရောဓော, သင်္ခါရနိရောဓာ ဝိညာဏနိရောဓော"တိ ဧတ္တာဝတာပိ သကလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ အနဝသေသတော နိရောဓော ဝုတ္တော ဟောတိ, တထာပိ ယထာ အနုလောမေ ယဿ ယဿ ပစ္စယဓမ္မဿ အတ္ထိတာယ ယော ယော ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မော န နိရုဇ္ဈတိ ပဝတ္တတိ ဧဝေတိ ဣမဿ အတ္ထဿ ဒဿနတ္ထံ "အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ။ပေ.။ သမုဒယော ဟောတီ"တိ ဝုတ္တံ။ ဇဝံ တပ္ပဋိပက္ခတော တဿ တဿ ပစ္စယဓမ္မဿ အဘာဝေ သော သော ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မော နိရုဇ္ဈတိ နပ္ပဝတ္တတီတိ ဒဿနတ္ထံ ဣဓ **"အဝိဇ္ဇာနိရောဓာ သင်္ခါရနိရောဓော, သင်္ခါရနိရောဓာ ဝိညာဏနိရောဓော။ပေ.။ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ နိရောဓော ဟောတီ"**တိ ဝုတ္တံ, န ပန အနုလောမေ ဝိယ ကာလတ္တယပရိယာပန္နဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ နိရောဓဒဿနတ္ထံ။ အနာဂတဿေဝ ဟိ အရိယမဂ္ဂဘာဝနာယ အသတိ ဥပ္ပဇ္ဇနာရဟဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ အရိယမဂ္ဂဘာဝနာယ နိရောဓော ဣစ္ဆိတောတိ အယမ္ပိ ဝိသေသော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဧတမတ္ထံ ဝိဒိတွာ တိ ယွာယံ "အဝိဇ္ဇာနိရောဓာဒိဝသေန သင်္ခါရာဒိကဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ နိရောဓော ဟောတီ"တိ ဝုတ္တော, သဗ္ဗာကာရေန ဧတမတ္ထံ ဝိဒိတွာ။ **ဣမံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသီ**တိ ဣမဿ အတ္ထေ ဝိဒိတေ "အဝိဇ္ဇာနိရောဓာ သင်္ခါရနိရောဓော"တိ ဇဝံ ပကာသိတဿ အဝိဇ္ဇာဒီနံ ပစ္စယာနံ ခယဿ အဝဗောဓာနုဘာဝဒီပကံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသီတိ အတ္ထော။

တတ္ထာယံ သင်္ခေပတ္ထော – ယသ္မာ အဝိဇ္ဇာဒီနံ **ပစ္စယာနံ** အနုပ္ပာဒနိရောဓသင်္ခါတံ **ခယံ အဝေဒိ** အညာသိ ပဋိဝိဇ္ဈိ, တသ္မာ ဧတဿ ဝုတ္တနယေန **အာတာပိနော ဈာယတော ဗြာဟ္မဏဿ** ဝုတ္တပ္ပကာရာ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မာ စတုသစ္စဓမ္မာ တ **ဟတုဘာဝန္တိ** ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ပကာသေန္တိ တ။ အထ ယာ ပစ္စယနိရောဓဿ သမ္မာ အဝိဒိတတ္တာ ဥပ္ပဇ္ဇေယျုံ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တပ္ပဘေဒာ **ကင်္ခါ,** တာ သဗ္ဗာပိ **ဝပယန္တိ** နိရုဇ္ဈန္တီတိ။ သေသံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယမေဝ။

ဒုတိယဗောဓိသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. တတိယဗောဓိသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၃. တတိယေ **အနုလောမပဋိလောမန္တိ** အနုလောမဉ္စ ပဋိလောမဉ္စ, ယထာဝုတ္တအနုလောမဝသေန စေဝ ပဋိလောမဝသေန စာတိ အတ္ထော။ နနု စ ပုဗ္ဗေပိ အနုလောမဝသေန ပဋိလောမဝသေန စ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒေ မနသိကာရပ္ပဝတ္တိ သုတ္တဒွယေ ဝုတ္တာ, ဣဓ ကသ္မာ ပုနပိ တဒုဘယဝသေန မနသိကာရပ္ပဝတ္တိ ဝုစ္စတီတိ? တဒုဘယဝသေန တတိယတာရံ တတ္ထ မနသိကာရဿ ပဝတ္တိတတ္တာ။ ကထံ ပန တဒုဘယဝသေန မနသိကာရော ပဝတ္တိတော? န ဟိ သက္ကာ အပုဗ္ဗံ အစရိမံ အနုလောမပဋိလောမံ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဿ မနသိကာရံ ပဝတ္တေတုန္တိ? န ခော ပနေတံ ဇဝံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ "တဒုဘယံ ဧကဇ္ဈံ မနသာကာသီ"တိ, အထ ခော တရေန။ ဘဂဝါ ဟိ ပဌမံ အနုလောမဝသေန ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒံ မနသိကရိတွာ တဒနုရူပံ ပဌမံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ။ ဒုတိယမ္ပိ ပဋိလောမဝသေန တံ မနသိ ကရိတွာ တဒနုရူပမေဝ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ။ တတိယတာရေ ပန ကာလေန အနုလောမံ ကာလေန ပဋိလောမံ မနသိကရဏဝသေန အနုလောမပဋိလောမံ မနသိ အကာသိ။ တေန ဝုတ္တံ – "အနုလောမပဋိလောမန္တိ အနုလောမဉ္စ ပဋိလောမဉ္စ, ယထာဝုတ္တအနုလောမဝသေန စေဝ ပဋိလောမဝသေန စာ"တိ။ ဣမိနာ မနသိကာရဿ ပဂုဏဗလဝဘာဝတော စ ဝသီဘာဝတော စ ပကာသိတော ဟောတိ။ ဧတ္ထ စ "အနုလောမံ မနသိ ကရိဿာမိ, ပဋိလောမံ မနသိ ကရိဿာမိ, အနုလောမပဋိလောမံ မနသိ ကရိဿာမီ"တိ ဇဝံ ပဝတ္တာနံ ပုဗ္ဗာဘောဂါနံ ဝသေန နေသံ ဝိဘာဂော ဝေဒိတဗ္ဗော။

တတ္ထ **အဝိဇ္ဇာယ တွေဝတ**တိ အဝိဇ္ဇာယ တု ဧဝ။ **အသေသဝိရာဂနိရောဓာ**တိ ဝိရာဂသင်္ခါတေန မဂ္ဂေန အသေသနိရောဓာ, အဂ္ဂမဂ္ဂေန အနဝသေသအနုပ္ပာဒပ္ပဟာနာတိ အတ္ထော။ **သင်္ခါရနိရောဓော** တိ သဗ္ဗေသံ သင်္ခါရာနံ အန

ဝသေသံ အနုပ္ပာဒနိရောဓာ။ ဟေဋ္ဌိမေန ဟိ မဂ္ဂတ္တယေန ကေစိ သင်္ခါရာ နိရုဇ္ဈန္တိ, ကေစိ န နိရုဇ္ဈန္တိ အဝိဇ္ဇာယ သာဝသေသနိရောဓာ။ အဂ္ဂမဂ္ဂေန ပနဿာ အနဝသေသနိရောဓာ န ကေစိ သင်္ခါရာ န နိရုဇ္ဈန္တီတိ။

ဧတမတ္ထံ **ဝိဒိတွာ**တိ ယွာယံ အဝိဇ္ဇာဒိဝသေန သင်္ခါရာဒိကဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ သမုဒယော နိရောဓော စ အဝိဇ္ဇာဒီနံ သမုဒယာ နိရောဓာ စ ဟောတီတိ ဝုတ္တော, သဗ္ဗာကာရေန ဧတမတ္ထံ ဝိဒိတွာ။ **ဣမံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသီ**တိ ဣဒံ ယေန မဂ္ဂေန ယော ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ သမုဒယနိရောဓသင်္ခါတော အတ္ထော ကိစ္စဝသေန အာရမ္မဏကိရိယာယ စ ဝိဒိတော, တဿ အရိယမဂ္ဂဿ အာနုဘာဝဒီပကံ ဝုတ္တပ္ပကာရံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသီတိ အတ္ထော။

တတ္ထာယံ သင်္ခေပတ္ထော – **ယဒာ ဟဝေ ပာတုဘဝန္တိ ဓမ္မာ အာတာပိနော ဈာယတော ဗြာဟ္မဏဿ,** တဒာ သော ဗြာဟ္မဏော ဧတေဟိ ဥပ္ပန္နေဟိ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မေဟိ ယဿ တ အရိယမဂ္ဂဿ စတုသစ္စဓမ္မာ ပာတုဘူတာ , တေန အရိယမဂ္ဂေန **ဝိဓူပယံ တိဋ္ဌတိ မာရသေနံ,** ''ကာမာ တေ ပဌမာ သေနာ''တိအာဒိနာ (သု. နိ. ၄၃၈; မဟာနိ. ၂၈; စူဠနိ. နန္ဒမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၄၇) နယေန ဝုတ္တပ္ပကာရံ မာရသေနံ ဝိဓူပယန္တော ဝိဓမေန္တော ဝိဒ္ဓံသေန္တော တိဋ္ဌတိ။ ကထံ? **သူရိယောဝ ဩဘာသယမန္တလိက္ခံ,** ယထာ သူရိယော အဗ္ဘုဂ္ဂတော အတ္တနော ပဘာယ အန္တလိက္ခံ ဩဘာသေန္တောဝ အန္ဓကာရံ ဝိဓမေန္တော တိဋ္ဌတိ, ဧဝံ သောပိ ခီဏာသဝဗြာဟ္မဏော တေဟိ ဓမ္မေဟိ တေန တ အရိယမဂ္ဂေန သစ္စာနိ ပဋိဝိဇ္ဈန္တောဝ မာရသေနံ ဝိဓူပယန္တော တိဋ္ဌတီတိ။

ဧဝံ ဘဂဝတာ ပဌမံ ပစ္စယာကာရပဇာနနဿ, ဒုတိယံ ပစ္စယက္ခယာဓိဂမဿ, တတိယံ အရိယမဂ္ဂဿ အာနုဘာဝပ္ပကာသနာနိ ဣမာနိ တီဏိ ဥဒာနာနိ တီသု ယာမေသု ဘာသိတာနိ။ ကတရာယ ရတ္တိယာ? အဘိသမ္ဗောဓိတော သတ္တမာယ ရတ္တိယာ။ ဘဂဝတ ဟိ ဝိသာခပုဏ္ဏမာယ ရတ္တိယာ ပဌမယာမေ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရိတွာ မဇ္ဈိမယာမေ ဒိဗ္ဗစက္ခုံ ဝိသောဓေတွာ ပစ္ဆိမယာမေ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒေ ဉာဏံ ဩတာရေတွာ နာနာနယေဟိ တေဘူမကသင်္ခါရေ သမ္မသိတွာ ''ဣဒာနိ အရုဏော ဥဂ္ဂမိဿတီ''တိ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ ဟတ္ထဂတံ, သဗ္ဗညုတပ္ပတ္တိသမနန္တရမေဝ စ အရုဏော ဥဂ္ဂစ္ဆီတိ။ တတော တေနေဝ ပလ္လင်္ကေန ဗောဓိရုက္ခမူလေ သတ္တာဟံ ဝီတိနာမေန္တော သမ္ပတ္တာယ ပာဋိပဒရတ္တိယာ တီသု ယာမေသု ဝုတ္တနယေန ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒံ မနသိ ကရိတွာ ယထာက္ကမံ ဣမာနိ ဥဒာနာနိ ဥဒာနေသိ။

ခန္ဓကေ ပန တီသုပိ တရေသု ''ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒံ အနုလောမပဋိလောမံ မနသာကာသီ''တိ (မဟာဝ. ၁) အာဂတတ္တာ ခန္ဓကဋ္ဌကထာယံ ''တီသုပိ ယာမေသု ဧဝံ မနသိ ကတွာ ပဌမံ ဥဒာနံ ပစ္စယာကာရပစ္စဝေက္ခဏဝသေန, ဒုတိယံ နိဗ္ဗာန ပစ္စဝေက္ခဏဝသေန, တတိယံ မဂ္ဂပစ္စဝေက္ခဏဝသေနာတိ ဧဝံ ဣမာနိ ဘဂဝတ ဥဒာနာနိ ဥဒာနေသီ''တိ ဝုတ္တံ, တမ္ပိ န ဝိရုဇ္ဈတိ။ ဘဂဝတ ဟိ ဌပေတွာ ရတနဃရသတ္တာဟံ သေသေသု ဆသု သတ္တာဟေသု အန္တရန္တရာ ဓမ္မံ ပစ္စဝေက္ခိတွာ ယေဘုယျေန ဝိမုတ္တိသုခပဋိသံဝေဒီ ဝိဟာသိ, ရတနဃရသတ္တာဟေ ပန အဘိဓမ္မပရိစယဝသေနေဝ ဝိဟာသီတိ။

တတိယဗောဓိသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄. ဟုံဟုင်္ကသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၄. စတုတ္ထေ **အဇပာလနိဂြောဓေ** တိ တဿ ကိရ ဆာယာယံ အဇပာလာ ဂန္တွာ နိသီဒန္တိ, တေနဿ ''အဇပာလနိဂြောဓော''တွေဝ နာမံ ဥဒပါဒိ။ ကေစိ ပန ''ယသ္မာ တတ္ထ ဝေဒေ သဇ္ဈာယိတုံ အသမတ္ထာ မဟလ္လကဗြာဟ္မဏာ ပာကာရပရိက္ခေပယုတ္တာနိ နိဝေသနာနိ ကတွာ သဗ္ဗေ ဝသိံသု, တသ္မာ **အဇပာလနိဂြောဓော** တိ နာမံ ဇာတ''န္တိ ဝဒန္တိ။ တတ္ထာယံ ဝစနတ္ထော – န ဇပန္တီတိ အဇပာ, မန္တာနံ အနဇ္ဈာယကာတိ အတ္ထော, အဇပာ လန္တိ အာဒိယန္တိ နိဝါသံ ဧတ္ထာတိ အဇပာလောတိ။ ယသ္မာ တ မဇ္ဈန္ဟိကေ သမယေ အန္တော ပဝိဋ္ဌေ အဇေ အတ္တနော ဆာယာယ ပာလေတိ ရက္ခတိ, တသ္မာ 'အဇပာလော'တိဿ နာမံ ရူဠ္ဟန္တိ အပရေ။ သဗ္ဗထာပိ နာမမေတံ တဿ ရုက္ခဿ, တဿ သမီပေ။ သမီပတ္ထေ ဟိ ဧတံ ဘုမ္မံ ''အဇပာလနိဂြောဓေ''တိ။

ဝိမုတ္တိသုခပဋိသံဝေဒီတိ တတြာပိ ဓမ္မံ ဝိစိနန္တော ဝိမုတ္တိသုခဉ္စ ပဋိသံဝေဒေန္တော နိသီဒိ။ ဗောဓိရုက္ခတော ပုရတ္ထိမဒိသာဘာဂေ ဧသ ရုက္ခော ဟောတိ။ **သတ္တာဟ** န္တိ စ ဣဒံ န ပလ္လင်္ကသတ္တာဟတော အနန္တရသတ္တာဟံ။ ဘဂ

တ ဟိ ပလ္လင္ကသတ္တာဟတော အပရာနိပိ တီဏိ သတ္တာဟာနိ ဗောဓိသမီပေယေဝ ဝီတိနာမေသိ။

တတ္ရာယံ အနုပုဗ္ဗိကထာ – ဘဂဝတိ ကိရ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ ပတွာ သတ္တာဟံ ဧကပလ္လင်္ကေန နိသိန္နေ “န ဘဂဝတာ ဝုဋ္ဌာတိ, ကိန္နု ခေါ အညေပိ ဗုဒ္ဓတ္တကရာ ဓမ္မာ အတ္ထီ”တိ ဧကစ္စာနံ ဒေဝတာနံ ကင်္ခာ ဥဒပါဒိ။ အထ ဘဂဝါ အဋ္ဌမေ ဒိဝသေ သမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌာယ ဒေဝတာနံ ကင်္ခံ ဉတွာ ကင်္ခာဝိဓမနတ္ထံ အာကာသေ ဥပ္ပတိတွာ ယမကပါဋိဟာရိယံ ဒဿေတွာ တာသံ ကင်္ခံ ဝိဓမေတွာ ပလ္လင်္ကတော ဤသကံ ပါစီနနိဿိတေ ဥတ္တရဒိသာဘာဂေ ဌတွာ စတ္တာရိ အသင်္ချေယျာနိ ကပ္ပသတသဟဿဉ္စ ဥပစိတာနံ ပါရမီနံ ဗလာဓိဂမဋ္ဌာနံ ပလ္လင်္ကံ ဗောဓိရုက္ခဉ္စ အနိမိသေဟိ စက္ခူဟိ ဩလောကယမာနော သတ္တာဟံ ဝီတိနာမေသိ, တံ ဌာနံ **အနိမိသစေတိယံ** နာမ ဇာတံ။ အထ ပလ္လင်္ကဿ စ ဌိတဋ္ဌာနဿ စ အန္တရာ ပုရတ္ထိမတော စ ပစ္ဆိမတော စ အာယတေ ရတနစင်္ကမေ စင်္ကမန္တော သတ္တာဟံ ဝီတိနာမေသိ, တံ **ရတနစင်္ကမစေတိယံ** နာမ ဇာတံ။ တတော ပစ္ဆိမဒိသာဘာဂေ ဒေဝတာ ရတနဃရံ မာပယိံသု, တတ္ထ ပလ္လင်္ကေန နိသီဒိတွာ အဘိဓမ္မပိဋကံ ဝိသေသတော အနန္တနယံ သမန္တပဋ္ဌာနံ ဝိစိနန္တော သတ္တာဟံ ဝီတိနာမေသိ, တံ ဌာနံ **ရတနဃရစေတိယံ** နာမ ဇာတံ။ ဧဝံ ဗောဓိသမီပေယေဝ စတ္တာရိ သတ္တာဟာနိ ဝီတိနာမေတွာ ပဉ္စမေ သတ္တာဟေ ဗောဓိရုက္ခတော အဇပါလနိဂြောဓံ ဥပသင်္ကမိတွာ တဿ မူလေ ပလ္လင်္ကေန နိသီဒိ။

တမှာ သမာဓိမှာ ဝုဋ္ဌာသီ တိ တတော ဖလသမာပတ္တိသမာဓိတော ယထာကာလပရိစ္ဆေဒံ ဝုဋ္ဌဟိ, ဝုဋ္ဌဟိတွာ စ ပန တတ္ထ ဧဝံ နိသိန္နေ ဘဂဝတိ ဧကော ဗြာဟ္မဏော တံ ဂန္တွာ ပဉှံ ပုစ္ဆိ။ တေန ဝုတ္တံ **“အထ ခေါ အညတရော”**တိအာဒိ။ တတ္ထ **အညတရော**တိ နာမဂေါတ္တဝသေန အနဘိညာတော အပါကဋော ဧကော။ **ဟုံဟုင်္ကဇာတိကော**တိ သော ကိရ ဒိဋ္ဌမင်္ဂလိကော မာနထဒ္ဓေါ မာနဝသေန ကောဓဝသေန စ သဗ္ဗံ အဝေက္ခဇာတိကံ ပဿိတွာ ဇိဂုစ္ဆန္တော “ဟုံဟု”န္တိ ကရောန္တော ဝိစရတိ, တသ္မာ “ဟုံဟုင်္ကဇာတိကော”တိ ဝုစ္စတိ, “ဟုဟုက္ကဇာတိကော”တိပိ ပဌန္တိ။ **ဗြာဟ္မဏော** တိ ဇာတိယာ ဗြာဟ္မဏော။

ယေန ဘဂဝါတိ ယဿံ ဒိသာယံ ဘဂဝါ နိသိန္နော။ ဘုမ္မတ္ထေ ဟိ ဧတံ ကရဏဝစနံ ။ ယေန ဝါ ဒိသာဘာဂေန ဘဂဝါ ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗော, တေန ဒိသာဘာဂေန ဥပသင်္ကမိ။ အထ ဝါ **ယေနာ**တိ ဟေတုအတ္ထေ ကရဏဝစနံ, ယေန ကာရဏေန ဘဂဝါ ဒေဝမနုဿေဟိ ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗော, တေန ကာရဏေန ဥပသင်္ကမီတိ အတ္ထော။ ကေန စ ကာရဏေန ဘဂဝါ ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗော? နာနပ္ပကာရရောဂဒုက္ခာဘိပီဠိတတ္တာ အာတုရကာယေဟိ မဟာဇနေဟိ မဟာနုဘာဝေ ဘိသက္ကော ဝိယ ရောဂတိကိစ္ဆနတ္ထံ, နာနာဝိဓကိလေသဗျာဓိပီဠိတတ္တာ အာတုရစိတ္တေဟိ ဒေဝမနုဿေဟိ ကိလေသဗျာဓိတိကိစ္ဆနတ္ထံ ဓမ္မဿဝနပဉှာပုစ္ဆနာဒိကာရဏေဟိ ဘဂဝါ ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗော။ တေန အယမ္ပိ ဗြာဟ္မဏော အတ္တနော ကင်္ခံ ဆိန္ဒိတုကာမော ဥပသင်္ကမိ။

ဥပသင်္ကမိတွာ တိ ဥပသင်္ကမနပရိယောသာနဒီပနံ။ အထ ဝါ ယံ ဌာနံ ဥပသင်္ကမိ, တတောပိ ဘဂဝတော သမီပဘူတံ အာသန္နတရံ ဌာနံ ဥပဂန္တွာတိ အတ္ထော။ **သမ္မောဒိ** တိ သမံ သမ္မာ ဝါ မောဒိ, ဘဂဝါ စာနေန, သောပိ ဘဂဝတာ “ကစ္စိ ဘောတော ခမနီယံ ကစ္စိ ယာပနီယ”န္တိအာဒိနာ ပဋိသန္ထာရကရဏဝသေန သမပ္ပဝတ္တမောဒော အဟောသိ။ **သမ္မောဒနီယ** န္တိ သမ္မောဒနာရဟံ သမ္မောဒဇနနယောဂ္ဂံ။ **ကထ**န္တိ ကထာသလ္လာပံ။ **သာရဏီယ**န္တိ သရိတဗ္ဗယုတ္တံ သာဓုဇနေဟိ ပဝတ္တေတဗ္ဗံ, ကာလန္တရေ တ စိန္တေတဗ္ဗံ။ **ဝီတိသာရေတွာ**တိ နိဋ္ဌာပေတွာ။ **ဧကမန္တ** န္တိ ဘာဝနပုံသကနိဒ္ဒေသော။ ဧကသ္မိံ ဌာနေ, အတိသမ္ဗာဓာဒိဧ ဆ နိသဇ္ဇဒောသေ ဝဇ္ဇေတွာ ဧကသ္မိံ ပဒေသေတိ အတ္ထော။ **ဧတဒဝေစာ**တိ ဧတံ ဣဒါနိ ဝတ္တဗ္ဗံ “ကိတ္တာဝတာ နု ခေါ”တိအာဒိဝစနံ အဝေစ။

တတ္ထ **ကိတ္တာဝတာ** တိ ကိတ္တကေန ပမာဏေန။ **နူ**တိ သံသယတ္ထေ နိပါတော။ **ခေါ**တိ ပဒပူရဏေ။ **ဘော**တိ ဗြာဟ္မဏာနံ ဇာတိသမုဒာဂတံ အာလပနံ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ – “ဘောဝါဒိ နာမ သော ဟောတိ, သစေ ဟောတိ သကိဉ္စနော”တိ (မ. နိ. ၂.၄၅၇; ဓ. ပ. ၃၉၆)။ **ဂေါတမာ**တိ ဘဂဝန္တံ ဂေါတ္တေန အာလပတိ။ ကထံ ပနာယံ ဗြာဟ္မဏော သမ္ပတိသမာဂတော ဘဂဝတော ဂေါတ္တံ ဇာနာတီတိ? နာယံ သမ္ပတိသမာဂတော, ဆဗ္ဗဿာနိ ပဓာနကရဏကာလေ ဥပဋ္ဌဟန္တေဟိ ပဉ္စဝဂ္ဂိယေဟိ သဒ္ဓိံ စရမာနောပိ, အပရဘာဂေ တံ ဝတံ ဆဍ္ဍေတွာ ဥရုဝေလာယံ သေနနိဂမေ ဧကော အဒုတိယော ဟုတွာ ပိဏ္ဍာယ စရမာနောပိ တေန ဗြာဟ္မဏေန ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗော စေဝ သလ္လပိတပုဗ္ဗော စ။ တေန သော ပုဗ္ဗေ ပဉ္စဝဂ္ဂိယေဟိ ဂယှမာနံ ဘဂဝတော ဂေါတ္တံ အနုဿရန္တော, “ဘော ဂေါတမာ”တိ ဘဂဝန္တံ ဂေါတ္တေန အာ

လပတိ။ ယတော ပဋ္ဌာယ တ ဘဂဝါ မဟာဘိနိက္ခမနံ နိက္ခမန္တော အနောမနဒီတီရေ ပဗ္ဗဇိတော, တတော ပဘုတိ “သမဏော ဂေါတမော”တိ စန္ဒော ဝိယ သူရိယော ဝိယ စ ပာကဋော ပညာတော, န တဿ ဂေါတ္တဇာနနေ ကာရဏံ ဂဝေသိတဗ္ဗံ။

ဗြာဟ္မဏကရဏာ တိ ဗြာဟ္မဏံ ကရောန္တီတိ ဗြာဟ္မဏကရဏာ, ဗြာဟ္မဏဘာဝကရာတိ အတ္ထော။ တေ့ ထ စ **ကိတ္တာဝတာ** တိ ဧတေန ယေဟိ ဓမ္မေဟိ ဗြာဟ္မဏော ဟောတိ, တေသံ ဓမ္မာနံ ပရိမာဏံ ပုစ္ဆတိ။ **ကတမေ စ ပနာ**တိ ဣမိနာ တေသံ သရူပံ ပုစ္ဆတိ။

တေမတ္တံ ဝိဒိတွတ တိ ဧတံ တေန ပုဋ္ဌဿ ပဉှဿ သိခါပတ္တံ အတ္ထံ ဝိဒိတွ တာယံ ဝေလာယံ ဣမံ ဥဒာနံ ဥဒါနေသိ, န ပန တဿ ဗြာဟ္မဏဿ ဓမ္မံ ဒေသေသိ။ ကသ္မာ? ဓမ္မဒေသနာယ အဘာဇနဘာဝတော။ တထာ ဟိ တဿ ဗြာဟ္မဏဿ ဣမံ ကထံ သုတွ န သစ္စာဘိသမယော အဟောသိ။ ယထာ စ ဣမဿ, ဧဝံ ဥပကဿ အာဇီဝကဿ ဗုဒ္ဓဂုဏပ္ပကာသနံ။ ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနတော ဟိ ပုဗ္ဗဘာဂေ ဘဂဝတာ ဘာသိတံ ပရေသံ သုဏန္တာနမ္ပိ တပုဿဘလ္လိကာနံ သရဏဒာနံ ဝိယ တသနာဘာဂိယမေဝ ဇာတံ, န သေက္ခဘာဂိယံ, န နိဗ္ဗေဓဘာဂိယံ။ သော ဟိ ဓမ္မတာတိ။

တတ္ထ **ယော ဗြာဟ္မဏော** တိ ယော ဗာဟိတပာပဓမ္မတာယ ဗြာဟ္မဏော, န ဒိဋ္ဌမင်္ဂလိကတာယ ဟုံဟုင်္ကာရကသာတဒိဟပဓမ္မယုတ္တော ဟုတွ ကေဝလံ ဇာတိမတ္တကေန ဗြဟ္မညံ ပဋိဇာနာတိ။ သော ဗြာဟ္မဏော ဗာဟိတပာပဓမ္မတ္တာ ဟုံဟုင်္ကာရပ္ပဟာနေန **နိဟုံဟုင်္ကော,** ရာဂါဒိကသာတဘာဝေန **နိက္ကသာဝေါ,** ဘာဝနာနုယောဂယုတ္တစိတ္တတာယ **ယတတ္တော,** သီလသံယမေန ဝါ သံယတစိတ္တတာယ **ယတတ္တော,** စတုမဂ္ဂဉာဏသင်္ခါတေဟိ ဝေဒေဟိ အန္တံ သင်္ခါရပရိယောသာနံ နိဗ္ဗာနံ, ဝေဒာနံ ဝါ အန္တံ ဂတတ္တာ **ဝေဒန္တဂူ** ။ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယဿ ဝုသိတတ္တာ **ဝုသိတဗြဟ္မစရိယော, ဓမ္မေန သော ဗြဟ္မဝါဒံ ဝဒေယျ** “ဗြာဟ္မဏော အဟ”န္တိ ဧတံ ဝါဒံ ဓမ္မေန ဉာယေန ဝဒေယျ။ **ယဿ** သကလလောကသန္နိဝါသေပိ **ကုဟိဉ္စိ** ဂေါစရမ္မဏေပိ ရာဂုဿဒေါ, ဒေါသုဿဒေါ, မောဟုဿဒေါ, မာနုဿဒေါ, ဒိဋ္ဌုဿဒေါတိ ဣမေ **ဥဿဒါ နတ္ထိ,** အနဝသေသံ ပဟီနာတိ အတ္ထော။

စတုတ္ထသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၅. ဗြာဟ္မဏသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၅. ပဉ္စမေ **သာဝတ္ထိယ** န္တိ ဧဝံနာမကေ နဂရေ။ တဉှိ သဝတ္ထဿ နာမ ဣသိနော နိဝါသဋ္ဌာနေ မာပိတတ္တာ သာဝတ္ထီတိ ဝုစ္စတိ, ယထာ ကာကန္ဒီ, မာကန္ဒီတိ။ ဧဝံ တာဝ အက္ခရစိန္တကာ။ အဋ္ဌကထာစရိယာ ပန ဘဏန္တိ – ယံ ကိဉ္စိ မနုဿာနံ ဥပဘောဂပရိဘောဂံ သဗ္ဗမေတ္ထ အတ္ထီတိ သာဝတ္ထိ။ သတ္ထသမာယောဂေ စ ကိမေတ္ထ ဘဏ္ဍမတ္ထီတိ ပုစ္ဆိတေ သဗ္ဗမတ္ထီတိပိ ဝစနံ ဥပါဒာယ သာဝတ္ထီတိ။

> “သဗ္ဗဒါ သဗ္ဗူပကရဏံ, သာဝတ္ထိယံ သမောဟိတံ။
> တသ္မာ သဗ္ဗမုပါဒါယ, **သာဝတ္ထီ** တိ ပဝုစ္စတီ”တိ။ (မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁၄)။

တဿံ **သာဝတ္ထိယံ,** သမီပတ္ထေ စေတံ ဘုမ္မဝစနံ။ **ဇေတဝနေ**တိ အတ္တနော ပစ္စတ္ထိကေ ဇိနာတီတိ **ဇေတော,** ရညာ ဝါ ပစ္စတ္ထိကဇနေ ဇိတေ ဇာတောတိ ဇေတော, မင်္ဂလကမျတာယ ဝါ တဿ ဧဝံ နာမမေဝ ကတန္တိ ဇေတော။ ဝနယတီတိ **ဝနံ,** အတ္တနော သမ္ပတ္တိယာ သတ္တာနံ အတ္တနိ ဘတ္တိံ ကရောတိ ဥပ္ပာဒေတီတိ အတ္ထော။ ဝနုတေ ဣတိ ဝါ **ဝနံ,** နာနာဝိဓကုသုမဂန္ဓသမ္မောဒမတ္တကောကိလာဒိဝိဟင်္ဂဝိရုတာလာပေဟိ မန္ဒမာရုတစလိတရုက္ခသာခါပလ္လဝဟတ္ထေဟိ စ “ဧထ မံ ပရိဘုဉ္ဇထာ”တိ ပာဏိနော ယာစတိ ဝိယာတိ အတ္ထော။ ဇေတဿ ဝနံ **ဇေတဝနံ**။ တဉှိ ဇေတေန ကုမာရေန ရောပိတံ သံဝဍ္ဎိတံ ပရိပါလိတံ။ သော စ တဿ သာမီ အဟောသိ, တသ္မာ ဇေတဝနန္တိ ဝုစ္စတိ, တသ္မိံ **ဇေတဝနေ**။

အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ တိ မာတာပိတူဟိ ဂဟိတနာမဝသေန သုဒတ္တော နာမ သော မဟာသေဋ္ဌိ, သဗ္ဗကာမသမိဒ္ဓိတာယ ပန ဝိဂတမလမစ္ဆေရတာယ ကရုဏာဒိဂုဏသမင်္ဂိတာယ စ နိစ္စကာလံ အနာထာနံ ပိဏ္ဍံ ဒေတိ, တသ္မာ အနာထပိဏ္ဍိကောတိ ဝုစ္စတိ။ အာရမန္တိ ဧတ္ထ ပါဏိနော ဝိသေသေန ပဗ္ဗဇိတာတိ **အာရာမော,** ပုပ္ဖဖလာဒိသောဘာယ နာတိဒူရနာစ္စာသန္နတာဒိပဉ္စဝိဓသေနာသနင်္ဂသမ္ပတ္တိယာ စ တတော တတော အာဂမ္မ ရမန္တိ အဘိရမန္တိ အနုက္ကဏ္ဌိတာ ဟုတွာ ဝသန္တီတိ အတ္ထော။ ဝုတ္တပ္ပကာရာယ ဝါ သမ္ပတ္တိယာ တတ္ထ တတ္ထ ဂတေပိ အတ္တနော အဗ္ဘန္တရံယေဝ အာနေတွာ ရမေတီတိ **အာရာမော**။ သော ဟိ အနာထပိဏ္ဍိကေန ဂဟပတိနာ ဇေတဿ ရာဇကုမာရဿ ဟတ္ထတော အဋ္ဌာရသဟိ ဟိရညကောဋီဟိ ကောဋိသန္ထာရေန ကိဏိတွာ အဋ္ဌာရသဟိ ဟိရညကောဋီဟိ သေနာသနာနိ ကာရာပေတွာ အဋ္ဌာရသဟိ ဟိရညကောဋီဟိ ဝိဟာရမဟံ နိဋ္ဌာပေတွာ ဧဝံ စတုပညာသဟိရညကောဋိပရိစ္စာဂေန ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ သင်္ဃဿ နိယျာတိတော, တသ္မာ “အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမော”တိ ဝုစ္စတိ။ တသ္မိံ **အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ**။

ဧတ္ထ စ “ဇေတဝနေ”တိ ဝစနံ ပုရိမသာမိပရိကိတ္တနံ, “အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ”တိ ပစ္ဆိမသာမိပရိကိတ္တနံ။ ဥဘယမ္ပိ ဒွိန္နံ ပရိစ္စာဂဝိသေသပရိဒီပနေန ပုညကာမာနံ အာယတိံ ဒိဋ္ဌာနုဂတိအာပဇ္ဇနတ္ထံ။ တတ္ထ ဟိ ဒွါရကောဋ္ဌကပါသာဒကရဏဝသေန ဘူမိဝိက္ကယလဒ္ဓာ အဋ္ဌာရသ ဟိရညကောဋိယော အနေကကောဋိအဂ္ဃနကာ ရုက္ခာ စ ဇေတဿ ပရိစ္စာဂေါ, စတုပညာသ ကောဋိယော အနာထပိဏ္ဍိကဿ။ ဣတိ တေသံ ပရိစ္စာဂပရိကိတ္တနေန “ဧဝံ ပုညကာမာ ပုညာနိ ကရောန္တီ”တိ ဒဿေန္တော ဓမ္မဘဏ္ဍာဂါရိကော အညေပိ ပုညကာမေ တေသံ ဒိဋ္ဌာနုဂတိ အာပဇ္ဇနေ နိယောဇေတီတိ။

တတ္ထ သိယာ – ယဒိ တာဝ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ, “ဇေတဝနေ”တိ န ဝတ္တဗ္ဗံ။ အထ ဇေတဝနေ ဝိဟရတိ, “သာဝတ္ထိယ”န္တိ န ဝတ္တဗ္ဗံ။ န ဟိ သက္ကာ ဥဘယတ္ထ ဧကံ သမယံ ဝိဟရိတုန္တိ။ န ခေါ ပနေတံ ဧဝံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, နနု အဝေါစုမှာ “သမီပတ္ထေ ဧတံ ဘုမ္မဝစန”န္တိ။ တသ္မာ ယဒိဒံ သာဝတ္ထိယာ သမီပေ ဇေတဝနံ, တတ္ထ ဝိဟရန္တော “သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ”တိ ဝုတ္တော။ ဂေါစရဂါမနိဒဿနတ္ထံ ဟိဿ သာဝတ္ထိဝစနံ, ပဗ္ဗဇိတာနုရူပနိဝါသဋ္ဌာနဒဿနတ္ထံ သေသဝစနန္တိ။

အာယသ္မာ စ သာရိပုတ္တော တိအာဒီသု **အာယသ္မာ** တိ ပိယဝစနံ။ စသဒ္ဒော သမုစ္စယတ္ထော။ ရူပသာရိယာ နာမ ဗြာဟ္မဏိယာ ပုတ္တောတိ **သာရိပုတ္တော။ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော** တိ ပူဇာဝစနံ။ ဂုဏဝိသေသေဟိ မဟန္တော မောဂ္ဂလ္လာနောတိ ဟိ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော။ **ရေဝတော**တိ ခဒိရဝနိကရေဝတော, န ကင်္ခါရေဝတော။ ဧကသ္မိဉ္ဟိ ဒိဝသေ ဘဂဝါ ရတ္တသာဏိပရိက္ခိတ္တော ဝိယ သုဝဏ္ဏယူပေါ, ပဝါဠဇာလပရိက္ခိတ္တော ဝိယ သုဝဏ္ဏပဗ္ဗတော, နဝုတိဟံသသဟဿပရိဝါရော ဝိယ ဓတရဋ္ဌော ဟံသရာဇာ, သတ္တရတနသမုဇ္ဇလာယ စတုရင်္ဂိနိယာ သေနာယ ပရိဝါရိတော ဝိယ စက္ကဝတ္တိ ရာဇာ, မဟာဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝုတော ဂဂနမဇ္ဈေ စန္ဒံ ဥဋ္ဌာပေန္တော ဝိယ စတုန္နံ ပရိသာနံ မဇ္ဈေ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော နိသိန္နော ဟောတိ။ တသ္မိံ သမယေ ဣမေ အဂ္ဂသာဝကာ မဟာသာဝကာ စ ဘဂဝတော ပါဒေ ဝန္ဒနတ္ထာယ ဥပသင်္ကမိံသု။

ဘိက္ခူ အာမန္တေသီ တိ အတ္တာနံ ပရိဝါရေတွာ နိသိန္နဘိက္ခူ တေ အာဂစ္ဆန္တေ ဒဿေတွာ အဘာသိ။ ဘဂဝါ ဟိ တေ အာယသ္မန္တေ သီလသမာဓိပညာဒိဂုဏသမ္ပန္နေ ပရမေန ဥပသမေန သမန္နာဂတေ ပရမာယ အာကပ္ပသမ္ပတ္တိယာ ယုတ္တေ ဥပသင်္ကမန္တေ ပဿိတွာ ပသန္နမာနသော တေသံ ဂုဏဝိသေသပရိကိတ္တနတ္ထံ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ **“ဧတေ, ဘိက္ခဝေ, ဗြာဟ္မဏာ အာဂစ္ဆန္တိ, ဧတေ, ဘိက္ခဝေ, ဗြာဟ္မဏာ အာဂစ္ဆန္တီ”** တိ။ ပသာဒဝသေန ဧတံ အာမေဍိတံ, ပသံသာဝသေနာတိပိ ဝတ္တုံ ယုတ္တံ။ **ဧဝံ ဝုတ္တေ** တိ ဧဝံ ဘဂဝတာ တေ အာယသ္မန္တေ “ဗြာဟ္မဏာ”တိ ဝုတ္တေ။ **အညတရော**တိ နာမဂေါတ္တေန အပါကဋော, တဿံ ပရိသာယံ နိသိန္နော ဧကော ဘိက္ခု။ **ဗြာဟ္မဏဇာတိကော**တိ ဗြာဟ္မဏကုလေ ဇာတော။ သော ဟိ ဥဠာရဘောဂါ ဗြာဟ္မဏမဟာသာလကုလာ ပဗ္ဗဇိတော။ တဿ ကိရ ဧဝံ အဟောသိ “ဣမေ လောကိယာ ဥဘတောသုဇာတိယာ ဗြာဟ္မဏသိက္ခာနိပ္ဖတ္တိယာ စ ဗြာဟ္မဏော ဟောတိ, န အညထာတိ ဝဒန္တိ, ဘဂဝါ စ ဧတေ အာယသ္မန္တေ ဗြာဟ္မဏာတိ ဝဒတိ, ဟန္ဒာဟံ ဘဂဝန္တံ ဗြာဟ္မဏလက္ခဏံ ပုစ္ဆေယျ”န္တိ ဧတဒတ္ထမေဝ ဟိ ဘဂဝါ တဒါ တေ ထေရေ “ဗြာဟ္မဏာ”တိ အဘာသိ။ ဗြဟ္မံ အဏတီတိ ဗြာဟ္မဏောတိ ဟိ ဇာတိဗြာဟ္မဏာနံ နိဗ္ဗစနံ။ အရိယာ ပန ဗာဟိတပါပတာယ ဗြာဟ္မဏာ။ ဝုတ္တဉှေတံ –

“ဗာဟိတပါပေါတိ ဗြာဟ္မဏော, သမစရိယာ သမဏောတိ ဝုစ္စတီ”တိ (ဓ. ပ. ၃၈၈)။ ဝုတ္တဉ္စ “ဗာဟိတွါ ပါပကေ ဓမ္မေ”တိ။

တေမတ္တံ ဝိဒိတွါ တိ တေံ ဗြာဟ္မဏသဒ္ဒဿ ပရမတ္ထတော သိခါပတ္တမတ္ထံ ဇာနိတွါ။ **ဣမံ ဥဒာနန္တိ** ဣမံ ပရမတ္ထဗြာဟ္မဏဘာဝဒီပကံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ။

တတ္ထ **ဗာဟိတွါတိ** ဗဟိ ကတွါ, အတ္တနော သန္တာနတော နီဟရိတွါ သမုစ္ဆေဒပ္ပဟာနဝသေန ပဇဟိတွါတိ အတ္ထော။ **ပါပကေ ဓမ္မေ** တိ လာမကေ ဓမ္မေ, ဒုစ္စရိတဝသေန တိဝိဓဒုစ္စရိတဓမ္မေ, စိတ္တုပ္ပါဒဝသေန ဒွါဒသာ ကုသလစိတ္တုပ္ပါဒေ, ကမ္မပထဝသေန ဒသာကုသလကမ္မပထေ, ပဘေဒဝသေန အနေကဘေဒဘိန္နေ သဗ္ဗေပိ အကုသလဓမ္မေတိ အတ္ထော။ **ယေ စရန္တိ သဒါ သတာ** တိ ယေ သတိဝေပုလ္လပ္ပတ္တတာယ သဗ္ဗကာလံ ရူပါဒီသု ဆသုပိ အာရမ္မဏေသု သတတဝိဟာရဝသေန သတာ သတိမန္တော ဟုတွါ စတူဟိ ဣရိယာပထေဟိ စရန္တိ။ သတိဂ္ဂဟဏေနေဝ စေတ္ထ သမ္ပဇညမ္ပိ ဂဟိတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ခီဏသံယောဇနာ**တိ စတူဟိပိ အရိယမဂ္ဂေဟိ ဒသဝိဓဿ သံယောဇနဿ သမုစ္ဆိန္နတ္တာ ပရိက္ခီဏသံယောဇနာ။ **ဗုဒ္ဓါ**တိ စတုသစ္စသမ္ဗောဓေန ဗုဒ္ဓါ။ တေ စ ပန သာဝကဗုဒ္ဓါ, ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ , သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါတိ တိဝိဓာ, တေသု ဣဓ သာဝကဗုဒ္ဓါ အဓိပ္ပေတာ။ **တေ ဝေ လောကသ္မိ ဗြာဟ္မဏာ** တိ တေ သေဋ္ဌတ္ထေန ဗြာဟ္မဏသင်္ခါတေ ဓမ္မေ အရိယာယ ဇာတိယာ ဇာတာ, ဗြာဟ္မဏဘူတဿ ဝါ ဘဂဝတော ဩရသပုတ္တာတိ ဣမသ္မိံ သတ္တလောကေ ပရမတ္ထတော ဗြာဟ္မဏာ နာမ, န ဇာတိဂေါတ္တမတ္တေဟိ, န ဇဋာဓာရဏာဒိမတ္တေန ဝါတိ အတ္ထော။ ဧဝံ ဣမေသု ဒွီသု သုတ္တေသု ဗြာဟ္မဏကရာ ဓမ္မာ အရဟတ္တံ ပါပေတွါ ကထိတာ, နာနဇ္ဈာသယတာယ ပန သတ္တာနံ ဒေသနာဝိလာသေန အဘိလာပနာနတ္တေန ဒေသနာနာနတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ပဌမသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၆. မဟာကဿပသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၆. ဆဋ္ဌေ **ရာဇဂဟေ**တိ ဧဝံနာမကေ နဂရေ။ တဉှိ မဟာမန္ဓာတုမဟာဂေါဝိန္ဒာဒီဟိ ပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ “ရာဇဂဟ”န္တိ ဝုစ္စတိ။ “ဒုရဘိဘဝနီယတ္တာ ပဋိရာဇူနံ ဂဟဘူတန္တိ ရာဇဂဟ”န္တိအာဒိနာ အညေနေတ္ထ ပကာရေန ဝဏ္ဏယန္တိ။ ကိံ တေဟိ? နာမမေတံ တဿ နဂရဿ။ တံ ပနေတံ ဗုဒ္ဓကာလေ စက္ကဝတ္တိကာလေ စ နဂရံ ဟောတိ, သေသကာလေ သုညံ ယက္ခပရိဂ္ဂဟိတံ တေသံ ဝသနဝနံ ဟုတွါ တိဋ္ဌတိ။ **ဝေဠုဝနေ ကလန္ဒကနိဝါပေ** တိ ဝေဠုဝနန္တိ တဿ ဝိဟာရဿ နာမံ။ တံ ကိရ အဋ္ဌာရသဟတ္ထုဗ္ဗေဓေန ပါကာရေန ပရိက္ခိတ္တံ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော ဝသနာနုစ္ဆဝိကာယ မဟတိယာ ဂန္ဓကုဋိယာ အညေဟိ စ ပါသာဒကုဋိလေဏမဏ္ဍပစင်္ကမဒွါရကောဋ္ဌကာဒီဟိ ပဋိမဏ္ဍိတံ ဗဟိ ဝေဠူဟိ ပရိက္ခိတ္တံ အဟောသိ နီလောဘာသံ မနောရမံ, တေန “ဝေဠုဝန”န္တိ ဝုစ္စတိ။ ကလန္ဒကာနဉ္စေတ္ထ နိဝါပံ အဒံသု, တသ္မာ **“ကလန္ဒကနိဝါပေ”** တိ ဝုစ္စတိ။ ပုဗ္ဗေ ကိရ အညတရော ရာဇာ တံ ဥယျာနံ ကီဠနတ္ထံ ပဝိဋ္ဌော သုရာမဒမတ္တော ဒိဝါသေယျံ ဥပဂတော သုပိ, ပရိဇနောပိဿ “သုတ္တော ရာဇာ”တိ ပုပ္ဖဖလာဒီဟိ ပလောဘိယမာနော ဣတော စိတော စ ပက္ကာမိ။ အထ သုရာဂန္ဓေန အညတရသ္မာ ရုက္ခသုသိရာ ကဏှသပ္ပော နိက္ခမိတွါ ရညော အဘိမုခော အာဂစ္ဆတိ။ တံ ဒိသွါ ရုက္ခဒေဝတာ “ရညော ဇီဝိတံ ဒဿာမီ”တိ ကလန္ဒကဝေသေန ဂန္တွါ ကဏ္ဏမူလေ သဒ္ဒမကာသိ။ ရာဇာ ပဋိဗုဇ္ဈိ, ကဏှသပ္ပော နိဝတ္တော။ သော တံ ဒိသွါ “ဣမာယ ကာဠကာယ မမ ဇီဝိတံ ဒိန္န”န္တိ ကာဠကာနံ နိဝါပံ တတ္ထ ပဋ္ဌပေသိ, အဘယဃောသနဉ္စ ဃောသာပေသိ။ တသ္မာ တတော ပဘုတိ တံ “ကလန္ဒကနိဝါပ”န္တိ သင်္ခံ ဂတံ။ ကလန္ဒကာတိ ဟိ ကာဠကာနံ နာမံ, တသ္မိံ **ဝေဠုဝနေ ကလန္ဒကနိဝါပေ** ။

မဟာကဿပေါ တိ မဟန္တေဟိ သီလက္ခန္ဓာဒီဟိ သမန္နာဂတတ္တာ မဟန္တော ကဿပေါတိ မဟာကဿပေါ, အပိစ ကုမာရကဿပတ္ထေရံ ဥပါဒါယ အယံ မဟာထေရော “မဟာကဿပေါ”တိ ဝုစ္စတိ။ **ပိပ္ပလိဂုဟာယ** န္တိ တဿာ ကိရ ဂုဟာယ ဒွါရသမီပေ ဧကော ပိပ္ပလိရုက္ခော အဟောသိ, တေန သာ “ပိပ္ပလိဂုဟာ”တိ ပညာယိတ္ထ။ တဿံ **ပိပ္ပလိဂုဟာယံ။ အာဗာဓိကော** တိ အာဗာဓော အဿ အတ္ထီတိ အာဗာဓိကော, ဗျာဓိကောတိ အတ္ထော။ **ဒုက္ခိတော** တိ ကာယသန္နိဿိတံ ဒုက္ခံ သဉ္ဇာတံ အဿာတိ ဒုက္ခိတော, ဒုက္ခပ္ပတ္တောတိ အတ္ထော။ **ဗာဠှဂိလာနော**တိ အဓိမတ္တဂေလညော, တံ ပန ဂေလညံ သတော သမ္ပဇာနော ဟုတွါ အဓိဝါသေသိ။ အထဿ ဘဂဝါ တံ

ပဝတ္တိံ ဥတ္တတ တတ္ထ ဂန္တွာ ဗောဇ္ဈင်္ဂပရိတ္တံ အဘာသိ, တေနေဝ ထေရဿ သော အာဗာဓော ဝူပသမိ။ ဝုတ္တ ဉှေတံ ဗောဇ္ဈင်္ဂသံယုတ္တေ –

"တေန ခော ပန သမယေန အာယသ္မာ မဟာကဿပေါ ပိပ္ပလိဂုဟာယံ ဝိဟရတိ အာဗာဓိကော ဒုက္ခိတော ဗာဠှဂိလာနော။ အထ ခော ဘဂဝါ သာယန္ဟသမယံ ပဋိသလ္လာနာ ဝုဋ္ဌိတော ယေနာယသ္မာ မဟာကဿပေါ တေနုပသင်္ကမိ, ဥပသင်္ကမိတွာ ပညတ္တေ အာသနေ နိသီဒိ။ နိသဇ္ဇ ခော ဘဂဝါ။ပေ။ တေဒတော – 'ကစ္စိ တေ, ကဿပ, ခမနီယံ, ကစ္စိ ယာပနီယံ, ကစ္စိ ဒုက္ခာ ဝေဒနာ ပဋိက္ကမန္တိ, နော အဘိက္ကမန္တိ, ပဋိက္ကမောသာနံ ပညာယတိ နော အဘိက္ကမော'တိ? 'န မေ, ဘန္တေ, ခမနီယံ, န ယာပနီယံ, ဗာဠှာ မေ ဘန္တေ, ဒုက္ခာ ဝေဒနာ အဘိက္ကမန္တိ နော ပဋိက္ကမန္တိ, အဘိက္ကမောသာနံ ပညာယတိ နော ပဋိက္ကမော'တိ။

"'သတ္တိမေ, ကဿပ, ဗောဇ္ဈင်္ဂါ မယာ သမ္မဒက္ခာတာ ဘာဝိတာ ဗဟုလီကတာ အဘိညာယ သမ္ဗောဓာယ နိဗ္ဗာနာယ သံဝတ္တန္တိ။ ကတမေ သတ္တ? သတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ ခော, ကဿပ, မယာ သမ္မဒက္ခာတော ဘာဝိတော ဗဟုလီကတော အဘိညာယ သမ္ဗောဓာယ နိဗ္ဗာနာယ သံဝတ္တတိ။ပေ။ ဥပေက္ခာသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ ခော, ကဿပ, မယာ သမ္မဒက္ခာတော ဘာဝိတော ဗဟုလီကတော အဘိညာယ သမ္ဗောဓာယ နိဗ္ဗာနာယ သံဝတ္တတိ။ ဣမေ ခော, ကဿပ, သတ္တ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ မယာ သမ္မဒက္ခာတာ ဘာဝိတာ ဗဟုလီကတာ အဘိညာယ သမ္ဗောဓာယ နိဗ္ဗာနာယ သံဝတ္တန္တီ'တိ။ 'တဂ္ဃ ဘဂဝါ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ, တဂ္ဃ, သုဂတ, ဗောဇ္ဈင်္ဂါ'"တိ။

"ဣဒမဝေါစ ဘဂဝါ။ အတ္တမနော အာယသ္မာ မဟာကဿပေါ ဘဂဝတော ဘာသိတံ အဘိနန္ဒိ။ ဝုဋ္ဌဟိ စာယသ္မာ မဟာကဿပေါ တမှာ အာဗာဓာ, တထာ ပဟီနော စာယသ္မတော မဟာကဿပဿ သော အာဗာဓော အဟောသီ"တိ။

တေန ဝုတ္တံ – **"အထ ခော အာယသ္မာ မဟာကဿပေါ အပရေန သမယေန တမှာ အာဗာဓာ ဝုဋ္ဌာသီ"** တိ။

တေဒဟောသီတိ ပုဗ္ဗေ ဂေလညဒိဝသေသု သဒ္ဓိဝိဟာရိကေဟိ ဥပနီတံ ပိဏ္ဍပာတံ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ ဝိဟာရေ ဧဝ အဟောသိ။ အထဿ တမှာ အာဗာဓာ ဝုဋ္ဌိတဿ ဧတံ "ယံနူနာဟံ ရာဇဂဟံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသေယျ"န္တိ ပရိဝိတက္ကော အဟောသိ။ **ပဉ္စမတ္တာနိ ဒေဝတာသတာနီ** တိ သက္ကဿ ဒေဝရညော ပရိစာရိကာ ပဉ္စသတာ ကကုဋပါဒိနိယော အစ္ဆရာယော။ **ဥဿုက္ကံ အာပန္နာနိ ဟောန္တီ** တိ ထေရဿ ပိဏ္ဍပာတံ ဒဿာမာတိ ပဉ္စပိဏ္ဍပာတသတာနိ သဇ္ဇေတွာ သုဝဏ္ဏဘာဇနေဟိ အာဒာယ အန္တရာမဂ္ဂေ ဌတွာ, "ဘန္တေ, ဣမံ ပိဏ္ဍပာတံ ဂဏှထ, သင်္ဂဟံ နော ကရောထ"တိ ဝဒမာနာ ပိဏ္ဍပာတဒါနေ ယုတ္တပ္ပယုတ္တာနိ ဟောန္တိ။ တေန ဝုတ္တံ **"အာယသ္မတော မဟာကဿပဿ ပိဏ္ဍပာတပဋိလာဘာယာ"**တိ။

သက္ကော ကိရ ဒေဝရာဇာ ထေရဿ စိတ္တပ္ပဝတ္တိံ ဥတ္တတ တာ အစ္ဆရာယော ဥယျောဇေသိ "ဂစ္ဆထ တုမှေ အယျဿ မဟာကဿပတ္ထေရဿ ပိဏ္ဍပာတံ ဒတွာ အတ္တနော ပတိဋ္ဌံ ကရောထ"တိ။ ဧဝံ ဟိဿ အဟောသိ "ဣမာသု သမ္ပာသု ဂတာသု ကအစိ ဧကိဿာပိ ဟတ္ထတော ပိဏ္ဍပာတံ ထေရော ပဋိဂ္ဂဏှေယျ, တံ တဿာ ဘဝိဿတိ ဒီဃရတ္တံ ဟိတာယ သုခါယာ"တိ။ ပဋိက္ခိပိ ထေရော, "ဘန္တေ, မယှံ ပိဏ္ဍပာတံ ဂဏှထ, မယှံ ပိဏ္ဍပာတံ ဂဏှထာ"တိ ဝဒန္တိယော "ဂစ္ဆထ တုမှေ ကတပုညာ မဟာဘောဂါ, အဟံ ဒုဂ္ဂတာနံ သင်္ဂဟံ ကရိဿာမီ"တိ ဝတွာ, "ဘန္တေ, မာ နော နာသေထ, သင်္ဂဟံ နော ကရောထာ"တိ ဝဒန္တိယော ပုနပိ ပဋိက္ခိပိတွာ ပုနပိ အပဂန္တုံ အနိစ္ဆမာနာ ယာစန္တိယော "န အတ္တနော ပမာဏံ ဇာနာထ, အပဂစ္ဆထာ"တိ ဝတွာ အစ္ဆရံ ပဟရိ။ တာ ထေရဿ အစ္ဆရာသဒ္ဒံ သုတွာ သန္တဇ္ဇိတာ ဌာတုံ အသက္ကောန္တိယော ပလာယိတွာ ဒေဝလောကမေဝ ဂတာ။ တေန ဝုတ္တံ – **"ပဉ္စမတ္တာနိ ဒေဝတာသတာနိ ပဋိက္ခိပိတွာ"** တိ။

ပုဗ္ဗဏှသမယ န္တိ ပုဗ္ဗဏှေ ဧကံ သမယံ, ဧကသ္မိံ ကာလေ။ **နိဝါသေတွာ**တိ ဝိဟာရနိဝါသနပရိဝတ္တနဝသေန နိဝါသနံ ဒဠှံ နိဝါသေတွာ။ **ပတ္တစီဝရမာဒါယာ** တိ စီဝရံ ပာရုပိတွာ ပတ္တံ ဟတ္ထေန ဂဟေတွာ။ **ပိဏ္ဍာယ ပာဝိသီ**တိ ပိဏ္ဍပာတတ္ထာယ ပာဝိသိ။ **ဒလိဒ္ဒဝိသိခါ** တိ ဒုဂ္ဂတမနုဿာနံ ဝသနောကာသော။ **ကပဏဝိသိခါ**တိ ဘောဂပာရိဇုညပ္ပတ္တိယာ ဒီနမနုဿာနံ ဝသော။ **ပေသကာရဝိသိခါ**တိ တန္တဝါယဝသော။ **အဒ္ဒသာ ခော ဘဂဝါ**

တိ ကထံ အဒ္ဒသ? “အာဗာဓာ ဝုဋ္ဌိတော မမ ပုတ္တော ကဿပေ ကိန္နု ခေါ ကရောတီ”တိ အာဝဇ္ဇေန္တော ဝေဠုဝ
နေ နိသိန္နော ဧဝ ဘဂဝါ ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ အဒ္ဒသ။

တေမတ္ထံ ဝိဒိတွာတိ ယာယံ အာယသ္မတော မဟာကဿပဿ ပဉ္စဟိ အစ္ဆရာသတေဟိ ဥပနီတံ အနေကသူ
ပံ အနေကဗျဉ္ဇနံ ဒိဗ္ဗပိဏ္ဍပါတံ ပဋိက္ခိပိတွာ ကပဏဇနာနုဂ္ဂဟပ္ပဋိပတ္တိ ဝုတ္တာ, တေမတ္ထံ ဇာနိတွာ။ **ဣမံ
ဥဒာန**န္တိ ဣမံ ပရမပ္ပိစ္ဆတာဒဿနမုခေန ခီဏာသဝဿ တာဒိဘာဝါနုဘာဝဒီပကံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ။

တတ္ထ **အနညပောသိ**န္တိ အညံ ပောသေတီတိ အညပောသီ, န အညပောသီ အနညပောသီ, အတ္တနာ ပောသေတဗ္ဗ
ဿ အညဿ အဘာဝေန အဒုတိယော, ဧကကောတိ အတ္ထော။ တေန ထေရဿ သုဘရတံ ဒဿေတိ။ ထေရော ဟိ
ကာယပရိဟာရိကေန စီဝရေန ကုစ္ဆိပရိဟာရိကေန စ ပိဏ္ဍပါတေန အတ္တာနမေဝ ပောသေန္တော ပရမပ္ပိစ္ဆော ဟုတွာ
ဝိဟရတိ, အညံ ဉာတိမိတ္တာဒီသု ကဉ္စိ န ပောသေတိ ကတ္ထစိ အလဂ္ဂဘာဝတော။ အထ ဝါ အညေန အညတရေန
ပောသေတဗ္ဗတာယ အဘာဝတော အနညပောသီ။ ယော ဟိ ဧကသ္မိံယေဝ ပစ္စယဒာယကေ ပဋိဗဒ္ဓစတုပစ္စယော သော
အနညပောသီ နာမ န ဟောတိ ဧကာယတ္တဝုတ္တိတော ။ ထေရော ပန “ယထာပိ ဘမရော ပုပ္ဖ”န္တိ (ဓ. ပ. ၄၉) ကထာ
ယ ဝုတ္တနယေန ဇင်္ဃာဗလံ နိဿာယ ပိဏ္ဍာယ စရန္တော ကုလေသု နိစ္စနဝေါ ဟုတွာ မိဿကဘတ္တေန ယာပေ
တိ။ တထာ ဟိ နံ ဘဂဝါ စန္ဒူပမပ္ပဋိပဒာယ ထောမေသိ။ **အညာတ**န္တိ အဘိညာတံ, ယထာဘုစ္စဂုဏေဟိ ပတ္ထဋယသံ,
တေနေဝ ဝါ အနညပောသိဘာဝေန အပ္ပိစ္ဆတာသန္တုဋ္ဌိတာဟိ ဉာတံ။ အထ ဝါ **အညာတ**န္တိ သဗ္ဗသော ပဟီနတဏှ
တာယ လာဘသက္ကာရသိလောကနိကာမနဟေတု အတ္တာနံ ဇာနာပနဝသေန န ဉာတံ။ အဝီတတဏှာ ဟိ ဟပိစ္ဆော
ကုဟကတာယ သမ္ဘာဝနာဓိပ္ပာယေန အတ္တာနံ ဇာနာပေတိ။ **ဒန္တ**န္တိ ဆဠင်္ဂုပေက္ခာဝသေန ဣန္ဒြိယေသု ဥတ္တမဒမ
နေန ဒန္တံ။ **သာရေ ပတိဋ္ဌိတ**န္တိ ဝိမုတ္တိသာရေ အဝဋ္ဌိတံ, အသေက္ခသီလက္ခန္ဓာဒိကေ ဝါ သီလာဒိသာရေ ပတိဋ္ဌိတံ။
ခီဏာသဝံ ဝန္တဒောသန္တိ ကာမာသဝါဒီနံ စတုန္နံ အာသဝါနံ အနဝသေသံ ပဟီနတ္တာ ခီဏာသဝံ။ တတော ဧဝ ရာဂါဒိ
ဒောသာနံ သဗ္ဗသော ဝန္တတ္တာ ဝန္တဒောသံ။ **တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏ**န္တိ တံ ယထာဝုတ္တဂုဏံ ပရမတ္ထဗြာဟ္မဏံ
အဟံ ဗြာဟ္မဏန္တိ ဝဒာမီတိ။ ဣဓာပိ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေနေဝ ဒေသနာနာနုတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဆဋ္ဌသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၇. အဇကလာပကသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၇. သတ္တမေ **ပါဝါယ**န္တိ ဧဝံနာမကေ မလ္လရာဇူနံ နဂရေ။ **အဇကလာပကေ စေတိယေ**တိ အဇကလာပကေန နာမ
ယက္ခေန ပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ “အဇကလာပက”န္တိ လဒ္ဓနာမေ မနုဿာနံ စိတ္တီကတဋ္ဌာနေ ။ သော ကိရ ယက္ခော
အဇေ ကလာပေ ကတွာ ဗန္ဓနေန အဇကောဋ္ဌာသေန သဒ္ဓိံ ဗလိံ ပဋိစ္ဆတိ, န အညထာ, တသ္မာ “အဇကလာပ
ကော”တိ ပညာယိတ္ထ။ ကေစိ ပနာဟု – အဇကေ ဝိယ သတ္တေ လာပေတီတိ အဇကလာပကောတိ။ တဿ ကိရ သတွ
ာ ဗလိံ ဥပနေတွာ ယဒါ အဇသဒ္ဒံ ကတွာ ဗလိံ ဥပဟရန္တိ, တဒါ သော တုဿတိ, တသ္မာ “အဇကလာပကော”တိ
ဝုစ္စတီတိ။ သော ပန ယက္ခော အာနုဘာဝသမ္ပန္နော ကက္ခဠော ဖရုသော တတ္ထ စ သန္နိဟိတော, တသ္မာ တံ ဌာနံ မ
နုဿာ စိတ္တိံ ကရောန္တိ, ကာလေန ကာလံ ဗလိံ ဥပဟရန္တိ။ တေန ဝုတ္တံ “အဇကလာပကေ စေတိယေ”တိ။ **အဇက
လာပကဿ ယက္ခဿ ဘဝနေ**တိ တဿ ယက္ခဿ ဝိမာနေ။

တဒါ ကိရ သတ္ထာ တံ ယက္ခံ ဒမေတုကာမော သာယန္ဟသမယေ ဧကော အဒုတိယော ပတ္တစီဝရံ အာဒာယ အဇ
ကလာပကဿ ယက္ခဿ ဘဝနဒွါရံ ဂန္တွာ တဿ ဒောဝါရိကံ ဘဝနပဝိသနတ္ထာယ ယာစိ။ သော “ကက္ခဠော,
ဘန္တေ, အဇကလာပကော ယက္ခော, သမဏောတိ ဝါ ဗြာဟ္မဏောတိ ဝါ ကာရဝံ န ကရောတိ, တသ္မာ တုမှေ ဧဝ ဇာ
နာထ, မယှံ ပန တဿ အနာရောစနံ န ယုတ္တ”န္တိ တာဝဒေဝ ယက္ခသမာဂမံ ဂတဿ အဇကလာပကဿ သန္တ
ိကံ တုဝဋံဝေဂေန အဂမာသိ။ သတ္ထာ အန္တောဘဝနံ ပဝိသိတွာ အဇကလာပကဿ နိသီဒနမဏ္ဍပေ ပညတ္တာသ
နေ နိသီဒိ။ ယက္ခဿ ဩရောဓာ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌံသု။ သတ္ထာ တာသံ ကာလယု
တ္တံ ဓမ္မိံ ကထံ ကထေသိ။ တေန ဝုတ္တံ – “ပါဝါယံ ဝိဟရတိ အဇကလာပကေ စေတိယေ အဇကလာပကဿ ယက္ခ
ဿ ဘဝနေ”တိ။

တသ္မိံ သမယေ သာတာဂိရဟေမဝတာ အဇကလာပကဿ ဘဝနမတ္ထကေန ယက္ခသမာဂမံ ဂစ္ဆန္တာ အတ္တနော ဂမနေ အသမ္ပဇ္ဇမာနေ “ကိံ နု ခော ကာရဏ”န္တိ အာဝဇ္ဇေန္တာ သတ္ထာရံ အဇကလာပကဿ ဘဝနေ နိသိန္နံ ဒိသွာ တတ္ထ ဂန္တွာ ဘဂဝန္တံ ဝန္ဒိတွာ “မယံ, ဘန္တေ, ယက္ခသမာဂမံ ဂမိဿာမာ”တိ အာပုစ္ဆိတွာ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ ဂတာ ယက္ခသန္နိပါတေ အဇကလာပကံ ဒိသွာ တုဋ္ဌိံ ပဝေဒယိံသု “လာဘာ တေ, အာဝုသော, အဇကလာပက, ယဿ တေ ဘဝနေ သဒေဝကေ လောကေ အဂ္ဂပုဂ္ဂလော ဘဂဝါ နိသိန္နော, ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ ပယိရုပါသဿု, ဓမ္မဉ္စ သုဏာဟီ”တိ။ သော တေသံ ကထံ သုတွာ “ဣမေ တာဝ မုဏ္ဍကဿ သမဏကဿ မမ ဘဝနေ နိသိန္နဘာဝံ ကထေန္တိ”တိ ကောဓာဘိဘူတော ဟုတွာ “အဇ္ဇ မယှံ တေန သမဏေန သဒ္ဓိံ သင်္ဂါမော ဘဝိဿတီ”တိ စိန္တေတွာ ယက္ခသန္နိပါတတော ဥဋ္ဌဟိတွာ ဒက္ခိဏံ ပါဒံ ဥက္ခိပိတွာ သဋ္ဌိယောဇနမတ္တံ ပဗ္ဗတကူဋံ အက္ကမိ, တံ ဘိဇ္ဇိတွာ ဒွိဓာ အဟောသိ။ သေသံ ဧတ္ထ ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ အာဠဝကသုတ္တဝဏ္ဏနာယံ (သံ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၂၄၆) အာဂတနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

အဇကလာပကဿ သမာဂမော ဟိ အာဠဝကသမာဂမသဒိသောဝ ဌပေတွာ ပဉှာကရဏံ ဝိသဇ္ဇနံ ဘဝနတော တိက္ခတ္တုံ နိက္ခမနံ ပဝေသနဉ္စ။ အဇကလာပကော ဟိ အာဂစ္ဆန္တောယေဝ “ဧတေဟိယေဝ တံ သမဏံ ပလာပေဿာမီ”တိ တတမဏ္ဍလာဒိကေ နဝဝဿေ သမုဋ္ဌာပေတွာ တေဟိ ဘဂဝတော စလနမတ္တမ္ပိ ကာတုံ အသက္ကောန္တော နာနာဝိဓပ္ပဟရဏဟတ္ထေ အတိဝိယ ဘယာနကရူပေ ဘူတဂဏေ နိမ္မိနိတွာ တေဟိ သဒ္ဓိံ ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ အန္တန္တေနေဝ စရန္တော သဗ္ဗရတ္တိံ နာနပ္ပကာရံ ဝိပ္ပကာရံ ကတွာပိ ဘဂဝတော ကိဉ္စိ ကေသဂ္ဂမတ္တမ္ပိ နိသိန္နဋ္ဌာနတော စလနံ ကာတုံ နာသက္ခိ။ ကေဝလံ ပန “အယံ သမဏော မံ အနာပုစ္ဆာ မယှံ ဘဝနံ ပဝိသိတွာ နိသီဒတီ”တိ ကောဓဝသေန ပဇ္ဇလိ။ အထဿ ဘဂဝါ စိတ္တပ္ပဝတ္တိံ ဉတွာ “သေယျထာပိ နာမ စဏ္ဍဿ ကုက္ကုရဿ နာသာယ ပိတ္တံ ဘိန္ဒေယျ, ဧဝံ သော ဘိယျောသောမတ္တာယ စဏ္ဍတရော အဿ, ဧဝမေဝါယံ ယက္ခော မယိ ဣဓ နိသိန္နေ စိတ္တံ ပဒူသေတိ, ယံနူနာဟံ ဗဟိ နိက္ခမေယျ”န္တိ သယမေဝ ဘဝနတော နိက္ခမိတွာ အဗ္ဘောကာသေ နိသီဒိ။ တေန ဝုတ္တံ – **“တေန ခော ပန သမယေန ဘဂဝါ ရတ္တန္ဓကာရတိမိသာယံ အဗ္ဘောကာသေ နိသိန္နော ဟောတီ”**တိ။

တတ္ထ **ရတ္တန္ဓကာရတိမိသာယ**န္တိ ရတ္တိယံ အန္ဓကရဏတမသိ, စက္ခုဝိညာဏုပ္ပတ္တိဝိရဟိတေ ဗဟလန္ဓကာရေတိ အတ္ထော။ စတုရင်္ဂသမန္နာဂတော ကိရ တဒါ အန္ဓကာရော ပဝတ္တီတိ။ **ဒေဝေ**တိ မေဃေ။ ဧကမေကံ ဖုသိတကံ ဥဒကဗိန္ဒုံ ပါတေတီတိ။ အထ ယက္ခော “ဣမိနာ သဒ္ဒေန တာသေတွာ ဣမံ သမဏံ ပလာပေဿာမီ”တိ ဘဂဝတော သမီပံ ဂန္တွာ “အက္ကုလော”တိအာဒိနာ တံ ဘိံသနံ အကာသိ။ တေန ဝုတ္တံ **“အထ ခော အဇကလာပကော”**တိ အာဒိ။ တတ္ထ **ဘယ**န္တိ စိတ္တုတြာသံ, **ဆမ္ဘိတတ္တ**န္တိ ဦရုတ္ထမ္ဘကသရီရဿ ဆမ္ဘိတဘာဝံ။ **လောမဟံသ**န္တိ လောမာနံ ပဟဋ္ဌဘာဝံ, တီဟိပိ ပဒေဟိ ဘယုပ္ပတ္တိမေဝ ဒဿေတိ။ **ဥပသင်္ကမီ**တိ ကသ္မာ ပနာယံ ဧဝမဓိပ္ပါယော ဥပသင်္ကမိ, နနု ပုဗ္ဗေ အတ္တနာ ကာတဗ္ဗံ ဝိပ္ပကာရံ အကာသီတိ? သစ္စမကာသိ, တံ ပနေသ “အန္တောဘဝနေ ခေမဋ္ဌာနေ ထိရဘူမိယံ ဌိတဿ န ကိဉ္စိ ကာတုံ အသက္ခိ, ဣဒါနိ ဗဟိ ဌိတံ ဧဝံ ဘိံသာပေတွာ ပလာပေတုံ သက္ကာ”တိ မညမာနော ဥပသင်္ကမိ။ အယဉှိ ယက္ခော အတ္တနော ဘဝနံ “ထိရဘူမီ”တိ မညတိ, “တတ္ထ ဌိတတ္တာ အယံ သမဏော န ဘာယတီ”တိ စ။

တိက္ခတ္တုံ “အက္ကုလော ပက္ကုလော”တိ အက္ကုလပက္ကုလိကံ အကာသီတိ တယော တရေ “အက္ကုလော ပက္ကုလော”တိ ဘိံသာပေတုကာမတာယ ဧဝရူပံ သဒ္ဒံ အကာသိ။ အနုကရဏသဒ္ဒော ဟိ အယံ။ တဒါ ဟိ သော ယက္ခော သိနေရုံ ဥက္ခိပန္တော ဝိယ မဟာပထဝိံ ပရိဝတ္တေန္တော ဝိယ စ မဟတာ ဥဿာဟေန အသနိသတသဒ္ဒသင်္ဃာဋံ ဝိယ ဧကသ္မိံ ဌာနေ ပုဉ္ဇီကတံ ဟုတွာ ဝိနိစ္ဆရန္တံ ဒိသာဂဇာနံ ဟတ္ထိဂဇ္ဇိတံ, ကေသရသီဟာနံ သီဟနိန္နာဒံ, ယက္ခာနံ ဟိံကာရသဒ္ဒံ, ဘူတာနံ အဋ္ဋဟာသံ, အသုရာနံ အပ္ဖောဋနဃောသံ, ဣန္ဒဿ ဒေဝရညော ဝဇိရနိဃ္ဃာတနိဂ္ဃောသံ, အတ္တနော ဂမ္ဘီရတာယ ဝိပ္ဖာရိကတာယ ဘယာနကတာယ စ အဝသေသသဒ္ဒံ အဝဟာသန္တမိဝ အဘိဘဝန္တမိဝ စ ကပ္ပဝုဋ္ဌာနမဟာတတမဏ္ဍလိကာယ ဝိနိဃ္ဃောသံ ပုထုဇ္ဇနာနံ ဟဒယံ ဖာလေန္တံ ဝိယ မဟန္တံ ပဋိဘယနိဂ္ဃောသံ အဗ္ဗုတ္တက္ခရံ တိက္ခတ္တုံ အတ္တနော ယက္ခဂဇ္ဇိတံ ဂဇ္ဇိ “ဧတေန ဣမံ သမဏံ ဘိံသာပေတွာ ပလာပေဿာမီ”တိ။ ယံ ယံ နိစ္ဆရတိ, တေန တေန ပဗ္ဗတာ ပပဋိကံ မုဉ္စိံသု, ဝနပ္ပတိဇေဋ္ဌကေ ဥပါဒါယ သဗ္ဗေသု ရုက္ခလတာဂုမ္ဗေသု ပတ္တဖလပုပ္ဖာနိ သီဒယိံသု, တိယောဇနသဟဿဝိတ္ထတောပိ ဟိမဝန္တပဗ္ဗတရာဇာ သင်္ကမ္ပိ သမ္ပကမ္ပိ

ပိ သမ္ပဝေဓိ, ဘုမ္မဒေဝတာ အာဒိံ ကတွာ ယေဘုယျေန ဒေဝတာနမ္ပိ အဟုဒေဝ ဘယံ ဆမ္ဘိတတ္တံ လောမဟံသော, ပဂေဝ မနုဿာနံ။ အညေသဉ္စ အပဒဒွိပဒစတုပ္ပဒာနံ မဟာပထဝိယာ ဥန္ဒြိယနကာလော ဝိယ မဟာတိ ဝိဘိံသနကာ အဟောသိ, သကလသ္မိံ ဇမ္ဗုဒီပတလေ မဟန္တံ ကောလာဟလံ ဥဒပာဒိ။ ဘဂဝတ ပန တံ သဒ္ဒံ “ကိမီ”တိ အမညမာနော နိစ္စလော နိသီဒိ, “မာ ကဿစိ ဣမိနာ အန္တရာယော ဟောတူ”တိ အဓိဋ္ဌာသိ။

ယသ္မာ ပန သော သဒ္ဒော “အက္ကုလ ပက္ကုလ” ဣတိ ဣမိနာ အာကာရေန သတ္တာနံ သောတပထံ အဂမာသိ, တသ္မာ တဿ အနုကရဏဝသေန “အက္ကုလော ပက္ကုလော”တိ, ယက္ခဿ စ တဿံ နိဂ္ဃောသနိစ္ဆာရဏာယံ အက္ကုလပက္ကုလကရဏံ အတ္ထီတိ ကတွာ “အက္ကုလပက္ကုလိကံ အကာသီ”တိ သင်္ဂဟံ အာရောပယိံသု။ ကေစိ ပန “အာကုလဗျာကုလ ဣတိ ပဒဒွယဿ ပရိယာယာဘိဓာနဝသေန အက္ကုလော ဗက္ကုလောတိ အယံ သဒ္ဒော ဝုတ္တော”တိ ဝဒန္တိ ယထာ “ဇေံ ဇေက”န္တိ။ ယသ္မာ ဇေတရံ ဇာတော ပဋမုပ္ပတ္တိဝသေနေဝ နိဗ္ဗတ္တတ္တာ အာကုလောတိ အာဒိအတ္ထော အာကာရော, တဿ စ ကကာရာဂမံ ကတွာ ရဿတ္တံ ကတန္တိ။ ဒွေဝ တရေ ပန ဇာတော ဗက္ကုလော, ကုလသဒ္ဒော စေတ္ထ ဇာတိပရိယာယော ကောလံကောလောတိအာဒီသု ဝိယ။ ဝုတ္တအဓိပ္ပာယာနုဝိဓာယီ စ သဒ္ဒပ္ပယောဂေတိ ပဌမေန ပဒေန ဇလာဗုဇသီဟဗျဂ္ဃာဒယော, ဒုတိယေန အဏ္ဍဇအာသိဝိသကဏှသပ္ပာဒယော ဝုစ္စန္တိ, တသ္မာ သီဟာဒိကော ဝိယ အာသိဝိသာဒိကော ဝိယ စ “အဟံ တေ ဓိဝိတဟာရကော”တိ ဣမံ အတ္ထံ ယက္ခော ပဒဒွယေန ဒဿေတီတိ အညေ။ အပရေ ပန “အက္ခုလော ဘက္ခုလော”တိ ဟဋ္ဌေ ဝတွာ “အက္ခေတုံ ခေပေတုံ ဝိနာသေတုံ ဥလတိ ပဝတ္တေတီတိ အက္ခုလော, ဘက္ခိတုံ ခာဒိတုံ ဥလတီတိ ဘက္ခုလော။ ကော ပနေသော? ယက္ခရက္ခသပိသာစသီဟဗျဂ္ဃာဒီသု အညတရော ယော ကောစိ မနုဿာနံ အနတ္ထာဝဟော”တိ တဿ အတ္ထံ ဝဒန္တိ။ ဣဓာပိ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနေဝ အဓိပ္ပာယယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဧသော တေ, သမဏ, ပိသာစောတိ “အမ္ဘော, သမဏ, တဝ ပိသိတာသနော ပိသာစော ဥပဋ္ဌိတော”တိ မဟန္တံ ဘေရဝရူပံ အဘိနိမ္မိနိတွာ ဘဂဝတော ပုရတော ဌတွာ အတ္တာနံ သန္ဓာယ ယက္ခော ဝဒတိ။

တေမတ္တံ ဝိဒိတွာတိ ဇော် တေန ယက္ခေန ကာယတစာဟိ ပဝတ္တိယမာနံ ဝိပ္ပကာရံ။ တေန စ အတ္တနော အနတ္ထံ ဘဝနီယဿ ဟေတုဘူတံ လောကဓမ္မေသု နိရုပက္ကိလေသတံ သဗ္ဗာကာရတော ဝိဒိတွာ။ **တာယံ ဝေလာယ**န္တိ တသ္မိံ ဝိပ္ပကာရကရဏဝေလာယံ။ **ဣမံ ဥဒာန**န္တိ တံ ဝိပ္ပကာရံ အဂဏေတွာ အဿ အဂဏနဟေတုဘူတံ ဓမ္မာနုဘာဝဒီပကံ ဣမံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ။

တတ္ထ **ယဒာ သကေသု ဓမ္မေသူ** တိ ယသ္မိံ ကာလေ သကအတ္တဘာဝသင်္ခါတေသု ပဉ္စသု ဥပာဒါနက္ခန္ဓဓမ္မေသု။ **ပါရဂူ**တိ ပရိညာဘိသမယပါရိပူရိဝသေန ပါရင်္ဂတော, တတောယေဝ တေသံ ဟေတုဘူတေ သမုဒယေ, တဒပ္ပဝတ္တိလက္ခဏေ နိရောဓေ, နိရောဓဂါမိနိယာ ပဋိပဒာယ စ ပဟာနသစ္ဆိကိရိယာဘာဝနာဘိသမယပါရိပူရိဝသေန ပါရဂတော။ **ဟောတိ ဗြာဟ္မဏော** တိ ဇေံ သဗ္ဗသော ဗာဟိတပါပတ္တာ ဗြာဟ္မဏော နာမ ဟောတိ, သဗ္ဗသော သကအတ္တဘာဝတဝဓော ခနေပိ စတုသစ္စာဘိသမယော ဟောတိ။ ဝုတ္တဉ္စေတံ – “ဣမသ္မိံယေဝ ဗျာမမတ္တေ ကဠေဝရေ သသညိမှိ သမနကေ လောကဉ္စ လောကသမုဒယဉ္စ ပညပေမီ”တိအာဒိ (သံ. နိ. ၁.၁၀၇; အ. နိ. ၄.၄၅)။ အထ ဝါ **သကေသု ဓမ္မေသူ** တိ အတ္တနော ဓမ္မေသု, အတ္တနော ဓမ္မာ နာမ အတ္ထကာမဿ ပုဂ္ဂလဿ သီလာဒိဓမ္မာ။ သီလသမာဓိပညာဝိမုတ္တိအာဒယော ဟိ တေအနဓမ္မာ ဧကန္တဟိတသုခသမ္ပာဒနေန ပုရိသဿ အတ္တနော ဓမ္မာ နာမ, န အနတ္ထာဝဟာ သံကိလေသဓမ္မာ ဝိယ အသကဓမ္မာ။ **ပါရဂူ**တိ တေသံ သီလာဒီနံ ပါရိပူရိယာ ပါရံ ပရိယန္တံ ဂတော။

တတ္ထ သီလံ တာဝ လောကိယလောကုတ္တရဝသေန ဒုဝိဓံ။ တေသု လောကိယံ ပုဗ္ဗဘာဂသီလံ။ တံ သင်္ခေပတော ပါတိမောက္ခသံဝရာဒိဝသေန စတုဗ္ဗိဓံ, ဝိတ္ထာရတော ပန အနေကပ္ပဘေဒံ။ လောကုတ္တရံ မဂ္ဂဖလဝသေန ဒုဝိဓံ, အတ္ထတော သမ္မာဝါစာသမ္မာကမ္မန္တသမ္မာအာဇီဝါ။ ယထာ စ သီလံ, တထာ သမာဓိပညာ စ လောကိယလောကုတ္တရဝသေန ဒုဝိဓာ။ တတ္ထ လောကိယသမာဓိ သဟ ဥပစာရေန အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော, လောကုတ္တရသမာဓိ မဂ္ဂပရိယာပန္နော ။ ပညာပိ လောကိယာ သုတမယာ, စိန္တာမယာ, ဘာဝနာမယာ စ သာသဝါ, လောကုတ္တရာ ပန မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာ ဖလသမ္ပယုတ္တာ စ။ ဝိမုတ္တိ နာမ ဖလဝိမုတ္တိ နိဗ္ဗာနဉ္စ, တသ္မာ သာ လောကုတ္တရာဝ။ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနံ လောကိယမေဝ,

တံ ဧကူနဝီသတိဝိမံ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏာဘာဝတော။ ဇဝံ ဧတေသံ သီလာဒိဓမ္မာနံ အတ္တနော သန္တာနေ အရဟတ္တဖလာဓိဂ
မေန အနဝသေသတော နိဗ္ဗတ္တဟာရိပူရိယာ ဟာရံ ပရိယန္တံ ဂတောတိ **သကေသု ဓမ္မေသု ဟာရဂူ** ။

အထ တ သောတာပတ္တိဖလာဓိဂမေန သီလသ္မိံ ဟာရဂူ။ သော ဟိ ''သီလေသု ပရိပူရကာရီ''တိ ဝုတ္တော, သောတာ
ပန္နဂ္ဂဟဏေနေဝ စေတ္ထ သကအာဂါမိပိ ဂဟိတော ဟောတိ။ အနာဂါမိဖလာဓိဂမေန သမာဓိသ္မိံ ဟာရဂူ။ သော ဟိ ''သ
မာဓိသ္မိံ ပရိပူရကာရီ''တိ ဝုတ္တော။ အရဟတ္တဖလာဓိဂမေန ဣတရေသု တီသု ဟာရဂူ။ အရဟာ ဟိ ပညာဝေပုလ္လပ္ပ
တ္တိယာ အဂ္ဂဘူတာယ အကုပ္ပာယ စေတောဝိမုတ္တိယာ အဓိဂတတ္တာ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏဿ စ ပရိယောသာနဂမန
တော ပညာဝိမုတ္တိဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနေသု ဟာရဂူ နာမ ဟောတိ။ ဇဝံ သဗ္ဗထာပိ စတူသု အရိယသစ္စေသု စတုမဂ္ဂဝသေန ပ
ရိညာဒိသောဠသဝိဓာယ ကိစ္စနိပ္ဖတ္တိယာ ယထာဝုတ္တေသု တသ္မိံ တသ္မိံ ကာလေ သကေသု ဓမ္မေသု ဟာရဂတော။

ဟောတိ ဗ္ရာဟ္မဏော တိ တအ သော ဗာဟိတပာပဓမ္မတာယ ပရမတ္ထဗ္ရာဟ္မဏော ဟောတိ။ **အထ ဇတံ ပိသာစ
ဉ္စ, ပက္ကုလဉ္စာတိဝတ္တတီ**တိ တတော ယထာဝုတ္တဟာရဂမနတော အထ ပစ္ဆာ, အဇကလာပက, ဇတံ တယာ ဒဿ
သိတံ ပိသိတာသနတ္တမာဂတံ ပိသာစံ ဘယဇနနတ္တံ သမုဋ္ဌာပိတံ အက္ကုလပက္ကုလိကဉ္စ အတိဝတ္တတိ, အတိက္ကမတိ,
ကမတိ, အဘိဘဝတိ, တံ န ဘာယတီတိ အတ္ထော။

အယမ္ပိ ကထာ အရဟတ္တမေဝ ဥလ္လပိတ္ဝာ ကထိတာ။ အထ အဇကလာပကော အတ္တနာ ကတေန တထာရူပေနပိ
ပဋိဘယရူပေန ဝိဘိံသနေန အကမ္ပနီယဿ ဘဂဝတော တံ တာဒိဘာဝံ ဒိသ္ဝာ ''အဟော အစ္ဆရိယမနုဿောဝတာ
ယ''န္တိ ပသန္နမာနသော ဟေထုဇ္ဇနိကာယ သဒ္ဓါယ အတ္တနိ နိဝိဋ္ဌဘာဝံ ဝိဘာဝေန္တော သတ္ထု သမ္မုခါ ဥပါသက
တ္တံ ပဝေဒေသိ။

သတ္တမသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၈. သင်္ဂါမဇိသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၈. အဋ္ဌမေ **သင်္ဂါမဇိ** တိ ဇဝံနာမော။ အယဉှိ အာယသ္မာ သာဝတ္ထိယံ အညတရဿ မဟာဝိဘဝဿ သေဋ္ဌိ
နော ပုတ္တော, ဝယပ္ပတ္တကာလေ မာတာပိတူဟိ ပတိရူပေန အရေန နိယောဇေတ္ဝာ သာပတေယ္ယံ နိယျာတေတ္ဝာ
ဃရဗန္ဓနေန ဗဒ္ဓေါ ဟောတိ။ သော ဧကဒိဝသံ သာဝတ္ထိတသိနော ဥပါသကေ ပုဗ္ဗဏှသမယံ အန်ံ ဒတ္ဝာ သီလံ သ
မာဒိယိတ္ဝာ သာယန္ဟသမယေ သုဒ္ဓဝတ္ထေ သုဒ္ဓုတ္တရာသင်္ဂေ ဂန္ဓမာလာဒိဟတ္ထေ ဓမ္မဿဝနတ္ထံ ဇေတဝနာ
ဘိမုခေ ဂစ္ဆန္တေ ဒိသ္ဝာ ''ကတ္ထ တုမှေဟ ဂစ္ဆထာ''တိ ပုစ္ဆိတ္ဝာ ''ဓမ္မဿဝနတ္ထံ ဇေတဝနေ သတ္ထု သန္
တိက''န္တိ ဝုတ္တေ ''တေန ဟိ အဟမ္ပိ ဂမိဿာမီ''တိ တေဟိ သဒ္ဓိံ ဇေတဝနံ အဂမာသိ။ တေန စ သမယေန ဘဂဝတ
ကဉ္စနဂုဟာယံ သီဟနာဒံ နဒန္တော ကေသရသီဟော ဝိယ သဒ္ဓမ္မမဏ္ဍပေ ပညတ္တဝရဗုဒ္ဓါသနေ နိသီဒိတ္ဝာ စတုပရိသ
မဇ္ဈေ ဓမ္မံ ဒေသေတိ။

အထ ခေါ တေ ဥပါသကာ ဘဂဝန္တံ ဝန္ဒိတ္ဝာ ဧကမန္တံ နိသီဒိံသု, သင်္ဂါမဇိပိ ကုလပုတ္တော တဿာ ပရိသာ
ယ ပရိယန္တေ ဓမ္မံ သုဏန္တော နိသီဒိ။ ဘဂဝာ အနုပုဗ္ဗိကထံ ကထေတ္ဝာ စတ္တာရိ သစ္စာနိ ပကာသေသိ, သစ္စပရိ
ယောသာနေ အနေကေသံ ပာဏသဟဿာနံ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသိ။ သင်္ဂါမဇိပိ ကုလပုတ္တော သောတာပတ္တိ
ဖလံ ပတ္ဝာ ပရိသာယ ဝုဋ္ဌိတာယ ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိတ္ဝာ ဝန္ဒိတ္ဝာ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစိ ''ပဗ္ဗာဇေထ မံ ဘဂဝါ''တိ။
''အနုညာတောသိ ပန တ္ဝံ မာတာပိတူဟိ ပဗ္ဗဇ္ဇာယာ''တိ? ''နာဟံ, ဘန္တေ, အနုညာတော''တိ။ ''န ခေါ, သင်္ဂါမဇိ, တ
ထာဂတာ မာတာပိတူဟိ အနနုညာတံ ပုတ္တံ ပဗ္ဗာဇေန္တီ''တိ။ ''သောဟံ, ဘန္တေ, တထာ ကရိဿာမိ, ယထာ မံ
မာတာပိတရော ပဗ္ဗဇိတုံ အနုဇာနန္တီ''တိ။ သော ဘဂဝန္တံ ဝန္ဒိတ္ဝာ ပဒက္ခိဏံ ကတ္ဝာ မာတာပိတရော ဥပသင်္ကမိတ္
တ, ''အမ္မတာတာ, အနုဇာနာထ မံ ပဗ္ဗဇိတု''န္တိ အာဟ။ တတော ပရံ ရဋ္ဌပါလသုတ္တေ (မ. နိ. ၂.၂၉၃ အာဒယော)
အာဂတနယေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။

အထ သော ''ပဗ္ဗဇိတ္ဝာ အတ္တာနံ ဒဿေဿာမီ''တိ ပဋိညံ ဒတ္ဝာ အနုညာတော မာတာပိတူဟိ ဘဂဝန္တံ ဥပ
သင်္ကမိတ္ဝာ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစိ။ အလတ္ထ ခေါ စ ဘဂဝတော သန္တိကေ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ဥပသမ္ပဒဉ္စ, အစိရူပသမ္ပန္နော စ ပန

သော ဥပရိမဂ္ဂတ္ထာယ ဃဋ္ဋေန္တော တယမန္တော အညတရသ္မိံ အရညာတသေ ဝသ္သံ ဝသိတွာ ဆဋ္ဌာဘိညော ဟုတွာ ဝုတ္ထဝဿော ဘဂဝန္တံ ဒဿနာယ မာတာပိတူနဉ္စ ပဋိသ္သဝမောစနတ္ထံ သာဝတ္ထိံ အဂမာသိ။ တေန ဝုတ္တံ –
"တေန ခေါ ပန သမယေန အာယသ္မာ သင်္ဂါမဇိ သာဝတ္ထိံ အနုပ္ပတ္တော ဟောတိ" တိ။

သော ဟာယသ္မာ ဓုရဂါမေ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ပစ္ဆာဘတ္တံ ပိဏ္ဍပါတပဋိက္ကန္တော ဇေတဝနံ ပဝိသိတွာ ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ ကတပဋိသန္ထာရော အညံ ဗျာကရိတွာ ပုန ဘဂဝန္တံ ဝန္ဒိတွာ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ နိက္ခမိတွာ အညတရသ္မိံ ရုက္ခမူလေ ဒိဝါဝိဟာရံ နိသီဒိ။ အထဿ မာတာပိတရော ဉာတိမိတ္တာ စဿ အာဂမနံ သုတွာ, "သင်္ဂါမဇိ, ကိရ ဣဓာဂတော"တိ ဟဋ္ဌတုဋ္ဌာ တုရိတတုရိတာ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ ပရိယေသန္တာ နံ တတ္ထ နိသိန္နံ ဒိသွာ ဥပသင်္ကမိတွာ ပဋိသန္ထာရံ ကတွာ "မာ အပုတ္တကံ သာပတေယ္ယံ ရာဇာနော ဟရေယျုံ, အပိဟာယ အယာအ တ ဂဏှေဟယ္ယံ, နာလံ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ, ဧဟိ, တာတ, ဝိဗ္ဘမာ"တိ ယာစိံသု။ တံ သုတွာ ထေရော "ကာမေ မယှံ ကာမေဟိ အနတ္ထိကဘာဝံ န ဇာနန္တိ, ဂူထဓာရီ ဝိယ ဂူထပိဏ္ဍေ ကာမေသုယေဝ အလ္လီယနံ ဣစ္ဆန္တိ, နယိမေ သက္ကာ ဓမ္မကထာယ သညာပေတု"န္တိ အဿုဏန္တော ဝိယ နိသီဒိ။ တေ နာနပ္ပကာရံ ယာစိတွာ အတ္တနော ဝစနံ အဂ္ဂဏှန္တံ ဒိသွာ ဃရံ ပဝိသိတွာ ပုတ္တေန သဒ္ဓိံ တဿ ဘရိယံ သပရိဝါရံ ဥယ္ယောဇေသုံ "မယံ နာနပ္ပကာရံ တံ ယာစန္တာပိ တဿ မနံ အလဘိတွာ အာဂတာ, ဂစ္ဆ တွံ, ဘဒ္ဒေ, တဝ ဘတ္တာရံ ပုတ္တသန္ဒဿနေန ယာစိတွာ သညာပေဟီ"တိ။ တာယ ကိရ အာပန္နသတ္တာယ အယမာယသ္မာ ပဗ္ဗဇိတော။ သာ "သာဓူ"တိ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ အရကမာအယ မဟတာ ပရိဝါရေန ဇေတဝနံ အဂမာသိ။ တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ – **"အဿောသိ ခေါ အာယသ္မတော သင်္ဂါမဇိဿ"**တိအာဒိ။

တတ္ထ **ပုရာဏဒုတိယိကာ**တိ ပုဗ္ဗေ ဂိဟိကာလေ ဟာဒပရိစရဏဝသေန ဒုတိယိကာ, ဘရိယာတိ အတ္ထော။ **အယျော**တိ "အယျပုတ္တော"တိ ဝတ္တဗ္ဗေ ပဗ္ဗဇိတာနံ အနုစ္ဆဝိကတေဟာရေန ဝဒတိ။ **ကိရာ**တိ အနုဿဝနတ္ထေ နိပါတော, တဿ အနုပ္ပတ္တော ကိရာတိ သမ္ဗန္ဓော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ခုဒ္ဒပုတ္တဉ္စမှိ သမဏ, ပောသ မ**န္တိ အာပန္န သတ္တမေဝ မံ ဆဍ္ဍေတွာ ပဗ္ဗဇိတော, သာဟံ ဧတရဟိ ခုဒ္ဒပုတ္တာ, တာဒိသံ မံ ဆဍ္ဍေတွာဝ တဝ သမဏဓမ္မကရဏံ အယုတ္တံ, တသ္မာ, သမဏ, ပုတ္တဒုတိယံ မံ ဃာသစ္ဆာဒနာဒီဟိ ဘရဿူတိ။ အာယသ္မာ ပန, သင်္ဂါမဇိ, ဣန္ဒြိယာနိ ဥက္ခိပိတွာ တံ နေဝ ဩလောကေတိ, နာပိ အာလပတိ။ တေန ဝုတ္တံ – **"ဧဝံ ဝုတ္တေ အာယသ္မာ သင်္ဂါမဇိ တုဏှီ အဟောသီ"**တိ။

သာ တိက္ခတ္တုံ တထေဝ ဝတွာ တုဏှီဘူတမေဝ တံ ဒိသွာ "ပုရိသာ နာမ ဘရိယာသု နိရပေက္ခာပိ ပုတ္တေသု သာပေက္ခာ ဟောန္တိ, ပုတ္တသိနေဟော ပိတု အဋ္ဌိမိဉ္ဇံ အာဟစ္စ တိဋ္ဌတိ, တသ္မာ ပုတ္တပေမေနာပိ မယှံ ဝသေ ဝတ္တေယျာ"တိ မညမာနာ ပုတ္တံ ထေရဿ အင်္ကေ နိက္ခိပိတွာ ဧကမန္တံ အပက္ကမ္မ **"ဧသော တေ, သမဏ, ပုတ္တော, ပောသ န"**န္တိ ဝတွာ ထောကံ အဂမာသိ။ သာ ကိရ သမဏတေဇေနဿ သမ္မုခေ ဌာတုံ နာသက္ခိ။ ထေရော အရကမ္ပိ နေဝ ဩလောကေတိ နာပိ အာလပတိ။ အထ သာ ဣတ္ထီ အဝိဒူရေ ဌတွာ မုခံ ပရိဝတ္တေတွာ ဩလောကေန္တီ ထေရဿ အာကာရံ ဉတွာ ပဋိနိဝတ္တိတွာ "ပုတ္တေနပိ အယံ သမဏော အနတ္ထိကော"တိ အရကံ ဂဟေတွာ ပက္ကာမိ။ တေန ဝုတ္တံ – **"အထ ခေါ အာယသ္မတော သင်္ဂါမဇိဿ ပုရာဏဒုတိယိကာ"** တိအာဒိ။

တတ္ထ **ပုတ္တေနပီ** တိ အယံ သမဏော အတ္တနော ဩရသပုတ္တေနပိ အနတ္ထိကော, ပဂေဝ အညေဟီတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဒိဗ္ဗေနာ** တိ ဒေဝ ဒိဗ္ဗသဒိသတ္တာ ဒိဗ္ဗံ။ ဒေဝတာနဉှိ သုစရိတကမ္မနိဗ္ဗတ္တံ ပိတ္တသေမှာရုဟိရာဒီဟိ အပလိဗုဒ္ဓံ ဒူရေပိ အာရမ္မဏသမ္ပဋိစ္ဆနသမတ္ထံ ဒိဗ္ဗံ ပသာဒစက္ခု ဟောတိ။ ဣဒမ္ပိ စတုတ္ထဇ္ဈာနသမာဓိနိဗ္ဗတ္တံ အဘိညာစက္ခုံ တာဒိသန္တိ ဒိဗ္ဗံ ဝိယာတိ ဒိဗ္ဗံ, ဒိဗ္ဗဝိဟာရသန္နိဿယေန လဒ္ဓတ္တာ တ ဒိဗ္ဗံ, မဟာဇုတိကတ္တာ မဟာဂတိကတ္တာ တ ဒိဗ္ဗံ, တေန ဒိဗ္ဗေန။ **ဝိသုဒ္ဓေနာ** တိ နီဝရဏာဒိသံကိလေသဝိဂမေန သုပရိသုဒ္ဓေန။ **အတိက္ကန္တမာနုသကေနာ**တိ မနုဿာနံ ဝိသယာတီတေန။ **ဣမံ ဧဝရူပံ ဝိပ္ပကာရ** န္တိ ဣမံ ဧဝံ ဝိပ္ပကာရံ ယထာဝုတ္တံ ပဗ္ဗဇိတေသု အသာရုပ္ပံ အင်္ကေ ပုတ္တဋ္ဌပနသင်္ခါတံ ဝိရူပကိရိယံ။

ဧတမတ္ထ န္တိ ဧတံ အာယသ္မတော သင်္ဂါမဇိဿ ပုတ္တာဒိသု သဗ္ဗတ္ထ နိရပေက္ခဘာဝသင်္ခါတံ အတ္ထံ သဗ္ဗာကာရတော ဝိဒိတွာ။ **ဣမံ ဥဒာန**န္တိ ဣမံ တဿ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌာဒီသု တာဒိဘာဝဒီပကံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ။

တတ္ထ **အာယန္တီ**တိ အာဂစ္ဆန္တိ၊ ပုရာဏဒုတိယိကန္တိ အဓိပ္ပာယော။ **နာဘိနန္ဒတီ**တိ ဒဋ္ဌုံ မံ အာဂတာတိ န နန္ဒတိ န တုဿတိ။ **ပက္ကမန္တိ**န္တိ သာ အယံ မယာ အသမ္မောဒိတာဝ ဂစ္ဆတီတိ ဂစ္ဆန္တိံ။ **န သောစတီ**တိ န စိတ္တသန္တာပမာပဇ္ဇတိ။ ယေန ပန ကာရဏေန ထေရော ဧဝံ နာဘိနန္ဒတိ န သောစတိ, တံ ဒဿေတုံ **“သင်္ဂါ သင်္ဂါမဇိံ မုတ္တ”**န္တိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **သင်္ဂါ**တိ ရာဂသင်္ဂေါ ဒောသမောဟမာနဒိဋ္ဌိသင်္ဂေါတိ ပဉ္စဝိဓာပိ သင်္ဂါ သမုစ္ဆေဒပ္ပဋိပဿဒ္ဓိဝိမုတ္တီဟိ ဝိမုတ္တံ သင်္ဂါမဇိံ ဘိက္ခုံ။ **တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏ**န္တိ တံ တာဒိဘာဝပ္ပတ္တံ ခီဏာသဝံ အဟံ သဗ္ဗသော ဗာဟိတပါပတ္တာ ဗြာဟ္မဏန္တိ ဝဒါမီတိ။

အဋ္ဌမသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၉. ဇဋိလသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၉. နဝမေ **ဂယာယ**န္တိ ဧတ္ထ **ဂယာ**တိ ဂါမောပိ တိတ္ထမ္ပိ ဝုစ္စတိ။ ဂယာဂါမဿ ဟိ အဝိဒူရေ ဝိဟရန္တော ဘဂဝါ “ဂယာယံ ဝိဟရတီ”တိ ဝုစ္စတိ, တထာ ဂယာတိတ္ထဿ။ ဂယာတိတ္ထန္တိ ဟိ ဂယာဂါမဿ အဝိဒူရေ ဧကာ ပေါက္ခရဏီ အတ္ထိ နဒီပိ, တဒုဘယံ “ပါပပဝါဟနတိတ္ထ”န္တိ လောကိယမဟာဇနော သမုဒါစရတိ။ **ဂယာသီသေ**တိ ဂဇသီသသဒိသသိခရော တတ္ထ ဧကော ပဗ္ဗတော ဂယာသီသနာမကော, ယတ္ထ ဟတ္ထိကုမ္ဘသဒိသော ပိဋ္ဌိပါသာဏော ဘိက္ခုသဟဿဿ ဩကာသော ပဟောတိ, တတြ ဘဂဝါ ဝိဟရတိ။ တေန ဝုတ္တံ – **“ဂယာယံ ဝိဟရတိ ဂယာသီသေ”**တိ။

ဇဋိလာတိ တာပသာ။ တေ ဟိ ဇဋာဓာရိတာယ ဣဓ “ဇဋိလာ”တိ ဝုတ္တာ။ **အန္တရဋ္ဌကေ ဟိမပါတသမယေ**တိ ဟေမန္တဿ ဥတုနော အဗ္ဘန္တရဘူတေ မာဃမာသဿ အဝသာနေ စတ္တာရော ဖဂ္ဂုဏမာသဿ အာဒိမှိ စတ္တာရောတိ အဋ္ဌဒိဝသပရိမာဏေ ဟိမဿ ပတနကာလေ။ **ဂယာယံ ဥမ္မုဇ္ဇန္တီ**တိ ကေစိ တသ္မိံ တိတ္ထသမ္မတေ ဥဒကေ ပဌမံ နိမုဂ္ဂသကလသရီရာ တတော ဥမ္မုဇ္ဇန္တိ ဝုဋ္ဌဟန္တိ ဥပ္ပိလဝန္တိ။ **နိမုဇ္ဇန္တီ**တိ သသီသံ ဥဒကေ ဩသီဒန္တိ။ **ဥမ္မုဇ္ဇနိမုဇ္ဇမ္ပိ ကရောန္တီ**တိ ပုနပ္ပုနံ ဥမ္မုဇ္ဇနနိမုဇ္ဇနာနိပိ ကရောန္တိ။

တတ္ထ ဟိ ကေစိ “ဧကုမ္မုဇ္ဇနေနေဝ ပါပသုဒ္ဓိ ဟောတီ”တိ ဧဝံဒိဋ္ဌိကာ, တေ ဥမ္မုဇ္ဇနမေဝ ကတွာ ဂစ္ဆန္တိ။ ဥမ္မုဇ္ဇနံ ပန နိမုဇ္ဇနမန္တရေန နတ္ထီတိ အဝိနာဘာဝတော နိမုဇ္ဇနမ္ပိ တေ ကရောန္တိယေဝ။ ယေပိ “ဧကနိမုဇ္ဇနေနေဝ ပါပသုဒ္ဓိ ဟောတီ”တိ ဧဝံဒိဋ္ဌိကာ, တေပိ ဧကဝါရမေဝ နိမုဇ္ဇိတွာ ဝုတ္တနယေန အဝိနာဘာဝတော ဥမ္မုဇ္ဇနမ္ပိ ကတွာ ပက္ကမန္တိ။ ယေ ပန “တသ္မိံ တိတ္ထေ နိမုဇ္ဇနေနေဝ ပါပသုဒ္ဓိ ဟောတီ”တိ ဧဝံဒိဋ္ဌိကာ, တေ တတ္ထ နိမုဇ္ဇိတွာ အဿာသေ သန္နိရုမ္ဘိတွာ မရုပ္ပပါတပတိတာ ဝိယ တတ္ထေဝ ဇီဝိတက္ခယံ ပါပုဏန္တိ။ အပရေ “ပုနပ္ပုနံ ဥမ္မုဇ္ဇနနိမုဇ္ဇနာနိ ကတွာ နှာတေ ပါပသုဒ္ဓိ ဟောတီ”တိ ဧဝံဒိဋ္ဌိကာ, တေ ကာလေန ကာလံ ဥမ္မုဇ္ဇနနိမုဇ္ဇနာနိ ကရောန္တိ။ တေ သဗ္ဗေပိ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ – **“ဥမ္မုဇ္ဇန္တိပိ နိမုဇ္ဇန္တိပိ ဥမ္မုဇ္ဇနိမုဇ္ဇမ္ပိ ကရောန္တီ”တိ။** ဧတ္ထ စ ကိဉ္စာပိ နိမုဇ္ဇနပုဗ္ဗကံ ဥမ္မုဇ္ဇနံ, နိမုဇ္ဇနမေဝ ပန ကရောန္တာ ကတိပယာ, ဥမ္မုဇ္ဇနံ တဒုဘယဉ္စ ကရောန္တာ ဗဟူတိ တေသံ ယေဘုယျဘာဝဒဿနတ္ထံ ဥမ္မုဇ္ဇနံ ပဌမံ ဝုတ္တံ။ တထာ **သမ္ဗဟုလာ ဇဋိလာ**တိ ဇဋိလာနံ ယေဘုယျတာယ ဝုတ္တံ, မုဏ္ဍသိခဏ္ဍိနောပိ စ ဗြာဟ္မဏာ ဥဒကသုဒ္ဓိကာ တသ္မိံ ကာလေ တတ္ထ တထာ ကရောန္တိ။

ဩသိဉ္စန္တီတိ ကေစိ ဂယာယ ဥဒကံ ဟတ္ထေန ဂဟေတွာ အတ္တနော သီသေ စ သရီရေ စ ဩသိဉ္စန္တိ, အပရေ ဃဋေဟိ ဥဒကံ ဂဟေတွာ တီရေ ဌတွာ တထာ ကရောန္တိ။ **အဂ္ဂိံ ဇုဟန္တီ**တိ ကေစိ ဂယာတီရေ ဝေဒိံ သဇ္ဇေတွာ ဓူမဒဗ္ဗိပူဇာဒိကေ ဥပကရဏေ ဥပနေတွာ အဂ္ဂိဟုတံ ဇုဟန္တိ အဂ္ဂိဟုတံ ပရိစရန္တိ။ **ဣမိနာ သုဒ္ဓီ**တိ ဣမိနာ ဂယာယံ ဥမ္မုဇ္ဇနာဒိနာ အဂ္ဂိပရိစရဏေန စ ပါပမလတော သုဒ္ဓိ ပါပပဝါဟနာ သံသာရသုဒ္ဓိ ဧဝ ဝါ ဟောတီတိ ဧဝံဒိဋ္ဌိကာ ဟုတွာတိ အတ္ထော။

ဥမ္မုဇ္ဇနာဒိ စေတ္ထ နိဒဿနမတ္တံ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တေသု ဟိ ကေစိ ဥဒကဝါသံ ဝသန္တိ, ကေစိ ဥဒကဿဉ္ဇလိံ ဒေန္တိ, ကေစိ တသ္မိံ ဥဒကေ ဌတွာ စန္ဒိမသူရိယေ အနုပရိဝတ္တန္တိ, ကေစိ အနေကသဟဿတရံ သာဝိတ္တိအာဒိကေ ဇပန္တိ, ကေစိ “ဣန္ဒ အာဂစ္ဆာ”တိအာဒိနာ ဝိဇ္ဇာဇပံ အဝှာယန္တိ, ကေစိ မဟာတုပဋ္ဌာနံ ကရောန္တိ, ဧဝဉ္စ ကရောန္တာ ကေစိ ဩတရန္တိ, ကေစိ ဥတ္တရန္တိ ကေစိ ဥတ္တရိတွာ သုဒ္ဓိကအာစမနံ ကရောန္တိ, ကေစိ အန္တ

တောဥဒကေ ဌိတာ တန္တိ တဒေန္တိ, ဝီဏံ တဒေန္တိတိ ဧဝမာဒိကာ နာနပ္ပကာရကိရိယာ ဒဿေန္တိ။ ယသ္မာ တ တေ ဧဝရူပာ ဝိကာရကိရိယာ ကရောန္တာပိ တသ္မိံ ဥဒကေ နိမုဇ္ဇနဥမ္မုဇ္ဇနပုဗ္ဗကမေဝ ကရောန္တိ, တသ္မာ တံ သဗ္ဗံ နိမုဇ္ဇနုမ္မုဇ္ဇနန္တောဂဓမေဝ ကတွာ "ဥမ္မုဇ္ဇန္တိ"တိပိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဧဝံ တတ္ထ အာကုလဗျာကုလေ ဝတ္တမာနေ ဥပရိ ပဗ္ဗတေ ဌိတော ဘဂဝါ တေသံ တံ ကောလာဟလံ သုတွာ "ကိန္နု ခေါ တေ"န္တိ ဩလောကေန္တော တံ ကိရိယဝိကာရံ အဒ္ဒသ, တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ – **"အဒ္ဒသာ ခေါ ဘဂဝါ။ပေ။ ကူမိနာ သုဒ္ဓိ"** တိ, တံ ဝုတ္တတ္ထမေဝ။

ဧတမတ္ထံ ဝိဒိတွာတိ ဧတံ အတ္ထံ ဥဒကောရောဟနာဒိအသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ တေသံ သုဒ္ဓိမဂ္ဂပရာမသနံ သစ္စာဒိကေ စ သုဒ္ဓိမဂ္ဂေ အတ္တနော အဝိပရီတာဝဗောဓံ သဗ္ဗာကာရတော ဝိဒိတွာ။ **ကူမံ ဥဒာန**န္တိ ကူမံ ဥဒကသုဒ္ဓိယာ အသုဒ္ဓိမဂ္ဂဘာဝဒီပကံ သစ္စာဒိဓမ္မာနဉ္စ ယာထာဝတော သုဒ္ဓိမဂ္ဂဘာဝဒီပကံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ။

တတ္ထ **န ဥဒကေန သုစီ ဟောတီ**တိ ဧတ္ထ **ဥဒကေနာ**တိ ဥဒကုမ္မုဇ္ဇနာဒိနာ။ ဥဒကုမ္မုဇ္ဇနာဒိ ဟိ ဣဓ ဥတ္တရပဒ လောပေန "ဥဒက"န္တိ ဝုတ္တံ ယထာ ရူပဘဝေ ရူပန္တိ။ အထ ဝါ **ဥဒကေနာ**တိ ဥမ္မုဇ္ဇနာဒိကိရိယာယ သာဓနဘူတေန ဥဒကေန သုစိ သတ္တဿ သုဒ္ဓိ နာမ န ဟောတိ, နတ္ထီတိ အတ္ထော။ အထ ဝါ **သုစီ**တိ တေန ယထာဝုတ္တေန ဥဒ ကေန သုစိ ဟာပမလတော သုဒ္ဓော နာမ သတ္တော န ဟောတိ။ ကသ္မာ? **ဗဟွေတ္ထ နှာယတီ ဇနော** ။ ယဒိ ဟိ ဥဒ ကောရောဟနာဒိနာ ယထာဝုတ္တေန ဟာပသုဒ္ဓိ နာမ သိယာ, ဗဟု ဧတ္ထ ဥဒကေ ဇနော နှာယတိ, မာတုဃာတာဒိဟာပ ကမ္မကာရီ အညော စ ကေမဟိံသာဒိကော အန္တမသော မစ္ဆကစ္ဆပေ ဥပာဒါယ, တဿ သဗ္ဗဿာပိ ဟာပသုဒ္ဓိ သိ ယာ, န ပနေဝံ ဟောတိ။ ကသ္မာ? နှာနဿ ဟာပဟေတူနံ အပ္ပဋိပက္ခဘာဝတော။ ယဉှိ ယံ ဝိနာသေတိ, သော တဿ ပဋိပက္ခော ယထာ အာလောကော အန္ဓကာရဿ, ဝိဇ္ဇာ စ အဝိဇ္ဇာယ, န ဧဝံ နှာနံ ဟာပဿ။ တသ္မာ နိဋ္ဌမေတ္ထ ဂန္ တဗ္ဗံ "န ဥဒကေန သုစိ ဟောတီ"တိ။

ယေန ပန သုစိ ဟောတိ, တံ ဒဿေတုံ **"ယမှိ သစ္စဉ္စ"** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ယမှီ**တိ ယသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ ။ **သစ္စ** န္တိ ဝစီသစ္စဉ္စေဝ ဝိရတိသစ္စဉ္စ။ အထ ဝါ သစ္စန္တိ ဉာဏသစ္စဉ္စေဝ ပရမတ္ထသစ္စဉ္စ။ **ဓမ္မော** တိ အရိယမဂ္ဂဓမ္မော, ဖလဓမ္မော စ, သော သဗ္ဗောပိ ယသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ ဥပလဗ္ဘတိ, **သော သုစီ သော စ ဗြာဟ္မဏော** တိ သော အရိယပုဂ္ဂလော ဝိသေသတော ခီဏာသဝေါ အစ္စန္တသုဒ္ဓိယာ သုစိ စ ဗြာဟ္မဏော စာတိ။ ကသ္မာ ပနေတ္ထ သစ္စံ ဓမ္မတော ဝိသုံ ကတွာ ဂဟိတံ? သစ္စဿ ဗဟူပကာရတ္တာ။ တထာ ဟိ "သစ္စံ ဝေ အမတာ ဝါစာ (သု. နိ. ၄၅၅), သစ္စံ ဟဝေ သာဒုတရံ ရသာနံ (သံ. နိ. ၁.၂၄၆; သု. နိ. ၁၈၄), သစ္စေ အတ္ထေ စ ဓမ္မေ စ, အာဟု သန္တော ပတိဋ္ဌိတာ (သု. နိ. ၄၅၅), သစ္စေ ဌိတာ သမဏဗြာဟ္မဏာ စာ"တိအာဒိနာ (ဇာ. ၂.၂၁.၄၃၃) အနေကေသု သုတ္တပဒေသု သစ္စဂုဏာ ပကာ သိတာ။ သစ္စဝိပရိယဿ စ "ဧကံ ဓမ္မံ အတီတဿ, မုသာဝါဒိဿ ဇန္တုနော (ဓ. ပ. ၁၇၆), အဘူတဝါဒီ နိရယံ ဥပေ တီ"တိ (ဓ. ပ. ၃၀၆) စ အာဒိနာ ပကာသိတာတိ။

နဝမသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၀. ဗာဟိယသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၀. ဒသမေ **ဗာဟိယော**တိ တဿ နာမံ။ **အာရုစီရိယော**တိ အာရုမယစီရော။ **သုပ္ပာရကေ** တိ ဧဝံနာမကေ ပဋ္ဋနေ ဝ သတိ။ ကော ပနာယံ ဗာဟိယော, ကထဉ္စ အာရုစီရိယော အဟောသိ, ကထံ သုပ္ပာရကေ ပဋ္ဋနေ ပဋိဝသတီတိ?

တတြာယံ အနုပုဗ္ဗိကထာ – ဣတော ကိရ ကပ္ပသတသဟဿမတ္ထကေ ပဒုမုတ္တရသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓကာလေ ဧကော ကုလပုတ္တော ဟံသဝတီနဂရေ ဒသဗလဿ ဓမ္မဒေသနံ သုဏန္တော သတ္ထာရံ ဧကံ ဘိက္ခုံ ခိပ္ပာဘိညာနံ ဧတဒဂ္ဂေ ဌပေန္တံ ဒိသွာ "မဟာ ဝတာယံ ဘိက္ခု, ယော သတ္ထာရာ ဧဝံ ဧတဒဂ္ဂေ ဌပီယတိ, အဟော ဝတာဟမ္ပိ အနာဂတေ ဧဝရူ ပဿ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ သာသနေ ပဗ္ဗဇိတွာ သတ္ထာရာ ဒေိသေ ဌာနေ ဧတဒဂ္ဂေ ဌပေတဗ္ဗော ဘဝေယျံ ယထာ ယံ ဘိက္ခူ"တိ တံ ဌာနန္တရံ ပတ္ထေတွာ တဒနုရူပံ အဓိကာရကမ္မံ ကတွာ ယာဝဇီဝံ ပုညံ ကတွာ သဂ္ဂပရာယဏော ဟုတွာ ဒေဝမနုဿေသု သံသရန္တော ကဿပဒသဗလဿ သာသနေ ပဗ္ဗဇိတွာ ပရိပုဏ္ဏသီလော သမဏဓမ္မံ ကရောန္တောဝ ဇီဝိတက္ခယံ ပတွာ ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တိ။ သော ဧကံ ဗုဒ္ဓန္တရံ ဒေဝလောကေ ဝသိတွာ ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေ ဗာဟိယရဋ္ဌေ ကုလဂေဟေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိ, တံ ဗာဟိယရဋ္ဌေ ဇာတတ္တာ **ဗာဟိယော**တိ သဉ္ဇာနိံသု။

သော ဝယပ္ပတ္တော ဃရာတသံ ဝသန္တော ဝဏ္ဏိဇ္ဇတ္ထာယ ဗဟူနံ ဘဏ္ဍာနံ နာဝံ ပူရေတွာ သမုဒ္ဒံ ပဝိသိတွာ အပရာပရံ သဥ္စရန္တော သတ္တ တရေ သဒ္ဒိံဃေဝ ပရိသာယ အတ္တနော နဂရံ ဥပဂစ္ဆိ။

အဋ္ဌမေ တရေ ပန "သုဝဏ္ဏဘူမိံ ဂမိဿာမိ"တိ အာရောပိတဘဏ္ဍော နာဝံ အဘိရုဟိ။ နာဝာ မဟာသမုဒ္ဒံ အဇ္ဈောဂါဟေတွာ ကုန္တိတဒေသံ အပတွာဝ သမုဒ္ဒမဇ္ဈေ ဝိပန္နာ။ မဟာဇနော မစ္ဆကစ္ဆပဘက္ခော အဟောသိ။ ဗာဟိယော ပန ဧကံ နာဝဖလကံ ဂဟေတွာ တရန္တော ဉမိဝေဂေန မန္ဒမန္ဒံ ခိပမာနော ဘဿိတွာ သမုဒ္ဒေ ပတိတတွာ ဇာတရူပေနေဝ သမုဒ္ဒတီရေ နိပန္နော။ ပရိဿမံ ဝိနောဒေတွာ အဿာသမတ္တံ လဘိတွာ ဥဋ္ဌာယ လဇ္ဇာယ ဂုမ္ဗန္တရံ ပဝိသိတွာ အစ္ဆာဒနံ အညံ ကိဥ္စိ အပဿန္တော အက္ကနာဠာနိ ဆိန္ဒိတွာ တကေဟိ ပလိဝေဌေတွာ နိဝာသနပာဝုရဏာနိ ကတွာ အစ္ဆာဒေသိ။ ကေစိ ပန "အရုဖလကာနိ ဝိဇ္ဈိတွာ တကေန အာဝုဏိတွာ နိဝာသနပာဝုရဏံ ကတွာ အစ္ဆာဒေသီ"တိ ဝဒန္တိ။ ဧဝံ သဗ္ဗထာပိ အရုမယစီရဓာရိတာယ **"အရုစီရိယော"**တိ ပုရိမတောဟာရေန **"ဗာဟိယော"**တိ စ ပညာယိတ္ထ။

တံ ဧကံ ကပာလံ ဂဟေတွာ ဝုတ္တနိယာမေန သုပ္ပာရကပဋ္ဋနေ ပိဏ္ဍာယ စရန္တံ ဒိသွာ မနုဿာ စိန္တေသုံ "သစေ လောကေ အရဟန္တော နာမ ဟောန္တိ, ဧဝံဝိဓေဟိ ဘဝိတဗ္ဗံ, ကိန္နု ခော အယံ အယျော ဝတ္ထံ ဒိယျမာနံ ဂဏှေယျ, ဥဒာဟု အပ္ပိစ္ဆတာယ န ဂဏှေယျာ"တိ ဝီမံသန္တာ နာနာဒိသာဟိ ဝတ္ထာနိ ဥပနေသုံ။ သော စိန္တေသိ – "သစာဟံ ဣမိနာ နိယာမေန နာဂမိဿံ, နယိမေ ဧဝံ မယိ ပသီဒေယျုံ, ယံနူနာဟံ ဣမာနိ ပဋိက္ခိပိတွာ ဣမိနာဝ နီဟာရေန ဝိဟရေယျံ, ဧဝံ မေ လာဘသက္ကာရော ဥပ္ပဇ္ဇိဿတီ"တိ။ သော ဧဝံ စိန္တေတွာ ကောဟညေ ဌတွာ ဝတ္ထာနိ န ပဋိဂ္ဂဏှိ။ မနုဿာ "အဟော အပ္ပိစ္ဆော ဝတာယံ အယျော"တိ ဘိယျောသောမတ္တာယ ပသန္နမာနသာ မဟန္တံ သက္ကာရသမ္မာနံ ကရိံသု။

သောပိ ဘတ္တကိစ္စံ ကတွာ အဝိဒူရဋ္ဌာနေ ဧကံ ဒေဝါယတနံ အဂမာသိ။ မဟာဇနော တေန သဒ္ဓိံ ဧဝ ဂန္တွာ တံ ဒေဝါယတနံ ပဋိဇဂ္ဂိတွာ အဒါသိ။ သော "ဣမေ မယှံ စီရဓာရဏမတ္တေ ပသီဒိတွာ ဧဝံဝိဓံ သက္ကာရသမ္မာနံ ကရောန္တိ, ဧတေသံ မယာ ဥက္ကဋ္ဌဝုတ္တိနာ ဘဝိတုံ ဝဋ္ဋတီ"တိ သလ္လဟုကပရိက္ခာရော အပ္ပိစ္ဆောဝ ဟုတွာ ဝိဟာသိ။ "အရဟာ"တိ ပန တေဟိ သမ္ဘာဝိယမာနော "အရဟာ"တိ အတ္တာနံ အမညိ, ဥပရူပရိ စဿ သက္ကာရဂရုကာရော အဘိဝဍ္ဎိ, လာဘီ စ အဟောသိ ဥဠာရာနံ ပစ္စယာနံ။ တေန ဝုတ္တံ – **"တေန ခော ပန သမယေန ဗာဟိယော အရုစီရိယော သုပ္ပာရကေ ပဋိဝသတိ သမုဒ္ဒတီရေ သက္ကတော ဂရုကတော"**တိအာဒိ။

တတ္ထ **သက္ကတော** တိ သက္ကစ္စံ အာဒရေန ဥပဋ္ဌာနဝသေန သက္ကတော။ **ဂရုကတော**တိ ဂုဏဝိသေသေန ယုတ္တောတိ အဓိပ္ပာယေန ဟသာဏစ္ဆတ္တံ ဝိယ ဂရုကရဏဝသေန ဂရုကတော။ **မာနိတော**တိ မနသာ သမ္ဘာဝနဝသေန မာနိတော။ **ပူဇိတော**တိ ပုပ္ဖဂန္ဓာဒီဟိ ပူဇာဝသေန ပူဇိတော။ **အပစိတော**တိ အဘိပ္ပသန္နစိတ္တေဟိ မဂ္ဂအနအာသနာဘိဟရဏာဒိဝသေန အပစိတော။ **လာဘီ စီဝရ။ပေ။ ပရိက္ခာရာနန္တိ** ပဏီတပဏီတာနံ ဥပရူပရိ ဥပနီယမာနာနံ စီဝရာဒီနံ စတုန္နံ ပစ္စယာနံ လာဘနဝသေန လာဘီ။

အပရော နယော – **သက္ကတော** တိ သက္ကာရပ္ပတ္တော။ **ဂရုကတော**တိ ဂရုကာရပ္ပတ္တော။ **မာနိတော**တိ ဗဟုမာနိတော မနသာ ပိယာယိတော စ။ **ပူဇိတော**တိ စတုပစ္စယာဘိပူဇာယ ပူဇိတော။ **အပစိတော**တိ အပစာယနပ္ပတ္တော။ ယဿ ဟိ စတ္တာရော ပစ္စယေ သက္ကတွာ သုအဘိသင်္ခတေ ပဏီတပဏီတေ ဒေန္တိ, သော **သက္ကတော** ။ ယသ္မိံ ဂရုဘာဝံ ပစ္စုပဋ္ဌပေတွာ ဒေန္တိ, သော **ဂရုကတော**။ ယံ မနသာ ပိယာယန္တိ ဗဟုမညန္တိ စ, သော **မာနိတော**။ ယဿ သဗ္ဗမ္ပေတံ ပူဇနဝသေန ကရောန္တိ, သော **ပူဇိတော**။ ယဿ အဘိဝာဒနပစ္စုဋ္ဌာနဥ္စလိကမ္မာဒိဝသေန ပရမနိပစ္စကာရံ ကရောန္တိ, သော **အပစိတော**။ ဗာဟိယဿ ပန တေ သဗ္ဗမေတံ အကံသု။ တေန ဝုတ္တံ – "ဗာဟိယော အရုစီရိယော သုပ္ပာရကေ ပဋိဝသတိ သက္ကတော"တိအာဒိ။ တ္တော စ စီဝရံ သော အဂ္ဂဏှာဟန္တောပိ "ဟောိ, ဘန္တေ, ဣမံ ဝတ္ထံ ပဋိဂ္ဂဏှာဟာဟီ"တိ ဥပနာမနဝသေန စီဝရဿာပိ "လာဘီ"တွေဝဝ ဝုတ္တော။

ရဟောဂတဿာ တိ ရဟသိ ဂတဿ။ **ပဋိသလ္လီနဿာ** တိ ဧကီဘူတဿ ဗဟူဟိ မနုဿေဟိ "အရဟာ"တိ ဝုစ္စမာနဿ တဿ ဣအနိ ဝုစ္စမာနာကာရေန **စေတသော ပရိဝိတက္ကော ဥဒပာဒိ** စိတ္တဿ မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပော ဥပ္ပ

ပဇ္ဇိ။ ကထံ? **ယေ ခော ကေစိ လောကေ အရဟန္တော တ အရဟတ္တမဂ္ဂံ တ သမာပန္နာ, အဟံ တေသံ အညတရော**
တိ။ တသ္သတ္ထော – ယေ က္လမသ္မိံ သတ္တလောကေ ကိလေသာရီနံ ဟတတ္တာ ပူဇာသက္ကာရာဒီနဉ္စ အရဟဘာဝေန
အရဟန္တော, ယေ ကိလေသာရီနံ ဟနနေန အရဟတ္တမဂ္ဂံ သမာပန္နာ, တေသု အဟံ ဧကောတိ။

ပုရာဏသာလောဟိတာတိ ပုရိမသ္မိံ ဘဝေသာလောဟိတာ ဗန္ဓုသဒိသာ ဧကတော ကတသမဏဓမ္မာ ဒေဝတာ။ ကေ
စိ ပန "ပုရာဏသာလောဟိတာတိ ပုရာဏကာလေ ဘဝန္တရေ သာလောဟိတာ မာတုဘူတာ ဧကာ ဒေဝတာ"တိ ဝဒန္တိ,
တံ အဋ္ဌကထာယံ ပဋိက္ခိပိတွာ ပုရိမောယေဝတ္ထော ဂဟိတော။

ပုဗ္ဗေ ကိရ ကဿပဒသဗလဿ သာသနေ ဩသက္ကမာနေ သာမဏေရာဒီနံ ဝိပ္ပကာရံ ဒိသွာ သတ္တ ဘိက္ခူ သံ
ဝေဂပ္ပတ္တာ "ယာဝ သာသနံ န အန္တရဓာယတိ, တာဝ အတ္တနော ပတိဋ္ဌံ ကရိဿာမာ"တိ သုဝဏ္ဏစေတိယံ ဝန္ဒိတွာ
အရညံ ပဝိဋ္ဌာ ဧကံ ပဗ္ဗတံ ဒိသွာ "ဇီဝိတေ သာလယာ နိဝတ္တန္တု, နိရာလယာ က္လမံ ပဗ္ဗတံ အဘိရုဟန္တူ"တိ ဝတွာ
နိဿေဏိံ ဗန္ဓိတွာ သဗ္ဗေ တံ ပဗ္ဗတံ အဘိရုယှ နိဿေဏိံ ဟတေတွာ သမဏဓမ္မံ ကရိံသု။ တေသု သင်္ဃတ္
ထေရော ဧကရတ္တာတိက္ကမေနေဝ အရဟတ္တံ ပာပုဏိ။ သော ဥတ္တရကုရုတော ပိဏ္ဍပာတံ အာနေတွာ တေ ဘိက္ခူ,
"အာဝုသော, က္လတော ပိဏ္ဍပာတံ ပရိဘုဉ္ဇထာ"တိ အာဟ။ တေ "တုမှေဟ, ဘန္တေ, အတ္တနော အာနုဘာဝေန ဧဝံ အက
တ္ထ, မယမ္ပိ သစေ တုမှေဟ ဝိယ ဝိသေသံ နိဗ္ဗတ္တေဿာမ, သယမေဝ အာဟရိတွာ ဘုဉ္ဇိဿာမာ"တိ ဘုဉ္ဇိတုံ န
က္လစ္ဆိံသု။ တတော ဒုတိယဒိဝသေ ဒုတိယတ္ထေရော အနာဂါမိဖလံ ပာပုဏိ, သောပိ တထေဝ ပိဏ္ဍပာတံ အာဒာယ တတ္
ထ ဂန္တွာ က္လတရေ နိမန္တေသိ, တေပိ တထေဝ ပဋိက္ခိပိံသု။ တေသု အရဟတ္တပ္ပတ္တော ပရိနိဗ္ဗာယိ, အနာဂါမီ သု
ဒ္ဓါဝါသဘူမိယံ နိဗ္ဗတ္တိ။ က္လတရေ ပန ပဉ္စ ဇနာ ဃဋေန္တာ တယမန္တာပိ ဝိသေသံ နိဗ္ဗတ္တေတုံ နာသက္ခိံသု။ တေ
အသက္ကောန္တာ တတ္ထေဝ ပရိသုဿိတွာ ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တာ။ ဧကံ ဗုဒ္ဓန္တရံ ဒေဝေသုယေဝ သံသရိတွာ
က္လမသ္မိံ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေ ဒေဝလောကတော စဝိတွာ တတ္ထ တတ္ထ ကုလဃရေ နိဗ္ဗတ္တိံသု။ တေသု ဟိ ဧကော ပက္ကု
သာတိ ရာဇာ အဟောသိ, ဧကော ကုမာရကဿပော, ဧကော ဒဗ္ဗော မလ္လပုတ္တော, ဧကော သဘိယော ပရိဗ္ဗာဇ
ကော, ဧကော ဗာဟိယော ဒာရုစီရိယော။ တတ္ထ ယော သော အနာဂါမီ ဗြဟ္မလောကေ နိဗ္ဗတ္တော, တံ သန္ဓာယေတံ
ဝုတ္တံ "ပုရာဏသာလောဟိတာ ဒေဝတာ"တိ။ ဒေဝပုတ္တောပိ ဟိ ဒေဝဓီတာ ဝိယ ဒေဝတေ ဧဝ ဒေဝတာတိ ကတွာ ဒေဝ
တာတိ ဝုစ္စတိ "အထ ခော အညတရာ ဒေဝတာ"တိအာဒီသု ဝိယ။ က္လဓ ပန ဗြဟ္မာ ဒေဝတာတိ အဓိပ္ပေတော။

တဿ ဟိ ဗြဟ္မုနော တတ္ထ နိဗ္ဗတ္တသမနန္တရမေဝ အတ္တနော ဗြဟ္မသမ္ပတ္တိံ ဩလောကေတွာ အာဂ
တဋ္ဌာနံ အာဝဇ္ဇေန္တဿ သတ္တန္နံ ဇနာနံ ပဗ္ဗတံ အာရုယှ သမဏဓမ္မကရဏံ, တတ္ထေကဿ ပရိနိဗ္ဗုတဘာ
ဝေ, အနာဂါမိဖလံ ပတွာ အတ္တနော စ တတ္ထ နိဗ္ဗတ္တဘာဝေ ဥပဋ္ဌာသိ။ သော "ကတ္ထ နု ခော က္လတရေ ပဉ္စ
ဇနာ"တိ အာဝဇ္ဇေန္တော ကာမာဝစရဒေဝလောကေ တေသံ နိဗ္ဗတ္တဘာဝံ ဉတွာ အပရဘာဂေ ကာလာနုကာလံ "ကိန္နု
ခော ကရောန္တီ"တိ တေသံ ပဝတ္တိံ ဩလောကေတိယေဝ။ က္လမသ္မိံ ပန ကာလေ "ကဟံ နု ခော"တိ အာဝဇ္ဇေန္တော
ဗာဟိယံ သုပ္ပာရကပဋ္ဋနံ ဥပနိဿာယ ဒာရုစီရဓာရိံ ကောဟညေန ဇီဝိကံ ကပ္ပေန္တံ ဒိသွာ "အယံ မယာ သဒ္ဓိံ ပုဗ္ဗေ
နိဿေဏိံ ဗန္ဓိတွာ ပဗ္ဗတံ အဘိရုဟိတွာ သမဏဓမ္မံ ကရောန္တော အတိသလ္လေခဝုတ္တိယာ ဇီဝိတေ အနပေက္
ခော အရဟတာပိ အာဘတံ ပိဏ္ဍပာတံ အပရိဘုဉ္ဇိတွာ က္လအနိ သမ္ဘာဝနာဓိပ္ပာယော အနရဟာဝ အရဟတ္တံ ပဋိဇာနိတ္
တ ဝိစရတိ လာဘသက္ကာရသိလောကံ နိကာမယမာနော, ဒသဗလဿ စ နိဗ္ဗတ္တဘာဝံ န ဇာနာတိ, ဟန္ဒ နံ သံဝေဇေ
တွာ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒံ ဇာနာပေဿာမီ"တိ တာဝဒေဝ ဗြဟ္မလောကတော ဩတရိတွာ ရတ္တိဘာဂေ သုပ္ပာရကပဋ္ဋနေ အ
ရုစီရိယဿ သမ္မုခေ ပာတုရဟောသိ။ ဗာဟိယော အတ္တနော ဝသနဋ္ဌာနေ ဥဋ္ဌာရံ ဩဘာသံ ဒိသွာ "ကိံ နု ခော ဧတ"န္
တိ ဗဟိ နိက္ခမိတွာ ဩလောကေန္တော အာကာသေ ဌိတံ မဟာဗြဟ္မာနံ ဒိသွာ အဉ္ဇလိံ ပဂ္ဂယှ "ကော တုမှ
ေ"တိ ပုစ္ဆိ။ အထဿ သော ဗြဟ္မာ "အဟံ တေ ပောရာဏကသဟာယော တဒါ အနာဂါမိဖလံ ပတွာ ဗြဟ္မ
လောကေ နိဗ္ဗတ္တော, တွံ ပန ကိဉ္စိ ဝိသေသံ နိဗ္ဗတ္တေတုံ အသက္ကောန္တော တဒါ ပုထုဇ္ဇနကာလကိရိယံ ကတွာ
တ သံသရန္တော က္လအနိ တိတ္ထိယဝေသဓာရီ အနရဟာဝ သမာနော 'အရဟာ အဟ'န္တိ က္လမံ လဒ္ဓိံ ဂဟေတွာ ဝိစရသီတိ
ဉတွာ အာဂတော, နေဝ ခော တွံ, ဗာဟိယ, အရဟာ, ပဋိနိဿဇ္ဇေတံ ဟာပကံ ဒိဋ္ဌိဂတံ, မာ တေ အဟောသိ ဒီဃရတ္တံ
အဟိတာယ ဒုက္ခာယ, သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော လောကေ ဥပ္ပန္နော။ သော ဟိ ဘဂဝါ အရဟာ, ဂစ္ဆ နံ ပယိရုပါသဿူ"တိ
အာဟ။ တေန ဝုတ္တံ – **"အထ ခော ဗာဟိယဿ ဒာရုစီရိယဿ ပုရာဏသာလောဟိတာ ဒေဝတာ"** တိအာဒိ။

တတ္ထ **အနုကမ္ပိကာ** တိ အနုဂ္ဂဟသီလာ ကရုဏာဓိကာ။ **အတ္ထကာမာ** တိ ဟိတကာမာ မေတ္တာဓိကာ။ ပုရိမပဒေန စေတ္ထ ဗာဟိယဿ ဒုက္ခာပနယနကာမတံ တဿာ ဒေဝတာယ ဒဿေတိ, ပစ္ဆိမေန ဟိတူပသံဟာရံ။ **စေတသာ** တိ အတ္တနော စိတ္တေန, စေတောသီသေန စေတ္ထ စေတောပရိယညာဏံ ဂဟိတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **စေတောပရိဝိတက္ကန္တိ** တဿ စိတ္တပ္ပဝတ္တိံ။ **အညာယာ**တိ ဇာနိတွာ။ **တေနုပသင်္ကမီ** တိ သေယျထာပိ နာမ ဗလဝါ ပုရိသော သမိဉ္ဇိတံ ဝါ ဗာဟံ ပသာရေယျ, ပသာရိတံ ဝါ ဗာဟံ သမိဉ္ဇေယျ, ဧဝမေဝ ဗြဟ္မလောကေ အန္တရဟိတော ဗာဟိယဿ ပုရတော ပာတုဘာဝနဝသေန ဥပသင်္ကမိ။ **ဧတဒဝေါစာ**တိ ''ယေ ဝါ ပန လောကေ အရဟန္တော ဝါ''တိအာဒိပဝတ္တမိစ္ဆာပရိဝိတက္ကံ ဗာဟိယံ သဟောဍံ စောရံ ဂဏှန္တော ဝိယ ''နေဝ ခေါ တွံ, ဗာဟိယ, အရဟာ''တိအာဒိကံ ဧတံ ဣဒါနိ ဝုစ္စမာနဝစနံ ဗြဟ္မာ အဝေါစ။ **နေဝ ခေါ တွံ, ဗာဟိယ, အရဟာ**တိ ဧတေန တဒါ ဗာဟိယဿ အသေက္ခဘာဝံ ပဋိက္ခိပတိ, **နာပိ အရဟတ္တမဂ္ဂံ ဝါ သမာပန္နော** တိ ဧတေန သေက္ခဘာဝံ, ဥဘယေနပိဿ အနရိယဘာဝမေဝ ဒီပေတိ။ **သာပိ တေ ပဋိပဒါ နတ္ထိ, ယာယ တွံ အရဟာ ဝါ အဿ အရဟတ္တမဂ္ဂံ ဝါ သမာပန္နော** တိ ဣမိနာ ပနဿ ကလျာဏပုထုဇ္ဇနဘာဝမ္ပိ ပဋိက္ခိပတိ။ တတ္ထ **ပဋိပဒါ**တိ သီလဝိသုဒ္ဓိအာဒယော ဆ ဝိသုဒ္ဓိယော။ ပဋိပဇ္ဇတိ ဧတာယ အရိယမဂ္ဂေတိ ပဋိပဒါ။ **အဿာ** တိ ဘဝေယျာသိ။

အယဉ္စဿ အရဟတ္တာဓိမာနော ကိံ နိဿာယ ဥပ္ပန္နောတိ? ''အပ္ပိစ္ဆတာယ သန္တုဋ္ဌိတာယ သလ္လေခတာယ ဒီဃရတ္တံ ကတာဓိကာရတ္တာ တဒင်္ဂပ္ပဟာနဝသေန ကိလေသာနံ ဝိဟတတ္တာ အရဟတ္တာဓိမာနော ဥပ္ပန္နော''တိ ကေစိ ဝဒန္တိ။ အပရေ ပနာဟု ''ဗာဟိယော ပဌမာဒိဈာနစတုက္ကလာဘီ, တဿာဿ ဝိက္ခမ္ဘနပ္ပဟာနေန ကိလေသာနံ အသမုဒာစာရတော အရဟတ္တာဓိမာနော ဥပ္ပဇ္ဇတီ''တိ။ တဒုဘယမ္ပိ တေသံ မတိမတ္တမေဝ ''သမ္ဘာဝနာဓိပ္ပာယော လာဘသက္ကာရသိလောကံ နိကာမယမာနော''တိ စ အဋ္ဌကထာယံ အာဂတတ္တာ။ တဿာ ဝုတ္တနယေနေဝေတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

အထ ဗာဟိယော အာကာသေ ဌတွာ ကထေန္တံ မဟာဗြဟ္မာနံ ဩလောကေတွာ စိန္တေသိ – ''အဟော ဘာရိယံ ဝတ ကမ္မံ, ယမဟံ အရဟာတိ စိန္တေသိံ, အယဉ္စ 'အရဟတ္တကမိနီ ပဋိပဒာပိ တေ နတ္ထီ'တိ ဝဒတိ, အတ္ထိ နု ခေါ လောကေ ကောစိ အရဟာ''တိ? အထ နံ ပုစ္ဆိ။ တေန ဝုတ္တံ – **''အထ ကေ စရဟိ ဒေဝတေ လောကေ အရဟန္တော ဝါ အရဟတ္တမဂ္ဂံ ဝါ သမာပန္နာ''**တိ။

တတ္ထ **အထာ**တိ ပုစ္ဆာရမ္ဘေ နိပါတော။ **ကေ စရဟီ**တိ ကေ ဧတရဟိ။ **လောကေ**တိ ဩကာသလောကေ။ အယဉ္ဟေတ္ထ အဓိပ္ပာယော – ဘာဇနလောကဘူတေ သကလသ္မိံ ဇမ္ဗုဒီပတလေ ကသ္မိံ ဌာနေ အရဟန္တော ဝါ အရဟတ္တမဂ္ဂံ ဝါ သမာပန္နာ ဧတရဟိ ဝိဟရန္တိ, ယတ္ထ မယံ တေ ဥပသင်္ကမိတွာ တေသံ ဩဝါဒေ ဌတွာ ဝဋ္ဋဒုက္ခတော မုစ္စိဿာမာတိ။ **ဥတ္တရေသု** တိ သုပ္ပာရကပဋ္ဋနတော ပုဗ္ဗုတ္တရဒိသာဘာဂံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။

အရဟန္တိ အာရကတ္တာ အရဟံ။ အာရကာ ဟိ သော သဗ္ဗကိလေသေဟိ သုဝိဒူရဝိဒူရေ ဌိတော မဂ္ဂေန သဝါသနာနံ ကိလေသာနံ ဝိဒ္ဓံသိတတ္တာ။ အရီနံ ဝါ ဟတတ္တာ အရဟံ။ ဘဂဝတာ ဟိ ကိလေသာရယော အနဝသေသတော အရိယမဂ္ဂေန ဟတာ သမုစ္ဆိန္နာတိ။ အရာနံ ဝါ ဟတတ္တာ အရဟံ။ ယဉ္စ အဝိဇ္ဇာဘဝတဏှာမယနာဘိ ပုညာဒိအဘိသင်္ခါရာရံ ဇရာမရဏနေမိ အာသဝသမုဒယမယေန အက္ခေန ဝိဇ္ဈိတွာ တိဘဝရထေ သမာယောဇိတံ အနာဒိကာလပ္ပဝတ္တံ သံသာရစက္ကံ။ တဿာနေန ဗောဓိမဏ္ဍေ ဝီရိယပာဒေဟိ သီလပထဝိယံ ပတိဋ္ဌာယ သဒ္ဓာဟတ္ထေန ကမ္မက္ခယကရဉာဏဖရသုံ ဂဟေတွာ သဗ္ဗေပိ အရာ ဟတာ ဝိဟတာ ဝိဒ္ဓံသိတာတိ။ အရဟတီတိ ဝါ အရဟံ။ ဘဂဝါ ဟိ သဒေဝကေ လောကေ အဂ္ဂဒက္ခိဏေယျတ္တာ ဥဠာရေ စီဝရာဒိပစ္စယေ ပူဇာဝိသေသဉ္စ အရဟတီတိ။ ရဟာဘာဝတော ဝါ အရဟံ။ ဝါထာဂတော ဟိ သဗ္ဗသော သမုစ္ဆိန္နရာဂါဒိကိလေသတ္တာ ပာပကိလေသဿာပိ အသမ္ဘဝတော ပာပကရဏေ ရဟာဘာဝတောပိ အရဟန္တိ ဝုစ္စတိ။

သမ္မာ သာမဉ္စ သဗ္ဗဓမ္မာနံ ဗုဒ္ဓတ္တာ **သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော** ။ ဘဂဝါ ဟိ အဘိညေယျေ ဓမ္မေ အဘိညေယျတော, ပရိညေယျေ ဓမ္မေ ပရိညေယျတော, ပဟာတဗ္ဗေ ဓမ္မေ ပဟာတဗ္ဗတော, သစ္ဆိကာတဗ္ဗေ ဓမ္မေ သစ္ဆိကာတဗ္ဗတော, ဘာဝေတဗ္ဗေ ဓမ္မေ ဘာဝေတဗ္ဗတော အဘိသမ္ဗုဇ္ဈိ။ ဝုတ္တဉ္စေဟေတံ –

‘‘အဘိသေ့ယျံ အဘိညာတံ၊ ဘာဝေတဗ္ဗဉ္စ ဘာဝိတံ။
ပဟာတဗ္ဗံ ပဟီနံ မေ၊ တသ္မာ ဗုဒ္ဓောသ္မိ ဗြာဟ္မဏာ’’တိ။ (သု. နိ. ၅၆၃; မ. နိ. ၂.၃၉၉; ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၁၃၁)။

အပိစ ကုသလေ ဓမ္မေ အနဝဇ္ဇသုခဝိပါကတော, အကုသလေ ဓမ္မေ သာဝဇ္ဇဒုက္ခဝိပါကတောတိအာဒိနာ သဗ္ဗတ္ တိကဒုကာဒိဝသေန အယမတ္ထော နေတဗ္ဗော။ ဣတိ အဝိပရီတံ သဃမ္ဘုဉာဏေန သဗ္ဗာကာရတော သဗ္ဗဓမ္မာနံ အဘိ သမ္ဗုဒ္ဓတ္တာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါတိ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ။ ဝိတ္ထာရော ပန ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၁၂၉-၁၃၁) အာဂ တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။ **အရဟတ္တာယာ** တိ အဂ္ဂဖလပ္ပတ္တိယာ။ **ဓမ္မံ ဒေသေတီ** တိ အာဒိကလျာဏာဒိဂုဏ ဝိသေသယုတ္တံ သီလာဒိပဋိပဒါဓမ္မံ သမထဝိပဿနာဓမ္မမေဝ တ ဝေနေယျဇ္ဈာသယာနုရူပံ ဥပဒိသတိ ကထေတိ။

သံဝေဇိတောတိ ‘‘မိရတ္တု ဝတ, ဘော, ပုထုဇ္ဇနဘာဝဿ, ယေနာဟံ အနရဟာဝ သမာနော အရဟာတိ အမညိံ, သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဉ္စ လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ဝာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တံ န ဇာနိံ, ဒုဇ္ဇာနံ ခေါ ပနိဒံ ဇီဝိတံ, ဒုဇ္ဇာနံ မရဏ’’န္တိ သံဝေဂ မာပာဒိတော, ဒေဝတာဝစနေန ယထာဝုတ္တေနာကာရေန သံဝိဂ္ဂမာနသောတိ အတ္ထော။ **တာဝဒေဝ**တိ တသ္မိံယေဝ ခဏေ။ **သုပ္ပာရကာ ပက္ကာမီ** တိ ဗုဒ္ဓေါတိ နာမမပိ သဝနေန ဥပ္ပန္နာယ ဗုဒ္ဓါရမ္မဏာယ ပီတိယာ သံဝေဂေန စ စောဒိယ မာနဟဒယော သုပ္ပာရကပဋ္ဋနတော သာဝတ္ထိံ ဥဒ္ဒိဿ ပက္ကန္တော။ **သဗ္ဗတ္ထ ဧကရတ္တိပရိဝာသေနာ** တိ သဗ္ဗ သ္မိံ မဂ္ဂေ ဧကရတ္တိဝာသေနေဝ အဂမာသိ။ သုပ္ပာရကပဋ္ဋနတော ဟိ သာဝတ္ထိ ဝီသယောဇနသတေ ဟောတိ, တဥ္စ စာယံ တ္တေကံ အဒ္ဓါနံ ဧကရတ္တိဝာသေန အဂမာသိ။ ယဒါ သုပ္ပာရကတော နိက္ခန္တော, တဒဟေဝ သာဝတ္ထိံ သမ္ ပတ္တောတိ။

ကထံ ပနာယံ ဧဝံ အဂမာသီတိ? ဒေဝတာနုဘာဝေန, ‘‘ဗုဒ္ဓါနုဘာဝေနာ’’တိပိ ဝဒန္တိ။ ‘‘သဗ္ဗတ္ထ ဧကရတ္တိပရိဝ သေနာ’’တိ ပန ဝုတ္တတ္တာ မဂ္ဂဿ စ ဝီသယောဇနသတိကတ္တာ အန္တရာမဂ္ဂေ ကမနိဂမရာဇဓာနီသု ယတ္ထ ယတ္ ထ ရတ္တိယံ ဝသတိ, တတ္ထ တတ္ထ ဒုတိယံ အရုဏံ အနုဋ္ဌာပေတွာ သဗ္ဗတ္ထ ဧကရတ္တိဝာသေနေဝ သာဝတ္ထိံ ဥ ပသင်္ကမီတိ အယမတ္ထော ဒီပိတော ဟောတီတိ။ နယိဒံ ဧဝံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ သဗ္ဗသ္မိံ ဝီသယောဇနသတိကေ မဂ္ဂေ ဧကရတ္ တိဝာသေနာတိ ဣမဿ အတ္ထဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ။ ဧကရတ္တိမတ္တံ သော သကလသ္မိံ တသ္မိံ မဂ္ဂေ ဝသိတ္ တ ပစ္ဆိမဒိဝသေ ပုဗ္ဗဏှသမယေ သာဝတ္ထိံ အနုပ္ပတ္တောတိ။

ဘဂဝတပိ ဗာဟိယဿ အာဂမနံ ဉတွာ ‘‘န တာဝဿ ဣန္ဒြိယာနိ ပရိပာကံ ဂတာနိ, ခဏန္တရေ ပန ပရိပာကံ ဂမိ ဿန္တီ’’တိ တဿ ဣန္ဒြိယာနံ ပရိပာကံ အာဂမယမာနော မဟာဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝုတော တသ္မိံ ခဏေ သာဝတ္ထိံ ပိ ဏ္ဍာယ ပာဝိသိ။ သော စ ဇေတဝနံ ပဝိသိတွာ ဘုတ္တပာတရာသေ ကာယာလသိယဝိမောစနတ္ထံ အဗ္ဘောကာသေ စင် ကမန္တေ သမ္ဗဟုလေ ဘိက္ခူ ပဿိတွာ ‘‘ကဟံ နု ခေါ ဧတရဟိ ဘဂဝါ’’တိ ပုစ္ဆိ။ ဘိက္ခူ ‘‘ဘဂဝါ သာဝတ္ထိံ ပိဏ္ ဍာယ ပဝိဋ္ဌော’’တိ ဝတွာ ပုစ္ဆိံသု ‘‘တွံ ပန ကုတော အာဂတော’’တိ? ‘‘သုပ္ပာရကပဋ္ဋနတော အာဂတောမှိ’’တိ။ ‘‘ဒူရတော အာဂတောသိ, နိသီဒ, တာဝ ဟဒေ ဓောဝိတွာ မက္ခေတွာ ထောကံ ဝိဿမာဟိ, အာဂတကာလေ သတ္ထာရံ ဒက္ခသီ’’တိ။ ‘‘အဟံ, ဘန္တေ, အတ္တနော ဇီဝိတန္တရာယံ န ဇာနာမိ, ဧကရတ္တေနေဝမှိ ကတ္ထစိပိ စိရံ အဋ္ဌတွာ အနိ သီဒိတွာ ဝီသယောဇနသတိကံ မဂ္ဂံ အာဂတော, သတ္ထာရံ ပဿိတွာဝ ဝိဿမိဿာမီ’’တိ ဝတွာ တရမာနရူပေါ သာဝတ္ထိံ ပဝိသိတွာ အနောပမာယ ဗုဒ္ဓသိရိယာ ဝိရောစမာနံ ဘဂဝန္တံ ပဿိ။ တေန ဝုတ္တံ **‘‘တေန ခေါ ပန သမယေ န သမ္ဗဟုလာ ဘိက္ခူ အဗ္ဘောကာသေ စင်္ကမန္တိ။ အထ ခေါ ဗာဟိယော အရုစီရိယော ယေန တေ ဘိက္ခူ တေနုပ သင်္ကမီ’’**တိအာဒိ။

တတ္ထ **ကဟန္တိ** ကတ္ထ။ **နူ**တိ သံသယေ, **ခေါ**တိ ပဒပူရဏေ, ကသ္မိံ နု ခေါ ပဒေသေတိ အတ္ထော။ **ဒဿန ကာမမှာ**တိ ဒဋ္ဌုကာမာ အမှာ။ မယဥှိ တံ ဘဂဝန္တံ အန္ဓော ဝိယ စက္ခုံ, ဗဓိရော ဝိယ သောတံ, မူဂေ ဝိယ ကလျ ယာဏဝါတက္ကရဏံ, ဟတ္ထပါဒဝိကလော ဝိယ ဟတ္ထပါဒေ, ဒလိဒ္ဒေါ ဝိယ ဓနသမ္ပဒံ, ကန္တာရဒ္ဓါနပ္ပဋိပန္နော ဝိယ ခေမန္တဘူမိံ, ရောကဘိဘူတော ဝိယ အာရောဂျံ, မဟာသမုဒ္ဒေ ဘိန္နနာဝေ ဝိယ မဟာကုလ္လံ ပဿိတုံ ဥပသင် ကမိတုဉ္စ ဣစ္ဆာမာတိ ဒဿေတိ။ **တရမာနရူပေါ**တိ တရမာနာကာရော။

ဟသာဒိကန္တိ ဗာတ္တိံသမဟာပုရိသလက္ခဏအသီတိအနုဗျဉ္ဇနဗျာမပ္ပဘာကေတုမာလာလင်္ကတာယ သမန္တပာသာဒိကာယ အတ္တနော သရီရသောဘာသမ္ပတ္တိယာ ရူပကာယဒဿနဗျာဝဋ္ဋဿ ဇနဿ သဗ္ဗဘာဂတော ပသာဒါဝဟံ။ **ပသာဒနီယ**န္တိ ဒသဗလစတုဝေသာရဇ္ဇဆအသာဓာရဏဉာဏအဋ္ဌာရသာဝေဏိက- ဗုဒ္ဓဓမ္မပ္ပဘုတိအပရိမာဏဂုဏဂဏသမန္နာဂတာယ ဓမ္မကာယသမ္ပတ္တိယာ သရိက္ခကဇနဿ ပသာဒနီယံ ပသီဒိတဗ္ဗယုတ္တံ ပသာဒါရဟံ တ။ **သန္တိန္ဒြိယ**န္တိ စက္ခာဒိပဉ္စိန္ဒြိယလောလဘာဝါပဂမေန ဝူပသန္တပဉ္စိန္ဒြိယံ။ **သန္တမာနသ**န္တိ ဆဋ္ဌဿ မနိန္ဒြိယဿ နိဗ္ဗိသေဝနဘာဝူပဂမနေန ဝူပသန္တမာနသံ။ **ဥတ္တမဒမထသမထမနုပ္ပတ္တ**န္တိ လောကုတ္တရပညာဝိမုတ္တိစေတောဝိမုတ္တိသင်္ခာတံ ဥတ္တမံ ဒမထံ သမထဉ္စ အနုပ္ပတွာ အဓိဂန္တွာ ဌိတံ။ **ဒန္တ**န္တိ သုပရိသုဒ္ဓကာယသမာစာရတာယ စေဝ ဟတ္ထပါဒကုက္ကုစ္စာဘာဝတော ဒဝါဒိအဘာဝတော စ ကာယေန ဒန္တံ။ **ဂုတ္တ**န္တိ သုပရိသုဒ္ဓဝစီသမာစာရတာယ စေဝ နိရတ္ထကတစာဘာဝတော ဒဝါဒိအဘာဝတော စ တစာယ ဂုတ္တံ။ **ယတိန္ဒြိယ**န္တိ သုပရိသုဒ္ဓမနောသမာစာရတာယ အရိယိဒ္ဓိယောဂေန အဇ္ဈာဝဋ္ဋအပ္ပဋိသင်္ခာနုပေက္ခာဘာဝတော စ မနိန္ဒြိယဝသေန ယတိန္ဒြိယံ။ **နာဂ**န္တိ ဆန္ဒာဒိဝသေန အဂမနတော, ပဟီနာနံ ရာဂါဒိကိလေသာနံ ပုနာနာဂမနတော, ကဿစိပိ အာဂုဿ သဗ္ဗထာပိ အကရဏတော, ပုနဗ္ဘဝဿ စ အဂမနတောတိ ဣမေဟိ ကာရဏေဟိ နာဂံ။ ဧတ္ထ စ ဟသာဒိကန္တိ ဣမိနာ ရူပကာယေန ဘဂဝတော ပမာဏဘူတတံ ဒီပေတိ, ပသာဒနီယန္တိ ဣမိနာ ဓမ္မကာယေန, သန္တိန္ဒြိယန္တိအာဒိနာ သေသေဟိ ပမာဏဘူတတံ ဒီပေတိ။ တေန စတုပ္ပမာဏိကေ လောကသန္နိတသေ အနဝသေသတော သတ္တာနံ ဘဂဝတော ပမာဏဘာဝတော ပကာသိတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဧဝံဘူတဉ္စ ဘဂဝန္တံ အန္တရဝီထိယံ ဂစ္ဆန္တံ ဒိသွာ “စိရဿံ ဝတ မေ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော ဒိဋ္ဌော”တိ ဟဋ္ဌတုဋ္ဌော ပဉ္စဝဏ္ဏာယ ပီတိယာ နိရန္တရံ ဖုဋ္ဌသရီရော ပီတိဝိပ္ဖာရိတဝိဝဋ္ဋနိစ္စလလောစနော ဒိဋ္ဌဋ္ဌာနတော ပဋ္ဌာယ ဩဏတသရီရော ဘဂဝတော သရီရပ္ပဘာဝေမဇ္ဈံ အဇ္ဈောဂာဟေတွာ တတ္ထ နိမုဇ္ဇန္တော ဘဂဝတော သမီပံ ဥပသင်္ကမိတွာ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန ဝန္ဒိတွာ ဘဂဝတော ဟဒေ သမ္မာဟန္တော ပရိစုမ္ဗန္တော “ဒေသေတု မေ, ဘန္တေ, ဘဂဝါ ဓမ္မ”န္တိ အာဟ။ တေန ဝုတ္တံ – **“ဘဂဝတော ဟဒေ သိရသာ နိပတိတွာ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေစ – ‘ဒေသေတု မေ, ဘန္တေ, ဘဂဝါ ဓမ္မံ, ဒေသေတု သုဂတော ဓမ္မံ, ယံ မမဿ ဒီဃရတ္တံ ဟိတာယ သုခါယာ’”**တိ။

တတ္ထ **သုဂတော**တိ သောဘနဂမနတ္တာ, သုန္ဒရံ ဌာနံ ဂတတ္တာ, သမ္မာ ဂတတ္တာ, သမ္မာ ဂဒတ္တာ သုဂတော။ ဂမနမ္ပိ ဟိ ဂတန္တိ ဝုစ္စတိ, တဉ္စ ဘဂဝတော သောဘနံ ပရိသုဒ္ဓံ အနဝဇ္ဇံ။ ကိံ ပန တန္တိ? အရိယမဂ္ဂေါ။ တေန ဟေသ ဂမနေန ခေမံ ဒိသံ အသဇ္ဇမာနော ဂတော, အညေပိ ဂမေတီတိ သောဘနဂမနတ္တာ သုဂတော။ သုန္ဒရဉ္စေသ ဌာနံ အမတံ နိဗ္ဗာနံ ဂတောတိ သုန္ဒရံ ဌာနံ ဂတတ္တာ သုဂတော။ သမ္မာ စ ဂတတ္တာ သုဂတော တေန တေန မဂ္ဂေန ပဟီနေ ကိလေသေ ပုန အပစ္စာဂမနတော။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ –

> “သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန ယေ ကိလေသာ ပဟီနာ, တေ ကိလေသေ န ပုနေတိ န ပစ္စေတိ န ပစ္စာဂစ္ဆတီတိ သုဂတော။ သကဒါဂါမိ။ပေ။ အရဟတ္တမဂ္ဂေန။ပေ။ န ပစ္စာဂစ္ဆတီတိ သုဂတော”တိ (စူဠနိ. မေတ္တဂူမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၂၇)။

အထ ဝါ သမ္မာ ဂတတ္တာတိ တီသုပိ အဝတ္ထာသု သမ္မာပဋိပတ္တိယာ ဂတတ္တာ, သုပ္ပဋိပန္နတ္တာတိ အတ္ထော။ ဒီပင်္ကရပါဒမူလတော ဟိ ပဋ္ဌာယ ယာဝ မဟာဗောဓိမဏ္ဍာ တာဝ သမတိံသပာရမိပူရိတာယ သမ္မာပဋိပတ္တိယာ ဉာတတ္ထစရိယာယ လောကတ္ထစရိယာယ ဗုဒ္ဓတ္ထစရိယာယ ကောဋိံ ပာပုဏိတွာ သဗ္ဗလောကဿ ဟိတသုခမေဝ ပရိဗြူဟန္တော သဿတံ ဥစ္ဆေဒံ ကာမသုခံ အတ္တကိလမထန္တိ ဣမေ အန္တေ အနုပဂစ္ဆန္တိယာ အနုတ္တရာယ ဗောဇ္ဈင်္ဂဘာဝနာသင်္ခာတာယ မဇ္ဈိမာယ ပဋိပဒာယ အရိယသစ္စေသု တတော ပရံ သမဓိဂတမ္မာဓိပတေယျော သဗ္ဗသတ္တေသု အဝိသယာယ သမ္မာပဋိပတ္တိယာ စ ဂတော ပဋိပန္နောတိ ဧဝမ္ပိ သမ္မာ ဂတတ္တာ သုဂတော။ သမ္မာ စေသ ဂဒတိ ယုတ္တဋ္ဌာနေ ယုတ္တမေဝ တစံ ဘာသတီတိ သုဂတော။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ –

> “ကာလဝါဒီ , ဘူတဝါဒီ, အတ္ထဝါဒီ, ဓမ္မဝါဒီ, ဝိနယဝါဒီ, နိဓာနဝတိံ တစံ ဘာသိတာ ကာလေန သာပဒေသံ ပရိယန္တဝတိံ အတ္ထသံဟိတ”န္တိ (ဒီ. နိ. ၁.၉; မ. နိ. ၃.၁၄)။

အပရမ္ပိ ဝုတ္တံ –

“ယာ သာ တစာ အဘူတာ အတစ္ဆာ အနတ္ထသံဟိတာ, ယာ စ ပရေသံ အပ္ပိယာ အမနာပာ, န တံ တထာဂ တော တစံ ဘာသတီ”တိအာဒိ (မ. နိ. ၂.၈၆)။

ဇဝံ သမ္မာ ဂဒတ္တာပိ သုဂတော။

ယံ မမသ္သ ဒီဃရတ္တံ ဟိတာယ သုခါယာ တိ ယံ ဓမ္မဿ ဥပဒိသနံ စိရကာလံ မမ ဗျာနဝိမောက္ခာဒိဟိတာယ တ ဒဓိဂန္တဗ္ဗသုခါယ စ သိယာ။ **အကာလော ခေါ တာဝ ဗာဟိယာ**တိ တဝ ဓမ္မဒေသနာယ န တာဝ ကာလောတိ အတ္ထော။ ကိံ ပန ဘဂဝတော သတ္တဟိတပဋိပတ္တိယာ အကာလောပိ နာမ အတ္ထိ, ယတော ဘဂဝတ ကာလတာဒီတိ? ဝုစ္စတေ – ကာ လောတိ စေတ္ထ ဝေနေယျာနံ ဣန္ဒြိယပရိပာကကာလော အဓိပ္ပေတော။ ယသ္မာ ပန တဒါ ဗာဟိယဿ အတ္တနော ဣန္ဒြိယာနံ ပရိပက္ကာပရိပက္ကဘာဝေ ဒုဗ္ဗိညေယျော, တသ္မာ ဘဂဝတ တံ အဝတွာ အတ္တနော အန္တရာယိထိယံ ဌိ တဘာဝမဿ ကာရဏံ အပဒိသန္တော အာဟ **“အန္တရဃရံ ပဝိဋ္ဌမှာ”** တိ။ **ဒုဇ္ဇာန** န္တိ ဒုဗ္ဗိညေယျံ။ **ဇီဝိတန္တရာ ယာန**န္တိ ဇီဝိတဿ အန္တရာယကရဓမ္မာနံ ဝတ္တနံ အဝတ္တနံ တတိ ဝတ္တုကာမော သမ္မာမဝသေန “ဇီဝိတန္တရာယာ န”န္တိ အာဟ။ တထာ ဟိ အနေကပစ္စယပ္ပဋိဗဒ္ဓဝုတ္တိဇီဝိတံ အနေကရူပာ စ တဒန္တရာယာ။ ဝုတ္တဉှိ –

“အဇ္ဇေဝ ကိစ္စမာတပ္ပံ, ကော ဇညာ မရဏံ သုဝေ။
န ဟိ နော သင်္ဂရံ တေန, မဟာသေနေန မစ္စုနာ”တိ။ (မ. နိ. ၃.၂၇၂; နေတ္တိ. ၁၀၃)။

ကသ္မာ ပနာယံ ဇီဝိတန္တရာယမေဝ တာဝ ပုရက္ခရောတိ? “နိမိတ္တညုတာယ အဒိဋ္ဌကောသလ္လေန တ”တိ ကေစိ။ အပရေ “ဒေဝတာယ သန္တိကေ ဇီဝိတန္တရာယဿ သုတတ္တာ”တိ ဝဒန္တိ။ အန္တိမဘဝိကတ္တာ ပန ဥပနိဿယသမ္ပတ္တိ ယာ စောဒိယမာနော ဇေမာဟ။ န ဟိ တေသံ အပ္ပတ္တအရဟတ္တာနံ ဇီဝိတက္ခယော ဟောတိ။ ကိံ ပန ကာရဏာ ဘဂဝတ တဿ ဓမ္မံ ဒေသေတုကာမောဝ ဒွိက္ခတ္တုံ ပဋိက္ခိပိ? ဇဝံ ကိရဿ အဟောသိ “ဣမဿ မံ ဒိဋ္ဌကာလတော ပဋ္ဌာ ယ သကလသရီရံ ပီတိယာ နိရန္တရံ ဖုဋံ, အတိဗလဝ ပီတိဝေဂေ, ဓမ္မံ သုတွာပိ န တာဝ သက္ခိဿတိ ပဋိဝိဇ္ဈိတုံ။ ယာဝ ပန မဇ္ဈတ္တုပေက္ခာ သဏ္ဌာတိ, တာဝ တိဋ္ဌတု, ဝီသယောဇနသတံ မဂ္ဂံ အာဂတတ္တာ ဒရထောပိဿ ကာယေ ဗလဝ, သောပိ တာဝ ပဋိပ္ပဿမ္ဘတူ”တိ။ တသ္မာ ဒွိက္ခတ္တုံ ပဋိက္ခိပိ။ ကေစိ ပန “ဓမ္မဿဝနေ အာဒရဇနနတ္ထံ ဘဂဝတ ဇေမကာသီ”တိ ဝဒန္တိ။ တတိယတရံ ယာစိတော ပန မဇ္ဈတ္တုပေက္ခံ ဒရထပ္ပဋိပဿဒ္ဓိံ ပစ္စုပဋ္ဌိတဉ္စ သ္သ ဇီဝိတန္တရာယံ ဒိသွာ “ဣဒါနိ ဓမ္မဒေသနာယ ကာလော”တိ စိန္တေတွာ **“တသ္မာ တိဟာ”** တိအာဒိနာ ဓမ္မဒေသနံ အာရဘိ။

တတ္ထ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ တွံ ဥဿုက္ကဇာတော ဟုတွာ အတိဝိယ မံ ယာစသိ, ယသ္မာ တ ဇီဝိတန္တရာယာနံ ဒု ဇ္ဇာနတံ ဝဒသိ, ဣန္ဒြိယာနိ စ တေ ပရိပာကံ ဂတာနိ, တသ္မာ။ **တိဟာ**တိ နိပာတမတ္တံ။ **တေ**တိ တယာ **ဇဝ**န္တိ ဣဒါနိ ဝ တ္တဗ္ဗာကာရံ ဝဒတိ။

သိက္ခိတဗ္ဗ န္တိ အဓိသီလသိက္ခာဒီနံ တိဿန္နမ္ပိ သိက္ခာနံ ဝသေန သိက္ခနံ ကာတဗ္ဗံ။ ယထာ ပန သိက္ခိတဗ္ဗံ, တံ ဒဿေန္တော **“ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌမတ္တံ ဘဝိဿတီ”** တိအာဒိမာဟ။

တတ္ထ **ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌမတ္တ** န္တိ ရူပာယတနေ စက္ခုဝိညာဏေန ဒိဋ္ဌမတ္တံ။ ယထာ ဟိ စက္ခုဝိညာဏံ ရူပေ ရူပမတ္တမေဝ ပ ဿတိ, န အနိစ္စာဒိသဘာဝံ, ဇဝမေဝ သေသံ။ စက္ခုဒွာရိကဝိညာဏေန ဟိ မေ ဒိဋ္ဌမတ္တမေဝ ဘဝိဿတီတိ သိက္ခိတဗ္ ဗန္တိ အတ္ထော။ အထ ဝါ ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌံ နာမ စက္ခုဝိညာဏေန ရူပဝိဇာနနန္တိ အတ္ထော။ မတ္တန္တိ ပမာဏံ။ ဒိဋ္ဌာ မတ္တာ ဇေတဿာတိ ဒိဋ္ဌမတ္တံ, စက္ခုဝိညာဏမတ္တမေဝ စိတ္တံ ဘဝိဿတီတိ အတ္ထော။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယထာ အာပာထဂတေ ရူပေ စက္ခုဝိညာဏံ န ရဇ္ဇတိ, န ဒုဿတိ, န မုယှတိ, ဇဝံ ရာဂါဒိဝိရဟေန စက္ခုဝိညာဏမတ္တမေဝ မေ ဇ ဝနံ ဘဝိဿတိ, စက္ခုဝိညာဏပ္ပမာဏေနေဝ ဇဝနံ ဌပေဿာမီတိ။

အထ ဝါ ဒိဋ္ဌံ နာမ စက္ခုဝိညာဏေန ဒိဋ္ဌံ ရူပံ, ဒိဋ္ဌမတ္တံ နာမ တတ္ထေဝ ဥပ္ပန္နံ သမ္ပဋိစ္ဆနသန္တီရဏဝေါဋ္ဌဗ္
ဗနသင်္ခါတံ စိတ္တတ္တယံ။ ယထာ တံ န ရဇ္ဇတိ, န ဒုဿတိ, န မုယှတိ, ဧဝံ အာပါထဂတေ ရူပေ တေနေဝ သမ္ပဋိစ္
ဆနာဒိပ္ပမာဏေန ဇဝနံ ဥပ္ပာဒေဿာမိ, နာဟံ တံ ပမာဏံ အတိက္ကမိတွာ ရဇ္ဇနာဒိဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇိတုံ ဒဿာမီတိ ဧ
ဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဧသေဝ နယော သုတမုတေ ။ **မုတန္တိ** တဒါရမ္မဏဝိညာဏေဟိ သဒ္ဓိံ ဂန္ဓရသဖောဋ္ဌဗ္
ဗာယတနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဝိညာတေ ဝိညာတမတ္တန္တိ** ဧတ္ထ ပန ဝိညာတံ နာမ မနောဒွါရာဝဇ္ဇနေန ဝိညာတာရမ္မဏံ။ တ
သ္မိံ ဝိညာတေ ဝိညာတမတ္တန္တိ အာဝဇ္ဇနပ္ပမာဏံ။ ယထာ အာဝဇ္ဇနံ န ရဇ္ဇတိ, န ဒုဿတိ, န မုယှတိ, ဧဝံ ရဇ္ဇ
နာဒိဝသေန စ ဥပ္ပဇ္ဇိတုံ အဒတွာ အာဝဇ္ဇနပ္ပမာဏေနေဝ စိတ္တံ ဌပေဿာမီတိ အယမေတ္ထ အတ္ထော။ **ဧဝဉှိ
တေ, ဗာဟိယ, သိက္ခိတဗ္ဗန္တိ** ဧဝံ ဣမာယ ပဋိပဒါယ တယာ, ဗာဟိယ, တိဿန္နံ သိက္ခာနံ အနုဝတ္တနဝသေန သိက္
ခိတဗ္ဗံ။

ဣတိ ဘဂဝါ ဗာဟိယဿ သံခိတ္တရုစိတာယ ဆဟိ ဝိညာဏကာယေဟိ သဒ္ဓိံ ဆဒွါရာရမ္မဏဘေဒဘိန္နံ ဝိပဿ
နာယ ဝိသယံ ဒိဋ္ဌာဒီဟိ စတူဟိ ကောဋ္ဌာသေဟိ ဝိဘဇိတွာ တတ္ထဿ ဉာတတီရဏပရိညံ ဒဿေတိ။ ကထံ? ဧတ္ထ
ဟိ ရူပာယတနံ ပဿိတဗ္ဗဋ္ဌေန ဒိဋ္ဌံ နာမ, စက္ခုဝိညာဏံ ပန သဒ္ဓိံ တံဒွါရိကဝိညာဏေဟိ ဒဿနဋ္ဌေန, တဒုဘယမ္
ပိ ယထာပစ္စယံ ပဝတ္တမာနံ ဓမ္မမတ္တမေဝ, န ဧတ္ထ ကောစိ ကတ္တာ ဝါ ကာရေတာ ဝါ, ယတော တံ ဟုတွာ အဘာဝဋ္ဌေ
န အနိစ္စံ, ဥဒယဗ္ဗယပ္ပဋိပီဠနဋ္ဌေန ဒုက္ခံ, အဝသဝတ္တနဋ္ဌေန အနတ္တာတိ ကုတော တတ္ထ ပဏ္ဍိတဿ ရဇ္ဇနာ
ဒီနံ ဩကာသောတိ? အယမေတ္ထ အဓိပ္ပာယော သုတာဒီသုပိ။

ဣဒါနိ ဉာတတီရဏပရိညာသု ပတိဋ္ဌိတဿ ဥပရိ သဟ မဂ္ဂဖလေန ပဟာနပရိညံ ဒဿေတုံ, **“ယတော ခော
တေ, ဗာဟိယာ”**တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **ယတော**တိ ယဒါ, ယသ္မာ ဝါ။ **တေ**တိ တဝ။ **တတော**တိ တဒါ, တသ္မာ ဝါ။
တေနာတိ တေန ဒိဋ္ဌာဒိနာ, ဒိဋ္ဌာဒိပဋိဗဒ္ဓေန ရာဂါဒိနာ ဝါ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ဗာဟိယ, တဝ ယသ္မိံ ကာလေ ယေန
ဝါ ကာရဏေန ဒိဋ္ဌာဒီသု မယာ ဝုတ္တဝိဓိ ပဋိပဇ္ဇနဿ အဝိပရီတသဘာဝါဝဗောဓေန ဒိဋ္ဌာဒိမတ္တံ ဘဝိဿတိ,
တသ္မိံ ကာလေ တေန ဝါ ကာရဏေန ဒိဋ္ဌာဒိပဋိဗဒ္ဓေန ရာဂါဒိနာ သဟ န ဘဝိဿသိ, ရတ္တော ဝါ ဒုဋ္ဌော ဝါ မူဠ္
ဟော ဝါ န ဘဝိဿသိ, ပဟီနရာဂါဒိကတ္တာ တေန ဝါ ဒိဋ္ဌာဒိနာ သဟ ပဋိဗဒ္ဓော န ဘဝိဿသီတိ။ **တတော တွံ, ဗာ
ဟိယ, န တတ္ထာ**တိ ယဒါ ယသ္မာ ဝါ တွံ တေန ရာဂေန ဝါ ရတ္တော ဒေါသေန ဝါ ဒုဋ္ဌော မောဟေန ဝါ မူဠှော န
ဘဝိဿသိ, တဒါ တသ္မာ ဝါ တွံ တတ္ထ ဒိဋ္ဌာဒိကေ န ဘဝိဿသိ, တသ္မိံ ဒိဋ္ဌေ ဝါ သုတမုတဝိညာတေ ဝါ “ဧတံ
မမ, ဧသောဟမသ္မိ, ဧသော မေ အတ္တာ”တိ တဏှာမာနဒိဋ္ဌီဟိ အလ္လီနော ပတိဋ္ဌိတော န ဘဝိဿသိ။ ဧတ္တာဝ
တာ ပဟာနပရိညံ မတ္ထကံ ပါပေတွာ ခီဏာသဝဘူမိ ဒဿိတာ။

တတော တွံ, ဗာဟိယ, နေဝိဓ န ဟုရံ န ဥဘယမန္တရေနာတိ ယဒါ တွံ, ဗာဟိယ, တေန ရာဂါဒိနာ တတ္ထ ဒိဋ္ဌာ
ဒီသု ပဋိဗဒ္ဓော န ဘဝိဿသိ, တဒါ တွံ နေဝ ဣဓလောကေ န ပရလောကေ န ဥဘယတ္ထာပိ။ **ဧသေဝန္တော ဒုက္ခဿ
ာ**တိ ကိလေသဒုက္ခဿ စ ဝဋ္ဋဒုက္ခဿ စ အယမေဝ ဟိ အန္တော အယံ ပရိဝဋုမဘာဝေါတိ အယမေဝ ဟိ ဧတ္ထ
အတ္ထော။ ယေ ပန “ဥဘယမန္တရေနာ”တိ ပဒံ ဂဟေတွာ အန္တရာဘဝံ နာမ ဣစ္ဆန္တိ, တေသံ တံ မိစ္ဆာ။ အန္တရာ
ဘဝဿ ဟိ ဘာဝေါ အဘိဓမ္မေ ပဋိက္ခိတ္တောယေဝ။ အန္တရေနာတိ ဝစနံ ပန ဝိကပ္ပန္တရဒီပနံ, တသ္မာ အယမေတ္
ထ အတ္ထော – “နေဝ ဣဓ န ဟုရံ, အပရော ဝိကပ္ပော န ဥဘယ”န္တိ။

အထ ဝါ အန္တရေနာတိ ဝစနံ ပန ဝိကပ္ပန္တရာဘာဝဒီပနံ။ တဿတ္ထော – “နေဝ ဣဓ န ဟုရံ, ဥဘယမန္တရေ
ပန န အညဋ္ဌာနံ အတ္ထီ”တိ။ ယေပိ စ “အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယီ သမ္ဘဝေသီ”တိ စ ဣမေသံ သုတ္တပဒါနံ အတ္ထံ အ
ယောနိသော ဂဟေတွာ “အတ္ထိယေဝ အန္တရာဘဝေါ”တိ ဝဒန္တိ, တေပိ ယသ္မာ အဝိဟာဒီသု တတ္ထ တတ္ထ
အာယုဝေမဇ္ဈံ အနတိက္ကမိတွာ အန္တရာ အဂ္ဂမဂ္ဂါဓိဂမေန အနဝသေသကိလေသပရိနိဗ္ဗာနေန ပရိနိဗ္ဗာယတီတိ
အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယီ, န အန္တရာဘဝဘူတောတိ ပုရိမဿ သုတ္တပဒဿ အတ္ထော။ ပစ္ဆိမဿ စ ယေ ဘူတာ ဧဝ,
န ဘဝိဿန္တိ, တေ ခီဏာသဝါ ပုရိမပဒေ ဘူတာတိ ဝုတ္တာ။ တဗ္ဗိရုဒ္ဓတာယ သမ္ဘဝမေသန္တီတိ သမ္ဘဝေသိနော,
အပ္ပဟီနဘဝသံယောဇနတ္တာ သေခါ ပုထုဇ္ဇနာ စ။ စတူသု ဝါ ယောနီသု အဏ္ဍဇဇလာဗုဇသတ္တာ ယာဝ အဏ္ဍကော
သံ ဝတ္ထိကောသဉ္စ န ဘိန္ဒန္တိ, တာဝ သမ္ဘဝေသီ နာမ, အဏ္ဍကောသတော ဝတ္ထိကောသတော စ ဗဟိ နိက္ခန္တာ
ဘူတာ နာမ။ သံသေဒဇာ ဩပပါတိကာ စ ပဌမစိတ္တက္ခဏေ သမ္ဘဝေသီ နာမ, ဒုတိယစိတ္တက္ခဏတော ပဋ္ဌာယ ဘူတာ

နာမ။ ယေန ဝါ ဣရိယာပထေန ဇာယန္တိ, ယာဝ တတော အညံ န ပါပုဏန္တိ, တာဝ သမ္ဘဝေသိနော, တတော ပရံ ဘူတာတိ အတ္ထော။ တသ္မာ နတ္ထီတိ ပဋိက္ခိပိတဗ္ဗာ။ သတိ ဟိ ဥဇုကေ ဟဒယာနုဂတေ အတ္ထေ ကိံ အနိဒ္ဓာရိတသာမတ္ထိယေန အန္တရာဘဝေန ပရိကပ္ပိတေန ပယောဇနန္တိ။

ယေ ပန “သန္တာနဝသေန ပဝတ္တမာနာနံ ဓမ္မာနံ အဝိစ္ဆေဒေန ဒေသန္တရေသု ပါတုဘာဝော ဒိဋ္ဌော, ယထာ တံ ဝီဟိအာဒိအဝိညာဏကသန္တာနေ, ဧဝံ သဝိညာဏကသန္တာနေပိ အဝိစ္ဆေဒေန ဒေသန္တရေသု ပါတုဘာဝေန ဘဝိတဗ္ဗံ။ အယဉ္စ နယော သတိ အန္တရာဘဝေ ယုဇ္ဇတိ, န အညထာ”တိ ယုတ္တိံ ဝဒန္တိ။ တေန ဟိ ဣဒ္ဓိမတော စေတောဝသိပ္ပတ္တဿ စိတ္တာနုဂတိကံ ကာယံ အဓိဋ္ဌဟန္တဿ ခဏေန ဗြဟ္မလောကတော ဣဓူပသင်္ကမနေ ဣတော ဝါ ဗြဟ္မလောကဂမနေ ယုတ္တိ ဝတ္တဗ္ဗာ။ ယဒိ သဗ္ဗတ္ထေဝ အဝိစ္ဆိန္နဒေသေ ဓမ္မာနံ ပဝတ္တိ ဣစ္ဆိတာ, ယဒိပိ သိယာ ဣဒ္ဓိမန္တာနံ ဣဒ္ဓိဝိသယော အစိန္တေယျောတိ။ တံ ဣဓာပိ သမာနံ “ကမ္မဝိပါကော အစိန္တေယျော”တိ ဝစနတော။ တသ္မာ တံ တေသံ မတိမတ္တမေဝ။ အစိန္တေယျသဘာဝါ ဟိ သဘာဝဓမ္မာ, တေ ကတ္ထစိ ပစ္စယဝသေန ဝိစ္ဆိန္နဒေသေ ပါတုဘဝန္တိ, ကတ္ထစိ အဝိစ္ဆိန္နဒေသေ။ တထာ ဟိ မုခဃောသာဒီဟိ ပစ္စယေဟိ အညသ္မိံ ဒေသေ အာဒါသပဗ္ဗတပ္ပဒေသာဒိကေ ပဋိဗိမ္ဗပဋိဃောသာဒိကံ ပစ္စယုပ္ပန္နံ နိဗ္ဗတ္တမာနံ ဒိဿတိ, တသ္မာ န သဗ္ဗံ သဗ္ဗတ္ထ ဥပနေတဗ္ဗန္တိ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ။ ဝိတ္ထာရော ပန ပဋိဗိမ္ဗဿ ဥဒါဟရဏဘာဝသာဓနာဒိကော အန္တရာဘဝကထာဝိစာရော ကထာဝတ္ထုပ္ပကရဏဿ (ကထာ. ၅၀၅; ကထာ. အဋ္ဌ. ၅၀၅) ဋီကာယံ ဂဟေတဗ္ဗော။

အပရေ ပန “**ဣဓာ**တိ ကာမဘဝေ, **ဟုရန္တိ** အရူပဘဝေ, **ဥဘယမန္တရေနာ**တိ ရူပဘဝေ ဝုတ္တော”တိ။ အညေ “**ဣဓာ**တိ အဇ္ဈတ္တိကာယတနာနိ, **ဟုရန္တိ** ဗာဟိရာယတနာနိ, **ဥဘယမန္တရေနာ**တိ စိတ္တစေတသိကာ”တိ။ “**ဣဓာ**တိ ဝါ ပစ္စယဓမ္မာ, **ဟုရန္တိ** ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မာ, **ဥဘယမန္တရေနာ**တိ ပဏ္ဏတ္တိဓမ္မာ ဝုတ္တာ”တိ ဝဒန္တိ။ တံ သဗ္ဗံ အဋ္ဌကထာသု နတ္ထိ။ ဧဝံ တာဝ “ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌမတ္တံ ဘဝိဿတီ”တိအာဒိနာ ဒိဋ္ဌာဒိဝသေန စတုဓာ တေဘူမကဓမ္မာ သင်္ဂဟေတဗ္ဗာ။ တတ္ထ သုဘာသုခနိစ္စအတ္တဂ္ဂဟပရိဝဇ္ဇနမုခေန အသုဘဒုက္ခာနိစ္စာနတ္တာနုပဿနာ ဒဿိတာတိ ဟေဋ္ဌိမာဟိ ဝိသုဒ္ဓီဟိ သဒ္ဓိံ သင်္ခေပေနေဝ ဝိပဿနာ ကထိတာ။ “တတော တွံ, ဗာဟိယ, န တေနာ”တိ ဣမိနာ ရာဂါဒီနံ သမုစ္ဆေဒဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ မဂ္ဂေါ။ “တတော တွံ, ဗာဟိယ, န တတ္ထာ”တိ ဣမိနာ ဖလံ။ “နေဝိဓာ”တိ အာဒိနာ အနုပါဒိသေသာ ပရိနိဗ္ဗာနဓာတု ကထိတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တေန ဝုတ္တံ – “**အထ ခေါ ဗာဟိယဿ…ပေ… အာသဝေဟိ စိတ္တံ ဝိမုစ္စီ**”တိ။

ဣမာယ သံခိတ္တဒေသနာယ **တာဝဒေဝါ**တိ တသ္မိံယေဝ ခဏေ, န ကာလန္တရေ။ **အနုပါဒါယာ**တိ အဂ္ဂဟေတွာ။ **အာသဝေဟီ**တိ အာဘဝဂ္ဂံ အာဂေါတြဘုံ သဝနတော ပဝတ္တနတော စိရပါရိဝါသိယဋ္ဌေန မဒိရာဒိအာသဝသဒိသတာယ စ “အာသဝါ”တိ လဒ္ဓနာမေဟိ ကာမရာဂါဒီဟိ။ **ဝိမုစ္စီ**တိ သမုစ္ဆေဒဝိမုတ္တိယာ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝိမုတ္တိယာ စ ဝိမုစ္စိ နိဿဇ္ဇိ။ သော ဟိ သတ္ထု ဓမ္မံ သုဏန္တော ဧဝ သီလာနိ သောဓေတွာ ယထာလဒ္ဓံ စိတ္တသမာဓိံ နိဿာယ ဝိပဿနံ ပဋ္ဌပေတွာ ခိပ္ပာဘိညတာယ တာဝဒေဝ သဗ္ဗာသဝေ ခေပေတွာ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ အရဟတ္တံ ပါပုဏိ။ သော သံသာရသောတံ ဆိန္ဒိတွာ ကတဝဋ္ဋပရိယန္တော အန္တိမဒေဟဓရော ဟုတွာ ဧကူနဝီသတိယာ ပစ္စဝေက္ခဏာသု ပဝတ္တာသု ဓမ္မတာယ စောဒိယမာနော ဘဂဝန္တံ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစိ။ “ပရိပုဏ္ဏံ တေ ပတ္တစီဝရ”န္တိ ပုဋ္ဌော “န ပရိပုဏ္ဏ”န္တိ အာဟ။ အထ နံ သတ္ထာ “တေန ဟိ ပတ္တစီဝရံ ပရိယေသာ”တိ ဝတွာ ပက္ကာမိ။ တေန ဝုတ္တံ – “**အထ ခေါ ဘဂဝါ…ပေ… ပက္ကာမီ**”တိ။

သော ကိရ ကဿပဒသဗလဿ သာသနေ ဝီသဝဿသဟဿာနိ သမဏဓမ္မံ ကရောန္တော “ဘိက္ခုနာ နာမ အတ္တနာ ပစ္စယေ လဘိတွာ ယထာဒါနံ ကရောန္တေန အတ္တနာဝ ပရိဘုဉ္ဇိတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ ကဿစိ ဘိက္ခုဿပိ ပတ္တေန ဝါ စီဝရေန ဝါ သင်္ဂဟံ နာကာသိ, တေနဿ ဧဟိဘိက္ခုဥပသမ္ပဒါယ ဥပနိဿယော နာဟောသိ။ ကေစိ ပနာဟု – “သော ကိရ ဗုဒ္ဓသုညေ လောကေ စောရော ဟုတွာ ဓနုကလာပံ သန္နယှိတွာ အရညေ စောရိကံ ကရောန္တော ဧကံ ပစ္စေကဗုဒ္ဓံ ဒိသွာ ပတ္တစီဝရလောဘေန တံ ဥသုနာ ဝိဇ္ဈိတွာ ပတ္တစီဝရံ ဂဏှိ, တေနဿ ဣဒ္ဓိမယပတ္တစီဝရံ န ဥပ္ပဇ္ဇိဿတီတိ, သတ္ထာ တံ ဉတွာ ဧဟိဘိက္ခုဘာဝေန ပဗ္ဗဇ္ဇံ န အဒါသီ”တိ။ တမ္ပိ ပတ္တစီဝရပရိယေသနံ စရမာနံ ဧကော ဓေနု ဝေဂေန အာဂန္တွာ ပဟရိတွာ ဇီဝိတက္ခယံ ပါပေသိ။ တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ “**အထ ခေါ အစိရပက္ကန္တဿ ဘဂဝတော ဗာဟိယံ ဒါရုစီရိယံ ဂါဝီ တရုဏဝစ္ဆာ အဓိပတိတွာ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေသီ**”တိ။

တတ္ထ **အစိရပက္ကန္တဿာ**တိ န စိရံ ပက္ကန္တဿ ဘဂဝတော။ **ကဝိ တရုဏဝစ္ဆာ**တိ ကော ယက္ခိနီ တရုဏဝစ္ဆဓေနုရူပါ။ **အဓိပတိတွာ**တိ အဘိဘဝိတွာ မဒ္ဒိတွာ။ **ဇီဝိတာ ဝေရောပေသီ**တိ ပုရိမသ္မိံ အတ္တဘာဝေ လဒ္ဓါဃာတတာယ ဒိဋ္ဌမတ္တေနေဝ ဝေရိစိတ္တံ ဥပ္ပာဒေတွာ သိင်္ဂေန ပဟရိတွာ ဇီဝိတာ ဝေရောပေသိ။

သတ္ထာ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ကတဘတ္တကိစ္စော သမ္ဗဟုလေဟိ ဘိက္ခူဟိ သဒ္ဓိံ နဂရတော နိက္ခမန္တော ဗာဟိယဿ သရီရံ သင်္ကာရဋ္ဌာနေ ပတိတံ ဒိသွာ ဘိက္ခူ အာဏာပေသိ – “ဘိက္ခဝေ, ဧကသ္မိံ ဃရဒွါရေ ဌတွာ မဉ္စကံ အာဟရာပေတွာ ဣမံ သရီရံ နဂရတော နီဟရိတွာ ဈာပေတွာ ထူပံ ကရောထာ”တိ, ဘိက္ခူ တထာ အကံသု။ ကတွာ စ ပန ဝိဟာရံ ဂန္တွာ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ အတ္တနာ ကတကိစ္စံ အာရောစေတွာ တဿ အဘိသမ္ပရာယံ ပုစ္ဆိံသု။ အထ နေသံ ဘဂဝါ တဿ ပရိနိဗ္ဗုတဘာဝံ အာစိက္ခိ။ ဘိက္ခူ “တုမှေ, ဘန္တေ, ‘ဗာဟိယော အရဟတ္တံ ပတ္တော’တိ ဝဒထ, ကဒါ သော အရဟတ္တံ ပတ္တော”တိ ပုစ္ဆိံသု။ “မမ ဓမ္မံ သုတကာလေ”တိ စ ဝုတ္တေ “ကဒါ ပနဿ တုမှေဟိ ဓမ္မော ကထိတော”တိ? “ပိဏ္ဍာယ စရန္တေန အန္တရဝီထိယံ ဌတွာ”တိ။ “အပ္ပမတ္တကော သော, ဘန္တေ, တုမှေဟိ အန္တရဝီထိယံ ဌတွာ ကထိတဓမ္မော, ကထံ သော တာဝတကေန ဝိသေသံ နိဗ္ဗတ္တေသီ”တိ? “ကိံ, ဘိက္ခဝေ, မမ ဓမ္မံ ‘အပ္ပံ ဝါ ဗဟုံ ဝါ’တိ ပမိဏထ, အနေကာနိ ဂါထာသဟဿာနိပိ အနတ္ထသံဟိတာနိ န သေယျော, အတ္ထနိဿိတံ ပန ဧကမ္ပိ ဂါထာပဒံ သေယျော”တိ ဒဿေန္တော –

“သဟဿမပိ စေ ဂါထာ၊ အနတ္ထပဒသံဟိတာ။
ဧကံ ဂါထာပဒံ သေယျော၊ ယံ သုတွာ ဥပသမ္မတီ”တိ။ (ဓ. ပ. ၁၀၁) –

ဓမ္မပဒေ ဣမံ ဂါထံ ဝတွာ “န ကေဝလံ သော ပရိနိဗ္ဗာနမတ္တေန, အထ ခော မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ ခိပ္ပာဘိညာနံ အဂ္ဂဘာဝေနပိ ပူဇာရဟော”တိ ဒဿေန္တော “ဧတဒဂ္ဂံ, ဘိက္ခဝေ, မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ ခိပ္ပာဘိညာနံ, ယဒိဒံ ဗာဟိယော ဒါရုစီရိယော”တိ (အ. နိ. ၁.၂၁၆) တံ အာယသ္မန္တံ ဧတဒဂ္ဂေ ဌပေသိ။ တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ – **“အထ ခော ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ။ပေ။ ပရိနိဗ္ဗုတော, ဘိက္ခဝေ, ဗာဟိယော ဒါရုစီရိယော”**တိ။

တတ္ထ **ပစ္ဆာဘတ္တ**န္တိ ဘတ္တကိစ္စတော ပစ္ဆာ။ **ပိဏ္ဍပါတပဋိက္ကန္တော**တိ ပိဏ္ဍပါတပရိယေသနတော ပဋိနိဝတ္တော။ ပဒဒွယေနာပိ ကတဘတ္တကိစ္စောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **နီဟရိတွာ**တိ နဂရတော ဗဟိ နေတွာ။ **ဈာပေထာ**တိ ဒဟထ။ **ထူပဉ္စဿ ကရောထာ**တိ အဿ ဗာဟိယဿ သရီရဓာတုယော ဂဟေတွာ စေတိယဉ္စ ကရောထ ။ တတ္ထ ကာရဏမာဟ – **“သဗြဟ္မစာရီ ဝေါ, ဘိက္ခဝေ, ကာလင်္ကတော”**တိ။ တဿတ္ထော – ယံ တုမှေ သေဋ္ဌဋ္ဌေန ဗြဟ္မံ အဓိသီလာဒိပဋိပတ္တိဓမ္မံ သဒ္ဓိံ စရထ, တံ သော တုမှေဟိ သမာနံ ဗြဟ္မံ အစရီတိ သဗြဟ္မစာရီ မရဏကာလဿ ပတ္တိယာဝ ကာလင်္ကတော, တသ္မာ တံ မဉ္စကေန နီဟရိတွာ ဈာပေထ, ထူပဉ္စဿ ကရောထာတိ။

တဿ ကာ ဂတီတိ ပဉ္စသု ဂတီသု တဿ ကတမာ ဂတိ ဥပပတ္တိ ဘဝဘူတာ, **ဂတီ**တိ နိပ္ဖတ္တိ, အရိယော ပုထုဇ္ဇနော ဝါတိ ကာ နိဋ္ဌာတိ အတ္ထော။ **အဘိသမ္ပရာယော**တိ ပေစ္စ ဘဝုပ္ပတ္တိ ဘဝနိရောဓော ဝါ။ ကိဉ္စာပိ တဿ ထူပကရဏာဏတ္တိယာဝ ပရိနိဗ္ဗုတဘာဝေါ အတ္ထတော ပကာသိတော ဟောတိ, ယေ ပန ဘိက္ခူ တတ္တကေန န ဇာနိံသု, တေ “တဿ ကာ ဂတီ”တိ ပုစ္ဆိံသု။ ပါကဋတရံ ကာရာပေတုကာမာ တထာ ဘဂဝန္တံ ပုစ္ဆိံသု။

ပဏ္ဍိတောတိ အဂ္ဂမဂ္ဂပညာယ အဓိဂတတ္တာ ပဏ္ဍေန ဣတော ဂတော ပဝတ္တောတိ ပဏ္ဍိတော။ **ပစ္စပါဒီ**တိ ပဋိပဇ္ဇိ။ **ဓမ္မဿာ**တိ လောကုတ္တရဓမ္မဿ။ **အနုဓမ္မ**န္တိ သီလဝိသုဒ္ဓိအာဒိပဋိပဒာဓမ္မံ။ အထ ဝါ **ဓမ္မဿာ**တိ နိဗ္ဗာနဓမ္မဿ။ **အနုဓမ္မ**န္တိ အရိယမဂ္ဂဖလဓမ္မံ။ **န စ မံ ဓမ္မာဓိကရဏ**န္တိ ဓမ္မဒေသနာဟေတု န စ မံ ဝိဟေသေသိ ယထာနုသိဋ္ဌံ ပဋိပန္နတ္တာ။ ယော ဟိ သတ္ထု သန္တိကေ ဓမ္မံ သုတွာ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဝါ ဂဟေတွာ ယထာနုသိဋ္ဌံ န ပဋိပဇ္ဇတိ, သော သတ္ထာရံ ဝိဟေသေတိ နာမ။ ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ – “ဝိဟိံသသညီ ပဂုဏံ န ဘာသိံ, ဓမ္မံ ပဏီတံ မနုဇေသု ဗြဟ္မေ”တိ (မဟာဝ. ၉; မ. နိ. ၁.၂၈၃; ၂.၃၃၉)။ အထ ဝါ **န စ မံ ဓမ္မာဓိကရဏ**န္တိ န စ ဣမံ ဓမ္မာဓိကရဏံ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ဝဋ္ဋဒုက္ခတော နိယျာနဟေတုဘူတံ ဣမံ မမ သာသနဓမ္မံ သုပ္ပဋိပန္နတ္တာ န ဝိဟေသေတိ။ ဒုပ္ပဋိပန္နော ဟိ သာသနံ ဘိန္ဒန္တော သတ္ထု ဓမ္မသရီရေ ပဟာရံ ဒေတိ နာမ။ အယံ ပန သမ္မာပဋိပတ္တိံ မတ္ထကံ ပာပေတွာ အ

နုပာဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ပရိနိဗ္ဗာယိ။ တေန ဝုတ္တံ – **“ပရိနိဗ္ဗုတော, ဘိက္ခဝေ, ဗာဟိယော အရုစီရိယော”**တိ။

တေမတ္တံ ဝိဒိတွတ တိ တော် ထေရဿ ဗာဟိယဿ အနုပာဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ပရိနိဗ္ဗုတဘာဝံ, တထာ ပရိနိဗ္ဗုတာနဥ္စ ခီဏာသတနံ ဂတိယာ ပစုရဇနေဟိ ဒုဗ္ဗိညေယျဘာဝံ သဗ္ဗာကာရတော ဝိဒိတွာ။ **ဣမံ ဥဒာနန္တိ** ဣမံ အပ္ပတိဋ္ဌိတပရိနိဗ္ဗာနာနုဘာဝဒီပကံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ။

တတ္ထ **ယတ္ထာ** တိ ယသ္မိံ နိဗ္ဗာနေ အာပေ စ န ကဓတိ, ပထဝီ စ တေဇော စ တယော စ န ကဓတိ, န ပတိဋ္ဌာတိ။ ကသ္မာ? နိဗ္ဗာနဿ အသင်္ခတသဘာဝတ္တာ။ န ဟိ တတ္ထ သင်္ခတဓမ္မာနံ လေသောပိ သမ္ဘဝတိ။ **သုက္ကာ** တိ သုက္ကဝဏ္ဏတာယ သုက္ကာတိ လဒ္ဓနာမာ ဂဟနက္ခတ္တတာရကာ။ **န ဇောတန္တီ** တိ န ဘာသန္တိ။ **အာဒိစ္စော နပ္ပကာသတီ**တိ တီသု ဒီပေသု ဧကေသ္မိံ ခဏေ အာလောကဖရဏသမတ္ထော အာဒိစ္စောပိ အာဘာဝသေန န ဒိဗ္ဗတိ။ **န တတ္ထ စန္ဒိမာ ဘာတီ**တိ သတိပိ ဘာသုရဘာဝေ ကန္တသီတလကိရဏော စန္ဒောပိ တသ္မိံ နိဗ္ဗာနေ အဘာဝတော ဧဝ အတ္တနော ဇုဏှာဟာဝိဘာသနေန န ဝိရောစတိ။ ယဒိ တတ္ထ စန္ဒိမသူရိယာဒယော နတ္ထိ, လောကန္တရော ဝိယ နိစ္စန္ဓကာရမေဝ တံ ဘဝေယျာတိ အာသင်္ကံ သန္ဓာယာဟ **“တမော တတ္ထ န ဝိဇ္ဇတီ”** တိ။ သတိ ဟိ ရူပဘာဝေ တမော နာမ န သိယာ။

ယဒာ စ အတ္တနာ ဝေဒိ, မုနိ မောနေန ဗြာဟ္မဏော တိ စတုသစ္စမုနနတော မောနန္တိ လဒ္ဓနာမေန မဂ္ဂဉာဏေန ကာယမောနေယျာဒီဟိ စ သမန္နာဂတတ္တာ “မုနီ”တိ လဒ္ဓနာမော အရိယသာဝကဗြာဟ္မဏော တေနေဝ မောနသင်္ခာတေန ပဋိဝေဓဉာဏေန ယဒာ ယသ္မိံ ကာလေ အဂ္ဂမဂ္ဂက္ခဏေ အတ္တနာ သယမေဝ အနုဿုတဒိကေ ပဟာယ အတ္တပစ္စက္ခံ ကတွာ နိဗ္ဗာနံ ဝေဒိ ပဋိဝိဇ္ဈိ။ “အဝေဒီ”တိပိ ပဌန္တိ, အညာသီတိ အတ္ထော။ **အထ ရူပါ အရူပါ စ, သုခဒုက္ခာ ပမုစ္စတီ**တိ **အထာ**တိ တဿ နိဗ္ဗာနဿ ဇာနနတော ပစ္ဆာ။ **ရူပါ**တိ ရူပဓမ္မာ, တေန ပဉ္စဝေါကာရဘဝတော ဧကဝေါကာရဘဝတော စ ဂဟိတော ဟောတိ။ **အရူပါ**တိ အရူပဓမ္မာ, တေန ရူပေနာမိဿီကတော အရူပဘဝတော ဂဟိတော ဟောတိ။ သော “စတုဝေါကာရဘဝတော”တိပိ ဝုစ္စတိ။ **သုခဒုက္ခာ** တိ သဗ္ဗတ္ထ ဥပ္ပဇ္ဇနကသုခဒုက္ခတောပိ ဝဋ္ဋတော။ အထ တ **ရူပါ**တိ ရူပလောကပဋိသန္ဓိတော။ **အရူပါ**တိ အရူပလောကပဋိသန္ဓိတော။ **သုခဒုက္ခာ** တိ ကာမာဝစရပဋိသန္ဓိတော။ ကာမဘဝတော ဟိ ဗြာမိဿသုခဒုက္ခော။ ဧဝမေတသ္မာ သကလတောပိ ဝဋ္ဋတော အစ္စန္တမေဝ မုစ္စတီတိ ကထာဒ္ဝယေနပိ ဘဂဝတ “မယှံ ပုတ္တဿ ဗာဟိယဿ ဧဝရူပါ နိဗ္ဗာနဂတီ”တိ ဒဿေတိ။

ဒသမသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဋ္ဌိတာ စ ဗောဓိဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ။

၂. မုစလိန္ဒဝဂ္ဂေါ

၁. မုစလိန္ဒသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၁. မုစလိန္ဒဝဂ္ဂဿ ပဌမေ **မုစလိန္ဒမူလေ** တိ ဧတ္ထ မုစလိန္ဒော ဝုစ္စတိ နီပရုက္ခော။ သော "နိစုလော"တိပိ ဝုစ္စတိ, တဿ သမီပေ။ ကေစိ ပန "မုစလောတိ တဿ ရုက္ခဿ နာမံ, တံ ဝနဇေဋ္ဌကတာယ ပန မုစလိန္ဒောတိ ဝုတ္တ"န္တိ ဝဒန္တိ။ **မဟာ အကာလမေဃော**တိ အသမ္ပတ္တေ ဝဿကာလေ ဥပ္ပန္နမဟာမေဃော။ သော ဟိ ဂိမှာနံ ပစ္ဆိမေ မာသေ သကလစက္ကဝါဠဂဗ္ဘံ ပူရေန္တော ဥဒပါဒိ။ **သတ္တာဟဝဒ္ဒလိကာ** တိ တသ္မိံ ဥပ္ပန္နေ သတ္တာဟံ အဝိစ္ဆိန္နဝုဋ္ဌိကာ အဟောသိ။ **သီတဝာတဒုဒ္ဒိနီ** တိ သာ စ သတ္တာဟဝဒ္ဒလိကာ ဥဒကဖုသိတသမ္မိဿေန သီတဝာတေန သမန္တတော ပရိဗ္ဘမန္တေန ဒုသိတဒိဝသတ္တာ ဒုဒ္ဒိနီ နာမ အဟောသိ။ **မုစလိန္ဒော နာမ နာဂရာဇာ** တိ တသ္သေဝ မုစလိန္ဒရုက္ခဿ သမီပေ ပောက္ခရဏိယာ ဟေဋ္ဌာ နာဂဘဝနံ အတ္ထိ, တတ္ထ နိဗ္ဗတ္တော မဟာနုဘာဝေါ နာဂရာဇာ။ **သကဘဝနာ**တိ အတ္တနော နာဂဘဝနတော။ **သတ္တက္ခတ္တုံ ဘောဂေဟိ ပရိက္ခိပိတ္ဝာ** တိ သတ္တဝါရေ အတ္တနော သရီရဘောဂေဟိ ဘဂဝတော ကာယံ ပရိဝါရေတွာ။ **ဥပရိမုဒ္ဓနိ မဟန္တံ ဖဏံ ဝိဟစ္စာ** တိ ဘဂဝတော မုဒ္ဓပ္ပဒေသဿ ဥပရိ အတ္တနော မဟန္တံ ဖဏံ ပသာရေတွာ။ "ဖဏံ ကရိတွာ"တိပိ ပာဌော, သော ဧဝတ္ထော။

တဿ ကိရ နာဂရာဇဿ ဧတဒဟောသိ "ဘဂဝါ စ မယှံ ဘဝနသမီပေ ရုက္ခမူလေ နိသိန္နော, အယဉ္စ သတ္တာဟဝဒ္ဒလိကာ ဝတ္တတိ, ဝါသာဂါရမဿ လဒ္ဓုံ ဝဋ္ဋတီ"တိ။ သော သတ္တရတနမယံ ပာသာဒံ နိမ္မိနိတုံ သက္ကောန္တောပိ "ဧဝံ ကတေ ကာယသာရော ဂဟိတော န ဘဝိဿတိ, ဒသဗလဿ ကာယဝေယျာဝစ္စံ ကရိဿာမီ"တိ မဟန္တံ အတ္တဘာဝံ ကတွာ သတ္ထာရံ သတ္တက္ခတ္တုံ ဘောဂေဟိ ပရိက္ခိပိတွာ ဥပရိ ဖဏံ ကတွာ ဓာရေသိ။ "ပရိက္ခေပဗ္ဘန္တရံ လောဟပါသာဒေ ဘဏ္ဍာဂါရဂဗ္ဘပ္ပမာဏံ အဟောသီ"တိ ခန္ဓကဋ္ဌကထာယံ (မဟာဝ. အဋ္ဌ. ၅) ဝုတ္တံ။ မဇ္ဈိမဋ္ဌကထာယံ ပန "ဟေဋ္ဌာလောဟပါသာဒပ္ပမာဏ"န္တိ (မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၂၈၄)။ "ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတေန ဣရိယာပထေန သတ္ထာ ဝိဟရိဿတီ"တိ ကိရ နာဂရာဇဿ အဇ္ဈာသယော။ ဘဂဝါ ပန ယထာနိသိန္နောဝ သတ္တာဟံ ဝီတိနာမေသိ။ တဉ္စ ဌာနံ သုပိဟိတဝါတပါနံ သုဖုသိတအဂ္ဂဠဒွါရံ ကူဋာဂါရံ ဝိယ အဟောသိ။ **မာ ဘဂဝန္တံ သီတ** န္တိအာဒိ တဿ တထာ ကရိတွာ ဌာနကာရဏပရိဒီပနံ။ သော ဟိ "မာ ဘဂဝန္တံ သီတံ ဗာဓယိတ္ထ, မာ ဥဏှံ, မာ ဍံသာဒိသမ္ဖဿော ဗာဓယိတ္ထာ"တိ တထာ ကရိတွာ အဋ္ဌာသိ။

တတ္ထ ကိဉ္စာပိ သတ္တာဟဝဒ္ဒလိကာယ ဥဏှမေဝ နတ္ထိ, သစေ ပန အန္တရန္တရာ မေဃော ဝိဂစ္ဆေယျ, ဥဏှံ ဘဝေယျ, တမ္ပိ မာ ဗာဓယိတ္ထာတိ ဧဝံ တဿ စိန္တေတုံ ယုတ္တံ။ ကေစိ ပနေတ္ထ ဝဒန္တိ "ဥဏှဂ္ဂဟဏံ ဘောဂပရိက္ခေပဿ ဝိပုလဘာဝကရဏေ ကာရဏကိတ္တနံ။ ခုဒ္ဒကေ ဟိ တသ္မိံ ဘဂဝန္တံ နာဂဿ သရီရသမ္ဖုဋ္ဌာ ဥသ္မာ ဗာဓေယျ, ဝိပုလဘာဝကရဏေန ပန တာဒိသံ 'မာ ဥဏှံ ဗာဓယိတ္ထာ'တိ တထာ ကရိတွာ အဋ္ဌာသီ"တိ။

ဝိဒ္ဓ န္တိ ဥဗ္ဗိဒ္ဓံ, မေဃဝိဂမေန ဒူရီဘူတန္တိ အတ္ထော။ **ဝိဂတဝလာဟက**န္တိ အပဂတမေဃံ။ **ဒေဝ**န္တိ အာကာသံ။ **ဝိဒိတွာ**တိ "ဣဒါနိ ဝိဂတဝလာဟကော အာကာသော, နတ္ထိ ဘဂဝတော သီတာဒိဥပဒ္ဒဝေါ"တိ ဉတွာ။ **ဝိနိဝေဌေတွာ**တိ အပနေတွာ။ **သကဝဏ္ဏ**န္တိ အတ္တနော နာဂရူပံ။ **ပဋိသံဟရိတွာ**တိ အန္တရဓာပေတွာ။ **မာဏဝကဝဏ္ဏ**န္တိ ကုမာရကရူပံ။

ဧတမတ္ထံ န္တိ ဝိဝေကသုခပ္ပဋိသံဝေဒိနော ယတ္ထ ကတ္ထစိ သုခမေဝ ဟောတီတိ ဧတမတ္ထံ သဗ္ဗာကာရေန ဇာနိတွာ။ **ဣမံ ဥဒာန**န္တိ ဣမံ ဝိဝေကသုခါနုဘာဝဒီပကံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ။

တတ္ထ **သုခော ဝိဝေကော**တိ နိဗ္ဗာနသင်္ခါတော ဥပဓိဝိဝေကော သုခော။ **တုဋ္ဌဿ** တိ စတုမဂ္ဂဉာဏသန္တောသေန တုဋ္ဌဿ။ **သုတဓမ္မဿ** တိ ပကာသိတဓမ္မဿ ဝိဿုတဓမ္မဿ။ **ပဿတော** တိ တံ ဝိဝေကံ, ယံ ဝါ ကိဉ္စိ ပဿိတဗ္ဗံ နာမ, တံ သဗ္ဗံ အတ္တနော ဝီရိယဗလာဓိဂတေန ဉာဏစက္ခုနာ ပဿန္တဿ။ **အဗျာပဇ္ဇ** န္တိ အကုပ္ပနဘာဝေါ, ဧတေန မေတ္တာပုဗ္ဗဘာဂေါ ဒဿိတော။ **ပါဏဘူတေသု သံယမော**တိ သတ္တေသု စ သံယမော အဝိဟိံသနဘာဝေါ သုခောတိ အတ္ထော။ ဧတေန ကရုဏာပုဗ္ဗဘာဂေါ ဒဿိတော။

သုခာ ဝိရာဂတာ လောကေတိ ဝိဂတရာဂတာပိ လောကေ သုခါ။ ကီဒိသီ? **ကာမာနံ သမတိက္ကမော** တိ, ယာ ကာမာနံ သမတိက္ကမောတိ ဝုစ္စတိ, သာ ဝိဂတရာဂတာပိ သုခါတိ အတ္ထော, ဧတေန အနာဂါမိမဂ္ဂေါ ကထိတော။ **အသ္မိမာနဿ ယော ဝိနယော**တိ ဣမိနာ ပန အရဟတ္တံ ကထိတံ။ အရဟတ္တဉှိ အသ္မိမာနဿ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝိနယောတိ ဝုစ္စတိ, ဣတော ပရဉ္စ သုခံ နာမ နတ္ထိ, တေနာဟ **''ဧတံ ဝေ ပရမံ သုခ''**န္တိ။ ဧဝံ အရဟတ္တေန ဒေသနာယ ကူဋံ ဂဏှိ တိ။

ပဌမသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. ရာဇသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၂. ဒုတိယေ **သမ္ဗဟုလာန**န္တိ ဝိနယပရိယာယေန တယော ဇနာ ''သမ္ဗဟုလာ''တိ ဝုစ္စန္တိ, တတော ပရံ သင်္ဃော။ သုတ္တန္တပရိယာယေန ပန တယော တယော ဧဝ, တတော ဥဒ္ဓံ သမ္ဗဟုလာ။ တသ္မာ ဣဓာပိ သုတ္တန္တပရိယာယေန သမ္ဗဟုလာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ဥပဋ္ဌာနသာလာယ**န္တိ ဓမ္မသဘာမဏ္ဍပေ။ သာ ဟိ ဓမ္မံ ဒေသေတုံ အာဂတဿ တထာဂတဿ ဘိက္ခူနံ ဥပဋ္ဌာနကရဏဋ္ဌာနန္တိ ''ဥပဋ္ဌာနသာလာ''တိ ဝုစ္စတိ။ အထ တ ယတ္ထ ဘိက္ခူ ဝိနယံ ဝိနိစ္ဆိနန္တိ, ဓမ္မံ ကထေန္တိ, သာကစ္ဆံ သမာပဇ္ဇန္တိ, သန္နိပတနဝသေန ပကတိယာ ဥပတိဋ္ဌန္တိ, သာ သာလာပိ မဏ္ဍပောပိ ''ဥပဋ္ဌာနသာလာ''တွေဝ ဝုစ္စတိ။ တတ္ထာပိ ဟိ ဗုဒ္ဓာသနံ နိစ္စံ ပညတ္တမေဝ ဟောတိ။ ဣဒဉှိ ဗုဒ္ဓါနံ ဓရမာနကာလေ ဘိက္ခူနံ စာရိတ္တံ။ **သန္နိသိန္နာန**န္တိ နိသဇ္ဇနဝသေန သင်္ဂမ္မ နိသိန္နာနံ။ **သန္နိပတိတာန**န္တိ တတော တတော အာဂန္တွာ တ သန္နိပတနဝသေန သန္နိပတိတာနံ။ အထ တ ဗုဒ္ဓာသနံ ပုရတော ကတွာ တ သတ္ထု သမ္မုခေ ဝိယ အာဒရုပ္ပတ္တိယာ သက္ကစ္စံ နိသီဒနဝသေန သန္နိသိန္နာနံ, သမာနဇ္ဈာသယတ္တာ အညမညသ္မိံ အဇ္ဈာသယေန သုဋ္ဌု သမ္မာ စ နိပတနဝသေန သန္နိပတိတာနံ။ **အယ**န္တိ ဣဒါနိ ဝုစ္စမာနံ နိဒ္ဒိသတိ။ **အန္တရာကထာ** တိ ကမ္မဋ္ဌာနမနသိကာရဥဒ္ဒေသပရိပုစ္ဆာဒီနံ အန္တရာ အညာ ကော ကထာ, အထ တ မဇ္ဈန္ဟိကေ လဒ္ဓဿ သုဂတောဝါဒဿ, သာယံ လဘိတဗ္ဗဿ ဓမ္မဿ သဝနဿ စ အန္တရာ ပဝတ္တတ္တာ အန္တရာကထာ, သမဏသမာစာရဿေဝ တ အန္တရာ ပဝတ္တာ အညာ ကော ကထာတိ အန္တရာကထာ။ **ဥဒပါဒီ**တိ ဥပ္ပန္နာ။

ဣမေသံ ဒွိန္နံ ရာဇူနန္တိ နိဒ္ဓါရဏေ သာမိဝစနံ။ **မဟဒ္ဓနတရော တ** တိအာဒီသု ပထဝိယံ နိခဏိတွာ တ ဌပိတံ သတ္တရတနနိစယသင်္ခာတံ မဟန္တံ ဓနံ ဧတဿာတိ မဟဒ္ဓနော, ဒွီသု အယံ အတိသယေန မဟဒ္ဓနောတိ **မဟဒ္ဓနတရော** ။ တသဒ္ဒော ဝိကပ္ပတ္ထော။ သေသပဒေသုပိ ဧသေဝ နယော။ အယံ ပန ဝိသေသော – နိစ္စပရိဗ္ဗယဝသေန မဟန္တော ဘောဂေါ ဧတဿာတိ **မဟာဘောဂေါ**။ ဒေဝသိကံ ပဝိသနအာယဘူတော မဟန္တော ကောသော ဧတဿာတိ **မဟာကောသော**။ အပရေ ပန ''ဒေဝသိကံ ပဝိသနအာယဘူတံ မဏိသာရဖေဂ္ဂုဂုမ္ဗာဒိဘေဒဘိန္နံ ပရိဂ္ဂဟဝတ္ထု ဓနံ, တဒေဝ သာရဂဗ္ဘာဒီသု နိဟိတံ ကောသော''တိ ဝဒန္တိ။ ဝဇိရော, မဟာနီလော, ဣန္ဒနီလော, မရကတော, ဝေဠုရိယော, ပဒုမရာဂေါ, ဖုဿရာဂေါ, ကက္ကေတနော, ပုလာကော, ဝိမလော, လောဟိတင်္ကော , ဖလိကော, ပဝါဠော, ဇောတိရသော, ဂေါမုတ္တကော, ဂေါမေဒကော, သောဂန္ဓိကော, မုတ္တာ, သင်္ခော, အဉ္ဇနမူလော, ရာဇပဋ္ဋော, အမတံသကော, ပိယကော, ဗြာဟ္မဏီ စာတိ စတုဗ္ဗီသတိ **မဏိ** နာမ။ သတ္တ လောဟာနိ ကဟာပဏော စ **သာရော** နာမ။ သယနစ္ဆာဒနပာဝုရဏဂဇဒန္တသိလာဒီနိ **ဖေဂ္ဂု** နာမ။ စန္ဒနာဂရုကုင်္ကုမတဂရကပ္ပူရာဒိ **ဂုမ္ဗာ** နာမ။ တတ္ထ ပုရိမေန အာဒိသဒ္ဒေန သာလိဝီဟိအာဒိ မုဂ္ဂမာသာဒိပုဗ္ဗဏ္ဏာပရဏ္ဏဘေဒံ ဓညဝိကတိံ အာဒိံ ကတွာ ယံ သတ္တာနံ ဥပဘောဂပရိဘောဂဘူတံ ဝတ္ထု, တံ သဗ္ဗံ သင်္ဂယှတိ။ မဟန္တံ ဝိဇိတံ ရဋ္ဌံ ဧတဿာတိ **မဟာဝိဇိတော**။ မဟန္တော ဟတ္ထိအဿာဒိတဟနော ဧတဿာတိ **မဟာတဟနော**။ မဟန္တံ သေနာဗလဉ္စေဝ ထာမဗလဉ္စ ဧတဿာတိ **မဟဗ္ဗလော** ။ ဣစ္ဆိတနိဗ္ဗတ္တိသင်္ခာတာ ပုညကမ္မနိပ္ဖန္နာ မဟတီ ဣဒ္ဓိ ဧတဿာတိ **မဟိဒ္ဓိကော** ။ တေဇသင်္ခာတော ဥဿာဟမန္တပဘုသတ္တိသင်္ခာတော တ မဟန္တော အာနုဘာဝေါ ဧတဿာတိ **မဟာနုဘာဝေါ**။

ဧတ္ထ စ ပဌမေန အာယသမ္ပဒါ, ဒုတိယေန ဝိတ္တူပကရဏသမ္ပဒါ, တတိယေန ဝိဘဝသမ္ပဒါ, စတုတ္ထေန ဇနပဒသမ္ပဒါ, ပဉ္စမေန ယာနသမ္ပဒါ, ဆဋ္ဌေန ပရိတရသမ္ပဒါယ သဒ္ဓိံ အတ္တသမ္ပဒါ, သတ္တမေန ပုညကမ္မသမ္ပဒါ, အဋ္ဌမေန ပဘာဝသမ္ပဒါ တေသံ ရာဇူနံ ပကာသိတာ ဟောတိ။ တေန ယာ သာ သာမိသမ္ပတ္တိ, အမစ္စသမ္ပတ္တိ, သေနာသမ္ပတ္တိ, ရဋ္ဌ

ဌာသမ္ပတ္တိ, ဝိဘဝသမ္ပတ္တိ, မိတ္တသမ္ပတ္တိ, ဒုဂ္ဂသမ္ပတ္တီတိ သတ္တ ပကတိသမ္ပဒာ ရာဇူနံ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာ။ တာ သဗ္ဗာ ယထာရဟံ ပရိဒီပိတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

အနာဒီဟိ စတူဟိ သင်္ဂဟဝတ္ထူဟိ ပရိသံ ရဉ္ဇေတီတိ **ရာဇာ**။ မဂဓာနံ ဣဿရောတိ **မာဂဓော**။ မဟတိယာ သေနာယ သမန္နာဂတတ္တာ သေနိယဂေါတ္တတ္တာ တ **သေနိယော**။ ဗိမ္ဗီ ဝုစ္စတိ သုဝဏ္ဏံ, တသ္မာ သာရဗိမ္ဗိဝဏ္ဏတာယ **ဗိမ္ဗိသာရော** ။ ကေစိ ပန ''နာမမေဝေတံ တဿ ရညော''တိ ဝဒန္တိ။ ပစ္စာမိတ္တံ ပရသေနံ ဇိနာတီတိ **ပသေနဒိ**။ ကောသလရဋ္ဌဿ အဓိပတီတိ **ကောသလော**။ **အယဥ္စရဟိ** တိ ဧတ္ထ **စရဟီ**တိ နိပါတမတ္တံ။ **ဝိပ္ပကတာ** တိ အပရိယောသိတာ။ အယံ တေသံ ဘိက္ခူနံ အန္တရာကထာ အနိဋ္ဌိတာတိ အတ္ထော။

သာယန္ဟသမယန္တိ သာယန္ဟေ ဧကံ သမယံ။ **ပဋိသလ္လာနာ ဝုဋ္ဌိတော** တိ တတော တတော ရူပါဒိအာရမ္မဏတော စိတ္တဿ ပဋိသံဟရဏတော ပဋိသလ္လာနသင်္ခါတာယ ဖလသမာပတ္တိတော ယထာကာလပရိစ္ဆေဒံ ဝုဋ္ဌိတော။ ဘဂဝါ ဟိ ပုဗ္ဗဏှသမယံ ဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝုတော သာဝတ္ထိံ ပဝိသိတွာ ဘိက္ခူနံ သုလဘပိဏ္ဍပါတံ ကတွာ ကတဘတ္တကိစ္စော ဘိက္ခူဟိ သဒ္ဓိံ သာဝတ္ထိတော နိက္ခမိတွာ ဝိဟာရံ ပဝိသိတွာ ဂန္ဓကုဋိပ္ပမုခေ ဌတွာ ဝတ္တံ ဒဿေတွာ ဌိတာနံ ဘိက္ခူနံ ယထာသမုဋ္ဌိတံ သုဂတောဝါဒံ ဒတွာ တေသု အရညရုက္ခမူလာဒိဒိဝါဋ္ဌာနံ ဥဒ္ဒိဿ ဂတေသု ဂန္ဓကုဋိံ ပဝိသိတွာ ဖလသမာပတ္တိသုခေန ဒိဝသဘာဂံ ဝီတိနာမေတွာ ယထာကာလပရိစ္ဆေဒေ သမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌာယ, ''မယှံ ဥပဂမနံ အာဂမယမာနာ စတဿော ပရိသာ သကလဝိဟာရံ ပရိပူရေန္တိယော နိသိန္နာ, ဣဒါနိ မေ ဓမ္မဒေသနတ္ထံ ဓမ္မသဘာမဏ္ဍလံ ဥပဂန္တုံ ကာလော''တိ အာသနတော ဝုဋ္ဌာယ, ကေသရသီဟော ဝိယ ကဉ္စနဂုဟာယ သုရဘိဂန္ဓကုဋိတော နိက္ခမိတွာ ယူထံ ဥပသင်္ကမန္တော မတ္တဝရဝါရဏော ဝိယ အကာယစာပလ္လေန စာရုဝိက္ကန္တဂမနော အသီတိအနုဗျဉ္ဇနပ္ပဋိမဏ္ဍိတဗာတ္တိံသမဟာပုရိသလက္ခဏသမုဇ္ဇလာယ ဗျာမပ္ပဘာယ ပရိက္ခေပဝိလာသသမ္ပန္နာယ ပဘဿရကေတုမာလာလင်္ကတာယ နီလပီတလောဟိတောဒာတမဉ္ဇဋ္ဌပဘဿရာနံ ဝသေန ဆဗ္ဗဏ္ဏဗုဒ္ဓရံသိယော ဝိဿဇ္ဇေန္တိယာ အစိန္တေယျာနုဘာဝတာယ အနုပမာယ ဗုဒ္ဓလီလာယ သမန္နာဂတာယ ရူပကာယသမ္ပတ္တိယာ သကလဝိဟာရံ ဧကာလောကံ ကုရုမာနော ဥပဋ္ဌာနသာလံ ဥပသင်္ကမိ။ တေန ဝုတ္တံ – **''အထ ခော ဘဂဝါ။ပေ။ တေနုပသင်္ကမီ''**တိ။

ဧဝံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဝတ္တံ ဒဿေတွာ နိသိန္နေ တေ ဘိက္ခူ တုဏှီဘူတေ ဒိသွာ ''မယိ အကထေန္တေ ဣမေ ဘိက္ခူ ဗုဒ္ဓကရဝေန ကပ္ပမ္ပိ န ကထေဿန္တီ''တိ ကထာသမုဋ္ဌာပနတ္ထံ **''ကာယ နုတ္ထ, ဘိက္ခဝေ''** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ကာယ နုတ္ထာ** တိ ကတမာယ နု ဘဝထ။ ''ကာယ နောတ္ထာ''တိပိ ပဋ္ဌိ, သော ဧဝတ္ထော, ''ကာယ နွေတ္ထာ''တိပိ ပဌန္တိ, တဿ ကတမာယ နု ဧတ္ထာတိ အတ္ထော။ တတ္ထာယံ သင်္ခေပတ္ထော – ဘိက္ခဝေ, ကတမာယ နာမ ကထာယ ဣဓ သန္နိသိန္နာ ဘဝထ, ကတမာ စ တုမှာကံ ကထာ မမာဂမနပစ္စယာ အနိဋ္ဌိတာ, တံ နိဋ္ဌာပေဿာမီတိ ဧဝံ သဗ္ဗညုပဝါရဏာယ ပဝါရေသိ။

န ခွေဝတန္တိ န ခော ဧတံ, အယမေဝ ဝါ ပါဌော။ ''န ခေါတ''န္တိပိ ပဌန္တိ, န ခော ဧတံ ဣစ္စေဝ ပဒဝိဘာဂေါ။ **ကုလပုတ္တာနန္တိ** ဇာတိအာစာရကုလပုတ္တာနံ။ **သဒ္ဓါ** တိ သဒ္ဓါယ, ကမ္မဖလသဒ္ဓါယ ရတနတ္တယသဒ္ဓါယ စ။ **အကာရသ္မာ**တိ ဃရတော, ဂဟဋ္ဌဘာဝတောတိ အတ္ထော။ **အနကာရိယန္တိ** ပဗ္ဗဇ္ဇံ။ **ပဗ္ဗဇိတာန** န္တိ ဥပဂတာနံ ။ **ယန္တိ** ကိရိယာပရာမသနံ။ တတ္ထာယံ ပဒယောဇနာ – ''ဘိက္ခဝေ, တုမှေ ဟ နေဝ ရာဇာဘိနီတာ န စောရာဘိနီတာ န ဣဏဋ္ဋာ န ဇီဝိတပကတာ ပဗ္ဗဇိတာ, အထ ခော သဒ္ဓါယ အကာရတော နိက္ခမိတွာ မမ သာသနေ ပဗ္ဗဇိတာ, တုမှေ ဟ တေရဟိ ဧဝရူပိံ ရာဇပ္ပဋိသံယုတ္တံ တိရစ္ဆာနကထံ ကထေယျာထ, ယံ ဧဝရူပါယ ကထာယ ကထနံ, တံ တုမှာကံ န ခော ပတိရူပံ န ယုတ္တမေဝ''တိ။

ဧဝံ သန္နိပတိတာနံ ပဗ္ဗဇိတာနံ အပ္ပတိရူပံ ပဋိက္ခိပိတွာ ဣဒါနိ နေသံ ပတိရူပံ ပဋိပတ္တိံ အနုဇာနန္တော **''သန္နိပတိတာနံ ဝေ, ဘိက္ခဝေ, ဒွယံ ကရဏီယံ ဓမ္မီ ဝါ ကထာ အရိယော ဝါ တုဏှီဘာဝေါ''**တိ အာဟ။ တတ္ထ **ဝေ**တိ တုမှာကံ။ ကရဏီယန္တိ ဟိ ပဒံ အပေက္ခိတွာ ကတ္တရိ သာမိဝစနမေတံ, တသ္မာ တုမှေဟီတိ အတ္ထော။ **ဒွယံ ကရဏီယန္တိ** ဒွေဝ ကာတဗ္ဗာ။ **ဓမ္မီ ကထာ** တိ စတုသစ္စဓမ္မတော အနပေတာ ကထာ, ပဝတ္တိနိဝတ္တိပရိဒီပနီ ဓမ္မဒေသနာတိ အတ္ထော။ ဒသကထာဝတ္ထုသင်္ခါတာပိ ဟိ ဓမ္မကထာ တဒေကဒေသာ ဧဝါတိ။ **အရိယော**တိ ဧကန္တဟိတာဝဟတ္တာ

အရိယော, ဝိသုဒ္ဓော ဥတ္တမောတိ တ အရိယော။ **တုဏှုဟီဘာတော**တိ သမထဝိပဿနာဘာဝနာဘူတံ အကထနံ။ ကေစိ ပန “ဝစီသင်္ခါရပဋိပက္ခဘာဝတော ဒုတိယဈာနံ အရိယော တုဏှုဟီဘာဝေ”တိ ဝဒန္တိ။ အပရေ “စတုတ္ထဈာနံ အရိယော တုဏှုဟီဘာဝေ”တိ ဝဒန္တိ။ အယံ ပနေတ္ထ အတ္ထော – “ဘိက္ခဝေ, စိတ္တဝိဝေကေသု ပရိဗ္ဗူဟနတ္ထံ ဝိဝေကဌကာယာ သုညာဂါရေ ဝိဟရန္တာ သစေ ကအစိ သန္နိပတထ, ဇံ သန္နိပတိတေဟိ တုမှေဟိ ‘အသ္သုတံ သာဝေတိ သုတံ တ ပရိယောဒပေတိ’တိ ဝုတ္တနယေန အညမညသ္သုပကာရာယ ခန္ဓာဒီနံ အနိစ္စတာဒိပဋိသံယုတ္တာ ဓမ္မကထာ တ ပဝတ္တေတဗ္ဗာ, အညမညံ အဇ္ဈာဗာနေတ္ထံ ဈာနသမာပတ္တိယာ တ ဝိဟရိတဗ္ဗ”န္တိ။

တတ္ထ ပုရိမေန ကရဏီယဝစနေန အနောတိဏ္ဏာနံ သာသနေ ဩတရဏုပာယံ ဒဿေတိ, ပစ္ဆိမေန ဩတိဏ္ဏာနံ သံသာရတော နိဿရဏုပာယံ။ ပုရိမေန တ အာဂမဝေယျတ္တိယေ နိယောဇေတိ, ပစ္ဆိမေန အဓိဂမဝေယျတ္တိယေ။ အထ တ ပုရိမေန သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ ပဌမံ ဥပ္ပတ္တိဟေတုံ ဒီပေတိ, ဒုတိယေန ဒုတိယံ။ ဝုတ္တဉှေတံ –

> “ဒွေမေ, ဘိက္ခဝေ, ဟေတူ ဒွေ ပစ္စယာ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ ဥပ္ပာဒာယ ပရတော စ ဃောသော, ပစ္စတ္တဉ္စ ယောနိသော မနသိကာရော”တိ (အ. နိ. ၂.၁၂၇)။

ပုရိမေန တ လောကိယသမ္မာဒိဋ္ဌိယာ မူလကာရဏံ ဝိဘာဝေတိ, ပစ္ဆိမေန လောကုတ္တရသမ္မာဒိဋ္ဌိယာ မူလကာရဏန္တိ ဧဝမာဒိနာ ဧတ္ထ ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဧတမတ္ထံ ဝိဒိတွာတိ ဧတေဟိ ဘိက္ခူဟိ ကိတ္တိတကာမသမ္ပတ္တိတော ဈာနာဒိသမ္ပတ္တိ သန္တတရာ စေဝ ပဏီတတရာ စာတိ ဧတမတ္ထံ သဗ္ဗာကာရတော ဝိဒိတွာ။ **ဣမံ ဥဒာန**န္တိ ဣမံ အရိယဝိဟာရသုခါနုဘာဝဒီပကံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ။

တတ္ထ **ယဉ္စ ကာမသုခံ လောကေ**တိ လောကသဒ္ဒော “ခန္ဓလောကော အာယတနလောကော ဓာတုလောကော”တိအာဒီသု (မဟာနိ. ၃, ၇; စူဠနိ. အဇိတမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၂) သင်္ခါရေသု အာဂတော။

> “ယာဝတာ စန္ဒိမသူရိယာ ပရိဟရန္တိ၊
> ဒိသာ ဘန္တိ ဝိရောစနာ။
> တာဝ သဟဿဓာ လောကော၊
> ဧတ္ထ တေ ဝတ္တတီ ဝသော”တိ။ –

အာဒီသု (မ. နိ. ၁.၅၀၃) ဩကာသေ အာဂတော။ “အဒ္ဒသာ ခေါ ဘဂဝါ ဗုဒ္ဓစက္ခုနာ လောကံ ဝေါလောကေန္တော”တိအာဒီသု (မဟာဝ. ၉; မ. နိ. ၁.၂၈၃) သတ္တေသု။ ဣဓ ပန သတ္တလောကေ ဩကာသလောကေ စ ဝေဒိတဗ္ဗော။ တသ္မာ အဝီစိတော ပဋ္ဌာယ ဥပရိ ဗြဟ္မလောကတော ဟေဋ္ဌာ ဧတသ္မိံ လောကေ ယံ ဝတ္ထုကာမေ ပဋိစ္စ ကိလေသကာမဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇနတော ကာမသဟဂတံ သုခံ။ **ယဉ္စိဒံ ဒိဝိယံ သုခ**န္တိ ယဉ္စ ဣဒံ ဒိဝိ ဘဝံ ဒိဗ္ဗဝိဟာရဝသေန စ လဒ္ဓဗ္ဗံ ဗြဟ္မာနံ မနုဿာနဉ္စ ရူပသမာပတ္တိသုခံ။ **တဏှက္ခယသုခဿာ**တိ ယံ အာဂမ္မ တဏှာ ခီယတိ, တံ နိဗ္ဗာနံ အာရမ္မဏံ ကတွာ တဏှာယ စ ပဋိပဿဒ္ဓိဝသေန ပဝတ္တဖလသမာပတ္တိသုခံ တဏှက္ခယသုခံ နာမ, တဿ တဏှက္ခယသုခဿ။ **ဧတေ**တိ လိင်္ဂဝိပလ္လာသေန နိဒ္ဒေသော, ဧတာနိ သုခါနီတိ အတ္ထော။ ကေစိ ဥဘယမ္ပိ သုခသာမညေန ဂဟေတွာ **“ဧတေ”**တိ ပဌန္တိ, ဧတသံ “ကလံ နာဂ္ဃတီ”တိ ဟဒ္ဒေန ဘဝိတဗ္ဗံ။

သောဠသိန္တိ သောဠသန္နံ ပူရဏိံ။ အယဉှေတ္ထ သင်္ခေပတ္ထော – စက္ကဝတ္တိသုခံ အာဒိံ ကတွာ သဗ္ဗသမိံ မနုဿလောကေ မနုဿသုခံ, နာဂသုပဏ္ဏာဒိလောကေ နာဂဒီဟိ အနုဘဝိတဗ္ဗံ သုခံ, စာတုမဟာရာဇိကာဒိဒေဝလောကေ ဆဗ္ဗိဓံ ကာမသုခန္တိ ယံ ဧကာဒသဝိဓေ ကာမလောကေ ဥပ္ပဇ္ဇနတော ကာမသုခံ, ယဉ္စ ဣဒံ ရူပါရူပဒေဝေသု ဒိဗ္ဗဝိဟာရဘူတေသု ရူပါရူပဈာနေသု စ ဥပ္ပန္နတ္တာ “ဒိဝိယ”န္တိ လဒ္ဓနာမံ လောကိယဈာနသုခံ, သကလမ္ပိ တဒုဘယံ တဏှက္ခယသုခသင်္ခါတံ ဖလသမာပတ္တိသုခံ သောဠသ ဘာဂေ ကတွာ တတော ဧကဘာဂံ သောဠသဘာဂဂုဏေ လဒ္ဓံ ဧကဘာဂသင်္ခါတံ ကလံ န အဂ္ဃတီတိ။

အယဥ္စ အတ္ထဝဏ္ဏနာ ဖလသမာပတ္တိသာမညေန ဝုတ္တာ။ ဟဋ္ဌိယံ အဝိသေသေန တဏှာပက္ခယသ္သ အာဂတ တ္တာ ပဌမဖလသမာပတ္တိသုခသ္သာပိ ကလံ လောကိယံ န အဂ္ဃတိ ဧဝ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ –

“ပထဗ္ယာ ဧကရဇ္ဇေန၊ သဂ္ဂသ္သ ဂမနေန ဝါ။
သဗ္ဗလောကာဓိပစ္စေန၊ သောတာပတ္တိဖလံ ဝရ”န္တိ။ (ဓ. ပ. ၁၇၈)။

သောတာပတ္တိသံယုတ္တေပိ ဝုတ္တံ –

“ကိဉ္စာပိ, ဘိက္ခဝေ, ရာဇာ စက္ကဝတ္တီ စတုန္နံ ဒီပာနံ ဣသ္သရိယာဓိပစ္စံ ရဇ္ဇံ ကာရေတွာ ကာယသ္သ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပဇ္ဇတိ ဒေဝါနံ တာဝတိံသာနံ သဟဗျတံ, သော တတ္ထ နန္ဒနေ ဝနေ အစ္ဆရာသင်္ဃပရိဝုတော ဒိဗ္ဗေဟိ စ ပဉ္စဟိ ကာမဂုဏေဟိ သမပ္ပိတော သမင်္ဂီဘူတော ပရိစာရေတိ, သော စတူဟိ ဓမ္မေဟိ အသမန္နာဂတော။ အထ ခေါ သော အပရိမုတ္တော ဝ နိရယာ, အပရိမုတ္တော တိရစ္ဆာနယောနိယာ, အပရိမုတ္တော ပေတ္တိဝိသယာ, အပရိမုတ္တော အပါယဒုဂ္ဂတိဝိနိပါတာ။ ကိဉ္စာပိ, ဘိက္ခဝေ, အရိယသာဝကော ပိဏ္ဍိယာလောပေန ယာပေတိ, နန္တကာနိ စ ဓာရေတိ, သော စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော, အထ ခေါ သော ပရိမုတ္တော နိရယာ, ပရိမုတ္တော တိရစ္ဆာနယောနိယာ, ပရိမုတ္တော ပေတ္တိဝိသယာ, ပရိမုတ္တော အပါယဒုဂ္ဂတိဝိနိပါတာ။

“ကတမေဟိ စတူဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, အရိယသာဝကော ဗုဒ္ဓေ အဝေစ္စပ္ပသာဒေန သမန္နာဂတော ဟောတိ ‘ဣတိပိ သော ဘဂဝါ အရဟံ။ပေ... ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ’တိ။ ဓမ္မေ အဝေစ္စပ္ပသာဒေန။ပေ.။ ဝိညူဟီ’တိ။ သင်္ဃေ အဝေစ္စပ္ပသာဒေန။ပေ.။ ပုညက္ခေတ္တံ လောကသ္သာ’တိ။ အရိယကန္တေဟိ သီလေဟိ သမန္နာဂတော ဟောတိ အခဏ္ဍေဟိ။ပေ.။ သမာဓိသံဝတ္တနိကေဟိ။ ဣမေဟိ စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဟောတိ။ ယော စ, ဘိက္ခဝေ, စတုန္နံ ဒီပာနံ ပဋိလာဘော, ယော စတုန္နံ ဓမ္မာနံ ပဋိလာဘော, စတုန္နံ ဒီပာနံ ပဋိလာဘော စတုန္နံ ဓမ္မာနံ ပဋိလာဘသ္သ ကလံ နာဂ္ဃတိ သောဠသိ”န္တိ (သံ. နိ. ၅.၉၉၇)။

ဧဝံ ဘဂဝါ သဗ္ဗတ္ထ လောကိယသုခံ သဥတ္တရံ သာတိသယံ, လောကုတ္တရသုခမေဝ အနုတ္တရန္တိ အတိသယန္တိ ဘာဇေသီတိ။

ဒုတိယသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. ဒဏ္ဍသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၃. တတိယေ **ကုမာရကာ**တိ အရကာ။ **အန္တရာ စ သာဝတ္ထိံ အန္တရာ စ ဇေတဝန**န္တိ အန္တရာသဒ္ဒေါ “တဒန္တရံ ကော ဇာနေယျ, အညတြ တထာဂတာ”တိ (အ. နိ. ၆.၄၄; ၁၀.၇၅), “ဇနာ သင်္ဂမ္မ မန္တေန္တိ, မဉ္စ တွဉ္စ ကိမန္တရ”န္တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၁.၂၂၈) ကာရဏေ အာဂတော။ “အဒ္ဒသာ မံ, ဘန္တေ, အညတရာ ဣတ္ထီ ဝိဇ္ဇန္တရိကာယ ဘာဇနံ ဓောဝန္တီ”တိအာဒီသု (မ. နိ. ၂.၁၄၉) ခဏေ။ “ယသ္သန္တရတော န သန္တိ ကောပါ”တိအာဒီသု (ဥဒာ. ၂၀) စိတ္တေ။ “အန္တရာ ဝေါသာနမာပါဒီ”တိအာဒီသု ဝေမဇ္ဈေ။ “အပိစာယံ, ဘိက္ခဝေ, တပေါဒါ ဒွိန္နံ မဟာနိရယာနံ အန္တရိကာယ အာဂစ္ဆတီ”တိအာဒီသု (ပါရာ. ၂၃၁) ဝိဝရေ။ သွာယမိဓာပိ ဝိဝရေ ဝေဒိတဗ္ဗော။ တသ္မာ သာဝတ္ထိယာ စ ဇေတဝနသ္သ စ ဝိဝရေတိ, ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အန္တရာသဒ္ဒယောဂတော စေတ္ထ ဥပယောဂဝစနံ “အန္တရာ စ သာဝတ္ထိံ အန္တရာ စ ဇေတဝန”န္တိ။ ဤဒိသေသု ဌာနေသု အက္ခရစိန္တကာ “အန္တရာ ဂါမဉ္စ နဒိဉ္စ ဂစ္ဆတီ”တိ ဧကမေဝ အန္တရာသဒ္ဒံ ပယုဇ္ဇန္တိ, သော ဒုတိယပဒေနပိ ယောဇေတဗ္ဗော ဟောတိ။ ဣဓ ပန ယောဇေတွာ ဝုတ္တော။

အဟိံ ဒဏ္ဍေန ဟနန္တီတိ ဗိလတော နိက္ခမိတွာ ဂေါစရာယ ဂစ္ဆန္တံ ကဏှသပ္ပံ ဆာတဇ္ဈတ္တံ အနုဗန္ဓိတွာ ယဋ္ဌီဟိ ပေါထေန္တိ။ တေန စ သမယေန ဘဂဝါ သာဝတ္ထိံ ပိဏ္ဍာယ ဂစ္ဆန္တော အန္တရာမဂ္ဂေ တေ အရကေ အဟိံ ဒဏ္ဍေန ဟနန္တေ ဒိသွာ “ကသ္မာ ကုမာရကာ ဣမံ အဟိံ ဒဏ္ဍေန ဟနထာ”တိ ပုစ္ဆိတွာ “ဍံသနဘယေန, ဘ

န္တော”တိ စ ဝုတ္တေ “ကြမေ အတ္တနော သုခံ ကရိဿာမာတိ ကြမံ ပဟရန္တာ နိဗ္ဗတ္တဘာဝေ ဒုက္ခံ အနုဘဝိဿန္တီတိ, အဟော အဝိဇ္ဇာယ နိကတိကောသလ္လ”န္တိ ဓမ္မသံဝေဂံ ဥပ္ပာဒေသိ။ တေနေဝ စ ဓမ္မသံဝေဂေန ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ။ တေန ဝုတ္တံ **“အထ ခေါ ဘဂဝါ”**တိအာဒိ။

တတ္ထ **ဧတမတ္ထံ ဝိဒိတွာ**တိ “ကြမေ အရက္ခာ အတ္တသုခါယ ပရဒုက္ခံ ကရောန္တာ သယံ ပရတ္ထ သုခံ န လဘိဿန္တီ”တိ ဧတမတ္ထံ ဇာနိတွာတိ ဧဝမေကေ ဝဏ္ဏေန္တိ။ အညေသံ ဒုပ္ပဋိပန္နာနံ သုခပရိယေသနံ အာယတိံ ဒုက္ခာယ သံဝတ္တတိ, သုပ္ပဋိပန္နာနံ ကေဝလံ သုခါယ သံဝတ္တတိ။ တသ္မာ “ပရဝိဟေသာဝိနိမုတ္တာ အစ္စန္တမေဝ သုခဘာဂိနော ဝတ မယှံ ဩဝါဒပ္ပဋိကရာ”တိ သောမနဿဝသေနေဝေတမ္ပိ သတ္ထာ ဥဒာနံ ဥဒာနေသီတိ ဝဒန္တိ။ အပရေ ပန ဘဏန္တိ “ဧဝံ တေဟိ ကုမာရကေဟိ ပဝတ္တိတံ ပရဝိဟေဌနံ သဗ္ဗာကာရေန အာဒီနဝတော ဝိဒိတွာ ပရဝိဟေသာယ ပရာနုကမ္ပာယ စ ယထာက္ကမံ အာဒီနဝါနိသံသဝိဘာဝနံ ဣမံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသီ”တိ။

တတ္ထ **သုခကာမာနီ**တိ ဧကန္တေနေဝ အတ္တနော သုခဿ ကာမနတော သုခါနုဂိဒ္ဓါနိ။ **ဘူတာနီ**တိ ပါဏိနော။ **ယော ဒဏ္ဍေန ဝိဟိံသတီ** တိ ဧတ္ထ **ဒဏ္ဍေနာ**တိ ဒေသနာမတ္တံ, ဒဏ္ဍေန ဝါ လေဍ္ဍုသတ္ထပါဏိပ္ပဟာရာဒီဟိ ဝါတိ အတ္ထော။ အထ ဝါ **ဒဏ္ဍေနာ**တိ ဒဏ္ဍနေန။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယော သုခကာမာနိ သဗ္ဗဘူတာနိ ဇာတိအာဒိနာ ဃဋ္ဋနဝသေန ဝစီဒဏ္ဍေန ဝါ ပါဏိမုဂ္ဂရသတ္ထာဒီဟိ ပောထနတာဠနစ္ဆေဒနာဒိဝသေန သရီရဒဏ္ဍေန ဝါ သတံ ဝါ သဟဿံ ဝါ ဌာပနဝသေန ဓနဒဏ္ဍေန ဝါတိ ဣမေသု ဒဏ္ဍေသု ယေန ကေနစိ ဒဏ္ဍေန ဝိဟိံသတိ ဝိဟေဌေတိ ဒုက္ခံ ဟာပေတိ, **အတ္တနော သုခမေသာနော, ပေစ္စ သော န လဘတေ သုခ**န္တိ သော ပုဂ္ဂလော အတ္တနော သုခံ ဧသန္တော ဂဝေသန္တော ပတ္ထေန္တော ပေစ္စ ပရလောကေ မနုဿသုခံ ဒိဗ္ဗသုခံ နိဗ္ဗာနသုခန္တိ တိဝိဓမ္ပိ သုခံ န လဘတိ, အညဒတ္ထု တေန ဒဏ္ဍေန ဒုက္ခမေဝ လဘတီတိ အတ္ထော။

ပေစ္စ သော လဘတေ သုခန္တိ ယော ခန္တိမေတ္တာနုဒ္ဒယသမ္ပန္နော “ယထာဟံ သုခကာမော ဒုက္ခပ္ပဋိကူလော, ဧဝံ သဗ္ဗေပီ”တိ စိန္တေတွာ သမ္ပတ္တဝိရတိအာဒီသု ဌိတော ဝုတ္တနယေန ကေနစိ ဒဏ္ဍေန သဗ္ဗာနိပိ ဘူတာနိ န ဟိံသတိ န ဗာဓတိ, သော ပုဂ္ဂလော ပရလောကေ မနုဿဘူတော မနုဿသုခံ, ဒေဝဘူတော ဒိဗ္ဗသုခံ, ဥဘယံ အတိက္ကမန္တော နိဗ္ဗာနသုခံ လဘတီတိ။ ဧတ္ထ စ တာဒိသဿ ပုဂ္ဂလဿ အဝဿံဘာဝိတာယ တံ သုခံ ပစ္စုပ္ပန္နံ ဝိယ ဟောတီတိ ဒဿနတ္ထံ “လဘတေ”တိ ဝုတ္တံ။ ပုရိမဂါထာယပိ ဧသေဝ နယော။

တတိယသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄. သက္ကာရသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၄. စတုတ္ထေ **တေန ခေါ ပန သမယေန ဘဂဝါ သက္ကတော ဟောတီ**တိ ကပ္ပာနံ သတသဟဿာဓိကေသု စတူသု အသင်္ချေယျေသု ပရိပူရိတဿ ပုညသမ္ဘာရဝိသေသဿ ဖလဘူတေန “ကြတော ပရံ မယှံ ဩကာသော နတ္ထီ”တိ ဥဿဟဇာတေန ဝိယ ဥပရူပရိ ဝဍ္ဎမာနေန သက္ကာရာဒိနာ ဘဂဝါ သက္ကတော ဟောတိ။ သဗ္ဗဒိသာသု ဟိ ယမကမဟာမေဃော ဝုဋ္ဌဟိတွာ မဟောဃံ ဝိယ သဗ္ဗပာရမိယော “ဧကသ္မိံ အတ္တဘာဝေ ဝိပာကံ ဒဿာမာ”တိ သမ္ပိဏ္ဍိတာ ဝိယ ဘဂဝတော လာဘသက္ကာရမဟောဃံ နိဗ္ဗတ္တယိံသု။ တတော အန္နပာနယာနဝတ္ထမာလာဂန္ဓဝိလေပနာဒိဟတ္ထာ ခတ္တိယဗြာဟ္မဏာဒယော အာဂန္တွာ “ကဟံ ဗုဒ္ဓေါ, ကဟံ ဘဂဝါ, ကဟံ ဒေဝဒေဝေါ, ကဟံ နရာသဘော, ကဟံ ပုရိသသီဟော”တိ ဘဂဝန္တံ ပရိယေသန္တိ။ သကဋသတေဟိ ပစ္စယေ အာဟရိတွာ ဩကာသံ အလဘမာနာ သမန္တာ ဂါဝုတပ္ပမာဏေပိ သကဋဓုရေန သကဋဓုရံ အာဟစ္စ တိဋ္ဌန္တိ စေဝ အနုဗန္ဓန္တိ စ အန္ဓကဝိန္ဒဗြာဟ္မဏာဒယော ဝိယ။ သဗ္ဗံ တံ ခန္ဓကေ (မဟာဝ. ၂၈၂) တေသု တေသု စ သုတ္တေသု အာဂတနယေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ယထာ စ ဘဂဝတော, ဧဝံ ဘိက္ခုသင်္ဃဿာတိ။ ဝုတ္တဉှေတံ –

“ယာဝတာ ခေါ, စုန္ဒ, ဧတရဟိ သင်္ဃာ ဝါ ဂဏာ ဝါ လောကေ ဥပ္ပန္နာ, နာဟံ, စုန္ဒ, အညံ ကေသဉ္စိ သမနုပဿာမိ ဧဝံ လာဘဂ္ဂယသဂ္ဂပ္ပတ္တံ, ယထရိဝါယံ, စုန္ဒ, ဘိက္ခုသင်္ဃော”တိ (ဒီ. နိ. ၃.၁၇၆)။

သွတယံ ဘဂဝတော စ ဘိက္ခုသင္ဃသ္သ စ ဥပ္ပန္နေ လာဘသက္ကာရေ ကေတော ဟုတွတ ဒွဝိန္နံ မဟာနဒီနံ ဥဒကောဃော ဝိယ အပ္ပမေယ္ယော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ – ''တေန ခေါ ပန သမယေန ဘဂဝတ သက္ကတော ဟောတိ။ ပေ.။ ပရိက္ခာရာနံ, ဘိက္ခုသင္ဃောပိ သက္ကတော။ပေ.။ ပရိက္ခာရာန''န္တိ။

တိတ္ထိယာ ပန ပုဗ္ဗေ အကတပုညတာယ စ ဒုပ္ပဋိပန္နတာယ စ အသက္ကတာ အဂရုကတာ, ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေန ပန ဝိသေသတော ဝိပန္နသောဘာ သူရိယုဂ္ဂမနေ ခဇ္ဇောပနကာ ဝိယ နိပ္ပဘာ နိတ္တေဇာ ဟတလာဘသက္ကာရာ အဟေသုံ။ တေ တာဒိသံ ဘဂဝတော သင္ဃသ္သ စ လာဘသက္ကာရံ အသဟမာနာ ဣသ္သာပကတာ ''ဧဝံ ဣမေ ဖရုသာဟိ တ စာဟိ ဃင္ဋေတွတဝ ပလာပေသ္သာမာ''တိ ဥသ္သုယာ ဝိသုက္ကရံ ဥဂ္ဂိရန္တာ တတ္ထ တတ္ထ ဘိက္ခူ အက္ကောသန္တာ ပရိဘာသန္တာ ဝိစရိံသု ။ တေန ဝုတ္တံ – **''အညတိတ္ထိယာ ပန ပရိဗ္ဗာဇကာ အသက္ကတာ ဟောန္တိ။ပေ.။ ပရိက္ခာရာနံ။ အထ ခေါ တေ အညတိတ္ထိယာ ပရိဗ္ဗာဇကာ ဘဂဝတော သက္ကာရံ အသဟမာနာ ဘိက္ခုသင္ဃသ္သ စ ကာမေ စ အရညေ စ ဘိက္ခူ ဒိသွတ အသဗ္ဘာဟိ ဖရုသာဟိ တစာဟိ အက္ကောသန္တိ ပရိဘာသန္တိ ရောသေန္တိ ဝိဟေသေန္တီ''**တိ။

တတ္ထ **အသဗ္ဘာဟီ** တိ အသဘာယောဂ္ဂာဟိ သဘာယံ သာဓုဇနသမူဟေ ဝတ္တုံ အယုတ္တာဟိ, ဒုဗ္ဗုလ္လာဟီတိ အတ္ထော။ **ဖရုသာဟီ**တိ ကက္ခဠာဟိ မမ္မစ္ဆေဒိကာဟိ။ **အက္ကောသန္တီ** တိ ဇာတိအာဒီဟိ အက္ကောသဝတ္ထူဟိ ခုံ သေန္တိ။ **ပရိဘာသန္တီ** တိ ဘယ္ယာနဝသေန ဘယံ ဥပ္ပာဒေန္တာ တဇ္ဇေန္တိ။ **ရောသေန္တီ** တိ ယထာ ပရသ္သ ရောသော ဟောတိ, ဧဝံ အနုဒ္ဓံသနဝသေန ရောသံ ဥပ္ပာဒေန္တိ။ **ဝိဟေသေန္တီ** တိ ဝိဟေဌေန္တိ, ဝိဝိဓေဟိ အာကာရေဟိ အဖာသုံ ကရောန္တိ။

ကထံ ပနေတေ သမန္တဟာသာဒိကေ ဘဂဝတိ ဘိက္ခုသင္ဃေ စ အက္ကောသာဒီနိ ပဝတ္တေသုန္တိ? ဘဂဝတော ဥပ္ပာဒတော ပဟီနလာဘသက္ကာရတာယ ဥပဟတစိတ္တာ ပထဝိံ ခဏိတွတ ပက္ခလန္တာ ဝိယ အဝဏ္ဏေ ဝေဠုရိယမဏိမ္ဟိ ဝဏ္ဏံ ဥပ္ပာဒေန္တာ ဝိယ စ သုန္ဒရိကံ နာမ ပရိဗ္ဗာဇိကံ သညာပေတွတ တာယ သတ္ထု ဘိက္ခူနဉ္စ အဝဏ္ဏံ ဝုဋ္ဌာပေတွတ အက္ကောသာဒီနိ ပဝတ္တေသုံ။ တံ ပနေတံ သုန္ဒရိဝတ္ထု ပရတော သုန္ဒရီသုတ္တေ (ဥဒါ. ၃၈) ဟဋ္ဌိယံယေဝ အာဂမိသ္သတိ, တသ္မာ ယမေတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ တတ္ထေဝ ဝဏ္ဏယိသ္သာမ။

ဘိက္ခူ ဘဂဝတော သန္တိကံ ဥပသင်္ကမိတွတ တံ ပဝတ္တိံ အာရောစေသုံ။ တေန ဝုတ္တံ – **''အထ ခေါ သမ္ဗဟုလာ ဘိက္ခူ ယေန ဘဂဝတ တေနုပသင်္ကမိံသု။ပေ.။ ဝိဟေသေန္တီ''**တိ။ တံ ဝုတ္တတ္ထမေဝ။

တေမတ္ထံ ဝိဒိတွတတိ ဧတံ ဣသ္သာပကတာနံ တိတ္ထိယာနံ ဝိပ္ပဋိပတ္တိံ သဗ္ဗာကာရတော ဝိဒိတွတ။ **ဣမံ ဥဒာနန္**တိ ဣမံ တေဟိ ကတေ ဝိပ္ပကာရေ ပသန္နစိတ္တေဟိ စ ပရေဟိ ကတေ ဥပကာရေ တာဒိဘာဝနုဘာဝဒီပကံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ။

တတ္ထ **ကာမေ အရညေ သုခဒုက္ခဖုဋ္ဌော** တိ ကာမေ တ အရညေ တ ယတ္ထ ကတ္ထစိ သုခေန ဒုက္ခေန စ ဖုဋ္ဌော သုခဒုက္ခာနိ အနုဘဝန္တော, တေသံ တ ပစ္စယေဟိ သမင်္ဂီဘူတော။ **နေဝတ္တတော နော ပရတော ဒဟေထာ** တိ ''အဟံ သုခိတော , အဟံ ဒုက္ခိတော, မမ သုခံ, မမ ဒုက္ခံ, ပရေနိဒံ မယ္ဟံ သုခဒုက္ခံ ဥပ္ပာဒိတ''န္တိ စ နေဝ အတ္တတော န ပရတော တံ သုခဒုက္ခံ ဌပေထ။ ကသ္မာ? န ဟေတ္ထ ခန္ဓပဉ္စကေ အဟန္တိ တ မမန္တိ တ ပရောတိ တ ပရသ္သာတိ တ ပ သ္သိတဗ္ဗယုတ္တကံ ကိဉ္စိ အတ္ထိ, ကေဝလံ သင်္ခာရာ ဧဝ ပန ယထာပစ္စယံ ဥပ္ပဇ္ဇိတွတ ခဏေ ခဏေ ဘိဇ္ဇန္တီတိ။ သုခဒုက္ခဂ္ဂဟဏဉ္စေတ္ထ ဒေသနာသီသံ, သဗ္ဗသ္သာပိ လောကဓမ္မသ္သ ဝသေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဣတိ ဘ ဂဝတ ''နာဟံ က္ဝစနိ, ကသ္သစိ ကိဉ္စနတသ္မိံ, န စ မမ က္ဝစနိ, ကတ္ထစိ ကိဉ္စနတတ္ထိ''တိ စတုကောဋိကံ သုညတံ ဝိဘာဝေသိ။

ဣဒာနိ တသ္သ အတ္တတော ပရတော စ အဒဟနသ္သ ကာရဏံ ဒသ္သေတိ **''ဖုသန္တိ ဖသ္သာ ဥပဓိံ ပဋိစ္စာ''** တိ။ ဧတေ သုခဝေဒနီယာ ဒုက္ခဝေဒနီယာ စ ဖသ္သာ နာမ ခန္ဓပဉ္စကသင်္ခာတံ ဥပဓိံ ပဋိစ္စ တသ္မိံ သတိ ယထာသကံ ဝိသယံ ဖု သန္တိ, တတ္ထ ပဝတ္တန္တိယေဝ။ အဒုက္ခမသုခာ ဟိ ဝေဒနာ သန္တသဘာဝတာယ သုခေ ဧဝ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆတီတိ ဒုဝိဓ သမ္ဖသ္သဝသေနေတယံ အတ္ထဝဏ္ဏနာ ကတာ။

ယထာ ပန တေ ဖဿာ န ဖုသန္တိ, တံ ဒဿေတုံ **“နိရုပဓိံ ကေန ဖုသေယျုံ ဖဿာ”** တိ ဝုတ္တံ။ သဗ္ဗသော ဟိ ခန္ဓူပဓိယာ အသတိ ကေန ကာရဏေန တေ ဖဿာ ဖုသေယျုံ, န တံ ကာရဏံ အတ္ထိ။ ယဒိ ဟိ တုမှေ အက္ကောသာဒိဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇနသုခဒုက္ခံ န ဣစ္ဆထ, သဗ္ဗသော နိရုပဓိဘာဝေယေဝ ယောဂံ ကရေယျာထာတိ အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာနဓာတုယာ ကထံ နိဋ္ဌပေသိ။ ဧဝံ ဣမိနာ ဥဒါနေန ဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋံ ကထိတံ။

စတုတ္ထသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၅. ဥပါသကသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၅. ပဉ္စမေ **ဣစ္ဆာနင်္ဂလကော** တိ ဣစ္ဆာနင်္ဂလနာမကော ကောသလေသု ဧကော ဗြာဟ္မဏဂါမော, တံနိတသိတာယ တတ္ထ တ ဓာတော ဘတေတိ တ ဣစ္ဆာနင်္ဂလကော။ **ဥပါသကော**တိ တီဟိ သရဏဂမနေဟိ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဥပါသကဘာဝဿ ပဝေဒိတတ္တာ ဥပါသကော ပဉ္စသိက္ခာပဒိကော ဗုဒ္ဓမာမကော, ဓမ္မမာမကော, သင်္ဃမာမကော။ **ကေနစိဒေဝ ကရဏီယေနာ**တိ ဥဒ္ဓါရသောဓာပနာဒိနာ ကေနစိဒေဝ ကတ္တဗ္ဗေန။ **တီရေတွာ**တိ နိဋ္ဌာပေတွာ။ အယံ ကိရ ဥပါသကော ပုဗ္ဗေ အဘိဏှံ ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ ပယိရုပါသတိ, သော ကတိပယံ ကာလံ ဗဟုကရဏီယတာယ သတ္ထု ဒဿနံ နာဘိသမ္ဘောသိ။ တေနာဟ ဘဂဝါ – **“စိရဿံ ခော တွံ, ဥပါသက, ဣမံ ပရိယာယမကာသိ, ယဒိဒံ ဣဓာဂမနာယာ”**တိ။

တတ္ထ **စိရဿ**န္တိ စိရေန။ **ပရိယာယ**န္တိ ဝါရံ။ **ယဒိဒ**န္တိ နိပါတော, ယော အယန္တိ အတ္ထော။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ဣဓ မမ သန္တိကေ အာဂမနာယ ယော အယံ အဇ္ဇ ကတော ဝါရော, တံ ဣမံ စိရေန ပပဉ္စံ ကတွာ အကာသီတိ။ **စိရပဋိကာဟ**န္တိ စိရပဋိကော အဟံ, စိရကာလတော ပဋ္ဌာယ အဟံ ဥပသင်္ကမိတုကာမောတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ကေဟိစိ ကေဟိစီ**တိ ဧကစ္စေဟိ ဧကစ္စေဟိ။ အထ ဝါ **ကေဟိစိ ကေဟိစီ**တိ ယေဟိ ဝါ တေဟိ ဝါ။ တတ္ထ ကာရဏံ ဒဿေတိ။ သတ္ထရိ အဘိပ္ပသန္နဿ ဟိ သတ္ထုဒဿနဓမ္မဿဝနေသု ဝိယ န အညတ္ထ အာဒရော ဟောတိ။ **ကိစ္စကရဏီယေဟီ**တိ ဧတ္ထ အဝဿံ ကာတဗ္ဗံ ကိစ္စံ, ဣတရံ ကရဏီယံ။ ပဌမံ ဝါ ကာတဗ္ဗံ ကိစ္စံ, ပစ္ဆာ ကာတဗ္ဗံ ကရဏီယံ။ ခုဒ္ဒကံ ဝါ ကိစ္စံ, မဟန္တံ ကရဏီယံ။ **ဗျာဝဋော** တိ ဥဿုက္ကော။ **ဧဝါဟ**န္တိ ဧဝံ ဣမိနာ ပကာရေန အဟံ နာသက္ခိံ ဥပသင်္ကမိတုံ, န အကရတာဒိနာတိ အဓိပ္ပါယော။

ဧတမတ္ထံ ဝိဒိတွာ တိ ဒုလ္လဘော ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒေ မနုဿတ္တလာဘော စ သတ္တာနံ သကိဉ္စနဘာဝေန ကိစ္စပသုတတာယ ကုသလန္တရာယော ဟောတိ, န အကိဉ္စနဿာတိ ဧတမတ္ထံ သဗ္ဗာကာရတော ဝိဒိတွာ။ **ဣမံ ဥဒါန**န္တိ တဒတ္ထပရိဒီပနမေဝ ဣမံ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ။

တတ္ထ **သုခံ ဝတ တဿ န ဟောတိ ကိဉ္စိ** တိ ယဿ ပုဂ္ဂလဿ ကိဉ္စိ ရူပါဒီသု ဧကဝတ္ထုမ္ပိ “မမေတ”န္တိ တဏှာယ ပရိဂ္ဂဟိတဘာဝေန န ဟောတိ နတ္ထိ န ဝိဇ္ဇတိ, သုခံ ဝတ တဿ ပုဂ္ဂလဿ, အဟော သုခမေဝါတိ အတ္ထော။ “န ဟောသီ”တိပိ ပါဌော, တဿ အတီတကာလဝသေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကေစိ ပန **န ဟောတိ ကိဉ္စီ** တိ ပဒဿ “ရာဂါဒိကိဉ္စနံ ယဿ န ဟောတီ”တိ အတ္ထံ ဝဏ္ဏေန္တိ, တံ န သုန္ဒရံ ပရိဂ္ဂဟဓမ္မဝသေန ဒေသနာယ အာဂတတ္တာ။ ရာဂါဒိကိဉ္စနန္တိ ပရိဂ္ဂဟေတဗ္ဗဿာပိ သင်္ဂဟေ သတိ ယုတ္တမေဝ ဝုတ္တံ သိယာ။ အထ ဝါ ယဿ ပုဂ္ဂလဿ ကိဉ္စိ အပ္ပမ္ပိ ကိဉ္စနံ ပလိဗောဓဇာတံ ရာဂါဒိကိဉ္စနဘာဝတော ဧဝ န ဟောတိ, တံ တဿ အကိဉ္စနတ္တံ သုခဿ ပစ္စယဘာဝတော သုခံ ဝတံ, အဟော သုခန္တိ အတ္ထော။ ကဿ ပန န ဟောတိ ကိဉ္စနန္တိ စေ, အာဟ **“သင်္ခါတဓမ္မဿ ဗဟုဿုတဿာ”** တိ။ ယော စတူဟိပိ မဂ္ဂသင်္ခါဟိ သောဠသကိစ္စနိပ္ဖတ္တိယာ သင်္ခါတဓမ္မော ကတကိစ္စော, တတော ဧဝ ပဋိဝေဓဗာဟုသစ္စေန ဗဟုဿုတော, တဿ။

ဣတိ ဘဂဝါ အကိဉ္စနဘာဝေ အာနိသံသံ ဒဿေတွာ သကိဉ္စနဘာဝေ အာဒီနဝံ ဒဿေတုံ **“သကိဉ္စနံ ပဿာ”**တိအာဒိမာဟ။ တဿတ္ထော – ရာဂါဒိကိဉ္စနာနံ အာမိသကိဉ္စနာနဉ္စ အတ္ထိတာယ သကိဉ္စနံ, သကိဉ္စနတ္တာ ဧဝ အလဒ္ဓါနဉ္စ လဒ္ဓါနဉ္စ ကာမာနံ ပရိယေသနာရက္ခဏဟေတု ကိစ္စကရဏီယဝသေန “အဟံ မမာ”တိ ဂဟဏဝသေန စ ဝိဟညမာနံ ဝိဃာတံ အာပဇ္ဇမာနံ ပဿာတိ ဓမ္မသံဝေဂပ္ပတ္တော သတ္ထာ အတ္တနော စိတ္တံ ဝဒတိ။ **ဇနော ဇနသ္မိံ**

ပဋိဗန္ဓရူပေတိ သယံ အညော ဇနော သမာနော အညသ္မိံ ဇနေ “အဟံ ဣမဿ, မမ အယ”န္တိ တဏှာဟာဝသေန ပဋိဗ န္ဓသဘာဝေ ဟုတွာ ဝိဟညတိ ဝိဃာတံ အာပဇ္ဇတိ။ “ပဋိဗဒ္ဓစိတ္တော”တိပိ ပဌန္တိ။ အယဉ္စ အတ္ထော –

“ပုတ္တာ မတ္ထိ ဓနမ္မတ္ထိ၊ ဣတိ ဗာလော ဝိဟညတိ။
အတ္တာ ဟိ အတ္တနော နတ္ထိ၊ ကုတော ပုတ္တာ ကုတော ဓန”န္တိ။ (ဓ. ပ. ၆၂) –

အာဒီဟိ သုတ္တပဒေဟိ ဒီပေတဗ္ဗောတိ။

ပဉ္စမသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၆. ဂဗ္ဘိနီသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၆. ဆဋ္ဌေ **အညတရဿ ပရိဗ္ဗာဇကဿာ** တိ ကေဿ ကုဠမ္ဗိကဿ ပရိဗ္ဗာဇကဿ။ **ဒဟရာ**တိ တရုဏီ။ **မာဏဝိကာ**တိ ဗြာဟ္မဏဓီတာယ ဝေဟာရော။ **ပဇာပတီ**တိ ဘရိယာ။ **ဂဗ္ဘိနီ** တိ အာပန္နသတ္တာ။ **ဥပဝိဇညာ**တိ အဇ္ဇ သုဝေတိ ပစ္စုပဋ္ဌိတဝိဇာယနကာလာ ဟောတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ သော ကိရ ဗြာဟ္မဏဇာတိကော သဘရိယော တဒပတ္တ သ္သမေ ဌိတော, တေန နံ သပဇာပတိကံ ပရိဗ္ဗာဇကဝေဟာရေန သမုဒာစရန္တိ။ ဘရိယာ ပနဿ ဗြာဟ္မဏဇာတိ ကတ္တာ ဗြာဟ္မဏာတိ အာလပတိ။ **တေလ**န္တိ တိလတေလံ။ တေလသီသေန စေတ္ထ ယံ ယံ ဝိဇာတာယ ပသဝဒုက္ခပဋိ ကာရတ္ထံ ဣစ္ဆိတဗ္ဗံ, တံ သဗ္ဗံ သပ္ပိလောဏာဒိံ အာဟရာတိ အာဏာပေတိ။ **ယံ မေ ဝိဇာတာယ ဘဝိဿတီ** တိ ယံ တေလာဒိ မယှံ ဝိဇာတာယ ဗဟိနိက္ခန္တဂဗ္ဘာယ ဥပကာရာယ ဘဝိဿတိ။ “ပရိဗ္ဗာဇိကာယာ”တိပိ ပဌန္တိ။ **ကု တော**တိ ကသ္မာ ဌာနာ, ယတော ဉာတိကုလာ တ မိတ္တကုလာ တ တေလာဒိ အာဟရေယျံ, တံ ဌာနံ မေ နတ္ထီတိ အဓိပ္ ပါယော။ **တေလံ အာဟရာမီ**တိ ဝတ္တမာနသမီပတာယ ဝတ္တမာနံ ကတွာ ဝုတ္တံ, တေလံ အာဟရိဿာမီတိ အတ္ ထော။ **သမဏဿ တ ဗြာဟ္မဏဿ တ သပ္ပိဿ တ တေလဿ တ** တိ စ သမုစ္စယတ္ထော တ-သဒ္ဒော “အဂ္ဂိ တော တ ဥဒကတော တ မိထုဘေဒာ တ”တိအာဒီသု (မဟာဝ. ၂၈၆; ဒီ. နိ. ၂.၁၅၂; ဥဒာ. ၇၆) ဝိယ။ **သပ္ပိဿ တ တေလ ဿ တ**တိ ပစ္စတ္တေ သာမိဝစနံ, သပ္ပိ စ တေလဉ္စ ယာဝဒတ္ထံ ဟာတုံ ပိဝိတုံ ဒီယတီတိ အတ္ထော။ အပရေ ပန “သပ္ ပိဿ တ တေလဿ တတိ အဝယဝသမ္ဗန္ဓေ သာမိဝစနံ။ သပ္ပိတေလသမုဒာယဿ ဟိ အဝယဝေ ဣဓ ယာဝဒတ္ ထသဒ္ဒေန ဝုစ္စတီ”တိ ဝဒန္တိ။ **နော နီဟရိတု**န္တိ ဘာဇနေန တ ဟတ္ထေန တ ဗဟိ နေတုံ နော ဒီယတိ, **ဥစ္ဆဒ္ဒိတ္ဝာ နာ**တိ ဝမိတွာ, ယံနူန ဒဒေယျန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ ဇဝံ ကိရဿ အဟောသိ “အဟံ ရညော ကောဋ္ဌာဂါရံ ဂန္တွာ တေလံ ကဏ္ဍမတ္တံ ပိဝိတွာ တာဝဒေဝ ဃရံ အာဂန္တွာ ကေသ္မိံ ဘာဇနေ ယထာပီတံ ဝမိတွာ ဥဒ္ဓနံ အာရောပေတွာ ပစိသ္ သာမိ, ယံ ပိတ္တသေမှာဒိမိဿိတံ, တံ အဂ္ဂိနာ စျာယိဿတိ, တေလံ ပန ဂဟေတွာ ဣမိဿာ ပရိဗ္ဗာဇိကာယ က မ္မေ ဥပနေဿာမီ”တိ။

ဥဒ္ဒံ ကာတု န္တိ ဝမနဝသေန ဥဒ္ဒံ နီဟရိတုံ။ **န ပန အဓော**တိ ဝိရိဉ္စနဝသေန ဟေဋ္ဌာ နီဟရိတုံ န ပန သက္ကောတိ။ သော ဟိ “အဓိကံ ပီတံ သယမေဝ မုခတော နိဂ္ဂမိဿတီ”တိ ပိဝိတွာ အာသယဿ အရိတ္တတာယ အနိဂ္ဂတေ ဝမန ဝိရေစနယောဂံ အဇာနန္တော အလဘန္တော တ ကေဝလံ ဒုက္ခာဟိ ဝေဒနာဟိ ဖုဋ္ဌော အာဝဋ္ဋတိ စ ပရိဝဋ္ဋတိ စ။ **ဒုက္ ခာဟီ**တိ ဒုက္ခမာဟိ။ **တိဗ္ဗာဟီ** တိ ဗဟလာဟိ တိခိဏာဟိ တာ။ **ခရာဟီ**တိ ကက္ခဠာဟိ။ **ကဋုကာဟီ**တိ အတိဝိယ အနိဋ္ဌဘာ ဝေန အရုဏာဟိ။ **အာဝဋ္ဋတီ** တိ ကေသ္မိံယေဝ ဌာနေ အနိပဇ္ဇိတွာ အတ္တနော သရီရံ ဣတော စိတော အာကမုန္တော အာဝဋ္ဋတိ။ **ပရိဝဋ္ဋတီ** တိ ကေသ္မိံ ပဒေသေ နိပန္နောပိ အင်္ဂပစ္စင်္ဂါနိ ပရိတော ခိပန္တော ဝဋ္ဋတိ, အဘိမုခံ တ ဝဋ္ဋန္ တော အာဝဋ္ဋတိ, သမန္တတော ဝဋ္ဋန္တော ပရိဝဋ္ဋတိ။

တေမတ္ထံ ဝိဒိတွာ တိ “သကိဉ္စနဿ အပ္ပဋိသင်္ခါပရိဘောဂဟေတုကာ အယံ ဒုက္ခုပ္ပတ္တိ, အကိဉ္စနဿ ပန သဗ္ဗသော အယံ နတ္ထီ”တိ တေမတ္ထံ သဗ္ဗာကာရတော ဇာနိတွာ တဒတ္ထပ္ပကာသနံ ဣမံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ။

တတ္ထ **သုခိနော ဝတာ**တိ သုခိနော ဝတ သပ္ပုရိသာ။ ကေ ပန တေတိ? **ယေ အကိဉ္စနာ,** ယေ ရာဂါဒိကိဉ္စနဿ ပ ရိဂ္ဂဟကိဉ္စနဿ စ အဘာဝေန အကိဉ္စနာ, ကေသံ ပနိဒံ ကိဉ္စနံ နတ္ထီတိ အာဟ – **“ဝေဒဂုနော ဟိ ဇနာ အကိဉ္စ နာ”**တိ, ယေ အရိယမဂ္ဂဉာဏသင်္ခါတံ ဝေဒံ ဂတာ အဓိဂတာ, တေန တ ဝေဒေန နိဗ္ဗာနံ ဂတာတိ ဝေဒဂုနော, တေ အရိယ

ဇနာ ခီဏာသဝပုဂ္ဂလာ အနဝသေသရာကဒိကိဥ္စနာနံ အဂ္ဂမဂ္ဂေန သမုစ္ဆိန္နတ္တာ အကိဥ္စနာ နာမ။ အသတိ ဟိ ရာက ဒိကိဥ္စနေ ကုတော ပရိဂ္ဂဟကိဥ္စနဿ သမ္ဘဝေါ။ ဧဝံ ကထာယ ပုရိမဘာဂေန အရဟန္တေ ပသံသိတွာ အပရဘာဂေ န အန္တပုထုဇ္ဇနေ ဂရဟန္တော ''သကိဥ္စနံ ပဿ''တိအာဒိမာဟ။ တံ ပုရိမသုတ္တေ ဝုတ္တတ္ထမေဝ။ ဧဝံ က္လမာယပိ ကထာယ ဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋံ ကထိတံ။

ဆဋ္ဌသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၇. ကေပုတ္တကသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၇. သတ္တမေ **ကေပုတ္တကော** တိ ကောေ ပုတ္တော, သော စ အနုကမ္ပိတဗ္ဗဋ္ဌေန ကေပုတ္တကော, ပိယာယိတဗ္ဗ ဋ္ဌေန **ပိယော,** မနဿ ဝၯုနဋ္ဌေန **မနာပေါ**။ သရီရသောဘာသမ္ပတ္တိယာ တ ဒဿနီယဋ္ဌေန **ပိယော,** သီလာစာရသမ္ပတ္တိ ယာ ကလျာဏဓမ္မတာယ **မနာပေါ**။ ကလေတိ သတ္တေ ခေပေတီတိ **ကာလော,** မရဏံ။ တံ ကတော ပတ္တောတိ **ကာလ ငူတော,** ကာလေန တ မစ္စုနာ ကတော နဋ္ဌော အဒဿနံ ဂတောတိ **ကာလင်္ကတော,** မတောတိ အတ္ထော။

သမ္ဗဟုလာ ဥပာသကာ တိ သာဝတ္ထိဝါသိနော ဗဟူ ဥပာသကာ မတပုတ္တဥပာသကဿ သဟာယောကီဘာဝေန ယာဝ အာဠ္ဟာဟနာ ပစ္စာတော ဂန္တွာ မတသရီရဿ ကတ္တဗ္ဗံ ကာရေတွာ ပဋိနိဝတ္တာ ယထာနိဝတ္တာဝ ဥဒကံ ဩတရိတွာ သီသံန္ဟာတာ ဝတ္ထာနိ ပီဠေတွာ အနောတာပေတွာဝ ဧကံ နိဝါသေတွာ ဧကံ ဥတ္တရာသင်္ဂံ ကတွာ ဥပာသကံ ပုရတော ကတွာ ''သောကဝိနောဒနံ ဓမ္မံ သတ္ထု သန္တိကေ သောဿာမာ''တိ ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိံသု။ တေန ဝုတ္တံ **''အလ္လကေသာ''** တိအာဒိ။

တတ္ထ **အလ္လဝတ္ထာ** တိ ဥဒကေန တိန္တဝတ္ထာ။ **ဒိဝါ ဒိဝဿ** တိ ဒိဝသဿပိ ဒိဝါ, မဇ္ဈန္ဟိကေ ကာလေ တိ အတ္ထော။ ယသ္မာ ဇာနန္တာပိ တထာဂတာ ပုစ္ဆန္တိ, ဇာနန္တာပိ န ပုစ္ဆန္တိ။ ကာလံ ဝိဒိတွာ ပုစ္ဆန္တိ, ကာလံ ဝိဒိတွာ န ပုစ္ဆန္တိ, တသ္မာ ဇာနန္တောယေဝ ဘဂဝါ ကထာသမုဋ္ဌာပနတ္ထံ ပုစ္ဆန္တော **''ကိံ နု ခေါ တုမ္ဟေ ဥပာ သကာ''**တိအာဒိမာဟ။ တဿတ္တော – တုမ္ဟေ ဥပာသကာ အညေသု ဒိဝသေသု မမ သန္တိကံ အာဂစ္ဆန္တာ ဩတာ ပိတသုဒ္ဓဝတ္ထာ သာယန္ဟေ အာဂစ္ဆထ, အဇ္ဇ ပန အလ္လဝတ္ထာ အလ္လကေသာ ဣဓ မဇ္ဈန္ဟိကေ ကာလေ ဣဓာ ဂတာ, တံ ကိံ ကာရဏန္တိ။ **တေန မယန္တိ** တေန ပုတ္တဝိယောဂဇနိတစိတ္တသန္တာပေန ဗလဝသောကာဘိဘူတတာယ ဧ ဝံဘူတာ မယံ က္လဓူပသင်္ကမန္တာတိ။

တေမတ္တံ ဝိဒိတွာ တိ ပိယဝတ္ထုသမ္ဘဝ သောကဒုက္ခဒေါမနဿာဒယော, အသတိ ပိယဝတ္ထုသ္မိံ သဗ္ဗသော တေ န သန္တီတိ တေမတ္တံ သဗ္ဗာကာရတော ဇာနိတွာ တဒတ္ထပ္ပကာသနံ က္လမံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ။

တတ္ထ **ပိယရူပဿာဒဂဓိတာသေ** တိ ပိယသဘာဝေသု ရူပက္ခန္ဓာဒီသု သုခဝေဒနဿာဒေန ဂဓိတာ ပဋိဗဒ္ဓစိတ္တာ။ ဂဓိတာသေတိ ဟိ ဂဓိတာက္လစ္စဝတ္ထော။ **သေ**တိ တ နိပါတမတ္တံ။ ပိယရူပံ နာမ စက္ခာဒယော ပုတ္တာဒရာဒ ယော စ။ ဝုတ္တဉ္စေဟတံ – ''ကိဥ္စ လောကေ ပိယရူပံ သာတရူပံ စက္ခု လောကေ ။ပေ။ ဓမ္မတဏှာ လောကေ ပိယရူပံ သာတရူပ''န္တိ (စူဠနိ. ဟေမကမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၅၅)။

> ''ခေတ္တံ ဝတ္ထုံ ဟိရညံ တ၊ ဂဝဿံ အာသပေါရိသံ။
> ထိယော ဗန္ဓူ ပုထု ကာမေ၊ ယော နရော အနုဂိဇ္ဈတီ''တိ စ။ (သု. နိ. ၇၇၅)။

တသ္မာ တေသု ပိယရူပေသု အဿာဒေန ဂိဒ္ဓါ မုစ္ဆိတာ အဇ္ဈောပန္နာတိ အတ္ထော။ ကေ ပန တေ ပိယရူပဿ သာဒဂဓိတာတိ တေ ဒဿေတိ **''ဒေဝကာယာ ပုထုမနုဿာ စာ''** တိ, စာတုမဟာရာဇိကာဒယော ဗဟုဒေဝသမူဟာ စေဝ ဇမ္ဗုဒီပကာဒိကာ ဗဟုမနုဿာ စ။ **အဃာဝိနော**တိ ကာယိကစေတသိကဒုက္ခေန ဒုက္ခိတာ။ **ပရိဇုန္နာ** တိ ဇရာရောကာဒိဝိပ တ္တိယာ ယောဗ္ဗနာရောဂျာဒိသမ္ပတ္တိတော ပရိဟီနာ။ ယထာလာဘဝသေန တယမတ္တော ဒေဝမနုဿေသု ဝေဒိတဗ္ဗော။ အထ တ ကာမဋ္ဌေကန္တသုခသမပ္ပိတာနံ ဒေဝတနံ ဒုက္ခဇရာရောဂ န သမ္ဘဝန္တိ, တဒနတိဝတ္တသဘာဝတာယ ပန တေပိ ''အဃာဝိနော''တိ ''ပရိဇုန္နာ''တိ စ ဝုတ္တာ။ တေသမ္ပိ တ ပုဗ္ဗနိမိတ္တုပ္ပတ္တိယာ ပဋိစ္ဆန္နဇရာယ စေတ

သိကရောဂဿ စ ဝသေန ဒုက္ခာဒီနံ သမ္ဘဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော။ **မစ္စုရာဇဿ ဝသံ ဂစ္ဆန္တီ** တိ ပိယဝတ္ထုဝိသယာယ တဏှာယ အပ္ပဟီနတ္တာ ပုနပ္ပုနံ ဂဗ္ဘုပ္ပဂမနတော ခါတုတ္တယိဿရတာယ မစ္စုရာဇသင်္ခါတဿ မရဏဿ ဝသံ ဟတ္ထမေဝ ဂစ္ဆန္တိ။

ဇုတ္တာဝတာ ဝဋ္ဋံ ဒဿေတွာ ဣဒာနိ **“ယေ စ ဒိတ”**တိအာဒိနာ ဝိဝဋ္ဋံ ဒဿေတိ။ တတ္ထ **ယေ ဝေ ဒိတ စ ရတ္တော စ အပ္ပမတ္တာ**တိ “ဒိဝသံ စင်္ကမေန နိသဇ္ဇာယ အာဝရဏီယေဟိ ဓမ္မေဟိ စိတ္တံ ပရိသောဓေတီ”တိအာဒိနာ ဝုတ္တနယေန ဒိဝသဘာဂေ ရတ္တိဘာဂေ စ ဒဋ္ဌံ အပ္ပမတ္တာ အပ္ပမာဒပဋိပဒံ ပူရေန္တိ။ **ဇဟန္တိ ပိယရူပ** န္တိ စတုသစ္စကမ္မဋ္ဌာနဘာဝနံ ဥဿုက္ကာပေတွာ အရိယမဂ္ဂာဓိဂမေန ပိယရူပံ ပိယဇာတိကံ စက္ခာဒိပိယဝတ္ထုံ တပ္ပဋိဗဒ္ဓဆန္ဒရာဂဇဟာနေန ဇဟန္တိ။ **တေ ဝေ ခဏန္တိ အဃမူလံ, မစ္စုနော အာမိသံ ဒုရတိဝတ္တ** န္တိ တေ အရိယပုဂ္ဂလာ အဃဿ ဝဋ္ဋဒုက္ခဿ မူလဘူတံ, မစ္စုနာ မရဏေန အာမသိတဗ္ဗတော အာမိသံ, ဣတော ဗဟိဒ္ဓာ ကေဟိစိပိ သမဏဗ္ရာဟ္မဏေဟိ နိဝတ္တိတုံ အသက္ကုဏေယျတာယ ဒုရတိဝတ္တံ, သဟ အဝိဇ္ဇာယ တဏှံ အရိယမဂ္ဂဉာဏကုဒာလေန ခဏန္တိ, လေသမတ္တမ္ပိ အနဝသေသန္တာ ဥမ္မူလယန္တီတိ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ –

> “အပ္ပမာဒော အမတပဒံ၊ ပမာဒော မစ္စုနော ပဒံ။
> အပ္ပမတ္တာ န မီယန္တိ၊ ယေ ပမတ္တာ ယထာ မတာ”တိ။ (ဓ. ပ. ၂၁) –

အာဒီဟိ သုတ္တပဒေဟိ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗောတိ။

သတ္တမသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၈. သုပ္ပဝါသာသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၈. အဋ္ဌမေ **ကုဏ္ဍိကာယ** န္တိ ဇဝံနာမကေ ကောလိယာနံ နဂရေ။ **ကုဏ္ဍဓာနဝနေ** တိ တဿ နဂရဿ အဝိဒူရေ ကုဏ္ဍဓာနသင်္ခါတေ ဝနေ။

ပုဗ္ဗေ ကိရ ကုဏ္ဍော နာမ ဧကော ယက္ခော တသ္မိံ ဝနသဏ္ဍေ တသံ ကပ္ပေသိ, ကုဏ္ဍဓာနမိဿကေန စ ဗလိကမ္မေန တုဿတီတိ တဿ တထာ တတ္ထ ဗလိံ ဥပဟရန္တိ, တေနေတံ ဝနသဏ္ဍံ ကုဏ္ဍဓာနဝနန္တွေဝ ပညာယိတ္ထ။ တဿ အဝိဒူရေ ဧကော ကာမပတိကာ အဟောသိ, သာပိ တဿ ယက္ခဿ အာဏာပဝတ္တိဋ္ဌာနေ နိဝိဋ္ဌတ္တာ တေနေဝ ပရိဟာလိတတ္တာ ကုဏ္ဍိကာတိ ဝေဟရီယိတ္ထ ။ အပရဘာဂေ တတ္ထ ကောလိယရာဇာနော နဂရံ ကာရေသုံ, တမ္ပိ ပုရိမဝေဟာရေန **ကုဏ္ဍိကာ** တွေဝဝ ဝုစ္စတိ။ တသ္မိဥ္စ ဝနသဏ္ဍေ ကောလိယရာဇာနော ဘဂဝတော ဘိက္ခုသင်္ဃဿ စ ဝသနတ္ထာယ ဝိဟာရံ ပတိဋ္ဌာပေသုံ, တမ္ပိ **ကုဏ္ဍဓာနဝန** န္တွေဝ ပညာယိတ္ထ။ အထ ဘဂဝါ ဇနပဒစာရိကံ စရန္တော အနုက္ကမေန တံ ဝိဟာရံ ပတွာ တတ္ထ ဝိဟာသိ။ တေန ဝုတ္တံ – **“ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ကုဏ္ဍိကာယံ ဝိဟရတိ ကုဏ္ဍဓာနဝနေ”**တိ။

သုပ္ပဝါသာ တိ တဿာ ဥပာသိကာယ နာမံ။ **ကောလိယဓီတာ**တိ ကောလိယရာဇပုတ္တီ။ သာ ဟိ ဘဂဝတော အဂ္ဂုပဋ္ဌာယိကာ ပဏီတဒါယိကာနံ သာဝိကာနံ ဧတဒဂ္ဂေ ဌပိတာ သောတာပန္နာ အရိယသာဝိကာ။ ယဥ္စဟိ ကိဉ္စိ ဘဂဝတော ယုတ္တရူပံ ခါဒနီယံ ဘောဇနီယံ ဘေသဇ္ဇံ ဝါ န တတ္ထ အညာဟိ သံဝိဓာတဗ္ဗံ အတ္ထိ, သဗ္ဗံ တံ သယမေဝ အတ္တနော ပညာယ ဝိစာရေတွာ သက္ကစ္စံ သမ္ပာဒေတွာ ဥပနေတိ။ ဒေဝသိကဥ္စ အဋ္ဌသတံ သင်္ဃဘတ္တဟဋ္ဌိပုဂ္ဂလိကဘတ္တာနိ ဒေတိ။ ယော ကောစိ ဘိက္ခု တ ဘိက္ခုနီ တ တံ ကုလံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိဋ္ဌော ရိတ္တဟတ္ထော န ဂစ္ဆတိ။ ဇဝံ မုတ္တစာက ပယတပာဏိ ဝေဿဂ္ဂရတာ ယာစယောဂ ဒာနသံဝိဘာဂရတာ။ အဿာ ကုစ္ဆိယံ ပုရိမဗုဒ္ဓေသု ကတာဓိကာရော ပစ္ဆိမဘဝိကော သာဝကဗောဓိသတ္တော ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိ။ သာ တံ ဂဗ္ဘံ ဧကေနစိဒေဝ ပာပကမ္မေန သတ္တ ဝဿာနိ ကုစ္ဆိနာ ပရိဟရိ, သတ္တာဟဉ္စ မူဠှဂဗ္ဘာ အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ – **“သတ္တ ဝဿာနိ ဂဗ္ဘံ ဓာရေတိ သတ္တာဟံ မူဠှဂဗ္ဘာ”**တိ။

တတ္ထ **သတ္တ ဝဿာနိ** တိ သတ္တ သံဝစ္ဆရာနိ, အစ္စန္တသံယောဂေ စ ဣဒံ ဥပယောဂဝစနံ။ **ဂဗ္ဘံ ဓာရေတီ** တိ ဂဗ္ဘံ ဝဟတိ, ဂဗ္ဘိနီ ဟောတီတိ အတ္ထော။ **သတ္တာဟံ မူဠှဂဗ္ဘာ** တိ သတ္တ အဟာနိ ဗျာကုလဂဗ္ဘာ။ ဂဗ္ဘော ဟိ ပရိပက္ကော သမ္ပဇ္ဇမာနော ဝိဇာယနကာလေ ကမ္မဇဝါတေဟိ သဉ္ဇာလေတွာ ပရိဝတ္တိတော ဥဒ္ဓံပာဒေ အဓောသိရော ဟုတွာ ယောနိမုခာဘိမုခော ဟောတိ, ဧဝံ သော ကတ္ထစိ အလဂ္ဂေ ဗဟိ နိက္ခမတိ။ ဝိပဇ္ဇမာနော ပန ဝိပရိဝတ္တနဝသေန ယောနိမဂ္ဂံ ပိဒဟိတွာ တိရိယံ နိပဇ္ဇတိ, သယမေဝ တ ယောနိမဂ္ဂေ ပိဒဟတိ, သော တတ္ထ ကမ္မဇဝါတေဟိ အပရာပရံ ပရိဝတ္တမာနော ဗျာကုလော မူဠှဂဗ္ဘောတိ ဝုစ္စတိ။ တဿာပိ သတ္တ ဒိဝသေ ဧဝံ အဟောသိ, တေန ဝုတ္တံ "သတ္တာဟံ မူဠှဂဗ္ဘာ"တိ။

အယဉ္စ ဂဗ္ဘော သီဝလိတ္ထေရော။ တဿ ကထံ သတ္တ ဝဿာနိ ဂဗ္ဘတသဒုက္ခံ, သတ္တာဟံ မူဠှဂဗ္ဘဘာဝပ္ပတ္တိ, မာတု စဿာပိ သောတာပန္နာယ အရိယသာဝိကာယ တထာ ဒုက္ခာနုဘဝနံ ဇာတန္တိ? ဝုစ္စတေ – အတီတေ ကာသိကရာဇေ ဗာရာဏသိယံ ရဇ္ဇံ ကာရေန္တေ ကောသလရာဇာ မဟန္တေန ဗလေနာဂန္တွာ ဗာရာဏသိံ ဂဟေတွာ တံ ရာဇာနံ မာရေတွာ တဿ အဂ္ဂမဟေသိံ အတ္တနော အဂ္ဂမဟေသိံ အကာသိ။ ဗာရာဏသိရညော ပန ပုတ္တော ပိတု မရဏကာလေ နိဒ္ဓမနဒွါရေန ပလာယိတွာ အတ္တနော ဉာတိမိတ္တဗန္ဓဝေ ဧကဇ္ဈံ ကတွာ အနုက္ကမေန ဗလံ သံဟရိတွာ ဗာရာဏသိံ အာဂန္တွာ အဝိဒူရေ မဟန္တံ ခန္ဓာဝါရံ ဗန္ဓိတွာ တဿ ရညော ပဏ္ဏံ ပေသေသိ "ရဇ္ဇံ ဝါ ဒေတု, ယုဒ္ဓံ ဝါ"တိ ။ ရာဇကုမာရဿ မာတာ သာသနံ သုတွာ "ယုဒ္ဓေန ကမ္မံ နတ္ထိ, သဗ္ဗဒိသာသု သဉ္စာရံ ပစ္ဆိန္ဒိတွာ ဗာရာဏသိနဂရံ ပရိဝါရေတု, တတော အရူဒကဘတ္တပရိက္ခယေန ကိလန္တာ နဂရေ မနုဿာ ဝိနာဝ ယုဒ္ဓေန ရာဇာနံ ဂဟေတွာ ဒဿန္တီ"တိ ပဏ္ဏံ ပေသေသိ။ သော မာတု သာသနံ သုတွာ စတ္တာရိ မဟာဒွါရာနိ ရက္ခန္တော သတ္တ ဝဿာနိ နဂရံ ဥပရုန္ဓိ, နဂရေ မနုဿာ စူဠဒွါရေန နိက္ခမိတွာ အရူဒကာနိ အာဟရန္တိ, သဗ္ဗကိစ္စာနိ ကရောန္တိ။

အထ ရာဇကုမာရဿ မာတာ တံ ပဝတ္တိံ သုတွာ "ဗာလော မမ ပုတ္တော ဥပာယံ န ဇာနာတိ, ဂစ္ဆထ, အဿ စူဠဒွါရာနိ ပိဓာယ နဂရံ ဥပရုန္ဓတူတိ ဝဒေထာ"တိ ပုတ္တဿ ဂူဠှသာသနံ ပဟိဏိ။ သော မာတု သာသနံ သုတွာ သတ္တ ဒိဝသေ တထာ အကာသိ။ နာဂရာ ဗဟိ နိက္ခမိတုံ အလဘန္တာ သတ္တမေ ဒိဝသေ တဿ ရညော သီသံ ဂဟေတွာ ကုမာရဿ အဒံသု။ ကုမာရော နဂရံ ပဝိသိတွာ ရဇ္ဇံ အဂ္ဂဟေသိ။ သော တဒါ သတ္တ ဝဿာနိ နဂရရုန္ဓနကမ္မနိဿန္ဒေန တေရသဟိ သတ္တ ဝဿာနိ မာတုကုစ္ဆိသင်္ခါတာယ လောဟိတကုမ္ဘိယာ ဝသိ, အဝသေသတော ပန သတ္တာဟံ နဂရူပရုန္ဓနေန သတ္တာဟံ မူဠှဂဗ္ဘဘာဝံ အာပဇ္ဇိ။ ဇာတကဋ္ဌကထာယံ ပန "သတ္တ ဒိဝသာနိ နဂရံ ရုန္ဓိတွာ ဂဟိတကမ္မနိဿန္ဒေန သတ္တဝဿာနိ လောဟိတကုမ္ဘိယံ ဝသိတွာ သတ္တာဟံ မူဠှဂဗ္ဘဘာဝံ အာပဇ္ဇီ"တိ ဝုတ္တံ။ ယံ ပန သော ပဒုမုတ္တရသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓပာဒမူလေ "လာဘီနံ အဂ္ဂေ ဘဝေယျ"န္တိ မဟာဒါနံ ဒတွာ ပတ္ထနံ အကာသိ, ယဉ္စ ဝိပဿိဿ ဘဂဝတော ကာလေ နာဂရေဟိ သဒ္ဓိံ သဟဿဂ္ဃနိကံ ဂုဠဒဓိံ ဒတွာ ပတ္ထနံ အကာသိ, တဿာနုဘာဝေန လာဘီနံ အဂ္ဂေ ဇာတော။ သုပ္ပဝါသာပိ "နဂရံ ရုန္ဓိတွာ ဂဏှဟ, တာတာ"တိ ပေသိတဘာဝေန သတ္တ ဝဿာနိ ကုစ္ဆိနာ ဂဗ္ဘံ ပရိဟရိတွာ သတ္တာဟံ မူဠှဂဗ္ဘာဇာတာ ။ ဧဝံ တေ မာတာပုတ္တာ အတ္တနော ကမ္မဿ အနုရူပံ ဤဒိသံ ဒုက္ခံ ပဋိသံဝေဒိံသု။

တီဟိ ဝိတက္ကေဟီ တိ ရတနတ္တယဂုဏာနုဿတိပဋိသံယုတ္တေဟိ တီဟိ သမ္မာဝိတက္ကေဟိ။ **အဓိဝါသေတီ**တိ မူဠှဂဗ္ဘတာယ ဥပ္ပန္နဒုက္ခံ သဟတိ။ သာ ဟိ ဘဂဝတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘာဝံ, အရိယသင်္ဃဿ သုပ္ပဋိပတ္တိံ, နိဗ္ဗာနဿ စ ဒုက္ခနိဿရဏဘာဝံ အနုဿရန္တီ အတ္တနော ဥပ္ပဇ္ဇမာနဒုက္ခံ အမနသိကရဏေနေဝ အဘိဘဝိတွာ ခမတိ။ တေန ဝုတ္တံ "တီဟိ ဝိတက္ကေဟိ အဓိဝါသေတီ"တိ။

သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော ဝတာ တိအာဒိ တေသံ ဝိတက္ကာနံ ပဝတ္တိအာကာရဒဿနံ။ တဿတ္ထော – ယော ဘဂဝါ ဝဏ္ဏိတာဒီဟိ ကာရဏေဟိ ဘဂဝါ လောကနာထော သမ္မာ အဝိပရီတံ သာမံ သယမေဝ သဗ္ဗဓမ္မေ အဟော ဝတ ဗုဒ္ဓော, သော ဘဂဝါ ဧဝရူပဿ တေရသဟိ မယာ အနုဘဝိယမာနဿ အညဿ စ ဧဝံဇာတိကဿ သကလဿ ဝဋ္ဋဒုက္ခဿ ပဟာနာယ အစ္စန္တံ အနုပ္ပာဒနိရောဓာယ ဓမ္မံ ကထေတိ, အဝိပရီတဓမ္မံ ကထေတိ။ အဝိပရီတဓမ္မဒေသနတာယ ဟိ သတ္ထု သမ္မာသမ္ဗောဓိသိဒ္ဓိ။ တဿ ယထာဝုတ္တဂုဏဿ ဘဂဝတော ဓမ္မဿဝနန္တေ ဇာတတ္တာ သီလဒိဋ္ဌိသာမညေန သံဟတတ္တာ စ သာဝကသင်္ဃောတိ လဒ္ဓနာမော အဋ္ဌအရိယပုဂ္ဂလသမူဟော သုပ္ပဋိပန္နော ဝတ အဟော ဝတ သမ္မာ

ပဋိပန္နော, ယော အရိယသင်္ဃော ဝေရူပသ္မိ ဉာဒိသသ္မိ ဝဋ္ဋဒုက္ခသ္မိ ပဟာနာယ အနုပ္ပာဒနိရောဓာယ အနိဝတ္တိ ပဋိပဒံ ပဋိပန္နော။ သုသုခံ ဝတ အဟော ဝတ သုဋ္ဌု သုခံ သဗ္ဗသင္ခတနိဿဋံ့ နိဗ္ဗာနံ, ယသ္မိံ နိဗ္ဗာနေ ဉာဒိသံ ဝဋ္ဋဒုက္ခံ န ဥပလဗ္ဘတီတိ။ ဧတ္ထ စ ပဋိပဇ္ဇမာနာပိ ပဋိပန္နာ ကြစ္စေဝ ဝုတ္တာ ပဋိပတ္တိယာ အနိဝတ္တိဘာဝတော။ အထ ဝါ ဥပ္ပန္နသဒ္ဒော ဝိယ ပဋိပန္နသဒ္ဒော ဝတ္တမာနတ္ထေပိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ တေနေဝါဟ "သောတာပတ္တိဖလသစ္ဆိကိရိယာယ ပဋိပန္နော"တိ။

သာမိကန္တိ အတ္တနော ပတိံ ကောလိယရာဇပုတ္တံ။ **အာမန္တေသီ** တိ အဘာသိ။ **မမ ဝစနေန ဘဂဝတော ပာဒေ သိရသာ ဝန္ဒာဟီ**တိ မယှံ ဝစနေန စက္ကလက္ခဏပ္ပဋိမဏ္ဍိတာနိ ဝိကသိတပဒုမသဿိရိကာနိ ဘဂဝတော စရဏာနိ တဝ သိရသာ ဝန္ဒာဟိ, ဥတ္တမင်္ဂေန အဘိဝါဒနံ ကရောဟီတိ အတ္ထော။ **အပ္ပာဗာဓ**န္တိအာဒီသု **အာဗာဓော**တိ ဝိသဘာဂဝေဒနာ ဝုစ္စတိ, ယာ ဧကဒေသေ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာပိ သကလသရီရံ အယပဋ္ဋေန အာဗန္ဓိတွာ ဝိယ ဂဏှာတိ။ **အာတင်္ကော**တိ ကိစ္ဆဇီဝိတကရော ရောဂေါ။ အထ ဝါ ယာပေတဗ္ဗရောဂေါ အာတင်္ကော, ဣတရော အာဗာဓော။ ခုဒ္ဒကော ဝါ ရောဂေါ အာတင်္ကော, ဗလဝါ အာဗာဓော။ ကေစိ ပန "အဇ္ဈတ္တသမုဋ္ဌာနော အာဗာဓော, ဗဟိဒ္ဓသမုဋ္ဌာနော အာတင်္ကော"တိ ဝဒန္တိ။ တဒုဘယဿာပိ အဘာဝံ ပုစ္ဆာတိ ဝဒတိ။ ဂိလာနဿေဝ စ ဥဋ္ဌာနံ နာမ ဂရုကံ ဟောတိ, ကာယေ ဗလံ န ဟောတိ, တသ္မာ နိဂ္ဂေလညတာယ လဟုပရိဝတ္တိသင်္ခာတံ ကာယဿ လဟုဋ္ဌာနံ သရီရဗလဉ္စ ပုစ္ဆာတိ ဝဒတိ။ **ဖာသုဝိဟာရ**န္တိ ဌာနနိသဇ္ဇဂမနသယနသင်္ခာတေသု စတူသု ဣရိယာပထေသု သုခဝိဟာရဉ္စ ပုစ္ဆာတိ ဝဒတိ။ အထဿ ပုစ္ဆိတဗ္ဗာကာရံ ဒဿေန္တီ **"သုပ္ပဝါသာ, ဘန္တေ"** တိအာဒိမာဟ။ **ဧဝဉ္စ ဝဒေဟီ** တိ ဣအနိ ဝတ္တဗ္ဗာကာရံ နိဒဿေတိ။

ပရမန္တိ ဝစနသမ္ပဋိစ္ဆနံ။ တေန သာဓု, ဘဒ္ဒေ, ယထာ ဝုတ္တံ, တထာ ပဋိပဇ္ဇာမီတိ ဒဿေတိ။ **ကောလိယပုတ္တော**တိ သုပ္ပဝါသာယ သာမိကော ကောလိယရာဇပုတ္တော။ **သုခိနီ ဟောတူ**တိ သဒေဝကေ လောကေ အဂ္ဂဒက္ခိဏေယျော သတ္ထာ သုပ္ပဝါသာယ ပေသိတဝန္ဒနံ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ တဒနန္တရံ အတ္တနော မေတ္တာဝိဟာရသံသူစကံ ဗုဒ္ဓာစိဏ္ဏံ သုခူပသံဟာရံ တဿာ သာမညတော ပကာသေတွာ ပုန တဿာ ပုတ္တဿ စ ဂဗ္ဘဝိပတ္တိမူလကဒုက္ခုပ္ပတ္တိပဋိက္ခေပမုခေန သုခူပသံဟာရံ နိဒဿေန္တော **"သုခိနီ။ပေ။ အရောဂါ, အရောဂံ ပုတ္တံ ဝိဇာယတူ"တိ အာဟ။**

သဟ ဝစနာတိ ဘဂဝတော ဝစနေန သဟေဝ။ ယသ္မိံ ကာလေ ဘဂဝါ တထာ အဝေါစ, တသ္မိံယေဝ ကာလေ တမ္ပိ ကမ္မံ ပရိက္ခယံ အဂမာသိ။ တဿ ပရိက္ခီဏဘာဝံ ဩလောကေတွာ သတ္ထာ တထာ အဘာသိ။ အပရေ ပန ဝဒန္တိ – သစေ တထာ သတ္ထာ နာစိက္ခိဿာ, တတော ပရမ္ပိ ကိဉ္စိ ကာလံ တဿာ တံ ဒုက္ခံ အနုဗန္ဓိဿာ။ ယသ္မာ ပန ဘဂဝတာ "သုခိနီ အရောဂါ အရောဂဉ္စ ပုတ္တံ ဝိဇာယတူ"တိ ဝုတ္တံ, တသ္မာ တဿ ဝစနသမကာလမေဝ သော ဂဗ္ဘော ဗျာကုလဘာဝံ ဝိဇဟိတွာ သုခေနေဝ ဗဟိ နိက္ခမိ, ဧဝံ တေသံ မာတာပုတ္တာနံ သောတ္ထိ အဟောသိ။ အစိန္တေယျော ဟိ ဗုဒ္ဓါနံ ဗုဒ္ဓါနုဘာဝေါ။ ယထာ ဟိ ပဋ္ဌာစာရာယ ပိယဝိပ္ပယောဂသမ္ဘူတေန သောကေန ဥမ္မာဒံ ပတွာ –

> "ဥဘော ပုတ္တာ ကာလကတာ၊ ပန္ထေ မယှံ ပတီ မတော။
> မာတာ ပိတာ စ ဘာတာ စ၊ ဧကစိတကမှိ ဍယှရေ"တိ။ (အပ. ထေရီ ၂.၂.၄၉၈) –

ဝတွာ ဇာတရူပေနေဝ စရန္တိယာ "သတိံ ပဋိလဘာဟိ ဘဂိနီ"တိ ဘဂဝတော ဝစနသမနန္တရမေဝ ဥမ္မာဒေါ ဝူပသမိ, တထာ သုပ္ပိယာပိ ဥပာသိကာ အတ္တနာဝ အတ္တနော ဦရုယံ ကတေန မဟာဝဏေန ဝုဋ္ဌာတုံ အသက္ကောန္တီ သယနပိဋ္ဌေ နိပန္နာ "အာဂန္တွာ မံ ဝန္ဒတူ"တိ ဝစနသမနန္တရမေဝ ဝဏေ ပာကတိကေ ဇာတေ သယမေဝ ဂန္တွာ ဘဂဝန္တံ ဝန္ဒီတိ ဧဝမာဒီနိ ဝတ္ထူနိ ဣဓ ဥဒာဟရိတဗ္ဗာနီတိ။

ဧဝံ, ဘန္တေ တိ, ဘန္တေ, ယထာ ဘဂဝါ သပုတ္တာယ မာတုယာ အရောဂဘာဝံ အာသီသန္တော အာဟ – "သုခိနီ အရောဂါ အရောဂံ ပုတ္တံ ဝိဇာယတူ"တိ, တံ ဧဝမေဝ။ န ဟိ ကဒာစိ ဗုဒ္ဓါနံ ဘဂဝန္တာနံ ဝစနဿ အညထာဘာဝေါတိ အဓိပ္ပာယော။ ကေစိ ပန "ဧဝမတ္ထု"တိ ဝဒန္တိ, အပရေ "ဟောတူ"တိ ပဒဿ အတ္ထံ အာနေတွာ ဝဏ္ဏယန္တိ။ **အဘိနန္ဒိတွာ** တိ ကရဝီကရုတမဉ္ဇုနာ ဗြဟ္မဿရေန ဘဂဝတာ ဝုစ္စမာနေ တသ္မိံ ဝစနေ ပီတိသောမနဿပဋိလာဘတော အဘိမုခဘာဝေန နန္ဒိတွာ။ **အနုမောဒိတွာ**တိ တတော ပစ္ဆာပိ သမ္မောဒနံ ဥပ္ပာဒေတွာ, စိတ္တေန ဝါ အဘိန

န္တိတ္တ တစာယ အနုမောဒိတ္တ, ဝစနသမ္ပတ္တိယာ တ အဘိနန္ဒိတ္တ အတ္ထသမ္ပတ္တိယာ အနုမောဒိတ္တ။ **သကံ ဃရံ ပစ္စာယာသီ**တိ အတ္တနော ဃရံ ပဋိဂစ္ဆိ။ ယေ ပန ''ယေန သကံ ဃရ''န္တိ ပဌန္တိ, တေသံ ယဒိပိ ယ-တ-သဒ္ဒါနံ သမ္ဗန္ဓဘာဝတော ''တေနာ''တိ ပဒံ ဝုတ္တမေဝ ဟောတိ, တထာပိ ''ပဋိယာယိတ္တ''တိ ဟဌသေသော ယောဇေတဗ္ဗော ဟောတိ။

ဝိဇာတန္တိ ပဇာတံ, ပသုတန္တိ အတ္ထော။ **အစ္ဆရိယ**န္တိ အန္ဓဿ ပဗ္ဗတာရောဟနံ ဝိယ နိစ္စံ န ဟောတီတိ အစ္ဆရိယံ, အယံ တာဝ သဒ္ဒနယော။ အဋ္ဌကထာသု ပန ''အစ္ဆရာယောဂ္ဂံ အစ္ဆရိယ''န္တိ ဝုတ္တံ , အစ္ဆရံ ပဟရိတုံ ယုတ္တန္တိ အတ္ထော။ **ဝတာ**တိ သမ္ဘာဝနေ, အဟော အစ္ဆရိယန္တိ အတ္ထော။ **ဘော**တိ ဓမ္မာလပနံ။ အဘူတပုဗ္ဗံ ဘူတန္တိ **အဗ္ဘုတံ** ။

တထာဂတဿာတိ အဋ္ဌဟိ ကာရဏေဟိ ဘဂဝါ တထာဂတော – တထာ အာဂတောတိ တထာဂတော, တထာ ဂတောတိ တထာဂတော, တထလက္ခဏံ အာဂတောတိ တထာဂတော, တထဓမ္မေ ယာထာဝတော အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါတိ တထာဂတော, တထဒဿိတာယ တထာဂတော, တထဝါဒိတာယ တထာဂတော, တထာကာရိတာယ တထာဂတော, အဘိဘဝနဋ္ဌေန တထာဂတော။

ကထံ ဘဂဝါ **တထာ အာဂတောတိ တထာဂတော**? ယထာ သဗ္ဗလောကဟိတာယ ဥဿုက္ကမာပန္နာ ပုရိမကာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါ အာဂတာတိ။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ? ယေန အဘိနီဟာရေန ဧတေ ဘဂဝန္တော အာဂတာ, တေန အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတေန အယမ္ပိ ဘဂဝါ အာဂတော။ ယထာ စ ဧတေ ဘဂဝန္တော အနုဟာရမိံ ပူရေတွာ သီလနေက္ခမ္မပညာဝီရိယခန္တိသစ္စအဓိဋ္ဌာနမေတ္တာဥပေက္ခာဟာရမီတိ ဣမာ ဒသ ပါရမိယော, ဒသ ဥပပါရမိယော, ဒသ ပရမတ္ထပါရမိယောတိ သမတိံသ ပါရမိယော ပူရေတွာ ပဉ္စ မဟာပရိစ္စာဂေ ပရိစ္စဇိတွာ ပုဗ္ဗယောဂပုဗ္ဗစရိယဓမ္မက္ခာနဉာတတ္ထစရိယာဒယော ပူရေတွာ ဗုဒ္ဓိစရိယာယ ကောဋိံ ပတွာ အာဂတာ, တထာ အယမ္ပိ ဘဂဝါ အာဂတော။ ယထာ စ ဧတေ ဘဂဝန္တော စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနေ။ပေ.။ အရိယံ အဋ္ဌင်္ဂိကံ မဂ္ဂံ ဘာဝေတွာ ဗြူဟေတွာ အာဂတာ, တထာ အယမ္ပိ ဘဂဝါ အာဂတော။ ဧဝံ တထာ အာဂတောတိ တထာဂတော။

ကထံ **တထာ ဂတောတိ တထာဂတော**? ယထာ သမ္ပတိဇာတာ ဧတေ ဘဂဝန္တော သမေဟိ ပါဒေဟိ ပထဝိယံ ပတိဋ္ဌာယ ဥတ္တရာဘိမုခါ သတ္တပဒဝီတိဟာရေန ဂတာ, သေတစ္ဆတ္တေ ဓာရိယမာနေ သဗ္ဗာဝ ဒိသာ အနုဝိလောကေသုံ, အာသဘိဉ္စ ဝါစံ ဘာသိံသု လောကေ အတ္တနော ဇေဋ္ဌသေဋ္ဌဘာဝံ ပကာသေန္တာ, တဉ္စ နေသံ ဂမနံ တထံ အဟောသိ အဝိတထံ အနေကေသံ ဝိသေသာဓိဂမာနံ ပုဗ္ဗနိမိတ္တဘာဝေန, တထာ အယမ္ပိ ဘဂဝါ ဂတော, တဉ္စဿ ဂမနံ ကထံ အဟောသိ အဝိတထံ တေသညေဝ ဝိသေသာဓိဂမာနံ ပုဗ္ဗနိမိတ္တဘာဝေန။ ဧဝံ တထာ ဂတောတိ တထာဂတော။

ယထာ တ တေ ဘဂဝန္တော နေက္ခမ္မေန ကာမစ္ဆန္ဒံ ပဟာယ ဂတာ, အဗျာပာဒေန ဗျာပာဒံ, အာလောကသညာယ ထိနမိဒ္ဓံ, အဝိက္ခေပေန ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စံ, ဓမ္မဝဝတ္ထာနေန ဝိစိကိစ္ဆံ ပဟာယ ဂတာ, ဉာဏေန အဝိဇ္ဇံ ပဒာလေတွာ, ပါမောဇ္ဇေန အရတိံ ဝိနောဒေတွာ, အဋ္ဌသမာပတ္တိဟိ အဋ္ဌာရသဟိ မဟာဝိပဿနာဟိ စတူဟိ စ အရိယမဂ္ဂေဟိ တံ တံ ပဋိပက္ခံ ပဟာယ ဂတာ, ဧဝံ အယမ္ပိ ဘဂဝါ ဂတော။ ဧဝမ္ပိ တထာ ဂတောတိ တထာဂတော။

ကထံ **တထလက္ခဏံ အာဂတောတိ တထာဂတော** ? ပထဝီဓာတုယာ ကက္ခဠလက္ခဏံ, အာပောဓာတုယာ ပဂ္ဃရဏလက္ခဏံ, တေဇောဓာတုယာ ဥဏှတ္တလက္ခဏံ, ဝါယောဓာတုယာ ဝိတ္ထမ္ဘနလက္ခဏံ, အာကာသဓာတုယာ အသမ္ဖုဋ္ဌလက္ခဏံ, ရူပဿ ရုပ္ပနလက္ခဏံ, ဝေဒနာယ ဝေဒယိတလက္ခဏံ, သညာယ သဉ္ဇာနနလက္ခဏံ, သင်္ခါရာနံ အဘိသင်္ခရဏလက္ခဏံ, ဝိညာဏဿ ဝိဇာနနလက္ခဏန္တိ ဧဝံ ပဉ္စန္နံ ခန္ဓာနံ, ဒွါဒသန္နံ အာယတနာနံ, အဋ္ဌာရသန္နံ ဓာတူနံ, ဗာဝီသတိယာ ဣန္ဒြိယာနံ, စတုန္နံ သစ္စာနံ, ဒွါဒသပဒိကဿ ပစ္စယာကာရဿ, စတုန္နံ သတိပဋ္ဌာနာနံ, စတုန္နံ သမ္မပ္ပဓာနာနံ, စတုန္နံ ဣဒ္ဓိပါဒါနံ, ပဉ္စန္နံ ဣန္ဒြိယာနံ, ပဉ္စန္နံ ဗလာနံ, သတ္တန္နံ ဗောဇ္ဈင်္ဂါနံ, အရိယဿ အဋ္ဌင်္ဂိကဿ မဂ္ဂဿ, သတ္တန္နံ ဝိသုဒ္ဓီနံ, အမတောဂဓဿ နိဗ္ဗာနဿာတိ ဧဝံ တဿ တဿ ဓမ္မဿ ယံ သဘာဝသရသလက္ခဏံ, တံ တထံ အဝိတထံ အနညထံ လက္ခဏံ ဉာဏဂတိယာ အာဂတော အဝိရဇ္ဈိတွာ ပတ္တော အဓိဂတောတိ တထာဂတော။ ဧဝံ တထလက္ခဏံ အာဂတောတိ တထာဂတော။

ကထံ **တထဓမ္မေ ယာထာဝတော အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါတိ တထာဂတော** ? တထဓမ္မာ နာမ စတ္တာရိ အရိယသစ္စာနိ။ ယထာဟ – ''စတ္တာရိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, တထာနိ အဝိတထာနိ အနညထာနိ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? ဣဒံ ဒုက္ခန္တိ, ဘိက္ခဝေ, တထမေတံ အဝိတထမေတံ အနညထမေတ''န္တိ (သံ. နိ. ၅.၁၀၉၀) ဝိတ္ထာရော။ တာနိ စ ဘဂဝတာ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ, တသ္မာ တထာနံ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓတ္တာ တထာဂတော။

အပိစ ဇရာမရဏဿ ဇာတိပစ္စယသမ္ဘူတသမုဒာဂတဋ္ဌော တထော အဝိတထော အနညထော။ပေ.။ သင်္ခါရာနံ အဝိဇ္ဇာပစ္စယသမ္ဘူတသမုဒာဂတဋ္ဌော တထော အဝိတထော အနညထော, တထာ အဝိဇ္ဇာယ သင်္ခါရာနံ ပစ္စယဋ္ဌော။ ပေ... ဇာတိယာ ဇရာမရဏဿ ပစ္စယဋ္ဌော တထော အဝိတထော အနညထော, တံ သဗ္ဗံ ဘဂဝတာ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓံ, တသ္မာပိ တထာနံ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓတ္တာ တထာဂတော။ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓတ္ထော ဟိ ဧတ္ထ ဂတသဒ္ဒေါ။ ဧဝံ တထဓမ္မေ ယာထာဝတော အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါတိ တထာဂတော။

ကထံ **တထဒဿိတာယ တထာဂတော** ? ယံ သဒေဝကေ။ပေ.။ သဒေဝမနုဿာယ ပဇာယ အပရိမာဏာသု လောကဓာတူသု အပရိမာဏာနံ သတ္တာနံ စက္ခုဒွါရေ အာပာထမာဂစ္ဆန္တံ ရူပါရမ္မဏံ နာမ အတ္ထိ, တံ ဘဂဝါ သဗ္ဗာကာရတော ဇာနာတိ ပဿတိ။ ဧဝံ ဇာနတာ ပဿတာ စ တေန တံ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌာဒိဝသေန ဝါ ဒိဋ္ဌသုတမုတဝိညာတေသု လဗ္ဘမာနကပဒဝသေန ဝါ ''ကတမံ တံ ရူပံ ရူပါယတနံ , ယံ ရူပံ စတုန္နံ မဟာဘူတာနံ ဥပါဒါယ ဝဏ္ဏနိဘာ သနိဒဿနံ သပ္ပဋိဃံ နီလံ ပီတက''န္တိအာဒိနာ (ဓ. သ. ၆၁၆) နယေန အနေကေဟိ နာမေဟိ တေရသဟိ ဝါရေဟိ ဒွိပညာသာယ နယေဟိ ဝိဘဇ္ဇမာနံ တထမေဝ ဟောတိ, ဝိတထံ နတ္ထိ။ ဧသ နယော သောတဒွါရာဒီသု အာပာထမာဂစ္ဆန္တေသု သဒ္ဒာဒီသု။ ဝုတ္တဉ္စေဟံ ဘဂဝတာ –

> ''ယံ , ဘိက္ခဝေ, သဒေဝကဿ လောကဿ။ပေ.။ သဒေဝမနုဿာယ ဒိဋ္ဌံ သုတံ မုတံ ဝိညာတံ ပတ္တံ ပရိယေသိတံ အနုဝိစရိတံ မနသာ, တမဟံ ဇာနာမိ, တမဟံ အဗ္ဘညာသိံ, တံ တထာဂတဿ ဝိဒိတံ, တံ တထာဂတော န ဥပဋ္ဌာသီ''တိ (အ. နိ. ၄.၂၄)။

ဧဝံ တထဒဿိတာယ တထာဂတော ။ တတ္ထ တထဒဿီအတ္ထေ တထာဂတောတိ ပဒသမ္ဘဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ကထံ **တထဝါဒိတာယ တထာဂတော**? ယံ ရတ္တိံ ဘဂဝါ အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ, ယဉ္စ ရတ္တိံ အနုပါဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ပရိနိဗ္ဗာယိ, ဧတ္ထန္တရေ ပဉ္စစတ္တာလီသဝဿပရိမာဏကာလံ ယံ ဘဂဝတာ ဘာသိတံ လပိတံ သုတ္တဂေယျာဒိ, သဗ္ဗံ တံ ပရိသုဒ္ဓံ ပရိပုဏ္ဏံ ရာဂမဒါဒိနိမ္မထနံ ဧကသဒိသံ တထံ အဝိတထံ။ တေနာဟ –

> ''ယဉ္စ, စုန္ဒ, ရတ္တိံ တထာဂတော အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဘိသမ္ဗုဇ္ဈတိ, ယဉ္စ ရတ္တိံ အနုပါဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ပရိနိဗ္ဗာယတိ, ယံ ဧတသ္မိံ အန္တရေ ဘာသတိ လပတိ နိဒ္ဒိသတိ, သဗ္ဗံ တံ တထေဝ ဟောတိ, နော အညထာ, တသ္မာ 'တထာဂတော'တိ ဝုစ္စတီ''တိ (ဒီ. နိ. ၃.၁၈၈)။

ဂဒအတ္ထော ဧတ္ထ ဂတသဒ္ဒေါ။ ဧဝံ တထဝါဒိတာယ တထာဂတော။

အပိစ အာဂဒနံ အာဂဒေါ, ဝစနန္တိ အတ္ထော။ တထော အဝိတထော အဝိပရီတော အာဂဒေါ အဿာတိ ဒကာရဿ တကာရံ ကတွာ တထာဂတောတိ ဧဝမေတ္ထ ပဒသိဒ္ဓိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ကထံ **တထာကာရိတာယ တထာဂတော**? ဘဂဝတော ဟိ ဝါစာယ ကာယော အနုလောမေတိ, ကာယဿပိ ဝါစာ, တသ္မာ ယထာဝါဒီ တထာကာရီ, ယထာကာရီ တထာဝါဒီ စ ဟောတိ။ ဧဝံဘူတဿ စဿ ယထာ ဝါစာ, ကာယောပိ တထာ ဂတော ပဝတ္တောတိ အတ္ထော။ ယထာ စ ကာယော, ဝါစာပိ တထာ ဂတာ ပဝတ္တာတိ တထာဂတော။ တေနာဟ –

> ''ယထာဝါဒီ , ဘိက္ခဝေ, တထာဂတော တထာကာရီ, ယထာကာရီ တထာဝါဒီ။ ဣတိ ယထာဝါဒီ တထာကာရီ, ယထာကာရီ တထာဝါဒီ။ တသ္မာ 'တထာဂတော'တိ ဝုစ္စတီ''တိ (အ. နိ. ၄.၂၃)။

ဧဝံ တထာကာရိတာယ တထာဂတော။

ကထံ **အဘိဘဝနဋ္ဌေန တထာဂတော** ? ယသ္မာ ဥပရိ ဘဝဂ္ဂံ ဟေဋ္ဌာ အဝီစိံ ပရိယန္တံ ကရိတွာ တိရိယံ အပရိမာဏာသု လောကဓာတူသု သဗ္ဗသတ္တေ အဘိဘဝတိ သီလေနပိ သမာဓိနာပိ ပညာယပိ ဝိမုတ္တိယာပိ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနေနပိ , န တဿ တုလာ ဝါ ပမာဏံ ဝါ အတ္ထိ, အထ ခေါ အတုလော အပ္ပမေယျော အနုတ္တရော ဒေဝဒေဝေါ သက္ကာနံ အတိသက္ကော, ဗြဟ္မာနံ အတိဗြဟ္မာ သဗ္ဗသတ္တုတ္တမော, တသ္မာ တထာဂတော။ တေနာဟ –

“သဒေဝကေ, ဘိက္ခဝေ, လောကေ။ပေ.။ သဒေဝမနုဿာယ တထာဂတော အဘိဘူ အနဘိဘူတော အညဒတ္ထုဒသော ဝသဝတ္တီ, တသ္မာ ‘တထာဂတော’တိ ဝုစ္စတီ”တိ (အ. နိ. ၄.၂၃)။

တတြာယံ ပဒသိဒ္ဓိ – အဂဒေါ ဝိယ အဂဒေါ, ဒေသနာဝိလာသော စေဝ ပုညုဿယော စ။ တေန သော မဟာနုဘာဝေါ ဘိသက္ကော ဝိယ ဒိဗ္ဗာဂဒေန သပ္ပေ သဗ္ဗပရပ္ပဝါဒိနော သဒေဝကဉ္စ လောကံ အဘိဘဝတိ။ ဣတိ သဗ္ဗလောကာဘိဘဝနေ တထော အဝိတထော အဝိပရီတော ယထာဝုတ္တော၀ အဂဒေါ ဧတဿာတိ ဒကာရဿ တကာရံ ကတွာ တထာဂတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဧဝံ အဘိဘဝနဋ္ဌေန တထာဂတော။

အပိစ တထာယ ဂတောတိ တထာဂတော, တထံ ဂတောတိ တထာဂတော။ တတ္ထ သကလလောကံ တီရဏပရိညာယ တထာယ ဂတော အဝဂတောတိ တထာဂတော။ လောကသမုဒယံ ပဟာနပရိညာယ တထာယ ဂတော အတီတောတိ တထာဂတော။ လောကနိရောဓံ သစ္ဆိကိရိယာယ တထာယ ဂတော အဓိဂတောတိ တထာဂတော။ လောကနိရောဓဂါမိနိံ ပဋိပဒံ တထံ ဂတော ပဋိပန္နောတိ တထာဂတော။ ဝုတ္တဉ္စေဟေတံ ဘဂဝတာ –

“လောကော, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတေန အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ, လောကသ္မာ တထာဂတော ဝိသံယုတ္တော။ လောကသမုဒယော, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတေန အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ, လောကသမုဒယော တထာဂတဿ ပဟီနော, လောကနိရောဓော, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတေန အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ, လောကနိရောဓော တထာဂတဿ သစ္ဆိကတော။ လောကနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ , ဘိက္ခဝေ, တထာဂတေန အဘိသမ္ဗုဒ္ဓါ , လောကနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ တထာဂတဿ ဘာဝိတာ။ ယံ, ဘိက္ခဝေ , သဒေဝကဿ လောကဿ။ပေ.။ သဗ္ဗံ တံ တထာဂတေန အဘိသမ္ဗုဒ္ဓံ။ တသ္မာ ‘တထာဂတော’တိ ဝုစ္စတီ”တိ (အ. နိ. ၄.၂၃)။

အပရေဟိပိ အဋ္ဌဟိ ကာရဏေဟိ ဘဂဝါ တထာဂတော – တထာယ အာဂတောတိ တထာဂတော, တထာယ ဂတောတိ တထာဂတော, တထာနိ အာဂတောတိ တထာဂတော, တထာ ဂတောတိ တထာဂတော, တထာဝိဓောတိ တထာဂတော, တထာ ပဝတ္တိတောတိ တထာဂတော, တထေဟိ အဂတောတိ တထာဂတော, တထာ ဂတဘာဝေန တထာဂတော။

ကထံ **တထာယ အာဂတောတိ တထာဂတော**? ယာ သာ ဘဂဝတာ သုမေဓဘူတေန ဒီပင်္ကရဒသဗလဿ ပါဒမူလေ –

“မနုဿတ္တံ လိင်္ဂသမ္ပတ္တိ၊ ဟေတု သတ္ထာရဒဿနံ၊
ပဗ္ဗဇ္ဇာ ဂုဏသမ္ပတ္တိ၊ အဓိကာရော စ ဆန္ဒတာ။
အဋ္ဌဓမ္မသမောဓာနာ၊ အဘိနီဟာရော သမိဇ္ဈတီ”တိ။ (ဗု. ဝံ. ၂.၅၉) –

ဧဝံ ဝုတ္တံ အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတံ အဘိနီဟာရံ သမ္ပာဒေန္တေန “အဟံ သဒေဝကံ လောကံ တိဏ္ဏော တာရေဿာမိ, မုတ္တော မောစေဿာမိ, ဒန္တော ဒမေဿာမိ, သန္တော သမေဿာမိ, အဿတ္ထော အဿာသေဿာမိ, ပရိနိဗ္ဗုတော ပရိနိဗ္ဗာပေဿာမိ, ဗုဒ္ဓေါ ဗောဓေဿာမီ”တိ မဟာပဋိညာ ပဝတ္တိတာ။ ဝုတ္တဉ္စေဟေတံ –

“ကိံ မေ ဧကေန တိဏ္ဏေန၊ ပုရိသေန ထာမဒဿိနာ။
သဗ္ဗညုတံ ပါပုဏိတွာ၊ သန္တာရေဿံ သဒေဝကံ။

“ဣမိနာ မေ အဓိကာရေန၊ ကတေန ပုရိသုတ္တမေ။

သဗ္ဗညုတံ ပါပုဏိတွာ၊ တာရေမိ ဇနတံ ဗဟုံ။

"သံသာရသောတံ ဆိန္ဒိတွာ၊ ဝိဒ္ဓံသေတွာ တယော ဘဝေ။
ဓမ္မနာဝံ သမာရုယှ၊ သန္တာရေဿံ သဒေဝကံ။

"ကိံ မေ အညာတဝေသေန၊ ဓမ္မံ သစ္ဆိကတေနိဓ။
သဗ္ဗညုတံ ပါပုဏိတွာ၊ ဗုဒ္ဓေါ ဟေဿံ သဒေဝကေ"တိ။ (ဗု. ဝံ. ၂.၅၅-၅၈)။

တံ ပနေတံ မဟာပဏိဓိံ သကလဿာပိ ဗုဒ္ဓကရဓမ္မသမုဒါယဿ ပဝိစယ ပစ္စဝေက္ခဏသမာဒါနာနံ ကာရဏဘူတံ အဝိသံဝါဒေတွာ လောကနာယကော ယသ္မာ မဟာကပ္ပာနံ သတသဟဿာဓိကာနိ စတ္တာရိ အသင်္ချေယျာနိ သက္ကစ္စံ နိရန္တရံ နိရဝသေသတော ဒါနပါရမိအာဒယော သမတိံသပါရမိယော ပူရေတွာ, အင်္ဂပရိစ္စာဂါဒယော ပဉ္စ မဟာပရိစ္စာဂေ ပရိစ္စဇိတွာ, သစ္စာဓိဋ္ဌာနာဒီနိ စတ္တာရိ အဓိဋ္ဌာနာနိ ပရိဗြူဟေတွာ, ပုညဉာဏသမ္ဘာရေ သမ္ဘရိတွာ, ပုဗ္ဗယောဂပုဗ္ဗစရိယဓမ္မက္ခာနဉာတတ္ထစရိယာဒယော ဥက္ကံသာပေတွာ, ဗုဒ္ဓိစရိယံ ပရမကောဋိံ ပါပေတွာ, အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဘိသမ္ဗုဇ္ဈိ, တသ္မာ တဿေဝ သာ မဟာပဏိဓိ တထာ အဝိတထာ အနညထာ, န တဿ ဝါလဂ္ဂမတ္တမ္ပိ ဝိတထံ အတ္ထိ။ တထာ ဟိ ဒီပင်္ကရဒသဗလော ကောဏ္ဍညော မင်္ဂလော။ပေ။ ကဿပော ဘဂဝါတိ ဣမေ စတုဝီသတိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါ ပဋိပါဋိယာ ဥပ္ပန္နာ "ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတီ"တိ ဗျာကရိံသု။ ဧဝံ စတုဝီသတိယာ ဗုဒ္ဓါနံ သန္တိကေ လဒ္ဓဗျာကရဏော ယေ တေ ကတာဘိနီဟာရေဟိ ဗောဓိသတ္တေဟိ လဒ္ဓဗ္ဗာ အာနိသံသာ, တေ လဘိတွာဝ အာဂတောတိ တာယ ယထာဝုတ္တာယ မဟာပဏိဓိယာ တထာယ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓဘာဝံ အာဂတော အဓိဂတောတိ တထာဂတော။ ဧဝံ တထာယ အာဂတောတိ တထာဂတော။

ကထံ **တထာယ ဂတောတိ တထာဂတော?** ယာယ မဟာကရုဏာယ လောကနာထော မဟာဒုက္ခသမ္ဗာဓပ္ပဋိပန္နံ သတ္တနိကာယံ ဒိသွာ "တဿ နတ္ထညော ကောစိ ပဋိသရဏံ, အဟမေဝ နံ ဣတော သံသာရဒုက္ခတော မုတ္တော မောစေဿာမီ"တိ သမုဿာဟိတမာနသော မဟာဘိနီဟာရမကာသိ။ ကတွာ စ ယထာပဏိဓာနံ သကလလောကဟိတသမ္ပါဒနာယ ဥဿုက္ကမာပန္နော အတ္တနော ကာယဇီဝိတနိရပေက္ခော ပရေသံ သောတပထာဂမနမတ္တေနပိ စိတ္တုတြာသသမုပ္ပါဒိကာ အတိဒုက္ကရာ ဒုက္ကရစရိယာ သမာစရန္တော ယထာ မဟာဗောဓိယာ ပဋိပတ္တိ ဟာနဘာဂိယာ သံကိလေသဘာဂိယာ ဌိတိဘာဂိယာ ဝါ န ဟောတိ, အထ ခေါ ဥတ္တရုတ္တရိ ဝိသေသဘာဂိယာဝ ဟောတိ, တထာ ပဋိပဇ္ဇမာနော အနုပုဗ္ဗေန နိရဝသေသေ ဗောဓိသမ္ဘာရေ သမ္ပာဒေတွာ အဘိသမ္ဗောဓိံ ပါပုဏိ။ တတော ပရဉ္စ တာယေဝ မဟာကရုဏာယ သဉ္စောဒိတမာနသော ပဝိဝေကရတိံ ပရမဉ္စ သန္တံ ဝိမောက္ခသုခံ ပဟာယ ဗာလဇနဗဟုလေ လောကေ တေဟိ သမုပ္ပါဒိတံ သမ္မာနာဝမာနဝိပ္ပကာရံ အဂဏေတွာ ဝိနေယျဇနဿ ဝိနယနေန နိရဝသေသံ ဗုဒ္ဓကိစ္စံ နိဋ္ဌာပေသိ။ တတ္ထ ယော ဘဂဝတော သတ္တေသု မဟာကရုဏာယ သမောက္ကမနာကာရော, သော ပရတော အာဝိဘဝိဿတိ။ ယထာ စ ဗုဒ္ဓဘူတဿ လောကနာထဿ သတ္တေသု မဟာကရုဏာ, ဧဝံ ဗောဓိသတ္တဘူတဿပိ မဟာဘိနီဟာရကာလာဒီသူတိ သဗ္ဗတ္ထ သဗ္ဗဒါ စ ဧကသဒိသတာယ တထာ အဝိတထာ အနညထာ, တသ္မာ တီသုပိ အဝတ္ထာသု သဗ္ဗသတ္တေသု သမာနရသာယ တထာယ မဟာကရုဏာယ သကလလောကဟိတာယ ဂတော ပဋိပန္နောတိ တထာဂတော။ ဧဝံ တထာယ ဂတောတိ တထာဂတော။

ကထံ **တထာနိ အာဂတောတိ တထာဂတော?** တထာနိ နာမ စတ္တာရိ အရိယမဂ္ဂဉာဏာနိ။ တာနိ ဟိ ဣဒံ ဒုက္ခံ, အယံ ဒုက္ခသမုဒယော, အယံ ဒုက္ခနိရောဓော, အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါတိ ဧဝံ သဗ္ဗညေယျဓမ္မသင်္ဂါဟကာနံ ပဝတ္တိနိဝတ္တိတဒုဘယဟေတုဘူတာနံ စတုန္နံ အရိယသစ္စာနံ ဒုက္ခဿ ပီဠနဋ္ဌော သင်္ခတဋ္ဌော သန္တာပဋ္ဌော ဝိပရိဏာမဋ္ဌော, သမုဒယဿ အာယူဟနဋ္ဌော နိဒါနဋ္ဌော သံယောဂဋ္ဌော ပလိဗောဓဋ္ဌော, နိရောဓဿ နိဿရဏဋ္ဌော ဝိဝေကဋ္ဌော အသင်္ခတဋ္ဌော အမတဋ္ဌော, မဂ္ဂဿ နိယျာနဋ္ဌော ဟေတွဋ္ဌော ဒဿနဋ္ဌော အာဓိပတေယျဋ္ဌောတိ အာဒီနံ တဗ္ဗိဘာကနဉ္စ ယထာဘူတသဘာဝါဝဗောဓဝိဗန္ဓကဿ သံကိလေသပက္ခဿ သမုစ္ဆိန္ဒနေန ပဋိလဒ္ဓာယ တတ္ထ အသမ္မောဟာဘိသမယသင်္ခါတာယ အဝိပရီတာကာရပ္ပဝတ္တိယာ ဓမ္မာနံ သဘာဝသရသလက္ခဏဿ အဝိသံဝါဒနတော တထာနိ အဝိတထာနိ အနညထာနိ, တာနိ ဘဂဝါ အနညနေယျော သယမေဝ အာဂတော အဓိဂတော, တသ္မာ တထာနိ အာဂတောတိ တထာဂတော။

ယထာ စ မဂ္ဂဉာဏာနိ, ဧဝံ ဘဂဝတော တီသု ကာလေသု အပ္ပဋိဟတဉာဏာနိ စတုပဋိသမ္ဘိဒာဉာဏာနိ စတုဝေသာရဇ္ဇဉာဏာနိ ပဉ္စဂတိပရိစ္ဆေဒဉာဏာနိ ဆအသာဓာရဏဉာဏာနိ သတ္တဗောဇ္ဈင်္ဂဝိဘာဝနဉာဏာနိ အဋ္ဌမဂ္ဂင်္ဂဝိဘာဝနဉာဏာနိ နဝအနုပုဗ္ဗဝိဟာရသမာပတ္တိဉာဏာနိ ဒသဗလဉာဏာနိ စ တထဘာဝေ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

တတ္ရာယံ ဝိဘာဝနာ – ယဉ္ဟိ ကိဉ္စိ အပရိမာဏာသု လောကဓာတူသု အပရိမာဏာနံ သတ္တာနံ ဟီနာဒိဘေဒဘိန္နာသု အတီတာသု ခန္ဓာယတနဓာတူသု သဘာဝကိစ္စာဒိ အဝတ္တာဝိသေသာဒိ ခန္ဓပ္ပဋိဗဒ္ဓနာမဂောတ္တာဒိ စ ဇာနိတဗ္ဗံ။ အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓေသု စ အတီသုခုမတိရောဟိတဝိဒူရဒေသေသုပိ ရူပဓမ္မေသု ယော တံတံပစ္စယဝိသေသေဟိ သဒ္ဓိံ ပစ္စယုပ္ပန္နာနံ ဝဏ္ဏသဏ္ဌာနဂန္ဓရသဖဿာဒိဝိသေသော, တတ္ထ သဗ္ဗတ္ထေဝ ဟတ္ထတလေ ဌပိတအာမလကေ ဝိယ ပစ္စက္ခတော အပ္ပဋိဟတံ ဘဂဝတော ဉာဏံ ပဝတ္တတိ, တထာ အနာဂတာသု ပစ္စုပ္ပန္နာသု စာတိ ဣမာနိ တီသု ကာလေသု အပ္ပဋိဟတဉာဏာနိ နာမ။ ယထာဟ –

> “အတီတံသေ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော အပ္ပဋိဟတံ ဉာဏံ, အနာဂတံသေ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော အပ္ပဋိဟတံ ဉာဏံ, ပစ္စုပ္ပန္နံသေ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော အပ္ပဋိဟတံ ဉာဏ”န္တိ (ပဋိ. မ. ၃.၅)။

တာနိ ပနေတာနိ တတ္ထ တတ္ထ ဓမ္မာနံ သဘာဝသရသလက္ခဏဿ အဝိသံဝာဒနတော တထာနိ အဝိတထာနိ အနညထာနိ, တာနိ ဘဂဝတ သယမ္ဘုဉာဏေန အဓိဂတန္တိ။ ဧဝမ္ပိ တထာနိ အာဂတောတိ တထာဂတော။

တထာ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒာ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒာ နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒာ ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒာတိ စတဿော ပဋိသမ္ဘိဒာ။ တတ္ထ အတ္ထပဘေဒဿ သလ္လက္ခဏဝိဘာဝနဝဝတ္ထာနကရဏသမတ္ထံ အတ္ထပဘေဒဂတံ ဉာဏံ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒာ။ ဓမ္မပဘေဒဿ သလ္လက္ခဏဝိဘာဝနဝဝတ္ထာနကရဏသမတ္ထံ ဓမ္မပဘေဒဂတံ ဉာဏံ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒာ။ နိရုတ္တိပဘေဒဿ သလ္လက္ခဏဝိဘာဝနဝဝတ္ထာနကရဏသမတ္ထံ နိရုတ္တာဘိလာပေ ပဘေဒဂတံ ဉာဏံ နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒာ။ ပဋိဘာနပဘေဒဿ သလ္လက္ခဏဝိဘာဝနဝဝတ္ထာနကရဏသမတ္ထံ ပဋိဘာနပဘေဒဂတံ ဉာဏံ ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒာ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ –

> “အတ္ထေ ဉာဏံ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒာ, ဓမ္မေ ဉာဏံ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒာ, တတ္ရ ဓမ္မနိရုတ္တာဘိလာပေ ဉာဏံ နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒာ, ဉာဏေသု ဉာဏံ ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒာ”တိ (ဝိဘ. ၇၁၈-၇၂၁)။

ဧတ္ထ စ ဟေတုအနုသာရေန အရဏီယတော အဓိဂန္တဗ္ဗတော စ သင်္ခေပတော ဟေတုဖလံ အတ္ထော နာမ။ ပဘေဒတော ပန ယံ ကိဉ္စိ ပစ္စယုပ္ပန္နံ, နိဗ္ဗာနံ , ဘာသိတတ္ထော, ဝိပါကော, ကိရိယာတိ ဣမေ ပဉ္စ ဓမ္မာ အတ္ထော။ တံ အတ္ထံ ပစ္စဝေက္ခန္တဿ တသ္မိံ အတ္ထေ ပဘေဒဂတံ ဉာဏံ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒာ။ ဓမ္မောတိ သင်္ခေပတော ပစ္စယော။ သော ဟိ ယသ္မာ တံ တံ အတ္ထံ ဝိဒဟတိ ပဝတ္တေတိ စေဝ ပာပေတိ စ, တသ္မာ ဓမ္မောတိ ဝုစ္စတိ, ပဘေဒတော ပန ယော ကောစိ ဖလနိဗ္ဗတ္တနကော ဟေတု အရိယမဂ္ဂေါ ဘာသိတံ ကုသလံ အကုသလန္တိ ဣမေ ပဉ္စ ဓမ္မာ ဓမ္မော, တံ ဓမ္မံ ပစ္စဝေက္ခန္တဿ တသ္မိံ ဓမ္မေ ပဘေဒဂတံ ဉာဏံ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒာ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ –

> “ဒုက္ခေ ဉာဏံ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒာ, ဒုက္ခသမုဒယေ ဉာဏံ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒာ, ဒုက္ခနိရောဓေ ဉာဏံ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒာ, ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိယာ ပဋိပဒါယ ဉာဏံ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒာ”တိ (ဝိဘ. ၇၁၉)။

အထ ဝါ ဟေတုမှိ ဉာဏံ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒာ, ဟေတုဖလေ ဉာဏံ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒာ။ ယေ ဓမ္မာ ဇာတာ ဘူတာ သဉ္ဇာတာ နိဗ္ဗတ္တာ အဘိနိဗ္ဗတ္တာ ပါတုဘူတာ, ဣမေသု ဓမ္မေသု ဉာဏံ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒာ။ ယမှာ ဓမ္မာ တေ ဓမ္မာ ဇာတာ ဘူတာ သဉ္ဇာတာ နိဗ္ဗတ္တာ အဘိနိဗ္ဗတ္တာ ပါတုဘူတာ, တေသု ဓမ္မေသု ဉာဏံ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒာ။ ဇရာမရဏေ ဉာဏံ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒာ, ဇရာမရဏသမုဒယေ ဉာဏံ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒာ။ ဇရာမရဏနိရောဓေ ဉာဏံ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒာ, ဇရာမရဏနိရောဓဂါမိနိယာ ပဋိပဒါယ ဉာဏံ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒာ။ ဇာတိယာ, ဘဝေ, ဥပါဒါနေ, တဏှာယ, ဝေဒနာယ, ဖဿေ, သဠာယတနေ, နာမရူပေ, ဝိညာဏေ, သင်္ခါရေသု ဉာဏံ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒာ, သင်္ခါရသမုဒယေ ဉာဏံ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒာ။ သင်္ခါရနိရောဓေ ဉာဏံ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒာ, သင်္ခါရနိရောဓဂါမိနိယာ ပဋိပဒါယ ဉာဏံ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒာ။

“ကာဓ ဘိက္ခု ဓမ္မံ ဇာနာတိ သုတ္တံ ဂေယ်ျံ။ပေ။ ဝေဒလ္လံ, အယံ ဝုစ္စတိ ဓမ္မပ္ပဋိသမ္ဘိဒါ။ သော တ
ဿ တဿေဝ ဘာသိတဿ အတ္ထံ ဇာနာတိ ‘အယံ ဣမဿ ဘာသိတဿ အတ္ထော, အယံ ဣမဿ
ဘာသိတဿ အတ္ထော’တိ, အယံ ဝုစ္စတိ အတ္ထပ္ပဋိသမ္ဘိဒါ။

“ကတမေ ဓမ္မာ ကုသလာ? ယသ္မိံ သမယေ ကာမာဝစရံ ကုသလံ စိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ သောမနဿ
သဟဂတံ ဉာဏသမ္ပယုတ္တံ ရူပာရမ္မဏံ ဝါ။ပေ။ ဓမ္မာရမ္မဏံ ဝါ ယံ ယံ ဝါ ပနာရဗ္ဘ, တသ္မိံ သမယေ ဖဿော
ဟောတိ။ပေ။ အဝိက္ခေပော ဟောတိ။ပေ။ ဣမေ ဓမ္မာ ကုသလာ။ ဣမေသု ဓမ္မေသု ဉာဏံ ဓမ္မပ္ပဋိသမ္
ဘိဒါ, တေသံ ဝိပါကေ ဉာဏံ အတ္ထပ္ပဋိသမ္ဘိဒါ”တိအာဒိ (ဝိဘ. ၇၂၄-၇၂၅) ဝိတ္ထာရော။

ယာ ပနေတသ္မိံ အတ္ထေ စ ဓမ္မေ စ သဘာဝနိရုတ္တိ အဗ္ဗဘိစာရဝေါဟာရော အဘိလာပေါ, တသ္မိံ သဘာဝနိရု
တ္တာဘိလာပေ မာဂဓိကာယ သဗ္ဗသတ္တာနံ မူလဘာသာယ “အယံ သဘာဝနိရုတ္တိ, အယံ အသဘာဝနိရုတ္တီ”တိ ပ
ဘေဒဂတံ ဉာဏံ နိရုတ္တိပ္ပဋိသမ္ဘိဒါ။ ယထာဝုတ္တေသု တေသု ဉာဏေသု ဂောစရကိစ္စတော ဝိတ္ထာရတော ပဝတ္တံ သ
ဗ္ဗမ္ပိ တံ ဉာဏံ အာရမ္မဏံ ကတွာ ပစ္စဝေက္ခန္တဿ တသ္မိံ ဉာဏေ ပဘေဒဂတံ ဉာဏံ ပဋိဘာနပ္ပဋိသမ္ဘိဒါ။
ဣတိ ဣမာနိ စတ္တာရိ ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏာနိ သယမေဝ ဘဂဝတာ အဓိဂတာနိ အတ္ထဓမ္မာဒိကေ တသ္မိံ တသ္မိံ အတ္ထ
နော ဝိသယေ အဝိသံဝါဒနဝသေန အဝိပရီတာကာရပ္ပဝတ္တိယာ တထာနိ အဝိတထာနိ အနညထာနိ။ ဧဝမ္ပိ ဘဂဝါ တထာနိ
အာဂတောတိ တထာဂတော။

တထာ ယံကိဉ္စိ ဉေယျံ နာမ, သဗ္ဗံ တံ ဘဂဝတာ သဗ္ဗာကာရေန ဉာတံ ဒိဋ္ဌံ အဓိဂတံ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓံ။ တထာ ဟိသ
သ အဘိညေယျာ ဓမ္မာ အဘိညေယျတော ဗုဒ္ဓါ, ပရိညေယျာ ဓမ္မာ ပရိညေယျတော, ပဟာတဗ္ဗာ ဓမ္မာ ပဟာ
တဗ္ဗတော, သစ္ဆိကာတဗ္ဗာ ဓမ္မာ သစ္ဆိကာတဗ္ဗတော, ဘာဝေတဗ္ဗာ ဓမ္မာ ဘာဝေတဗ္ဗတော, ယတော နံ ကောစိ
သမဏော ဝါ ဗြာဟ္မဏော ဝါ ဒေဝေါ ဝါ မာရော ဝါ ဗြဟ္မာ ဝါ “ဣမေ နာမ တေ ဓမ္မာ အနဘိသမ္ဗုဒ္ဓါ”တိ သဟ ဓမ္
မေန အနုယုဉ္ဇိတုံ သမတ္ထော နတ္ထိ။

ယံကိဉ္စိ ပဟာတဗ္ဗံ နာမ, သဗ္ဗံ တံ ဘဂဝတော အနဝသေသတော ဗောဓိမူလေယေဝ ပဟီနံ အနုပ္ပတ္တိဓမ္မံ , န တ
ဿ ပဟာနာယ ဥတ္တရိ ကရဏီယံ အတ္ထိ။ တထာ ဟိဿ လောဘဒောသမောဟဝိပရီတမနသိကာရအဟိရိကာနောတ္
တပ္ပထိနမိဒ္ဓကောဓူပနာဟ- မက္ခပလာသဣဿာမစ္ဆရိယမာယာသာဌေယျထမ္ဘသာရမ္ဘမာနာတိမာနမဒပ္ပမာဒတိဝိ
ဓာ- ကုသလမူလဒုစ္စရိတဝိသမဝိပရီတသညာ- မလဝိတက္ကပပဉ္စေသနာတဏှာဟာစတုဗ္ဗိဓဝိပရိယေသအာသဝဂန္ထ- ဩဃ
ယောဂအဂတိတဏှုပ္ပာဒုပါဒာနပဉ္စာဘိနန္ဒနနီဝရဏစေတောခီလစေတသောဝိနိဗန္ဓ- ဆဝိဝါဒမူလသတ္တာနုသယအဋ္ဌမိစ္
ဆတ္တနဝအာဃာတဝတ္ထုတဏှာ- မူလကဒသအကုသလကမ္မပထဒွါသဋ္ဌိဒိဋ္ဌိဂတအဋ္ဌသတတ
ဏှာဝိစရိတာဒိပ္ပဘေဒံ ဒိယဍ္ဎကိလေသသဟဿံ သဟ ဝါသနာယ ပဟီနံ သမုစ္ဆိန္နံ သမူဟတံ, ယတော နံ ကောစိ
သမဏော ဝါ။ပေ။ ဗြဟ္မာ ဝါ “ဣမေ နာမ တေ ကိလေသာ အပ္ပဟီနာ”တိ သဟ ဓမ္မေန အနုယုဉ္ဇိတုံ သမတ္ထော
နတ္ထိ။

ယေ စိမေ ဘဂဝတာ ကမ္မဝိပါကကိလေသူပဝါဒအာဏာဝီတိက္ကမပ္ပဘေဒါ အန္တရာယိကာ ဝုတ္တာ, အလမေဝ
တေ ပဋိသေဝတော ဧကန္တေန အန္တရာယာယ။ ယတော နံ ကောစိ သမဏော ဝါ။ပေ။ ဗြဟ္မာ ဝါ “နာလံ တေ ပဋိသေ
ဝတော အန္တရာယာယာ”တိ သဟ ဓမ္မေန အနုယုဉ္ဇိတုံ သမတ္ထော နတ္ထိ။

ယော စ ဘဂဝတာ နိရဝသေသဝဋ္ဋဒုက္ခနိဿရဏာယ သီလသမာဓိပညာယ သင်္ဂဟော သတ္တတိံသဗောဓိပက္ခိယသ
ဓမ္မော ဒေသိတော, သော ဧကန္တေနေဝ နိ
ယျာတိ, ပဋိပန္နဿ ဝဋ္ဋဒုက္ခတော မောက္ခာယ ဟောတိ, ယတော နံ ကောစိ သမဏော ဝါ။ပေ။ ဗြဟ္မာ ဝါ “နိယျ
ယာနိကော ဓမ္မောတိ တယာ ဒေသိတော န နိယျာတီ”တိ သဟ ဓမ္မေန အနုယုဉ္ဇိတုံ သမတ္ထော နတ္ထီတိ။ ဝုတ္တဉ္စ
ဟေတံ – “သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ တေ ပဋိဇာနတော ဣမေ ဓမ္မာ အနဘိသမ္ဗုဒ္ဓါ”တိ (မ. နိ. ၁.၁၅၀) ဝိတ္ထာရော။ ဧဝမေတာ
နိ အတ္တနော ဉာဏပ္ပဟာနဒေသနာဝိသေသာနံ အဝိတထဘာဝဒဿနတော အဝိပရီတာကာရပ္ပဝတ္တိတာနိ ဘဂဝတော စ
တုဝေသာရဇ္ဇဉာဏာနိ တထာနိ အဝိတထာနိ အနညထာနိ။ ဧဝမ္ပိ ဘဂဝါ တထာနိ အာဂတောတိ တထာဂတော။

တတ္ထ နိရယဂတိ, တိရစ္ဆာနဂတိ, ပေတဂတိ, မနုဿဂတိ, ဒေဝဂတီတိ ပဉ္စ ဂတိယော, တာသု သဉ္ဇီဝါဒယော အဋ္ဌ မဟာနိရယာ, ကုက္ကုဠာဒယော သောဠသ ဥဿဒနိရယာ, လောကန္တရိကနိရယောတိ သဗ္ဗေပိမေ ဧကန္တဒုက္ခတာယ နိရဿာဒဋ္ဌေန နိရယာ, ယထာကမ္မုနာ ဂန္တဗ္ဗတော ဂတိ စာတိ **နိရယဂတိ,** တိဗ္ဗန္ဓကာရသီတနရကာပိ ဧတေသွေဝ အန္တောဂဓာ။ ကိမိကီဋသရီသပပက္ခိသောဏသိင်္ဂါလာဒယော တိရိယံ အဉ္စိတဘာဝေန တိရစ္ဆာနာ, တေ ဧဝ ဂတီတိ **တိရစ္ဆာနဂတိ** ။ ခုပ္ပိပာသိတတဏှာ ပရဒတ္တူပဇီဝိနိဇ္ဈာမတဏှိကာဒယော ဒုက္ခဗဟုလတာယ ပာကဋ္ဌသုခတော ပ္လေတာ ဝိဂတာတိ ပေတာ, တေ ဧဝ ဂတီတိ **ပေတဂတိ,** ကာလကဉ္စိကာဒိအသုရာပိ ဧတေသွေဝန္တောဂဓာ။ ပရိတ္တဒီပတာသီဟိ သဒ္ဓိံ ဇမ္ဗုဒီပါဒိစတုမဟာဒီပဝါသိနော မနသော ဥဿန္နတာယ မနုဿာ, တေ ဧဝ ဂတီတိ **မနုဿဂတိ** ။ စာတုမဟာရာဇိကတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ နေဝသညာနာသညာယတနူပဂာတိ ဣမေ ဆဗ္ဗီသတိ ဒေဝနိကာယာ ဒိဗ္ဗန္တိ အတ္တနော ဣဒ္ဓာနုဘာဝေန ကီဠန္တိ ဇောတန္တိ စာတိ ဒေဝါ, တေ ဧဝ ဂတီတိ **ဒေဝဂတိ**။

တာ ပနေတာ ဂတိယော ယသ္မာ တံတံကမ္မနိဗ္ဗတ္တော ဥပပတ္တိဘဝဝိသေသော, တသ္မာ အတ္ထတော ဝိပာကက္ခန္ဓာ ကဋတ္တာ စ ရူပံ။ တတ္ထ ''အယံ နာမ ဂတိ ဣမိနာ နာမ ကမ္မုနာ ဇာယတိ, တဿ စ ကမ္မဿ ပစ္စယဝိသေသေဟိ ဧဝံ ဝိဘာဂဘိန္နတ္တာ ဝိသုံ ဧတေ သတ္တနိကာယာ ဧဝံ ဝိဘာဂဘိန္နာ''တိ ယထာသကံ ဟေတုဖလဝိဘာဂပရိစ္ဆိန္နနဝသေန ဌာနသော ဟေတုသော ဘဂဝတော ဉာဏံ ပဝတ္တတိ။ တေနာဟ ဘဂဝါ –

> ''ပဉ္စ ခော ဣမာ, သာရိပုတ္တ, ဂတိယော။ ကတမာ ပဉ္စ? နိရယော, တိရစ္ဆာနယောနိ, ပေတ္တိဝိသယော, မနုဿာ, ဒေဝါ။ နိရယဉ္စာဟံ, သာရိပုတ္တ, ပဇာနာမိ နိရယဂါမိဉ္စ မဂ္ဂံ နိရယဂါမိနိဉ္စ ပဋိပဒံ, ယထာ ပဋိပန္နော စ ကာယဿ ဘေဒါ ပရမ္မရဏာ အပါယံ ဒုဂ္ဂတိံ ဝိနိပါတံ နိရယံ ဥပပဇ္ဇတိ, တဉ္စ ပဇာနာမီ''တိအာဒိ (မ. နိ. ၁.၁၅၃)။

တာနိ ပနေတာနိ ဘဂဝတော ဉာဏာနိ တသ္မိံ တသ္မိံ ဝိသယေ အဝိပရီတာကာရပ္ပဝတ္တိယာ အဝိသံဝါဒနတော တထာနိ အဝိတထာနိ အနညထာနိ။ ဧဝမ္ပိ ဘဂဝါ တထာနိ အာဂတောတိ တထာဂတော။

တထာ ယံ သတ္တာနံ သဒ္ဓါဒိယောဂဝိကလာဝိကလဘာဝတဝသေန အပ္ပရဇက္ခမဟာရဇက္ခတာဒိဝိသေသဝိဘာဝနံ ပညာသာယ အာကာရေဟိ ပဝတ္တံ ဘဂဝတော ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တဉာဏံ။ ဝုတ္တဉ္စေဟံ – ''သဒ္ဓေါ ပုဂ္ဂလော အပ္ပရဇက္ခော, အဿဒ္ဓေါ ပုဂ္ဂလော မဟာရဇက္ခော''တိ (ပဋိ. မ. ၁.၁၁၁) ဝိတ္ထာရော။

ယဉ္စ ''အယံ ပုဂ္ဂလော အပ္ပရဇက္ခော, အယံ သဿတဒိဋ္ဌိကော, အယံ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိကော, အယံ အနုလောမိကာယံ ခန္တိယံ ဌိတော, အယံ ယထာဘူတဉာဏေ ဌိတော, အယံ ကာမာသယော, န နေက္ခမ္မာဒိအာသယော, အယံ နေက္ခမ္မာသယော, န ကာမာဒိအာသယော''တိအာဒိနာ ''ဣမဿ ကာမရာဂေ အတိဝိယ ထာမဂတော, န ပဋိဃာဒိကော, ဣမဿ ပဋိဃော အတိဝိယ ထာမဂတော, န ကာမရာဂါဒိကော''တိအာဒိနာ ''ဣမဿ ပုညာဘိသင်္ခါရော အဓိကော, န အပုညာဘိသင်္ခါရော န အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရော, ဣမဿ အပုညာဘိသင်္ခါရော အဓိကော, န ပုညာဘိသင်္ခါရော န အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရော, ဣမဿ အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရော အဓိကော, န ပုညာဘိသင်္ခါရော န အပုညာဘိသင်္ခါရော။ ဣမဿ ကာယသုစရိတံ အဓိကံ, ဣမဿ ဝစီသုစရိတံ, ဣမဿ မနောသုစရိတံ, အယံ ဟီနာဓိမုတ္တိကော, အယံ ပဏီတာဓိမုတ္တိကော, အယံ ကမ္မာဝရဏေန သမန္နာဂတော, အယံ ကိလေသာဝရဏေန သမန္နာဂတော, အယံ ဝိပါကာဝရဏေန သမန္နာဂတော, အယံ န ကမ္မာဝရဏေန သမန္နာဂတော, န ကိလေသာဝရဏေန သမန္နာဂတော, န ဝိပါကာဝရဏေန သမန္နာဂတော''တိအာဒိနာ စ သတ္တာနံ အာသယာဒီနံ ယထာဘူတံ ဝိဘာဝနာကာရပ္ပဝတ္တံ ဘဂဝတော အာသယာနုသယဉာဏံ။ ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ –

> ''ဣဓ တထာဂတော သတ္တာနံ အာသယံ ဇာနာတိ, အနုသယံ ဇာနာတိ, စရိတံ ဇာနာတိ, အဓိမုတ္တိံ ဇာနာတိ, ဘဗ္ဗာဘဗ္ဗေ သတ္တေ ဇာနာတီ''တိအာဒိ (ပဋိ. မ. ၁.၁၁၃)။

ယဉ္စ ဥပရိမဟေဋ္ဌိမပုရိမပစ္ဆိမကာယေဟိ ဒက္ခိဏတမအက္ခိကဏ္ဏသောတနာသိကသောတအံသကူဋဟတ္ထဟဒေဟိ အင်္ဂုလိအင်္ဂုလန္တရေဟိ လောမကူပေဟိ စ အဂ္ဂိက္ခန္ဓုဒကဓာရာပဝတ္တနံ အနညသာဓာရဏံ ဝိဝိဓဝိကုဗ္ဗနိဒ္ဓိနိမ္မာပနကံ ဘဂဝတော ယမကပါဋိဟာရိယဉာဏံ။ ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ –

‘‘ဣဓ တထာဂတော ယမကပာဋိဟာရိယံ ကရောတိ အသာဓာရဏံ သာဝကေဟိ, ဥပရိမကာယတော အဂ္ဂိက္ခန္ဓော ပဝတ္တတိ, ဟေဋ္ဌိမကာယတော ဥဒကဓာရာ ပဝတ္တတိ။ ဟေဋ္ဌိမကာယတော အဂ္ဂိက္ခန္ဓော ပဝတ္တတိ, ဥပရိမကာယတော ဥဒကဓာရာ ပဝတ္တတီ’’တိအာဒိ (ပဋိ. မ. ၁.၁၁၆)။

ယဉ္စ ရာဂါဒီဟိ ဇာတိအာဒီဟိ စ အနေကေဟိ ဒုက္ခဓမ္မေဟိ ဥပဒ္ဒုတံ သတ္တနိကာယံ တတော နီဟရိတုကာမတာဝသေန နာနာနယေဟိ ပဝတ္တဿ ဘဂဝတော မဟာကရုဏောက္ကမနဿ ပစ္စယဘူတံ မဟာကရုဏာသမာပတ္တိဉာဏံ။ ယထာဟ (ပဋိ. မ. ၁.၁၁၇-၁၁၈) –

‘‘ကတမံ တထာဂတဿ မဟာကရုဏာသမာပတ္တိယာ ဉာဏံ? ဗဟုကေဟိ အာကာရေဟိ ပဿန္တာနံ ဗုဒ္ဓါနံ ဘဂဝန္တာနံ သတ္တေသု မဟာကရုဏာ ဩက္ကမတိ, အာဒိတ္တော လောကသန္နိဝါသောတိ ပဿန္တာနံ ဗုဒ္ဓါနံ ဘဂဝန္တာနံ သတ္တေသု မဟာကရုဏာ ဩက္ကမတိ။ ဥယျုတ္တော, ပယာတော, ကုမ္မဂ္ဂပ္ပဋိပန္နော, ဥပနီယတိ လောကော အဒ္ဓုဝေ, အတာဏော လောကော အနဘိဿရော , အဿကော လောကော, သဗ္ဗံ ပဟာယ ဂမနီယံ, ဦနော လောကော အတိတ္တော တဏှာဒါသောတိ ပဿန္တာနံ ဗုဒ္ဓါနံ ဘဂဝန္တာနံ သတ္တေသု မဟာကရုဏာ ဩက္ကမတိ။

‘‘အတာယနော လောကသန္နိဝါသော, အလေဏော, အသရဏော, အသရဏီဘူတော။ ဥဒ္ဓတော လောကော အဝူပသန္တော, သသလ္လော လောကသန္နိဝါသော ဝိဒ္ဓေါ ပုထုသလ္လေဟိ, အဝိဇ္ဇန္ဓကာရာဝရဏော ကိလေသပဉ္ဇရပက္ခိတ္တော, အဝိဇ္ဇာဂတော လောကသန္နိဝါသော အဏ္ဍဘူတော ပရိယောနဒ္ဓေါ တန္တာကုလကဇာတော ကုလဂဏ္ဌိကဇာတော မုဉ္ဇပဗ္ဗဇဘူတော အပါယံ ဒုဂ္ဂတိံ ဝိနိပါတံ သံသာရံ နာတိဝတ္တတိ, အဝိဇ္ဇာဝိသဒေါသသံလိတ္တော, ကိလေသကလလီဘူတော, ရာဂဒေါသမောဟဇဋာဇဋိတော။

‘‘တဏှာသင်္ဃာဋပဋိမုက္ကော, တဏှာဇာလေန ဩတ္ထဋော, တဏှာသောတေန ဝုယှတိ, တဏှာသညောဇနေန သံယုတ္တော, တဏှာနုသယေန အနုသဋော, တဏှာသန္တာပေန သန္တပ္ပတိ, တဏှာပရိဠာဟေန ပရိဍယှတိ။

‘‘ဒိဋ္ဌိသင်္ဃာဋပဋိမုက္ကော, ဒိဋ္ဌိဇာလေန ဩတ္ထဋော, ဒိဋ္ဌိသောတေန ဝုယှတိ, ဒိဋ္ဌိသညောဇနေန သံယုတ္တော, ဒိဋ္ဌာနုသယေန အနုသဋော, ဒိဋ္ဌိသန္တာပေန သန္တပ္ပတိ, ဒိဋ္ဌိပရိဠာဟေန ပရိဍယှတိ။

‘‘ဇာတိယာ အနုဂတော, ဇရာယ အနုသဋော, ဗျာဓိနာ အဘိဘူတော, မရဏေန အဗ္ဘာဟတော, ဒုက္ခေ ပတိဋ္ဌိတော။

‘‘တဏှာယ ဥဍ္ဍိတော, ဇရာပါကာရပရိက္ခိတ္တော, မစ္စုပါသေန ပရိက္ခိတ္တော, မဟာဗန္ဓနဗဒ္ဓေါ, ရာဂဗန္ဓနေန ဒေါသမောဟမာနဒိဋ္ဌိကိလေသဒုစ္စရိတဗန္ဓနေန ဗဒ္ဓေါ, မဟာသမ္ဗာဓပ္ပဋိပန္နော, မဟာပလိဗောဓေန ပလိဗုဒ္ဓေါ, မဟာပပါတေ ပတိတော, မဟာကန္တာရပ္ပဋိပန္နော, မဟာသံသာရပ္ပဋိပန္နော, မဟာဝိဒုဂ္ဂေ သမ္ပရိဝတ္တတိ, မဟာပလိပေ ပလိပန္နော။

‘‘အဗ္ဘာဟတော လောကသန္နိဝါသော, အာဒိတ္တော လောကသန္နိဝါသော ရာဂဂ္ဂိနာ ဒေါသဂ္ဂိနာ မောဟဂ္ဂိနာ ဇာတိယာ ဇရာယ မရဏေန သောကေဟိ ပရိဒေဝေဟိ ဒုက္ခေဟိ ဒေါမနဿေဟိ ဥပါယာသေဟိ, ဥန္နီတကော လောကသန္နိဝါသော ဟညတိ နိစ္စမတာဏော ပတ္တဒဏ္ဍော တက္ကရော, ဝဇ္ဇဗန္ဓနဗဒ္ဓေါ အာဃာတနပစ္စုပဋ္ဌိတော, အနာထော လောကသန္နိဝါသော ပရမကာရုညပ္ပတ္တော, ဒုက္ခာဘိတုန္နော စိရရတ္တံ ပီဠိတော, ဂဓိတော နိစ္စံ ပိပါသိတော။

‘‘အန္ဓော အစက္ခုကော, ဟတနေတ္တော အပရိဏာယကော, ဝိပထပက္ခန္ဒော အဉ္ဇသာပရဒ္ဓေါ, မဟောဃပက္ခန္ဒော။

“ဒွီဟိ ဒိဋ္ဌိဂတေဟိ ပရိယုဋ္ဌိတော, တီဟိ ဒုစ္စရိတေဟိ ဝိပ္ပဋိပန္နော, စတူဟိ ယောဂေဟိ ယောဇိတော, စတူဟိ ဂန္ထေဟိ ဂန္ထိတော, စတူဟိ ဥပါဒါနေဟိ ဥပါဒိယတိ, ပဉ္စဂတိသမာရုဠှော, ပဉ္စဟိ ကာမဂုဏေဟိ ရဇ္ဇတိ, ပဉ္စဟိ နီဝရဏေဟိ ဩတ္ထဋော, ဆဟိ ဝိဝါဒမူလေဟိ ဝိဝဒတိ, ဆဟိ တဏှာကာယေဟိ ရဇ္ဇတိ, ဆဟိ ဒိဋ္ဌိဂတေဟိ ပရိယုဋ္ဌိတော, သတ္တဟိ အနုသယေဟိ အနုသတ္တော, သတ္တဟိ သညောဇနေဟိ သံယုတ္တော, သတ္တဟိ မာနေဟိ ဥန္နတော, အဋ္ဌဟိ လောကဓမ္မေဟိ သမ္ပရိဝတ္တတိ, အဋ္ဌဟိ မိစ္ဆတ္တေဟိ နိယျာတော, အဋ္ဌဟိ ပုရိသဒောသေဟိ ဒုဿတိ, နဝဟိ အာဃာတဝတ္ထူဟိ အာဃာတိတော, နဝဝိဓမာနေဟိ ဥန္နတော, နဝဟိ တဏှာမူလကေဟိ ဓမ္မေဟိ ရဇ္ဇတိ, ဒသဟိ ကိလေသဝတ္ထူဟိ ကိလိဿတိ, ဒသဟိ အာဃာတဝတ္ထူဟိ အာဃာတိတော, ဒသဟိ အကုသလကမ္မပထေဟိ သမန္နာဂတော, ဒသဟိ သံယောဇနေဟိ သံယုတ္တော, ဒသဟိ မိစ္ဆတ္တေဟိ နိယျာတော, ဒသဝတ္ထုကာယ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ သမန္နာဂတော, ဒသဝတ္ထုကာယ အန္တဂ္ဂါဟိကာယ ဒိဋ္ဌိယာ သမန္နာဂတော, အဋ္ဌသတတဏှာပပဉ္စေဟိ ပပဉ္စိတော, ဒွာသဋ္ဌိယာ ဒိဋ္ဌိဂတေဟိ ပရိယုဋ္ဌိတော, လောကသန္နိဝါသောတိ ပဿန္တာနံ ဗုဒ္ဓါနံ ဘဂဝန္တာနံ သတ္တေသု မဟာကရုဏာ ဩက္ကမတိ။

“အဟဉ္စမှိ တိဏ္ဏော, လောကော စ အတိဏ္ဏော။ အဟဉ္စမှိ မုတ္တော, လောကော စ အမုတ္တော။ အဟဉ္စမှိ ဒန္တော, လောကော စ အဒန္တော။ အဟဉ္စမှိ သန္တော, လောကော စ အသန္တော။ အဟဉ္စမှိ အဿတ္ထော, လောကော စ အနဿတ္ထော။ အဟဉ္စမှိ ပရိနိဗ္ဗုတော, လောကော စ အပရိနိဗ္ဗုတော။ ပဟောမိ ခွါဟံ တိဏ္ဏော တာရေတုံ, မုတ္တော မောစေတုံ, ဒန္တော ဒမေတုံ, သန္တော သမေတုံ, အဿတ္ထော အဿာသေတုံ, ပရိနိဗ္ဗုတော ပရိနိဗ္ဗာပေတုန္တိ ပဿန္တာနံ ဗုဒ္ဓါနံ ဘဂဝန္တာနံ သတ္တေသု မဟာကရုဏာ ဩက္ကမတိ”တိ (ပဋိ. မ. ၁.၁၁၇-၁၁၈)။

ဧဝံ ဧကူနနဝုတိယာ အာကာရေဟိ ဝိဘဇနံ ကတံ။

ယံ ပန ယာဝတာ ဓမ္မဓာတုယာ ယတ္တကံ ဉာတဗ္ဗံ သင်္ခတာသင်္ခတာဒိကဿ သဗ္ဗဿ ပရောပဒေသနိရပေက္ခံ သဗ္ဗာကာရေန ပဋိဝိဇ္ဈနသမတ္ထံ အာကင်္ခမတ္တပဋိဗဒ္ဓဝုတ္တိအနညသာဓာရဏံ ဘဂဝတော ဉာဏံ သဗ္ဗထာ အနဝသေသသင်္ခတာသင်္ခတသမ္မုတိသစ္စာဝဗောဓတော သဗ္ဗညုတညာဏံ တတ္ထာဝရဏာဘာဝတော နိဿင်္ဂပ္ပဝတ္တိမုပါဒါယ အနာဝရဏဉာဏန္တိ ဝုစ္စတိ။ ဧကမေဝ ဟိ တံ ဉာဏံ ဝိသယပ္ပဝတ္တိမုခေန အညေဟိ အသာဓာရဏဘာဝဒဿနတ္ထံ ဒွိဓေန ဥဒ္ဒိဋ္ဌံ။ အညထာ သဗ္ဗညုတာနာဝရဏဉာဏာနံ သာဓာရဏတာ သဗ္ဗဝိသယတာ အာပဇ္ဇေယျုံ, န စ တံ ယုတ္တံ ကိဉ္စာပိ ကမာယ ယုတ္တိယာ။ အယဉ္ဟေတ္ထ ပါဠိ –

“သဗ္ဗံ သင်္ခတမသင်္ခတံ အနဝသေသံ ဇာနာတီတိ သဗ္ဗညုတညာဏံ, တတ္ထ အာဝရဏံ နတ္ထီတိ အနာဝရဏဉာဏံ။ အတီတံ သဗ္ဗံ ဇာနာတီတိ သဗ္ဗညုတညာဏံ, တတ္ထ အာဝရဏံ နတ္ထီတိ အနာဝရဏဉာဏံ။ အနာဂတံ သဗ္ဗံ ဇာနာတီတိ သဗ္ဗညုတညာဏံ, တတ္ထ အာဝရဏံ နတ္ထီတိ အနာဝရဏဉာဏံ။ ပစ္စုပ္ပန္နံ သဗ္ဗံ ဇာနာတီတိ သဗ္ဗညုတညာဏံ, တတ္ထ အာဝရဏံ နတ္ထီတိ အနာဝရဏဉာဏ”န္တိ (ပဋိ. မ. ၁.၁၁၉-၁၂၀) ဝိတ္ထာရော။

ဧဝမေတာနိ ဘဂဝတော ဆအသာဓာရဏဉာဏာနိ အဝိပရီတာကာရပ္ပဝတ္တိယာ ယထာသကဝိသယဿ အဝိသံဝါဒနတော တထာနိ အဝိတထာနိ အနညထာနိ။ ဧဝမ္ပိ ဘဂဝါ တထာနိ အာဂတောတိ တထာဂတော။

တထာ –

“သတ္တိမေ, ဘိက္ခဝေ, ဗောဇ္ဈင်္ဂါ – သတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ, ဓမ္မဝိစယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ, ဝီရိယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ, ပီတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ, ပဿဒ္ဓိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ, သမာဓိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ, ဥပေက္ခာသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ”တိ (ပဋိ. မ. ၂.၁၇; သံ. နိ. ၅.၁၈၅) ဧဝံ **သရူပတော,** “ယာယံ လောကုတ္တရမဂ္ဂက္ခဏေ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ လီနုဒ္ဓစ္စပတိဋ္ဌာနာယူဟန ကာမသုခလ္လိကတ္တကိလမထာနုယောဂဥစ္ဆေဒသဿတာဘိနိဝေသာဒီနံ အနေကေသံ ဥပဒ္ဒဝါနံ ပဋိပက္ခဘူတာ သတိအာဒိဘေဒါ ဓမ္မသာမဂ္ဂီ, ယာယ အရိယသာဝကော ဗုဇ္ဈတိ ကိလေသနိဒ္ဒါယ ဥဋ္ဌဟတိ, စတ္တာရိ ဝါ အရိယသစ္စာနိ ပဋိဝိဇ္ဈတိ, နိဗ္ဗာနမေဝ ဝါ သစ္ဆိကရောတီတိ, သာ ဓမ္မသာမဂ္ဂီ ဗောဓီတိ ဝုစ္စတိ။ တဿာ ‘ဗောဓိယာ အင်္ဂါ’တိ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ, အရိယသာဝကော ဝါ ယထာဝုတ္တာယ ဓမ္မသာမဂ္ဂိယာ ဗုဇ္ဈတီတိ ကတွာ ဗောဓီတိ ဝုစ္စတိ, တဿ ဗောဓိဿ

အင်္ဂာတိပိ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ”တိ ဧဝံ **သာမညလက္ခဏတော** ။ “ဥပဋ္ဌာနလက္ခဏော သတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂော, ပဝိစယလက္ခဏော ဓမ္မဝိစယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂော, ပဂ္ဂဟလက္ခဏော ဝီရိယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂော, ဖရဏလက္ခဏော ပီတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂော, ဥပသမလက္ခဏော ပဿဒ္ဓိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂော, အဝိက္ခေပလက္ခဏော သမာဓိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂော, ပဋိသင်္ခါနလက္ခဏော ဥပေက္ခာသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂော”တိ ဧဝံ **ဝိသေသလက္ခဏတော** ။

“တတ္ထ ကတမော သတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂော? ဣဓ, ဘိက္ခု , သတိမာ ဟောတိ ပရမေန သတိနေပက္ကေန သမန္နာဂတော, စိရကတမ္ပိ စိရဘာသိတမ္ပိ သရိတာ ဟောတိ အနုဿရိတာ”တိအာဒိနာ (ဝိဘ. ၄၆၇) သတ္တန္နံ့ ဗောဇ္ဈင်္ဂါနံ အညမညောပကာရဝသေန **ကေက္ခဏေ ပဝတ္တိဒဿနတော,** “တတ္ထ ကတမော သတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂော? အတ္ထိ အဇ္ဈတ္တံ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေသု သတိ, အတ္ထိ ဗဟိဒ္ဓာ ဓမ္မေသု သတိ”တိအာဒိနာ တေသံ **ဝိသယဝိဘာဂေန ပဝတ္တိဒဿနတော**။ “တတ္ထ ကတမော သတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂံ ဘာဝေတိ ဝိဝေကနိဿိတံ ဝိရာဂနိဿိတံ နိရောဓနိဿိတံ ဝေါဿဂ္ဂပရိဏာမိ”န္တိအာဒိနာ (ဝိဘ. ၄၇၁) **ဘာဝနာဝိဓိဒဿနတော** ။ “တတ္ထ ကတမေ သတ္တ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ? ဣဓ ဘိက္ခု ယသ္မိံ သမယေ လောကုတ္တရံ ဈာနံ ဘာဝေတိ။ပေ။ တသ္မိံ သမယေ သတ္တ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ ဟောန္တိ သတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂော။ပေ။ ဥပေက္ခာသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂော။ တတ္ထ ကတမော သတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂော? ယာ သတိ။ပေ။ အနုဿတိ”တိအာဒိနာ (ဝိဘ. ၄၇၈-၄၇၉) **ဆန္နဝုတိယာ နယသဟဿဝိဘာဂေဟိ** တိ ဧဝံ နာနာကာရတော ပဝတ္တာနိ ဘဂဝတော သမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဝိဘာဝနညာဏာနိ တဿ တဿ အတ္ထဿ အဝိသံဝါဒနတော တထာနိ အဝိတထာနိ အနညထာနိ။ ဧဝမ္ပိ ဘဂဝါ တထာနိ အာဂတောတိ တထာဂတော။

တထာ –

“တတ္ထ ကတမံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ အရိယသစ္စံ? အယမေဝ အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂော။ သေယျထိဒံ, သမ္မာဒိဋ္ဌိ။ပေ။ သမ္မာသမာဓိ”တိ (ဝိဘ. ၂၀၅) ဧဝံ **သရူပတော**။ သဗ္ဗကိလေသေဟိ အာရကတ္တာ အရိယဘာဝကရတ္တာ အရိယဖလပဋိလာဘကရတ္တာ စ အရိယော, အဋ္ဌဝိဓတ္တာ နိဗ္ဗာနာဓိဂမာယ ဧကန္တကာရဏတ္တာ စ အဋ္ဌင်္ဂိကော။ ကိလေသေ မာရေန္တော ဂစ္ဆတိ, နိဗ္ဗာနတ္ထိကေဟိ မဂ္ဂီယတိ, သယံ တ နိဗ္ဗာနံ မဂ္ဂတီတိ မဂ္ဂေါတိ ဧဝံ **သာမညလက္ခဏတော**။ “သမ္မာ ဒဿနလက္ခဏာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ, သမ္မာ အဘိနိရောပနလက္ခဏော သမ္မာသင်္ကပ္ပော, သမ္မာ ပရိဂ္ဂဟဏလက္ခဏာ သမ္မာဝါစာ, သမ္မာ သမုဋ္ဌာနလက္ခဏော သမ္မာကမ္မန္တော, သမ္မာ ဝေါဒါနလက္ခဏော သမ္မာအာဇီဝေါ, သမ္မာ ပဂ္ဂဟလက္ခဏော သမ္မာဝါယာမော, သမ္မာ ဥပဋ္ဌာနလက္ခဏာ သမ္မာသတိ, သမ္မာ အဝိက္ခေပလက္ခဏော သမ္မာသမာဓိ”တိ ဧဝံ **ဝိသေသလက္ခဏတော** ။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ အညေဟိပိ အတ္တနော ပစ္စနီကကိလေသေဟိ သဒ္ဓိံ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိံ ပဇဟတိ, နိဗ္ဗာနံ အာရမ္မဏံ ကရောတိ, တပ္ပဋိစ္ဆာဒကမောဟဝိဓမနေန အသမ္မောဟတော သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ စ ပဿတိ။ တထာ သမ္မာသင်္ကပ္ပာဒယောပိ မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပာဒီနိ ပဇဟန္တိ, နိဗ္ဗာနဉ္စ အာရမ္မဏံ ကရောန္တိ, သဟဇာတဓမ္မာနံ သမ္မာအဘိနိရောပနပရိဂ္ဂဟဏသမုဋ္ဌာနဝေါဒါနပဂ္ဂဟုပဋ္ဌာနသမာဒဟနာနိ စ ကရောန္တီတိ ဧဝံ **ကိစ္စဝိဘာဂတော**။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ပုဗ္ဗဘာဂေ နာနက္ခဏာ ဝိသုံ ဝိသုံ ဒုက္ခာဒိအာရမ္မဏာ ဟုတွာ မဂ္ဂကာလေ ဧကက္ခဏာ နိဗ္ဗာနမေဝ အာရမ္မဏံ ကတွာ ကိစ္စတော “ဒုက္ခေ ဉာဏ”န္တိအာဒီနိ စတ္တာရိ နာမာနိ လဘတိ, သမ္မာသင်္ကပ္ပာဒယောပိ ပုဗ္ဗဘာဂေ နာနက္ခဏာ နာနာရမ္မဏာ မဂ္ဂကာလေ ဧကက္ခဏာ ဧကာရမ္မဏာ။

တေသု သမ္မာသင်္ကပ္ပော ကိစ္စတော နေက္ခမ္မသင်္ကပ္ပောတိအာဒီနိ တီဏိ နာမာနိ လဘတိ, သမ္မာဝါစာဒယော တယော ပုဗ္ဗဘာဂေ မုသာဝါဒါဝေရမဏီတိအာဒိဝိဘာဂါ ဝိရတိယောပိ စေတနာယောပိ ဟုတွာ မဂ္ဂက္ခဏေ ဝိရတိယော ဝ, သမ္မာဝါယာမသတိယော ကိစ္စတော သမ္မပ္ပဓာနသတိပဋ္ဌာနဝသေန စတ္တာရိ နာမာနိ လဘန္တိ။ သမ္မာသမာဓိ ပန မဂ္ဂက္ခဏေပိ ပဌမဇ္ဈာနာဒိဝသေန နာနာ ဧဝါတိ ဧဝံ ပုဗ္ဗဘာဂပရဘာဂေသု **ပဝတ္တိဝိဘာဂတော,** “ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သမ္မာဒိဋ္ဌိံ ဘာဝေတိ ဝိဝေကနိဿိတ”န္တိအာဒိနာ (ဝိဘ. ၄၈၉) **ဘာဝနာဝိဓိတော,** “တတ္ထ ကတမော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂော? ဣဓ, ဘိက္ခု, ယသ္မိံ သမယေ လောကုတ္တရံ ဈာနံ ဘာဝေတိ။ပေ။ ဒုက္ခာပဋိပဒံ ဒန္ဓာဘိညံ, တသ္မိံ သမယေ အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂော ဟောတိ သမ္မာဒိဋ္ဌိ သမ္မာသင်္ကပ္ပော”တိအာဒိနာ (ဝိဘ. ၄၉၉) **စတုရာသီတိယာ နယသဟဿဝိဘာဂေဟီ**တိ ဧဝံ အနေကာကာရတော ပဝတ္တာနိ ဘဂဝတော အရိယမဂ္ဂဝိဘာဝနညာဏာနိ အတ္ထဿ အဝိသံဝါဒနတော သဗ္ဗာနိပိ တထာနိ အဝိတထာနိ အနညထာနိ။ ဧဝမ္ပိ ဘဂဝါ တထာနိ အာဂတောတိ တထာဂတော။

တထာ ပဌမဇ္ဈာနသမာပတ္တိ ယာ စ နိရောဓသမာပတ္တီတိ ဧဝံသု အနုပဋိပာဋိယာ ဝိဟရိတဗ္ဗဋ္ဌေန သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗဋ္ဌေန စ အနုပုဗ္ဗဝိဟာရသမာပတ္တီသု သမ္ပာဒနပစ္စဝေက္ခဏာဒိဝသေန ယထာရဟံ သမ္ပယောဂဝသေန စ ပဝတ္တာနိ ဘဂဝတော ဉာဏာနိ တဒတ္ထသိဒ္ဓိယာ တထာနိ အဝိတထာနိ အနညထာနိ ။ တထာ ''ဌာနဉ္စ ဌာနတော အဋ္ဌာနဉ္စ အဋ္ဌာနတော''တိ အဝိပရီတံ တဿ တဿ ဖလဿ ကာရဏာကာရဏဇာနနံ, တေသံ တေသံ သတ္တာနံ အတီတာဒိဘေဒဘိန္နဿ ကမ္မသမာဒာနဿ အနဝသေသတော ယထာဘူတံ ဝိပာကန္တရဇာနနံ, အာယူဟနက္ခဏေယေဝ တဿ တဿ သတ္တဿ ''အယံ နိရယဂါမိနီ ပဋိပဒါ။ပေ.။ အယံ နိဗ္ဗာနဂါမိနီ ပဋိပဒါ''တိ ယာထာဝတော သာသဝါနာသဝကမ္မဝိဘာဂဇာနနံ, ဝ.ခန္ဓာယတနာဒီနံ ဥပာဒိန္နာနုပာဒိန္နာဒိအနေကသဘာဝံ နာနာသဘာဝဉ္စ တဿ လောကဿ ''ဣမာယ နာမ ဓာတုယာ ဥဿန္နတ္တာ ဣမသ္မိံ ဓမ္မပ္ပဘေဒေ အယံ ဝိသေသော ဇာယတီ''တိအာဒိနာ နယေန ယထာဘူတံ ဓာတုနာနတ္တဇာနနံ, အနဝသေသတော သတ္တာနံ ဟီနာဒိအဓိမုတ္တိဇာနနံ, သဒ္ဓါဒိဣန္ဒြိယာနံ တိက္ခမုဒုတာဇာနနံ, သံကိလေသာဒီဟိ သဒ္ဓိံ ဈာနဝိမောက္ခာဒိဝိသေသဇာနနံ , သတ္တာနံ အပရိမာဏာသု ဇာတီသု တပ္ပဋိဗဒ္ဓေန သဒ္ဓိံ အနဝသေသတော ပုဗ္ဗေနိဝုတ္ထက္ခန္ဓသန္တတိဇာနနံ, ဟီနာဒိဝိဘာဂေဟိ သဒ္ဓိံ စုတိပဋိသန္ဓိဇာနနံ, ''ဣဒံ ဒုက္ခ''န္တိအာဒိနာ ဟေဌာ ဝုတ္တနယေနေဝ စတုသစ္စဇာနနန္တိ ဣမာနိ ဘဂဝတော ဒသဗလဉာဏာနိ အဝိရဇ္ဈိတ္ဝာ ယထာသကံ ဝိသယာဝဂါဟနတော ယထာဓိပ္ပေတတ္ထသာဓနတော စ ယထာဘူတဝုတ္တိယာ တထာနိ အဝိတထာနိ အနညထာနိ။ ဝုတ္တဉှေတံ –

''ဣဓ တထာဂတော ဌာနဉ္စ ဌာနတော အဋ္ဌာနဉ္စ အဋ္ဌာနတော ယထာဘူတံ ပဇာနာတီ''တိအာဒိ (ဝိဘ. ၈၀၉; အ. နိ. ၁၀.၂၁)။

ဧဝမ္ပိ ဘဂဝါ တထာနိ အာဂတောတိ တထာဂတော။

ယထာ စေတေသံ ဉာဏာနံ ဝသေန, ဧဝံ ယထာဝုတ္တာနံ သတိပဋ္ဌာနသမ္မပ္ပဓာနဝိဘာဝနဉာဏာဒီနံ အနန္တာပရိမေယ္ယဘေဒါနံ အနညသာဓာရဏာနံ ပညာဝိသေသာနံ ဝသေန ဘဂဝါ တထာနိ ဉာဏာနိ အာဂတော အဓိဂတောတိ တထာဂတော။ ဧဝမ္ပိ တထာနိ အာဂတောတိ တထာဂတော။

ကထံ **တထာ ဂတောတိ တထာဂတော**? ယာ သာ ဘဂဝတော အဘိဇာတိ အဘိသမ္ဗောဓိ ဓမ္မဝိနယပညာပနာ အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာနဓာတု, သာ တထာ။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ? ယဒတ္ထံ လောကနာထေန အဘိသမ္ဗောဓိ ပတ္ထိတာ ပဝတ္တိတာ စ, တဒတ္ထဿ ဧကန္တသိဒ္ဓိယာ အဝိသံဝါဒနတော အဝိပရီတတ္ထဝုတ္တိယာ တထာ အဝိတထာ အနညထာ။ တထာ ဟိ အယံ ဘဂဝါ ဗောဓိသတ္တဘူတော သမတိံသပါရမိပရိပူရဏာဒိကံ ဝုတ္တပ္ပဘေဒံ သဗ္ဗံ ဗုဒ္ဓတ္တဟေတုံ သမ္ပာဒေတွာ တုသိတပုရေ ဌိတော ဗုဒ္ဓကောလာဟလံ သုတွာ ဒသသဟဿစက္ကဝါဠဒေဝတာဟိ ဧကတော သန္နိပတိတာဟိ ဥပသင်္ကမိတွာ –

''ကာလော ဒေဝ မဟာဝီရ၊ ဥပ္ပဇ္ဇ မာတုကုစ္ဆိယံ။
သဒေဝကံ တာရယန္တော၊ ဗုဇ္ဈဿု အမတံ ပဒ''န္တိ။ (ဗု. ဝံ. ၁.၆၇) –

အာယာစိတော ဥပ္ပန္နပုဗ္ဗနိမိတ္တော ပဉ္စ မဟာဝိလောကနာနိ ဝိလောကေတွာ ''ဣဒါနာဟံ မနုဿယောနိယံ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ အဘိသမ္ဗုဇ္ဈိဿာမီ''တိ အာသာဠှိပုဏ္ဏမာယ သက္ယရာဇကုလေ မဟာမာယာယ ဒေဝိယာ ကုစ္ဆိမှိ ပဋိသန္ဓိံ ဂဟေတွာ ဒသ မာသေ ဒေဝမနုဿေဟိ မဟတာ ပရိဟာရေန ပရိဟရိယမာနော ဝိသာခပုဏ္ဏမာယ ပစ္စူသသမယေ အဘိဇာတိံ ပာပုဏိ။

အဘိဇာတိက္ခဏေ ပနဿ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏက္ခဏေ ဝိယ **ဒ္ဝတ္တိံသပုဗ္ဗနိမိတ္တာနိ** ပါတုရဟေသုံ။ အယဉှိ ဒသသဟဿီ လောကဓာတု ကမ္ပိ သင်္ကမ္ပိ သမ္ပကမ္ပိ သမ္ပဝေဓိ, ဒသသု စက္ကဝါဠသဟဿေသု အပ္ပမာဏော ဩဘာသော ဖရိ, တဿ တံ သိရိံ ဒဋ္ဌုကာမာ ဝိယ ဇစ္စန္ဓာ စက္ခူနိ ပဋိလဘိံသု, ဗဓိရာ သဒ္ဒံ သုဏိံသု။ မူဂါ သမာလပိံသု, ခုဇ္ဇာ ဥဇုဂတ္တာ အဟေသုံ, ပင်္ဂုလာ ပဒသာ ဂမနံ ပဋိလဘိံသု, ဗန္ဓနဂတာ သဗ္ဗသတ္တာ အန္ဒုဗန္ဓနာဒီဟိ မုစ္စိံသု, သဗ္ဗနိရယေသု အဂ္ဂိ နိဗ္ဗာယိ, ပေတ္တိဝိသယေ ခုပ္ပိပါသာ ဝူပသမိ, တိရစ္ဆာနာနံ ဘယံ နာဟောသိ, သဗ္ဗသတ္တာနံ ရောဂေါ ဝူပသမိ, သဗ္ဗသတ္တာ ပိယံဝဒါ အဟေသုံ, မဓုရေနာကာရေန အဿာ ဟသိံသု, ဝါရဏာ ဂဇ္ဇိံသု, သဗ္ဗတူရိယာနိ

သကံ သကံ နိန္နာဒံ မုဉ္စိံသု, အဃဋ္ဋိတာနိ ဧဝ မနုဿာနံ ဟတ္ထူပကဂါဒီနိ အာဘရဏာနိ မဓုရေနာကာရေန ရဝိံသု, သဗ္ဗဒိသာ ဝိပ္ပသန္နာ အဟေသုံ, သတ္တာနံ သုခံ ဥပ္ပာဒယမာနော မုဒုသီတလဝါတော ဝါယိ, အကာလမေဃော ဝဿိ, ပထဝိတောပိ ဥဒကံ ဥဗ္ဘိဇ္ဇိတွာ ဝိဿန္ဒိ, ပက္ခိနော အာကာသဂမနံ ဝိဇဟိံသု, နဒိယော အသန္ဒမာနာ အဋ္ဌံသု, မဟာသမုဒ္ဒေ မဓုရံ ဥဒကံ အဟောသိ, ဥပက္ကိလေသဝိမုတ္တေ သူရိယေ ဒိဿမာနေ ဧဝ အာကာသဂတာ သဗ္ဗာ ဇောတိယော ဇလိံသု , ဌပေတွာ အရူပာဝစရေ ဒေဝေ အဝသေသာ သဗ္ဗေ ဒေဝါ သဗ္ဗေပိ နေရယိကာ ဒိဿမာနရူပါ အဟေသုံ, တရုကုဋ္ဋကဝါဋသေလာဒယော အနာဝရဏဘူတာ အဟေသုံ, သတ္တာနံ စုတူပပါတာ နာဟေသုံ, သဗ္ဗံ အနိဋ္ဌဂန္ဓံ အဘိဘဝိတွာ ဒိဗ္ဗဂန္ဓော ဝါယိ, သဗ္ဗေ ဖလူပဂါ ရုက္ခာ ဖလဘရော သမ္ပဇ္ဇိံသု, မဟာသမုဒ္ဒော သဗ္ဗတ္ထကမေဝ ပဉ္စဝဏ္ဏေဟိ ပဒုမေဟိ သဉ္ဆန္နတလော အဟောသိ, ထလဇဇလဇာဒီနိ သဗ္ဗပုပ္ဖာနိ ပုပ္ဖိံသု, ရုက္ခာနံ ခန္ဓေသု ခန္ဓပဒုမာနိ, သာခာသု သာခပဒုမာနိ, လတာသု လတာပဒုမာနိ ပုပ္ဖိံသု, မဟီတလေ သိလာတလာနိ ဘိန္ဒိတွာ ဥပရူပရိ သတ္တ သတ္တ ဟုတွာ ဒဏ္ဍပဒုမာနိ နာမ နိက္ခမိံသု, အာကာသေ ဩလမ္ဗကပဒုမာနိ နိဗ္ဗတ္တိံသု, သမန္တတော ပုပ္ဖဝဿံ ဝဿိ, အာကာသေ ဒိဗ္ဗတူရိယာနိ ဝဇ္ဇိံသု, သကလဒသသဟဿီ လောကဓာတု ဝဋ္ဋေတွာ ဝိဿဋ္ဌမာလာဂုဠံ ဝိယ ဥပ္ပီဠေတွာ ဗဒ္ဓမာလာကလာပော ဝိယ အလင်္ကတပဋိယတ္တံ မာလာသနံ ဝိယ စ ဧကမာလာမာလိနီ ဝိပ္ဖုရန္တဝါဠဗီဇနီ ပုပ္ဖဓူပဂန္ဓပရိဝါသိတာ ပရမသောဘဂ္ဂပ္ပတ္တာ အဟောသိ, တာနိ စ ပုဗ္ဗနိမိတ္တာနိ ဥပရိ အဓိဂတာနံ အနေကေသံ ဝိသေသာဓိဂမာနံ နိမိတ္တဘူတာနိ ဧဝ အဟေသုံ။ ဧဝံ အနေကစ္ဆရိယဟတုဘာဝပ္ပဋိမဏ္ဍိတာ စာယံ အဘိဇာတိ ယဒတ္ထံ အနေန အဘိသမ္ဗောဓိ ပတ္ထိတာ, တဿာ အဘိသမ္ဗောဓိယာ ဧကန္တသိဒ္ဓိယာ တထာဝ အဟောသိ အဝိတထာ အနညထာ။

တထာ ယေ ဗုဒ္ဓဝေနေယျာ ဗောဓနေယျဗန္ဓဝါ, တေ သဗ္ဗေပိ အနဝသေသတော သယမေဝ ဘဂဝတာ ဝိနီတာ။ ယေ စ သာဝကဝေနေယျာ ဓမ္မဝေနေယျာ စ, တေပိ သာဝကာဒီဟိ ဝိနီတာ ဝိနယံ ဂစ္ဆန္တိ ဂမိဿန္တိ စာတိ ယဒတ္ထံ ဘဂဝတာ အဘိသမ္ဗောဓိ အဘိပတ္ထိတာ, တဒတ္ထသ္သ ဧကန္တသိဒ္ဓိယာ အဘိသမ္ဗောဓိ တထာ အဝိတထာ အနညထာ။

အပိစ ယဿ ယဿ ဉေယျဓမ္မဿ ယော ယော သဘာဝေါ ဗုဇ္ဈိတဗ္ဗော, သော သော ဟတ္ထတလေ ဌပိတအာမလကံ ဝိယ အာဝဇ္ဇနမတ္တပ္ပဋိဗဒ္ဓေန အတ္တနော ဉာဏေန အဝိပရီတံ အနဝသေသတော ဘဂဝတာ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓောတိ ဧဝမ္ပိ အဘိသမ္ဗောဓိ တထာ အဝိတထာ အနညထာ။

တထာ တေသံ တေသံ ဓမ္မာနံ တထာ တထာ ဒေသေတဗ္ဗပ္ပကာရံ တေသံ တေသဉ္စ သတ္တာနံ အာသယာနုသယစရိတာဓိမုတ္တိံ သမ္မဒေဝ ဩလောကေတွာ ဓမ္မတံ အဝိဇဟန္တေနေဝ ပညတ္တိနယဝေါဟာရမဂ္ဂံ အနတိဓာဝန္တေနေဝ စ ဓမ္မတံ ဝိဘာဝေန္တေန ယထာပရာဓံ ယထာဇ္ဈာသယံ ယထာဓမ္မဉ္စ အနုသာသန္တေန ဘဂဝတာ ဝေနေယျာ ဝိနီတာ အရိယဘူမိံ သမ္ပာပိတာတိ ဓမ္မဝိနယပညာပနာပိဿ တဒတ္ထသိဒ္ဓိယာ ယထာဘူတဝုတ္တိယာ စ တထာ အဝိတထာ အနညထာ။

တထာ ယာ သာ ဘဂဝတာ အနုပ္ပတ္တာ ပထဝိယာဒိဖဿဝေဒနာဒိရူပာရူပသဘာဝဝိနိမုတ္တာ လုဇ္ဇနဘာဝါဘာဝတော လောကသဘာဝါတီတာ တမသာ ဝိသံသဋ္ဌတ္တာ ကေနစိ အနောဘာသနီယာ လောကသဘာဝါဘာဝတော ဧဝ ဂတိအာဒိဘာဝရဟိတာ အပ္ပတိဋ္ဌာ အနာရမ္မဏာ အမတမဟာနိဗ္ဗာနဓာတု ခန္ဓသင်္ခါတာနံ ဥပာဒိန္နံ လေသမတ္တဿပိ အဘာဝတော အနုပာဒိသေသာတိ ဝုစ္စတိ, ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ –

> ''အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, တဒာယတနံ, ယတ္ထ နေဝ ပထဝီ န အာပေါ န တေဇော န ဝါယော န အာကာသာနဉ္စာယတနံ န ဝိညာဏဉ္စာယတနံ န အာကိဉ္စညာယတနံ န နေဝသညာနာသညာယတနံ နာယံ လောကော န ပရော လောကော န စ ဥဘော စန္ဒိမသူရိယာ, တတြာပဟံ, ဘိက္ခဝေ, နေဝ အာဂတိံ ဝဒာမိ န ဂတိံ န ဌိတိံ န စုတိံ န ဥပပတ္တိံ, အပ္ပတိဋ္ဌံ အပ္ပဝတ္တံ အနာရမ္မဏမေဝေတံ, ဧသေဝန္တော ဒုက္ခဿာ''တိ (ဥဒါ. ၇၁)။

သာ သဗ္ဗေသမ္ပိ ဥပာဒါနက္ခန္ဓာနံ အတ္ထင်္ဂမော, သဗ္ဗသင်္ခါရာနံ သမထော, သဗ္ဗူပဓီနံ ပဋိနိဿဂ္ဂေါ, သဗ္ဗဒုက္ခာနံ ဝူပသမော, သဗ္ဗာလယာနံ သမုဂ္ဃာတော, သဗ္ဗဝဋ္ဋာနံ ဥပစ္ဆေဒော, အစ္စန္တသန္တိလက္ခဏောတိ ယထာဝုတ္တ

တသဘာဝသ္သ ကအစိပိ အဝိသံတဒနတော တထာ အဝိတထာ အနညထာ။ ဧဝမေတာ အဘိဇာတိအာဒိကာ တထာ ဂတော ဥပဂတော အဓိဂတော ပဋိပန္နော ပတ္တောတိ တထာဂတော။ ဧဝံ ဘဂဝါ တထာ ဂတောတိ တထာဂတော။

ကထံ **တထာဝိဓောတိ တထာဂတော?** ယထာဝိဓာ ပုရိမကာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓာ, အယမ္ပိ ဘဂဝါ တထာဝိဓော။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ? ယထာဝိဓာ တေ ဘဂဝန္တော မဂ္ဂသီလေန ဖလသီလေန သဗ္ဗေနပိ လောကိယလောကုတ္တရသီလေန, မဂ္ဂသမာဓိနာ ဖလသမာဓိနာ သဗ္ဗေနပိ လောကိယလောကုတ္တရသမာဓိနာ, မဂ္ဂပညာယ ဖလပညာယ သဗ္ဗာယပိ လောကိယလောကုတ္တရပညာယ, ဒေဝသိကံ ဝလဉ္ဇိတဗ္ဗေဟိ စတုဝီသတိကောဋိသတသဟဿသမာပတ္တိဝိဟာရေဟိ, တဒင်္ဂဝိမုတ္တိယာ, ဝိက္ခမ္ဘနဝိမုတ္တိယာ, သမုစ္ဆေဒဝိမုတ္တိယာ, ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝိမုတ္တိယာ, နိဿရဏဝိမုတ္တိယာတိ သင်္ခေပတော။ ဝိတ္ထာရတော ပန အနန္တာပရိမာဏဘေဒေဟိ အစိန္တေယျာနုဘာဝေဟိ သကလသဗ္ဗညုဂုဏေဟိ, အယမ္ပိ အမှာကံ ဘဂဝါ တထာဝိဓော။ သဗ္ဗေသဥ္ဟိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓာနံ အာယုဝေမတ္တံ, သရီရပ္ပမာဏဝေမတ္တံ, ကုလဝေမတ္တံ, ဒုက္ကရစရိယာဝေမတ္တံ, ရသ္မိဝေမတ္တန္တိ, ဣမေဟိ ပဉ္စဟိ ဝေမတ္တေဟိ သိယာ ဝေမတ္တံ, န ပန သီလဝိသုဒ္ဓိယာဒီသု ဝိသုဒ္ဓီသု သမထဝိပဿနာပဋိပတ္တိယံ အတ္တနာ ပဋိလဒ္ဓဂုဏေသု စ ကိဉ္စိ နာနာကရဏံ အတ္ထိ။ အထ ခေါ မဇ္ဈေ ဘိန္နသုဝဏ္ဏံ ဝိယ အညမညံ နိဗ္ဗိသေသာ တေ ဗုဒ္ဓါ ဘဂဝန္တော။ တသ္မာ ယထာဝိဓာ ပုရိမကာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓာ, အယမ္ပိ ဘဂဝါ တထာဝိဓော။ ဧဝံ တထာဝိဓောတိ တထာဂတော။ ဝိဓတ္ထော စေတ္ထ ဂတသဒ္ဒော, တထာ ဟိ လောကိယာ ဝိဓယုတ္တဂတသဒ္ဒေ ပကာရတ္ထေ ဝဒန္တိ။

ကထံ **တထာ ပဝတ္တိတောတိ တထာဂတော?** အနညသာဓာရဏေန ဣဒ္ဓါနုဘာဝေန သမန္နာဂတတ္တာ အတ္ထပ္ပဋိသမ္ဘိဒါဒီနံ ဥက္ကံသပာရမိပ္ပတ္တိယာ အနာဝရဏဉာဏပ္ပဋိလာဘေန စ ဘဂဝတော ကာယပ္ပဝတ္တိယာဒီနံ ကတ္ထစိ ပဋိဃာတာဘာဝတော ယထာ ရုစိ တထာ ဂတံ ဂတိ ဂမနံ ကာယဝစီစိတ္တပ္ပဝတ္တိ ဧတဿာတိ တထာဂတော။ ဧဝံ တထာ ပဝတ္တိတောတိ တထာဂတော။

ကထံ **တထေဟိ အဂတောတိ တထာဂတော?** ဗောဓိသမ္ဘာရသမ္ဘရဏေ တပ္ပဋိပက္ခပ္ပဝတ္တိသင်္ခါတံ နတ္ထိ ဧတဿ ဂတန္တိ အဂတော။ သော ပနဿ အဂတဘာဝေါ မဇ္ဈေရအနုဟာရမိအာဒီသု အဝိပရီတံ အာဒီနတနိသံသပစ္စဝေက္ခဏာဒိနယပ္ပဝတ္တေဟိ ဉာဏေဟိတိ တထေဟိ ဉာဏေဟိ အဂတောတိ တထာဂတော။

အထ တ ကိလေသာဘိသင်္ခါရပ္ပဝတ္တိသင်္ခါတမေဝ တ ပဉ္စသုပိ ဂတီသု ဂတံ ဂမနံ ဧတဿ နတ္ထီတိ အဂတော။ သဉပာဒိသေသအနုပာဒိသေသနိဗ္ဗာနပ္ပတ္တိယာ သှတယမဿ အဂတဘာဝေ တထေဟိ အရိယမဂ္ဂဉာဏေဟီတိ ဧဝမ္ပိ ဘဂဝါ တထေဟိ အဂတောတိ တထာဂတော။

ကထံ **တထာ ဂတဘာဝေန တထာဂတော?** တထာ ဂတဘာဝေနာတိ စ တထာဂတဿ သဗ္ဘာဝေန အတ္ထိတာယာတိ အတ္ထော။ ကော ပနေသ တထာဂတော, ယဿ အတ္ထိတာယ ဘဂဝါ တထာဂတောတိ ဝုစ္စတီတိ? သဒ္ဓမ္မော။ သဒ္ဓမ္မော ဟိ အရိယမဂ္ဂေါ တာဝ ယထာ ယုဂနဒ္ဓသမထဝိပဿနာဗလေန အနဝသေသတော ကိလေသပက္ခံ သမူဟနန္တေန သမုစ္ဆေဒပ္ပဟာနဝသေန ဂန္တဗ္ဗံ , တထာ ဂတော။ ဖလဓမ္မော ယထာ အတ္တနော မဂ္ဂါနုရူပံ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိပဟာနဝသေန ဂန္တဗ္ဗံ, တထာ ဂတော ပဝတ္တော။ နိဗ္ဗာနဓမ္မော ပန ယထာ ဂတော ပညာယ ပဋိဝိဒ္ဓေါ သကလဝဋ္ဋဒုက္ခဝူပသမာယ သမ္ပဇ္ဇတိ, ဗုဒ္ဓါဒီဟိ တထာ ဂတော သစ္ဆိကတောတိ တထာဂတော။ ပရိယတ္တိဓမ္မောပိ ယထာ ပုရိမဗုဒ္ဓေဟိ သုတ္တဂေယျာဒိဝသေန ပဝတ္တိအာဒိပ္ပကာသနဝသေန စ ဝေနေယျာနံ အာသယာဒိအနုရူပံ ပဝတ္တိတော, အမှာကမ္ပိ ဘဂဝတာ တထာ ဂတော ဂဒိတော ပဝတ္တိတောတိ တ တထာဂတော။ ယထာ ဘဂဝတာ ဒေသိတော, တထာ ဘဂဝတော သာဝကေဟိ ဂတော အဝဂတောတိ တထာဂတော။ ဧဝံ သဗ္ဗောပိ သဒ္ဓမ္မော တထာဂတော။ တေနာဟ သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော – ''တထာဂတံ ဒေဝမနုဿပူဇိတံ, ဓမ္မံ နမဿာမ သုဝတ္ထိ ဟောတူ''တိ (ခု. ပ. ၆.၁၇; သု. နိ. ၂၄၀)။ သှတဿ အတ္ထီတိ ဘဂဝါ တထာဂတော။

ယထာ စ ဓမ္မော, ဧဝံ အရိယသင်္ဃောပိ ယထာ အတ္တဟိတာယ ပရဟိတာယ စ ပဋိပန္နေဟိ သုဝိသုဒ္ဓံ ပုဗ္ဗဘာဂသမထဝိပဿနာပဋိပဒံ ပုရက္ခတွာ တေန တေန မဂ္ဂေန ဂန္တဗ္ဗံ, တံ တံ တထာ ဂတောတိ တထာဂတော။ ယထာ တ ဘဂဝတာ သစ္စပဋိစ္စသမုပ္ပာဒယော ဒေသိတာ, တထာဝ ဗုဒ္ဓတ္တာ တထာ ဂဒနတော စ တထာဂတော။ တေနာဟ သ

ဏ္ဏော ဒေဝရာဇာ – ‘‘တထာဂတံ ဒေဝမနုဿပူဇိတံ, သင်္ဃံ နမဿာမ သုဝတ္ထိ ဟောတူ’’တိ။ သုဂတဿ သာဝကာဘူ တော အတ္ထီတိ ဘဂဝတ တထာဂတော။ ဇဝံ တထာဂတဘာဝေန တထာဂတောတိ။

ဣဒမ္ပိ စ တထာဂတဿ တထာဂတဘာဝဒီပနေ မုခမတ္တကမေဝ, သဗ္ဗာကာရေန ပန တထာဂတောဝ တထာဂတဿ တထာဂတဘာဝံ ဝဏ္ဏေယျ။ ဣဒဥ္စ ဟိ တထာဂတပဒံ မဟတ္ထံ မဟာဂတိကံ မဟာဝိသယံ, တဿ အပ္ပမာဒပဒဿ ဝိယ တေပိဋကမ္ပိ ဗုဒ္ဓဝစနံ ယုတ္တိတော အတ္ထဘာဝေန အာဟရန္တော ‘‘အတိတ္ထေန ဓမ္မကထိကော ပက္ခန္ဒော’’တိ န ဝတ္တဗ္ဗောတိ။

တတ္ထေတံ ဝုစ္စတိ –

‘‘ယထေဝ လောကေ ပုရိမာ မဟေသိနော၊
သဗ္ဗညုဘာဝံ မုနယော ဣဓာဂတာ။
တထာ အယံ သက္ယမုနီပိ အာဂတော၊
တထာဂတော ဝုစ္စတိ တေန စက္ခုမာ။

‘‘ပဟာယ ကာမာဒိမလေ အသေသတော၊
သမာဓိဉာဏေဟိ ယထာ ဂတာ ဇိနာ။
ပုရာတနာ သက္ယမုနီ ဇုတိန္ဓရော၊
တထာ ဂတော တေန တထာဂတော မတော။

‘‘တထဉ္စ ဓာတာယတနာဒိလက္ခဏံ၊
သဘာဝသာမညဝိဘာဂဘေဒတော။
သယမ္ဘုဉာဏေန ဇိနောယမာဂတော၊
တထာဂတော ဝုစ္စတိ သက္ယပုင်္ဂဝော။

‘‘တထာနိ သစ္စာနိ သမန္တစက္ခုနာ၊
တထာ ဣဒပ္ပစ္စယတာ စ သဗ္ဗသော။
အနညနေယျာ နယတော ဝိဘာဝိတာ၊
တထာ ဂတော တေန ဇိနော တထာဂတော။

‘‘အနေကဘေဒာသုပိ လောကဓာတုသု၊
ဇိနဿ ရူပာယတနာဒိဂောစရေ။
ဝိစိတ္တဘေဒေ တထမေဝ ဒဿနံ၊
တထာဂတော တေန သမန္တလောစနော။

‘‘ယတော စ ဓမ္မံ တထမေဝ ဘာသတိ၊
ကရောတိ တစာယ နုရူပမတ္တနော။
ဂုဏေဟိ လောကံ အဘိဘုယျိရီယတိ၊
တထာဂတော တေနပိ လောကနာယကော။

‘‘တထာ ပရိညာယ တထာယ သဗ္ဗသော၊
အဝေဒိ လောကံ ပဘဝံ အတိက္ကမိ။
ဂတော စ ပစ္စက္ခကိရိယာယ နိဗ္ဗုတိံ၊
အရိယမဂ္ဂဉ္စ ဂတော တထာဂတော။

‘‘တထာ ပဋ္ဌိညာယ တထာယ သဗ္ဗသော၊
ဟိတာယ လောကဿ ယတောယမာဂတော။
တထာယ နာထော ကရုဏာယ သဗ္ဗဒါ၊
ဂတော စ တေနာပိ ဇိနော တထာဂတော။

‘‘တထာနိ ဉာဏာနိ ယတောယမာဂတော၊
ယထာသဘာဝံ ဝိသယာဝဗောဓတော။
တထာဘိဇာတိပ္ပဘုတီ တထာဂတော၊
တဒတ္ထသမ္ပာဒနတော တထာဂတော။

‘‘ယထာဝိဓာ တေ ပုရိမာ မဟေသိနော၊
တထာဝိဓောယမ္ပိ တထာ ယထာရုစိ။
ပဝတ္တဝါစာ တနုစိတ္တဘာဝတော၊
တထာဂတော ဝုစ္စတိ အဂ္ဂပုဂ္ဂလော။

‘‘သမ္ဗောဓိသမ္ဘာရဝိပက္ခတော ပုရေ၊
ဂတံ န သံသာရဂတမ္ပိ တဿ တံ။
န စတ္ထိ နာထဿ ဘဝန္တဒဿိနော၊
တထေဟိ တသ္မာ အဂတော တထာဂတော။

‘‘တထာဂတော ဓမ္မဝရော မဟေသိနာ၊
ယထာ ပဟာတဗ္ဗမလံ ပဟီယတိ။
တထာဂတော အရိယဂဏောပိ သတ္ထုနော၊
တထာဂတော တေန သမင်္ဂိဘာဝတော’’တိ။

မဟိဒ္ဓိကတာ တိ ပရမေန စိတ္တဝသီဘာဝေန စ ကာယိဒ္ဓိဝိဓယောဂေန စ မဟာနုဘာဝညဏတ္တနိပ္ဖာဒနသမတ္ထတာ သင်္ခါတာယ မဟတိယာ ကာယိဒ္ဓိယာ သမန္နာဂမော **မဟိဒ္ဓိကတာ** ။ စိရကာလသမ္ဘူတေန သုဝိဒူရပ္ပဋ္ဌိပက္ခေန ကာယိတတ္တနိပ္ဖတ္တိဟေတုဘူတေန မဟာဇုတိကေန ပုညတေဇေန သမန္နာဂမော **မဟာနုဘာဝတာ။ ယတ္ရ** တိ အစ္ဆရိယပသံသာကောတုဟလဟာသပသာဒိကော ပစ္စတ္တတ္တေ နိပါတော။ တေန ယုတ္တတ္တာ **ဝိဇာယိဿတီ** တိ အနာဂတကာလဝစနံ, အတ္ထော ပန အတီတကာလောယေဝ။ အယဥ္ဟေတ္ထ အတ္ထော – ယာ ဟိ နာမ အယံ သုပ္ပဝါသာ တထာ ဒုက္ခနိမုဂ္ဂာ ကိစ္ဆာပန္နာ ဘဂဝတော ဝစနသမကာလမေဝ သုခိနီ အရောဂါ အရောဂံ ပုတ္တံ ဝိဇာယီတိ။ **အတ္တမနော**တိ သကမနော, ဘဂဝတိ ပသာဒေန ကိလေသရဟိတစိတ္တောတိ အတ္ထော။ ကိလေသပရိယုဋ္ဌိတဥ္ဟိ စိတ္တံ ဝသေ အဝတ္တနတော အတ္တမနောတိ န သက္ကာ ဝတ္တုန္တိ။ **အတ္တမနော**တိ ဝါ ပီတိသောမနဿေဟိ ဂဟိတမနော။ **ပမုဒိတော**တိ ပာမောဇ္ဇေန ယုတ္တော။ **ပီတိသောမနဿဇာတော** တိ ဇာတဗလဝပီတိသောမနဿော။ **အထာ**တိ ပစ္ဆာ, တတော ဂတိပာဟဿ အစ္စယေန။ **သတ္တဘတ္တာနီ** တိ သတ္တသု ဒိဝသေသု အာတဗ္ဗဘတ္တာနိ။ **သတ္တတနာယာ**တိ သတ္တတနုပုညတ္ထံ, ယံ သော ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ သံဃဿ အနဝသေန ပယိရုပဟာသနဝသေန စ ဘဝိဿတိ ပုညံ တဒတ္ထံ။

အထ ခေါ ဘဂဝါ အာယသ္မန္တံ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနံ အာမန္တေသိ တိ ကသ္မာ အာမန္တေသိ? သုပ္ပဝါသာယ သာမိကဿ ပသာဒရက္ခဏတ္ထံ။ သုပ္ပဝါသာ ပန အစလပ္ပသာဒာဝ, ဥပာသကဿ ပန ပသာဒရက္ခဏံ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရဿ ဘာရော။ တေနာဟ **“တုယှေဝဟသော ဥပဋ္ဌာကော”** တိ။ တတ္ထ **တုယှေဝဟသော**တိ တုယှံ ဧသော။ **တိဋ္ဌတု ဓမ္မာနံ ဟဋ္ဌိဘောဂေ** တိ မမ ဘောဂဒီနံ တိဋ္ဌတု ဓမ္မာနံ အဟာနိယာ အဝိနာသာယ အယ္ယော မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော ယဒိ ဟဋ္ဌိဘောဂေ ယဒိ ပတိဘူ, ဣတော သတ္တ ဒိဝသေ အတိက္ကမိတွာ မမ သက္ကာ အနံ အတုန္တိ ယဒိ အယ္ယေန ဉာတန္တိ ဒီပေတိ။ ထေရောပိ တဿ တေသု ဒိဝသေသု ဘောဂနံ ဇီဝိတဿ စ အနုပဒ္ဒဝံ ပဿိတွာ အာဟ – **“ဒွိန္နံ ခေါ နေသံ, အာဝုသော, ဓမ္မာနံ ဟဋ္ဌိဘောဂေ ဘောဂနဉ္စ ဇီဝိတဿ စာ”** တိ။ သဒ္ဓါ ပနဿ စိတ္တ

တပ္ပဋိဗဒ္ဓာတိ တဿေဝ ဘာရံ ကရောန္တော **“သဒ္ဓါယ ပန တ္ဝဉ္စေဝ ဟဒိုဘောကေ”** တိ အာဟ။ အပိ စ သော ဥပါသကော ဒိဋ္ဌသစ္စော, တဿ သဒ္ဓါယ အညထာဘာဝေ နတ္ထီတိ တထာ ဝုတ္တံ။ တေနေဝ စ ကာရဏေန ဘဂဝတာ **“ပဉ္စာပိ တ္ဝံ ကရိဿသီတိ သညာပေဟီ”** တိ ဝုတ္တံ။ ဥပါသကောပိ သတ္ထရိ ထေရေ စ ကရဝေန သုဗ္ဗစတာယ တဿာ စ ပုညေန ဝမ္ဘိ ကူဋန္တော **“ကရောတု သုပ္ပဝါသာ ကောလိယဓီတာ သတ္တ ဘတ္တာနိ, ပဉ္စာဟံ ကရိဿာမီ”**တိ အနုဇာနိ။

တဒ္ဓ အရက န္တိ ဝိဇာတဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ ကောဒသမံ ဒိဝသံ အတိက္ကမိတ္ဝာ တတော ပရံ သတ္တာဟံ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ ဘောဇေတွာ သတ္တမေ ဒိဝသေ တံ သတ္တဝဿိကံ အရကံ ဘဂဝန္တံ ဘိက္ခုသင်္ဃဉ္စ ဝန္ဒာပေသိ။ **သတ္တမေ ဝဿာနီ**တိ သတ္တ မေ သံဝစ္ဆရာနိ, အစ္စန္တသံယောဂဝသေန စေတံ ဥပယောဂဝစနံ။ **လောဟိတကုမ္ဘိယံ ဝုတ္တာနီ**တိ မာတုကုစ္ဆိယံ အတ္တနော ဂဗ္ဘတသဒုက္ခံ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ **အညာနိပိ ဝေရူပါနိ သတ္တ ပုတ္တာနီ** တိ “အညေပိ ဝေရူပေ သတ္တ ပုတ္တေ”တိ ဝတ္တဗ္ဗေ လိင်္ဂဝိပလ္လာသဝသေန ဝုတ္တံ “ဝေရူပါနီ”တိ။ ဧဝံ သတ္တ ဝဿာနိ ဂဗ္ဘဓာရဏဝသေန သတ္တာဟံ မူဠ္ဟဂဗ္ဘတာယ စ မဟန္တံ ဒုက္ခံ ဟာပေတွာ ဥပ္ပဇ္ဇနကပုတ္တေတိ အတ္ထော။ တေန မာတုကမာနံ ပုတ္တလောလတာယ ပုတ္တလာဘေန တိတ္တိ နတ္ထီတိ ဒဿေတိ။

တေမတ္တံ ဝိဒိတ္ဝာ တိ ဧတံ သတ္တဒိဝသာဓိကာနိ သတ္တ သံဝစ္ဆရာနိ ဂဗ္ဘဓာရဏာဒိဝသေန ပဝတ္တံ မဟန္တံ ဒုက္ခံ ကေပဒေ ဝိသရိတွာ ပုတ္တလောလတာဝသေန တာယ ဝုတ္တမတ္တံ ဝိဒိတွာ။ **ဣမံ ဥဒါနန္တိ** ဣမံ စိတ္တသုခပ္ပမတ္တော ဝိယ ပမတ္တပုဂ္ဂလေ ဣဋ္ဌာကာရေန ဝဉ္စေတွာ တဏှာဟာသိနေဟသ္သ မဟာနတ္ထကရဘာဝဒီပကံ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ။

တတ္ထ **အသာတန္တိ** အမဓုရံ အသုန္ဒရံ အနိဋ္ဌံ။ **သာတရူပေနာ**တိ ဣဋ္ဌသဘာဝေန။ **ပိယရူပေနာ**တိ ပိယာယိတဗ္ဗဘာဝေန။ **သုခဿ ရူပေနာ** တိ သုခသဘာဝေန။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယသ္မာ အသာတံ အပ္ပိယံ ဒုက္ခမေဝ သမာနံ သကလမ္ပိ ဝဋ္ဋဂတံ သင်္ခါရဇာတံ အပ္ပဟီနဝိပလ္လာသတ္တာ အယောနိသောမနသိကာရေန ဣဋ္ဌံ ဝိယ ပိယံ ဝိယ သုခံ ဝိယ စ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌဟမာနံ သတိဝိပ္ပဝါသေန ပမတ္တပုဂ္ဂလံ အတိဝတ္တတိ အဘိဘဝတိ အဇ္ဈောတ္ထရတိ, တသ္မာ ဣမမ္ပိ သုပ္ပဝါသံ ပုနပိ သတ္တက္ခတ္တုံ ဧဝရူပံ အသာတံ အပ္ပိယံ ဒုက္ခံ သာတာဒိပတိရူပကေန ဒုက္ခေန ပုတ္တသင်္ခါတပေမဝတ္ထုသုခေန အဇ္ဈောတ္ထရတီတိ။

အဋ္ဌမသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၉. ဝိသာခါသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၉. နဝမေ **ပုဗ္ဗာရာမေ** တိ သာဝတ္ထိယာ ပာစီနဒိသာဘာဂေ အနုရာဓပုရဿ ဥတ္တမဒေဝီဝိဟာရသဒိသေ ဌာနေ ကာရိတေ အာရာမေ။ **မိဂါရမာတုပါသာဒေ**တိ မိဂါရမာတုယာ ပါသာဒေ။

တတ္ရာယံ အနုပုဗ္ဗိကထာ – အတီတေ သတသဟဿကပ္ပမတ္ထကေ ပဒုမုတ္တရဒသဗလံ ဧကာ ဥပါသိကာ အညတရံ ဥပါသိကံ အတ္တနော အဂ္ဂုပဋ္ဌာယိကဋ္ဌာနေ ဌပေန္တံ ဒိသွာ ဘဂဝန္တံ နိမန္တေတွာ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသတသဟဿဿ အန္နံ ဒတွာ ဘဂဝတော နိပစ္စကာရံ ကတွာ “အနာဂတေ တုမှာဒိသဿ ဗုဒ္ဓဿ အဂ္ဂုပဋ္ဌာယိကာ ဘဝေယျ”န္တိ ပတ္ထနံ အကာသိ။ သာ ကပ္ပသတသဟဿံ ဒေဝေသု စ မနုဿေသု စ သံသရိတွာ အမှာကံ ဘဂဝတော ကာလေ ဘဒ္ဒိယနဂရေ မေဏ္ဍကသေဋ္ဌိပုတ္တဿ ဓနဉ္စယသေဋ္ဌိနော ဂေဟေ သုမနဒေဝိယာ ကုစ္ဆိသ္မိံ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိ။ ဇာတကာလေ စဿာ **ဝိသာခါ**တိ နာမံ အကံသု။ သာ ယဒါ ဘဂဝါ ဘဒ္ဒိယနဂရံ အဂမာသိ, တဒါ ပဉ္စဟိ ဒါရိကာသတေဟိ သဒ္ဓိံ ဘဂဝတော ပစ္စုဂ္ဂမနံ ကတွာ ပဌမဒဿနေနေဝ သောတာပန္နာ အဟောသိ။

အပရဘာဂေ သာဝတ္ထိယံ မိဂါရသေဋ္ဌိပုတ္တဿ ပုဏ္ဏဝဍ္ဍနကုမာရဿ ဂေဟံ ဂတာ, တတ္ထ နံ သသုရော မိဂါရသေဋ္ဌိ ဥပကာရဝသေန မာတုဋ္ဌာနေ ဌပေသိ။ တသ္မာ **မိဂါရမာတာ**တိ ဝုစ္စတိ။ သာ အတ္တနော မဟာလတာပသာဓနံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ နဝကောဋီဟိ ဘဂဝတော ဘိက္ခုသင်္ဃဿ စ ဝသနတ္ထာယ ကရီသမတ္တေ ဘူမိဘာဂေ ဥပရိဘူမိယံ

ပဋ္ဌဂဗ္ဘသတာနိ ဟေဌာဘူမိယံ ပဋ္ဌဂဗ္ဘသတာနီတိ ဂဗ္ဘသဟဿေဟိ ပဋိမဏ္ဍိတံ ဟသာဒံ ကာရေသိ။ တေန ဝုတ္တံ **“မိကာရမာတုပာသာဒေ”**တိ။

ကောစိဒေဝ အတ္ထော တိ ကိဉ္စိဒေဝ ပယောဇနံ။ **ရညော**တိ ရာဇိနိ။ **ပဋိဗဒ္ဓော** တိ အာယတ္တော။ ဝိသာခာယ ဉာတိ ကုလတော မဏိမုတ္တာဒိရစိတံ တာဒိသံ ဘဏ္ဍဇာတံ တဿာ ပဏ္ဏာကာရတ္ထာယ ပေသိတံ, တံ နဂရဒွာရပ္ပတ္တံ သုင္ကိကာ တတ္ထ သုင္ကံ ဂဏှန္တာ တဒနုရူပံ အဂ္ဂဟေတွာ အတိရေကံ ဂဏှိံသု။ တံ သုတွာ ဝိသာခာ ရညော တမတ္ထံ နိဝေဒေတုကာမာ ပတိရူပပရိတရေန ရာဇနိဝေသနံ အဂမာသိ, တသ္မိံ ခဏေ ရာဇာ မလ္လိကာယ ဒေဝိယာ သဒ္ဓိံ အန္တေပုရံ ဂတော ဟောတိ။ ဝိသာခာ ဩကာသံ အလဘမာနာ ‘‘ဣဒါနိ လဘိဿာမိ, ဣဒါနိ လဘိဿာမီ’’တိ ဘောဇနဝေလံ အတိက္ကမိတွာ ဆိန္နဘတ္တာ ဟုတွာ ပက္ကာမိ။ ဧဝံ ဒွီဟတီဟံ ဂန္တွာပိ ဩကာသံ န လဘိယေဝ။ ဣတိ ရာဇာ အနိဝေဒိတောပိ တဿ အတ္ထဝိနိစ္ဆယဿ ဩကာသာကရဏေန **“ယထာဓိပ္ပာယံ န တီရေတီ”** တိ ဝုတ္တော။ တတ္ထ **ယထာဓိပ္ပာယ** န္တိ အဓိပ္ပာယာနုရူပံ။ **န တီရေတီ**တိ န နိဋ္ဌာပေတိ။ မဟာဉပာသိကာယ ဟိ ရာဇာယတ္တသုင္ကမေဝ ရညော ဒတွာ ဣတရံ ဝိဿဇ္ဇာပေတုံ အဓိပ္ပာယော, သော ရညာ န ဒိဋ္ဌတ္တာ ဧဝ န တီရိတော။ **ဟန္ဒ** တိ တေဿဝ ဂတ္တေ နိပာတော။ **ဒိဝါ ဒိဝဿ** တိ ဒိဝသဿ ဒိဝါ, မဇ္ဈန္ဟိကေ ကာလေတိ အတ္ထော။ ကေနစိဒေဝ ကရဏီယေန ဒွီဟတီဟံ ရာဇနိဝေသနဒွာရံ ဂစ္ဆန္တီ တဿ အတ္ထဿ အနိဋ္ဌိတတ္တာ နိရတ္ထကမေဝ ဉပသင်္ကမိ , ဘဂဝတိ ဥပသင်္ကမနမေဝ ပန ဒဿနာနုတ္တရိယာဒိပ္ပဋိလာဘကာရဏတ္တာ သာတ္ထကန္တိ တေဟံ, ဘန္တေ, ဣမာယ ဝေလာယ ဣဓာဂတာတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေန္တီ မဟာဉပာသိကာ **“ဣဓ မေ, ဘန္တေ”** တိအာဒိမာဟ။

တေမတ္ထံ န္တိ တံ ပရာယတ္တတာယ အဓိပ္ပာယာသမိဇ္ဈနသင်္ခာတံ အတ္ထံ ဝိဒိတွာ။ **ဣမံ ဥဒာန** န္တိ ဣမံ ပရာဓီနာပရာဓီနဝုတ္တီသု အာဒီနဝါနိသံသပရိဒီပကံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ။

တတ္ထ **သဗ္ဗံ ပရဝသံ ဒုက္ခ** န္တိ ယံ ကိဉ္စိ အတ္ထဇာတံ ပယောဇနံ ပရဝသံ ပရာယတ္တံ အတ္တနော ဣစ္ဆာယ နိပ္ပဇ္ဇနတော ပဗ္ဗာတာ ဒုက္ခံ ဒုက္ခာဝဟံ ဟောတီတိ အတ္ထော။ **သဗ္ဗံ ဣဿရိယံ သုခ** န္တိ ဒုဝိဓံ ဣဿရိယံ လောကိယံ လောကုတ္တရဉ္စ။ တတ္ထ လောကိယံ ရာဇိဿရိယာဒိ စေဝ လောကိယဈာနာဘိညာနိဗ္ဗတ္တံ စိတ္တိဿရိယဉ္စ, လောကုတ္တရံ မဂ္ဂဖလာဓိဂမနိမိတ္တံ နိရောဓိဿရိယံ။ တေသု ယံ စက္ကဝတ္တိဘာဝပရိယောသာနံ မနုဿေသု ဣဿရိယံ, ယဉ္စ သက္ကာဒီနံ တသ္မိံ တသ္မိံ ဒေဝနိကာယေ အာဓိပစ္စဘူတံ ဣဿရိယံ, တဒုဘယံ ယဒိပိ ကမ္မာနုဘာဝေန ယထိစ္ဆိတနိပ္ဖတ္တိယာ သုခနိမိတ္တတာယ သုခံ, ဝိပရိဏာမဒုက္ခတာယ ပန သဗ္ဗထာ ဒုက္ခမေဝ။ တထာ အနိစ္စန္တိကတာယ လောကိယဈာနနိဗ္ဗတ္တံ စိတ္တိဿရိယံ, နိရောဓိဿရိယမေဝ ပန လောကဓမ္မေဟိ အကမ္ပနီယတော အနိဝတ္တိသဘာဝတ္တာ စ ဧကန္တသုခံ နာမ။ ယံ ပနေတ္ထ သဗ္ဗတ္ထေဝ အပရာဓီနတာယ လဘတိ စိတ္တသုခံ, တံ သန္ဓာယ သတ္ထာ ‘‘သဗ္ဗံ ဣဿရိယံ သုခ’’န္တိ အာဟ။

သာဓာရဏေ ဝိဟညန္တီ တိ ဣဒံ ‘‘သဗ္ဗံ ပရဝသံ ဒုက္ခ’’န္တိ ဣမဿ ပဒဿ အတ္ထဝိဝရဏံ။ အယဉ္ဟေတ္ထ အတ္ထော – သာဓာရဏေ ပယောဇနေ သာဓေတဗ္ဗေ သတိ တဿ ပရာဓီနတာယ ယထာဓိပ္ပာယံ အနိပ္ဖာဒနတော ဣမေ သတ္တာ ဝိဟညန္တိ ဝိဃာတံ အာပဇ္ဇန္တိ ကိလမန္တိ။ ကသ္မာ? **ယောဂါ ဟိ ဒုရတိက္ကမာ** တိ ယသ္မာ ကာမယောဂဘဝယောဂဒိဋ္ဌိယောဂအဝိဇ္ဇာယောဂါ အနာဒိကာလဘာဝိတာ အနုပစိတကုသလသမ္ဘာရေဟိ ပဇဟိတုံ အသက္ကုဏေယျတာယ ဒုရတိက္ကမာ။ တေသု ဒိဋ္ဌိယောဂေ ပဌမမဂ္ဂေန အတိက္ကမိတဗ္ဗော, ကာမယောဂေ တတိယမဂ္ဂေန။ ဣတရေ အဂ္ဂမဂ္ဂေန။ ဣတိ အရိယမဂ္ဂါနံ ဒုရဓိဂမနီယတ္တာ ဣမေ ယောဂါ ဒုရတိက္ကမာ။ တသ္မာ ကာမယောဂါဒိဝသေန ဣစ္ဆိတာလာဘဟေတု သတ္တာ ဝိဟညန္တိ, အသာဓာရဏေ ပန စိတ္တိဿရိယေ နိရောဓိဿရိယေ စ သတိ န ကဒါစိပိ ဝိဃာတဿ သမ္ဘဝေါတိ အဓိပ္ပာယော။

အထ ဝါ **သဗ္ဗံ ပရဝသ** န္တိ ယံ အတ္တနော အညပ္ပဋိဗဒ္ဓဝုတ္တိသင်္ခါတံ, တံ သဗ္ဗံ အနိစ္စသဘာဝတာယ ဒုက္ခံ။ ‘‘ယဒနိစ္စံ တံ ဒုက္ခ’’န္တိ ဟိ ဝုတ္တံ။ **သဗ္ဗံ ဣဿရိယ** န္တိ ယံ သဗ္ဗသင်္ခတနိဿဋံ ဣဿရိယဋ္ဌာနတာယ ဣဿရိယန္တိ လဒ္ဓနာမံ နိဗ္ဗာနံ, တံ ဥပာဒိသေသာဒိဝိဘာဂံ သဗ္ဗံ သုခံ။ ‘‘နိဗ္ဗာနံ ပရမံ သုခ’’န္တိ (ဓ. ပ. ၂၀၃-၂၀၄) ဟိ ဝုတ္တံ။ **သာဓာရဏေ**တိ ဧဝံ ဒုက္ခသုခေ ဝဝတ္ထိတေ ဣမေ သတ္တာ ဗဟုသာဓာရဏေ ဒုက္ခကာရဏေ နိမုဂ္ဂါ ဟုတွာ ဝိဟညန္တိ။

ကသ္မာ? **ယောက ဟိ ဒုရတိက္ကမာ** တိ ယသ္မာ တေ သဗ္ဗတ္ထ နိမုဇ္ဇနသ္သ ဟေတုဘူတာ ကာမယောဂဒယော ဒုရတိက္ကမာ, တသ္မာ တ္ဝမ္ပိ ဝိသာခေ ပရာယတ္တမတ္တံ ပတ္တေတ္ဝာ အလဘမာနာ ဝိဟညသီတိ အဓိပ္ပာယော။

နဝမသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၀. ဘဒ္ဒိယသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၀. ဒသမေ **အနုပိယာယန္တိ** ဧဝံ နာမကေ နဂရေ။ **အမ္ဗဝနေ** တိ တဿ နဂရဿ အဝိဒူရေ မလ္လရာဇူနံ ဧကံ အမ္ဗဝနံ အဟောသိ, တတ္ထ မလ္လရာဇူဟိ ဘဂဝတော ဝိဟာရော ကာရိတော, သော "အမ္ဗဝန"န္တေဝ ဝုစ္စတိ။ အနုပိယံ ဂောစရဂါမံ ကတွာ တတ္ထ ဘဂဝတ ဝိဟရတိ, တေန ဝုတ္တံ **"အနုပိယာယံ ဝိဟရတိ အမ္ဗဝနေ"** တိ။ **ဘဒ္ဒိယော** တိ တဿ ထေရဿ နာမံ။ **ကာဠီဂောဓာယ ပုတ္တော** တိ ကာဠီဂောဓာ နာမ သာကိယာနီ သက္ယရာဇဒေဝီ အရိယသာဝိကာ အာဂတဖလာ ဝိညာတသာသနာ, တဿာ အယံ ပုတ္တော။ တဿ ပဗ္ဗဇ္ဇာဝိဓိ ခန္ဓကေ (စူဠဝ. ၃၃၀-၃၃၁) အာဂတော ဝ။ သော ပဗ္ဗဇိတွာ ဝိပဿနံ ပဋ္ဌပေတွာ န စိရဿေဝ ဆဠဘိညော အဟောသိ, တေရသပိ ဓုတင်္ဂါနိ သမာဒာယ ဝတ္တတိ။ ဘဂဝတာ စ "ဧတဒဂ္ဂံ, ဘိက္ခဝေ, မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ ဥစ္စကုလိကာနံ, ယဒိဒံ ဘဒ္ဒိယော ကာဠီဂောဓာယ ပုတ္တော"တိ (အ. နိ. ၁.၁၉၃) ဥစ္စကုလိကဘာဝေ ဧတဒဂ္ဂေ ဌပိတော အသီတိယာ သာဝကာနံ အဗ္ဘန္တရော။

သုညာဂါရဂတောတိ "ဌပေတွာ ဂာမဉ္စ ဂာမူပစာရဉ္စ အဝသေသံ အရည"န္တိ ဝုတ္တံ အရညံ ရုက္ခမူလဉ္စ ဌပေတွာ အညံ ပဗ္ဗတကန္ဒရာဒိ ပဗ္ဗဇိတသာရုပ္ပံ နိတသဉ္စာနံ ဇနသမ္ဗာဓဘာဝတော ဂေဟ သုညာဂါရန္တိ အဓိပ္ပေတံ။ အထ တ ဈာနကဏ္ဍကာနံ သဒ္ဒာနံ အဘာဝတော ဝိဝိတ္တံ ယံ ကိဉ္စိ အဂါရမ္ပိ သုညာဂါရန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တံ သုညာဂါရံ ဥပဂတော။ **အဘိက္ခဏံ** န္တိ ဗဟုလံ။ **ဥဒာနံ ဥဒာနေသီ**တိ သော ဟိ အာယသ္မာ အရညေ ဒိဝါဝိဟာရံ ဥပဂတောပိ ရတ္တိ တသ္မူပဂတောပိ ယေဘုယျေန ဖလသမာပတ္တိသုခေန နိရောဓသုခေန စ ဝီတိနာမေတိ, တသ္မာ တံ သုခံ သန္ဓာယ ပုဗ္ဗေ အတ္တနာ အနုဘူတံ သဘာယံ သပရိဠာဟံ ရဇ္ဇသုခံ ဇိဂုစ္ဆိတွာ **"အဟော သုခံ အဟော သုခ"**န္တိ သောမနဿသဟိတံ ဉာဏသမုဋ္ဌာနံ ပီတိသမုဋ္ဌာနံ သမုဂ္ဂိရတိ။

သုတွာတန နေသံ ဧတဒဟောသီတိ နေသံ သမ္ဗဟုလာနံ ဘိက္ခူနံ တဿ အာယသ္မတော "အဟော သုခံ, အဟော သုခ"န္တိ ဥဒာနေန္တဿ ဥဒာနံ သုတွာ "နိဿံသယံ သေ အနဘိရတော ဗြဟ္မစရိယံ စရတီ"တိ ဧဝံ ပရိဝိတက္ကိတံ အဟောသိ။ တေ ဘိက္ခူ ပုထုဇ္ဇနာ တဿ အာယသ္မတော ဝိဝေကသုခံ သန္ဓာယ ဥဒာနံ အဇာနန္တာ ဧဝံ အမညိံသု, တေန ဝုတ္တံ **"နိဿံသယ"** န္တိအာဒိ။ တတ္ထ **နိဿံသယ** န္တိ အသန္ဒေဟေန ဧကန္တေနာတိ အတ္ထော။ "ယံ သော ပုဗ္ဗေ အဂါရိယဘူတော သမာနော"တိ ဟဋ္ဌံ ဝတွာ "အနဘိရတီ"တိ ဝစနသေသေန ဧကေစိ အတ္ထံ ဝဏ္ဏေန္တိ, အပရေ "ယံ သာ"တိ ပဌန္တိ, "ယံသ ပုဗ္ဗေ အဂါရိယဘူတဿာ"တိ ပန ဟဋ္ဌံ။ တတ္ထ **ယံသာ**တိ ယံ အဿ, သန္ဓိဝသေန ဟိ အကာရသကာရလောပေ "ဧဝံသ တေ (မ. နိ. ၁.၂၃; အ. နိ. ၆.၅၈), ပုပ္ဖံသာ ဥပ္ပဇ္ဇီ"တိအာဒီသု (ပာရာ. ၃၆) ဝိယ။ တသ္မာ သတ္တော – အဿ အာယသ္မတော ဘဒ္ဒိယဿ ပဗ္ဗဇိတတော ပုဗ္ဗေ အဂါရိယဘူတဿ ဂဟဋ္ဌဿ သတော ယံ ရဇ္ဇသုခံ အနုဘူတံ။ **သာ တမနုဿရမာနော** တိ သော တံ သုခံ ဧတရဟိ ဥက္ကဏ္ဌနဝသေန အနုဿရန္တော။

တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေစုံ န္တိ တေ သမ္ဗဟုလာ ဘိက္ခူ ဥလ္လပနသဘာဝသဏ္ဌိတာ တဿ အနုဂ္ဂဟဏာဓိပ္ပာယေန ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေစုံ, န ဥဇ္ဈာနဝသေန။ **အညတရန္တိ** နာမကေတ္တေန အပာကဋံ ဧကံ ဘိက္ခုံ။ **အာမန္တေသီ**တိ အာဏာပေသိ တေ ဘိက္ခူ သညာပေတုကာမော။ **ဧဝန္တိ** ဝစနသမ္ပဋိစ္ဆနေ, သာဓူတိ အတ္ထော။ ပုန **ဧဝန္တိ** ပဋိညာယ။ **အဘိက္ခဏံ "အဟော သုခံ, အဟော သုခ"န္တိ ဣမံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသီ** တိ ယထာ တေ ဘိက္ခူ ဝဒန္တိ, တံ ဧဝံ တထေဝတတိ အတ္တနော ဥဒာနံ ပဋိဇာနာတိ။ **ကိံ ပန တ္ဝံ ဘဒ္ဒိယာ** တိ ကသ္မာ ဘဂဝာ ပုစ္ဆတိ, ကိံ တဿ စိတ္တံ န ဇာနာတီတိ ? နော န ဇာနာတိ, ဧတေနေဝ ပန တမတ္ထံ ဝဒာပေတွာ တေ ဘိက္ခူ သညာပေတုံ ပုစ္ဆတိ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ – "ဇာနန္တာပိ တထာဂတာ ပုစ္ဆန္တိ, ဇာနန္တာပိ န ပုစ္ဆန္တီ"တိအာဒိ။ **အတ္ထဝသ** န္တိ ကာရဏံ။

အန္တေပုရေ တိ ဣတ္ထာဂါရဿ သဉ္စရဏဋ္ဌာနဘူတေ ရာဇဂေဟဿ အဗ္ဘန္တရေ, ယတ္ထ ရာဇာ နှာန ဘောဇနသယနာဒိံ ကပ္ပေတိ။ **ရက္ခာ သုသံဝိဟိတာ** တိ အာရက္ခာဒိကတပုရိသေဟိ ဂုတ္တိ သုဋ္ဌု သမန္တတော ဝိဟိတာ။ **ဗဟိပိ အန္တေပုရေ** တိ အဥ္ဇုကရဏဋ္ဌာနာဒိကေ အန္တေပုရတော ဗဟိဘူတေ ရာဇဂေဟေ။ **ဧဝံ ရက္ခိတော ဂေပိတော**

သန္တောတိ ဝေံ ရာဇဂေဟရာဇဓာနိရဋ္ဌဒေသေသု အန္တော စ ဗဟိ စ အနေကေသု ဌာနေသု အနေကာသတေဟိ သုသံဝိဟိ တရက္ခာဝရဏဂုတ္တိယာ မမေဝ နိဗ္ဗုယတ္တံ ဖာသုဝိဟာရတ္တံ ရက္ခိတော ကေပိတော သမာနော။ **ဘီတော**တိအာဒီနိ ပအနိ အညမညဝေဝစနာနိ။ အထ တ **ဘီတော**တိ ပရရာဇူဟိ ဘာယမာနော။ **ဥဗ္ဗိဂ္ဂော** တိ သကရဋ္ဌေပိ ပကတိတော ဥပ္ပ ဇ္ဇနကဘယုဗ္ဗေဂေန ဥဗ္ဗိဂ္ဂေ စလိတော။ **ဥဿင်္ကီ** တိ ''ရညာ နာမ သဗ္ဗကာလံ အဝိဿတ္တေန ဘဝိတဗ္ဗ''န္တိ ဝ စနေန သဗ္ဗတ္ထ အဝိဿာသဝသေန တေသံ တေသံ ကိစ္စကရဏီယာနံ ပစ္စယပရိသင်္ကာယ စ ဥဒ္ဓမုခံ သင်္ကမာနော။ **ဥ တ္တာသီ**တိ ''သန္တိကာဝစရေဟိပိ အဇာနန္တဿေဝ မေ ကအာစိ အနတ္ထော ဘဝေယျာ''တိ ဥပ္ပန္နေန သရီရကမ္ပံ ဥပ္ပာဒနသမတ္တေန တာသေန ဥတ္တာသီ။ ''ဥတ္ရဿော''တိပိ ပဌန္တိ။ **ဝိဟာသိ**န္တိ ဇေံဘူတော ဟုတွာ ဝိဟရိံ။

တေရဟီတိ ဣဒါနိ ပဗ္ဗဇိတကာလတော ပဋ္ဌာယ။ **ဧကော**တိ အသဟာယော, တေန ဝူပကဋ္ဌကာယတံ ဒဿေတိ။ **အဘီတော**တိအာဒီနံ ပအနံ ဝုတ္တဝိပရိယာယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဘယာဒိနိမိတ္တဿ ပရိဂ္ဂဟဿ တံ နိမိ တ္တဿ စ ကိလေသဿ အဘာဝေနေဝဿ အဘီတာဒိတာတိ။ ဧတေန စိတ္တဝိဝေကံ ဒဿေတိ ။ **အပ္ပောဿုက္က ေကာ**တိ သရီရဂုတ္တိယံ နိရုဿုက္ကော။ **ပန္နလောမော** တိ လောမဟံသုပ္ပာဒကဿ ဆမ္ဘိတတ္တဿ အဘာဝေန အနုဂ္ဂတလောမော။ ပဒဒွဝယေနပိ သေရိဝိဟာရံ ဒဿေတိ။ **ပရဒတ္တဝုတ္တော** တိ ပရေဟိ ဒိန္နေန စီဝရာဒိနာ ဝတ္တမာ နော, ဧတေန သဗ္ဗသော သင်္ဂါဘာဝဒီပနမုခေန အနဝသေသဘယဟေတုဝိရဟံ ဒဿေတိ။ **မိဂဘူတေန စေတသာ**တိ ဝိသ္သ သတ္တဝိဟာရိတာယ မိဂဿ ဝိယ ဇာတေန စိတ္တေန။ မိဂေ ဟိ အမနုဿပထေ အရညေ ဝသမာနော ဝိဿတ္ထော တိဋ္ဌတိ, နိသီဒတိ, နိပဇ္ဇတိ, ယေနကာမဉ္စ ပက္ကမတိ အပ္ပဋိဟတစာရော, ဇေံ အဟမ္ပိ ဝိဟရာမီတိ ဒဿေတိ။ ဝုတ္တ ဉ္စေဟာတံ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေန –

> ''မိဂေ အရညမှိ ယထာ အဗဒ္ဓေါ၊
> ယေနိစ္ဆကံ ဂစ္ဆတိ ဂေစရာယ။
> ဝိညူ နရော သေရိတံ ပေက္ခမာနော၊
> ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပော''တိ။ (သု. နိ. ၃၉; အပ. ထေရ ၁.၁.၉၅)။

ဣမံ ခေါ အဟံ, ဘန္တေ, အတ္ထဝသ န္တိ, ဘန္တေ, ဘဂဝတ ယဒိဒံ မမ ဧတရဟိ ပရမံ ဝိဝေကသုခံ ဖလသမာပတ္တိ သုခံ, ဣဒမေဝ ကာရဏံ သမ္ပဿမာနော ''အဟော သုခံ, အဟော သုခ''န္တိ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိန္တိ။

ဧတမတ္ထ န္တိ ဇေတံ ဘဒ္ဒိယတ္ထေရဿ ပုထုဇ္ဇနဝိသယာတီတံ ဝိဝေကသုခသင်္ခါတမတ္ထံ သဗ္ဗာကာရတော ဝိဒိတွာ။ **ဣမံ ဥဒာန**န္တိ ဣဒံ သဟေတုကဘယသောကဝိဂမာနုဘာဝဒီပကံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ။

တတ္ထ **ယဿန္တရတော န သန္တိ ကောပါ** တိ ယဿ အရိယပုဂ္ဂလဿ အန္တရတော အဗ္ဘန္တရေ အတ္တ နော စိတ္တေ စိတ္တကာလုဿိယကရဏတော စိတ္တပ္ပကောပါ ရာဂါဒယော အာဃာတဝတ္ထုအာဒိကာရဏဘေဒတော အနေကဘေဒာ ဒေါသကောပါ ဧဝ ကောပါ န သန္တိ မဂ္ဂေန ပဟီနတ္တာ န ဝိဇ္ဇန္တိ။ အယဉ္ဟိ အန္တရသဒ္ဒေါ ကိဉ္စ စာပိ ''မဉ္စ တွဉ္စ ကိမန္တရ''န္တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၁.၂၂၈) ကာရဏေ ဒိဿတိ, ''အန္တရဋ္ဌကေ ဟိမပါတသမ ယေ''တိအာဒီသု (မဟာဝ. ၃၄၆) ဝေမဇ္ဈေ, ''အန္တရာ စ ဇေတဝနံ အန္တရာ စ သာဝတ္ထိ''န္တိအာဒီသု (ဥဒါ. ၁၃, ၄၄) ဝိဝရေ, ''ဘယမန္တရတော ဇာတ''န္တိအာဒီသု (ဣတိဝု. ၈၈; မဟာနိ. ၅) စိတ္တေ, ဣဓာပိ စိတ္တေ ဧဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တေန ဝုတ္တံ ''အန္တရတော အတ္တနော စိတ္တေ''တိ။

ဣတိဘဝာဘဝတဉ္စ ဝီတိဝတ္တော တိ ယသ္မာ ဘဝေါတိ သမ္ပတ္တိ, အဘဝေါတိ ဝိပတ္တိ။ တထာ ဘဝေါတိ ဝုဒ္ဓိ, အဘဝေါတိ ဟာနိ။ ဘဝေါတိ တ သဿတံ, အဘဝေါတိ ဥစ္ဆေဒေါ။ ဘဝေါတိ တ ပုညံ, အဘဝေါတိ ပါပံ။ ဘဝေါတိ တ သုဂတိ, အဘဝေါတိ ဒုဂ္ဂတိ။ ဘဝေါတိ တ ခုဒ္ဒကော, အဘဝေါတိ မဟန္တော။ တသ္မာ ယာ သာ သမ္ပတ္တိဝိပတ္တိဝုဍ္ဎိ ပိဟာနိသဿတုစ္ဆေဒပုညပါပသုဂတိဒုဂ္ဂတိ- ခုဒ္ဒကမဟန္တူပပတ္တိဘေဒနံ ဝသေန ဣတိ အနေကပ္ပကာရာ ဘဝ ဘဝတာ ဝုစ္စတိ။ စတူဟိပိ အရိယမဂ္ဂေဟိ ယထာသမ္ဘဝံ တေန တေန နယေန တံ ဣတိဘဝာဘဝတဉ္စ ဝီတိဝတ္တော အတိက္ကန္တော ဟောတိ။ အတ္ထဝသေန ဝိဘတ္တိ ဝိပရိဏာမေတဗ္ဗာ။ **တံ ဝိဂတဘယ**န္တိ တံ ဧဝရူပံ ယထာဝုတ္တဂု ဏသမန္နာဂတံ ခီဏာသဝံ စိတ္တကောပါဘာဝတော ဣတိဘဝာဘဝသမတိက္ကမတော စ ဘယဟေတုဝိဂမေန ဝိဂတဘ

ယံ, ဝိဝေကသုခေန အဂ္ဂဖလသုခေန စ **သုခိံ,** ဝိဂတဘယတ္တာ ဧဝ **အသောကံ။ ဒေတ နာနုဘဝန္တိ ဒသ္သနာယာ** တိ အမိ
ဂတမဂ္ဂေ ဌပေတွာ သဗ္ဗေပိ ဥပပတ္တိဒေတ တယမန္တာပိ စိတ္တစာရဒဿနဝသေန ဒဿနာယ ဒဋ္ဌုံ နာနုဘဝန္တိ
န အဘိသမ္ဘုဏန္တိ န သက္ကောန္တိ, ပဂေဝ မနုဿာ။ သေက္ခာပိ ဟိ ပုထုဇ္ဇနာ ဝိယ အရဟတော စိတ္တပ္ပဝတ္တိံ
န ဇာနန္တိ။

ဒသမသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဋ္ဌိတာ စ မုစလိန္ဒဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ။

၃. နန္ဒဝဂ္ဂေါ

၁. ကမ္မဝိပါကဇသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၁. နန္ဒဝဂ္ဂဿ ပဌမေ **အညတရော ဘိက္ခူ** တိ နာမဂေါတ္တေန အပာကဋော ဧကော ခီဏာသဝဘိက္ခု။ သော ကိရ
ရာဇဂဟတသီ ကုလပုတ္တော မောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရေန သံဝေဇိတော သံသာရဒေါသံ ဒိသွာ သတ္ထု သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိ
တွာ သီလာနိ သောဓေတွာ စတုသစ္စကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာ န စိရဿေဝ ဝိပဿနံ ဥဿုက္ကာပေတွာ အရဟတ္
တံ ပါပုဏိ။ တဿ အပရဘာဂေ ခရော အာဗာဓော ဥပ္ပဇ္ဇိ, သော ပစ္စဝေက္ခဏာယ အဓိဝာသေန္တော ဝိဟရတိ။ ခီဏာ
သဝါနဉှိ စေတသိကဒုက္ခံ နာမ နတ္ထိ, ကာယိကဒုက္ခံ ပန ဟောတိယေဝ။ သော ဧကဒိဝသံ ဘဂဝတော ဓမ္မံ ဒေသေန္တ
ဿ နာတိဒူရေ ဌာနေ ဒုက္ခံ အဓိဝာသေန္တော ပလ္လင်္ကေန နိသီဒိ။ တေန ဝုတ္တံ **“ဘဂဝတော အဝိဒူရေ နိသိန္နော
ဟောတီ”**တိအာဒိ။

တတ္ထ **ပလ္လင်္က** န္တိ သမန္တတော ဦရုဗဒ္ဓါသနံ။ **အာဘုဇိတွာ**တိ ဗန္ဓိတွာ။ **ဥဇုံ ကာယံ ပဏိဓာယာ**တိ ဥပရိမံ
သရီရံ ဥဇုကံ ဌပေတွာ အဋ္ဌာရသ ပိဋ္ဌိကဏ္ဋကေ ကောဋိယာ ကောဋိံ ပဋိပါဒေတွာ။ ဧဝဉှိ နိသိန္နဿ စမ္မမံသန္
ဟာရူနိ န နမန္တိ, တသ္မာ သော တထာ နိသိန္နော ဟောတိ။ **ပုရာဏကမ္မဝိပါကဇ**န္တိ ပုဗ္ဗေ ကတဿ ကမ္မဿ ဝိပါ
ကဘာဝေန ဇာတံ, ပုရာဏကမ္မဝိပါကေ ဝါ သုခဒုက္ခပ္ပကာရေ ဝိပါကဝဋ္ဋသမုဒာယေ တဒေကဒေသဘာဝေန ဇာတံ။ ကိံ
တံ? ဒုက္ခံ။ ပုရာဏကမ္မဝိပါကဇန္တိ စ ဣမိနာ တဿ အာဗာဓဿ ကမ္မသမုဋ္ဌာနတံ ဒဿေန္တော ဩပက္ကမိက
ဥတုဝိပရိဏာမဇာဒိဘာဝံ ပဋိက္ခိပတိ။ **ဒုက္ခ**န္တိ ပစုရဇနေဟိ ခမိတုံ အသက္ကုဏေယျံ။ **တိဗ္ဗ** န္တိ တိခိဏံ, အဘိဘဝိတွ
ာ ပဝတ္တိယာ ဗဟလံ ဝါ။ **ခရ**န္တိ ကက္ခဠံ။ **ကဋုက**န္တိ အသာတံ။ **အဓိဝာသေန္တော** တိ ဥပရိ ဝါသေန္တော သဟန္တော
ခမန္တော။

သတော သမ္ပဇာနော တိ ဝေဒနာပရိဂ္ဂဟကာနံ သတိသမ္ပဇညာနံ ဝသေန သတိမာ သမ္ပဇာနန္တော စ။ ဣဒံ ဝုတ္
တံ ဟောတိ – “အယံ ဝေဒနာ နာမ ဟုတွာ အဘာဝဋ္ဌေန အနိစ္စာ, အနိဋ္ဌာရမ္မဏာဒိပစ္စယေ ပဋိစ္စ ဥပ္ပန္နတ္တာ ပဋိ
စ္စသမုပ္ပန္နာ, ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ ဧကန္တေန ဘိဇ္ဇနသဘာဝတ္တာ ခယဓမ္မာ ဝယဓမ္မာ ဝိရာဂဓမ္မာ နိရောဓဓမ္မာ”တိ
ဝေဒနာယ အနိစ္စတာသလ္လက္ခဏဝသေန သတောကာရိတာယ **သတော** , အဝိပရီတသဘာဝပဋိဝိဇ္ဈနဝသေန **သမ္ပဇာ
နော** စ ဟုတွာ။ အထ ဝါ သတိဝေပုလ္လပတ္တိယာ သဗ္ဗတ္ထေဝ ကာယဝေဒနာစိတ္တဓမ္မေသု သုဋ္ဌု ဥပဋ္ဌိတသတိ
တာယ **သတော,** တထာ ပညာဝေပုလ္လပ္ပတ္တိယာ ပရိဂ္ဂဟိတသင်္ခါရတာယ **သမ္ပဇာနော။ အဝိဟညမာနော** တိ “အ
ဿုတဝတော, ဘိက္ခဝေ, ပုထုဇ္ဇနော အညတရညတရေန ဒုက္ခဓမ္မေန ဖုဋ္ဌော သမာနော သောစတိ ကိလမတိ ပရိဒေဝတိ ဥ
ရတ္တာဠိံ ကန္ဒတိ သမ္မောဟံ အာပဇ္ဇတီ”တိ ဝုတ္တနယေန အန္ဓပုထုဇ္ဇနော ဝိယ န ဝိဟညမာနော မဂ္ဂေနေဝ သမုဂ္
ဃာတိတတ္တာ စေတောဒုက္ခံ အနုပ္ပါဒေန္တော ကေဝလံ ကမ္မဝိပါကဇံ သရီရဒုက္ခံ အဓိဝာသေန္တော သမာပတ္တိံ သ
မာပန္နော ဝိယ နိသိန္နော ဟောတိ။ **အဒ္ဒသာ** တိ တံ အာယသ္မန္တံ အဓိဝာသနခန္တိယာ တထာ နိသိန္နံ အဒ္ဒက္ခိ။

ဧတမတ္ထ န္တိ ဧတံ တာဒိသဿပိ ရောဂဿ ဝေဇ္ဇာဒီဟိ တိကိစ္ဆနတ္ထံ အနုဿုက္ကာပဇ္ဇနကာရဏံ ခီဏာ
သဝါနံ လောကဓမ္မေဟိ အနုပလေပိတသင်္ခါတံ အတ္ထံ သဗ္ဗာကာရတော ဝိဒိတွာ။ **ဣမံ ဥဒာန**န္တိ ဣမံ သင်္ခတဓမ္
မာနံ ယေဟိ ကေဟိစိ ဒုက္ခဓမ္မေဟိ အဝိဃာတပတ္တိဝိဘာဝနံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ။

တတ္ထ **သဗ္ဗကမ္မဇဟဿာ** တိ ပဟီနသဗ္ဗကမ္မဿ။ အဂ္ဂမဂ္ဂဿ ဟိ ဥပ္ပန္နကာလတော ပဋ္ဌာယ အရဟ
တော သဗ္ဗာနိ ကုသလာကုသလကမ္မာနိ ပဟီနာနိ နာမ ဟောန္တိ ပဋိသန္ဓိံ အတုံ အသမတ္ထဘာဝတော, ယတော အရိယ
မဂ္ဂဉာဏံ ကမ္မက္ခယကရန္တိ ဝုစ္စတိ။ **ဘိက္ခုနော**တိ ဘိန္နကိလေသတာယ ဘိက္ခုနော။ **ဓုနမာနဿ ပုရေ ကတံ ရဇ** န္
တိ အရဟတ္တပ္ပတ္တိတော ပုဗ္ဗေ ကတံ ရာဂရဇာဒိမိဿတာယ ရဇန္တိ လဒ္ဓနာမံ ဒုက္ခဝေဒနီယံ ကမ္မံ ဝိပါကပဋိသံ
ဝေဒနေန တံ ဓုနန္တဿ ဝိဒ္ဓံသေန္တဿ, အရဟတ္တပ္ပတ္တိယာ ပရတော ပန သာဝဇ္ဇကိရိယာယ သဗ္ဗသော ယေဝ
နတ္ထိ, အနဝဇ္ဇကိရိယာ စ ဘဝမူလဿ သမုစ္ဆိန္နတ္တာ သမုစ္ဆိန္နမူလတာယ ပုပ္ဖံ ဝိယ ဖလအနသမတ္ထတာယ အ
ဘာဝတော ကိရိယမတ္တာဝ ဟောတိ။

အမမသ္သာ တိ ရူပာဒီသု ကတ္ထစိ မမန္တိ ဂဟဏာဘာဝတော အမမသ္သ မမင်္ကာရရဟိတဿ။ ယဿ ဟိ မမင်္ကာရော အတ္ထိ, သော အတ္တသိနေဟေန ဝေဇ္ဇာဒီဟိ သရီရံ ပဋိဇဂ္ဂါပေတိ။ အရဟာ ပန အမမော, တသ္မာ သော သရီရဇဂ္ဂနေပိ ဥဒာသီနစိတ္တော။ **ဌိတဿ** တိ စတုဗ္ဗိဓေပိ ဣရိယာပထေ ပတိဋ္ဌိတဿ, ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏာဘာဝေန သန္တာနဿ အဘာဝေန ဌိတဿ ။ သေက္ခာပုထုဇ္ဇနာ ဟိ ကိလေသာဘိသင်္ခာရာနံ အပ္ပဟီနတ္တာ စုတိပဋိသန္ဓိဝသေန သံသာရေ ဓာဝန္တိ နာမ, အရဟာ ပန တဒဘာဝတော ဌိတောတိ ဝုစ္စတိ။ အထ ဝါ ဒသဝိဓေ ခီဏာသဝသင်္ခာတေ အရိယဓမ္မေ ဌိတဿ။ **တာဒိနော**တိ ''ပဋိကူလေ အပ္ပဋိကူလသညီ ဝိဟရတီ''တိအာဒိနာ (ပဋိ. မ. ၃.၁၇) နယေန ဝုတ္တာယ ပဉ္စဝိဓာယ အရိယိဒ္ဓိယာ အဋ္ဌဟိ လောကဓမ္မေဟိ အကမ္ပနိယာယ ဆဠင်္ဂုပေက္ခာယ စ သမန္နာဂတေန ဣဋ္ဌာဒီသု ဧကသဒိသတာသင်္ခာတေန တာဒီဘာဝေန တာဒိနော။ **အတ္တော နတ္ထိ ဇနံ လပေတဝေ** တိ ''မမ ဘေသဇ္ဇာဒီနိ ကရောထာ''တိ ဇနံ လပိတုံ ကထေတုံ ပယောဇနံ နတ္ထိ သရီရေ နိရပေက္ခာဘာဝတော။ ပဏ္ဍုပလာသော ဝိယ ဟိ ဗန္ဓနာ ပဝုတ္တော သယမေတယံ ကာယော ဘိဇ္ဇိတ္ဝာ ပတတူတိ ခီဏာသဝာနံ အဇ္ဈာသယော။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ –

> ''နာဘိကင်္ခာမိ မရဏံ, နာဘိကင်္ခာမိ ဇီဝိတံ။
> ကာလဉ္စ ပဋိကင်္ခာမိ, နိဗ္ဗိသံ ဘတကော ယထာ''တိ။ (ထေရဂါ. ၆၀၆)။

အထ ဝါ ယံကိဉ္စိ နိမိတ္တံ ဒဿေတွာ ''ကိံ အယျဿ ဣစ္ဆိတဗ္ဗ''န္တိ ဇနံ လပေတဝေ ပစ္စယေဟိ နိမန္တနဝသေန လပာပေတုံ ခီဏာသဝဿ အတ္တော နတ္ထိ တာဒိသဿ မိစ္ဆာဇီဝဿ မဂ္ဂေနေဝ သမုဂ္ဃာတိတတ္တာတိ အတ္တော။ ဣတိ ဘဂဝါ ''ကိဿာယံ ထေရော အတ္တနော ရောဂံ ဝေဇ္ဇေဟိ အတိကိစ္ဆာပေတွာ ဘဂဝတော အဝိဒူရေ နိသီဒတီ''တိ စိန္တေန္တာနံ တဿ အတိကိစ္ဆာပနေ ကာရဏံ ပကာသေသိ။

ပဌမသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. နန္ဒသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၂. ဒုတိယေ **နန္ဒော** တိ တဿ နာမံ။ သော ဟိ စက္ကဝတ္တိလက္ခဏူပေတတ္တာ မာတာပိတရော သပရိဇနံ သကလဉ္စ ဉာတိပရိဝဋ္ဋံ နန္ဒယန္တော ဇာတောတိ ''နန္ဒော''တိ နာမံ လဘိ။ **ဘဂဝတော ဘာတာ**တိ ဘဂဝတော ဧကပိတုပုတ္တတာယ ဘာတာ။ န ဟိ ဘဂဝတော သဟောဒရာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, တေန ဝုတ္တံ **''မာတုစ္ဆာပုတ္တော''** တိ, စူဠမာတုပုတ္တောတိ အတ္တော။ မဟာပဇာပတိဂေါတမိယာ ဟိ သော ပုတ္တော။ **အနဘိရတော**တိ န အဘိရတော။ **ဗြဟ္မစရိယ** န္တိ ဗြဟ္မံ သေဋ္ဌံ ဥတ္တမံ စရိယံ ဧကာသနံ ဧကသေယျံ မေထုနဝိရတိံ။ **သန္ဓာရေတု** န္တိ ပဌမစိတ္တတော ယာဝစရိမက စိတ္တံ သမ္မာ ပရိပုဏ္ဏံ ပရိသုဒ္ဓံ ဓာရေတုံ ပဝတ္တေတုံ။ ဒုတိယေန စေတ္ထ ဗြဟ္မစရိယပဒေန မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယဿာပိ သင်္ဂဟော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **သိက္ခံ ပစ္စက္ခာယ** တိ ဥပသမ္ပဒကာလေ ဘိက္ခုဘာဝေန သဒ္ဓိံ သမာဒိန္နံ နိဗ္ဗတ္တေတဗ္ဗဘာဝေန အနုဋ္ဌိတံ တိဝိဓမ္ပိ သိက္ခံ ပဋိက္ခိပိတွာ, ဝိဿဇ္ဇေတွာတိ အတ္တော။ **ဟီနာယာ**တိ ဂိဟိဘာဝါယ။ **အာဝတ္တိဿာမီ** တိ နိဝတ္တိဿာမိ။

ကသ္မာ ပနာယံ ဧဝမာရောစေသီတိ? ဝတ္တာယံ အနုပုဗ္ဗိကထာ – ဘဂဝါ ပဝတ္တဝရဓမ္မစက္ကော ရာဇဂဟံ ဂန္တွာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရန္တော ''ပုတ္တံ မေ အာနေတွာ ဒဿေထာ''တိ သုဒ္ဓောဒနမဟာရာဇေန ပေသိတေသု သဟဿသဟဿပရိဝါရေသု ဒသသု ဒူတေသု သဟ ပရိဝါရေန အရဟတ္တံ ပတ္တေသု သဗ္ဗပစ္ဆာ ဂန္တွာ အရဟတ္တပ္ပတ္တေန ကာဠုဒာယိတ္ထေရေန ဂမနကာလံ ဉတွာ မဂ္ဂဝဏ္ဏနံ ဝဏ္ဏေတွာ ဇာတိဘူမိဂမနာယ ယာစိတော ဝီသတိသဟဿခီဏာသဝပရိဝုတော ကပိလဝတ္ထုနဂရံ ဂန္တွာ ဉာတိသမာဂမေ ပေါက္ခရဝဿံ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိံ ကတွာ ဝေဿန္တရဇာတကံ (ဇာ. ၂.၂၂.၁၆၅၅ အာဒယော) ကထေတွာ ပုနဒိဝသေ ပိဏ္ဍာယ ပဝိဋ္ဌော ''ဥတ္တိဋ္ဌေ နပ္ပမဇ္ဇေယျာ''တိ (ဓ. ပ. ၁၆၈) ဂာထာယ ပိတရံ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌာပေတွာ နိဝေသနံ ဂန္တွာ ''ဓမ္မဉ္စရေ''တိ (ဓ. ပ. ၁၆၉) ဂာထာယ မဟာပဇာပတိံ သောတာပတ္တိဖလေ, ရာဇာနံ သကဒါဂါမိဖလေ ပတိဋ္ဌာပေသိ။

ဘတ္တကိစ္စာဝသာနေ ပန ရာဟုလမာတုဂုဏကထံ နိဿာယ စန္ဒကိန္နရီဇာတကံ (ဇာ. ၁.၁၄.၁၈ အာဒယော) ကထေတွာ တတိယဒိဝသေ နန္ဒကုမာရဿ အဘိသေကဂေဟပ္ပဝေသနဝိဝါဟမင်္ဂလေသု ဝတ္တမာနေသု ပိဏ္ဍာယ ပဝိသိတွာ နန္ဒကုမာရဿ ဟတ္ထေ ပတ္တံ ဒတွာ မင်္ဂလံ ဝတွာ ဥဋ္ဌာယာသနာ ပက္ကမန္တော ကုမာရဿ ဟတ္ထ

တော ပတ္တံ န ဂဏှာတိ။ သောပိ တထာဂတေ ကရုဏာယ ''ပတ္တံ တေ, ဘန္တေ, ဂဏှာထာ''တိ ဝတ္တုံ နာသက္ခိ။ ဧဝံ ပန စိန္တေသိ, ''သောပာနသီသေ ပတ္တံ ဂဏှိဿတီ''တိ, သတ္ထာ တသ္မိံ ဌာနေ န ဂဏှာတိ။ ဣတရော ''သောပာနမူလေ ဂဏှိဿတီ''တိ စိန္တေသိ, သတ္ထာ တတ္ထာပိ န ဂဏှာတိ။ ဣတရော ''ရာဇင်္ဂဏေ ဂဏှိဿတီ''တိ စိန္တေသိ, သတ္ထာ တတ္ထာပိ န ဂဏှာတိ။ ကုမာရော နိဝတ္တိတုကာမော အနိစ္ဆာယ ဂစ္ဆန္တော ကရုဏာယ ''ပတ္တံ ဂဏှာထာ''တိ ဝတ္တုံ န သက္ကောတိ, ''ဣဓ ဂဏှိဿတိ, ဧတ္ထ ဂဏှိဿတီ''တိ စိန္တေန္တော ဂစ္ဆတိ။

တသ္မိံ ခဏေ ဇနပဒကလျာဏိယာ အာစိက္ခိံသု, ''အယျေ ဘဂဝါ, နန္ဒရာဇာနံ ဂဟေတွာ ဂစ္ဆတိ, တုမှေဟိ ဝိနာ ကရိဿတီ''တိ။ သာ ဥဒကဗိန္ဒူဟိ ပဂ္ဃရန္တေဟိ အမုလ္လိခိတေဟိ ကေသေဟိ ဝေဂေန ဟာသာဒံ အာရုယှ သီဟပဉ္ဇရဒွာရေ ဌတွာ ''တုဝဋ္ဋံ ခော, အယျပုတ္တ, အာဂစ္ဆေယျာသီ''တိ အာဟ။ တံ တဿာ ဝစနံ တဿ ဟဒယေ တိရိယံ ပတိတွာ ဝိယ ဌိတံ။ သတ္ထာပိဿ ဟတ္ထတော ပတ္တံ အဂ္ဂဟေတွာဝ တံ ဝိဟာရံ နေတွာ ''ပဗ္ဗဇိဿသိ နန္ဒာ''တိ အာဟ။ သော ဗုဒ္ဓဂါရဝေန ''န ပဗ္ဗဇိဿာမီ''တိ အဝတွာ, ''အာမ, ပဗ္ဗဇိဿာမီ''တိ အာဟ။ သတ္ထာ တေန ဟိ နန္ဒံ ပဗ္ဗာဇေထာတိ ကပိလဝတ္ထုပုရံ ဂန္တွာ တတိယဒိဝသေ တံ ပဗ္ဗာဇေသိ။ သတ္တမေ ဒိဝသေ မာတရာ အလင်္ကရိတွာ ပေသိတံ ''အာယဒံ မေ, သမဏ, ဒေဟီ''တိ ဝတွာ အတ္တနာ သဒ္ဓိံ အာရာမာဂတံ ရာဟုလကုမာရံ ပဗ္ဗာဇေသိ။ ပုနေကဒိဝသံ မဟာဓမ္မပါလဇာတကံ (ဇာ. ၁.၁၀.၉၂ အာဒယော) ကထေတွာ ရာဇာနံ အနာဂါမိဖလေ ပတိဋ္ဌာပေသိ။

ဣတိ ဘဂဝါ မဟာပဇာပတိံ သောတာပတ္တိဖလေ, ပိတရံ တီသု ဖလေသု ပတိဋ္ဌာပေတွာ ဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝုတော ပုနဒေဝ ရာဇဂဟံ ဂန္တွာ တတော အနာထပိဏ္ဍိကေန သာဝတ္ထိံ အာဂမနတ္ထာယ ဂဟိတပဋိညော နိဋ္ဌိတေ ဇေတဝနမဟာဝိဟာရေ တတ္ထ ဂန္တွာ တသံ ကပ္ပေသိ။ ဧဝံ သတ္ထရိ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တေ အာယသ္မာ နန္ဒော အတ္တနော အနိစ္ဆာယ ပဗ္ဗဇိတော ကာမေသု အနာဒီနဝဒဿာဝီ ဇနပဒကလျာဏိယာ ဝုတ္တဝစနမနုဿရန္တော ဥက္ကဏ္ဌိတော ဟုတွာ ဘိက္ခူနံ အတ္တနော အနဘိရတိံ အာရောစေသိ။ တေန ဝုတ္တံ **''တေန ခော ပန သမယေန အာယသ္မာ နန္ဒော။ ပေ.။ ဟီနာယာဝတ္တိဿာမီ''**တိ။

ကသ္မာ ပန နံ ဘဂဝါ ဧဝံ ပဗ္ဗာဇေသီတိ? ''ပုရေတရမေဝ အာဒီနဝံ ဒဿေတွာ ကာမေဟိ နံ ဝိဝေစေတုံ န သက္ကာ, ပဗ္ဗာဇေတွာ ပန ဥပာယေန တတော ဝိဝေစေတွာ ဥပရိဝိသေသံ နိဗ္ဗတ္တေဿာမီ''တိ ဝေနေယျဒမနကုသလော သတ္ထာ ဧဝံ နံ ပဌမံ ပဗ္ဗာဇေသိ။

သာကိယာနီတိ သက္ကရာဇဓီတာ။ **ဇနပဒကလျာဏီ** တိ ဇနပဒမှိ ကလျာဏီ ရူပေန ဥတ္တမာ ဆသရီရဒေါသရဟိတာ, ပဉ္စကလျာဏသမန္နာဂတာ။ သာ ဟိ ယသ္မာ နာတိဒီဃာ နာတိရဿာ နာတိကိသာ နာတိထူလာ နာတိကာဠိကာ နစ္စောဒာတာ အတိက္ကန္တာ မာနုသကဝဏ္ဏံ အပ္ပတ္တာ ဒိဗ္ဗဝဏ္ဏံ, တသ္မာ ဆသရီရဒေါသရဟိတာ။ ဆဝိကလျာဏံ မံသကလျာဏံ နခကလျာဏံ အဋ္ဌိကလျာဏံ ဝယကလျာဏန္တိ ဣမေဟိ ပဉ္စဟိ ကလျာဏေဟိ သမန္နာဂတာ။

တတ္ထ အတ္တနော သရီရောဘာသေန ဒသဒွါဒသဟတ္ထေ ဌာနေ အာလောကံ ကရောတိ, ပိယင်္ဂုသမာ ဝါ သုဝဏ္ဏသမာ ဝါ ဟောတိ, အယမဿာ **ဆဝိကလျာဏတာ** ။ စတ္တာရော ပနဿာ ဟတ္ထပါဒါ မုခပရိယောသာနဉ္စ လာခါရသပရိကမ္မကတံ ဝိယ ရတ္တပဝါဠရတ္တကမ္ဗလေန သဒိသံ ဟောတိ, အယမဿာ **မံသကလျာဏတာ** ။ ဝီသတိ နခပတ္တာနိ မံသတော အမုတ္တဋ္ဌာနေ လာခါရသပရိကိတာနိ ဝိယ မုတ္တဋ္ဌာနေ ခီရဓာရာသဒိသာနိ ဟောန္တိ, အယမဿာ **နခကလျာဏတာ** ။ ဒွတ္တိံသဒန္တာ သုဖုသိတာ ပရိသုဒ္ဓပဝါဠပန္တိသဒိသာ ဝဇိရပန္တိ ဝိယ ခါယန္တိ, အယမဿာ **အဋ္ဌိကလျာဏတာ** ။ ဝီသတိဝဿသတိကာပိ သမာနာ သောဠသဝဿုဒ္ဒေသိကာ ဝိယ ဟောတိ နိပ္ပလိတာ, အယမဿာ **ဝယကလျာဏတာ** ။ သုန္ဒရီ စ ဟောတိ ဧဝရူပဂုဏသမန္နာဂတာ, တေန ဝုတ္တံ **''ဇနပဒကလျာဏီ''** တိ။

ဃရာ နိက္ခမန္တဿာ တိ အနာဒရေ သာမိဝစနံ, ဃရတော နိက္ခမတောတိ အတ္ထော။ ''ဃရာ နိက္ခမန္တ''န္တိပိ ပဌန္တိ။ **ဥပဍ္ဎုလ္လိခိတေဟိ ကေသေဟီ**တိ ဣတ္ထမ္ဘူတလက္ခဏေ ကရဏဝစနံ, ဝိပ္ပကတုလ္လိခိတေဟိ ကေသေဟိ ဥပလက္ခိတာတိ အတ္ထော။ ''အဍ္ဎုလ္လိခိတေဟီ''တိပိ ပဌန္တိ။ ဥလ္လိခနန္တိ စ ဖဏကာဒီဟိ ကေသသဏ္ဌာပနံ, ''အဍ္ဎကာရဝိစာန''န္တိပိ ဝဒန္တိ။ **အပလောကေတွာ**တိ သိနေဟရသဝိပ္ဖာရသံသူစကေန အဍ္ဎက္ခိနာ အာဗန္ဓန္တီ ဝိယ ဩ

လောကေတ္တ။ **မံ, ဘန္တေ** တိ ပုဗ္ဗေပိ ''မ''န္တိ ဝတ္တ ဥက္ကဏ္ဍာကုလစိတ္တတာယ ပုန ''မံ တေဒတေစာ''တိ အာဟ။ **တုဝဋ္ဋန္တိ** သီဃံ။ **တမနုသ္သရမာနော** တိ တံ တသ္သာ ဝစနံ, တံ တ တသ္သာ အာကာရသဟိတံ ဝစနံ အနုသ္သရန္တော။

ဘဂဝတ တသ္သ ဝစနံ သုတ္တ ''ဥပဟယေနသ္သ ရာဂံ ဝူပသမေသ္သာမီ''တိ ဣဒ္ဓိဗလေန နံ တာဝတိံသဘဝနံ နေန္တော အန္တရာမဂ္ဂေ ကေသိံ စျာမခေတ္တေ စျာမခာဏုမတ္ထကေ နိသိန္နံ ဆိန္နကဏ္ဏနာသာနင်္ဂုဋ္ဌံ ဧကံ ပလုဋ္ဌမက္ကဋိံ ဒသ္သေတ္တ တာဝတိံသဘဝနံ နေသိ။ ဟဋ္ဌိယံ ပန ကေကုဋ္ဌဏေနေဝ သတ္ထာရာ တာဝတိံသဘဝနံ ဂတံ ဝိယ ဝုတ္တံ, တံ ဂမနံ အဝတ္တ တာဝတိံသဘဝနံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ဂစ္ဆန္တောယေဝ ဟိ ဘဂဝတ အာယသ္မတော နန္ဒသ္သ အန္တရာမဂ္ဂေ တံ ပလုဋ္ဌမက္ကဋိံ ဒသ္သေတိ။ ယဒိ ဧဝံ ကထံ သမိဉ္ဇနာဒိနိဒသ္သနံ? တံ အန္တရဓာနနိဒသ္သနန္တိ ဂဟေတဗ္ဗံ။ ဧဝံ သတ္ထာ တံ တာဝတိံသဘဝနံ နေတ္တ သက္ကသ္သ ဒေဝရညော ဥပဋ္ဌာနံ အာဂတာနိ ကကုဋ္ဋပာဒာနိ ပဉ္စ အစ္ဆရာသတာနိ အတ္တာနံ ဝန္ဒိတ္တ ဌိတာနိ ဒသ္သေတ္တ ဇနပဒကလျာဏိယာ တာသံ ပဉ္စန္နံ အစ္ဆရာသတာနံ ရူပသမ္ပတ္တိံ ပဋိစ္စ ဝိသေသံ ပုစ္ဆိ။ တေန ဝုတ္တံ – **''အထ ခော ဘဂဝတ အာယသ္မန္တံ နန္ဒံ ဗာဟာယံ ဂဟေတ္တ။ပေ.။ ကကုဋ္ဋပာဒာနီ''**တိ။

တတ္ထ **ဗာဟာယံ ဂဟေတ္တ**တိ ဗာဟုမ္ဟိ ဂဟေတ္တ ဝိယ။ ဘဂဝတ ဟိ တဒာ တာဒိသံ ဣဒ္ဓာဘိသင်္ခာရံ အဘိသင်္ခရိ, ယထာ အာယသ္မာ နန္ဒော ဘုဇေ ဂဟေတ္တ ဘဂဝတာ နီယမာနော ဝိယ အဟောသိ။ တတ္ထ စ ဘဂဝတာ သစေ တသ္သ အာယသ္မတော တာဝတိံသဒေဝလောကသ္သ ဒသ္သနံ ပဝေသနမေဝ တ ဣစ္ဆိတံ သိယာ, ယထာနိသိန္နသ္သေဝ တသ္သ တံ ဒေဝလောကံ ဒသ္သေယျ လောကဝိဝရဏိဒ္ဓိကာလေ ဝိယ, တမေဝ တ ဣဒ္ဓိယာ တတ္ထ ပေသေယျ။ ယသ္မာ ပနသ္သ ဒိဗ္ဗတ္တဘာဝတော မနုသ္သတ္တဘာဝသ္သ ယော နိဟီနဇိဂုစ္ဆနီယဘာဝေ, တသ္သ သုခဂ္ဂဟဏတ္ထံ အန္တရာမဂ္ဂေ တံ မက္ကဋိံ ဒသ္သေတုကာမော, ဒေဝလောကသိရိဝိဘဝသမ္ပတ္တိယော စ ဩကဟေတ္တ ဒသ္သေတုကာမော အဟောသိ, တသ္မာ တံ ဂဟေတ္တ တတ္ထ နေသိ။ ဧဝဥ္ဟိသ္သ တဒတ္ထံ ဗုဟ္မစရိယတသေ ဝိသေသတော အဘိရတိ ဘဝိသ္သတီတိ။

ကကုဋ္ဋပာဒာနီတိ ရတ္တဝဏ္ဏတာယ ဟရာဝတသဒိသပာဒါနိ။ တာ ကိရ သဗ္ဗာပိ ကသ္သပသ္သ ဘဂဝတော သာဝကာနံ ပာဒမက္ခနတေလအနေန တာဒိသာ သုကုမာရပာဒာ အဟေသုံ။ **ပသ္သသိ နော** တိ ပသ္သသိ နု။ **အဘိရူပတရာ**တိ ဝိသိဋ္ဌရူပတရာ။ **ဒသ္သနီယတရာ** တိ ဒိဝသမ္ပိ ပသ္သန္တာနံ အတိတ္တိကရဏဋ္ဌေန ပသ္သိတဗ္ဗတရာ။ **ပာသာဒိကတရာ**တိ သဗ္ဗာဝယဝသောဘာယ သမန္တတော ပသာဒာဝဟတရာ။

ကသ္မာ ပန ဘဂဝတ အဝသ္သုတစိတ္တံ အာယသ္မန္တံ နန္ဒံ အစ္ဆရာယော ဩလောကာပေသိ? သုခေနေဝသ္သ ကိလေသေ နီဟရိတုံ။ ယထာ ဟိ ကုသလော ဝေဇ္ဇော ဥသ္သန္နဒောသံ ပုဂ္ဂလံ တိကိစ္ဆန္တော သိနေဟပာနာဒိနာ ပဌမံ ဒောသေ ဥက္ကိလေဒေတ္တ ပစ္ဆာ ဝမနဝိရေစနေဟိ သမ္မဒေဝ နီဟရာပေတိ, ဧဝံ ဝိနေယျဒမနကုသလော ဘဂဝတ ဥသ္သန္နရာဂံ အာယသ္မန္တံ နန္ဒံ ဒေဝစ္ဆရာယော ဒသ္သေတ္တ ဥက္ကိလေဒေသိ အရိယမဂ္ဂဘေသဇ္ဇေန အနဝသေသတော နီဟရိတုကာမောတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ပလုဋ္ဌမက္ကဋိ တိ စျာမင်္ဂပစ္စင်္ဂမက္ကဋိ။ **ဧဝမေဝ ခော**တိ ယထာ သာ, ဘန္တေ, တုမ္ဟေဟိ မယှံ ဒသ္သိတာ ဆိန္နကဏ္ဏနာသာ ပလုဋ္ဌမက္ကဋိ ဇနပဒကလျာဏိံ ဥပဟာယ , ဧဝမေဝ ဇနပဒကလျာဏီ ဣမာနိ ပဉ္စ အစ္ဆရာသတာနိ ဥပဟာယာတိ အတ္ထော။ **ပဉ္စန္နံ အစ္ဆရာသတာန** န္တိ ဥပယောဂေ သာမိဝစနံ, ပဉ္စ အစ္ဆရာသတာနီတိ အတ္ထော။ အဝယဝသမ္ဗန္ဓေ တ ဧတံ သာမိဝစနံ, တေန ပဉ္စန္နံ အစ္ဆရာသတာနံ ရူပသမ္ပတ္တိံ ဥပနိဓာယာတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဥပနိဓာယာ**တိ စ သမီပေ ဌပေတ္တ, ဥပဟာယာတိ အတ္ထော။ **သင်္ခံ** န္တိ ဣတ္တိတိ ဂဏနံ။ **ကလဘာဂ**န္တိ ကလာယပိ ဘာဂံ, ဧကံ သောဠသကောဋ္ဌာသေ ကတ္တ တတော ဧကေကောဋ္ဌာသံ ဂဟေတ္တ သောဠသဓာ ဂဏိတေ တတ္ထ ယော ဧကေကော ကောဋ္ဌာသော, သော ကလဘာဂေတိ အဓိပ္ပေတော, တမ္ပိ ကလဘာဂံ န ဥပေတီတိ ဝဒတိ။ **ဥပနိဓိ**န္တိ ''ဣမာယ အယံ သဒိသီ''တိ ဥပမာဘာဝေန ဂဟေတ္တ သမီပေ ဌပနမ္ပိ။

ယတ္ထာယံ အနဘိရတော, တံ ဗြဟ္မစရိယံ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တံ ပါကဋဉ္စာတိ တံ အနာမသိတွာ တတ္ထ အဘိရတိယံ
အာဒရဇနနတ္ထံ **အဘိရမ, နန္ဒ, အဘိရမ, နန္ဒာ”** တိ အာမေဍိတဝသေန ဝုတ္တံ။ **အဟံ တေ ပါဋိဘောဂေါ**တိ ကသ္မာ
ဘဂဝါ တဿ ဗြဟ္မစရိယဝါသံ ဣစ္ဆန္တော အဗြဟ္မစရိယဝါသဿ ပါဋိဘောဂံ ဥပဂစ္ဆိ? ယတ္ထဿ အာရမ္
မဏေ ရာဂေ ဒဠှံ နိပတိ, တံ အာဂန္တုကာရမ္မဏေ သင်္ကာမေတွာ သုခေန သက္ကာ ဇဟာပေတုန္တိ ပါဋိဘောဂံ ဥပဂ
စ္ဆိ။ အနုပုဗ္ဗိကထာယံ သဂ္ဂကထာ ဣမဿ အတ္ထဿ နိဒဿနံ။

အဿောသု န္တိ ကထမဿောသုံ? ဘဂဝါ ဟိ တဒါ အာယသ္မန္တေ နန္ဒေ ဝတ္တံ ဒဿေတွာ အတ္တနော ဒိဝါ
ဋ္ဌာနံ ဂတေ ဥပဋ္ဌာနံ အာဂတာနံ ဘိက္ခူနံ တံ ပဝတ္တိံ ကထေတွာ ယထာ နာမ ကုသလော ပုရိသော အနိက္ခန္တံ အာဏိံ
အညာယ အာဏိယာ နီဟရိတွာ ပုန တံ ဟတ္ထာဒီဟိ သဉ္စာလေတွာ အပနေတိ, ဧဝမေဝ အာစိဏ္ဏဝိသယေ တဿ ရာဂံ
အာဂန္တုကဝိသယေန နီဟရိတွာ ပုန တဒပိ ဗြဟ္မစရိယမဂ္ဂဟေတုံ ကတွာ အပနေတုကာမော “ထေ တုမှေဟ, ဘိက္ခ
ဝေ, နန္ဒံ ဘိက္ခုံ ဘတကဝါဒေန စ ဥပက္ကိတကဝါဒေန စ သမုဒါစရထာ”တိ အာဏာပေသိ, ဧဝံ ဘိက္ခူ အဿောသုံ။
ကေစိ ပန “ဘဂဝါ တထာရူပံ ဣဒ္ဓာဘိသင်္ခါရံ အဘိသင်္ခါရေသိ, ယထာ တေ ဘိက္ခူ တမတ္ထံ ဇာနိံသူ”တိ ဝဒန္တိ။

ဘတကဝါဒေနာတိ ဘတကောတိ ဝါဒေန။ ယော ဟိ ဘတိယာ ကမ္မံ ကရောတိ, သော ဘတကောတိ ဝုစ္စတိ, အယ
မ္ပိ အာယသ္မာ အစ္ဆရာသမ္ဘောဂနိမိတ္တံ ဗြဟ္မစရိယံ စရန္တော ဘတကော ဝိယ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ “ဘတကဝါ
ဒေနာ”တိ ။ **ဥပက္ကိတကဝါဒေနာ** တိ ယော ကဟာပဏာဒီဟိ ကိဉ္စိ ကိဏာတိ, သော ဥပက္ကိတကောတိ ဝုစ္စတိ, အယမ္
ပိ အာယသ္မာ အစ္ဆရာနံ ဟေတု အတ္တနော ဗြဟ္မစရိယံ ကိဏာတိ, တသ္မာ “ဥပက္ကိတကော”တိ ဧဝံ ဝစနေန။ အထ
ဝါ ဘဂဝတော အာဏာယ အစ္ဆရာသမ္ဘောဂသင်္ခါတာယ ဘတိယာ ဗြဟ္မစရိယဝါသသင်္ခါတံ ဇီဝိတံ ပဝတ္တေန္
တော တာယ ဘတိယာ ယာပနေ ဘဂဝတာ ဘရိယမာနော ဝိယ ဟောတီတိ “ဘတကော”တိ ဝုတ္တော, တထာ အစ္ဆရာ
သမ္ဘောဂသင်္ခါတံ ဝိက္ကယံ အာဒါတဗ္ဗံ ကတွာ ဘဂဝတော အာဏတ္တိယံ တိဋ္ဌန္တော တေန ဝိက္ကယေန ဘဂဝ
တာ ဥပက္ကိတော ဝိယ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ “ဥပက္ကိတကော”တိ။

အဋ္ဋီယမာနော တိ ပီဠိယမာနော ဒုက္ခာပိယမာနော။ **ဟရာယမာနော**တိ လဇ္ဇမာနော။ **ဇိဂုစ္ဆမာနော** တိ ပါဋိကုလျ
တော ဒဟန္တော။ **ဧကော**တိ အသဟာယော။ **ဝူပကဋ္ဌော** တိ ဝတ္ထုကာမေဟိ ကိလေသကာမေဟိ စ ကာယေန စေဝ စိတ္
တေန စ ဝူပကဋ္ဌော။ **အပ္ပမတ္တော** တိ ကမ္မဋ္ဌာနေ သတိံ အဝိဇဟန္တော။ **အာတာပီ**တိ ကာယိကစေတသိကဝီရိယာတာ
ပေန အာတာပဝါ, အာတာပေတိ ကိလေသေတိ အာတာပေါ, ဝီရိယံ။ **ပဟိတတ္တော** တိ ကာယေ စ ဇီဝိတေ စ အနပေက္ခ
တာယ ပေသိတတ္တော ဝိဿဋ္ဌအတ္တဘာဝေါ, နိဗ္ဗာနေ ဝါ ပေသိတစိတ္တော။ **န စိရဿေဝ** တိ ကမ္မဋ္ဌာနာရမ္ဘ
တော န စိရေနေဝ။ **ယဿတ္ထာယာ** တိ ယဿ အတ္ထာယ။ **ကုလပုတ္တာ** တိ ဒုဝိဓာ ကုလပုတ္တာ ဇာတိကုလပုတ္တာ
စ အာစာရကုလပုတ္တာ စ, အယံ ပန ဥဘယထာပိ ကုလပုတ္တော။ **သမ္မဒေဝ** တိ ဟေတုနာ စ ကာရဏေန စ။ **အဂါရသ္**
မာတိ ဃရတော။ **အနဂါရိယ**န္တိ ပဗ္ဗဇ္ဇံ။ ကသိဝဏိဇ္ဇာဒိကမ္မဉ္ဟိ အဂါရဿ ဟိတန္တိ အဂါရိယံ နာမ, တံ ဧတ္ထ န
တ္ထီတိ ပဗ္ဗဇ္ဇာ အနဂါရိယာတိ ဝုစ္စတိ။ **ပဗ္ဗဇန္တိ** တိ ဥပဂစ္ဆန္တိ။ **တဒနုတ္တရ** န္တိ တံ အနုတ္တရံ။ **ဗြဟ္မစရိယပ
ရိယောသာန**န္တိ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယဿ ပရိယောသာနဘူတံ အရဟတ္တဖလံ။ တဿ ဟိ အတ္ထာယ ကုလပုတ္တာ
ဣဓ ပဗ္ဗဇန္တိ။ **ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ** တိ တသ္မိံယေဝ အတ္တဘာဝေ။ **သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ** တိ အတ္တနာယေဝ ပညာယ
ပစ္စက္ခံ ကတွာ, အပရပ္ပစ္စယေန ဉတွာတိ အတ္ထော။ **ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟာသီ** တိ ပါပုဏိတွာ သမ္ပာဒေတွာ တ
ဝိဟာသိ။ ဧဝံ ဝိဟရန္တော စ **ခီဏာ ဇာတိ။ပေ။ အဗ္ဘညာသိ** တိ။ ဣမိနာ အဿ ပစ္စဝေက္ခဏာဘူမိ ဒဿိတာ။

တတ္ထ **ခီဏာ ဇာတိ**တိ န တာဝဿ အတီတာ ဇာတိ ခီဏာ ပုဗ္ဗေဝ ခီဏတ္တာ, န အနာဂတာ အနာဂတတ္တာ ဧဝ,
န ပစ္စုပ္ပန္နာ ဝိဇ္ဇမာနတ္တာ။ မဂ္ဂဿ ပန အဘာဝိတတ္တာ ယာ ဧကစတုပဉ္စဝေါကာရဘဝေသု ဧကစတုပဉ္စက္ခန္ဓ
ပ္ပဘေဒါ ဇာတိ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ, သာ မဂ္ဂဿ ဘာဝိတတ္တာ အနုပ္ပါဒဓမ္မတံ အာပဇ္ဇနေန ခီဏာ။ တံ သော မဂ္ဂ
ဘာဝနာယ ပဟီနကိလေသေ ပစ္စဝေက္ခိတွာ ကိလေသာဘာဝေန ဝိဇ္ဇမာနမ္ပိ ကမ္မံ အာယတိံ အပ္ပဋိသန္ဓိကံ ဟောတီတိ
ဇာနနေန အဗ္ဘညာသိ။ **ဝုသိတ**န္တိ ဝုတ္ထံ ပရိဝုတ္ထံ ကတံ စရိတံ, နိဋ္ဌာပိတန္တိ အတ္ထော။ **ဗြဟ္မစရိယ** န္တိ မဂ္ဂဗြ
ဟ္မစရိယံ။ ပုထုဇ္ဇနကလျာဏကေန ဟိ သဒ္ဓိံ သတ္တ သေက္ခာ ဗြဟ္မစရိယဝါသံ ဝသန္တိ နာမ, ခီဏာသဝေါ ဝုတ္ထ
ဝါသော, တသ္မာ သော အတ္တနော ဗြဟ္မစရိယဝါသံ ပစ္စဝေက္ခန္တော “ဝုသိတံ ဗြဟ္မစရိယ”န္တိ အဗ္ဘညာသိ။
ကတံ ကရဏီယန္တိ စတူသု သစ္စေသု စတူဟိ မဂ္ဂေဟိ ပရိညာပဟာနသစ္ဆိကိရိယာဘာဝနာဝသေန သောဠသဝိဓမ္ပိ ကိ

စွံ နိဋ္ဌာပိတံ။ ပုထုဇ္ဇနကလျာဏကာဒယော ဟိ တံ ကိစ္စံ ကရောန္တိ နာမ, ခီဏာသဝေ ကတကရဏီယော, တသ္မာ သော အတ္တနော ကရဏီယံ ပစ္စဝေက္ခန္တော “ကတံ ကရဏီယ”န္တိ အဗ္ဘညာသိ။ **နာပရံ ဣတ္ထတ္တာယာ** တိ “ဣဒာနိ ပုန ဣတ္ထဘာဝါယ ဧဝံ သောဠသကိစ္စဘာဝါယ ကိလေသက္ခယာယ ဝါ မဂ္ဂဘာဝနာယ ကိစ္စံ မေ နတ္ထီ”တိ အဗ္ဘညာသိ။ **နာပရံ ဣတ္ထတ္တာယာ** တိ ဝါ “ဣတ္ထဘာဝတော ဣမသ္မာ ဧဝံပကာရာ ဝတ္တမာနက္ခန္ဓသန္တာနာ အပရံ ခန္ဓသန္တာနံ မယှံ နတ္ထိ, ဣမေ ပန ပဉ္စက္ခန္ဓာ ပရိညာတာ တိဋ္ဌန္တိ ဆိန္နမူလကာ ဝိယ ရုက္ခာ, တေ စရိမကစိတ္တနိရောဓေန အနုပါဒါနော ဝိယ ဇာတဝေဒေါ နိဗ္ဗာယိဿန္တိ, အပဏ္ဏတ္တိကဘာဝံ ဂမိဿန္တီ”တိ အဗ္ဘညာသိ။ **အညတရောတိ** ဧကော။ **အရဟတန္တိ** ဘဂဝတော သာဝကာနံ အရဟန္တာနံ အဗ္ဘန္တရော ဧကော မဟာသာဝကော အဟောသီတိ အတ္ထော။

အညတရာ ဒေဝတာတိ အဓိဂတမဂ္ဂ ဧကာ ဗုဒ္ဓမ္မဒေဝတာ။ သာ ဟိ သယံ အသေက္ခတ္တာ အသေက္ခဝိသယံ အဗ္ဘညာသိ။ သေက္ခာ ဟိ တံ တံ သေက္ခဝိသယံ, ပုထုဇ္ဇနာ စ အတ္တနော ပုထုဇ္ဇနဝိသယမေဝ ဇာနန္တိ။ **အဘိက္ကန္တာယ ရတ္တိယာ**တိ ပရိက္ခီဏာယ ရတ္တိယာ, မဇ္ဈိမယာမေတိ အတ္ထော။ **အဘိက္ကန္တဝဏ္ဏာ** တိ အတိဥတ္တမဝဏ္ဏာ။ **ကေဝလကပ္ပ** န္တိ အနဝသေသေန သမန္တတော။ **ဩဘာသေတွာ**တိ အတ္တနော ပဘာယ စန္ဒော ဝိယ သူရိယော ဝိယ စ ဧကောဘာသံ ကတွာ။ **တေနုပသင်္ကမီ** တိ အာယသ္မတော နန္ဒဿ အရဟတ္တပ္ပတ္တိံ ဝိဒိတွာ ပီတိသောမနဿဇာတာ “တံ ဘဂဝတော ပဋိဝေဒေဿာမီ”တိ ဥပသင်္ကမိ။

အာသဝါနံ ခယာတိ ဧတ္ထ အာသဝန္တီတိ အာသဝါ, စက္ခုတော ရူပါဒီဟိ ပဝတ္တန္တီတိ အတ္ထော။ အထ ဝါ အာ ဂောတြဘုံ အာဘဝဂ္ဂံ ဝါ သဝန္တီတိ အာသဝါ, ဧတေ ဓမ္မေ ဧတဉ္စ ဩကာသံ အန္တော ကရိတွာ ပဝတ္တန္တီတိ အတ္ထော။ စိရပါရိဝါသိယဋ္ဌေန မဒိရာဒိအာသဝါ ဝိယာတိ အာသဝါ။ “ပုရိမာ, ဘိက္ခဝေ, ကောဋိ န ပညာယတိ အဝိဇ္ဇာယာ”တိအာဒိဝစနေဟိ (အ. နိ. ၁၀.၆၁) နေသံ စိရပါရိဝါသိယတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အထ ဝါ အာယတံ သံသာရဒုက္ခံ သဝန္တိ ပသဝန္တီတိပိ, အာသဝါ။ ပုရိမာနိ စေတ္ထ အတ္ထော ကိလေသေသု ယုဇ္ဇတိ, ပစ္ဆိမာ ကမ္မေပိ။ န ကေဝလဉ္စ ကမ္မကိလေသာ ဧဝ အာသဝါ, အထ ခော နာနပ္ပကာရာ ဥပဒ္ဒဝါပိ။ တထာ ဟိ “နာဟံ, စုန္ဒ, ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာနံယေဝ အာသဝါနံ သံဝရာယ ဓမ္မံ ဒေသေမီ”တိ ဧတ္ထ (ဒီ. နိ. ၃.၁၈၂) ဝိဝါဒမူလဘူတာ ကိလေသာ အာသဝါတိ အာဂတာ။

“ယေန ဒေဝူပပတျဿ၊ ဂန္ဓဗ္ဗော ဝါ ဝိဟင်္ဂမော။
ယက္ခတ္တံ ယေန ဂစ္ဆေယျံ၊ မနုဿတ္တဉ္စ အဗ္ဗဇေ။
တေ မယှံ အာသဝါ ခီဏာ၊ ဝိဒ္ဓဿာ ဝိနဠီကတာ”တိ။ (အ. နိ. ၄.၃၆) –

ဧတ္ထ တေဘူမိကံ ကမ္မံ အဝသေသာ စ အကုသလာ ဓမ္မာ အာသဝါတိ အာဂတာ။ “ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာနံ အာသဝါနံ သံဝရာယ, သမ္ပရာယိကာနံ အာသဝါနံ ပဋိဃာတာယာ”တိ (ပါရာ. ၃၉) ပရူပဃာတဝိပ္ပဋိသာရဝဓဗန္ဓာဒယော စေဝ အပါယဒုက္ခဘူတာ စ နာနပ္ပကာရာ ဥပဒ္ဒဝါ။

တေ ပနေတေ အာသဝါ ဝိနယေ – “ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာနံ အာသဝါနံ သံဝရာယ သမ္ပရာယိကာနံ အာသဝါနံ ပဋိဃာတာယာ”တိ (ပါရာ. ၃၉) ဒွိဓာ အာဂတာ။ သဠာယတနေ “တယောမေ, အာဝုသော, အာသဝါ – ကာမာသဝေါ, ဘဝါသဝေါ, အဝိဇ္ဇာသဝေါ”တိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၀၅) တိဓာ အာဂတာ, တထာ အညေသု စ သုတ္တန္တေသု။ အဘိဓမ္မေ တေယေဝ ဒိဋ္ဌာသဝေန သဒ္ဓိံ စတုဓာ အာဂတာ။ နိဗ္ဗေဓိကပရိယာယေ “အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, အာသဝါ နိရယဂါမိနိယာ”တိအာဒိနာ (အ. နိ. ၆.၆၃) ပဉ္စဓာ အာဂတာ။ ဆက္ကနိပါတေ “အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, အာသဝါ သံဝရာယ ပဟာတဗ္ဗာ”တိအာဒိနာ (အ. နိ. ၆.၅၈) နယေန ဆဓာ အာဂတာ။ သဗ္ဗာသဝပရိယာယေ (မ. နိ. ၁.၂၂) တေယေဝ ဒဿနပဟာတဗ္ဗေဟိ သဒ္ဓိံ သတ္တဓာ အာဂတာ။ ဣဓ ပန အဘိဓမ္မနယေန စတ္တာရော အာသဝါ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ခယာတိ ဧတ္ထ ပန “ယော အာသဝါနံ ခယော ဝယော ပဘေဒေါ ပရိဘေဒေါ”တိအာဒီသု အာသဝါနံ သရသဘေဒေါ အာသဝက္ခယောတိ ဝုတ္တော။ “ဇာနတော အဟံ, ဘိက္ခဝေ, ပဿတော အာသဝါနံ ခယံ ဝဒါမီ”တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၁၅) အာသဝါနံ အာယတိံ အနုပ္ပါဒေါ အာသဝက္ခယောတိ ဝုတ္တော။

“သေက္ခဿ သိက္ခမာနဿ၊ ဥဇုမဂ္ဂါနုသာရိနော။

ခယသ္မိံ ပဌမံ ဉာဏံ၊ တတော အညာ အနန္တရာ''တိ။ (ဣတိဝု. ၆၂) –

အာဒီသု မဂ္ဂေ အာသဝက္ခယောတိ ဝုတ္တော။ ''အာသဝါနံ ခယာ သမဏော ဟောတီ''တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၄၃၈) ဖလံ။

> ''ပရဝဇ္ဇာနုပဿိဿ၊ နိစ္စံ ဥဇ္ဈာနသညိနော။
> အာသဝါ တဿ ဝဍ္ဎန္တိ၊ အာရာ သော အာသဝက္ခယာ''တိ။ –

အာဒီသု (ဓ. ပ. ၂၅၃) နိဗ္ဗာနံ။ ဣမသ္မိံ ပန အာသဝါနံ အစ္စန္တက္ခယော အနုပ္ပာဒေါ ဝါ မဂ္ဂေါ ဝါ ''အာသဝါနံ ခယော''တိ ဝုတ္တော။

အနာသဝန္တိ ပဋိပဿဒ္ဓိဝသေန သဗ္ဗသော ပဟီနာသဝံ။ **စေတောဝိမုတ္တိ**န္တိ အရဟတ္တဖလသမာဓိံ။ **ပညာဝိမုတ္တိ**န္တိ အရဟတ္တဖလပညံ။ ဥဘယဝစနံ မဂ္ဂေ ဝိယ ဖလေပိ သမထဝိပဿနာနံ ယုဂနန္ဓဘာဝဒဿနတ္ထံ။ **ဉာဏ**န္တိ သဗ္ဗညုတညာဏံ။ ဒေဝတာယ ဝစနသမနန္တရမေဝ ''ကထံ နု ခေါ''တိ အာဝဇ္ဇေန္တဿ ဘဂဝတော ဉာဏံ ဥပ္ပဇ္ဇိ ''န ဧဝ အရဟတ္တံ သစ္ဆိကတ''န္တိ။ သော ဟိ အာယသ္မာ သဟာယဘိက္ခူဟိ တထာ ဥပ္ပဏ္ဍိယမာနော ''ဘာရိယံ ဝတ မယာ ကတံ, ယောဟံ ဧဝံ သွာက္ခာတေ ဓမ္မဝိနယေ ပဗ္ဗဇိတွာ အစ္ဆရာနံ ပဋိလာဘာယ သတ္ထာရံ ပာဋိဘောဂံ အကာသိ''န္တိ ဥပ္ပန္နသံဝေဂေါ ဟိရောတ္တပ္ပံ ပစ္စုပဋ္ဌပေတွာ ဃဋေန္တော ဝါယမန္တော အရဟတ္တံ ပတွာ စိန္တေသိ – ''ယံနူနာဟံ ဘဂဝန္တံ တသ္မာ ပဋိဿဝါ မောစေယျ''န္တိ။ သော ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ အတ္တနော အဓိဂမံ သတ္ထု အာရောစေသိ။ တေန ဝုတ္တံ – **''အထ ခေါ အာယသ္မာ နန္ဒော။ပေ။ တသ္မာ ပဋိဿဝါ''**တိ။ တတ္ထ **ပဋိဿဝါ**တိ ပာဋိဘောဂပဋိဿဝတော, ''အစ္ဆရာနံ ပဋိလာဘာယ အဟံ ပာဋိဘောဂေါ''တိ ပဋိညာယ။

အထဿ ဘဂဝါ ''ယသ္မာ တယာ အညာ အာရာဓိတာတိ ဉာတမေတံ မယာ, ဒေဝတာပိ မေ အာရောစေသိ, တသ္မာ နာဟံ ပဋိဿဝါ ဣဒါနိ မောစေတဗ္ဗော အရဟတ္တပ္ပတ္တိယာဝ မောစိတတ္တာ''တိ အာဟ။ တေန ဝုတ္တံ **''ယဒေဝ ခေါ တေ နန္ဒ''**တိအာဒိ။ တတ္ထ **ယဒေဝ**တိ ယဒါ ဧဝ။ **တေ**တိ တဝ။ **မုတ္တော**တိ ပမုတ္တော။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယသ္မိံယေဝ ကာလေ အာသဝေဟိ တဝ စိတ္တံ ဝိမုတ္တံ, အထ အနန္တရမေဝါဟံ တတော ပာဋိဘောဂတော မုတ္တောတိ။

သောပိ အာယသ္မာ ဝိပဿနာကာလေယေဝ ''ယဒေဝါဟံ ဣန္ဒြိယာသံဝရံ နိဿာယ ဣမံ ဝိပ္ပကာရံ ပတ္တော, တမေဝ သုဋ္ဌု နိဂ္ဂဟေဿာမီ''တိ ဥဿာဟဇာတော ဗလဝဟိရောတ္တပ္ပော တတ္ထ စ ကတာဓိကာရတ္တာ ဣန္ဒြိယသံဝရေ ဥက္ကဋ္ဌပဋိပဒမ္ပိ အဂမာသိ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ –

> ''သစေ , ဘိက္ခဝေ, နန္ဒဿ ပုရတ္ထိမာ ဒိသာ အာလောကေတဗ္ဗာ ဟောတိ, သဗ္ဗံ စေတသော သမန္နာဟရိတွာ နန္ဒော ပုရတ္ထိမံ ဒိသံ အာလောကေတိ 'ဧဝံ မေ ပုရတ္ထိမံ ဒိသံ အာလောကယတော န အဘိဇ္ဈာဒောမနဿာ ပာပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ အန္ဝာဿဝေယျု'န္တိ, ဣတိဟ တတ္ထ သမ္ပဇာနော ဟောတိ။
>
> ''သစေ, ဘိက္ခဝေ, နန္ဒဿ ပစ္ဆိမာ။ပေ။ ဥတ္တရာ။ ဒက္ခိဏာ။ ဥဒ္ဓံ။ အဓော။ အနုဒိသာ အာလောကေတဗ္ဗာ ဟောတိ, သဗ္ဗံ စေတသော သမန္နာဟရိတွာ နန္ဒော အနုဒိသံ အာလောကေတိ 'ဧဝံ မေ။ပေ။ သမ္ပဇာနော ဟောတီ'''တိ (အ. နိ. ၈.၉)။

တေနေဝ တံ အာယသ္မန္တံ သတ္ထာ ''ဧတဒဂ္ဂံ, ဘိက္ခဝေ, မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒွါရာနံ ယဒိဒံ နန္ဒော''တိ (အ. နိ. ၁.၂၃၀) ဧတဒဂ္ဂေ ဌပေသိ။

ဧတမတ္ထံ ဝိဒိတွာတိ ဧတံ အာယသ္မတော နန္ဒဿ သဗ္ဗာသဝေ ခေပေတွာ သုခါဒီသု တာဒိဘာဝပ္ပတ္တိသင်္ခါတံ အတ္ထံ သဗ္ဗာကာရတော ဝိဒိတွာ။ **ဣမံ ဥဒာန**န္တိ တဒတ္ထဝိဘာဝနံ ဣမံ ဥဒာနံ ဥဒါနေသိ။

တတ္ထ **ယဿ နိတ္တိဏ္ဏော ပင်္ကော**တိ ယေန အရိယပုဂ္ဂလေန အရိယမဂ္ဂသေတုနာ သဗ္ဗော ဒိဋ္ဌိပင်္ကော သံသာရပင်္ကော ဧဝ ဝါ နိဗ္ဗာနပာရဂမနေန တိဏ္ဏော။ **မဒ္ဒိတော ကာမကဏ္ဋကော**တိ ယေန သတ္တာနံ ဝိဇ္ဈနတော။

‘‘ကာမကဏှကော’’တိ လဒ္ဒနာမော သဗ္ဗော ကိလေသကာမော သဗ္ဗော ကာမဝိသူကော အဂ္ဂညာဏဒဏ္ဍေန မဒ္ဒိတော ဘဂ္ဂေ အနဝသေသတော မထိတော။ **မောဟက္ခယံ အနုပ္ပတ္တော** တိ ဧဝံဘူတော စ ဒုက္ခာဒိဝိသယဿ သဗ္ဗဿ သမ္မောဟဿ ခေပနေန မောဟက္ခယံ ပတ္တော, အရဟတ္တဖလံ နိဗ္ဗာနဉ္စ အနုပ္ပတ္တော။ **သုခဒုက္ခေသု န ဝေဓ တီ သ ဘိက္ခူ**တိ သော ဘိန္နကိလေသော ဘိက္ခု ဣဋ္ဌာရမ္မဏသမာယောဂတော ဥပ္ပန္နေသု သုခေသု အနိဋ္ဌာရမ္မဏသ မာယောဂတော ဥပ္ပန္နေသု ဒုက္ခေသု စ န ဝေဓတိ န ကမ္ပတိ, တံ နိမိတ္တံ စိတ္တဝိကာရံ နာပဇ္ဇတိ။ ‘‘သုခဒုက္ခေ သူ’’တိ စ ဒေသနာမတ္တံ, သဗ္ဗေသုပိ လောကဓမ္မေသု န ဝေဓတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဒုတိယသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. ယသောဇသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၃. တတိယေ **ယသောဇပ္ပမုခာနိ** တိ ဧတ္ထ **ယသောဇော**တိ တဿ ထေရဿ နာမံ, တံ ပုဗ္ဗင်္ဂမံ ကတွာ ပဗ္ဗ ဇိတတ္တာ ဝိစရဏတော စ တာနိ ပဉ္စ ဘိက္ခုသတာနိ ‘‘ယသောဇပ္ပမုခါနီ’’တိ ဝုတ္တာနိ။

တေသံ အယံ ပုဗ္ဗယောဂေါ – အတီတေ ကိရ ကဿပဒသဗလဿ သာသနေ အညတရော ဘိက္ခု အာရညကော အ ရညေ ပိဋ္ဌိဟာသာဏေ ကတပဏ္ဏကုဋိယံ ဝိဟရတိ။ တသ္မိဉ္စ သမယေ ပဉ္စသတာ စောရာ ကမဃာတကာဒီနိ ကတွာ စောရိကာယ ဇီဝန္တာ စောရကမ္မံ ကတွာ ဇနပဒမနုဿေဟိ အနုဗဒ္ဓာ ပလာယမာနာ အရညံ ပဝိသိတွာ တတ္ထ ကိဉ္စိ ဂဟဏံ တ ပဋိသရဏံ တ အပဿန္တာ အဝိဒူရေ တံ ဘိက္ခုံ ဟာသာဏေ နိသိန္နံ ဒိသွာ ဝန္ဒိတွာ တံ ပဝတ္တိံ အာစိက္ခိတွာ တ ‘‘အမှာကံ, ဘန္တေ, ပဋိသရဏံ ဟောထာ’’တိ ယာစိံသု။ ထေရော ‘‘တုမှာကံ သီလသဒိသံ ပဋိသရဏံ နတ္ထိ, သဗ္ဗေ ပဉ္စ သီလာနိ သမာဒိယထာ’’တိ အာဟ။ တေ ‘‘သာဓူ’’တိ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ သီလာနိ သမာဒိယိံသု။ ထေရော ‘‘တုမှေဟ ဣဒာ နိ သီလေသု ပတိဋ္ဌိတာ, အတ္တနော ဇီဝိတံ ဝိနာသယန္တေသုပိ မာ မနံ ပဒေါသယိတ္ထာ’’တိ ကကစူပမဝိဓိံ (မ. နိ. ၁.၂၂၂ အာဒယော) အာစိက္ခိ။ တေ ‘‘သာဓူ’’တိ သမ္ပဋိစ္ဆိံသု။ အထ တေ ဇာနပဒာ တံ သမ္ပတ္တာ ဣတော စိတော စ ဂဝေသန္တာ တေ စောရေ ဒိသွာ သဗ္ဗေဝ ဇီဝိတာ တေရောပေသုံ။ တေ တေသု မနောပဒေါသမတ္တမ္ပိ အကတွာ အက္ခဏ္ဍသီလာ ကာလံ ကတွာ ကာမာဝစရဒေဝေသု နိဗ္ဗတ္တိံသု။ တေသု ဇေဋ္ဌစောရော ဇေဋ္ဌဒေဝပုတ္တော အဟောသိ, ဣတရေ တ ဿေဝ ပရိတရာ။

တေ အပရာပရံ သံသရန္တာ ဧကံ ဗုဒ္ဓန္တရံ ဒေဝလောကေ ခေပေတွာ အမှာကံ ဘဂဝတော ကာလေ ဒေဝလောက တော စဝိတွာ ဇေဋ္ဌဒေဝပုတ္တော သာဝတ္ထိနဂရဒွာရေ ကေဝဋ္ဋဂါမေ ပဉ္စသတကုလကမဇေဋ္ဌကဿ ကေဝဋ္ဋဿ သ ပုတ္တော ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိ, **ယသောဇော**တိဿ နာမံ အကံသု။ ဣတရေပိ အဝသေသကေဝဋ္ဋာနံ ပုတ္တာ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိံသု။ တေ ပုဗ္ဗသန္နိတသေန သဗ္ဗေပိ သဟာယကာ ဟုတွာ သဟပံသုကီဠိတံ ကီဠန္တာ အနုပုဗ္ဗေန ဝယပ္ပတ္တာ အဟေသုံ, ယသောဇော တေသံ အဂ္ဂေ အဟောသိ။ တေ သဗ္ဗေဝ ဧကတော ဟုတွာ ဇာလာနိ ဂဟေတွာ နဒီတဠာကာဒီ သု မစ္ဆေ ဗန္ဓန္တာ ဝိစရန္တိ။

အထေကဒိဝသံ အစိရဝတိယာ နဒိယာ ဇာလေ ခိတ္တေ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏော မစ္ဆော အန္တောဇာလေ ပာဝိသိ။ တံ ဒိသွာ သဗ္ဗေပိ ကေဝဋ္ဋာ ‘‘အမှာကံ ပုတ္တာ မစ္ဆေ ဗန္ဓန္တာ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏံ မစ္ဆံ ဗန္ဓိံသူ’’တိ ဟဋ္ဌတုဋ္ဌာ အဟေသုံ။ အထ တေ ပဉ္စသတာပိ သဟာယကာ မစ္ဆံ နာတယ ပက္ခိပိတွာ နာဝံ ဥက္ခိပိတွာ ရညော ဒဿေသုံ။ ရာဇာ တံ ဒိသွာ ‘‘ဘဂဝါ တေဿ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏကာရဏံ ဇာနိဿတီ’’တိ မစ္ဆံ ကဟာပေတွာ ဘဂဝတော ဒဿေသိ။ သတ္ထာ ‘‘အယံ ကဿပသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ သာသနေ ဩသက္ကမာနေ ပဗ္ဗဇိတွာ မိစ္ဆာ ပဋိပဇ္ဇန္တော သာသနံ ဩသက္ကာပေတွာ နိ ရယေ နိဗ္ဗတ္တော ဧကံ ဗုဒ္ဓန္တရံ နိရယေ ပစ္စိတွာ တတော စုတော အစိရဝတိယံ မစ္ဆော ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တော’’တိ ဝ တွာ တဿ မာတုဘဂိနီနဉ္စ နိရယေ နိဗ္ဗတ္တဘာဝံ, တဿ ဘာတိကတ္ထေရဿ ပရိနိဗ္ဗုတဘာဝဉ္စ တေနေဝ က ထာပေတွာ ဣမိဿာ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိယာ ကပိလသုတ္တံ ဒေသေသိ။

သတ္ထု ဒေသနံ သုတွာ တေ ပဉ္စသတာ ကေဝဋ္ဋပုတ္တာ သံဝေဂဇာတာ ဟုတွာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိတွာ တ, ဥပသမ္ပန္နာ ဟုတွာ ဝိဝေကတသံ ဝသန္တာ ဘဂဝန္တံ ဒဿနာယ အာဂမံသု။ တေန ဝုတ္တံ – **‘‘တေန ခော ပန သမ ယေန ယသောဇပ္ပမုခါနိ ပဉ္စမတ္တာနိ ဘိက္ခုသတာနီ’’**တိအာဒိ။

တတ္ထ **တေဓာတိ** တေ ဣဓ။ **နေတသိကေဟိ**တိ နိဗဒ္ဓတသံ ဝသမာနေဟိ။ **ပဋိသမ္ဘေဒမာနာ** တိ နေတသိကဘိက္ခူဟိ “ကစ္စာဝုသော, ခမနီယ”န္တိအာဒိနာ ပဋိသန္ထာရဝသေန သမ္ဘေဒနာယ ကတာယ “အာမာဝုသော, ခမနီယ”န္တိ အာဒိနာ , ပုန သမ္ဘေဒမာနာ တေဟိ သဒ္ဓိံ သမပ္ပဝတ္တမောဒာ။ **သေနာသနာနိ ပညာပယမာနာ**တိ အာစရိယုပဇ္ဈာယာနံ အတ္တနော စ ဟာပုဏ္ဏကာနိ သေနာသနာနိ ပုစ္ဆိတွာ တေဟိ နေတသိကေဟိ တေသံ “ဣဒံ တုမှာကံ အာစရိယာနံ, ဣဒံ တုမှာကံ ဥပဇ္ဈာယာနံ, ဣဒံ တုမှာကံ ဟာပုဏ္ဏာတီ”တိ သေနာသနာနိ သံဝိဓာပေတွာ အတ္တနာ စ တတ္ထ ဂန္တွာ, ဒွာရဝါတပါနာနိ ဝိဝရိတွာ, မဉ္စပီဌကဋသာရကာဒီနိ နီဟရိတွာ ပပ္ဖောဋေတွာ ယထာဌာနံ ဌပနာဒိဝသေန ပညာပေန္တာ စ။

ပတ္တစီဝရာနိ ပဋိသာမယမာနာ တိ, “ဘန္တေ, ဣမံ မေ ပတ္တံ ဌပေထ, ဣဒံ စီဝရံ, ဣဒံ ထာလကံ, ဣဒံ ဥဒကတုမ္ဗံ, ဣဒံ မေ ကတ္တရယဋ္ဌိ”န္တိ ဧဝံ သမဏပရိက္ခာရံ သံဂေါပယမာနာ။ **ဥစ္စာသဒ္ဒာ မဟာသဒ္ဒာ** တိ ဥဒ္ဓံ ဂတတ္တေန ဥစ္စော သဒ္ဒော ဧတေသန္တိ ဥစ္စာသဒ္ဒာ အကာရသ္သ အာကာရံ ကတွာ။ သမန္တတော ပတ္ထဋတ္တေန မဟန္တော သဒ္ဒော ဧတေသန္တိ မဟာသဒ္ဒာ။ **ကေဝဋ္ဋာ မညေ မစ္ဆဝိလောပေ** တိ ကေဝဋ္ဋာ ဝိယ မစ္ဆဝိလုမ္ပနေ။ ယထာ နာမ ကေဝဋ္ဋာ ဥဒကေ ဝဋ္ဋနတော မစ္ဆဂ္ဂဟဏတ္ထံ ပဝတ္တနတော “ကေဝဋ္ဋာ”တိ လဒ္ဓနာမာ မစ္ဆဗန္ဓာ မစ္ဆဂ္ဂဟဏတ္ထံ ဇလေ ဇာလံ ပက္ခိပိတွာ “ပဝိဋ္ဌော န ပဝိဋ္ဌော, ဂဟိတော န ဂဟိတော”တိအာဒိနာ ဥစ္စာသဒ္ဒမဟာသဒ္ဒာ ဟောန္တိ။ ယထာ စ တေ မစ္ဆပစ္ဆိအာဒီနိ ဌပိတဋ္ဌာနေ မဟာဇနေ ဂန္တွာ “မယှံ ဧကံ မစ္ဆံ ဒေထ, မယှံ ဧကံ မစ္ဆဖာလံ ဒေထ, အမုကဿ ဒိန္နော မဟန္တော, မယှံ ခုဒ္ဒကော”တိအာဒီနိ ဝတွာ ဝိလုမ္ပမာနေ တေသံ ပဋိသေဓနာဒိဝသေန ဥစ္စာသဒ္ဒမဟာသဒ္ဒာ စ ဟောန္တိ, ဧဝမေတေ ဘိက္ခူတိ ဒဿေတိ။ **တေတေ**တိ တေ ဧတေ။ **ကိံ နူ**တိ ကိဿ နု, ကိမတ္ထံ နူတိ အတ္ထော။ **တေမေ**တိ တေ ဣမေ။ **ပဏာမေမီ**တိ နီဟရာမိ။ **တေ**တိ တုမှေဟ။ **န တေ မမ သန္တိကေ ဝတ္ထဗ္ဗ** န္တိ တုမှေဟိ မယှံ သန္တိကေ န ဝသိတဗ္ဗံ။ ယေ တုမှေဟ မာဒိသဿ ဗုဒ္ဓဿ ဝသနဌာနံ အာဂန္တွာ ဧဝံ မဟာသဒ္ဒံ ကရောထ, အတ္တနော ဓမ္မတာယ ဝသန္တာ ကိံ နာမ သာရုပ္ပံ ကရိဿထ, တုမှာဒိသာနံ မမ သန္တိကေ ဝသနကိစ္စံ နတ္ထီတိ ဒီပေတိ။ ဧဝံ ပဏာမိတေသု စ ဘဂဝတာ တေသု ဧကဘိက္ခုပိ “ဘဂဝတ တုမှေဟ မဟာသဒ္ဒမတ္တကေန အမှေဟ ပဏာမေထာ”တိ တ အညံ တ ကိဉ္စိ ပဋိဝစနံ အဝတွာ ဗုဒ္ဓဂါရဝေန သဗ္ဗေ ဘဂဝတော ဝစနံ သမ္ပဋိစ္ဆန္တာ “ဧဝံ, ဘန္တေ”တိ ဝတွာ နိက္ခမိံသု။ ဧဝံ ပန တေသံ အဟောသိ “မယံ သတ္ထာရံ ပဿိဿာမ, ဓမ္မံ သောဿာမ, သတ္ထု သန္တိကေ ဝသိဿာမာတိ အာဂတာ, ဧဝရူပဿ ပန ဂရုနော သတ္ထု သန္တိကံ အာဂန္တွာ မဟာသဒ္ဒံ ကရိမှာ, အမှာကမေဝ အေသောယံ, ပဏာမိတမှာ တတော, န လဒ္ဓံ သတ္ထု သန္တိကေ ဝတ္ထုံ, သမန္တဟာသာဒိကံ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏံ သရီရံ ဩလောကေတုံ, မဓုရဿရေန ဒေသိတံ ဓမ္မံ သောတု”န္တိ။ တေ ဗလဝဒေါမနဿဇာတာ ဟုတွာ ပက္ကမိံသု။

သံသာမေတွာတိ သုဂုတ္တံ ကတွာ။ **ဝဇ္ဇီ** တိ ဧဝံနာမကော ဇနပဒေါ, ဝဇ္ဇီ နာမ ဇာနပဒိနော ရာဇကုမာရာ, တေသံ နိဝါသော ဧကောပိ ဇနပဒေါ ရုဠှီဝသေန “ဝဇ္ဇီ”တွေဝ ဝုစ္စတိ။ တေန ဝုတ္တံ **“ဝဇ္ဇီသူ”** တိ။ **ဝဂ္ဂုမုဒာ** တိ ဧဝံနာမ လောကဿ ပုညသမ္မတာ ဧကာ နဒီ။ “ဝဂ္ဂုမုဒာ”တိပိ ပဌန္တိ။ **အတ္တကာမေနာ** တိ ကိဉ္စိ ပယောဇနံ အနပေက္ခိတွာ အတ္ထမေဝ ဣစ္ဆန္တေန။ **ဟိတေသိနာ**တိ အတ္ထံ ဣစ္ဆန္တေန, “ကိန္တိ မေ သာဝကာ ဝဋ္ဋဒုက္ခာ ပရိမုစ္စေယျု”န္တိ တဿ အတ္ထသင်္ခါတဿ အတ္ထဿ တ ဟေတုဘူတဿ ဟိတဿ ဧသနသီလေန။ တတော ဧဝ အတ္တနော သရီရခေဒံ အဂဏေတွာ ဒူရေပိ ဝေနေယျသန္တိကံ ဂန္တွာ အနုကမ္ပနတော **အနုကမ္ပကေန** ။ တမေဝ အနုကမ္ပံ ဥပာဒာယ မယံ ပဏာမိတာ, န အတ္တနော ဝေယျာဝစ္စာဒိပစ္စာသီသာယ။ ယသ္မာ ဓမ္မဂရုနော ဗုဒ္ဓာ ဘဂဝန္တော သမ္မာပဋိပတ္တိယာဝ ပူဇေတဗ္ဗာ, ယေ ဥစ္စာသဒ္ဒကရဏမတ္တေပိ ပဏာမေန္တိ, တသ္မာ **ဟန္ဒ မယံ, အာဝုသော, တထာ ဝိဟာရံ ကပ္ပေမ** သဗ္ဗတ္ထ သတိသမ္ပဇညယောဂေန အပဏ္ဏကပဋိပဒံ ပူရေန္တာ ယထာဂဟိတကမ္မဋ္ဌာနံ မတ္ထကံ ပာပေန္တာ စတုဣရိယာပထဝိဟာရံ ကပ္ပေမ ဝိဟရာမ။ **ယထာ နော ဝိဟရတ**န္တိ ယထာ အမှေဟသု ဝိဟရန္တေသု, **ဘဂဝါ အတ္တမနော အဿ,** သမ္မာပဋိပတ္တိယာ ပူဇာယ အာရာဓိတော ဘဝေယျာတိ အတ္ထော။

တေနေဝန္တရဝဿေနာ တိ တသ္မိံယေဝ အန္တရဝဿေ မဟာပဝါရဏံ အနတိက္ကမိတွာဝ။ **သဗ္ဗေဝ တိဿော ဝိဇ္ဇာ သစ္ဆာကံသူ**တိ သဗ္ဗေယေဝ တေ ပဉ္စသတာ ဘိက္ခူ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏံ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏံ အာသဝက္ခယဉာဏန္တိ ဣမာ တိဿော ပုဗ္ဗေနိဝုတ္ထက္ခန္ဓပဋိစ္ဆာဒကမောဟက္ခန္ဓာဒီနံ ဝိနိဝိဇ္ဈနဋ္ဌေန ဝိဇ္ဇာ အတ္တပစ္စက္ခာ အကံသု။ လောကိယာဘိညာသု ဣမာယေဝ ဒွေဝ အဘိညာ အာသဝက္ခယဉာဏဿ ဗဟူပကာရာ, န တထာ ဒိဗ္ဗ

သောတစေတောပရိယဉ္ဉာဏန္တိ ဝိမုတ္တာယတနေဝေတ္ထ တေသံ ဘိက္ခူနံ အဓိဂမဒဿနဝသေန ဥဒ္ဒိဋ္ဌံ။ တထာ ဟိ ဝေရဉ္ဇသုတ္တေ (အ. နိ. ၈.၁၁) ဘဂဝတ ဝေရဉ္ဇဗြာဟ္မဏဿ အတ္တနော အဓိဂမံ ဒဿေန္တော ဝိမုတ္တာယတနေဝ ဒေသေသိ, န ဒိဗ္ဗသောတဉာဏာဒီနံ အဘာဝတော။ ဧဝံ တေသမ္ပိ ဘိက္ခူနံ ဝိမုတ္တာနန္တိပိ ဒိဗ္ဗသောတဉာဏာဒီနိ န ဥဒ္ဒိဋ္ဌာနိ။ ဆဠဘိညာ ဟိ တေ ဘိက္ခူ။ ဧဝဉ္စ ကတွာ ''ဝဂ္ဂုမုဒာယ နဒိယာ တီရေ အန္တရဟိတာ မဟာဝနေ ကူဋာဂာရသာလာယံ ဘဂဝတော သမ္မုခေ ပါတုရဟေသု''န္တိ တေသံ ဘိက္ခူနံ ဣဒ္ဓိဝဠဉ္ဇနံ ဝက္ခတိ။

ယထာဘိရန္တန္တိ ယထာဘိရတိ ယထာဇ္ဈာသယံ။ ဗုဒ္ဓါနဉှိ ကေသုဉ္စိ ဌာနေ ဝသန္တာနံ ဆာယူဒကဝိပတ္တိ တ အဖာသုကသေနာသနံ တ မနုဿာနံ အဿဒ္ဓါဒိဘာဝံ တ အာဂမ္မ အနဘိရတိ နာမ နတ္ထိ, တေသံ သမ္ပတ္တိယာ ''ဖာသုံ ဝိဟရာမာ''တိ စိရဝိဟာရောပိ နတ္ထိ။ ယတ္ထ ပန ဘဂဝတိ ဝိဟရန္တေ မနုဿာ သရဏေသု တ ပတိဋ္ဌဟန္တိ, သီလာနိ တ သမာဒိယန္တိ ပဗ္ဗဇန္တိ, သောတာပတ္တိမဂ္ဂာဒီနိ တ ပာပုဏန္တိ, သတ္ထာ တာသု သမ္ပတ္တီသု တေသံ ပတိဋ္ဌာပန တ္ထံ ဝသတိ, တဒဘာဝေ ပက္ကမတိ။ တအ ဟိ သာဝတ္ထိယံ ကတ္တဗ္ဗဗုဒ္ဓကိစ္စံ နာဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ – **''အထ ခော ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ယထာဘိရန္တံ ဝိဟရိတွာ ယေန ဝေသာလီ တေန စာရိကံ ပက္ကာမီ''**တိ။

စာရိကံ စရမာနောတိ အဒ္ဓါနဂမနံ ဂစ္ဆန္တော။ စာရိကာ စ နာမေသာ ဘဂဝတော ဒုဝိဓာ တုရိတစာရိကာ အတုရိတ စာရိကာတိ။ တတ္ထ ဒူရေပိ ဗောဓနေယျပုဂ္ဂလံ ဒိသွာ တဿ ဗောဓနတ္ထံ သဟသာ ဂမနံ တုရိတစာရိကာ နာမ, သာ မဟာကဿပပစ္စုဂ္ဂမနာဒီသု ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ယာ ပန ကမနိဂမရာဇဓာနီပဋိပာဋိယာ ဒေဝသိကံ ယောဇနဒ္ဓယောဇနဝသေန ပိ ဏ္ဍပါတစရိယာဒီဟိ လောကံ အနုဂ္ဂဏှန္တော ဂစ္ဆတိ, အယံ အတုရိတစာရိကာ နာမ, အယမေဝ ဣဓာဓိပ္ပေတာ။ **တ ဒဝသရီ**တိ တေန အဝသရိ, တံ တ အဝသရိ, တတ္ထ အဝသရိ , ဟဝိသီတိ အတ္ထော။

တတ္ရာ တိ တသ္မိံ။ **သုဒန္တိ** နိပါတမတ္တံ။ **ဝေသာလိယန္တိ** တိက္ခတ္တုံ ဝိသာလီဘူတတ္တာ ''ဝေသာလီ''တိ လဒ္ဓနာမေ လိစ္ဆဝိရာဇူနံ နဂရေ။ **မဟာဝနေ**တိ မဟာဝနံ နာမ သယံဇာတံ အရောပိမံ သပရိစ္ဆေဒံ မဟန္တံ ဝနံ။ ကပိလဝတ္ထု သာမန္တာ ပန မဟာဝနံ ဟိမဝန္တေန သဟ ဧကာဗဒ္ဓံ အပရိစ္ဆေဒံ ဟုတွာ မဟာသမုဒ္ဒံ အာဟစ္စ ဌိတံ။ ဣဒံ တာဒိသံ န ဟောတိ, သပရိစ္ဆေဒံ မဟန္တံ ဝနန္တိ မဟာဝနံ။ **ကူဋာဂာရသာလာယ**န္တိ တသ္မိံ မဟာဝနေ ဘဂဝန္တံ ဥဒ္ဒိဿ ကတေ အာရာမေ ကူဋာဂာရံ အန္တော ကတွာ ဟံသဝဋ္ဋကစ္ဆန္နေန ကတာ သဗ္ဗာကာရသမ္ပန္နာ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော ဂန္ဓကုဋိ ကူဋာဂာရသာလာ နာမ , တဿံ ကူဋာဂာရသာလာယံ။ **ဝဂ္ဂုမုဒာတီရိယာန**န္တိ ဝဂ္ဂုမုဒာတီရဝါသီနံ။ **စေတသာ စေတော ပရိစ္စ မနသိ ကရိတွာ**တိ အတ္တနော စိတ္တေန တေသံ စိတ္တံ ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ မနသိ ကရိတွာ, စေတောပရိယဉာ ဏေန တ သဗ္ဗညုတညာဏေန တ တေဟိ အဓိဂတဝိသေသံ ဇာနိတွာတိ အတ္ထော။

အာလောကဇာတာ ဝိယာတိ သဉ္ဇာတာလောကာ ဝိယ။ ဣတရံ တဿေဝ ဝေဝစနံ, စန္ဒသဟဿသူရိယသဟဿ သေဟိ ဩဘာသိတာ ဝိယာတိ အတ္ထော။ ယသ္မာ တေ ယသောဇပ္ပမုခာ ပဉ္စသတာ ဘိက္ခူ သဗ္ဗသော အဝိဇ္ဇန္ဓကာရဝိ ဓမနေန အာလောကဘူတာ ဩဘာသဘူတာ ဟုတွာ ဝိဟရန္တိ, တသ္မာ ဘဂဝတာ တေဟိ ဌိတဒိသာယ ''အာလောကဇာတာ ဝိယ မေ, အာနန္ဒ, သော ဒိသာ''တိအာဒိနာ ဝဏ္ဏဘဏနာပဒေသေန တေ ဘိက္ခူ ပသံသတိ။ တေန ဝုတ္တံ – **''ယဿံ ဒိသာယံ ဝဂ္ဂုမုဒာတီရိယာ ဘိက္ခူ ဝိဟရန္တိ''**တိ။ **အပ္ပဋိကူလာ**တိ န ပဋိကူလာ, မနာပာ မနောဟရာတိ အတ္ထော။ ယသ္မိဉှိ ပဒေသေ သီလာဒိဂုဏသမ္ပန္နာ မဟေသိနော ဝိဟရန္တိ, တံ ကိဉ္စာပိ ဥက္ကူလဝိကူလဝိသမဒုဂ္ဂာကာရံ, အထ ခော မ နုညံ ရမဏီယမေဝ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ –

> ''ဂါမေ ဝါ ယဒိ ဝါရညေ, နိန္နေ ဝါ ယဒိ ဝါ ထလေ။
> ယတ္ထ အရဟန္တော ဝိဟရန္တိ, တံ ဘူမိရာမဏေယျက''န္တိ။ (ဓ. ပ. ၉၈)။

ပဟိဏေယျာသီ တိ ပေသေယျာသိ။ **သတ္ထာ အာယသ္မန္တာနံ ဒဿနကာမော** တိ တေသံ ဘိက္ခူနံ သန္တိ ကေ ပဟေဏကာကာရဒဿနံ။ ဣတိ ဘဂဝါ ယဒတ္ထံ တေ ဘိက္ခူ ပဏာမေသိ, တမတ္ထံ မတ္ထကပ္ပတ္တံ ဒိသွာ အာရ ဒ္ဓစိတ္တော တေသံ ဒဿနကာမတံ ထေရဿ အာရောစေသိ။ ဧဝံ ကိရဿ အဟောသိ ''အဟံ ဣမေ ဥစ္စာသဒ္ဒမဟာ သဒ္ဒကရဏေ ပဏာမေသ္သာမိ, အထ တေ ဘန္ဒော အဿာဇာနီယော ဝိယ ကသာဘိဃာတေန, တေန စောဒိတာ သံဝေဂ ပ္ပတ္တာ မမာရာဓနတ္ထံ အရညံ ပဝိသိတွာ ဃဋေန္တော ဝါယမန္တာ ခိပ္ပမေဝ အရဟတ္တံ သစ္ဆိကရိဿန္တီ''တိ။ ဣ

အနိ တေ အဂ္ဂဖလပ္ပတ္တေ ဒိသွာ တာယ အရဟတ္တပ္ပတ္တိယာ အာရာဓိတစိတ္တော တေသံ ဒဿနကာမော ဟုတွာ ဇဝံ ဓမ္မဘဏ္ဍာဂါရိကံ အာဏာပေသိ။

သော ဘိက္ခု တိ အာနန္ဒတ္ထေရေန တထာ အာဏတ္တော ဆဠဘိညော ဧကော ဘိက္ခု။ **ပမုခေတိ** သမ္မုခေ။ **အာနေဥ္စသမာဓိနာ**တိ စတုတ္ထဇ္ဈာနပာဒကေန အဂ္ဂဖလသမာဓိနာ, "အရူပဇ္ဈာနပာဒကေနာ"တိပိ ဝဒန္တိ။ "အာနေဉ္ဇေန သမာဓိနာ"တိပိ ပဌန္တိ။ ကသ္မာ ပန ဘဂဝတ တေသံ ဘိက္ခူနံ အာဂမနံ ဇာနန္တော ပဋိသန္ထာရံ အကတွာ သမာပတ္တိံ ယေဝ သမာပဇ္ဇိ? တေသံ အတ္တနာ သမာပန္နသမာပတ္တိံ ဇာနိတွာ သမာပဇ္ဇနတ္ထံ, တေသံ ပုဗ္ဗေ ပဏာမိတာနံ ဣဒါနိ အတ္တနာ သမာနသမ္ဘောဂဒဿနတ္ထံ, အာနုဘာဝဒီပနတ္ထံ, ဝိနာ ဝစီဘေဒေန အညဗျာကရဏဒီပနတ္ထဉ္စ။ အပရေ ပနာဟု "ပုဗ္ဗေ ပဏာမိတာနံ ဣဒါနိ အတ္တနော သန္တိကံ အာဂတာနံ အနုတ္တရသုခုပ္ပာဒနေန အနုညာတဓာရဏပဋိသန္ထာရကရဏတ္ထ"န္တိ။ တေပိ အာယသ္မန္တော ဘဂဝတော အဇ္ဈာသယံ ဉတွာ တံယေဝ သမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇိံသု။ တေန ဝုတ္တံ – **"ကတမေန နု ခော ဘဂဝါ ဝိဟာရေန ဧတရဟိ ဝိဟရတီ"**တိအာဒိ။

တတ္ထ စ ရူပါဝစရစတုတ္ထဇ္ဈာနံ ကောသဇ္ဇာဒီနံ ဟရိပန္ထိကမ္မောနံ သုဝိဒူရဘာဝတော ဣဒ္ဓိယာ မူလဘူတေဟိ အနောဏမနာဒီဟိ သောဠသဟိ တေအနဓမ္မေဟိ သမန္နာဂမနတော အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တံ သယံ အနိဉ္ဇနဋ္ဌေန အာနေဉ္ဇန္တိ ဝုစ္စတိ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ –

"အနောဏတံ စိတ္တံ ကောသဇ္ဇေ န ဣဉ္ဇတီတိ အာနေဉ္ဇံ။ အနုဏ္ဏတံ စိတ္တံ ဥဒ္ဓစ္စေ န ဣဉ္ဇတီတိ အာနေဉ္ဇံ။ အနဘိရတံ စိတ္တံ ရာဂေ န ဣဉ္ဇတီတိ အာနေဉ္ဇံ။ အနပနတံ စိတ္တံ ဗျာပါဒေ န ဣဉ္ဇတီတိ အာနေဉ္ဇံ။ အနိဿိတံ စိတ္တံ ဒိဋ္ဌိယာ န ဣဉ္ဇတီတိ အာနေဉ္ဇံ။ အပ္ပဋိဗဒ္ဓံ စိတ္တံ ဆန္ဒရာဂေ န ဣဉ္ဇတီတိ အာနေဉ္ဇံ။ ဝိပ္ပမုတ္တံ စိတ္တံ ကာမရာဂေ န ဣဉ္ဇတီတိ အာနေဉ္ဇံ။ ဝိသံယုတ္တံ စိတ္တံ ကိလေသေ န ဣဉ္ဇတီတိ အာနေဉ္ဇံ။ ဝိမရိယာဒိကတံ စိတ္တံ ကိလေသမရိယာဒာယ န ဣဉ္ဇတီတိ အာနေဉ္ဇံ။ ဧကတ္တဂတံ စိတ္တံ နာနတ္တကိလေသေ န ဣဉ္ဇတီတိ အာနေဉ္ဇံ။ သဒ္ဓာယ ပရိဂ္ဂဟိတံ စိတ္တံ အဿဒ္ဓိယေ န ဣဉ္ဇတီတိ အာနေဉ္ဇံ။ ဝီရိယေန ပရိဂ္ဂဟိတံ စိတ္တံ ကောသဇ္ဇေ န ဣဉ္ဇတီတိ အာနေဉ္ဇံ။ သတိယာ ပရိဂ္ဂဟိတံ စိတ္တံ ပမာဒေ န ဣဉ္ဇတီတိ အာနေဉ္ဇံ။ သမာဓိနာ ပရိဂ္ဂဟိတံ စိတ္တံ ဥဒ္ဓစ္စေ န ဣဉ္ဇတီတိ အာနေဉ္ဇံ။ ပညာယ ပရိဂ္ဂဟိတံ စိတ္တံ အဝိဇ္ဇာယ န ဣဉ္ဇတီတိ အာနေဉ္ဇံ။ ဩဘာသဂတံ စိတ္တံ အဝိဇ္ဇန္ဓကာရေ န ဣဉ္ဇတီတိ အာနေဉ္ဇ"န္တိ။

ရူပါဝစရစတုတ္ထဇ္ဈာနမေဝ စ ရူပဝိရာဂဘာဝနာဝသေန ပဝတ္တိတံ, အာရမ္မဏဝိဘာဂေန စတုဗ္ဗိဓံ အရူပါဝစရဇ္ဈာနန္တိ ဧတေသံ ပဉ္စန္နံ ဈာနာနံ အာနေဉ္ဇတေဟာရော။ တေသံ ယံ ကိဉ္စိ ပါဒကံ ကတွာ သမာပန္နာ အရဟတ္တဖလသမာပတ္တိ အာနေဉ္ဇသမာဓီတိ ဟေရာဏာ။

အဘိက္ကန္တာယာ တိ အတိတာယ။ **နိက္ခန္တေ** တိ နိဂ္ဂတေ, အပဂတေတိ အတ္ထော။ **တုဏှီ အဟောသီ**တိ ဘဂဝတ အရိယေန တုဏှီဘာဝေန တုဏှီ အဟောသိ။ **ဥဒ္ဓသ္တေ အရုဏေ** တိ ဥဂ္ဂတေ အရုဏေ, အရုဏော နာမ ပုရတ္ထိမဒိသာယ သူရိယောဒယတော ပုရေတရမေဝ ဥဋ္ဌိတောဘာသော။ **နန္ဒိမုခိယာ** တိ ရတ္တိယာ အရုဏသ္သ ဥဂ္ဂတတ္တာ ဧဝ အရုဏပ္ပဘာယ သူရိယာလောကူပဇီဝိနော သတ္တေ နန္ဒာပနမုခိယာ ဝိယ ရတ္တိယာ ဇာတာယ, ဝိဘာယမာနာယာတိ အတ္ထော။

တမ္ဟာ သမာဓိမ္ဟာ ဝုဋ္ဌဟိတွာ တိ ယထာပရိစ္ဆေဒံ တတော အာနေဉ္ဇသမာဓိတော အရဟတ္တဖလသမာပတ္တိတော ဥဋ္ဌာယ။ **သစေ ခော တွံ, အာနန္ဒ, ဇာနေယျာသိ** တိ ဘဂဝါ "ဣမေ စ ဘိက္ခူ တွေကံ ကာလံ ဣမိနာ နာမ သမာပတ္တိသုခေန ဝီတိနာမေန္တီ"တိ, အာနန္ဒ, ယဒိ တွံ ဇာနေယျာသိ။ **တွေကမ္ပိ တေ နပ္ပဋိဘာသေယျာ** တိ လောကိယပဋိသမ္ဘိဒါနံ သန္ဓာယ ယဒိဒံ တေ "အဘိက္ကန္တာ, ဘန္တေ, ရတ္တီ"တိအာဒိနာ တိက္ခတ္တုံ ပဋိဘာနံ ဥပဋ္ဌိတံ, တယိဒံ တွေကမ္ပိ တေ န ဥပဋ္ဌဟေယျ။ ယသ္မာ စ ခော တွံ, အာနန္ဒ, သေက္ခော အသေက္ခံ သမာပတ္တိဝိဟာရံ န ဇာနာသိ, တသ္မာ မံ ဣမေသံ ဘိက္ခူနံ လောကိယပဋိသမ္ဘိဒါနံ ကာရေတုံ ဥဿုက္ကံ အာပဇ္ဇိ။ အဟံ ပန ဣမေဟိ ဘိက္ခူဟိ သဒ္ဓိံ လောကုတ္တရပဋိသမ္ဘိဒါနေနေဝ တိယာမရတ္တိံ ဝီတိနာမေသိန္တိ ဒဿေန္တော ဘဂဝါ အာဟ – **"အဟဉ္စ, အာနန္ဒ, ဣမာနိ စ ပဉ္စ ဘိက္ခုသတာနိ သဗ္ဗေဝ အာနေဉ္ဇသမာဓိနာ နိသီဒိမ္ဟာ"** တိ။

တေမတ္ထံ ဝိဒိတ္ဝာ တိ တေ တေသံ ဘိက္ခူနံ အတ္တနာ သမံ အာနေဉ္ဇသမာဓိသမာပဇ္ဇနသမတ္ထတာသင်္ခာတံ ဝသီဘာဝတ္ထံ သဗ္ဗာကာရတော ဝိဒိတ္ဝာ။ **ဣမံ ဥဒာနန္တိ** ဣမံ တေသံ ဘိက္ခူနံ အနဝသေသရာဂါဒိပ္ပဟာနသံသိဒ္ဓိတာဒိ သဘာဝဒီပနံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ။

တတ္ထ **ယဿ ဇိတော ကာမကဏ္ဍကော** တိ ကုသလပက္ခဝိဇ္ဈနဋ္ဌေန ကဏ္ဍကဘူတော ကိလေသကာမော ယေန အရိယပုဂ္ဂလေန အနဝသေသံ ဇိတော ပဟီနော, တေနေဝဿ အနုနယာဘာဝံ ဒဿေတိ။ ''ကာမကဏ္ဍကော''တိပိ ပဌော။ တဿတ္ထော – ကာမေ ကဏ္ဍကော ကဏ္ဍကဋ္ဌာနိယော သကလော ဝတ္ထုကာမော ယဿ ဇိတောတိ။ ဇယော စ ဿ တပ္ပဋိဗဒ္ဓဆန္ဒရာဂပ္ပဟာနေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော, တေန တေသံ အနာဂာမိမဂ္ဂေ ဝုတ္တော ဟောတိ ။ အက္ကော သော စ ဇိတောတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ဝဓော စ ဗန္ဓနဉ္စာ** တိ တွောပိ သေဝ နယော။ တေသု အက္ကောသဇယေန ဝစီဒုစ္စရိ တာဘာဝတေ, ဣတရေန ကာယဒုစ္စရိတာဘာဝတေ ဒဿိတော။ တေန တံနိမိတ္တကဿ ဗျာပာဒဿ အနဝသေသပ္ပ ဟာနေန တတိယမဂ္ဂေ ဝုတ္တော ဟောတိ။ အထ တ အက္ကောသာဒိဇယဝစနေန တတိယမဂ္ဂေ ဝုတ္တော ဟောတိ, အက္ကောသာဒီနံ အစ္စန္တခမနံ တတ္ထ ပကာသိတံ ဟောတိ, ဥဘယထာပိ နေသံ ဝိရောဓာဘာဝံ ဒဿေတိ။ **ပဗ္ဗတော ဝိယ သော ဌိတော အနေဇော**တိ ဧဇာ ဝုစ္စတိ စလနကိလေသပရိပန္ထော, ဧဇာဟေတူနံ အဝသေသကိလေသာနံ အဘာဝေ န အနေဇော, အနေဇတ္တာယေဝ သဗ္ဗကိလေသေဟိ ပရတဒတတေဟိ စ အကမ္ပနီယတ္တာ ဌိတော ကေဠနပဗ္ဗတသဒိ သော။ **သုခဒုက္ခေသု န ဝေဓတိ သ ဘိက္ခု** တိ သော ဘိန္နကိလေသော ဘိက္ခု သုခဒုက္ခနိမိတ္တံ န ကမ္ပတီတိ ဟေဋ္ဌာ ဝု တ္တနယေနေဝ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဣတိ ဘဂဝါ တေသံ ပဉ္စသတာနံ ဘိက္ခူနံ အရဟတ္တာဓိဂမေန တာဒိဘာဝပ္ပ တ္တိံ ဧကဇ္ဈံ ကတွာ ဧကပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသီတိ။

တတိယသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄. သာရိပုတ္တသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၄. စတုတ္ထေ **ပရိမုခံ သတိံ ဥပဋ္ဌပေတွာ** တိ အာရမ္မဏာဘိမုခံ သတိံ ဌပယိတွာ မုခသမီပေ ကတွာ။ တထာ ဟိ ဝိဘင်္ဂေ ဝုတ္တံ –

''အယံ သတိ ဥပဋ္ဌိတာ ဟောတိ သုပဋ္ဌိတာ နာသိကဂ္ဂေ ဝါ မုခနိမိတ္တေ ဝါ, တေန ဝုစ္စတိ ပရိမုခံ သတိံ ဥပဋ္ဌပေတွာ''တိ (ဝိဘ. ၅၃၇)။

အထ ဝါ **''ပရီ**တိ ပရိဂ္ဂဟဋ္ဌော, **မုခန္တိ** နိယျာနဋ္ဌော, **သတီ**တိ ဥပဋ္ဌာနဋ္ဌော, တေန ဝုစ္စတိ 'ပရိမုခံ သတိ'''န္တိ။ ဧဝံ ပဋိသမ္ဘိဒါယံ (ပဋိ. မ. ၁.၁၆၄) ဝုတ္တနယေနပေတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ တတြာယံ သင်္ခေပတ္ထော – ပရိဂ္ဂဟိတနိယျာနသတိံ ကတွာတိ။ နိယျာနန္တိ စ သတိယာ ဩကဟိတဗ္ဗံ အာရမ္မဏံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တွေ စ ပုရိမော ပစ္ဆိမော စ အတ္ထော သဗ္ဗသင်္ဂါဟကဝသေန, ဣတရော သမာပတ္တိယာ ပုဗ္ဗဘာဂသမန္နာဟာရဝသေန ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ သတီတိ တ သတိသီသေန ဈာနံ ဝုတ္တံ ''ယေ ကာယဂတာသတိံ ပရိဘုဉ္ဇန္တိ''တိအာဒီသု (အ. နိ. ၁.၆၀၀) ဝိယ။ ကတမံ ပန တံ ဈာနန္တိ? ရူပာဝစရစတုတ္ထဇ္ဈာနံ ဟဒကံ ကတွာ သမာပန္နံ အရဟတ္တဖလဈာနံ။ ကထံ ပနေတံ ဇာနိတဗ္ဗန္တိ? အာနေဉ္ဇသမာဓိယောဂေန ထေရဿ သဝိသေသံ နိစ္စလဘာဝံ ကေနစိ အကမ္ပနီယတဉ္စ ပဗ္ဗတောပမာယ ပကာ သေန္တော ဘဂဝါ ဣမံ ဥဒာနံ အဘာသီတိ ကထာယ ဧဝ အယမတ္ထော ဝိညာယတိ။ န စာယံ နိသဇ္ဇာ ထေရဿ သစ္စပ္ ပဋိဝေဓာယ, အထ ခော ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရာယ။ ပုဗ္ဗေယေဝ ဟိ သူကရခတလေဏေ (မ. နိ. ၂.၂၀၁) အတ္တနော ဘာဂိနေယျ ယဿ ဒီဃနခပရိဗ္ဗာဇကဿ ဘဂဝတိ ဓမ္မံ ဒေသေန္တေ အယံ မဟာထေရော သစ္စပ္ပဋိဝေဓကိစ္စံ မတ္ထကံ ပာပေ သီတိ။

တေမတ္ထ န္တိ တေ ထေရဿ အာနေဉ္ဇသမာဓိယောဂေန တာဒိဘာဝပ္ပတ္တိယာ စ ကေနစိ အကမ္ပနီယတာသင် ခာတံ အတ္ထံ သဗ္ဗာကာရတော ဝိဒိတွာ တဒတ္ထဝိဘာဝနံ ဣမံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ။

တတ္ထ **ယထာပိ ပဗ္ဗတော သေလော** တိ ယထာ သိလာမယော ကေဠနသိလာပဗ္ဗတော, န ပံသုပဗ္ဗတော န မိဿ သကပဗ္ဗတောတိ အတ္ထော။ **အစလော သုပ္ပတိဋ္ဌိတော** တိ သုပ္ပတိဋ္ဌိတမူလော ပကတိဝါတေဟိ အစလော အကမ္ပ

နိယော ဟောတိ။ **ဇဝံ မောဟက္ခယာ ဘိက္ခု, ပဗ္ဗတောဝ န ဝေဓတီ** တိ မောဟဿ အနဝသေသပ္ပဟာနာ မောဟမူလကတ္တာ စ သဗ္ဗာကုသလာနံ ပဟီနသဗ္ဗာကုသလော ဘိက္ခု, ယထာ သော ပဗ္ဗတော ပကတိဝါတေဟိ, ဇဝံ လောကဓမ္မေဟိ န ဝေဓတိ န ကမ္ပတိ။ မောဟက္ခယောတိ ဝါ ယသ္မာ နိဗ္ဗာနံ အရဟတ္တဉ္စ ဝုစ္စတိ, တသ္မာ မောဟက္ခယဿ ဟေတု နိဗ္ဗာနဿ အရဟတ္တဿ ဝါ အဓိဂတတ္တာ စတူသု အရိယသစ္စေသု သုပ္ပတိဋ္ဌိတော အသမာပန္နကာလေပိ ယထာဝုတ္တပဗ္ဗတော ဝိယ န ကေနစိ ဝေဓတိ, ပဂေဝ သမာပန္နကာလေတိ အဓိပ္ပာယော။

စတုတ္ထသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၅. မဟာမောဂ္ဂလ္လာနသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၅. ပဉ္စမေ **ကာယဂတာယ သတိယာ**တိ ကာယာနုပဿနာဝသေန ကာယေ ဂတာယ ကာယာရမ္မဏာယ သတိယာ, ဣတ္ထမ္ဘူတလက္ခဏေ ကရဏဝစနံ ။ **အဇ္ဈတ္တ**န္တိ ဣဓ အဇ္ဈတ္တံ နာမ နိယကဇ္ဈတ္တံ, တသ္မာ အတ္တနိ အတ္တသန္တာနေတိ အတ္ထော။ အထ ဝါ ယသ္မာ ကမ္မဋ္ဌာနဘူတော ကေသာဒိကော ဒွတ္တိံသကောဋ္ဌာသသမုဒာယော ဣဓ ကာယောတိ အဓိပ္ပေတော, တသ္မာ အဇ္ဈတ္တန္တိ ပဒဿ ဂောစရဇ္ဈတ္တန္တိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **သူပဋ္ဌိတာယာ**တိ နိယကဇ္ဈတ္တဘူတေ ဂောစရဇ္ဈတ္တဘူတေ ဝါ ကာယေ သုဋ္ဌု ဥပဋ္ဌိတာယ။ ကာ ပနာယံ သတိ, ယာ "အဇ္ဈတ္တံ သူပဋ္ဌိတာ"တိ ဝုတ္တာ? ယ္ဝါယံ ဘဂဝတာ "အတ္ထိ ဣမသ္မိံ ကာယေ ကေသာ လောမာ"တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၂.၃၇၇; မ. နိ. ၁.၁၁၀; ခု. ပ. ၃.ဒွတ္တိံသာကာရ) အဇ္ဈတ္တကေသာဒိကော ဒွတ္တိံသာကာရော ကာယော ဝုတ္တော, တတ္ထ ယာ ပဋိကူလမနသိကာရံ ပဝတ္တေန္တဿ ဥပစာရပ္ပနာဝသေန ကာယေ ဥပဋ္ဌိတာ သတိ, သာ "ကာယဂတာ သတီ"တိ ဝုစ္စတိ။ ယထာ စာယံ, ဇဝံ အာနာပာနစတုက္ကရိယာပထသတိသမ္ပဇညာနံ ဝသေန ဥဒ္ဓုမာတကဝိနီလကာဒိဝသေန စ မနသိကာရံ ပဝတ္တေန္တဿ ယထာရဟံ ဥပစာရပ္ပနာဝသေန ကာယေ ဥပဋ္ဌိတာ သတိ "ကာယဂတာ သတီ"တိ ဝုစ္စတိ။ ဣဓ ပန အဇ္ဈတ္တံ ကာယဂတာ သတိ ပထဝီအာဒိကာ စတဿော ဓာတုယော သသမ္ဘာရသင်္ခေပာဒီသု စတူသု ယေန ကေနစိ ဧကေနာကာရေန ဝဝတ္ထပေတွာ တေသံ အနိစ္စာဒိလက္ခဏသလ္လက္ခဏဝသေန ဥပဋ္ဌိတာ ဝိပဿနာသမ္ပယုတ္တာ သတိ "ကာယဂတာ သတီ"တိ အဓိပ္ပေတာ။ ထေရော ပန တထာ ဝိပဿိတွာ အတ္တနော ဖလသမာပတ္တိမေဝ သမာပဇ္ဇိတွာ နိသီဒိ။ ဣဓာပိ ကထာယ ဇဝံ ဣမဿ အတ္ထဿ ဝိညာတဗ္ဗတာ "န စာယံ နိသဇ္ဇာ"တိအာဒိနာ ဝုတ္တနယာနုသာရေန ယောဇေတဗ္ဗာ။

ဇတမတ္ထ န္တိ ဇတံ ထေရဿ စတုဓာတုဝဝတ္ထာနမုခေန ကာယာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာနေန ဝိပဿနံ ဩဂါဟေတွာ ဖလသမာပတ္တိသမာပဇ္ဇနသင်္ခါတံ အတ္ထံ ဝိဒိတွာ။ **ဣမံ ဥဒာန**န္တိ ဣမံ သတိပဋ္ဌာနဘာဝနာယ နိဗ္ဗာနာဓိဂမဒီပကံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ။

တတ္ထ **သတိ ကာယဂတာ ဥပဋ္ဌိတာ** တိ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တလက္ခဏာ သတိ သဒ္ဓာပုဗ္ဗင်္ဂမာနံ သမာဓိဝီရိယပညာနံ ယထာသကံ ကိစ္စနိပ္ဖာဒနေန သဟာယဘာဝံ အာပန္နတ္တာ ပဟီနပ္ပဋိပက္ခာ တတော ဧဝ တိက္ခဝိသဒဘူတာ စ ယထာဝုတ္တကာယသံဝဏ္ဏနာဝသေန ဧကတ္တသမောသရဏဝသေန စ အဝိပရီတသဘာဝံ သလ္လက္ခေန္တီ ဥပဂန္တွာ ဌိတာ ဟောတိ, ဇတေန ကာယသင်္ခါတာနံ စတုန္နံ ဓာတူနံ တန္နိဿိတာနဉ္စ ဥပာဒာရူပါနံ သလ္လက္ခဏဝသေန, ပစ္စယေ ဝဝတ္ထပေတွာ တတော ပရံ တေသံ အနိစ္စာဒိလက္ခဏသလ္လက္ခဏဝသေန စ ပဝတ္တံ ဉာဏပရမ္ပရာဂတံ သတိံ ဒဿေတိ, သတိသီသေန ဝါ တံသမ္ပယုတ္တံ ပရိညာတ္တယပရိယာပန္နဉာဏပရမ္ပရမေဝ ဒဿေတိ။ **ဆသု ဖဿာယတနေသု သံဝုတော**တိ ယထာဝုတ္တာယ ကာယေ ဥပဋ္ဌိတာယ သတိယာ သမန္နာဂတော စက္ခာဒီသု ဖဿဿ ကာရဏဘူတေသု ဆသု ဒွာရေသု ကာယာနုပဿနာယ အဘာဝိတာယ ဥပ္ပဇ္ဇနာရဟာနံ အဘိဇ္ဈာဒီနံ တဿာ ဘာဝိတတ္တာ ဉာဏပ္ပဝတ္တိံ ပဋိဝေဓေန္တော တေ ပိဒဟန္တော "တတ္ထ သံဝုတော"တိ ဝုစ္စတိ, ဇတေန ဉာဏသံဝရံ ဒဿေတိ။

သတတံ ဘိက္ခု သမာဟိတောတိ သော ဘိက္ခု ဇဝံ ဥပဋ္ဌိတဿတိ သဗ္ဗတ္ထ စ သံဝုတော ပုထုတ္တာရမ္မဏေ စိတ္တံ အဝိဿဇ္ဇေတွာ အနိစ္စာဒိဝသေန သမ္မသန္တော ဝိပဿနံ ဥဿုက္ကာပေတွာ ဉာဏေ တိက္ခေ သူရေ ဝဟန္တေ ဝိပဿနာသမာဓိနာ တာဝ သတတံ နိရန္တရံ သမာဟိတော အနုလောမဉာဏာနန္တရံ ဂောတြဘုဉာဏောဒယတော ပဋ္ဌာယ။ **ဇညာ နိဗ္ဗာနမတ္တနော** တိ အညေသံ ပုထုဇ္ဇနာနံ သုပိနန္တေပိ အဂေါစရဘာဝတော, အရိယာနံ ပန တဿ တ

သ္သေဝ အာဝေဏိကတ္တာ အတ္တသဒိသတ္တာ စ ''အတ္တာ''တိ လဒ္ဓတေဟာရသ္သ မဂ္ဂဖလဉာဏသ္သ သာတိသယဝိသ ယဘာဝတော ကေန္တသုခာဝဟံ နိဗ္ဗာနံ အသင္ခတဓာတု ''အတ္တနော''တိ ဝုတ္တံ, တံ နိဗ္ဗာနံ ဧညာ ဇာနေယျ, မဂ္ဂဖလဉာ ဏေဟိ ပဋိဝိဇ္ဈေယျ, သစ္ဆိကရေယျာတိ အတ္ထော။ ဧတေန အရိယာနံ နိဗ္ဗာနေ အဓိမုတ္တတံ ဒဿေတိ။ အရိယာ ဟိ အဓိစိတ္တပ္ပဝတ္တိကာလေပိ ယေဘုယျေန နိဗ္ဗာနေ နိန္နပေါဏပဗ္ဘာရဘာဝေန ဝိဟရန္တိ။ ဧတ္ထ စ ယသ္သ သတိ ကာယဂတာ ဥပဋ္ဌိတာ, သော ဘိက္ခု ဆသု ဖဿာယတနေသု သံဝုတော, တတော ဧဝ သတတံ သမာဟိတော အတ္တပစ္စက္ခ ကရဏေန နိဗ္ဗာနံ အတ္တနော ဇာနေယျာတိ ဧဝံ ကထာပဒာနံ သမ္ဗန္ဓော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဧဝံ ကာယာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာနမုခေန ယာဝ အရဟတ္တာ ကေဿ ဘိက္ခုနော နိယျာနမဂ္ဂံ ဒဿေတိ ဓမ္မရာဇာ။

အပရော နယော – **သတိ ကာယဂတာ ဥပဋ္ဌိတာ** တိ ဧတေန ကာယာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာနံ ဒဿေတိ။ **ဆသု ဖဿာယတနေသု သံဝုတော**တိ ဖဿော အာယတနံ ကာရဏံ ဧတေသန္တိ ဖဿာယတနာနိ, တေသု ဖဿာယတနေသု။ ဖဿဟေတုကေသု ဖဿပစ္စယာ နိဗ္ဗတ္တေသု ဆသု စက္ခုသမ္ဖဿဇာဒိဝေဒယိတေသု တဏှာဟာဒီနံ အပ္ပဝတ္တိယာ သံဝုတော, ဧတေန ဝေဒနာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာနံ ဒဿေတိ။ **သတတံ ဘိက္ခု သမာဟိတော**တိ သတတံ နိစ္စကာလံ နိရန္တရံ ဝိက္ခေပဟာဘာဝတော သမာဟိတော ဘိက္ခု။ သော စာယံ အဝိက္ခေပေါ သဗ္ဗသော သတိပဋ္ဌာနဘာဝနာယ မတ္ထကပ္ပတ္တာယ ဟောတိ။ သမ္မသန္တော ဟိ အတီတာဒိဘေဒဘိန္နေသု ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓေသု အနဝသေသတော ဝ ပရိဂ္ဂဟေတွာ သမ္မသတီတိ။ ဧတေန သေသသတိပဋ္ဌာနေ ဒဿေတိ။ **ဧညာ နိဗ္ဗာနမတ္တနော** တိ ဧဝံ စတုသတိပဋ္ဌာနဘာဝနံ မတ္ထကံ ပာပေတွာ ဌိတော ဘိန္နကိလေသော ဘိက္ခု အတ္တနော ကိလေသနိဗ္ဗာနံ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏေန သယမေဝ ဇာနေယျာတိ အတ္ထော။

အထ ဝါ **သတိ ကာယဂတာ ဥပဋ္ဌိတာ** တိ အတ္တနော ပရေသဉ္စ ကာယဿ ယထာသဘာဝပရိညာဒီပနေန ထေရဿ သ သတိဝေပုလ္လပ္ပတ္တိ ဒီပိတာ။ **ဆသု ဖဿာယတနေသု သံဝုတော** တိ စက္ခာဒီသု ဆသု ဒွာရေသု အစ္စန္တသံဝရ ဒီပနေန သတတဝိဟာရိဝသေန ထေရဿ သမ္ပဇညပ္ပကာသိနီ ပညာဝေပုလ္လပ္ပတ္တိ ဒီပိတာ။ **သတတံ ဘိက္ခု သမာ ဟိတော**တိ သမာပတ္တိဗဟုလတာဒဿနေန နတနုပုဗ္ဗဝိဟာရသမာပတ္တိယော ဒဿိတာ။ ဧဝံဘူတော ပန ဘိက္ခု **ဧညာ နိဗ္ဗာနမတ္တနော**တိ ကတကိစ္စတ္တာ ဥတ္တရိ ကရဏီယာဘာဝတော ကေဝလံ အတ္တနော အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာနမေဝ ဇာ နေယျ စိန္တေယျ, အညမ္ပိ တဿ စိန္တေတဗ္ဗံ နတ္ထီတိ အဓိပ္ပါယော။

ပဌမသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၆. ပိလိန္ဒဝစ္ဆသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၆. ဆဋ္ဌေ **ပိလိန္ဒဝစ္ဆော** တိ **ပိလိန္ဒော** တိဿ နာမံ, **ဝစ္ဆော** တိ ဂေါတ္တဝသေန ထေရံ သဉ္ဇာနန္တိ။ **ဝသလဝာ ဒေန သမုဒာစရတီ**တိ ''ဧဟိ, ဝသလ, အပေဟိ, ဝသလာ''တိအာဒိနာ ဘိက္ခူ ဝသလဝါဒေန ဝေါဟရတိ အာလပတိ။ **သမ္ဗ ဟုလာ ဘိက္ခူ**တိ ဗဟူ ဘိက္ခူ။ တေ ထေရံ တထာ သမုဒာစရန္တံ ဒိသွာ ''အရဟာဝ သမာနော အပ္ပဟီနတသနတ္တာ ဧဝံ ဘဏတီ''တိ အဇာနန္တာ ''ဒေါသန္တရော မညေ အယံ ထေရော ဧဝံ သမုဒာစရတီ''တိ စိန္တေတွာ ဥဇ္ဈာပနာဓိပ္ပါယာ တံ တတော ဝုဋ္ဌာပေတုံ ဘဂဝတော အာရောစေသုံ။ တေန ဝုတ္တံ – ''အာယသ္မာ, ဘန္တေ, ပိလိန္ဒဝစ္ဆော ဘိက္ခူ ဝသ လဝါဒေန သမုဒာစရတီ''တိ။ ကေစိ ပနာဟု – ''ဣမံ ထေရံ ဘိက္ခူ 'အရဟာ'တိ သဉ္ဇာနန္တိ, အယဉ္စ ဘိက္ခူ ဖရုသဝ စနေန ဧဝံ သမုဒာစရတိ, 'အဘူတော ဧဝ နု ခေါ ဣမဿ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မော'တိ တသနာဝသေန တဿ တထာ သ မုဒာစာရံ အဇာနန္တာ အရိယဘာဝဉ္စဿ အသဒ္ဒဟန္တာ ဥဇ္ဈာနသညိနော ဘဂဝတော တမတ္ထံ အာရောစေသု''န္တိ။ ဘဂဝါ ထေရဿ ဒေါသန္တရာဘာဝံ ပကာသေတုကာမော ဧကေန ဘိက္ခုနာ တံ ပက္ကောသာပေတွာ သမ္မုခါ တဿ ''ပုဗ္ဗာစိဏ္ဏဝသေနာယံ တထာ သမုဒာစရတိ, န ဖရုသဝစနာဓိပ္ပါယော''တိ အာဟ။ တေန ဝုတ္တံ – **''အထ ခေါ ဘဂဝါ အညတရံ ဘိက္ခုံ အာမန္တေသီ''**တိအာဒိ။

တတ္ထ **ပုဗ္ဗေနိဝါသံ မနသိ ကရိတွာ** တိ သတ္ထာ ''သစ္စံ ကိရ တွံ, ဝစ္ဆ, ဘိက္ခူ ဝသလဝါဒေန သမုဒာစရ သီ''တိ ထေရံ ပုစ္ဆိတွာ တေန ''ဧဝံ, ဘန္တေ''တိ ဝုတ္တေ ''အယံ ဝစ္ဆော ကိလေသဝသေန ဝသလဝါဒံ န ပရိစ္စဇ တိ, ကိံ နု ခေါ အတီတေသုပိ အတ္တဘာဝေသု ဗြာဟ္မဏဇာတိကော အဟောသီ''တိ အာဝဇ္ဇေန္တော ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏေ

န သဗ္ဗညုတညာဏေန တ တဿ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အတီတာသု ဇာတီသု နိဝုတ္ထက္ခန္ဓသန္တာနံ မနသိ ကရိတ္ဝာ ဟတ္ထတ လေ ဌပိတံ အာမလကံ ဝိယ ပစ္စက္ခကရဏဝသေန အတ္တနော မနသိ ကတ္ဝာ။ **ဘိက္ခူ အာမန္တေသီ** တိ တေ ဘိက္ခူ သညာ ပေတုံ အာလပိ, အဘာသိ။ တေန ဝုတ္တံ **"မာ ခော တုမှေ, ဘိက္ခဝေ"** တိအာဒိ။

တတ္ထ **မာ**တိ ပဋိသေဓေ နိပါတော, တဿ "ဥဇ္ဈာယိတ္ထာ"တိ ဣမိနာ သမ္ဗန္ဓော။ **မာ ဥဇ္ဈာယိတ္ထာ** တိ မာ ဟေဋ္ဌာ ကတ္ဝာ စိန္တယိတ္ထ, ဩလောကယိတ္ထာတိ အတ္ထော။ **ဝဇ္ဇီသု ဘိက္ခုနော** တိ စ ဥဇ္ဈာယနဿ ဥဿုယ နတ္ထတ္တာ သမ္ပဒာနဝစနံ။ ဣဒာနိဿ အနုဇ္ဈာယိတဗ္ဗေ ကာရဏံ ဒဿေန္တော **"နှ, ဘိက္ခဝေ, ဝဇ္ဇော အေသန္တ တရော ဘိက္ခူ ဝဿလတဒေန သမုအာစရတီ"**တိ အာဟ။ တဿတ္ထော – ဘိက္ခဝေ, အယံ ဝဇ္ဇော အေသန္တရော အေသစိတ္တော အေသေန ဗျာဟဒေန ဒူသိတစိတ္တော ဟုတ္ဝာ ဘိက္ခူ ဝဿလတဒေန န သမုအာစရတိ , မင္ဂေနေဝ စ သ္သ ဗျာဟအေ သမုဋ္ဌာတိတော။ ဇံ အအေသန္တရတ္တေပိ တဿ တထာ သမုအာစာရဿ ပုရိမဇာတိသိဒ္ဓံ ကာ ရဏံ ဒဿေန္တော **"ဝဇ္ဇဿ, ဘိက္ခဝေ"** တိအာဒိမာဟ။

တတ္ထ **အဗ္ဗောကိဏ္ဏာနိ** တိ ခတ္တိယာဒိဇာတိအန္တရေဟိ အတေမိဿာနိ အနန္တရိတာနိ။ **ပဉ္စ ဇာတိသတာနိ ဗ္ဗ ရာဟ္မဏကုလေ ပစ္စာဇာတာနီ**တိ သဗ္ဗာနိ တာနိ ဝဇ္ဇဿ ပဉ္စ ဇာတိသတာနိ ပဋိပာဋိယာ ဗ္ရာဟ္မဏကုလေ ဧဝ ဇာတာနိ, အဟေသုန္တိ အတ္ထော။ **သော တဿ ဝဿလတအော ဒီဃရတ္တံ သမုအာစိဏ္ဏော** တိ ယော တေရဟိ ခီဏာ သဝေနပိ သတာ ပဝတ္တိယတိ, သော တဿ ဝဇ္ဇဿ ဘိက္ခုနော ဝဿလတအော ဒီဃရတ္တံ ဣတော ဇာတိတော ပဋ္ဌာ ယ ဥဒ္ဓံ အာရောဟနဝသေန ပဉ္စဇာတိသတမတ္တံ ကာလံ ဗ္ရာဟ္မဏဇာတိကတ္တာ သမုအာစိဏ္ဏော သမုအာစရိတော အဟောသိ။ ဗ္ရာဟ္မဏာ ဟိ ဇာတိသိဒ္ဓေန မာနေန ထဒ္ဓာ အညံ ဝဿလတဒေန သမုအာစရန္တိ။ "အဇ္ဈာစိဏ္ဏော"တိပိ ပဌန္တိ, သော ဧဝ အတ္ထော။ **တေနာ**တိ တေန ဒီဃရတ္တံ တထာ သမုအာစိဏ္ဏဘာဝေန, ဧတေနဿ တထာ သမုအာစာ ရဿ ကာရဏံ တသနာတိ ဒဿေတိ။ ကာ ပနာယံ တသနာ နာမ? ယံ ကိလေသရဟိတဿာပိ သန္တာနေ အပ္ပဟီန ကိလေသာနံ သမာစာရသဒိသသမာစာရဟေတုဘူတံ, အနာဒိကာလဘာဝိတေဟိ ကိလေသေဟိ အာဟိတံ သာမတ္ထိယမတ္ဝ တံ, တထာရူပ အဓိမုတ္တီတိ ဝဒန္တိ။ တံ ပနေတံ အဘိနီဟာရသမ္ပတ္တိယာ ဉေယျာဝရဏပ္ပဟာနဝသေန ယတ္ထ ကိလေသာ ပဟီနာ, တတ္ထ ဘဂဝတော သန္တာနေ နတ္ထိ။ ယတ္ထ ပန တထာ ကိလေသာ န ပဟီနာ, တတ္ထ သာဝကာနံ ပစ္စ စေကဗုဒ္ဓာနဉ္စ သန္တာနေ အတ္ထိ, တတော တထာဂတောဝ အနာဝရဏဉာဏဒဿနော။

တေမတ္တံ ဝိဒိတ္ဝာ တိ ဇံ အာယသ္မတော ပိလိန္ဒဝစ္ဆဿ သတိပိ ဝဿလသမုအာစာရေ အေသန္တရာဘာဝသ င္ခာတံ အတ္ထံ ဝိဒိတ္ဝာ။ **ဣမံ ဥအာနန္တိ** တဿ အင်္ဂဖလာဓိဂမဝိဘာဝနံ ဣမံ ဥအာနံ ဥအာနေသိ။

တတ္ထ **ယမှိ န မာယာ ဝသတိ န မာနော**တိ ယသ္မိံ အရိယပုဂ္ဂလေ သန္တအေသပ္ပဋိစ္ဆာဒနလက္ခဏာ မာယာ, "သေယျောဟမသ္မီ"တိအာဒိနာ သမ္ပဂ္ဂဟဝသေန ပဝတ္တော ဥဏ္ဏတိလက္ခဏော မာနော စ န ဝသတိ, မဂ္ဂေန သ မုဋ္ဌာတိတတ္တာ န ပဝတ္တတိ န ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ **ယော ဝီတလောဘော အမမော နိရာသော**တိ ယော စ ရာဂါဒိပရိယာယဝ သေန ပဝတ္တဿ အာရမ္မဏဂ္ဂဟဏလက္ခဏဿ လောဘဿ သဗ္ဗထာ ဝိဂတတ္တာ ဝီတလောဘော, တတော ဧဝ ရူပါဒီသု ကတ္ထစိ မမာယနာဘာဝတော အမမော အပရိဂ္ဂဟော, အနာဂတာနမ္ပိ ဘဝါဒီနံ အနာသီသနတော နိရာသော။ **ပ နုဏ္ဏကောဓော**တိ ကုဇ္ဈနလက္ခဏဿ ကောဓဿ အနာဂမိမဂ္ဂေန သဗ္ဗသော ပဟီနတ္တာ ပနုဏ္ဏကောဓော သမု စ္ဆိန္နာဃာတော။ **အဘိနိဗ္ဗုတတ္တော** တိ ယော ဧဝံ မာယာမာနလောဘကောဓာနံ သမုစ္ဆိန္နတ္တာ တဒေကဋ္ဌတာယ သဗ္ ဗဿ သံကိလေသပက္ခဿ သုပ္ပဟီနတ္တာ သဗ္ဗသော ကိလေသပရိနိဗ္ဗာနေန အဘိနိဗ္ဗုတစိတ္တော သီတိဘူတော။ **သော ဗ္ရာဟ္မဏော သော သမဏော သ ဘိက္ခူ** တိ သော ဧဝရူပော ခီဏာသဝော သဗ္ဗသော ဗာဟိတပာပတ္တာ ဗ္ရာဟ္မ ဏော, သော ဧဝ သမိတပာပတ္တာ သမစရိယာယ စ သမဏော, သော ဧဝ စ သဗ္ဗသော ဘိန္နကိလေသတ္တာ ဘိက္ခု နာမ။ ဇံ ဘူတော စ, ဘိက္ခဝေ, ဝဇ္ဇော သော ကထံ အေသန္တရော ကိဉ္စိ ကာယကမ္မာဒိံ ပဝတ္တေယျ, ကေဝလံ ပန တသနာ ယ အပ္ပဟီနတ္တာ ဝဿလတဒေန သမုအာစရတီတိ။

ဆဋ္ဌသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၇. သက္ကုဒါနသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၇. သတ္တမေ **သတ္တာဟံ ဧကပလ္လင္ကေန နိသိန္နော ဟောတိ အညတရံ သမာဓိံ သမာပဇ္ဇိတွာတိ** ဧတ္ထ ကေစိ တာဝ အာဟု ''အရဟတ္တဖလသမာဓိံ ဣဓ 'အညတရော သမာဓီ'တိ အဓိပ္ပေတော''တိ။ တဉှိ သော အာယသ္မာ ဗဟုလံ သမာပဇ္ဇတိ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရတ္ထံ, ပဟောတိ စ သတ္တာဟမ္ပိ ဖလသမာပတ္တိယာ ဝီတိနာမေတုံ။ တထာ ဟိ ဘဂဝတာ –

> ''အဟံ, ဘိက္ခဝေ, ယာဝဒေ အာကင်္ခာမိ ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ, ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ။ပေ.။ ဝိဟရာမိ။ ကဿပောပိ, ဘိက္ခဝေ, ယာဝဒေ အာကင်္ခတိ ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ။ပေ.။ ဝိဟရတီ''တိ (သံ. နိ. ၂.၁၅၂) –

အာဒိနာ နတနုပုဗ္ဗဝိဟာရဆဠဘိညာဒိဘေဒေ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မေ အတ္တနာ သမသမဋ္ဌာနေ ဌပိတော, န စေတ္ထ ''ယဒိဒံ ထေရော ယမကပာဋိဟာရိယမ္ပိ ကရေယျာ''တိ ဝတ္တဗ္ဗံ သာဝကသာဓာရဏာနံယေဝ ဈာနာဒီနံ အဓိပ္ပေတတ္တာတိ။

ဟေရာဏာ ပနာဟု – **အညတရံ သမာဓိံ သမာပဇ္ဇိတွာ** တိ နိရောဓသမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇိတွာ။ ကထံ ပန နိရောဓသမာပတ္တိ သမာဓီတိ ဝုတ္တာ? သမာဓာနဋ္ဌေန။ ကော ပနာယံ သမာဓာနဋ္ဌော? သမ္မဒေဝ အာဓာတဗ္ဗတာ။ ယာ ဟိ သော ပစ္စနီကဓမ္မေဟိ အကမ္ပနီယာ ဗလပ္ပတ္တိယာ သမထဗလံ ဝိပဿနာဗလဉ္စ ဣမေဟိ ဒွီဟိ ဗလေဟိ, အနိစ္စဒုက္ခာနတ္တနိဗ္ဗိဒါဝိရာဂနိရောဓပဋိနိဿဂ္ဂဝိဝဋ္ဋာနုပဿနာ စတ္တာရိ မဂ္ဂဉာဏာနိ စတ္တာရိ စ ဖလဉာဏာနီတိ ဣမေသံ သောဠသန္နံ ဉာဏာနံ ဝသေန သောဠသဟိ ဉာဏစရိယာဟိ, ပဌမဇ္ဈာနသမာဓိအာဒယော အဋ္ဌ သမာဓီ ဧကဇ္ဈံ ကတွာ ဂဟိတော တေသံ ဥပစာရသမာဓိ စာတိ ဣမေသံ နဝန္နံ သမာဓီနံ ဝသေန နဝဟိ သမာဓိစရိယာဟိ ကာယသင်္ခါရော ဝစီသင်္ခါရော စိတ္တသင်္ခါရောတိ ဣမေသံ တိဏ္ဏံ သင်္ခါရာနံ တတ္ထ တတ္ထ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိယာ တထာ ဝိဟရိတု ကာမေန ယထာဝုတ္တေသု ဌာနေသု ဝသီဘာဝပ္ပတ္တေန အရဟတာ အနာဂါမိနာ တ ယထာဓိပ္ပေတံ ကာလံ စိတ္တစေတသိကသန္တာနဿ သမ္မဒေဝ အပ္ပဝတ္တိ အာဓာတဗ္ဗာ, တဿာ တထာ သမာဓာတဗ္ဗတာ ဣဓ သမာဓာနဋ္ဌော, တေနာယံ ဝိဟာရော သမာဓီတိ ဝုတ္တော, န အဝိက္ခေပဋ္ဌေန။ ဧတေနဿ သမာပတ္တိအတ္ထောပိ ဝုတ္တောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဣမဉှိ နိရောဓသမာပတ္တိံ သန္ဓာယ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂေ –

> ''ကထံ ဒွီဟိ ဗလေဟိ သမန္နာဂတတ္တာ တိဏ္ဏံ သင်္ခါရာနံ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိယာ သောဠသဟိ ဉာဏစရိယာဟိ နဝဟိ သမာဓိစရိယာဟိ ဝသီဘာဝတာယ သညာနိရောဓသမာပတ္တိယာ ဉာဏ''န္တိ (ပဋိ. မ. ၁.၈၃) –

ပုစ္ဆိတွာ ''ဒွီဟိ ဗလေဟီ''တိ ဒွေ ဗလာနိ သမထဗလံ ဝိပဿနာဗလဉ္စ ဝိတ္ထာရော။ သာယံ နိရောဓသမာပတ္တိ ကထာ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၈၆၇ အာဒယော) သံဝဏ္ဏိတာဝ။ ကသ္မာ ပနာယံ ထေရော ဖလသမာပတ္တိံ အသမာပဇ္ဇိတွာ နိရောဓံ သမာပဇ္ဇိ? သတ္တေသု အနုကမ္ပာယ။ အယဉှိ မဟာထေရော သဗ္ဗာပိ သမာပတ္တိယော ဝဠဉ္ဇေတိ, သတ္တာနုဂ္ဂဟေန ပန ယေဘုယျေန နိရောဓံ သမာပဇ္ဇတိ။ တဉှိ သမာပဇ္ဇိတွာ ဝုဋ္ဌိတဿ ကတော အပ္ပကောပိ သက္ကာရော ဝိသေသတော မဟပ္ဖလော မဟာနိသံသော ဟောတီတိ။

ဝုဋ္ဌာသီ တိ အရဟတ္တဖလစိတ္တုပ္ပတ္တိယာ ဝုဋ္ဌာသိ။ နိရောဓံ သမာပန္နော ဟိ အရဟာ စေ အရဟတ္တဖလေန, အနာဂါမီ စေ အနာဂါမိဖလေန ဥပ္ပာဒေန ဝုဋ္ဌိတော နာမ ဟောတိ။

တေန ခေါ ပန သမယေန သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော အာယသ္မတော မဟာကဿပဿ ပိဏ္ဍပာတံ အတုကာမော ဟောတီတိ ကထံ တဿ အတုကာမတာ ဇာတာ? ယာနိ ''တာနိ ပဉ္စမတ္တာနိ ဒေဝတာသတာနီ''တိ ဝုတ္တာနိ, တာ သက္ကဿ ဒေဝရညော ပရိစာရိကာ ကကုဋပါဒိနိယော ပုဗ္ဗေ ''အယျော မဟာကဿပော ရာဇဂဟံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသတိ, ဂစ္ဆထ ထေရဿ အန္နံ ဒေထာ''တိ သက္ကေန ပေသိတာ ဥပဂန္တွာ ဒိဗ္ဗာဟာရံ အတုကာမာ ဌိတာ ထေရေန ပဋိက္ခိတ္တာ ဒေဝလောကမေဝ ဂတာ။ ဣဒါနိ ပုရိမပ္ပဋိက္ခေပံ စိန္တေတွာ ''ကအာစိ ဂဏှေယျာ''တိ သမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌိတဿ ထေရဿ အန္နံ အတုကာမာ သက္ကဿ အနာရောစေတွာ သယမေဝ အာဂန္တွာ ဒိဗ္ဗဘောဇနာနိ ဥပနေန္တိယော ပုရိမနယေနေဝ ထေရေန ပဋိက္ခိတ္တာ ဒေဝလောကံ ဂန္တွာ သက္ကေန ''ကဟံ ဂတတ္ထာ''တိ ပုဋ္ဌာ တမတ္ထံ အာရောစေတွာ ''ဒိန္နော တေ ထေရဿ ပိဏ္ဍပာတော''တိ သက္ကေန ဝုတ္တေ ''ဂဏှိတုံ န ဣစ္ဆတီ''တိ။ ''ကိံ ကထေသီ''တိ? '''ဒုဂ္ဂတာနံ သင်္ဂဟံ ကရိဿာမီ'တိ အာဟ, ဒေဝ''တိ။ ''တုမှေ ဟ ကေနာကာရေန

ဂတာ''တိ? ''ဣမိနာ၀, ဒေ၀တ''တိ။ သက္ကော ''တုမှာဟာဒိသိယော ထေရဿ ပိဏ္ဍပာတံ ကိံ ဒဿန္တီ''တိ? သယံ အ
တုကာမော, ဇရာဇိဏ္ဏော ခဏ္ဍဒန္တော ပလိတကေသော ဩဘဂ္ဂသရီရော မဟလ္လကော တန္တဝါယော ဟုတွာ, သု
ဇမ္ပိ အသုရကညံ တထာရူပိမေ၀ မဟလ္လိကံ ကတွာ, ဧကံ ပေသကာရဝီထိံ မာပေတွာ တန္တံ ပသာရေန္တော အစ္ဆိ,
သုဇာ တသရံ ပူရေတိ။ တေန ဝုတ္တံ – **''တေန ခော ပန သမယေန သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော။ပေ။ တသရံ ပူရေတီ''** တိ။

တတ္ထ **တန္တံ ဝိနာတီ** တိ ပသာရိတတန္တံ ဝိနန္တော ဝိယ ဟောတိ။ **တသရံ ပူရေတီ**တိ တသရဝဋ္ဋိံ ဝဍ္ဍေန္တီ
ဝိယ။ **ယေန သက္ကဿ ဒေဝါနမိန္ဒဿ နိဝေသနံ တေနုပသင်္ကမီ** တိ ထေရော နိတသေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ ''ဒု
ဂ္ဂတဇနသင်္ဂဟံ ကရိဿာမီ''တိ နဂရာဘိမုခော ဂစ္ဆန္တော ဗဟိနဂရေ သက္ကေန မာပိတံ ပေသကာရဝီထိံ ပဋိပဇ္ဇိတွာ
တ ဩလောကေန္တော အဒ္ဒသ ဩလုဂ္ဂဝိလုဂ္ဂဇိဏ္ဏသာလံ တတ္ထ စ တေ ဇာယမ္ပတိကေ ယထာဝုတ္တရူပေ တန္တ
တယကမ္မံ ကရောန္တေ ဒိသွာ စိန္တေသိ – ''ဣမေ မဟလ္လကကာလေပိ ကမ္မံ ကရောန္တိ။ ဣမသ္မိံ နဂရေ ဣမေဟိ
ဒုဂ္ဂတတရာ နတ္ထိ မညေ။ ဣမေဟိ ဒိန္နံ သာကမတ္တမ္ပိ ဂဟေတွာ ဣမေသံ သင်္ဂဟံ ကရိဿာမီ''တိ။ သော တေသံ
ဂေဟာဘိမုခော အဂမာသိ။ သက္ကော တံ အာဂစ္ဆန္တံ ဒိသွာ သုဇံ အာဟ – ''ဘဒ္ဒေ, မယှံ အယျော ဣတော အာဂ
စ္ဆတိ, တံ တွံ အပဿန္တီ ဝိယ တုဏှီ ဟုတွာ နိသီဒ။ ခဏေနေ၀ ဝဉ္စေတွာ ပိဏ္ဍပာတံ ဒဿာမာ''တိ ထေရော
ဂန္တွာ ဂေဟဒွါရေ အဋ္ဌာသိ။ တေပိ အပဿန္တာ ဝိယ အတ္တနော ကမ္မမေ၀ ကရောန္တာ ထောကံ အာဂမယိံသု။ အထ
သက္ကော ''ဂေဟဒွါရေ ဋ္ဌိတော ဧကော ထေရော ဝိယ ခါယတိ, ဥပဓာရေဟိ တာဝ''တိ အာဟ။ ''တုမှေဟ ဂန္တွာ ဥပ
ဓာရေထ, သာမီ''တိ။ သော ဂေဟာ နိက္ခမိတွာ ထေရံ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန ဝန္ဒိတွာ ဥဘောဟိ ဟတ္ထေဟိ ဇဏ္ဏုကာနိ
ဩလုမ္ပိတွာ နိတ္ထုနန္တော ဥဋ္ဌာယ ''ကတရတ္ထေရော နု ခော အယျော''တိ ထောကံ ဩသက္ကိတွာ ''အက္ခီနိ
မေ ဓူမာယန္တီ''တိ ဝတွာ နလာဋေ ဟတ္ထံ ဌပေတွာ ဥဒ္ဓံ ဥလ္လောကေတွာ ''အဟော ဒုက္ခံ အယျော နော မဟာ
ကဿပတ္ထေရော ၀ိရဿံ မေ ကုဋိဒွါရံ အာဂတော။ အတ္ထိ နု ခော ကိဉ္စိ ဂေဟေ''တိ အာဟ။ သုဇာ ထောကံ အာ
ကုလာ ဝိယ ဟုတွာ ''အတ္ထိ, သာမီ''တိ ပဋိဝစနံ အဒါသိ။ သက္ကော, ''ဘန္တေ, လူခံ ဝါ ပဏီတံ ဝါတိ အစိန္တေတွာ
သင်္ဂဟံ နော ကရောထာ''တိ ပတ္တံ ဂဏှိ။ ထေရော ပတ္တံ ဒေန္တော ''ဣမေသံ ဧ၀ ဒုဂ္ဂတာနံ ဇရာဇိဏ္ဏာနံ မယာ
သင်္ဂဟော ကာတဗ္ဗော''တိ စိန္တေသိ။ သော အန္တော ပဝိသိတွာ ဃဋိဩဒနံ နာမ ဃဋိတော ဥဒ္ဓရိတွာ, ပတ္တံ ပူရေ
တွာ, ထေရဿ ဟတ္ထေ ဌပေသိ။ တေန ဝုတ္တံ – **''အဒ္ဒသာ ခော သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော။ပေ။ အဒါသီ''** တိ။

တတ္ထ **ဃဋိယာ**တိ ဘတ္တဃဋိတော။ ''ဃဋိဩဒန''န္တိပိ ပဌော, တဿ ဃဋိဩဒနံ နာမ ဒေဝါနံ ကောစိ
အာဟာရဝိသေသောတိ အတ္ထံ ဝဒန္တိ။ **ဥဒ္ဓရိတွာ** တိ ကုတောစိ ဘာဇနတော ဥဒ္ဓရိတွာ။ **အနေကသူပေ** သော ဧ၀
အာဟာရော ပတ္တေ ပက္ခိပိတွာ ထေရဿ ဟတ္ထေ ဌပနကာလေ ကပဏာနံ ဥပကပ္ပနကလူခါဟာရော ဝိယ ပညာယိ
တ္ထ, ဟတ္ထေ ဌပိတမတ္တေ ပန အတ္တနော ဒိဗ္ဗသဘာဝေနေ၀ အဋ္ဌာသိ။ **အနေကသူပေ**တိ မုဂ္ဂမာသာဒိသူပေဟိ
စေဝ ခဇ္ဇဝိကတီဟိ စ အနေကဝိဓသူပေ။ **အနေကဗျဉ္ဇနော** တိ နာနာဝိဓဉ္စတ္တရိဘင်္ဂေ။ **အနေကရသဗျဉ္ဇနော** တိ
အနေကေဟိ သူပေဟိ စေဝ ဗျဉ္ဇနေဟိ စ မဓုရာဒိမူလရသာနဉ္စေ၀ သမ္ဘိန္နရသာနဉ္စ အဘိဗျဉ္ဇကော, နာနဂ္ဂရသ
သူပဗျဉ္ဇနောတိ အတ္ထော။

သော ကိရ ပိဏ္ဍပာတော ထေရဿ ဟတ္ထေ ဌပိတကာလေ ရာဇဂဟနဂရံ အတ္တနော ဒိဗ္ဗဂန္ဓေန အဇ္ဈောတ္ထ
ရိ, တတော ထေရော စိန္တေသိ – ''အယံ ပုရိသော အပ္ပေသက္ခော, ပိဏ္ဍပာတော အတိဝိယ ပဏီတော သက္ကဿ
ဘောဇနသဒိသော။ ကော နု ခော ဧသော''တိ? အထ နံ ''သက္ကော''တိ ဉတွာ အာဟ – ''ဘာရိယံ တေ, ကောသိယ, ကမ္
မံ ကတံ ဒုဂ္ဂတာနံ သမ္ပတ္တိံ ဝိလုမ္ပန္တေန, အဇ္ဇ မယှံ အနံ ဒတွာ ကောစိဒေ၀ ဒုဂ္ဂတော သေနာပတိဋ္ဌာနံ ဝါ သေ
ဋ္ဌိဋ္ဌာနံ ဝါ လဘေယျာ''တိ။ ''ကော မယာ ဒုဂ္ဂတတရော အတ္ထိ, ဘန္တေ''တိ? ''ကထံ တွံ ဒုဂ္ဂတော ဒေဝရဇ္ဇသိ
ရိံ အနုဘဝန္တော''တိ? ''ဘန္တေ, ဧဝံ နာမေတံ, မယာ ပန အနုပ္ပန္နေ ဗုဒ္ဓေ ကလျာဏကမ္မံ ကတံ, ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေ ပန ဝတ္
တမာနေ ပုညကမ္မံ ကတွာ စူဠရထဒေဝပုတ္တော မဟာရထဒေဝပုတ္တော အနေကဝဏ္ဏဒေဝပုတ္တောတိ ဣမေ တယော
ဒေဝပုတ္တာ မမာသန္နဋ္ဌာနေ နိဗ္ဗတ္တာ မဟာတေဇဝန္တတရာ။ အဟံ တေသု ဒေဝပုတ္တေသု 'နက္ခတ္တံ ကီဠိဿာ
မာ'တိ ပရိစာရိကာယော ဂဟေတွာ အန္တရဝီထိံ ဩတိဏ္ဏေသု ပလာယိတွာ ဂေဟံ ပဝိသာမိ။ တေသဉ္ဟိ သရီရတော
တေဇော မမ သရီရံ ဩတ္ထရတိ, မမ သရီရတော တေဇော တေသံ သရီရံ န ဩတ္ထရတိ။ ကော မယာ ဒုဂ္ဂတတရော, ဘ
န္တေ''တိ? ''ဧဝံ သန္တေပိ ဣတော ပဋ္ဌာယ မယှံ မာ ဧဝံ ဝဉ္စေတွာ ဒါနမဒါသီ''တိ။ ''ဝဉ္စေတွာ တုမှာကံ ဒါနေ
ဒိန္နေ မယှံ ကုသလံ အတ္ထိ နတ္ထီ''တိ? ''အတ္ထိ, အာဝုသော''တိ။ ''ဧဝံ သန္တေ ကုသလကရဏံ နာမ မယှံ ဘာ

ရော, ဘန္တေ’’တိ ဝတွာ ထေရံ ဝန္ဒိတွာ သုဓံ အာဒာယ ထေရံ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ, ဝေဟာသံ အဗ္ဘုဂ္ဂန္တွာ ‘‘အဟော ဒာနံ ပရမဒာနံ, ကဿပေ သုပ္ပတိဋ္ဌိတ’’န္တိ တိက္ခတ္တုံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ။ တေန ဝုတ္တံ **‘‘အထ ခော အာယသ္မတော မဟာကဿပဿ တေဒဟောသီ’’**တိအာဒိ။

တတ္ထ **ကောသိယာ**တိ သက္ကံ ဒေဝါနမိန္ဒံ ဂေါတ္တေန အာလပတိ။ **ပုညေန အတ္ထော** တိ ပုညေန ပယောဇနံ။ အတ္ထီတိ ဝစနသေသော။ **ဝေဟာသံ အဗ္ဘုဂ္ဂန္တွာ** တိ ပထဝိတော ဝေဟာသံ အဘိဥဂ္ဂန္တွာ။ **အာကာသေ အန္တလိက္ခေ**တိ အာကာသမေဝ ပရိယာယသဒ္ဒေန အန္တလိက္ခေတိ ဝဒန္တိ။ အထ ဝါ အန္တလိက္ခသင်္ခါတေ အာကာသေ န က သိဏာကသိဏုဂ္ဃာဋိမာဒိအာကာသေတိ ဝိသေသေန္တော ဝဒတိ။ **အဟော ဒါနန္တိ** ဧတ္ထ **အဟော**တိ အစ္ဆရိယတ္ထေ နိပါတော။ သက္ကော ဟိ ဒေဝါနမိန္ဒော, ‘‘ယသ္မာ နိရောဓာ ဝုဋ္ဌိတဿ အယျဿ မဟာကဿပတ္ထေရဿ သက္ကစ္စံ သဟတ္ထေန စိတ္တီကတွာ အနပဝိဒ္ဓံ ကာလေန ပရေသံ အနုပဟစ္စ, သမ္မာဒိဋ္ဌိံ ပုရက္ခတွာ ကမ္မဖလာနိ သဒ္ဒဟိတွာ ဒိဗ္ဗဘောဇနဒါနံ ဒိန္နံ, တသ္မာ ခေတ္တသမ္ပတ္တိ ဒေယျဓမ္မသမ္ပတ္တိ စိတ္တသမ္ပတ္တီတိ, တိဝိဓာယပိ သမ္ပတ္တိယာ သမန္နာဂတတ္တာ သဗ္ဗင်္ဂသမ္ပန္နံ ဝတ မယာ ဒါနံ ပဝတ္တိတ’’န္တိ အစ္ဆရိယဗ္ဘုတစိတ္တဇာတော တဒါ အတ္တနော ဟဒယဗ္ဘန္တရဂတံ ပီတိသောမနဿံ သမုဂ္ဂိရန္တော **‘‘အဟော ဒါန’’**န္တိ ဝတွာ တဿ ဒါနဿ ဝုတ္တနယေန ဥတ္တမဒါနဘာဝံ ခေတ္တင်္ဂတဘာဝဉ္စ ပကာသေန္တော **‘‘ပရမဒါနံ ကဿပေ သုပ္ပတိဋ္ဌိတ’’** န္တိ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ။

ဧဝံ ပန သက္ကဿ ဥဒာနေန္တဿ ဘဂဝါ ဝိဟာရေ ဌိတောယေဝ ဒိဗ္ဗသောတေန သဒ္ဒံ သုတွာ ‘‘ပဿထ, ဘိက္ခဝေ, သက္ကံ ဒေဝါနမိန္ဒံ ဥဒာနံ ဥဒာနေတွာ အာကာသေန ဂစ္ဆန္တ’’န္တိ ဘိက္ခူနံ ဝတွာ တေဟိ ‘‘ကိံ ပန, ဘန္တေ, တေန ကတ’’န္တိ ပုဋ္ဌော ‘‘မမ ပုတ္တဿ ကဿပဿ ဝဉ္စေတွာ ဒါနံ အဒာသိ, တေန စ အတ္တမနော ဥဒာနေသီ’’တိ အာဟ။ တေန ဝုတ္တံ **‘‘အဿောသိ ခော ဘဂဝါ ဒိဗ္ဗာယ သောတဓာတုယာ’’** တိအာဒိ။

တတ္ထ **ဒိဗ္ဗာယ သောတဓာတုယာ** တိ ဒိဗ္ဗသဒိသတ္တာ ဒိဗ္ဗာ။ ဒေဝတာနဉှိ သုစရိတကမ္မနိဗ္ဗတ္တာ ပိတ္တသေမှရုဟိရာဒီဟိ အပလိဗုဒ္ဓါ ဥပက္ကိလေသဝိနိမုတ္တတာယ ဒူရေပိ အာရမ္မဏံ ဂဟေတုံ သမတ္ထာ ဒိဗ္ဗပသာဒသောတဓာတု ဟောတိ။ အယဉ္စာပိ ဘဂဝတော ဝီရိယဘာဝနာဗလနိဗ္ဗတ္တာ ဉာဏမယာ သောတဓာတု တာဒိသာ ဧဝါတိ ဒိဗ္ဗသဒိသတ္တာ ဒိဗ္ဗာ။ အပိ စ ဒိဗ္ဗဝိဟာရဝသေန ပဋိလဒ္ဓတ္တာ အတ္တနာ စ ဒိဗ္ဗဝိဟာရသန္နိဿိတတ္တာပိ ဒိဗ္ဗာ။ သဝနဋ္ဌေန စ သဘာဝဓာရဏဋ္ဌေန စ သောတဓာတု, သောတဓာတုယာပိ ကိစ္စကရဏေန သောတဓာတု ဝိယာတိ သောတဓာတု, တာယ ဒိဗ္ဗာယ သောတဓာတုယာ။ **ဝိသုဒ္ဓါယာ** တိ ပရိသုဒ္ဓါယ နိရုပက္ကိလေသာယ။ **အတိက္ကန္တမာနုသိကာယာ** တိ မနုဿူပစာရံ အတိက္ကမိတွာ သဒ္ဒဿဝနေန မာနုသိကမံသသောတဓာတုံ အတိက္ကမိတွာ ဌိတာယ။

တေမတ္တံ ဝိဒိတွာ တိ ‘‘သမ္မာပဋိပတ္တိယာ ဂုဏဝိသေသေ ပတိဋ္ဌိတံ ပုရိသာတိသယံ ဒေဝါပိ မနုဿာပိ အာဒရဇာတာ အတိဝိယ ပိဟယန္တီ’’တိ ဧတမတ္ထံ ဝိဒိတွာ တဒတ္ထဒီပနံ ဣမံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ။

တတ္ထ ပိဏ္ဍပါတိကင်္ဂသင်္ခါတံ ဓုတင်္ဂံ သမာဒာယ တဿ ပရိပူရဏေန **ပိဏ္ဍပါတိကဿ** ။ နနု စာယံ ကထာ အာယသ္မန္တံ မဟာကဿပံ နိမိတ္တံ ကတွာ ဘာသိတာ, ထေရော စ သဗ္ဗေသံ ဓုတဓရာနံ အဂ္ဂေါ တေရသဓုတင်္ဂဓရော, သော ကသ္မာ ဧကေနေဝ ဓုတင်္ဂေန ကိတ္တိတောတိ? အဋ္ဌုပ္ပတ္တိဝသေနာယံ နိဒ္ဒေသော။ အထ ဝါ ဒေသနာမတ္တမေတံ, ဣမိနာ ဒေသနာသီသေန သဗ္ဗေပိဿ ဓုတင်္ဂါ ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အထ ဝါ ‘‘ယထာပိ ဘမရော ပုပ္ဖ’’န္တိ (ဓ. ပ. ၄၉) ကထာယ ဝုတ္တနယေန ပရမပ္ပိစ္ဆတာယ ကုလာနုဒ္ဒယတာယ စဿ သဗ္ဗံ ပိဏ္ဍပါတိကဝတ္တံ အက္ခဏ္ဍေတွာ တတ္ထ သာတိသယံ ပဋိပတ္တိယာ ပကာသနတ္ထံ **‘‘ပိဏ္ဍပါတိကဿာ’’** တိ ဝုတ္တံ။ ပိဏ္ဍပါတိကဿာတိ စ ပိဟယန္တီတိ ပဒံ အပေက္ခိတွာ သမ္ပဒါနဝစနံ, တံ ဥပယောဂတ္ထေ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **အတ္တဘရဿ** တိ ‘‘အပ္ပါနိ စ တာနိ သုလဘာနိ အနဝဇ္ဇာနီ’’တိ (အ. နိ. ၄.၂၇; ဣတိဝု. ၁၀၁) ဧဝံ ဝုတ္တေဟိ အပ္ပါနဝဇ္ဇသုလဘရူပေဟိ စတူဟိ ပစ္စယေဟိ အတ္တာနမေဝ ဘရန္တဿ။ **အနညပေါသိနော**တိ အာမိသသင်္ဂဏှနေန အညေ သိဿာဒိကေ ပေါသေတုံ အနုဿုက္ကတာယ အနညပေါသိနော။ ပဒဒွယေနဿ ကာယပရိဟာရိကေန စီဝရေန ကုစ္ဆိပရိဟာရိကေန ပိဏ္ဍပါတေန ဝိစရဏတော သလ္လဟုကဝုတ္တိတံ သုဘရတံ ပရမဉ္စ သန္တုဋ္ဌိံ ဒဿေတိ။ အထ ဝါ **အတ္တဘရဿ** တိ ဧကဝစနိစ္ဆာယ အတ္တဘာဝသင်္ခါတံ ဧကံယေဝ ဣမံ အတ္တာနံ ဘရတိ, န ဣတော ပရံ အညန္တိ အတ္တဘရော, တတော ဧဝ အတ္တ

နာ အညဿ ပောသေတဗ္ဗဿ အဘာဝတော အနညပောသီ, တဿ အတ္တဘာရဿ အနညပောသိနော။ ပဒဒွယေနပိ ခီဏာသဝဘာဝေန အာယတိံ အနာအနတံ ဒဿေတိ။

ဒေဝတ ပိဟယန္တိ…ပေ… သတီမတော တိ တံ အဂ္ဂဖလာဓိဂမေန သဗ္ဗကိလေသဒရထပရိဠာဟာနံ ဝူပသမေန ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိယာ ဥပသန္တံ, သတိဝေပုလ္လပ္ပတ္တိယာ နိစ္စကာလံ သတောကာရိတာယ သတိမန္တံ, တတော ဧဝ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌာဒိသု တာဒိလက္ခဏပ္ပတ္တံ ခီဏာသဝံ သက္ကာဒယော ဒေဝတ ပိဟယန္တိ ပတ္ထေန္တိ, တဿ သီလာဒိဂုဏဝိသေသေသု ဗဟုမာနံ ဥပ္ပာဒေန္တာ အာဒရံ ဇနေန္တိ, ပေဂေဝ မနုဿာတိ။

သတ္တမသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၈. ပိဏ္ဍပါတိကသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၈. အဋ္ဌမေ **ပစ္ဆာဘတ္တ** န္တိ ဧကာသနိကခလုပစ္ဆာဘတ္တိကာနံ ပာတောဝ ဘုတ္တာနံ အန္တောမဇ္ဈန္ဟိကောပိ ပစ္ဆာဘတ္တမေဝ, ဣဓ ပန ပကတိဘတ္တဿေဝ ပစ္ဆတော ပစ္ဆာဘတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ပိဏ္ဍပါတပဋိက္ကန္တာန**န္တိ ပိဏ္ဍပါတတော ပဋိက္ကန္တာနံ, ပိဏ္ဍပါတံ ပရိယေသိတွာ ဘတ္တကိစ္စဿ နိဋ္ဌာပနဝသေန တတော နိဝတ္တာနံ။ **ကရေရိမဏ္ဍလမာဠေ** တိ ဧတ္ထ **ကရေရီ**တိ ဝရုဏရုက္ခဿ နာမံ။ သော ကိရ ဂန္ဓကုဋိယာ မဏ္ဍပဿ သာလာယ စ အန္တရေ ဟောတိ, တေန ဂန္ဓကုဋိပိ "ကရေရိကုဋိကာ"တိ ဝုစ္စတိ, မဏ္ဍပေပိ သာလာပိ "ကရေရိမဏ္ဍလမာဠော"တိ။ တသ္မာ ကရေရိရုက္ခဿ အဝိဒူရေ ကတေ နိသီဒနသာလသင်္ခါတေ မဏ္ဍလမာဠေ။ တိဏပဏ္ဏစ္ဆဒနံ အနောဝဿကံ "မဏ္ဍလမာဠော"တိ ဝဒန္တိ, အတိမုတ္တကာဒိလတာမဏ္ဍပေ "မဏ္ဍလမာဠော"တိ အပရေ။

ကာလေန ကာလန္တိ ကာလေ ကာလေ အန္တရန္တရာ, တသ္မိံ တသ္မိံ သမယေတိ အတ္ထော။ **မနာပိကေ**တိ မနဝဍ္ဎနကေ, ပိယရူပေ ဣဋ္ဌေတိ အတ္ထော။ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌဘာဝေ စ ပုဂ္ဂလဝသေန စ ဒွါရဝသေန စ ဂဟေတဗ္ဗော။ ဧကစ္စဿ ဟိ ဣဋ္ဌာဘိမတော ဧကစ္စဿ အနိဋ္ဌော ဟောတိ, ဧကစ္စဿ အနိဋ္ဌာဘိမတော ဧကစ္စဿ ဣဋ္ဌော ။ တထာ ဧကဿ ဒွါရဿ ဣဋ္ဌော အညဿ အနိဋ္ဌော။ ဝိပါကဝသေန ပနေတ္ထ ဝိနိစ္ဆယော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကုသလဝိပါကော ဟိ ဧကန္တေန ဣဋ္ဌော, အကုသလဝိပါကော အနိဋ္ဌော ဧဝါတိ။ **စက္ခုနာ ရူပေ ပဿိတု** န္တိ ကမံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိဋ္ဌော ဥပါသကေဟိ ဂေဟံ ပဝေသေတွာ ပူဇာသက္ကာရကရဏတ္ထံ ဥပနီတေသု အာသနဝိတာနာဒီသု နာနာဝိရာဂသမုဇ္ဇလဝဏ္ဏသင်္ခါတေ ရဇနီယေ အညေ စ သဝိညာဏကရူပေ စက္ခုဒွါရိကဝိညာဏေဟိ ပဿိတုံ။ **သဒ္ဒေ** တိ တထေဝ ကုဿရဇနာနံ ဂေဟံ ပဝိဋ္ဌော တေသံ ပယုတ္တေ ဂီတဝါဒိတသဒ္ဒေ သောတုံ။ **ဂန္ဓေ** တိ တထာ တေဟိ ပူဇာသက္ကာရဝသေန ဥပနီတေ ပုပ္ဖဓူမာဒိဂန္ဓေ ဃာယိတုံ။ **ရသေ**တိ တေဟိ ဒိန္နာဟာရပရိဘောဂေ နာနဂ္ဂရသေ သာယိတုံ။ **ဖောဋ္ဌဗ္ဗေ** တိ မဟဂ္ဃပစ္စတ္ထရဏေသု အာသနေသု နိသီဒနကာလေ သုခသမ္ဖဿေ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေ ဖုသိတုံ။ ဝေဠု ပဉ္စဒွါရိကက္ကဋ္ဌာရမ္မဏပ္ပဋိလာဘံ ကိတ္တေတွာ ဣဒါနိ မနောဒွါရိကက္ကဋ္ဌာရမ္မဏပ္ပဋိလာဘံ ဒဿေတုံ **"သက္ကတော"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တတ္ထမေဝ။

ကိံ ပန အပိဏ္ဍပါတိကာနံ အယံ နယော န လဗ္ဘတီတိ? လဗ္ဘတိ။ တေသမ္ပိ ဟိ နိမန္တနသလာကဘတ္တာဒိအတ္ထံ ကမံ ဂတကာလေ ဥဋ္ဌာရဝိဘတ္တ ဥပါသကာ တထာ သက္ကာရသမ္မာနံ ကရောန္တိယေဝ, တံ ပန အနိယတံ။ ပိဏ္ဍပါတိကာနံ ပန တအ နိစ္စမေဝ တတ္ထ ပူဇာသက္ကာရံ ကရိယမာနံ ဒိသွာ, သက္ကာရဂရုတာယ အနိဿရဏမဂ္ဂေ ဌတွာ, အယောနိသောမနသိကာရဝသေန တေ ဘိက္ခူ ဧဝမာဟံသု။ တေနေတဟ – **"ဟန္ဒာဝုသော, မယမ္ပိ ပိဏ္ဍပါတိကာ ဟောမာ"**တိအာဒိ။

တတ္ထ **ဟန္ဒာ** တိ တေဿဂ္ဂတ္ထေ နိပါတော။ **လစ္ဆာမ** တိ လဘိဿာမ။ **တေနုပသင်္ကမီ** တိ တတ္ထ သုရဘိဂန္ဓကုဋိယံ နိသိန္နော တေသံ တံ ကထာသလ္လာပံ သုတွာ "ဣမေ ဘိက္ခူ မာဒိသဿ နာမ ဗုဒ္ဓဿ သာသနေ ပဗ္ဗဇိတွာ မယာ သဒ္ဓိံ ဧကဝိဟာရေ ဝသန္တာပိ ဧဝံ အယောနိသောမနသိကာရဝသေန ကထံ ပဝတ္တေန္တိ, သလ္လေခေ န ဝတ္တန္တိ, ဟန္ဒ တေ တတော နိဝါရေတွာ သလ္လေခဝိဟာရေ နိယောဇေဿာမီ"တိ မဏ္ဍလမာဠံ ဥပသင်္ကမိ။ သေသံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယမေဝ။

တေမတ္တံ ဝိဒိတ္ဝာ တိ “အပ္ပိစ္ဆတာသန္တုဋ္ဌိတာသလ္လေခါနံ ဝသေန ကိလေသေ ခုနိတုံ တဏှာပံ ဝိသောသေတုံ ပဋိပန္နောတိ ပိဏ္ဍပာတိကဿ သတော ဒေဝတ ပိဟယန္တိ, တဿ ပဋိပတ္တိယာ အာဒရဇာတာ ပိယာယန္တိ, န ဣတော အညထာ”တိ ဣမမတ္ထံ ဝိဒိတ္ဝာ တဒတ္ထဒီပနံ ဣမံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ။

တတ္ထ **နော စေ သဒ္ဒသိလောကနိဿိတော** တိ “အဟော အယျော အပ္ပိစ္ဆော သန္တုဋ္ဌော ပရမသလ္လေခဝုတ္တီ”တိအာဒိနာ ပရေဟိ ကိတ္တိတဗ္ဗသဒ္ဒသင်္ခာတံ သိလောကံ။ တဏှာယ နိဿိတော န ဟောတိ စေတိ အတ္ထော။ သဒ္ဒော တ သမ္ဘုခာ ဝဏ္ဏဘဏနထုတိဃောသော, သိလောကော ပရမ္မုခဘူတာ ပသံသာ ပတ္ထဋယသတာ တ။ သေသံ အနန္တရသုတ္တေ ဝုတ္တနယမေဝ။

အဋ္ဌမသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၉. သိပ္ပသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၉. နဝမေ **ကော နု ခော, အာဝုသော, သိပ္ပံ ဇာနာတီ**တိ, အာဝုသော, အမှေသု ဣမေ သန္နိပတိတေသု ကော နု ဇီဝိတနိမိတ္တံ သိက္ခိတဗ္ဗဋ္ဌေန “သိပ္ပ”န္တိ လဒ္ဓနာမံ ယံကိဉ္စိ အာဇီဝံ ဝိဇာနာတိ? **ကော ကိံ သိပ္ပံ သိက္ခိ** တိ ကော ဒီဃရတ္တံ သိပ္ပာစရိယကုလံ ပယိရုပာသိတ္ဝာ အာဂမတော ပယောဂတော စ ဟတ္ထိသိပ္ပာဒီသု ကိံ သိပ္ပံ သိက္ခိ? **ကတရံ သိပ္ပံ သိပ္ပာနံ အဂ္ဂ**န္တိ သဗ္ဗသိပ္ပာနံ အကရဏှဟတာယ မဟပ္ဖလတာယ အကိစ္ဆသိဒ္ဓိယာ စ ကတရံ သိပ္ပံ အဂ္ဂံ ဥတ္တမံ? ယံ နိဿာယ သုခေန သက္ကာ ဇီဝိတုန္တိ အဓိပ္ပာယော။ **တတ္ထေကစ္စေ** တိ တေသု ဘိက္ခူသု ဧကစ္စေ ဘိက္ခူ။ ယေ ဟတ္ထာစရိယကုလာ ပဗ္ဗဇိတာ တေ။ **ဧဝမာဟံသူ**တိ တေ ဧဝံ ဘဏိံသု။ ဣတော ပရမ္ပိ “ဧကစ္စေ”တိ ဝုတ္တဋ္ဌာနေ ဧသေဝ နယော။ **ဟတ္ထိသိပ္ပ** န္တိ ယံ ဟတ္ထီနံ ပရိဂ္ဂဏှနဒမနသာရဏရောဂတိကိစ္ဆာဒိဘေဒံ ကတ္တဗ္ဗံ, တံ ဥဒ္ဒိဿ ပဝတ္တံ သဗ္ဗမ္ပိ သိပ္ပံ ဣဓ “ဟတ္ထိသိပ္ပ”န္တိ အဓိပ္ပေတံ။ **အဿသိပ္ပ** န္တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ **ရထသိပ္ပံ** ပန ရထယောဂ္ဂါနံ ဒမနသာရဏာဒိဝိဓာနဝသေန စေဝ ရထဿ ကရဏဝသေန စ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဓနုသိပ္ပ** န္တိ ဣဿာသသိပ္ပံ, ယော ဓနုဗ္ဗေဒေါတိ ဝုစ္စတိ။ **ထရုသိပ္ပ** န္တိ သေသအာဝုဓသိပ္ပံ။ **မုဒ္ဒာသိပ္ပ** န္တိ ဟတ္ထမုဒ္ဒာယ ဂဏနသိပ္ပံ။ **ဂဏနသိပ္ပ** န္တိ အစ္ဆိဒ္ဒကဂဏနသိပ္ပံ။ **သင်္ခါနသိပ္ပ** န္တိ သင်္ကလနပဋုပ္ပာဒနာဒိဝသေန ပိဏ္ဍဂဏနသိပ္ပံ။ တံ ယဿ ပဂုဏံ ဟောတိ, သော ရုက္ခမ္ပိ ဒိသွာ “ဧတ္တကာနိ ဧတ္ထ ပဏ္ဏာနီ”တိ ဂဏိတုံ ဇာနာတိ။ **လေခါသိပ္ပ** န္တိ နာနာကာရေဟိ အက္ခရလိခနသိပ္ပံ, လိပိဉာဏံ တ။ **ကာဝေယျသိပ္ပ** န္တိ အတ္တနော စိန္တာဝသေန တ ပရတော ပဋိလဒ္ဓသုတဝသေန တ, “ဣမဿ အယမတ္ထော, ဧဝံ နံ ယောဇေဿာမီ”တိ ဧဝံ အတ္ထဝသေန တ, ကိဉ္စိဒေဝ ကဗ္ဗံ ဒိသွာ တ, “တပ္ပဋိဘာဂံ ကဗ္ဗံ ကရိဿာမီ”တိ ဌာနုပ္ပတ္တိကပဋိဘာနဝသေန တ စိန္တာကဝိအာဒီနံ စတုန္နံ ကဝီနံ ကဗ္ဗကရဏသိပ္ပံ။ ဝုတ္တဉှေတံ ဘဂဝတာ –

“စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, ကဝီ – စိန္တာကဝိ, သုတကဝိ, အတ္ထကဝိ, ပဋိဘာနကဝီ”တိ (အ. နိ. ၄.၂၃၁)။

လောကာယတသိပ္ပ န္တိ “ကာကော သေတော အဋ္ဌီနံ သေတတ္တာ, ဗလာကာ ရတ္တာ လောဟိတဿ ရတ္တတ္တာ”တိ ဧဝမာဒိနယပ္ပဝတ္တံ ပရလောကနိဗ္ဗာနာနံ ပဋိသေဓကံ ဝိတဏ္ဍသတ္ထသိပ္ပံ။ **ခတ္တဝိဇ္ဇာသိပ္ပ** န္တိ အဗ္ဘေယျမာသုရက္ခာဒိနီတိသတ္ထသိပ္ပံ။ ဣမာနိ ကိရ ဒွါဒသ မဟာသိပ္ပာနိ နာမ။ တေနေတဟ တတ္ထ တတ္ထ **“သိပ္ပာနံ အဂ္ဂ”**န္တိ။

တေမတ္တံ ဝိဒိတ္ဝာတိ ဧတံ သဗ္ဗသိပ္ပာယတနာနံ ဇီဝိကတ္ထတာယ ဝဋ္ဋဒုက္ခတော အနိဿရဏဘာဝံ , သီလာဒီနံ ယေဝ ပန သုပရိသုဒ္ဓာနံ နိဿရဏဘာဝံ, တံ သမင်္ဂိနောယေဝ စ ဘိက္ခုဘာဝံ သဗ္ဗာကာရတော ဝိဒိတ္ဝာ တဒတ္ထဝိဘာဝနံ ဣမံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ။

တတ္ထ **အသိပ္ပဇီဝီ** တိ စတုန္နံ တဏှာပုပ္ပာဒာနံ သမုစ္ဆေဒဝိက္ခမ္ဘနေန ပစ္စယာသာယ ဝိသောသိတတ္တာ ယံကိဉ္စိ သိပ္ပံ ဥပနိဿာယ ဇီဝိကံ န ကပ္ပေတီတိ အသိပ္ပဇီဝီ, တေန အာဇီဝပာရိသုဒ္ဓိသီလံ ဒဿေတိ။ **လဟူ**တိ အပ္ပကိစ္စတာယ သလ္လဟုကဝုတ္တိတာယ စ လဟု အဗဟုလသမ္ဘာရော, တေန စတုပစ္စယသန္တောသသိဒ္ဓံ သုဘရတံ ဒဿေ

တိ။ **အတ္တကာမော** တိ သဒေဝကဿ လောကဿ အတ္တမေဝ ကာမေတီတိ အတ္တကာမော, ဧတေန သတ္တာနံ အန တ္ထပရိဝဇ္ဇနဿ ပကာသိတတ္တာ ဟတိမောကၡသံဝရသီလံ ဒဿေတိ ဟဏာတိဟတာဒိအနတ္ထဝိရမဏပရိဒီပန တော။ **ယတိန္ဒြိယော** တိ စက္ခာဒီနံ ဆန္နံ ဣန္ဒြိယာနံ အဘိဇ္ဈာဒ္ယပ္ပဝတ္တိတော သံယမေန ယတိန္ဒြိယော, ဧတေန ဣန္ဒြိယသံဝရသီလံ ဝုတ္တံ။ **သဗ္ဗမိ ဝိပ္ပမုတ္တော** တိ ဧဝံ သုပရိသုဒ္ဓသီလော စတုပစ္စယသန္တောသေ အဝဋ္ဌိတော သ ပ္ပစ္စယံ နာမရူပံ ပရိဂ္ဂဟေတ္ဝာ အနိစ္စာဒိဝသေန သင်္ခါရေ သမ္မသန္တော ဝိပဿနံ ဥဿုက္ကာပေတွာ တတော ပရံ ပဋိပဟဋိယာ ပဝတ္တိတေဟိ စတူဟိ အရိယမဂ္ဂေဟိ သံယောဇနာနံ ပဟီနတ္တာ သဗ္ဗမိ သဗ္ဗတ္ထ ဘဝာဒီသု ဝိပ္ပမုတ္ တော။

အနောကသာရီ အမမော နိရာသောတိ တထာ သဗ္ဗမိ ဝိပ္ပမုတ္တတ္တာ ဧဝ ဩကသင်္ခါတေသု ဆသုပိ အာယတ နေသု တဏှာဟာဘိသရဏဿ အဘာဝေန အနောကသာရီ, ရူပာဒီသု ကတ္ထစိ မမင်္ကာရာဘာဝတော အမမော, သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ အနာသီသနတော နိရာသော။ **ဟိတွာ မာနံ ဧကစရော သ ဘိက္ခူ** တိ ဧဝံဘူတော စ သော အရဟတ္တမဂ္ဂပ္ပတ္တိ သမကာလမေဝ အနဝသေသံ မာနံ ဟိတွာ ပဇဟိတွာ ဣမေ ဘိက္ခူ ဝိယ ဂဏသင်္ဂဏိကံ အကတွာ ပဝိဝေကကာမတာ ယ တဏှာဟာသဟာယဝိရဟေန စ သဗ္ဗိရိယာပထေသု ဧကစရော, သော သဗ္ဗသော ဘိန္နကိလေသတ္တာ ပရမတ္ထတော ဘိက္ခု နာမ။ တတ္ထ စ "အသိပ္ပဇီဝီ"တိအာဒိနာ လောကိယဂုဏာ ကထိတာ, "သဗ္ဗမိ ဝိပ္ပမုတ္တော"တိအာဒိနာ လောကု တ္တရဂုဏာ ကထိတာ။ တတ္ထ အသိပ္ပဇီဝီတိအာဒိ "ဝိဘဝေ ဌိတဿေဝ အယံ ဓမ္မော, န သိပ္ပံ နိဿာယ မိစ္ဆာဇီဝေန ဇီဝိကံ ကပ္ပေန္တဿ, တသ္မာ သိပ္ပေသု သာရဂ္ဂဟဏံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ အဓိသီလာဒီသုယေဝ တုမှေဟိ သိက္ခိတ ဗ္ဗ"န္တိ ဒဿေတိ။

နဝမသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၀. လောကသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၃၀. ဒသမေ **ဗုဒ္ဓစက္ခုနာ**တိ ဧတ္ထ အာသယာနုသယဉာဏံ ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တဉာဏဉ္စ ဗုဒ္ဓစက္ခု နာမ။ ယထာ ဟ –

"အဒ္ဒသာ ခေါ ဘဂဝါ ဗုဒ္ဓစက္ခုနာ လောကံ ဝေါလောကေန္တော သတ္တေ အပ္ပရဇက္ခေ မဟာရဇက္ခေ တိ က္ခိန္ဒြိယေ မုဒိန္ဒြိယေ"တိအာဒိ (မ. နိ. ၁.၂၈၃; ၂.၃၃၉)။

လောကန္တိ တယော လောကာ – ဩကာသလောကော, သင်္ခါရလောကော, သတ္တလောကောတိ။ တတ္ထ –

"ယာဝတာ စန္ဒိမသူရိယာ ပရိဟရန္တိ
ဒိသာ ဘန္တိ ဝိရောစနာ။
တာဝ သဟဿဓာ လောကော၊
ဧတ္ထ တေ ဝတ္တတီ ဝသော"တိ။ –

အာဒီသု (မ. နိ. ၁.၅၀၃) ဩကာသလောကော။ "ဧကော လောကော – သဗ္ဗေ သတ္တာ အာဟာရဋ္ဌိတိကာ, ဒွေ လောကာ – နာမဉ္စ ရူပဉ္စ, တယော လောကာ – တိဿော ဝေဒနာ , စတ္တာရော လောကာ – စတ္တာရော အာဟာရာ, ပဉ္စ လောကာ – ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓာ, ဆ လောကာ – ဆ အဇ္ဈတ္တိကာနိ အာယတနာနိ, သတ္တ လောကာ – သတ္တ ဝိညာဏဋ္ဌိတိယော, အဋ္ဌ လောကာ – အဋ္ဌ လောကဓမ္မာ, နဝ လောကာ – နဝ သတ္တာဝါသာ, ဒသ လောကာ – ဒသာယတနာနိ, ဒွါဒသ လောကာ – ဒွါဒသာယတနာနိ, အဋ္ဌာရသ လောကာ – အဋ္ဌာရသ ဓာတုယော"တိအာဒီသု (ပဋိ. မ. ၁.၁၁၂) သင်္ခါရလော ကော။ "သဿတော လောကော, အသဿတော လောကော"တိအာဒီသု သတ္တလောကော ဝုတ္တော။ ဣဓာပိ သတ္တလော ကော ဝေဒိတဗ္ဗော။

တတ္ထ လောကီယတိ ဝိစိတ္တာကာရတော ဒိဿတီတိ စက္ကဝါဠသင်္ခါတော လောကော ဩကာသလောကော, သင်္ခါရော လုဇ္ဇတိ ပလုဇ္ဇတီတိ လောကော, လောကီယတိ ဧတ္ထ ပုညပါပံ တဗ္ဗိပါကော စာတိ သတ္တလောကော။ တေ

သု ဘဂဝါ မဟာကရုဏာယ အနုကမ္ပမာနော သံသာရဒုက္ခတော မောစေတုကာမော သတ္တလောကံ ဩလောကေသိ။ ကတမ
ဿ ပန သတ္တာဟဿ အစ္စယေန ဩလောကေသိ? ပဌမဿ သတ္တာဟဿ။ ဘဂဝါ ဟိ ပလ္လင်္ကသတ္တာဟ
ဿ ပရိယောသာနေ ပစ္ဆိမယာမာဝသာနေ “ယဒါ ဟဝေ ပါတုဘဝန္တိ ဓမ္မာ။ပေ.။ သူရိယောဝ ဩဘာသယမန္တလိက္
ခ”န္တိ (ဥဒါ. ၁-၃; ကထာ. ၃၂၂; မဟာဝ. ၁-၃) ဣမံ အရိယမဂ္ဂါနုဘာဝဒီပကံ ဥဒါနံ ဥဒါနေတွာ, “အဟံ တာဝ ဇဝံ သုဒု
တ္တရံ သံသာရမဟောဃံ ဣမာယ ဓမ္မနာဝါယ သမုတ္တိဏ္ဏော နိဗ္ဗာနပါရေ ဌိတော, ဟန္ဒ ဒါနိ လောကမ္ပိ တာရေဿာ
မိ, ကီဒိသော နု ခေါ လောကော”တိ လောကံ ဝေါလောကေသိ။ တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ – **“အထ ခေါ ဘဂဝါ တဿ သတ္တ
ာဟဿ အစ္စယေန တမှာ သမာဓိမှာ ဝုဋ္ဌဟိတွာ ဗုဒ္ဓစက္ခုနာ လောကံ ဝေါလောကေသီ”**တိ။

တတ္ထ **ဝေါလောကေသီ**တိ ဝိဝိဓေဟိ အာကာရေဟိ ပဿိ, ဟတ္ထတလေ ဌပိတအာမလကံ ဝိယ အတ္တနော ဉာ
ဏေန ပစ္စက္ခံ အကာသိ။ **အနေကေဟိ သန္တာပေဟီ**တိအာဒိ ဝေါလောကိတာကာရဒဿနံ။ **အနေကေဟိ သန္တာပေဟီ**တိ
အနေကေဟိ ဒုက္ခေဟိ။ ဒုက္ခဉှိ သန္တာပနပီဠနဋ္ဌေန သန္တာပောတိ ဝုစ္စတိ။ ယထာဟ – “ဒုက္ခဿ ပီဠနဋ္ဌော သင်္
ခတဋ္ဌော သန္တာပဋ္ဌော ဝိပရိဏာမဋ္ဌော”တိ (ပဋိ. မ. ၁.၁၇)။ တဉ္စ ဒုက္ခဒုက္ခာဒိဝသေန စေဝ ဇာတိအာဒိဝသေန စ အနေ
ကပ္ပကာရံ။ တေန ဝုတ္တံ “အနေကေဟိ သန္တာပေဟီ”တိ။ အနေကေဟိ ဒုက္ခေဟိ သန္တပ္ပမာနေ ပီဠိယမာနေ ဗာဓိယမာ
နေ။ **ပရိဠာဟေဟီ**တိ ပရိဒါဟေဟိ။ **ပရိဍယှမာနေ**တိ ဣန္ဓနံ ဝိယ အဂ္ဂိနာ သမန္တတော ဍယှမာနေ။ **ရာဂဇေဟီ**တိ
ရာဂသမ္ဘူတေဟိ ။ ဧသ နယော သေသေသုပိ။ ရာဂါဒယော ဟိ ယဿိံ သန္တာနေ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, တံ နိဒ္ဒဟန္တာ ဝိယ ဝိဗာ
ဓေန္တိ, တေန ဝုတ္တံ – “တယောမေ, ဘိက္ခဝေ, အဂ္ဂီ – ရာဂဂ္ဂိ, ဒေါသဂ္ဂိ, မောဟဂ္ဂီ”တိ (ဣတိဝု. ၉၃)။ ယတော
တေ စိတ္တံ ကာယဉ္စ ကိလေသေန္တီတိ ကိလေသာတိ ဝုစ္စန္တိ။ တေဟိ စ ပရိဍယှမာနေတိ ဧတေန ဘဂဝါ ရာဂါဒိ
ကိလေသာနံ ပဝတ္တိဒုက္ခတံ, တေန စ သတ္တာနံ အဘိဘူတတံ ဒဿေတိ။ သန္တပ္ပမာနေတိ ဣမိနာ ပန တေသံ ကာလန္
တရဒုက္ခတံ, တေန နိရန္တရောပဒ္ဒဝတဉ္စ ဒဿေတိ။

ဘဂဝါ ဟိ ဗောဓိရုက္ခမူလေ အပရာဇိတပလ္လင်္ကေ နိသိန္နော ပဌမယာမေ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရိတွာ မဇ္ဈိမယာ
မေ ဒိဗ္ဗစက္ခုံ ဝိသောဓေတွာ ပစ္ဆိမယာမေ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒေ ဉာဏံ ဩတာရေတွာ ကိလေသမူလကံ ဝဋ္ဋဒုက္ခံ အဘိ
ညာယ သင်္ခါရေ ပရိဂ္ဂဟေတွာ သမ္မသန္တော အနုက္ကမေန ဝိပဿနံ ဝဍ္ဎေတွာ အရိယမဂ္ဂာဓိဂမေန သယံ ဝိဂတ
ဝိဒ္ဓဿ္တကိလေသော အဘိသမ္ဗုဒ္ဓော ဟုတွာ ပစ္စဝေက္ခဏာနန္တရံ အနဝသေသာနံ ကိလေသာနံ ပဟီနတ္တာ အတ္တ
နော ဝဋ္ဋဒုက္ခဿ ပရိက္ခီဏဘာဝဒီပကံ သဗ္ဗဗုဒ္ဓါနံ အဝိဇဟိတံ “အနေကဇာတိသံသာရ”န္တိ (ဓ. ပ. ၁၅၃) ဥဒါနံ ဥဒါ
နေတွာ တေနေဝ ပလ္လင်္ကေန သတ္တာဟံ ဝိမုတ္တိသုခပဋိသံဝေဒီ နိသိန္နော သတ္တမာယ ရတ္တိယာ တီသု ယာမေသု ဝုတ္
တနယေန တီဏိ ဥဒါနာနိ ဥဒါနေတွာ တတိယဥဒါနာနန္တရံ ဗုဒ္ဓစက္ခုနာ လောကံ ဝေါလောကေန္တော “သကလမိဒံ သတ္
တာနံ ဝဋ္ဋဒုက္ခံ ကိလေသမူလကံ, ကိလေသာ နာမေတေ ပဝတ္တိဒုက္ခာ အာယတိမ္ပိ ဒုက္ခဟေတုဘူတာ, တေဟိ ဣမေ သ
တ္တာ သန္တပ္ပန္တိ ပရိဍယှန္တိ စာ”တိ ပဿိ။ တေန ဝုတ္တံ **“အဒ္ဒသာ ခေါ ဘဂဝါ။ပေ.။ မောဟဇေဟိပိ”** တိ။

ဧတမတ္ထံ **ဝိဒိတွာ**တိ ဧတံ လောကဿ ယထာဝုတ္တသန္တာပပရိဠာဟေဟိ အဘိဘုယျမာနတံ သဗ္ဗာကာရတော
ဝိဒိတွာ။ **ဣမံ ဥဒါန**န္တိ ဣမံ သဗ္ဗသန္တာပပရိဠာဟတော ပရိနိဗ္ဗာနဝိဘာဝနံ မဟာဥဒါနံ ဥဒါနေသိ။

တတ္ထ **အယံ လောကော သန္တာပဇာတော**တိ အယံ သဗ္ဗောပိ လောကော ဇရာရောဂမရဏေဟိ စေဝ နာနာဝိဓဗျသ
နေဟိ စ ကိလေသပရိယုဋ္ဌာနေဟိ စ ဇာတသန္တာပော, ဥပ္ပန္နကာယိကစေတသိကဒုက္ခာဘိဘဝေါတိ အတ္ထော။ **ဖဿ္
သပရေတော**တိ တတော ဧဝ အနေကေဟိ ဒုက္ခသမ္ဖဿေဟိ ပရိဟတော ဥပဒ္ဒုတော။ အထ ဝါ **ဖဿပရေတော** တိ သု
ခါဒိသင်္ခါတာနံ တိဿန္နံ ဒုက္ခတာနံ ပစ္စယဘူတေဟိ ဆဟိ ဖဿေဟိ အဘိဘူတော, တတော တတော ဒွါရတော တ
သ္မိံ တသ္မိံ အာရမ္မဏေ ပဝတ္တိဝသေန ဥပဿဋ္ဌော။ **ရောဂံ ဝဒတိ အတ္တတော**တိ ဖဿပစ္စယာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ဝေဒနာသ
င်္ခါတံ ရောဂံ ဒုက္ခံ, ခန္ဓပဉ္စကမေဝ ဝါ ယထာဘူတံ အဇာနန္တော “အဟ”န္တိ သညာယ ဒိဋ္ဌိဂါဟဝသေန “အဟံ သုခိ
တော ဒုက္ခိတော”တိ အတ္တတော ဝဒတိ။ “အတ္တနော”တိပိ ပဌန္တိ။ တဿတ္ထော – ယွာယံ လောကော ကေနစိ ဒုက္ခဓ
မ္မေန ဖုဋ္ဌော အဘာဝိတတ္တတာယ အဓိဝါသေတုံ အသက္ကောန္တော “အဟော ဒုက္ခံ, ဤဒိသံ ဒုက္ခံ မယှံ အတ္တ
နောပိ မာ ဟောတူ”တိအာဒိနာ ဝိပ္ပလပန္တော ကေဝလံ အတ္တနော ရောဂံ ဝဒတိ, တဿ ပန ပဟာနာယ န ပဋိပဇ္ဇတီတိ
အဓိပ္ပာယော။ အထ ဝါ တံ ယထာဝုတ္တံ ဒုက္ခံ ယထာဘူတံ အဇာနန္တော တဏှာဂါဟဝသေန “မမ”န္တိ သညာယ
အတ္တတော ဝဒတိ, “မမ ဣဒ”န္တိ တဏှံ နိဿာရေတိ။

ယေန ယေန ဟိ မညတီတိ ဧဝမိမံ ရောဂဘူတံ ခန္ဓပဉ္စကံ အတ္တတော အတ္တနော တ ဝဒန္တော လောကော ယေန ယေန
ရူပဝေဒနာဒိနာ ကာရဏဘူတေန, ယေန တ သဿတာဒိနာ ပကာရေန ဒိဋ္ဌိမာနတဏှာဟာမညနာဟိ မညတိ။ **တတော တံ
ဟောတိ အညထာ**တိ တတော အတ္တနာ ပရိကပ္ပိတာကာရတော တံ မညနာယ ဝတ္ထုဘူတံ ခန္ဓပဉ္စကံ အညထာ အနတ္တာန
တ္တနိယမေဝ ဟောတိ။ ဝသေ ဝတ္တေတုံ အသက္ကုဏေယ္ယတာယ အဟင္ကာရမမင္ကာရတ္တံ န နိဗ္ဗာဒေတီတိ အတ္
ထော။ အထ တ **တတော**တိ တသ္မာ မညနာမတ္တဘာဝတော တံ ခန္ဓပဉ္စကံ နိစ္စာဒိဝသေန မညိတံ အညထာ အနိစ္စာဒိ
သဘာဝမေဝ ဟောတိ။ န ဟိ မညနာ ဘာဝညထတ္တံ တ လက္ခဏညထတ္တံ တ ကာတုံ သက္ကောတိ။

အညထာဘာဝီ ဘဝသတ္တော တိ အသမ္ဘဝေ ဝမိုယံ ဟိတသုခေ သတ္တော လဂ္ဂေ သတ္တလောကော မညနာယ
ယထာရုစိ စိန္တိယမာနောပိ ဝိပရီတပ္ပဋ္ဌိပတ္တိယာ တတော အညထာဘာဝီ အဟိတဒုက္ခဘာဝီ ဝိဃာတံယေဝ ဟပုဏာတိ။
ဘဝမေဝာဘိနန္ဒတီ တိ ဧဝံ သန္တေပိ တံ မညနာပရိကပ္ပိတံ အဝိဇ္ဇမာနံ ဘဝံ ဝမိုး အဘိနန္ဒတိ ဧဝ အဘိကင်္ခတိ ဧဝ။
အထ တ **အညထာဘာဝီ**တိ “နိစ္စော မေ အတ္တာ”တိအာဒိနာ မညနာယ ပရိကပ္ပိတာကာရတော သယံ အညထာဘာဝီ သ
မာနော အနိစ္စော အဓုဝေတိ အတ္ထော။ **ဘဝသတ္တော** တိ ကာမာဒိဘဝေသု ဘဝတဏှာယ သတ္တော လဂ္ဂေ ဂဓိ
တော။ **ဘဝမေဝာဘိနန္ဒတီ** တိ အနိစ္စာဒိသဘာဝံ ဘဝမေဝ နိစ္စာဒိဝသေန ပရာမသိတ္ဝာ, တတ္ထ တ အဓိမုတ္တိသညံ တ
ဏှာဒိဋ္ဌာဘိနန္ဒနာဟိ အဘိနန္ဒတိ, န တတ္ထ နိဗ္ဗိန္ဒတိ ။ **ယဒဘိနန္ဒတိ တံ ဘယ** န္တိ ယံ ဝမိုသင်္ခာတံ ဘဝံ ကာမာ
ဒိဘဝံ တ အဘိနန္ဒတိ, တံ အနိစ္စာဒိဝိပရိဏာမသဘာဝတ္တာ အနေကဗျသနာနုဗန္ဓတ္တာ စ ဘဝဟေတုဘာဝတော
အတိဝိယ ဘယာနကဋ္ဌေန ဘယံ။ **ယဿ ဘာယတိ** တိ ယတော ဇရာမရဏာဒိတော ဘာယတိ, တံ ဇရာမရဏာဒိ ဒုက္ခာဓိ
ဋ္ဌာနဘာဝတော ဒုက္ခဒုက္ခဘာဝတော စ ဒုက္ခံ။ အထ တ **ယဿ ဘာယတီ** တိ ဘတာဘိနန္ဒနေန ယဿ ဝိဘဝဿ ဘာ
ယတိ , သော ဥစ္ဆေဒသင်္ခာတော ဝိဘဝေ, တတော ဘာယနဉ္စ ဒုက္ခဝတ္ထုဘာဝတော ဇာတိအာဒိဒုက္ခဿ အနတိဝတ္
တနတော စ ဒုက္ခံ ဒုက္ခသဘာဝမေဝာတိ အတ္ထော။ အထ တ **ယဿ ဘာယတိ တံ ဒုက္ခ** န္တိ ယဿ အနိစ္စာဒိကဿ
ဘာယတိ တံ နိဿရဏံ အဇာနန္တော, တံ ဘယံ တဿ ဒုက္ခံ ဟောတိ, ဒုက္ခံ အာဝဟတီတိ အတ္ထော။

ဧတ္တကေန ဝဋ္ဋံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ ဝိဝဋ္ဋံ ဒဿေတုံ, **“ဘဝဝိပ္ပဟာနာယ ခေါ ပနိဒံ ဗြဟ္မစရိယံ ဝုသ္
သတီ”**တိ အာဟ။ တတ္ထ **ဘဝဝိပ္ပဟာနာယာ** တိ ကာမာဒိဘဝဿ ပဇဟနတ္ထာယ။ **ခေါ**တိ အဝဓာရဏေ, **ပနာ**တိ ပဒပူ
ရဏေ နိပါတော။ **ဣဒ**န္တိ အာသန္နပစ္စက္ခဝစနံ။ **ဗြဟ္မစရိယ** န္တိ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယံ။ **ဝုဿတီ** တိ ပူရေဿတိ။ ဣဒံ ဝု
တ္တံ ဟောတိ – ကေဝလံ ကာမာဒိဘဝဿ သမုဒယပ္ပဟာနေန အနဝသေသပဇဟနတ္ထာယ ဣဒံ မယာ သတာသ
ဟဿကပ္ပာဓိကာနိ စတ္တာရိ အသင်္ချေယျာနိ အတိဒုက္ကရာနိ အာစရိတွာ ပူရိတပါရမိယော ပူရေတွာ ဗောဓိမဏ္ဍေ
တိဏ္ဏံ မာရာနံ မတ္ထကံ မဒ္ဒိတွာ အဓိဂတံ သီလာဒိက္ခန္ဓတ္တယသင်္ဂဟံ အဋ္ဌင်္ဂိကမဂ္ဂဗြဟ္မစရိယံ စရိယတိ
ဘာဝိယတီတိ။

ဧဝံ အရိယမဂ္ဂဿ ဧကံသေနေဝ နိယျာနိကဘာဝံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ အညမဂ္ဂဿ တဒဘာဝံ ဒဿေန္
တော **“ယေ ဟိ ကေစီ”**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ယေ**တိ အနိယမနိဒ္ဒေသော။ **ဟီ**တိ နိပါတမတ္တံ။ **ကေစီ**တိ ကေစ္စေ။ ပဒ
ဒ္ဝယေနာပိ တထာတဒိနော ဒိဋ္ဌိဂတိကေ အနိယမတော ပရိယာဒိယတိ။ **သမဏာ**တိ ပဗ္ဗဇ္ဇူပဂမနမတ္တေန သမဏာ, န
သမိတပာပါ။ **ဗြာဟ္မဏာ** တိ ဇာတိမတ္တေန ဗြာဟ္မဏာ, န ဗာဟိတပါပါ။ **တ**သဒ္ဒော ဝိကပ္ပတ္ထော။ **ဘဝေန ဘဝ
ဿ ဝိပ္ပမောက္ခမာဟံသူ**တိ ကေစ္စေ ကာမဘဝေန ရူပဘဝေန တ သဗ္ဗဘဝတော ဝိမုတ္တိံ သံသာရသုဒ္ဓိံ ကထယိံသု။

ကေ ပနေဝံ ဝဒန္တီတိ? ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာနတဒိနော တေသု ဟိ ကေစိ “ဥဠာရေဟိ ပဉ္စဟိ ကာမဂုဏေဟိ သမပ္ပိတော အတ္
တာ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ ပရမံ နိဗ္ဗုတိံ ပတ္တော ဟောတီ”တိ ဝဒန္တိ။ ကေစိ “ရူပာဝစရဈာနေသု ပဌမဇ္ဈာနသမင်္ဂီ။ပေ.။
ကေစိ “ဒုတိယတတိယစတုတ္ထဇ္ဈာနသမင်္ဂီ အတ္တာ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ ပရမံ နိဗ္ဗုတိံ ပတ္တော ဟောတီ”တိ ဝဒန္တိ။ ယ
ထာဟ –

“ဣဓ , ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော သမဏော တ ဗြာဟ္မဏော တ ဧဝံဝါဒီ ဟောတိ ဧဝံဒိဋ္ဌိ ‘ယတော ခေါ ဘော
အယံ အတ္တာ ပဉ္စဟိ ကာမဂုဏေဟိ သမပ္ပိတော’”တိ (ဒီ. နိ. ၁.၉၄) ဝိတ္ထာရော။

တေ ပန ယသ္မာ ယာဝဒတ္ထံ ပီတတ္တာ သုဟိတာယ ဇလူကာယ ဝိယ ရုဟိရပိပာသာ ကာမာဒိသုခေဟိ သမပ္ပိတသ္သ တဿ အတ္တနော ကာမေသနာဒယော န ဘဝိဿန္တိ, တဒဘာဝေ စ ဘဝဿ အဘာဝေတေယေဝ, ယသ္မိံ ယသ္မိံဥ ဘဝေ ဌိတဿ အယံ နယော လဗ္ဘတိ, တေန တေန ဘဝေန သဗ္ဗဘဝတော ဝိမုတ္တိ ဟောတီတိ ဝဒန္တိ, တသ္မာ ''ဘဝေန ဘဝဿ ဝိပ္ပမောက္ခမာဟံသူ''တိ ဝုတ္တာ။ ယေသဥ္စ ''တွေက္ကံ နာမ ကာလံ သံသရိတွာ ဗာလာ စ ပဏ္ဍိတာ စ ပရိယောသာနဘဝေ ဌတွာ သံသာရတော ဝိမုစ္စန္တီ''တိ လဒ္ဓိ, တေပိ ဘဝေန ဘဝဿ ဝိပ္ပမောက္ခံ ဝဒန္တိ နာမ။ ဝုတ္တဥ္ဟေတံ –

> ''စုလ္လာသီတိ မဟာကပ္ပိနော သတသဟဿာနိ ယာနိ ဗာလေ စ ပဏ္ဍိတေ စ သန္ဓာဝိတွာ သံသရိတွာ ဒုက္ခဿန္တံ ကရိဿန္တီ''တိ (ဒီ. နိ. ၁.၁၆၈)။

အထ တ **ဘဝေနာ**တိ ဘဝဒိဋ္ဌိယာ။ ဘဝတိ သဿတံ တိဋ္ဌတီတိ ပဝတ္တနတော သဿတဒိဋ္ဌိ ဘဝဒိဋ္ဌီတိ ဝုစ္စတိ, ဘဝဒိဋ္ဌိ ဧဝေတ္ထ ဥတ္တရပဒလောပေန ဘဝတဏှာဟာတိအာဒီသု ဝိယ ဘဝတောတိ ဝုတ္တော။ ဘဝဒိဋ္ဌိဝသေန စ ကေစ္စေ ဘဝဝိသေသံယေဝ ကိလေသာနံ ဝူပသန္တဝုတ္တိယာ အာယုနော စ ဒီဃာတသတာယ နိစ္စာဒိသဘာဝံ ဘဝဝိမောက္ခံ မညန္တိ, သေယျထာပိ ဗကော ဗ္ရဟ္မာ ''ဣဒံ နိစ္စံ, ဣဒံ ဓုဝံ, ဣဒံ သဿတံ, ဣဒံ အဝိပရိဏာမဓမ္မ''န္တိ (မ. နိ. ၁.၅၀၁) အတေစ။ တေသမေဝံ ဝိပရီတကဟိနံ အနိဿရဏေ နိဿရဏဒိဋ္ဌီနံ ကုတော ဘဝဝိမောက္ခော။ တေနာဟ ဘဂဝတ – **''သဗ္ဗေ တေ 'အဝိပ္ပမုတ္တာ ဘဝသ္မာ'တိ ဝဒာမီ''** တိ။

ဝိဘဝေနာတိ ဥစ္ဆေဒေန။ **ဘဝဿ နိဿရဏမာဟံသူ** တိ သဗ္ဗဘဝတော နိဂ္ဂမနံ နိက္ခန္တိ သံသာရသုဒ္ဓိ ဝဒိံသု။ တေ ဟိ ''ဘဝေန ဘဝဿ ဝိပ္ပမောက္ခော''တိ ဝဒန္တာနံ တဒံ အနနုဇာနန္တာ ဘဝူပစ္ဆေဒေန နိဿရဏံ ပဋိဇာနိံသု။ **ဝိဘဝေနာ**တိ တ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိယာ။ ဝိဘဝတိ ဝိနဿတိ ဥစ္ဆိဇ္ဇတိ အတ္တာ စ လောကော စာတိ ပဝတ္တနတော ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ ဝုတ္တနယေန ''ဝိဘဝတော''တိ ဝုစ္စတိ။ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိဝသေန ဟိ သတ္တာ အဓိမုစ္စိတွာ တတ္ထ တတ္ထ ဥပ္ပန္နာ ဥစ္ဆိဇ္ဇန္တိ, သာ ဧဝ သံသာရသုဒ္ဓီတိ ဥစ္ဆေဒတဒိနော။ ဝုတ္တဥ္ဟေတံ –

> ''ယတော ခေါ ဘော အယံ အတ္တာ ရူပီ စာတုမဟာဘူတိကော။ပေ။ နေဝသညာနာသညာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ, ဧတ္တာဝတာ ခေါ ဘော အယံ အတ္တာ သမ္မာ သမုစ္ဆိန္နော ဟောတီ''တိ (ဒီ. နိ. ၁.၈၅)။

တထာ –

> ''နတ္ထိ, မဟာရာဇ, ဒိန္နံ, နတ္ထိ ယိဋ္ဌံ နတ္ထိ ဟုတံ။ပေ။ ဗာလေ စ ပဏ္ဍိတေ စ ကာယဿ ဘေဒာ ဥစ္ဆိဇ္ဇန္တိ ဝိနဿန္တိ န ဟောန္တိ ပရံ မရဏာ''တိ စ (ဒီ. နိ. ၁.၁၇၁)။

တေသမ္ပိ ဧဝံ ဝိပရီတကဟိနံ ကုတော ဘဝနိဿရဏံ။ တေနာဟ ဘဂဝတ – **''သဗ္ဗေ တေ 'အနိဿဋ္ဌာ ဘဝသ္မာ'တိ ဝဒာမီ''**တိ။ န ဟိ အရိယမဂ္ဂဘာဝနာယ အနဝသေသကိလေသံ အသမုဂ္ဃာတေတွာ ကဒာစိပိ ဘဝတော နိဿရဏဝိမုတ္တိ သမ္ဘဝတိ။ တထာ ဟိ တေသံ သမဏဗ္ရာဟ္မဏာနံ ယထာဘူတာဝဗောဓာဘာဝတော ''အတ္ထိ နတ္ထီ''တိ အန္တဒွယနိပတိတာနံ တဏှာဒိဋ္ဌိဝသေန သမ္ပရိတသိတဝိပ္ဖန္ဒိတမတ္တံ, ယတော တေ ဒိဋ္ဌိဂတိကာ ပဝတ္တိဟေတူသုပိ သမ္မူဠှာ သက္ကာယဘူမိယံ သုနိခာတေ ဝိပရီတဒဿနထမ္ဘေ တဏှာဗန္ဓနေန ဗဒ္ဓာ ဂဒ္ဒူလဗန္ဓနာ ဝိယ သာ န ဝိဇဟန္တိ ဗန္ဓနဋ္ဌာနံ, ကုတော နေသံ ဝိမောက္ခော?

ယေ ပန စတုသစ္စဝိဘာဝနေန ပဝတ္တိအာဒီသု အသမ္မောဟတော တံ အန္တဒွယံ အနုပဂမ္မ မဇ္ဈိမံ ပဋိပဒံ သမာရုဠှာ, တေသံယေဝ ဘဝဝိပ္ပမောက္ခော နိဿရဏဉ္စာတိ ဒဿေန္တော သတ္ထာ **''ဥပဓိံ ဟီ''**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ဥပဓိ**န္တိ ခန္ဓာဒိဥပဓိံ။ **ဟီ**တိ နိပါတမတ္တံ။ **ပဋိစ္စာ** တိ နိဿာယ, ပစ္စယံ ကတွာ။ **ဒုက္ခ**န္တိ ဇာတိအာဒိ ဒုက္ခံ။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ? ယတ္ထိမေ ဒိဋ္ဌိဂတိကာ ဝိမောက္ခသညိနော, တတ္ထ ခန္ဓကိလေသာဘိသင်္ခါရူပဓယော အဓိဂတာ, ကုတော တတ္ထ ဒုက္ခနိဿရဏံ? ယတ္ထ ဟိ ကိလေသာ, တတ္ထာဘိသင်္ခါရသမ္ဘဝတော ဘဝပဗန္ဓဿ အဝိစ္ဆေဒေယေဝ တိ ဝဋ္ဋဒုက္ခဿ အနိဝတ္တိ။ တေန ဝုတ္တံ – ''ဥပဓိဉှိ ပဋိစ္စ ဒုက္ခမိဒံ သမ္ဘောတီ''တိ။

ဣ္ကာနိ ယံ ပရမတ္ထတော ဒုက္ခသ္သ နိသ္သရဏံ, တံ ဒသ္သေတုံ, **“သဗ္ဗုပဟာနပက္ခယာ နတ္ထိ ဒုက္ခသ္သ သမ္ဘ
တော”**တိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **သဗ္ဗုပဟာနပက္ခယာ** တိ ကာမုပဟာနံ ဒိဋ္ဌုပဟာနံ သီလဗ္ဗတုပဟာနံ အတ္တတဒုပဟာနန္တိ သ
ဗ္ဗေသံ ဣမေသံ စတုန္နမ္ပိ ဥပဟာနာနံ အရိယမဂ္ဂေဓိဂမေန အနဝသေသပ္ပဟာနတော။ တတ္ထ ဒိဋ္ဌုပဟာနံ သီလဗ္ဗတု
ပဟာနံ အတ္တတဒုပဟာနန္တိ ဣမာနိ တီဏိ ဥပဟာနာနိ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန ခီယန္တိ, အနုပ္ပတ္တိဓမ္မတံ အာပဇ္ဇန္တ
တိ။ ကာမုပဟာနံ အပာယဂမနီယံ ပဌမေန, ကာမရာဂဘူတံ ဗဟလံ ဒုတိယေန, သုခုမံ တတိယေန, ရူပရာဂအရူပရာဂပ္ပဟာနံ
စတုတ္ထေနာတိ စတူဟိပိ မဂ္ဂေဟိ ခီယတိ, အနုပ္ပတ္တိဓမ္မတံ အာပဇ္ဇတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **နတ္ထိ ဒုက္ခသ္သ သမ္ဘဝေ** တိ
ဧဝံ သဗ္ဗသော ဥပဟာနက္ခယာ တဒေကဋ္ဌတာယ သဗ္ဗသ္သပိ ကိလေသဂဏသ္သ အနုပ္ပာဒနတော အပ္ပမတ္တကသ္သပိ ဝ
ဋ္ဋဒုက္ခသ္သ သမ္ဘဝေ ဟတုဘာဝေ နတ္ထိ။

ဧဝံ ဘဂဝတ ဟေတုနာ သဒ္ဓိံ ပဝတ္တိံ နိဝတ္တိဉ္စ ဒသ္သေတွာ “ဣမံ နယံ အဇာနန္တော အယံ သတ္တလောကော ဝဋ္ဋ
ဋ္ဋတောပိ သီသံ န ဥက္ခိပတီ”တိ ဒသ္သေန္တော **“လောကမိမံ ပသ္သာ”** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **လောကမိမံ ပသ္သာ** တိ
အတ္တနော ဗုဒ္ဓစက္ခုနာ ပစ္စက္ခတော ဝိသယဘာဝသ္သ ဥပဂတတ္တာ “လောကမိမံ ပသ္သာ”တိ ဘဂဝတဒသ္သနကိရိယာယ နိ
ယောဇေန္တော အတ္တာနမေဝ ာလပတိ။ **ပုထူ**တိ ဗဟူ, ဝိသုံ ဝိသုံ တ။ **အဝိဇ္ဇာယ ပရေတာ**တိ “ဒုက္ခေ အညာဏ”န္တိအာဒိ
နာ (ဓ. သ. ၁၁၀၆; ဝိဘ. ၂၂၆) နယေန ဝုတ္တာယ စတုသစ္စပဋိစ္ဆာဒိကာယ အဝိဇ္ဇာယ အဘိဘူတာ။ **ဘူတာ**တိ ကမ္မကိ
လေသေဟိ ဇာတာ နိဗ္ဗတ္တာ။ **ဘူတရတာ**တိ ဘူတေသု မာတာပိတုပုတ္တအာရာဒိသညာယ အညသတ္တေသု တဏှာယ
ရတာ, ဘူတေ တ ခန္ဓပဉ္စကေ အနိစ္စာသုဘဒုက္ခာနတ္တသဘာဝေ တံသဘာတနဝဗောဓတော ဣတ္ထိပုရိသာဒိပရိကပ္ပ
ဝသေန နိစ္စာဒိဝသေန အတ္တတ္တနိယကဟဝသေန စ အဘိရတာ။ **ဘတ အပရိမုတ္တာ** တိ ယထာဝုတ္တေန တဏှာဒိ
ဋ္ဌိကဟေန ဘဝတော သံသာရတော န ပရိမုတ္တာ။

တတ္ထ စ “လောကမိမ”န္တိ ပဋမံ တာဝ သကလမ္ပိ သတ္တနိကာယံ သာမညတော ဧကတ္တံ ဥပနေန္တော ဧကဝစနေ
န အနောဓိသော ဂဟဏံ ဒီပေတွာ “သွာယံ လောကော ဘဝယောနိဂတိဋ္ဌိတိသတ္တာတသာဒိဝသေန စေဝ တတ္ထာပိ တံ
တံသတ္တနိကာယာဒိဝသေန စ အနေကဘေဒဘိန္နော ပစ္စေကံ မယာ တေလောကိတော”တိ အတ္တနော ဗုဒ္ဓစက္ခုဉာဏာနုဘာဝံ
ပကာသေန္တော သတ္တာ ပုန ဝစနဘေဒံ ကတွာ ဗဟုဝစနေန ဩဓိသော ဂဟဏံ ဒီပေတိ “ပုထူ အဝိဇ္ဇာယ ပရေတာ ဘူ
တာ”တိအာဒိနာ။ ဧဝဉ္စ ကတွာ “လောကမိမ”န္တိ ဥပယောဂဝစနံ ကတွာ “အဝိဇ္ဇာယ ပရေတာ”တိအာဒိနာ ပစ္စတ္တဗ
ဟုဝစနနိဒ္ဒေသောပိ အဝိရုဒ္ဓော ဟောတိ ဘိန္နတက္ကတ္တာ။ ကေစိ ပန ကေတက္ကတာဓိပ္ပာယေန “အဝိဇ္ဇာယ ပရေ
တံ ဘူတံ ဘူတရတံ ဘဝ အပရိမုတ္တ”န္တိ ပဌန္တိ, ဝိဘတ္တိဘေဒဝသေနေဝ ပန ပုရာဏပာဌော။

ဣ္ကာနိ ယေန ဥပာယေန ဘဝဝိပ္ပမောက္ခော ဟောတိ, တံ သဗ္ဗံ တိတ္ထိယာနံ အဝိသယဘူတံ ဗုဒ္ဓကေစရံ ဝိပသ္သနာဝီ
ထိံ ဒသ္သေန္တော **“ယေ ဟိ ကေစိ”**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ယေ ဟိ ကေစိ ဘဝာ**တိ ကာမဘဝာဒိ သညီဘဝာဒိ ဧကဝေ
ကာရဘဝာဒိဝိဘာဂေန နာနာဘေဒဘိန္နာ သာတဝန္တော ဝ အသာတဝန္တော ဝ ဒီဃာယုကာ ဝ ဣတ္တရက္ခဏာ ဝ
ယေ ဟိ ကေစိ ဘဝါ။ **သဗ္ဗဓိ** တိ ဥဒ္ဓံ အဓော တိရိယန္တိ အာဒိဝိဘာဂေန သဗ္ဗတ္ထ။ **သဗ္ဗတ္ထတာယာ** တိ သဂ္ဂဟ
ယမနုသ္သာဒိဝိဘာဂေန။ **သဗ္ဗေ တေ** တိအာဒီသု သဗ္ဗေပိ တေ ဘဝ ရူပဝေဒနာဒိဓမ္မာ ဟုတွာ အဘာဝဋ္ဌေန **အနိစ္စာ,**
ဥဒယဗ္ဗယပဋိပီဠိတတ္တာ **ဒုက္ခာ,** ဇရာယ မရဏေန စာတိ ဒွိဓာ ဝိပရိဏာမေတဗ္ဗတာယ **ဝိပရိဏာမဓမ္မာ။ ဣတိ** သဒ္ဒ
ဒေ အာဒိအတ္ထော ပကာရတ္ထော တ, တေန အနတ္တလက္ခဏမ္ပိ သင်္ဂဟေတွာ အဝသဝတ္တနဋ္ဌေန အနတ္တာ, ဝိပ
ရိဏာမဓမ္မတာယ တ အဝသဝတ္တနဋ္ဌေန အနတ္တာတိ ဝုတ္တာ။

ဧဝံ လက္ခဏတ္တယပဋိဝိဇ္ဈနာကာရေန **တေံ** ဘဝသင်္ခာတံ ခန္ဓပဉ္စကံ **ယထာဘူတံ** အဝိပရီတံ **သမ္မပ္ပညာယ**
သမ္မာ ဉာယေန ဝိပသ္သနာသဟိတာယ မဂ္ဂပညာယ **ပသ္သတော** ပရိညာဘိသမယာဒိဝသေန ပဋိဝိဇ္ဈတော “ဘဝေ နိစ္စ
စော”တိ အာဒိနယပ္ပဝတ္တာ ဘဝေသု **တဏှာ ပဟီယတိ,** အဂ္ဂမဂ္ဂပ္ပတ္တိသမကာလမေဝ အနဝသေသံ နိရုဇ္ဈတိ,
ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိယာ သဗ္ဗသော ပဟီနတ္တာ **ဝိဘဝံ** ဝိစ္ဆေဒံ **နာဘိနန္ဒတိ** န ပတ္ထေတိ။ ဧဝံဘူတသ္သ တသ္သ ယာ ကာမတဏှ
ဟာဒိဝသေန အဋ္ဌသတဘေဒာ အဝတ္ထာဒိဝိဘာဂေန အနန္တဘေဒာ စ, တာသံ **သဗ္ဗသော** သဗ္ဗပ္ပကာရေန **တဏှာနံ**
ခယာ ပဟာနာ, တဒေကဋ္ဌတာယ သဗ္ဗသ္သပိ သံကိလေသပက္ခသ္သ **အသေသံ** နိသ္သေသံ **ဝိရာဂေန** အရိယမဂ္ဂေန
ယော အနုပ္ပာဒနိရောဓော, တံ **နိဗ္ဗာန** န္တိ။

ဧဝံ တဏှာဟာယ ပဟာနမုခေန သဥပါဒိသေသနိဗ္ဗာနံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာနံ ဒဿေန္တော **“တဿ နိဗ္ဗုတဿာ”** တိအာဒိမာဟ။ တဿတ္ထော – ယော သော သဗ္ဗသော တဏှာဟာနံ ခယာ ကိလေသပရိနိဗ္ဗာနေန နိဗ္ဗုတော ဝုတ္တနယေန ဘိန္နကိလေသော ခီဏာသဝဘိက္ခု, **တဿ နိဗ္ဗုတဿ ဘိက္ခုနော အနုပါဒါ** ဥပါဒါနာဘာဝတော ကိလေသာဘိသင်္ခါရမာရာနံ တ အဂ္ဂဟဏတော **ပုနဗ္ဘဝေါ န ဟောတိ,** အာယတိံ ပဋိသန္ဓိဝသေန ဥပပတ္တိဘဝေါ နတ္ထိ။ ဧဝံဘူတေန စ တေန **အဘိဘူတော မာရော,** အရိယမဂ္ဂက္ခဏေ ကိလေသမာရော အဘိသင်္ခါရမာရော ဒေဝပုတ္တမာရော စ စရိမကစိတ္တက္ခဏေ ခန္ဓမာရော မစ္စုမာရော စာတိ ပဉ္စဝိဓော မာရော အဘိဘူတော ပရာဇိတော, ပုန သီသံ ဥက္ခိပိတုံ အပ္ပဒါနေန နိဗ္ဗိသေဝနော ကတော, ယတော တေန ဝိဇိတော သင်္ဂါမော မာရေဟိ တတ္ထ တတ္ထ ပဝတ္တိတော။ ဧဝံ **ဝိဇိတသင်္ဂါမော** ပန ကဏ္ဍာဒီသု သဗ္ဗေသု ဝိကာရာဘာဝေန တာဒိလက္ခဏပ္ပတ္တိယာ **တာဒီ** အရဟာ **သဗ္ဗဘဝါနိ** ယထာဝုတ္တဘေဒေ သဗ္ဗေပိ ဘဝေ **ဥပစ္စဂါ** သမတိက္ကန္တော, န ယတ္ထ ကတ္ထစိ သင်္ခံ ဥပေတိ, အညဒတ္ထု အနုပါဒါနော ဝိယ ဇာတဝေဒေါ ပရိနိဗ္ဗာနတော ဥဒ္ဓံ အပညတ္တိကော၀ ဟောတီတိ။ ဣတိ ဘဂဝါ ဣမံ မဟာဥဒါနံ အနုပါဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ကူဋံ ဂဟေတွာ နိဋ္ဌပေသိ။

ဒသမသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဋ္ဌိတာ စ နန္ဒဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ။

၄. မေဃိယဝဂ္ဂေါ

၁. မေဃိယသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၃၁. မေဃိယဝဂ္ဂဿ ပဌမေ **စာလိကာယန္တိ** ဧဝံ နာမကေ နဂရေ။ တဿ ကိရ နဂရဿ ဒွါရဋ္ဌာနံ မုဉ္စိတွာ သမန္တတော စလပင်္က ဟောတိ, တံ စလပင်္က နိဿာယ ဌိတတ္တာ ဩလောကေန္တာနံ စလမာနံ ဝိယ ဥပဋ္ဌာတိ, တသ္မာ "စာလိကာ"တိ ဝုစ္စတိ။ **စာလိကေ ပဗ္ဗတေ** တိ တဿ နဂရဿ အဝိဒူရေ ဧကော ပဗ္ဗတော, သောပိ သဗ္ဗသေတတ္တာ ကာဠပက္ခုပေါသထေ ဩလောကေန္တာနံ စလမာနော ဝိယ ဥပဋ္ဌာတိ, တသ္မာ "စာလိကပဗ္ဗတော"တိ သင်္ခံ ဂတော။ တတ္ထ ဘဂဝတော မဟန္တံ ဝိဟာရံ ကာရယိံသု, ဘဂဝါ တဒါ တံ နဂရံ ဂောစရဂါမံ ကတွာ တသ္မိံ စာလိကပဗ္ဗတမဟာဝိဟာရေ ဝိဟရတိ။ တေန ဝုတ္တံ – "စာလိကာယံ ဝိဟရတိ စာလိကေ ပဗ္ဗတေ"တိ။ **မေဃိယော**တိ တဿ ထေရဿ နာမံ။ **ဥပဋ္ဌာကော ဟောတီ** တိ ပရိစာရကော ဟောတိ။ ဘဂဝတော ဟိ ပဌမဗောဓိယံ ဥပဋ္ဌာကာ အနိဗဒ္ဓါ အဟေသုံ, ဧကဒါ နာဂသမာလော, ဧကဒါ နာဂိတော, ဧကဒါ ဥပဝါဏော, ဧကဒါ သုနက္ခတ္တော, ဧကဒါ စုန္ဒော သမဏုဒ္ဒေသော, ဧကဒါ သာဂတော, ဧကဒါ မေဃိယော။ တေနာဟ – "တေန ခေါ ပန သမယေန အာယသ္မာ မေဃိယော ဘဂဝတော ဥပဋ္ဌာကော ဟောတီ"တိ။

ဇန္တုဂါမ န္တိ ဧဝံ နာမကံ တဿေဝ ဝိဟာရဿ အပရံ ဂေါစရဂါမံ။ "ဇတ္တုဂါမ"န္တိပိ ပဌန္တိ။ **ကိမိကာဠာယာ** တိ ကာဠကိမီနံ ဗဟုလတာယ "ကိမိကာဠာ"တိ လဒ္ဓနာမာယ နဒိယာ။ **ဇင်္ဃာဝိဟာရ** န္တိ စိရနိသဇ္ဇာယ ဇင်္ဃာသု ဥပ္ပန္နကိလမထဝိနောဒနတ္ထံ ဝိစရဏံ။ **ပာသာဒိက**န္တိ အဝိရဠရုက္ခတာယ သိနိဒ္ဓပတ္တတာယ စ ပဿန္တာနံ ပသာဒမာဝဟတီတိ ပါသာဒိကံ။ သန္ဒစ္ဆာယတာယ မနုညဘူမိဘာဂတာယ စ **မနုညံ**။ အန္တော ပဝိဋ္ဌာနံ ပီတိသောမနဿဇနနဋ္ဌေန စိတ္တံ ရမေတီတိ **ရမဏီယံ။ အလ**န္တိ ပရိယတ္တံ, ယုတ္တန္တိပိ အတ္ထော။ **ပဓာနတ္ထိကဿာ** တိ ယောဂေန ဘာဝနာယ အတ္ထိကဿ။ **ပဓာနာယာ**တိ သမဏဓမ္မကရဏာယ။ **အာဂစ္ဆေယျာဟ** န္တိ အာဂစ္ဆေယျံ အဟံ။ ထေရေန ကိရ ပုဗ္ဗေ တံ ဌာနံ အနုပဋိပါဋိယာ ပဉ္စ ဇာတိသတာနိ ရညာ ဝေ သတာ အနုဘူတံ ဥယျာနံ အဟောသိ, တေနဿ ဒိဋ္ဌမတ္တေယေဝ တတ္ထ ဝိဟရိတုံ စိတ္တံ နမိ။ **အာဂမေဟိ တာဝ**တိ သတ္ထာ ထေရဿ ဝစနံ သုတွာ ဥပဓာရေန္တော "န တာဝဿ ဉာဏံ ပရိပါကံ ဂတ"န္တိ ဉတွာ ပဋိက္ခိပန္တော ဝေမာဟ ။ **ဧကကမှိ တာဝ**တိ ကြဒံ ပနဿ "ဧဝမယံ ဂန္တွာပိ ကမ္မေ အနိပ္ဖဇ္ဇမာနေ နိရာသင်္ကော ဟုတွာ ပေမဝသေန ပုန အာဂစ္ဆိဿတီ"တိ စိတ္တမဒ္ဒဝဇနနတ္ထံ အာဟ။ **ယာဝ အညောပိ ကောစိ ဘိက္ခု အာဂစ္ဆတီ** တိ အညော ကောစိ ဘိက္ခု မမ သန္တိကံ ယာဝ အာဂစ္ဆတိ, တာဝ အာဂမေဟီတိ အတ္ထော။ "ကောစိ ဘိက္ခု ဒိဿတီ"တိပိ ပဌန္တိ။ "အာဂစ္ဆတူ"တိပိ ပဌန္တိ, တထာ "ဒိဿတူ"တိ။

နတ္ထိ ကိဉ္စိ ဥတ္တရိ ကရဏီယ န္တိ စတူသု သစ္စေသု စတူဟိ မဂ္ဂေဟိ ပရိညာဒီနံ သောဠသန္နံ ကိစ္စာနံ ကတတ္တာ, အဘိသမ္ဗောဓိယာ ဝါ အဓိဂတတ္တာ တတော အညံ ဥတ္တရိ ကရဏီယံ နာမ နတ္ထိ။ **နတ္ထိ ကတဿ ဝါ ပတိစယော** တိ ကတဿ ဝါ ပုန ပတိစယောပိ နတ္ထိ။ န ဟိ ဘာဝိတမဂ္ဂေါ ပုန ဘာဝီယတိ, ပဟီနကိလေသာနံ ဝါ ပုန ပဟာနေန ကိစ္စံ အတ္ထိ။ **အတ္ထိ ကတဿ ပတိစယော** တိ မယှံ သန္တာနေ နိပ္ဖာဒိတဿ သီလာဒိဓမ္မဿ အရိယမဂ္ဂဿ အနဓိဂတတ္တာ တဒတ္ထံ ပုန ဝဍ္ဎနသင်္ခါတော ပတိစယော အတ္ထိ, ကတ္တဗ္ဗောတိ အတ္ထော။ **ပဓာနန္တိ ခေါ မေဃိယ ဝဒမာနံ ကိန္တိ ဝဒေယျာမ**တိ "သမဏဓမ္မံ ကရောမီ"တိ တံ ဝဒမာနံ မယံ အညံ ကိံ နာမ ဝဒေယျာမ?

ဒိဝါဝိဟာရံ နိသီဒီတိ ဒိဝါဝိဟာရတ္ထာယ နိသီဒိ။ နိသိန္နော စ ယသ္မိံ မင်္ဂလသိလာပဋ္ဋေ ပုဗ္ဗေ အနုပဋိပါဋိယာ ပဉ္စ ဇာတိသတာနိ ရာဇာ ဟုတွာ ဥယျာနကီဠံ ကီဠန္တော ဝိဝိဓနာဋကပရိဝုတော နိသိန္နပုဗ္ဗော, တသ္မိံယေဝ ဌာနေ နိသီဒိ။ အထဿ နိသိန္နကာလတော ပဋ္ဌာယ သမဏဘာဝော ဝိဂတော ဝိယ အဟောသိ, ရာဇဝေသံ ဂဟေတွာ နာဋကပရိဝုတော သေတစ္ဆတ္တဿ ဟေဋ္ဌာ မဟာရဟေ ပလ္လင်္ကေ နိသိန္နော ဝိယ ဇာတော။ အထဿ တံ သမ္ပတ္တိံ အဿာဒယတော ကာမဝိတက္ကော ဥဒပါဒိ။ သော တသ္မိံယေဝ ခဏေ သဟောဍ္ဍံ ဂဟိတေ ဒွေ စောရေ အာနေတွာ ပုရတော ဌပိတေ ဝိယ အဒ္ဒသ။ တေသု ဧကဿ ဝဓံ အာဏာပနဝသေန ဗျာပါဒဝိတက္ကော ဥပ္ပဇ္ဇိ, ဧကဿ ဗန္ဓနံ အာဏာပနဝသေန ဝိဟိံသာဝိတက္ကော, ဧဝံ သော လတာဇာလေန ရုက္ခော ဝိယ မဓုမက္ခိကာဟိ မဓုဃာတကော ဝိယ စ အကုသလဝိတက္ကေဟိ ပရိက္ခိတ္တော သမ္ပရိကိဏ္ဏော အဟောသိ။ တံ သန္ဓာယ **"အထ ခေါ အာယသ္မတော မေဃိယဿာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

အစ္ဆရိယံ ဝတ ဘောတိ ဂရဟာဏစ္ဆရိယံ နာမ ကိရေတံ ယထာ အာယသ္မာ အာနန္ဒော ဘဂဝတော ဝလိယဂတ္တံ ဒိသွာ အတောစ "အစ္ဆရိယံ, ဘန္တေ, အဗ္ဘုတံ, ဘန္တေ"တိ (သံ. နိ. ၅.၅၁၁)။ အပရေ ပန "တသ္မိံ သမယေ ပုပ္ဖဖလ ပလ္လဝါဒီသု လောဘဝသေန ကာမဝိတက္ကော, ခရဿရာနံ ပက္ခိအာဒီနံ သဒ္ဒဿဝနေန ဗျာပာဒဝိတက္ကော, လေ ဍ္ဍုအာဒီဟိ တေသံ ပဋိဗာဟနာဓိပ္ပာယေန ဝိဟိံသာဝိတက္ကော, 'ဣမေတေဟံ ဝသေယျ'န္တိ တတ္ထ သာပေက္ခတာဝ သေန ကာမဝိတက္ကော, ဝနစရကေ တတ္ထ တတ္ထ ဒိသွာ တေသု စိတ္တဒုဗ္ဘနေန ဗျာပာဒဝိတက္ကော, တေသံ ဝိ ဟေဌနာဓိပ္ပာယေန ဝိဟိံသာဝိတက္ကော တဿ ဥပ္ပဇ္ဇိ"တိပိ ဝဒန္တိ။ ယထာ တ တထာ တ တဿ မိစ္ဆာဝိတက္ကုပ္ပ တ္တိယေဝ အစ္ဆရိယကာရဏံ။ **အန္ဝာသတ္တာ** တိ အနုလဂ္ဂါ တေကိဏ္ဏာ။ အတ္တနိ ဂရုမှိ စ ဧကတ္တေပိ ဗဟုဝစနံ ဒိဿတိ။ "အနုသန္တော"တိပိ ပာဠော။

ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ တိ ဧဝံ မိစ္ဆာဝိတက္ကေဟိ သမ္ပရိကိဏ္ဏော ကမ္မဋ္ဌာနသပ္ပာယံ ကာတုံ အသက္ကော န္တော "ဣဒံ ဝတ ဒိသွာ ဒီဃဒဿီ ဘဂဝါ ပဋိသေဓေသီ"တိ သလ္လက္ခေတွာ "ဣမံ ကာရဏံ ဒသဗလဿ အာရောစေဿာမီ"တိ နိသိန္နာသနတော ဝုဋ္ဌာယ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ။ ဥပသင်္ကမိတွာ စ **"ဣဓ မယှံ, ဘန္တေ"**တိအာဒိနာ အတ္တနော ပဝတ္တိံ အာရောစေသိ။

တတ္ထ **ယေဘုယျေန** တိ ဗဟုလံ အဘိက္ခဏံ။ **ပါပကာ**တိ လာမကာ။ **အကုသလာ**တိ အကောသလ္လသမ္ဘူတာ။ ဒုဂ္ဂတိသမ္ပာပနဋ္ဌေန တ ပါပကာ, ကုသလပဋိပက္ခတာယ အကုသလာ။ ဝိတက္ကေတိ ဦဟတိ အာရမ္မဏံ စိတ္တံ အဘိနိ ရောပေတီတိ ဝိတက္ကော, ကာမသဟဂတော ဝိတက္ကော **ကာမဝိတက္ကော,** ကိလေသကာမသမ္ပယုတ္တော ဝတ္ထုကာ မာရမ္မဏော ဝိတက္ကောတိ အတ္ထော။ ဗျာပာဒသဟဂတော ဝိတက္ကော **ဗျာပာဒဝိတက္ကော** ။ ဝိဟိံသာသဟဂ တော ဝိတက္ကော **ဝိဟိံသာဝိတက္ကော** ။ တေသု ကာမာနံ အဘိနန္ဒနဝသေန ပဝတ္တော နေက္ခမ္မပဋိပက္ခော ကာမဝိတ က္ကော, "ဣမေ သတ္တာ ဟညန္တု တ ဝိနဿန္တု တ မာ တ အဟေသု"န္တိ သတ္တေသု သမ္ပဒုဿနဝသေန ပဝတ္ တော မေတ္တာပဋိပက္ခော ဗျာပာဒဝိတက္ကော, ပာဏိလေဍ္ဍုဒဏ္ဍာဒီဟိ သတ္တာနံ ဝိဟေဌေတုကာမတာဝသေန ပဝတ္ တော ကရုဏာပဋိပက္ခော ဝိဟိံသာဝိတက္ကော။

ကသ္မာ ပနဿ ဘဂဝါ တတ္ထ ဂမနံ အနုဇာနိ? "အနနုညာတောပိ စာယံ မံ ဩဟာယ ဂစ္ဆိဿတေဝ, 'ပရိစာ ရကာမတာယ မညေ ဘဂဝါ ဂန္တုံ န ဒေတီ'တိ စဿ သိယာ အညထတ္တံ။ တဒဿ ဒီဃရတ္တံ အဟိတာယ ဒုက္ခာယ သံဝတ္တေယျာ"တိ အနုဇာနိ။

ဧဝံ တသ္မိံ အတ္တနော ပဝတ္တိံ အာရောစေတွာ နိသိန္နေ အထဿ ဘဂဝါ သပ္ပာယံ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော **"အပရိပ က္ကာယ, မေဃိယ, စေတောဝိမုတ္တိယာ"**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **အပရိပက္ကာယာ** တိ ပရိပါကံ အပ္ပတ္တာယ။ **စေတော ဝိမုတ္တိယာ**တိ ကိလေသေဟိ စေတသော ဝိမုတ္တိယာ။ ပုဗ္ဗဘာဂေ ဟိ တဒင်္ဂဝသေန စေဝ ဝိက္ခမ္ဘနဝသေန စ ကိလေသေဟိ စေတသော ဝိမုတ္တိ ဟောတိ, အပရဘာဂေ သမုစ္ဆေဒဝသေန စေဝ ပဋိပဿဒ္ဓိဝသေန စ။ သာယံ ဝိမုတ္တိ ဟေဋ္ဌာ ဝိတ္ထာရ တော ကထိတာဝ, တသ္မာ တတ္ထ ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တတ္ထ ဝိမုတ္တိပရိပါစနီယေဟိ ဓမ္မေဟိ အာသယေ ပရိ ပါစိတေ ပဘောဓိတေ ဝိပဿနာယ မဂ္ဂဂဗ္ဘံ ဂဏှန္တိယာ ပရိပါကံ ဂစ္ဆန္တိယာ စေတောဝိမုတ္တိ ပရိပက္ကာ နာမ ဟောတိ, တဒဘာဝေ အပရိပက္ကာ။

ကတမေ ပန ဝိမုတ္တိပရိပါစနီယာ ဓမ္မာ? သဒ္ဓိန္ဒြိယာဒီနံ ဝိသုဒ္ဓိကရဏဝသေန ပန္နရသ ဓမ္မာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဝုတ္တ ဉှေတံ –

"အဿဒ္ဓေ ပုဂ္ဂလေ ပရိဝဇ္ဇယတော, သဒ္ဓေ ပုဂ္ဂလေ သေဝတော ဘဇတော ပယိရုပါသတော, ပသာဒ နီယေ သုတ္တန္တေ ပစ္စဝေက္ခတော – ဣမေဟိ တီဟာကာရေဟိ သဒ္ဓိန္ဒြိယံ ဝိသုဇ္ဈတိ။

"ကုသီတေ ပုဂ္ဂလေ ပရိဝဇ္ဇယတော, အာရဒ္ဓဝီရိယေ ပုဂ္ဂလေ သေဝတော ဘဇတော ပယိရုပါသတော, သမ္မပ္ပဓာနေ ပစ္စဝေက္ခတော – ဣမေဟိ တီဟာကာရေဟိ ဝီရိယိန္ဒြိယံ ဝိသုဇ္ဈတိ။

‘‘မုဋ္ဌဿတိံ ပုဂ္ဂလေ ပရိဝဇ္ဇယတော, ဥပဋ္ဌိတဿတိံ ပုဂ္ဂလေ သေဝတော ဘဇတော ပယိရုပါသတော, သတိပဋ္ဌာနေ ပစ္စဝေက္ခတော – ဣမေဟိ တီဟာကာရေဟိ သတိန္ဒြိယံ ဝိသုဇ္ဈတိ။

‘‘အသမာဟိတေ ပုဂ္ဂလေ ပရိဝဇ္ဇယတော, သမာဟိတေ ပုဂ္ဂလေ သေဝတော ဘဇတော ပယိရုပါသတော, ဈာနဝိမောက္ခေ ပစ္စဝေက္ခတော – ဣမေဟိ တီဟာကာရေဟိ သမာဓိန္ဒြိယံ ဝိသုဇ္ဈတိ။

‘‘ဒုပ္ပညေ ပုဂ္ဂလေ ပရိဝဇ္ဇယတော, ပညဝန္တေ ပုဂ္ဂလေ သေဝတော ဘဇတော ပယိရုပါသတော, ဂမ္ဘီရညာဏစရိယံ ပစ္စဝေက္ခတော – ဣမေဟိ တီဟာကာရေဟိ ပညိန္ဒြိယံ ဝိသုဇ္ဈတိ။

‘‘ဣတိ ဣမေ ပဉ္စ ပုဂ္ဂလေ ပရိဝဇ္ဇယတော, ပဉ္စ ပုဂ္ဂလေ သေဝတော ဘဇတော ပယိရုပါသတော, ပဉ္စ သုတ္တန္တေ ပစ္စဝေက္ခတော – ဣမေဟိ ပန္နရသဟိ အာကာရေဟိ, ဣမာနိ ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ ဝိသုဇ္ဈန္တီ’’တိ (ပဋိ. မ. ၁.၁၈၅)။

အပရေပိ ပန္နရသ ဓမ္မာ ဝိမုတ္တိပရိပါစနီယာ – သဒ္ဓါပဉ္စမာနိ ဣန္ဒြိယာနိ, အနိစ္စသညာ ဒုက္ခသညာ အနတ္တသညာ ပဟာနသညာ ဝိရာဂသညာတိ ဣမာ ပဉ္စ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယာ သညာ, ကလျာဏမိတ္တတာ သီလသံဝရော အဘိသလ္လေခတာ ဝီရိယာရမ္ဘော နိဗ္ဗေဓိကပညာတိ။ တေသု ဝိနေယျဒမနကုသလော သတ္ထာ ဝိနေယျဿ မေဃိယတ္ထေရဿ အဇ္ဈာသယဝသေန ဣဓ ကလျာဏမိတ္တတာဒယော ဝိမုတ္တိပရိပါစနီယေ ဓမ္မေ ဒဿေန္တော **‘‘ပဉ္စ ဓမ္မာ ပရိပါကာယ သံဝတ္တန္တီ’’**တိ ဝတွာ တေ ဝိတ္ထာရေန္တော **‘‘ဣဓ, မေဃိယ, ဘိက္ခု ကလျာဏမိတ္တော ဟောတီ’’** တိ အာဒိမာဟ။

တတ္ထ **ကလျာဏမိတ္တော** တိ ကလျာဏော ဘဒ္ဒော သုန္ဒရော မိတ္တော ဧတဿာတိ ကလျာဏမိတ္တော။ ယဿ သီလာဒိဂုဏသမ္ပန္နော ‘‘အဃဿ ဃာတာ, ဟိတဿ ဝိဓာတာ’’တိ ဧဝံ သဗ္ဗာကာရေန ဥပကာရော မိတ္တော ဟောတိ, သော ပုဂ္ဂလော ကလျာဏမိတ္တော။ ယထာဝုတ္တေဟိ ကလျာဏပုဂ္ဂလေဟေဝ သဗ္ဗိရိယာပထေသု သဟ အယတိ ပဝတ္တတိ, န ဝိနာ တေဟီတိ **ကလျာဏသဟာယော။** ကလျာဏပုဂ္ဂလေသု ဧဝ စိတ္တေန စေဝ ကာယေန စ နိန္နပေါဏပဗ္ဘာရဘာဝေန ပဝတ္တတီတိ **ကလျာဏသမ္ပဝင်္ကော** ။ ပဒတ္တယေန ကလျာဏမိတ္တသံသဂ္ဂေ အာဒရံ ဥပ္ပာဒေတိ။

တတ္ထိဒံ ကလျာဏမိတ္တလက္ခဏံ – ဣဓ ကလျာဏမိတ္တော သဒ္ဓါသမ္ပန္နော ဟောတိ သီလသမ္ပန္နော သုတသမ္ပန္နော စာဂသမ္ပန္နော ဝီရိယသမ္ပန္နော သတိသမ္ပန္နော သမာဓိသမ္ပန္နော ပညာသမ္ပန္နော။ တတ္ထ သဒ္ဓါသမ္ပတ္တိယာ သဒ္ဒဟတိ တထာဂတဿ ဗောဓိံ ကမ္မဖလဉ္စ, တေန သမ္မာသမ္ဗောဓိယာ ဟေတုဘူတံ သတ္တေသု ဟိတေသိတံ န ပရိစ္စဇတိ။ သီလသမ္ပတ္တိယာ သတ္တာနံ ပိယော ဟောတိ မနာပေါ ဂရု ဘာဝနီယော စောဒကော ပာပဂရဟီ ဝတ္တာ ဝစနက္ခမော, သုတသမ္ပတ္တိယာ သစ္စပဋိစ္စသမုပ္ပာဒါဒိပဋိသံယုတ္တာနံ ဂမ္ဘီရာနံ ကထာနံ ကတ္တာ ဟောတိ, စာဂသမ္ပတ္တိယာ အပ္ပိစ္ဆော ဟောတိ သန္တုဋ္ဌော ပဝိဝိတ္တော အသံသဋ္ဌော, ဝီရိယသမ္ပတ္တိယာ အာရဒ္ဓဝီရိယော ဟောတိ သတ္တာနံ ဟိတပ္ပဋိပတ္တိယာ, သတိသမ္ပတ္တိယာ ဥပဋ္ဌိတဿတိ ဟောတိ, သမာဓိသမ္ပတ္တိယာ အဝိက္ခိတ္တော ဟောတိ သမာဟိတစိတ္တော, ပညာသမ္ပတ္တိယာ အဝိပရီတံ ဇာနာတိ။ သော သတိယာ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဂတိယော သမန္နေသမာနော ပညာယ သတ္တာနံ ဟိတာဟိတံ ယထာဘူတံ ဇာနိတွာ, သမာဓိနာ တတ္ထ ဧကဂ္ဂစိတ္တော ဟုတွာ, ဝီရိယေန သတ္တေ အဟိတာ နိသေဓေတွာ ဟိတေ နိယောဇေတိ။ တေနာဟ –

‘‘ပိယော ဂရု ဘာဝနီယော၊ ဝတ္တာ စ ဝစနက္ခမော။
ဂမ္ဘီရဉ္စ ကထံ ကတ္တာ၊ နော စဋ္ဌာနေ နိယောဇယေ’’တိ။ (အ. နိ. ၇.၃၇)။

အယံ ပဌမော ဓမ္မော ပရိပါကာယ သံဝတ္တတီ တိ, အယံ ကလျာဏမိတ္တတာသင်္ခါတော ဗြဟ္မစရိယတာသဿ အာဒိဘာဝတော, သဗ္ဗေသဉ္စ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဗဟုကာရတာယ ပဓာနဘာဝတော စ ဣမေသု ပဉ္စသု ဓမ္မေသု အာဒိတော ဝုတ္တတ္တာ ပဌမော အနဝဇ္ဇဓမ္မော အဝိသုဒ္ဓါနံ သဒ္ဓါဒီနံ ဝိသုဒ္ဓိကရဏဝသေန စေတောဝိမုတ္တိယာ ပရိပါကာယ သံဝတ္တတိ။ ဝုတ္တဉ္စ ကလျာဏမိတ္တဿ ဗဟုကာရတာ ပဓာနတာ စ ‘‘ဥပဍ္ဎမိဒံ, ဘန္တေ, ဗြဟ္မစရိယဿ

သ ယဒိဒံ ကလျာဏမိတ္တတာ”တိ ဝဒန္တံ ဓမ္မဘဏ္ဍာဂါရိကံ, “မာ ဟေဝံ, အာနန္ဒာ”တိ ဒွိက္ခတ္တုံ ပဋိသေဓေတွာ, “သကလမေဝ ဟိဒံ, အာနန္ဒ, ဗြဟ္မစရိယံ, ယဒိဒံ ကလျာဏမိတ္တတာ ကလျာဏသဟာယတာ”တိအာဒိသုတ္တပဒေဟိ (သံ. နိ. ၁.၁၂၉; ၅.၂) ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ပုန စပရန္တိ ပုန စ အပရံ ဓမ္မဇာတံ။ **သီလဝါ**တိ ဧတ္ထ ကေနဋ္ဌေန သီလံ? သီလနဋ္ဌေန သီလံ။ ကိမိဒံ သီလနံ နာမ? သမာဓာနံ, ကာယကမ္မာဒီနံ သုသီလျဝသေန အဝိပ္ပကိဏ္ဏတာတိ အတ္ထော။ အထ ဝါ ဥပဓာရဏံ, ဈာနာဒိကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ပတိဋ္ဌာနဝသေန အာဓာရဘာဝေါတိ အတ္ထော။ တသ္မာ သီလေတိ သီလတီတိ ဝါ သီလံ။ အယံ တာဝ သဒ္ဒလက္ခဏနယေန သီလတ္ထော။ အပရေ ပန “သိရဋ္ဌော သီတလဋ္ဌော သီလဋ္ဌော သံဝရဋ္ဌော”တိ နိရုတ္တိနယေန အတ္ထံ ဝဏ္ဏေန္တိ။ တယိဒံ ပါရိပူရိတော အတိသယတော ဝါ သီလံ အဿ အတ္ထီတိ သီလဝါ, သီလသမ္ပန္နောတိ အတ္ထော။

ယထာ စ သီလဝါ ဟောတိ သီလသမ္ပန္နော, တံ ဒဿေတုံ **“ပါတိမောက္ခသံဝရသံဝုတော”** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ပါတိမောက္ခ** န္တိ သိက္ခာပဒသီလံ။ တဉှိ ယော နံ ပါတိ ရက္ခတိ, တံ မောက္ခေတိ မောစေတိ အာပါယိကာဒီဟိ ဒုက္ခေဟီတိ ပါတိမောက္ခံ။ သံဝရဏံ သံဝရော, ကာယဝါစာဟိ အဝီတိက္ကမော။ ပါတိမောက္ခမေဝ သံဝရော ပါတိမောက္ခသံဝရော, တေန သံဝုတော ပိဟိတကာယဝါစောတိ ပါတိမောက္ခသံဝရသံဝုတော, ဣဒမဿ တသ္မိံ သီလေ ပတိဋ္ဌိတဘာဝပရိဒီပနံ။ **ဝိဟရတီ**တိ တဒနုရူပဝိဟာရသမင်္ဂိဘာဝပရိဒီပနံ။ **အာစာရဂေါစရသမ္ပန္နော** တိ ဟေဋ္ဌာ ပါတိမောက္ခသံဝရဿ, ဥပရိ ဝိသေသာနံ ယောဂဿ စ ဥပကာရကဓမ္မပရိဒီပနံ။ **အဏုမတ္တေသု ဝဇ္ဇေသု ဘယဒဿာဝီ** တိ ပါတိမောက္ခသီလတော အစဝနဓမ္မတာပရိဒီပနံ။ **သမာဒါယာ**တိ သိက္ခာပဒါနံ အနဝသေသတော အာဒါနပရိဒီပနံ။ **သိက္ခတီ** တိ သိက္ခာယ သမင်္ဂိဘာဝပရိဒီပနံ။ **သိက္ခာပဒေသူ**တိ သိက္ခိတဗ္ဗဓမ္မပရိဒီပနံ။

အပရော နယော – ကိလေသာနံ ဗလဝဘာဝတော, ပါပကိရိယာယ သုကရဘာဝတော, ပုညကိရိယာယ စ ဒုက္ကရဘာဝတော ဗဟုက္ခတ္တုံ အပါယေသု ပတနသီလောတိ ပါတီ, ပုထုဇ္ဇနော။ အနိစ္စတာယ ဝါ ဘဝါဒီသု ကမ္မဝေဂက္ခိတ္တော ဃဋီယန္တံ ဝိယ အနဝဋ္ဌာနေန ပရိဗ္ဘမနတော ဂမနသီလောတိ ပါတီ, မရဏဝသေန ဝါ တမှိ တမှိ သတ္တနိကာယေ အတ္တဘာဝဿ ပတနသီလောတိ ဝါ ပါတီ, သတ္တသန္တာနော စိတ္တမေဝ ဝါ။ တံ ပါတိနံ သံသာရဒုက္ခတော မောက္ခေတီတိ ပါတိမောက္ခံ။ စိတ္တဿ ဟိ ဝိမောက္ခေန သတ္တော “ဝိမုတ္တော”တိ ဝုစ္စတိ။ ဝုတ္တဉှိ “စိတ္တဝေါဒါနာ သတ္တာ ဝိသုဇ္ဈန္တီ”တိ (သံ. နိ. ၃.၁၀၀), “အနုပါဒါယ အာသဝေဟိ စိတ္တံ ဝိမုတ္တ”န္တိ (မဟာဝ. ၂၈) စ။

အထ ဝါ အဝိဇ္ဇာဒိဟေတုနာ သံသာရေ ပတတိ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတီတိ ပါတိ, “အဝိဇ္ဇာနီဝရဏာနံ သတ္တာနံ တဏှာသံယောဇနာနံ သန္ဓာဝတံ သံသရတ”န္တိ (သံ. နိ. ၂.၁၂၄) ဟိ ဝုတ္တံ။ တဿ ပါတိနော သတ္တဿ တဏှာဒိသံကိလေသတ္တယတော မောက္ခော ဧတေနာတိ ပါတိမောက္ခော, “ကဏ္ဌေကာလော”တိအာဒီနံ ဝိယ သမာသသိဒ္ဓိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

အထ ဝါ ပါတေတိ ဝိနိပါတေတိ ဒုက္ခေဟီတိ ပါတိ, စိတ္တံ။ ဝုတ္တဉှိ “စိတ္တေန နီယတိ လောကော, စိတ္တေန ပရိကဿတီ”တိ (သံ. နိ. ၁.၆၂)။ တဿ ပါတိနော မောက္ခော ဧတေနာတိ ပါတိမောက္ခော။ ပတတိ ဝါ ဧတေန အပါယဒုက္ခေ သံသာရဒုက္ခေ စာတိ ပါတိ, တဏှာဒိသံကိလေသော။ ဝုတ္တဉှိ – “တဏှာ ဇနေတိ ပုရိသံ (သံ. နိ. ၁.၅၅-၅၇), တဏှာဒုတိယော ပုရိသော”တိ (ဣတိဝု. ၁၅, ၁၀၅) စာဒိ။ တတော ပါတိတော မောက္ခောတိ ပါတိမောက္ခော။

အထ ဝါ ပတတိ ဧတ္ထာတိ ပါတိ, ဆ အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရာနိ အာယတနာနိ။ ဝုတ္တဉှိ – “ဆသု လောကော သမုပ္ပန္နော, ဆသု ကုဗ္ဗတိ သန္ထဝ”န္တိ (သု. နိ. ၁၇၁)။ တတော ဆ အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရာယတနသင်္ခါတတော ပါတိတော မောက္ခောတိ ပါတိမောက္ခော။ အထ ဝါ ပါတော ဝိနိပါတော အဿ အတ္ထီတိ ပါတီ, သံသာရော။ တတော မောက္ခောတိ ပါတိမောက္ခော။

အထ ဝါ သဗ္ဗလောကာဓိပတိဘာဝတော ဓမ္မိဿရော ဘဂဝါ ပတီတိ ဝုစ္စတိ, မုစ္စတိ ဧတေနာတိ မောက္ခော။ ပတိနော မောက္ခော တေန ပညတ္တတ္တာတိ ပတိမောက္ခော, ပတိမောက္ခော ဧဝ ပါတိမောက္ခော။ သဗ္ဗဂုဏာနံ ဝါ တ

မ္ဗုလာဘာဝတော ဥတ္တမဋ္ဌေန ပတိ စ, သော ယထာဝုတ္တဋ္ဌေန မောက္ခော စာတိ ပတိမောက္ခော, ပတိမောက္ခော ဧဝ ပာတိမောက္ခော။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ ''ပာတိမောက္ခန္တိအာဒိမေတံ မုခမေတ''န္တိ ဝိတ္ထာရော။

အထ ဝါ ပကတိ ပကာရေ, **အတီ**တိ အစ္စန္တတ္တေ နိပါတော, တသ္မာ ပကာရေဟိ အစ္စန္တံ မောက္ခေတီတိ ပာတိမောက္ခံ။ ဣဒဉှိ သီလံ သယံ တဒင်္ဂဝသေန, သမာဓိသဟိတံ ပညာသဟိတဉ္စ ဝိက္ခမ္ဘနဝသေန သမုစ္ဆေဒဝသေန စ အစ္စန္တံ မောက္ခေတိ မောစေတီတိ ပာတိမောက္ခံ။ ပတိ မောက္ခောတိ ဝါ ပတိမောက္ခော, တမှာ တမှာ ဝီတိက္ကမဒောသတော ပစ္စေကံ မောက္ခောတိ အတ္ထော။ ပတိမောက္ခော ဧဝ ပာတိမောက္ခော။ မောက္ခောတိ ဝါ နိဗ္ဗာနံ, တဿ မောက္ခဿ ပဋိဗိမ္ဗဘူတောတိ ပတိမောက္ခော။ သီလသံဝရော ဟိ သူရိယဿ အရုဏုဂ္ဂမနံ ဝိယ နိဗ္ဗာနဿ ဥဒယဘူတော တပ္ပဋိဘာဂေ စ ယထာရဟံ သံကိလေသနိဗ္ဗာပနတော။ ပတိမောက္ခော ဧဝ ပာတိမောက္ခော။ ပတိဝတ္တတိ မောက္ခေတိ ဒုက္ခန္တိ ဝါ ပတိမောက္ခံ, ပတိမောက္ခမေဝ ပာတိမောက္ခန္တိ ဧဝံ တာဝေတ္ထ ပာတိမောက္ခသဒ္ဒဿ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

သံဝရတိ ပိဒဟတိ ဧတေနာတိ သံဝရော, ပာတိမောက္ခမေဝ သံဝရော ပာတိမောက္ခသံဝရော။ အတ္ထတော ပန တတော တတော ဝီတိက္ကမိတဗ္ဗတော ဝိရတိယော စေတနာ စ။ တေန ပာတိမောက္ခသံဝရေန ဥပေတော သမန္နာဂတော ပာတိမောက္ခသံဝရသံဝုတောတိ ဝုတ္တော။ ဝုတ္တဉ္စေဟံ ဝိဘင်္ဂေ –

> ''ဣမိနာ ပာတိမောက္ခသံဝရေန ဥပေတော ဟောတိ သမုပေတော ဥပာဂတော သမုပာဂတော ဥပပန္နော သမုပပန္နော သမန္နာဂတော, တေန ဝုစ္စတိ ပာတိမောက္ခသံဝရသံဝုတော''တိ (ဝိဘ. ၅၁၁)။

ဝိဟရတီတိ ဣရိယာပထဝိဟာရေန ဝိဟရတိ ဣရိယတိ ဝတ္တတိ။

အာစာရဂောစရသမ္ပန္နော တိ ဝေဠုဒာနာဒိမိစ္ဆာဇီဝဿ ကာယပာဂဗ္ဘိယာဒီနဉ္စ အကရဏေန သဗ္ဗသော အနာစာရံ ဝဇ္ဇေတွာ ''ကာယိကော အဝီတိက္ကမော ဝါစသိကော အဝီတိက္ကမော ကာယိကဝါစသိကော အဝီတိက္ကမော''တိ ဧဝံ ဝုတ္တဘိက္ခုသာရုပ္ပအာစာရသမ္ပတ္တိယာ, ဝေသိယာဒိအဂောစရံ ဝဇ္ဇေတွာ ပိဏ္ဍပါတာဒိအတ္ထံ ဥပသင်္ကမိတုံ ယုတ္တဋ္ဌာနသင်္ခါတေန ဂောစရေန စ သမ္ပန္နတ္တာ အာစာရဂောစရသမ္ပန္နော။

အပိစ ယော ဘိက္ခု သတ္ထရိ သဂါရဝေါ သပ္ပတိဿော သဗြဟ္မစာရီသု သဂါရဝေါ သပ္ပတိဿော ဟိရောတ္တပ္ပသမ္ပန္နော သုနိဝတ္ထော သုပါရုတော ပာသာဒိကေန အဘိက္ကန္တေန ပဋိက္ကန္တေန အာလောကိတေန ဝိလောကိတေန သမိဉ္ဇိတေန ပသာရိတေန ဣရိယာပထသမ္ပန္နော ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒွါရော ဘောဇနေ မတ္တညူ ဇာဂရိယမနုယုတ္တော သတိသမ္ပဇညေန သမန္နာဂတော အပ္ပိစ္ဆော သန္တုဋ္ဌော ပဝိဝိတ္တော အသံသဋ္ဌော အာဘိသမာစာရိကေသု သက္ကစ္စကာရီ ဂရုစိတ္တီကာရဗဟုလော ဝိဟရတိ, အယံ ဝုစ္စတိ အာစာရသမ္ပန္နော။

ဂောစရော ပန ဥပနိဿယဂောစရော အာရက္ခဂောစရော ဥပနိဗန္ဓဂောစရောတိ တိဝိဓော။ တတ္ထ ယော ဒသကထာဝတ္ထုဂုဏသမန္နာဂတော ဝုတ္တလက္ခဏော ကလျာဏမိတ္တော, ယံ နိဿာယ အသုတံ သုဏာတိ, သုတံ ပရိယောဒပေတိ, ကင်္ခံ ဝိတရတိ, ဒိဋ္ဌိံ ဥဇုံ ကရောတိ, စိတ္တံ ပသာဒေတိ, ယဉ္စ အနုသိက္ခန္တော သဒ္ဓါယ ဝဍ္ဎတိ , သီလေန, သုတေန, စာဂေန, ပညာယ ဝဍ္ဎတိ, အယံ ဝုစ္စတိ **ဥပနိဿယဂောစရော** ။

ယော ဘိက္ခု အန္တရဃရံ ပဝိဋ္ဌော ဝီထိံ ပဋိပန္နော ဩက္ခိတ္တစက္ခု ယုဂမတ္တဒဿာဝီ စက္ခုန္ဒြိယသံဝုတော၀ ဂစ္ဆတိ, န ဟတ္ထိံ ဩလောကေန္တော, န အဿံ, န ရထံ, န ပတ္တိံ, န ဣတ္ထိံ, န ပုရိသံ ဩလောကေန္တော, န ဥဒ္ဓံ ဩလောကေန္တော, န အဓော ဩလောကေန္တော, န ဒိသာဝိဒိသံ ပေက္ခမာနော ဂစ္ဆတိ, အယံ **အာရက္ခဂောစရော** ။

ဥပနိဗန္ဓဂောစရော ပန စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ, ယတ္ထ ဘိက္ခု အတ္တနော စိတ္တံ ဥပနိဗန္ဓတိ, ဝုတ္တဉ္စေဟံ ဘဂဝတာ –

“ကော စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော ကေစရော သကော ပေတ္တိကော ဝိသယော, ယဒိဒံ စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ”တိ (သံ. နိ. ၅.၃၇၂)။

တတ္ထ ဥပနိဿယကေစရဿ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တတ္တာ ဣတရေသံ ဝသေနေတ္ထ ကေစရော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဣတိ ယထာဝုတ္တာယ အာစာရသမ္ပတ္တိယာ, ဣမာယ စ ကေစရသမ္ပတ္တိယာ သမန္နာဂတတ္တာ အာစာရကေစရသမ္ပန္နော။

အဏုမတ္တေသု ဝဇ္ဇေသု ဘယဒဿာဝီ တိ အပ္ပမတ္တကတ္တာ အဏုပ္ပမာဏေသု အသဉ္စိစ္စ အာပန္နသေခိယအကုသလစိတ္တုပ္ပာဒါဒိဘေဒေသု ဝဇ္ဇေသု ဘယဒဿနသီလော။ ယော ဟိ ဘိက္ခု ပရမာဏုမတ္တံ ဝဇ္ဇံ အဋ္ဌသဋ္ဌိယောဇနသတသဟဿုဗ္ဗေဓသိနေရုပဗ္ဗတရာဇသဒိသံ ကတ္ဝာ ပဿတိ, ယောပိ သဗ္ဗလဟုကံ ဒုဗ္ဘာသိတမတ္တံ ပာရာဇိကသဒိသံ ကတ္ဝာ ပဿတိ, အယမ္ပိ အဏုမတ္တေသု ဝဇ္ဇေသု ဘယဒဿာဝီ နာမ။ **သမာဒာယ သိက္ခတိ သိက္ခာပဒေသူ** တိ ယံကိဉ္စိ သိက္ခာပဒေသု သိက္ခိတဗ္ဗံ, တံ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ သဗ္ဗထာ သဗ္ဗံ အနဝသေသံ သမ္မာ အာဒိယိတ္ဝာ သိက္ခတိ, ပဝတ္တတိ ပရိပူရေတီတိ အတ္ထော။

အဘိသလ္လေခိကာ တိ အတိဝိယ ကိလေသာနံ သလ္လေခနီ, တေသံ တနုဘာဝာယ ပဟာနာယ ယုတ္တရူပာ။ **စေတောဝိဝရဏသပ္ပာယာ**တိ စေတသော ပဋိစ္ဆာဒကာနံ နီဝရဏာနံ ဒူရီဘာဝကရဏေန စေတောဝိဝရဏသင်္ခါတာနံ သမထဝိပဿနာနံ သပ္ပာယာ, သမထဝိပဿနာစိတ္တဿေဝ ဝါ ဝိဝရဏာယ ဟာကဋီကရဏာယ တ သပ္ပာယာ ဥပကာရိကာတိ စေတောဝိဝရဏသပ္ပာယာ။

ဣဒါနိ ယေန နိဗ္ဗိဒါဒိအာဝဟနေန အယံ ကထာ အဘိသလ္လေခိကာ စေတောဝိဝရဏသပ္ပာယာ စ နာမ ဟောတိ, တံ ဒဿေတုံ **“ဧကန္တနိဗ္ဗိဒာယာ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ဧကန္တနိဗ္ဗိဒာယာ** တိ ဧကံသေနေဝ ဝဋ္ဋဒုက္ခတော နိဗ္ဗိန္ဒနတ္ထာယ။ **ဝိရာဂာယ နိရောဓာယာ**တိ တဿေဝ ဝိရဇ္ဇနတ္ထာယ စ နိရုဇ္ဈနတ္ထာယ စ။ **ဥပသမာယာ**တိ သဗ္ဗကိလေသူပသမာယ။ **အဘိညာယာ**တိ သဗ္ဗဿာပိ အဘိညေယျဿ အဘိဇာနနာယ။ **သမ္ဗောဓာယ** တိ စတုမဂ္ဂသမ္ဗောဓာယ။ **နိဗ္ဗာနာယ** တိ အနုပာဒိသေသနိဗ္ဗာနာယ။ ဧတေသု ဟိ အာဒိတော တီဟိ ပဒေဟိ ဝိပဿနာ ဝုတ္တာ, ဒ္ဝီဟိ မဂ္ဂေ, ဒ္ဝီဟိ နိဗ္ဗာနံ ဝုတ္တံ။ သမထဝိပဿနာ အာဒိံ ကတ္ဝာ နိဗ္ဗာနပရိယောသာနော အယံ သဗ္ဗော ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မော ဒသကထာဝတ္ထုလာဘိနော သိဇ္ဈတီတိ ဒဿေတိ။

ဣဒါနိ တံ ကထံ ဝိဘဇိတ္ဝာ ဒဿေန္တော **“အပ္ပိစ္ဆကထာ”** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **အပ္ပိစ္ဆော** တိ န ဣစ္ဆော, တဿ ကထာ အပ္ပိစ္ဆကထာ, အပ္ပိစ္ဆဘာဝပဋိသံယုတ္တာ ကထာ တ အပ္ပိစ္ဆကထာ။ တေ စ အတ္ရိစ္ဆော ဟာပိစ္ဆော မဟိစ္ဆော အပ္ပိစ္ဆောတိ ဣစ္ဆာဝသေန စတ္တာရော ပုဂ္ဂလာ။ တေသု အတ္တနာ ယထာလဒ္ဓေန လာဘေန အတိတ္တော ဥပရူပရိ လာဘံ ဣစ္ဆန္တော **အတ္ရိစ္ဆော** နာမ။ ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ –

> “စတုဗ္ဘိ အဋ္ဌဇ္ဈဂမာ, အဋ္ဌာဟိ စာပိ သောဠသ။
> သောဠသာဟိ စ ဒ္ဝတ္တိံသ, အတ္ရိစ္ဆံ စက္ကမာသဒေါ။
> ဣစ္ဆာဟတဿ ပေါသဿ, စက္ကံ ဘမတိ မတ္ထကေ”တိ။ (ဇာ. ၁.၅.၁၀၃)။
>
> “အတ္ရိစ္ဆာ အတိလောဘေန, အတိလောဘမဒေန စာ”တိ စ။ (ဇာ. ၁.၂.၁၆၈)။

လာဘသက္ကာရသိလောကနိကာမယတာယ အသန္တဂုဏသမ္ဘာဝနာဓိပ္ပာယော **ဟာပိစ္ဆော** ။ ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ –

> “တတ္ထ ကတမာ ကုဟနာ? လာဘသက္ကာရသိလောကသန္နိဿိတဿ ပာပိစ္ဆဿ ဣစ္ဆာပကတဿ ပစ္စယပဋိသေဝနသင်္ခာတေန တ သာမန္တဇပ္ပိတေန တ ဣရိယာပထဿ တ အဌပနာ”တိအာဒိ (ဝိဘ. ၈၆၁)။

သန္တဂုဏသမ္ဘာဝနာဓိပ္ပာယော ပဋိဂ္ဂဟဏေ အမတ္တညူ **မဟိစ္ဆော** ။ ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ –

“ဣမေကေစ္စော သဒ္ဓော သမာနော ‘သဒ္ဓောတိ မံ ဇနော ဇာနာတူ’တိ ဣစ္ဆတိ, သီလဝါ သမာနော ‘သီလ ဝါတိ မံ ဇနော ဇာနာတူ’တိ ဣစ္ဆတီ”တိအာဒိ (ဝိဘ. ၈၅၁)။

ဒုတ္တပ္ပိယတာယ ဟိဿ ဝိဇာတမာတာပိ စိတ္တံ ဂဟေတုံ န သက္ကောတိ။ တေနေတံ ဝုစ္စတိ –

“အဂ္ဂိက္ခန္ဓော သမုဒ္ဒော စ၊ မဟိစ္ဆော စာပိ ပုဂ္ဂလော။
သကဋေဟိ ပစ္စယေ ဒေန္တု၊ တယောပေတေ အတပ္ပိယာ”တိ။

ဧတေ ပန အတ္ရိစ္ဆတာဒယော အသေသ အာရကာ ပရိဝဇ္ဇေတွာ သန္တဂုဏနိဂူဟနာဓိပ္ပာယော ပဋိဂ္ဂဟဏေ စ မတ္တညူ အပ္ပိစ္ဆော။ သော အတ္တနိ ဝိဇ္ဇမာနမ္ပိ ဂုဏံ ပဋိစ္ဆာဒေတုကာမတာယ သဒ္ဓော သမာနော “သဒ္ဓောတိ မံ ဇ နော ဇာနာတူ”တိ န ဣစ္ဆတိ, သီလဝါ, ဗဟုဿုတော, ပဝိဝိတ္တော, အာရဒ္ဓဝီရိယော, ဥပဋ္ဌိတဿတိ, သမာဟိ တော, ပညဝါ သမာနော “ပညဝါတိ မံ ဇနော ဇာနာတူ”တိ န ဣစ္ဆတိ။

သွာယံ ပစ္စယပ္ပိစ္ဆော ဓုတင်္ဂပ္ပိစ္ဆော ပရိယတ္တိအပ္ပိစ္ဆော အဓိဂမပ္ပိစ္ဆောတိ စတုဗ္ဗိဓော။ တတ္ထ စ **တူသု ပစ္စယေသု အပ္ပိစ္ဆော** ပစ္စယဒါယကံ ဒေယျဓမ္မံ အတ္တနော ထာမဉ္စ ဩလောကေတွာ သစေပိ ဟိ ဒေယျ ဓမ္မော ဗဟု ဟောတိ, ဒါယကော အပ္ပံ ဒါတုကာမော, ဒါယကဿ ဝသေန အပ္ပမေဝ ဂဏှာတိ။ ဒေယျဓမ္မော စေ အပ္ပော, ဒါယကော ဗဟုံ ဒါတုကာမော, ဒေယျဓမ္မဿ ဝသေန အပ္ပမေဝ ဂဏှာတိ။ ဒေယျဓမ္မောပိ စေ ဗဟု, ဒါ ယကောပိ ဗဟုံ ဒါတုကာမော, အတ္တနော ထာမံ ဉတွာ ပမာဏယုတ္တမေဝ ဂဏှာတိ။ ဧဝရူပေ ဟိ ဘိက္ခု အနုပ္ပန္နံ လာ ဘံ ဥပ္ပာဒေတိ, ဥပ္ပန္နံ လာဘံ ထာဝရံ ကရောတိ, ဒါယကာနံ စိတ္တံ အာရာဓေတိ။ ဓုတင်္ဂသမာဒါနဿ ပန အတ္တနိ အ တ္ထိဘာဝံ န ဇာနာပေတုကာမော **ဓုတင်္ဂပ္ပိစ္ဆော** ။ ယော အတ္တနော ဗဟုဿုတဘာဝံ ဇာနာပေတုံ န ဣစ္ဆတိ, အယံ **ပ ရိယတ္တိအပ္ပိစ္ဆော**။ ယော ပန သောတာပန္နာဒီသု အညတရော ဟုတွာ သဗြဟ္မစာရီနမ္ပိ အတ္တနော သောတာပန္နာ ဒိဘာဝံ ဇာနာပေတုံ န ဣစ္ဆတိ, အယံ **အဓိဂမပ္ပိစ္ဆော** ။ ဧဝမေတေသံ အပ္ပိစ္ဆာနံ ယာ အပ္ပိစ္ဆတာ, တဿာ သဒ္ဓိံ သန္ဒဿနာဒိဝိဓိနာ အနေကာကာရတေကာရအာနိသံသဝိဘာဝနဝသေန, တပ္ပဋိပက္ခဿ အတ္ရိစ္ဆာဒိဘေဒဿ ဣ စ္ဆာစာရဿ အာဒီနဝဝိဘာဝနဝသေန စ ပဝတ္တာ ကထာ **အပ္ပိစ္ဆကထာ** ။

သန္တုဋ္ဌိကထာ တိ ဧတ္ထ **သန္တုဋ္ဌီ** တိ သကေန အတ္တနာ လဒ္ဓေန တုဋ္ဌိ သန္တုဋ္ဌိ။ အထ ဝါ ဝိသမံ ပစ္စယိစ္ဆံ ပဟာယ သမံ တုဋ္ဌိ, သန္တုဋ္ဌိ။ သန္တေန ဝါ ဝိဇ္ဇမာနေန တုဋ္ဌိ သန္တုဋ္ဌိ။ ဝုတ္တဉ္စေတံ –

“အတီတံ နာနုသောစန္တော၊ နပ္ပဇပ္ပမနာဂတံ။
ပစ္စုပ္ပန္နေန ယာပေန္တော၊ သန္တုဋ္ဌောတိ ပဝုစ္စတီ”တိ။

သမ္မာ ဝါ ဉာယေန ဘဂဝတာ အနုညာတဝိဓိနာ ပစ္စယေဟိ တုဋ္ဌိ သန္တုဋ္ဌိ။ အတ္ထတော ဣတရီတရပစ္စယသန္ တောသော , သော ဒွာဒသဝိဓော ဟောတိ။ ကထံ ? စီဝရေ ယထာလာဘသန္တောသော, ယထာဗလသန္တောသော, ယထာ သာရုပ္ပသန္တောသောတိ တိဝိဓော, ဧဝံ ပိဏ္ဍပါတာဒီသု။

တတြာယံ ပဘေဒဝဏ္ဏနာ – ဣဓ ဘိက္ခု စီဝရံ လဘတိ သုန္ဒရံ ဝါ အသုန္ဒရံ ဝါ, သော တေနေဝ ယာပေတိ, အညံ န ပတ္ထေတိ, လဘန္တောပိ န ဂဏှာတိ, အယမဿ စီဝရေ **ယထာလာဘသန္တောသော** ။ အထ ပန ပကတိဒုဗ္ဗလော ဝါ ဟောတိ အာဗာဓဇရာဘိဘူတော ဝါ, ဂရုံ စီဝရံ ဟရုပန္တော ကိလမတိ, သော သဘာဂေန ဘိက္ခုနာ သဒ္ဓိံ တံ ပရိဝတ္တေတွာ ဝါ လဟုကေန ယာပေန္တောပိ သန္တုဋ္ဌောဝ ဟောတိ, အယမဿ စီဝရေ **ယထာဗလသန္တောသော** ။ အပရော ပဏီတစီဝ ရာဒီနံ အညတရံ မဟဂ္ဃစီဝရံ လဘိတွာ “ဣဒံ ထေရာနံ စိရပဗ္ဗဇိတာနံ, ဣဒံ ဗဟုဿုတာနံ အနုရူပံ, ဣဒံ ဂိလာနာနံ ဒုဗ္ ဗလာနံ, ဣဒံ အပ္ပလာဘီနံ ဝါ ဟောတူ”တိ တေသံ ဒတွာ အတ္တနာ သင်္ကာရကူဋာဒိတော နန္တကာနိ ဥစ္စိနိတွာ သင်္ဃာ ဋိံ ကတွာ တေသံ ဝါ ပုရာဏစီဝရာနိ ဂဟေတွာ ဓာရေန္တောပိ သန္တုဋ္ဌောဝ ဟောတိ, အယမဿ စီဝရေ **ယထာသာရု ပ္ပသန္တောသော**။

ဣဓ ပန ဘိက္ခု ပိဏ္ဍပါတံ လဘတိ လူခံ ဝါ ပဏီတံ ဝါ, သော တေနေဝ ယာပေတိ, အညံ န ပတ္ထေတိ, လဘန္တောပိ န ဂဏှာတိ, အယမဿ ပိဏ္ဍပါတေ **ယထာလာဘသန္တောသော** ။ အထ ပန အာဗာဓိကော ဟောတိ, လူခံ ပကတိဝိရုဒ္ဓံ ဝါ ဗျာဓိဝိရုဒ္ဓံ ဝါ ပိဏ္ဍပါတံ ဘုဉ္ဇိတွာ ဂါဠှံ ရောဂါတင်္ကံ ပါပုဏာတိ, သော သဘာဂဿ ဘိက္ခုနော ဒတွာ တဿ ဟတ္ထတော သပ္ပာယဘောဇနံ ဘုဉ္ဇိတွာ သမဏဓမ္မံ ကရောန္တောပိ သန္တုဋ္ဌောဝ ဟောတိ, အယမဿ ပိဏ္ဍပါတေ **ယထာဗလသန္တောသော** ။ အပရော ဘိက္ခု ပဏီတံ ပိဏ္ဍပါတံ လဘတိ, သော "အယံ ပိဏ္ဍပါတော စိရပဗ္ဗဇိတာဒီနံ အနုစ္ဆဝိကော"တိ စီဝရံ ဝိယ တေသံ ဒတွာ, တေသံ ဝါ သန္တကံ ဂဟေတွာ, အတ္တနာ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ, မိဿကာဟာရံ ဝါ ပရိဘုဉ္ဇန္တောပိ သန္တုဋ္ဌောဝ ဟောတိ။ အယမဿ ပိဏ္ဍပါတေ **ယထာသာရုပ္ပသန္တောသော** ။

ဣဓ ပန ဘိက္ခုနော သေနာသနံ ပါပုဏာတိ မနာပံ ဝါ အမနာပံ ဝါ အန္တမသော တိဏကုဋိကာပိ တိဏသန္ထာရကမ္ပိ, သော တေနေဝ သန္တုဿတိ, ပုန အညံ သုန္ဒရတရံ ဝါ ပါပုဏာတိ, တံ န ဂဏှာတိ, အယမဿ သေနာသနေ **ယထာလာဘသန္တောသော**။ အထ ပန အာဗာဓိကော ဟောတိ ဒုဗ္ဗလော ဝါ, သော ဗျာဓိဝိရုဒ္ဓံ ဝါ ပကတိဝိရုဒ္ဓံ ဝါ သေနာသနံ လဘတိ, ယတ္ထဿ ဝသတော အဖာသု ဟောတိ, သော တံ သဘာဂဿ ဘိက္ခုနော ဒတွာ တဿ သန္တကေ သပ္ပာယသေနာသနေ ဝသိတွာ သမဏဓမ္မံ ကရောန္တောပိ သန္တုဋ္ဌောဝ ဟောတိ, အယမဿ သေနာသနေ **ယထာဗလသန္တောသော**။ အပရော သုန္ဒရံ သေနာသနံ ပတ္တမ္ပိ န သမ္ပဋိစ္ဆတိ "ပဏီတသေနာသနံ ပမာဒဋ္ဌာန"န္တိ, မဟာပုညတာယ ဝါ လေဏမဏ္ဍပကူဋာဂါရာဒီနိ ပဏီတသေနာသနာနိ လဘတိ, သော တာနိ စီဝရာဒီနိ ဝိယ စိရပဗ္ဗဇိတာဒီနံ ဒတွာ ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဝသန္တောပိ သန္တုဋ္ဌောဝ ဟောတိ, အယမဿ သေနာသနေ **ယထာသာရုပ္ပသန္တောသော**။

ဣဓ ပန ဘိက္ခု ဘေသဇ္ဇံ လဘတိ လူခံ ဝါ ပဏီတံ ဝါ, သော တေနေဝ တုဿတိ, အညံ န ပတ္ထေတိ, လဘန္တောပိ န ဂဏှာတိ, အယမဿ ဂိလာနပစ္စယေ **ယထာလာဘသန္တောသော** ။ အထ ပန တေလေန အတ္ထိကော ဖာဏိတံ လဘတိ, သော တံ သဘာဂဿ ဘိက္ခုနော ဒတွာ, တဿ ဟတ္ထတော တေလံ ဂဟေတွာ, ဘေသဇ္ဇံ ကတွာ သမဏဓမ္မံ ကရောန္တောပိ သန္တုဋ္ဌောဝ ဟောတိ, အယမဿ ဂိလာနပစ္စယေ **ယထာဗလသန္တောသော** ။ အပရော မဟာပုညော ဗဟုံ တေလမဓုဖာဏိတာဒိပဏီတဘေသဇ္ဇံ လဘတိ, သော တံ စီဝရာဒီနိ ဝိယ စိရပဗ္ဗဇိတာဒီနံ ဒတွာ တေသံ အာဘတေန ယေန ကေနစိ ဘေသဇ္ဇံ ကရောန္တောပိ သန္တုဋ္ဌောဝ ဟောတိ။ ယော ပန ဧကသ္မိံ ဘာဇနေ မုတ္တဟရီတကံ, ဧကသ္မိံ စတုမဓုရံ ဌပေတွာ "ဂဏှထ, ဘန္တေ, ယဒိစ္ဆသီ"တိ ဝုစ္စမာနော သစဿ တေသု အညတရေနပိ ရောဂေါ ဝူပသမ္မတိ , "မုတ္တဟရီတကံ နာမ ဗုဒ္ဓါဒီဟိ ဝဏ္ဏိတံ, ပူတိမုတ္တဘေသဇ္ဇံ နိဿာယ ပဗ္ဗဇ္ဇာ, တတ္ထ တေ ယာဝဇီဝံ ဥဿာဟော ကရဏီယော"တိ (မဟာဝ. ၁၂၈) ဝစနမနုဿရန္တော စတုမဓုရံ ပဋိက္ခိပိတွာ မုတ္တဟရီတကေန ဘေသဇ္ဇံ ကရောန္တော ပရမသန္တုဋ္ဌောဝ ဟောတိ, အယမဿ ဂိလာနပစ္စယေ **ယထာသာရုပ္ပသန္တောသော** ။

သော ဧဝံပဘေဒော သဗ္ဗောပိ သန္တောသော သန္တုဋ္ဌီတိ ပဝုစ္စတိ။ တေန ဝုတ္တံ "အတ္တနော ဣတရီတရ ပစ္စယသန္တောသော"တိ။ ဣတရီတရသန္တုဋ္ဌိယာ သဒ္ဓိံ သန္ဒဿနာဒိဝိမိဿာ အာနိသံသဝိဘာဝနဝသေန, တပ္ပဋိပက္ခဿ အတိစ္ဆတာဒိဘေဒဿ ကိလေသဇာတဿ အာဒီနဝဝိဘာဝနဝသေန စ ပဝတ္တာ ကထာ **သန္တုဋ္ဌိကထာ**။ ဣတော ပရာသုပိ ကထာသု ဧသေဝ နယော, ဝိသေသမတ္တမေဝ ဝက္ခာမ။

ပဝိဝေကကထာတိ ဧတ္ထ ကာယဝိဝေကော စိတ္တဝိဝေကော ဥပဓိဝိဝေကောတိ တယော ဝိဝေကာ။ တေသု ဧကော ဂစ္ဆတိ, ဧကော တိဋ္ဌတိ, ဧကော နိသီဒတိ, ဧကော သေယျံ ကပ္ပေတိ, ဧကော ဂါမံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသတိ, ဧကော ပဋိက္ကမတိ, ဧကော အဘိက္ကမတိ, ဧကော စင်္ကမံ အဓိဋ္ဌာတိ, ဧကော စရတိ, ဧကော ဝိဟရတီတိ ဧဝံ သဗ္ဗိရိယာပထေသု သဗ္ဗကိစ္စေသု ဂဏသင်္ဂဏိကံ ပဟာယ ဝိဝိတ္တတာ **ကာယဝိဝေကော** နာမ။ အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော ပန **စိတ္တဝိဝေကော** နာမ။ နိဗ္ဗာနံ **ဥပဓိဝိဝေကော** နာမ။ ဝုတ္တမ္ပိဟေတံ –

> "ကာယဝိဝေကော စ ဝိဝေကဋ္ဌကာယာနံ နေက္ခမ္မာဘိရတာနံ, စိတ္တဝိဝေကော စ ပရိသုဒ္ဓစိတ္တာနံ ပရမဝေါဒာနပ္ပတ္တာနံ, ဥပဓိဝိဝေကော စ နိရုပဓီနံ ပုဂ္ဂလာနံ ဝိသင်္ခါရဂတာန"န္တိ (မဟာနိ. ၅၇)။

ဝိဝေကောယေဝ ပဝိဝေကော, ပဝိဝေကပ္ပဋိသံယုတ္တာ ကထာ **ပဝိဝေကကထာ**။

အသံသဂ္ဂကထာ တိ ဧတ္ထ သဝနသံသဂ္ဂေါ ဒဿနသံသဂ္ဂေါ သမုလ္လပနသံသဂ္ဂေါ သမ္ဘောဂသံသဂ္ဂေါ ကာယသံသဂ္ဂေါတိ ပဉ္စ သံသဂ္ဂါ။ တေသု ဣဓေကစ္စော ဘိက္ခု သုဏာတိ "အသုကသ္မိံ ကမေ ဝါ နိဂမေ ဝါ ဣတ္ထီ အဘိရူပါ ဒဿနီယာ ပါသာဒိကာ ပရမာယ ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာယ သမန္နာဂတာ"တိ, သော တံ သုတွာ သံသီဒတိ ဝိသီဒတိ, န သက္ကောတိ ဗြဟ္မစရိယံ သန္ဓာရေတုံ, သိက္ခံ ပစ္စက္ခာယ ဟီနာယာဝတ္တတိ, ဧဝံ ဝိသဘာဂါရမ္မဏသဝနေန ဥပ္ပန္နကိလေသသန္ထဝေါ **သဝနသံသဂ္ဂေါ** နာမ။ န ဟေဝ ခေါ ဘိက္ခု သုဏာတိ, အပိစ ခေါ သာမံ ပဿတိ ဣတ္ထိံ အဘိရူပံ ဒဿနီယံ ပါသာဒိကံ ပရမာယ ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာယ သမန္နာဂတံ, သော တံ ဒိသွာ သံသီဒတိ ဝိသီဒတိ, န သက္ကောတိ ဗြဟ္မစရိယံ သန္ဓာရေတုံ, သိက္ခံ ပစ္စက္ခာယ ဟီနာယာဝတ္တတိ, ဧဝံ ဝိသဘာဂါရမ္မဏဒဿနေန ဥပ္ပန္နကိလေသသန္ထဝေါ **ဒဿနသံသဂ္ဂေါ** နာမ။ ဒိသွာ ပန အညမညံ အာလာပသလ္လာပဝသေန ဥပ္ပန္နော ကိလေသသန္ထဝေါ **သမုလ္လပနသံသဂ္ဂေါ** နာမ။ သဟဇဂ္ဃနာဒီနိပိ ဧတေနေဝ သင်္ဂဏှာတိ။ အတ္တနော ပန သန္တကံ ယံကိဉ္စိ မာတုကာမဿ ဒတွာ ဝါ အဒတွာ ဝါ တေန ဒိန္နဿ ဝနဘင်္ဂိယာဒိနော ပရိဘောဂဝသေန ဥပ္ပန္နကိလေသသန္ထဝေါ **သမ္ဘောဂသံသဂ္ဂေါ** နာမ။ မာတုကာမဿ ဟတ္ထဂ္ဂါဟာဒိဝသေန ဥပ္ပန္နကိလေသသန္ထဝေါ **ကာယသံသဂ္ဂေါ** နာမ။ ယောပိ စေသ –

> "ဂိဟီဟိ သံသဋ္ဌော ဝိဟရတိ အနနုလောမိကေန သံသဂ္ဂေန သဟသောကီ သဟနန္ဒီ သုခိတေသု သုခိတော, ဒုက္ခိတေသု ဒုက္ခိတော , ဥပ္ပန္နေသု ကိစ္စကရဏီယေသု အတ္တနာ ဥယျောဂံ အာပဇ္ဇတီ"တိ (သံ. နိ. ၃.၃; မဟာနိ. ၁၆၄) –

ဧဝံ ဝုတ္တော အနနုလောမိကော ဂိဟိသံသဂ္ဂေါ, ယော စ သဗြဟ္မစာရီဟိပိ ကိလေသုပ္ပတ္တိဟေတုဘူတော သံသဂ္ဂေါ, တံ သဗ္ဗံ ပဟာယ ယွတာယံ သံသာရေ ထိရတရံ သံဝေဂံ, သဋ္ဌာရေသု တိဗ္ဗံ ဘယသညံ, သရီရေ ပဋိကူလသညံ, သဗ္ဗာကုသလေသု ဇိဂုစ္ဆာပုဗ္ဗင်္ဂမံ ဟိရောတ္တပ္ပံ, သဗ္ဗကိရိယာသု သတိသမ္ပဇညန္တိ သဗ္ဗံ ပစ္စုပဋ္ဌပေတွာ ကမလဒလေ ဇလဗိန္ဒု ဝိယ သဗ္ဗတ္ထ အလဂ္ဂဘာဝေ, အယံ သဗ္ဗသံသဂ္ဂပ္ပဋိပက္ခတာယ အသံသဂ္ဂေါ။ တပ္ပဋိသံယုတ္တာ ကထာ **အသံသဂ္ဂကထာ** ။

ဝီရိယာရမ္ဘကထာ တိ ဧတ္ထ ဝီရဿ ဘာဝေါ, ကမ္မန္တိ ဝါ ဝီရိယံ, ဝိဓိနာ ဤရယိတဗ္ဗံ ပဝတ္တေတဗ္ဗန္တိ ဝါ ဝီရိယံ, ဝီရိယဉ္စ တံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ပဟာနာယ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဥပသမ္ပဒာယ အာရမ္ဘနံ ဝီရိယာရမ္ဘော။ သွာယံ ကာယိကော စေတသိကော စာတိ ဒုဝိဓော, အာရမ္ဘဓာတု, နိက္ကမဓာတု, ပရက္ကမဓာတု စာတိ တိဝိဓော; သမ္မပ္ပဓာနဝသေန စတုဗ္ဗိဓော။ သော သဗ္ဗောပိ ယော ဘိက္ခု ဂမနေ ဥပ္ပန္နံ ကိလေသံ ဌာနံ ပာပုဏိတုံ န ဒေတိ; ဌာနေ ဥပ္ပန္နံ နိသဇ္ဇံ, နိသဇ္ဇာယ ဥပ္ပန္နံ သယနံ ပာပုဏိတုံ န ဒေတိ, တတ္ထ တတ္ထေဝ အဇပဒေန ဒဏ္ဍေန ကဏှသပ္ပံ ဥပ္ပီဠေတွာ ဂဏှန္တော ဝိယ, တိခိဏေန အသိနာ အမိတ္တံ ဂီဝါယ ပဟရန္တော ဝိယ စ သီသံ ဥက္ခိပိတုံ အဒတွာ ဝီရိယဗလေန နိဂ္ဂဏှာတိ, တဿေဝံ အာရဒ္ဓဝီရိယဿ ဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ တပ္ပဋိသံယုတ္တာ ကထာ **ဝီရိယာရမ္ဘကထာ**။

သီလကထာဒီသု ဒုဝိဓံ သီလံ လောကိယံ လောကုတ္တရဉ္စ။ တတ္ထ လောကိယံ ပာတိမောက္ခသံဝရာဒိ စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလံ, လောကုတ္တရံ မဂ္ဂသီလံ ဖလသီလဉ္စ။ တထာ ဝိပဿနာယ ပါဒကဘူတာ သဟ ဥပစာရေန အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော လောကိယော သမာဓိ, မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တော ပနေတ္ထ လောကုတ္တရော သမာဓိ နာမ။ တထာ **ပညာ**ပိ လောကိယာ သုတမယာ စိန္တာမယာ ဈာနသမ္ပယုတ္တာ ဝိပဿနာဉာဏဉ္စ။ ဝိသေသတော ပနေတ္ထ ဝိပဿနာပညာ ဂဟေတဗ္ဗာ, လောကုတ္တရာ မဂ္ဂပညာ ဖလပညာ စ။ **ဝိမုတ္တိ** ပိ အရိယဖလဝိမုတ္တိ နိဗ္ဗာနဉ္စ။ အပရေ ပန တဒင်္ဂဝိက္ခမ္ဘနသမုစ္ဆေဒဝိမုတ္တီနမ္ပိ ဝသေနေတ္ထ အတ္ထံ ဝဏ္ဏေန္တိ။ **ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿန** မ္ပိ ဧကူနဝီသတိဝိဓံ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏံ။ ဣတိ ဣမေသံ သီလာဒီနံ သဒ္ဓိံ သနိဒဿနာဒိဝိဓိနာ အနေကာကာရတောကာရအာနိသံသဝိဘာဝနဝသေန စေဝ တပ္ပဋိပက္ခာနံ ဒုဿီလျာဒီနံ အာဒီနဝဝိဘာဝနဝသေန စ ပဝတ္တာ ကထာ, တပ္ပဋိသံယုတ္တာ ကထာ ဝါ **သီလာဒိကထာ** နာမ။

ဧတ္ထ စ "အတ္တနာ စ အပ္ပိစ္ဆော ဟောတိ, အပ္ပိစ္ဆကထဉ္စ ပရေသံ ကတ္တာ"တိ (မ. နိ. ၁.၂၅၂; အ. နိ. ၁၀.၇၀) "သန္တုဋ္ဌော ဟောတိ ဣတရီတရေန စီဝရေန, ဣတရီတရစီဝရသန္တုဋ္ဌိယာ စ ဝဏ္ဏဝါဒီ"တိ (သံ. နိ. ၂.၁၄၄; စူဠနိ. ခဂ္ဂဝိသာဏသုတ္တနိဒ္ဒေသ ၁၂၈) စ အာဒိဝစနတော သယဉ္စ အပ္ပိစ္ဆတာဒိဂုဏသမန္နာဂတေန ပရေသမ္ပိ တဒတ္ထာ

ယ ဟိတဇ္ဈာသယေန ပဝတ္တေတဗ္ဗာ တထာရူပီ ကထာ, ယာ ဣမ အဘိသလ္လေခိကာဒိဘာဝေန ဝိသေသေတွာ ဝုတ္တာ အပ္ပိစ္ဆကထာဒီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ကာရကဿေဝ ဟိ ကထာ ဝိသေသတော အဓိပ္ပေတတ္တာသာမိနီ။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ ''ကလျာဏမိတ္တဿေတံ, မေဃိယ, ဘိက္ခုနော ပာဋိကင်္ခံ။ပေ. ။ အကသိရလာဘီ''တိ။

ဝေရူပယာတိ ဤဒိသာယ, ယထာဝုတ္တာယ။ **နိကာမလာဘီ**တိ ယထိစ္ဆိတလာဘီ ယထာရုစိလာဘီ, သဗ္ဗကာလံ ဣမာ ကထာ သောတုံ ဝိစာရေတုဉ္စ ယထာသုခံ လဘန္တော။ **အကိစ္ဆလာဘီ** တိ နိဒ္ဒုက္ခလာဘီ။ **အကသိရလာဘီ**တိ ဝိပုလလာဘီ။

အာရဒ္ဓဝီရိယော တိ ပဂ္ဂဟိတဝီရိယော။ **အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ပဟာနာယာ** တိ အကောသလ္လသမ္ဘူတဋ္ဌေန အကုသလာနံ ပာပဓမ္မာနံ ပဇဟနတ္ထာယ။ **ကုသလာနံ ဓမ္မာန** န္တိ ကုစ္ဆိတာနံ သလနာဒိအတ္ထေန အနဝဇ္ဇဋ္ဌေန စ ကုသလာနံ သဟဝိပဿနာနံ မဂ္ဂဖလဓမ္မာနံ။ **ဥပသမ္ပဒာယာ** တိ သမ္ပာဒနာယ, အတ္တနော သန္တာနေ ဥပ္ပာဒနာယ။ **ထာမဝါ**တိ ဥဿောဠှိသင်္ခာတေန ဝီရိယထာမေန သမန္နာဂတော။ **ဒဠှပရက္ကမော** တိ ထိရပရက္ကမော အသိထိလဝီရိယော။ **အနိက္ခိတ္တဓုရော** တိ အနောရောပိတဓုရော အနောသက္ကိတဝီရိယော။

ပညဝါတိ ဝိပဿနာပညာယ ပညဝါ။ **ဥဒယတ္ထဂါမိနိယာ** တိ ပဉ္စန္နံ ခန္ဓာနံ ဥဒယဉ္စ ဝယဉ္စ ပဋိဝိဇ္ဈန္တိယာ။ **အရိယာယာ**တိ ဝိက္ခမ္ဘနဝသေန ကိလေသေဟိ အာရကာ ဒူရေ ဌိတာယ နိဒ္ဒောသာယ။ **နိဗ္ဗေဓိကာယာ** တိ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယာယ။ **သမ္မာ ဒုက္ခက္ခယဂါမိနိယာ** တိ ဝဋ္ဋဒုက္ခဿ ခေပနတော ''ဒုက္ခက္ခယော''တိ လဒ္ဓနာမံ အရိယမဂ္ဂံ သမ္မာ ဟေတုနာ ဉာယေန ဂစ္ဆန္တိယာ။

ဣမေသု စ ပန ပဉ္စသု ဓမ္မေသု သီလံ ဝီရိယံ ပညာ စ ယောဂိနော အဇ္ဈတ္တိကံ အင်္ဂံ, ကတရဒ္ဓဝယံ ဗာဟိရံ အင်္ဂံ။ တထာပိ ကလျာဏမိတ္တသန္နိဿယေနေဝ သေသံ စတုဗ္ဗိဓံ ဣဇ္ဈတိ, ကလျာဏမိတ္တဿေဝေတ္ထ ဗဟူပကာရတံ ဒဿေန္တော သတ္ထာ **''ကလျာဏမိတ္တဿေတံ, မေဃိယ, ဘိက္ခုနော ပာဋိကင်္ခ''** န္တိအာဒိနာ ဒေသနံ ဝဍ္ဎေတိ။ တတ္ထ **ပာဋိကင်္ခ** န္တိ ဧကံသေန ဣစ္ဆိတဗ္ဗံ, အဝဿံဘာဝီတိ အတ္ထော။ **ယ**န္တိ ကိရိယာပရာမသနံ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ''သီလဝါ ဘဝိဿတီ''တိ ဧတ္ထ ယဒေတံ ကလျာဏမိတ္တဿ ဘိက္ခုနော သီလဝန္တတာယ ဘဝနံ သီလသမ္ပန္နတ္တံ, တဿ ဘိက္ခုနော သီလသမ္ပန္နတ္တာ ဧတံ တဿ ပာဋိကင်္ခံ, အဝဿံဘာဝီ ဧကံသေနေဝ တဿ တတ္ထ နိယောဇနတောတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဟတိမောက္ခသံဝရသံဝုတော ဝိဟရိဿတီ** တိအာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။

ဧဝံ ဘဂဝါ သဒေဝကေ လောကေ ဥတ္တမကလျာဏမိတ္တသင်္ခာတဿ အတ္တနော ဝစနံ အနာဒိယိတွာ တံ ဝနသဏ္ဍံ ပဝိသိတွာ တာဒိသံ ဝိပ္ပကာရံ ပတ္တဿ အာယသ္မတော မေဃိယဿ ကလျာဏမိတ္တတာဒိနာ သကလံ သာသနသမ္ပတ္တိံ ဒဿေတွာ, ဣအနိဿ တတ္ထ အာဒရဇာတဿ ပုဗ္ဗေ ယေဟိ ကာမဝိတက္ကာဒီဟိ ဥပဒ္ဒုတတ္တာ ကမ္မဋ္ဌာနံ န သမ္ပဇ္ဇိ, တဿ တေသံ ဥဇုဝိပစ္စနီကဘူတတ္တာ စ ဘာဝနာနယံ ပကာသေတွာ, တတော ပရံ အရဟတ္တဿ ကမ္မဋ္ဌာနံ အာစိက္ခန္တော, **''တေန စ ပန, မေဃိယ, ဘိက္ခုနာ ဣမေသု ပဉ္စသု ဓမ္မေသု ပတိဋ္ဌာယ စတ္တာရော ဓမ္မာ ဥတ္တရိ ဘာဝေတဗ္ဗာ''**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **တေနာ**တိ ဧဝံ ကလျာဏမိတ္တသန္နိဿယေန ယထာဝုတ္တသီလာဒိဂုဏသမန္နာဂတေန။ တေနေတဟ **''ဣမေသု ပဉ္စသု ဓမ္မေသု ပတိဋ္ဌာယာ''** တိ။ **ဥတ္တရီ** တိ အာရဒ္ဓတရုဏဝိပဿနဿ ရာဂာဒိပရိဿယာ စေ ဥပ္ပဇ္ဇေယျုံ, တေသံ ဝိသောဓနတ္ထံ တတော ဥဒ္ဓံ **စတ္တာရော ဓမ္မာ ဘာဝေတဗ္ဗာ** ဥပ္ပာဒေတဗ္ဗာ ဝဍ္ဎေတဗ္ဗာ စ။

အသုဘာတိ ကောဒသသု အသုဘကမ္မဋ္ဌာနေသု ယထာရဟံ ယတ္ထ ကတ္ထစိ အသုဘဘာဝနာ။ **ရာဂဿ ပဟာနာယာ**တိ ကာမရာဂဿ ပဇဟနတ္ထာယ။ အယမတ္ထော သာလိလာယကောပမာယ ဝိဘာဝေတဗ္ဗော – ဧကော ဟိ ပုရိသော အသိတံ ဂဟေတွာ ကောဋ္ဌိတော ပဋ္ဌာယ သာလိခေတ္တေ သာလိယော လာယတိ, အထဿ ဝတိံ ဘိန္ဒိတွာ ကတေ ပဝိသိံသု။ သော အသိတံ ဌပေတွာ, ယဋ္ဌိံ အာဒာယ, တေနေဝ မဂ္ဂေန ကတေ နီဟရိတွာ, ဝတိံ ပာကတိကံ ကတွာ, ပုန အသိတံ ဂဟေတွာ သာလိယော လာယိ။ တတ္ထ သာလိခေတ္တံ ဝိယ ဗုဒ္ဓသာသနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, သာလိလာယကော ဝိယ ယောဂါဝစရော, အသိတံ ဝိယ ပညာ, လာယနကာလော ဝိယ ဝိပဿနာယ ကမ္မကရဏကာလော, ယဋ္ဌိ ဝိယ အသုဘကမ္မဋ္ဌာနံ, ဝတိ ဝိယ သံဝရော , ဝတိံ ဘိန္ဒိတွာ ကဝီနံ ပဝိသနံ ဝိယ သဟသာ အပ္ပဋိသင်္ခာယ ပမာဒံ အာဂမ္မ ရာဂဿ ဥပ္ပ

ပဇ္ဇနံ, အသိတံ ၄ပေတွာ, ယင့် အာဒယ, ပဝိဋ္ဌမဂ္ဂေနေဝ ကတော နီဟရိတွာ, ဝတိံ ပဋိဟာကတိကံ ကတွာ, ပုန ဋ္ဌိတဋ္ဌာနတော ပဋ္ဌာယ သာလိလာယနံ ဝိယ အသုဘကမ္မဋ္ဌာနေန ရာဂံ ဝိက္ခမ္ဘေတွာ, ပုန ဝိပဿနာယ ကမ္မကရဏကာလောတိ ဣဒမေတ္ထ ဥပမာသံသန္ဒနံ။ ဧဝံဘူတံ ဘာဝနာဝိဓိံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ "အသုဘာ ဘာဝေတဗ္ဗာ ရာဂဿ ပဟာနာယာ"တိ။

မေတ္တာတိ မေတ္တာကမ္မဋ္ဌာနံ။ **ဗျာပာဒဿ ပဟာနာယာ** တိ ဝုတ္တနယေနေဝ ဥပ္ပန္နကောပဿ ပဇဟနတ္ထာယ။ **အာနာပာနဿတီ** တိ သောဠသဝတ္ထုကာ အာနာပာနဿတိ။ **ဝိတက္ကုပစ္ဆေဒာယာ** တိ ဝုတ္တနယေနေဝ ဥပ္ပန္နာနံ ဝိတက္ကာနံ ဥပစ္ဆေဒနတ္ထာယ။ **အသ္မိမာနသမုဂ္ဃာတာယာ** တိ အသ္မီတိ ဥပ္ပဇ္ဇနကဿ နဝဝိဓဿ မာနဿ သမုစ္ဆေဒနတ္ထာယ။ **အနိစ္စသညိနော**တိ ဟုတွာ အဘာဝတော ဥဒယဗ္ဗယဝန္တတော ပဘင်္ဂုတော တာဝကာလိကတော နိစ္စပ္ပဋိပက္ခတော စ "သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ အနိစ္စာ"တိ (ဓ. ပ. ၂၇၇; စူဠနိ. ဟေမကမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၅၆) ပဝတ္တအနိစ္စာနုပဿနာဝသေန အနိစ္စသညိနော။ **အနတ္တသညာ သဏ္ဌာတီ** တိ အသာရကတော အဝသဝတ္တနတော ပရတော ရိတ္တတော တုစ္ဆတော သုညတော စ "သဗ္ဗေ ဓမ္မာ အနတ္တာ"တိ (ဓ. ပ. ၂၇၉; စူဠနိ. ဟေမကမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၅၆) ဧဝံ ပဝတ္တာ အနတ္တာနုပဿနာသင်္ခါတာ အနတ္တသညာ စိတ္တေ သဏ္ဌဟတိ, အတိဒဠှံ ပတိဋ္ဌာတိ။ အနိစ္စလက္ခဏေ ဟိ ဒိဋ္ဌေ အနတ္တလက္ခဏံ ဒိဋ္ဌမေဝ ဟောတိ။ တီသု ဟိ လက္ခဏေသု ဧကသ္မိံ ဒိဋ္ဌေ ဣတရဒွယံ ဒိဋ္ဌမေဝ ဟောတိ။ တေန ဝုတ္တံ – **"အနိစ္စသညိနော ဟိ, မေဃိယ, အနတ္တသညာ သဏ္ဌာတီ"** တိ။ အနတ္တလက္ခဏေ ဒိဋ္ဌေ အသ္မီတိ ဥပ္ပဇ္ဇနကမာနော သုပ္ပဇဟောဝ ဟောတီတိ အာဟ – **"အနတ္တသညီ အသ္မိမာနသမုဂ္ဃာတံ ဟပုဏာတီ"** တိ **ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ နိဗ္ဗာန** န္တိ ဒိဋ္ဌေယေဝ ဓမ္မေ ဣမသ္မိံယေဝ အတ္တဘာဝေ အပစ္စယပရိနိဗ္ဗာနံ ဟပုဏာတိ။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပော, ဝိတ္ထာရတော ပန အသုဘာဒိဘာဝနာနယော ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၁၀၂) ဝုတ္တနယေန ဂဟေတဗ္ဗော။

ဧတမတ္ထံ ဝိဒိတွာတိ ဧတံ အာယသ္မတော မေဃိယဿ မိစ္ဆာဝိတက္ကစောရေဟိ ကုသလဘဏ္ဍုပစ္ဆေဒသင်္ခါတံ အတ္ထံ ဇာနိတွာ။ **ဣမံ ဥဒာန**န္တိ ဣမံ ကာမဝိတက္ကာဒီနံ အဝိနောဒနေ ဝိနောဒနေ စ အာဒီနဝာနိသံသဒီပကံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ။

တတ္ထ **ခုဒ္ဒာ** တိ ဟီနာ လာမကာ။ **ဝိတက္ကာ** တိ ကာမဝိတက္ကာဒယော တယော ပာပဝိတက္ကာ။ တေ ဟိ သဗ္ဗဝိတက္ကေဟိ ပတိကိဋ္ဌတာယ ဣဓ ခုဒ္ဒာတိ ဝုတ္တာ "န စ ခုဒ္ဒမာစရေ"တိအာဒီသု (ခု. ပာ. ၉.၃; သု. နိ. ၁၄၅) ဝိယ။ **သုခုမာ** တိ ဉာတိဝိတက္ကာဒယော အဓိပ္ပေတာ။ ဉာတိဝိတက္ကော ဇနပဒဝိတက္ကော အမရာဝိတက္ကော ပရာနုဒ္ဒယတာယ ပဋိသံယုတ္တော ဝိတက္ကော လာဘသက္ကာရသိလောကပဋိသံယုတ္တော ဝိတက္ကော အနဝညတ္တိပဋိသံယုတ္တော ဝိတက္ကောတိ ဧတေ ဟိ ဝိတက္ကာ ကာမဝိတက္ကာဒယော ဝိယ အရုဏာ န ဟောန္တီတိ အနောဠာရိကသဘာဝတာယ သုခုမာတိ ဝုတ္တာ။ **အနုဂတာ**တိ စိတ္တေန အနုဝတ္တိတာ။ ဝိတက္ကေ ဟိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနေ စိတ္တံ တဒနုဂတမေဝ ဟောတိ တဿ အာရမ္မဏာဘိနိရောပနတော။ "အနုဂ္ဂတာ"တိပိ ပဌန္တိ, အနုဥဋ္ဌိတာတိ အတ္ထော။ **မနသော ဥပ္ပိလာဝ** တိ စေတသော ဥပ္ပိလာဝိတတ္တကရာ။

ဧတေ အဝိဒွာ မနသော ဝိတက္ကေ တိ ဧတေ ကာမဝိတက္ကာဒိကေ မနောဝိတက္ကေ အဿာဒာဒီနဝနိဿရဏတော ဉာတတီရဏပဟာနပရိညာဟိ ယထာဘူတံ အဇာနန္တော။ **ဟုရာ ဟုရံ ဓာဝတိ ဘန္တစိတ္တော** တိ အပ္ပဟီနမိစ္ဆာဝိတက္ကတ္တာ အနဝဋ္ဌိတစိတ္တော "ကအစိ ရူပေ, ကအစိ သဒ္ဒေ"တိအာဒိနာ တသ္မိံ တသ္မိံ အာရမ္မဏေ အဿာဒဝသေန အပရာပရံ ဓာဝတိ ပရိဗ္ဗမတိ။ အထ တ **ဟုရာ ဟုရံ ဓာဝတိ ဘန္တစိတ္တော** တိ အပရိညာတဝိတက္ကတ္တာ တန္နိမိတ္တာနံ အဝိဇ္ဇာတဏှာနံ ဝသေန ပရိဗ္ဗမနမာနသော ဣဓလောကတော ပရလောကံ အာဒာနနိက္ခေပေဟိ အပရာပရံ ဓာဝတိ သံသရတီတိ အတ္ထော။

ဧတေ စ ဝိဒွာ မနသော ဝိတက္ကေ တိ ဧတေ ယထာဝုတ္တပ္ပဘေဒေ ကာမဝိတက္ကာဒိကေ မနောဝိတက္ကေ အဿာဒာဒိတော ယထာဘူတံ ဇာနန္တော။ **အာတာပိယော**တိ ဝီရိယဝါ။ **သံဝရတီ**တိ ပိဒဟတိ။ **သတိမာ**တိ သတိသမ္ပန္နော။ **အနုဂ္ဂတေ** တိ ဒုလ္လဘဝသေန အနုပ္ပန္နေ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ဧတေ ဝုတ္တပ္ပကာရေ ကာမဝိတက္ကာဒိကေ မနောဝိတက္ကေ စိတ္တဿ ဥပ္ပိလာဝိတဟေတုတာယ မနသော ဥပ္ပိလာဝေ ဝိဒွာ ဝိပဿနာပညာသဟိတာယ မဂ္ဂပညာယ သမ္မဒေဝ ဇာနန္တော, တဿ သဟာယဘူတာနံ သမ္မာတယာမသတီနံ အတ္ထိတာယ အာတာပိယော သတိမာ

တေ အရိယမဂ္ဂဘာဝနာယ အာယတိံ ဥပ္ပတ္တိရဟေ အနုဂ္ဂတေ အနုပ္ပန္နေ ဧဝ မဂ္ဂက္ခဏေ သံဝရတိ, ဉာဏသံဝရဝသေန ပိဒဟတိ, အာဂမနပထံ ပစ္ဆိန္ဒတိ, ဧဝံဘူတော စ စတုသစ္စပ္ပဘေဓေန **ဗုဒ္ဓော** အရိယသာဝကော အရဟတ္တာဓိဂမေန **အသေသံ,** အနဝသေသံ **ဧတေ** ကာမဝိတက္ကာဒိကေ **ပဇဟာသိ** သမုစ္ဆိန္ဒိတိ။ ဧတ္ထာပိ "အနုဂတေ"တိပိ ပဌန္တိ။ တသ္သတ္ထော ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တောယေဝ။

ပဌမသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. ဥဒ္ဓတသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၃၂. ဒုတိယေ **ကုသိနာရာယန္တိ** ကုသိနာရာယံ နာမ မလ္လရာဇူနံ နဂရေ။ **ဥပဝတ္တနေ မလ္လာနံ သာလဝနေ** တိ ယထာ ဟိ အနုရာဓပုရဿ ထူပာရာမော, ဧဝံ ကုသိနာရာယ ဥယျာနံ ဒက္ခိဏပစ္ဆိမဒိသာယ ဟောတိ။ ယထာ ထူပာရာမတော ဒက္ခိဏဒွါရေန နဂရပဝိသနမဂ္ဂေါ ပာစီနမုခော ဂန္တွာ ဥတ္တရေန နိဝတ္တတိ, ဧဝံ ဥယျာနတော သာလပန္တိ ပာစီနမုခါ ဂန္တွာ ဥတ္တရေန နိဝတ္တာ, တသ္မာ "ဥပဝတ္တန"န္တိ ဝုစ္စတိ။ တသ္မိံ ဥပဝတ္တနေ မလ္လရာဇူနံ သာလဝနေ။ **အရညကုဋိကာယန္တိ** သာလပန္တိယာ အဝိဒူရေ ရုက္ခဂစ္ဆသဉ္ဆန္နဋ္ဌာနေ ကတာ ကုဋိကာ, တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ "အရညကုဋိကာယံ ဝိဟရတီ"တိ။ တေ ပန ဘိက္ခူ ပဋိသင္ခာနဝိရဟိတာ သြိသ္သဋ္ဌဝီရိယာ ပမတ္တဝိဟာရိနော, တေန ဝုတ္တံ **"ဥဒ္ဓတာ"** တိအာဒိ။

တတ္ထ ဥဒ္ဓစ္စဗဟုလတ္တာ အဝူပသန္တစိတ္တတာယ **ဥဒ္ဓတာ** ။ တုစ္ဆဘာဝေန မာနော နဠော ဝိယာတိ နဠော, မာနသင္ခာတော ဥဂ္ဂတော နဠော ဧတေသန္တိ **ဥန္နဠာ,** ဥဂ္ဂတတုစ္ဆမာနာတိ အတ္ထော။ ပတ္တစီဝရမဏ္ဍနာဒိစာပလ္လေန သမန္နာဂတတ္တာ ဗဟုကတာယ တ **စပလာ**။ ဖရုသတစတာယ မုခေန ခရာတိ **မုခရာ**။ တိရစ္ဆာနကထာဗဟုလတာယ ဝိကိဏ္ဏာ ဗျာကုလာ တစာ ဧတေသန္တိ **ဝိကိဏ္ဏတစာ** ။ မုဋ္ဌာ နဋ္ဌာ သတိ ဧတေသန္တိ **မုဋ္ဌဿတိနော,** သတိဝိရဟိတာ ပမာဒဝိဟာရိနောတိ အတ္ထော။ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ သမ္ပဇညာဘာဝတော **အသမ္ပဇာနာ** ။ ဂဒ္ဒူဟနမတ္တမ္ပိ ကာလံ စိတ္တသမာဓာနဿ အဘာဝတော န သမာဟိတာတိ **အသမာဟိတာ**။ လောလသဘာဝတ္တာ ဘန္တမိဂသပ္ပဋိဘာဂတာယ **ဝိဗ္ဘန္တစိတ္တာ** ။ မနစ္ဆဋ္ဌာနံ ဣန္ဒြိယာနံ အသံဝရဏတော အသညတိန္ဒြိယတာယ **ပာကတိန္ဒြိယာ** ။

တေမတ္တံ ဝိဒိတွာတိ ဧတံ တေသံ ဘိက္ခူနံ ဥဒ္ဓစ္စာဒိဝသေန ပမာဒဝိဟာရံ ဇာနိတွာ။ **ဣမံ ဥဒာန**န္တိ ဣမံ ပမာဒဝိဟာရေ အပ္ပမာဒဝိဟာရေ စ ယထာက္ကမံ အာဒီနဝါနိသံသဝိဘာဝနံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ။

တတ္ထ **အရက္ခိတေနာ** တိ သတိအာရက္ခာဘာဝေန အဂုတ္တေန။ **ကာယေနာ**တိ ဆဝိညာဏကာယေန စက္ခုဝိညာဏေန ဟိ ရူပံ ဒိသွာ တတ္ထ နိမိတ္တာနုဗျဉ္ဇနဂ္ဂဟဏဝသေန အဘိဇ္ဈာဒိပဝတ္တိတော ဝိညာဏဒွါရဿ သတိယာ အရက္ခိတဘာဝတော။ သောတဝိညာဏာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ ဧဝံ ဆဝိညာဏကာယဿ အရက္ခိတဘာဝံ သန္ဓာယာဟ "အရက္ခိတေန ကာယေနာ"တိ။ ကေစိ ပန "ကာယေနာ"တိ အတ္ထံ ဝဒန္တိ, တေသမ္ပိ ဝုတ္တနယေနေဝ အတ္ထယောဇနာယ သတိ ယုဇ္ဇေယျ။ အပရေ ပန "အရက္ခိတေန စိတ္တေနာ"တိ ပဌန္တိ, တေသမ္ပိ ဝုတ္တနယော ဧဝ အတ္ထော။ **မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဟတေနာ**တိ သဿတာဒိမိစ္ဆာဘိနိဝေသဒူသိတေန။ **ထိနမိဒ္ဓာဘိဘူတေနာ** တိ စိတ္တဿ အကလ္လတာလက္ခဏေန ထိနေန ကာယဿ အကလ္လတာလက္ခဏေန မိဒ္ဓေန စ အဇ္ဈောတ္ထဋ္ဌေန, တေန ကာယေန စိတ္တေနာတိ တ သမ္ဗန္ဓော။ **ဝသံ မာရဿ ဂစ္ဆတီ** တိ ကိလေသမာရာဒိကဿ သဗ္ဗဿပိ မာရဿ ဝသံ ယထာကာမကရဏီယတံ ဥပဂစ္ဆတိ, တေသံ ဝိသယံ နာတိက္ကမတီတိ အတ္ထော။

ဣမာယ ဟိ ကထာယ ဘဂဝါ ယေ သတိအာရက္ခာဘာဝေန သဗ္ဗသော အရက္ခိတစိတ္တာ, ယောနိသောမနသိကာရဿ ဟေတုဘူတာယ ပညာယ အဘာဝတော အယောနိသော ဥမ္မုဇ္ဇနေန နိစ္စန္တိအာဒိနာ ဝိပရိယေသကဟိနော, တတော ဧဝ ကုသလကိရိယာယ ဝီရိယာရမ္ဘာဘာဝတော ကောသဇ္ဇာဘိဘူတာ သံသာရဝဋ္ဋတော သီသံ န ဥက္ခိပိဿန္တီတိ တေသံ ဘိက္ခူနံ ပမာဒဝိဟာရဂရဟာမုခေန ဝဋ္ဋံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ ဝိဝဋ္ဋံ ဒဿေတုံ, **"တသ္မာ ရက္ခိတစိတ္တဿာ"**တိ ဒုတိယဂါထမာဟ။

တတ္ထ **တသ္မာ ရက္ခိတစိတ္တဿာ** တိ ယသ္မာ အရက္ခိတစိတ္တော မာရဿ ယထာကာမကရဏီယော ဟုတ္တ သံသာရေယေဝ ဟောတိ, တသ္မာ သတိသံဝရေန မနစ္ဆဋ္ဌာနံ ဣန္ဒြိယာနံ ရက္ခဏေန ပိဒဟနေန ရက္ခိတစိတ္တော အဿ။ စိတ္တေ ဟိ ရက္ခိတေ စက္ခာဒိဣန္ဒြိယာနိ ရက္ခိတာနေဝ ဟောန္တီတိ။ **သမ္မာသင်္ကပ္ပဂေါစရော** တိ ယသ္မာ မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပဂေါစရော တထာ တထာ အယောနိသော ဝိတက္ကေတွာ နာနာဝိဓာနိ မိစ္ဆာဒဿနာနိ ဂဏှန္တော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဟတေန စိတ္တေန မာရဿ ယထာကာမကရဏီယော ဟောတိ, တသ္မာ ယောနိသောမနသိကာရေန ကမ္မံ ကရောန္တော နေက္ခမ္မသင်္ကပ္ပာဒိသမ္မာသင်္ကပ္ပဂေါစရော အဿ, ဈာနာဒိသမ္ပယုတ္တံ သမ္မာသင်္ကပ္ပမေဝ အတ္တနော စိတ္တဿ ပဝတ္တိဋ္ဌာနံ ကရေယျ။ **သမ္မာဒိဋ္ဌိပုရေက္ခာရော** တိ သမ္မာသင်္ကပ္ပဂေါစရတာယ ဝိဓူတမိစ္ဆာဒဿနော ပုရေတရံယေဝ ကမ္မဿကတာလက္ခဏံ, တတော ယထာဘူတဉာဏလက္ခဏဉ္စ သမ္မာဒိဋ္ဌိံ ပုရတော ကတွာ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနေဝ သီလသမာဓီသု ယုတ္တော ပယုတ္တော ဝိပဿနံ အာရဘိတွာ သင်္ခါရေ သမ္မသန္တော **ဉတွာန ဥဒယဗ္ဗယံ** ပဉ္စသု ဥပါဒါနက္ခန္ဓေသု သမပညာသာယ အာကာရေဟိ ဥပ္ပာဒနိရောဓံ ဝဝတ္ထပေတွာ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏမဓိဂန္တွာ တတော ပရံ ဘင်္ဂါနုပဿနာဒိဝသေန ဝိပဿနံ ဥဿုက္ကာပေတွာ အနုက္ကမေန အရိယမဂ္ဂံ ဂဏှန္တော အဂ္ဂမဂ္ဂေန, **ထိနမိဒ္ဓာဘိဘူ ဘိက္ခု သဗ္ဗာ ဒုဂ္ဂတိယော ဇဟေ** တိ, ဧဝံ သော ဟေဋ္ဌိမမဂ္ဂဝဇ္ဈာနံ ကိလေသာနံ ပဌမမေဝ ပဟီနတ္တာ ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပယုတ္တလောဘသဟဂတစိတ္တုပ္ပာဒေသု ဥပ္ပဇ္ဇနကထိနမိဒ္ဓာနံ အဓိဂတေန အရဟတ္တမဂ္ဂေန သမုစ္ဆိန္ဒနတော တဒေကဋ္ဌာနံ မာနာဒီနမ္ပိ ပဟီနတ္တာ သဗ္ဗသော ဘိန္နကိလေသော ခီဏာသဝေ ဘိက္ခု တိ ဝိဓုတက္ခတာယောဂေန ဒုဂ္ဂတိသင်္ခါတာ သဗ္ဗာပိ ဂတိယော ဥစ္ဆိန္နဘဝမူလတ္တာ **ဇဟေ,** ပဇဟေယျ။ တာသံ ပရဘာဂေ နိဗ္ဗာနေ ပတိဋ္ဌေယျာတိ အတ္ထော။

ဒုတိယသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. ဂေါပါလကသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၃၃. တတိယေ **ကောသလေသူ**တိ ကောသလာ နာမ ဇာနပဒိနော ရာဇကုမာရာ, တေသံ နိဝါသော ဧကောပိ ဇနပဒော “ကောသလာ”တွေဝ ဝုစ္စတိ, တေသု ကောသလေသု ဇနပဒေ။ **စာရိကံ စရတီ**တိ အတုရိတစာရိကာဝသေန ဇနပဒစာရိကံ စရတိ။ **မဟတာ**တိ ဂုဏမဟတ္တေနပိ မဟတာ, အပရိစ္ဆိန္နသင်္ချတ္တာ သင်္ချာမဟတ္တေနပိ မဟတာ။ **ဘိက္ခုသင်္ဃေနာ**တိ ဒိဋ္ဌိသီလသာမညသံဟတေန သမဏဂဏေန။ **သဒ္ဓိ**န္တိ ဧကတော။ **မဂ္ဂါ ဩက္ကမ္မာ** တိ မဂ္ဂတော အပက္ကမိတွာ။ **အညတရံ ရုက္ခမူလ**န္တိ ဃနပတ္တသာခါဝိဋပသမ္ပန္နဿ သန္ဒစ္ဆာယဿ မဟတော ရုက္ခဿ သမီပ သဏ္ဌာတံ မူလံ။

အညတရော ဂေါပါလကောတိ ဧကော ဂေါဂဏရက္ခကော, နာမေန ပန နန္ဒော နာမ။ သော ကိရ အဍ္ဎော မဟဒ္ဓနော မဟာဘောဂေါ, ယထာ ဂေါဏိယော ဇဋ္ဌိလော ပဗ္ဗဇ္ဇာဝသေန, ဧဝံ အနာထပိဏ္ဍိကဿ ဂေါယူထံ ရက္ခန္တော ဂေါပါလကတ္တေန ရာဇပိဏ္ဍံ အပဟရန္တော အတ္တနော ကုဋုမ္ဗံ ရက္ခတိ။ သော ကာလေန ကာလံ ပဉ္စ ဂေါရသေ ဂဟေတွာ, မဟာသေဋ္ဌိဿ သန္တိကံ အာဂန္တွာ နိယျာတေတွာ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ, သတ္ထာရံ ပဿတိ, ဓမ္မံ သုဏာတိ, အတ္တနော ဝသနဋ္ဌာနံ အာဂမနတ္ထာယ သတ္ထာရံ ယာစတိ။ သတ္ထာ တဿေဝ ဉာဏပရိပါကံ အာဂမယမာနော အဂန္တွာ, အပရဘာဂေ မဟတာ ဘိက္ခုသင်္ဃေန ပရိဝုတော ဇနပဒစာရိကံ စရန္တော, “ဣဒါနိဿ ဉာဏံ ပရိပက္က”န္တိ ဉတွာ တဿ ဝသနဋ္ဌာနဿ အဝိဒူရေ မဂ္ဂါ ဩက္ကမ္မ အညတရသ္မိံ ရုက္ခမူလေ နိသီဒိ တဿ အာဂမနံ အာဂမယမာနော။ နန္ဒောပိ ခေါ “သတ္ထာ ကိရ ဇနပဒစာရိကံ စရန္တော ဣတော အာဂစ္ဆတီ”တိ သုတွာ, ဟဋ္ဌတုဋ္ဌော ဝေဂေန ဂန္တွာ, သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဝန္ဒိတွာ ကတပဋိသန္ထာရော ဧကမန္တံ နိသီဒိ, အထဿ ဘဂဝါ ဓမ္မံ ဒေသေသိ။ သော သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိတွာ ဘဂဝန္တံ နိမန္တေတွာ သတ္တာဟံ မဟာဒါနမဒါသိ, သတ္တမေ ဒိဝသေ ဘဂဝါ အနုမောဒနံ ကတွာ ပက္ကာမိ။ တေန ဝုတ္တံ – **“ဧကမန္တံ နိသိန္နံ ခေါ တံ ဂေါပါလကံ ဘဂဝါ ဓမ္မိယာ ကထာယ သန္ဒဿေသိ။ပေ။ ဥဋ္ဌာယာသနာ ပက္ကာမီ”**တိ။

တတ္ထ **သန္ဒဿေသီ** တိ “ဣမေ ဓမ္မာ ကုသလာ, ဣမေ ဓမ္မာ အကုသလာ”တိအာဒိနာ ကုသလာဒိဓမ္မေ ကမ္မဝိပါကေ ဣဓလောကပရလောကေ ပစ္စက္ခတော ဒဿေန္တော အနုပုဗ္ဗိကထာဝသာနေ စတ္တာရိ အရိယသစ္စာနိ သမ္မာ ဒဿေသိ။ **သမာဒပေသီ**တိ “သစ္စာဓိဂမာယ ဣမေ နာမ ဓမ္မာ အတ္တနိ ဥပ္ပာဒေတဗ္ဗာ”တိ သီလာဒိဓမ္မေ သမ္မာ ဂဏှာပေ

တွာ တေသု တံ ပတိဋ္ဌပေသိ။ **သမုတ္တေဇေသီ**တိ တေ ဓမ္မာ သမာဒိန္နာ အနုက္ကမေန ဘာဝိယမာနာ နိဗ္ဗေဓဘာဂိ
ယာ ဟုတွာ တိက္ခဝိသဒ ယထာ ခိပ္ပံ အရိယမဂ္ဂံ အာဝဟန္တိ, တထာ သမ္မာ ဥတ္တေဇေသိ သမ္မဒေဝ တေဇေသိ။ **သ
မ္ပဟံသေသီ**တိ ဘာဝနာယ ပုဗ္ဗေနာပရံ ဝိသေသဘာဝဒဿနေန စိတ္တဿ ပမောဒါပနဝသေန သုဋ္ဌု ပဟံသေသိ။ အ
ပိစေတ္ထ သာဝဇ္ဇာနဝဇ္ဇဓမ္မေသု ဒုက္ခာဒီသု စ သမ္မောဟဝိနောဒနေန သန္ဒဿနံ, သမ္မာပဋိပတ္တိယံ ပမာဒါပနောဒ
နေန သမာဒပနံ, စိတ္တဿာလသိယာပတ္တိဝိနောဒနေန သမုတ္တေဇနံ, သမ္မာပဋိပတ္တိသိဒ္ဓိယာ သမ္ပဟံသနံ ဝေဒိတဗ္
ဗံ။ ဧဝံ သော ဘဂဝတော သာမုက္ကံသိကာယ ဓမ္မဒေသနာယ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိ။ **အဓိဝါသေသီ**တိ တေန
ဒိဋ္ဌသစ္စေန "အဓိဝါသေတု မေ, ဘန္တေ ဘဂဝါ"တိအာဒိနာ နိမန္တိတော ကာယင်္ဂံ ဝါစင်္ဂံ အစောပေန္တော စိတ္တေ
နေဝ အဓိဝါသေသိ သာဒိယိ။ တေနေတံ ဝုတ္တံ **"တုဏှီဘာဝေနာ"**တိ။

အပ္ပောဒကပါယာသန္တိ နိရုဒကပါယာသံ။ **ပဋိယာဒါပေတွာ**တိ သမ္ပာဒေတွာ သဇ္ဇေတွာ။ **နဝဥ္စ သပ္ပိ**န္တိ
နဝနီတံ ဂဟေတွာ တာဝဒေဝ ဝိလီနံ မဏ္ဍသပ္ပိဥ္စ ပဋိယာဒါပေတွာ။ **သဟတ္ထာ**တိ အာဒရဇာတော သဟတ္ထေနေဝ
ပရိဝိသန္တော။ **သန္တပ္ပေသီ**တိ ပဋိယတ္တံ ဘောဇနံ ဘောဇေသိ။ **သမ္ပဝါရေသီ**တိ "အလံ အလ"န္တိ ဝါစာယ ပဋိက္ခိ
ပါပေသိ။ **ဘုတ္တာဝိ**န္တိ ကတဘတ္တကိစ္စံ။ **ဩနီတပတ္တပါဏိ**န္တိ ပတ္တတော အပနီတပါဏိံ, "ဓောတပတ္တပါ
ဏိ"န္တိပိ ပါဌော, ဓောတပတ္တပါဏိန္တိ အတ္ထော။ **နီစ**န္တိ အနုစ္စံ အာသနံ ဂဟေတွာ အာသနေယေဝ နိသီဒနံ
အရိယဒေသိတသီလံ စာရိတ္တံ, သော ပန သတ္ထု သန္တိကေ ဥပစာရဝသေန ပညတ္တဿ ဒါရုဖလကာသနဿ သမီ
ပေ နိသီဒိ။ **ဓမ္မိယာ ကထာယာ**တိအာဒိ သတ္တမေ ဒိဝသေ ကတံ အနုမောဒနံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ ။ သော ကိရ သတ္တာဟံ ဘ
ဂဝန္တံ ဘိက္ခုသင်္ဃဉ္စ တတ္ထ ဝသာပေတွာ မဟာဒါနံ ပဝတ္တေသိ။ သတ္တမေ ပန ဒိဝသေ အပ္ပောဒကပါယာသဒါနံ
အဒါသိ။ သတ္ထာ တဿ တသ္မိံ အတ္တဘာဝေ ဥပရိမဂ္ဂတ္ထာယ ဉာဏပရိပါကာဘာဝတော အနုမောဒနမေဝ ကတွာ
ပက္ကာမိ။

သီမန္တရိကာယာတိ သီမန္တရေ, တဿ ဂါမဿ အန္တရံ။ ဂါမဝါသိနော ကိရ ဧကံ တဋ္ဌာကံ နိဿာယ တေန
သဒ္ဓိံ ကလဟံ အကံသု။ သော တေ အဘိဘဝိတွာ တံ တဋ္ဌာကံ ဂဏှိ။ တေန ဗဒ္ဓာဃာတော ဧကော ပုရိသော တံ သတ္ထု
ပတ္တံ ဂဟေတွာ ဒူရံ အနုဂန္တွာ "နိဝတ္တာဟိ ဥပါသကာ"တိ ဝုတ္တော ဘဂဝန္တံ ဝန္ဒိတွာ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ
ဘိက္ခုသင်္ဃဿ စ အဉ္ဇလိံ ကတွာ ယာဝ ဒဿနူပစာရသမတိက္ကမာ ဒသနခသမောဓာနသမုဇ္ဇလံ အဉ္ဇလိံ သိရသိ
ပဂ္ဂယှ ပဋိနိဝတ္တိတွာ ဒွိန္နံ ဂါမာနံ အန္တရေ အရညပ္ပဒေသေ ဧကေကံ ဂစ္ဆန္တံ သရေန ဝိဇ္ဈိတွာ မာရေသိ။
တေန ဝုတ္တံ **အစိရပက္ကန္တဿ။ပေ။ ဝေါရောပေသီ"**တိ။ ကေနစိဒေဝ ကရဏီယေန ဩဟီယိတွာ ပစ္ဆာ ဂစ္ဆန္
တာ ဘိက္ခူ တံ တထာ မတံ ဒိသွာ ဘဂဝတော တမတ္ထံ အာရောစေသုံ, တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ **"အထ ခေါ သမ္ဗဟုလာ
ဘိက္ခူ"**တိအာဒိ။

ဧတမတ္ထံ ဝိဒိတွာတိ ယသ္မာ ဒိဋ္ဌိသမ္ပန္နံ အရိယသာဝကံ နန္ဒံ မာရေန္တေန ပုရိသေန အာနန္တရိယကမ္မံ ဗဟု
လံ အပုညံ ပသုတံ, တသ္မာ ယံ စောရေဟိ စ ဝေရီဟိ စ ကတ္တဗ္ဗံ, တတောပိ ဃောရတရံ ဣမေသံ သတ္တာနံ မိစ္ဆာပဏိ
ဟိတံ စိတ္တံ ကရောတီတိ ဣမမတ္ထံ ဇာနိတွာ တဒတ္ထဒီပနံ ဣမံ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ။

တတ္ထ **ဒိသော ဒိသ**န္တိ ဒူသကော ဒူသနီယံ စောရော စောရံ, ဒိသွာတိ ဝစနသေသော။ **ယံ တံ ကယိရာ**တိ ယံ တဿ
သ အနယဗျသနံ ကရေယျ, ဒုတိယပဒေပိ ဧသေဝ နယော။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ဧကော ဧကဿ မိတ္တဒုဗ္ဘီ စော
ရော ပုတ္တဒါရခေတ္တဝတ္ထုဂေါမဟိံသာဒီသု အပရဇ္ဈန္တော ယဿ အပရဇ္ဈတိ, တမ္ပိ တထေဝ အတ္တနိ အပရဇ္ဈန္
တံ စောရံ ဒိသွာ, ဝေရီ ဝါ ပန ကေနစိဒေဝ ကာရဏေန ဗဒ္ဓဝေရံ ဝေရိံ ဒိသွာ အတ္တနော ကက္ခဠတာယ ဒါရုဏတာယ ယံ
တဿ အနယဗျသနံ ကရေယျ, ပုတ္တဒါရံ ဝါ ပီဠေယျ, ခေတ္တာဒီနိ ဝါ နာသေယျ, ဇီဝိတာ ဝါ ဝေါရောပေယ္
ယ , ဒသသု အကုသလကမ္မပထေသု မိစ္ဆာဌပိတတ္တာ **မိစ္ဆာပဏိဟိတံ စိတ္တံ ပါပိယော နံ တတော ကရေ,** နံ ပုရိသံ ပါပ
တရံ တတော ကရေယျ။ ဝုတ္တပ္ပကာရော ဟိ ဒိသော ဝါ ဝေရီ ဝါ ဒိသဿ ဝါ ဝေရိနော ဝါ ဣမသ္မိံယေဝ အတ္တဘာ
ဝေ ဒုက္ခံ ဝါ ဥပ္ပာဒေယျ, ဇီဝိတက္ခယံ ဝါ ကရေယျ။ ဣဒံ ပန အကုသလကမ္မပထေသု မိစ္ဆာဌပိတံ စိတ္တံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓ
မ္မေ အနယဗျသနံ ပါပေတိ, အတ္တဘာဝသတသဟဿေသုပိ စတူသု အပါယေသု ခိပိတွာ သီသံ ဥက္ခိပိတုံ န
ဒေတီတိ။

၄. ယက္ခပဟာရသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၃၄. စတုတ္ထေ **ကပောတကန္ဒရာယ** န္တိ ဧဝံနာမကေ ဝိဟာရေ။ တသ္မိံ ကိရ ပဗ္ဗတကန္ဒရေ ပုဗ္ဗေ ဗဟူ ကပေ ာတာ ဝသိံသု, တေန သာ ပဗ္ဗတကန္ဒရာ ''ကပောတကန္ဒရာ''တိ ဝုစ္စတိ။ အပရဘာဂေ တတ္ထ ကတဝိဟာရောပိ ''က ပောတကန္ဒရာ''တွေ၀ ပညာယိတ္ထ။ တေန ဝုတ္တံ – ''ကပောတကန္ဒရာယန္တိ ဧဝံနာမကေ ဝိဟာရေ''တိ။ **ဇုဏှာယ ရတ္တိယာ**တိ သုက္ကပက္ခရတ္တိယံ။ **နဝေါရောပိတေဟိ ကေသေဟီ**တိ အစိရဩဟာရိတေဟိ ကေသေဟိ, ကုတ္တမ္ဘူ တလက္ခဏေ စေတံ ကရဏဝစနံ။ **အဗ္ဘောကာသေ** တိ ယတ္ထ ဥပရိစ္ဆဒနံ ပရိက္ခေပေါ ဝါ နတ္ထိ, တာဒိသေ အာကာသ င္ဂဏေ။

တတ္ထ အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏော, အာယသ္မာ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော နီလုပ္ပလဝဏ္ဏော။ ဥဘောပိ ပန တေ မဟာထေရာ ဥဒိစ္စဗြာဟ္မဏဇစ္စာ ကပ္ပာနံ သတသဟဿာဓိကံ ဧကံ အသင်္ချေယျံ အဘိနီဟာရသမ္ပန္န ာ ဆဠဘိညာပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တာ မဟာခီဏာသဝ သမာပတ္တိလာဘိနော သတ္တသဋ္ဌိယာ သာဝကပာရမိဉာဏာနံ မတ္တ ကပ္ပတ္တာ တံ ကပောတကန္ဒရဝိဟာရံ ဥပသောဘယန္တာ ဧကံ ကနကဂုဟံ ပဝိဋ္ဌာ ဒွေ သီဟာ ဝိယ, ဧကံ ဝိဇမ္ဘနဘူမိံ ဩတိဏ္ဏာ ဒွေ ဗျဂ္ဃာ ဝိယ, ဧကံ သုပုပ္ဖိတသာလဝနံ ပဝိဋ္ဌာ ဒွေ ဆဒ္ဒန္တနာဂရာဇာနော ဝိယ, ဧကံ သိမ္ဗလိဝနံ ပဝိဋ္ဌာ ဒွေ သုပဏ္ဏရာဇာနော ဝိယ, ဧကံ နရဝါဟနယာနံ အဘိရုဠှာ ဒွေ ဝေဿဝဏာ ဝိယ, ဧကံ ပဏ္ဍုကမ္ဗလသိ လာသနံ အဘိနိသိန္နာ ဒွေ သက္ကာ ဝိယ, ဧကဝိမာနဗ္ဘန္တရဂတာ ဒွေ မဟာဗြဟ္မာနော ဝိယ, ဧကသ္မိံ ဂဂနဋ္ဌာနေ ဌိတာနိ ဒွေ စန္ဒမဏ္ဍလာနိ ဝိယ, ဒွေ သူရိယမဏ္ဍလာနိ ဝိယ စ ဝိရောစိံသု။ တေသု အာယသ္မာ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော တုဏှီ နိသီဒိ, အာယသ္မာ ပန သာရိပုတ္တော သမာပဇ္ဇိ။ တေန ဝုတ္တံ – **''အညတရံ သမာဓိံ သမာပဇ္ဇိတွာ''** တိ။

တတ္ထ **အညတရံ သမာဓိ**န္တိ ဥပေက္ခာဗြဟ္မဝိဟာရသမာပတ္တိံ။ ကေစိ ''သညာဝေဒယိတနိရောဓသမာပတ္ တိ''န္တိ ဝဒန္တိ, အပရေ ပနာဟု ''အာရုပ္ပဟဒကံ ဖလသမာပတ္တိ''န္တိ။ ဣမာ ဧဝ ဟိ တိဿော ကာယရက္ခဏသမ တ္ထာ သမာပတ္တိယော။ တတ္ထ နိရောဓသမာပတ္တိယာ သမာဓိပရိယာယသမ္ဘဝေ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တောဝ, ပစ္ဆိမံယေဝ ပန အာစရိယာ ဝဏ္ဏေန္တိ။ **ဥတ္တရာယ ဒိသာယ ဒက္ခိဏံ ဒိသံ ဂစ္ဆန္တီ** တိ ဥတ္တရာယ ဒိသာယ ယက္ခသမာဂမံ ဂ န္တွာ အတ္တနော ဘဝနံ ဂန္တုံ ဒက္ခိဏံ ဒိသံ ဂစ္ဆန္တိ။ **ပဋိဘာတိ မ**န္တိ ဥပဋ္ဌာတိ မမ။ **မ**န္တိ ဟိ ပဋိသဒ္ဒယောဂေန သာ မိအတ္ထေ ဥပယောဂဝစနံ, ဣမဿ သီသေ ပဟာရံ အတုံ စိတ္တံ မေ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ အတ္ထော။ သော ကိရ ပုရိမဇာတိယံ ထေရေ ဗဒ္ဓာဃာတော, တေနဿ ထေရံ ဒိသွာ ပဒုဋ္ဌစိတ္တဿ ဧဝံ အဟောသိ။ ဣတရော ပန သပ္ပညဇာတိကော, တသ္မာ တံ ပဋိသေဓေန္တော **''အလံ သမ္မာ''**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **မာ အာသာဒေသီ**တိ မာ ဃဋ္ဋေသိ, မာ ပဟာရံ ဒေဟီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဥဠာရော**တိ ဥဠာရေဟိ ဥတ္တမေဟိ သီလာဒိဂုဏေဟိ သမန္နာဂတော။

အနာဒိယိတွာတိ အာဒရံ အကတွာ, တဿ ဝစနံ အဂ္ဂဟေတွာ။ ယသ္မာ ပန တဿ ဝစနံ အဂ္ဂဏှန္တော တံ အနာဒိယန္တော နာမ ဟောတိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ – ''တံ ယက္ခံ အနာဒိယိတွာ''တိ။ **သီသေ ပဟာရံ အဒါသီ**တိ သဗ္ဗ ထာမေန ဥဿာဟံ ဇနေတွာ အာကာသေ ဌိတောဝ သီသေ ခဋ္ဂကံ အဒါသိ, မုဒ္ဓနိ မုဋ္ဌိဃာတံ အကာသီတိ အတ္ထော။ **တာဝ မဟာ**တိ ထာမမဟတ္တေန တတ္တကံ မဟန္တော ပဟာရော အဟောသိ။ **တေန ပဟာရေနာ**တိ တေန ပဟာရေန ကရဏဘူတေန။ **သတ္တရတန**န္တိ ပမာဏမဇ္ဈိမဿ ပုရိသဿ ရတနေန သတ္တရတနံ။ **နာဂ**န္တိ ဟတ္ထိနာဂံ။ **ဩသာဒေ ယျာ**တိ ပထဝိယံ ဩသီဒာပေယျ နိမုဇ္ဇာပေယျ။ ''ဩသာရေယျာ''တိပိ ပဌန္တိ, စုဏ္ဏဝိစုဏ္ဏံ ကရေယျာတိ အတ္ထော။ **အဍ္ဎုဋ္ဌမရတန** န္တိ အဍ္ဎေန အဋ္ဌန္နံ ပူရဏာနိ အဍ္ဎဋ္ဌမာနိ, အဍ္ဎဋ္ဌမာနိ ရတနာနိ ပမာဏံ ဧတဿာတိ အဍ္ဎုဋ္ဌမရတနော, တံ အဍ္ဎုဋ္ဌမရတနံ။ **မဟန္တံ ပဗ္ဗတကူဋ**န္တိ ကေလာသကူဋပ္ပမာဏံ ဝိပုလံ ဂိရိကူဋံ။ **ပဒါလေယျာ**တိ သကလိကာကာရေန ဘိန္ဒေယျ။ အပိ ဩသာဒေယျ, အပိ ပဒါလေယျာတိ သမ္ဗန္ဓော။

တာဝဒေဝ စဿ သရီရေ မဟာပရိဠာဟော ဥပ္ပဇ္ဇိ, သော ဝေဒနာတုရော အာကာသေ ဌာတုံ အသက္ကောန္တော ဘူမိယံ ပတိ, တင်္ခဏညေဝ အဋ္ဌသဋ္ဌိသဟဿာဓိကယောဇနသတသဟဿုဗ္ဗေဓံ သိနေရုမ္ပိ ပဗ္ဗတရာဇာနံ သန္ဓာ ရေန္တီ စတုနဟုတာဓိကဒွိယောဇနသတသဟဿဗဟလာ မဟာပထဝီ တံ ဟာပသတ္တံ ဓာရေတုံ အသက္ကောန္တီ ဝိယ

ဝိဝရမအာသိ။ အဝီစိတော ဇာလာ ဥဋ္ဌဟိတ္ဝာ ကန္ဒန္တံယေဝ တံ ဂဏှိံသု, သော ကန္ဒန္တော ဝိပ္ပလပန္တော ပတိ။ တေန ဝုတ္တံ – **“အထ စ ပန သော ယက္ခော ‘ဍယှာမိ ဍယှာမီ’တိ ဝတွာ တတ္ထေဝ မဟာနိရယံ အပတာသီ** တိ။ တတ္ထ **အပတာသီ**တိ အပတိ။

ကိံ ပန သော ယက္ခတ္တဘာဝေနေဝ နိရယံ ဥပဂစ္ဆီတိ? န ဥပဂစ္ဆိ, ယဋ္ဌေဟတ္ထ ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယံ ဟာပကမ္မံ အဟောသိ, တဿ ဗလေန ယက္ခတ္တဘာဝေ မဟန္တံ ဒုက္ခံ အနုဘဝိ။ ယံ ပန ဥပပဇ္ဇဝေဒနီယံ အာနန္တရိယကမ္မံ, တေန စုတိအနန္တရံ နိရယေ ဥပ္ပဇ္ဇီတိ။ ထေရဿ ပန သမာပတ္တိဗလေန ဥပတ္ထမ္ဘိတသရီရဿ န ကောစိ ဝိကာရော အဟောသိ။ သမာပတ္တိတော အဝုဋ္ဌိတကာလေ ဟိ တံ ယက္ခော ပဟရိ, တထာ ပဟရန္တံ ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ ဒိသွာ အာယသ္မာ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော ဓမ္မသေနာပတိံ ဥပသင်္ကမိ, ဥပသင်္ကမနသမကာလမေဝ စ ဓမ္မသေနာပတိ သမာပတ္တိတော ဥဋ္ဌာသိ။ အထ နံ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော သရီရဝုတ္တိံ ပုစ္ဆိ, သောပိဿ ဗျာကာသိ, တေန ဝုတ္တံ – **“အဒ္ဒသာ ခော အာယသ္မာ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော။ပေ.။ အပိ စ မေ သီသံ ထောကံ ဒုက္ခ”**န္တိ။

တတ္ထ **ထောကံ ဒုက္ခ**န္တိ ထောကံ အပ္ပမတ္တကံ မဓုရကဇာတံ ဝိယ မေ သီသံ ဒုက္ခိတံ, ဒုက္ခပ္ပတ္တန္တိ အတ္ထော။ ဒုက္ခာဓိဋ္ဌာနဥ္စဟိ သီသံ ဒုက္ခန္တိ ဝုတ္တံ။ “သီသေ ထောကံ ဒုက္ခ”န္တိပိ ပာဌော။ ကထံ ပန သမာပတ္တိဗလေန သရီရေ ဥပတ္ထမ္ဘိတေ ထေရဿ သီသေ ထောကမ္ပိ ဒုက္ခံ အဟောသီတိ? အစိရေနေဝ ဝုဋ္ဌိတတ္တာ။ အနန္တော သမာပတ္တိယံ အပညာယမာနဒုက္ခဥ္စဟိ ကာယနိဿိတတ္တာ နိဒ္ဒံ ဥပဂတဿ မကသာဒိဇနိတံ ဝိယ ပဋိဗုဒ္ဓဿ ထောကံ ပညာယိတ္ထ။

“မဟာဗလေန ယက္ခေန တထာ သဗ္ဗုဿာဟေန ပဟဋ္ဌေ သရီရေပိ ဝိကာရော နာမ နတ္ထီ”တိ အစ္ဆရိယဗ္ဘုတ စိတ္တဇာတေန အာယသ္မတာ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနေန **“အစ္ဆရိယံ, အာဝုသော သာရိပုတ္တာ”** တိအာဒိနာ ဓမ္မသေနာပတိ နော မဟာနုဘာဝတာယ ဝိဘာဝိတာယ သောပိဿ **‘အစ္ဆရိယံ, အာဝုသော မောဂ္ဂလ္လာနာ”** တိအာဒိနာ ဣဒ္ဓါနုဘာဝ မဟန္တတာပကာသနာပဒေသေန အတ္တနော ဣဿာမစ္ဆရိယာဟင်္ကာရာဒိမလာနံ သုပ္ပဟီနတံ ဒီပေတိ။ **ပံသုပိသာစက မ္ပိ န ပဿာမာ**တိ သင်္ကာရကူဋာဒီသု ဝိစရဏကခုဒ္ဒကပေတမ္ပိ န ပဿာမ။ ဣတိ အဓိဂမပ္ပိစ္ဆာနံ အဂ္ဂဘူတော မဟာထေရော တသ္မိံ ကာလေ အနာဝဇ္ဇနေန တေသံ အဒဿနံ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ တေနေတဟ **“တေရဟီ”**တိ။

ဘဂဝတ ပန ဝေဠုဝနေ ဌိတော ဥဘိန္နံ အဂ္ဂသာဝကာနံ ဣမံ ကထာသလ္လာပံ ဒိဗ္ဗသောတေန အသ္သောသိ။ တေန ဝုတ္တံ – **“အဿောသိ ခော ဘဂဝတ”** တိအာဒိ, တံ ဝုတ္တတ္ထမေဝ။

ဧတမတ္ထံ ဝိဒိတွာ တိ ဧတံ အာယသ္မတော သာရိပုတ္တဿ သမာပတ္တိဗလူပဂတံ ဣဒ္ဓါနုဘာဝမဟန္တတံ ဝိဒိတွာ။ **ဣမံ ဥဒာန**န္တိ တဿေဝ တာဒိဘာဝပ္ပတ္တိဒီပကံ ဣမံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ။

တတ္ထ **ယဿ သေလူပမံ စိတ္တံ, ဌိတံ နာနုပကမ္ပတီ** တိ ယဿ ခီဏာသဝဿ စိတ္တံ ဧကဃနသိလာမယပ ဗ္ဗတူပမံ သဗ္ဗေသံ ဣဉ္ဇနာနံ အဘာဝတော ဝသီဘာဝပ္ပတ္တိယာဝ ဌိတံ သဗ္ဗေဟိပိ လောကဓမ္မေဟိ နာနုပကမ္ပတိ န ပဝေဓတိ။ ဣဒါနိဿ အကမ္ပနာကာရံ သဒ္ဓိံ ကာရဏေန ဒဿေတုံ **“ဝိရတ္တံ”** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ဝိရတ္တံ ရ ဇနီယေသူ**တိ ဝိရာဂသင်္ခာတေန အရိယမဂ္ဂေန ရဇနီယေသု ရာဂုပ္ပတ္တိဟေတုဘူတေသု သဗ္ဗေသု တေဘူမကဓမ္မေ သု ဝိရတ္တံ, တတ္ထ သဗ္ဗသော သမုစ္ဆိန္နရာဂန္တိ အတ္ထော။ **ကောပနေယျေ** တိ ပဋိဃဋ္ဌာနီယေ သဗ္ဗသ္မိမ္ပိ အာဃာတဝတ္ထုသ္မိံ **န ကုပ္ပတိ** န ဒုဿတိ န ဝိကာရံ အာပဇ္ဇတိ။ **ယဿေဝံ ဘာဝိတံ စိတ္တ** န္တိ ယဿ ယထာဝုတ္တ တဿ အရိယပုဂ္ဂလဿ စိတ္တံ ဧဝံ ဝုတ္တနယေန တာဒိဘာဝတာဝဟနဘာဝေန ဘာဝိတံ။ **ကုတော တံ ဒုက္ခမေဿတီ** တိ တံ ဥတ္တမပုဂ္ဂလံ ကုတော သတ္တတော သင်္ခါရတော ဝါ ဒုက္ခံ ဥပဂမိဿတိ, န တာဒိသဿ ဒုက္ခံ အတ္ထီတိ အတ္ထော။

စတုတ္ထသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၅. နာဂသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၃၅. ပဉ္စမေ **ကောသမ္ဗိယ**န္တိ ကုသုမ္ဗေန နာမ ဣသိနာ ဝသိတဋ္ဌာနေ မာပိတတ္တာ “ကောသမ္ဗီ”တိ ဧဝံလဒ္ဓနာမကေ နဂရေ။ **ဃောသိတာရာမေ**တိ ဃောသိတသေဋ္ဌိနာ ကာရိတေ အာရာမေ။ **ဘဂဝါ အာကိဏ္ဏော ဝိဟရတီ**တိ ဘဂဝါ သမ္ဗာဓပ္ပတ္တော ဝိဟရတိ။ ကိံ ပန ဘဂဝတော သမ္ဗာဓော အတ္ထိ, သံသဂ္ဂေါ ဝါတိ? နတ္ထိ။ န ဟိ ကောစိ ဘဂဝန္တံ အနိစ္ဆာယ ဥပသင်္ကမိတုံ သက္ကောတိ။ ဒုရာသဒါ ဟိ ဗုဒ္ဓါ ဘဂဝန္တော သဗ္ဗတ္ထ စ အနုပလိတ္တတ္တာ။ ဟိတေသိတာယ ပန သတ္တေသု အနုကမ္ပံ ဥပါဒါယ “မုတ္တော မောစေဿာမီ”တိ ပဋိညာနုရူပံ စတုရောဃနိတ္ထရဏတ္ထံ အဋ္ဌန္နံ ပရိသာနံ အတ္တနော သန္တိကံ ကာလေန ကာလံ ဥပသင်္ကမနံ အဓိဝါသေတိ, သယဉ္စ မဟာကရုဏာသမုဿာဟိတော ကာလညူ ဟုတွာ တတ္ထ ဥပသင်္ကမတိ, ဣဒံ သဗ္ဗဗုဒ္ဓါနံ အာစိဏ္ဏံ, အယမိဓ အာကိဏ္ဏဝိဟာရောတိ အဓိပ္ပေတော။

ဣဓ ပန ကောသမ္ဗိကာနံ ဘိက္ခူနံ ကလဟဇာတာနံ သတ္ထာ ဒီဃီတိဿ ကောသလရညော ဝတ္ထုံ အာဟရိတွာ, “န ဟိ ဝေရေန ဝေရာနိ, သမ္မန္တီဓ ကုဒါစန”န္တိအာဒိနာ (ဓ. ပ. ၅; မ. နိ. ၃.၂၃၇; မဟာဝ. ၄၆၄) ဩဝါဒံ အဒါသိ, တံ ဒိဝသံ တေသံ ကလဟံ ကရောန္တာနံယေဝ ရတ္တိ ဝိဘာတာ။ ဒုတိယဒိဝသေပိ ဘဂဝါ တမေဝ ဝတ္ထုံ ကထေသိ, တံ ဒိဝသမ္ပိ တေသံ ကလဟံ ကရောန္တာနံယေဝ ရတ္တိ ဝိဘာတာ။ တတိယဒိဝသေပိ ဘဂဝါ တမေဝ ဝတ္ထုံ ကထေသိ, အထညတရော ဘိက္ခု ဘဂဝန္တံ ဧဝမာဟ – “အပ္ပေါဿုက္ကော, ဘန္တေ ဘဂဝါ, ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရမနုယုတ္တော ဝိဟရတု, မယမေတေန ဘဏ္ဍနေန ကလဟေန ဝိဂ္ဂဟေန ဝိဝါဒေန ပညာယိဿာမာ”တိ။ သတ္ထာ “ပရိယာဒိန္နစိတ္တာ ခေါ ဣမေ မောဃပုရိသာ န ဣမေ သက္ကာ သညာပေတုံ, နတ္ထိ စေတ္ထ သညာပေတဗ္ဗာ, ယံနူနာဟံ ဧကစာရိကဝါသံ ဝသေယျံ, ဧဝံ ဣမေ ဘိက္ခူ ကလဟတော ဩရမိဿန္တီ”တိ စိန္တေသိ။ ဧဝံ တေဟိ ကလဟကာရကေဟိ ဘိက္ခူဟိ သဒ္ဓိံ ဧကဝိဟာရေ ဝါသံ ဝိနေတဗ္ဗာဘာဝတော ဥပါသကာဒီဟိ ဥပသင်္ကမနဉ္စ အာကိဏ္ဏဝိဟာရံ ကတွာ ဝုတ္တံ – “တေန ခေါ ပန သမယေန ဘဂဝါ အာကိဏ္ဏော ဝိဟရတီ”တိအာဒိ။

တတ္ထ **ဒုက္ခ**န္တိ န သုခံ, အနာရာဓိတစိတ္တတာယ န ဣဋ္ဌန္တိ အတ္ထော။ တေနေဝါဟ **“န ဖာသု ဝိဟရာမီ”**တိ။ **ဝူပကဋ္ဌော**တိ ပဝိဝေကဋ္ဌော ဒူရီဘူတော။ တထာ စိန္တေတွာဝ ဘဂဝါ ပါတောဝ သရီရပ္ပဋိဇဂ္ဂနံ ကတွာ ကောသမ္ဗိယံ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ကဉ္စိ အနာမန္တေတွာ ဧကော အဒုတိယော ဂန္တွာ ကောသလရဋ္ဌေ ပါလိလေယျကေ ဝနသဏ္ဍေ ဘဒ္ဒသာလမူလေ ဝိဟာသိ။ တေန ဝုတ္တံ – **“အထ ခေါ ဘဂဝါ ပုဗ္ဗဏှသမယံ။ပေ။ ဘဒ္ဒသာလမူလေ”** တိ။ တတ္ထ **သာမ**န္တိ သယံ။ **သံသာမေတွာ**တိ ပဋိသာမေတွာ။ **ပတ္တစီဝရမာဒါယာ**တိ ဧတ္ထာပိ သာမန္တိ ပဒံ အာနေတွာ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **ဥပဋ္ဌာကေ**တိ ကောသမ္ဗိနဂရဝါသိနော ဃောသိတသေဋ္ဌိအာဒိကေ ဥပဋ္ဌာကေ, ဝိဟာရေ စ အဂ္ဂုပဋ္ဌာကံ အာယသ္မန္တံ အာနန္ဒံ အနာမန္တေတွာ။

ဧဝံ ဂတေ သတ္ထရိ ပဉ္စသတာ ဘိက္ခူ အာယသ္မန္တံ အာနန္ဒံ အာဟံသု – “အာဝုသော အာနန္ဒ, သတ္ထာ ဧကကောဝ ဂတော, မယံ အနုဗန္ဓိဿာမာ”တိ။ “အာဝုသော, ယဒါ ဘဂဝါ သာမံ သေနာသနံ သံသာမေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ အနာမန္တေတွာ ဥပဋ္ဌာကေ စ အနပလောကေတွာ ဘိက္ခုသင်္ဃံ အဒုတိယော ဂစ္ဆတိ, တဒါ ဧကစာရံ စရိတုံ ဘဂဝတော အဇ္ဈာသယော, သာဝကေန နာမ သတ္ထု အဇ္ဈာသယာနုရူပံ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ, တသ္မာ န ဣမေသု ဒိဝသေသု ဘဂဝါ အနုဂန္တဗ္ဗော”တိ နိဝါရေသိ, သယမ္ပိ နာနုဂစ္ဆိ။

အနုပုဗ္ဗေနာတိ အနုက္ကမေန, ဂါမနိဂမပဋိပါဋိယာ စာရိကံ စရမာနော “ဧကစာရဝါသံ တာဝ ဝသမာနံ ဘိက္ခုံ ပဿိဿာမီ”တိ ဗာလကလောဏကာရဂါမံ ဂန္တွာ တတ္ထ ဘဂုတ္ထေရဿ သကလံ ပစ္ဆာဘတ္တဉ္စေဝ တိယာမဉ္စ ရတ္တိံ ဧကစာရဝါသေ အာနိသံသံ ကထေတွာ ပုနဒိဝသေ တေန ပစ္ဆာသမဏေန ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ တံ တတ္ထေဝ နိဝတ္တေတွာ “သမဂ္ဂဝါသံ ဝသမာနေ တယော ကုလပုတ္တေ ပဿိဿာမီ”တိ ပါစီနဝံသမိဂဒါယံ ဂန္တွာ တေသမ္ပိ သကလရတ္တိံ သမဂ္ဂဝါသေ အာနိသံသံ ကထေတွာ တေပိ တတ္ထေဝ နိဝတ္တေတွာ ဧကကောဝ ပါလိလေယျဂါမံ သမ္ပတ္တော။ ပါလိလေယျဂါမဝါသိနော ပစ္စုဂ္ဂန္တွာ ဘဂဝတော ဒါနံ ဒတွာ ပါလိလေယျဂါမဿ အဝိဒူရေ ရက္ခိတဝနသဏ္ဍော နာမ အတ္ထိ, တတ္ထ ဘဂဝတော ပဏ္ဏသာလံ ကတွာ “ဧတ္ထ ဘဂဝါ ဝသတူ”တိ ယာစိတွာ ဝါသယိံသု။ **ဘဒ္ဒသာလော**တိ ပန တတ္ထေကော မနာပေါ ဘဒ္ဒကော သာလရုက္ခော, ဘဂဝါ တံ ဂါမံ ဥပနိဿာယ ဝနသဏ္ဍေ ပဏ္ဏသာလသမီပေ တသ္မိံ ရုက္ခမူလေ ဝိဟာသိ။ တေန ဝုတ္တံ – **“ပါလိလေယျကေ ဝိဟရတိ ရက္ခိတဝနသဏ္ဍေ ဘဒ္ဒသာလမူလေ”**တိ။

ဟတ္ထိနာဂေ တိ မဟာဟတ္ထီ ယူထပတိ။ **ဟတ္ထိကလဘေဟီ** တိ ဟတ္ထိပောတကေဟိ။ **ဟတ္ထိစ္ဆာပေဟီ** တိ ခီရူပဂေဟိ ဒဟရဟတ္ထိပောတကေဟိ, ယေ ‘‘ဘိင္ကာ’’တိပိ ဝုစ္စန္တိ။ **ဆိန္နဂ္ဂါနီ** တိ ပုရတော ပုရတော ဂစ္ဆန္တေဟိ တေဟိ ဟတ္ထိအာဒီဟိ ဆိန္နဂ္ဂါနိ ခာဒိတာဝသေသာနိ ခာဏုသဒိသာနိ ခာဒတိ။ **ဩဘဂ္ဂေါဘဂ္ဂံ** န္တိ တေန ဟတ္ထိနာ ဂေန ဥစ္စဋ္ဌာနတော ဘဉ္ဇိတွာ ဘဉ္ဇိတွာ ပာတိတံ။ **အဿ သာခာဘင်္ဂ** န္တိ တေဿ သန္တကံ သာခာဘင်္ဂံ တေ ခာဒန္တိ။ **အာဝိလာနီ**တိ တေဟိ ပဌမတရံ ဩတရိတွာ ပိဝန္တေဟိ အာလုဠိတတ္တာ အာဝိလာနိ ကဒ္ဒမမိဿာနိ ပာနီယာနိ ပိဝတိ။ **ဩဂါဟာ**တိ တိတ္ထတော။ ‘‘ဩဂါဟ’’န္တိပိ ပာဠိ။ **အဿာ** တိ ဟတ္ထိနာဂဿ။ **ဥပနိဃံသန္တိယော** တိ ဃံသေန္တိယော, ဥပနိဃံသိယမာနောပိ အတ္တနော ဥဠာရဘာဝေန န ကုဇ္ဈတိ, တေန တာ တံ ဃံသန္တိယေဝ။ **ယူထာ**တိ ဟတ္ထိယူထာ။

ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမီ တိ သော ကိရ ဟတ္ထိနာဂေ ယူထတော ဥက္ကဏ္ဍိတော တံ ဝနသဏ္ဍံ ပဝိဋ္ဌော တတ္ထ ဘဂဝန္တံ ဒိသွာ ဃဋ္ဋသဟဿေန နိဗ္ဗာပိတသန္တာပေ ဝိယ နိဗ္ဗုတော ဟုတွာ ပသန္နစိတ္တော ဘဂဝတော သန္တိကေ အဋ္ဌာသိ, တတော ပဋ္ဌာယ ဝတ္တသီသေ ဌတွာ ဘဒ္ဒသာလဿ ပဏ္ဏသာလာယ စ သမန္တတော အပ္ပဟရိတကံ ကတွာ သာခာဘင်္ဂေဟိ သမ္မဇ္ဇတိ, ဘဂဝတော မုခဓောဝနံ ဒေတိ, နှာနောဒကံ အာဟရတိ, ဒန္တကဋ္ဌံ ဒေတိ, အရညတော မဓုရာနိ ဖလာနိ အာဟရိတွာ သတ္ထု ဥပနေတိ, သတ္ထာ တာနိ ပရိဘုဉ္ဇတိ ။ တေန ဝုတ္တံ – **‘‘တတြ သုဒံ သော ဟတ္ထိနာဂေ ယသ္မိံ ပဒေသေ ဘဂဝါ ဝိဟရတိ, တံ ပဒေသံ အပ္ပဟရိတဉ္စ ကရောတိ, သောဏ္ဍာယ ဘဂဝတော ပာနီယံ ပရိဘောဇနီယံ ဥပဋ္ဌာပေတီ’’**တိ။ သောဏ္ဍာယ အရဏိ အာဟရိတွာ အညမညံ ဃံသိတွာ အဂ္ဂိံ ဥဋ္ဌာပေတွာ အရဏိ ဇာလာပေတွာ တတ္ထ ဟသာဏခဏ္ဍာနိ တာပေတွာ တာနိ ဒဏ္ဍကေဟိ ပဝဋ္ဋေတွာ သောဏ္ဍိယံ ခိပိတွာ ဥဒကဿ တတ္တဘာဝံ ဥတွာ ဘဂဝတော သန္တိကံ ဥပဂန္တွာ တိဋ္ဌတိ, ဘဂဝါ ‘‘ဟတ္ထိနာဂေ မမ နှာနံ ဣစ္ဆတီ’’တိ တတ္ထ ဂန္တွာ နှာနကိစ္စံ ကရောတိ, ပာနီယေပိ ဧသေဝ နယော။ တသ္မိံ ပန သီတလေ သဉ္ဇာတေ ဥပသင်္ကမတိ, တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ – ‘‘သောဏ္ဍာယ ဘဂဝတော ပာနီယံ ပရိဘောဇနီယံ ဥပဋ္ဌာပေတီ’’တိ။

အထ ခေါ ဘဂဝတော ရဟောဂတဿာ တိအာဒိ ဥဘိန္နံ မဟာနာဂါနံ ဝိဝေကသုခပစ္စဝေက္ခဏဒဿနံ, တံ ဝုတ္တတ္ထမေဝ။ **အတ္တနော စ ပဝိဝေကံ ဝိဒိတွာ**တိ ကေဟိစိ အနာကိဏ္ဏဘာဝလဒ္ဓံ ကာယဝိဝေကံ ဇာနိတွာ, ဣတရေ ပန ဝိဝေကာ ဘဂဝတော သဗ္ဗကာလံ ဝိဇ္ဇန္တိယေဝ။

ဣမံ ဥဒာနန္တိ ဣမံ အတ္တနော ဟတ္ထိနာဂဿ စ ပဝိဝေကာဘိရတိယာ သမာနဇ္ဈာသယဘာဝဒီပနံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ။

တတ္ထာယံ သင်္ခေပတ္ထော – **ဧတံ ဤသာဒန္တဿ** ရထဤသာသဒိသဒန္တဿ ဟတ္ထိနာဂဿ **စိတ္တံ နာဂေန** ဗုဒ္ဓနာဂဿ **စိတ္တေန သမေတိ** သံသန္ဒတိ။ ကထံ သမေတိ စေ? **ယဒေကော ရမတီ ဝနေ** ယသ္မာ ဗုဒ္ဓနာဂေ ‘‘အဟံ ခေါ ပုဗ္ဗေ အာကိဏ္ဏော ဝိဟာသိ’’န္တိ ပုရိမံ အာကိဏ္ဏဝိဟာရံ ဇိဂုစ္ဆိတွာ ဝိဝေကံ ဥပဗြူဟယမာနော ဣဒါနိ ယထာ **ဧကော** အဒုတိယော **ဝနေ** အရညေ **ရမတိ** အဘိရမတိ, ဧဝံ အယမ္ပိ ဟတ္ထိနာဂေ ပုဗ္ဗေ အတ္တနော ဟတ္ထိအာဒီဟိ အာကိဏ္ဏဝိဟာရံ ဇိဂုစ္ဆိတွာ ဝိဝေကံ ဥပဗြူဟယမာနော ဣဒါနိ **ဧကော** အသဟာယော **ဝနေ** အရညေ **ရမတိ** အဘိရမတိ။ တသ္မာဿ **စိတ္တံ နာဂေန သမေတိ** တဿ စိတ္တေန သမေတီတိ ကတွာ ဧကီဘာဝရတိယာ ဧကသဒိသံ ဟောတီတိ အတ္ထော။

ပဉ္စမသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၆. ပိဏ္ဍောလသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၃၆. ဆဋ္ဌေ **ပိဏ္ဍောလဘာရဒွါဇော** တိ ပိဏ္ဍံ ဥလမာနော ပရိယေသမာနော ပဗ္ဗဇိတောတိ ပိဏ္ဍောလော။ သော ကိရ ပရိဇိဏ္ဏဘောဂေ ဗြာဟ္မဏော ဟုတွာ မဟန္တံ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ လာဘသက္ကာရံ ဒိသွာ ပိဏ္ဍတ္ထာယ နိက္ခမိတွာ ပဗ္ဗဇိတော။ သော မဟန္တံ ကပလ္လံ ‘‘ပတ္တ’’န္တိ ဂဟေတွာ စရတိ, ကပလ္လပူရံ ယာဂုံ ပိဝတိ, ဘတ္တံ ဘုဉ္ဇတိ, ပူဝခဇ္ဇကဉ္စ ခာဒတိ။ အထဿ မဟဂ္ဃသဘာဝံ သတ္ထု အာရောစေသုံ။ သတ္ထာ တဿ ပတ္တတ္ထဝိကံ နာနုဇာနိ, ဟေဋ္ဌာမဉ္စေ ပတ္တံ နိက္ကုဇ္ဇိတွာ ဌပေတိ, သော ဌပေန္တောပိ ဃံသေန္တော ပဏာမေတွာ ဌပေတိ, ဂ

ဏှာဟန္တောပိ ဃံသေန္တောဝ အာကမ္ပိတွာ ဂဏှာတိ။ တံ ဂစ္ဆန္တေ ဂစ္ဆန္တေ ကာလေ ဃံသနေန ပရိက္ခီဏံ, နာဠိကောဒနမတ္တသ္သေဝ ဂဏှနကံ ဇာတံ။ တတော သတ္ထု အာရောစေသုံ, အထဿ သတ္ထာ ပတ္တတ္ထဝိကံ အနုဇာနိ။ ထေရော အပရေန သမယေန ဣန္ဒြိယဘာဝနံ ဘာဝေန္တော အဂ္ဂဖလေ အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌာသိ။ ဣတိ သော ပုဗ္ဗေ သဝိသေသံ ပိဏ္ဍတ္ထာယ ဥလတိတိ ပိဏ္ဍောလော, ကေတ္တေန ပန ဘာရဒွာဇောတိ ဥဘယံ ကေတော ကတွာ “ပိဏ္ဍောလဘာရဒွာဇော”တိ ဝုစ္စတိ။

အာရညကောတိ ကမန္တသေနာသနပဋိက္ခိပနေန အရညေ နိဝုတ္ထော အဿာတိ အာရညကော, အာရညကဓုတင်္ဂသမာဒါယ ဝတ္တန္တဿေတံ နာမံ။ တထာ ဘိက္ခာသင်္ခာတာနံ အာမိသပိဏ္ဍာနံ ပာတော ပိဏ္ဍပာတော, ပရေဟိ ဒိန္နာနံ ပိဏ္ဍာနံ ပတ္တေ နိပတနန္တိ အတ္ထော။ ပိဏ္ဍပာတံ ဥဉ္ဆတိ တံ တံ ကုလံ ဥပသင်္ကမန္တော ဂဝေသတီတိ **ပိဏ္ဍပာတိကော,** ပိဏ္ဍာယ ဝါ ပတိတုံ စရိတုံ ဝတမေတဿာတိ ပိဏ္ဍပာတီ, ပိဏ္ဍပာတီယေဝ ပိဏ္ဍပာတိကော။ သင်္ကာရကူဋာဒီသု ပံသူနံ ဥပရိ ဌိတတ္တာ အဗ္ဘုဂ္ဂတဋ္ဌေန ပံသုကူလံ ဝိယာတိ ပံသုကူလံ, ပံသု ဝိယ ဝါ ကုစ္ဆိတဘာဝံ ဥလတိ ဂစ္ဆတီတိ ပံသုကူလံ, ပံသုကူလဿ ဓာရဏံ ပံသုကူလံ, တံ သီလံ ဧတဿာတိ **ပံသုကူလိကော**။ သင်္ဃာဋိဥတ္တရာသင်္ဂအန္တရဝါသကသင်္ခာတာနိ တီဏိ စီဝရာနိ တိစီဝရံ, တိစီဝရဿ ဓာရဏံ တိစီဝရံ, တံ သီလံ ဧတဿာတိ **တေစီဝရိကော။** **အပ္ပိစ္ဆော**တိအာဒီနံ ပဒါနံ အတ္ထော ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တောယေဝ။

ဓုတဝါဒေတိ **ဓုတော** ဝုစ္စတိ ဓုတကိလေသော ပုဂ္ဂလော, ကိလေသဓုနနကဓမ္မော ဝါ။ တတ္ထ အတ္ထိ ဓုတော, န ဓုတဝါဒေ, အတ္ထိ န ဓုတော, ဓုတဝါဒေ, အတ္ထိ နေဝ ဓုတော, န ဓုတဝါဒေ, အတ္ထိ ဓုတော စေဝ, ဓုတဝါဒေ စာတိ ဣဒံ စတုက္ကံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဧတေသု ယော သယံ ဓုတဓမ္မေ သမာဒါယ ဝတ္တတိ, န ပရံ တဒတ္ထာယ သမာဒပေတိ, အယံ ပဌမော။ ယော ပန သယံ န ဓုတဓမ္မေ သမာဒါယ ဝတ္တတိ, ပရံ သမာဒပေတိ, အယံ ဒုတိယော။ ယော ဥဘယရဟိတော, အယံ တတိယော။ ယော ပန ဥဘယသမ္ပန္နော, အယံ စတုတ္ထော။ ဧဝရူပေါ စ အာယသ္မာ ပိဏ္ဍောလဘာရဒွာဇောတိ။ တေန ဝုတ္တံ “ဓုတဝါဒေ”တိ။ ကေဒေသသရူပေကသေသဝသေန ဟိ အယံ နိဒ္ဒေသော ယထာ တံ “နာမရူပ”န္တိ။

အဓိစိတ္တမနုယုတ္တော တိ ဧတ္ထ အဋ္ဌသမာပတ္တိသမ္ပယောဂတော အရဟတ္တဖလသမာပတ္တိသမ္ပယောဂတော ဝါ စိတ္တဿ အဓိစိတ္တဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော, ဣဓ ပန “အရဟတ္တဖလစိတ္တ”န္တိ ဝဒန္တိ။ တံတံသမာပတ္တီသု သမာဓိ ဧဝ အဓိစိတ္တံ, ဣဓ ပန အရဟတ္တဖလသမာဓိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကေစိ ပန “အဓိစိတ္တမနုယုတ္တေန, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနာ ကာလေန ကာလံ တီဏိ နိမိတ္တာနိ မနသိ ကာတဗ္ဗာနီတိ ဧတသ္မိံ အဓိစိတ္တသုတ္တေ (အ. နိ. ၃.၁၀၃) ဝိယ သမထဝိပဿနာစိတ္တံ အဓိစိတ္တန္တိ ဣဓာဓိပ္ပေတ”န္တိ ဝဒန္တိ, တံ န သုန္ဒရံ။ ပုရိမောယေဝတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗော။

ဧတမတ္ထံ ဝိဒိတွာတိ ဧတံ အာယသ္မတော ပိဏ္ဍောလဘာရဒွာဇဿ အဓိဋ္ဌာနပရိက္ခာရသမ္ပဒါသမ္ပန္နံ အဓိစိတ္တာနုယောဂသင်္ခာတံ အတ္ထံ သဗ္ဗာကာရတော ဝိဒိတွာ။ ဧဝံ “အဓိစိတ္တာနုယောဂေ မမ သာသနာနုဋ္ဌာန”န္တိ ဒီပေန္တော **ဣမံ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ**။

တတ္ထ **အနူပဝါဒေ**တိ ဝါစာယ ကဿစိပိ အနုပဝဒနံ။ **အနူပဃာတော**တိ ကာယေန ကဿစိ ဥပဃာတာကရဏံ။ **ပါတိမောက္ခေ** တိ ဧတ္ထ ပါတိမောက္ခပဒဿ အတ္ထော ဟေဋ္ဌာ နာနပ္ပကာရေဟိ ဝုတ္တော, တသ္မိံ ပါတိမောက္ခေ။ သတ္တန္နံ အာပတ္တိက္ခန္ဓာနံ အဝီတိက္ကမလက္ခဏော **သံဝရော။ မတ္တညုတာ**တိ ပဋိဂ္ဂဟဏပရိဘောဂဝသေန ပမာဏညုတာ။ **ပန္တဉ္စ သယနာသန** န္တိ ဝိဝိတ္တံ သင်္ဃဋ္ဋနဝိရဟိတံ သေနာသနံ။ **အဓိစိတ္တေ စ အာယောဂေါ** တိ အဋ္ဌန္နံ သမာပတ္တီနံ အဓိဂမာယ ဘာဝနာနုယောဂေါ။

အပရော နယော – **အနူပဝါဒေ**တိ ကဿစိပိ ဥပရုဇ္ဈနဝစနဿ အဝဒနံ။ ဧတေန သဗ္ဗမ္ပိ ဝါစသိကံ သီလံ သင်္ဂဏှာတိ။ **အနူပဃာတော**တိ ကာယေန ကဿစိ ဥပဃာတဿ ပရိဝဇ္ဇနဿ အကရဏံ။ ဧတေန သဗ္ဗမ္ပိ ကာယိကံ သီလံ သင်္ဂဏှာတိ။ ယာဒိသံ ပနိဒံ ဥဘယံ ဗုဒ္ဓာနံ သာသနန္တောဂဓံ ဟောတိ, တံ ဒဿေတုံ – **“ပါတိမောက္ခေ စ သံဝရော”**တိ ဝုတ္တံ။ **စ**သဒ္ဒော နိပါတမတ္တံ။ **ပါတိမောက္ခေ စ သံဝရော** တိ ပါတိမောက္ခသံဝရဘူတော အနူပဝါဒေ အနူပဃာတော စာတိ အတ္ထော။

အထ တ **ဟတိမောကမ္ဗေ** တိ အဓိကရဏေ ဘုမ္မံ။ ဟတိမောကမ္ဗေ နိဿယဘူတေ သံဝရေ။ ကော ပန သောတိ? အနူပဝါဒေ အနူပဃာတော။ ဥပသမ္ပဒဝေလာယဉှိ အဝိသေသေန ဟတိမောက္ခသီလံ သမာဒိန္နံ နာမ ဟောတိ, တသ္မိံ ဟတိမောက္ခေ ဌိတဿ တတော ပရံ ဥပတဒူပဃာတာနံ အကရဏဝသေန သံဝရော, သော အနူပဝါဒေ အနူပဃာတော စာတိ ဝုတ္တော။

အထ တ **ဟတိမောကမ္ဗေ** တိ နိပ္ဖာဒေတဗ္ဗေ ဘုမ္မံ ယထာ "စေတသော အဝူပသမော အယောနိသောမနသိကာရပဒဋ္ဌာန"န္တိ (သံ. နိ. ၅.၂၃၂)။ တေန ဟတိမောက္ခေန သာဓေတဗ္ဗော အနူပဝါဒေ အနူပဃာတော, ဟတိမောက္ခသံဝရသင်္ခါတော အနူပဝါဒေ အနူပဃာတောက္ကစ္စေဝ အတ္ထော။ **သံဝရော**တိ ဣမိနာ ပန သတိသံဝရော , ဉာဏသံဝရော, ခန္တိသံဝရော, ဝီရိယသံဝရောတိ ဣမေသံ စတုန္နံ သံဝရာနံ ဂဟဏံ, ဟတိမောက္ခသာဓနံ ဣဒံ သံဝရစတုက္ကံ။

မတ္တညုတာ စ ဘတ္တသ္မိံ န္တိ ပရိယေသနပဋိဂ္ဂဟဏပရိဘောဂဝိဿဇ္ဇနာနံ ဝသေန ဘောဇနေ ပမာဏညုတာ။ **ပန္တဉ္စ သယနာသန**န္တိ ဘာဝနာနုကူလံ အရညရုက္ခမူလာဒိဝိဝိတ္တသေနာသနံ။ **အဓိစိတ္တေ စ အာယောဂေ** တိ သဗ္ဗစိတ္တာနံ အဓိကတ္တာ ဥတ္တမတ္တာ အဓိစိတ္တသင်္ခါတေ အရဟတ္တဖလစိတ္တေ သာဓေတဗ္ဗေ တဿ နိပ္ဖာဒနတ္ထံ သမထဝိပဿနာဘာဝနာဝသေန အာယောဂေ။ **ဧတံ ဗုဒ္ဓာန သာသန**န္တိ ဧတံ ပရဿ အနူပဝဒနံ, အနူပဃာတနံ, ဟတိမောက္ခသံဝရော , ပရိယေသနပဋိဂ္ဂဟဏာဒီသု မတ္တညုတာ, ဝိဝိတ္တတသော, ယထာဝုတ္တအဓိစိတ္တာနုယောဂေ စ ဗုဒ္ဓာနံ သာသနံ ဩဝါဒေ အနုသိဋ္ဌီတိ အတ္ထော။ ဧဝံ ဣမာယ ကထာယ တိဿော သိက္ခာ ကထိတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဆဋ္ဌသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၇. သာရိပုတ္တသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၃၇. သတ္တမေ အပုဗ္ဗံ နတ္ထိ။ ကထာယ **အဓိစေတသော**တိ အဓိစိတ္တဝတော, သဗ္ဗစိတ္တာနံ အဓိကေန အရဟတ္တဖလစိတ္တေန သမန္နာဂတဿာတိ အတ္ထော။ **အပ္ပမဇ္ဇတော** တိ န ပမဇ္ဇတော, အပ္ပမာဒေန အနဝဇ္ဇဓမ္မေသု သာတစ္စကိရိယာယ သမန္နာဂတဿာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **မုနိနော**တိ "ယော မုနာတိ ဥဘော လောကေ, မုနိ တေန ပဝုစ္စတီ"တိ (ဓ. ပ. ၂၆၉; စူဠနိ. မေတ္တဂူမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၂၁) ဧဝံ ဥဘယလောကမုနနေန မောနံ ဝုစ္စတိ ဉာဏံ, တေန အရဟတ္တဖလဉာဏသင်္ခါတေန ဉာဏေန သမန္နာဂတတ္တာ တ ခီဏာသဝေ မုနိ နာမ, တဿ မုနိနော။ **မောနပထေသု သိက္ခတော**တိ အရဟတ္တဉာဏသင်္ခါတဿ မောနဿ ပထေသု သတ္တတိံသဗောဓိပက္ခိယဓမ္မေသု တီသု တ သိက္ခာသု သိက္ခတော။ ဣဒဉ္စ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒံ ဂဟေတွာ ဝုတ္တံ။ ပရိနိဋ္ဌိတသိက္ခော ဟိ အရဟာ, တသ္မာ ဧဝံ သိက္ခတော, ဣမာယ သိက္ခာယ မုနိဘာဝံ ပတ္တဿ မုနိနောတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ယသ္မာ စ တေဒေဝ, တသ္မာ ဟေဋ္ဌိမမဂ္ဂဖလစိတ္တာနံ ဝသေန အဓိစေတသော, စတုသစ္စသမ္မောဓပဋိပတ္တိယံ အပ္ပမာဒဝသေန အပ္ပမဇ္ဇတော, မဂ္ဂဉာဏသမန္နာဂမေန မုနိနောတိ ဧဝမေတေသံ တိဏ္ဏံ ပဒာနံ အတ္ထော ယုဇ္ဇတိယေဝ။ အထ တ "အပ္ပမဇ္ဇတော သိက္ခတော"တိ ပဒာနံ ဟေတုအတ္ထတာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ အပ္ပမဇ္ဇနဟေတု သိက္ခနဟေတု စ အဓိစေတသောတိ။

သောကာ န ဘဝန္တိ တာဒိနော တိ တာဒိသဿ ခီဏာသဝမုနိနော အဗ္ဘန္တရေ ဣဋ္ဌဝိယောဂာဒိဝတ္ထုကာ သောကာ စိတ္တသန္တာပာ န ဟောန္တိ။ အထ တ **တာဒိနော**တိ တာဒိလက္ခဏသမန္နာဂတဿ ဧဝရူပဿ မုနိနော သောကာ န ဘဝန္တီတိ အယမေတ္ထ အတ္ထော။ **ဥပသန္တဿ** တိ ရာဂါဒီနံ အစ္စန္တူပသမေန ဥပသန္တဿ။ **သဒါ သတီမတော**တိ သတိဝေပုလ္လပ္ပတ္တိယာ နိစ္စကာလံ သတိယာ အဝိရဟိတဿ။

ဧတ္ထ စ "အဓိစေတသော"တိ ဣမိနာ အဓိစိတ္တသိက္ခာ, "အပ္ပမဇ္ဇတော"တိ ဧတေန အဓိသီလသိက္ခာ, "မုနိနော မောနပထေသု သိက္ခတော"တိ ဧတေဟိ အဓိပညာသိက္ခာ။ "မုနိနော"တိ တ ဧတေန အဓိပညာသိက္ခာ, "မောနပထေသု သိက္ခတော"တိ ဧတေန တာသံ လောကုတ္တရသိက္ခာနံ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒာ, "သောကာ န ဘဝန္တီ"တိအာဒီဟိ သိက္ခာဟာရိပူရိယာ အာနိသံသော ပကာသိတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝ။

သတ္တမသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၈. သုန္ဒရိသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၃၈. အဋ္ဌမေ **သက္ကတော**တိအာဒီနံ ပဒါနံ အတ္ထော ဟေဋ္ဌာ ဝဏ္ဏိတောယေဝ။ **အသဟမာနာ**တိ န သဟမာနာ, ဥသူယန္တာတိ အတ္ထော။ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ စ သက္ကာရံ အသဟမာနာတိ သမ္ဗန္ဓော။

သုန္ဒရီတိ တဿာ နာမံ။ သာ ကိရ တသ္မိံ ကာလေ သဗ္ဗပရိဗ္ဗာဇိကာသု အဘိရူပါ ဒဿနီယာ ပါသာဒိကာ ပရမာယ ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာယ သမန္နာဂတာ, တေနေဝ သာ "သုန္ဒရီ"တိ ပညာယိတ္ထ။ သာ စ အနတိတယောဗ္ဗနာ အသံယတသမာစာရာဝ ဟောတိ, တသ္မာ တေ သုန္ဒရိံ ပရိဗ္ဗာဇိကံ ပါပကမ္မေ ဥယျောဇေသုံ။ တေ ဟိ အညတိတ္ထိယာ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒတော ပဋ္ဌာယ သယံ ဟတလာဘသက္ကာရာ ဟေဋ္ဌာ အက္ကောသသုတ္တဝဏ္ဏနာယံ အာဂတနယေန ဘဂဝတော ဘိက္ခုသင်္ဃဿ စ ဥဠာရံ အပရိမိတံ လာဘသက္ကာရံ ပဝတ္တမာနံ ဒိသွာ ဣဿာပကတာ ဧကတော ဟုတွာ သမ္မန္တယိံသု – မယံ သမဏဿ ဂေါတမဿ ဥပ္ပန္နကာလတော ပဋ္ဌာယ နဋ္ဌာ ဟတလာဘသက္ကာရာ, န နော ကောစိ အတ္ထိဘာဝမ္ပိ ဇာနာတိ, ကိံ နိဿာယ နု ခော လောကော သမဏေ ဂေါတမေ အဘိပ္ပသန္နော ဥဠာရံ သက္ကာရသမ္မာနံ ဥပနေတီတိ? တတ္ထေကော အာဟ – "ဥစ္စာကုလပ္ပသုတော အသမ္ဘိန္နာယ မဟာသမ္မတပ္ပဝေဏိယာ ဇာတော"တိ, အပရော "အဘိဇာတိယံ တဿ အနေကာနိ အစ္ဆရိယာနိ ပါတုဘူတာနိ"တိ, အညော "ကာလဒေဝိလံ ဝန္ဒာပေတုံ ဥပနီတဿ ပါဒါ ပရိဝတ္တိတွာ တဿ ဇဋာသု ပတိဋ္ဌိတာ"တိ, အပရော "ဝပ္ပမင်္ဂလကာလေ ဇမ္ဗုစ္ဆာယာယ သယာပိတဿ ဝီတိက္ကန္တေပိ မဇ္ဈန္ဟိကေ ဇမ္ဗုစ္ဆာယာ အပရိဝတ္တိတွာ ဌိတာ"တိ, အညော "အဘိရူပေါ ဒဿနီယော ပါသာဒိကော ရူပသမ္ပတ္တိယာ"တိ, အပရော "ဇိဏ္ဏာတုရမတပဗ္ဗဇိတသင်္ခါတနိမိတ္တေ ဒိသွာ သံဝေဂဇာတော အာဂါမိနံ စက္ကဝတ္တိရဇ္ဇံ ပဟာယ ပဗ္ဗဇိတော"တိ။ ဧဝံ အပရိမာဏကာလေ သမ္ဘတံ အနညသာဓာရဏံ ဘဂဝတော ပုညဉာဏသမ္ဘာရံ ဥက္ကံသပါရမိပ္ပတ္တံ နိရုပမံ သလ္လေခပ္ပဋိပဒံ အနုတ္တရဉ္စ ဉာဏပ္ပဟာနသမ္ပဒါဒိဗုဒ္ဓါနုဘာဝံ အဇာနန္တာ အတ္တနာ ယထာဒိဋ္ဌံ ယထာသုတံ ဓရမာနံ တံ တံ ဘဂဝတော ဗဟုမာနကာရဏံ ကိတ္တေတွာ အဗဟုမာနကာရဏံ ပရိယေသိတွာ အပဿန္တာ "ကေန နု ခော ကာရဏေန မယံ သမဏဿ ဂေါတမဿ အယသံ ဥပ္ပါဒေတွာ လာဘသက္ကာရံ နာသေယျာမာ"တိ။ တေသု ဧကော တိက္ခဏမန္တီ ဧဝမာဟ – "အမ္ဘော ဣမသ္မိံ သတ္တလောကေ မာတုဂါမသုခေ အသတ္တသတ္တာ နာမ နတ္ထိ, အယဉ္စ သမဏော ဂေါတမော အဘိရူပေါ ဒေဝသမော တရုဏော, အတ္တနော သမရူပံ မာတုဂါမံ လဘိတွာ သဇ္ဇေယျ။ အထာပိ န သဇ္ဇေယျ, ဇနဿ ပန သင်္ကိယော ဘဝေယျ, ဟန္ဒ မယံ သုန္ဒရိံ ပရိဗ္ဗာဇိကံ တထာ ဥယျောဇေမ, ယထာ သမဏဿ ဂေါတမဿ အယသော ပထဝိယံ ပတ္ထရေယျာ"တိ။

တံ သုတွာ ဣတရေ "ဣဒံ သုဋ္ဌု တယာ စိန္တိတံ, ဧဝဉှိ ကတေ သမဏော ဂေါတမော အယသကေန ဥပဒ္ဒုတော သီသံ ဥက္ခိပိတုံ အသက္ကောန္တော ယေန ဝါ တေန ဝါ ပလာယိဿတီ"တိ သဗ္ဗေဝ ဧကစ္ဆန္ဒာ ဟုတွာ တထာ ဥယျောဇေတုံ သုန္ဒရိယာ သန္တိကံ အဂမံသု။ သာ တေ ဒိသွာ "ကိံ တုမှေ ဧကတော အာဂတတ္ထာ"တိ အာဟ။ တိတ္ထိယာ အနာလပန္တာ အာရာမပရိယန္တေ ပဋိစ္ဆန္နေ ဌာနေ နိသီဒိံသု။ သာ တတ္ထ ဂန္တွာ ပုနပ္ပုနံ အာလပန္တီ ပဋိဝစနံ အလဘိတွာ ကိံ တုမှာကံ အပရဇ္ဈံ? ကသ္မာ မေ ပဋိဝစနံ န ဒေထာတိ? တထာ ဟိ ပန တွံ အမှေ ဝိဟေဋိယမာနေ အဇ္ဈုပေက္ခသီတိ ။ ကော တုမှေ ဝိဟေဌေတီတိ? "ကိံ ပန တွံ န ပဿသိ, သမဏံ ဂေါတမံ အမှေ ဝိဟေဌေတွာ ဟတလာဘသက္ကာရေ ကတွာ ဝိစရန္တ"န္တိ ဝုတွာ "တတ္ထ မယာ ကိံ ကာတဗ္ဗ"န္တိ ဝုတ္တေ "တေန ဟိ တွံ အဘိက္ခဏံ ဇေတဝနသမီပံ ဂန္တွာ မဟာဇနဿ ဧဝဉ္စေဝဉ္စ ဝဒေယျာသီ"တိ အာဟံသု။ သာပိ "သာဓူ"တိ သမ္ပဋိစ္ဆိ။ တေန ဝုတ္တံ – **"အညတိတ္ထိယာ ပရိဗ္ဗာဇကာ ဘဂဝတော သက္ကာရံ အသဟမာနာ"**တိအာဒိ။

တတ္ထ **ဥဿဟသိ**တိ သက္ကောသိ။ **အတ္ထ**န္တိ ဟိတံ ကိစ္စံ ဝါ။ **ကျာဟ**န္တိ ကိံ အဟံ။ ယသ္မာ တေ တိတ္ထိယာ တဿာ အညာတကာပိ သမာနာ ပဗ္ဗဇ္ဇာသမ္ဗန္ဓမတ္တေန သင်္ဂဏှိတုံ ဉာတကာ ဝိယ ဟုတွာ **"ဥဿဟသိ တွံ ဘဂိနိ ဉာတီနံ အတ္ထံ ကာတု"**န္တိ အာဟံသု။ တသ္မာ သာပိ မိဂံ ဝလ္လိ ဝိယ ပါဒေ လဂ္ဂါ **ဇီဝိတမ္ပိ မေ ပရိစ္စတ္တံ ဉာတီနံ အတ္ထာယာ**တိ အာဟ။

တေန ဟီတိ "ယသ္မာ တွံ 'ဇီဝိတမ္ပိ မေ တုမှာကံ အတ္ထာယ ပရိစ္စတ္တ'န္တိ ဝဒသိ, တွဉ္စ ပဌမဝယေ ဌိတာ အဘိရူပါ သောဘဂ္ဂပ္ပတ္တာ စ, တသ္မာ ယထာ တံ နိဿာယ သမဏဿ ဂေါတမဿ အယသော ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ, တထာ ကရေယျာသီ"တိ ဝတွာ "အဘိက္ခဏံ ဇေတဝနံ ဂစ္ဆာဟီ"တိ ဥယျောဇေသုံ။ သာပိ ခော ဗာလာ ကကစဒန္တ

တပန္တိယာ ပုပ္ဖာဝလိကိင္ခံ ကိင္ခိတုကာမာ ဝိယ, ပဘိန္နမဒံ စဏ္ဍဟတ္ထိံ သောဏ္ဍာယ ပရာမသန္တီ ဝိယ, နလာဋ္ဌေန မစ္စုံ ဂဏှန္တီ ဝိယ တိတ္ထိယာနံ ဝစနံ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ မာလာဂန္ဓဝိလေပနတမ္ဗူလမုခဝါသာဒီနိ ဂဟေတွာ မဟာဇနဿ သတ္ထု ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ နဂရံ ပဝိသနကာလေ ဇေတဝနာဘိမုခီ ဂစ္ဆန္တီ ''ကဟံ ဂစ္ဆသီ''တိ စ ပုဋ္ဌာ ''သမဏဿ ဂေါတမဿ သန္တိကံ, အဟဉှိ တေန သဒ္ဓိံ ဧကဂန္ဓကုဋိယံ ဝသာမီ''တိ ဝတွာ အညတရသ္မိံ တိတ္ထိယာရာမေ ဝသိတွာ ပာတောဝ ဇေတဝနမဂ္ဂံ ဩတရိတွာ နဂရာဘိမုခီ အာဂစ္ဆန္တီ ''ကိံ သုန္ဒရိ ကဟံ ဂတာသီ''တိ စ ပုဋ္ဌာ ''သမဏေန ဂေါတမေန သဒ္ဓိံ ဧကဂန္ဓကုဋိယံ ဝသိတွာ တံ ကိလေသရတိယာ ရမာပေတွာ အာဂတာမှီ''တိ ဝဒတိ။ တေန ဝုတ္တံ – **''ဧဝံ အယ္ယာတိ ခော သုန္ဒရီ ပရိဗ္ဗာဇိကာ တေသံ အညတိတ္ထိယာနံ ပရိဗ္ဗာဇကာနံ ပဋိဿုတွာ အဘိက္ခဏံ ဇေတဝနံ အဂမာသီ''**တိ။

တိတ္ထိယာ ကတိပါဟဿ အစ္စယေန ဓုတ္တာနံ ကဟာပဏေ ဒတွာ ''ဂစ္ဆထ, သုန္ဒရိံ မာရေတွာ သမဏဿ ဂေါတမဿ ဂန္ဓကုဋိယာ အဝိဒူရေ မာလာကစဝရန္တရေ နိက္ခိပိတွာ ဧထာ''တိ ဝဒိံသု။ တေ တထာ အကံသု။ တတော တိတ္ထိယာ ''သုန္ဒရိံ န ပဿာမာ''တိ ကောလာဟလံ ကတွာ ရညော အာရောစေတွာ ''ကတ္ထ ပန တုမှေဟ ပရိသင္ကိတာ''တိ ရညာ ဝုတ္တာ ဣမေသု ဒိဝသေသု ဇေတဝနေ ဝသတိ, တတ္ထဿာ ပဝတ္တိံ န ဇာနာမာတိ။ ''တေန ဟိ ဂစ္ဆထ, နံ တတ္ထ ဝိစိနထာ''တိ ရညာ အနုညာတာ အတ္တနော ဥပဋ္ဌာကေ ဂဟေတွာ ဇေတဝနံ ဂန္တွာ ဝိစိနန္တာ ဝိယ ဟုတွာ မာလာကစဝရံ ဗျူဟိတွာ တဿာ သရီရံ မဉ္စကံ အာရောပေတွာ နဂရံ ပဝေသေတွာ ''သမဏဿ ဂေါတမဿ သာဝကာ 'သတ္ထုနာ ကတံ ပာပကမ္မံ ပဋိစ္ဆာဒေဿာမာ'တိ သုန္ဒရိံ မာရေတွာ မာလာကစဝရန္တရေ နိက္ခိပိံသူ''တိ ရညော အာရောစေသုံ။ ရာဇာပိ အနုပပရိက္ခိတွာ ''တေန ဟိ ဂစ္ဆထ, နဂရံ အာဟိဏ္ဍထာ''တိ အာဟ။ တေ နဂရဝီထီသု ''ပဿထ သမဏာနံ သက္ယပုတ္တိယာနံ ကမ္မ''န္တိအာဒီနိ ဝဒန္တာ ဝိစရိတွာ ပုန ရညော နိဝေသနဒွါရံ အဂမံသု။ ရာဇာ သုန္ဒရိယာ သရီရံ အာမကသုသာနေ အဋ္ဋကံ အာရောပေတွာ ရက္ခာပေသိ။ သာဝတ္ထိဝါသိနော ဌပေတွာ အရိယသာဝကေ ယေဘုယျေန ''ပဿထ သမဏာနံ သက္ယပုတ္တိယာနံ ကမ္မ''န္တိအာဒီနိ ဝတွာ အန္တောနဂရေ ဗဟိနဂရေ စ ဘိက္ခူ အက္ကောသန္တာ ဝိစရိံသု။ တေန ဝုတ္တံ – **''ယအာ တေ အညိံသု တိတ္ထိယာ ပရိဗ္ဗာဇကာ 'တေဒိဋ္ဌာ ခော သုန္ဒရီ''**'တိအာဒိ။

တတ္ထ **အညိံသူ**တိ ဇာနိံသု။ **တေဒိဋ္ဌာ** တိ ဗ္ယပဒိဋ္ဌာ, ဇေတဝနံ အာဂစ္ဆန္တီ စ ဂစ္ဆန္တီ စ ဝိသေသတော ဒိဋ္ဌာ, ဗဟုလံ ဒိဋ္ဌာတိ အတ္ထော။ **ပရိစ္စာကူပေ**တိ ဒီဃိကာတဋ္ဋေ။ **ယာ သာ, မဟာရာဇ, သုန္ဒရီ** တိ, မဟာရာဇ, ယာ သာ ဣမသ္မိံ နဂရေ ရူပသုန္ဒရတာယ ''သုန္ဒရီ''တိ ပာကဋာ အဘိညာတာ ပရိဗ္ဗာဇိကာ။ **သာ နော န ဒိဿတီ** တိ သာ အမှာကံ စက္ခု ဝိယ ဇီဝိတံ ဝိယ စ ပိယာယိတဗ္ဗာ, ဣဒါနိ န ဒိဿတိ။ **ယထာနိက္ခိတ္တ** န္တိ ပုရိသေ အာဏာပေတွာ မာလာကစဝရန္တရေ အတ္တနာ ယထာဌပိတံ။ ''ယထာနိခါတ''န္တိပိ ပာဌော, ပထဝိယံ နိခါတပ္ပကာရန္တိ အတ္ထော။

ရထိယာယ ရထိယန္တိ ဝီထိတော ဝီထိံ။ **ဝီထီ**တိ ဟိ ဝိနိဝိဇ္ဈနကရစ္ဆာ။ **သိင္ဃာဋက** န္တိ တိကောဏရစ္ဆာ။ **အလဇ္ဇိနော**တိ န လဇ္ဇိနော, ဟပဇိဂုစ္ဆာဝိရဟိတာတိ အတ္ထော။ **ဒုဿီလာ** တိ နိဿီလာ။ **ဟပဓမ္မာ** တိ လာမကသဘာဝ နိဟီနာစာရာ။ **မုသာဝါဒိနော**တိ ဒုဿီလာ သမာနာ ''သီလဝန္တော မယ''န္တိ အလိကဝါဒိတာယ မုသာဝါဒိနော။ **အဗ္ဗှမ္မစာရိနော**တိ ''မေထုနပ္ပဋိသေဝိတာယ အသေဋ္ဌစာရိနော ဣမေ ဟိ နာမ''တိ ဟီဠေန္တော ဝဒန္တိ။ **ဓမ္မစာရိနော**တိ ကုသလဓမ္မစာရိနော။ **သမစာရိနော**တိ ကာယကမ္မာဒိသမစာရိနော။ **ကလျာဏဓမ္မာ** တိ သုန္ဒရသဘာဝ, ပဋိဇာနိဿန္တိ နာမာတိ သမ္ဗန္ဓော။ နာမသဒ္ဒယောဂေန ဟိ ဧတ္ထ ပဋိဇာနိဿန္တီတိ အနာဂတကာလဝစနံ။ **သာမည**န္တိ သမဏဘာဝေ သမိတပာပတာ။ **ဗ္ရဟ္မည** န္တိ သေဋ္ဌဘာဝေ ဗာဟိတပာပတာ။ **ကုတော**တိ ကေန ကာရဏေန။ **အပဂတာ**တိ အပေတာ ပရိဘဋ္ဌာ။ **ပုရိသကိစ္စ**န္တိ မေထုနပ္ပဋိသေဝနံ သန္ဓာယ ဝဒန္တိ။

အထ ဘိက္ခူ တံ ပဝတ္တိံ ဘဂဝတော အာရောစေသုံ။ သတ္ထာ ''တေန ဟိ, ဘိက္ခဝေ, တုမှေပိ တေ မနုဿေ ဣမာယ ဂါထာယ ပဋိစောဒေထာ''တိ ဝတွာ ''အဘူတဝါဒီ''တိ ဂါထမာဟ။ တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ – **''အထ ခော သမ္ဗဟုလာ။ပေ။ နိဟီနကမ္မာ မနုဇာ ပရတ္ထာ''**တိ။ တတ္ထ **နေသော, ဘိက္ခဝေ, သဒ္ဒော စိရံ ဘဝိဿတီ** တိ ဣဒံ သတ္ထာ တဿ အယသဿ နိပ္ဖတ္တိံ သဗ္ဗညုတညာဏေန ဇာနိတွာ ဘိက္ခူ သမဿာသေန္တော အာဟ။

ကထာယံ **အဘူတတဒီ**တိ ပရဿ ဒေသံ အဒိသွာတံ မုသာတဒံ ကတွာ အဘူတေန အတဏ္ဍေန ပရံ အဗ္ဘာစိက္ခန္တော။ **ယော တပိ ကတွာ**တိ ယော တ ပန ဟာပကမ္မံ ကတွာ ''နာဟံ တော် ကရောမိ''တိ အာဟ။ **ပေစ္စ သမာ ဘဝန္တီ**တိ တေ ဥဘောပိ ဇနာ ဣတော ပရလောကံ ဂန္တွာ နိရယူပဂမနေန ဂတိယာ သမာ ဘဝန္တိ။ ဂတိယေဝ ဟိ နေသံ ပရိစ္ဆိန္နာ, အာယု ပန အပရိစ္ဆိန္နာ။ ဗဟုကညှိ ဟာပံ ကတွာ စိရံ နိရယေ ပစ္စတိ, ပရိတ္တကံ ကတွာ အပ္ပမတ္တကမေဝ ကာလံ ပစ္စတိ။ ယသ္မာ ပန နေသံ ဥဘိန္နမ္ပိ လာမကမေဝ ကမ္မံ, တေန ဝုတ္တံ – **နိဟီနကမ္မာ မနုဇာ ပရတ္ထာ** တိ။ ''ပရတ္ထာ''တိ ဣမဿ ပန ပဒဿ ပုရတော ''ပေစ္စာ''တိပဒေန သမ္ဗန္ဓော, ပေစ္စ ပရတ္ထ ဣတော ဂန္တွာ တေ နိဟီနကမ္မာ ပရလောကေ သမာ ဘဝန္တီတိ အတ္ထော။

ပရိယာပုဏိတွာတိ ဥဂ္ဂဟေတွာ။ **အကာရကာ**တိ အပရာဓဿ န ကာရကာ။ **နယိမေဟိ ကတန္တိ** ဧဝံ ကိံရ နေ သမဟောသိ – ဣမေဟိ သမဏေဟိ သက္ယပုတ္တိယေဟိ အဒ္ဓာ တံ ဟာပကမ္မံ န ကတံ, ယံ အညတိတ္ထိယာ ဥဂ္ဃောသိတွာ သကလနဂရံ အာဟိဏ္ဍိံသု, ယသ္မာ ဣမေ အမ္ဗေဟာသု ဧဝံ အသဗ္ဘာဟိ ဖရုသာဟိ တစာဟိ အဗ္ဘာစိက္ခန္တေသုပိ န ကိဉ္စိ ဝိကာရံ ဒဿေန္တိ, ခန္တိသောရစ္စ္ဈ န ဝိဇဟန္တိ, ကေဝလံ ပန ''အဘူတတဒီ နိရယံ ဥပေတီ''တိ ဓမ္မံယေဝ ဝဒန္တာ သပန္တိယေဝ, ဣမေ သမဏာ သက္ယပုတ္တိယာ အမ္ဗေဟ အနုပဓာရေတွာ အဗ္ဘာစိက္ခန္တေ သပန္တိ, သပထံ ကရောန္တာ ဝိယ ဝဒန္တိ။ အထ တ ''ယော တပိ ကတွာ 'န ကရောမိ' စာဟာ''တိ ဝဒန္တာ သပန္တိ, အတ္တနော အကာရကဘာဝံ ဗောဓေတုံ အမ္ဗဟာကံ သပထံ ကရောန္တိ ဣမေတိ အတ္ထော။

တေသညှိ မနုဿာနံ ဘဂဝတာ ဘာသိတကထာယ သဝနသမနန္တရမေဝ ဗုဒ္ဓါနုဘာဝေန သာရဇ္ဇံ ဩက္ကမိ, သံဝေဂေ ဥပ္ပဇ္ဇိ ''နယိဒံ အမ္ဗေဟာဟိ ပစ္စက္ခတော ဒိဋ္ဌံ, သုတံ နာမ တထာပိ ဟောတိ, အညထာပိ ဟောတိ, ဧတေ စ အညတိတ္ထိယာ ဣမေသံ အနတ္ထကာမာ အဟိတကာမာ, တသ္မာ တေ သဒ္ဓာယ နယိဒံ အမ္ဗေဟာဟိ ဝတ္တဗ္ဗံ, ဒုဇ္ဇာနာ ဟိ သမဏာ''တိ။ တေ တတော ပဋ္ဌာယ တတော ဩရမိံသု။

ရာဇာပိ ယေဟိ သုန္ဒရီ မာရိတာ, တေသံ ဇာနနတ္ထံ ပုရိသေ အာဏာပေသိ။ အထ တေ ဓုတ္တာ တေဟိ ကဟာပဏေဟိ သုရံ ပိဝန္တာ အညမညံ ကလဟံ ကရိံသု။ တေသု ဟိ ဧကော ဧကံ အာဟ – ''တွံ သုန္ဒရိံ ဧကပ္ပဟာရေန မာရေတွာ မာလာကစဝရန္တရေ ခိပိတွာ တတော လဒ္ဓကဟာပဏေဟိ သုရံ ပိဝသိ, ဟောတု ဟောတူ''တိ။ ရာဇပုရိသာ တံ သုတွာ တေ ဓုတ္တေ ဂဟေတွာ ရညော ဒဿေသုံ။ ရာဇာ ''တုမ္ဟေဟိ သာ မာရိတာ''တိ တေ ဓုတ္တေ ပုစ္ဆိ။ ''အာမ, ဒေဝ''တိ။ ''ကေဟိ မာရာပိတာ''တိ? ''အညတိတ္ထိယေဟိ, ဒေဝ''တိ။ ရာဇာ တိတ္ထိယေ ပက္ကောသာပေတွာ တမတ္ထံ ပဋိဇာနာပေတွာ, ''အယံ သုန္ဒရီ တဿ သမဏဿ ဂေါတမဿ အဝဏ္ဏံ အာရောပေတုကာမေဟိ အမ္ဗေဟိ မာရာပိတာ, နေဝ ဂေါတမဿ, န ဂေါတမသာဝကာနံ ဒောသော အတ္ထိ, အမ္ဗာကမေဝ ဒောသောတိ ဧဝံ ဝဒန္တာ နဂရံ အာဟိဏ္ဍထာ''တိ အာဏာပေသိ။ တေ တထာ အကံသု။ မဟာဇနော သမ္မဒေဝ သဒ္ဒဟိ။ တိတ္ထိယာနံ မိစ္ဆာရံ အကာသိ, တိတ္ထိယာ မနုဿဝဓဒဏ္ဍံ ဟာပုဏိံသု။ တတော ပဋ္ဌာယ ဗုဒ္ဓဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ စ ဘိယ္ယောသောမတ္တာယ သက္ကာရသမ္မာနော မဟာ အဟောသိ။ ဘိက္ခူ အစ္ဆရိယဗ္ဘုတစိတ္တဇာတာ ဘဂဝန္တံ အဘိတဒေတွာ အတ္တမနာ ပဋိဝေဒေသုံ။ တေန ဝုတ္တံ – **''အထ ခော သမ္ဗဟုလာ ဘိက္ခူ…ပေ.။ အန္တရဟိတော သော, ဘန္တေ, သဒ္ဒော''** တိ။

ကသ္မာ ပန ဘဂဝတ ''တိတ္ထိယာနံ ဣဒံ ကမ္မ''န္တိ ဘိက္ခူနံ နာရောစေသိ? အရိယာနံ တာဝ အာရောစနေန ပယောဇနံ နတ္ထိ, ပုထုဇ္ဇနေသု ပန ''ယေ န သဒ္ဒဟေယျုံ, တေသံ တံ ဒီဃရတ္တံ အဟိတာယ ဒုက္ခာယ သံဝတ္တေယျာ''တိ နာရောစေသိ။ အပိစေတံ ဗုဒ္ဓါနံ အနာစိဏ္ဏံ, ယံ အနာဂတဿ ဤဒိသဿ ဝတ္ထုဿ အာစိက္ခနံ။ ပရာနုဒ္ဒေသိကမေဝ ဟိ ဘဂဝတ သံကိလေသပက္ခံ ဝိဘာဝေတိ , ကမ္မဥ္စ ကတောကာသံ န သက္ကာ နိဝတ္တေတုန္တိ အဗ္ဘုက္ခာနံ တန္နိမိတ္တဥ္စ ဘဂဝတ အဓိဝါသေန္တော နိသီဒိ။ ဝုတ္တဥ္စေဟတံ –

''န အန္တလိက္ခေ န သမုဒ္ဒမဇ္ဈေ၊
န ပဗ္ဗတာနံ ဝိဝရံ ပဝိဿ။
န ဝိဇ္ဇတီ သော ဇဂတိပ္ပဒေသော၊
ယတ္ထဋ္ဌိတော မုစ္စေယျ ဟာပကမ္မာ''တိ။ (ဓ. ပ. ၁၂၇; မိ. ပ. ၄.၂.၄)။

တေမတ္ထံ ဝိဒိတွာ တိ မမ္မန္တေဒနဝသေနာပိ ဗာလဇနေဟိ ပဝတ္တိတံ ဒုရုတ္တဝစနံ ခန္တိဗလသမန္နာဂတသ္သ မိ ရသ္သ ဒုတ္တိတိက္ခာ နာမ နတ္ထီတိ ဣမမတ္ထံ သဗ္ဗာကာရတော ဝိဒိတွာ။ **ဣမံ ဥအာနန္တိ** ဣမံ အဓိတသနခန္တိဗလ ဝိဘာဝနံ ဥအာနံ ဥအာနေသိ။

တတ္ထ **တုဒန္တိ တစာယ ဇနာ အသညတာ, သရေဟိ သင်္ဂာမဂတံဝ ကုဥ္ဇရ** န္တိ ကာယိကသံဝရာဒီသု ကသ္သစိပိ သံဝရသ္သ အဘာဝေန အသံယတာ အဝိနီတာ ဗာလဇနာ သရေဟိ သာယကေဟိ သင်္ဂာမဂတံ ယုဒ္ဓဂတံ ကုဥ္ဇရံဝ ဟတွာ ထိနာဂံ ပဋိယောဓာ ဝိယ တစာသတ္တီဟိ တုဒန္တိ ဝိဇ္ဈန္တိ, အယံ တေသံ သဘာဝေါ ။ **သုတွာန တက္ကံ ဖရုသံ ဥဒီရိ တံ, အဓိတသယေ ဘိက္ခု အဒုဋ္ဌစိတ္တော**တိ တံ ပန တေဟိ ဗာလဇနေဟိ ဥဒီရိတံ ဘာသိတံ မမ္မဃဋ္ဋနဝသေန ပဝတ္တိတံ ဖရုသံ တက္ကံ ဝစနံ အဘူတံ ဘူတတော နိဗ္ဗေဌေန္တော မမ ကကစူပမသြဝါဒံ (မ. နိ. ၁.၂၂၂ အာဒယော) အနုသ္သရန္တော ဤသကမ္ပိ အဒုဋ္ဌစိတ္တော ဟုတွာ “သံသာရသဘာဝေါ ဧသော”တိ သံသာရေ ဘယံ ဣက္ခဏသီလော ဘိက္ခု အဓိတသယေ, အဓိတသနခန္တိယံ ဌတွာ ခမေယ္ယာတိ အတ္ထော။

ဧတ္ထာဟ – ကိံ ပန တံ ကမ္မံ, ယံ အပရိမာဏကာလံ သက္ကစ္စံ ဥပစိတဝိပုလပုညသမ္ဘာရော သတ္ထာ ဧဝံ အရုဏံ အဘူတဗ္ဘက္ခာနံ ဟပုဏီတိ? ဝုစ္စတေ – အယံ သော ဘဂဝါ ဗောဓိသတ္တဘူတော အတီတဇာတိယံ မုနာဠိ နာမ ဓုတ္တော ဟုတွာ ဟပဇနသေဝီ အယောနိသောမနသိကာရဗဟုလော ဝိစရတိ။ သော ဧကဒိဝသံ သုရဘိံ နာမ ပစ္စေကသမ္ဗုဒ္ဓံ နဂရံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသိတုံ စီဝရံ ဟရုပန္တံ ပသ္သိ။ တသ္မိဥ္စ သမယေ အညတရာ ဣတ္ထီ တသ္သ အဝိဒူရေန ဂစ္ဆတိ။ ဓုတွာ တော “အဗ္ရဟ္မစာရီ အယံ သမဏော”တိ အဗ္ဘာစိက္ခိ။ သော တေန ကမ္မေန ဗဟူနိ ဝသ္သသတသဟသ္သာနိ နိရယေ ပစ္စိတွာ တသ္သေဝ ကမ္မသ္သ ဝိပာကာဝသေသေန ဣအနိ ဗုဒ္ဓော ဟုတွာပိ သုန္ဒရိယာ ကာရဏာ အဘူတဗ္ဘက္ခာနံ ဟပုဏိ။ ယထာ စေတံ, ဧဝံ စိဉ္စမာဏဝိကာဒီနံ ဝိကာရကိတ္တိနံ ဘဂဝတော အဗ္ဘက္ခာနာဒီနိ ဒုက္ခာနိ ပတ္တာနိ, သဗ္ဗာနိ ပုဗ္ဗေ ကတသ္သ ကမ္မသ္သ ဝိပာကာဝသေသာနိ, ယာနိ “ကမ္မပိလောတိကာနိ”တိ ဝုစ္စန္တိ။ ဝုတ္တဥ္စေဟတံ အပဒါနေ (အပ. ထေရ ၁.၃၉.၆၄-၉၆) –

“အနောတတ္တသရာသန္နေ၊ ရမဏီယေ သိလာတလေ။
နာနာရတနပဇ္ဇောတေ၊ နာနာဂန္ဓဝနန္တရေ။

“မဟတာ ဘိက္ခုသင်္ဃေန၊ ပရေတော လောကနာယကော။
အာသီနော ဗျာကရီ တတ္ထ၊ ပုဗ္ဗကမ္မာနိ အတ္တနော။

“သုဏာထ ဘိက္ခဝေါ မယှံ၊ ယံ ကမ္မံ ပကတံ မယာ။
ပိလောတိကသ္သ ကမ္မသ္သ၊ ဗုဒ္ဓတ္တေပိ ဝိပစ္စတိ။

၁. “မုနာဠိ နာမဟံ ဓုတ္တော၊ ပုဗ္ဗေ အညာသု ဇာတိသု။
ပစ္စေကဗုဒ္ဓံ သုရဘိံ၊ အဗ္ဘာစိက္ခိံ အဒူသကံ။

“တေန ကမ္မဝိပါကေန၊ နိရယေ သံသရိံ စိရံ။
ဗဟူ ဝသ္သသဟသ္သာနိ၊ ဒုက္ခံ ဝေဒေသိ ဝေဒနံ။

“တေန ကမ္မာဝသေသေန၊ ဣဓ ပစ္ဆိမကေ ဘဝေ။
အဗ္ဘက္ခာနံ မယာ လဒ္ဓံ၊ သုန္ဒရိကာယ ကာရဏာ။

၂. “သဗ္ဗာဘိဘုသ္သ ဗုဒ္ဓသ္သ၊ နန္ဒော နာမာသိ သာဝကော။
တံ အဗ္ဘက္ခာယ နိရယေ၊ စိရံ သံသရိတံ မယာ။

“ဒသ ဝသ္သသဟသ္သာနိ၊ နိရယေ သံသရိံ စိရံ။
မနုသ္သဘာဝံ လဒ္ဓာဟံ၊ အဗ္ဘက္ခာနံ ဗဟုံ လဘိံ။

‘‘တေန ကမ္မာဝသေသေန၊ စိဥ္စမာဏာဝိကာ မမံ။
အဗ္ဘာစိက္ခိ အဘူတေန၊ ဇနကာယသ္သ အဂ္ဂတော။

၃. ‘‘ဗ္ရာဟ္မဏော သုတတ အာသိံ၊ အဟံ သက္ကတပူဇိတော။
မဟာဝနေ ပဥ္စသတေ၊ မန္တေ တစေမိ မာဏဝေ။

‘‘တတ္ထာဂတော ဣသိ ဘီမော၊ ပဥ္စာဘိညော မဟိဒ္ဓိကော။
တဥ္စာဟံ အာဂတံ ဒိသွာ၊ အဗ္ဘာစိက္ခိံ အဒူသကံ။

‘‘တတောဟံ အဝစံ သိဿေ၊ ကာမဘောဂီ အယံ ဣသိ။
မယှံပိ ဘာသမာနဿ၊ အနုမောဒိံသု မာဏဝါ။

‘‘တတော မာဏဝကာ သဗ္ဗေ၊ ဘိက္ခမာနံ ကုလေ ကုလေ။
မဟာဇနဿ အာဟံသု၊ ကာမဘောဂီ အယံ ဣသိ။

‘‘တေန ကမ္မဝိပါကေန၊ ပဥ္စ ဘိက္ခုသတာ ဣမေ။
အဗ္ဘက္ခာနံ လဘုံ သဗ္ဗေ၊ သုန္ဒရိကာယ ကာရဏာ။

၄. ‘‘ဝေမာတုဘာတိကံ ပုဗ္ဗေ၊ ဓနဟေတု ဟနိံ အဟံ။
ပက္ခိပိံ ဂိရိဒုဂ္ဂသ္မိံ၊ သိလာယ စ အပိံသယိံ။

‘‘တေန ကမ္မဝိပါကေန၊ ဒေဝဒတ္တော သိလံ ခိပိ။
အင်္ဂုဋ္ဌံ ပိံသယီ ပါဒေ၊ မမ ပါသာဏသက္ခရာ။

၅. ‘‘ပုရေဟံ ဒါရကော ဟုတွာ၊ ကီဠမာနော မဟာပထေ။
ပစ္စေကဗုဒ္ဓံ ဒိသွာန၊ မဂ္ဂေ သကလိကံ ခိပိံ။

‘‘တေန ကမ္မဝိပါကေန၊ ဣဓ ပစ္ဆိမကေ ဘဝေ။
ဝဓတ္ထံ မံ ဒေဝဒတ္တော၊ အဘိမာရေ ပယောဇယိ။

၆. ‘‘ဟတ္ထာရောဟော ပုရေ အာသိံ၊ ပစ္စေကမုနိမုတ္တမံ။
ပိဏ္ဍာယ ဝိစရန္တံ တံ၊ အာသာဒေသိံ ဂဇေနဟံ။

‘‘တေန ကမ္မဝိပါကေန၊ ဘန္တော နာဠာဂိရီ ဂဇော။
ဂိရိဗ္ဗဇေ ပုရဝရေ၊ ဒါရုဏော သမုပါဂမိ။

၇. ‘‘ရာဇာဟံ ပတ္ထိဝေါ အာသိံ၊ သတ္တိယာ ပုရိသေ ဟနိံ။
တေန ကမ္မဝိပါကေန၊ နိရယေ ပစ္စိသံ ဘုသံ။

‘‘ကမ္မုနော တဿ သေသေန၊ သောဒါနိ သကလံ မမ။
ပါဒေ ဆဝိံ ပကောပေသိ၊ န ဟိ ကမ္မံ ဝိနဿတိ။

၈. ‘‘အဟံ ကေဝဋ္ဋဂါမသ္မိံ၊ အဟုံ ကေဝဋ္ဋဒါရကော။
မစ္ဆကေ ဃာတိတေ ဒိသွာ၊ ဇနယိံ သောမနဿကံ။

‘‘တေန ကမ္မဝိပါကေန၊ သီသဒုက္ခံ အဟူ မမ။
သက္ကာ စ သဗ္ဗေ ဟညိံသု၊ ယဒါ ဟနိ ဝိဋဋူဘော။

၉. ‘‘ဖုဿ္သာဟံ ဟာဝစနေ၊ သာဝကေ ပရိဘာသယိံ။
ယံ ခါဒထ ဘုဉ္ဇထ၊ မာ စ ဘုဉ္ဇထ သာလယော။

‘‘တေန ကမ္မဝိပာကေန၊ တေမာသံ ခါဒိတံ ယဝံ။
နိမန္တိတော ဗြာဟ္မဏေန၊ ဝေရဉ္ဇာယံ ဝသိံ တဒါ။

၁၀. ‘‘နိဗ္ဗုဒ္ဓေ ဝတ္တမာနမှိ၊ မလ္လပုတ္တံ နိဟေဌယိံ။
တေန ကမ္မဝိပာကေန၊ ပိဋ္ဌိဒုက္ခံ အဟူ မမ။

၁၁. ‘‘တိကိစ္ဆကော အဟံ အာသိံ၊ သေဋ္ဌိပုတ္တံ ဝိရေစယိံ။
တေန ကမ္မဝိပာကေန၊ ဟောတိ ပက္ခန္ဒိကာ မမ။

၁၂. ‘‘အဝစာဟံ ဇောတိပါလော၊ ကဿပံ သုဂတံ တဒါ။
ကုတော နု ဗောဓိ မုဏ္ဍဿ၊ ဗောဓိ ပရမဒုလ္လဘာ။

‘‘တေန ကမ္မဝိပာကေန၊ အစရိံ ဒုက္ကရံ ဗဟုံ။
ဆဗ္ဗဿာနုရုဝေလာယံ၊ တတော ဗောဓိံ အပါပုဏိံ။

‘‘နာဟံ ဧတေန မဂ္ဂေန၊ ပါပုဏိံ ဗောဓိမုတ္တမံ။
ကုမ္မဂ္ဂေန ဂဝေသိဿံ၊ ပုဗ္ဗကမ္မေန ဝါရိတော။

‘‘ပုညပါပပရိက္ခီဏော၊ သဗ္ဗသန္တာပဝဇ္ဇိတော။
အသောကော အနုပါယာသော၊ နိဗ္ဗာယိဿမနာသဝေါ။

‘‘ဧဝံ ဇိနော ဝိယာကာသိ၊ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ အဂ္ဂတော။
သဗ္ဗာဘိညာဗလပ္ပတ္တော၊ အနောတတ္တမဟာသရေ’’တိ။ (အပ. ထေရ ၁.၃၉.၆၄-၉၆)။

အဋ္ဌမသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၉. ဥပသေနသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၃၉. နဝမေ **ဥပသေနဿာ** တိ ဧတ္ထ **ဥပသေနော**တိ တဿ ထေရဿ နာမံ, ဝင်္ဂန္တဗြာဟ္မဏဿ ပန ပုတ္တတ္တာ ‘‘ဝင်္ဂန္တပုတ္တော’’တိ စ နံ ဧတဟရန္တိ။

အယဉှိ ထေရော အာယသ္မတော သာရိပုတ္တဿ ကနိဋ္ဌဘာတာ, သာသနေ ပဗ္ဗဇိတွာ အပညတ္တေ သိက္ခာပဒေ ဥပသမ္ပဒါယ ဒွိဝဿော ဥပဇ္ဈာယော ဟုတွာ ဧကံ ဘိက္ခုံ ဥပသမ္ပာဒေတွာ တေန သဒ္ဓိံ ဘဂဝတော ဥပဋ္ဌာနံ ဂတော, တဿ ဘိက္ခုနော ဘဂဝတာ တဿ သဒ္ဓိဝိဟာရိကဘာဝံ ပုစ္ဆိတွာ ခန္ဓကေ အာဂတနယေန ‘‘အတိလဟုံ ခော တွံ, မောဃပုရိသ, အာဝတ္တော ဗာဟုလ္လာယ, ယဒိဒံ ဂဏဗန္ဓိယ’’န္တိ (မဟာဝ. ၇၅) ဝိဂရဟိတော ပတောအာဘိတုန္နော ဝိယ အာဇာနီယော သံဝိဂ္ဂမာနသော ‘‘ယဒိပဟံ ဣဒာနိ ပရိသံ နိဿာယ ဘဂဝတာ ဝိဂရဟိတော, ပရိသံယေဝ ပန နိဿာယ ပာသံသိယော ဘဝေယျ’’န္တိ ဥဿာဟဇာတော သဗ္ဗေ ဓုတဓမ္မေ သမာဒါယ ဝတ္တမာနော ဝိပဿနံ အာရဘိတွာ န စိရဿေဝ ဆဠဘိညော ပဋိသမ္ဘိဒာပ္ပတ္တော မဟာခီဏာသဝေါ ဟုတွာ အတ္တနော နိဿိတကေ ဓုတင်္ဂဓမ္မေ ဧဝ ကာရေတွာ ဧကဟိ သဒ္ဓိံ ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ သန္ထတသိက္ခာပဒေ (ပါရာ. ၅၆၅ အာဒယော) အာဂတနယေန ‘‘ပါသာဒိကာ ခော တျာယံ, ဥပသေန, ပရိသာ’’တိ ပရိသာဝသေန ဘဂဝတော သန္တိကာ လဒ္ဓပသံသော ‘‘ဧတဒဂ္ဂံ, ဘိက္ခဝေ, မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ သမန္တပါသာဒိကာနံ ယဒိဒံ ဥပသေနော ဝင်္ဂန္တပုတ္တော’’တိ (အ. နိ. ၁.၂၁၃) ဧတဒဂ္ဂေ ဌပိတော အသီတိယာ မဟာသာဝကေသု အဗ္ဘန္တရော။

သော ကေဒိဝသံ ပဏ္ဍာဘတ္တံ ပိဏ္ဍပါတပဋိက္ကန္တော အန္တေ့တသိကေသု အတ္တနော အတ္တနော ဒိတဋ္ဌာနံ ဂ
တေသု ဥဒကကုမ္ဘတော ဥဒကံ ဂဟေတွာ ဟဒေ ပက္ခာလေတွာ ဂတ္တာနိ သီတိံ ကတွာ စမ္မက္ခဏ္ဍံ အတ္ထရိတ္
တ ဒိတဋ္ဌာနေ ဒိတဝိဟာရံ နိသိန္နော အတ္တနော ဂုဏေ အာဝဇ္ဇေသိ။ တဿ တေ အနေကသတာ အနေကသဟဿာ
ဟေတ္ခာနုပဟေဋ္ဌံ ဥပဋ္ဌဟိံသု။ သော “မယှံ တာဝ သာဝကဿ သတော ဣမေ ဧရူပါ ဂုဏာ, ကီဒိသာ နု ခေါ မယှံ
သတ္ထု ဂုဏာ”တိ ဘဂဝတော ဂုဏာဘိမုခံ မနသိကာရံ ပေသေသိ။ တေ တဿ ဉာဏဗလာနုရူပံ အနေကကောဋိသဟသ္
သာ ဥပဋ္ဌဟိံသု။ သော “ဧဝံသီလော မေ သတ္ထာ ဧဝံဓမ္မော ဧဝံပညော ဧဝံဝိမုတ္တိ”တိအာဒိနာ စ “ဣတိပိ သော ဘဂ
တ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ”တိအာဒိနာ စ အာဝိဘာတနုရူပံ သတ္ထု ဂုဏေ အနုဿရိတွာ , တတော “သွာက္ခာ
တော”တိအာဒိနာ ဓမ္မဿ, “သုပ္ပဋိပန္နော”တိအာဒိနာ အရိယသင်္ဃဿ စ ဂုဏေ အနုဿရိ။ ဧဝံ မဟာထေရော
အနေကာကာရတေကာရံ ရတနတ္တယဂုဏေသု အာဝိဘူတေသု အတ္တမနော ပမုဒိတော ဥဠာရပီတိသောမနဿံ ပဋိသံဝေ
ဒေန္တော နိသီဒိ။ တမတ္ထံ ဒဿေတုံ **“အာယသ္မတော ဥပသေနဿ ဝင်္ဂန္တပုတ္တဿ ရဟောဂတဿာ”** တိ
အာဒိ ဝုတ္တံ။

တတ္ထ **ရဟောဂတဿာ** တိ ရဟသိ ဂတဿ။ **ပဋိသလ္လီနဿာ** တိ ဧကီဘူတဿ။ **ဧဝံ စေတသော ပရိဝိတက္
ကော ဥဒပါဒီ**တိ ဧဝံ ဣအနိ ဝုစ္စမာနာကာရော စိတ္တဿ ဝိတက္ကော ဥပ္ပဇ္ဇိ။ **လာဘာ ဝတ မေ**တိ ယေ ဣမေ မနုဿ
သတ္တဗုဒ္ဓုပ္ပါဒသဒ္ဓါသမ္မဒိဂမာဒယော, အဟော ဝတ မေ တေ လာဘာ။ **သုလဒ္ဓံ ဝတ မေ** တိ ယဥ္စိဒံ မယာ ဘဂဝ
တော သာသနေ ပဗ္ဗဇ္ဇုပသမ္ပဒအရတနတ္တယပယိရုပါသနာဒိ ပဋိလဒ္ဓံ, တံ မေ အဟော ဝတ သုဋ္ဌု လဒ္ဓံ။ တတ္ထ
ကာရဏမာဟ **“သတ္ထာ စ မေ”** တိအာဒိနာ။

တတ္ထ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကပရမတ္ထေဟိ ယထာရဟံ သတ္တေ အနုသာသတီတိ **သတ္ထာ** ။ ဘာဂျဝန္တတာ
ဒီဟိ ကာရဏေဟိ **ဘဂဝါ**။ အာရကတ္တာ ကိလေသေဟိ, ကိလေသာရီနံ ဟတတ္တာ, သံသာရစက္ကဿ တ အရာနံ ဟတ
တ္တာ, ပစ္စယာဒီနံ အရဟတ္တာ, ပါပကရဏေ ရဟာဘာဝါ **အရဟံ** ။ သမ္မာ သာမဥ္စ သဗ္ဗဓမ္မာနံ ဗုဒ္ဓတ္တာ **သမ္မာသမ္
ဗုဒ္ဓေါ**တိ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ, ဝိတ္ထာရော ပန ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၁၂၃ အာဒယော) ဗုဒ္ဓါနုဿတိနိဒ္ဒေသ
တော ဂဟေတဗ္ဗော။

သွာက္ခာတေ တိ သုဋ္ဌု အက္ခာတေ, ဧကန္တနိယျာနိကံ ကတွာ ဘာသိတေ။ **ဓမ္မဝိနယေ**တိ ပါဝစနေ။ တဉှိ ယ
ထာနုသိဋ္ဌံ ပဋိပဇ္ဇမာနာနံ သံသာရဒုက္ခပါတတော ဓာရဏေန, ရာဂါဒိကိလေသေ ဝိနယနေန စ ဓမ္မဝိနယောတိ ဝုစ္စတိ။
သဗြဟ္မစာရိနော တိ သေဋ္ဌဋ္ဌေန ဗြဟ္မသင်္ခာတံ ဘဂဝတော သာသနံ အရိယမဂ္ဂံ သဟ စရန္တိ ပဋိပဇ္ဇန္တီတိ သဗ္
ရဟ္မစာရိနော။ **သီလဝန္တော** တိ မဂ္ဂဖလသီလဝသေန သီလဝန္တော။ **ကလျာဏဓမ္မာ** တိ သမာဓိပညာဝိမုတ္တိဝိမုတ္တိ
ဉာဏဒဿနာဒယော ကလျာဏာ သုန္ဒရာ ဓမ္မာ ဧတေသံ အတ္ထီတိ ကလျာဏဓမ္မာ။ ဧတေန သင်္ဃဿ သုပ္ပဋိပ
တ္တိံ ဒဿေတိ။ **သီလေသု စမှိ ပရိပူရကာရီ**တိ “အဟမ္ပိ ပဗ္ဗဇိတွာ န တိရစ္ဆာနကထာကထိကော ကာယဒဠှဗဟု
ဟုလော ဟုတွာ ဝိဟာသိံ, အထ ခေါ ပါတိမောက္ခသံဝရာဒိံ စတုဗ္ဗိဓမ္ပိ သီလံ အခဏ္ဍံ အဆိဒ္ဒံ အသဗလံ အကမ္မာသံ
ဘုဇိဿံ ဝိညုပ္ပသတ္ထံ အပရာမဋ္ဌံ ကတွာ ပရိပူရေန္တော အရိယမဂ္ဂံယေဝ ပါပေသိ”န္တိ ဝဒတိ။ ဧတေန ပဟေဋ္ဌိမ
ဖလဒွယသမ္ပတ္တိမတ္တနော ဒီပေတိ။ သောတာပန္နသကဒါဂါမိနော ဟိ သီလေသု ပရိပူရကာရိနော။ **သုသမာဟိတော စမှိ ဧ
ကဂ္ဂစိတ္တော**တိ ဥပစာရပ္ပနာဘေဒေန သမာဓိနာ သဗ္ဗထာပိ သမာဟိတော စ အမှိ အဝိက္ခိတ္တစိတ္တော။ ဣမိနာ
သမာဓိသ္မိံ ပရိပူရကာရိတာဝစနေန တတိယဖလသမ္ပတ္တိမတ္တနော ဒီပေတိ။ အနာဂါမိနော ဟိ သမာဓိသ္မိံ ပရိပူရကာရိနော။
အရဟာ စမှိ ခီဏာသဝေတိ ကာမာသဝါဒီနံ သဗ္ဗသော ခီဏတ္တာ ခီဏာသဝေ, တတော ဧဝ ပရိက္ခီဏဘဝသံယောဇ
နော သဒေဝကေ လောကေ အဂ္ဂဒက္ခိဏေယျတာယ အရဟာ စမှိ။ ဧတေန အတ္တနော ကတကရဏီယတံ ဒဿေတိ။
မဟိဒ္ဓိကော စမှိ မဟာနုဘာဝေတိ အဓိဋ္ဌာနဝိကုဗ္ဗနာဒိဣဒ္ဓိသု မဟတာ ဝသီဘာဝေန သမန္နာဂတတ္တာ မဟိဒ္ဓိ
ကော ဥဠာရဿ ပုညာနုဘာဝဿ ဂုဏာနုဘာဝဿ စ သမ္ပတ္တိယာ မဟာနုဘာဝေ စ အသ္မိ။ ဧတေန လောကိယာဘိညာ
နတနုပုဗ္ဗဝိဟာရသမာပတ္တိယောဂမတ္တနော ဒီပေတိ။ အဘိညာသု ဝသီဘာဝေန ဟိ အရိယာ ယထိစ္ဆိတနိပ္ဖာဒနေန မဟိဒ္
ဓိကာ, ပုဗ္ဗုပနိဿယသမ္ပတ္တိယာ နာနာဝိဟာရသမာပတ္တီဟိ စ ဝိသောဓိတသန္တာနတ္တာ မဟာနုဘာဝ စ ဟောန္တီတိ။

ဘဒ္ဒကံ မေ ဇီဝိတ န္တိ ဧဝံဝိဓသီလာဒိဂုဏသမန္နာဂတဿ မေ ယာဝတာယုကံ ကာယော ဓရတိ, တာဝ သတ္တာနံ ဟိတ
သုခမေဝ ဝဍ္ဎတိ, ပုညက္ခေတ္တဘာဝတော ဇီဝိတမ္ပိ မေ ဘဒ္ဒကံ သုန္ဒရံ။ **ဘဒ္ဒကံ မရဏ** န္တိ သစေ ပနိဒံ ခန္ဓပဉ္စကံ အဇ္

ဇ တ ဣမသ္မိံယေဝ တ ခဏေ အနုဟအနော ဝိယ ဇာတဝေအေ နိဗ္ဗာယတိ, တံ အပ္ပဋိသန္ဓိကံ ပရိနိဗ္ဗာနသင်္ခါတံ မရဏမ္ပိ မေ ဘဒ္ဒကန္တိ ဥဘယတ္ထ တာဒိဘာဝံ ဒီပေတိ။ ဇဝံ မဟာထေရော အပ္ပဟီနသောမနဿုပ္ပိလာဝိတတသနဿန္ဓုတ္တာ ဥဋ္ဌာရသောမနဿိတော ဓမ္မဗဟုမာနေန ဓမ္မပီတိပဋိသံဝေဒနေန ပရိဝိတက္ကေသိ။

တံ သတ္ထာ ဂန္ဓကုဋိယံ နိသိန္နောဝ သဗ္ဗညုတညာဏေန ဇာနိတွာ ဇီဝိတေ မရဏေ စ တဿ တာဒိဘာဝဝိဘာဝနံ ဣမံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ။ တေန ဝုတ္တံ – **"အထ ခေါ ဘဂဝါ။ပေ။ ဥဒာနေသီ"**တိ။

တတ္ထ **ယံ ဇီဝိတံ န တပတီ**တိ ယံ ခီဏာသဝပုဂ္ဂလံ ဇီဝိတံ အာယတိံ ခန္ဓပ္ပဝတ္တိယာ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ အဘာဝတော န တပတိ န ဗာဓတိ, ဝတ္တမာနမေဝ တ ဇီဝိတံ သဗ္ဗသော သင်္ခတဓမ္မတ္တာ သတိပညာဝေပုလ္လပ္ပတ္တိယာ သဗ္ဗတ္ထ သတိသမ္ပဇညသမာယောဂတော န ဗာဓတိ။ ယော ဟိ အန္ဓပုထုဇ္ဇနော ဟာပဇနသေဝီ အယောနိသောမနသိကာရဗဟုလော အကတကုသလော အကတပုညော, သော "အကတံ ဝတ မေ ကလျာဏ"န္တိအာဒိနာ ဝိပ္ပဋိသာရေန တပတီတိ တဿ ဇီဝိတံ တံ တပတိ နာမ။ ဣတရေ ပန အကတဟာဟ ကတပုညာ ကလျာဏပုထုဇ္ဇနေန သဒ္ဓိံ သတ္တ သေခါ တပနီယဓမ္မပရိဝဇ္ဇနေန အတပနီယဓမ္မသမန္နာဂမေန စ ပစ္ဆာနုတာပေန န တပန္တီတိ န တေသံ ဇီဝိတံ တပတိ။ ခီဏာသဝေ ပန ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထီတိ ပဝတ္တိဒုက္ခဝသေန အတ္ထဝဏ္ဏနာ ကတာ။

မရဏန္တေ န သောစတီ တိ မရဏသင်္ခါတေ အန္တေ ပရိယောသာနေ, မရဏသမီပေ တ န သောစတိ အနာကမိမင်္ဂဝေနေဝ သောကဿ သမုဂ္ဃာတိတတ္တာ။ **သ ဝေ ဒိဋ္ဌပဒေါ ဓီရော, သောကမဇ္ဈေ န သောစတီ** တိ သော အနဘိဇ္ဈာဒီနံ စတုန္နံ ဓမ္မပဒါနံ နိဗ္ဗာနဿေဝ တ ဒိဋ္ဌတ္တာ ဒိဋ္ဌပဒေါ, ဓိတိသမ္ပန္နတ္တာ ဓီရော ခီဏာသဝေ သောစနဓမ္မတ္တာ "သောကာ"တိ လဒ္ဓနာမာနံ အဝိတရာဂနံ သတ္တာနံ, သောကဟေတူနံ တ လောကဓမ္မာနံ မဇ္ဈေ ဌိတောပိ န သောစတိ။

ဣအာနိဿ သဗ္ဗသော သောကဟေတူနံ အဘာဝံ ဒီပေတုံ **"ဥစ္ဆိန္နဘဝတဏှဿာ"** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ ယဿ အဂ္ဂမဂ္ဂေန သဗ္ဗသော ဥစ္ဆိန္နာ ဘဝတဏှာ, သော ဥစ္ဆိန္နဘဝတဏှော။ တဿ အဝသေသကိလေသာနံ အနဝသေသဝူပသမေန သန္တစိတ္တဿ ခီဏာသဝဘိက္ခုနော။ **ဝိက္ခီဏော ဇာတိသံသာရော** တိ ဇာတိအာဒိကော –

"ခန္ဓာနဉ္စ ပဋိပာဋိ၊ ဓာတုအာယတနာန စ။
အဗ္ဗောစ္ဆိန္နံ ဝတ္တမာနာ၊ 'သံသာရော'တိ ပဝုစ္စတီ"တိ။ –

ဝုတ္တလက္ခဏော သံသာရော ဝိသေသတော ခီဏော။ တသ္မာ **နတ္ထိ တဿ ပုနဗ္ဘဝေါ** တိ ယသ္မာ တဿ ဧဝရူပဿ အရိယပုဂ္ဂလဿ အာယတိံ ပုနဗ္ဘဝေါ နတ္ထိ, တသ္မာ တဿ ဇာတိသံသာရော ခီဏော။ ကသ္မာ ပနဿ ပုနဗ္ဘဝေါ နတ္ထိ? ယသ္မာ ဥစ္ဆိန္နဘဝတဏှော သန္တစိတ္တော စ ဟောတိ, တသ္မာတိ အာဝတ္တေတွာ ဝတ္တဗ္ဗံ။ အထ တ ဝိက္ခီဏော ဇာတိသံသာရော, တတော ဧဝ နတ္ထိ တဿ ပုနဗ္ဘဝေါတိ အတ္ထော ယောဇေတဗ္ဗော။

နဝမသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၀. သာရိပုတ္တဥပသမသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၄၀. ဒသမေ **အတ္တနော ဥပသမ**န္တိ သာဝကဟာရမိမတ္တကပ္ပတ္တိယာ ဟေတုဘူတံ အဂ္ဂမဂ္ဂေန အတ္တနော အနဝသေသကိလေသဝူပသမံ။

အာယသ္မာ ဟိ သာရိပုတ္တော အနုပသန္တကိလေသာနံ သတ္တာနံ ရာဂာဒိကိလေသဇနိတသန္တာပဒရထပရိဠာဟဒုက္ခံ ခန္ဓေဝ ကိလေသာဘိသင်္ခါရနိမိတ္တံ ဇာတိဇရာဗျာဓိမရဏသောကပရိဒေဝဒုက္ခဒေါမနဿုပါယာသဘေဒံ ပစ္စက္ခတော ဒိသွာ အတီတာနာဂတေပိ နေသံ ဝဋ္ဋမူလကဒုက္ခံ ပရိတုလေတွာ ကရုဏာယမာနော အတ္တနာပိ ပုထုဇ္ဇနကာလေ အနုဘူတံ ကိလေသနိမိတ္တံ တ အနပ္ပကံ ဒုက္ခံ အနုဿရိတွာ "ဤဒိသဿ နာမ မဟာဒုက္ခဿ ဟေတုဘူတာ ကိလေသာ ဣအာနိ မေ သုပ္ပဟီနာ"တိ အတ္တနော ကိလေသဝူပသမံ အဘိဏှံ ပစ္စဝေက္ခတိ။ ပစ္စဝေက္ခန္တော စ "ဣမေ တ္တကာ ကိလေသာ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန ဥပသမိတာ, တ္တကာ သကဒါဂါမိမဂ္ဂေန, တ္တကာ အနာဂါမိမဂ္ဂေန, တ္တကာ အရဟတ္တ

တမင္ဂေန ဥပသမိတာ''တိ တံတံမဂ္ဂဉာဏေဟိ ဩဓိသော ကိလေသာနံ ဥပသမိတဘာဝံ ပစ္စဝေက္ခတိ, တေန ဝုတ္တံ – **''အတ္တနော ဥပသမံ ပစ္စဝေက္ခမာနော''** တိ။

အပရေ ''ထေရော အရဟတ္တဖလသမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇိတ္ဝာ တံ ပစ္စဝေက္ခိတ္ဝာ 'က္ရမဿ ဝတာယံ သန္တပဏီတဘာဝေ အစ္စန္တသန္တာယ အသင္ခတာယ ဓာတုယာ အာရမ္မဏတော, သယဥ္စ သမ္မဒေဝ ကိလေသဝူပသမတော'တိ ဧဝံ အဘိဏှံ ဥပသမံ ပစ္စဝေက္ခတီ''တိ ဝဒန္တိ။ အညေ ပန ''အနဝသေသကိလေသာနံ ဥပသမပရိယောသာနေ ဇာတံ အဂ္ဂဖလမေဝေတ္ထ ဥပသမော နာမ, တံ ပစ္စဝေက္ခမာနော နိသိန္နော''တိ။

တေမတ္တံ ဝိဒိတ္ဝာ တိ ယဒိဒံ အာယသ္မတော သာရိပုတ္တဿ မဟာပညတာဒိဟေတုဘူတံ သာဝကေသု အနညသာဓာရဏံ ကိလေသပ္ပဟာနံ အဂ္ဂဖလံ တ ဥပသမပရိယာယေန ဝုတ္တံ, တဿ ပစ္စဝေက္ခဏသင္ခာတံ အတ္ထံ သဗ္ဗာကာရတော ဝိဒိတ္ဝာ တဒနုဘာဝဒီပကံ **က္ရမံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ**။

တတ္ထ **ဥပသန္တသန္တစိတ္တဿ** တိ ဥပသန္တမေဝ ဟုတ္ဝာ သန္တံ စိတ္တံ ဧတဿာတိ ဥပသန္တသန္တစိတ္တော။ သမာပတ္တိယာ ဝိက္ခမ္ဘနေန ဟိ ဥပသန္တကိလေသတ္တာ ဥပသန္တစိတ္တံ န သဗ္ဗထာ ''ဥပသန္တသန္တ''န္တိ ဝုစ္စတိ တဿ ဥပသမဿ အနစ္စန္တိကဘာဝတော, န တထာ အဂ္ဂမဂ္ဂေန။ တေန ပန အစ္စန္တမေဝ ကိလေသာနံ သမုစ္ဆိန္နတ္တာ အရဟတော စိတ္တံ ပုန ကိလေသာနံ အနုပသမေတဗ္ဗတာယ သမထဝိပဿနာဟေဋ္ဌိမမဂ္ဂေဟိ ဥပသန္တကိလေသံ ဟုတ္ဝာ အစ္စန္တသန္တဘာဝတော ''ဥပသန္တသန္တ''န္တိ ဝုစ္စတိ။ တေန ဝုတ္တံ – ''ဥပသန္တမေဝ ဟုတ္ဝာ သန္တံ စိတ္တံ ဧတဿာတိ ဥပသန္တသန္တစိတ္တော''တိ။ **ဥပသန္တ** န္တိ တ ဥပသမော ဝုစ္စတိ, တသ္မာ ''ဥပသန္တသန္တစိတ္တဿာ''တိ အစ္စန္တူပသမေန သန္တစိတ္တဿာတိ အတ္ထော။

အထ တ သတိပိ သဗ္ဗေသံ ခီဏာသဝာနံ အနဝသေသကိလေသဝူပသမေ သာဝကဟာရမိဉာဏဿ ပန မတ္ထကပ္ပတ္တိဟေတုဘူတော သာဝကေသု အနညသာဓာရဏော သဝိသေသော ဓမ္မသေနာပတိနော ကိလေသဝူပသမောတိ ဒဿေတုံ သတ္ထာ ဥပသန္တသဒ္ဒေန ဝိသေသေတွာ အာဟ ''ဥပသန္တသန္တစိတ္တဿာ''တိ။

တတ္ရာယမတ္ထော – ဘုသံ ဒဠှံ တ သန္တံ ဥပသန္တံ, တေန ဥပသန္တေန ဥပသန္တမေဝ ဟုတ္ဝာ သန္တံ ဥပသန္တသန္တံ , တာဒိသံ စိတ္တံ ဧတဿာတိ သဗ္ဗံ ပုရိမသဒိသမေဝ။ တထာ ဟေသ ဘဂဝတာ – ''သာရိပုတ္တော, ဘိက္ခဝေ, မဟာပညော ပုထုပညော ဟာသပညော ဇဝနပညော တိက္ခပညော နိဗ္ဗေဓိကပညော''တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၃.၉၃) အနေကပရိယာယေန ဝဏ္ဏိတော ထောမိတော။ **နေတ္တိစ္ဆိန္နဿာ** တိ နေတ္တိ ဝုစ္စတိ ဘဝတဏှာ သံသာရဿ နယနတော, သာ နေတ္တိ ဆိန္နာ ဧတဿာတိ နေတ္တိစ္ဆိန္နော။ တဿ နေတ္တိစ္ဆိန္နဿ, ပဟီနတဏှဿာတိ အတ္ထော။ **မုတ္တော သော မာရဗန္ဓနာ** တိ သော ဧဝံဝိဓော ပရိက္ခီဏဘဝသံယောဇနော သဗ္ဗသ္မာ မာရဗန္ဓနတော မုတ္တော, န တဿ မာရဗန္ဓနမောစနာယ ကရဏီယံ အတ္ထိ, တသ္မာ ဓမ္မသေနာပတိ အတ္တနော ဥပသမံ ပစ္စဝေက္ခတီတိ။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝ။

ဒသမသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဋ္ဌိတာ စ မေဃိယဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ။

၅. သောဏဝဂ္ဂေါ

၁. ပိယတရသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၄၁. မဟာဝဂ္ဂဿ ပဌမေ **မလ္လိကာယ ဒေဝိယာ သဒ္ဓိန္တိ** မလ္လိကာယ နာမ အတ္တနော မဟေသိယာ သဟ။ **ဥပရိပါသာဒဝရဂတော**တိ ပါသာဒဝရဿ ဥပရိ ဂတော။ **ကောစညော အတ္တနာ ပိယတရော**တိ ကောစိ အညော အတ္တနာ ပိယာယိတဗ္ဗတရော။ **အတ္ထိ နု ခော တေ** တိ “ကိံ တေ အတ္ထီ”တိ ဒေဝိံ ပုစ္ဆတိ။

ကသ္မာ ပုစ္ဆတိ? အယဉှိ သာဝတ္ထိယံ ဒုဂ္ဂတမာလာကာရဿ ဓီတာ။ ဧကဒိဝသံ အာပဏတော ပူဝံ ဂဟေတွာ မာလာရာမံ ဂစ္ဆန္တီ “ခါဒိဿာမီ”တိ ဂစ္ဆန္တီ ပဋိပထေ ဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝုတံ ဘဂဝန္တံ ဘိက္ခာစာရံ ပဝိသန္တံ ဒိသွာ ပသန္နစိတ္တာ တံ ဘဂဝတော အဒါသိ။ သတ္ထာ တထာရူပေ ဌာနေ နိသီဒနာကာရံ ဒဿေသိ။ အာနန္ဒတ္ထေရော စီဝရံ ပညာပေတွာ အဒါသိ။ ဘဂဝါ တတ္ထ နိသီဒိတွာ တံ ပူဝံ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ မုခံ ဝိက္ခာလေတွာ သိတံ ပါတွာကာသိ။ ထေရော “ကော ဣမိဿာ, ဘန္တေ, ဒါနဿ ဝိပါကော ဘဝိဿတီ”တိ ပုစ္ဆိ။ “အဇ္ဇေသာ, အာနန္ဒ, တထာဂတဿ ပဌမံ ဘောဇနံ အဒါသိ, အဇ္ဇေဝ ကောသလရညော အဂ္ဂမဟေသီ ဘဝိဿတိ ပိယာ မနာပါ”တိ။ တံ ဒိဝသမေဝ စ ရာဇာ ကာသိကဂါမေ ဘာဂိနေယျေန သဒ္ဓိံ ယုဇ္ဈိတွာ ပရာဇိတော ပလာယိတွာ အာဂတော နဂရံ ပဝိသန္တော “ဗလကာယဿ အာဂမနံ အာဂမေဿာမီ”တိ တံ မာလာရာမံ ပါဝိသိ။ သာ ရာဇာနံ အာဂတံ ပဿိတွာ တဿ ဝတ္တမကာသိ။ ရာဇာ တဿာ ဝတ္တေ ပသီဒိတွာ ပိတရံ ပက္ကောသာပေတွာ မဟန္တံ ဣဿရိယံ ဒတွာ တံ အန္တေပုရံ ပဋိဟာရာပေတွာ အဂ္ဂမဟေသိဋ္ဌာနေ ဌပေသိ။ အထေကဒိဝသံ ရာဇာ စိန္တေသိ – “မယာ ဣမိဿာ မဟန္တံ ဣဿရိယံ ဒိန္နံ, ယံနူနာဟံ ဣမံ ပုစ္ဆေယျံ ‘ကော တေ ပိယော’တိ? သာ ‘တွံ မေ, မဟာရာဇ, ပိယော’တိ ဝတွာ, ပုန မံ ပုစ္ဆိဿတိ, အထဿာဟံ ‘မယှမ္ပိ တွံယေဝ ပိယာ’တိ ဝက္ခာမီ”တိ။ ဣတိ သော အညမညံ ဝိဿာသဇနနတ္ထံ သမ္မောဒနီယံ ကရောန္တော ပုစ္ဆိ။

ဒေဝီ ပန ပဏ္ဍိတာ ဗုဒ္ဓုပဋ္ဌာယိကာ သင်္ဃုပဋ္ဌာယိကာ “နာယံ ပဉှော ရညော မုခံ ဥလ္လောကေတွာ ကထေတဗ္ဗော”တိ စိန္တေတွာ ယထာဘူတမေဝ ဝဒန္တီ **“နတ္ထိ ခော မေ, မဟာရာဇ, ကောစညော အတ္တနာ ပိယတရော”**တိ အာဟ။ ဝတွာပိ အတ္တနာ ဗျာကတမတ္ထံ ဥပါယေန ရညော ပစ္စက္ခံ ကာတုကာမာ **“တုယှံ ပန, မဟာရာဇ, အတ္ထညော ကောစိ အတ္တနာ ပိယတရော”**တိ တမေဝ ရာဇာနံ ပုစ္ဆိ ယထာ ရညာ သယံ ပုဋ္ဌာ။ ရာဇာပိ တာယ သရသလက္ခဏေန ကထိတတ္တာ နိဝတ္တိတုံ အသက္ကောန္တော သယမ္ပိ သရသလက္ခဏေနေဝ ကထေန္တော တထေဝ ဗျာကာသိ ယထာ ဒေဝိယာ ဗျာကတံ။

ဗျာကရိတွာ စ မန္ဒဓာတုကတာယ ဧဝံ စိန္တေသိ – “အဟံ ရာဇာ ပထဝိဿရော မဟန္တံ ပထဝိမဏ္ဍလံ အဘိဝိဇိယ အဇ္ဈာဝသာမိ, မယှံ တာဝ ယုတ္တံ ‘အတ္တနာ ပိယတရံ အညံ န ပဿာမီ’တိ, အယံ ပန ဝသလီ ဟီနဇစ္စာ သမာနာ မယာ ဥစ္စေ ဌာနေ ဌပိတာ သာမိဘူတံ မံ န တထာ ပိယာယတိ, ‘အတ္တာဝ ပိယတရော’တိ မမ သမ္မုခါ ဝဒတိ, ယာဝ ကက္ခဠာ ဝတာယ”န္တိ အနတ္တမနော ဟုတွာ “နနု တေ တီဏိ ရတနာနိ ပိယတရာနီ”တိ စောဒေသိ။ ဒေဝီ ‘ရတနတ္တယမ္ပဟံ ဒေဝ အတ္တနော သဂ္ဂသုခံ မောက္ခသုခဉ္စ ပတ္ထယန္တီ သမ္ပိယာယာမိ, တသ္မာ အတ္တာဝ မေ ပိယတရော”တိ အာဟ။ သဗ္ဗော စာယံ လောကော အတ္တဒတ္ထမေဝ ပရံ ပိယာယတိ, ပုတ္တံ ပတ္ထေန္တောပိ “အယံ မံ ဇိဏ္ဏကာလေ ပေါသေဿတီ”တိ ပတ္ထေတိ, ဓီတရံ “မမ ကုလံ ဝဍ္ဎိဿတီ”တိ, ဘရိယံ “မယှံ ပါဒေ ပရိစရိဿတီ”တိ, အညေပိ ဉာတိမိတ္တဗန္ဓဝေ တံတံကိစ္စဝသေန, ဣတိ အတ္တဒတ္ထမေဝ သမ္ပဿန္တော လောကော ပရံ ပိယာယတီတိ။ အယဉှိ ဒေဝိယာ အဓိပ္ပာယော။

အထ ရာဇာ စိန္တေသိ – “အယံ မလ္လိကာ ကုသလာ ပဏ္ဍိတာ နိပုဏာ ‘အတ္တာဝ မေ ပိယတရော’တိ ဝဒတိ, မယှမ္ပိ အတ္တာဝ ပိယတရော ဟုတွာ ဥပဋ္ဌာတိ, ဟန္ဒာဟံ ဣမမတ္ထံ သတ္ထု အာရောစေဿာမိ, ယထာ စ မေ သတ္ထာ ဗျာကရိဿတိ, တထာ နံ ဓာရေဿာမီ”တိ။ ဧဝံ ပန စိန္တေတွာ သတ္ထု သန္တိကံ ဥပသင်္ကမိတွာ တမတ္ထံ အာရောစေသိ။ တေန ဝုတ္တံ – **“အထ ခော ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော။ပေ။ ပိယတရော”**တိ။

တေမတ္တံ ဝိဒိတ္ဝာ တိ တေံ ''လောကေ သဗ္ဗသတ္တာနံ အတ္တာဝ အတ္တနော ပိယတရော''တိ ရညာ ဝုတ္တမတ္ထံ သဗ္ဗသော ဇာနိတွာ တဒတ္ထပရိဒီပနံ **ဣမံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ**။

တတ္ထ **သဗ္ဗာ ဒိသာ အနုပရိဂမ္မ စေတသာ** တိ သဗ္ဗာ အနဝသေသာ ဒသပိ ဒိသာ ပရိယေသနဝသေန စိတ္တေန အနုဂန္တွာ။ **နေဝဇ္ဈဂါ ပိယတရမတ္တနာ ကွစိ** တိ အတ္တနာ အတိသယေန ပိယံ အညံ ကောစိ ပုရိသော သဗ္ဗုဿာဟေန ပရိယေသန္တော ကွစိ ကတ္ထစိ သဗ္ဗဒိသာသု နေဝ အဓိဂစ္ဆေယျ န ပဿေယျ။ **ဧဝံ ပိယော ပုထု အတ္တာ ပရေသံ** တိ ဧဝံ ကဿစိ အတ္တနာ ပိယတရဿ အနုပလဗ္ဘနဝသေန ပုထု ဝိသုံ ဝိသုံ တေသံ တေသံ သတ္တာနံ အတ္တာဝ ပိယော။ **တသ္မာ န ဟိံသေ ပရမတ္တကာမော** တိ ယသ္မာ ဧဝံ သဗ္ဗောပိ သတ္တော အတ္တာနံ ပိယာယတိ အတ္တနော သုခကာမော ဒုက္ခပ္ပဋိကူလော, တသ္မာ အတ္တကာမော အတ္တနော ဟိတသုခံ ဣစ္ဆန္တော ပရံ သတ္တံ အန္တမသော ကုန္ထကိပိလ္လိကံ ဥပာဒာယ န ဟိံသေ န ဟနေယျ န ပာဏိလေဍ္ဍုဒဏ္ဍာဒီဟိပိ ဝိဟေဌေယျ။ ပရဿ ဟိ အတ္တနာ ကတေ ဒုက္ခေ တံ တတော သင်္ကမန္တံ ဝိယ ကာလန္တရေ အတ္တနိ သန္ဒိဿတိ။ အယညှိ ကမ္မာနံ ဓမ္မတာတိ။

ပဌမသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. အပ္ပာယုကသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၄၂. ဒုတိယေ **အစ္ဆရိယံ, ဘန္တေ** တိ ဣဒမ္ပိ မေဃိယသုတ္တေ ဝိယ ဂရဟဏစ္ဆရိယဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ယာဝ အပ္ပာယုကာ**တိ ယတ္တကံ ပရိတ္တာယုကာ, အတိဣတ္တရဇီဝိတာတိ အတ္ထော။ **သတ္တာဟဇာတေ** တိ သတ္တာဟေန ဇာတေ သတ္တာဟဇာတေ။ တသ္မိံ သတ္တာဟဇာတေ, ဇာတဿ သတ္တမေ အဟနီတိ အတ္ထော။ **တုသိတံ ကာယံ ဥပပဇ္ဇီ**တိ တုသိတံ ဒေဝနိကာယံ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏဝသေန ဥပပဇ္ဇိ။

ကေဒိဝသံ ကိရ ထေရော ပစ္ဆာဘတ္တံ ဒိဝဋ္ဌာနေ နိသိန္နော လက္ခဏာနုဗျဉ္ဇနပ္ပဋိမဏ္ဍိတံ သောဘဂ္ဂပ္ပတ္တံ ဒဿနာနုတ္တရိယဘူတံ ဘဂဝတော ရူပကာယသိရိံ မနသိ ကရိတွာ, ''အဟော ဗုဒ္ဓာနံ ရူပကာယသမ္ပတ္တိ ဒဿနီယာ သမန္တပာသာဒိကာ မနောဟရာ''တိ ဥဋ္ဌာရံ ပီတိသောမနဿံ ပဋိသံဝေဒေန္တော ဧဝံ စိန္တေသိ – ''ဝိဇာတမာတုယာ နာမ ဝိရူပေပိ ပုတ္တော သုရူပေ ဝိယ မနာပေ ဟောတိ, သစေ ပန ဗုဒ္ဓာနံ မာတာ မဟာမာယာ ဒေဝီ ဓရေယျ, ကီဒိသံ နု ခော တဿာ ဘဂဝတော ရူပဒဿနေ ပီတိသောမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ, မဟာဇာနိ ခော မယှံ မဟာမာတု ဒေဝိယာ, ယာ သတ္တာဟဇာတေ ဘဂဝတိ ကာလကတာ''တိ။ ဧဝံ ပန စိန္တေတွာ ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ အတ္တနော ပရိဝိတက္ကိတံ အာရောစေန္တော တဿာ ကာလကိရိယံ ဂရဟန္တော **''အစ္ဆရိယံ, ဘန္တေ''** တိအာဒိမာဟ။

ကေစိ ပနာဟု – ''မဟာပဇာပတိ ဂေါတမီ ဘဂဝန္တံ မဟတာ အာယာသေန ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစိတွာပိ ပဋိက္ခိတ္တာ, မယာ ပန ဥပာယေန ယာစိတော ဘဂဝါ အဋ္ဌဂရုဓမ္မပ္ပဋိဂ္ဂဟဏဝသေန တဿာ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ဥပသမ္ပဒဉ္စ အနုဇာနိ, သာ တေ ဓမ္မေ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ လဒ္ဓပဗ္ဗဇ္ဇူပသမ္ပဒာ ဘဂဝတော ဒုတိယံ ပရိသံ ဥပ္ပာဒေတွာ စတုပ္ပာယ ပရိသာယ ပစ္စယော အဟောသိ။ သစေ ပန ဘဂဝတော ဇနေတ္တိ မဟာမာယာ ဒေဝီ ဓရေယျ, ဧဝမေတာ စုဘောပိ ခတ္တိယဘဂိနိယော ဂေါတော ဟုတွာ ဣမံ သာသနံ သောဘေယျုံ, ဘဂဝတ စ မာတရိ ဗဟုမာနေန မာတုကမဿ သာသနေ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ဥပသမ္ပဒဉ္စ သုခေနေဝ အနုဇာနေယျ, အပ္ပာယုကတာယ ပနဿာ ကသိရေန နိပ္ဖန္နမိဒန္တိ ဣမိနာ အဓိပ္ပာယေန ထေရော ဘဂဝတော သန္တိကေ **'အစ္ဆရိယံ, ဘန္တေ'** တိအာဒိမာဟာ''တိ။ တံ အကာရဏံ။ ဘဂဝတ ဟိ မာတုယာ တ အညဿ တ မာတုကမဿ အတ္တနော သာသနေ ပဗ္ဗဇ္ဇံ အနုဇာနန္တော ဂရုကံယေဝ ကတွာ အနုဇာနာတိ, န လဟုကံ စိရဋ္ဌိတိကာမတာယာတိ။

အပရေ ပနာဟု – ''ဒသဗလစတုဝေသာရဇ္ဇာဒိကေ အနညသာဓာရဏေ အနန္တာပရိမာဏေ ဗုဒ္ဓဂုဏေ ထေရော မနသိ ကရိတွာ ယာ ဧဝံ မဟာနုဘာဝံ နာမ လောကေ အဂ္ဂပုဂ္ဂလံ သတ္ထာရံ ကုစ္ဆိနာ ဒသ မာသေ ပရိဟရိ, သာ ဗုဒ္ဓမာတာ ကသ္မာ သစိ ပရိစာရိကာ ဘဝိဿတီတိ အယုတ္တမိဒံ။ ကသ္မာ? သတ္ထု ဂုဏာနုစ္ဆဝိကမေဝေတံ, ယဒိဒံ သတ္တာဟဇာတေ ဘဂဝတိ ဇနေတ္တိ ကာလံ ကရောတိ, ကာလကတာ စ တုသိတေသု ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ အစ္ဆရိယဗ္ဘုတစိတ္တဇာတော ဟုတွာ တံ အတ္တနော ဝိတက္ကုပ္ပာဒနံ ဘဂဝတော အာရောစေန္တော **'အစ္ဆရိယံ, ဘန္တေ'** တိအာဒိဝစနံ အဝေစာ''တိ။

သတ္တာ ပန ယသ္မာ သတ္တာဟဇာတေသု ဗောဓိသတ္တေသု ဗောဓိသတ္တမာတု ကာလကိရိယာ ဓမ္မတာ သိဒ္ဓါ, တသ္မာ တံ ဓမ္မတံ ပရိဒီပေန္တော **“ဝေမေတံ, အာနန္ဒာ”**တိအာဒိမာဟ။ သာ ပနာယံ ဓမ္မတာ ယသ္မာ ယထာ သဗ္ဗေ ဗောဓိသတ္တာ ဟရမိယော ပူရေတွာ တုသိတပုရေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ တတ္ထ ယာဝတာယုကံ ဌတွာ အာယုပရိယောသာနေ ဒသသဟဿစက္ကဝာဠဒေဝတာဟိ သန္နိပတိတွာ အဘိသမ္ဘောဓိ ပတ္တုံ မနုဿလောကေ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏာယ အဇ္ဈေသိတာ ကာလဒီပဒေသကုလာနိ ဝိယ ဇနေတ္တိယာ အာယုပရိမာဏမ္ပိ ဩလောကေတွာ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှာတိ, အယမ္ပိ ဘဂဝတာ ဗောဓိသတ္တဘူတော တထေဝ တုသိတပုရေ ဌိတော ပဉ္စ မဟာဝိလောကနာနိ ဝိလောကေန္တော သတ္တဒိဝသာဓိကဒသမာသပရိမာဏံ မာတုယာ အာယုပရိမာဏံ ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ “အယံ မမ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏဿ ကာလော, ဣဒါနိ ဥပ္ပဇ္ဇိတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ ဉတွာဝ ပဋိသန္ဓိံ အဂ္ဂဟေသိ, တသ္မာ သဗ္ဗဗောဓိသတ္တာနံ အာစိဏ္ဏသမာစိဏ္ဏဝသေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တေနာဟ ဘဂဝတ – **“အပ္ပာယုကာ ဟိ, အာနန္ဒ, ဗောဓိသတ္တမာတရော ဟောန္တိ”** တိအာဒိ။

တတ္ထ **ကာလံ ကရောန္တိ** တိ ယထာဝုတ္တအာယုပရိက္ခယေနေဝ ကာလံ ကရောန္တိ, န ဝိဇာတပစ္စယာ။ စရိမတ္တဘာဝေဟိ ဗောဓိသတ္တေဟိ ဝသိတဋ္ဌာနံ စေတိယဃရသဒိသံ ဟောတိ, န အညေသံ ပရိဘောဂရဟံ, န စ သက္ကာ ဗောဓိသတ္တမာတရံ အပနေတွာ အညံ အဂ္ဂမဟေသိဋ္ဌာနေ ဌပေတုန္တိ တတ္တကံ ဧဝ ဗောဓိသတ္တမာတု အာယုပ္ပမာဏံ ဟောတိ, တသ္မာ တဒါ ကာလံ ကရောန္တိ။ ကတမေဝ ဟိ အတ္ထံ သန္ဓာယ မဟာဗောဓိသတ္တာ ပဉ္စမံ မဟာဝိလောကနံ ကရောန္တိ။

ကတရသ္မိံ ပန ဝယေ ကာလံ ကရောန္တီတိ? မဇ္ဈိမဝယေ။ ပဌမဝယသ္မိဉ္ဟိ သတ္တာနံ အတ္တဘာဝေ ဆန္ဒရာဂေ ဗလဝ ဟောတိ, တေန တဒါ သဉ္ဇာတဂဗ္ဘာ ဣတ္ထိယော ယေဘုယ္ယေန ဂဗ္ဘံ အနုရက္ခိတုံ န သက္ကောန္တိ။ ဂဏှာ ဟေယ္ယုံ စေ, ဂဗ္ဘော ဗဟွာဗာဓော ဟောတိ။ မဇ္ဈိမဝယဿ ပန ဒွေ ကောဋ္ဌာသေ အတိက္ကမိတွာ တတိယကောဋ္ဌာသေ ဝတ္ထု ဝိသဒံ ဟောတိ, ဝိသဒေ ဝတ္ထုမှိ နိဗ္ဗတ္တအရကာ အရောဂါ ဟောန္တိ, တသ္မာ ဗောဓိသတ္တမာတရော ပဌမဝယေ သမ္ပတ္တိံ အနုဘဝိတွာ မဇ္ဈိမဝယဿ တတိယကောဋ္ဌာသေ ဝိဇာယိတွာ ကာလံ ကရောန္တီတိ။

တေမတ္တံ ဝိဒိတွာ တိ တေံ ဗောဓိသတ္တမာတု အညေသဉ္စ သဗ္ဗသတ္တာနံ အတ္တဘာဝေ အာယုဿ မရဏပရိယောသာနတံ ဝိဒိတွာ တဒတ္ထဝိဘာဝနမုခေန အနဝဇ္ဇပ္ပဋိပတ္တိယံ ဉဿာဟဒီပကံ **ဣမံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ**။

တတ္ထ **ယေ ကေစီ**တိ အနိယမနိဒ္ဒေသော။ **ဘူတာ**တိ နိဗ္ဗတ္တာ။ **ဘဝိဿန္တိ** တိ အနာဂတေ နိဗ္ဗတ္တိဿန္တိ။ **တ**သဒ္ဒေ ဝိကပ္ပတ္ထေ, **အပိ**သဒ္ဒေ သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော။ တေန နိဗ္ဗတ္တမာနေပိ သင်္ဂဏှာတိ။ ဇတ္တာဝ တာ အတီတာဒိဝသေန တိယဒ္ဓပရိယာပန္နေ သတ္တေ အနဝသေသတော ပရိယာဒိယတိ။ အပိစ ဂဗ္ဘသေယ္ယကသတ္တာ ဂဗ္ဘတော နိက္ခန္တကာလတော ပဋ္ဌာယ ဘူတာ နာမ, တတော ပုဗ္ဗေ ဘဝိဿန္တိ နာမ။ သံသေဒဇူပပာတိကာ ပဋိသန္ဓိစိတ္တတော ပရတော ဘူတာ နာမ, တတော ပုဗ္ဗေ ဥပ္ပဇ္ဇိတဗ္ဗဘဝဝသေန ဘဝိဿန္တိ နာမ။ သဗ္ဗေပိ တ ပစ္စုပ္ပန္နဘဝဝသေန ဘူတာ နာမ, အာယတိံ ပုနဗ္ဘဝဝသေန ဘဝိဿန္တိ နာမ။ ခီဏာသဝ ဘူတာ နာမ။ တေ ဟိ ဘူတာ ဧဝ, န ပုန ဘဝိဿန္တီတိ, တဒညေ ဘဝိဿန္တိ နာမ။

သဗ္ဗေ ဂမိဿန္တိ ပဟာယ ဒေဟ န္တိ သဗ္ဗေ ယထာဝုတ္တဘေဒါ သဗ္ဗဘဝယောနိဂတိဝိညာဏဋ္ဌိတိသတ္တာဝါသာဒိဝသေန အနေကဘေဒဘိန္နာ သတ္တာ ဒေဟံ အတ္တနော သရီရံ ပဟာယ နိက္ခိပိတွာ ပရလောကံ ဂမိဿန္တိ, အသေက္ခာ ပန နိဗ္ဗာနံ။ ဇတ္တ ကောစိ အစဝနဓမ္မော နာမ နတ္ထီတိ ဒဿေတိ။ **တံ သဗ္ဗဇာနိံ ကုသလော ဝိဒိတွာ**တိ တဒေတံ သဗ္ဗဿ သတ္တဿ ဇာနိံ ဟာနိံ မရဏံ, သဗ္ဗဿ တ သတ္တဿ ဇာနိံ ဝိနာသံ ပဘင်္ဂုတံ ကုသလော ပဏ္ဍိတဇာတိကော မရဏာနုဿတိဝသေန အနိစ္စတာမနသိကာရဝသေန တ ဇာနိတွာ။ **အာတာပိယော ဗြဟ္မစရိယံ စရေယျာ**တိ ဝိပဿနာယ ကမ္မံ ကရောန္တော အာတာပိယသင်္ခါတေန ဝီရိယေန သမန္နာဂတတ္တာ အာတာပိယော စတုဗ္ဗိဓသမ္မပ္ပဓာနဝသေန အာရဒ္ဓဝီရိယော အနဝသေသမရဏသမတိက္ကမနူပာယံ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယံ စရေယျ, ပဋိပဇ္ဇေယျာတိ အတ္ထော။

ဒုတိယသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. သုပ္ပဗုဒ္ဓကုဋ္ဌိသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၄၃. တတိယေ **ရာဇဂဟေ သုပ္ပဗုဒ္ဓေါ နာမ ကုဋ္ဌီ အဟောသီ** တိ သုပ္ပဗုဒ္ဓနာမကော ဧကော ပုရိသော ရာဇဂဟေ အဟောသိ။ သော စ ကုဋ္ဌီ ကုဋ္ဌရောဂေန ဗာဠ္ဟပဝိဒ္ဓသိတဂတ္တော။ **မနုဿဒလိဒ္ဒေါ** တိ ယတ္တကာ ရာဇဂဟေ မနုဿာ တေသု သဗ္ဗဒုဂ္ဂတော။ သော ဟိ သင်္ကာရကူဋဝတိအာဒီသု မနုဿေဟိ ဆဍ္ဍိတပိလောတိကခဏ္ဍာနိ သိဗ္ဗိတွာ ပရိဒဟတိ, ကပာလံ ဂဟေတွာ ဃရာ ဃရံ ဂန္တွာ လဒ္ဓအာစာမဥစ္ဆိဋ္ဌဘတ္တာနိ နိဿာယ ဇီဝတိ, တမ္ပိ ပုဗ္ဗေ ကတကမ္မပစ္စယာ န ယာဝဒတ္ထံ လဘတိ။ တေန ဝုတ္တံ "မနုဿဒလိဒ္ဒေါ"တိ။ **မနုဿကပဏော** တိ မနုဿေသု ပရမကပဏတံ ပတ္တော။ **မနုဿဝရာကော** တိ မနုဿာနံ ဟီဠိတပရိဘူတတာယ အတိဝိယ ဒီနော။ **မဟတိယာ ပရိသာယ** တိ မဟတိယာ ဘိက္ခုပရိသာယ စေဝ ဥပာသကပရိသာယ စ။

ကေဒိဝသံ ကိရ ဘဂဝါ မဟာဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝုတော ရာဇဂဟံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသိတွာ ဘိက္ခူနံ သုလဘပိဏ္ဍပါတံ ကတွာ ပစ္ဆာဘတ္တံ ပိဏ္ဍပါတပဋိက္ကန္တော ကတိပယဘိက္ခုပရိဝုတော နိက္ခန္တော ယေဟိ အနံ ဒိန္နံ, တေသံ ဥပာသကာနံ အဝသေသဘိက္ခူနဉ္စ အာဂမနံ အာဂမယမာနော အန္တောနဂရေယေဝ အညတရသ္မိံ ရမဏီယေ ပဒေသေ အဋ္ဌာသိ။ တာဝဒေဝ ဘိက္ခူ တတော တတော အာဂန္တွာ ဘဂဝန္တံ ပရိဝါရေသုံ, ဥပာသကာပိ "အနုမောဒနံ သုတွာ ဝန္ဒိတွာ နိဝတ္တိဿာမာ"တိ ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိံသု, မဟာသန္နိပါတော အဟောသိ။ ဘဂဝါ နိသီဒနာကာရံ ဒဿေသိ။ တာဝဒေဝ ဗုဒ္ဓါရဟံ အာသနံ ပညာပေသုံ။ အထ ဘဂဝါ အသီတိအနုဗျဉ္ဇနပ္ပဋိမဏ္ဍိတေဟိ ဒွတ္တိံသမဟာပုရိသလက္ခဏေဟိ ဝိရောစမာနာယ ဗျာမပ္ပဘာပရိက္ခေပသမုဇ္ဇလာယ နီလပီတလောဟိတောဒာတမဉ္ဇေဋ္ဌပဘဿရာနံ ဝသေန ဆဗ္ဗဏ္ဏဗုဒ္ဓရံသိယော ဝိဿဇ္ဇေန္တိယာ အနုပမာယ ရူပကာယသိရိယာ သကလမေဝ တံ ပဒေသံ ဩဘာသေန္တော တာရာဂဏပရိဝုတော ဝိယ ပုဏ္ဏစန္ဒော ဘိက္ခုဂဏပရိဝုတော ပညတ္တဝရဗုဒ္ဓါသနေ နိသီဒိတွာ မနောသိလာတလေ ကေသရသီဟော ဝိယ သီဟနာဒံ နဒန္တော ကရဝီကရုတမဉ္ဇုနာ ဗြဟ္မဿရေန ဓမ္မံ ဒေသေတိ။

ဘိက္ခူပိ ခော အပ္ပိစ္ဆာ သန္တုဋ္ဌာ ပဝိဝိတ္တာ အသံသဋ္ဌာ အာရဒ္ဓဝီရိယာ ပဟိတတ္တာ စောဒကာ ပာပဂရဟိနော ဝတ္တာရော ဝစနက္ခမာ သီလသမ္ပန္နာ သမာဓိသမ္ပန္နာ ပညာသမ္ပန္နာ ဝိမုတ္တိသမ္ပန္နာ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနသမ္ပန္နာ မေဃဝဏ္ဏံ ပံသုကူလစီဝရံ ဟရုပိတွာ သုဝမ္မိတာ ဝိယ ဂန္ဓဟတ္ထိနော ဘဂဝန္တံ ပရိဝါရေတွာ ဩဟိတသောတာ ဓမ္မံ သုဏန္တိ။ ဥပာသကာပိ သုဒ္ဓဝတ္ထနိဝတ္ထာ သုဒ္ဓုတ္တရာသင်္ဂါ ပုဗ္ဗဏှသမယံ မဟာဒာနာနိ ပဝတ္တေတွာ ဂန္ဓမာလာဒီဟိ ဘဂဝန္တံ ပူဇေတွာ ဝန္ဒိတွာ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ နိပစ္စကာရံ ဒဿေတွာ ဘဂဝန္တံ ဘိက္ခုသင်္ဃဉ္စ ပရိဝါရေတွာ သံယတဟတ္ထပါဒါ ဩဟိတသောတာ သက္ကစ္စံ ဓမ္မံ သုဏန္တိ။ တေန ဝုတ္တံ – **"တေန ခော ပန သမယေန ဘဂဝါ မဟတိယာ ပရိသာယ ပရိဝုတော ဓမ္မံ ဒေသေန္တော နိသိန္နော ဟောတီ"**တိ။

သုပ္ပဗုဒ္ဓေါ ပန ဇိဃစ္ဆာဒုဗ္ဗလျပရေတော ဃာသပရိယေသနံ စရမာနော အန္တရဝီထိံ ဩတိဏ္ဏော ဒူရတောဝ တံ မဟာဇနသန္နိပါတံ ဒိသွာ, "ကိံ နု ခော အယံ မဟာဇနကာယော သန္နိပတိတော, အဒ္ဓါ ဧတ္ထ ဘောဇနံ ဒီယတိ မညေ, အပ္ပေဝ နာမေတ္ထ ဂတေန ကိဉ္စိ ခါဒနီယံ ဝါ ဘောဇနီယံ ဝါ လဒ္ဓုံ သက္ကာ"တိ သဉ္ဇာတာဘိလာသော တတ္ထ ဂန္တွာ အဒ္ဒသ ဘဂဝန္တံ ဟာသာဒိကံ ဒဿနီယံ ပသာဒနီယံ ဥတ္တမဒမထသမထမနုပ္ပတ္တံ ဒန္တံ ဂုတ္တံ သန္တိန္ဒြိယံ သုသမာဟိတံ တာယ ပရိသာယ ပရိဝုတံ ဓမ္မံ ဒေသေန္တံ, ဒိသွာန ပုရိမဇာတိသမ္ဘူတာယ ပရိပက္ကာယ ဥပနိဿယသမ္ပတ္တိယာ စောဒိယမာနော "ယံနူနာဟမ္ပိ ဓမ္မံ သုဏေယျ"န္တိ ပရိသပရိယန္တေ နိသီဒိ။ တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ – **"အဒ္ဒသာ ခော သုပ္ပဗုဒ္ဓေါ ကုဋ္ဌီ။ပေ။ တတ္ထေဝ ဧကမန္တံ နိသီဒိ 'အဟမ္ပိ ဓမ္မံ သောဿာမီ'"** တိ။

သဗ္ဗာဝန္တံ န္တိ သဗ္ဗာဝတိံ ဟီနာဒိသဗ္ဗပုဂ္ဂလဝတိံ, တတ္ထ ကိဉ္စိပိ အနဝသေသေတွာတိ အတ္ထော။ "သဗ္ဗဝန္တ"န္တိပိ ပဌန္တိ။ **စေတသာ**တိ ဗုဒ္ဓစက္ခုသမ္ပယုတ္တစိတ္တေန။ စိတ္တသီသေန ဟိ ဉာဏံ နိဒ္ဒိဋ္ဌံ, တသ္မာ အာသယာနုသယဉာဏေန ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တဉာဏေန စာတိ အတ္ထော။ **စေတော ပရိစ္စ မနသာကာသီ** တိ တဿာ ပရိသာယ စိတ္တံ ပစ္စေကံ ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ မနသိ အကာသိ တေ တေ လောကေသိ။ **ဘဗ္ဗော ဓမ္မံ ဝိညာတု** န္တိ မဂ္ဂဖလဓမ္မံ အဓိဂန္တုံ သမတ္ထော, ဥပနိဿယသမ္ပန္နောတိ အတ္ထော။ **တေဒဟောသီ**တိ အယံ သုပ္ပဗုဒ္ဓေါ ကိဉ္စာပိ တဂရသိခိမ္ဟိ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ အပရဇ္ဈိတွာ ဤဒိသော ဇာတော, မဂ္ဂဖလူပနိဿယော ပနဿ ပံသုပဋိစ္ဆန္နသုဝဏ္ဏနိက္ခံ ဝိယ အန္တော ဟဒယေယေဝ ဝိဇ္ဇောတတိ, တသ္မာ သုဝိညာပိယောတိ ဣဒံ အဟောသိ။ တေနာဟ – **"အယံ ခော ဣဓ ဘဗ္ဗော ဓမ္မံ ဝိညာတု"**န္တိ။

အနုပုဗ္ဗိ ကထ န္တိ အနာနုန္တ္တရံ သီလံ, သီလာနန္တ္တရံ သဂ္ဂံ, သဂ္ဂါနန္တ္တရံ မဂ္ဂန္တိ ဧဝံ အနုပဋိပာဋိကထံ။ ဘဂဝတ ဟိ ပဌမံ ဟေတုနာ သဒ္ဓိံ အဿာဒံ ဒဿေတွာ တတော သတ္တေ ဝိဝေစေတုံ နာနာနယေဟိ အာဒီနဝံ ပကာသေတွာ အာဒီနဝသဝနေန သံဝိဂ္ဂဟဒယာနံ နေက္ခမ္မဂုဏဝိဘာဝနမုခေန စ ဝိဝဋ္ဋံ ဒဿေတိ။

အနုကထ န္တိ ဣဒံ နာမ သုခာနံ နိဒါနံ, သမ္ပတ္တီနံ မူလံ, ဘောဂါနံ ပတိဋ္ဌာ, ဝိသမဂတဿ တာဏံ လေဏံ ဂတိ ပ ရာယဏံ, ဣဓလောကပရလောကေသု အနုသဒိသော အဝဿယော ပတိဋ္ဌာ အာလမ္ဗနံ တာဏံ လေဏံ ဂတိ ပရာယဏံ နတ္ထိ။ ဣဒဉှိ အဝဿယဋ္ဌေန ရတနမယသီဟာသနသဒိသံ, ပတိဋ္ဌာနဋ္ဌေန မဟာပထဝိသဒိသံ , အာလမ္ဗနဋ္ဌေန အာ လမ္ဗနရဇ္ဇုသဒိသံ, ဒုက္ခနိတ္ထရဏဋ္ဌေန နာဝါသဒိသံ, သမဿာသနဋ္ဌေန သင်္ဂါမသူရော, ဘယပရိတ္တာဏဋ္ဌေန သုပရိခါပရိက္ခိတ္တနဂရံ, မစ္ဆေရမလာဒီဟိ အနုပလိတ္တဋ္ဌေန ပဒုမံ, တေသံ နိဒဟနဋ္ဌေန ဇာတဝေဒေါ, ဒုရာသဒဋ္ဌေ န အာသီဝိသော, အသန္တာသဋ္ဌေန သီဟော, ဗလဝန္တဋ္ဌေန ဟတ္ထီ, အဘိမင်္ဂလသမ္မတဋ္ဌေန သေတဥသဘော, ခေမ န္တဘူမိသမ္ပာပနဋ္ဌေန ဝလာဟကော အဿရာဇာ။ အနဉှိ လောကေ ရဇ္ဇသိရိံ ဒေတိ, စက္ကဝတ္တိသမ္ပတ္တိံ သ က္ကသမ္ပတ္တိံ မာရသမ္ပတ္တိံ ဗြဟ္မသမ္ပတ္တိံ သာဝကပာရမီဉာဏံ ပစ္စေကဗောဓိဉာဏံ သမ္မာသမ္ဗောဓိဉာဏံ ဒေ တီတိ ဧဝမာဒိအနုဂုဏပ္ပဋိသံယုတ္တကထံ။

ယသ္မာ ပန အနံ ဒေန္တော သီလံ သမာဒာတုံ သက္ကောတိ, တသ္မာ အနုကထာနန္တ္တရံ သီလကထံ ကထေသိ။ **သီလ ကထ** န္တိ သီလံ နာမေတံ သတ္တာနံ အဝဿယော ပတိဋ္ဌာ အာလမ္ဗနံ တာဏံ လေဏံ ဂတိ ပရာယဏံ။ ဣဓလောကပရ လောကသမ္ပတ္တီနဉှိ သီလသဒိသော အဝဿယော ပတိဋ္ဌာ အာလမ္ဗနံ တာဏံ လေဏံ ဂတိ ပရာယဏံ နတ္ထိ, သီလာ လင်္ကာရသဒိသော အလင်္ကာရော, သီလပုပ္ဖသဒိသံ ပုပ္ဖံ, သီလဂန္ဓသဒိသော ဂန္ဓော နတ္ထိ, သီလာလင်္ကာရေန ဟိ အလင် ကတံ သီလကုသုမပိဠန္ဓိတံ သီလဂန္ဓာနုလိတ္တံ သဒေဝကော လောကော ဩလောကေန္တော တိတ္တိံ န ဂစ္ဆတီတိ ဧဝ မာဒီဟိ သီလဂုဏပ္ပဋိသံယုတ္တကထံ။

ဣဒံ ပန သီလံ နိဿာယ အယံ သဂ္ဂေါ လဗ္ဘတီတိ ဒဿေတုံ သီလာနန္တ္တရံ သဂ္ဂကထံ ကထေသိ။ **သဂ္ဂကထ** န္တိ သဂ္ဂေါ နာမ ဣဋ္ဌော ကန္တော မနာပော, နိစ္စမေတ္ထ ကီဠာ နိစ္စသမ္ပတ္တိယော လဗ္ဘန္တိ, စာတုမဟာရာဇိကာ ဒေဝ နဝုတိဝဿသတသဟဿာနိ ဒိဗ္ဗသုခံ ဒိဗ္ဗသမ္ပတ္တိံ ပဋိလဘန္တိ, တာဝတိံသာ တိဿော ဝဿကောဋိယော သဋ္ဌိ စ ဝဿသတသဟဿာနီတိ ဧဝမာဒိသဂ္ဂဂုဏပ္ပဋိသံယုတ္တကထံ။ သဂ္ဂသမ္ပတ္တိံ ကထေန္တာနဉှိ ဗုဒ္ဓာနံ မုခံ န ပ္ပဟောတိ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ "အနေကပရိယာယေန ခော အဟံ, ဘိက္ခဝေ, သဂ္ဂကထံ ကထေယျ"န္တိအာဒိ။

ဧဝံ ဟေတုနာ သဒ္ဓိံ သဂ္ဂကထာယ ပလောဘေတွာ ပုန ဟတ္ထိံ အလင်္ကရိတွာ တဿ သောဏ္ဍံ ဆိန္ဒန္တော ဝိယ "အယမ္ပိ သဂ္ဂေါ အနိစ္စော အဓုဝေါ, န တတ္ထ ဆန္ဒရာဂေါ ကာတဗ္ဗော"တိ ဒဿနတ္ထံ "အပ္ပဿာဒာ ကာ မာ ဗဟုဒုက္ခာ ဗဟုပာယာသာ, အာဒီနဝေါ ဧတ္ထ ဘိယျော"တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၁.၁၇၇; ၂.၄၂) နယေန ကာမာနံ အာဒီနဝံ ဩကာရံ သံကိလေသံ ကထေသိ။ တတ္ထ **အာဒီနဝ** န္တိ ဒေါသံ။ **ဩကာရ** န္တိ လာမကသဘာဝံ, အသေဋ္ဌေဟိ သေဝိတဗ္ဗံ သေဋ္ဌေဟိ န သေဝိတဗ္ဗံ နိဟီနသဘာဝန္တိ အတ္ထော။ **သံကိလေသ** န္တိ တေဟိ သတ္တာနံ သံသာရေ သံကိလိဿနံ။ တေနာဟ – "ကိလိဿန္တိ ဝတ ဘော သတ္တာ"တိ (မ. နိ. ၂.၃၅၁)။

ဧဝံ ကာမာဒီနဝေန တဇ္ဇေတွာ **နေက္ခမ္မေ အာနိသံသံ ပကာသေသိ** ပဗ္ဗဇ္ဇာယ ဈာနာဒီသု စ ဂုဏံ ဒီပေသိ ဝဏ္ဏေ သိ။ **ကလ္လစိတ္တ** န္တိအာဒီသု **ကလ္လစိတ္တ** န္တိ ကမ္မနိယစိတ္တံ, ဟေဋ္ဌာ ပဝတ္တိတဒေသနာယ အဿဒ္ဓိယာဒီနံ စိတ္တဒေါသာနံ ဝိဂတတ္တာ ဥပရိဒေသနာယ ဘာဇနဘာဝူပဂမနေန ကမ္မနိယစိတ္တံ, ကမ္မက္ခမစိတ္တန္တိ အတ္ထော။ ဒိဋ္ဌိမာနာဒိသံကိလေသဝိဂမေန **မုဒုစိတ္တံ** ။ ကာမစ္ဆန္ဒာဒိဝိဂမေန **ဝိနီဝရဏစိတ္တံ** ။ သမ္မာပဋိပတ္တိယံ ဥဠာရပီတိပာမော ဇ္ဇယောဂေန **ဥဒဂ္ဂစိတ္တံ** ။ တတ္ထ သဒ္ဓါသမ္ပတ္တိယာ **ပသန္နစိတ္တံ,** ယဒါ ဘဂဝါ အညာသီတိ သမ္ဗန္ဓော။

အထ ဝါ **ကလ္လစိတ္တ** န္တိ ကာမစ္ဆန္ဒဝိဂမေန အရောဂစိတ္တံ။ **မုဒုစိတ္တ** န္တိ ဗျာပာဒဝိဂမေန မေတ္တာဝသေန အကထိနစိတ္တံ။ **ဝိနီဝရဏစိတ္တ** န္တိ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စဝိဂမေန အဝိက္ခိပနတော န ပိဟိတစိတ္တံ။ **ဥဒဂ္ဂစိတ္တ** န္တိ ထိနမိဒ္ဓဝိ ဂမေန သမ္ပဂ္ဂဟဝသေန အလီနစိတ္တံ။ **ပသန္နစိတ္တ** န္တိ ဝိစိကိစ္ဆာဝိဂမေန သမ္မာပဋိပတ္တိယာ အဓိမုတ္တစိတ္တံ။

အထာတိ ပဋ္ဌာ။ **သာမုက္ကံသိကာ** တိ သာမံ ဥက္ကံသိကာ အတ္တနာဝ ဥဒ္ဓရိတ္ဝာ ဂဟိတာ, သယမ္ဘုဉာဏေန သာမံ ဒိဋ္ဌာ, အညေသံ အသာဓာရဏာတိ အတ္ထော။ ကာ စ ပန သာတိ? အရိယသစ္စဒေသနာ။ တေနေတဟ – **"ဒုက္ခံ သမုဒယံ နိရောဓံ မဂ္ဂ"**န္တိ။ ဣဒဥ္ဟိ သစ္စာနံ သရူပဒဿနံ, တသ္မာ ဣမသ္မိံ ဌာနေ အရိယသစ္စာနိ ကထေတဗ္ဗာနိ, တာနိ သဗ္ဗာကာရတော ဝိတ္ထာရေန ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၅၂၉) ဝုတ္တာနီတိ တတ္ထ ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

သေယျထာပီ တိအာဒိနာ ဥပမာဝသေန သုပ္ပဗုဒ္ဓဿ ကိလေသပ္ပဟာနံ အရိယမဂ္ဂုပ္ပာဒဉ္စ ဒဿေတိ။ **အပဂတကာဠကန္တိ** ဝိဂတကာဠကံ။ **သမ္မဒေဝ** တိ သုဋ္ဌုဒေဝ။ **ရဇနန္တိ** နီလပီတလောဟိတမဉ္ဇိဋ္ဌာဒိရင်္ဂဇာတံ။ **ပဋိဂ္ဂဏှေယျာ**တိ ဂဏှေယျ, ပဘဿရံ ဘဝေယျ။ **တသ္မိံယေဝ အာသနေ** တိ တဿံယေဝ နိသဇ္ဇာယံ။ ဧတေနဿ လဟုဝိပဿနကတာ တိက္ခပညတာ သုခာပဋိပဒာ ခိပ္ပာဘိညတာ စ ဒဿိတာ ဟောန္တိ။ **ဝိရဇံ ဝီတမလန္တိ** အဟာယဂမနီယရာဂရဇာဒီနံ အဘာဝေန ဝိရဇံ, အနဝသေသဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာမလာပဂမေန ဝီတမလံ။ ပဌမမဂ္ဂဝဇ္ဈကိလေသရဇာဘာဝေန ဝါ ဝိရဇံ, ပဉ္စဝိဓဒုဿီလမလာပဂမေန ဝီတမလံ။ **ဓမ္မစက္ခုန္တိ** သောတာပတ္တိမဂ္ဂေါ အဓိပ္ပေတော။ တဿ ဥပ္ပတ္တိအာကာရဒဿနတ္ထံ **"ယံကိဉ္စိ သမုဒယဓမ္မံ, သဗ္ဗံ တံ နိရောဓဓမ္မ"** န္တိ ဝုတ္တံ။ တဥ္ဟိ နိရောဓံ အာရမ္မဏံ ကတ္ဝာ ကိစ္စဝသေန ဧဝံ သင်္ခတဓမ္မေ ပဋိဝိဇ္ဈန္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

တတ္ထိဒံ ဥပမာသံသန္ဒနံ – ဝတ္ထံ ဝိယ စိတ္တံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, ဝတ္ထဿ အာဂန္တုကမလေဟိ ကိလိဋ္ဌဘာဝေါ ဝိယ စိတ္တဿ ရာဂါဒိမလေဟိ သံကိလိဋ္ဌဘာဝေါ, ဓောဝနဖလကံ ဝိယ အနုပုဗ္ဗိကထာ, ဥဒကံ ဝိယ သဒ္ဓါ, ဥဒကေန တေမေတ္ဝာ တေမေတ္ဝာ ဂေါမယခါရေဟိ ကာဠကေ သမ္မဒ္ဒိတ္ဝာ ဝတ္ထဿ ဓောဝနပ္ပယောဂေါ ဝိယ သဒ္ဓါသလိလေန တေမေတ္ဝာ သတိသမာဓိပညာဟိ ဒောသေ သိထိလေ ကတ္ဝာ သဒ္ဓါဒိဝိဓိနာ စိတ္တဿ သောဓနေ ဝီရိယာရမ္ဘော, တေန ပယောဂေန ဝတ္ထေ ကာဠကာပဂမော ဝိယ ဝီရိယာရမ္ဘေန ကိလေသဝိက္ခမ္ဘနံ, ရင်္ဂဇာတံ ဝိယ အရိယမဂ္ဂေါ, တေန သုဒ္ဓဿ ဝတ္ထဿ ပဘဿရဘာဝေါ ဝိယ ဝိက္ခမ္ဘိတကိလေသဿ စိတ္တဿ မဂ္ဂေန ပရိယောဒာပနန္တိ။

ဧဝံ ပန သုပ္ပဗုဒ္ဓေါ ပရိသပရိယန္တေ နိသိန္နော ဓမ္မဒေသနံ သုတ္ဝာ သောတာပတ္တိဖလံ ပတ္ဝာ အတ္တနာ ပဋိလဒ္ဓဂုဏံ သတ္ထု အာရောစေတုကာမော ပရိသမဇ္ဈံ ဩဂဟိတုံ အဝိသဟန္တော မဟာဇနဿ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတ္ဝာ အနုဂန္တ္ဝာ နိဝတ္တကာလေ ဘဂဝတိ ဝိဟာရံ ဂတေ သယမ္ပိ ဝိဟာရံ အဂမာသိ။ တသ္မိံ ခဏေ သက္ကော ဒေဝရာဇာ "အယံ သုပ္ပဗုဒ္ဓေါ ကုဋ္ဌိ အတ္တနာ သတ္ထု သာသနေ ပဋိလဒ္ဓဂုဏံ ပကာသေတုံ ကာမေတုကာမော"တိ ဉတွာ "ဝီမံသိဿာမိ န"န္တိ ဂန္တ္ဝာ အာကာသေ ဌိတော ဧတဒဝေါစ – "သုပ္ပဗုဒ္ဓ တွံ မနုဿဒလိဒ္ဒေါ မနုဿကပဏော မနုဿဝရာကော, အဟံ တေ အပရိမိတံ ဓနံ ဒဿာမိ, 'ဗုဒ္ဓေါ န ဗုဒ္ဓေါ, ဓမ္မော န ဓမ္မော, သင်္ဃော န သင်္ဃော, အလံ မေ ဗုဒ္ဓေန, အလံ မေ ဓမ္မေန, အလံ မေ သင်္ဃေနာ'တိ ဝဒေဟီ"တိ။ အထ နံ သော အာဟ "ကောသိ တွံ"န္တိ? "အဟံ သက္ကော ဒေဝရာဇာ"တိ။ "အန္ဓဗာလ အဟိရိက, တွံ မယာ သဒ္ဓိံ ကထေတုံ န ယုတ္တရူပေါ, ယော တွံ ဧဝံ အဝတ္တဗ္ဗံ ဝဒေသိ, အပိ စ မံ တွံ 'ဒုဂ္ဂတော ဒလိဒ္ဒေါ ကပဏော'တိ ကသ္မာ ဝဒေသိ, နနု အဟံ လောကနာထဿ ဩရသပုတ္တော, နေဝတဟံ ဒုဂ္ဂတော န ဒလိဒ္ဒေါ န ကပဏော, အထ ခေါ သုခပ္ပတ္တော ပရမေန သုခေန အဟာဟမသ္မိ မဟဒ္ဓနော"တိ ဝတ္ဝာ အာဟ –

> "သဒ္ဓါဓနံ သီလဓနံ၊ ဟိရိဩတ္တပ္ပိယံ ဓနံ။
> သုတဓနဉ္စ စာဂေါ စ၊ ပညာ ဝေ သတ္တမံ ဓနံ။
>
> "ယဿ ဧတေ ဓနာ အတ္ထိ၊ ဣတ္ထိယာ ပုရိသဿ ဝါ။
> 'အဒလိဒ္ဒေါ'တိ တံ အာဟု၊ အမောဃံ တဿ ဇီဝိတ"န္တိ။ (အ. နိ. ၇.၅) –

တသ္မိမာနိ မေ သတ္တ အရိယဓနာနိ သန္တိ။ ယေသဥ္ဟိ ဣမာနိ ဓနာနိ သန္တိ, န တေ္ဝဝ တေ ဗုဒ္ဓေဟိ တ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေဟိ တ 'ဒလိဒ္ဒါ'တိ ဝုစ္စန္တီ"တိ။

သက္ကော တဿ ကထံ သုတ္ဝာ တံ အန္တရာမဂ္ဂေ ဩဟာယ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ သဗ္ဗံ တံ ဝစနံ ပဋိဝစနဉ္စ အာရောစေသိ။ အထ နံ ဘဂဝာ အာဟ – "န ခေါ သက္က သက္ကာ တာဒိသာနံ သတေနပိ သဟဿေနပိ သုပ္ပဗုဒ္ဓံ ကုဋ္ဌိံ 'ဗုဒ္ဓေါ န ဗုဒ္ဓေါ, ဓမ္မော န ဓမ္မော, သင်္ဃော န သင်္ဃော'တိ ကထာပေတု"န္တိ။ သုပ္ပဗုဒ္ဓေါပိ ခေါ ကုဋ္ဌိ သတ္ထု

ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ သတ္ထာရာ ကတပဋိသန္ထာရော အတ္တနာ ပဋိလဒ္ဓဂုဏံ အာရောစေသိ။ တေန ဝုတ္တံ – **“အထ ခေါ သုပ္ပဗုဒ္ဓေါ ကုဋ္ဌီ ဒိဋ္ဌဓမ္မော”**တိအာဒိ။

တတ္ထ **ဒိဋ္ဌဓမ္မော** တိ ဒိဋ္ဌော အရိယသစ္စဓမ္မော ဧတေနာတိ ဒိဋ္ဌဓမ္မော။ သေသပဒေသုပိ ဧသေဝ နယော။ တတ္ထ “ဒိဋ္ဌဓမ္မော”တိ စေတ္ထ သာမညဝစနော ဓမ္မသဒ္ဒေါ။ ဒဿနံ နာမ ဉာဏဒဿနတော အညမ္ပိ အတ္ထီတိ တံ နိဝတ္တနတ္ထံ **“ပတ္တဓမ္မော”** တိ ဝုတ္တံ။ ပတ္တိ စ ဉာဏသမ္ပတ္တိတော အညာပိ ဝိဇ္ဇတီတိ တတော ဝိသေသနတ္ထံ **“ဝိဒိတဓမ္မော”**တိ ဝုတ္တံ။ သာ ပနာယံ ဝိဒိတဓမ္မတာ ဓမ္မေသု ဧကဒေသေနာပိ ဟောတီတိ နိပ္ပဒေသတော ဝိဒိတဘာဝံ ဒဿေတုံ **“ပရိယောဂာဠှဓမ္မော”** တိ ဝုတ္တံ။ တေနဿ ယထာဝုတ္တံ သစ္စာဘိသမ္ဗောဓံယေဝ ဒီပေတိ။ မဂ္ဂဉာဏဉှိ ဧကာဘိသမယဝသေန ပရိညာဒိကိစ္စံ သာဓေန္တံ နိပ္ပဒေသေနပိ ပရိယောဂယ္ဟဓမ္မံ သမန္တတော ဩဂါဠှံ နာမ ဟောတိ, န တဒညဉာဏံ။ တေန ဝုတ္တံ – “ဒိဋ္ဌော အရိယသစ္စဓမ္မော ဧတေနာတိ ဒိဋ္ဌဓမ္မော”တိ။ တေနေတဟ **“တိဏ္ဏဝိစိကိစ္ဆော”**တိအာဒိ။

တတ္ထ ပဋိဘယကန္တာရသဒိသာ သောဠသဝတ္ထုကာ စ အဋ္ဌဝတ္ထုကာ စ တိဏ္ဏာ ဝိစိကိစ္ဆာ ဧတေနာတိ **တိဏ္ဏဝိစိကိစ္ဆော**။ တတော ဧဝ ပဝတ္တိအာဒီသု “ဧဝံ နု ခေါ, န နု ခေါ”တိ ဧဝံ ပဝတ္တိတာ ဝိဂတာ သမုစ္ဆိန္နာ ကထံကထာ ဧတဿာတိ **ဝိဂတကထံကထော**။ သာရဇ္ဇကရာနံ ပာပဓမ္မာနံ ပဟီနတ္တာ တပ္ပဋိပက္ခေသု စ သီလာဒိဂုဏေသု သုပ္ပတိဋ္ဌိတတ္တာ ဝေသာရဇ္ဇံ ဝိသာရဒဘာဝံ ဝေယျတ္တိယံ ပတ္တောတိ **ဝေသာရဇ္ဇပ္ပတ္တော** ။ နာဿ ပရော ပစ္စယော, န ပရဿ သဒ္ဓါယ ဧတ္ထ ဝတ္တတီတိ **အပရပ္ပစ္စယော** ။ ကတ္ထာတိ အာဟ **“သတ္ထုသာသနေ”** တိ။

အဘိက္ကန္တ န္တိအာဒီသု ကိဉ္စာပိ အယံ အဘိက္ကန္တသဒ္ဒေါ ခယသုန္ဒရာဘိရူပဗ္ဘနုမောဒနာဒီသု အနေကေသု အတ္ထေသု ဒိဿတိ, ဣဓ ပန အဗ္ဘနုမောဒနေ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တေနေဝ သော ပသာဒဝသေန ပသံသာဝသေန စ ဒွိက္ခတ္တုံ ဝုတ္တော, သာဓု သာဓု, ဘန္တေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အဘိက္ကန္တ** န္တိ တ အတိကန္တံ အတိက္ကဋ္ဌံ အတိမနာပံ, အတိသုန္ဒရန္တိ အတ္ထော။ တတ္ထ ဧကေန အဘိက္ကန္တသဒ္ဒေန ဘဂဝတော ဒေသနံ ထောမေတိ, ဧကေန အတ္တနော ပသာဒံ။

အယဉှေတ္ထ အဓိပ္ပာယော – အဘိက္ကန္တံ, ဘန္တေ, ယဒိဒံ ဘဂဝတော ဓမ္မဒေသနာ, အဘိက္ကန္တံ, ဘန္တေ, ယဒိဒံ ဘဂဝတော ဓမ္မဒေသနံ အာဂမ္မ မမ ပသာဒေါတိ။ ဘဂဝတော ဧဝ တ ဝစနံ အဘိက္ကန္တံ ဒေါသနာသနတော, အဘိက္ကန္တံ ဂုဏာဓိဂမနတော, တထာ သဒ္ဓါဇနနတော, ပညာဇနနတော, သာတ္ထတော , သဗျဉ္ဇနတော, ဥတ္တာနပဒတော, ဂမ္ဘီရတ္ထတော, ကဏ္ဏသုခတော, ဟဒယင်္ဂမတော, အနတ္တုက္ကံသနတော, အပရဝမ္ဘနတော, ကရုဏာသီတလတော, ပညာဝဒာတတော, အာပာထရမဏီယတော, ဝိမဒ္ဒက္ခမတော, သုယျမာနသုခတော, ဝီမံသိယမာနဟိတတောတိ ဧဝမာဒီနယေဟိ ထောမေန္တော ပဒဒွယံ အာဟ။

တတော ပရမ္ပိ စတူဟိ ဥပမာဟိ ဒေသနံယေဝ ထောမေတိ။ တတ္ထ **နိက္ကုဇ္ဇိတ** န္တိ အဓောမုခဋ္ဌပိတံ, ဟေဋ္ဌာမုခဇာတံ တ။ **ဥက္ကုဇ္ဇေယျာ** တိ ဥပရိ မုခံ ကရေယျ။ **ပဋိစ္ဆန္န** န္တိ တိဏပဏ္ဏာဒိနာ ဆာဒိတံ။ **ဝိဝရေယျာ** တိ ဥဃာဋေယျ။ **မူဠှဿာ** တိ ဒိသာမူဠှဿ။ **မဂ္ဂံ အာစိက္ခေယျာ** တိ ဟတ္ထေ ဂဟေတွာ “ဧသ မဂ္ဂေါ”တိ မဂ္ဂံ ဥပဒိသေယျ။ **အန္ဓကာရေ**တိ စတုရင်္ဂသမန္နာဂတေ။ အယံ တာဝ ပဒတ္ထော။

အယံ ပန အဓိပ္ပာယယောဇနာ – ယထာ ကောစိ နိက္ကုဇ္ဇိတံ ဥက္ကုဇ္ဇေယျ, ဧဝံ သဒ္ဓမ္မဝိမုခံ အသဒ္ဓမ္မေ ပတိဋ္ဌိတံ မံ အသဒ္ဓမ္မာ ဝုဋ္ဌာပေန္တေန, ယထာ ပဋိစ္ဆန္နံ ဝိဝရေယျ, ဧဝံ ကဿပဿ ဘဂဝတော သာသနန္တရဓာနတော ပဘုတိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဂဟနပဋိစ္ဆန္နံ သာသနံ ဝိဝရန္တေန, ယထာ မူဠှဿ မဂ္ဂံ အာစိက္ခေယျ, ဧဝံ ကုမ္မဂ္ဂမိစ္ဆာမဂ္ဂပ္ပဋိပန္နဿ မေ သဂ္ဂမောက္ခမဂ္ဂံ အာဝိကရောန္တေန, ယထာ အန္ဓကာရေ တေလပဇ္ဇောတံ ဓာရေယျ, ဧဝံ မောဟန္ဓကာရေ နိမုဂ္ဂဿ မေ ဗုဒ္ဓါဒိရတနရူပါနိ အပဿတော တပ္ပဋိစ္ဆာဒကမောဟန္ဓကာရဝိဒ္ဓံသနဒေသနာပဇ္ဇောတဓာရဏေန ဘဂဝတာ နာနာနယေဟိ ပကာသိတတ္တာ အနေကပရိယာယေန ဓမ္မော ပကာသိတော။

ဧဝံ ဒေသနံ ထောမေတွာ တာယ ဒေသနာယ ရတနတ္တယေ ပသန္နစိတ္တော ပသန္နာကာရံ ကရောန္တော **“သောဟ”**န္တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **သောဟ**န္တိ သော အဟံ။ **ဘဂဝန္တံ သရဏံ ဂစ္ဆာမီ** တိ ဘဂဝတ မေ သရဏံ ပရာယဏံ အ

ယသ္မာ ယာတာ, ဟိတသ္မာ ဝိဓာတာတိ ဣမိနာ အဓိပ္ပာယေန ဘဂဝန္တံ ဂစ္ဆာမိ ဘဇာမိ, ဇာနာမိ ဗုဇ္ဈာမီတိ။ ယေသည္ဟိ ဓာတူနံ ဂတိအတ္ထော, ဗုဒ္ဓိပိ တေသံ အတ္ထောတိ။ **ဓမ္မန္တိ** အဓိဂတမဂ္ဂေ သစ္ဆိကတနိရောဓေ ယထာနုသိဋ္ဌံ ပဋိပဇ္ဇမာနေ စတူသု အပါယေသု အပတမာနေ ဓာရေတီတိ ဓမ္မော။ သော အတ္ထတော အရိယမဂ္ဂော စေဝ နိဗ္ဗာနဉ္စ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ –

"ယာဝတာ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ သင်္ခတာ, အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ တေသံ အဂ္ဂမက္ခာယတီ"တိ (အ. နိ. ၄.၃၄; ဣတိဝု. ၉၀)။

"ယာဝတာ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ သင်္ခတာ ဝါ အသင်္ခတာ ဝါ, ဝိရာဂေါ တေသံ အဂ္ဂမက္ခာယတီ"တိ (ဣတိဝု. ၉၀) စ –

န ကေဝလံ အရိယမဂ္ဂေါ စေဝ နိဗ္ဗာနဉ္စ, အပိစ ခေါ အရိယဖလေဟိ သဒ္ဓိံ ပရိယတ္တိဓမ္မောပိ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ –

"ရာဂဝိရာဂမနေဇမသောကံ၊ ဓမ္မမသင်္ခတမပ္ပဋိကူလံ။
မဓုရမိမံ ပဂုဏံ သုဝိဘတ္တံ၊ ဓမ္မမိမံ သရဏတ္ထမုပေဟီ"တိ။ (ဝိ. ဝ. ၈၈၇)။

ဧတ္ထ ဟိ **ရာဂဝိရာဂေါ**တိ မဂ္ဂေါ ဝုတ္တော။ **အနေဇမသောက**န္တိ ဖလံ။ **အသင်္ခတ**န္တိ နိဗ္ဗာနံ။ **အပ္ပဋိကူလံ မဓုရမိမံ ပဂုဏံ သုဝိဘတ္တ**န္တိ ပရိယတ္တိဓမ္မော ဝုတ္တောတိ။

ဘိက္ခုသင်္ဃန္တိ ဒိဋ္ဌိသီလသာမညေန သံဟတံ အဋ္ဌအရိယပုဂ္ဂလသမူဟံ။ ဧတ္တာဝတာ သုပ္ပိယော တီဏိ သရဏဂမနာနိ ပဋိဝေဒေသိ။ **ဥပါသကံ မံ ဘဂဝါ ဓာရေတု အဇ္ဇတဂ္ဂေ ပါဏုပေတံ သရဏံ ဂတ**န္တိ **အဇ္ဇတဂ္ဂေ**တိ အဇ္ဇတံ အာဒိံ ကတွာ။ "အဇ္ဇဒဂ္ဂေ"တိပိ ပါဌော, တတ္ထ ဒကာရော ပဒသန္ဓိကရော, အဇ္ဇ အဂ္ဂေ အဇ္ဇ အာဒိံ ကတွာတိ အတ္ထော။ **ပါဏုပေတ**န္တိ ပါဏေဟိ ဥပေတံ, ယာဝ မေ ဇီဝိတံ ပဝတ္တတိ, တာဝ ဥပေတံ အနညသတ္ထုကံ တီဟိ သရဏဂမနေဟိ သရဏံ ဂတံ ရတနတ္တယသ္သ ဥပါသကတော ဥပါသကံ ကပ္ပိယကာရကံ မံ ဘဂဝါ ဥပဓာရေတု ဇာနာတူတိ အတ္ထော။ ဣမဿ စ သရဏဂမနံ အရိယမဂ္ဂါဓိဂမေနေဝ နိပ္ဖန္နံ, အဇ္ဈာသယံ ပန အာဝိကရောန္တော ဧဝမာဟ။

ဘဂဝတော ဘာသိတံ အဘိနန္ဒိတွာ အနုမောဒိတွာတိ ဘဂဝတော ဝစနံ စိတ္တေန အဘိနန္ဒိတွာ တမေဝ အဘိနန္ဒိတဘာဝံ ပကာသေန္တော ဝုတ္တနယေန ဝါစာယ အနုမောဒိတွာ။ **အဘိဝါဒေတွာ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ ပက္ကာမီ**တိ တံ ဘဂဝန္တံ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန ဝန္ဒိတွာ တိက္ခတ္တုံ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ သတ္တုံ ဂုဏနိန္နစိတ္တော ယာဝ ဒဿနဝိသယသမတိက္ကမာ ဘဂဝန္တံယေဝ ပေက္ခမာနော ပဉ္စလိကော နမဿမာနော ပက္ကာမိ။

ပက္ကန္တော စ ကုဋ္ဌရောဂကဘိဘဝေန ဆိန္နဟတ္ထပါဒင်္ဂုလိ ဥက္ကာရဂတ္တော သမန္တတော ဝိဿန္ဒမာနာသဝေ ကဏ္ဍူတိပတိပီဠိတော အသုစိ ဒုဂ္ဂန္ဓော ဇေဂုစ္ဆတမော ပရမကာရုညတံ ပတ္တော "နာယံ ကာယော ဣမဿ အစ္စန္တသန္တဿ ပဏီတတမဿ အရိယဓမ္မဿ အာဓာရော ဘဝိတုံ ယုတ္တော"တိ ဥပ္ပန္နာဘိသန္ဓိနာ ဝိယ သဂ္ဂသံဝတ္တနိယေန ပုညကမ္မေန ဩကာသေ ကတေ အပါယုကသံဝတ္တနိယေန ဥပစ္ဆေဒကေန ပါပကမ္မေန ကတူပစိတေန စောဒိယမာနော တရုဏဝစ္ဆာယ ဓေနုယာ အာပတိတွာ မာရိတော။ တေန ဝုတ္တံ – **"အထ ခေါ အစိရပက္ကန္တံ သုပ္ပဗုဒ္ဓံ ကုဋ္ဌိံ ကာဝီ တရုဏဝစ္ဆာ အဓိပတိတွာ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေသီ"**တိ။

သော ကိရ အတီတေ ဧကော သေဋ္ဌိပုတ္တော ဟုတွာ အတ္တနော သဟာယေဟိ တီဟိ သေဋ္ဌိပုတ္တေဟိ သဒ္ဓိံ ကီဠန္တော ဧကံ နဂရသောဘိနိံ ဂဏိကံ ဥယျာနံ နေတွာ ဒိဝသံ သမ္ပတ္တိံ အနုဘဝိတွာ အတ္ထင်္ဂတေ သူရိယေ သဟာယေ ဧဝမာဟ – "ဣမိဿာ ဟတ္ထေ ကဟာပဏသဟဿံ ဗဟုကဉ္စ သုဝဏ္ဏံ မဟဂ္ဃာနိ စ ပသာဓနာနိ သံဝိဇ္ဇန္တိ, ဣမသ္မိံ ဝနေ အညော ကောစိ နတ္ထိ, ရတ္တိ စ ဇာတာ, ဟန္ဒ ဣမံ မယံ မာရေတွာ သဗ္ဗံ ဓနံ ဂဟေတွာ ဂစ္ဆာမာ"တိ။ တေ စတ္တာရောပိ ဇနာ ဧကဇ္ဈာသယာ ဟုတွာ တံ မာရေတုံ ဥပက္ကမိံသု။ သာ တေဟိ မာရိယမာနာ "ဣမေ နိလ္လဇ္ဇာ နိက္ကရုဏာ မယာ သဒ္ဓိံ ကိလေသသန္ထဝံ ကတွာ နိရပရာဓံ မံ ကေဝလံ ဓနလောဘေန မာရေန္တိ, ဧကတရံ တာဝ မံ ဣမေ မာရေန္တု, အဟံ ပန ယက္ခိနီ ဟုတွာ အနေကတရံ ဣမေ မာရေတုံ သမတ္ထာ ဘဝေယျ"န္တိ ပတ္ထနံ

ကတ္တာ ကာလမကာသိ။ တေသု ကိရ ဧကော ပက္ကုသာတိ ကုလပုတ္တော အဟောသိ, ဧကော ဗာဟိယော အရုစီရိယော,
ဧကော တမ္ဗအင့်ကော စောရဃာတကော, ဧကော သုပ္ပဗုဒ္ဓော ကုဋ္ဌိ, က္ကတိ က္ကမေသံ စတုန္နံ ဇနာနံ အနေကသတေ အတ္တ
ဘာဝေ သာ ယက္ခယောနိယံ နိဗ္ဗတ္တာ ကဝီ ဟုတ္ဝာ ဇီဝိတာ ဝေရောပေသိ။ တေ တဿ ကမ္မဿ နိဿန္ဒေန တ
တ္ထ တတ္ထ အန္တရာမရဏံ ပာပုဏိံသု။ ဝေ သုပ္ပဗုဒ္ဓဿ ကုဋ္ဌိဿ သဟသာ မရဏံ ဇာတံ, တေန ဝုတ္တံ – ‘‘အထ
ခေါ အစိရပက္ကန္တံ။ပေ.။ ဝေရောပေသီ’’တိ။

အထ သမ္ဗဟုလာ ဘိက္ခူ တဿ ကာလကိရိယံ ဘဂဝတော အာရောစေတွာ အဘိသမ္ပရာယံ ပုစ္ဆိံသု။ ဘဂဝတ ဗျ
ယာကာသိ။ တေန ဝုတ္တံ – **‘‘အထ ခေါ သမ္ဗဟုလာ ဘိက္ခူ’’** တိအာဒိ။

တတ္ထ **တိဏ္ဏံ သံယောဇနာနံ ပရိက္ခယာ** တိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာ သီလဗ္ဗတပရာမာသောတိ က္ကမေသံ တိဏ္ဏံ
ဘဝဗန္ဓနာနံ သမုစ္ဆေဒဝသေန ပဟာနာ။ **သောတာပန္နော** တိ သောတသင်္ခာတံ အရိယမဂ္ဂံ အာဒိတော ပန္နော။ ဝုတ္တ
ဉ္စေဟတံ –

‘‘သောတော သောတောတိ က္ကဒံ, အာဝုသော သာရိပုတ္တ, ဝုစ္စတိ။ ကတမော နု ခေါ, အာဝုသော, သော
တောတိ? အယမေဝ အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ’’တိအာဒိ (သံ. နိ. ၅.၁၀၀၁)။

အဝိနိပါတဓမ္မော တိ ဝိနိပတနံ ဝိနိပါတော, နာဿ ဝိနိပါတော ဓမ္မောတိ အဝိနိပါတဓမ္မော, စတူသု အပါယေသု
ဥပပဇ္ဇနဝသေန အပတနသဘာဝေတိ အတ္ထော။ **နိယတော**တိ ဓမ္မနိယာမေန သမ္မတ္တနိယာမေန နိယတော။ **သမ္ဗောဓိပ
ရာယဏော**တိ ဥပရိမဂ္ဂတ္တယသင်္ခာတာ သမ္ဗောဓိ ပရံ အယနံ အဿ ဂတိ ပဋိသရဏံ အဝဿံ ပတ္တဗ္ဗာတိ သမ္
ဗောဓိပရာယဏော။ ဧတေန ‘‘တဿ ကာ ဂတိ, ကော အဘိသမ္ပရာယော’’တိ ပုစ္ဆာယ ဘဒ္ဒိကာ ဧဝ သုပ္ပဗုဒ္ဓဿ ဂတိ,
န ပါပိကာတိ အယမတ္ထော ဒဿိတော။ န ပန တေန သမ္ပတ္တာ ဂတိ, တံ ပန ပုစ္ဆာနုသန္ဓိဝသေန ပကာသေတုကာမော
ဓမ္မရာဇာ တုဏှီ ကမေဝ အဘာသိ။ ပဿတိ ဟိ ဘဂဝတ ‘‘မယာ ဧတ္တကေ ကထိတေ က္ကမိဿံယေဝ ပရိသတိ အနုသန္ဓိ
ကုသလော ဧကော ဘိက္ခု သုပ္ပဗုဒ္ဓဿ ကုဋ္ဌိဘာဝအာလိဒ္ဒိယကပဏဘာဝတနံ ကာရဏံ ပုစ္ဆိဿတိ, အထာဟံ တဿ
တံ ကာရဏံ တေန ပုစ္ဆာနုသန္ဓိနာ ပကာသေတွာ ဒေသနံ နိဋ္ဌာပေဿာမီ’’တိ။ တေနေတဟ – **‘‘ဝေ ဝုတ္တေ အညတရော
ဘိက္ခူ’’**တိအာဒိ။ တတ္ထ **ဟေတူ**တိ အသာဓာရဏကာရဏံ, သာဓာရဏကာရဏံ ပန **ပစ္စယော** တိ, အယမေတေသံ ဝိသေ
သော။ **ယေနာ**တိ ယေန ဟေတုနာ ယေန ပစ္စယေန စ။

ဘူတပုဗ္ဗန္တိ ဇာတပုဗ္ဗံ။ အတီတေ ကာလေ နိဗ္ဗတ္တံ တံ ဒဿေတုံ **‘‘သုပ္ပဗုဒ္ဓော’’** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ကအာ ပန ဘူ
တန္တိ? အတီတေ ကိရ အနုပ္ပန္နေ တထာဂတေ ဗာရာဏသိယာ သာမန္တာ ဧကသ္မိံ ကမေ ဧကော ကုလဓိတာ ခေတ္တံ ရ
က္ခတိ။ သာ ဧကံ ပစ္စေကဗုဒ္ဓံ ဒိသွာ ပသန္နစိတ္တာ တဿ ပဉ္စဟိ လာဇာသတေဟိ သဒ္ဓိံ ဧကံ ပဒုမပုပ္ဖံ ဒတွာ ပဉ္စ ပု
တ္တသတာနိ ပတ္ထေသိ။ တသ္မိံယေဝ ခဏေ ပဉ္စသတာ မိဂလုဒ္ဒကာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ မဓုရမံသံ ဒတွာ ‘‘ဧတိဿာ ပု
တ္တာ ဘဝေယျာမ, တုမှေဟိ ပတ္တဝိသေသံ လဘေယျာမာ’’တိ စ ပတ္ထယိံသု။ သာ ယာဝတာယုကံ ဌတွာ ဒေဝ
လောကေ နိဗ္ဗတ္တာ။ တတော စုတာ ဧကသ္မိံ ဇာတဿရေ ပဒုမဂဗ္ဘေ နိဗ္ဗတ္တိ။ တမေကော တာပသော ဒိသွာ ပဋိ
ဇဂ္ဂိ။ တဿာ ဝိစရန္တိယာ ပဒုဒ္ဓာရေ ပဒုဒ္ဓာရေ ဘူမိတော ပဒုမာနိ ဥဋ္ဌဟန္တိ။ ဧကော ဝနစရကော ဒိသွာ ဗာရာဏ
သိရညော အာရောစေသိ။ ရာဇာ တံ အာနေတွာ အဂ္ဂမဟေသိံ အကာသိ။ တဿာ ကုစ္ဆိယံ ဂဗ္ဘော သဏ္ဌာသိ။ မဟာပဒု
မကုမာရော တဿာ ကုစ္ဆိယံ ဝသိ, သေသာ ဂဗ္ဘမလံ နိဿာယ နိဗ္ဗတ္တာ, တေ ဝယပ္ပတ္တာ ဥယျာနေ ပဒုမသရေ ကီ
ဠန္တာ ဧကေကသ္မိံ ပဒုမေ နိသီဒိတွာ ပရိပက္ကဉာဏာ သင်္ခါရေသု ခယဝယံ ပဋ္ဌပေတွာ ပစ္စေကဗောဓိံ ပါပုဏိံသု။
တေသံ ဗျာကရဏကထာ အဟောသိ –

‘‘သရောရုဟံ ပဒုမပလာသပတ္ရဇံ၊
သုပုပ္ဖိတံ ဘမရဂဏာနုကိဏ္ဏံ။
အနိစ္စတံ ခယဝယတံ ဝိဒိတွာ၊
ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပော’’တိ။

ဧဝံ ပစ္စေကဗောဓိံ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေသု တေသု ပဉ္စသု ပစ္စေကဗုဒ္ဓသတေသု အဗ္ဘန္တရော တဂရသိခီ နာမ ပစ္စေကသ
မ္ဗုဒ္ဓော ဂန္ဓမာဒနပဗ္ဗတေ နန္ဒမူလပဗ္ဘာရေ သတ္တာဟံ နိရောဓသမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇိတွာ သတ္တာဟဿ အစ္စ
ယေန နိရောဓာ ဝုဋ္ဌိတော အာကာသေန အာဂန္တွာ ဣသိဂိလိပဗ္ဗတေ ဩတရိတွာ ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝါသေတွာ ပ
တ္တစီဝရမာဒါယ ရာဇဂဟံ ပိဏ္ဍာယ ပါဝိသိ။ တသ္မိဉ္စ သမယေ ရာဇဂဟေ ဧကော သေဋ္ဌိပုတ္တော မဟတာ ပရိဝါရေ
န ဥယျာနကီဠနတ္ထံ နဂရတော နိက္ခမန္တော တဂရသိခိပစ္စေကဗုဒ္ဓံ ဒိသွာ “ကော အယံ ဘဏ္ဍုကာသာဝဝသနော,
ကုဋ္ဌီ ဘဝိဿတိ, တထာ ဟိ ကုဋ္ဌိစီဝရေန သရီရံ ပါရုပိတွာ ဂစ္ဆတီ”တိ နိဋ္ဌုဘိတွာ အပသဗျံ ကတွာ ပက္ကာ
မိ။ တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ – **“သုပ္ပဗုဒ္ဓော ကုဋ္ဌီ ဣမသ္မိံယေဝ ရာဇဂဟေ။ပေ။ ပက္ကာမီ”** တိ။

တတ္ထ **ကွာယန္တိ** ကော အယံ။ ခုံသနဝသေန ဝဒတိ။ “ကောတယ”န္တိပိ ပါဌော။ **ကုဋ္ဌီ** တိ အကုဋ္ဌိံယေဝ တံ သေဋ္
ဌိ ကုဋ္ဌရောဂံ အက္ကောသဝတ္ထုံ ပါပေန္တော ဝဒတိ။ **ကုဋ္ဌိစီဝရေနာ** တိ ကုဋ္ဌိနံ စီဝရေန။ ယေဘုယျေန ဟိ ကုဋ္ဌိနော
ဍံသမကသသရီသပပဋိဗာဟနတ္ထံ ရောဂပဋိစ္ဆာဒနတ္ထဉ္စ ယံ ဝါ တံ ဝါ ပိလောတိကခဏ္ဍံ ဂဟေတွာ ပါရုပတိ, ဧဝမ
ယမ္ပီတိ ဒဿေတိ။ ပံသုကူလစီဝရဓရတ္တာ ဝါ အဂ္ဂဠာနံ အနေကဝဏ္ဏဘာဝေန ကုဋ္ဌသရီရသဒိသောတိ ဟီဠေန္တော
“ကုဋ္ဌိစီဝရေနာ”တိ အာဟ။ **နိဋ္ဌုဘိတွာ** တိ ခေဠံ ပါတေတွာ။ **အပသဗျတော ကရိတွာ** တိ ပဏ္ဍိတာ တာဒိသံ ပစ္စေ
ကဗုဒ္ဓံ ဒိသွာ ဝန္ဒိတွာ ပဒက္ခိဏံ ကရောန္တိ, အယံ ပန အဝိညုတာယ ပရိဘဝေန တံ အပသဗျံ ကတွာ အတ္တနော အပ
သဗျံ အပဒက္ခိဏံ ကတွာ ဂတော။ “အပသဗျာမတော”တိပိ ပါဌော။ **တဿ ကမ္မဿာ** တိ တဂရသိခိမှိ ပစ္စေ
ကဗုဒ္ဓေ “ကွာယံ ကုဋ္ဌီ”တိ ဟီဠေတွာ နိဋ္ဌုဘနအပသဗျကရဏဝသေန ပဝတ္တပါပကမ္မဿ။ **နိရယေ ပစ္စိတ္ထာ**
တိ နိရယေ နိရယဂ္ဂိနာ ဒယှိတ္ထ။ “ပစ္စိတွာ နိရယဂ္ဂိနာ”တိပိ ပဌန္တိ။ **တဿေဝ ကမ္မဿ ဝိပါကာဝသေသေ
နာ**တိ ယေန ကမ္မေန သော နိရယေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိ, န တံ ကမ္မံ မနုဿလောကေ ဝိပါကံ ဒေတိ။ ယာ ပနဿ နာနက္
ခဏိကာ စေတနာ တဒါ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ ဝိပ္ပဋိပဇ္ဇနဝသေန ပဝတ္တာ အပရာပရိယဝေဒနီယဘူတာ, သာ အပရာပရိယဝေဒ
နီယေနေဝ ပုညကမ္မေန မနုဿေသု တိဟေတုကပဋိသန္ဓိယာ ဒိန္နာယ ပဝတ္တိယံ ကုဋ္ဌိဘာဝံ ဒါလိဒ္ဒိယံ ပရမကာရုညတံ
အာပါဒေသိ။ တံ သန္ဓာယ ကမ္မသဘာဂတာဝသေန “တဿေဝ ကမ္မဿ ဝိပါကာဝသေသေနာ”တိ ဝုတ္တံ။ သဒိသေပိ
ဟိ လောကေ တဗ္ဗောဟာရော ဒိဋ္ဌော ယထာ တံ “သာ ဧဝ တိတ္တိရီ, တာနိယေဝ ဩသဓာနီ”တိ။

ဧတ္ထာဝတာ “ကော နု ခေါ, ဘန္တေ, ဟေတူ”တိ တေန ဘိက္ခုနာ ပုဋ္ဌပဉှံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ ဣဒါနိ ယော “တ
ဿ ကာ ဂတိ, ကော အဘိသမ္ပရာယော”တိ ပုဗ္ဗေ ဘိက္ခူဟိ ပုဋ္ဌပဉှော, တံ ဝိဿဇ္ဇေတုံ **“သော တထာဂတပ္ပ
ဝေဒိတ”**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **တထာဂတပ္ပဝေဒိတ** န္တိ တထာဂတေန ဘဂဝတာ ဒေသိတံ အက္ခာတံ ပကာသိတန္
တိ တထာဂတပ္ပဝေဒိတံ။ **အာဂမ္မာ** တိ အဓိဂန္တွာ, နိဿာယ ဥတွာ ဝါ။ “တထာဂတပ္ပဝေဒိတေ ဓမ္မဝိနယေ”တိပိ ပါ
ဌော။ **သဒ္ဓံ သမာဒိယီ** တိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေ ဘဂဝတ, သွာက္ခာတော ဘဂဝတာ ဓမ္မော, သုပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝက
သင်္ဃောတိ ရတနတ္တယသန္နိဿယံ ပုဗ္ဗဘာဂသဒ္ဓဉ္စေဝ လောကုတ္တရသဒ္ဓဉ္စာတိ ဒုဝိဓမ္ပိ သဒ္ဓံ သမ္မာ အာဒိယိ။
ယထာ န ပုန အာဒါတဗ္ဗာ ဟောတိ, ဧဝံ ယာဝ ဘဝက္ခယာ ဂဏှိ, အတ္တနော စိတ္တသန္တာနေ ဥပ္ပါဒေသီတိ အတ္ထော။
သီလံ သမာဒိယီတိအာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ **သီလ**န္တိ ပုဗ္ဗဘာဂသီလေန သဒ္ဓိံ မဂ္ဂသီလံ ဖလသီလဉ္စ ။ **သုတ**န္တိ ပရိယ
တ္တိဗာဟုသစ္စံ ပဋိဝေဓဗာဟုသစ္စဉ္စာတိ ဒုဝိဓမ္ပိ သုတံ။ ပရိယတ္တိဓမ္မောပိ ဟိ တေန ဓမ္မဿဝနကာလေ သစ္စပ္ပဋိ
ဝေဓာယ သာဝကေဟိ ယထာလဒ္ဓပ္ပကာရံ သုတာ ပရိစိတာ မနသာနုပေက္ခိတာ ဒိဋ္ဌိယာ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓါ စာတိ။ **စာဂ**န္တိ
ပဌမမဂ္ဂဝဇ္ဈကိလေသာဘိသင်္ခါရာနံ ဝောဿဂ္ဂသင်္ခါတံ စာဂံ, ယေန အရိယသာဝကာ ဒေယျဓမ္မေသု မုတ္တစာဂါ
စ ဟောန္တိ ပယတပါဏီ ဝောဿဂ္ဂရတာ။ **ပည**န္တိ သဒ္ဓိံ ဝိပဿနာပညာယ မဂ္ဂပညဉ္စေဝ ဖလပညဉ္စ။

ကာယဿ ဘေဒါ တိ ဥပါဒိန္နက္ခန္ဓပရိစ္စာဂါ။ **ပရံ မရဏာ**တိ တဒနန္တရံ အဘိနိဗ္ဗတ္တက္ခန္ဓဂ္ဂဟဏာ။ အထ
ဝါ **ကာယဿ ဘေဒါ** တိ ဇီဝိတိန္ဒြိယဿ ဥပစ္ဆေဒါ။ **ပရံ မရဏာ**တိ စုတိတော ဥဒ္ဓံ။ **သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောက** န္တိ ပဒ
တ္တယေနာပိ ဒေဝလောကမေဝ ဝဒတိ။ သော ဟိ သမ္ပတ္တီနံ သောဘနတ္တာ သုန္ဒရာ ဂတီတိ သုဂတိ, ရူပါဒီဟိ ဝိသေ
သေဟိ သုဋ္ဌု အဂ္ဂေါတိ သဂ္ဂေါ, သဗ္ဗကာလံ သုခမေဝေတ္ထ လောကီယတိ, လုဇ္ဇတီတိ ဝါ လောကောတိ ဝုစ္စတိ။ **ဥပ
ပန္နော**တိ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏဝသေန ဥပဂတော။ **သဟဗျတ** န္တိ သဟဘာဝံ။ ဝစနတ္ထော ပန သဟ ဗျတိ ပဝတ္တတိ,
ဝသတီတိ ဝါ သဟဗျော, သဟဗျာယီ သဟဝါယီ ဝါ။ တဿ ဘာဝေါ သဟဗျတာ။ **အတိရောစတီ**တိ အတိက္ကမ္မ
အဘိဘဝိတွာ ရောစတိ ဝိရောစတိ။ **ဝဏ္ဏေနာ** တိ ရူပသမ္ပတ္တိယာ။ **ယသသာ**တိ ပရိဝါရေန။ သော ဟိ အသုစိမက္ခိတံ ဇဇ္
ဇရံ မတ္တိကာဘာဇနံ ဆဍ္ဍေတွာ အနေကရတနဝိစိတ္တံ ပဘဿရရံသိဇာလဝိနဒ္ဓသုဒ္ဓဇမ္ဗုနဒဘာဇနံ ဂဏှန္တော

ဝိယ ဝုတ္တပ္ပကာရံ ကဋ္ဌေဝရံ ဣမဓ နိက္ခိပိတ္ဝာ ကေစိတ္တက္ခဏေန ယထာဝုတ္တံ ဒိဗ္ဗတ္တဘာဝံ မဟတာ ပရိတာရေန သဒ္ဓိံ ပဋိလဘီတိ။

တေမတ္ထံ ဝိဒိတ္ဝာ တိ ဧတံ ဟဟနံ အပရိဝဇ္ဇနေ အာဒီနဝံ, ပရိဝဇ္ဇနေ စ အာနိသံသံ သဗ္ဗာကာရတော ဝိဒိတ္ဝာ တဒတ္ထဝိဘာဝနံ **ဣမံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ**။

တသ္သာယံ သင်္ခေပတ္ထော – ယထာ **စက္ခုမာ** ပုရိသော **ပရက္ကမေ** ကာယိကဝီရိယေ **ဝိဇ္ဇမာနေ** သရီရေ ဝဟန္တေ **ဝိသမာနိ** ပဟာတာဒိဋ္ဌာနာနိ စက္ခုဘာဝေန တ ဝိသမာနိ ဟတ္ထိအဿအဟိကုက္ကုရကေရူဟာဒီနိ **ပရိဝဇ္ဇယေ,** ဧဝံ **ဇီဝလောကသ္မိံ** ဣမသ္မိံ သတ္တလောကေ **ပဏ္ဍိတော** သပ္ပညော ပုရိသော တာယ သပ္ပညတာယ အတ္တနော ဟိတံ ဇာနန္တော **ဟဟာနိ** လာမကာနိ ဒုစ္စရိတာနိ ပရိဝဇ္ဇေယျ။ ဝေဠုဟိ ယထာယံ သုပ္ပဗုဒ္ဓော တဂရသိခိမှိ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ ဟာပံ အပရိဝဇ္ဇေတွာ မဟန္တံ အနယဗျသနံ အာပဇ္ဇိ, ဧဝံ အာပဇ္ဇေယျာတိ အဓိပ္ပာယော။ ယထာ တ သုပ္ပဗုဒ္ဓော ကုဋ္ဌိ မမ ဓမ္မဒေသနံ အာဂမ္မ ဣဒာနိ သံဝေဂပ္ပတ္တော ဟဟာနိ ပရိဝဇ္ဇေန္တော ဥဋ္ဌာရံ ဝိသေသံ အဓိဂဉ္ဆိ, ဧဝံ အညောပိ ဥဋ္ဌာရံ ဝိသေသာဓိဂမံ ဣစ္ဆန္တော ဟဟာနိ ပရိဝဇ္ဇေယျာတိ အဓိပ္ပာယော။

တတိယသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄. ကုမာရကသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၄၄. စတုတ္ထေ **ကုမာရကာ**တိ တရုဏပုဂ္ဂလာ။ ယေ သုဘာသိတဒုဗ္ဘာသိတဿ အတ္ထံ ဇာနန္တိ, တေ ဣမ ကုမာရကာတိ အဓိပ္ပေတာ။ ဣမေ ဟိ သတ္တာ ဇာတဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ပန္နရသဝဿကာ, တာဝ ''ကုမာရကာ, ဗာလာ''တိ စ ဝုစ္စန္တိ, တတော ပရံ ဝီသတိဝဿာနိ ''ယုဝါနော''တိ။ **မစ္ဆကေ ဗာဓေန္တီ** တိ မဂ္ဂသမီပေ ဧကသ္မိံ တဠာကေ နိဒါဃကာလေ ဥဒကေ ပရိက္ခီဏေ နိန္နဋ္ဌာနေ ဌိတံ ဥဒကံ ဥဿိဉ္စိတ္ဝာ ခုဒ္ဒကမစ္ဆေ ဂဏှန္တိ စေဝ ဟနန္တိ စ ''ပစိတ္ဝာ ခါဒိဿာမာ''တိ။ **တေနုပသင်္ကမိ** တိ မဂ္ဂတော ထောကံ တဠာကံ အတိက္ကမိတ္ဝာ ဌိတော, တသ္မာ ''ဥပသင်္ကမီ''တိ ဝဒတိ။ ကသ္မာ ပန ဥပသင်္ကမိ? တေ ကုမာရကေ အတ္တနိ ဝိဿာသံ ဇနေတုံ ဥပသင်္ကမိ။ **ဘာယထ ဝေတိ** ဧတ္ထ **ဝေတိ** နိပါတမတ္တံ။ **ဒုက္ခဿာ** တိ နိဿက္ကေ သာမိဝစနံ, ဒုက္ခသ္မာတိ အတ္ထော။ **အပ္ပိယံ ဝေ ဒုက္ခ** န္တိ ''ကိံ တုမှာကံ သရီရေ ဥပ္ပဇ္ဇနကဒုက္ခံ အပ္ပိယံ အနိဋ္ဌ''န္တိ ပုစ္ဆတိ။

တေမတ္ထံ ဝိဒိတ္ဝာ တိ ဣမေ သတ္တာ အတ္တနော ဒုက္ခံ အနိစ္ဆန္တာ ဧဝ ဟုတ္ဝာ ဒုက္ခဟေတုံ ပဋိပဇ္ဇန္တာ အတ္တနော တံ ဣစ္ဆန္တာ ဧဝ နာမ ဟောန္တီတိ ဧတမတ္ထံ သဗ္ဗာကာရတော ဝိဒိတ္ဝာ။ **ဣမံ ဥဒာန**န္တိ ဣမံ ဟာပကိရိယာယ နိဿေဓနံ အာဒီနဝဝိဘာဝနဉ္စ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ။

တဿတ္ထော – ယဒိ တုမှာကံ သကလမာဟယိကံ, သုဂတိယဉ္စ အပ္ပာယုကတာမနုဿအောဘဂ္ဂိယာဒိဘေဒံ **ဒုက္ခံ အပ္ပိယံ** အနိဋ္ဌံ, ယဒိ တုမှေဟ တတော **ဘာယထ, အာဝိ ဝ** ပရေသံ ပာကဋဘာဝဝသေန အပ္ပဋိစ္ဆန္နံ ကတ္ဝာ ကာယေန ဝ ဝါစာယ ဝ ပါဏာတိပါတာဒိပ္ပဘေဒံ **ယဒိ ဝ ရဟော** အပာကဋဘာဝဝသေန ပဋိစ္ဆန္နံ ကတ္ဝာ မနောဒွါရေ ဧဝ အဘိဇ္ဈာဒိပ္ပဘေဒံ အဏုမတ္တမ္ပိ **ဟာပကံ** လာမကဓမ္မံ **မာကတ္ထ** မာ ကရိတ္ထ, အထ ပန တံ ဟာပကမ္မံ ဧဝ ရဟိ **ကရောထ,** အာယတိံ ဝ **ကရိဿထ,** နိရယာဒီသု စတူသု အပာယေသု မနုဿေသု စ တဿ ဖလဘူတံ ဒုက္ခံ ဣတော ဝ ဧတ္တော ဝ ပလာယန္တေ အမှေဟ နာနုဗန္ဓိဿတီတိ အဓိပ္ပာယေန **ဥပေစ္စ** အပေစ္စ **ပလာယတမ္ပိ** တုမှာကံ တတော **မုတ္တိ** မောက္ခော နတ္ထိ။ ဂတိကာလာဒိပစ္စယန္တရသမတာယေ ဝိပစ္စိဿတိယေဝာတိ ဒဿေတိ။ ''ပလာယနေ''တိပိ ပဌန္တိ, ဝုတ္တနယေန ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဂမနေ ပက္ကမနေ သတီတိ အတ္ထော။ အယဉ္စ အတ္ထော ''န အန္တလိက္ခေ န သမုဒ္ဒမဇ္ဈေ။ပေ။ ဟာပကမ္မာ''တိ (ဓ. ပ. ၁၂၇; မိ. ပ. ၄.၂.၄) ဣမာယ ဂာထာယ ဒီပေတဗ္ဗော။

စတုတ္ထသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၅. ဥပောသထသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၄၅. ပဋ္ဌမေ **တဒဟူ**တိ တသ္မိံ အဟနိ တသ္မိံ ဒိဝသေ။ **ဥပေါသထေ**တိ ဧတ္ထ ဥပဝသန္တိ ဧတ္ထာတိ ဥပေါသထော, **ဥပဝသန္တီ**တိ သီလေန တ အနသနေန တ ဥပေတာ ဟုတွာ ဝသန္တီတိ အတ္ထော။ အယဉှိ ဥပေါသထသဒ္ဒော "အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတံ ဥပေါသထံ ဥပဝသာမီ"တိအာဒီသု (အ. နိ. ၃.၇၁; ၁၀.၄၆) သီလေ အာဂတော။ "ဥပေါသထော တ ပတရဏာ တ"တိအာဒီသု (မဟာဝ. ၁၅၅) ပာတိမောက္ခုဒ္ဒေသာဒိဝိနယကမ္မေ။ "ကေဟလကူပေါသထော နိဂဏ္ဌုပေါသထော"တိအာဒီသု (အ. နိ. ၃.၇၁) ဥပဝါသေ။ "ဥပေါသထော နာမ နာဂရာဇာ"တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၂.၂၄၆) ပညတ္တိယံ။ "အဇ္ဇုပေါသထော ပန္နရသော"တိအာဒီသု (မဟာဝ. ၁၆၈) ဒိဝသေ။ ဣဓာပိ ဒိဝသေယေဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗော, တသ္မာ "တဒဟုပေါသထေ"တိ တသ္မိံ ဥပေါသထဒိဝသဘူတေ အဟနီတိ အတ္ထော။ **နိသိန္နော ဟောတီ** တိ မဟာဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝုတော ဩတဒဟတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိတုံ နိသိန္နော ဟောတိ။ နိသဇ္ဇ ပန ဘိက္ခူနံ စိတ္တာနိ ဩလောကေန္တော ဇကံ ဒုဿီလပုဂ္ဂလံ ဒိသွာ, "သစာဟံ ဣမသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ ဣဓ နိသိန္နေယေဝ ပာတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိဿာမိ, သတ္တဓာဿ မုဒ္ဓါ ဖလိဿ သတီ"တိ တသ္မိံ အနုကမ္ပာယ တုဏှီယေဝ အဟောသိ။

ဧတ္ထ စ **ဥဒ္ဒိသတုံ အရဟထ** ဣတိ အရဟတ္ထဂ္ဂမနံ ဝတွာပိ "ဥဒ္ဒိသတု, ဘန္တေ ဘဂဝါ, ဘိက္ခူနံ ပာတိမောက္ခ"ဣတိ ထေရော ဘဂဝန္တံ ပာတိမောက္ခုဒ္ဒေသံ ယာစိ တသ္မိံ ကာလေ "န, ဘိက္ခဝေ, အနုပေါသထေ ဥပေါသထော ကာတဗ္ဗော"တိသိက္ခာပဒဿ (မဟာဝ. ၁၈၃) အပညတ္တတ္တာ။ **အပရိသုဒ္ဓါ, အာနန္ဒ, ပရိသာ** တိ တိက္ခတ္တုံ ထေရေန ပာတိမောက္ခုဒ္ဒေသဿ ယာစိတတ္တာ အနုဒ္ဒေသဿ ကာရဏံ ကထေန္တော "အသုကပုဂ္ဂလော အပရိသုဒ္ဓေါ"တိ အဝတွာ "အပရိသုဒ္ဓါ, အာနန္ဒ, ပရိသာ"တိ အာဟ။ ကသ္မာ ပန ဘဂဝါ တိယာမရတ္တိံ တထာ ဝီတိနာမေသိ? တတော ပဋ္ဌာယ ဩတဒဟတိမောက္ခံ အနုဒ္ဒိသိတုကာမော တဿ ဝတ္ထုံ ဟာကဋ္ဋုံ ကာတုံ။

အဒ္ဒသာ တိ ကထံ အဒ္ဒသ။ အတ္တနော စေတောပရိယညာဏေန တဿံ ပရိသတိ ဘိက္ခူနံ စိတ္တာနိ ပရိဇာနန္တော တဿ မောဃပုရိသဿ ဒုဿီလျစိတ္တံ ပဿိ။ ယသ္မာ ပန စိတ္တေ ဒိဋ္ဌေ တံသမင်္ဂီပုဂ္ဂလော ဒိဋ္ဌော နာမ ဟောတိ, တသ္မာ **"အဒ္ဒသာ ခေါ အာယသ္မာ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော တံ ပုဂ္ဂလံ ဒုဿီလ"** န္တိအာဒိ **ဝုတ္တံ** ။ ယထေဝ ဟိ အနာဂတေ သတ္တသု ဒိဝသေသု ပဝတ္တမာနံ ပရေသံ စိတ္တံ စေတောပရိယညာဏလာဘီ ဇာနာတိ, ဧဝံ အတီတေပိ ပီတိ။ **ဒုဿီလ** န္တိ နိဿီလံ, သီလဝိရဟိတန္တိ အတ္ထော။ **ပါပဓမ္မ** န္တိ ဒုဿီလတ္တာ ဧဝ ဟီနဇ္ဈာသယတာယ လာမကသဘာဝံ။ **အသုစိ** န္တိ အပရိသုဒ္ဓေဟိ ကာယကမ္မာဒီဟိ သမန္နာဂတတ္တာ န သုစိံ။ **သင်္ကဿရသမာစာရ** န္တိ ကိဉ္စိ စိဒေဝ အသာရုပ္ပံ ဒိသွာ "ဣဒံ ဣမိနာ ကတံ ဘဝိဿတီ"တိ ဧဝံ ပရေသံ အာသင်္ကနီယတာယ သင်္ကာယ သရိတဗ္ဗ သမာစာရံ, အထ ဝါ ကေနစိဒေဝ ကရဏီယေန မန္တယန္တေ ဘိက္ခူ ဒိသွာ "ကစ္စိ နု ခေါ ဣမေ မယာ ကတကမ္မံ ဇာနိတွာ မန္တေန္တီ"တိ အတ္တနောယေဝ သင်္ကာယ သရိတဗ္ဗသမာစာရံ။

လဇ္ဇိတဗ္ဗတာယ ပဋိစ္ဆာဒေတဗ္ဗကာရဏတော ပဋိစ္ဆန္နံ ကမ္မံ ဧတဿာတိ **ပဋိစ္ဆန္နကမ္မန္တံ** ။ ကုစ္ဆိတ သာမညဝသေနရိတာယ န သမဏန္တိ **အဿမဏံ** ။ သလာကဂ္ဂဟဏာဒီသု "ကိတ္တကာ သမဏာ"တိ စ ဂဏနာယ "အဟမ္ပိ သမဏော"တိ မိစ္ဆာပဋိညာယ **သမဏပဋိညံ**။ အသေဋ္ဌစရိတာယ **အဗြဟ္မစာရိံ** ။ အညေ ဗြဟ္မစာရိနော သုနိဝတ္ထေ သုပါရုတေ သုပတ္တဓရေ ဂါမနိဂမာဒီသု ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ဇီဝိကံ ကပ္ပေန္တေ ဒိသွာ အဗြဟ္မစာရီ သမာနော သယမ္ပိ တာဒိသေန အာကာရေန ပဋိပဇ္ဇန္တော ဥပေါသထာဒီသု သန္ဒိဿန္တော "အဟမ္ပိ ဗြဟ္မစာရီ"တိ ပဋိညံ ဒေန္တော ဝိယ ဟောတီတိ **ဗြဟ္မစာရိပဋိညံ** ။ ပူတိနာ ကမ္မေန သီလဝိပတ္တိယာ အန္တော အနုပဝိဋ္ဌတ္တာ **အန္တောပူတိံ**။ ဆဟိ ဒွါရေဟိ ရာဂါဒိကိလေသဝဿနေန တိန္တတ္တာ **အဝဿုတံ** ။ သဉ္ဇာတရာဂါဒိကစဝရတ္တာ သီလဝန္တေဟိ ဆဍ္ဍေတဗ္ဗတ္တာ စ **ကသမ္ဗုဇာတံ။ မဇ္ဈေ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ နိသိန္န** န္တိ သင်္ဃပရိယာပန္နော ဝိယ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ အန္တော နိသိန္နံ။ **ဒိဋ္ဌောသီ** တိ အယံ ပန န ပကတတ္တောတိ ဘဂဝတာ ဒိဋ္ဌော အသိ။ ယသ္မာ စ ဧဝံ ဒိဋ္ဌော, တသ္မာ နတ္ထိ **တေ တဝ ဘိက္ခူဟိ သဒ္ဓိံ** ဧကကမ္မာဒိသံဝါသော။ ယသ္မာ ပန သော **သံဝါသော တဝ နတ္ထိ,** တသ္မာ **ဥဋ္ဌေဟိ, အာဝုသော** တိ ဧဝမေတ္ထ ပဒယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

တတိယမ္ပိ ခေါ သော ပုဂ္ဂလော တုဏှီ အဟောသီ တိ အနေကဝါရံ ဝတွာပိ ထေရော "သယမေဝ နိက္ခမိဿတီ"တိ ဝါ, "ဣဒါနိ ဣမေသံ ပဋိပတ္တိံ ဇာနိဿာမီ"တိ ဝါ အဓိပ္ပာယေန တုဏှီ အဟောသိ။ **ဗာဟာယံ ဂဟေတွာ**တိ ဘဂဝတာ မယာ စ ယာထာဝတော ဒိဋ္ဌော, ယာဝတတိယံ ဥဋ္ဌေဟီတိ ဝုတ္တော န ဥဋ္ဌာတိ, "ဣဒါနိဿ နိက္ကမနကာလော မာ သင်္ဃဿ ဥပေါသထန္တရာယော အဟောသီ"တိ တံ ဗာဟာယံ အဂ္ဂဟေသိ, တထာ ဂဟေတွာ

တ။ **ဗဟိဒ္ဓတရကောဌကာ နိက္ခာမေတ္တတ** တိ ဒ္ဓတရကောဌကသာလတော ဗဟိ နိက္ခာမေတ္တတ။ **ဗဟီ**တိ ပန နိက္ခာမိတ ဌာနဒဿနံ, အထ တ **ဗဟိဒ္ဓတရကောဌကာ** တိ ဗဟိဒ္ဓတရကောဌကတောပိ နိက္ခာမေတ္တတ, န အန္တောဒ္ဓတရကောဌ ဌကတော, ဇဝံ ဥဘယထာပိ ဝိဟာရတော ဗဟိ ကတ္တတတိ အတ္တော။ **သူစိဃဋိုကံ ဒတ္တတ**တိ အဂ္ဂဠသူစိဉ္စ ဥပရိဃဋိုကဉ္စ အာဒဟိတ္တတ, သုဌုတရံ ကတဋံ ထကေတ္တတတိ အတ္တော။ **ယာဝ ဗာဟာဂဟဏာပိ နာမာ**တိ က္လမိနာ ''အပရိသုဒ္ဓာ, အာနန္ဒ, ပရိသာ''တိ ဝစနံ သုတ္တတ ဧဝ ဟိ တေန ပက္ကမိတဗ္ဗံ သိယာ, ဇဝံ အပက္ကမိတ္တတ ယာဝ ဗာဟာဂဟဏာပိ နာမ သော မောဃပုရိသော အာဂမေဿတီတိ အစ္ဆရိယမိဒန္တိ ဒဿေတိ။ က္လဒမ္ပိ ဂရဟဏစ္ဆရိယမေဝတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

အထ ဘဂဝါ စိန္တေသိ – ''က္လအနိ ဘိက္ခုသင်္ဃေ အဗ္ဗုဒဇာတော, အပရိသုဒ္ဓာ ပုဂ္ဂလာ ဥပေါသထံ အာဂစ္ဆန္တိ, န စ တထာဂတာ အပရိသုဒ္ဓာယ ပရိသာယ ဥပေါသထံ ကရောန္တိ, ပာတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသန္တိ, အနုဒ္ဒိသန္တေ စ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ ဥပေါသထော ပစ္ဆိဇ္ဇတိ, ယံနူနာဟံ က္လတော ပဋ္ဌာယ ဘိက္ခူနံယေဝ ပာတိမောက္ခုဒ္ဒေသံ အနုဇာနေယျ''န္တိ။ ဇဝံ ပန စိန္တေတ္တတ ဘိက္ခူနံယေဝ ပာတိမောက္ခုဒ္ဒေသံ အနုဇာနိ။ တေန ဝုတ္တံ – **''အထ ခေါ ဘဂဝါ။ ပေ.။ ပာတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသေယျာထာ''**တိ။

တတ္ထ **န အနာဟ**န္တိ က္လအနိ အဟံ ဥပေါသထံ န ကရိဿာမိ, ပာတိမောက္ခံ န ဥဒ္ဒိသိဿာမီတိ ပစ္စေကံ န-ကာရေန သမ္ဗန္ဓော။ ဒုဝိဓဉှိ ပာတိမောက္ခံ အာဏာပာတိမောက္ခံ ဩဝါဒပာတိမောက္ခန္တိ။ တေသု ''သုဏာတု မေ, ဘန္တေ''တိအာဒိကံ (မဟာဝ. ၁၃၄) အာဏာပာတိမောက္ခံ, တံ သာဝကာဝ ဥဒ္ဒိသန္တိ, န ဗုဒ္ဓာ, အယံ အန္ဒဝဒ္ဓမာသံ ဥဒ္ဒိသိယတိ။ ''ခန္တီ ပရမံ။ပေ.။ သဗ္ဗပာပဿ အကရဏံ။ပေ.။ အနူပဝါဒေါ အနူပဃာတော။ပေ.။ ဧတံ ဗုဒ္ဓာန သာသန''န္တိ (ဒီ. နိ. ၂.၉၀; ဓ. ပ. ၁၈၃-၁၈၅) က္လမာ ပန တိဿော ဂါထာ ဩဝါဒပာတိမောက္ခံ နာမ, တံ ဗုဒ္ဓာဝ ဥဒ္ဒိသန္တိ, န သာဝကာ, ဆန္နမ္ပိ ဝဿာနံ အစ္စယေန ဥဒ္ဒိသန္တိ။ ဒီဃာယုကဗုဒ္ဓာနဉှိ ဓရမာနကာလေ အယမေဝ ပာတိမောက္ခုဒ္ဒေသော, အပ္ပာယုကဗုဒ္ဓာနံ ပန ပဌမဗောဓိယံယေဝ။ တတော ပရံ က္လတရော, တဉ္စ ခေါ ဘိက္ခူ ဧဝ ဥဒ္ဒိသန္တိ, န ဗုဒ္ဓာ, တသ္မာ အမှာကမ္ပိ ဘဂဝါ ဝီသတိဝဿမတ္တံ ဩဝါဒပာတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိတ္တတ က္လမံ အန္တရာယံ ဒိသွာတ တတော ပရံ န ဥဒ္ဒိသိ။ **အဋ္ဌာန**န္တိ အကာရဏံ။ **အနဝကာသော**တိ တဿေဝ ဝေဝစနံ။ ကာရဏဉှိ ယထာ တိဋ္ဌတိ ဧတ္ထ ဖလံ တဒါယတ္တဝုတ္တိတာယာတိ ဌာနန္တိ ဝုစ္စတိ, ဇဝံ အနဝကာသောတိပိ ဝုစ္စတီတိ။ **ယ**န္တိ ကိရိယာပရာမသနံ, တံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တ တနယေန ယောဇေတဗ္ဗံ။

အဋ္ဌိမေ, ဘိက္ခဝေ, မဟာသမုဒ္ဒေ တိ ကော အနုသန္ဓိ? ယ္မတယံ အပရိသုဒ္ဓာယ ပရိသာယ ပာတိမောက္ခဿ အနုဒ္ဒေသော ဝုတ္တော, သော က္လမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မောတိ တံ အပရေဟိ သတ္တဟိ အစ္ဆရိယ ဗ္ဘုတဓမ္မေဟိ သဒ္ဓိံ ဝိဘဇိတ္တတ ဒဿေတုကာမော ပဌမံ တာဝ တေသံ ဥပမာဘာဝေန မဟာသမုဒ္ဒေ အဋ္ဌ အစ္ဆရိယ ဗ္ဘုတဓမ္မေ ဒဿေန္တော သတ္ထာ ''အဋ္ဌိမေ, ဘိက္ခဝေ, မဟာသမုဒ္ဒေ''တိအာဒိမာဟ။

ပကတိဒေဝတ ဝိယ န သုရန္တိ န က္လသန္တိ န ဝိရောစန္တီတိ **အသုရာ,** သုရာ နာမ ဒေဝတ, တေသံ ပဋိပက္ခာတိ တ အသုရာ, ဝေပစိတ္တိပဟာရာဒအဒယော။ တေသံ ဘဝနံ သိနေရုဿ ဟေဋ္ဌာဘာဂေ, တေ တတ္ထ ပဝိသန္တာ နိက္ခမန္တာ သိနေရုပာဒေ မဏ္ဍူပဟိ နိမ္မိနိတ္တတ ကီဠန္တာဝ အဘိရမန္တိ။ တတ္ထ တေသံ အဘိရတိ က္လမေ ဂုဏေ ဒိသွာတတိ အာဟ – **''ယေ ဒိသွာတ ဒိသွာတ အသုရာ မဟာသမုဒ္ဒေ အဘိရမန္တီ''** တိ။ တတ္ထ **အဘိရမန္တီ** တိ ရတိံ ဝိန္ဒန္တိ, အနုက္ကဏ္ဌ မာနာ ဝသန္တီတိ အတ္တော။

အနုပုဗ္ဗနိန္နော တိအာဒီနိ သဗ္ဗာနိ အနုပဋိပာဋိယာ နိန္နဘာဝဿေဝ ဝေဝစနာနိ။ **န အာယတကေနေဝ ပပာတော**တိ န ဆိန္နတဋော မဟာသောဗ္ဘော ဝိယ အာဒိတော ဧဝ ပပာတော။ သော ဟိ တီရဒေသတော ပဋ္ဌာယ ဧကင်္ဂုလဒ္ဓင်္ဂုလဝိဒ တ္ထိရတနယဋ္ဌိဥသဘအမုကဝုတကဝုတမုယောဇနာဒိဝသေန ဂမ္ဘီရော ဟုတ္တတ ဂစ္ဆန္တော ဂစ္ဆန္တော သိနေရု ဟာဒမူလေ စတုရာသီတိယောဇနသဟဿဂမ္ဘီရော ဟုတ္တတ ဌိတောတိ ဒဿေတိ။

ဌိတဓမ္မော တိ ဌိတသဘာဝေ အဝဋ္ဌိတသဘာဝေ။ **န မတေန ကုဏပေန သံဝသတီ**တိ ယေန ကေနစိ ဟတ္ထိအသ္မ သာဒီနံ ကဠေဝရေန သဒ္ဓိံ န သံဝသတိ။ **တီရံ တဟေတီ**တိ တီရံ အပနေတိ။ **ထလံ ဥဿာရေတီ** တိ ဟတ္ထေန ဂဟေတ္တတ

ဝိယ ဝီစိပ္ပဟာရေနေဝ ထလေ ခိပတိ။ **ဂင်္ဂါ ယမုနာ** တိ အနောတတ္တဒဟသ္မာ ဒက္ခိဏမုခတော နိက္ခန္တနဒီ ပဉ္စ ဓာရာ ဟုတွာ ပဝတ္တဋ္ဌာနေ ဂင်္ဂါတိအာဒိနာ ပဉ္စဓာ သင်္ခံ ဂတာ။

တတြာယံ က္ကမာသံ နဒီနံ အာဒိတော ပဋ္ဌာယ ဥပ္ပတ္တိကထာ – အယဉှိ ဇမ္ဗုဒီပေ ဒသသဟဿယောဇနပရိမာဏော, တတ္ထ စတုသဟဿယောဇနပ္ပမာဏော ပဒေသော ဥဒကေန အဇ္ဈောတ္ထဋော သမုဒ္ဒောတိ သင်္ခံ ဂတော, တိသဟဿယောဇနပ္ပမာဏေ မနုဿာ ဝသန္တိ, တိသဟဿယောဇနပ္ပမာဏေ ဟိမဝါ ပတိဋ္ဌိတော ဥဗ္ဗေဓေန ပဉ္စယောဇနသတိကော စတုရာသီတိကူဋသဟဿပဋိမဏ္ဍိတော သမန္တတော သန္ဒမာနပဉ္စသတနဒီဝိစိတ္တော, ယတ္ထ အာယာမေန ဝိတ္ထာရေန ဂမ္ဘီရတာယ စ ပဏ္ဏာသယောဇနပ္ပမာဏာ ဒိယဍ္ဎယောဇနသတပရိမဏ္ဍလာ အနောတတ္တဒဟော ကဏ္ဏမုဏ္ဍဒဟော ရထကာရဒဟော ဆဒ္ဒန္တဒဟော ကုဏာလဒဟော မန္ဒာကိနိဒဟော သီဟပပါတဒဟောတိ သတ္တ မဟာသရာ ပတိဋ္ဌိတာ။

တေသု **အနောတတ္တဒဟော** သုဒဿနကူဋံ စိတ္တကူဋံ ကာဠကူဋံ ဂန္ဓမာဒနကူဋံ ကေလာသကူဋန္တိ ဣမေဟိ ပဉ္စဟိ ပဗ္ဗတကူဋေဟိ ပရိက္ခိတ္တော။ တတ္ထ **သုဒဿနကူဋံ** သောဝဏ္ဏမယံ တိယောဇနသတုဗ္ဗေဓံ အန္တောဝင်္ကံ ကာကမုခသဏ္ဌာနံ တမေဝ သရံ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ ဌိတံ, **စိတ္တကူဋံ** သတ္တရတနမယံ။ **ကာဠကူဋံ** အဉ္ဇနမယံ။ **ဂန္ဓမာဒနကူဋံ** မသာရဂလ္လမယံ အဗ္ဘန္တရေ မုဂ္ဂဝဏ္ဏံ; မူလဂန္ဓော, သာရဂန္ဓော, ဖေဂ္ဂုဂန္ဓော, တစဂန္ဓော, ပပဋိကာဂန္ဓော, ခန္ဓဂန္ဓော, ရသဂန္ဓော, ပုပ္ဖဂန္ဓော, ဖလဂန္ဓော, ပတ္တဂန္ဓောတိ ဣမေဟိ ဒသဟိ ဂန္ဓေဟိ ဥဿန္နံ, နာနပ္ပကာရဩသဓသဉ္ဆန္နံ, ကာဠပက္ခုပေါသထဒိဝသေ အာဒိတ္တံ ဝိယ အင်္ဂါရံ ပဇ္ဇလန္တံ တိဋ္ဌတိ။ **ကေလာသကူဋံ** ရဇတမယံ။ သဗ္ဗာနိ စေတာနိ သုဒဿနေန သမာနုဗ္ဗေဓသဏ္ဌာနာနိ တမေဝ သရံ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ ဌိတာနိ။ တတ္ထ ဒေဝါနုဘာဝေန နာဂါနုဘာဝေန စ ဒေဝေါ ဝဿတိ, နဒိယော စ သန္ဒန္တိ, တံ သဗ္ဗမ္ပိ ဥဒကံ အနောတတ္တမေဝ ပဝိသတိ, စန္ဒိမသူရိယာ ဒက္ခိဏေန ဝါ ဥတ္တရေန ဝါ ဂစ္ဆန္တာ ပဗ္ဗတန္တရေန တတ္ထ ဩဘာသံ ကရောန္တိ, ဥဇုကံ ဂစ္ဆန္တာ န ကရောန္တိ, တေနေဝဿ “အနောတတ္တ”န္တိ သင်္ခါ ဥဒပါဒိ။

တတ္ထ ရတနမယမနုညသောပါနသိလာတလာနိ နိမ္မစ္ဆကစ္ဆပါနိ ဖလိကသဒိသာနိ နိမ္မလူဒကာနိ တဒုပဘောဂသတ္တာနံ ကမ္မနိဗ္ဗတ္တာနေဝ နှာနတိတ္ထာနိ စ ဟောန္တိ, ယတ္ထ ဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ဣဒ္ဓိမန္တော သာဝကာ ဣသယော စ နှာနာဒီနိ ကရောန္တိ, ဒေဝယက္ခာဒယော ဥဒကကီဠံ ကီဠန္တိ။

တဿ စတူသု ပဿေသု သီဟမုခံ, ဟတ္ထိမုခံ, အဿမုခံ, ဥသဘမုခန္တိ စတ္တာရိ ဥဒကနိက္ခမနမုခါနိ ဟောန္တိ, ယေဟိ စတဿော နဒိယော သန္ဒန္တိ။ သီဟမုခေန နိက္ခန္တနဒီတီရေ ကေသရသီဟာ ဗဟုတရာ ဟောန္တိ, တထာ ဟတ္ထိမုခါဒီဟိ ဟတ္ထိအဿဥသဘာ။ ပုရတ္ထိမဒိသတော နိက္ခန္တနဒီ အနောတတ္တံ တိက္ခတ္တုံ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ ဣတရာ တိဿော နဒိယော အနုပဂမ္မ ပါစီနဟိမဝန္တေနေဝ အမနုဿပထံ ဂန္တွာ မဟာသမုဒ္ဒံ ပဝိသတိ။ ပစ္ဆိမဒိသတော ဥတ္တရဒိသတော စ နိက္ခန္တနဒိယောပိ တထေဝ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ ပစ္ဆိမဟိမဝန္တေနေဝ ဥတ္တရဟိမဝန္တေနေဝ စ အမနုဿပထံ ဂန္တွာ မဟာသမုဒ္ဒံ ပဝိသန္တိ။

ဒက္ခိဏဒိသတော နိက္ခန္တနဒီ ပန တံ တိက္ခတ္တုံ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ ဒက္ခိဏေန ဥဇုကံ ပါသာဏပိဋ္ဌေနေဝ သဋ္ဌိ ယောဇနာနိ ဂန္တွာ ပဗ္ဗတံ ပဟရိတွာ ဥဋ္ဌာယ ပရိက္ခေပေန တိဂါဝုတပ္ပမာဏာဥဒကဓာရာ ဟုတွာ အာကာသေန သဋ္ဌိယောဇနာနိ ဂန္တွာ တိယဂ္ဂဠေ နာမ ပါသာဏေ ပတိတာ, ပါသာဏော ဥဒကဓာရာဝေဂေန ဘိန္နော။ တတ္ထ ပဉ္စာသယောဇနပ္ပမာဏာ တိယဂ္ဂဠာ နာမ ပေါက္ခရဏီ ဇာတာ, ပေါက္ခရဏိယာ ကူလံ ဘိန္ဒိတွာ ပါသာဏံ ပဝိသိတွာ သဋ္ဌိယောဇနာနိ ဂန္တွာ တတော ဃနပထဝိံ ဘိန္ဒိတွာ ဥမင်္ဂေန သဋ္ဌိယောဇနာနိ ဂန္တွာ ဝိဉ္ဈံ နာမ တိရစ္ဆာနပဗ္ဗတံ ပဟရိတွာ ဟတ္ထတလေ ပဉ္စင်္ဂုလိသဒိသာ ပဉ္စဓာရာ ဟုတွာ ပဝတ္တန္တိ။

သာ တိက္ခတ္တုံ အနောတတ္တံ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ ဂတဋ္ဌာနေ **“အာဝဋ္ဋဂင်္ဂါ”** တိ ဝုစ္စတိ, ဥဇုကံ ပါသာဏပိဋ္ဌေန သဋ္ဌိယောဇနာနိ ဂတဋ္ဌာနေ **“ကဏှဂင်္ဂါ”** တိ, အာကာသေန သဋ္ဌိယောဇနာနိ ဂတဋ္ဌာနေ **“အာကာသဂင်္ဂါ”**တိ, တိယဂ္ဂဠပါသာဏေ ပဉ္စာသယောဇနောကာသေ ဌိတာ **“တိယဂ္ဂဠပေါက္ခရဏီ”** တိ, ကူလံ ဘိန္ဒိတွာ ပါသာဏံ ပဝိသိတွာ သဋ္ဌိယောဇနာနိ ဂတဋ္ဌာနေ **“ဗဟလဂင်္ဂါ”** တိ, ဥမင်္ဂေန သဋ္ဌိယောဇနာနိ ဂတဋ္ဌာနေ **“ဥမင်္ဂဂင်္**

က”တိ ဝုစ္စတိ, ဝိဥ္စံ နာမ တိရစ္ဆာနပဗ္ဗတံ ပဟရိတွာ ပဥ္စဓာရာ ဟုတွာ ပဝတ္တဌာနေ ဂင်္ဂါ, ယမုနာ, အစိရဝတီ, သရဘူ, မဟီတိ ပဥ္စဓာ သင်္ခံ ဂတာ။ ဧဝမေတာ ပဥ္စ မဟာနဒိယော ဟိမဝန္တတော ပဝတ္တန္တီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

တတ္ထ **နဒီ နိန္နက** တိအာဒိကံ ဧကတ္တံ, **ဂင်္ဂါ ယမုနာ** တိအာဒိကံ နာမံ။ **သဝန္တိယော** တိ ယာ ကာစိ သဝမာနာ သန္ဒမာနာ ဂစ္ဆန္တိယော မဟာနဒိယော တ ကုန္နဒိယော တ။ **အပ္ပေန္တိ** တိ အလ္လီယန္တိ ဩသရန္တိ။ **ဓာရာ**တိ ဝုဋ္ဌိဓာရာ။ **ပူရတ္တ** န္တိ ပုဏ္ဏဘာဝေါ။ မဟာသမုဒ္ဒဿ ဟိ အယံ ဓမ္မတာ – “ဣမသ္မိံ ကာလေ ဒေဝေါ မန္ဒော ဇာတော, ဇာလက္ခိပဟီနိ အာအယ မစ္ဆကစ္ဆပေ ဂဏှိဿာမာ”တိ တ “ဣမသ္မိံ ကာလေ အတိမဟန္တီ ဝုဋ္ဌိ, န လဘိဿာမ န ခော ပိဋ္ဌိပသာရဏဋ္ဌာန”န္တိ တ တံ န သက္ကာ ဝတ္တုံ။ ပဌမကပ္ပိကကာလတော ပဋ္ဌာယ ဟိ ယံ ဝဿိတွာ သိနေရု မေခလံ အာဟစ္စ ဥဒကံ ဌိတံ, တံ တတော ဧကင်္ဂုလမတ္တမ္ပိ ဥဒကံ နေဝ ဟေဋ္ဌာ ဩတရတိ, န ဥဒ္ဓံ ဥတ္တရတိ။

ဧကရသောတိ အသမ္ဘိန္နရသော။ **မုတ္တာ** တိ ခုဒ္ဒကမဟန္တဝဋ္ဋဒီဃာဒိဘေဒာ အနေကဝိဓာ မုတ္တာ။ **မဏီ**တိ ရတ္တနီလာဒိဘေဒော အနေကဝိဓော မဏိ။ **ဝေဠုရိယော**တိ ဝံသဝဏ္ဏသိရီသပုပ္ဖဝဏ္ဏာဒိသဏ္ဌာနတော အနေကဝိဓော။ **သင်္ခော** တိ ဒက္ခိဏာဝတ္တတမ္ဗကုစ္ဆိကဓမနသင်္ခာဒိဘေဒော အနေကဝိဓော။ **သိလာ**တိ သေတကာဠမုဂ္ဂဝဏ္ဏာဒိဘေဒာ အနေကဝိဓာ။ **ပဝါဠ**န္တိ ခုဒ္ဒကမဟန္တမန္ဒရတ္တဃနရတ္တာဒိဘေဒံ အနေကဝိဓံ။ **လောဟိတင်္ဂေ** တိ ပဒုမရာဂါဒိဘေဒော အနေကဝိဓော **မသာရဂလ္လ** န္တိ ကဗရမဏိ။ “စိတ္တဖလိက”န္တိပိ ဝဒန္တိ။

မဟတံ ဘူတာနန္တိ မဟန္တာနံ သတ္တာနံ။ **တိမိတိမိင်္ဂလာ** ဒိကာ တိဿော မစ္ဆဇာတိယော။ တိမိံ ဂိလနသမတ္ထာ တိမိင်္ဂလာ, တိမိဥ္စ တိမိင်္ဂလဥ္စ ဂိလနသမတ္ထာ “တိမိတိမိင်္ဂလာ”တိ ဝဒန္တိ။ **နာက**တိ ဦမိပိဋ္ဌိတသိနောပိ ဝိမာနဌကနာကပိ။

ဧဝမေဝ ခေါတိ ကိဥ္စာပိ သတ္ထာ ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ သောဠသပိ ဗာတ္တိံသပိ တတော ဘိယျောပိ အစ္ဆရိယဗ္ဘုတဓမ္မေ ဝိဘဇိတွာ ဒဿေတုံ သက္ကောတိ, တအ ဥပမာဘာဝေန ပန ဂဟိတာနံ အဋ္ဌန္နံ အနုရူပဝသေန အဋ္ဌေဝ တေ ဥပမေတဗ္ဗဓမ္မေ ဝိဘဇိတွာ ဒဿေန္တော **“ဧဝမေဝ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ အဋ္ဌ အစ္ဆရိယာ အဗ္ဘုတာ ဓမ္မာ”**တိအာဒိမာဟ။

တတ္ထ **အနုပုဗ္ဗသိက္ခာယ** တိဿော ဘိက္ခာ ဂဟိတာ, **အနုပုဗ္ဗကိရိယာယ** တေရသ ဓုတင်္ဂဓမ္မာ, **အနုပုဗ္ဗပဋိပဒာ ယ** သတ္တ အနုပဿနာ အဋ္ဌာရသ မဟာဝိပဿနာ အဋ္ဌတိံသ အာရမ္မဏဝိဘတ္တိယော သတ္တတိံသ ဗောဓိပက္ခိယ ဓမ္မာ စ ဂဟိတာ။ **န အာယတကေနေဝ အညာပဋိဝေဓော**တိ မဏ္ဍူကဿ ဥပ္ပတိတွာ ဂမနံ ဝိယ အာဒိတောဝ သီလပူရဏာဒီနိ အကတွာ အရဟတ္တပဋိဝေဓော နာမ နတ္ထိ, ပဋိပာဋိယာ ပန သီလသမာဓိပညာယော ပူရေတွာဝ အရဟတ္တပ္ပတ္တီတိ အတ္ထော။

မမ သာဝကာတိ သောတာပန္နာဒိကေ အရိယပုဂ္ဂလေ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ **န သံဝသတီ**တိ ဥပေါသထကမ္မာဒိဝသေန သံဝါသံ န ကရောတိ။ **ဥက္ခိပတီ** တိ အပနေတိ။ **အာရကာဝ**တိ ဒူရေယေဝ။ **န တေန နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ဦနတ္တံ ဝါ ပူရတ္တံ ဝါ**တိ အသင်္ချေယျေပိ မဟာကပ္ပေ ဗုဒ္ဓေသု အနုပ္ပန္နေသု ဧကသတ္တောပိ ပရိနိဗ္ဗာတုံ န သက္ကောတိ, တဒာပိ “တုစ္ဆာ နိဗ္ဗာနဓာတူ”တိ န သက္ကာ ဝတ္တုံ, ဗုဒ္ဓကာလေ ပန ဧကေကသ္မိံ သမာဂမေ အသင်္ချေယျာပိ သတ္တာ အမတံ အာရာဓေန္တိ, တဒာပိ န သက္ကာ ဝတ္တုံ “ပူရာ နိဗ္ဗာနဓာတူ”တိ။ **ဝိမုတ္တိရသော**တိ ကိလေသေဟိ ဝိမုစ္စနရသော။ သဗ္ဗာ ဟိ သာသနဿ သမ္ပတ္တိ ယာဝဒေဝ အနုပါဒါယ အာသဝေဟိ စိတ္တဿ ဝိမုတ္တိယာ ဟောတိ။

ရတနာနီတိ ရတိဇနနဋ္ဌေန ရတနာနိ။ သတိပဋ္ဌာနာဒယော ဟိ ဘာဝိယမာနာ ပုဗ္ဗဘာဂေပိ အနပ္ပကံ ပီတိပါမောဇ္ဇံ နိဗ္ဗတ္တေန္တိ, ပဂေဝ အပရဘာဂေ။ ဝုတ္တဉ္စေဟတံ –

> “ယတော ယတော သမ္မသတိ, ခန္ဓာနံ ဥဒယဗ္ဗယံ။
> လဘတီ ပီတိပါမောဇ္ဇံ, အမတံ တံ ဝိဇာနတ”န္တိ။ (ဓ. ပ. ၃၇၄) –

လောကိယရတနနိမိတ္တံ ပန ပီတိဟမောဇ္ဇံ န တဿ ကလဘာဂမ္ပိ အဂ္ဃတီတိ အယမတ္ထော ဟေတွာ ဒဿိတော ဝေ။ အပိစ –

> ''စိတ္တီကတံ မဟဂ္ဃဉ္စ၊ အတုလံ ဒုလ္လဘဒဿနံ။
> အနောမသတ္တပရိဘောဂံ၊ 'ရတန'န္တိ ပဝုစ္စတီ''တိ။

ယဒိ စ စိတ္တီကတာဒိဘာဝေန ရတနံ နာမ ဟောတိ, သတိပဋ္ဌာနာဒီနံယေဝ ဘူတတော ရတနဘာဝေ။ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မာနဉှိ သော အာနုဘာဝေ, ယံ သာဝကာ သာဝကပာရမီဉာဏံ, ပစ္စေကဗုဒ္ဓာ ပစ္စေကဗောဓိဉာဏံ, သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓာ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဓိဂစ္ဆန္တီတိ အာသန္နကာရဏတ္တာ။ ပရမ္ပရကာရဏဉှိ အနာဒိဉပနိဿယောတိ ဝေံ ရတိဇနနဋ္ဌေန စိတ္တီကတာဒိအတ္ထေန စ ရတနဘာဝေ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မာနံ သာတိသယော။ တေန ဝုတ္တံ – **''တတ္ရိမာနိ ရတနာနိ, သေယျထိဒံ, စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ''**တိအာဒိ။

တတ္ထ အာရမ္မဏေ ပက္ခန္ဒိတွာ ဥပဋ္ဌာနဋ္ဌေန ပဋ္ဌာနံ, သတိယေဝ ပဋ္ဌာနံ သတိပဋ္ဌာနံ။ အာရမ္မဏဿ ပန ကာယာဒိဝသေန စတုဗ္ဗိဓတ္တာ ဝုတ္တံ **''စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ''** တိ။ တထာ ဟိ ကာယဝေဒနာစိတ္တဓမ္မေသု သုဘသုခနိစ္စအတ္တသညာနံ ပဟာနတော အသုဘဒုက္ခာနိစ္စာနတ္တတာဂဟဏတော စ နေသံ ကာယာနုပဿနာဒိဘာဝေ ဝိဘတ္တော။

သမ္မာ ပဒဟန္တိ ဧတေန, သယံ တ သမ္မာ ပဒဟတိ, ပသတ္ထံ, သုန္ဒရံ တ ပဒဟန္တိ **သမ္မပ္ပဓာနံ** ။ ပုဂ္ဂလဿ တ သမ္မဒေဝ ပဓာနဘာဝကရဏတော **သမ္မပ္ပဓာနံ** ။ ဝီရိယဿေတံ အဓိဝစနံ။ တမ္ပိ အနုပ္ပန္နုပ္ပန္နာနံ အကုသလာနံ အနုပ္ပာဒနပဟာနဝသေန အနုပ္ပန္နုပ္ပန္နာနံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဥပ္ပာဒနဘာဝနဝသေန စ စတုကိစ္စံ ကတွာ ဝုတ္တံ **''စတ္တာရော သမ္မပ္ပဓာနာ''**တိ။

ဣဇ္ဈတီတိ **ဣဒ္ဓိ,** သမိဇ္ဈတိ နိပ္ဖဇ္ဇတီတိ အတ္ထော။ ဣဇ္ဈန္တိ တ တောယ သတ္တာ ဣဒ္ဓာ ဝုဒ္ဓာ ဥက္ကံသဂတာ ဟောန္တီတိ **ဣဒ္ဓိ** ။ ဣတိ ပဌမေန အတ္ထေန ဣဒ္ဓိ ဧဝ ပာဒော ဣဒ္ဓိပာဒော, ဣဒ္ဓိကောဋ္ဌာသောတိ အတ္ထော ။ ဒုတိယေန အတ္ထေန ဣဒ္ဓိယာ ပာဒော ပတိဋ္ဌာ အဓိဂမူပာယောတိ ဣဒ္ဓိပာဒော။ တေန ဟိ ဥပရူပရိဝိသေသသင်္ခာတံ ဣဒ္ဓိံ ပဇ္ဇန္တိ ပာပုဏန္တိ, သွာယံ ဣဒ္ဓိပာဒော ယသ္မာ ဆန္ဒာဒိကေ စတ္တာရော အဓိပတိဓမ္မေ ဓုရေ ဇေဋ္ဌကေ ကတွာ နိဗ္ဗတ္တိယတိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **''စတ္တာရော ဣဒ္ဓိပာဒာ''** တိ။

ပဉ္စိန္ဒြိယာနီ တိ သဒ္ဓာဒီနိ ပဉ္စ ဣန္ဒြိယာနိ။ တတ္ထ အဿဒ္ဓိယံ အဘိဘဝိတွာ အဓိမောက္ခလက္ခဏေ ဣန္ဒဋ္ဌံ ကာရေတီတိ သဒ္ဓိန္ဒြိယံ, ကောသဇ္ဇံ အဘိဘဝိတွာ ပဂ္ဂဟလက္ခဏေ , ပမာဒံ အဘိဘဝိတွာ ဥပဋ္ဌာနလက္ခဏေ, ဝိက္ခေပံ အဘိဘဝိတွာ အဝိက္ခေပလက္ခဏေ, အညာဏံ အဘိဘဝိတွာ ဒဿနလက္ခဏေ ဣန္ဒဋ္ဌံ ကာရေတီတိ ပညိန္ဒြိယံ။

တာနိယေဝ အဿဒ္ဓိယာဒီဟိ အနဘိဘဝနီယတော အကမ္ပိယဋ္ဌေန သမ္ပယုတ္တဓမ္မေသု ထိရဘာဝေန **''ဗလာနီ''**တိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

သတ္တ ဗောဇ္ဈင်္ဂာ တိ ဗောဓိယာ, ဗောဓိဿ တ အင်္ဂာတိ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ။ ယာ ဟိ သော ဓမ္မသာမဂ္ဂီ ယာယ လောကုတ္တရမဂ္ဂက္ခဏေ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာယ လီနုဒ္ဓစ္စပတိဋ္ဌာနာယူဟနကာမသုခတ္တကိလမထာနုယောဂ- ဥစ္ဆေဒဿတာဘိနိဝေသာဒီနံ အနေကေသံ ဥပဒ္ဒတနံ ပဋိပက္ခဘူတာယ သတိဓမ္မဝိစယဝီရိယပီတိပဿဒ္ဓိသမာဓိဉပေက္ခာသင်္ခာတာယ ဓမ္မသာမဂ္ဂိယာ အရိယသာဝကော ဗုဇ္ဈတိ, ကိလေသနိဒ္ဒာယ ဝုဋ္ဌဟတိ, စတ္တာရိ တ အရိယသစ္စာနိ ပဋိဝိဇ္ဈတိ, နိဗ္ဗာနမေဝ တ သစ္ဆိကရောတီတိ ''ဗောဓီ''တိ ဝုစ္စတိ, တဿာ ဓမ္မသာမဂ္ဂိသင်္ခာတာယ ဗောဓိယာ အင်္ဂာတိပိ ဗောဇ္ဈင်္ဂာ ဈာနင်္ဂမဂ္ဂင်္ဂါဒယော ဝိယ။ ယောပေသ ဝုတ္တပ္ပကာရာယ ဓမ္မသာမဂ္ဂိယာ ဗုဇ္ဈတီတိ ကတွာ အရိယသာဝကော ''ဗောဓီ''တိ ဝုစ္စတိ, တဿ ဗောဓိဿ အင်္ဂာတိပိ ဗောဇ္ဈင်္ဂာ သေနင်္ဂရထင်္ဂါဒယော ဝိယ။ တေနာဟု ဟောရာဏာ – ''ဗုဇ္ဈနကဿ ပုဂ္ဂလဿ အင်္ဂာတိ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ''တိ။ ''ဗောဓိယာ သံဝတ္တန္တီတိ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ''တိအာဒိနာ နယေနပိ ဗောဇ္ဈင်္ဂါနံ ဗောဇ္ဈင်္ဂတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

အရိယော အဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေ တိ တံတံမဂ္ဂဝဇ္ဈကိလေသေဟိ အာရကတ္တာ အရိယဘာဝကရတ္တာ အရိယဖလပဋိလာဘကရတ္တာ စ အရိယော။ သမ္မာဒိဋ္ဌိအာဒီနိ အဌင်္ဂါနိ အဿ အတ္ထိ, အဌ အင်္ဂါနိယေဝ တ အဌင်္ဂိကော။ ကိလေသေ မာရေန္တော ဂစ္ဆတိ, နိဗ္ဗာနတ္ထိကေဟိ မဂ္ဂိယတိ, သယံ တ နိဗ္ဗာနံ မဂ္ဂတီတိ မဂ္ဂေါတိ။ ဧဝမေတေသံ သတိပဋ္ဌာနာဒီနံ အတ္ထဝိဘာဂေ ဝေဒိတဗ္ဗော။

သောတာပန္နော တိ မဂ္ဂသင်္ခါတံ သောတံ အာပဇ္ဇိတွာ ဟပုဏိတွာ ဌိတော, သောတာပတ္တိဖလဋ္ဌောတိ အတ္ထော။ **သောတာပတ္တိဖလသစ္ဆိကိရိယာယ ပဋိပန္နော** တိ သောတာပတ္တိဖလဿ အတ္တပစ္စက္ခကရဏာယ ပဋိပဇ္ဇမာနော ပဌမမဂ္ဂဋ္ဌော, ယော အဌမကောတိပိ ဝုစ္စတိ။ **သကဒါဂါမီ**တိ သကိဒေဝ ဣမံ လောကံ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏဝသေန အာဂမနသီလော ဒုတိယဖလဋ္ဌော။ **အနာဂါမီ**တိ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏဝသေန ကာမလောကံ အနာဂမနသီလော တတိယဖလဋ္ဌော ။ ယော ပန သဒ္ဓါနုသာရီ ဓမ္မာနုသာရီ ဧကဗီဇီတိ ဧဝမာဒိကော အရိယပုဂ္ဂလဝိဘာဂေ, သော ဧတေသံယေဝ ပဘေဒေါတိ။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝ။

ဧတမတ္ထံ ဝိဒိတွာ တိ ဧတံ အတ္တနော ဓမ္မဝိနယေ မတကုဏပသဒိသေန ဒုဿီလပုဂ္ဂလေန သဒ္ဓိံ သံဝါသာဘာဝသင်္ခါတံ အတ္ထံ ဝိဒိတွာ။ **ဣမံ ဥဒာနန္တိ** ဣမံ အသံဝါသာရဟသံဝါသာရဟဝိဘာဂကာရဏပရိဒီပနံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ။

တတ္ထ **ဆန္နမတိဝဿတီ** တိ အာပတ္တိံ အာပဇ္ဇိတွာ ပဋိစ္ဆာဒေန္တော အညံ နဝံ အာပတ္တိံ အာပဇ္ဇတိ, တ တော ပရံ တတော ပရန္တိ ဧဝံ အာပတ္တိဝဿံ ကိလေသဝဿံ အတိဝိယ ဝဿတိ။ **ဝိဝဋံ နာတိဝဿတီ** တိ အာပတ္တိံ အာပန္နော တံ အပ္ပဋိစ္ဆာဒေတွာ ဝိဝရန္တော သဗြဟ္မစာရီနံ ပကာသေန္တော ယထာဓမ္မံ ယထာဝိနယံ ပဋိကရောန္တော ဒေသေန္တော ဝုဋ္ဌဟန္တော အညံ နဝံ အာပတ္တိံ န အာပဇ္ဇတိ, တေနဿ ဝိဝဋံ ပုန အာပတ္တိဝဿံ ကိလေသဝဿံ န ဝဿတိ။ ယသ္မာ စ ဧတဒေဝံ, တသ္မာ **ဆန္နံ** ဆာဒိတံ အာပတ္တိံ **ဝိဝရေထ** ပကာသေထ။ **ဧဝံ တံ နာတိဝဿတီ**တိ ဧဝံ သန္တေ တံ အာပတ္တိအာပဇ္ဇနကံ အာပန္နပုဂ္ဂလံ အတ္တဘာဝံ အတိဝိဇ္ဈိတွာ ကိလေသဝဿံ န ဝဿတိ န တေမေတိ။ ဧဝံ သော ကိလေသေဟိ အနဝဿုတော ပရိသုဒ္ဓသီလော သမာဟိတော ဟုတွာ ဝိပဿနံ ပဋ္ဌပေတွာ သမ္မသန္တော အနုက္ကမေန နိဗ္ဗာနံ ဟပုဏာတီတိ အဓိပ္ပာယော။

ပဌမသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၆. သောဏသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၄၆. ဆဋ္ဌေ **အဝန္တီသူ** တိ အဝန္တိရဋ္ဌေ။ **ကုရရဃရေ**တိ ဧဝံနာမကေ နဂရေ။ **ပဝတ္တေ ပဗ္ဗတေ** တိ ပဝတ္တနာမကေ ပဗ္ဗတေ။ ''ပပတေ ပဗ္ဗတေ''တိပိ ပဌန္တိ။ **သောဏော ဥပာသကော ကုဋိကဏ္ဏော** တိ နာမေန သောဏော နာမ, တီဟိ သရဏဂမနေဟိ ဥပာသကဘာဝပ္ပဋိဝေဒနေန ဥပာသကော, ကောဋိအဂ္ဃနကဿ ကဏ္ဏပိဠန္ဓနဿ ဓာရဏေန ''ကောဋိကဏ္ဏော''တိ ဝတ္တဗ္ဗေ ''ကုဋိကဏ္ဏော''တိ ဧဝံ အဘိညာတော, န သုခုမာလသောဏောတိ အဓိပ္ပာယော ။ အယဉှိ အာယသ္မတော မဟာကစ္စာယနဿ သန္တိကေ ဓမ္မံ သုတွာ သာသနေ အဘိပ္ပသန္နော, သရဏေသု စ သီလေသု စ ပတိဋ္ဌိတော ပဝတ္တေ ပဗ္ဗတေ ဆာယူဒကသမ္ပန္နေ ဌာနေ ဝိဟာရံ ကာရေတွာ ထေရံ တတ္ထ ဝသာပေတွာ စတူဟိ ပစ္စယေဟိ ဥပဋ္ဌာတိ။ တေန ဝုတ္တံ – **''အာယသ္မတော မဟာကစ္စာနဿ ဥပဋ္ဌာကော ဟောတီ''** တိ။

သော ကာလေန ကာလံ ထေရဿ ဥပဋ္ဌာနံ ဂစ္ဆတိ။ ထေရော စဿ ဓမ္မံ ဒေသေတိ။ တေန သံဝေဂဗဟုလော ဓမ္မစရိယာယ ဥဿာဟဇာတော ဝိဟရတိ။ သော ဧကဒါ သတ္ထေန သဒ္ဓိံ တဏိဇ္ဇတ္ထာယ ဥဇ္ဇေနိံ ဂစ္ဆန္တော အန္တရာမဂ္ဂေ အဋဝိယံ သတ္ထေ နိဝိဋ္ဌေ ရတ္တိယံ ဇနသမ္ဗာဓဘယေန ဧကမန္တံ အပက္ကမ္မ နိဒ္ဒံ ဥပဂစ္ဆိ။ သတ္ထော ပစ္စူသဝေလာယံ ဥဋ္ဌာယ ဂတော, န ဧကောပိ သောဏံ ပဗောဓေသိ, သဗ္ဗေပိ ဝိသရိတွာ အဂမံသု။ သော ပဘာတာယ ရတ္တိယာ ပဗုဇ္ဈိတွာ ဥဋ္ဌာယ ကဉ္စိ အပဿန္တော သတ္ထေနေဝ ဂတမဂ္ဂံ ဂဟေတွာ သီဃံ သီဃံ ဂစ္ဆန္တော ဧကံ ဝဋရုက္ခံ ဥပဂစ္ဆိ။ တတ္ထ အဒ္ဒသ ဧကံ မဟာကာယံ ဝိရူပဒဿနံ ဂစ္ဆန္တံ ပုရိသံ အဋ္ဌိတော မုတ္တာနိ အတ္တနော မံသာနိ သယမေဝ ခာဒန္တံ, ဒိသွာန ''ကောသိ တွံ''န္တိ ပုစ္ဆိ။ ''ပေတောမှိ, ဘန္တေ''တိ။ ''ကသ္မာ ဧဝံ ကရောသီ''တိ။ ''အတ္တနော ပုဗ္ဗကမ္မေနာ''တိ။ ''ကိံ ပန တံ ကမ္မ''န္တိ။ ''အဟံ ပုဗ္ဗေ ဘာရုကစ္ဆနဂရေ ကူဋဝဏိဇော ဟုတွာ

တ ပရေသံ သန္တကံ ဝဋ္ဋေတွာ ခါဒိံ, သမဏော စ ဘိက္ခာယ ဥပဂတော 'တုမှာကံ မံသံ ခါဒထာ'တိ အက္ကောသိံ, တေန ကမ္မေန တေရဟိ ဣမံ ဒုက္ခံ အနုဘဝါမီ''တိ။ တံ သုတွာ သောဏော အတိဝိယ သံဝေဂံ ပဋိလဘိ။

တတော ပရံ ဂစ္ဆန္တော မုခတော ပဂ္ဃရိတကာဠလောဟိတေ ဒွေ ပေတဒါရကေ ပဿိတွာ တထေဝ ပုစ္ဆိ။ တေပိဿ အတ္တနော ကမ္မံ ကထေသုံ။ တေ ကိရ ဘာရုကစ္ဆနဂရေ ဒါရကကာလေ ဂန္ဓဝါဏိဇ္ဇာယ ဇီဝိကံ ကပ္ပေန္တာ အတ္တနော မာတရိ ခီဏာသဝေ နိမန္တေတွာ ဘောဇေန္တိယာ ဂေဟံ ဂန္တွာ ''အမှာကံ သန္တကံ ကသ္မာ သမဏာနံ ဒေသိ, တယာ ဒိန္နံ ဘောဇနံ ဘုဉ္ဇနကသမဏာနံ မုခတော ကာဠလောဟိတံ ပဂ္ဃရတူ''တိ အက္ကောသိံသု။ တေ တေန ကမ္မေန နိရယေ ပစ္စိတွာ တဿ ဝိပါကာဝသေသေန ပေတယောနိယံ နိဗ္ဗတ္တိတွာ တဒါ ဣမံ ဒုက္ခံ အနုဘဝန္တိ။ တမ္ပိ သုတွာ သောဏော အတိဝိယ သံဝေဂဇာတော အဟောသိ။

သော ဥဇ္ဇေနိံ ဂန္တွာ တံ ကုရရဃရံ ဝိရေတွာ ကုလဃရံ ပစ္စာဂတော ထေရံ ဥပသင်္ကမိတွာ ကတပဋိသန္ထာရော ထေရဿ တမတ္ထံ အာရောစေသိ။ ထေရောပိဿ ပဝတ္တိနိဝတ္တီသု အာဒီနဝါနိသံသေ ဝိဘာဝေန္တော ဓမ္မံ ဒေသေသိ။ သော ထေရံ ဝန္ဒိတွာ ဂေဟံ ဂတော သာယမာသံ ဘုဉ္ဇိတွာ သယနံ ဥပဂတော ထောကံယေဝ နိဒ္ဒာယိတွာ ပဗုဇ္ဈိတွာ သယနတလေ နိသဇ္ဇ ယထာသုတံ ဓမ္မံ ပစ္စဝေက္ခိတုံ အာရဒ္ဓော။ တဿ တံ ဓမ္မံ ပစ္စဝေက္ခတော, တေ စ ပေတတ္တဘာဝေ အနုဿရတော သံသာရဒုက္ခံ အတိဝိယ ဘယာနကံ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌာသိ, ပဗ္ဗဇ္ဇာယ စိတ္တံ နမိ။ သော ဝိဘာတာယ ရတ္တိယာ သရီရပဋိဇဂ္ဂနံ ကတွာ ထေရံ ဥပသင်္ကမိတွာ အတ္တနော အဇ္ဈာသယံ အာရောစေတွာ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစိ။ တေန ဝုတ္တံ – **''အထ ခေါ သောဏဿ ဥပါသကဿ ကုဋိကဏ္ဏဿ ရဟောဂတဿ။ပေ။ ပဗ္ဗာဇေတု မံ, ဘန္တေ, အယျော မဟာကစ္စာနော''**တိ။

တတ္ထ **ယထာ ယထာ**တိအာဒီနံ ပဒါနံ အယံ သင်္ခေပတ္ထော – ယေန ယေန အာကာရေန အယျော မဟာကစ္စာနော ဓမ္မံ ဒေသေတိ အာစိက္ခတိ ပညပေတိ ပဋ္ဌပေတိ ဝိဝရတိ ဝိဘဇတိ ဥတ္တာနီကရောတိ ပကာသေတိ, တေန တေန မေ ဥပပရိက္ခတော ဧဝံ ဟောတိ, ယဒေတံ သိက္ခတ္တယဗြဟ္မစရိယံ ဧကမ္ပိ ဒိဝသံ အခဏ္ဍံ ကတွာ စရိမကစိတ္တံ ဟာပေတဗ္ဗတာယ **ဧကန္တပရိပုဏ္ဏံ** ။ ဧကဒိဝသမ္ပိ ကိလေသမလေန အမလိနံ ကတွာ စရိမကစိတ္တံ ဟာပေတဗ္ဗတာယ **ဧကန္တပရိသုဒ္ဓံ။ သင်္ခလိခိတ** န္တိ လိခိတသင်္ခသဒိသံ ဓောတသင်္ခသပ္ပဋိဘာဂံ စရိတဗ္ဗံ။ **ဣဒံ န သုကရံ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသတာ** အဂါရမဇ္ဈေ ဝသန္တေန **ဧကန္တ ပရိပုဏ္ဏံ။ပေ။ စရိတုံ ယံနူနာဟံ** ကေသေ စေဝ မဿုဉ္စ **ဩဟာရေတွာ** တေရောပေတွာ ကာသာယရသပီတတာယ **ကာသာယာနိ** ဗြဟ္မစရိယံ စရန္တာနံ အနုစ္ဆဝိကာနိ ဝတ္ထာနိ **အစ္ဆာဒေတွာ** နိဝာသေတွာ စေဝ ပါရုပိတွာ စ **အဂါရသ္မာ** နိက္ခမိတွာ **အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇေယျံ** ။ ယသ္မာ အဂါရဿ ဟိတံ ကသိဝါဏိဇ္ဇာဒိကမ္မံ အဂါရိယန္တိ ဝုစ္စတိ, တဉ္စ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ နတ္ထိ, တသ္မာ ပဗ္ဗဇ္ဇာ အနဂါရိယာ နာမ။ တံ **အနဂါရိယံ** ပဗ္ဗဇ္ဇံ **ပဗ္ဗဇေယျံ** ဥပဂစ္ဆေယျံ, ပဋိပဇ္ဇေယျန္တိ အတ္ထော။

ဧဝံ အတ္တနာ ရဟောဝိတက္ကိတံ သောဏော ဥပါသကော ထေရဿ အာရောစေတွာ တံ ပဋိပဇ္ဇိတုကာမော **''ပဗ္ဗာဇေတု မံ, ဘန္တေ, အယျော မဟာကစ္စာနော''**တိ အာဟ။ ထေရော ပန ''တာဝဿ ဉာဏပရိပါကံ ကထ''န္တိ ဥပဓာရေတွာ ဉာဏပရိပါကံ အာဂမယမာနော **''ဒုက္ကရံ ခေါ''** တိအာဒိနာ ပဗ္ဗဇ္ဇာဆန္ဒံ နိဝါရေသိ။

တတ္ထ **ဧကဘတ္တ** န္တိ ''ဧကဘတ္တိကော ဟောတိ ရတ္တူပရတော ဝိရတော ဝိကာလဘောဇနာ''တိ (ဒီ. နိ. ၁.၁၉၄; အ. နိ. ၃.၇၁) ဧဝံ ဝုတ္တံ ဝိကာလဘောဇနဝိရတိံ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ **ဧကသေယျ** န္တိ အဒုတိယသေယျံ။ ဧတ္ထ စ သေယျာသီသေန ''ဧကော တိဋ္ဌတိ, ဧကော ဂစ္ဆတိ, ဧကော နိသီဒတီ''တိအာဒိနာ (မဟာနိ. ၇; ၄၉) နယေန ဝုတ္တေသု စတူသု ဣရိယာပထေသု ကာယဝိဝေကံ ဒီပေတိ, န ဧကာကိနာ ဟုတွာ သယနမတ္တံ။ **ဗြဟ္မစရိယ** န္တိ မေထုနဝိရတိ ဗြဟ္မစရိယံ, သိက္ခတ္တယာနုယောဂသင်္ခါတံ သာသနဗြဟ္မစရိယံ ဝါ။ **ဣင်္ဃ** တိ စောဒနတ္ထေ နိပါတော။ **တတ္ထေဝ**တိ ဂေဟေယေဝ။ **ဗုဒ္ဓါနံ သာသနံ အနုယုဉ္ဇ** တိ နိစ္စသီလဥပေါသထသီလာဒိဘေဒံ ပဉ္စင်္ဂအဋ္ဌင်္ဂဒသင်္ဂသီလံ, တဒနုရူပဉ္စ သမာဓိပညာဘာဝနံ အနုယုဉ္ဇ။ ဧတဉှိ ဥပါသကေန ပုဗ္ဗဘာဂေ အနုယုဉ္ဇိတဗ္ဗံ ဗုဒ္ဓသာသနံ နာမ။ တေနာဟ – **''ကာလယုတ္တံ ဧကဘတ္တံ ဧကသေယျံ ဗြဟ္မစရိယ''** န္တိ။

တတ္ထ **ကာလယုတ္တ**န္တိ စာတုဒ္ဒသီပဥ္စဒသီအဋ္ဌမီဟဋ္ဌိဟာရိယပက္ခသင္ခာတေန ကာလေန ယုတ္တံ, ယထာဝုတ္တကာလေ တ တုယ္ဟံ အနုယုဥ္ဇန္တသ္သ ယုတ္တံ ပတိရူပံ သက္ကုဏေယ္ယံ, န သဗ္ဗကာလံ ပဗ္ဗဇ္ဇာတိ အဓိပ္ပာယော။ သဗ္ဗမေတံ ဉာဏသ္သ အပရိပက္ကတ္တာ တသ္သ ကာမာနံ ဒုပ္ပဟာနတာယ သမ္မာပဋိပတ္တိယံ ယောဂ္ဂံ ကာရာပေတုံ ဝဒတိ, န ပဗ္ဗဇ္ဇာဆန္ဒံ နိဝါရေတုံ။ **ပဗ္ဗဇ္ဇာဘိသင္ခါရော**တိ ပဗ္ဗဇိတုံ အာရမ္ဘော ဥသ္သာဟော။ **ပဋိပသ္သမ္ဘီ**တိ ဉာဏဒ္ဒိယာနံ အပရိပက္ကတ္တာ, သံဝေဂသ္သ စ နာတိတိက္ခဘာဝတော ဝူပသမိ။ ကိဥ္စာပိ ပဋိပသ္သမ္ဘိ, ထေရေန ဝုတ္တဝိဓိံ ပန အနုတိဋ္ဌန္တော ကာလေန ကာလံ ထေရံ ဥပသင်္ကမိတွာ ပယိရုပာသန္တော ဓမ္မံ သုဏာတိ။ တသ္သ ဝုတ္တနယေနေဝ ဒုတိယံ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇိ, ထေရသ္သ စ အာရောစေသိ။ ဒုတိယမ္ပိ ထေရော ပဋိက္ခိပိ။ တတိယတရေ ပန ဉာဏသ္သ ပရိပက္ကဘာဝံ ဥတွာ "က္ကာအနိ နံ ပဗ္ဗာဇေတုံ ကာလော"တိ ထေရော ပဗ္ဗာဇေသိ, ပဗ္ဗဇိတဉ္စ တံ တီဏိ သံဝစ္ဆရာနိ အတိက္ကမိတွာ ဂဏံ ပရိယေသိတွာ ဥပသမ္ပာဒေသိ။ တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ – **"ဒုတိယမ္ပိ ခော သောဏော။ပေ.။ ဥပသမ္ပာဒေသီ"**တိ။

တတ္ထ **အပ္ပဘိက္ခုကော**တိ ကတိပယဘိက္ခုကော။ တအ ကိရ ဘိက္ခူ ယေဘုယ္ယေန မဇ္ဈိမဒေသေ ဧဝ ဝသိံသု။ တသ္မာ တတ္ထ ကတိပယာ ဧဝ အဟေသုံ , တေ စ ဧကသ္မိံ နိဂမေ ဧကော, ဧကသ္မိံ ဒွေဝတိ ဧဝံ ဝိသုံ ဝိသုံ ဝသိံသု။ **ကိစ္ဆေနာ**တိ ဒုက္ခေန။ **ကသိရေနာ**တိ အာယာသေန။ **တတော တတော**တိ တသ္မာ တသ္မာ ကမနိဂမာဒိတော။ ထေရေန ဟိ ကတိပယေ ဘိက္ခူ အာနေတွာ အညေသု အာနီယမာနေသု ပုဗ္ဗေ အာနီတာ ကေနစိဒေဝ ကရဏီယေန ပက္ကမိံသု, ကိဉ္စိ ကာလံ အာဂမေတွာ ပုန တေသု အာနီယမာနေသု က္ကတရေ ပက္ကမိံသု။ ဧဝံ ပုနပ္ပုနံ အာနယနေန သန္နိပာတော စိရေနေဝ အဟောသိ, ထေရော စ တအ ဧကဝိဟာရီ အဟောသိ။ **ဒသဝဂ္ဂံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ သန္နိပာတေတွာ**တိ တအ ဘဂဝတာ ပစ္စန္တဒေသေပိ ဒသဝဂ္ဂေနေဝ သင်္ဃေန ဥပသမ္ပအ အနုညာတာ။ က္ကတောနိအနဥ္ပာဟိ ထေရေန ယာစိတော ပဉ္စဝဂ္ဂေန သင္ဃေန ပစ္စန္တဒေသေ ဥပသမ္ပဒံ အနုဇာနိ။ တေန ဝုတ္တံ – **"တိဏ္ဏံ ဝသ္သာနံ။ပေ.။ သန္နိပာတေတွာ"**တိ။

ဝသ္သံဝုဋ္ဌသ္သာတိ ဥပသမ္ပဇ္ဇိတွာ ပဌမဝသ္သံ ဥပဂန္တွာ ဝုသိတဝတော။ **ဤဒိသော စ ဤဒိသော စာ**တိ ဧဝရူပေါ စ ဧဝရူပေါ စ, ဧဝရူပါယ နာမကာယရူပကာယသမ္ပတ္တိယာ သမန္နာဂတော, ဧဝရူပါယ ဓမ္မကာယသမ္ပတ္တိယာ သမန္နာဂတောတိ **သုတောယေဝ မေ သော ဘဂဝါ။ န ခော မေ သော ဘဂဝါ သမ္မုခါ ဒိဋ္ဌော**တိ ဧတေန ပုထုဇ္ဇနသဒ္ဓာယ ဧဝံ အာယသ္မာ သောဏော ဘဂဝန္တံ ဒဋ္ဌုကာမော အဟောသိ။ အပရဘာဂေ ပန သတ္ထာရာ သဒ္ဓိံ ဧကဂန္ဓကုဋိယံ ဝသိတွာ ပစ္စူသသမယံ အဇ္ဈိဋ္ဌော သောဠသ အဋ္ဌကဝဂ္ဂိကာနိ သတ္ထု သမ္မုခါ အဋ္ဌံ ကတွာ မနသိ ကတွာ သဗ္ဗံ စေတသော သမန္နာဟရိတွာ အတ္ထဓမ္မပ္ပဋိသံဝေဒီ ဟုတွာ ဘဏန္တော ဓမ္မူပသဉ္ဟိတပာမောဇ္ဇာဒိမုခေန သမာဟိတော သရဘညပရိယောသာနေ ဝိပဿနံ ပဋ္ဌပေတွာ သင္ခါရေ သမ္မသန္တော အနုပုဗ္ဗေန အရဟတ္တံ ပာပုဏိ။ ဧတဒတ္ထမေဝ ဟိသ္သ ဘဂဝတာ အတ္တနာ သဒ္ဓိံ ဧကဂန္ဓကုဋိယံ တသော အာဏတ္တောတိ ဝဒန္တိ။

ကေစိ ပနာဟု – "န ခော မေ သော ဘဂဝါ သမ္မုခါ ဒိဋ္ဌော"တိ က္ကဒံ ရူပကာယဒဿနမေဝ သန္ဓာယ ဝုတ္တန္တိ။ အာယသ္မာ ဟိ သောဏော ပဗ္ဗဇိတွာဝ ထေရသ္သ သန္တိကေ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာ ဃဋေန္တော ဝါယမန္တော အနုပသမ္ပန္နောဝ သောတာပန္နော ဟုတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇိတွာ "ဥပါသကာပိ သောတာပန္နာ ဟောန္တိ, အဟမ္ပိ သောတာပန္နော, ကိမေတ္ထ စိတ္တ"န္တိ ဥပရိမဂ္ဂတ္ထာယ ဝိပဿနံ ဝဍ္ဎေတွာ အန္တောဝဿေယေဝ ဆဠဘိညော ဟုတွာ ဝိသုဒ္ဓိပဝါရဏာယ ပဝါရေသိ ။ အရိယသစ္စဒဿနေန ဟိ ဘဂဝတော ဓမ္မကာယော ဒိဋ္ဌော နာမ ဟောတိ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ –

"ယော ခော, ဝက္ကလိ, ဓမ္မံ ပဿတိ, သော မံ ပဿတိ။ ယော မံ ပဿတိ, သော ဓမ္မံ ပဿတီ"တိ (သံ. နိ. ၃.၈၇)။

တသ္မာသ္သ ဓမ္မကာယဒဿနံ ပဂေဝ သိဒ္ဓံ, ပတရေတွာ ပန ရူပကာယံ ဒဋ္ဌုကာမော အဟောသီတိ။

"သစေ မံ ဥပဇ္ဈာယော အနုဇာနာတီ"တိပိ ပာဌော။ "ဘန္တေ"တိ ပန လိခန္တိ။ တထာ "သာဓု သာဓု, အာဝုသော သောဏ, ဂစ္ဆ တွံ, အာဝုသော သောဏာ"တိပိ ပာဌော။ "အာဝုသော"တိ ပန ကေသုစိ ပောတ္ထကေသု နတ္ထိ။ တထာ "ဧ

ဝမာဝုသောတိ ခော အာယသ္မာ သောဏော''တိပိ ဟဒေ့ါ။ အာဝုသောတအောယေဝ ဟိ အညမညံ ဘိက္ခူနံ ဘဂဝတော ဓရ မာနကာလေ အာစိဏ္ဏော။ **ဘဂဝန္တံ ဟသာဒိက** န္တိအာဒီနံ ပဒါနံ အတ္တော ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တောယေဝ။

ကစ္စိ ဘိက္ခု ခမနီယ န္တိ ဘိက္ခု ဣဒံ တုယှံ စတုစက္ကံ နဝဒ္ဒါရံ သရီရယန္တံ ကစ္စိ ခမနီယံ, ကိံ သက္ကာ ခမိတုံ သဟိတုံ ပရိဟရိတုံ, ကိံ ဒုက္ခဘာရော နာဘိဘဝတိ။ **ကစ္စိ ယာပနီယ** န္တိ ကိံ တံတံကိစ္စေသု ယာပေတုံ ဂမေတုံ သက္ကာ, န ကဉ္စိ အန္တရာယန္တိ ဒဿေတိ။ **ကစ္စိသိ အပ္ပကိလမထေနာ** တိ အနာယာသေန ဣမံ တွေကံ အဒ္ဓာနံ ကစ္စိ အာဂ တောသိ။

တေဒဟောသီတိ ဗုဒ္ဓာစိဏ္ဏံ အနုဿရန္တဿ အာယသ္မတော အာနန္ဒဿ ဧတံ **''ယဿ ခော မံ ဘဂ တ''**တိအာဒိနာ ဣအနိ ဝုတ္တမာနံ စိတ္တေ အာစိဏ္ဏံ အဟောသိ။ **ကေဝိဟာရေ**တိ ဧကဂန္ဓကုဋိယံ။ ဂန္ဓကုဋိ ဟိ ဣဓ ဝိဟာ ရောတိ အဓိပ္ပေတာ။ **ဝတ္ထုန္တိ** ဝသိတုံ။

နိသဇ္ဇာယ ဝီတိနာမေတွာ တိ ဧတ္ထ ယသ္မာ ဘဂဝါ အာယသ္မတော သောဏဿ သမာပတ္တိသမာပဇ္ဇနေ ပ ဋိသန္ထာရံ ကရောန္တော သာဝကသာဓာရဏာ သဗ္ဗာ သမာပတ္တိယော အနုလောမပဋိလောမံ သမာပဇ္ဇန္တော **ဗဟုဒေ ဝ ရတ္တိံ။ပေ။ ဝိဟာရံ ပါဝိသိ,** တသ္မာ အာယသ္မာပိ သောဏော ဘဂဝတော အဓိပ္ပာယံ ဉတွာ တဒနုရူပံ သဗ္ဗာ တာ သမာပတ္တိယော သမာပဇ္ဇန္တော ''ဗဟုဒေဝ ရတ္တိံ။ပေ။ ဝိဟာရံ ပါဝိသီ''တိ ကေစိ ဝဒန္တိ။ ပဝိသိတွာ စ ဘဂဝတာ အနုညာတော စီဝရံ တိရောကရဏီယံ ကတွာပိ ဘဂဝတော ပါဒပဿေ နိသဇ္ဇာယ ဝီတိနာမေသိ။ **အဇ္ဈေသီ** တိ အာဏာ ပေသိ။ **ပဋိဘာတု တံ ဘိက္ခု ဓမ္မော ဘာသိတု** န္တိ ဘိက္ခု တုယှံ ဓမ္မော ဘာသိတုံ ဥပဋ္ဌာတု ဉာဏမုခေ အာဂစ္ဆတု, ယထာသုတံ ယထာပရိယတ္တံ ဓမ္မံ ဘဏာဟီတိ အတ္တော။

သောဠသ အဋ္ဌကဝဂ္ဂိကာနီ တိ အဋ္ဌကဝဂ္ဂဘူတာနိ ကာမသုတ္တာဒီနိ သောဠသ သုတ္တာနိ။ **သရေန အဘဏီ**တိ သုတ္တုဿာရဏသရေန အဘာသိ, သရဘညဝသေန ကထေသီတိ အတ္တော။ **သရဘညပရိယောသာနေ**တိ ဥဿာရ ဏာဝသာနေ။ **သုဂ္ဂဟိတာနီ** တိ သမ္မာ ဥဂ္ဂဟိတာနိ။ **သုမနသိကတာနီ**တိ သုဋ္ဌု မနသိ ကတာနိ။ ဧကစ္စော ဥဂ္ဂဟဏကာ လေ သမ္မာ ဥဂ္ဂဟေတွာပိ ပစ္ဆာ သဇ္ဈာယာဒိဝသေန မနသိ ကရဏကာလေ ဗျဉ္ဇနာနိ ဝါ မိစ္ဆာ ရောပေတိ, ပဒပစ္ဆာ ဘင်္ဂံ ဝါ ကရောတိ, န ဧဝမယံ။ ဣမိနာ ပန သမ္မဒေဝ ယထုဂ္ဂဟိတံ မနသိ ကတာနိ။ တေန ဝုတ္တံ – ''သုမနသိကတာ နီတိ သုဋ္ဌု မနသိ ကတာနီ''တိ။ **သူပဓာရိတာနီ**တိ အတ္ထတောပိ သုဋ္ဌု ဥပဓာရိတာနိ။ အတ္ထေ ဟိ သုဋ္ဌု ဥပဓာရိတေ သ က္ကာ ပါဠိံ သမ္မာ ဥဿာရေတုံ။ **ကလျာဏိယာသိ ဝါစာယ သမန္နာဂတော** တိ သိထိလဓနိတာဒီနံ ယထာဝိဓာနဝစနေန ပရိမဏ္ဍလပဒဗျဉ္ဇနပရိပုဏ္ဏာယ ပေါရိယာ ဝါစာယ သမန္နာဂတော အာသိ။ **ဝိဿဋ္ဌာယာ** တိ ဝိမုတ္တာယ။ ဧတေန ဿ ဝိမုတ္တတာဒိတံ ဒဿေတိ။ **အနေလဂဠာယာ**တိ ဧလာ ဝုစ္စတိ ဒေါသော, တံ န ပဂ္ဃရတီတိ အနေလဂဠာ, တာယ နိဒ္ဒောသာယာတိ အတ္တော။ အထ ဝါ **အနေလဂဠာယာ**တိ အနေလာယ စ အဂဠာယ စ နိဒ္ဒောသာယ အဂဋိတပဒဗျဉ္ဇနာ ယ, အပရိဟီနပဒဗျဉ္ဇနာယာတိ အတ္တော။ တထာ ဟိ နံ ဘဂဝါ ''ဧတဒဂ္ဂံ, ဘိက္ခဝေ, မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ ကလျာ ဏဝါကာနံ ယဒိဒံ သောဏော ကုဋိကဏ္ဏော''တိ (အ. နိ. ၁.၂၀၆) ဧတဒဂ္ဂေ ဌပေသိ။ **အတ္ထဿ ဝိညာပနိ ယာ**တိ ယထာဓိပ္ပေတံ အတ္ထံ ဝိညာပေတုံ သမတ္ထာယ။

ကတိဝဿော တိ သော ကိရ မဇ္ဈိမဝယဿ တတိယကောဋ္ဌာသေ ဌိတော အာကပ္ပသမ္ပန္နော စ ပရေသံ စိရတရ ပဗ္ဗဇိတော ဝိယ ခါယတိ။ တံ သန္ဓာယ ဘဂဝါ ပုစ္ဆတီတိ ကေစိ, တံ အကာရဏံ။ ဝေံ သန္တေ သမာဓိသုခံ အနုဘဝိတုံ ယုတ္တော, ဧတ္တကံ ကာလံ ကသ္မာ ပမာဒမာပန္နောတိ ပုန အနုယုဉ္ဇိတုံ သတ္ထာ ''ကတိဝဿောသီ''တိ တံ ပုစ္ဆ တိ။ တေနေတဟ – **''ကိဿ ပန တွံ ဘိက္ခု ဝေံ စိရံ အကာသီ''** တိ။

တတ္ထ **ကိဿာ** တိ ကိံ ကာရဏာ။ **ဝေံ စိရံ အကာသီ**တိ ဝေံ စိရာယိ, ကေန ကာရဏေန ဝေံ စိရကာလံ ပဗ္ဗဇ္ဇံ အနုပ ဂန္တွာ အကရမဇ္ဈေ ဝသီတိ အတ္တော။ **စိရံ ဒိဋ္ဌော မေ** တိ စိရေန စိရကာလေန မယာ ဒိဋ္ဌော။ **ကာမေသူ**တိ ကိလေ သကာမေသု စ ဝတ္ထုကာမေသု စ။ **အာဒီနဝေ**တိ ဒေါသော။ **အပိ စာ**တိ ကာမေသု အာဒီနဝေ ကေနစိ ပကာရေန ဒိဋ္ဌေပိ န တာတဟံ ဃရာဝါသတော နိက္ခမိတုံ အသက္ခိံ။ ကသ္မာ? **သမ္ဗာဓော ဃရာဝါသော** ဥစ္စာဝစေဟိ ကိစ္စကရဏီယေဟိ သမု ပဗ္ဗူဠှော အကရိယဘာဝေ။ တေနေတဟ – **''ဗဟုကိစ္စော ဗဟုကရဏီယော''** တိ။

ဧတမတ္ထံ ဝိဒိတွာတိ ကာမေသု ယထာဘူတံ အာဒီနဝဒဿိနော စိတ္တံ စိရာယိတွာပိ န ပတိဋ္ဌာတိ, အညဒတ္ထု ပဒုမပလာသေ ဥဒကဗိန္ဒု ဝိယ ဝိနိဝတ္တတိယေဝါတိ ဧတမတ္ထံ သဗ္ဗာကာရတော ဝိဒိတွာ။ **ဣမံ ဥဒါနန္တိ** ပဝတ္တိံ နိဝတ္တိဉ္စ သမ္မဒေဝ ဇာနန္တော ပဝတ္တိယံ တန္နိမိတ္တေ စ န ကဒါစိပိ ရမတီတိ ဣဒမတ္ထဒီပကံ ဣမံ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ။

တတ္ထ **ဒိသွာ အာဒီနဝံ လောကေ**တိ သဗ္ဗသ္မိံ သင်္ခါရလောကေ “အနိစ္စော ဒုက္ခော ဝိပရိဏာမဓမ္မော”တိ အာဒိနာ အာဒီနဝံ ဒေါသံ ပညာယ ပဿိတွာ။ ဧတေန ဝိပဿနာဝါရော ကထိတော ။ **ဉတွာ ဓမ္မံ နိရူပဓိ**န္တိ သဗ္ဗူပဓိပဋိနိဿဂ္ဂတ္တာ နိရူပဓိံ နိဗ္ဗာနဓမ္မံ ယထာဘူတံ ဉတွာ နိဿရဏဝိဝေကာသင်္ခတာမတသဘာဝတော မဂ္ဂဉာဏေန ပဋိဝိဇ္ဈိတွာ။ “ဒိသွာ ဉတွာ”တိ ဣမေသံ ပဒါနံ “သပ္ပိံ ပိဝိတွာ ဗလံ ဟောတိ, သီဟံ ဒိသွာ ဘယံ ဟောတိ, ပညာယ ဒိသွာ အာသဝါ ပရိက္ခီဏာ ဟောန္တီ”တိအာဒီသု (ပု. ပ. ၂၀၈; အ. နိ. ၉.၄၂-၄၃) ဝိယ ဟေတုအတ္ထတာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ **အရိယော န ရမတီ ပါပေ**တိ ကိလေသေဟိ အာရကတ္တာ အရိယော သပ္ပုရိသော အဏုမတ္တေပိ ပါပေ န ရမတိ။ ကသ္မာ? **ပါပေ န ရမတီ သုစီ**တိ သုဝိသုဒ္ဓကာယသမာစာရာဒိတာယ ဝိသုဒ္ဓပုဂ္ဂလော ရာဇဟံသော ဝိယ ဥက္ကာရဋ္ဌာနေ ပါပေ သံကိလိဋ္ဌဓမ္မေ န ရမတိ နာဘိနန္ဒတိ။ “ပါပေ န ရမတီ သုစိ”န္တိပိ ပါဌော။ တဿတ္ထော – ပါပေ ပါပပုဂ္ဂလော သုစိံ အနဝဇ္ဇံ ဝေါဒါနဓမ္မံ န ရမတိ, အညဒတ္ထု ကာမသူကရာဒယော ဝိယ ဥက္ကာရဋ္ဌာနံ အသုစိံ သံကိလေသဓမ္မံယေဝ ရမတီတိ ပဋိပက္ခတော ဒေသနံ ပရိဝတ္တေတိ။

ဧဝံ ဘဂဝတာ ဥဒါနေ ဥဒါနိတေ အာယသ္မာ သောဏော ဥဋ္ဌာယာသနာ ဘဂဝန္တံ ဝန္ဒိတွာ အတ္တနော ဥပဇ္ဈာယဿ ဝစနေန ပစ္စန္တဒေသေ ပဉ္စဝဂ္ဂေန ဥပသမ္ပဒါဒိပဉ္စဝတ္ထုံ ယာစိ။ ဘဂဝါပိ တာနိ အနုဇာနီတိ တံ သဗ္ဗံ ခန္ဓကေ (မဟာဝ. ၂၄၂ အာဒယော) အာဂတနယေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဆဋ္ဌသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၇. ကင်္ခါရေဝတသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၄၇. သတ္တမေ **ကင်္ခါရေဝတော**တိ တဿ ထေရဿ နာမံ။ သော ဟိ သာသနေ ပဗ္ဗဇိတွာ လဒ္ဓူပသမ္ပဒော သီလဝါ ကလျာဏဓမ္မော ဝိဟရတိ, “အကပ္ပိယာ မုဂ္ဂါ, န ကပ္ပန္တိ မုဂ္ဂါ ပရိဘုဉ္ဇိတုံ, အကပ္ပိယော ဂုဠော”တိ (မဟာဝ. ၂၇၂) စ အာဒိနာ ဝိနယကုက္ကုစ္စသင်္ခါတကင်္ခါဗဟုလော ပန ဟောတိ။ တေန **ကင်္ခါရေဝတော**တိ ပညာယိတ္ထ။ သော အပရဘာဂေ သတ္ထု သန္တိကေ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာ ဃဋေန္တော ဝါယမန္တော ဆဠဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဈာနသုခေန ဖလသုခေန ဝီတိနာမေတိ, ယေဘုယျေန ပန အတ္တနာ အဓိဂတံ အရိယမဂ္ဂံ ဂရုံ ကတွာ ပစ္စဝေက္ခတိ။ တေန ဝုတ္တံ – **“အတ္တနော ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိံ ပစ္စဝေက္ခမာနော”**တိ။ မဂ္ဂပညာ ဟိ “အဟောသိံ နု ခေါ အဟံ အတီတမဒ္ဓါန”န္တိအာဒိနယပ္ပဝတ္တာယ (မ. နိ. ၁.၁၈; သံ. နိ. ၂.၂၀) သောဠသဝတ္ထုကာယ, “ဗုဒ္ဓေ ကင်္ခတိ။ပေ.။ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နေသု ဓမ္မေသု ကင်္ခတီ”တိ (ဓ. သ. ၁၀၀၈) ဧဝံ ဝုတ္တာယ အဋ္ဌဝတ္ထုကာယ, ပဂေဝ ဣတရာသန္တိ အနဝသေသတော သဗ္ဗကင်္ခါနံ ဝိတရဏတော သမတိက္ကမနတော, အညေဟိ စ အတ္တနာ ပဟာတဗ္ဗကိလေသေဟိ အစ္စန္တဝိသုဇ္ဈနတော “ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓီ”တိ ဣဓာဓိပ္ပေတာ။ တဉှိ အယမာယသ္မာ ဒီဃရတ္တံ ကင်္ခါပကတတ္တာ “ဣမံ မဂ္ဂဓမ္မံ အဓိဂမ္မ ဣမာ မေ ကင်္ခါ အနဝသေသာ ပဟီနာ”တိ ဂရုံ ကတွာ ပစ္စဝေက္ခမာနော နိသီဒိ, န သပ္ပစ္စယနာမရူပဒဿနံ အနိစ္စန္တိကတ္တာ တဿ ကင်္ခါဝိတရဏဿ။

ဧတမတ္ထံ ဝိဒိတွာတိ ဧတံ အရိယမဂ္ဂဿ အနဝသေသကင်္ခါဝိတရဏသင်္ခါတံ အတ္ထံ ဝိဒိတွာ တဒတ္ထဒီပကံ **ဣမံ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ**။

တတ္ထ **ယာ ကာစိ ကင်္ခါ ဣဓ ဝါ ဟုရံ ဝါ**တိ ဣဓ ဣမသ္မိံ ပစ္စုပ္ပန္နေ အတ္တဘာဝေ “အဟံ နု ခေါသ္မိ နော နု ခေါသ္မီ”တိအာဒိနာ ဟုရံ ဝါ, အတီတာနာဂတေသု အတ္တဘာဝေသု “အဟောသိံ နု ခေါ အဟံ အတီတမဒ္ဓါန”န္တိအာဒိနာ ဥပ္ပဇ္ဇနကာ ကင်္ခါ။ **သကဝေဒိယာ ဝါ ပရဝေဒိယာ ဝါ**တိ တာ ဧဝံ ဝုတ္တနယေနေဝ သကအတ္တဘာဝေ အာရမ္မဏဝသေန ပဋိလဘိတဗ္ဗာယ ပဝတ္တိယာ သကဝေဒိယာ ဝါ ပရဿ အတ္တဘာဝေ ပဋိလဘိတဗ္ဗာယ “ဗုဒ္ဓော နု ခေါ, နော နု ခေါ”တိ အာဒိနာ ဝါ ပရသ္မိံ ပဓာနေ ဥတ္တမေ ပဋိလဘိတဗ္ဗာယ ပဝတ္တိယာ ပရဝေဒိယာ ဝါ ယာ ကာစိ ကင်္ခါ ဝိစိကိစ္ဆာ။ **ယေ ဈာ**

ယိနော တာ ပဇဟန္တိ သဗ္ဗာ, အာတာပိနော ဗ္ရဟ္မစရိယံ စရန္တာတိ ယေ အာရမ္ဘဏူပနိဇ္ဈာနေန လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနေန ဈာယိနော ဝိပဿနံ ဥဿုက္ကာပေတွာ စတုဗ္ဗိဓသမ္မပ္ပဓာနဟာရိပူရိယာ အာတာပိနော မဂ္ဂဗ္ရဟ္မစရိယံ စရန္တာ အဓိဂစ္ဆန္တာ သဒ္ဓါနုသာရီအာဒိပ္ပဘေဒါ ပဌမမဂ္ဂဋ္ဌာ ပုဂ္ဂလာ, တာ သဗ္ဗာ ကင်္ခာ ပဇဟန္တိ သမုစ္ဆိန္ဒန္တိ မဂ္ဂက္ခဏေ။ တတော ပရံ ပန တာ ပဟီနာ နာမ ဟောန္တိ, တသ္မာ ဣတော အညံ တာသံ အစ္စန္တပ္ပဟာနံ နာမ နတ္ထီတိ အဓိပ္ပာယော။

ဣတိ ဘဂဝါ ဈာနမုခေန အာယသ္မတော ကင်္ခာရေဝတဿ ဈာနသီသေန အရိယမဂ္ဂါဓိဂမံ ထောမေန္တော ထောမနာဝသေန ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ။ တေနေဝ စ နံ “ဧတဒဂ္ဂံ, ဘိက္ခဝေ, မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ ဈာယီနံ ယဒိဒံ ကင်္ခာရေဝတော”တိ (အ. နိ. ၁.၂၀၄) ဈာယီဘာဝေန ဧတဒဂ္ဂေ ဌပေသီတိ။

သတ္တမသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၈. သင်္ဃဘေဒသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၄၈. အဋ္ဌမေ **အာယသ္မန္တံ အာနန္ဒံ ဧတဒဝေါစာ**တိ အဘိမာရေ ပယောဇေတွာ နာဠာဂိရိံ ဝိဿဇ္ဇာပေတွာ သိလံ ပဝဋ္ဋေတွာ ဘဂဝတော အနတ္ထံ ကာတုံ အသက္ကောန္တော “သင်္ဃံ ဘိန္ဒိတွာ စက္ကဘေဒံ ကရိဿာမီ”တိ အဓိပ္ပာယေန ဧတံ **“အဇ္ဇတဂ္ဂေ”** တိအာဒိဝစနံ အဝေါစ။ **အညတြေဝ ဘဂဝတာ** တိ ဝိနာ ဧဝ ဘဂဝန္တံ, သတ္ထာရံ အကတွာတိ အတ္ထော။ **အညတြ ဘိက္ခုသင်္ဃာ** တိ ဝိနာ ဧဝ ဘိက္ခုသင်္ဃံ။ **ဥပေါသထံ ကရိဿာမိ သင်္ဃကမ္မာနိ စာ** တိ ဘဂဝတော ဩဝါဒကာရကံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ ဝိသုံ ကတွာ မံ အနုဝတ္တန္တေဟိ ဘိက္ခူဟိ သဒ္ဓိံ အာဝေဏိကံ ဥပေါသထံ သင်္ဃကမ္မာနိ စ ကရိဿာမီတိ အတ္ထော။ **ဒေဝဒတ္တော သင်္ဃံ ဘိန္ဒိဿတီ** တိ ဘေဒကရာနံ သဗ္ဗေသံ ဒေဝဒတ္တေန သဇ္ဇိတတ္တာ ဧကံသေနေဝ ဒေဝဒတ္တော အဇ္ဇ သင်္ဃံ ဘိန္ဒိဿတိ ဒွိဓာ ကရိဿတိ။ “အဓမ္မံ ဓမ္မော”တိ အာဒီသု ဟိ အဋ္ဌာရသသု ဘေဒကရဝတ္ထူသု ယံကိဉ္စိ ဧကမ္ပိ ဝတ္ထုံ ဒီပေတွာ တေန တေန ကာရဏေန “ဣမံ ဂဏှထ, ဣမံ ရောစေထာ”တိ သညာပေတွာ သလာကံ ဂါဟေတွာ ဝိသုံ သင်္ဃကမ္မေ ကတေ သင်္ဃော ဘိန္နော ဟောတိ။ ဝုတ္တဉှေတံ –

“ပဉ္စဟိ, ဥပါလိ, အာကာရေဟိ သင်္ဃော ဘိဇ္ဇတိ ကမ္မေန ဥဒ္ဒေသေန ဝေါဟရန္တော အနုဿာဝနေန သလာကဂ္ဂါဟေနာ”တိ (ပရိ. ၄၅၈)။

တတ္ထ **ကမ္မေနာ** တိ အပလောကနကမ္မာဒီသု စတူသု ကမ္မေသု အညတရေန ကမ္မေန။ **ဥဒ္ဒေသေနာ** တိ ပဉ္စသု ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသေသု အညတရေန ဥဒ္ဒေသေန။ **ဝေါဟရန္တော** တိ တာဟိ တာဟိ ဥပ္ပတ္တီဟိ “အဓမ္မံ ဓမ္မော”တိ အာဒီနိ (အ. နိ. ၁၀.၃၇; စူဠဝ. ၃၅၂) အဋ္ဌာရသဘေဒကရဝတ္ထူနိ ဒီပေန္တော။ **အနုဿာဝနေနာ** တိ “နနု တုမှေ ဇာနာထ မယှံ ဥစ္စာကုလာ ပဗ္ဗဇိတဘာဝံ ဗဟုဿုတဘာဝဉ္စ, မာဒိသော နာမ ဥဒ္ဓမ္မံ ဥဗ္ဗိနယံ ကဂေဟယျာတိ ကိံ တုမှာကံ စိတ္တမ္ပိ ဥပ္ပာဒေတုံ ယုတ္တံ, ကိမဟံ အပါယတော န ဘာယာမီ”တိအာဒိနာ နယေန ကဏ္ဏမူလေ ဝစီဘေဒံ ကတွာ အနုဿာဝနေန။ **သလာကဂ္ဂါဟေနာ** တိ ဧဝံ အနုဿာဝေတွာ တေသံ စိတ္တံ ဥပတ္ထမ္ဘေတွာ အနာဝတ္တိဓမ္မေ ကတွာ “ဂဏှထ ဣမံ သလာက”န္တိ သလာကဂ္ဂါဟေန။

ဧတ္ထ စ ကမ္မမေဝ ဥဒ္ဒေသော ဝါ ပမာဏံ, ဝေါဟာရာနုဿာဝနသလာကဂ္ဂါဟာ ပန ပုဗ္ဗဘာဂါ။ အဋ္ဌာရသဝတ္ထု ဒီပနဝသေန ဟိ ဝေါဟရန္တေန တတ္ထ ရုစိဇနနတ္ထံ အနုဿာဝေတွာ သလာကာယ ဂါဟိတာယပိ အဘိန္နောဝ ဟောတိ သင်္ဃော။ ယဒါ ပနေဝံ စတ္တာရော ဝါ အတိရေကာ ဝါ သလာကံ ဂါဟေတွာ အာဝေဏိကံ ဥဒ္ဒေသံ ဝါ ကမ္မံ ဝါ ကရောန္တိ, တဒါ သင်္ဃော ဘိန္နော နာမ ဟောတိ။ ဒေဝဒတ္တော စ သဗ္ဗံ သင်္ဃဘေဒဿ ပုဗ္ဗဘာဂံ နိပ္ဖာဒေတွာ “ဧကံသေနေဝ အဇ္ဇ အာဝေဏိကံ ဥပေါသထံ သင်္ဃကမ္မဉ္စ ကရိဿာမီ”တိ စိန္တေတွာ “အဇ္ဇတဂ္ဂေ”တိအာဒိဝစနံ အဝေါစ။ တေနာဟ – **“အဇ္ဇ, ဘန္တေ, ဒေဝဒတ္တော သင်္ဃံ ဘိန္ဒိဿတီ”** တိ။ ယတော အဝေါစုမှာ “ဘေဒကရာနံ သဗ္ဗေသံ ဒေဝဒတ္တေန သဇ္ဇိတတ္တာ”တိ။

တေမတ္ထံ ဝိဒိတွတ တိ ဇတံ အဝီစိမဟာနိရယုပ္ပတ္တိသံဝတ္တနိယံ ကပ္ပဋ္ဌိယံ အတေကိစ္ဆံ ဒေဝဒတ္တေန နိဗ္ဗတ္တိယမာနံ သင်္ဃဘေဒကမ္မံ သဗ္ဗာကာရတော ဝိဒိတွတ ။ **ကမ္မံ ဥအာနန္တိ** ကုသလာကုသလေသု ယထာက္ကမံ သပ္ပုရိသာသပ္ပုရိသသဘာဂဝိသဘာဂပဋိပတ္တိဝသေန ပန သုကုသလာတိ ကဒမတ္ထဝိဘာဝနံ ကမ္မံ ဥအာနံ ဥအာနေသိ။

တတ္ထ **သုကရံ သာဓုနာ သာဓူ**တိ အတ္တနော ပရေသဉ္စ ဟိတံ သာဓေတီတိ သာဓု, သမ္မာပဋိပန္နော။ တေန သာဓုနာ သာရိပုတ္တာဒိနာ သာဝကေန ပစ္စေကဗုဒ္ဓေန သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန အညေန တ လောကိယသာဓုနာ သာဓု သုန္ဒရံ ဘဒ္ဒကံ အတ္တနော ပရေသဉ္စ ဟိတသုခာဝဟံ သုကရံ သုခေန ကာတုံ သက္ကာ။ **သာဓု ဟာပေန ဒုက္ကရ** န္တိ တဒေဝ ပန ဝုတ္တလက္ခဏံ သာဓု ဟာပေန ဒေဝဒတ္တာဒိနာ ဟာပပုဂ္ဂလေန ဒုက္ကရံ ကာတုံ န သက္ကာ, န သော တံ ကာတုံ သက္ကောတီတိ အတ္ထော။ **ဟာပံ ဟာပေန သုကရန္တိ** ဟာပံ အသုန္ဒရံ အတ္တနော ပရေသဉ္စ အနတ္ထာဝဟံ ဟာပေန ယထာဝုတ္တဟာပပုဂ္ဂလေန သုကရံ သုခေန ကာတုံ သက္ကုဏေယျ။ **ဟာပမရိယေဟိ ဒုက္ကရ** န္တိ အရိယေဟိ ပန ဗုဒ္ဓါဒီဟိ တံ တံ ဟာပံ ဒုက္ကရံ ဒုရဘိသမ္ဘဝံ။ သေတုဃာတောယေဝ ဟိ တေသန္တိ သတ္ထာ ဒီပေတိ။

အဋ္ဌမသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၉. သဓာယမာနသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၄၉. နဝမေ **မာဏဝကာ**တိ တရုဏာ။ ပဌမေ ယောဗ္ဗနေ ဌိတာ ဗြာဟ္မဏကုမာရကာ ကြာဓိပ္ပေတာ။

သဓာယမာနရူပာတိ ဥပ္ပဏ္ဍနဇာတိကံ ဝစနံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ အညေသံ ဥပ္ပဏ္ဍေန္တာ သဓန္တိ, တဒတ္တဝစနသီလာတိ အတ္ထော။ တသ္သာယံ ဝစနတ္ထော – သဓနံ သဓော, တံ အာစိက္ခန္တီတိ သဓယမာနာတိ ဝတ္တဗ္ဗေ ဒီဃံ ကတွတ "သဓာယမာနာ"တိ ဝုတ္တံ။ အထ တ ဝိသေသတော သသေခေ ဝိယ အတ္တာနံ အာဝဒန္တီတိ သဓာယမာနာ။ တေ ဇဝံ သဘာဝတာယ "သဓာယမာနရူပာ"တိ ဝုတ္တံ။ "သဒ္ဒာယမာနရူပာ"တိပိ ပဌော, ဥစ္စာသဒ္ဒမဟာသဒ္ဒံ ကရောန္တာတိ အတ္ထော။ **ဘဂဝတော အဝိဒူရေ အတိက္ကမန္တီ** တိ ဘဂဝတော သဝနဝိသယေ တံ တံ မုခာရုဠှံ ဝဒန္တာ အတိယန္တိ။

တေမတ္ထံ ဝိဒိတွတတိ ဇတံ တေသံ တစာယ အသညတဘာဝံ ဇာနိတွတ တဒတ္ထဒီပကံ ဓမ္မသံဝေဂဝသေန **ကမ္မံ ဥအာနံ ဥအာနေသိ**။

တတ္ထ **ပရိမုဋ္ဌာ** တိ ဒန္ဓာ မုဋ္ဌသ္သတိနော။ **ပဏ္ဍိတာဘာသာ** တိ ပဏ္ဍိတပတိရူပကာ "ကေ အညေ ဇာနန္တိ, မယမေဝေတ္ထ ဇာနာမာ"တိ တသ္မိံ တသ္မိံ အတ္ထေ အတ္တာနမေဝ ဇာနန္တံ ကတွတ သမုအာစရဏာတော။ **တစာကေစရဘာဏိနော**တိ ယေသံ တစာ ဇဝ ကေစရော ဝိသယော, တေ တစာကေစရဘာဏိနော, တစာဝတ္ထုမတ္တသ္သေဝ ဘာဏိနော အတ္ထသ္သ အပရိညာတတ္တာ။ အထ တ တစာယ အကေစရံ အရိယာနံ ကထာယ အဝိသယံ မုသာတဒံ ဘဏန္တီတိ တစာကေစရဘာဏိနော။ အထ တ "ကေစရဘာဏိနော"တိ ဇတ္တ အာကာရသ္သ ရသ္သဘာဝေ ကတော။ တစာကေစရာ, န သတိပဋ္ဌာနာဒိကေစရာ ဘာဏိနော၀။ ကထံ ဘာဏိနော? **ယာဝိစ္ဆန္တိ မုခာယာမံ** အတ္တနော ယာဝ မုခာယာမံ ယာဝ မုခပ္ပသာရဏံ ကြစ္ဆန္တိ, တာဝ ပသာရေတွတ ဘာဏိနော, ပရေသု ကရဝေန, အတ္တနော အဝိသယတာယ စ မုခသင်္ကောစံ န ကရောန္တီတိ အတ္ထော။ အထ တ တစာကေစရာ ဇဝ ဟုတွတ ဘာဏိနော, သယံ အဇာနိတွတ ပရပတ္တိကာ ဇဝ ဟုတွတ ဝတ္တာရောတိ အတ္ထော။ တတော ဇဝ ယာဝိစ္ဆန္တိ မုခာယာမံ ယေန ဝစနေန သာဝေတဗ္ဗာ, တံ အစိန္တေတွတ ယာဝ ဒေဝ အတ္တနော မုခပ္ပသာရဏမတ္တံ ကြစ္ဆန္တီတိ အတ္ထော။ **ယေန နီတာ န တံ ဝိဒူ**တိ ယေန မုဋ္ဌသ္သစ္စာဒိနာ နိလ္လဇ္ဇဘာဝံ ပဏ္ဍိတမာနိဘာဝဉ္စ နီတာ "မယမေဝံ ဘဏာမာ"တိ, တံ တထာ အတ္တနော ဘဏန္တသ္သ ကာရဏံ န ဝိဒူ, အဝိဒ္ဒသုနော အသူရာ န ဇာနန္တီတိ အတ္ထော။

နဝမသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၀. စူဠပန္ထကသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၅၀. ဒသမေ **စုဠပန္ထကော** တိ မဟာပန္ထကတ္ထေရဿ ကနိဋ္ဌဘာတိကတ္တာ ပန္ထေ ဇာတတ္တာ စ ဒဟရကာ
လေ လဒ္ဓတေဟာရေန အပရဘာဂေပိ အယမာယသ္မာ "စူဠပန္ထကော"တွေဝ ပညာယိတ္ထ။ ဂုဏဝိသေသေဟိ ပန ဆ
ဠဘိညော ပဘိန္နပဋိသမ္ဘိဒော "ဧတဒဂ္ဂံ, ဘိက္ခဝေ, မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ မနောမယံ ကာယံ အဘိနိမ္မိနန္တာနံ ယဒိ
ဒံ စူဠပန္ထကော, စေတောဝိဝဋ္ဋကုသလာနံ ယဒိဒံ စူဠပန္ထကော"တိ ဒွိဝိသု (အ. နိ. ၁.၁၉၉) ဌာနေသု ဘဂဝတာ ဧတဒဂ္
ဂေ ဌပိတော အသီတိယာ မဟာသာဝကေသု အဗ္ဘန္တရော။

သော ကေဒိဝသံ ပဉ္စာဘတ္တံ ပိဏ္ဍပာတပဋိက္ကန္တော အတ္တနော ဒိဝါဌာနေ ဒိဝါဝိဟာရံ နိသိန္နော သမာပတ္
တီဟိ ဒိဝသဘာဂံ ဝီတိနာမေတွာ သာယနှသမယံ ဥပဟသကေသု ဓမ္မဿဝနတ္ထံ အနာဂတေသု ဧဝ ဝိဟာရမဇ္ဈံ ပဝိ
သိတွာ ဘဂဝတိ ဂန္ဓကုဋိံ ယံ နိသိန္နေ "အကာလော တာဝ ဘဂဝတော ဥပဋ္ဌာနံ ဥပသင်္ကမိတု"န္တိ ဂန္ဓကုဋိပမုခေ ဧကမ
န္တံ နိသီဒိ ပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိတွာ။ တေန ဝုတ္တံ – **"တေန ခေါ ပန သမယေန အာယသ္မာ စူဠပန္ထကော ဘဂဝ
တော အဝိဒူရေ နိသိန္နော ဟောတိ ပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိတွာ ဥဇုံ ကာယံ ပဏိဓာယ ပရိမုခံ သတိံ ဥပဋ္ဌပေတွာ"**တိ။
သော ဟိ တဒါ ကာလပရိစ္ဆေဒံ ကတွာ သမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇိတွာ နိသီဒိ။

တေမတ္ထံ ဝိဒိတွာ တိ ဧတံ အာယသ္မတော စူဠပန္ထကဿ ကာယစိတ္တာနံ သမ္မာပဏိဟိတဘာဝသင်္ခါတံ အ
တ္ထံ ဇာနိတွာ။ **ဣမံ ဥဒါန**န္တိ အညောပိ ယော ပဿဒ္ဓကာယော သဗ္ဗိရိယာပထေသု ဥပဋ္ဌိတဿတိ သမာဟိတော,
တဿ ဘိက္ခုနော အနုပာဒါ ပရိနိဗ္ဗာနပရိယောသာနဿ ဝိသေသာဓိဂမဿ တတ္ထ ဟေတုဘာဝဝိဘာဝနံ ဣမံ ဥဒါနံ ဥ
ဒါနေသိ။

တတ္ထ **ဌိတေန ကာယေနာ**တိ ကာယဒွါရိကဿ အသံဝရဿ ပဟာနေန အကရဏေန သမ္မာ ဌပိတေန စောပန
ကာယေန, တထာ စက္ခာဒီနံ ဣန္ဒြိယာနံ နိဗ္ဗိသေဝနဘာဝကရဏေန သုဋ္ဌု ဌပိတေန ပဉ္စဒွါရိကကာယေန, သံယတဟ
တ္ထပာဒတာယ ဟတ္ထကုက္ကုစ္စာဒီနံ အဘာဝတော အပရိဖန္ဒနေန ဌိတေန ကရဇကာယေန စာတိ သင်္ခေပတော သဗ္
ဗေနပိ ကာယေန နိဗ္ဗိကာရတာသင်္ခါတေန နိစ္စလဘာဝေန ဌိတေန။ ဧတေနဿ သီလဟရိသုဒ္ဓိ ဒဿိတာ။ ဣတ္ထမ္
ဘူတလက္ခဏေ စ ဣဒံ ကရဏဝစနံ။ **ဌိတေန စေတသာ**တိ စိတ္တဿ ဌိတိပရိဒီပနေန သမာဓိသမ္ပဒံ ဒဿေတိ။
သမာဓိ ဟိ စိတ္တဿ 'ဌိတီ'တိ ဝုစ္စတိ။ တသ္မာ သမထဝသေန ဝိပဿနာဝသေနေဝ တ ဧကဂ္ဂတာယ သတိ စိတ္တံ
အာရမ္မဏေ ဧကောဒိဘာဝူပဂမနေန ဌိတံ နာမ ဟောတိ, န အညထာ။ ဣဒဉ္စ ယထာဝုတ္တကာယစိတ္တာနံ ဌပနံ သမာဒ
ဟနံ သဗ္ဗသ္မိံ ကာလေ သဗ္ဗေသု စ ဣရိယာပထေသု ဣစ္ဆိတဗ္ဗန္တိ ဒဿေန္တော အာဟ – **"တိဋ္ဌံ နိသိန္နော ဥဒ
တ သယာနော"**တိ ။ တတ္ထ **တ**-သဒ္ဒော အနိယမတ္ထော။ တေန တိဋ္ဌန္တော တ နိသိန္နော တ သယာနော တ တဒညိရိ
ယာပထော တတိ အယမတ္ထော ဒီပိတော ဟောတီတိ စင်္ကမနဿာပိ ဣမ သင်္ဂဟော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဧတံ သတိံ ဘိက္ခု အဓိဋ္ဌဟာနော တိ ယာယ ပဂေဝ ပရိသုဒ္ဓသမာစာရော ကာယစိတ္တဒုဋ္ဌုလ္လဘာဝူပသမနေန
ကာယံ စိတ္တဉ္စ အသာရဒ္ဓံ ကတွာ ပဋိလဒ္ဓာယ အနဝဇ္ဇသုခါဓိဋ္ဌာယ ကာယစိတ္တပဿဒ္ဓိဝသေန စိတ္တံ လဟုံ
မုဒုံ ကမ္မညဉ္စ ကတွာ သမ္မာ ဌပေန္တော သမာဒဟန္တော ကမ္မဋ္ဌာနံ ပရိဗ္ရူဟေတိ မတ္ထကဉ္စ ဟာပေတိ, တံ ဧဝ ကမ္
မဋ္ဌာနာနုယောဂဿ အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနေသု ဗဟူပကာရံ သတိံ ဘိက္ခု အဓိဋ္ဌဟာနော သီလဝိသောဓနံ အာဒိံ ကတွ
တ ယာဝ ဝိသေသာဓိဂမာ တတ္ထ တတ္ထ အဓိဋ္ဌဟန္တောတိ အတ္ထော။ **လဘေထ ပုဗ္ဗာပရိယံ ဝိသေသ** န္တိ သော ဧဝံ
သတိအာရက္ခေန စေတသာ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဥပရူပရိ ဝဍ္ဎေန္တော ဗ္ရူဟေန္တော ဖာတိံ ကရောန္တော ပုဗ္ဗာပရိယံ ပုဗ္ဗာပရိ
ယဝန္တံ ပုဗ္ဗာပရဘာဂေန ပဝတ္တံ ဥဠာရုဠာရတရာဒိဘေဒဝိသေသံ လဘေယျ။

တတ္ထ ဒုဝိဓော ပုဗ္ဗာပရိယဝိသေသော သမထဝသေန ဝိပဿနာဝသေန စာတိ။ တေသု **သမထဝသေန** တာဝ နိမိတ္
တုပ္ပတ္တိတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ နေဝသညာနာသညာယတနဝသီဘာဝါ, တာဝ ပဝတ္တော ဘာဝနာဝိသေသော ပုဗ္ဗာပရိ
ယဝိသေသော။ **ဝိပဿနာဝသေန** ပန ရူပမုခေန အဘိနိဝိသန္တဿ ရူပဓမ္မပရိဂ္ဂဟတော, ဣတရဿ နာမဓမ္မပရိဂ္ဂ
ဟတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ အရဟတ္တာဓိဂမော, တာဝ ပဝတ္တော ဘာဝနာဝိသေသော ပုဗ္ဗာပရိယဝိသေသော။ အယမေဝ စ
ဣဓာဓိပ္ပေတော။

လဒ္ဓာန ပုဗ္ဗာပရိယံ ဝိသေသန္တိ ပုဗ္ဗာပရိယဝိသေသံ ဥက္ကံသဟာရမိပ္ပတ္တံ အရဟတ္တံ လဘိတွာ။ **အဒသ္သနံ မစ္စုရာဇသ္သ ဂစ္ဆေ**တိ ဇီဝိတုပစ္ဆေဒဝသေန သဗ္ဗေသံ သတ္တာနံ အဘိဘဝနတော မစ္စုရာဇသင်္ခါတသ္သ မရဏသ္သ ဝိသယဘူတံ ဘဝတ္တယံ သမတိက္ကန္တတ္တာ အဒသ္သနံ အဂေါစရံ ဂစ္ဆေယျ။ ဣမသ္မိံ ဝဂ္ဂေ ယံ အဝုတ္
တံ, တံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယမေဝါတိ။

ဒသမသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဋ္ဌိတာ စ မဟာဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ။

၆. ဇစ္စန္ဓဝဂ္ဂေါ

၁. အာယုသင်္ခါရောဿဇ္ဇနသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၅၁. ဇစ္စန္ဓဝဂ္ဂဿ ပဌမေ **ဝေသာလိယန္တိ**အာဒိ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တတ္ထမေဝ။ **ဝေသာလိံ ပိဏ္ဍာယ ပါဝိသီ**တိ ကဒါ ပါဝိသိ? ဥက္ကာစေလတော နိက္ခမိတွာ ဝေသာလိံ ဂတကာလေ။ ဘဂဝါ ဟိ ဝေဠုဝဂါမကေ ဝဿံ ဝသိတွာ တတော နိက္ခမိတွာ အနုပုဗ္ဗေန သာဝတ္ထိံ ပတွာ ဇေတဝနေ ဝိဟာသိ။ တသ္မိံ ကာလေ ဓမ္မသေနာပတိ အတ္တနော အာယုသင်္ခါရံ ဩလောကေတွာ “သတ္တာဟမေဝ ပဝတ္တိဿတီ”တိ ဉတွာ ဘဂဝန္တံ အနုဇာနာပေတွာ နာဠကဂါမံ ဂန္တွာ တတ္ထ မာတရံ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌာပေတွာ ပရိနိဗ္ဗာယိ။ သတ္ထာ စုန္ဒေန အာဘတာ တဿ ဓာတုယော ဂဟေတွာ ဓာတုစေတိယံ ကာရာပေတွာ မဟာဘိက္ခုသံဃပရိဝုတော ရာဇဂဟံ အဂမာသိ။ တတ္ထ ဂတကာလေ အာယသ္မာ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော ပရိနိဗ္ဗာယိ။ ဘဂဝါ တဿပိ ဓာတုယော ဂဟေတွာ စေတိယံ ကာရာပေတွာ ရာဇဂဟတော နိက္ခမိတွာ အနုပုဗ္ဗေန ဥက္ကာစေလံ အဂမာသိ။ တတ္ထ ဂင်္ဂါတီရေ ဘိက္ခုသံဃပရိဝုတော နိသီဒိတွာ အဂ္ဂသာဝကာနံ ပရိနိဗ္ဗာနပဋိသံယုတ္တံ ဓမ္မံ ဒေသေတွာ ဥက္ကာစေလတော နိက္ခမိတွာ ဝေသာလိံ အဂမာသိ။ ဧဝံ ဂတော ဘဂဝါ “ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝါသေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ ဝေသာလိံ ပိဏ္ဍာယ ပါဝိသီ”တိ ဝုစ္စတိ။ တေန ဝုတ္တံ – “ဥက္ကာစေလတော နိက္ခမိတွာ ဝေသာလိံ ဂတကာလေ”တိ။

နိသီဒနန္တိ ဣဓ စမ္မက္ခဏ္ဍံ အဓိပ္ပေတံ။ **စာပါလံ စေတိယန္တိ** ပုဗ္ဗေ စာပါလဿ နာမ ယက္ခဿ ဝသိတဋ္ဌာနံ “စာပါလစေတိယ”န္တိ ပညာယိတ္ထ။ တတ္ထ ဘဂဝတော ကတဝိဟာရောပိ တာယ ရုဠှိယာ “စာပါလစေတိယ”န္တိ ဝုစ္စတိ။ **ဥဒေနံ စေတိယန္တိ** ဧဝမာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ **သတ္တမ္ဗ**န္တိ ကိကိဿ ကိရ ကာသိရညော ဓီတရော သတ္တ ကုမာရိယော သံဝေဂဇာတာ ရာဇဂေဟတော နိက္ခမိတွာ ယတ္ထ ပဓာနံ ပဒဟိံသု, တံ ဌာနံ “သတ္တမ္ဗံ စေတိယ”န္တိ ဝဒန္တိ။ **ဗဟုပုတ္တ**န္တိ ဗဟုပါရောဟော ဧကော နိဂြောဓရုက္ခော, တသ္မိံ အဓိဝတ္ထံ ဒေဝတံ ဗဟူ မနုဿာ ပုတ္တေ ပတ္ထေန္တိ, တဒုပါဒါယ တံ ဌာနံ “ဗဟုပုတ္တံ စေတိယ”န္တိ ပညာယိတ္ထ။ **သာရန္ဒဒ**န္တိ သာရန္ဒဒဿ နာမ ယက္ခဿ ဝသိတဋ္ဌာနံ။ ဣတိ သဗ္ဗာနေဝ တာနိ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒတော ပုဗ္ဗေ ဒေဝတာပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ စေတိယဝေါဟာရေန ဝေါဟရိတာနိ , ဘဂဝတော ဝိဟာရေ ကတေပိ စ တထေဝ ပညာယန္တိ။ **ရမဏီယာ**တိ ဧတ္ထ ဝေသာလီ တာဝ ဘူမိဘာဂသမ္ပတ္တိယာ ပုဂ္ဂလသမ္ပတ္တိယာ သုလဘပစ္စယတာယ စ ရမဏီယဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝိဟာရာနံ ပန နဂရတော နာတိဒူရတာယ နာစ္စာသန္နတာယ ဂမနာဂမနသမ္ပတ္တိယာ အနာကိဏ္ဏဝိဟာရဋ္ဌာနတာယ ဆာယူဒကသမ္ပတ္တိယာ ပဝိဝေကပတိရူပတာယ စ ရမဏီယတာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ **စတ္တာရော ဣဒ္ဓိပါဒါ**တိ ဧတ္ထ ဣဒ္ဓိပါဒပဒဿ အတ္ထော ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တောယေဝ။ **ဘာဝိတာ**တိ ဝဍ္ဎိတာ။ **ဗဟုလီကတာ**တိ ပုနပ္ပုနံ ကတာ။ **ယာနီကတာ**တိ ယုတ္တယာနံ ဝိယ ကတာ။ **ဝတ္ထုကတာ**တိ ပတိဋ္ဌာနဋ္ဌေန ဝတ္ထု ဝိယ ကတာ။ **အနုဋ္ဌိတာ**တိ အဓိဋ္ဌိတာ။ **ပရိစိတာ**တိ သမန္တတော စိတာ သုဝဍ္ဎိတာ။ **သုသမာရဒ္ဓါ**တိ သုဋ္ဌု သမာရဒ္ဓါ, အတိဝိယ သမ္မာ နိပ္ဖာဒိတာတိ။

ဧဝံ အနိယမေန ကထေတွာ ပုန နိယမေတွာ ဒဿေတုံ, **“တထာဂတဿ ခေါ”**တိအာဒိမာဟ။ ဧတ္ထ စ **ကပ္ပ**န္တိ အာယုကပ္ပံ။ **တိဋ္ဌေယျ**တိ တသ္မိံ တသ္မိံ ကာလေ ယံ မနုဿာနံ အာယုပ္ပမာဏံ, တံ ပရိပုဏ္ဏံ ကတွာ တိဋ္ဌေယျ။ **ကပ္ပါဝသေသံ ဝါ**တိ “အပ္ပံ ဝါ ဘိယျော ဝါ”တိ (ဒီ. နိ. ၂.၇; အ. နိ. ၇.၇၄) ဝုတ္တံ ဝဿသတတော အတိရေကံ ဝါ။ မဟာသီဝတ္ထေရော ပနာဟ – “ဗုဒ္ဓါနံ အဋ္ဌာနေ ဂဇ္ဇိတံ နာမ နတ္ထိ။ ယထေဝ ဟိ ဝေဠုဝဂါမကေ ဥပ္ပန္နံ မာရဏန္တိကံ ဝေဒနံ ဒသ မာသေ ဝိက္ခမ္ဘေသိ, ဧဝံ ပုနပ္ပုနံ တံ သမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇိတွာ ဝိက္ခမ္ဘေန္တော ဣမံ ဘဒ္ဒကပ္ပမေဝ တိဋ္ဌေယျာ”တိ။ ကသ္မာ ပန န ဌိတောတိ? ဥပါဒိန္နကသရီရံ နာမ ခဏ္ဍိစ္စာဒီဟိ အဘိဘုယျတိ, ဗုဒ္ဓါ စ ပန ခဏ္ဍိစ္စာဒိဘာဝံ အပ္ပတွာ ပဉ္စမေ အာယုကောဋ္ဌာသေ ဗဟုဇနဿ ပိယမနာပကာလေယေဝ ပရိနိဗ္ဗာယန္တိ။ ဗုဒ္ဓါနုဗုဒ္ဓေသု အဂ္ဂသာဝကမဟာသာဝကေသု ပရိနိဗ္ဗုတေသု အပရိဝါရေန ဧကကေနေဝ ဌာတဗ္ဗံ ဟောတိ, ဒဟရသာမဏေရပရိဝါရေန ဝါ။ တတော “အဟော ဗုဒ္ဓါနံ ပရိသာ”တိ ဟီဠေတဗ္ဗတံ အာပဇ္ဇေယျ, တသ္မာ န ဌိတောတိ။ ဧဝံ ဝုတ္တေပိ သော ပန န ရုစ္စတိ, “အာယုကပ္ပော”တိ ဣဒမေဝ အဋ္ဌကထာယ နိယမိတံ။

ဩဠာရိကေ နိမိတ္တေတိ ထူလေ သညုပ္ပါဒနေ။ ထူလသညုပ္ပါဒနဉှေတံ, “တိဋ္ဌတု ဘဂဝါ ကပ္ပ”န္တိ သကလကပ္ပံ အဝဋ္ဌာနယာစနာယ ယဒိဒံ “ယဿ ကဿစိ, အာနန္ဒ, စတ္တာရော ဣဒ္ဓိပါဒါ ဘာဝိတာ”တိအာဒိနာ အညာပဒေသေန အတ္တနော စတုရိဒ္ဓိပါဒဘာဝနာနုဘာဝေန ကပ္ပံ အဝဋ္ဌာနသမတ္ထတာဝိဘာဝနံ။ **ဩဘာသေ**တိ ပါကဋဝစနေ။ ပါကဋဉှေတံ ဝစနံ ပရိယာယံ မုဉ္စိတွာ ဥဇုကမေဝ အတ္တနော အဓိပ္ပာယဝိဘာဝနံ။

ဗဟုဇနဟိတာယာတိ မဟာဇနဿ ဟိတတ္ထာယ။ **ဗဟုဇနသုခါယာ**တိ မဟာဇနဿ သုခတ္ထာယ။ **လောကာနုကမ္ပာယာ**တိ သတ္တလောကဿ အနုကမ္ပံ ပဋိစ္စ။ ကတရဿ သတ္တလောကဿ? ယော ဘဂဝတော ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ ပဋိဝိဇ္ဈတိ, အမတပါနံ ပိဝတိ, တဿ။ ဘဂဝတော ဟိ ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနသုတ္တဒေသနာယ အညာတကောဏ္ဍညပ္ပမုခါ အဋ္ဌာရသ ဗြဟ္မကောဋိယော ဓမ္မံ ပဋိဝိဇ္ဈိံသု။ ဧဝံ ယာဝ သုဘဒ္ဒပရိဗ္ဗာဇကဝိနယနာ ဓမ္မပဋိဝိဒ္ဓသတ္တာနံ ဂဏနာ နတ္ထိ, မဟာသမယသုတ္တံ မင်္ဂလသုတ္တံ စူဠရာဟုလောဝါဒသုတ္တံ သမစိတ္တသုတ္တန္တိ ဣမေသံ စတုန္နံ သုတ္တာနံ ဒေသနာကာလေ အဘိသမယပ္ပတ္တသတ္တာနံ ပရိစ္ဆေဒော နတ္ထိ, တေဿ အပရိမာဏဿ သတ္တလောကဿ အနုကမ္ပာယ ဘဂဝတော ဌာနံ ဇာတံ။ ဧဝံ အနာဂတေပိ ဘဝိဿတီတိ အဓိပ္ပာယေန ဝဒတိ။ **ဒေဝမနုဿာန**န္တိ န ကေဝလံ ဒေဝမနုဿာနံယေဝ, အဝသေသာနံ နာဂသုပဏ္ဏာဒီနမ္ပိ အတ္ထာယ ဟိတာယ သုခါယ ဘဂဝတော ဌာနံ ဟောတိ။ သဟေတုကပဋိသန္ဓိကေ ပန မဂ္ဂဖလသစ္ဆိကိရိယာယ ဘဗ္ဗပုဂ္ဂလေ ဒဿေတုံ ဧဝံ ဝုတ္တံ, တသ္မာ အညေသမ္ပိ အတ္ထတ္ထာယ ဟိတတ္ထာယ သုခတ္ထာယ ဘဂဝါ တိဋ္ဌတူတိ အတ္ထော။ တတ္ထ **အတ္ထာယာ**တိ ဣဓလောကသမ္ပတ္တိအတ္ထာယ ။ **ဟိတာယာ**တိ ပရလောကသမ္ပတ္တိဟေတုဘူတဟိတတ္ထာယ။ **သုခါယာ**တိ နိဗ္ဗာနသုခတ္ထာယ။ ပုရိမံ ပန ဟိတသုခဂ္ဂဟဏံ သဗ္ဗသာဓာရဏဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ယထာ တံ မာရေန ပရိယုဋ္ဌိတစိတ္တောတိ ဧတ္ထ န္တိ နိပါတမတ္တံ, ယထာ မာရေန ပရိယုဋ္ဌိတစိတ္တော အဇ္ဈောတ္ထဋစိတ္တော အညောပိ ကောစိ ပုထုဇ္ဇနော ပဋိဝိဇ္ဈိတုံ န သက္ကုဏေယျ, ဧဝမေဝ နာသက္ခိ ပဋိဝိဇ္ဈိတုန္တိ အတ္ထော။ မာရော ဟိ ယဿ ကေစိ ဝိပလ္လာသာ အပ္ပဟီနာ, တဿ စိတ္တံ ပရိယုဋ္ဌာတိ။ ယဿ ပန သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ ဒွါဒသ ဝိပလ္လာသာ အပ္ပဟီနာ, တဿ ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထိ, ထေရဿ စ စတ္တာရော ဝိပလ္လာသာ အပ္ပဟီနာ, တေနဿ စိတ္တံ ပရိယုဋ္ဌာသိ။ သော ပန စိတ္တပရိယုဋ္ဌာနံ ကရောန္တော ကိံ ကရောတီတိ? ဘေရဝံ ရူပါရမ္မဏံ ဝါ ဒဿေတိ, သဒ္ဒါရမ္မဏံ ဝါ သာဝေတိ, တတော သတ္တာ တံ ဒိသွာ ဝါ သုတွာ ဝါ သတိံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ ဝိဝဋမုခါ ဟောန္တိ။ တေသံ မုခေန ဟတ္ထံ ပဝေသေတွာ ဟဒယံ မဒ္ဒတိ, တတော ဝိသညီဝ ဟုတွာ တိဋ္ဌန္တိ။ ထေရဿ ပနေသ မုခေန ဟတ္ထံ ပဝေသေတုံ ကိံ သက္ခိဿတိ, ဘေရဝါရမ္မဏံ ပန ဒဿေတိ။ တံ ဒိသွာ ထေရော နိမိတ္တောဘာသံ န ပဋိဝိဇ္ဈိ။ ဇာနန္တောယေဝ ဘဂဝါ ကိမတ္ထံ ယာဝတတိယံ အာမန္တေသိ? ပရတော “တိဋ္ဌတု, ဘန္တေ ဘဂဝါ”တိ ယာစိတေ “တုယှေဝေတံ ဒုက္ကဋံ, တုယှေဝေတံ အပရဒ္ဓ”န္တိ ဒောသာရောပနေန သောကတနုကရဏတ္ထံ။ ပဿတိ ဟိ ဘဂဝါ “အယံ မယိ အတိဝိယ သိနိဒ္ဓဟဒယော, သော ပရတော ဘူမိစာလကာရဏပ္ပုစ္ဆာယ အာယုသင်္ခါရောဿဇ္ဇနေ သုတွာ မမ စိရဋ္ဌာနံ ယာစိဿတိ, အထာဟံ ‘ကိဿ တွံ ပုရေတရံ န ယာစသီ’တိ တဿေဝ သီသေ ဒောသံ ပါတေဿာမိ, သတ္တာ စ အတ္တနော အပရာဓေန န တထာ ဝိဟညန္တိ, တေနဿ သောကော တနုကော ဘဝိဿတီ”တိ။

ဂစ္ဆ တွံ, အာနန္ဒာတိ ယသ္မာ ဒိဝါဝိဟာရတ္ထာယ ဣဓာဂတော, တသ္မာ, အာနန္ဒ, ဂစ္ဆ တွံ ယထာရုစိတံ ဌာနံ ဒိဝါဝိဟာရာယ။ တေနေတံ – **“ယဿ ဒာနိ ကာလံ မညသီ”**တိ။

မာရော ပါပိမာတိ ဧတ္ထ သတ္တေ အနတ္ထေ နိယောဇေန္တော မာရေတီတိ မာရော။ **ပါပိမာ**တိ တဿေဝ ဝေဝစနံ။ သော ဟိ ပါပဓမ္မေန သမန္နာဂတတ္တာ ‘ပါပိမာ’တိ ဝုစ္စတိ။ **ဘာသိတာ ခေါ ပနေသာ**တိ အယဉှိ ဘဂဝတိ ဗောဓိမဏ္ဍေ သတ္တ သတ္တာဟေ အတိက္ကမိတွာ အဇပါလနိဂြောဓေ ဝိဟရန္တေ အတ္တနော ဓီတာသု အာဂန္တွာ ဣစ္ဆာဝိဃာတံ ပတွာ ဂတာသု အယံ “အတ္တေသော ဥပါယော”တိ စိန္တေန္တော အာဂန္တွာ “ဘဂဝါ ယဒတ္ထံ တုမှေဟိ ပါရမိယော ပူရိတာ, သော တေ အတ္ထော အနုပ္ပတ္တော, ပဋိဝိဒ္ဓံ သဗ္ဗညုတညာဏံ, ကိံ တေ လောကဝိစာရဏေနာ”တိ ဝတွာ ယထာ အဇ္ဇ ဧဝမေဝ “ပရိနိဗ္ဗာတု ဒာနိ, ဘန္တေ ဘဂဝါ”တိ ယာစိ။ ဘဂဝါ စဿ “န တာဝါဟ”န္တိအာဒီနိ ဝတွာ ပဋိက္ခိပိ။ တံ သန္ဓာယ ဣဒါနိ “ဘာသိတာ ခေါ ပနေသာ”တိအာဒိမာဟ။

တတ္ထ **ဝိယတ္တာ** တိ အရိယမဂ္ဂေခိဂမဝသေန ဗျတ္တာ။ **ဝိနီတာ**တိ တထေဝ ကိလေသဝိနယနေန ဝိနီတာ။ **ဝိသာရဒါ**တိ သာရဇ္ဇကရာနံ ဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာဒီနံ ပဟာနေန ဝိသာရဒဘာဝံ ပတ္တာ။ **ဗဟုဿုတာ** တိ တေပိဋကဝသေန ဗဟု သုတမေတေသန္တိ ဗဟုဿုတာ။ တမေဝ ဓမ္မံ ဓာရေန္တီတိ **ဓမ္မဓရာ**။ အထ ဝါ **ဗဟုဿုတာ** တိ ပရိယတ္တိဗဟုဿုတာ စေဝ ပဋိဝေဓဗဟုဿုတာ စ။ **ဓမ္မဓရာ**တိ ပရိယတ္တိဓမ္မာနံ စေဝ ပဋိဝေဓဓမ္မာနဉ္စ ဓာရဏတော ဓမ္မဓရာတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော ။ **ဓမ္မာနုဓမ္မပ္ပဋိပန္နာ** တိ အရိယဓမ္မဿ အနုဓမ္မဘူတံ ဝိပဿနာဓမ္မံ ပဋိပန္နာ။ **သာမီစိပ္ပဋိပန္နာ**တိ ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိယာ အနုစ္ဆဝိကံ ဝိသုဒ္ဓိပရမ္ပရာပဋိပဒံ ပဋိပန္နာ။ **အနုဓမ္မစာရိနော**တိ သလ္လေခိကံ တဿာ ပဋိပဒာယ အနုရူပံ အပ္ပိစ္ဆတာဒိဓမ္မံ စရဏသီလာ။ **သကံ အာစရိယက**န္တိ အတ္တနော အာစရိယဝါဒံ။ **အာစိက္ခိဿန္တီ**တိ အာဒိတော ကထေဿန္တိ, အတ္တနာ ဥဂ္ဂဟိတနိယာမေန ပရေ ဥဂ္ဂဏှာပေဿန္တီတိ အတ္ထော။ **ဒေသေဿန္တီ**တိ တစေဿန္တိ, ဟဋ္ဌံ သမ္မာ တစေဿန္တီတိ အတ္ထော။ **ပညပေဿန္တီ** တိ ပဇာနာပေဿန္တိ, ပကာသေဿန္တီတိ အတ္ထော။ **ပဋ္ဌပေဿန္တီ** တိ ပကာရေန ဌပေဿန္တိ။ **ဝိဝရိဿန္တီ** တိ ဝိဝဋံ ကရိဿန္တိ။ **ဝိဘဇိဿန္တီ**တိ ဝိဘတ္တံ ကရိဿန္တိ။ **ဥတ္တာနီကရိဿန္တီ** တိ အနုတ္တာနံ ဂမ္ဘီရံ ဥတ္တာနံ ဟာကဋံ ကရိဿန္တိ။ **သဟဓမ္မေန** တိ သဟေတုကေန သကာရဏေန ဝစနေန။ **သပ္ပာဋိဟာရိယ** န္တိ ယာဝ နိယျာနိကံ ကတွာ။ **ဓမ္မံ ဒေသေဿန္တီ**တိ နဝဝိဓလောကုတ္တရဓမ္မံ ပဗောဓေဿန္တိ, ပကာသေဿန္တီတိ အတ္ထော။

ဧတ္ထ စ "ပညပေဿန္တီ"တိအာဒီဟိ ဆဟိ ပဒေဟိ ဆ အတ္ထပဒာနိ ဒဿိတာနိ, အာဒိတော ပန ဒွီဟိ ပဒေဟိ ဆ ဗျဉ္ဇနပဒာနီတိ။ ဧတ္တာဝတာ တေပိဋကံ ဗုဒ္ဓဝစနံ သံဝဏ္ဏနာနယေန သင်္ဂဟေတွာ ဒဿိတံ ဟောတိ။ ဝုတ္တဉှိ ဟေတံ နေတ္တိယံ "ဒွါဒသပဒါနိ သုတ္တံ, တံ သဗ္ဗံ ဗျဉ္ဇနဉ္စ အတ္ထော စာ"တိ (နေတ္တိ. သင်္ဂဟဝါရ)။

ဗြဟ္မစရိယ န္တိ သိက္ခတ္တယသင်္ဂဟိတံ သကလံ သာသနဗြဟ္မစရိယံ။ **ဣဒ္ဓ** န္တိ သမိဒ္ဓံ ဈာနဿာဒဝသေန။ **ဖီတ**န္တိ ဝုဒ္ဓိပ္ပတ္တံ သဗ္ဗဖာလိဖုလ္လံ အဘိညာသမ္ပတ္တိဝသေန။ **ဝိတ္ထာရိက** န္တိ ဝိတ္ထတံ တသ္မိံ တသ္မိံ ဒိသာဘာဂေ ပတိဋ္ဌိတဟနဝသေန။ **ဗာဟုဇည**န္တိ ဗဟူဟိ ဉာတံ ပဋိဝိဒ္ဓံ ဗဟုဇနာဘိသမယဝသေန။ **ပုထုဘူတ**န္တိ သဗ္ဗာကာရဝသေန ပုထုလဘာဝပ္ပတ္တံ။ ကထံ? **ယာဝ ဒေဝမနုဿေဟိ သုပ္ပကာသိတ** န္တိ ယတ္တကာ ဝိညုဇာတိကာ ဒေဝါ မနုဿာ စ အတ္ထိ, တေဟိ သဗ္ဗေဟိ သုဋ္ဌု ပကာသိတန္တိ အတ္ထော။

အပ္ပောဿုက္ကော တိ နိရုဿုက္ကော လီနဝီရိယော။ "တွဉှိ, ဟာပိမ, သတ္တသတ္တာဟာတိက္ကမနေတော ပဋ္ဌာယ 'ပရိနိဗ္ဗာတု ဒာနိ, ဘန္တေ ဘဂဝါ, ပရိနိဗ္ဗာတု သုဂတော'တိ ဝိရဝန္တော အာဟိဏ္ဍိတ္ထ, အဇ္ဇ ဒါနိ ပဋ္ဌာယ ဝိဂတုဿာဟော ဟောဟိ, မာ မယှံ ပရိနိဗ္ဗာနတ္ထာယ တယာမံ ကရောဟီ"တိ ဝဒတိ။ **သတော သမ္ပဇာနော အာယုသင်္ခါရံ ဩဿဇီ**တိ သတိံ သူပဋ္ဌိတံ ကတွာ ဉာဏေန ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ အာယုသင်္ခါရံ ဝိဿဇ္ဇိ ပဇဟိ။ တတ္ထ န ဘဂဝါ ဟတ္ထေန လေဍ္ဍုံ ဝိယ အာယုသင်္ခါရံ ဩဿဇ္ဇိ, တေမာသမတ္တမေဝ ပန သမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇိတွာ တတော ပရံ န သမာပဇ္ဇိဿာမီတိ စိတ္တံ ဥပ္ပာဒေသိ။ တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ – "ဩဿဇီ"တိ, "ဝေဿဇ္ဇီ"တိပိ ပါဌော။

ကသ္မာ ပန ဘဂဝါ ကပ္ပံ ဝါ ကပ္ပာဝသေသံ ဝါ ဌာတုံ သမတ္ထော တတ္တကံ ကာလံ အဌတွာ ပရိနိဗ္ဗာယိတုံ မာရဿ ယာစနာယ အာယုသင်္ခါရံ ဩဿဇ္ဇိ? န ဘဂဝါ မာရဿ ယာစနာယ အာယုသင်္ခါရံ ဩဿဇ္ဇိ, နာပိ ထေရဿ အယာစနာယ န ဩဿဇ္ဇိဿတိ, တေမာသတော ပန ပရံ ဗုဒ္ဓဝေနေယျာနံ အဘာဝတော အာယုသင်္ခါရံ ဩဿဇ္ဇိ ။ ဌာနဉှိ နာမ ဗုဒ္ဓါနံ ဘဂဝန္တာနံ ယာဝဒေဝ ဝေနေယျဝိနယနတ္ထံ, တေ အသတိ ဝိနေယျဇနေ ကေန နာမ ကာရဏေန ဌဿန္တိ။ ယဒိ စ မာရဿ ယာစနာယ ပရိနိဗ္ဗာယေယျ, ပုရေတရံယေဝ ပရိနိဗ္ဗာယေယျ။ ဗောဓိမဏ္ဍေပိ ဟိ မာရေန ယာစိတံ, နိမိတ္တောဘာသကရဏမ္ပိ ထေရဿ သောကတနုကရဏတ္တန္တိ ဝုတ္တောတယမတ္တော။ အပိစ ဗုဒ္ဓဗလဒီပနတ္ထံ နိမိတ္တောဘာသကရဏံ။ ဧဝံ မဟာနုဘာဝါ ဗုဒ္ဓါ ဘဂဝန္တော ယေဝ တိဋ္ဌန္တာပိ အတ္တနော ရုစိယာဝ တိဋ္ဌန္တိ, ပရိနိဗ္ဗာယန္တာပိ အတ္တနော ရုစိယာဝ ပရိနိဗ္ဗာယန္တီတိ။

မဟာဘူမိစာလောတိ မဟန္တော ပထဝီကမ္ပော။ တဒါ ကိရ ဒသသဟဿိလောကဓာတု အကမ္ပိတ္ထ။ **ဘိံသနကော**တိ ဘယဇနကော။ **ဒေဝဒုန္ဒုဘိယော စ ဖလိံသူ** တိ ဒေဝဘေရိယော နဒိံသု, ဒေဝေ သုက္ခဂဇ္ဇိတံ ဂဇ္ဇိ, အကာလဝိဇ္ဇုလတာ နိစ္ဆရိံသု, ခဏိကဝဿံ ဝဿီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

တေမတ္တံ ဝိဒိတ္ဝာ တိ ဧတံ သင်္ခါရဝိသင်္ခါရာနံ ဝိသေသသင်္ခါတံ အတ္တံ သဗ္ဗာကာရတော ဝိဒိတွာ။ **ဣမံ ဥ
အာနန္တိ** အနဝသေသသင်္ခါရေ ဝိသ္သဇ္ဇေတွာ အတ္တနော ဝိသင်္ခါရဂမနဒီပကံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ။ ကသ္မာ ဥဒာနေသိ?
ကောစိ နာမ ဝဒေယျ “မာရေန ပစ္စတော ပစ္စတော အနုဗန္ဓိတွာ ‘ပရိနိဗ္ဗာတု, ဘန္တေ’တိ ဥပဒ္ဒုတော ဘယေန
ဘဂဝတ အာယုသင်္ခါရံ ဩသ္သဇ္ဇိ”တိ။ “တသ္သောကာသော မာ ဟောတု, ဘီတသ္သ ဥဒာနံ နာမ နတ္ထီ”တိ တေသ္သ
ဒီပနတ္ထံ ပီတိဝေဂဝိသ္သဋ္ဌံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသီတိ အဋ္ဌကထာသု ဝုတ္တံ။ တတော တေမာသမတ္တောနေဝ စ ပန ဗုဒ္ဓကိစ္စ
သ္သ နိပ္ဖန္နတော ဧဝံ ဒီဃရတ္တံ မယာ ပရိဟဋ္ဌောယံ ဒုက္ခဘာရော န စိရသ္သေဝ နိက္ခိပိယတီတိ ပသ္သတော ပရိနိဗ္
ဗာနဂုဏပစ္စဝေက္ခဏာ တသ္သ ဥဋ္ဌာရံ ပီတိသောမနသ္သံ ဥပ္ပဇ္ဇိ, တေန ပီတိဝေဂေန ဥဒာနေသီတိ ယုတ္တံ ဝိယ။ ကေ
န္တေန ဟိ ဝိသင်္ခါရနိန္နော နိဗ္ဗာနဇ္ဈာသယော သတ္ထာ မဟာကရုဏာယ ဗလက္ကာရေန ဝိယ သတ္တဟိတတ္ထံ လော
ကေ သုစိရံ ဌိတော။ တထာ ဟိ ဒေဝသိကံ စတုဝီသတိကောဋိသတသဟသ္သသင်္ခါ သမာပတ္တိယော ဝဠဉ္ဇေတိ, သော
အနိ မဟာကရုဏာဓိကာရသ္သ နိပ္ဖန္နတ္တာ နိဗ္ဗာနာဘိမုခော အနပ္ပကံ ပီတိသောမနသ္သံ ပဋိသံဝေဒေသိ။ တေနေဝ ဟိ
ဘဂဝတော ကိလေသပရိနိဗ္ဗာနဒိဝသေ ဝိယ ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာနဒိဝသေပိ သရီရာဘာ ဝိသေသတော ဝိပ္ပသန္နာ ပရိသုဒ္ဓာ ပ
ဘသ္သရာ အဟောသီတိ။

ကထာယ သောဏသိင်္ဂါလာဒီနမ္ပိ ပစ္စက္ခဘာဝတော တုလိတံ ပရိစ္ဆိန္နန္တိ **တုလံ,** ကာမာဝစရကမ္မံ။ န တုလံ **အတု
လံ,** တုလံ တ သဒိသမသ္သ အညံ လောကိယကမ္မံ နတ္ထီတိ **အတုလံ,** မဟဂ္ဂတကမ္မံ။ ကာမာဝစရံ ရူပာဝစရံ တ **တုလံ,**
အရူပာဝစရံ **အတုလံ**။ အပ္ပဝိပာကံ တ **တုလံ,** ဗဟုဝိပာကံ **အတုလံ**။ **သမ္ဘဝ** န္တိ သမ္ဘဝသ္သ ဟေတုဘူတံ, ဥပပတ္တိဇန
ကန္တိ အတ္ထော။ **ဘဝသင်္ခါရ** န္တိ ပုနဗ္ဘဝသင်္ခါရဏကံ။ **အဝသ္သဇိ** တိ ဝိသ္သဇ္ဇေသိ။ **မုနီ**တိ ဗုဒ္ဓမုနိ။ **အဇ္ဈတ္တရ
တော**တိ နိယကဇ္ဈတ္တရတော။ **သမာဟိတော**တိ ဥပစာရပ္ပနာသမာဓိဝသေန သမာဟိတော။ **အဘိန္ဒိ ကဝစမိဝ** တိ ကဝ
စံ ဝိယ အဘိန္ဒိ။ **အတ္တသမ္ဘဝ** န္တိ အတ္တနိ သဉ္ဇာတံ ကိလေသံ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ “သဝိပာကဋ္ဌေန သမ္ဘဝံ, ဘဝ
ဘဝါဘိသင်္ခရဏဋ္ဌေန ဘဝသင်္ခါရန္တိ စ လဒ္ဓနာမံ တုလာတုလသင်္ခါတံ လောကိယကမ္မဉ္စ ဩသ္သဇိ, သင်္ဂါမသီ
သေ မဟာယောဓော ကဝစံ ဝိယ အတ္တသမ္ဘဝံ ကိလေသဉ္စ အဇ္ဈတ္တရတော သမာဟိတော ဟုတွာ အဘိန္ဒိ”တိ။

အထ ဝါ **တုလ**န္တိ တုလေန္တော တီရေန္တော။ **အတုလဉ္စ သမ္ဘဝ** န္တိ နိဗ္ဗာနဉ္စေဝ ဘဝဉ္စ။ **ဘဝသင်္ခါရ** န္တိ
ဘဝဂါမိကံ ကမ္မံ။ **အဝသ္သဇိ မုနီ** တိ “ပဉ္စက္ခန္ဓာ အနိစ္စာ, ပဉ္စန္နံ ခန္ဓာနံ နိရောဓော နိဗ္ဗာနံ နိစ္စ”န္တိအာဒိနာ နယေန
တုလေန္တော ဗုဒ္ဓမုနိ ဘဝေ အာဒီနဝံ, နိဗ္ဗာနေ စ အာနိသံသံ ဒိသွာ တံ ခန္ဓာနံ မူလဘူတံ ဘဝသင်္ခါရကမ္မံ “ကမ္မက္ခ
ယာယ သံဝတ္တတီ”တိ (မ. နိ. ၂.၈၁; အ. နိ. ၄.၂၃၃) ဧဝံ ဝုတ္တေန ကမ္မက္ခယကရေန အရိယမဂ္ဂေန အဝသ္သဇိ ။
ကထံ အဇ္ဈတ္တရတော သမာဟိတော, အဘိန္ဒိ ကဝစမိဝတ္တသမ္ဘဝံ။ သော ဟိ ဝိပသ္သနာဝသေန အဇ္ဈတ္တရတော, သမထ
ဝသေန သမာဟိတောတိ ဧဝံ ပုဗ္ဗဘာဂတော ပဋ္ဌာယ သမထဝိပသ္သနာဗလေန ကဝစံ ဝိယ အတ္တဘာဝံ ပရိယောနန္ဓိတွာ
ဌိတံ, အတ္တနိ သမ္ဘဝတ္တာ “အတ္တသမ္ဘဝ”န္တိ လဒ္ဓနာမံ သဗ္ဗံ ကိလေသဇာလံ အဘိန္ဒိ, ကိလေသာဘာဝေနေဝ ကမ္မံ
အပ္ပဋိသန္ဓိကတ္တာ အဝသ္သဋ္ဌံ နာမ ဟောတီတိ ဧဝံ ကိလေသပ္ပဟာနေန ကမ္မံ ပဇဟိ။ ဣတိ ဗောဓိမူလေယေဝ အဝသ္သဋ္ဌ
ဌာဘဝသင်္ခါရော ဘဂဝါ ဝေခမိသ္သကေန ဝိယ ဇရသကဋံ သမာပတ္တိဝေခမိသ္သကေန အတ္တဘာဝံ ယာပေန္တောပိ “ဣ
တော တေမာသတော ဥဒ္ဓံ သမာပတ္တိဝေခမသ္သ န ဒသ္သာမီ”တိ စိတ္တုပ္ပာဒနေန အာယုသင်္ခါရံ ဩသ္သဇီတိ။

ပဌမသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. သတ္တဇဋိလသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၅၂. ဒုတိယေ **ဗဟိဒွါရကောဋ္ဌကေ** တိ ပာသာဒဒွါရကောဋ္ဌကသ္သ ဗဟိ, န ဝိဟာရဒွါရကောဋ္ဌကသ္သ။ သော
ကိရ ပာသာဒေ လောဟပာသာဒေ ဝိယ သမန္တာ စတုဒွါရကောဋ္ဌကပရိဝုတော ပာကာရပရိက္ခိတ္တော။ တေသု ပာစီ
နဒွါရကောဋ္ဌကသ္သ ဗဟိ ပာသာဒစ္ဆာယာယံ ပာစီနလောကဓာတုံ ဩလောကေန္တော ပညတ္တဝရဗုဒ္ဓာသနေ နိသိန္
နော ဟောတိ။ **ဇဋိလာ**တိ ဇဋာဝန္တော တာပသဝေသဓာရိနော။ **နိဂဏ္ဌာ** တိ သေတပဋ္ဋနိဂဏ္ဌရူပဓာရိနော။ **ကေသာဋ္ဌကာ**
တိ ကေသာဋ္ဌကနိဂဏ္ဌာ ဝိယ ဧကံ ပိလောတိကခဏ္ဍံ ဟတ္ထေ ဗန္ဓိတွာ တေနာပိ သရီရသ္သ ပုရိမဘာဂံ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ
တ ဝိစရဏကာ။ **ပရူဋ္ဌကစ္ဆနခလောမာ** တိ ပရူဋ္ဌကစ္ဆလောမာ ပရူဋ္ဌနခါ ပရူဋ္ဌအဝသေသလောမာ စ, ကစ္ဆာ

ဒီသု ဒီဃလောမာ ဒီဃနခာ စာတိ အတ္ထော။ **ခာရိဝိဝိဓမာအာယာ**တိ ဝိဝိဓံ ခာရာဒိနာနပ္ပကာရံ ပဗ္ဗဇိတပရိက္ခာရဘဏ္ဍကံ ဂဟေတွာ။ **အဝိဒူရေ အတိက္ကမန္တိ** တိ ဝိဟာရဿ အဝိဒူရမဂ္ဂေန နဂရံ ပဝိသန္တိ။

ရာဇာဟံ, ဘန္တေ, ပသေနဒိ ကောသလော တိ အဟံ, ဘန္တေ, ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော, မယှံ နာမံ တုမှေဟ ဇာနာထာတိ။ ကသ္မာ ပန ရာဇာ လောကေ အဂ္ဂပုဂ္ဂလဿ သန္တိကေ နီသိန္နော ဝေရူပာနံ နဂ္ဂနိဂ္ဂန္ထိရိကာနံ အဉ္ဇလိံ ပဂ္ဂဏှာတီတိ? သင်္ဂဏှာဟနတ္ထာယ။ ဧဝဉှိဿ အဟောသိ ''သစာဟံ တွေကမ္ပိ တေသံ န ကရိဿာမိ, မယံ ပုတ္တအာရံ ပဟာယ တေသ္သတ္ထာယ ဒုက္ကောဇနေဒုက္ခသေယျာဒီနိ အနုဘောမ, အယံ အမှာကံ နိပစ္စကာရမတ္တမ္ပိ န ကရောတိ ။ တသ္မိဥ္ဟိ ကတေ အမှေဟ 'ဩစရကာ'တိ ဇနော အဂ္ဂဟေတွာ 'ပဗ္ဗဇိတာ'ဣစ္စေဝ သညာနိဿ သတိ, ကိံ ဣမဿ ဘူတတ္ထကထနေနာတိ အတ္တနာ ဒိဋ္ဌံ သုတံ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ န ကထေယျုံ, ဧဝံ ကတေ ပန အနိဂူဟိတွာ ကထေဿန္တီ''တိ။ အပိစ သတ္ထု အဇ္ဈာသယဇာနနတ္ထမ္ပိ ဝေမကာသီတိ။ ရာဇာ ကိရ ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္က မန္တောပိ ကတိပယကာလံ သမ္မာသမ္ဗောဓိ န သဒ္ဒဟိ။ တေနဿ ဧဝံ အဟောသိ ''ယဒိ ဘဂဝတ သဗ္ဗံ ဇာနာတိ, မယာ ဣမေသံ နိပစ္စကာရံ ကတွာ 'ဣမေ အရဟန္တော'တိ ဝုတ္တေ နာနုဇာနေယျ, အထ မံ အနုဝတ္တန္တော အနုဇာနေယျ, ကုတော တဿ သဗ္ဗညုတာ''တိ။ ဧဝံ သော သတ္ထု အဇ္ဈာသယဇာနနတ္ထံ တထာ အကာသိ။ ဘဂဝတ ပန ''ဥဇုကမေဝ 'န ဣမေ သမဏာ ဩစရကာ'တိ ဝုတ္တေ ယဒိပိ ရာဇာ သဒ္ဒဟတိ, မဟာဇနော ပန တမတ္ထံ အဇာနန္တော န သဒ္ဒဟေယျ, သမဏော ဂေါတမော 'ရာဇာ အတ္တနော ကထံ သုဏာတီ'တိ ယံ ကိဉ္စိ မုခာရုဠှံ ကထေတီ'တိ ဝဒေယျ, တဒဿ ဒီဃရတ္တံ အဟိတာယ ဒုက္ခာယ သံဝတ္တေယျ, အညော စ ဂုဠှကမ္မံ ဝိဝဋ္ဋံ ကတံ ဘဝေယျ, သယမေဝ ရာဇာ တေသံ ဩစရကဘာဝံ ကထေဿတီ''တိ ဥတွာ **''ဒုဇ္ဇာနံ ခော တေ''** န္တိအာဒိမာဟ။

တတ္ထ **ကာမဘောဂိနာ**တိ ဣမိနာ ပန ရာဂကဘိဘဝံ, ဥဘယေနာပိ ဝိက္ခိတ္တစိတ္တတံ ဒဿေတိ။ **ပုတ္တသမ္ဗာဓသယန**န္တိ ပုတ္တေဟိ သမ္ဗာဓသယနံ ။ တွေ စ ပုတ္တသီသေန အရပရိဂ္ဂဟံ, ပုတ္တအရေသု ဥပ္ပိလာဝိတေန တေသံ ဃရာတသာဒိဟေတု သောကာဘိဘဝေန စိတ္တဿ သံကိလိဋ္ဌတံ ဒဿေတိ။ **ကာသိကစန္ဒန** န္တိ သဏှာဟစန္ဒနံ, ကာသိကဝတ္ထဉ္စ စန္ဒနဉ္စာတိ တ အတ္ထော။ **မာလာဂန္ဓဝိလေပန**န္တိ ဝဏ္ဏဂန္ဓတ္ထာယ မာလာ, သုဂန္ဓဘာဝတ္ထာယ ဂန္ဓံ, ဆဝိရာဂကရဏတ္ထာယ ဝိလေပနံ ဓာရေန္တေန။ **ဇာတရူပရဇတ**န္တိ သုဝဏ္ဏဉ္စေဝ အဝသိဋ္ဌဓနဉ္စ။ **သာဒိယန္တေ**နာတိ ပဋိဂ္ဂဏှန္တေန။ သဗ္ဗေနပိ ကာမေသု အဘိဂိဒ္ဓဘာဝမေဝ ပကာသေတိ။

သံဝသေနာတိ သဟဝသေန။ **သီလံ ဝေဒိတဗ္ဗ** န္တိ ''အယံ ပေသလော ဝ ဒုဿီလော ဝ''တိ သံဝသန္တေန ဧကေသ္မိံ ဌာနေ သဟ ဝသန္တေန ဇာနိတဗ္ဗော။ **တဉ္စ ခော ဒီဃေန အဒ္ဓုနာ န ဣတ္တရ** န္တိ တဉ္စ သီလံ ဒီဃေန ကာလေန ဝေဒိတဗ္ဗံ, န ဣတ္တရေန။ ကတိပယဒိဝသေ ဟိ သညတာကာရော သံဝုတိန္ဒြိယာကာရော စ ဟုတွာ သက္ကာ ဒဿေတုံ။ **မနသိ ကရောတာ နော အမနသိ ကရောတာ**တိ တမ္ပိ ''သီလမဿ ပရိဂ္ဂဏှိဿာမီ''တိ မနသိ ကရောန္တေန ပစ္စဝေက္ခန္တေန သက္ကာ ဇာနိတုံ, န ဣတရေန။ **ပညဝတာ**တိ တမ္ပိ သပ္ပညေနေဝ ပဏ္ဍိတေန။ ဗာလော ဟိ မနသိ ကရောန္တောပိ ဇာနိတုံ န သက္ကောတိ။ **သံဝေဟာရေနာ**တိ ကထနေန။

> ''ယော ဟိ ကောစိ မနုဿေသု, ဝေဟာရံ ဥပဇီဝတိ။
> ဧဝံ ဝါသေဋ္ဌ ဇာနာဟိ, ဝာဏိဇော သော န ဗြာဟ္မဏော''တိ။ (သု. နိ. ၆၁၉) –

တွေ ဟိ ဝဏိဇ္ဇံ ဝေဟာရော နာမ။ ''စတ္တာရော အရိယဝေဟာရာ''တိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၁၃) တွေ စေတနာ။ ''သင်္ခါ သမညာ ပညတ္တိ ဝေဟာရော''တိ (ဓ. သ. ၁၃၁၃-၁၃၁၅) တွေ ပညတ္တိ။ ''ဝေဟာရမတ္တေန သော ဝေဟရေယျ''တိ (သံ. နိ. ၁.၂၅) တွေ ကထာ ဝေဟာရော။ ဣဓာပိ သော ဧဝ အဓိပ္ပေတော။ ဧကစ္စဿ ဟိ သမ္မုခာကထာ ပရမ္မုခာကထာယ န သမေတိ, ပရမ္မုခာကထာ သမ္မုခာကထာယ, တထာ ပုရိမကထာ ပစ္ဆိမကထာယ, ပစ္ဆိမကထာ စ ပုရိမကထာယ။ သော ကထေန္တောယေဝ သက္ကာ ဇာနိတုံ ''အသုစိ ဧသော ပုဂ္ဂလော''တိ။ သုစိသီလဿ ပန ပုရိမံ ပစ္ဆိမေန, ပစ္ဆိမဉ္စ ပုရိမေန, သမ္မုခါ ကထိတဉ္စ ပရမ္မုခါ ကထိတေန, ပရမ္မုခါ ကထိတဉ္စ သမ္မုခါ ကထိတေန သမေတိ, တသ္မာ ကထေန္တေန သက္ကာ သုစိဘာဝေ ဇာနိတုန္တိ ပကာသေန္တော အာဟ – **''သံဝေဟာရေန သောစေယျံ ဝေဒိတဗ္ဗ''**န္တိ ။

ထာမောတိ ဉာဏထာမော။ ယဿ ဟိ ဉာဏထာမော နတ္ထိ, သော ဥပ္ပန္နေသု ဥပဒ္ဒဝေသု ဂဟေတဗ္ဗဂဟဏံ ကတ္တဗ္ဗကရဏံ အပဿန္တော အဒ္ဒတရိကံ ဃရံ ပဝိဋ္ဌော ဝိယ စရတိ။ တေနာဟ – **“အာပဒါသု ခော, မဟာရာဇ, ထာမော ဝေဒိတဗ္ဗော”**တိ။ **သာကစ္ဆာယာ** တိ သဟကထာယ။ ဒုပ္ပညဿ ဟိ ကထာ ဥဒကေ ဂေဏ္ဍု ဝိယ ဥပ္လဝတိ, ပညဝတော ကထေန္တဿ ပဋိဘာနံ အနန္တံ ဟောတိ။ ဥဒကဝိပ္ဖန္ဒနေနေဝ ဟိ မစ္ဆော ခုဒ္ဒကော မဟန္တော တတိ ပညာယတိ။

ဣတိ ဘဂဝါ ရညော ဥဇုကမေဝ တေ “ဣမေ နာမာ”တိ အဝတ္တ အရဟန္တာနံ အနရဟန္တာနဉ္စ ဇာနနူပါယံ ပကာသေသိ။ ရာဇာ တံ သုတ္တ ဘဂဝတော သဗ္ဗညုတာယ ဒေသနာဝိလာသေန စ အဘိပ္ပသန္နော **“အစ္ဆရိယံ, ဘန္တေ”** တိ အာဒိနာ အတ္တနော ပသာဒံ ပကာသေတ္တ ဣဒါနိ တေ ယာထာဝတော ဘဂဝတော အာရောစေန္တော **“စောရာ, ဘန္တေ, မမ ပုရိသာ စရာ”**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **စရာ**တိ အပဗ္ဗဇိတာ ဧဝ ပဗ္ဗဇိတရူပေန ရဋ္ဌပိဏ္ဍံ ဘုဉ္ဇန္တာ ပဋိစ္ဆန္နကမ္မန္တတ္တာ။ **ဩစရကာ**တိ ဟေဋ္ဌာ စရကာ။ စရာ ဟိ ပဗ္ဗတမတ္ထကေန စရန္တာပိ ဟေဋ္ဌာ စရကာဝ နိဟီနကမ္မတ္တတာ။ အထ တ **ဩစရကာ**တိ စရပုရိသာ။ **ဩစရိတ္တတ**တိ အဝစရိတ္တတ ဝီမံသိတ္တတ, တသ္မိံ တသ္မိံ ဒေသေ တံ တံ ပဝတ္တိံ ဥတ္တတတိ အတ္ထော။ **ဩသာရိဿာမီ** တိ ပဋိပဇ္ဇိဿာမိ, ကရိဿာမီတိ အတ္ထော။ **ရဇောဇလ္လ** န္တိ ရဇဉ္စ မလဉ္စ။ **ပဝါဟေတ္တတ**တိ သုဒ္ဓ ဝိက္ခာလနဝသေန အပနေတ္တတ။ **ကပ္ပိတကေသမဿု** တိ အလင်္ကာရသတ္ထေ ဝုတ္တဝိဓိနာ ကပ္ပကေဟိ ဆိန္နကေသမဿု။ **ကာမဂုဏေဟီ**တိ ကာမကောဋ္ဌာသေဟိ, ကာမဗန္ဓနေဟိ ဝါ **သမပ္ပိတာ** တိ သုဋ္ဌု အပ္ပိတာ အလ္လီနာ။ **သမင်္ဂီဘူတာ** တိ သဟဘူတာ ။ **ပရိစာရေဿန္တိ** တိ ဣန္ဒြိယာနိ သမန္တတော စာရေဿန္တိ ကီဠာပေဿန္တိ ဝါ။

တေမတ္ထံ ဝိဒိတ္တတ တိ ဧတံ တေသံ ရာဇပုရိသာနံ အတ္တနော ဥဒရဿ ကာရဏာ ပဗ္ဗဇိတဝေသေန လောကဝဉ္စနသင်္ခါတံ အတ္ထံ ဝိဒိတ္တတ။ **ဣမံ ဥဒာန**န္တိ ဣမံ ပရာဓီနတာပရဝဉ္စနတာပဋိက္ခေပဝိဘာဝနံ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ။

တတ္ထ **န ဝါယမေယျ သဗ္ဗတ္ထာ** တိ ဒူတေယျဩစရကကမ္မာဒိကေ သဗ္ဗသ္မိံ ပါပဓမ္မေ ဣမေ ရာဇပုရိသာ ဝိယ ပဗ္ဗဇိတော န ဝါယမေယျ, ဝါယာမံ ဥဿာဟံ န ကရေယျ, သဗ္ဗတ္ထ ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဝါယာမံ အကတ္တတ အပ္ပမတ္တကေပိ ပုညသ္မိံယေဝ ဝါယမေယျာတိ အဓိပ္ပါယော။ **နာညဿ ပုရိသော သိယာ** တိ ပဗ္ဗဇိတရူပေန အညဿ ပုဂ္ဂလဿ သေဝကပုရိသော န သိယာ။ ကသ္မာ? ဝေရူပဿပိ ဩစရကာဒိပါပကမ္မဿ ကတ္တဗ္ဗတ္တာ။ **နာညံ နိဿာယ ဇီဝေယျာ**တိ အညံ ပရံ ဣဿရာဒိံ နိဿာယ “တပ္ပဋိဗဒ္ဓံ မေ သုခဒုက္ခ”န္တိ ဧဝံစိတ္တော ဟုတ္တတ န ဇီဝိကံ ပဝတ္တေယျ, အတ္တဒီပေါ အတ္တသရဏော အနညသရဏော ဧဝ ဘဝေယျ။ အထ တ အနတ္ထာဝဟတော “ဩစရက”န္တိ လဒ္ဓနာမကတ္တာ အညံ အကုသလကမ္မံ နိဿာယ န ဇီဝေယျ။ **ဓမ္မေန န ဝဏိံ စရေ** တိ ဓနာဒိအတ္ထာယ ဓမ္မံ န ကထေယျ။ ယော ဟိ ဓနာဒိဟေတု ပရေသံ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, သော ဓမ္မေန ဝဏိဇ္ဇံ ကရောတိ နာမ, ဧဝံ ဓမ္မေန တံ န စရေယျ။ အထ တ ဓနာဒီနံ အတ္ထာယ ကောသလရညော ပုရိသော ဝိယ ဩစရကာဒိကမ္မံ ကရောန္တော ပရေဟိ အနာသင်္ကနီယတာယ ပဗ္ဗဇ္ဇာလိင်္ဂသမာအနာဒီနိ အနုတိဋ္ဌန္တော ဓမ္မေန ဝဏိဇ္ဇံ ကရောတိ နာမ။ ယောပိ ဣဓ ပရိသုဒ္ဓံ ဗြဟ္မစရိယံ စရန္တောပိ အညတရံ ဒေဝနိကာယံ ပဏိဓာယ ဗြဟ္မစရိယံ စရတိ, သောပိ ဓမ္မေန ဝဏိဇ္ဇံ ကရောတိ နာမ, ဧဝံ ဓမ္မေန ဝဏိဇ္ဇံ န စရေ, န ကရေယျာတိ အတ္ထော။

ဒုတိယသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. ပစ္စဝေက္ခဏသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၅၃. တတိယေ **အတ္တနော အနေကေ ပါပကေ အကုသလေ ဓမ္မေ ပဟီနေ** တိ လောဘဒေါသမောဟဝိပရီတမနသိကာရအဟိရိကာနောတ္တပ္ပကောဓူပနာဟမက္ခပလာသဣဿာမစ္ဆရိယမာယာ- သာဌေယျထမ္ဘသာရမ္ဘမာနာတိမာနမဒပမာဒတဏှာအဝိဇ္ဇာတိဝိဓာကုသလမူလဒုစ္စရိတသံကိလေသဝိသမ- သညာဝိတက္ကပပဉ္စစတုဗ္ဗိဓဝိပလ္လာသအာသဝဩဃယောဂဂန္ထာဂတိဂမနတဏှုပ္ပာဒအနုပဉ္စဝိခ- စေတောခိလပဉ္စစေတောဝိနိဗန္ဓနီဝရဏာဘိနန္ဒနဆဝိဝါဒ- မူလတဏှာကာယသတ္တာနုသယအဋ္ဌမိစ္ဆတ္တနဝ- တဏှာမူလကဒသာကုသလကမ္မပထဒွါသဋ္ဌိဒိဋ္ဌိဂတအဋ္ဌသတတဏှာဝိစရိတာဒိပ္ပဘေဒေ အတ္တနော သန္တာနေ အနာဒိကာလပဝတ္တေ ဒိယမုသဟဿကိလေသေ တံသဟဂတေ စာပိ

အနေကေ ဟပကေ လာမကေ အကောသလ္လသမ္ဘူတဋ္ဌေန အကုသလေ ဓမ္မေ အနဝသေသံ သဟ တသနာယ ဗောဓိမူ
လေယေဝ ပဟီနေ အရိယမဂ္ဂေန သမုစ္ဆိန္နေ ပစ္စဝေက္ခမာနော “အယမ္ပိ မေ ကိလေသော ပဟီနော, အယမ္ပိ မေ ကိ
လေသော ပဟီနော”တိ အနုပဒပစ္စဝေက္ခဏာယ ပစ္စဝေက္ခမာနော ဘဂတ နိသိန္နော ဟောတိ။

အနေကေ စ ကုသလေ ဓမ္မေ တိ သီလသမာဓိပညာဝိမုတ္တိဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနံ စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ, စတ္တာ
ရော သမ္မပ္ပဓာနာ, စတ္တာရော ဣဒ္ဓိပာဒာ, စတ္တာရော အရိယမဂ္ဂါ, စတ္တာရိ ဖလာနိ, စတဿော ပဋိသမ္ဘိဒာ, စ
တုယောနိပရိစ္ဆေဒကဉာဏံ, စတ္တာရော အရိယဝံသာ, စတ္တာရိ ဝေသာရဇ္ဇဉာဏာနိ, ပဉ္စ ပဓာနိယင်္ဂါနိ, ပဉ္စင်္ဂိကော
သမ္မာသမာဓိ, ပဉ္စဉာဏိကော သမ္မာသမာဓိ, ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ, ပဉ္စ ဗလာနိ, ပဉ္စ နိဿာရဏီယာ ဓာတုယော, ပဉ္စ ဝိမုတ္တာယ
တနဉာဏာနိ, ပဉ္စ ဝိမုတ္တိပရိပါစနီယာ သညာ, ဆ အနုဿတိဋ္ဌာနာနိ, ဆ ဂါရဝါ, ဆ နိဿာရဏီယာ ဓာတုယော, ဆ သ
တတဝိဟာရာ, ဆ အနုတ္တရိယာနိ, ဆ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယာ ပညာ, ဆ အဘိညာ, ဆ အသာဓာရဏဉာဏာနိ, သတ္တ အပရိဟာနိ
ယာ ဓမ္မာ, သတ္တ အရိယဓနာနိ, သတ္တ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ, သတ္တ သပ္ပုရိသဓမ္မာ, သတ္တ နိဒ္ဒသဝတ္ထူနိ, သတ္တ သညာ, သတ္တ ဒက္ခိ
ဏေယျပုဂ္ဂလဒေသနာ, သတ္တ ခီဏာသဝဗလဒေသနာ, အဋ္ဌ ပညာပဋိလာဘဟေတုဒေသနာ, အဋ္ဌ သမ္မတ္တာနိ, အဋ္ဌ
လောကဓမ္မာတိက္ကမာ, အဋ္ဌ အာရမ္ဘဝတ္ထူနိ, အဋ္ဌ အက္ခဏဒေသနာ, အဋ္ဌ မဟာပုရိသဝိတက္ကာ, အဋ္ဌ အဘိ
ဘာယတနဒေသနာ, အဋ္ဌ ဝိမောက္ခာ, နဝ ယောနိသောမနသိကာရမူလကာ ဓမ္မာ, နဝ ပာရိသုဒ္ဓိပဓာနိယင်္ဂါနိ, နဝ သတ္တ
တာတသဒေသနာ, နဝ အာဃာတပ္ပဋိဝိနယာ, နဝ သညာ, နဝ နာနတ္တာနိ, နဝ အနုပုဗ္ဗဝိဟာရာ, ဒသ နာထကရဏာ ဓမ္မာ,
ဒသ ကသိဏာယတနာနိ, ဒသ ကုသလကမ္မပထာ, ဒသ သမ္မတ္တာနိ, ဒသ အရိယတသာ, ဒသ အသေက္ခာ ဓမ္မာ, ဒသ တ
ထာဂတဗလာနိ, ဧကာဒသ မေတ္တာနိသံသာ, ဒွါဒသ ဓမ္မစက္ကာကာရာ, တေရသ ဓုတင်္ဂဂုဏာ, စုဒ္ဒသ ဗုဒ္ဓဉာဏာနိ, ပန္နရ
သ ဝိမုတ္တိပရိပါစနီယာ ဓမ္မာ, သောဠသဝိဓာ အာနာပာနဿတိ, သောဠသ အပရန္တပနီယာ ဓမ္မာ, အဋ္ဌာရသ မဟာဝိပ
ဿနာ, အဋ္ဌာရသ ဗုဒ္ဓဓမ္မာ, ဧကူနဝီသတိ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏာနိ, စတုစတ္တာလီသ ဉာဏဝတ္ထူနိ, ပညာသ ဥဒယဗ္ဗ
ယဉာဏာနိ, ပရောပညာသ ကုသလာ ဓမ္မာ, သတ္တသတ္တတိ ဉာဏဝတ္ထူနိ, စတုဝီသတိကောဋိသတသဟဿသမာပတ္တိ
သဉ္စာရိမဟာဝဇိရဉာဏံ, အနန္တနယသမန္တပဋ္ဌာနပဝိစယပစ္စဝေက္ခဏဒေသနာဉာဏာနိ, တထာ အနန္တာသု လောကဓာ
တူသု အနန္တာနံ သတ္တာနံ အာသယာဒိဝိဘာဝနဉာဏာနိ စာတိ ဧဝမာဒိကေ အနေကေ အတ္တနော ကုသလေ အနဝဇ္ဇဓမ္မ
မေ အနန္တကာလံ ဟာရမိပရိဘာဝနာယ မဂ္ဂဘာဝနာယ စ ဟာရိပူရိံ ဝုဒ္ဓိံ ဂတေ “ဣမေပိ အနဝဇ္ဇဓမ္မာ မယိ သံဝိဇ္ဇန္တိ, ဣ
မေပိ အနဝဇ္ဇဓမ္မာ မယိ သံဝိဇ္ဇန္တီ”တိ ရတိဝသေန မနသိကာရာဘိမုခေ ဗုဒ္ဓဂုဏေ ဝဂ္ဂဝဂ္ဂေ ပုဉ္ဇပုဉ္ဇေ ကတ္တတ ပစ္စ
ဝေက္ခမာနော နိသိန္နော ဟောတိ။ တေ စ ခော သပဒေသတော ဧဝ, န နိပ္ပဒေသတော။ သဗ္ဗေ ဗုဒ္ဓဂုဏေ ဘဂဝတာပိ အနု
ပဒံ အနဝသေသတော မနသိ ကာတုံ န သက္ကာ အနန္တာပရိမေယျဘာဝတော။

ဝုတ္တဉ္စေတံ –

“ဗုဒ္ဓေါပိ ဗုဒ္ဓဿ ဘဏေယျ ဝဏ္ဏံ၊
ကပ္ပမ္ပိ စေ အညမဘာသမာနော။
ခီယေထ ကပ္ပော စိရဒီဃမန္တရေ၊
ဝဏ္ဏော န ခီယေထ တထာဂတဿာ”တိ။

အပရမ္ပိ ဝုတ္တံ –

“အသင်္ခေယျာနိ နာမာနိ၊ သဂုဏေန မဟေသိနော။
ဂုဏေန နာမမုဒ္ဓေယျံ၊ အပိ နာမ သဟဿတော”တိ။

တအ ဟိ ဘဂတ ပဉ္စာဘတ္တံ ပိဏ္ဍပါတပ္ပဋိက္ကန္တော ဝိဟာရံ ပဝိသိတ္တတ ဂန္ဓကုဋိပ္ပမုခေ ဌတ္တတ ဘိက္ခူသု
ဝတ္တံ ဒဿေတ္တတ ဂတေသု မဟာဂန္ဓကုဋိံ ပဝိသိတ္တတ ပညတ္တဝရဗုဒ္ဓာသနေ နိသိန္နော အတ္တနော အတီတဇာတိဝိသယံ
ဉာဏံ ပေသေသိ။ အထဿ တာနိ နိရန္တရံ ဟေဋ္ဌာနုဟေဋ္ဌံ အနန္တာပရိမာဏပ္ပဘေဒါ ဥပဋ္ဌဟိံသု။ သော “ဧဝံ မဟန္တ
တဿ နာမ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ မူလဘူတာ ဣမေ ကိလေသာ”တိ ကိလေသဝိသယံ ဉာဏာစာရံ ပေသေတ္တတ တေ ပဟာန
မုခေန အနုပဒံ ပစ္စဝေက္ခိတ္တတ “ဣမေ ဝတ ကိလေသာ အနဝသေသတော မယ္ဟံ သုဋ္ဌု ပဟီနာ”တိ ပုန တေသံ ပဟာန

ကရံ သာကာရံ သပရိတရံ သဥဒ္ဒေသံ အရိယမဂ္ဂံ ပစ္စဝေက္ခန္တော အနန္တာပရိမာဏာဘာဝေ အတ္တနော သီလာဒိအနဝဇ္ဇဓမ္မေ မနသာကာသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

> ''တေန ခေါ ပန သမယေန ဘဂဝတ အတ္တနော အနေကေ ပာပကေ အကုသလေ ဓမ္မေ ပဟီနေ ပစ္စဝေက္ခမာနော နိုသိန္နော ဟောတိ, အနေကေ စ ကုသလေ ဓမ္မေ ဘာဝနာပာရိပူရိံ ဂတေ''တိ။

ဇဝံ ပစ္စဝေက္ခိတ္ဝာ ဥပ္ပန္နပီတိသောမနဿုဒ္ဒေသဘူတံ **ဣမံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ။**

တတ္ထ **အဟု ပုဗ္ဗေ** တိ အရဟတ္တမဂ္ဂညာဏုပ္ပတ္တိတော ပုဗ္ဗေ သဗ္ဗောပိ စာယံ ရာဂါဒိကော ကိလေသဂဏော မယှံ သန္တာနေ အဟု အာသိ, န ဣမသ္မိံ ကိလေသဂဏေ ကောစိပိ ကိလေသော နာဟောသိ။ **တဒါ နာဟု**တိ တဒါ တသ္မိံ ကာလေ အရိယမဂ္ဂက္ခဏေ သော ကိလေသဂဏော န အဟု န အာသိ, တတ္ထ အဏုမတ္တောပိ ကိလေသော အဂ္ဂမဂ္ဂက္ခဏေ အပ္ပဟီနော နာမ နတ္ထိ။ ''တတော နာဟု''တိပိ ပဌန္တိ, တတော အရဟတ္တမဂ္ဂက္ခဏတော ပရံ နာသီတိ အတ္ထော။ **နာဟု ပုဗ္ဗေ** တိ ယော စာယံ မမ အပရိမာဏော အနဝဇ္ဇဓမ္မော တေရဟိ ဘာဝနာပာရိပူရိံ ဂတော ဥပလဗ္ဘတိ, သောပိ အရိယမဂ္ဂက္ခဏတော ပုဗ္ဗေ န အဟု န အာသိ။ **တဒါ အဟူ**တိ ယဒါ ပန မေ အဂ္ဂမဂ္ဂညာဏံ ဥပ္ပန္နံ, တဒါ သဗ္ဗောပိ မေ အနဝဇ္ဇဓမ္မော အာသိ။ အဂ္ဂမဂ္ဂာဓိဂမေန ဟိ သဒ္ဓိံ သဗ္ဗေပိ သဗ္ဗညုဂုဏာ ဗုဒ္ဓာနံ ဟတ္ထဂတာ ဧဝ ဟောန္တိ။

န စာဟု န စ ဘဝိဿတိ, န စေတရဟိ ဝိဇ္ဇတီ တိ ယော ပန သော အနဝဇ္ဇဓမ္မော အရိယမဂ္ဂေ မယှံ ဗောဓိမဏ္ဍေ ဥပ္ပန္နော, ယေန သဗ္ဗော ကိလေသဂဏော အနဝသေသံ ပဟီနော, သော ယထာ မယှံ မဂ္ဂက္ခဏတော ပုဗ္ဗေ န စာဟု န စ အဟောသိ, ဇဝံ အတ္တနာ ပဟာတဗ္ဗကိလေသာဘာဝတော တေ ကိလေသာ ဝိယ အယမ္ပိ န စ ဘဝိဿတိ အနာဂတေ န ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ, တေရဟိ ပစ္စုပ္ပန္နကာလေပိ န ဝိဇ္ဇတိ န ဥပလဗ္ဘတိ အတ္တနာ ကတ္တဗ္ဗကိစ္စာဘာဝတော။ န ဟိ အရိယမဂ္ဂေ အနေကတရံ ပဝတ္တတိ။ တေနေတဟ – ''န ဟာရံ ဒိဂုဏံ ယန္တိ''တိ။

ဣတိ ဘဂဝတ အရိယမဂ္ဂေန အတ္တနော သန္တာနေ အနဝသေသံ ပဟီနေ အကုသလေ ဓမ္မေ ဘာဝနာပာရိပူရိံ ဂတေ အပရိမာဏေ အနဝဇ္ဇဓမ္မေ စ ပစ္စဝေက္ခမာနော အတ္တုပနာယိကပီတိဝေဂဝိဿဋ္ဌံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ။ ပုရိမာယ ကထာယ ပုရိမဝေသာရဇ္ဇဒ္ဝယမေဝ ကထိတံ, ပစ္ဆိမဒ္ဝယံ သမ္မာသမ္ဗောဓိယာ ပကာသိတတ္တာ ပကာသိတမေဝ ဟောတီတိ။

တတိယသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄. ပဌမနာနာတိတ္ထိယသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၅၄. စတုတ္ထေ **နာနာတိတ္ထိယသမဏဗြာဟ္မဏပရိဗ္ဗာဇကာ** တိ ဧတ္ထ တရန္တိ ဧတေန သံသာရောဃန္တိ တိတ္ထံ, နိဗ္ဗာနမဂ္ဂေါ။ ဣဓ ပန ဝိပရီတဝိပလ္လာသဝသေန ဒိဋ္ဌိဂတိကေဟိ တထာ ဂဟိတဒိဋ္ဌိဒဿနံ ''တိတ္ထ''န္တိ အဓိပ္ပေတံ။ တသ္မိံ သဿတာဒိနာနာကာရေ တိတ္ထေ နိယုတ္တာတိ နာနာတိတ္ထိယာ, နဂ္ဂနိဂဏ္ဌာဒိသမဏာ စေဝ ကဌကလာပာဒိဗြာဟ္မဏာ စ ဟေက္ခရသာတာဒိပရိဗ္ဗာဇကာ စ သမဏဗြာဟ္မဏပရိဗ္ဗာဇကာ။ နာနာတိတ္ထိယာ စ တေ သမဏဗြာဟ္မဏပရိဗ္ဗာဇကာ စာတိ နာနာတိတ္ထိယသမဏဗြာဟ္မဏပရိဗ္ဗာဇကာ။

''သဿတော အတ္တာ စ လောကော စာ''တိအာဒိနာ ပဿန္တိ ဧတာယ, သယံ ဝါ ပဿတိ, တထာ ဒဿနမတ္တမေဝ ဝါတိ ဒိဋ္ဌိ, မိစ္ဆာဘိနိဝေသဿေတံ အဓိဝစနံ။ သဿတာဒိဝသေန နာနာ အနေကဝိဓာ ဒိဋ္ဌိယော ဧတေသန္တိ **နာနာဒိဋ္ဌိကာ** ။ သဿတာဒိဝသေနေဝ ခမနံ ခန္တိ, ရောစနံ ရုစိ, အတ္ထတော ''သဿတော အတ္တာ စ လောကော စာ''တိအာဒိနာ (ဥဒါ. ၅၅) ပဝတ္တော စိတ္တဝိပလ္လာသော သညာဝိပလ္လာသော စ။ တထာ နာနာ ခန္တိယော ဧတေသန္တိ **နာနာခန္တိကာ,** နာနာ ရုစိယော ဧတေသန္တိ **နာနာရုစိကာ**။ ဒိဋ္ဌိဂတိကာ ဟိ ပုဗ္ဗဘာဂေ တထာ တထာ စိတ္တံ ရောစေတွာ ခမာပေတွာ စ ပစ္ဆာ ''ဣဒမေဝ သစ္စံ မောဃမည''န္တိ အဘိနိဝိသန္တိ။ အထ ဝါ ''အနိစ္စံ နိစ္စ''န္တိအာဒိနာ တထာ တထာ ဒဿနဝသေန ဒိဋ္ဌိ, ခမနဝသေန ခန္တိ, ရုစ္စနဝသေန ရုစီတိ ဇဝံ တီဟိပိ ပဒေဟိ ဒိဋ္ဌိ ဧဝ ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **နာနာဒိဋ္ဌိနိဿယနိဿိတာ** တိ သဿတာဒိပရိကပ္ပဝသေန နာနာဝိဓံ ဒိဋ္ဌိယာ နိဿယံ ဝတ္ထုံ ကာရဏံ, ဒိဋ္ဌိ

ဋ္ဌိသင်္ခါတမေဝ ဝါ နိဿယံ နိဿိတာ အလ္လီနာ ဥပဂတာ, တံ အနိဿဇ္ဇိတွာ ဌိတာတိ အတ္ထော။ ဒိဋ္ဌိယောပိ ဟိ ဒိဋ္ဌိဂတိကာနံ အဘိနိဝေသာကာရာနံ နိဿယာ ဟောန္တိ။

သန္တီတိ အတ္ထိ သံဝိဇ္ဇန္တိ ဥပလဗ္ဘန္တိ။ **ဧကေ**တိ ဧကစ္စေ။ **သမဏဗြာဟ္မဏာ**တိ ပဗ္ဗဇ္ဇုပဂမေန သမဏာ, ဇာတိယာ ဗြာဟ္မဏာ, လောကေန ဝါ သမဏာတိ စ ဗြာဟ္မဏာတိ စ ဧဝံ ဂဟိတာ။ **ဧဝံဝါဒိနော**တိ ဧဝံ ဣဒါနိ ဝတ္တဗ္ဗာကာရေန ဝဒန္တီတိ ဧဝံဝါဒိနော။ ဧဝံ ဣဒါနိ ဝတ္တဗ္ဗာကာရေန ပဝတ္တာ ဒိဋ္ဌိ ဧတေသန္တိ **ဧဝံဒိဋ္ဌိနော**။ တတ္ထ ဒုတိယေန ဒိဋ္ဌိဂတိကာနံ မိစ္ဆာဘိနိဝေသော ဒဿိတော, ပဌမေန တေသံ ယထာဘိနိဝေသံ ပရေသံ တတ္ထ ပတိဋ္ဌာပနဝသေန ဝေါဟာရော။

သဿတော လောကော, ဣဒမေဝ သစ္စံ မောဃမညန္တိ ဧတ္ထ **လောကော**တိ အတ္တာ။ သော ဟိ ဒိဋ္ဌိဂတိကေဟိ လောကိယန္တိ ဧတ္ထ ပုညံ ပါပံ တဗ္ဗိပါကာ, သယံ ဝါ ကာရကာဒိဘာဝေန အဘိယုတ္တေဟိ လောကိယတီတိ လောကောတိ အဓိပ္ပေတော။ သွာယံ သဿတော အမရော နိစ္စော ဓုဝေါတိ ယဒိဒံ အမှာကံ ဒဿနံ ဣဒမေဝ သစ္စံ အဝိပရီတံ, အညံ ပန အသဿတောတိအာဒိ ပရေသံ ဒဿနံ မောဃံ မိစ္ဆာတိ အတ္ထော။ ဧတေန စတ္တာရောပိ သဿတဝါဒါ ဒဿိတာ ဟောန္တိ။ **အသဿတော**တိ န သဿတော, အနိစ္စော အဓုဝေါ စဝနဓမ္မောတိ အတ္ထော။ "အသဿတော"တိ သဿတဘာဝပဋိက္ခေပေနေဝ ဥစ္ဆေဒော ဒီပိတောတိ သတ္တပိ ဥစ္ဆေဒဝါဒါ ဒီပိတာ ဟောန္တိ။

အန္တဝါတိ သပရိယန္တော ပရိဝဋုမော ပရိစ္ဆိန္နပ္ပမာဏော, န သဗ္ဗဂတောတိ အတ္ထော။ ဧတေန သရီရပရိမာဏော အင်္ဂုဋ္ဌပရိမာဏော အဏုပရိမာဏော ပရမာဏုပရိမာဏော အတ္တာတိ ဧဝမာဒိဝါဒါ ဒဿိတာ ဟောန္တိ။ **အနန္တဝါ**တိ အပရိယန္တော, သဗ္ဗဂတောတိ အတ္ထော။ ဧတေန ကပိလကဏာဒါဒိဝါဒါ ဒီပိတာ ဟောန္တိ။

တံ ဇီဝံ တံ သရီရန္တိ ယံ သရီရံ, တဒေဝ ဇီဝသင်္ခါတံ ဝတ္ထု, ယဉ္စ ဇီဝသင်္ခါတံ ဝတ္ထု, တဒေဝ သရီရန္တိ ဇီဝဉ္စ သရီရဉ္စ အဒ္ဝယံ သမနုပဿတိ။ ဧတေန အာဇီဝကာနံ ဝိယ "ရူပီ အတ္တာ"တိ အယံ ဝါဒော ဒဿိတော ဟောတိ။ **အညံ ဇီဝံ အညံ သရီရ**န္တိ ဣမိနာ ပန "အရူပီ အတ္တာ"တိ အယံ ဝါဒော ဒဿိတော။

ဟောတိ တထာဂတော ပရံ မရဏာတိ ဧတ္ထ **တထာဂတော**တိ သတ္တော။ တဉှိ ဒိဋ္ဌိဂတိကော ကာရကဝေဒကာဒိသင်္ခါတံ, နိစ္စဓုဝါဒိသင်္ခါတံ ဝါ တထာဘာဝံ ဂတောတိ တထာဂတောတိ ဝေါဟရတိ, သော မရဏတော ဣဓကာယဿ ဘေဒတော ပရံ ဥဒ္ဓံ ဟောတိ, အတ္ထိ သံဝိဇ္ဇတီတိ အတ္ထော။ ဧတေန သဿတဂ္ဂဟမုခေန သောဠသ သညီဝါဒါ အဋ္ဌ အသညီဝါဒါ အဋ္ဌ စ နေဝသညီနာသညီဝါဒါ ဒဿိတာ ဟောန္တိ။ **န ဟောတီ**တိ နတ္ထိ န ဥပလဗ္ဘတိ။ ဧတေန ဥစ္ဆေဒဝါဒော ဒဿိတော။ **ဟောတိ စ န စ ဟောတီ**တိ အတ္ထိ စ နတ္ထိ စာတိ။ ဧတေန ဧကစ္စသဿတဝါဒါ သတ္တ သညီဝါဒါ စ ဒဿိတာ။ **နေဝ ဟောတိ န န ဟောတီ**တိ ဣမိနာ ပန အမရာဝိက္ခေပဝါဒော ဒဿိတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဣမေ ကိရ ဒိဋ္ဌိဂတိကာ နာနာဒေသတော အာဂန္တွာ သာဝတ္ထိယံ ပဋိဝသန္တာ ဧကဇ္ဈံ သမယပ္ပဝါဒကေ သန္နိပတိတွာ အတ္တနော အတ္တနော ဝါဒံ ပဂ္ဂယှ အညဝါဒေ ခုံသေန္တာ ဝိဝါဒါပန္နာ အဟေသုံ။ တေန ဝုတ္တံ "**တေ ဘဏ္ဍနဇာတာ**"တိအာဒိ။

တတ္ထ ဘဏ္ဍနံ နာမ ကလဟဿ ပုဗ္ဗဘာဂေါ။ **ဘဏ္ဍနဇာတာ**တိ ဇာတဘဏ္ဍနာ။ **ကလဟော**တိ ကလဟော ဧဝ, ကလဿ ဝါ ဟနနတော ကလဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ အညမညဿ ဝိရုဒ္ဓဝါဒံ အာပန္နာတိ **ဝိဝါဒါပန္နာ**။ မမ္မဃဋ္ဋနတော မုခမေဝ သတ္တီတိ **မုခသတ္တိ,** ဖရုသဝါစာ။ ဖလူပစာရေန ဝိယ ဟိ ကာရဏံ ကာရဏူပစာရေန ဖလမ္ပိ ဝေါဟရိယတိ ယထာ တံ "သုခော ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒော, ပါပကမ္မံ ပစ္စနုဘောတီ"တိ စ။ တာဟိ မုခသတ္တီဟိ ဝိတုဒန္တာ ဝိဇ္ဈန္တာ ဝိဟရန္တိ။ **ဧဒိသော ဓမ္မော**တိ ဓမ္မော အဝိပရီတသဘာဝေါ ဧဒိသော ဧဝရူပေါ, ယထာ မယာ ဝုတ္တံ "သဿတော လောကော"တိ။ **နေဒိသော ဓမ္မော**တိ န ဧဒိသော ဓမ္မော, ယထာ တယာ ဝုတ္တံ "အသဿတော လောကော"တိ, ဧဝံ သေသပဒေသုပိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ သော စ တိတ္ထိယာနံ ဝိဝါဒော သကလနဂရေ ပါကဋော ဇာတော။ အထ ဘိက္ခူ သာဝတ္ထိံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိဋ္ဌာ တံ သုတွာ "အတ္ထိ နော ဣဒံ ကထာပါဘတံ, ယံ နူန မယံ ဣမံ ပဝတ္တိံ ဘဂဝတော အာရောစေယျာမ, အပ္ပေဝ နာမ တံ နိဿာယ သတ္ထု သဏှသုခုမံ ဓမ္မဒေသနံ လဘေယျာမာ"တိ တေ ပစ္ဆာဘတ္တံ ဓမ္မဒေသနာကာလေ ဘဂဝတော တမတ္ထံ အာရောစေသုံ။ တေန ဝုတ္တံ – "**အထ ခေါ သမ္ဗဟုလာ ဘိက္ခူ**" တိအာဒိ။

တံ သုတ္တ ဘဂဝတ အညတိတ္ထိယာနံ ဓမ္မသ္သ အယထာဘူတပဇာနနံ ပကာသေန္တော **“အညတိတ္ထိယာ, ဘိက္ခဝေ”**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **အန္ဓာ** တိ ပညာစက္ခုဝိရဟေန အန္ဓာ။ တေနာဟ **“အစက္ခုကာ”**တိ။ ပညာ ဟိ ဣဓ ‘‘စက္ခု’’တိ အဓိပ္ပေတာ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ **“အတ္ထံ န ဇာနန္တိ”** တိအာဒိ။ တတ္ထ **အတ္ထံ န ဇာနန္တိ** တိ ဣဓလောကတ္ထံ ပရလောကတ္ထံ န ဇာနန္တိ, ဣဓလောကပရလောကေသု ဝုဒ္ဓိ အဗ္ဘုဒယံ နာဝဗုဇ္ဈန္တိ, ပရမတ္ထေ ပန နိဗ္ဗာနေ ကထာဝ ကာ။ ယေ ဟိ နာမ ပဝတ္တိမတ္တေပိ သမ္မူဠ္ဟာ, တေ ကထံ နိဝတ္တိံ ဇာနိဿန္တီတိ။ **အနတ္ထံ န ဇာနန္တိ** တိ ယဒဂ္ဂေ န တေ အတ္ထံ န ဇာနန္တိ, တဒဂ္ဂေန အနတ္ထမ္ပိ န ဇာနန္တိ။ ယသ္မာ **ဓမ္မံ န ဇာနန္တိ,** တသ္မာ **အဓမ္မမ္ပိ န ဇာနန္တိ**။ တေ ဟိ ဝိပရီယေသဂ္ဂာဟိတာယ ဓမ္မံ ကုသလမ္ပိ အကုသလံ ကရောန္တိ, အဓမ္မမ္ပိ အကုသလံ ကုသလံ ကရောန္တိ။ န ကေဝလဉ္စ ဓမ္မာဓမ္မေသု ဧဝ, အထ ခော တသ္သ ဝိပာကေသုပိ သမ္မူဠ္ဟာ။ တထာ ဟိ တေ ကမ္မမ္ပိ ဝိပာကံ ကတွာ တေဟရန္တိ, ဝိပာကမ္ပိ ကမ္မံ ကတွာ။ တထာ **ဓမ္မံ** သဘာဝဓမ္မမ္ပိ န ဇာနန္တိ, **အဓမ္မံ** အသဘာဝဓမ္မမ္ပိ န ဇာနန္တိ။ ဧဝံဘူတာ စ သဘာဝဓမ္မံ အသဘာဝဓမ္မဉ္စ, အသဘာဝဓမ္မံ သဘာဝဓမ္မဉ္စ ကတွာ ပဝေဒေန္တိ။

ဣတိ ဘဂဝတ တိတ္ထိယာနံ မောဟဒိဋ္ဌိပဋိလာဘဘာဝေန ပညာစက္ခုဝေကလ္လတော အန္ဓဘာဝံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ တမတ္ထံ ဇစ္စန္ဓူပမာယ ပကာသေတုံ **“ဘူတပုဗ္ဗံ, ဘိက္ခဝေ”** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ဘူတပုဗ္ဗန္တိ** ပုဗ္ဗေ ဘူတံ, အတီတကာလေ နိဗ္ဗတ္တံ။ **အညတရော ရာဇာ အဟောသီ**တိ ပုရာတနော နာမကေနတ္တေဟိ လောကေ အပာကဋော ဧကော ရာဇာ အဟောသိ။ **သော ရာဇာ အညတရံ ပုရိသံ အာမန္တေသီ** တိ တသ္သ ကိရ ရညော သောဘဂ္ဂပ္ပတ္တံ သဗ္ဗင်္ဂသမ္ပန္နံ အတ္တနော ဩပဝယှံ ဟတ္ထိံ ဥပဋ္ဌာနံ အာဂတံ ဒိသွာ တေဒဟောသိ – ‘‘ဘဒ္ဒကံ ဝတ, ဘော, ဟတ္ထိယာနံ ဒသ္သနီယ’’န္တိ။ တေန စ သမယေန ဧကော ဇစ္စန္ဓော ရာဇင်္ဂဏေန ဂစ္ဆတိ။ တံ ဒိသွာ ရာဇာ စိန္တေသိ – ‘‘မဟာဇာနိယာ ခော ဣမေ အန္ဓာ ယေ ဝေရူပံ ဒဿနီယံ န လဘန္တိ ဒဋ္ဌုံ။ ယံနူနာဟံ ဣမိဿာ သာဝတ္ထိယာ ယတ္တကာ ဇစ္စန္ဓာ သဗ္ဗေ တေ သန္နိပါတာပေတွာ ဧကေဒသံ ဧကေဒသံ ဟတ္ထေန ဖုသာပေတွာ တေသံ ဝစနံ သုဏေယျ’’န္တိ။ ဧဝဉ္စ သီလော ရာဇာ ဧကေန ပုရိသေန သာဝတ္ထိယာ သဗ္ဗေ ဇစ္စန္ဓေ သန္နိပါတာပေတွာ တသ္သ ပုရိသသ္သ သညံ အအာသိ ‘‘ယထာ ဧကေကော ဇစ္စန္ဓော သီသာဒိကံ ဧကေကံယေဝ ဟတ္ထိသ္သ အင်္ဂံ ဖုသိတွာ ‘ဟတ္ထိ မယာ ဒိဋ္ဌော’တိ သညံ ဥပ္ပာဒေသိ, တထာ ကရောဟီ’’တိ။ သော ပုရိသော တထာ အကာသိ။ အထ ရာဇာ တေ ဇစ္စန္ဓေ ပစ္စေကံ ပုစ္ဆိ ‘‘ကီဒိသော, ဘဏေ, ဟတ္ထီ’’တိ။ တေ အတ္တနာ ဒိဋ္ဌဒိဋ္ဌာဝယဝမေဝ ဟတ္ထိံ ကတွာ ဝဒန္တာ ‘‘ဧဒိသော ဟတ္ထီ, နေဒိသော ဟတ္ထီ’’တိ အညမညံ ကလဟံ ကရောန္တာ ဟတ္ထာဒီဟိ ဥပက္ကမိတွာ ရာဇင်္ဂဏေ မဟန္တံ ကောလာဟလံ အကံသု။ ရာဇာ သပရိဇနော တေသံ တံ ဝိပ္ပကာရံ ဒိသွာ ဖာသုကေဟိ ဘိန္ဒမာနေဟိ ဟဒယေန ဥဂ္ဃတေန မဟာဟသိတံ ဟသိ။ တေန ဝုတ္တံ – **“အထ ခော, ဘိက္ခဝေ, သော ရာဇာ။ပေ.။ အတ္တမနော အဟောသီ”** တိ။

တတ္ထ **အမ္ဘော** တိ အာလပနံ။ **ယာဝတကာ**တိ ယတ္တကာ။ **ဇစ္စန္ဓာ** တိ ဇာတိယာ အန္ဓာ, ဇာတိတော ပဋ္ဌာယ အစက္ခုကာ။ **ဧကဇ္ဈံ** န္တိ ဧကတော။ **ဘဏေ**တိ အဗဟုမာနာလာပော။ **ဟတ္ထိံ ဒဿေဟီ** တိ ယထာဝုတ္တံ ဟတ္ထိံ သယာပေတွာ ဒဿေဟိ။ သော စ သုသိက္ခိတတ္တာ အပရိပ္ဖန္ဒန္တော နိပဇ္ဇိ။ **ဒိဋ္ဌော နော ဟတ္ထီ** တိ ဟတ္ထေန ပရာမသနံ ဒဿနံ ကတွာ အာဟံသု။ တေန ပုရိသေန သီသံ ပရာမသာပေတွာ ‘‘ဧဒိသော ဟတ္ထီ’’တိ သညာပိတတ္တာ တာဒိသံယေဝ နံ ဟတ္ထိံ သဉ္ဇာနန္တာ ဇစ္စန္ဓာ **“ဧဒိသော ဒေဝ ဟတ္ထီ သေယျထာပိ ကုမ္ဘော”** တိ ဝဒိံသု။ **ကုမ္ဘော** တိ စ ဃဋောတိ အတ္ထော။ **ခီလော**တိ နာဂဒန္တခီလော။ **သောဏ္ဍော** တိ ဟတ္ထော။ **နင်္ဂလီသာ** တိ နင်္ဂလသ္သ သိရသ္သ ဤသာ။ **ကာယော**တိ သရီရံ။ **ကောဋ္ဌော** တိ ကုသူလော။ **ဟအောတိ** ဇင္ဃော။ **ထူဏော**တိ ထမ္ဘော။ **နင်္ဂုဋ္ဌ** န္တိ တဋ္ဌသွ သ ဥရိမပ္ပဒေသော။ **တလဓီ**တိ တလသ္သ အဂ္ဂပ္ပဒေသော။ **မုဋ္ဌီဟိ သံသုမ္ဘိံသူ** တိ မုဋ္ဌိယော ဗန္ဓိတွာ ပဟရိံသု, မုဋ္ဌိယာတံ အကံသု။ **အတ္တမနော အဟောသီ**တိ ဧဝံဝိဓိတ္တာ သော ရာဇာ တေန ဇစ္စန္ဓာနံ ကလဟေန အတ္တမနော ပဟာသေန ဂဟိတမနော အဟောသိ။

ဧဝမေဝ ခောတိ ဥပမာသံသန္ဒနံ။ တသ္သတ္ထော – ဘိက္ခဝေ, ယထာ တေ ဇစ္စန္ဓာ အစက္ခုကာ ဧကင်္ဂဒဿိနော အနဝသေသတော ဟတ္ထိံ အပဿိတွာ အတ္တနာ ဒိဋ္ဌာဝယဝမတ္တံ ဟတ္ထိသညာယ ဣတရေဟိ ဒိဋ္ဌံ အနနုဇာနန္တာ အညမညံ ဝိတဒံ အာပန္နာ ကလဟံ အကံသု, ဧဝမေဝ ဣမေ အညတိတ္ထိယာ သက္ကာယသ္သ ဧကဒေသံ ရူပဝေဒနာဒိံ အတ္တာနော ဒိဋ္ဌိဒဿနေန ယထာဒိဋ္ဌံ ‘‘အတ္တာ’’တိ မညမာနာ တသ္သ သဿတာဒိဘာဝံ အာရောပေတွာ ‘‘ဣဒမေဝ သစ္စံ မောဃမည’’န္တိ အဘိနိဝိသိတွာ အညမညံ ဝိဝဒန္တိ, ယထာဘူတံ ပန အတ္တာနတ္တံ ဓမ္မာဓမ္မဉ္စ န ဇာနန္တိ။ တသ္မာ အန္ဓာ အစက္ခုကာ ဇစ္စန္ဓူပဋိဘာဂါတိ။

တေမတ္တံ ဝိဒိတ္တ တိ ဇော် တိတ္ထိယာနံ ဓမ္မသဘာဝံ ယထာဘူတံ အဇာနန္တာနံ အပဿန္တာနံ ဇစ္စန္ဓာနံ ဝိယ ဟတ္ထိမှိ ယထာဒဿနံ မိစ္ဆာဘိနိဝေသံ, တတ္ထ စ ဝိတအာပတ္တိံ သဗ္ဗာကာရတော ဝိဒိတ္တ တဒတ္ထဒီပကံ **ဣမံ ဥအနံ ဥအနေသိ**။

တတ္ထ **ဣမေသု ကိရ သဇ္ဇန္တိ, ဧကေ သမဏဗြာဟ္မဏာ** တိ ဣဓဧကစ္စေ ပဗ္ဗဇ္ဇူပဂမနေန သမဏာ, ဇာတိမတ္တေန ဗြာဟ္မဏာ "သဿတော လောကော"တိအာဒိနယပ္ပဝတ္တေသု ဣမေသု ဧဝ အသာရေသု ဒိဋ္ဌိဂတေသု ဒိဋ္ဌုဗ္ဘာဘိနန္ဒနဝသေန, ဣမေသု တ ရူပာဒီသု ဥပာအနက္ခန္ဓေသု ဇော် အနိစ္စေသု ဒုက္ခေသု ဝိပရိဏာမဓမ္မေသု တဏှာဘိနန္ဒနဒိဋ္ဌာဘိနန္ဒနာနံ ဝသေန "ဇော် မမာ"တိအာဒိနာ သဇ္ဇန္တိ ကိရ။ အဟော နေသံ သမ္မောဟောတိ ဒဿေတိ။ **ကိရ** သဒ္ဒော စေတ္ထ အရုစိသူစနတ္ထော။ တေန တတ္ထ သင်္ကာရဏာဘာဝမေဝ ဒီပေတိ။ န ကေဝလံ သဇ္ဇန္တိ ဧဝ, အထ ခေါ **ဝိဂ္ဂယှ ဟ နံ ဝိဝဒန္တိ** "န တ္ဝံ ဣမံ ဓမ္မဝိနယံ အာဇာနာသိ, အဟံ ဣမံ ဓမ္မဝိနယံ အာဇာနာမီ"တိအာဒိနာ ဝိဂ္ဂဟိကကထာနုယောဂဝသေန ဝိဂ္ဂယှဟ ဝိဝဒန္တိ ဝိတဒံ အာပဇ္ဇန္တိ။ **နန္တိ** စေတ္ထ နိပာတမတ္တံ။ အထ တ **ဝိဂ္ဂယှဟ န န္တိ**နံ ဒိဋ္ဌိနိဿယံ သက္ကာယဒိဋ္ဌိမေဝ တ ဝိပရီတဒဿနတ္တာ သဿတာဒိဝသေန အညမညံ ဝိရုဒ္ဓံ ဂဟေတ္တ ဝိဝဒန္တိ ဝိသေသတော ဝဒန္တိ, အတ္တနော ဧဝ တဒံ ဝိသိဋ္ဌံ အဝိပရီတံ ကတ္တ အဘိနိဝိဿ တေဟရန္တိ။ ယထာ ကိံ? **ဇနာ ဧကင်္ဂဒဿိနော** ယထေဝ ဇစ္စန္ဓဇနာ ဟတ္ထိဿ ဧကေကင်္ဂဒဿိနော "ယံ ယံ အတ္တနာ ဖုသိတ္တ ဉာတံ, တံ တဒေဝ ဟတ္ထီ"တိ ဂဟေတ္တ အညမညံ ဝိဂ္ဂယှဟ ဝိဝဒိံသု, ဇော်သမ္ပဒမိဒန္တိ အတ္ထော။ ဣဓသဒ္ဒော စေတ္ထ လုတ္တနိဒ္ဒိဋ္ဌော ဗ္ဗောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

စတုတ္ထသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၅. ဒုတိယနာနာတိတ္ထိယသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၅၅. ပဉ္စမေ **သဿတော အတ္တာ စ လောကော စာ** တိ ရူပာဒီသု အညတရံ အတ္တာတိ စ လောကောတိ စ ဂဟေတ္တ တံ သဿတံ နိစ္စန္တိ အညေပိ စ တထာ ကဟေန္တာ တေဟရန္တိ။ ယထာဟ –

"ရူပံ အတ္တာ စေဝ လောကော စ သဿတော စာတိ အတ္တာနဉ္စ လောကဉ္စ ပညပေန္တိ။ ဝေဒနံ။ သညံ။ သင်္ခါရေ။ ဝိညာဏံ အတ္တာ စ လောကော စ သဿတော စာတိ အတ္တာနဉ္စ လောကဉ္စ ပညပေန္တီ"တိ။

အထ တ **အတ္တာ** တိ အဟင်္ကာရဝတ္ထုံ, **လောကော**တိ မမင်္ကာရဝတ္ထုံ, ယံ "အတ္တနိယ"န္တိ ဝုစ္စတိ။ **အတ္တာ** တိ တ သယံ, **လောကော**တိ ပရော။ **အတ္တာ** တိ တ ပဉ္စသု ဥပာအနက္ခန္ဓေသု ဧကော ခန္ဓော, ဣတရော **လောကော** ။ **အတ္တာ**တိ တ သဝိညာဏကော ခန္ဓသန္တာနော, အဝိညာဏကော **လောကော**။ ဇော် တံ တံ အတ္တာတိ စ လောကောတိ စ ယထာဒဿနံ ဒ္ဝိဓာ ဂဟေတ္တ တဒုဘယံ "နိစ္စော ဓုဝေါ သဿတော"တိ အဘိနိဝိဿ တေဟရန္တိ။ ဧတေန စတ္တာရော သဿတတတအာ ဒဿိတာ။ **အသဿတော** တိ သတ္တပိ ဥစ္ဆေဒတတအာ ဒဿိတာ။ **သဿတော စ အသဿတော စာ** တိ ဧကစ္စော အတ္တာ စ လောကော စ သဿတော, ဧကစ္စော အသဿတောတိ ဇော် သဿတော စ အသဿတော စာတိ အတ္ထော။ အထ တ သေ္ဝဝ အတ္တာ စ လောကော စ အတ္တဂတိဒိဋ္ဌိကာနံ ဝိယ သဿတော စ အသဿတော စ, သိယာ သဿတောတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ သဗ္ဗထာပိ ဣမိနာ ဧကစ္စသဿတတတအော ဒဿိတော။ **နေဝ သဿတော နာသဿတော** တိ ဣမိနာ အမရာဝိက္ခေပတအော ဒဿိတော။ တေ ဟိ သဿတတဒေ အသဿတတဒေ စ အေသံ ဒိသ္ဝတ "နေဝ သဿတော နာသဿတော အတ္တာ စ လောကော စာ"တိ ဝိက္ခေပံ ကရောန္တာ ဝိဝဒန္တိ။

သယံကတောတိ အတ္တနာ ကတော။ ယထာ ဟိ တေသံ တေသံ သတ္တာနံ အတ္တာ စ အတ္တနော ဓမ္မာနုဓမ္မံ ကတ္တ သုခဒုက္ခာနိ ပဋိသံဝေဒေတိ, ဇော် အတ္တာဝ အတ္တာနံ တဿ စ ဥပဘောဂဘူတံ ကိဉ္စနံ ပလိဗောဓသင်္ခါတံ လောကဉ္စ ကရောတိ, အဘိနိမ္မိနာတီတိ အတ္တလဒ္ဓိ ဝိယ အယမ္ပိ တေသံ လဒ္ဓိ။ **ပရံကတော**တိ ပရေန ကတော, အတ္တတော ပရေန ဣဿရေန တ ပုရိသေန တ ပဇာပတိနာ တ ကာလေန တ ပကတိယာ တ အတ္တာ စ လောကော စ ကတော , နိမ္မိတောတိ အတ္ထော။ **သယံကတော စ ပရံကတော စာ**တိ ယသ္မာ အတ္တာနဉ္စ လောကဉ္စ နိမ္မိနန္တာ ဣဿရာဒယော န ကေဝလံ သယမေဝ နိမ္မိနန္တိ, အထ ခေါ တေသံ တေသံ သတ္တာနံ ဓမ္မာဓမ္မာနံ သဟကာရီကာရဏံ လဘိတ္တဝ, တ

သမ္မာ သယံကတော စ ပရံကတော စ အတ္တာ စ လောကော စာတိ ဧေကစ္စာနံ လဒ္ဓိ။ **အသယံကာရော အပရံကာရောတိ** နတ္ထိ တေသံ သယံကာရောတိ အသယံကာရော, နတ္ထိ တေသံ ပရကာရောတိ အပရကာရော။ အနုနာသိကာဂမံ ကတွာ ဝုတ္တံ "အပရံကာရော"တိ။ အယံ ဉဘယတ္ထ အေသံ ဒိသွာ ဉဘယံ ပဋိက္ခိပတိ။ အထ ကထံ ဥပ္ပန္နောတိ အာဟ – **အဓိစ္စသမုပ္ပန္နောတိ** ယဒိစ္ဆာယ သမုပ္ပန္နော ကေနစိ ကာရဏေန ဝိနာ ဥပ္ပန္နောတိ အဓိစ္စသမုပ္ပန္နတအေ ဒဿိ တော။ တေန စ အဟေတုကတအေပိ သင်္ဂဟိတော ဟောတိ။

ဣအနိ ယေ ဒိဋ္ဌိဂတိကာ အတ္တာနံ ဝိယ သုခဒုက္ခမ္ပိ တသ္မ ဂုဏဘူတံ ကိဥ္စနဘူတံ တ သဿတာဒိဝသေန အဘိနိဝိသ္သ တေဟရန္တိ, တေသံ တံ တဒံ ဒဿေတုံ **"သန္တေကေ သမဏဗြာဟ္မဏာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တံ ဝုတ္တ တနယမေဝ။

တေမတ္တံ ဝိဒိတ္ဂတ တိ ဧတ္တ ပန ဣဓ ဇစ္စန္ဓူပမာယ အနာဂတတ္တာ တံ ဟိတွတ ဟေတွာ ဝုတ္တနယေနေဝ အ တ္ထော ယောဇေတဗ္ဗော, တထာ ကထာယ။

တတ္ထ **အန္တရာဝ ဝိသီဒန္တိ, အပတွတဝ တမောဂဓ** န္တိ အယံ ဝိသေသော။ တသ္သတ္ထော – ဧဝံ ဒိဋ္ဌိဂတေသု ဒိဋ္ဌိနိဿယေသု အာသဇ္ဇမာနာ ဒိဋ္ဌိဂတိကာ ကာမောဃာဒီနံ စတုန္နံ ဩဃာနံ, သံသာရမဟောဃဿေဝ တ အန္တရာ ဝ ဝေမဇ္ဈေ ဧဝ ယံ တေသံ ဟရဘာဝေန ပတိဋ္ဌာဘွေန တ ဩဂသေဋ္ဌာတံ နိဗ္ဗာနံ တဒမိဂမူပာယော တ အရိယမဂ္ဂေ တံ အပ္ပတွတဝ အနမိဂန္တွာဝ ဝိသီဒန္တိ သံသီဒန္တိ။ ဩကဓန္တိ ပတိဋ္ဌဟန္တိ ဧတေန, ဧတ္ထ တတိ ဩကာဓော, အရိ ယမဂ္ဂေ နိဗ္ဗာနဥ္စ။ ဩကဓမေဝေတ္ထ ရဿတ္တံ ကတွတ ဩဂဓန္တိ ဝုတ္တံ။ တံ ဩဂမံ တမောဂဓန္တိ ပဒဝိဘာ ဂော။

ပဉ္စမသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၆. တတိယနာနာတိတ္ထိယသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၅၆. ဆဋ္ဌေ သဗ္ဗံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယမေဝ။ **ဣက္ကမံ ဉအာန** န္တိ ဧတ္ထ ပန ဒိဋ္ဌိတဏှာမာနေသု အေသံ ဒိသွာ တေ ဒူရတော ဝဇ္ဇေတွာ သင်္ခာရေ ယထာဘူတံ ပဿတော စ တတ္ထ အနာဒီနဝဒဿိတာယ မိစ္ဆာဘိနိဝိဋ္ဌဿ ယထာဘူ တံ အပဿတော စ ယထာက္ကမံ သံသာရတော အတိဝတ္တနာနတိဝတ္တနဒီပကံ ဣက္ကမံ ဉအာနံ ဉအာနေသီတိ အတ္ထော ယောဇေတဗ္ဗော။

တတ္ထ **အဟင်္ကာရပသုတာယံ ပဇာ** တိ "သယံကတော အတ္တာ စ လောကော စာ"တိ ဧဝံ ဝုတ္တသယံကာရသင် ခာတံ အဟင်္ကာရံ တထာပဝတ္တံ ဒိဋ္ဌိံ ပသုတာ အနုယုတ္တာ အယံ ပဇာ မိစ္ဆာဘိနိဝိဋ္ဌော သတ္တကာယော။ **ပရံကာရူပသံ ဟိတာ**တိ ပရော အညော ဣဿရာဒိကော သဗ္ဗံ ကရောတီတိ ဧဝံ ပဝတ္တပရံကာရဒိဋ္ဌိသန္နိဿိတာ တာယ ဥပသံဟိ တာတိ ပရံကာရူပသံဟိတာ။ **တေဒေကေ နာဗ္ဘညံသူ** တိ တေံ ဒိဋ္ဌိဒွဝယံ ဧကေ သမဏဗြာဟ္မဏာ တတ္ထ အေသဒသွ သိနော ဟုတွတ နာနုဇာနိံသု။ ကထံ? သတိ ဟိ သယံကာရေ ကာမကာရတော သတ္တာနံ ဣဋ္ဌေနေဝ ဘဝိတဗ္ဗံ, န အနိဋ္ဌေ ဌေန။ န ဟိ ကောစိ အတ္တနော ဒုက္ခံ ဣစ္ဆတိ, ဘဝတိ စ အနိဋ္ဌံ, တသ္မာ န သယံကာရော။ ပရံကာရောပိ ယဒိ ဣဿရ ဟေတုကော, သွတယံ ဣဿရော အတ္တတ္တံ တ ကရေယျ ပရတ္တံ တ။ တတ္ထ ယဒိ အတ္တတ္တံ, အတ္တနာ အက တကိစ္စော သိယာ အသိဒ္ဓဿ သာဓနတော။ အထ တ ပရတ္တံ သဗ္ဗေသံ ဟိတသုခမေဝ နိပ္ဖာဒေယျ, န အဟိတံ ဒု က္ခံ နိပ္ဖဒ္ဓတိ, တသ္မာ ဣဿရဝသေန န ပရံကာရော သိဇ္ဈတိ။ ယဒိ စ ဣဿရသင်္ခာတံ အညနိရပေက္ခံ နိစ္စမေက ကာရဏံ ပဝတ္တိယာ သိယာ, ကမ္မေန ဥပ္ပတ္တိ န သိယာ, သဗ္ဗေဟေဝ ဧကဇ္ဈံ ဥပ္ပဇ္ဇိတဗ္ဗံ ကာရဏဿ သန္နိဟိတ တ္တာ။ အထဿ အညမ္ပိ သဟကာရီကာရဏံ ဣစ္ဆိတံ, တညေဝ ဟေတု, ကိံ ဣဿရေန အပရိနိဋ္ဌိတသာမတ္ထိ ယေန ပရိကပ္ပိတေန။ ယထာ စ ဣဿရဟေတုကော ပရံကာရော န သိဇ္ဈတိ, ဧဝံ ပဇာပတိပုရိသပကတိဗြဟ္မကာလာဒိ ဟေတုကောပိ န သိဇ္ဈတေဝ တေသမ္ပိ အသိဒ္ဓတ္တာ ဝုတ္တအေသာနတိဝတ္တနတော စ။ တေန ဝုတ္တံ "တေဒေကေ နာဗ္ဘညံသူ"တိ။ ယေ ပန ယထာဝုတ္တေ သယံကာရပရံကာရေ နာနုဇာနန္တာပိ အဓိစ္စသမုပ္ပန္နံ အတ္တာနဥ္စ လောက ဉ္စ ပညပေန္တိ, တေပိ **န နံ သလ္လန္တိ အဒ္ဒသုံ** အဓိစ္စသမုပ္ပန္နန္တိတဒိနောပိ မိစ္ဆာဘိနိဝေသံ အနတိက္ကမနတော ယ ထာဘူတံ အဇာနန္တာနံ ဒိဋ္ဌိဂတံ တတ္ထ တတ္ထ ဒုက္ခုပ္ပာဒနတော ဝိဇ္ဈနဋ္ဌေန "သလ္လ"န္တိ န ပဿိံသု။

တေဠ သလ္လံ ပဋိကစ္စ ပဿတော တိ ယော ပန အာရဒ္ဓဝိပဿကော ပဌမံ ဥဟာအနက္ခန္ဓေ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော သမနုပဿတိ, သော တေဠ တိဝိဓံ ဝိပရီတဒဿနံ အညဠ သကလံ မိစ္ဆာဘိနိဝေသံ တေသဠ နိဿယဘူတေ ပဋ္ဌဟာအနက္ခန္ဓေပိ တုဖ္ဖနတော ဒုရုဒ္ဓရတော စ "သလ္လ"န္တိ ပဋိကစ္စ ပုဗ္ဗေဿဝ ဝိပဿနာပညာယ ပဿတိ။ ဇဝံ ပဿတော အရိယမဂ္ဂက္ခဏေ ဧကန္တေနေဝ **အဟံ ကရောမီတိ န တဿ ဟောတိ** ။ ယထာ စ အတ္တနော ကာရကဘာဝတေ တဿ န ဥပဋ္ဌာတိ, ဇဝံ **ပရော ကရောတီတိ န တဿ ဟောတိ,** ကေဝလံ ပန အနိစ္စသင်္ခါတံ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နဓမ္မမတ္တမေဝ ဟောတိ။ တ္တောဝတာ သမ္မာပဋိပန္နဿ သဗ္ဗထာပိ ဒိဋ္ဌိမာနာဘာဝတေဝ ဒဿိတော။ တေန စ အရဟတ္တပ္ပတ္တိယာ သံသာရသမတိက္ကမော ပကာသိတော ဟောတိ။

ဣအာနိ ယော ဒိဋ္ဌိဂတေ အလ္လီနော, န သော သံသာရတော သီသံ ဥက္ခိပိတုံ သက္ကောတိ, တံ ဒဿေတုံ **"မာနုပေတာ"**တိ ကထမာဟ။ တတ္ထ **မာနုပေတာ အယံ ပဇာ**တိ အယံ သဗ္ဗာပိ ဒိဋ္ဌိဂတိကသင်္ခါတာ ပဇာ သတ္တကာယော "မယှံ ဒိဋ္ဌိ သုန္ဒရာ, မယှံ အာအနော သုန္ဒရော"တိ အတ္တနော ကဟဿ သံပဂ္ဂဟလက္ခဏေန မာနေန ဥပေတာ သမန္နာဂတာ။ **မာနဂန္ထာ မာနဝိနိဗဒ္ဓါ** တိ တတော ဇဝ တေန အပရာပရံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနေန ယထာ တံ ဒိဋ္ဌိံ န ပဋိနိဿဇ္ဇတိ, ဇဝံ အတ္တနော သန္တာနဿ ဂန္ထိတတ္တာ ဝိနိဗဒ္ဓတ္တာ စ မာနဂန္ထာ မာနဝိနိဗဒ္ဓါ။ **ဒိဋ္ဌိသု သာရမ္ဘကထာ, သံသာရံ နာတိဝတ္တတီ**တိ "ဣဒမေဝ သစ္စံ မောဃမည"န္တိ အတ္တုက္ကံသနပရဝမ္ဘနဝသေန အတ္တနော ဒိဋ္ဌာဘိနိဝေသေန ပရေသံ ဒိဋ္ဌိသု သာရမ္ဘကထာ ဝိရောဓကထာ သံသာရနာယိကာနံ အဝိဇ္ဇာတဏှာနံ အပ္ပဟာနတော သံသာရံ နာတိဝတ္တတိ, န အတိက္ကမတီတိ အတ္ထော။

ဆဋ္ဌသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၇. သုဘူတိသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၅၇. သတ္တမေ **သုဘူတီ**တိ တဿ ထေရဿ နာမံ။ သော ဟိ အာယသ္မာ ပဒုမုတ္တရဿ ဘဂဝတော ဟဒမူလေ ကတာဘိနီဟာရော ကပ္ပသတသဟဿံ ဥပစိတပုညသမ္ဘာရော ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေ ဥဋ္ဌာရဝိဘဝေ ဂဟပတိကုလေ ဥပ္ပန္နော ဘဂဝတော ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ သံဝေဂဇာတော ဃရာ နိက္ခမ္မ ပဗ္ဗဇိတွာ ကတာဓိကာရတ္တာ ဃဋေန္တော တယမန္တော န စိရဿေဝ ဆဠဘိညော ဇာတော, ဗ္ရဟ္မဝိဟာရဘာဝနာယ ပန ဥက္ကံသဟာရမိပ္ပတ္တိယာ "တေဒဂ္ဂံ, ဘိက္ခဝေ, မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ အရဏဝိဟာရီနံ ယဒိဒံ သုဘူတီ"တိ (အ. နိ. ၁.၂၀၁) အရဏဝိဟာရေ ဘဂဝတာ တေဒဂ္ဂေ ဌပိတော။ သော ဧကဒိဝသံ သာယန္ဟသမယံ ဒိတဋ္ဌာနတော ဝိဟာရင္ဂဏံ ဩတိဏ္ဏော စတုပရိသမဇ္ဈေ ဘဂဝန္တံ ဓမ္မံ ဒေသေန္တံ ဒိသွာ "ဒေသနာပရိယောသာနေ ဝုဋ္ဌဟိတွာ ဝန္ဒိဿာမီ"တိ ကာလပရိစ္ဆေဒံ ကတွာ ဘဂဝတော အဝိဒူရေ အညတရသ္မိံ ရုက္ခမူလေ နိသိန္နော ဖလသမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇိ။ တေန ဝုတ္တံ – **"တေန ခော ပန သမယေန အာယသ္မာ သုဘူတိ။ပေ။ သမာပဇ္ဇိတွာ"**တိ။

တတ္ထ ဒုတိယဇ္ဈာနတော ပဋ္ဌာယ ရူပာဝစရသမာဓိ သဗ္ဗောပိ အရူပာဝစရသမာဓိ အဝိတက္ကသမာဓိ ဧဝ။ ဣဓ ပန စတုတ္ထဇ္ဈာနပာဒကော အရဟတ္တဖလသမာဓိ "အဝိတက္ကသမာဓီ"တိ အဓိပ္ပေတော။ ဒုတိယဇ္ဈာနာဒီဟိ ပဟီနာ မိစ္ဆာဝိတက္ကာ န တာဝ သုပ္ပဟီနာ အစ္စန္တပဟာနာဘာဝတော, အရိယမဂ္ဂေန ပန ပဟီနာ ဇဝ ပုန ပဟာနကိစ္စာဘာဝတော။ တသ္မာ အဂ္ဂမဂ္ဂပရိယောသာနဘူတော အရဟတ္တဖလသမာဓိ သဗ္ဗေသံ မိစ္ဆာဝိတက္ကာနံ ပဟာနန္တေ ဥပ္ပန္နတ္တာ ဝိသေသတော "အဝိတက္ကသမာဓီ"တိ ဝတ္တဗ္ဗတံ အရဟတိ, ပဂေဝ စတုတ္ထဇ္ဈာနပာဒကော။ တေန ဝုတ္တံ – "ဣဓ ပန စတုတ္ထဇ္ဈာနပာဒကော အရဟတ္တဖလသမာဓိ 'အဝိတက္ကသမာဓီ'တိ အဓိပ္ပေတော"တိ။

တေမတ္ထံ ဝိဒိတွာ တိ ဇဝံ အာယသ္မတော သုဘူတိဿ သဗ္ဗမိစ္ဆာဝိတက္ကသဗ္ဗသံကိလေသပဟာနသင်္ခါတံ အတ္ထံ သဗ္ဗာကာရတော ဇာနိတွာ တဒတ္ထဒီပကံ **ဣမံ ဥအာနံ ဥအာနေသိ**။

တတ္ထ **ယဿ ဝိတက္ကာ ဝိဓူပိတာ** တိ ယေန အရိယပုဂ္ဂလေန, ယဿ ဝါ အရိယပုဂ္ဂလဿ ကာမဝိတက္ကာဒယော သဗ္ဗေပိ မိစ္ဆာဝိတက္ကာ ဝိဓူပိတာ အရိယမဂ္ဂဉာဏေန သန္တာပိတာ သမုစ္ဆိန္နာ။ **အဇ္ဈတ္တံ သုဝိကပ္ပိတာ အသေသာ**တိ နိယကဇ္ဈတ္တသင်္ခါတေ အတ္တနော သန္တာနေ ဥပ္ပဇ္ဇနာရဟာ သုဝိကပ္ပိတာ သုဋ္ဌု ဝိကပ္ပိတာ အသေသသတော, ကိဉ္စိပိ အသေသေတွာ သုသမုစ္ဆိန္နာတိ အတ္ထော။ **တံ သင်္ဂမတိစ္စ အရူပသညီ** တိ ဇတ္ထ တ္တိ နိပါတမတ္တံ။ အထ တ

ဟေတုအတ္ထော **တံသဒ္ဒေ**။ ယသ္မာ အနဝသေသေန မိစ္ဆာဝိတက္ကာ သမုစ္ဆိန္နာ, တသ္မာ ရာဂသင်္ဂါဒိကံ ပဉ္စဝိဓံ သင်္ဂံ, သဗ္ဗမ္ပိ တ ကိလေသသင်္ဂံ အတိစ္စ အတိက္ကမိတွာ အတိက္ကမနဟေတု ရူပသဘာဝဘာဝတော ရုပ္ပနသင်္ခါ တဿ စ ဝိကာရဿ တတ္ထ အဘာဝတော နိဗ္ဗိကာရဟေတုဘာဝတော တ ''အရူပ''န္တိ လဒ္ဓနာမံ နိဗ္ဗာနံ အာရမ္မဏံ ကတွာ ပဝတ္တာပိ မဂ္ဂဖလသညာပိ အရူပသညီ။ **စတုယောဂတိဂတော**တိ ကာမယောဂေ ဘဝယောဂေ ဒိဋ္ဌိယောဂေ အဝိဇ္ဇာယောဂေတိ စတ္တာရော ယောဂေ ယထာရဟံ စတူဟိပိ မဂ္ဂေဟိ အတိက္ကမိတွာ ဂတော။ **န ဇာတု မေတီ**တိ **မ**ကာရော ပဒသန္ဓိကရော, ဇာတု ဧကံသေနေဝ ပုနဗ္ဘဝာယ န ဧတိ, အာယတိံ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ တဿ နတ္ထီတိ အတ္ထော။ ''န ဇာတိ မေတီ''တိပိ ပဠန္တိ, သော ဧဝတ္ထော။ ဣတိ ဘဂဝါ အာယသ္မတော သုဘူတိဿ အရဟတ္တဖလသမာပတ္တိဝိဟာရံ အနုပာဒိသေသနိဗ္ဗာနဉ္စ အာရဗ္ဘ ပီတိဝေဂဝိဿဋ္ဌံ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ။

သတ္တမသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၈. ဂဏိကာသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၅၈. အဋ္ဌမေ **ဒွေ ပူဂာ**တိ ဒွေ ဂဏာ။ **အညတရိဿာ ဂဏိကာယ**တိ အညတရာယ နဂရသောဘိနိယာ။ **သာရတ္တာ**တိ သုဋ္ဌု ရတ္တာ။ **ပဋိဗဒ္ဓစိတ္တာ**တိ ကိလေသဝသေန ဗဒ္ဓစိတ္တာ။ ရာဇဂဟေ ကိရ ဧကသ္မိံ ဆဏဒိဝသေ ဗဟူ ဓုတ္တပုရိသာ ဂဏဗန္ဓနေန ဝိစရန္တာ ဧကမေကဿ ဧကမေကံ ဝေသိံ အာနေတွာ ဥယျာနံ ပဝိသိတွာ ဆဏကီဠံ ကီဠိံသု။ တတော ပရမ္ပိ ဒွေ တယော ဆဏဒိဝသေ တံ တံယေဝ ဝေသိံ အာနေတွာ ဆဏကီဠံ ကီဠိံသု။ အထာပရသ္မိံ ဆဏဒိဝသေ အညေပိ ဓုတ္တာ တထေဝ ဆဏကီဠံ ကီဠိတုကာမာ ဝေသိယော အာနေန္တာ ပုရိမဓုတ္တေဟိ ပုဗ္ဗေ အာနီတံ ဧကံ ဝေသိံ အာနေန္တိ။ ဣတရေ တံ ဒိသွာ ''အယံ အမှာကံ ပရိဂ္ဂဟော''တိ အာဟံသု။ တေပိ တထေဝ အာဟံသု။ ''ဧဝံ အမှာကံ ပရိဂ္ဂဟော, အမှာကံ ပရိဂ္ဂဟော''တိ ကလဟံ ဝဍ္ဎေတွာ ဟတ္ထပ္ပဟာရာဒီနိ အကံသု။ တေန ဝုတ္တံ –
''တေန ခော ပန သမယေန ရာဇဂဟေ ဒွေ ပူဂာ''တိအာဒိ။ တတ္ထ **ဥပက္ကမန္တီ**တိ ပဟရန္တိ။ **မရဏမ္ပိ နိဂစ္ဆန္တီ**တိ ဗလဝူပက္ကမေဟိ မရဏံ ဥပဂစ္ဆန္တိ, ဣတရေပိ မရဏမတ္တံ မရဏပ္ပမာဏဒုက္ခံ ပာပုဏန္တိ။

ဧတမတ္ထံ ဝိဒိတွာတိ ဧတံ ကာမေသု ဂေဓံ ဝိတဒမူလံ သဗ္ဗာနတ္ထမူလန္တိ သဗ္ဗာကာရတော ဝိဒိတွာ။ **ဣမံ ဥဒါန**န္တိ အန္တဒွယေ စ မဇ္ဈိမာယ ပဋိပတ္တိယာ အာဒီနဝါနိသံသဝိဘာဝနံ ဣမံ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ။

တတ္ထ **ယဉ္စ ပတ္တ**န္တိ ယံ ရူပါဒိပဉ္စကာမဂုဏဇာတံ ပတ္တံ ''နတ္ထိ ကာမေသု ဒေါသော''တိ ဒိဋ္ဌိံ ပုရက္ခတွာ တ အပုရက္ခတွာ တ တေရဟိ လဒ္ဓံ အနုဘုယျမာနံ။ **ယဉ္စ ပတ္တဗ္ဗ**န္တိ ယဉ္စ ကာမဂုဏဇာတမေဝ ''ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗာ ကာမာ, ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗာ ကာမာ, အာသေဝိတဗ္ဗာ ကာမာ, ပဋိသေဝိတဗ္ဗာ ကာမာ, ယော ကာမေ ပရိဘုဉ္ဇတိ, သော လောကံ ဝဍ္ဎေတိ, ယော လောကံ ဝဍ္ဎေတိ, သော ဗဟုံ ပုညံ ပသဝတီ''တိ ဒိဋ္ဌိံ ဥပနိဿာယ တံ အနိဿဇ္ဇိတွာ ကတေန ကမ္မုနာ အနာဂတေ ပတ္တဗ္ဗံ အနုဘဝိတဗ္ဗဉ္စ။ **ဥဘယမေတံ ရဇာနုကိဏ္ဏ**န္တိ ဧတံ ဥဘယံ ပတ္တံ ပတ္တဗ္ဗဉ္စ ရာဂရဇာဒီဟိ အနုကိဏ္ဏံ။ သမ္ပတ္တေ ဟိ ဝတ္ထုကာမေ အနုဘဝန္တော ရာဂရဇေန တေကိဏ္ဏော ဟောတိ, တတ္ထ ပန သံကိလိဋ္ဌစိတ္တဿ ဖလေ အာယတိံ အာပန္နေ အေမနဿုပ္ပတ္တိယာ အောသရဇေန တေကိဏ္ဏော ဟောတိ, ဥဘယတ္ထာပိ မောဟရဇေန တေကိဏ္ဏော ဟောတိ။ ကဿ ပနေတံ ရဇာနုကိဏ္ဏန္တိ အာဟ – **''အာတုရဿာနုသိက္ခတော''**တိ ကာမပတ္ထနာဝသေန ကိလေသာတုရဿ, တဿ စ ဖလေန ဒုက္ခာတုရဿ စ ဥဘယတ္ထာပိ ပဋိကာရာဘိလာသာယ ကိလေသဖလေ အနုသိက္ခတော။

တထာ **ယဉ္စ ပတ္တ**န္တိ ယံ အစေလကဝတာဒိဝသေန ပတ္တံ အတ္တပရိတာပနံ။ **ယဉ္စ ပတ္တဗ္ဗ**န္တိ ယံ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒါနဟေတု အပာယေသု ပတ္တဗ္ဗံ ဖလံ။ **ဥဘယမေတံ ရဇာနုကိဏ္ဏ**န္တိ တဒုဘယံ ဒုက္ခရဇာနုကိဏ္ဏံ။ **အာတုရဿာ**တိ ကာယကိလမထေန ဒုက္ခာတုရဿ။ **အနုသိက္ခတော**တိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိံ, တဿာ သမာဒါယကေ ပုဂ္ဂလေ စ အနုသိက္ခတော။

ယေ စ သိက္ခာသာရာတိ ယေဟိ ယထာသမာဒိန္နံ သီလဗ္ဗတာဒိသင်္ခါတံ သိက္ခံ သာရတော ဂဟေတွာ ''ဣမိနာ သံသာရသုဒ္ဓိ''တိ ကထိတာ။ တေနာဟ – **သီလဗ္ဗတံ ဇီဝိတံ ဗ္ရဟ္မစရိယံ ဥပဋ္ဌာနသာရာ**တိ။ တတ္ထ ယံ ''န ကရောမိ''တိ ဩရမတိ, တံ သီလံ, ဝိသဘောဇနေကိစ္စာစရဏာဒိကံ ဝတံ, သာကဘက္ခတာဒိဇီဝိကာ ဇီဝိတံ, မေထုနဝိရတိ ဗ္ရဟ္မစရိယံ,

ဧတေသံ အနုတိဋ္ဌနံ ဥပဋ္ဌာနံ, ဘူတပိဏ္ဍကပရိဘဏ္ဍာဒိဝသေန ခန္ဓဒေဝသိတဒိပရိစရဏံ တ ဥပဋ္ဌာနံ, ဝေမေတေဟိ ယထာဝုတ္တေဟိ သီလာဒီဟိ သံသာရသုဒ္ဓိ ဟောတီတိ တာနိ သာရတော ဂဟေတွာ တ ဌိတာ သမဏဗြာဟ္မဏာ သိက္ခာသာရာ သီလဗ္ဗတံ ဇီဝိတံ ဗြဟ္မစရိယံ "ဥပဋ္ဌာနသာရာ"တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **အယမေကော အန္တော** တိ အယံ သီလဗ္ဗတပရာမာသဝသေန အတ္တကိလမထာနုယောဂသင်္ခါတော မဇ္ဈိမာယ ပဋိပတ္တိယာ ဥပ္ပထဘူတော လာမကဋ္ဌေန ဧကော အန္တော။ **အယံ ဒုတိယော အန္တော** တိ အယံ ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂေ ကာမေသု ဟတဗ္ဗတာပတ္တိသင်္ခါတော ဒုတိယော ဝုတ္တနယေန အန္တော။

ဣစ္စေတေ ဥဘော အန္တာ တိ ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂေ အတ္တကိလမထာနုယောဂေ စ ဣတိ ဧတေ ဥဘော အန္တာ။ တေ စ ခော ဧတရဟိ ပတ္တေ, အာယတိံ ပတ္တဗ္ဗေ စ ကိလေသဒုက္ခရဇာနုကိဏ္ဏော ကာမဂုဏေ အတ္တပရိတာပနေ စ အလ္လီနေဟိ ကိလေသဒုက္ခာတုရာနံ အနုသိက္ခန္တေဟိ, သယဉ္စ ကိလေသဒုက္ခာတုရေဟိ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗတ္တာ လာမကာ ဥပ္ပထဘူတာ စာတိ အန္တာ။ **ကဋသိဝဍ္ဎနာ** တိ အန္ဓပုထုဇ္ဇနေဟိ အဘိကင်္ခိတဗ္ဗဋ္ဌေန ကဋသိသင်္ခါတာနံ တဏ္ဟာအဝိဇ္ဇာနံ အဘိဝဍ္ဎနာ။ **ကဋသိယော ဒိဋ္ဌီ ဝဍ္ဎေန္တိ** တိ တာ ပန ကဋသိယော နာနပ္ပကာရဒိဋ္ဌီ ဝဍ္ဎေန္တိ။ ဝတ္ထုကာမေသု အဿာဒာနုပဿိနော ဟိ တေ ပဇဟိတုံ အသက္ကောန္တဿ တဏ္ဟာအဝိဇ္ဇာသဟကာရီကာရဏံ လဘိတွာ "နတ္ထိ ဒိန္န"န္တိအာဒိနာ (ဓ. သ. ၁၂၂၁; ဝိဘ. ၉၃၈) နတ္ထိကဒိဋ္ဌိ အကိရိယဒိဋ္ဌိ အဟေတုကဒိဋ္ဌိဉ္စ ဂဏ္ဟာပေန္တိ, အတ္တပရိတာပနံ အနုယုတ္တဿ ပန အဝိဇ္ဇာတဏ္ဟာသဟကာရီကာရဏံ လဘိတွာ "သီလေန သုဒ္ဓိ ဝတေန သုဒ္ဓီ"တိ အာဒိနာ အတ္တသုဒ္ဓိအဘိလာသေန သီလဗ္ဗတပရာမာသဒိဋ္ဌိ ဂဏ္ဟာပေန္တိ။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိယာ ပန တေသံ ပစ္စယဘာဝေ ဟာကဋ္ဌောယေဝ။ ဧဝံ အန္တဒ္ဝယူပနိဿယေန တဏ္ဟာအဝိဇ္ဇာနံ ဒိဋ္ဌိဝဍ္ဎနကတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ကေစိ ပန "ကဋသီတိ ပဉ္စန္နံ ခန္ဓာနံ အဓိဝစန"န္တိ ဝဒန္တိ။ ဧတေသံ ယဒဂ္ဂေန တတော အန္တဒ္ဝယတော သံသာရသုဒ္ဓိ န ဟောတိ, တဒဂ္ဂေန ဧတေ ဥပဟာအနက္ခန္ဓေ အဘိဝဍ္ဎေတီတိ အဓိပ္ပာယော။ အပရေ ပန "ကဋသိဝဍ္ဎနာ"တိ ပဒဿ "အပရာပရံ ဇရာမရဏေဟိ သိဝထိကဝဍ္ဎနာ"တိ အတ္ထံ ဝဒန္တိ။ ဧတေဟိပိ အန္တဒ္ဝယဿ သံသာရသုဒ္ဓိဟေတုဘာတဘာတေယေဝ ဝုတ္တော, ကဋသိယာ ပန ဒိဋ္ဌိဝဍ္ဎနကာရဏဘာဝေ ဝတ္တဗ္ဗော။

ဧတေ တေ ဥဘော အန္တေ အနဘိညာယ တိ တေ ဧတေ ယထာဝုတ္တေ ဥဘောပိ အန္တေ အဇာနိတွာ "ဣမေ အန္တာ ဧဝံဂဟိတာ ဧဝံအနုဋ္ဌိတာ ဧဝံဂတိကာ ဧဝံအဘိသမ္ပရာယာ"တိ ဧဝံ အဇာနနဟေတု အဇာနနကာရဏာ။ "ပညာယ စဿ ဒိသွာ အာသတ ပရိက္ခီဏာ"တိအာဒီသု (ပု. ပ. ၂၀၈; အ. နိ. ၉.၄၃) ဝိယဿ ဟေတုအတ္ထတာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ **ဩလီယန္တိ ဧကေ** တိ ဧကေ ကာမသုခါနုယောဂဝသေန သင်္ကောစံ အာပဇ္ဇန္တိ။ **အတိဓာဝန္တိ ဧကေ** တိ ဧကေ အတ္တကိလမထာနုယောဂဝသေန အတိက္ကမန္တိ။ ကာမသုခမနုယုတ္တာ ဟိ ဝီရိယဿ အကရဏတော ကောသဇ္ဇဝသေန သမ္မာပဋိပတ္တိတော သင်္ကောစမာပန္နတာ ဩလီယန္တိ နာမ, အတ္တပရိတာပနမနုယုတ္တာ ပန ကောသဇ္ဇံ ပဟာယ အနုပဟာယေန ဝီရိယာရမ္ဘံ ကရောန္တာ သမ္မာပဋိပတ္တိယာ အတိက္ကမနတော အတိဓာဝန္တိ နာမ, တဒုဘယံ ပန တတ္ထ အာဒီနတဒဿနတော။ တေန ဝုတ္တံ – "ဥဘော အန္တေ အနဘိညာယ ဩလီယန္တိ ဧကေ အတိဓာဝန္တိ ဧကေ"တိ။ တတ္ထ တဏ္ဟာဘိနန္ဒနဝသေန ဩလီယန္တိ, ဒိဋ္ဌာဘိနန္ဒနဝသေန အတိဓာဝန္တီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

အထ တ သဿတာဘိနိဝေသဝသေန ဩလီယန္တိ, ဥစ္ဆေဒါဘိနိဝေသဝသေန အတိဓာဝန္တိ။ ကေ သီလာဒိဝသေန ဟိ အတ္တပရိတာပနမနုယုတ္တာ ကေစ္စေ "ဣမိနာဟံ သီလေန တ ဝတေန တ တပေန တ ဗြဟ္မစရိယေန တ ဒေတေ တ ဘဝိဿာမိ ဒေဝညတရော တ, တတ္ထ နိစ္စော ဓုတေ သဿတော အဝိပရိဏာမဓမ္မော သဿတိသမံ တထေဝ ဌဿာမီ"တိ သဿတဒဿနံ အဘိနိဝိသန္တာ သံသာရေ ဩလီယန္တိ နာမ, ကာမသုခမနုယုတ္တာ ပန ကေစ္စေ ယံကိဉ္စိ ကတွာ ကာမိန္ဒြိယာနိ သန္တပ္ပေတုကာမာ လောကာယတိကာ ဝိယ တဒနုဂုဏံ ဥစ္ဆေဒဒဿနံ အဘိနိဝိသန္တာ အနုပဟာယေန ဝဋ္ဋူပစ္ဆေဒဿ ပရိယေသနတော အတိဓာဝန္တိ နာမ။ ဧဝံ သဿတုစ္ဆေဒဝသေနပိ ဩလီယနာတိဓာဝနာနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

ယေ စ ခော တေ အဘိညာယာ တိ ယေ စ ခော ပန အရိယပုဂ္ဂလာ တေ ယထာဝုတ္တေ ဥဘော အန္တေ "ဣမေ အန္တာ ဧဝံဂဟိတာ ဧဝံအနုဋ္ဌိတာ ဧဝံဂတိကာ ဧဝံအဘိသမ္ပရာယာ"တိ အဘိဝိသိဋ္ဌေန ညာဏေန ဝိပဿနာသဟိတာယ မဂ္ဂပညာယ ဇာနိတွာ မဇ္ဈိမံ ပဋိပဒံ သမ္မာပဋိပန္နာ, တာယ သမ္မာပဋိပတ္တိယာ။ **တတြ စ နာဟေသုံ** န္တိ တတြ တသ္မိံ အန္တဒ္ဝယေ ပတိတာ န အဟေသုံ, တံ အန္တဒ္ဝယံ ပဇဟိံသူတိ အတ္ထော။ **တေန စ နာမညိံသူ** တိ တေန အန္တဒ္ဝယပဟာ

နေန ''မမ ဣဒံ အန္တဒ္ဓာဝယပဟာနံ, အဟံ အန္တဒ္ဓာဝယံ ပဟာသိံ, ဣမိနာ အန္တဒ္ဓာဝယပဟာနေန သေယျော''တိအာဒိနာ တဏှာဟာဒိဠိမာနမညနာဝသေန န အမညိသု သဗ္ဗမညနာနံ သမ္မဒေဝ ပဟီနတ္တာ။ တွေ စ အဂ္ဂဖလေ ဌိတေ အရိယပုဂ္ဂလေ သန္ဓာယ ''တတ္ထ စ နာဟေသုံ, တေန စ နာမညိံသူ''တိ အတီတကာလဝသေန အယံ ဒေသနာ ပဝတ္တာ, မဂ္ဂက္ခဏေ ပန အဓိပ္ပေတေ ဝတ္တမာနကာလဝသေနေဝ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ။ **ဝဋ္ဋံ တေသံ နတ္ထိ ပညာပနာယာ** တိ ယေ ဧဝံ ပဟီနသဗ္ဗမညနာ ဥတ္တမပုရိသာ, တေသံ အနုပာဒါပရိနိဗ္ဗုတာနံ ကမ္မဝိပာကကိလေသဝသေန တိဝိဓမ္ပိ ဝဋ္ဋံ နတ္ထိ ပညာပနာယ, ဝတ္တမာနက္ခန္ဓဘေဒတော ဥဒ္ဓံ အနုပာဒါနော ဝိယ ဇာတဝေဒေါ အပညတ္တိကဘာဝမေဝ ဂစ္ဆတီတိ အတ္ထော။

အဋ္ဌမသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၉. ဥပာတိဓာဝန္တိသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၅၉. နဝမေ **ရတ္တန္ဓကာရတိမိသာယ** န္တိ ရတ္တိယံ အန္ဓကာရေ မဟာတိမိသာယံ။ ရတ္တိပိ ဟိ အန္ဓကာရဝိရဟိတာ ဟောတိ, ယာ ပုဏ္ဏမာယ ရတ္တိ ဇုဏှပက္ခာသိတာ။ အန္ဓကာရောပိ ''တိမိသာ''တိ န ဝတ္တဗ္ဗော ဟောတိ အဗ္ဘမဟိကာဒိဥပက္ကိလေသဝိရဟိတေ ဒေဝေ။ မဟန္ဓကာရော ဟိ ''တိမိသာ''တိ ဝုစ္စတိ။ အယံ ပန အမာဝသီ ရတ္တိ ဒေဝေ စ မေဃပဋလသဉ္ဆန္နော။ တေန ဝုတ္တံ – ''ရတ္တန္ဓကာရတိမိသာယန္တိ ရတ္တိယာ အန္ဓကာရေ မဟာတိမိသာယ''န္တိ။ **အဗ္ဘောကာသေ** တိ အပ္ပဋိစ္ဆန္နေ ဩကာသေ ဝိဟာရင်္ဂဏေ။ **တေလပ္ပဒီပေသု ဈာယမာနေသူ** တိ တေလပဇ္ဇောတေသု ဇလမာနေသု။

နနု စ ဘဂဝတော ဗျာမပ္ပဘာ ပကတိယာ ဗျာမမတ္တပ္ပဒေသံ အဘိဗျာပေတွာ စန္ဒိမသူရိယာလောကံ အဘိဘဝိတွာ ဃနဗဟလံ ဗုဒ္ဓါလောကံ ဝိဿဇ္ဇေန္တီ အန္ဓကာရံ ဝိဓမိတွာ တိဋ္ဌတိ, ကာယပ္ပဘာပိ နီလပီတာဒိဝသေန ဆဗ္ဗဏ္ဏဃနဗုဒ္ဓရသ္မိယော ဝိဿဇ္ဇေတွာ ပကတိယာဝ သမန္တတော အသီတိဟတ္ထပ္ပဒေသံ ဩဘာသေန္တီ တိဋ္ဌတိ, ဧဝံ ဗုဒ္ဓါလောကေနေဝ ဧကောဘာသဘူတေ ဘဂဝတော နိသိန္နောကာသေ ပဒီပကရဏေ ကိစ္စံ နတ္ထီတိ? သစ္စံ နတ္ထိ, တထာပိ ပုညတ္ထိကာ ဥပာသကာ ဘဂဝတော ဘိက္ခုသင်္ဃဿ စ ပူဇာကရဏတ္ထံ ဒေဝသိကံ တေလပ္ပဒီပံ ဥပဋ္ဌပေန္တိ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ – သာမညဖလေပိ ''ဧတေ မဏ္ဍလမာလေ ဒီပာ ဈာယန္တီ''တိ (ဒီ. နိ. ၁.၁၅၉)။ ''ရတ္တန္ဓကာရတိမိသာယ''န္တိ ဣဒမ္ပိ တဿာ ရတ္တိယာ သဘာဝကိတ္တနတ္ထံ ဝုတ္တံ, န ပန ဘဂဝတော နိသိန္နောကာသဿ အန္ဓကာရဘာဝတော။ ပူဇာကရဏတ္ထမေဝ ဟိ တဒါပိ ဥပာသကေဟိ ပဒီပါ ကာရိတာ။

တသ္မိဉ္ဟိ ဒိဝသေ သာဝတ္ထိဝါသိနော ဗဟူ ဥပာသကာ ဟတ္ထော သရီရပဋိဇဂ္ဂနံ ကတွာ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ ဥပေါသထင်္ဂါနိ သမာဒိယိတွာ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ နိမန္တေတွာ နဂရံ ပဝိသိတွာ မဟာအနာနိ ပဝတ္တေတွာ ဘဂဝန္တံ ဘိက္ခုသင်္ဃဉ္စ အနုဂန္တွာ နိဝတ္တိတွာ အတ္တနော အတ္တနော ဂေဟာနိ ဂန္တွာ သာယမ္ပိ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ သုဒ္ဓဝတ္ထနိဝတ္ထာ သုဒ္ဓုတ္တရာသင်္ဂါ ဂန္ဓမာလာဒိဟတ္ထာ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ ဘဂဝန္တံ ပူဇေတွာ ကေစိ မနောဘာဝနီယေ ဘိက္ခူ ပယိရုပါသန္တာ ကေစိ ယောနိသောမနသိကရောန္တာ ဒိဝသဘာဂံ ဝီတိနာမေသုံ။ တေ သာယန္ဟသမယေ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဓမ္မံ သုတွာ သတ္ထရိ ဓမ္မသဘာမဏ္ဍပတော ပဋ္ဌာယ ဂန္ဓကုဋိသမီပေ အဗ္ဘောကာသေ ပညတ္တဝရဗုဒ္ဓါသနေ နိသိန္နေ, ဘိက္ခုသင်္ဃေ စ ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ ပယိရုပါသန္တေ ဥပေါသထဝိသောဓနတ္ထဉ္စေဝ ယောနိသောမနသိကာရပရိဗြူဟနတ္ထဉ္စ နဂရံ အဂန္တွာ ဝိဟာရေယေဝ ဝသိတုကာမာ ဩဟီယိံသု။ အထ တေ ဘဂဝတော ဘိက္ခုသင်္ဃဿ စ ပူဇာကရဏတ္ထံ ဗဟူ တေလပ္ပဒီပေ အာရောပေတွာ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဝန္ဒိတွာ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ စ အဉ္ဇလိံ ကတွာ ဘိက္ခူနံ ပရိယန္တေ နိသိန္နာ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ, ''ဘန္တေ, ဣမေ တိတ္ထိယာ နာနာဝိဓာနိ ဒိဋ္ဌိဂတာနိ အဘိနိဝိဿ တေဟာရန္တိ, တထာ တေဟာရန္တာ စ ကအာစိ သဿတံ, ကအာစိ အသဿတံ, ဥစ္ဆေဒအာဒီသု အညတရန္တိ ကေသုဉ္စိယေဝ အဋ္ဌတွာ နဝနတနိ ဒိဋ္ဌိဂတာနိ 'ဣဒမေဝ သစ္စံ မောဃမည'န္တိ ပဂ္ဂယှ တိဋ္ဌန္တိ ဥမ္မတ္တကသဒိသာ, တေသံ တထာ အဘိနိဝိဋ္ဌာနံ ကာ ဂတိ, ကော အဘိသမ္ပရာယော''တိ။ တေန စ သမယေန ဗဟူ ပဋင်္ဂပါဏကာ ပတန္တာ ပတန္တာ တေသု တေလပ္ပဒီပေသု နိပတန္တိ။ တေန ဝုတ္တံ – **''တေန ခော ပန သမယေန သမ္ဗဟုလာ အဓိပါတကာ''**တိအာဒိ။

တတ္ထ **အဓိဟတကာ**တိ ပဋ္ဋဂှဟဏကာ, ယေ "သလဘာ"တိပိ ဝုစ္စန္တိ။ တေ ဟိ ဒီပသိခံ အဓိပတနတော "အဓိ ဟတကာ"တိ အဓိပ္ပေတာ။ **အာဟတပရိဟတ**န္တိ အာဟတံ ပရိဟတံ, အာပတိတ္ဝာ အာပတိတ္ဝာ ပရိပတိတ္ဝာ ပရိပတိ တ္ဝာ, အဘိမုခဟတဋ္ဌေဝ ပရိဗ္ဘမိတွာ ဟတဥ္စ ကတွာတိ အတ္ထော။ "အာဟထေ ပရိဟတ"န္တိ ကေစိ ပဌန္တိ, အာဟထေ ပဒီပသ္သ အတ္တနော အာဟထဂမနေ သတိ ပရိပတိတ္ဝာ ပရိပတိတ္ဝာတိ အတ္ထော။ **အနယ**န္တိ အဝမို ဒုက္ခံ။ **ဗျသန**န္တိ ဝိနာသံ။ ပုရိမပဒေန ဟိ မရဏမတ္တံ ဒုက္ခံ, ပစ္ဆိမပဒေန မရဏံ တေသံ ဒီပေတိ။ တတ္ထ ကေစိ ဟဏကာ သဟ ပတနေန မရိံသု, ကေစိ မရဏမတ္တံ ဒုက္ခံ အာပဇ္ဇိံသု။

တေမတ္တံ ဝိဒိတွာ တိ တေံ အဓိဟတကဟဏကာနံ အတ္တဟိတံ အဇာနန္တာနံ အတ္တုပက္ကမဝသေန နိရတ္ထကဗ္ယသနာပတ္တိ ဝိဒိတွာ တေသံ ဝိယ ဒိဋ္ဌိဂတိကာနံ ဒိဋ္ဌာဘိနိဝေသေန အနယဗျသနာပတ္တိဒီပကံ **ဣမံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ**။

တတ္ထ **ဥပါတိဓာဝန္တိ န သာရမေန္တိ** တိ သီလသမာဓိပညာဝိမုတ္တိအာဒိဘေဒံ သာရံ န ဧန္တိ, စတုသစ္စာဘိသမယဝသေန န အဓိဂစ္ဆန္တိ။ တသ္မိံ ပန သဥပါယေ သာရေ တိဋ္ဌန္တေယေဝ ဝိမုတ္တာဘိလာသာယ တံ ဥပေန္တာ ဝိယ ဟုတွာ တပိ ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသေန အတိဓာဝန္တိ အတိက္ကမိတွာ ဂစ္ဆန္တိ, ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓေ "နိစ္စံ သုဘံ သုခံ အတ္တာ"တိ အဘိနိဝိသိတွာ ဂဏှန္တာတိ အတ္ထော။ **နဝံ နဝံ ဗန္ဓနံ ဗြူဟယန္တိ** တိ တထာ ဂဏှန္တာ စ တဏှာဒိဋ္ဌိသဋ္ဌာတံ နဝံ နဝံ ဗန္ဓနံ ဗြူဟယန္တိ ဝမ္ဗယန္တိ။ **ပတန္တိ ပဇ္ဇောတမိဝါဓိပါတကာ, ဒိဋ္ဌေ သုတေ ဣတိဟေကေ နိဝိဋ္ဌာ**တိ ဧဝံ တဏှာဒိဋ္ဌိဗန္ဓနေဟိ ဗဒ္ဓတ္တာ ဧကေ သမဏဗြာဟ္မဏာ ဒိဋ္ဌေ အတ္တနာ စက္ခုဝိညာဏေန ဒိဋ္ဌိဒဿနေ ဝါ တ ဒိဋ္ဌေ အနုဿဝူပလဒ္ဓမတ္တေနေဝ စ သုတေ "ဣတိဟ ဧကန္တတော ဧဝမေတ"န္တိ နိဝိဋ္ဌာ ဒိဋ္ဌာဘိနိဝေသေန "သဿတ"န္တိအာဒိနာ အဘိနိဝိဋ္ဌာ, ဧကန္တဟိတံ တ နိဿရဏံ အဇာနန္တာ ရာဂါဒီဟိ ကောဓာဒီဟိ အဂ္ဂိဟိ အာဒိတ္တံ ဘဝတ္တယသင်္ခာတံ အင်္ဂါရကာသုံယေဝ ဣမေ ဝိယ အဓိပါတကာ ဣမံ ပဇ္ဇောတံ ပတန္တိ, န တတော သီသံ ဥက္ခိပိတုံ သက္ကောန္တီတိ အတ္ထော။

နဝမသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၀. ဥပ္ပဇ္ဇန္တိသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၆၀. ဒသမေ **ယာဝကီဝ**န္တိ ယတ္တကံ ကာလံ။ **ယာဝတာ**တိ ယဒါ, ယတော ပဋ္ဌာယ, ယသ္မိံ ကာလေတိ တ အတ္ထော။ **ဝေမေတံ, အာနန္ဒာ**တိ, အာနန္ဒ, တထာဂတေ ဥပ္ပန္နေ တထာဂတဿ တထာဂတသာဝကာနံယေဝ စ လာဘသက္ကာရော အဘိဝမှတိ, တိတ္ထိယာ ပန နိတ္တေဇာ ဝိဟတပ္ပဘာ ပဟီနလာဘသက္ကာရာ ဟောန္တီတိ ယံ တယာ ဝုတ္တံ, ဧဝံ ဝေံ, န တေသ္သ အညထာဘာဝေါ။ စက္ကဝတ္တိနော ဟိ စက္ကရတနဿ ဟတုဘာဝေန လောကော စက္ကရတနံ မုဉ္စိတွာ အညတ္ထ ပူဇာသက္ကာရသမ္မာနံ န ပဝတ္တေတိ, စက္ကရတနမေဝ ပန သဗ္ဗော လောကော သဗ္ဗဘာဝေဟိ သက္ကရောတိ ဂရုံ ကရောတိ မာနေတိ ပူဇေတိ။ ဣတိ ဝဋ္ဋာနုသာရိပုညမတ္တနိဿန္ဒဿပိ တာဝ မဟန္တော အာနုဘာဝေ, ကိမင်္ဂ ပန ဝိဝဋ္ဋာနုသာရိပုညဖလူပတ္ထမ္ဘဿ အနန္တာပရိမေယျဂုဏဂဏာဓာရဿ ဗုဒ္ဓရတနဿ ဓမ္မရတနဿ သင်္ဃရတနဿ စာတိ ဒဿေတိ။

ဘဂဝတ ဟိ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ ပတွာ ပဝတ္တဝရဓမ္မစက္ကော အနုက္ကမေန လောကေ ကေသဋ္ဌိယာ အရဟန္တေသု ဇာတေသု သဋ္ဌိ အရဟန္တေ ဇနပဒစာရိကာယ ဝိဿဇ္ဇေတွာ ဥရုဝေလံ ပတွာ ဥရုဝေလကဿပပမုခေ သဟဿ ဇဋိလေ အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌာပေတွာ တေဟိ ပရိဝုတော လဋ္ဌိဝနုယျာနေ နိသီဒိတွာ ဗိမ္ဗိသာရပ္ပမုခာနံ အင်္ဂမဂဓ တသီနံ ဒွာဒသ နဟုတာနိ သာသနေ ဩတာရေတွာ ယဒါ ရာဇဂဟေ ဝိဟာသိ, တတော ပဋ္ဌာယ ဘဂဝတော ဘိက္ခုသင်္ဃဿ စ ယထာ ယထာ ဥပရူပရိ ဥဠာရလာဘသက္ကာရော အဘိဝမှတိ, တထာ တထာ သဗ္ဗတိတ္ထိယာနံ လာဘသက္ကာ ရော ပရိဟာယိ ဧဝ။

အထေကဒိဝသံ အာယသ္မာ အာနန္ဒော ဒိတဋ္ဌာနေ နိသိန္နော ဘဂဝတော စ အရိယသင်္ဃဿ စ သမ္မာပဋိပတ္တိံ ပစ္စဝေက္ခိတွာ ပီတိသောမနဿဇာတော "ကထံ နု ခေါ တိတ္ထိယာန"န္တိ တေသံ ပဋိပတ္တိံ အာဝဇ္ဇေသိ။ အထဿ နေသံ သဗ္ဗထာပိ ဒုပ္ပဋိပတ္တိယေဝ ဥပဋ္ဌာသိ။ သော "ဧဝံမဟာနုဘာဝေ နာမ ပုညူပနိဿယဿ ဓမ္မာနုဓမ္မပ္ပဋိပတ္

တိယာ စ ဥက္ကံသဟရမိပ္ပတ္တေ ဘဂဝတိ, အရိယသင္ဃေ စ ဓရန္တေ ကထံ ဣမေ အညတိတ္ထိယာ ဧဝံ ဒုပ္ပဋိပန္နာ အကတပုညာ ဝရာကာ လာဘိနော သက္ကတာ ဘဝိဿန္တီ''တိ တိတ္ထိယာနံ လာဘသက္ကာရဟာနိံ နိဿာယ ကာရုညံ ဥပ္ပာဒေတွာ အထ အတ္တနော ပရိဝိတက္ကံ ''ယာဝကီဝဉ္စ, ဘန္တေ''တိအာဒိနာ ဘဂဝတော အာရောစေသိ။ ဘဂဝါ စ တံ, ''အာနန္ဒ, တယာ မိစ္ဆာ ပရိဝိတက္ကိတ''န္တိ အဝတွာ သုဝဏ္ဏာလိင်္ဂသဒိသံ ဂီဝံ ဥန္နာမေတွာ သုပုပ္ဖိတသတပ တ္တသဿိရိကံ မဟာမုခံ အဘိပ္ပသန္နတရံ ကတွာ ''ဧဝမေတံ, အာနန္ဒာ''တိ သမ္ပဟံသိတွာ ''ယာဝကီဝဉ္စာ''တိ အာဒိနာ တဿ ဝစနံ ပစ္စနုမောဒိ။ တေန ဝုတ္တံ – **''အထ ခေါ အာယသ္မာ အာနန္ဒော။ပေ။ ဘိက္ခုသင္ဃော စာ''** တိ။ အထ ဘဂဝါ တဿံ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိယံ အတီတေပိ မယိ အနုပ္ပန္နေ ကေစ္စေ နီစဇနာ သမ္မာနံ လဘိတွာ မမ ဥပ္ပာဒ တော ပဋ္ဌာယ ဟတလာဘသက္ကာရာ အဟေသုန္တိ **ဗာဝေရုဇာတကံ** (ဇာ. ၁.၄.၁၅၃ အာဒယော) ကထေသိ။

တေမတ္ထံ ဝိဒိတွာတိ ဒိဋ္ဌိဂတိကာနံ တာဝ သက္ကာရသမ္မာနော ယာဝ န သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓာ လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, တေသံ ပန ဥပ္ပာဒတော ပဋ္ဌာယ တေ ဟတလာဘသက္ကာရာ နိပ္ပဘာ နိတ္တေဇာဝ ဟောန္တိ, ဒုပ္ပဋိပတ္တိယာ ဒုက္ခ တော စ န မုစ္စန္တီတိ တေမတ္ထံ သဗ္ဗာကာရတော ဝိဒိတွာ တဒတ္ထဒီပနံ **ဣမံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ**။

တတ္ထ **ဩဘာသတိ တာဝ သော ကိမီတိ** သော ခဇ္ဇုပနကကိမိ တာဝဒေဝ ဩဘာသတိ ဇောတတိ ဒိဗ္ဗတိ။ **ယာဝ န ဥန္နမတေ ပဘင်္ကရောတိ** တိသုပိ မဟာဒီပေသု ကေက္ခဏေ အာလောကကရဏေန ''ပဘင်္ကရော''တိ လဒ္ဓနာမော သူ ရိယော ယာဝ န ဥဂ္ဂမတိ န ဥဒေတိ။ အနုဂ္ဂတေ ဟိ သူရိယေ လဒ္ဓောကာသာ ခဇ္ဇုပနကာ ဝိပရိဝတ္တမာနာပိ ကဏ္ဍကဖ လသဒိသာ တမသိ ဝိဇ္ဇောတန္တိ။ **သ ဝေရောစနမှိ ဥဂ္ဂတေ, ဟတပ္ပဘော ဟောတိ န စာပိ ဘာသတီ** တိ သမန္တ တော အန္ဓကာရံ ဝိဓမိတွာ ကိရဏသဟဿေန ဝိရောစနသဘာဝတာယ ဝေရောစနနာမကေ အာဒိစ္စေ ဥဋ္ဌိတေ သော ခ ဇ္ဇုပနကော ဟတပ္ပဘော နိတ္တေဇော ကာဠကော ဟောတိ, ရတ္တန္ဓကာရေ ဝိယ န ဘာသတိ န ဒိဗ္ဗတိ။

ဧဝံ ဩဘာသိတမေဝ တက္ကိကာန န္တိ ယထာ တေန ခဇ္ဇုပနကေန သူရိယုဂ္ဂမနတော ပုရေယေဝ ဩဘာသိတံ ဟောတိ, ဧဝံ တက္ကေတွာ ဝိတက္ကေတွာ ပရိကပ္ပနမတ္တေန ဒိဋ္ဌိနံ ဂဟဏတော ''တက္ကိကာ''တိ လဒ္ဓနာမေဟိ တိတ္ထိယေဟိ ဩဘာသိတံ အတ္တနော သမယတေဇေန ဒီပေတွာ အဓိဋ္ဌိတံ တာဝ, **ယာဝ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓာ လောကေ နုပ္ပဇ္ဇ န္တိ။ န တက္ကိကာ သုဇ္ဈန္တိ န စာပိ သာဝကာ**တိ ယဒာ ပန သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓာ လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, တဒာ ဒိဋ္ဌိဂတိကာ န သုဇ္ဈန္တိ န သောဘန္တိ, န စာပိ တေသံ သာဝကာ သောဘန္တိ, အညဒတ္ထု ဝိဟတသောဘာ ရတ္တိခိတ္တာ ဝိယ သရာ န ပညာယန္တေဝ။ အထ တ ယာဝ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓာ လောကေ နုပ္ပဇ္ဇန္တိ, တာဝဒေဝ တက္ကိကာနံ ဩဘာသိတံ အတ္တနော သမယေန ဇောတနံ ဗာလလာပနံ, န တတော ပရံ။ ကသ္မာ? ယသ္မာ န တက္ကိကာ သုဇ္ဈန္တိ, န စာပိ သာဝကာ။ တေ ဟိ ဒုရက္ခာတဓမ္မဝိနယာ သမ္မာပဋိပတ္တိရဟိတာ န သံသာရတော သုဇ္ဈန္တိ အနိယျာနိကသာသနတ္တာ။ တေနာဟ **''ဒုဒ္ဒိ ဋ္ဌီ န ဒုက္ခာ ပမုစ္စရေ''**တိ။ တက္ကိကာ ဟိ အယာထာဝလဒ္ဓိကတာယ ဒုဒ္ဒိဋ္ဌိနော မိစ္ဆာဘိနိဝိဋ္ဌဒိဋ္ဌိကာ ဝိပရီတဒဿ နာ တံ ဒိဋ္ဌိံ အနိဿဇ္ဇိတွာ သံသာရဒုက္ခတော န ကဒါစိပိ မုစ္စန္တီတိ။

ဒသမသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဋ္ဌိတာ စ ဇစ္စန္ဓဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ။

၇. စူဠဝဂ္ဂော

၁. ပဌမလကုဏ္ဋကဘဒ္ဒိယသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၆၁. စူဠဝဂ္ဂဿ ပဌမေ **လကုဏ္ဋကဘဒ္ဒိယ** န္တိ ဧတ္ထ **ဘဒ္ဒိယော** တိ တဿ အာယသ္မတော နာမံ, ကာယဿ
သ ပန ရဿတ္တာ ''လကုဏ္ဋကဘဒ္ဒိယော''တိ နံ သဉ္ဇာနန္တိ။ သော ကိရ သာဝတ္ထိဝာသီ ကုလပုတ္တော မဟဒ္ဓ
နော မဟာဘောဂေ ရူပေန အပာသာဒိကော ဒုဒ္ဒသိကော ဩကောဋိမကော။ သော ဧကဒိဝသံ သတ္ထုရိ ဇေ
တဝနေ ဝိဟရန္တေ ဥပာသကေဟိ သဒ္ဓိံ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ ပဋိလဒ္ဓသဒ္ဓော ပဗ္ဗဇိတွာ လဒ္ဓူပသမ္ပ
ဒော သတ္ထု သန္တိကေ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာ ဝိပဿနာယ ကမ္မံ ကရောန္တော သောတာပတ္တိဖလံ ပာပုဏိ။ တဒာ
သေကော ဘိက္ခူ ယေဘုယျေန အာယသ္မန္တံ သာရိပုတ္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဥပရိမဂ္ဂတ္ထာယ ကမ္မဋ္ဌာနံ ယာစန္
တိ, ဓမ္မဒေသနံ ယာစန္တိ, ပဉှံ ပုစ္ဆန္တိ။ သော တေသံ အဓိပ္ပာယံ ပူရေန္တော ကမ္မဋ္ဌာနံ အာစိက္ခတိ, ဓမ္မံ ဒေသေ
တိ, ပဉှံ ဝိဿဇ္ဇေတိ။ တေ ဃဋေန္တော ဝါယမန္တော အပ္ပေကစ္စေ သကဒာဂါမိဖလံ, အပ္ပေကစ္စေ အနာဂါမိဖလံ,
အပ္ပေကစ္စေ အရဟတ္တံ, အပ္ပေကစ္စေ တိဿော ဝိဇ္ဇာ, အပ္ပေကစ္စေ ဆဠဘိညာ, အပ္ပေကစ္စေ စတဿော ပဋိ
သမ္ဘိဒါ အဓိဂစ္ဆန္တိ။ တေ ဒိသွာ လကုဏ္ဋကဘဒ္ဒိယောပိ သေခော သမာနော ကာလံ ဉတွာ အတ္တနော စိတ္တကလ္
လတဉ္စ သလ္လေခဉ္စ ပစ္စဝေက္ခိတွာ ဓမ္မသေနာပတိံ ဥပသင်္ကမိတွာ ကတပဋိသန္ထာရော သမ္မောဒမာနော ဓမ္မ
ဒေသနံ ယာစိ။ သောပိဿ အဇ္ဈာသယဿ အနုရူပံ ကထံ ကထေသိ။ တေန ဝုတ္တံ – **''တေန ခော ပန သမယေန အာ
ယသ္မာ သာရိပုတ္တော အာယသ္မန္တံ လကုဏ္ဋကဘဒ္ဒိယံ အနေကပရိယာယေန ဓမ္မိယာ ကထာယ သန္ဒဿေ
တီ''**တိအာဒိ။

တတ္ထ **အနေကပရိယာယေနာ**တိ ''ဣတိပိ ပဉ္စက္ခန္ဓာ အနိစ္စာ, ဣတိပိ ဒုက္ခာ, ဣတိပိ အနတ္တာ''တိ ဧဝံ အနေ
ကေဟိ ကာရဏေဟိ။ **ဓမ္မိယာ ကထာယာ** တိ ပဉ္စန္နံ ဥပာဒါနက္ခန္ဓာနံ ဥဒယဗ္ဗယာဒိပကာသနိယာ ဓမ္မိယာ ကထာယ။
သန္ဒဿေတီ တိ တာနိယေဝ အနိစ္စာဒိလက္ခဏာနိ ဥဒယဗ္ဗယာဒိကေ စ သမ္မာ ဒဿေတိ, ဟတ္ထေန ဂဟေတွာ ဝိယ
ပစ္စက္ခတော ဒဿေတိ။ **သမာဒပေတီ**တိ တတ္ထ လက္ခဏာရမ္မဏိကံ ဝိပဿနံ သမ္မာ အာဒပေတိ, ယထာ ဝီထိပဋိပန္နာ
ဟုတွာ ပဝတ္တတိ, ဧဝံ ဂဏှာပေတိ။ **သမုတ္တေဇေတီ** တိ ဝိပဿနာယ အာရဒ္ဓာယ သင်္ခါရာနံ ဥဒယဗ္ဗယာဒီသု ဥပ
ဋ္ဌဟန္တေသု ယထာကာလံ ပဂ္ဂဟနိဂ္ဂဟသမုပေက္ခဏေဟိ ဗောဇ္ဈင်္ဂာနံ အနုပဝတ္တနေန ဘာဝနံ မဇ္ဈိမံ ဝီထိံ ဩ
တာရေတွာ ယထာ ဝိပဿနာဉာဏံ သူရံ ပသန္နံ ဟုတွာ ဝဟတိ, ဧဝံ ဣန္ဒြိယာနံ ဝိသဒဘာဝကရဏေန ဝိပဿနာစိ
တ္တံ သမ္မာ ဥတ္တေဇေတိ, ဝိသဒါပနဝသေန တေဒပေတိ။ **သမ္ပဟံသေတီ** တိ တထာ ပဝတ္တိယမာနာယ ဝိပဿနာယ သမ
ပ္ပဝတ္တဘာဝနာဝသေန စေဝ ဥပရိလဒ္ဓဗ္ဗဘာဝနာဗလေန စ စိတ္တံ သမ္မာ ပဟံသေတိ, လဒ္ဓဿာဒဝသေန တ သုဋ္ဌု
တောသေတိ။ **အနုပာဒါယ အာသဝေဟိ စိတ္တံ ဝိမုစ္စီ** တိ ယထာ ယထာ ဓမ္မသေနာပတိ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, တထာ တထာ တ
ထလက္ခဏံ ဝိပဿန္တဿ ထေရဿ စ ဒေသနာနုဘာဝေန, အတ္တနော စ ဥပနိဿယသမ္ပတ္တိယာ ဉာဏဿ ပရိပာ
ကံ ဂတတ္တာ ဒေသနာနုသာရေန ဉာဏေ အနုပဝတ္တန္တေ ကာမာသဝါဒီသု ကဉ္စိ အာသဝံ အဂ္ဂဟေတွာ မဂ္ဂပဋိပာဋိ
ယာဝ အနဝသေသတော စိတ္တံ ဝိမုစ္စိ, အရဟတ္တဖလံ သစ္ဆာကာသီတိ အတ္ထော။

တေမတ္တံ ဝိဒိတွာ တိ ဧတံ အာယသ္မတော လကုဏ္ဋကဘဒ္ဒိယဿ အညာရာဓနသင်္ခါတံ အတ္ထံ သဗ္ဗာကာ
ရတော ဝိဒိတွာ တဒတ္ထဒီပနံ **ဣမံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ**။

တတ္ထ **ဥဒ္ဓ** န္တိ ရူပဓာတုယာ အရူပဓာတုယာ စ။ **အဓော**တိ ကာမဓာတုယာ။ **သဗ္ဗဓိ** တိ သဗ္ဗသ္မိမ္ပိ သင်္ခါရဂ
တေ။ **ဝိပ္ပမုတ္တော** တိ ပုဗ္ဗဘာဂေ ဝိက္ခမ္ဘနဝိမုတ္တိယာ အပရဘာဂေ သမုစ္ဆေဒပဋိပဿဒ္ဓိဝိမုတ္တီဟိ သဗ္ဗပ္ပကာ
ရေန ဝိမုတ္တော။ ဧတ္ထ စ **ဥဒ္ဓံ ဝိပ္ပမုတ္တော** တိ ဧတေန ပဉ္စုဒ္ဓမ္ဘာဂိယသံယောဇနပဟာနံ ဒဿေတိ။ **အဓော ဝိပ္ပ
မုတ္တော**တိ ဧတေန ပဉ္စောရမ္ဘာဂိယသံယောဇနပဟာနံ။ **သဗ္ဗဓိ ဝိပ္ပမုတ္တော** တိ ဧတေန အဝသိဋ္ဌသဗ္ဗာကုသလပ
ဟာနံ ဒဿေတိ။ အထ ဝါ **ဥဒ္ဓ** န္တိ အနာဂတကာလဂ္ဂဟဏံ။ **အဓော**တိ အတီတကာလဂ္ဂဟဏံ။ ဥဘယဂ္ဂဟဏေနေဝ
တဒုဘယပဋိသံယုတ္တတ္တာ ပစ္စုပ္ပန္နော အဒ္ဓာ ဂဟိတော ဟောတိ, တတ္ထ အနာဂတကာလဂ္ဂဟဏေန အနာဂတက္

ခန္ဓာယတနဓာတုယော ဂဟိတာ။ သေသပဒေသုပိ ဧသေဝ နယော။ **သဗ္ဗမိ** တိ ကာမဘဝေအဒိကေ သဗ္ဗသ္မိံ ဘဝေ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – အနာဂတော အတီတော ပစ္စုပ္ပန္နောတိ ဧဝံ တိယဒ္ဓသင်္ဂဟိတေ သဗ္ဗသ္မိံ ဘဝေ ဝိပ္ပမုတ္တောတိ။

အယံဟမသ္မီတိ အနာနုပဿီ တိ ယော ဧဝံ ဝိပ္ပမုတ္တော, သော ရူပဝေဒနာဒီသု ''အယံ နာမ ခမ္ဘော အဟမသ္မီ''တိ ဒိဋ္ဌိမာနမညနာဝသေန ဧဝံ နာနုပဿတိ။ တဿ တထာ ဒဿနေ ကာရဏံ နတ္ထီတိ အဓိပ္ပာယော။ အထ တ **အယံဟမသ္မီတိ အနာနုပဿီ** တိ ဣဒံ ယထာဝုတ္တာယ ဝိမုတ္တိယာ အဓိဂမုပာယဒီပနံ။ တိယဒ္ဓသင်္ဂဟိတေ တေဘူမကေ သင်္ခါရေ ''ဧတံ မမ, ဧသောဟမသ္မိ, ဧသော မေ အတ္တာ''တိ ပဝတ္တနသဘာဝတာယ မညနာယ အနုမိဋ္ဌာနံ ကတွာ ''နေတံ မမ, နေသောဟမသ္မိ, န မေ သော အတ္တာ''တိ ဧဝံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ယာ ပုဗ္ဗဘာဂဝုဋ္ဌာနကမိနီ ဝိပဿနာ, သာ ဝိမုတ္တိယာ ပဒဋ္ဌာနံ။ **ဧဝံ ဝိမုတ္တော ဥဒတာရိ ဩဃံ, အတိဏ္ဏပုဗ္ဗံ အပုနဗ္ဘဝာယာ** တိ ဧဝံ ဒသဟိ သံယောဇနေဟိ သဗ္ဗာကုသလေဟိ စ သဗ္ဗထာ ဝိမုတ္တော အရဟာ အရိယမဂ္ဂါဓိဂမနတော ပုဗ္ဗေ သုပိနန္တေပိ အတိဏ္ဏပုဗ္ဗံ ကာမောယော ဘဝောဃော ဒိဋ္ဌောဃော အဝိဇ္ဇောဃောတိ ဣမံ စတုဗ္ဗိဓံ ဩဃံ, သံသာရမဟောဃမေဝ တ အပုနဗ္ဘဝာယ အနုပာဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနာယ ဥဒတာရိ ဥတ္တိဏ္ဏော, ဥတ္တရိတွာ ပါရေ ဌိတောတိ အတ္ထော။

ပဌမသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. ဒုတိယလကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၆၂. ဒုတိယေ **သေခံ မညမာနော** တိ ''သေခော အယ''န္တိ မညမာနော။ တတ္ထာယံ ဝစနတ္ထော – သိက္ခတီတိ သေခော။ ကိံ သိက္ခတိ? အဓိသီလံ အဓိစိတ္တံ အဓိပညဉ္စ။ အထ တ သိက္ခနံ သိက္ခာ, သာ ဧတဿ သီလန္တိ သေခော။ သော ဟိ အပရိယောသိတသိက္ခတ္တာ တဒဓိမုတ္တတ္တာ စ ဧကန္တေန သိက္ခနသီလော, န ပရိနိဋ္ဌိတသိက္ခော အသေခော ဝိယ တတ္ထ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓုဿုက္ကော, နာပိ ဝိဿဋ္ဌသိက္ခော ပစုရဇနော ဝိယ တတ္ထ အနုမိမုတ္တော။ အထ တ အရိယာယ ဇာတိယာ တီသု သိက္ခာသု ဇာတော, တတ္ထ တ ဘဝေတိ သေခော။ **ဘိယ္ယောသောမတ္တာယာ** တိ ပမာဏတော ဥတ္တရိ, ပမာဏံ အတိက္ကမိတွာ အဓိကတရန္တိ အတ္ထော။ အာယသ္မာ ဟိ လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယော ပဌမသုတ္တေ ဝုတ္တေန ဝိဓိနာ ပဌမောတဒေန ယထာနိသိန္နောဝ အာသဝက္ခယပ္ပတ္တော။ ဓမ္မသေနာပတိ ပန တဿ တံ အရဟတ္တပ္ပတ္တိံ အနာဝဇ္ဇနေန အဇာနိတွာ ''သေခောယေဝ''တိ မညမာနော အပ္ပံ ယာစိတော ဗဟုံ ဒဒမာနော ဥဋ္ဌာရပုရိသော ဝိယ ဘိယ္ယော ဘိယ္ယော အနေကပရိယာယေန အာသဝက္ခယာယ ဓမ္မံ ကထေတိယေဝ။ အာယသ္မာပိ လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယော ''ကတကိစ္စော အနာပံ, ကိံ ဣမိနာ ဩဝါဒေနာ''တိ အစိန္တေတွာ သဒ္ဓမ္မဂါရဝေန ပုဗ္ဗေ ဝိယ သက္ကစ္စံ သုဏာတိယေဝ။ တံ ဒိသွာ ဘဂဝါ ဂန္ဓကုဋိယံ နိသိန္နောယေဝ ဗုဒ္ဓါနုဘာဝေန ယထာ ဓမ္မသေနာပတိ တဿ ကိလေသက္ခယံ ဇာနာတိ, တထာ ကတွာ ဣမံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ။ တေန ဝုတ္တံ **''တေန ခော ပန သမယေနာ''**တိ အာဒိ။ တတ္ထ ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ အနန္တရသုတ္တေ ဝုတ္တမေဝ။

ကထာယံ ပန **အစ္ဆေဒ္ဒိ ဝဋ္ဋံ** န္တိ အနဝသေသတော ကိလေသဝဋ္ဋံ သမုစ္ဆိန္ဒိ, ဆိန္နေ စ ကိလေသဝဋ္ဋေ ကမ္မဝဋ္ဋမ္ပိ ဆိန္နမေဝ။ **ဗျဂါ နိရာသ** န္တိ အာသာ ဝုစ္စတိ တဏှာ, နတ္ထိ ဧတ္ထ အာသာတိ နိရာသံ, နိဗ္ဗာနံ။ တံ နိရာသံ ဝိသေသေန အဂ အဓိဂတောတိ ဗျဂါ, အဂ္ဂမဂ္ဂဿ အဓိဂတတ္တာ ပုန အဓိဂမကာရဏာဘာဝေန ဝိနာ အဓိဂတောတိ အတ္ထော။ ယသ္မာ တဏှာ ဒုက္ခသမုဒယဘူတာ, တာယ ပဟီနာယ အပ္ပဟီနော နာမ ကိလေသော နတ္ထိ, တသ္မာဿ တဏှာပဟာနံ သဝိသေသံ ကတွာ ဒဿေန္တော **''ဝိသုက္ခာ သရိတာ န သန္ဒတီ''** တိ အာဟ။ တဿတ္ထော – စတုတ္ထသူရိယပာတုဘာဝေန ဝိယ မဟာနဒီယော စတုတ္ထမဂ္ဂဉာဏုပ္ပာဒေန အနဝသေသတော ဝိသုက္ခာ ဝိသောသိတာ တဏှာသရိတာ နဒီ န သန္ဒတိ, ဣတော ပဋ္ဌာယ န ပဝတ္တတိ။ တဏှာ ဟိ ''သရိတာ''တိ ဝုစ္စတိ။ ယထာဟ – ''သရိတာနိ သိနေဟိတာနိ စ, သောမနဿာနိ ဘဝန္တိ ဇန္တုနော''တိ (ဓ. ပ. ၃၄၁), ''သရိတာ ဝိသတ္တိကာ''တိ (ဓ. သ. ၁၀၆၅; မဟာနိ. ၃) စ။ **ဆိန္နံ ဝဋ္ဋံ န ဝတ္တတီ** တိ ဧဝံ ကိလေသဝဋ္ဋသမုစ္ဆေဒေန ဆိန္နံ ဝဋ္ဋံ အနုပ္ပာဒဓမ္မတံ အဝိပာကဓမ္မတဉ္စ အာပာဒနေ န ဥပစ္ဆိန္နံ ကမ္မဝဋ္ဋံ န ဝတ္တတိ န ပဝတ္တတိ။ **ဧသေဝန္တော ဒုက္ခဿာ** တိ ယဒေတံ သဗ္ဗသော ကိလေသဝဋ္ဋာဘာဝ တော ကမ္မဝဋ္ဋဿ အပ္ပဝတ္တနံ, သော အာယတိံ ဝိပါကဝဋ္ဋဿ ဇာတသေနေဝ အနုပ္ပာဒော ဧဝ သကလဿာပိ သံသာရဒုက္ခဿ အန္တော ပရိစ္ဆေဒော ပရိဝဋုမဘာဝေတိ။

ဒုတိယသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. ပဌမသတ္တသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၆၃. တတိယေ **ကာမေသူ**တိ ဝတ္ထုကာမေသု။ **အတိဝေလန္တိ** ဝေလံ အတိက္ကမိတ္ဝာ။ **သတ္တာ** တိ အယောနိသောမနသိကာရဗဟုလတာယ ဝိဇ္ဇမာနမ္ပိ အာဒီနဝံ အနောလောကေတ္ဝာ အဿာဒမေဝ သရိတ္ဝာ သဇ္ဇနဝသေန သတ္တာ, အာသတ္တာ လဂ္ဂါတိ အတ္ထော။ **ရတ္တာ** တိ ဝတ္ထံ ဝိယ ရင်္ဂဇာတေန စိတ္တဿ ဝိပရိဏာမကရဏေန ဆန္ဒရာဂေန ရတ္တာ သာရတ္တာ။ **ဂိဒ္ဓာ** တိ အဘိကင်္ခနသဘာဝေန အဘိဇ္ဈနေန ဂိဒ္ဓာ ဂေဓံ အာပန္နာ။ **ဂဓိတာ**တိ ရာဂမုစ္ဆိတာ ဝိယ ဒုမ္မောစနီယဘာဝေန တတ္ထ ပဋိဗဒ္ဓါ။ **မုစ္ဆိတာ** တိ ကိလေသဝသေန ဝိသညီဘူတာ ဝိယ အနညကိစ္စာ မုစ္ဆံ မောဟံ အာပန္နာ။ **အဇ္ဈောပန္နာ** တိ အနညသာဓာရဏေ ဝိယ ကတ္ဝာ ဂိလိတ္ဝာ ပရိနိဋ္ဌပေတ္ဝာ ဌိတာ။ **သမ္မတ္တကဇာတာ**တိ ကာမေသု ဟတဗ္ဗတံ အာပန္နာ အပ္ပသုခဝေဒနာယ သမ္မတ္တကာ သုဋ္ဌု မတ္တကာ ဇာတာ။ ''သမ္မောဒကဇာတာ''တိပိ ပဌန္တိ, ဇာတသမ္မောဒနာ ဥပ္ပန္နပဟံသာတိ အတ္ထော။ သမ္ဗေဟိပိ ပဒေဟိ တေသံ တဏှာဟာဓိပန္နတံ ယေဝ ဝဒတိ။ တတ္ထ စ ပဌမံ ''ကာမေသူ''တိ ဝတ္ဝာ ပုနပိ ''ကာမေသူ''တိ ဝစနံ တေသံ သတ္တာနံ တဒဓိမုတ္တိဒီပနတ္ထံ။ တေန သဗ္ဗိရိယာပထေသု ကာမဂုဏာသမင်္ဂိနော ဟုတ္ဝာ တအာ ဝိဟရိံသူတိ ဒဿေတိ။

တသ္မိဉှိ သမယေ ဌပေတ္ဝာ အရိယသာဝကေ သဗ္ဗေ သာဝတ္ထိဝါသိနော ဥဿဝံ ဃောသေတ္ဝာ ယထာဝိဘဝံ အာဟာရဘူမိံ သဇ္ဇေတ္ဝာ ဘုဉ္ဇန္တာ ပိဝန္တာ အာဝိ စေဝ ရဟော စ ကာမေ ပရိဘုဉ္ဇန္တာ ဣန္ဒြိယာနိ ပရိစာရေန္တာ ကာမေသု ဟတဗ္ဗတံ အာပဇ္ဇိံသု။ ဘိက္ခူ သာဝတ္ထိယံ ပိဏ္ဍာယ စရန္တာ တတ္ထ တတ္ထ ဂေဟေ အာရာမုယျာနာဒီသု စ မနုဿေ ဥဿဝံ ဃောသေတ္ဝာ ကာမနိန္နေ တထာ ပဋိပဇ္ဇန္တေ ဒိသ္ဝာ ''ဝိဟာရံ ဂန္တွာ သဏှာသုခမံ ဓမ္မံ လဘိဿာမာ''တိ ဘဂဝတော တမတ္ထံ အာရောစေသုံ။ တေန ဝုတ္တံ – **''အထ ခော သမ္ဗဟုလာ ဘိက္ခူ။ပေ။ ကာမေသု ဝိဟရန္တီ''**တိ။

တမတ္ထံ ဝိဒိတ္ဝာ တိ ဇော် တေသံ မနုဿာနံ အာဟာရဘူမိရမဏီယေသု မဟာပရိဠာဟေသု အနေကာနတ္ထာနုဗန္ဓေသု ဃောရာသယှဟကဥ္ဇုဖလေသု ကာမေသု အနာဒီနဝဒဿိတံ သဗ္ဗာကာရတော ဝိဒိတ္ဝာ ကာမာနဉ္စေဝ ကိလေသာနဉ္စ အာဒီနဝဝိဘာဝနံ **ဣမံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ**။

တတ္ထ **ကာမေသု သတ္တာ** တိ ဝတ္ထုကာမေသု ကိလေသကာမေန ရတ္တာ မတ္တာ သတ္တာ ဝိသတ္တာ လဂ္ဂါ လဂ္ဂိတာ သံယုတ္တာ။ **ကာမသင်္ဂသတ္တာ** တိ တာယေဝ ကာမသတ္တိယာ ဝတ္ထုကာမေသု ရာဂသင်္ဂေန စေဝ ဒိဋ္ဌိမာနဒေါသအဝိဇ္ဇာသင်္ဂေဟိ စ သတ္တာ အာသတ္တာ။ **သံယောဇနေ ဝဇ္ဇမပဿမာနာ** တိ ကမ္မဝဋ္ဋံ ဝိပာကဝဋ္ဋေန, ဘဝါဒိကေ တဘဝန္တရာဒီဟိ, သတ္တေ တ ဒုက္ခေဟိ သံယောဇနတော ဗန္ဓနတော သံယောဇနနာမကေ ကာမရာဂါဒိကိလေသဇာတေ သံယောဇနီယေသု ဓမ္မေသု အဿာဒာနုပဿိတာယ ဝဋ္ဋဒုက္ခမူလဘာဝါဒိကံ ဝဇ္ဇံ ဒေါသံ အာဒီနဝံ အပဿန္တာ။ **န ဟိ ဇာတု သံယောဇနသင်္ဂသတ္တာ, ဩဃံ တရေယျုံ ဝိပုလံ မဟန္တ**န္တိ ဧဝံ အာဒီနဝဒဿနာဘာဝေန သံယောဇနသဘာဝေသု သင်္ဂေသု, သံယောဇနသင်္ဂါတေဟိ တ သင်္ဂေဟိ တေသံ ဝိသယေသု တေဘူမကဓမ္မေသု သတ္တာ ဝိပုလဝိသယတာယ အနာဒိကာလတာယ စ ဝိပုလံ ဝိတ္ထိဏ္ဏံ မဟန္တဉ္စ ကာမာဒိဩဃံ, သံသာရောဃမေဝ တ န ကအာစိ တရေယျုံ, ဧကံသေနေဝ တဿ ဩဃဿ ပာရံ န ဂစ္ဆေယျုန္တိ အတ္ထော။

တတိယသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄. ဒုတိယသတ္တသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၆၄. စတုတ္ထေ **အန္ဓီကတာ** တိ ကာမာ နာမ အနန္ဓမ္ပိ အန္ဓံ ကရောန္တိ။

ယထာဟ –

''လုဒ္ဓေါ အတ္ထံ န ဇာနာတိ၊ လုဒ္ဓေါ ဓမ္မံ န ပဿတိ။

> အန္ဓတမံ တဒါ ဟောတိ၊ ယံ လောဘော သဟတေ နရ”န္တိ။ (ဣတိဝု. ၈၈; မဟာနိ. ၅; စူဠနိ. ခဂ္ဂဝိသာဏသုတ္တနိဒ္ဒေသ ၁၂၈) –

တသ္မာ ကာမေန အနန္ဓာပိ အန္ဓာ ကတာတိ အန္ဓီကတာ။ သေသံ အနန္တရသုတ္တေ ဝုတ္တနယမေဝ။ တတ္ထ ဟိ မနုဿာနံ ပဝတ္တိ ဘိက္ခူဟိ ဒိဋ္ဌတ ဘဂဝတော အာရောစိတာ, ဣဓ ဘဂဝတာ သာမံယေဝ ဒိဋ္ဌာတိ အယမေဝ ဝိသေသော။ သတ္ထာ သာဝတ္ထိတော နိက္ခမိတ္ဝာ ဇေတဝနံ ဂစ္ဆန္တော အန္တရာမဂ္ဂေ အစိရဝတိယံ နဒိယံ မစ္ဆဗန္ဓေဟိ ဩဍ္ဍိတံ ကုမိနံ ပဝိသိတ္ဝာ နိက္ခန္တုံ အသက္ကောန္တေ ဗဟူ မစ္ဆေ ပဿိ, တတော အပရဘာဂေ ဧကံ ခီရပကံ ဝစ္ဆံ ဂေရုပံ ကတ္ဝာ အနုဗန္ဓိတ္ဝာ ထညပိပါသာယ ဂီဝံ ပသာရေတ္ဝာ မာတု အန္တရသတ္ထိယံ မုခံ ဥပနေန္တံ ပဿိ။ အထ ဘဂဝတော ဝိဟာရံ ပဝိသိတ္ဝာ ဟာဒေ ပက္ခာလေတ္ဝာ ပညတ္တဝရဗုဒ္ဓာသနေ နိသိန္နော ပစ္ဆိမံ ဝတ္ထုဒ္ဝယံ ပုရိမဿ ဥပမာနဘာဝေန ဂဟေတွာ ဣမံ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ။

တတ္ထ **ကာမန္ဓာ** တိ ဝတ္ထုကာမေသု ကိလေသကာမေန အန္ဓာ ဝိစက္ခုကာ ကတာ။ **ဇာလသဉ္ဆန္နာ** တိ သကတ္တဘာဝပရတ္တဘာဝေသု အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရာယတနေသု, တန္နိဿိတေသု စ ဓမ္မေသု အတီတာဒိဝသေန အနေကဘေဒဘိန္နေသု ဟေဋ္ဌုပရိယဝသေန အပရာပရံ ဥပ္ပတ္တိယာ အန္တောဂဓာနံ အနတ္ထာဝဟတော စ ဇာလဘူတာယ တဏ္ဟာယ သုခုမစ္ဆိဒ္ဒေန ဇာလေန ပရိဝုတော ဝိယ ဥဒကရဟဒေ သဉ္ဆန္နာ ပလိဂုဏ္ဌိတာ အဇ္ဈောတ္ထဋာ။ **တဏ္ဟာဆဒနဆာဒိတာ**တိ တဏ္ဟာသင်္ခါတေန ဆဒနေန သေတလပဏ္ဏကေန ဝိယ ဥဒကံ ဆာဒိတာ, ပဋိစ္ဆန္နာ ပိဟိတာတိ အတ္ထော။ ပဒဒ္ဝယေနာပိ ကာမစ္ဆန္ဒနီဝရဏနိဝုတကုသလစိတ္တာစာရတံ ဒဿေတိ။

ပမတ္တဗန္ဓုနာ ဗဒ္ဓာ တိ ကိလေသမာရေန ဒေဝပုတ္တမာရေန စ ဗဒ္ဓာ။ ယဒဂ္ဂေန ဟိ ကိလေသမာရေန ဗဒ္ဓာ, တဒဂ္ဂေန ဒေဝပုတ္တမာရေနပိ ဗဒ္ဓာ နာမ ဟောန္တိ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ –

> “အန္တလိက္ခစရော ပါသော, ယွာယံ စရတိ မာနသော။
> တေန တံ ဗာဓယိဿာမိ, န မေ သမဏ မောက္ခသီ”တိ။ (သံ. နိ. ၁.၁၅၁; မဟာဝ. ၃၃)။

နမုစိ ကဏှော ပမတ္တဗန္ဓူတိ တီဏိ မာရဿ နာမာနိ။ ဒေဝပုတ္တမာရောပိ ဟိ ကိလေသမာရော ဝိယ အနတ္ထေန ပမတ္တေ သတ္တေ ဗန္ဓတီတိ ပမတ္တဗန္ဓု။ “ပမတ္တာ ဗန္ဓနေ ဗဒ္ဓါ”တိပိ ပဌန္တိ။ တတ္ထ **ဗန္ဓနေ** တိ ကာမဂုဏဗန္ဓနေတိ အတ္ထော။ **ဗဒ္ဓါတိ** နိယမိတာ။ ယထာ ကိံ? **မစ္ဆာဝ ကုမိနာမုခေ** ယထာ နာမ မစ္ဆဗန္ဓကေန ဩဍ္ဍိတဿ ကုမိနဿ မုခေ ပဝိဋ္ဌာ မစ္ဆာ တေန ဗဒ္ဓါ ဟုတ္ဝာ မရဏမနွေန္တိ ဟာပုဏန္တိ, ဧဝမေဝ မာရေန ဩဍ္ဍိတေန ကာမဂုဏဗန္ဓနေန ဗဒ္ဓါ ဣမေ သတ္တာ **ဇရာမရဏမနွေန္တိ။ ဝစ္ဆော ခီရပကောဝ မာတရံ** ယထာ ခီရပါယီ တရုဏဝစ္ဆော အတ္တနော မာတရံ အနွေတိ အနုဂစ္ဆတိ, န အညံ ဧဝံ မာရဗန္ဓနဗဒ္ဓါ သတ္တာ သံသာရေ ပရိဗ္ဘမန္တာ မရဏမေဝ အနွေန္တိ အနုဂစ္ဆန္တိ, န အဇရံ အမရဏံ နိဗ္ဗာနန္တိ အဓိပ္ပာယော။

စတုတ္ထသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၅. အပရလကုဏ္ဋကဘဒ္ဒိယသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၆၅. ပဉ္စမေ **သမ္ဗဟုလာနံ ဘိက္ခူနံ ပိဋ္ဌိတော ပိဋ္ဌိတော** တိ အာယသ္မာ လကုဏ္ဋကဘဒ္ဒိယော ဧကဒိဝသံ သမ္ဗဟုလေဟိ ဘိက္ခူဟိ သဒ္ဓိံ ကမန္တရေန ပိဏ္ဍာယ စရိတ္ဝာ ကတဘတ္တကိစ္စော ပတ္တံ တေဒကံ ကတ္ဝာ ထဝိကာယ ပက္ခိပိတ္ဝာ အံသေ လဂ္ဂေတ္ဝာ စီဝရံ သဏ္ဌရိတ္ဝာ တမ္ပိ တမံသေ ဌပေတ္ဝာ ဟာသာဒိကေန အဘိက္ကန္တေန ပဋိက္ကန္တေန အာလောကိတေန ဝိလောကိတေန သမိဉ္ဇိတေန ပသာရိတေန ဩက္ခိတ္တစက္ခု ဣရိယာပထသမ္ပန္နော အတ္တနော သတိပညာဝေပုလ္လံ ပကာသေန္တော ဝိယ သတိသမ္ပဇညံ သူပဋ္ဌိတံ ကတ္ဝာ သမာဟိတေန စိတ္တေန ပဒေ ပဒံ နိက္ခိပန္တော ဂစ္ဆတိ, ဂစ္ဆန္တော စ ဘိက္ခူနံ ပစ္ဆတော ပစ္ဆတော ဂစ္ဆတိ တေဟိ ဘိက္ခူဟိ အသံမိဿော။ ကသ္မာ? အသံသဋ္ဌဝိဟာရိတာယ။ အပိစ တဿာယသ္မတော ရူပံ ပရိဘူတံ ပရိဘဝဋ္ဌာနိယံ ပုထုဇ္ဇနာ ဩဟီဠေန္တိ။ ထေရော တံ ဇာနိတ္ဝာ ပိဋ္ဌိတော ပိဋ္ဌိတော ဂစ္ဆတိ “မာ ဣမေ မံ နိဿာယ အပုညံ ပသဝိံသူ”တိ။ ဧဝံ တေ ဘိက္ခူ စ ထေ

ရော စ သာဝတ္ထိံ ပတ္တ ဝိဟာရံ ပဝိသိတ္ဝာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမန္တိ။ တေန ဝုတ္တံ – **“တေန ခေါ ပန သမယေန အာယသ္မာ လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယော”**တိအာဒိ။

တတ္ထ **ဒုဗ္ဗဏ္ဏာ** န္တိ ဝိရူပံ။ တေနဿ ဝဏ္ဏသမ္ပတ္တိယာ သဏ္ဌာနသမ္ပတ္တိယာ စ အဘာဝံ ဒဿေတိ။ **ဒုဒ္ဒသိက** န္တိ အပာသာဒိကဒဿနံ။ တေနဿ အနုဗ္ယဉ္ဇနသမ္ပတ္တိယာ အာကာရသမ္ပတ္တိယာ စ အဘာဝံ ဒဿေတိ။ **ဩကောဋိမက** န္တိ ရဿံ။ ဣမိနာ အာရောဟသမ္ပတ္တိယာ အဘာဝံ ဒဿေတိ။ **ယေဘုယျေန ဘိက္ခူနံ ပရိဘူတရူပ** န္တိ ပုထုဇ္ဇနဘိက္ခူဟိ ဩဟီဠိတရူပံ။ ပုထုဇ္ဇနာ ဟေတ္ထ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာဒယော တဿာယသ္မတော ဂုဏံ အဇာနန္တာ ဟတ္ထကဏ္ဏစူဠိကာဒီသု ဂဏှန္တာ ပရာမသန္တာ ကီဠန္တာ ပရိဘဝန္တိ, န အရိယာ, ကလျာဏပုထုဇ္ဇနာ ဝါ။

ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ တိ ကသ္မာ အာမန္တေသိ? ထေရဿ ဂုဏံ ပကာသေတုံ။ ဧဝံ ကိရ ဘဂဝတော အဟောသိ “ဣမေ ဘိက္ခူ မမ ပုတ္တဿ မဟာနုဘာဝတံ န ဇာနန္တိ, တေန တံ ပရိဘဝန္တိ, တံ နေသံ ဒီဃရတ္တံ အဟိတာယ ဒုက္ခာယ ဘဝိဿတိ, ဟန္ဒာဟံ ဣမဿ ဂုဏေ ဘိက္ခူနံ ပကာသေတွာ ပရိဘဝတော နံ မောစေဿာမီ”တိ။

ပဿထ နော တိ ပဿထ နု။ **န စ သာ သမာပတ္တိ သုလဘရူပာ, ယာ တေန ဘိက္ခုနာ အသမာပန္နပုဗ္ဗာ** တိ ရူပသမာပတ္တိ အရူပသမာပတ္တိ ဗြဟ္မဝိဟာရသမာပတ္တိ နိရောဓသမာပတ္တိ ဖလသမာပတ္တီတိ ဧဝံ ပဘေဒါ သာဝကသာဓာရဏာ ယာ ကာစိ သမာပတ္တိယော နာမ, တာသု ကောပိ သမာပတ္တိ န သုလဘရူပာ, ဒုလ္လဘာ, နတ္ထိယေဝ သာ တေန လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယေန ဘိက္ခုနာ အသမာပန္နပုဗ္ဗာ။ ဧတေနဿ ယံ ဝုတ္တံ။ **“မဟိဒ္ဓိကော မဟာနုဘာဝေါ”** တိ, တတ္ထ မဟိဒ္ဓိကတံ ပကာသေတွာ ဣဒာနိ မဟာနုဘာဝတံ ဒဿေတုံ **“ယဿ စတ္ထာယာ”** တိအာဒိမာဟ။ တံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယမေဝ။ ဧတ္ထ စ ဘဂဝါ “ဧသော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခူ”တိအာဒိနာ, “ဘိက္ခဝေ, အယံ ဘိက္ခု န ယော ဝါ သော ဝါ ဒုဗ္ဗဏ္ဏော ဒုဒ္ဒသိကော ဩကောဋိမကောတိ ဘိက္ခူနံ ပိဋ္ဌိတော ပိဋ္ဌိတော အာဂစ္ဆတီတိ စ ဧတ္တကေန န ဩညာတဗ္ဗော, အထ ခေါ မဟိဒ္ဓိကော မဟာနုဘာဝေါ, ယံကိဉ္စိ သာဝကေန ပတ္တဗ္ဗံ, သဗ္ဗံ တံ တေန အနုပ္ပတ္တံ, တသ္မာ တံ ဟာသာဏှစ္ဆတ္တံ ဝိယ ဂရုံ ကတွာ ဩလောကေထ, တံ ဝေါ ဒီဃရတ္တံ ဟိတာယ သုခါယ ဘဝိဿတီ”တိ ဒဿေတိ။

ဧတမတ္ထံ ဝိဒိတွာ တိ ဧတံ အာယသ္မတော လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယဿ မဟိဒ္ဓိကတာမဟာနုဘာဝတာဒိဘေဒံ ဂုဏရာသိံ သဗ္ဗာကာရတော ဇာနိတွာ တဒတ္ထဒီပနံ **ဣမံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ**။

တတ္ထ **နေလင်္ဂေါ** တိ ဧလံ ဝုစ္စတိ ဒေါသော, နာဿ ဧလန္တိ နေလံ ။ ကိံ ပန တံ? သုပရိသုဒ္ဓသီလံ။ တဉှိ နိဒ္ဒောသဋ္ဌေန ဣဓ “နေလ”န္တိ အဓိပ္ပေတံ။ တံ နေလံ ပဓာနဘူတံ အင်္ဂံ ဧတဿာတိ နေလင်္ဂေါ။ သော ယံ “ရထော”တိ ဝက္ခတိ, တေန သမ္ဗန္ဓော, တသ္မာ သုပရိသုဒ္ဓသီလင်္ဂေါတိ အတ္ထော။ အရဟတ္တဖလသီလဉှိ ဣဓာဓိပ္ပေတံ။ သေတော ပစ္ဆာဒေါ ဧတဿာတိ **သေတပစ္ဆာဒေါ။ ပစ္ဆာဒေါ** တိ ရထဿ ဥပရိ အတ္ထရိတဗ္ဗကမ္ဗလာဒိ။ သော ပန သုပရိသုဒ္ဓဓဝလဘာဝေန သေတော ဝါ ဟောတိ ရတ္တနီလာဒီသု ဝါ အညတရော။ ဣဓ ပန အရဟတ္တဖလဝိမုတ္တိယာ အဓိပ္ပေတတ္တာ သုပရိသုဒ္ဓဘာဝံ ဥပာဒါယ “သေတပစ္ဆာဒေါ”တိ ဝုတ္တံ ယထာ အညတ္ထာပိ “ရထော သီလပရိက္ခာရော”တိ။ ဧကော သတိသင်္ခါတော အရော ဧတဿာတိ **ဧကာရော။ ဝတ္တတီ** တိ ပဝတ္တတိ။ **ရထော** တိ ထေရဿ အတ္တဘာဝံ သန္ဓာယ ဝဒတိ။

အနီဃ န္တိ နိဒ္ဒုက္ခံ, ခေါဘဝိရဟိတံ ယာနံ ဝိယ ကိလေသပရိခေါဘဝိရဟိတန္တိ အတ္ထော။ **အာယန္တ** န္တိ သမ္ဗဟုလာနံ ဘိက္ခူနံ ပိဋ္ဌိတော ပိဋ္ဌိတော အာဂစ္ဆန္တံ။ **ဆိန္နသောတ** န္တိ ပစ္ဆိန္နသောတံ။ ပကတိရထဿ ဟိ သုခပဝတ္တနတ္ထံ အက္ခသီသေသု နာဘိယဉ္စ ဥပလိတ္တာနံ သပ္ပိတေလာဒီနံ သောတော သဝနံ သန္ဒနံ ဟောတိ, တေန သော အစ္ဆိန္နသောတော နာမ ဟောတိ။ အယံ ပန ဆတ္တိံသတိယာ သောတာနံ အနဝသေသတော ပဟီနတ္တာ ဆိန္နသောတော နာမ ဟောတိ, တံ ဆိန္နသောတံ။ နတ္ထိ ဧတဿ ဗန္ဓနန္တိ **အဗန္ဓနော** ။ ရထူပတ္ထရဿ ဟိ အက္ခေန သဒ္ဓိံ နိစ္စလဘာဝကရဏတ္ထံ ဗဟူနိ ဗန္ဓနာနိ ဟောန္တိ, တေန သော သဗန္ဓနော။ အယံ ပန သဗ္ဗသံယောဇနဗန္ဓနာနံ အနဝသေသတော ပရိက္ခီဏတ္တာ အဗန္ဓနော, တံ အဗန္ဓနံ။ **ပဿာ** တိ ဘဂဝါ ထေရဿ ဂုဏေဟိ သောမနဿပ္ပတ္တော ဟုတွာ တ အတ္တာနံ ဝဒတိ။

ဣတိ သတ္ထာ အာယသ္မန္တံ လကုဏ္ဋကဘဒ္ဒိယံ အရဟတ္တဖလသီသေန သုစက္ကံ, အရဟတ္တဖလဝိမုတ္တိယာ သုဥတ္တရစ္ဆဒံ, သုပဋ္ဌိတာယ သတိယာ သုတရံ, ကိလေသပရိဠာဘာဘာဝေန အပရိဠာဟံ, တဏှာပူပလေပါဘာဝေန အနုပလေပံ, သံယောဇနာဒီနံ အဘာဝေန အဗန္ဓနံ သုပရိက္ခိတ္တံ သုယုတ္တံ အာဇညရထံ ကတွာ ဒဿေတိ။

ပဌမသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၆. တဏှာသင်္ခယသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၆၆. ဆဋ္ဌေ **အညာသိကောဏ္ဍညော** တိ ဧတ္ထ **ကောဏ္ဍညော** တိ တဿာယသ္မတော ကောတ္တတော အာဂတနာမံ။ သာဝကေသု ပန သဗ္ဗပဌမံ အရိယသစ္စာနိ ပဋိဝိဇ္ဈီတိ ဘဂဝတာ "အညာသိ ဝတ, ဘော, ကောဏ္ဍညော"တိ (မဟာဝ. ၁၇; သံ. နိ. ၅.၁၀၈၁) ဝုတ္တဥဒာနဝသေန ထေရော သာသနေ "အညာသိကောဏ္ဍညော"တေ့ဝ ပညာယိတ္ထ။ **တဏှာသင်္ခယဝိမုတ္တိန္တိ** တဏှာ သင်္ခီယတိ ပဟီယတိ ဧတ္ထာတိ တဏှာသင်္ခယော, နိဗ္ဗာနံ။ တသ္မိံ တဏှာသင်္ခယေ ဝိမုတ္တိ။ တဏှာ တ သင်္ခီယတိ ပဟီယတိ ဧတေနာတိ တဏှာသင်္ခယော, အရိယမဂ္ဂေါ။ တဿ ဖလဘူတာ, ပရိယောသာနဘူတာ တ ဝိမုတ္တီတိ တဏှာသင်္ခယဝိမုတ္တိ , နိပ္ပရိယာယေန အရဟတ္တဖလသမာပတ္တိ။ တံ ပစ္စဝေက္ခမာနော နိသိန္နော ဟောတိ။ အယဥှိ အာယသ္မာ ဗဟုလံ ဖလသမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇတိ, တသ္မာ ဣဓာပိ ဧဝမကာသိ။

ဧတမတ္ထံ ဝိဒိတွာတိ ဧတံ အညာသိကောဏ္ဍညတ္ထေရဿ အဂ္ဂဖလပစ္စဝေက္ခဏံ ဝိဒိတွာ တဒတ္ထဒီပနံ **ဣမံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ**။

တတ္ထ **ယဿ မူလံ ဆမာ နတ္ထီ** တိ ယဿ အရိယပုဂ္ဂလဿ အတ္တဘာဝရုက္ခမူလဘူတာ အဝိဇ္ဇာ, တဿာဝ ပတိဋ္ဌာ ဟေတုဘူတာ အာသဝနီဝရဏအယောနိသောမနသိကာရသင်္ခာတာ ဆမာ ပထဝီ စ နတ္ထိ အဂ္ဂမဂ္ဂေန သမုဂ္ဃာတိတတ္တာ။ **ပဏ္ဏာ နတ္ထိ ကုတော လတာ**တိ နတ္ထိ လတာ ကုတော ပဏ္ဏာတိ ပဒသမ္ဗန္ဓော။ မာနာတိမာနာဒိပဘေဒါ သာခါပသာခါဒိသင်္ခာတာ လတာပိ နတ္ထိ, ကုတော ဧဝ မဒပ္ပမာဒမာယာသာဌေယျာဒိပဏ္ဏာနီတိ အတ္ထော။ အထ တ **ပဏ္ဏာ နတ္ထိ ကုတော လတာ**တိ ရုက္ခင်္ဂုရဿ ဝဍ္ဍမာနဿ ပဌမံ ပဏ္ဏာနိ နိဗ္ဗတ္တန္တိ။ ပစ္ဆာ သာခါပသာခါသင်္ခာတာ လတာတိ ကတွာ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ယဿ အရိယမဂ္ဂဘာဝနာယ အသတိ ဥပ္ပဇ္ဇနာရဟဿ အတ္တဘာဝရုက္ခဿ အရိယမဂ္ဂဿ ဘာဝိတတ္တာ ယံ အဝိဇ္ဇာသင်္ခာတံ မူလံ, တဿ ပတိဋ္ဌာနဘူတံ အာသဝာဒိ စ နတ္ထိ။ မူလဂ္ဂဟဏေနေဝ စေတ္ထ မူလကာရဏတ္တာ ဗီဇဋ္ဌာနိယံ ကမ္မံ တဒဘာဝေပိ ဂဟိတောယေဝါတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ အသတိ စ ကမ္မဗီဇေ တံနိမိတ္တော ဝိညာဏင်္ကုရော, ဝိညာဏင်္ကုရနိမိတ္တာ စ နာမရူပသဏ္ဌာယတနပတ္တသာခါဒယော န နိဗ္ဗတ္တိဿန္တိယေဝ။ တေန ဝုတ္တံ – "ယဿ မူလံ ဆမာ နတ္ထိ, ပဏ္ဏာ နတ္ထိ ကုတော လတာ"တိ။

တံ ဓီရံ ဗန္ဓနာ မုတ္တံ န္တိ တံ စတုဗ္ဗိဓသမ္မပ္ပဓာနဝီရိယယောဂေန ဝိဇိတမာရတ္တာ ဓီရံ, တတော ဧဝ သဗ္ဗကိလေသာဘိသင်္ခာရဗန္ဓနတော မုတ္တံ။ **ကော တံ နိန္ဒိတုမရဟတီ** တိ ဧတ္ထ န္တိ နိပါတမတ္တံ။ ဧဝံ သဗ္ဗကိလေသဝိပ္ပမုတ္တံ သီလာဒိအနုတ္တရဂုဏသမန္နာဂတံ ကော နာမ ဝိညုဇာတိကော နိန္ဒိတုံ ဂရဟိတုံ အရဟတိ နိန္ဒာနိမိတ္တဿေဝ အဘာဝတော။ **ဒေဝါပိ နံ ပသံသန္တိ** တိ အညဒတ္ထု ဒေဝါ သက္ကာဒယော ဂုဏဝိသေသဝိဒူ, **အပိ**သဒ္ဒေန မနုဿာပိ ခတ္တိယပဏ္ဍိတာဒယော ပသံသန္တိ။ ကိဥ္စ ဘိယျော **ဗြဟ္မုနာပိ ပသံသိတော** မဟာဗြဟ္မုနာပိ အညေဟိပိ ဗြဟ္မနာဂယက္ခဂန္ဓဗ္ဗာဒီဟိပိ ပသံသိတော ထောမိတောယေဝါတိ။

ဆဋ္ဌသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၇. ပပဉ္စခယသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၆၇. သတ္တမေ **ပပဉ္စသညာသင်္ခါပဟာန** န္တိ ပပဉ္စေန္တိ ယတ္ထ သယံ ဥပ္ပန္နာ, တံ သန္တာနံ ဝိတ္ထာရေန္တိ စိရံ ဌပေန္တီတိ ပပဉ္စာ, ကိလေသာ။ ဝိသေသတော ရာဂဒေါသမောဟတဏှာဒိဋ္ဌိမာနာ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ –

“ရာဂေ ပပဉ္စော, ဒေါသော ပပဉ္စော, မောဟော ပပဉ္စော, တဏှာ ပပဉ္စော, ဒိဋ္ဌိ ပပဉ္စော, မာနော ပပဉ္စော”တိ။ –

အပိစ သံကိလေသဋ္ဌော ပပဉ္စဋ္ဌော, ကစဝရဋ္ဌော ပပဉ္စဋ္ဌော။ တတ္ထ ရာဂပပဉ္စဿ သုဘသညာ နိမိတ္တံ, ဒေါသပပဉ္စဿ အာဃာတဝတ္ထု, မောဟပပဉ္စဿ အာသဝ, တဏှာပပဉ္စဿ ဝေဒနာ, ဒိဋ္ဌိပပဉ္စဿ သညာ, မာနပပဉ္စဿ ဝိတက္ကော နိမိတ္တံ။ တေဟိ ပပဉ္စေဟိ သဟဂတာ သညာ ပပဉ္စသညာ။ ပပဉ္စသညာနံ သင်္ခါ ဘာဂါ ကောဋ္ဌာသာ ပပဉ္စသညာသင်္ခါ။ အတ္ထတော သဒ္ဒိံ နိမိတ္တေဟိ တံတံပပဉ္စဿ ပက္ခိယော ကိလေသဂဏော။ သညာဂဟဏဉ္စေတ္ထ တဿ နေသံ သာဓာရဏဟေတုဘာဝေန။ ဝုတ္တဉ္စေဟတံ – “သညာနိဒါနာ ဟိ ပပဉ္စသင်္ခါ”တိ (သု. နိ. ၈၈၀)။ တေသံ ပဟာနံ, တေန တေန မဂ္ဂေန ရာဂါဒိကိလေသာနံ သမုစ္ဆေဒနန္တိ အတ္ထော။

တအ ဟိ ဘဂဝါ အတီတာသု အနေကကောဋိသတသဟဿသင်္ခါသု အတ္တနော ဇာတီသု အနုတ္တဿ နိမိတ္တဘူတေ ကိလေသေ လ္လမသိ်ိ စရိမဘဝေ အရိယမဂ္ဂေန ဗောဓိမဏ္ဍေ သတသနေ ပဟီနေ ပစ္စဝေက္ခိတ္ဝာ သတ္တသန္တာနဉ္စ ကိလေသစရိတံ ရာဂါဒိကိလေသသံကိလိဋ္ဌံ ကဋ္ဌိယပုဏ္ဏလာဗုံ ဝိယ တက္ကဘရိတစာဋိ ဝိယ ဝသာပီတပိလောတိကံ ဝိယ စ ဒုပ္ပိန္ဒိမောစိယံ ဒိသွာ “ဇဝံ ဂဟနံ နာမိဒံ ကိလေသဝဋ္ဋံ အနာဒိကာလဘာဝိတံ မယှံ အနဝသေသံ ပဟီနံ, အဟော သုပ္ပဟီန”န္တိ ဥပ္ပန္နပီတိပါမောဇ္ဇော ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ။ တေန ဝုတ္တံ – **“အထ ခေါ ဘဂဝါ အတ္တနော ပပဉ္စသညာသင်္ခါပဟာနံ ဝိဒိတွာ တာယံ ဝေလာယံ ဣမံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသီ”**တိ။

တတ္ထ **ယဿ ပပဉ္စာ ဌိတိ စ နတ္ထိ** တိ ယသ္မာ ဘဂဝါ အတ္တာနမေဝ ပရံ ဝိယ ကတွာ နိဒ္ဒိသတိ တသ္မာ ယဿ အဂ္ဂပုဂ္ဂလဿ ဝုတ္တလက္ခဏာ ပပဉ္စာ, တေဟိ ကတာ သံသာရေ ဌိတိ စ နတ္ထိ။ နေတ္တိယံ ပန “ဌိတိ နာမ အနုသယော”တိ (နေတ္တိ. ၂၇) ဝုတ္တံ။ အနုသယော ဟိ ဘဝပဝတ္တိယာ မူလန္တိ။ သတ္တေ သံသာရေ ပပဉ္စေန္တီတိ ပပဉ္စာ။ “ပပဉ္စဋ္ဌိတီ”တိ စ ဟဒ္ဓော။ တဿတ္ထော – ပပဉ္စာနံ ဌိတိ ဝိဇ္ဇမာနတာ မဂ္ဂေန အသမုစ္ဆိန္နော ပပဉ္စဋ္ဌိတိ, ပပဉ္စာ ဧဝ တ အဝသိဋ္ဌကုသလာကုသလဝိပါကာနံ ပဝတ္တိယာ ဟေတုဘာဝတော ဝဋ္ဋဿ ဌိတိ ပပဉ္စဋ္ဌိတိ, သာ ယဿ အဂ္ဂပုဂ္ဂလဿ နတ္ထိ။ **သန္ဒာနံ ပလိဃဉ္စ ဝီတိဝတ္တော** တိ ယော ဗန္ဓနဋ္ဌေန သန္တာနသဒိသတ္တာ “သန္ဒာန”န္တိ လဒ္ဓနာမာ တဏှာဒိဋ္ဌိယော, နိဗ္ဗာနနဂရပဝေသနိသေဓနတော ပလိဃသဒိသတ္တာ ပလိဃသင်္ခါတံ အဝိဇ္ဇဉ္စ ဝီတိဝတ္တော သတသနပဟာနေန ဝိသေသတော အတိက္ကန္တော။ အပရေ ပန ကောဓံ “သန္ဒာန”န္တိ ဝဒန္တိ, တံ န ဂဟေတဗ္ဗံ။ သော ဟိ “ပရာဘိသဇ္ဇနီ”တိ ဝုတ္တောတိ။

တံ နိတ္တဏှံ မုနိံ စရန္တံ န္တိ တံ သဗ္ဗထာပိ တဏှာဘာဝေန နိတ္တဏှံ, ဥဘယလောကမုနနတော အတ္တဟိတပရဟိတမုနနတော စ မုနိံ, ကေဝလေနေဝ သဗ္ဗသတ္တဟိတတ္ထံ စတူဟိ ဣရိယာပထေဟိ နာနာသမာပတ္တိစာရေဟိ အနညသာဓာရဏေန ဉာဏစာရေန စ စရန္တံ။ **နာဝဇာနာတိ သဒေဝကောပိ လောကော**တိ သဗ္ဗော သပညဇာတိကော သတ္တလောကော သဒေဝကောပိ သဗြဟ္မကောပိ န ကဒါစိပိ အဝဇာနာတိ န ပရိဘောတိ, အထ ခေါ အယမေဝ လောကေ အဂ္ဂေ သေဋ္ဌော ဥတ္တမော ပဝရောတိ ဂရုံ ကရောန္တော သက္ကစ္စံ ပူဇာသက္ကာရနိရတော ဟောတီတိ။

သတ္တမသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၈. ကစ္စာနသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၆၈. အဋ္ဌမေ **အဇ္ဈတ္တ**န္တိ ဧတ္ထ အယံ **အဇ္ဈတ္တ**သဒ္ဒော “ဆ အဇ္ဈတ္တိကာနိ အာယတနာနီ”တိအာဒီသု (မ. နိ. ၃.၃၀၄) အဇ္ဈတ္တဇ္ဈတ္တေ အာဂတော။ “အဇ္ဈတ္တာ ဓမ္မာ (ဓ. သ. တိကမာတိကာ ၂၀), အဇ္ဈတ္တံ ဝါ ကာယေ ကာယာနုပဿီ”တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၂.၃၇၃-၃၇၄) နိယကဇ္ဈတ္တေ။ “သဗ္ဗနိမိတ္တာနံ အမနသိကာရာ အဇ္ဈတ္တံ သုညတံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတီ”တိအာဒီသု (မ. နိ. ၃.၁၈၇) ဝိသယဇ္ဈတ္တေ, ဣဿရိယဋ္ဌာနေတိ အတ္ထော။ ဖလသမာပတ္တိ ဟိ ဗုဒ္ဓာနံ ဣဿရိယဋ္ဌာနံ နာမ။ “တေနာနန္ဒ, ဘိက္ခုနာ တသ္မိံယေဝ ပုရိမသ္မိံ သမာဓိနိမိတ္တေ အဇ္ဈတ္တမေဝ စိတ္တံ သဏ္ဌပေတဗ္ဗ”န္တိအာဒီသု (မ. နိ. ၃.၁၈၈) ဂေါစရဇ္ဈတ္တေ။ ဣဓာပိ ဂေါစရဇ္ဈတ္တေယေဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တသ္မာ **အဇ္ဈတ္တ**န္တိ ဂေါစရဇ္ဈတ္တဘူတေ ကမ္မဋ္ဌာနာရမ္မဏေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ပရိမုခ**န္တိ အဘိမုခံ။ **သူပဋ္ဌိတာယ** တိ

သုဋ္ဌု ဥပဋ္ဌိတာယ ကာယဂတာယ သတိယာ။ သတိသီသေန စေတ္ထ ဈာနံ ဝုတ္တံ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ “အဇ္ဈတ္တံ ကာယာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာနဝသေန ပဋိလဒ္ဓံ ဥဠာရံ ဈာနံ သမာပဇ္ဇိတွာ”တိ။

အယဉှိ ထေရော ဘဂဝတိ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရန္တေ ကောသမ္ဗိယံ ဝိဟရန္တေ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ပစ္ဆာဘတ္တံ ပိဏ္ဍပာတပဋိက္ကန္တော ဝိဟာရံ ပဝိသိတွာ ဘဂဝတော ဝတ္တံ ဒဿေတွာ ဒိဝါဋ္ဌာနေ ဒိဝါဝိဟာရံ နိသိန္နော နာနာသမာပတ္တီဟိ ဒိဝသဘာဂံ ဝီတိနာမေတွာ သာယန္ဟသမယံ ဝိဟာရမဇ္ဈေ ဩတရိတွာ ဘဂဝတိ ဂန္ဓကုဋိယံ နိသိန္နေ “အကာလော တာဝ ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိတု”န္တိ ဂန္ဓကုဋိယာ အဝိဒူရေ, အညတရသ္မိံ ရုက္ခမူလေ ကာလပရိစ္ဆေဒံ ကတွာ ယထာဝုတ္တံ သမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇိတွာ နိသီဒိ။ သတ္ထာ တံ တထာနိသိန္နံ ဂန္ဓကုဋိယံ နိသိန္နောယေဝ ပဿိ။ တေန ဝုတ္တံ – **“တေန ခေါ ပန သမယေန အာယသ္မာ မဟာကစ္စာနော။ပေ။ သူပဋ္ဌိတာယာ”** တိ။

တေမတ္ထံ ဝိဒိတွာ တိ ဧတံ အာယသ္မတော မဟာကစ္စာနတ္ထေရဿ သတိပဋ္ဌာနဘာဝနာဝသေန အဓိဂတံ ဈာနံ ဟဒယင်္ဂမံ ကတွာ သမာပဇ္ဇနံ သဗ္ဗာကာရတော ဝိဒိတွာ တဒတ္ထဒီပနံ **ဣမံ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ**။

တတ္ထ **ယဿ သိယာ သဗ္ဗဒါ သတိ, သတတံ ကာယဂတာ ဥပဋ္ဌိတာ** တိ ယဿ အာရဒ္ဓဝိပဿကဿ ကေဒိဝသံ ဆ ကောဋ္ဌာသေ ကတွာ သဗ္ဗသ္မိမ္ပိ ကာလေ နာမရူပဘေဒေန ဒုဝိဓေပိ ကာယေ ဂတာ ကာယာရမ္မဏာ ပဉ္စန္နံ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာနံ အနိစ္စာဒိသမ္မသနဝသေန သတတံ နိရန္တရံ သာတစ္စဘိယောဂဝသေန သတိ ဥပဋ္ဌိတာ သိယာ။

အယံ ကိရာယသ္မာ ပဌမံ ကာယဂတာသတိကမ္မဋ္ဌာနဝသေန ဈာနံ နိဗ္ဗတ္တေတွာ တံ ဟဒယင်္ဂမံ ကတွာ ကာယာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာနမုခေန ဝိပဿနံ ပဋ္ဌပေတွာ အရဟတ္တံ ပတ္တော။ သော အပရဘာဂေပိ ယေဘုယ္យေန တမေဝ ဈာနံ သမာပဇ္ဇိတွာ ဝုဋ္ဌာယ တထေဝ စ ဝိပဿိတွာ ဖလသမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇတိ။ သွာယံ ယေန ဝိဓိနာ အရဟတ္တံ ပတ္တော, တံ ဝိဓိံ ဒဿေန္တော သတ္ထာ “ယဿ သိယာ သဗ္ဗဒါ သတိ, သတတံ ကာယဂတာ ဥပဋ္ဌိတာ”တိ ဝတွာ တဿာ ဥပဋ္ဌာနာကာရံ ဝိဘာဝေတုံ **“နော စဿ နော စ မေ သိယာ, န ဘဝိဿတိ န စ မေ ဘဝိဿတီ”** တိ အာဟ။

တဿတ္ထော ဒွိဓာ ဝေဒိတဗ္ဗော သမ္မသနတော ပုဗ္ဗဘာဂဝသေန သမ္မသနကာလဝသေန စာတိ။ တေသု ပုဗ္ဗဘာဂဝသေန တာဝ **နော စဿ နော စ မေ သိယာ** တိ အတီတကာလေ မမ ကိလေသကမ္မံ နော စဿ န ဘဝေယျ စေ, ဣမသ္မိံ ပစ္စုပ္ပန္နကာလေ အယံ အတ္တဘာဝေါ နော စ မေ သိယာ န မေ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ။ ယသ္မာ ပန မေ အတီတေ ကမ္မကိလေသာ အဟေသုံ, တသ္မာ တံနိမိတ္တော ဧတရဟိ အယံ မေ အတ္တဘာဝေါ ပဝတ္တတိ။ **န ဘဝိဿတိ န စ မေ ဘဝိဿတီ**တိ ဣမသ္မိံ အတ္တဘာဝေ ပဋိပက္ခာဓိဂမေန ကိလေသကမ္မံ န ဘဝိဿတိ န ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ မေ, အာယတိံ ဝိပါကဝဋ္ဋံ န စ မေ ဘဝိဿတိ န မေ ပဝတ္တိဿတီတိ။ ဧဝံ ကာလတ္တယေ ကမ္မကိလေသဟေတုကံ ဣဒံ မယှံ အတ္တဘာဝသင်္ခါတံ ခန္ဓပဉ္စကံ , န ဣဿရာဒိဟေတုကံ, ယထာ စ မယှံ, ဧဝံ သဗ္ဗသတ္တာနန္တိ သပ္ပစ္စယနာမရူပဒဿနံ ပကာသိတံ ဟောတိ။

သမ္မသနကာလဝသေန ပန **နော စဿ နော စ မေ သိယာ** တိ ယသ္မာ ဣဒံ ခန္ဓပဉ္စကံ ဟုတွာ အဘာဝဋ္ဌေန အနိစ္စံ, အဘိဏှပဋိပီဠနဋ္ဌေန ဒုက္ခံ, အဝသဝတ္တနဋ္ဌေန အနတ္တာ, ဧဝံ ယဒိ အယံ အတ္တာ နာမ နာပိ ခန္ဓပဉ္စကဝိနိမုတ္တော ကောစိ နော စဿ နော စ သိယာ န ဘဝေယျ, ဧဝံ, ဘန္တေ, နော စ မေ သိယာ မမ သန္တကံ နာမ ကိဉ္စိ န ဘဝေယျ။ **န ဘဝိဿတီ** တိ အတ္တနိ အတ္တနိယေ ဘဝိတဗ္ဗံ ယထာ စိဒံ နာမရူပံ ဧတရဟိ စ အတီတေ စ အတ္တတ္တနိယံ သုညံ, ဧဝံ န ဘဝိဿတိ န မေ ဘဝိဿတိ, အနာဂတေပိ ခန္ဓဝိနိမုတ္တော အတ္တာ နာမ န ကောစိ န မေ ဘဝိဿတိ န ပဝတ္တိဿတိ, တတော ဧဝ ကိဉ္စိ ပလိဗောဓဋ္ဌာနိယံ န မေ ဘဝိဿတိ အာယတိမ္ပိ အတ္တနိယံ နာမ န မေ ကိဉ္စိ ဘဝိဿတီတိ။ ဣမိနာ တီသု ကာလေသု “အဟ”န္တိ ဂဟေတဗ္ဗဿ အဘာဝတော “မမ”န္တိ ဂဟေတဗ္ဗဿ စ အဘာဝံ ဒဿေတိ။ တေန စတုက္ကောဋိကာ သုညတာ ပကာသိတာ ဟောတိ။

အနုပုဗ္ဗဝိဟာရိ တတ္ထ သော တိ ဧဝံ တီသုပိ ကာလေသု အတ္တတ္တနိယံ သုညတံ တတ္ထ သင်္ခါရဂတေ အနုပဿန္တော အနုက္ကမေန ဥဒယဗ္ဗယဉာဏာဒိဝိပဿနာဉာဏေသု ဥပ္ပဇ္ဇမာနေသု အနုပုဗ္ဗဝိပဿနာဝိဟာရဝသေန အနုပုဗ္ဗဝိဟာရီ သမာနော။ **ကာလေနေဝ တရေ ဝိသတ္တိက**န္တိ သော ဧဝံ ဝိပဿနံ မတ္ထကံ ပာပေတွာ ဌိတော ယောကာဝစ

ရော ဣန္ဒြိယာနံ ပရိပါကဂတကာလေန ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိယာ ဝိပဿနာယ မဂ္ဂေန ဃဋိတကာလေန အရိယမဂ္ဂဿ ဥပ္ပ
တ္တိကာလေန သကလဿ ဘဝတ္တယဿ သံတနနတော ဝိသတ္တိကာသင်္ခါတံ တဏှံ တရေယျ, ဝိတရိတွာ တ
ဿာ ပရတီရေ တိဋ္ဌေယျာတိ အဓိပ္ပာယော။

ဣတိ ဘဂဝါ အညာပဒေသေန အာယသ္မတော မဟာကစ္စာနဿ အရဟတ္တုပ္ပတ္တိဒီပနံ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ။

အဋ္ဌမသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၉. ဥဒပါနသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၆၉. နဝမေ **မလ္လေသူ** တိ မလ္လာ နာမ ဇာနပဒိနော ရာဇကုမာရာ, တေသံ နိဝါသော ဧကောပိ ဇနပဒော ရုဠှီဝသေန
“မလ္လာ”တိ ဝုစ္စတိ, တေသု မလ္လေသု, ယံ လောကေ “မလ္လော”တိ ဝုစ္စတိ။ ကေစိ ပန “မာလေသူ”တိ ပဌန္တိ။ **စာရိ
ယံ စရမာနော**တိ အတုရိတစာရိကာဝသေန မဟာမဏ္ဍလဇနပဒစာရိကံ စရမာနော။ **မဟတာ ဘိက္ခုသင်္ဃေနာ** တိ အပရိစ္
ဆေဒဂဏေန မဟန္တေန သမဏဂဏေန။ တဒါ ဟိ ဘဂဝတော မဟာဘိက္ခုပရိဝါရော အဟောသိ။ **ထူဏံ နာမ မလ္လာနံ ဗြာ
ဟ္မဏဂါမော**တိ ပုရတ္ထိမဒက္ခိဏာယ ဒိသာယ မဇ္ဈိမဒေသဿ အဝဓိဋ္ဌာနေ မလ္လဒေသေ ထူဏနာမကော ဗြာဟ္မ
ဏဗဟုလတာယ ဗြာဟ္မဏဂါမော။ **တဒဝသရီ**တိ တံ အဝသရိ, ထူဏဂါမမဂ္ဂံ ပါပုဏီတိ အတ္ထော။ **အဿောသု**န္တိ
သုဏိံသု, သောတဒွါရသမ္ပတ္တဝစနနိဃောသာနုသာရေန ဇာနိံသူတိ အတ္ထော။ **ခေါ**တိ ပဒပူရဏေ, အဝဓာရဏတ္ထေ
ဝါ နိပါတော။ တတ္ထ အဝဓာရဏတ္ထေန အဿောသုံယေဝ, န တေသံ သဝနန္တရာယော အဟောသီတိ ဝုတ္တံ
ဟောတိ။ ပဒပူရဏေန ပဒဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌတာမတ္တမေဝ။ **ထူဏေယျကာ** တိ ထူဏဂါမဝါသိနော။ **ဗြာဟ္မဏဂဟပတိ
ကာ**တိ ဗြဟ္မံ အဏန္တီတိ ဗြာဟ္မဏာ, မန္တေ သဇ္ဈာယန္တီတိ အတ္ထော။ ဣဒမေဝ ဟိ ဇာတိဗြာဟ္မဏာနံ
နိဗ္ဗစနံ, အရိယာ ပန ဗာဟိတပါပတ္တာ “ဗြာဟ္မဏာ”တိ ဝုစ္စန္တိ။ **ဂဟပတိကာ**တိ ခတ္တိယဗြာဟ္မဏေ ဝဇ္ဇေတွာ
ယေ ကေစိ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသန္တာ ဝုစ္စန္တိ, ဝိသေသတော ဝေဿာ။ ဗြာဟ္မဏာ စ ဂဟပတိကာ စ ဗြာဟ္မဏဂဟပတိ
ကာ။

ဣဒါနိ ယမတ္ထံ တေ အဿောသုံ, တံ ဒဿေတုံ **“သမဏော ခလု, ဘော, ဂေါတမော”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ
သမိတပါပတ္တာ “သမဏော”တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝုတ္တဉှေတံ – “သမိတာဿ ဟောန္တိ ပါပကာ အကုသလာ ဓမ္
မာ”တိအာဒိ (မ. နိ. ၁.၄၃၄)။ ဘဂဝါ စ အနုတ္တရေန အရိယမဂ္ဂေန သမိတပါပေါ။ တေနဿ ယထာဘုစ္စဂု
ဏာဓိဂတမေတံ နာမံ, ယဒိဒံ သမဏောတိ။ **ခလူ**တိ အနုဿဝတ္ထေ နိပါတော။ **ဘော**တိ ဗြာဟ္မဏဇာတိကာနံ ဇာတိသမု
ဒါဂတံ အာလပနမတ္တံ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ “ဘောဝါဒီ နာမ သော ဟောတိ, သစေ ဟောတိ သကိဉ္စနော”တိ (ဓ. ပ. ၃၉၆)။
ဂေါတမောတိ ဂေါတ္တဝသေန ဘဂဝန္တံ ပရိကိတ္တေန္တိ။ တသ္မာ “သမဏော ခလု, ဘော, ဂေါတမော”တိ သမဏော
ကိရ, ဘော, ဂေါတမဂေါတ္တောတိ အယမေတ္ထ အတ္ထော။ **သက္ယပုတ္တော** တိ ဣဒံ ပန ဘဂဝတော ဥစ္စာကုလပရိဒီပ
နံ။ **သက္ယကုလာ ပဗ္ဗဇိတော** တိ သဒ္ဓာပဗ္ဗဇိတဘာဝပရိဒီပနံ။ ကေနစိ ပါရိဇုညေန အနဘိဘူတော အပရိက္ခီဏံယေဝ
တံ ကုလံ ပဟာယ နေက္ခမ္မာဓိဂမသဒ္ဓာယ ပဗ္ဗဇိတောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဥဒပါနံ တိဏဿ စ ဘုသဿ စ ယာဝ မု
ခတော ပူရေသု**န္တိ ပါနီယကူပံ တိဏေန စ ဘုသေန စ မုခပ္ပမာဏေန ထကေသုံ, တိဏာဒီနိ ပက္ခိပိတွာ ကူပံ ပိဒဟိံသူတိ
အတ္ထော။

တဿ ကိရ ဂါမဿ ဗဟိ ဘဂဝတော အာဂမနမဂ္ဂေ ဗြာဟ္မဏာနံ ပရိဘောဂဘူတော ဧကော ဥဒပါနော
အဟောသိ။ တံ ဌပေတွာ တတ္ထ သဗ္ဗာနိ ကူပတဠာကာဒီနိ ဥဒကဋ္ဌာနာနိ တဒါ ဝိသုက္ခာနိ နိရုဒကာနိ အဟေသုံ။ အထ
ထူဏေယျကာ ရတနတ္တယေ အပ္ပသန္နာ မစ္ဆေရပကတာ ဘဂဝတော အာဂမနံ သုတွာ “သစေ သမဏော ဂေါတ
မော သသာဝကော ဣမံ ဂါမံ ပဝိသိတွာ ဒွီဟတီဟံ ဝသေယျ, သဗ္ဗံ ဣမံ ဇနံ အတ္တနော ဝစနေ ဌပေယျ, တတော ဗြ
ာဟ္မဏဓမ္မော ပတိဋ္ဌံ န လဘေယျာ”တိ တတ္ထ ဘဂဝတော အဝါသာယ ပရိသက္ကန္တာ “ဣမသ္မိံ ဂါမေ အည
တ္ထ ဥဒကံ နတ္ထိ, အမုံ ဥဒပါနံ အပရိဘောဂံ ကရိဿာမ, ဧဝံ သမဏော ဂေါတမော သသာဝကော ဣမံ ဂါမံ န ပဝိသိဿ
တီ”တိ သမ္မန္တယိတွာ သဗ္ဗေ ဂါမဝါသိနော သတ္တာဟဿ ဥဒကံ ဂဟေတွာ စာဋိအာဒီနိ ပူရေတွာ ဥဒပါနံ တိ

ဏေန စ ဘုသေန စ ပိဒဟိံသု။ တေန ဝုတ္တံ – **“ဥဒပါနံ တိဏဿ စ ဘုသဿ စ ယာဝ မုခတော ပူရေသုံ, ‘မာ တေ မုဏ္ဍကာ သမဏကာ ပါနီယံ အပံသူ’”**တိ။

တတ္ထ **မုဏ္ဍကာ သမဏကာ**တိ မုဏ္ဍေ “မုဏ္ဍာ”တိ သမဏေ “သမဏာ”တိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋေယျ, တေ ပန ခုံသနာဓိပ္ပါယေန ဟီဠေန္တာ ဧဝမာဟံသု။ **မာ**တိ ပဋိသေဓေ, မာ အပံသု မာ ပိဝိံသူတိ အတ္ထော။ **မဂ္ဂ ဩက္ကမ္မာ**တိ မဂ္ဂတော အပသက္ကိတွာ။ **တေမှာ**တိ ယော ဥဒပါနော တေဟိ တထာ ကတော, တမေဝ နိဒ္ဒိသန္တော အာဟ။ ကိံ ပန ဘဂဝါ တေသံ ဗြာဟ္မဏာနံ ဝိပ္ပကာရံ အနာဝဇ္ဇိတွာ ဧဝမာဟ – “တေမှာ ဥဒပါနာ ပါနီယံ အာဟရာ”တိ, ဥဒါဟု အာဝဇ္ဇိတွာ ဇာနန္တောတိ? ဇာနန္တော ဧဝ ဘဂဝါ အတ္တနော ဗုဒ္ဓါနုဘာဝံ ပကာသေတွာ တေ ဒမေတွာ နိဗ္ဗိသေဝနေ ကာတုံ ဧဝမာဟ, န ပါနီယံ ပါတုကာမော။ တေနေဝေတ္ထ မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ္တေ ဝိယ “ပိပါသိတောသ္မိ”တိ (ဒီ. နိ. ၂.၁၉၁) န ဝုတ္တံ။ ဓမ္မဘဏ္ဍာဂါရိကော ပန သတ္ထု အဇ္ဈာသယံ အဇာနန္တော ထူဏေယျကေဟိ ကတံ ဝိပ္ပကာရံ အာစိက္ခန္တော **“ဣဒါနိ သော, ဘန္တေ”** တိအာဒိမာဟ။

တတ္ထ **ဣဒါနီ**တိ အဓုနာ, အမှာကံ အာဂမနဝေလာယမေဝါတိ အတ္ထော။ **ဧသော, ဘန္တေ, ဥဒပါနော** တိ ပဌန္တိ။ ထေရော ဒွိက္ခတ္တုံ ပဋိက္ခိပိတွာ တတိယဝါရေ “န ခော တထာဂတာ တိက္ခတ္တုံ ပစ္စနီကာ ကာတဗ္ဗာ, ကာရဏံ ဒိဋ္ဌံ ဘဝိဿတိ ဒီဃဒဿိနာ”တိ မဟာရာဇဒတ္တိယံ ဘဂဝတော ပတ္တံ ဂဟေတွာ ဥဒပါနံ အဂမာသိ။ ဂစ္ဆန္တေ ထေရေ ဥဒပါနေ ဥဒကံ ပရိပုဏ္ဏံ ဟုတွာ ဥတ္တရိတွာ သမန္တတော သန္ဒတိ, သဗ္ဗံ တိဏံ ဘုသဉ္စ ဥပ္လဝိတွာ သယမေဝ အပဂစ္ဆိ။ တေန စ သန္ဒမာနေန သလိလေန ဥပရူပရိ ဝဍ္ဎန္တေန တသ္မိံ ဂါမေ သဗ္ဗေဝ ပေါက္ခရဏိအာဒယော ဇလာသယာ ဝိသုက္ခာ ပရိပူရိံသု, တထာ ပရိခါကုသုဗ္ဘနိန္နာဒီနိ စ။ သဗ္ဗော ဂါမပ္ပဒေသော မဟောဃေန အဇ္ဈောတ္ထဋော မဟာဝဿကာလေ ဝိယ အဟောသိ။ ကုမုဒုပ္ပလပဒုမပုဏ္ဍရီကာဒီနိ ဇလဇပုပ္ဖာနိ တတ္ထ တတ္ထ ဥဋ္ဌဟိတွာ ဝိကသမာနာနိ ဥဒကံ သဉ္ဆာဒိံသု။ သရေသု ဟံသကောဉ္စစက္ကဝါကကာရဏ္ဍဝဗကာဒယော ဥဒကသကုဏိကာ ဝဿမာနာ တတ္ထ တတ္ထ ဝိစရိံသု။ ထူဏေယျကာ တံ မဟောဃံ တထာ ဥတ္တရန္တံ သမန္တတော ဝီစိတရင်္ဂသမာကုလံ ပရိယန္တတော သမုဿဟမာနံ ရုစိရံ ဖေဏဗုဗ္ဗုဠကံ ဒိသွာ အစ္ဆရိယဗ္ဘုတစိတ္တဇာတာ ဧဝံ သမ္မန္တေသုံ “မယံ သမဏဿ ဂေါတမဿ ဥဒကုပစ္ဆေဒံ ကာတုံ ဝါယမိမှာ, အယံ ပန မဟောဃော တဿ အာဂမနကာလတော ပဋ္ဌာယ ဧဝံ အဘိဝဍ္ဎတိ, နိဿံသယံ ခော အယံ တဿ ဣဒ္ဓါနုဘာဝေါ။ မဟိဒ္ဓိကော ဟိ သော မဟာနုဘာဝေါ။ ဌာနံ ခော ပနေတံ ဝိဇ္ဇတိ, ယထာ ယံ မဟောဃော ဥဋ္ဌဟိတွာ အမှာကံ ဂါမမ္ပိ ဩတ္ထရေယျ။ ဟန္ဒ မယံ သမဏံ ဂေါတမံ ဥပသင်္ကမိတွာ ပယိရုပါသိတွာ အစ္စယံ ဒေသေန္တာ ခမာပေယျာမာ”တိ။

တေ သဗ္ဗေဝ ဧကဇ္ဈာသယာ ဟုတွာ သင်္ဃသင်္ဃီ ဂဏီဘူတာ ဂါမတော နိက္ခမိတွာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိံသု။ ဥပသင်္ကမိတွာ အပ္ပေကစ္စေ ဘဂဝတော ပါဒေ သိရသာ ဝန္ဒိံသု, အပ္ပေကစ္စေ အဉ္ဇလိံ ပဏာမေသုံ, အပ္ပေကစ္စေ ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိံသု, အပ္ပေကစ္စေ တုဏှီဘူတာ နိသီဒိံသု, အပ္ပေကစ္စေ နာမဂေါတ္တံ သာဝေသုံ။ ဧဝံ ပန ကတွာ သဗ္ဗေဝ ဧကမန္တံ နိသီဒိတွာ “ဣဓ မယံ, ဘော ဂေါတမ, ဘောတော စေဝ ဂေါတမဿ ဂေါတမသာဝကာနဉ္စ ဥဒကပ္ပဋိသေဓံ ကာရယိမှာ, အမုကသ္မိံ ဥဒပါနေ တိဏဉ္စ ဘုသဉ္စ ပက္ခိပိမှာ။ သော ပန ဥဒပါနော အစေတနောပိ သမာနော သစေတနော ဝိယ ဘောတော ဂုဏံ ဇာနန္တော ဝိယ သယမေဝ သဗ္ဗံ တိဏံ ဘုသံ အပနေတွာ သုဝိသုဒ္ဓေါ ဇာတော, သဗ္ဗောပိ စေတ္ထ နိန္နပ္ပဒေသော မဟတာ ဥဒကောဃေန ပရိပုဏ္ဏော ရမဏီယော ဇာတော, ဥဒကူပဇီဝိနော သတ္တာ ပရိတုဋ္ဌာ။ မယံ ပန မနုဿာပိ သမာနာ ဘောတော ဂုဏေ န ဇာနိမှာ, ယေ မယံ ဧဝံ အကရိမှာ, သာဓု နော ဘဝံ ဂေါတမော တထာ ကရောတု, ယထာယံ မဟောဃော ဣမံ ဂါမံ န ဩတ္ထရေယျ, အစ္စယော နော အစ္စဂမာ ယထာဗာလံ, တံ နော ဘဝံ ဂေါတမော အစ္စယံ ပဋိဂ္ဂဏှာတု အနုကမ္ပံ ဥပါဒါယာ”တိ အစ္စယံ ဒေသေသုံ။ ဘဂဝါပိ “တဂ္ဃ တုမှေ အစ္စယော အစ္စဂမာ ယထာဗာလံ, တံ ဝေါ မယံ ပဋိဂ္ဂဏှာမ အာယတိံ သံဝရာယာ”တိ တေသံ အစ္စယံ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ ပသန္နစိတ္တတံ ဉတွာ ဥတ္တရိ အဇ္ဈာသယာနုရူပံ ဓမ္မံ ဒေသေသိ။ တေ ဘဂဝတော ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ ပသန္နစိတ္တာ သရဏာဒီသု ပတိဋ္ဌိတာ ဘဂဝန္တံ ဝန္ဒိတွာ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ ပက္ကမိံသု။ တေသံ ပန အာဂမနတော ပုရေတရံယေဝ အာယသ္မာ အာနန္ဒော တံ ပါဋိဟာရိယံ ဒိသွာ အစ္ဆရိယဗ္ဘုတစိတ္တဇာတော ပတ္တေန ပါနီယံ အာဒါယ ဘဂဝတော ဥပနာမေတွာ တံ ပဝတ္တိံ အာရောစေသိ။ တေန ဝုတ္တံ – **“ဧဝံ, ဘန္တေတိ ခော အာယသ္မာ အာနန္ဒော”**တိအာဒိ။

တတ္ထ **မုခတော ဩဝမိတ္ဝာတ**တိ သဗ္ဗံ တံ တိဏာဒိံ မုခေန ဆဍ္ဍေတ္ဝာ။ **ဝိသ္သဋ္ဌေဒ္ဓော မဇ္ဇေ** တိ ပုဗ္ဗေ ဒီဃရတ္တ ဇုကေန ဥဒပာနေန ဥဿိဥ္စိတ္ဝာ ဂဟေတဗ္ဗဥဒကောဃော ဘဂဝတော ပတ္တံ ဂဟေတွာ ထေရဿ ဂတကာလေ မု ခေန ဝိဿဋ္ဌေဒ္ဓော ဝိယ သမတိတ္တိကော ကာကပေယျော ဟုတွာ အဋ္ဌာသိ။ ဣဒ္ဓိ ထေရဿ ဂတကာလေ ဥဒ ကပ္ပဝတ္တိံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ တတော ပဂံ ပန ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေန တသ္မိံ ကမေ သကလံ နိန္နဋ္ဌာနံ ဥဒကေန ပရိပုဏ္ ဏံ အဟောသီတိ။ အယံ ပနိဒ္ဓိ န ဗုဒ္ဓါနံ အဓိဋ္ဌာနေန, နာပိ ဒေဝတာနုဘာဝေန, အထ ခေါ ဘဂဝတော ပုညာနုဘာဝေန ပရိတ္တ တဒေသနတ္ထံ ရာဇဂဟတော ဝေသာလိဂမနေ ဝိယ။ ကေစိ ပန ''ထူပဏော္ဃဃကာနံ ဘဂဝတိ ပသာဒဇနနတ္ထံ တေသံ အ တ္ထကာမာဟိ ဒေဝတာဟိ ကတ''န္တိ။ အပရေ ''ဥဒပာနဿ ဟေဋ္ဌာ ဝသနကနာဂရာဇာ ဝေမကာသီ''တိ။ သဗ္ဗံ တံ အကာရဏံ, ယထာ ဘဂဝတော ပုညာနုဘာဝေနယေဝ တထာ ဥဒကုပ္ပတ္တိယာ ပရိဒီပိတတ္တာ။

တေမတ္ထံ ဝိဒိတ္ဝာ တိ တေံ အဓိဋ္ဌာနေန ဝိနာ အတ္တနာ ဣစ္ဆိတနိပ္ဖတ္တိသင်္ခါတံ အတ္ထံ သဗ္ဗာကာရတော ဝိ ဒိတ္ဝာ တဒတ္ထဒီပနံ **ဣမံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ**။

တတ္ထ **ကိံ ကယိရာ ဥဒပာနေန, အာပ စေ သဗ္ဗဒာ သိယု** န္တိ ယဿ သဗ္ဗကာလံ သဗ္ဗတ္ထ စ အာပ စေ ယဒိ သိယုံ ယဒိ ဥပလဗ္ဘေယျုံ ယဒိ အာကင်္ခမတ္တပဋိဗဒ္ဓါ, တေသံ လာဘော, တေန ဥဒပာနေန ကိံ ကယိရာ ကိံ ကရေယျ ယ, ကိံ ပယောဇနန္တိ အတ္ထော။ **တဏှာယ မူလတော ဆေတွာ, ကိဿ ပရိယေသနံ စရေ** တိ ယာယ တဏှာယ ဝိ နိဗဒ္ဓါ သတ္တာ အကတပုညာ ဟုတွာ ဣစ္ဆိတာလာဘဒုက္ခေန ဝိဟညန္တိ, တဿာ တဏှာယ မူလံ, မူလေ တ ဆိ န္ဒိတွာ ဌိတော မာဒိသော သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓေါ ကိဿ ကေန ကာရဏေန ဟာနီယပရိယေသနံ, အညံ တ ပစ္စယပရိယေသနံ စရေ ယျ။ ''မူလတော ဆေတွာ''တိပိ ပဌန္တိ, တဏှာယ မူလံ မူလေယေဝ တ ဆေဒကောတိ အတ္ထော။ အထ တ **မူလ တော ဆေတွာ**တိ မူလတော ပဋ္ဌာယ တဏှာယ ဆေဒကော။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယော ဗောဓိယာ မူလဘူတမဟာ ပဏိဓာနတော ပဋ္ဌာယ အပရိမိတံ သကလံ ပုညသမ္ဘာရံ အတ္တနော အစိန္တေတွာ လောကဟိတတ္ထမေဝ ပရိဏာမနဝသေ န ပရိပူရေန္တော မူလတော ပဘုတိ တဏှာယ ဆေတ္တာ, သော တဏှာဟေတုကဿ ဣစ္ဆိတာလာဘဿ အ ဘာဝတော ကိဿ ကေန ကာရဏေန ဥဒကပရိယေသနံ စရေယျ, ဣမေ ပန ထူပဏော္ဃဃကာ အန္ဓဗာလာ ဣမံ ကာရဏံ အဇာနန္တာ ဝေမကံသူတိ။

နဝမသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၀. ဥတေနသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၇၀. ဒသမေ **ရညော ဥတေနဿာ** တိ ဥတေနဿ နာမ ရညော, ယော ''ဝဇ္ဇိရာဇာ''တိပိ ဝုစ္စတိ။ **ဥယျာနဂတဿ သာ**တိ ဥယျာနကီဠနတ္ထံ ဥယျာနံ ဂတဿ ။ အနာဒရေ ဟိ ဣဒံ သာမိဝစနံ, ''အန္တေပုရ''န္တိ ပန ပဒံ အပေက္ခိတွာ တ သမ္ဗန္ဓေပေတံ သာမိဝစနံ ဟောတိ။ **ကာလင်္ကတာနီ** တိ အဂ္ဂိဒဍ္ဍာနိ ဟုတွာ မတာနိ ဟောန္တိ။ **သာမာဝတီပမုခာ နီ**တိ ဧတ္ထ ကာ ပနာယံ သာမာဝတီ, ကထဥ္စ ဒဍ္ဎာတိ? ဝုစ္စတေ, ဘဒ္ဒဝတိယံ သေဋ္ဌိနော ဓီတာ ဃောသကသေဋ္ဌိနာ ဓီ တုဋ္ဌာနေ ဌပိတာ ပဥ္စသတကုတ္တိပရိဝါရာ ရညော ဥတေနဿ အဂ္ဂမဟေသီ မေတ္တာဝိဟာရဗဟုလာ အရိယသာဝိကာ သာမာဝတီ နာမ။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ, ဝိတ္ထာရတော ပန အာဒိတော ပဋ္ဌာယ သာမာဝတိယာ ဥပ္ပတ္တိကထာ ဓမ္မပဒ ဝတ္ထုမှိ (ဓ. ပ. အဋ္ဌ. ၁.၂၀ သာမာဝတီဝတ္ထု) ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗာ။ မာဂဏ္ဍိယဿ နာမ ဗြာဟ္မဏဿ ဓီ တာ အတ္တနော မာတာပိတူနံ –

> ''ဒိသွာန တဏှံ အရတိံ ရဂဥ္စ၊
> နာဟောသိ ဆန္ဒော အပိ မေထုနသ္မိံ။
> ကိမေဝိဒံ မုတ္တကရီသပုဏ္ဏံ၊
> ပါဒာပိ နံ သမ္ဖုသိတုံ န ဣစ္ဆေ''တိ။ (သု. နိ. ၈၄၁) –

ဘဂဝတာ ဒေသိတံ ဣမံ ကထံ သုတွာ သတ္ထရိ ဗဒ္ဓါဃာတာ မာဂဏ္ဍိယာ အပရဘာဂေ ရညာ ဥတေနေန မဟေသိ ဋ္ဌာနေ ဌပိတာ ဘဂဝတော ကောသမ္ဗိံ ဥပဂတဘာဝံ, သာမာဝတီပမုခာနဉ္စ ပဥ္စန္နံ ဣတ္ထိသတာနံ ဥပာသိကာဘာဝံ ဥ တွာ ''အာဂတော နာမ သမဏော ဂေါတမော ဣမံ နဂရံ, အနိဿ ကတ္တဗ္ဗံ ဇာနိဿာမိ, ဣမာပိ တဿ ဥပဋ္ဌာယိ

ကာ, ဣမာသမ္ပိ သာမာဝတီပမုခာနဥ္စ ကတ္တဗ္ဗံ ဇာနိဿာမီ''တိ အနေကပရိယာယေဟိ တထာဂတဿ တာသဥ္စ အနုတ္ထံ ကာတုံ တယမိတ္တတပိ အသက္ကောန္တီ ပုနေကဒိဝသံ ရညာ သဒ္ဓိံ ဥယျာနကီဠံ ဂစ္ဆန္တီ စူဠပိတု သာသနံ ပဟိဏိ ''သာမာဝတိယာ ဟသာဒံ ဂန္တွာ ဒုဿကောဋ္ဌာကရတေလကောဋ္ဌာကရာနိ ဝိဝရာပေတွာ ဒုဿာနိ တေလစာဋိ သု တေမေတွာ ထမ္ဘေ ဝေဌေတွာ တာ သဗ္ဗာ ဧကတော ကတွာ ဒွာရံ ပိဒဟိတွာ ဗဟိ ယန္တံ ဒတွာ ဒဏ္ဍဒီပိကာဟိ ဂေဟေ အဂ္ဂိံ ဒဒမာနော ဩတရိတွာ ဂစ္ဆတူ''တိ။

တံ သုတွာ သော ဟသာဒံ အဘိရုယှ ကောဋ္ဌာကရာနိ ဝိဝရိတွာ ဝတ္ထာနိ တေလစာဋိသု တေမေတွာ ထမ္ဘေ ဝေဌေတုံ အာရဘိ။ အထ နံ သာမာဝတီပမုခာ ဣတ္ထိယော ''ကိံ ဧတံ စူဠပိတာ''တိ ဝဒန္တိယော ဥပသင်္ကမိံသု။ ''အမ္မာ, ရာဇာ ဒဠှိကမ္မတ္ထာယ ဣမေ ထမ္ဘေ တေလပိလောတိကာဟိ ဗန္ဓာပေတိ , ရာဇဂေဟေ နာမ သုယုတ္တဒုယုတ္တံ ဒုဇ္ဇာနံ, မာ မေ သန္တိကေ ဟောထာ''တိ ဝတွာ တာ အာဂတာ ဂဗ္ဘေသု ပဝေသေတွာ ဒွာရာနိ ပိဒဟိတွာ ဗဟိ ယန္တကံ ဒတွာ အာဒိတော ပဋ္ဌာယ အဂ္ဂိံ ဒေန္တော ဩတရိ။ သာမာဝတီ တာသံ ဩဝာဒံ အဒာသိ, ''အမ္မာ, အနမတဂ္ဂေ သံသာရေ ဝိစရန္တီနံ ဧဝမေဝ အဂ္ဂိနာ ဈာမတ္တဘာဝါနံ ဗုဒ္ဓဉာဏေနပိ ပရိစ္ဆေဒော န သုကရော, အပ္ပမတ္တာ ဟောထာ''တိ။ တာ သတ္ထု သန္တိကေ ဓမ္မံ သုတွာ အဓိဂတဖလာယ ဝိညာတသာသနာယ ခုဇ္ဇုတ္တရာယ အရိယသာဝိကာယ သေက္ခပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တာယ သတ္ထာရာ ဒေသိတနိယာမေနေဝ ဓမ္မံ ဒေသေန္တိယာ သန္တိကေ သောတာပတ္တိဖလဿ အဓိဂတာ အန္တရန္တရာ ကမ္မဋ္ဌာနမနသိကာရေန ယုတ္တပ္ပယုတ္တာ ဂေဟေ ဈာယန္တေ ဝေဒနာပရိဂ္ဂဟကမ္မဋ္ဌာနံ မနသိ ကရောန္တိယော ကာစိ ဒုတိယဖလံ, ကာစိ တတိယဖလံ ဟပုဏိတွာ ကာလမကံသု။ အထ ဘိက္ခူ ကောသမ္ဗိယံ ပိဏ္ဍာယ စရန္တာ တံ ပဝတ္တိံ ဉတွာ ပစ္ဆာဘတ္တံ ဘဂဝတော အာရောစေတွာ တာသံ အဘိသမ္ပရာယံ ပုစ္ဆိံသု။ ဘဂဝ စ တာသံ အရိယဖလာဓိဂမံ ဘိက္ခူနံ အဘာသိ။ တေန ဝုတ္တံ – **''တေန ခော ပန သမယေန ရညော ဥတေနဿ။ပေ.။ အနိပ္ဖလာ ကာလင်္ကတာ''**တိ။

တတ္ထ **အနိပ္ဖလာ** တိ န နိပ္ဖလာ, သမ္ပတ္တသာမညဖလာ ဧဝ ကာလင်္ကတာ။ တာ ပန ဖလာနိ ပဋိလဘန္တိယော သာမာဝတိယာ –

''အာရမ္ဘထ နိက္ကမထ၊ ယုဉ္ဇထ ဗုဒ္ဓသာသနေ။
ဓုနာထ မစ္စုနော သေနံ၊ နဠာဂါရံဝ ကုဉ္ဇရော။

''ယော ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ၊ အပ္ပမတ္တော ဝိဟဿတိ။
ပဟာယ ဇာတိသံသာရံ၊ ဒုက္ခဿန္တံ ကရိဿတီ''တိ။ (သံ. နိ. ၁.၁၈၅; နေတ္တိ. ၂၉) –

ကထာဟိ ဩဝဒိယမာနာ ဝေဒနာပရိဂ္ဂဟကမ္မဋ္ဌာနံ မနသိ ကရောန္တိယော ဝိပဿိတွာ ဒုတိယတတိယဖလာနိ ပဋိလဘိံသု။ ခုဇ္ဇုတ္တရာ ပန အာယုသေသဿ အတ္ထိတာယ, ပုဗ္ဗေ တာဒိသဿ ကမ္မဿ အကတတ္တာ စ တတော ဟသာဒတော ဗဟိ အဟောသိ။ ''ဒသယောဇနန္တရေ ပက္ကာမီ''တိ စ ဝဒန္တိ။ အထ ဘိက္ခူ ဓမ္မသဘာယံ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ, ''အာဝုသော, အနနုစ္ဆဝိကံ ဝတ အရိယသာဝိကာနံ ဧဝရူပံ မရဏ''န္တိ။ သတ္ထာ အာဂန္တွာ ''ကာယ နုတ္ထ, ဘိက္ခဝေ, ဧတရဟိ ကထာယ သန္နိသိန္နာ''တိ ပုစ္ဆိတွာ ''ဣမာယ နာမာ''တိ ဝုတ္တေ , ''ဘိက္ခဝေ, ယဒိပိ တာသံ ဣမသ္မိံ အတ္တဘာဝေ အယုတ္တံ, ပုဗ္ဗေ ကတကမ္မဿ ပန ယုတ္တမေဝ တာဟိ လဒ္ဓ''န္တိ ဝတွာ တေဟိ ယာစိတော အတီတံ အာဟရိ။

အတီတေ ဗာရာဏသိယံ ဗြဟ္မဒတ္တေ ရဇ္ဇံ ကာရေန္တေ အဋ္ဌ ပစ္စေကဗုဒ္ဓာ ရညော နိဝေသနေ နိဗဒ္ဓံ ဘုဉ္ဇန္တိ။ ပဉ္စသတာ ဣတ္ထိယော တေ ဥပဋ္ဌဟန္တိ။ တေသု သတ္တ ဇနာ ဟိမဝန္တံ ဂစ္ဆန္တိ, ဧကော နဒီတီရသမီပေ ဧကသ္မိံ တိဏဂဟနေ သမာပတ္တိယာ နိသီဒတိ။ အထေကဒိဝသံ ရာဇာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေသု ဂတေသု တာဟိ ဣတ္ထီဟိ သဒ္ဓိံ ဥဒက ကီဠံ ကီဠိတုကာမော တတ္ထ ဂတော။ တာ ဣတ္ထိယော ဒိဝသဘာဂံ ဥဒကေ ကီဠိတွာ သီတပီဠိတာ ဝိသိဗ္ဗိတုကာမာ တံ တိဏဂဟနံ ဥပရိ ဝိသုက္ခတိဏသဉ္စယံ ''တိဏရာသီ''တိ သညာယ ပရိတရေတွာ အဂ္ဂိံ ဒတွာ တိဏေသု ဈာယိတွာ ပတန္တေသု ပစ္စေကဗုဒ္ဓံ ဒိသွာ ''ရညော ပစ္စေကဗုဒ္ဓော ဈာယတိ, တံ ရာဇာ ဉတွာ အမှေ နာသေဿတိ, သုဒဍ့ံ နံ ကရိဿာမာ''တိ သဗ္ဗာ ဣတော စိတော စ အရုအာဒီနိ အာဟရိတွာ တဿ ဥပရိ ရာသိံ ကတွာ အာလိမ္ပေတွာ ''ဣ

အနိ စျာယိသ္သတိ’’တိ ပက္ကမိံသု။ တာ ပဌမံ အသဒ္ဓေ့တနိကာ ဟုတ္ဝာတ ကာအနိ ကမ္မုနာ ဗဇ္ဈိံသု။ ပစ္ဆေကဗုဒ္ဓံ ပန အန္ တောသမာပတ္တိယံ သစေ အရှုန် သကဋ္ဌသဟသ္သမ္ပိ အာဟရိတ္ဝာတ အာလိမ္ပေန္တာ ဥသုမာကာရမတ္တမ္ပိ ကဟေတုံ န သက္ကောန္တိ, တသ္မာ သော သတ္တမေ ဒိဝသေ ဥဋ္ဌာယ ယထာသုခံ အဂမာသိ။ တာ တသ္သ ကမ္မသ္သ ကတတ္တာ ဗဟူနိ ဝသ္သသဟသ္သာနိ ဗဟူနိ ဝသ္သသတသဟသ္သာနိ နိရယေ ပစ္စိတ္ဝာတ တသ္သေဝ ကမ္မသ္သ ဝိပာကာဝသေသေ န အတ္တဘာဝသတေ ကာမိနာဝ နိယာမေန ဂေဟေ စျာယမာနေ စျာယိံသု။ ကာဒံ တာသံ ပုဗ္ဗကမ္မံ။

ယသ္မာ ပန တေ ကာမသိမ္ပိ အတ္တဘာဝေ အရိယဖလာနိ သစ္ဆာကံသု, ရတနတ္တယံ ပယိရုပာသိံသု, တသ္မာ တတ္ထ အနာကမိနိယော သုဒ္ဓတသေသု ဥပပန္နာ, ကာတရာ ကာစိ တာဝတိံသေသု, ကာစိ ယာမေသု, ကာစိ တုသိတေသု, ကာစိ နိမ္မာနရတီသု, ကာစိ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တီသု ဥပပန္နာ။

ရာဇာပိ ခော ဥတေနော ‘‘သာမာဝတိယာ ဂေဟံ ကိရ စျာယတီ’’တိ သုတ္ဝာတ ဝေဂေန အာဂစ္ဆန္တောပိ တံ ပဒေသံ တာသု ဒမ္မာသုယေဝ သမ္ပာပုဏိ။ အာဂန္တ္ဝာ ပန ဂေဟံ နိဗ္ဗာပေတ္ဝာတ ဥပ္ပန္နဗလဝဒောမနသ္သော မာဂဏ္ဍိယာယ တထာ ကာရိတဘာဝံ ဥပာယေန ဥတ္ဝာတ အရိယသာဝိကာသု ကတာပရာဓကမ္မုနာ စောဒိယမာနော တသ္သာ ရာဇာဏာံ ကာ ရေသိ သဒ္ဓိံ ဉာတကေဟိ။ ဧဝံ သာ သပရိဇနာ သမိတ္တဗန္ဓတ အနယဗ္ယသနံ ဟပုဏိ။

တေမတ္တံ ဝိဒိတ္ဝာတတိ ဧတံ သာမာဝတီပမုခာနံ တာသံ ကာတ္ထီနံ အဂ္ဂိမ္ဟိ အနယဗ္ယသနာပတ္တိဟေတုံ, မာဂဏ္ဍိယာယ စ သမိတ္တဗန္ဓတယ ရာဇာဏာယ အနယဗ္ယသနာပတ္တိနိမိတ္တံ သဗ္ဗာကာရတော ဝိဒိတ္ဝာတ တဒတ္ထဒီပနံ **ကာမံ ဥအနံ ဥအနေသိ**။

တတ္ထ **မောဟသမ္ဗန္ဓနော လောကော, ဘဗ္ဗရူပောဝ ဒိဿတီ** တိ ယော ကာဓ သတ္တလောကော ဘဗ္ဗရူပောဝ ဟေတု သမ္ပန္နော ဝိယ ဟုတ္ဝာတ ဒိဿတိ, သောပိ မောဟသမ္ဗန္ဓနော မောဟေန ပလိဂုဏ္ဌိတော အတ္တဟိတာဟိတံ အဇာနန္တော ဟိတေ န ပဋိပဇ္ဇတိ, အဟိတံ ဒုက္ခာဝဟံ ဗဟုဥ္စ အပုညံ အာစိနာတိ။ ‘‘ဘဝရူပောဝ ဒိဿတီ’’တိပိ ပာဌော။ တဿတ္ထော – အယံ လောကော မောဟသမ္ဗန္ဓနော မောဟေန ပလိဂုဏ္ဌိတော, တတော ဧဝ ဘဝရူပောဝ သဿတသဘာဝေ ဝိယ ဿ အတ္တာ ဒိဿတိ, အဇရာမရော ဝိယ ဥပဋ္ဌာတိ, ယေန ဟာဏာတိပာတာဒီနိ အကတ္တဗ္ဗာနိ ကရောတိ။

ဥပဓိဗန္ဓနော ဗာလော, တမသာ ပရိဝါရိတော။ သဿတောရိဝ ခာယတီ တိ န ကေဝလဥ္စ မောဟသမ္ဗန္ဓနော ဧဝ, အပိစ ခော ဥပဓိဗန္ဓနောပိ အယံ အန္ဓဗာလလောကော အဝိဇ္ဇာတမသာ ပရိဝါရိတော။ ကာဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယေန ဉာဏေ န အဝိပရီတံ ကာမေ စ ခန္ဓေ စ ‘‘အနိစ္စာ ဒုက္ခာ ဝိပရိဏာမဓမ္မာ’’တိ ပသ္သေယ္ယ, တဿ အဘာဝတော ယသ္မာ ဗာ လော အန္ဓပုထုဇ္ဇနော အညာဏတမသာ သမန္တတော ပရိဝါရိတော နိဝုတော, တသ္မာ သော ကာမူပဓိ ကိလေသူပဓိ ခန္ဓူ ပဓီတိ ကာမေသံ ဥပဓီနံ ဝသေန စ ဥပဓိဗန္ဓနော, တတော ဧဝ စဿ သောပဓိဿ ပဿတော ဿတော ဝိယ နိစ္စ စော သဗ္ဗကာလဘာဝီ ဝိယ ခာယတိ။ ‘‘အသဿတိရိဝ ခာယတီ’’တိပိ ပာဌော။ တဿတ္ထော – အတ္တာ သဗ္ဗကာလံ ဝိ ဇ္ဇတိ ဥပလဗ္ဘတီတိ အညော အသဿတိ အနိစ္စောတိ လောကဿ သော ဥပဓိ မိစ္ဆာဘိနိဝေသဝသေန ဧဒေသော ဝိယ ခာယတိ, ဥပဋ္ဌဟာတီတိ အတ္တော။ **ရကာရော** ဟိ ပဒသန္ဓိကရော။ **ပဿတော နတ္ထိ ကိဉ္စန**န္တိ ယော ပန သဋ္ဌာ ရေ ပရိဂ္ဂဟေတ္ဝာတ အနိစ္စာဒိဝသေန ဝိပဿတိ, တဿေဝ ဝိပဿနာပညာသဟိတာယ မဂ္ဂပညာယ ယထာဘူတံ ပ ဿတော ဇာနတော ပဋိဝိဇ္ဈတော ရာဂါဒိကိဉ္စနံ နတ္ထိ, ယေန သံသာရေ ဗဇ္ဈေယ္ယ။ တထာ အပဿန္တော ဧဝ ဟိ အဝိဇ္ဇာတဏှာဒိဋ္ဌိအာဒိဗန္ဓနေဟိ သံသာရေ ဗဒ္ဓော သိယာတိ အဓိပ္ပာယော။

ဒသမသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဋ္ဌိတာ စ စူဠဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ။

၈. ပါဋလိဂါမိယဝဂ္ဂေါ

၁. ပဌမနိဗ္ဗာနပဋိသံယုတ္တသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၇၁. ပါဋလိဂါမိယဝဂ္ဂဿ ပဌမေ **နိဗ္ဗာနပဋိသံယုတ္တာယာ**တိ အမတဓာတုသန္နိဿိတာယ အသင်္ခတဓာတုယာ ပဝေဒနဝသေန ပဝတ္တာယ။ **ဓမ္မိယာ ကထာယာ**တိ ဓမ္မဒေသနာယ။ **သန္ဒဿေတီ**တိ သဘာဝသရသလက္ခဏတော နိဗ္ဗာနံ ဒဿေတိ။ **သမာဒပေတီ**တိ တမေဝ အတ္ထံ တေ ဘိက္ခူ ဂဏှာပေတိ။ **သမုတ္တေဇေတီ**တိ တဒတ္ထဂဟဏေ ဥဿာဟံ ဇနေန္တော တေဇေတိ ဇောတေတိ။ **သမ္ပဟံသေတီ**တိ နိဗ္ဗာနဂုဏေဟိ သမ္မဒေဝ သဗ္ဗပ္ပကာရေဟိ တောသေတိ။

အထ ဝါ **သန္ဒဿေတီ**တိ “ယော သဗ္ဗသင်္ခါရသမထော သဗ္ဗူပဓိပဋိနိဿဂ္ဂေါ တဏှက္ခယော ဝိရာဂေါ နိရောဓော”တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၁.၂၈၁; ၂.၃၃၇; မဟာဝ. ၈) နယေနေဝ သဗ္ဗထာ တေန တေန ပရိယာယေန တေသံ တေသံ အဇ္ဈာသယာနုရူပံ သမ္မာ ဒဿေတိ။ **သမာဒပေတီ**တိ “ဂါမိနာ အရိယမဂ္ဂေန တံ အဓိဂန္တဗ္ဗ”န္တိ အဓိဂမပဋိပဒါယ သဒ္ဓိံ တတ္ထ ဘိက္ခူ နိန္နပေါဏပဗ္ဘာရေ ကရောန္တော သမ္မာ အာဒပေတိ ဂဏှာပေတိ။ **သမုတ္တေဇေတီ**တိ ဧတံ ဒုက္ကရံ ဒုရဘိသမ္ဘဝန္တိ “မာ သမ္မာပဋိပတ္တိယံ ပမာဒံ အန္တရာဝေါသာနံ အာပဇ္ဇထ, ဥပနိဿယသမ္ပန္နဿ ဝီရိယဝတော နယိဒံ ဒုက္ကရံ, တသ္မာ သီလဝိသုဒ္ဓိအာဒိဝိသုဒ္ဓိပဋိပဒါယ ဥဿဟထ ဃဋထ ဝါယမေယျာထာ”တိ နိဗ္ဗာနာဓိဂမာယ ဥဿာဟေတိ, တတ္ထ ဝါ စိတ္တံ တေဇေတိ။ **သမ္ပဟံသေတီ**တိ “မဒနိမ္မဒနော ပိပာသဝိနယော အာလယသမုဂ္ဃာတော”တိ (အ. နိ. ၄.၃၄; ဣတိဝု. ၉၀), ရာဂက္ခယော ဒောသက္ခယော မောဟက္ခယောတိ (သံ. နိ. ၄.၃၆၇; ဣတိဝု. ၄၄), အသင်္ခတန္တိ (သံ. နိ. ၄.၃၆၇), အမတဉ္စ သန္တန္တိအာဒိနာ စ အနေကပရိယာယေန (သံ. နိ. ၄.၄၀၉) နိဗ္ဗာနာနိသံသပ္ပကာသနေန တေသံ ဘိက္ခူနံ စိတ္တံ တောသေန္တော ဟာသေန္တော သမ္ပဟံသေတိ သမဿာသေတိ။

တေ စာတိ တေ [illegible]။ **အဋ္ဌိံ ကတွာ**တိ “အတ္ထိ ကိဉ္စိ အယံ နော အတ္ထော အဓိဂန္တဗ္ဗော”တိ ဧဝံ သလ္လက္ခေတွာ တာယ ဒေသနာယ အတ္ထိကာ ဟုတွာ။ **မနသိ ကတွာ**တိ စိတ္တေ ဌပေတွာ အနညဝိဟိတာ တံ ဒေသနံ အတ္တနော စိတ္တဂတမေဝ ကတွာ။ **သဗ္ဗံ စေတသော သမန္နာဟရိတွာ**တိ သဗ္ဗေန ကာရကစိတ္တေန အာဒိတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ပရိယောသာနာ ဒေသနံ အာဝဇ္ဇေတွာ, တဂ္ဂတမေဝ အာဘောဂံ ကတွာတိ အတ္ထော။ အထ ဝါ **သဗ္ဗံ စေတသော သမန္နာဟရိတွာ**တိ သဗ္ဗသ္မာ စိတ္တတော ဒေသနံ သမ္မာ အနု အနု အာဟရိတွာ။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ဒေသေန္တဿ ယေဟိ စိတ္တေဟိ ဒေသနာ ကတာ, သဗ္ဗသ္မာ စိတ္တတော ပဝတ္တံ ဒေသနံ ဗဟိ ဂန္တုံ အဒေန္တော သမ္မာ အဝိပရီတံ အနု အနု အာဟရိတွာ အတ္တနော စိတ္တသန္တာနံ အာဟရိတွာ ယထာဒေသိတဒေသိတံ ဒေသနံ သုဋ္ဌု ဥပဓာရေတွာ။ **ဩဟိတသောတာ**တိ အဝဟိတသောတာ, သုဋ္ဌု ဥပိတသောတာ။ **ဩဟိတသောတာ**တိ ဝါ အဝိက္ခိတ္တသောတာ။ တမေဝ ဥပလဗ္ဘမာနောပိ ဟိ သဝနေ အဝိက္ခေပေါ သတိသံဝရော ဝိယ စက္ခုန္ဒြိယာဒီသု သောတိန္ဒြိယေပိ ဝတ္တုမရဟတီတိ။ ဧတ္ထ စ “အဋ္ဌိံ ကတွာ”တိအာဒီဟိ စတူဟိပိ ပဒေဟိ တေသံ ဘိက္ခူနံ တပ္ပရဘာဝတော သဝနေ အာဒရဒီပနေန သက္ကစ္စသဝနံ ဒဿေတိ။

ဧဝမတ္ထံ ဝိဒိတွာတိ ဧတံ တေသံ ဘိက္ခူနံ တဿာ နိဗ္ဗာနပဋိသံယုတ္တာယ ဓမ္မကထာယ သဝနေ အာဒရကာရိတံ သဗ္ဗာကာရတော ဝိဒိတွာ။ **ဣမံ ဥဒါန**န္တိ ဣမံ နိဗ္ဗာနဿ တဗ္ဗိဓုရဓမ္မဒေသနာမုခေန ပရမတ္ထတော ဝိဇ္ဇမာနဘာဝဝိဘာဝနံ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ။

တတ္ထ **အတ္ထီ**တိ ဝိဇ္ဇတိ, ပရမတ္ထတော ဥပလဗ္ဘတီတိ အတ္ထော။ **ဘိက္ခဝေ**တိ တေသံ ဘိက္ခူနံ အာလပနံ။ နနု စ ဥဒါနံ နာမ ပီတိသောမနဿသမုဋ္ဌာပိတော ဝါ ဓမ္မသံဝေဂသမုဋ္ဌာပိတော ဝါ ဓမ္မပဋိဂ္ဂါဟကနိရပေက္ခော ဥဒါဟာရော, တထာ စေဝ ဧတ္တကေသု သုတ္တေသု အာဂတံ, ကသ္မာ ဘဂဝါ ဥဒါနေန္တော တေ ဘိက္ခူ အာမန္တေသီတိ? တေသံ ဘိက္ခူနံ သညာပနတ္ထံ။ နိဗ္ဗာနပဋိသံယုတ္တဉှိ ဘဂဝါ တေသံ ဘိက္ခူနံ ဓမ္မံ ဒေသေတွာ နိဗ္ဗာနဂုဏာနုဿရဏေန ဥပ္ပန္နပီတိသောမနဿော ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ။ [illegible] နိဗ္ဗာနဝဇ္ဇော သဗ္ဗော သဘာဝဓမ္မော ပစ္စယာယတ္တဝုတ္တိကောဝ ဥပလဗ္ဘတိ, န ပစ္စယနိရပေက္ခော။ အယံ ပန နိဗ္ဗာနဓမ္မော ကထမပစ္စယော ဥပလဗ္ဘတီတိ တေသံ ဘိက္ခူနံ စေတောပရိဝိတက္ကမညာယ တေ စ သညာပေတုကာမော **“အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, တဒါယတန”**န္တိအာဒိမာဟ, န ကေဝ

တောဝ တေ ပဋိက္ခပဟာကေ ကတ္တတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **တဒါယတန**န္တိ တံ ကာရဏံ။ ဒကာရော ပဒသန္ဓိကရော။ နိဗ္ဗာနဥပ္ပတိ မဂ္ဂဖလညာဏာဒီနံ အာရမ္မဏပစ္စယဘာဝတော ရူပာဒီနိ ဝိယ စက္ခုဝိညာဏာဒီနံ အာရမ္မဏပစ္စယဘူတာနီတိ ကာရဏဋ္ဌေန "အာယတန"န္တိ ဝုစ္စတိ။ ဧတ္တာဝတာ စ ဘဂဝတ ဝေသံ ဘိက္ခူနံ အသင်္ခတာယ ဓာတုယာ ပရမတ္ထတော အတ္ထိဘာဝံ ပဝေဒေသိ။

တတ္ထာယံ ဓမ္မနဲ့ယော – ဣဓ သင်္ခတဓမ္မာနံ ဝိဇ္ဇမာနတ္တာ အသင်္ခတာယပိ ဓာတုယာ ဘဝိတဗ္ဗံ တပ္ပဋိပက္ခတ္တာ သဘာဝဓမ္မာနံ။ ယထာ ဟိ ဒုက္ခေ ဝိဇ္ဇမာနေ တပ္ပဋိပက္ခဘူတံ သုခမ္ပိ ဝိဇ္ဇတိယေဝ, တထာ ဥဏှေ ဝိဇ္ဇမာနေ သီတမ္ပိ ဝိဇ္ဇတိ, ဟာပကမ္မေသု ဝိဇ္ဇမာနေသု ကလျာဏမ္မာပိ ဝိဇ္ဇန္တိ ဧဝ။ ဝုတ္တဉ္စေတံ –

> "ယထာပိ ဒုက္ခေ ဝိဇ္ဇန္တေ၊ သုခံ နာမပိ ဝိဇ္ဇတိ။
> ဧဝံ ဘဝေ ဝိဇ္ဇမာနေ၊ ဝိဘဝေါပိ ဣစ္ဆိတဗ္ဗကော။
>
> "ယထာပိ ဥဏှေ ဝိဇ္ဇန္တေ၊ အပရံ ဝိဇ္ဇတိ သီတလံ။
> ဧဝံ တိဝိဓဂ္ဂိ ဝိဇ္ဇန္တေ၊ နိဗ္ဗာနံ ဣစ္ဆိတဗ္ဗကံ။
>
> "ယထာပိ ပာပေ ဝိဇ္ဇန္တေ၊ ကလျာဏမပိ ဝိဇ္ဇတိ။
> ဧဝမေဝ ဇာတိ ဝိဇ္ဇန္တေ၊ အဇာတိမပိ ဣစ္ဆိတဗ္ဗက"န္တိအာဒိ။ (ဗု. ဝံ. ၂.၁၀-၁၂) –

အပိစ နိဗ္ဗာနဿ ပရမတ္ထတော အတ္ထိဘာဝဝိစာရဏံ ပရတော အာဝိဘဝိဿတိ။

ဧဝံ ဘဂဝတ အသင်္ခတာယ ဓာတုယာ ပရမတ္ထတော အတ္ထိဘာဝံ သမ္ပဝေဒေန္ဒဿေတွာ ဣဒါနိ တဗ္ဗိဓုရဓမ္မာ ပဟာနမုခေနဿ သဘာဝံ ဒဿေတုံ, **"ယတ္ထ နေဝ ပထဝီ န အာပေါ"** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ ယသ္မာ နိဗ္ဗာနံ သဗ္ဗ သင်္ခါရဝိဓုရသဘာဝံ ယထာ သင်္ခတဓမ္မေသု ကတ္ထစိ နတ္ထိ, တထာ တတ္ထပိ သဗ္ဗေ သင်္ခတဓမ္မာ။ န ဟိ သင်္ခတာ သင်္ခတဓမ္မာနံ သမောဓာနံ သမ္ဘဝတိ။ တတ္ထာယံ အတ္ထဝိဘာဝနာ – ယတ္ထ ယသ္မိံ နိဗ္ဗာနေ ယဿံ အသင်္ခတဓာ တုယံ နေဝ ကက္ခဠတ္တလက္ခဏာ ပထဝီဓာတု အတ္ထိ, န ပဂ္ဃရဏလက္ခဏာ အာပေါဓာတု, န ဥဏှတ္တလက္ခဏာ တေဇောဓာ တု, န ဝိတ္ထမ္ဘနလက္ခဏာ ဝါယောဓာတု အတ္ထိ။ ဣတိ စတုမဟာဘူတာဘာဝဝစနေန ယထာ သဗ္ဗဿပိ ဥပာဒါရူပ ဿ အဘာဝေါ ဝုတ္တော ဟောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော တန္နိဿိတတ္တာ။ ဧဝံ အနဝသေသတော ကာမရူပဘဝဿ တတ္ထ အဘာဝေါ ဝု တ္တော ဟောတိ တဒါယတ္တဝုတ္တိဘာဝတော။ န ဟိ မဟာဘူတနိဿယေန ဝိနာ ပဉ္စဝေါကာရဘဝေ ဧကဝေါကာရ ဘဝေ တ သမ္ဘဝတီတိ။

ဣဒါနိ အရူပသဘာဝတ္တေပိ နိဗ္ဗာနဿ အရူပဘဝပရိယာပန္နာနံ ဓမ္မာနံ တတ္ထ အဘာဝံ ဒဿေတုံ, **"န အာကာသာနဉ္စာယတနံ။ပေ။ န နေဝသညာနာသညာယတန"**န္တိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **န အာကာသာနဉ္စာယတန**န္တိ သဒ္ဓိံ အာရမ္မဏေန ကုသလဝိပာကကိရိယဘေဒေ တိဝိဓောပိ အာကာသာနဉ္စာယတနစိတ္တုပ္ပာဒေ နတ္ထီတိ အတ္ထော။ သေသေသုပိ ဧသေဝ နယော။ ယဒဂ္ဂေန စ နိဗ္ဗာနေ ကာမလောကာဒီနံ အဘာဝေါ ဟောတိ, တဒဂ္ဂေန တတ္ထ ဣဓ လောကပရလောကာနမ္ပိ အဘာဝေါတိ အာဟ – **"နာယံ လောကော န ပရလောကော"**တိ။ တဿတ္ထော – ယွာယံ "ဣတ္ထတ္တံ ဒိဋ္ဌဓမ္မော ဣဓလောကော"တိ စ လဒ္ဓဝေါဟာရော ခန္ဓာဒိလောကော, ယော စ "တတော အညထာ ပရော အဘိသမ္ပရာယော"တိ စ လဒ္ဓဝေါဟာရော ခန္ဓာဒိလောကော, တဒုဘယမ္ပိ တတ္ထ နတ္ထီတိ။ **န ဥဘော စန္ဒိမသူရိယာ** တိ ယသ္မာ ရူပဂတေ သတိ တမော နာမ သိယာ, တမဿ စ ဝိဓမနတ္ထံ စန္ဒိမသူရိယေဟိ ဝတ္တိတဗ္ဗံ။ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ ပန ယတ္ထ ရူပဂတမေဝ နတ္ထိ, ကုတော တတ္ထ တမော။ တမဿ တ ဝိဓမနာ စန္ဒိမသူရိယာ, တသ္မာ စန္ဒိမာ သူရိယော စာတိ ဥဘောပိ တတ္ထ နိဗ္ဗာနေ နတ္ထီတိ အတ္ထော။ ဣမိနာ အာလောကသဘာဝတံယေဝ နိဗ္ဗာနဿ ဒဿေတိ။

ဧတ္တာဝတာ စ အနဘိသမေတာဝီနံ ဘိက္ခူနံ အနာဒိမတိသံသာရေ သုပိနန္တေပိ အနနုဘူတပုဗ္ဗံ ပရမဂမ္ဘီရံ အတိ ဒုဒ္ဒသံ သဏှသုခုမံ အတက္ကာဝစရံ အစ္စန္တသန္တံ ပဏ္ဍိတဝေဒနီယံ အတိပဏီတံ အမတံ နိဗ္ဗာနံ ဝိဘာဝေန္တော ပဌ မံ တာဝ "အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, တဒါယတန"န္တိ တဿ အတ္ထိဘာဝတ ဝေသံ အညာဏာဒီနိ အပနေတွာ "ယတ္ထ နေဝ ပထဝီ ။ပေ။ န ဥဘော စန္ဒိမသူရိယာ"တိ တဒညဓမ္မာပဟာနမုခေန တံ ဝိဘာဝေတိ ဓမ္မရာဇာ။ တေန ပထဝီအာဒိ

သဗ္ဗသင်္ခတဓမ္မဝိဓုရသဘာဝတ ယာ အသင်္ခတာ ဓာတု, တံ နိဗ္ဗာနန္တိ ဒီပိတံ ဟောတိ။ တေနေတဟ, **“တတြာပါဟံ, ဘိက္ခဝေ, နေဝ အာဂတိံ ဝဒါမီ”**တိ။

တတ္ထ **တတြာ**တိ တသ္မိံ။ **အပိ**သဒ္ဒေါ သမုစ္စယေ။ အဟံ, ဘိက္ခဝေ, ယတ္ထ သင်္ခါရပဝတ္တေ ကုတောစိ ကဿစိ အာဂတိံ န ဝဒါမိ ယထာပစ္စယံ တတ္ထ ဓမ္မမတ္တဿ ဥပ္ပဇ္ဇနတော။ ဧဝံ တသ္မိမ္ပိ အာယတနေ နိဗ္ဗာနေ ကုတောစိ အာဂတိံ အာဂမနံ နေဝ ဝဒါမိ အာဂန္တဗ္ဗဋ္ဌာနတာယ အဘာဝတော။ **န ဂတိ**န္တိ ကတ္ထစိ ဂမနံ န ဝဒါမိ ဂန္တဗ္ဗဋ္ဌာနတာယ အဘာဝတော။ န ဟိ တတ္ထ သတ္တာနံ ဥပေတဗ္ဗတ ဉာဏေန အာရမ္မဏကရဏံ အာဂတိဂတိယော သမ္ဘဝန္တိ, နာပိ ဌိတိစုတူပပတ္တိယော ဝဒါမိ။ “တဒါပဟံ”န္တိပိ ပါဠိ။ တဿတ္ထော – တမ္ပိ အာယတနံ ကမန္တရတော ကမန္တရံ ဝိယ န အာဂန္တဗ္ဗတာယ န အာဂတိံ, န ဂန္တဗ္ဗတာယ န ဂတိံ, ပထဝီပဗ္ဗတာဒိ ဝိယ အပတိဋ္ဌာနတာယ န ဌိတိံ, အပစ္စယတ္တာ တ ဥပ္ပာဒါဘာဝတော, တတော အမတသဘာဝတ္တာ စဝနာဘာဝတော, ဥပ္ပာဒနိရောဓာဘာဝတော ဧဝ တဒုဘယပရိစ္ဆိန္နာယ ဌိတိယာ စ အဘာဝတော န ဌိတိံ န စုတိံ န ဥပပတ္တိံ ဝဒါမိ။ ကေဝလံ ပန တံ အရူပသဘာဝတ္တာ အပစ္စယတ္တာ စ န ကတ္ထစိ ပတိဋ္ဌိတန္တိ **အပ္ပတိဋ္ဌံ**။ တတ္ထ ပဝတ္တာဘာဝတော ပဝတ္တပ္ပဋိပက္ခတော စ **အပ္ပဝတ္တံ**။ အရူပသဘာဝတ္တေပိ ဝေဒနာဒယော ဝိယ ကဿစိပိ အာရမ္မဏဿ အနာလမ္ဗနတော ဥပတ္ထမ္ဘနိရပေက္ခတော စ **အနာရမ္မဏမေဝ** တံ “အာယတန”န္တိ ဝုတ္တံ နိဗ္ဗာနံ။ အယဉ္စ **ဧဝ**သဒ္ဒေါ အပ္ပတိဋ္ဌမေဝ အပ္ပဝတ္တမေဝတိ ပဒဒွယေနပိ ယောဇေတဗ္ဗော ။ **ဧသေဝန္တော ဒုက္ခဿာ**တိ ယဒိဒံ “အပ္ပတိဋ္ဌ”န္တိအာဒီဟိ ဝစနေဟိ ဝဏ္ဏိတံ ထောမိတံ ယထာဝုတ္တလက္ခဏံ နိဗ္ဗာနံ, ဧသော ဧဝ သကလဿ ဝဋ္ဋဒုက္ခဿ အန္တော ပရိယောသာနံ တဒဓိဂမေ သတိ သဗ္ဗဒုက္ခာဘာဝတော။ တသ္မာ “ဒုက္ခဿ အန္တော”တိ အယမေဝ တဿ သဘာဝေတိ ဒဿေတိ။

ပဌမသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. ဒုတိယနိဗ္ဗာနပဋိသံယုတ္တသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၇၂. ဒုတိယေ **ဣမံ ဥဒါန**န္တိ ဣမံ နိဗ္ဗာနဿ ပကတိယာ ဂမ္ဘီရဘာဝတော ဒုဒ္ဒသဘာဝဒီပနံ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ။ တတ္ထ **ဒုဒ္ဒသ**န္တိ သဘာဝဂမ္ဘီရတ္တာ အတိသုခုမသဏှသဘာဝတ္တာ စ အနုပစိတဉာဏသမ္ဘာရေဟိ ပဿိတုံ န သက္ကာတိ ဒုဒ္ဒသံ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ – “တဉ္ဟိ တေ, မာဂဏ္ဍိယ, အရိယံ ပညာစက္ခု နတ္ထိ, ယေန တွံ အာရောဂျံ ဇာနေယျာသိ, နိဗ္ဗာနမ္ပိ ပဿေယျာသီ”တိ (မ. နိ. ၂.၂၁၈)။ အပရမ္ပိ ဝုတ္တံ – “ဣဒမ္ပိ ခေါ ဌာနံ ဒုဒ္ဒသံ, ယဒိဒံ သဗ္ဗသင်္ခါရသမထော”တိအာဒိ (မဟာဝ. ၈; မ. နိ. ၁.၂၈၁; ၂.၃၃၇)။ **အနတ**န္တိ ရူပါဒိအာရမ္မဏေသု, ကာမာဒီသု စ ဘဝေသု နမနတော တန္နိန္နဘာဝေန ပဝတ္တိတော သတ္တာနဉ္စ တတ္ထ နမနတော တဏှာ နတာ နာမ, နတ္ထိ ဧတ္ထ နတာတိ အနတံ, နိဗ္ဗာနန္တိ အတ္ထော။ “အနန္တ”န္တိပိ ပဌန္တိ, နိစ္စသဘာဝတ္တာ အန္တဝိရဟိတံ, အစဝနဓမ္မံ နိရောဓံ အမတန္တိ အတ္ထော။ ကေစိ ပန “အနန္တ”န္တိ ပဒဿ “အပ္ပမာဏ”န္တိ အတ္ထံ ဝဒန္တိ။ ဧတ္ထ စ “ဒုဒ္ဒသ”န္တိ ဣမိနာ ပညာယ ဒုဗ္ဗလီကရဏေဟိ ရာဂါဒိကိလေသေဟိ စိရကာလဘာဝိတတ္တာ သတ္တာနံ အပစ္စယဘာဝနာ န သုကရာတိ နိဗ္ဗာနဿ ကိစ္ဆေန အဓိဂမနီယတံ ဒဿေတိ။ **န ဟိ သစ္စံ သုဒဿန**န္တိ ဣမိနာပိ တမေဝတ္ထံ ပာကဋံ ကရောတိ။ တတ္ထ **သစ္စ**န္တိ နိဗ္ဗာနံ။ တဉ္ဟိ ကေနစိ ပရိယာယေန အသန္တသဘာဝတာဘာဝတော ဧကန္တေနေဝ သန္တတ္တာ အဝိပရီတဋ္ဌေန သစ္စံ။ န ဟိ တံ သုဒဿနံ န သုခေန ပဿိတဗ္ဗံ, သုစိရမ္ပိ ကာလံ ပုညဉာဏသမ္ဘာရေ သမာနေန္တေဟိပိ ကသိရေနေဝ သမဓိဂန္တဗ္ဗတော။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ ဘဂဝတာ – “ကိစ္ဆေန မေ အဓိဂတ”န္တိ (မဟာဝ. ၈; မ. နိ. ၁.၂၈၁; ၂.၃၃၇)။

ပဋိဝိဒ္ဓါ တဏှာ ဇာနတော ပဿတော နတ္ထိ ကိဉ္စနန္တိ တဉ္စ နိရောဓသစ္စံ သစ္ဆိကိရိယာဘိသမယဝသေန အဘိသမေန္တေန ဝိသယတော ကိစ္စတော စ အာရမ္မဏတော စ အာရမ္မဏပ္ပဋိဝေဓေန အသမ္မောဟပ္ပဋိဝေဓေန စ ပဋိဝိဒ္ဓံ, ယထာပရိညာဘိသမယဝသေန ဒုက္ခသစ္စံ, ဘာဝနာဘိသမယဝသေန မဂ္ဂသစ္စဉ္စ အသမ္မောဟတော ပဋိဝိဒ္ဓံ ဟောတိ, ဧဝံ ပဟာနာဘိသမယဝသေန အသမ္မောဟတော စ ပဋိဝိဒ္ဓါ တဏှာ ဟောတိ။ ဧဝဉ္စ စတ္တာရိ သစ္စာနိ ယထာဘူတံ အရိယမဂ္ဂပညာယ ဇာနတော ပဿတော ဘဝါဒီသု နတဘူတာ တဏှာ နတ္ထိ, တဒဘာဝေ သဗ္ဗဿပိ ကိလေသဝဋ္ဋဿ အဘာဝတော, တတောဝ ကမ္မဝိပါကဝဋ္ဋာနံ အသမ္ဘဝတောယေဝါတိ ဧဝံ ဘဂဝါ တေသံ ဘိက္ခူနံ အနဝသေသဝဋ္ဋဒုက္ခဝူပသမဟေတုဘူတံ အမတမဟာနိဗ္ဗာနဿ အာနုဘာဝံ ပကာသေသိ။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝ။

၃. တတိယနိဗ္ဗာနပဋိသံယုတ္တသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၇၃. တတိယေ **အထ ခေါ ဘဂဝါ ေတမတ္ထံ ဝိဒိတွာ** တိ တအာ ကိရ ဘဂဝတာ အနေကပရိယာယေန သံသာရဿ အာဒီနဝံ ပကာသေတွာ သန္တဿနာဒိဝသေန နိဗ္ဗာနပဋိသံယုတ္တာယ ဓမ္မဒေသနာယ ကတာယ တေသံ ဘိက္ခူနံ ဧတဒ ဟောသိ – “အယံ သံသာရော ဘဂဝတာ အဝိဇ္ဇာဒီဟိ ကာရဏေဟိ သဟေတုကော ပကာသိတော, နိဗ္ဗာနဿ ပန တဒုပသမဿ န ကိဉ္စိ ကာရဏံ ဝုတ္တံ, တယိဒံ အဟေတုကံ, ကထံ သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထေန ဥပလဗ္ဘတီ”တိ။ အထ ဘဂဝါ တေသံ ဘိက္ခူနံ ဇေတံ ယထာဝုတ္တံ ပရိဝိတက္ကသင်္ခာတံ အတ္ထံ ဝိဒိတွာ။ **ဣမံ ဥဒာနန္တိ** တေသံ ဘိက္ခူနံ ဝိမတိဝိဓမန တ္ထဉ္စေဝ ဣမဿ သမဏဗြာဟ္မဏာနံ “နိဗ္ဗာနံ နိဗ္ဗာနန္တိ တစာဝတ္ထုမတ္တမေဝ, နတ္ထိ ဟိ ပရမတ္ထတော နိဗ္ဗာနံ နာမ အနုပလဗ္ဘမာနသဘာဝတ္တာ”တိ လောကာယတိကာဒယော ဝိယ ဝိပ္ပဋိပန္နာနံ ဗဟိဒ္ဓာ စ ပုထုဒိဋ္ဌိဂတိကာနံ မိစ္ဆာဝါ ဒဘဉ္ဇနတ္ထဉ္စ ဣမံ အမတမဟာနိဗ္ဗာနဿ ပရမတ္ထတော အတ္ထိဘာဝဒီပနံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ။

တတ္ထ **အဇာတံ အဘူတံ အကတံ အသင်္ခတ** န္တိ သဗ္ဗာနိပိ ပဒာနိ အညမညဝေဝစနာနိ။ အထ ဝါ ဝေဒနာဒယော ဝိယ ဟေတုပစ္စယသမဝါယသင်္ခာတာယ ကာရဏသာမဂ္ဂိယာ န ဇာတံ န နိဗ္ဗတ္တန္တိ **အဇာတံ,** ကာရဏေန ဝိနာ, သယ မေဝ ဝ န ဘူတံ န ပာတုဘူတံ န ဥပ္ပန္နန္တိ **အဘူတံ,** ဧဝံ အဇာတတ္တာ အဘူတတ္တာ စ ယေန ကေနစိ ကာရဏေန န ကတန္တိ **အကတံ,** ဇာတဘူတကတသဘာဝေ စ နာမရူပာနံ သင်္ခတဓမ္မာနံ ဟောတိ, န အသင်္ခတသဘာဝဿ နိဗ္ဗာန ဿာတိ ဒဿနတ္ထံ **အသင်္ခတ** န္တိ ဝုတ္တံ။ ပဋိလောမတော ဝါ သမေစ္စ သမ္ဘုယျ ပစ္စယေဟိ ကတန္တိ သင်္ခတံ, တထာ န သင်္ခတံ သင်္ခတလက္ခဏရဟိတန္တိ အသင်္ခတန္တိ။ ဧဝံ အနေကေဟိ ကာရဏေဟိ နိဗ္ဗတ္တိတဘာဝေ ပဋိ သိဒ္ဓေ “သိယာ နု ခေါ ဧကေနေဝ ကာရဏေန ကတ”န္တိ အာသင်္ကာယ “န ယေန ကေနစိ ကတ”န္တိ ဒဿနတ္ထံ “အကတ”န္တိ ဝုတ္တံ။ ဧဝံ အပစ္စယမ္ပိ သမာနံ “သယမေဝ နု ခေါ ဣဒံ ဘူတံ ပာတုဘူတ”န္တိ အာသင်္ကာယ တန္နိဝ တ္တနတ္ထံ “အဘူတ”န္တိ ဝုတ္တံ။ “အယဉ္စေတဿ အသင်္ခတာကတာဘူတဘာဝေ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ အဇာတိဓမ္မ တ္တာ”တိ ဒဿေတုံ “အဇာတ”န္တိ ဝုတ္တံ။ ဧဝမေတေသံ စတုန္နမ္ပိ ပဒာနံ သာတ္ထကဘာဝံ ဝိဒိတွာ “တယိဒံ နိဗ္ဗာ နံ အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ”တိ ပရမတ္ထတော နိဗ္ဗာနဿ အတ္ထိဘာဝေ ပကာသိတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဧတ္ထ ဥဒာနေန္တေန ဘဂဝတာ, “ဘိက္ခဝေ”တိ အာလပနေ ကာရဏံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဣတိ သတ္ထာ “အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, အဇာတံ အဘူတံ အကတံ အသင်္ခတ”န္တိ ဝတွာ တတ္ထ ဟေတုံ ဒဿေန္တော **“နော စေတံ, ဘိက္ခဝေ”** တိအာဒိမာဟ။ တဿာယံ သင်္ခေပတ္ထော – ဘိက္ခဝေ, ယဒိ အဇာတာဒိသဘာဝါ အသ င်္ခတာ ဓာတု န အဘဝိဿ န သိယာ, ဣဓ လောကေ ဇာတာဒိသဘာဝဿ ရူပာဒိက္ခန္ဓပဉ္စကသင်္ခာတဿ သင်္ခတ ဿ နိဿရဏံ အနဝသေသဝူပသမော န ပညာယေယျ န ဥပလဗ္ဘေယျ န သမ္ဘဝေယျ။ နိဗ္ဗာနဉ္ဟိ အာရမ္မဏံ ကတွာ ပဝတ္တမာနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိအာဒယော အရိယမဂ္ဂဓမ္မာ အနဝသေသကိလေသေ သမုစ္ဆိန္ဒန္တိ။ တေနေတ္ထ သ ဗ္ဗဿပိ ဝဋ္ဋဒုက္ခဿ အပ္ပဝတ္တိ အပဂမော နိဿရဏံ ပညာယတိ။

ဧဝံ ဗျတိရေကဝသေန နိဗ္ဗာနဿ အတ္ထိဘာဝံ ဒဿေတွာ ဣဒာနိ အန္ဝယဝသေနပိ တံ ဒဿေတုံ, **“ယသ္မာ စ ခေါ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တံ ဝုတ္တတ္ထမေဝ။ ဧတ္ထ စ ယသ္မာ “အပစ္စယာ ဓမ္မာ, အသင်္ခတာ ဓမ္မာ (ဓ. သ. ဒု ကမာတိကာ ၇, ၈), အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, တဒါယတနံ, ယတ္ထ နေဝ ပထဝီ (ဥဒါ. ၇၁), ဣဒမ္ပိ ခေါ ဌာနံ ဒုဒ္ဒသံ, ယဒိဒံ သဗ္ဗသင်္ခါရသမထော သဗ္ဗူပဓိပဋိနိဿဂ္ဂေါ (မဟာဝ. ၈; မ. နိ. ၁.၂၈၁; ၂.၃၃၇), အသင်္ခတဉ္စ ဝေါ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မံ ဒေသေဿာမိ အသင်္ခတဂါမိနိဉ္စ ပဋိပဒ”န္တိအာဒီဟိ (သံ. နိ. ၄.၃၆၆-၃၆၇) အနေကေဟိ သုတ္တပဒေဟိ, “အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, အဇာတ”န္တိ ဣမိနာပိ စ သုတ္တေန နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ပရမတ္ထတော သမ္ဘဝေ သဗ္ဗလောကံ အနုကမ္ပမာ နေန သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန ဒေသိတော, တသ္မာ ယဒိပိ တတ္ထ အပစ္စက္ခကာရီနမ္ပိ ဝိညူနံ ကင်္ခါ ဝါ ဝိမတိ ဝါ နတ္ထိယေဝ။ ယေ ပန ပရနေယျဗုဒ္ဓိနော ပုဂ္ဂလာ, တေသံ ဝိမတိဝိနောဒနတ္ထံ အယမေတ္ထ အဓိပ္ပာယနိဒ္ဓါရဏမုခေန ယုတ္တိဝိစာရဏာ – ယထာ ပရိညေယျတာယ သဥတ္တရာနံ ကာမာနံ ရူပါဒီနဉ္စ ပဋိပက္ခဘူတံ တဗ္ဗိဓုရသဘာဝံ နိဿရဏံ ပညာယတိ, ဧဝံ တံသဘာဝါနံ သဗ္ဗေသမ္ပိ သင်္ခတဓမ္မာနံ ပဋိပက္ခဘူတေန တဗ္ဗိဓုရသဘာဝေန နိဿရဏေန ဘဝိတဗ္ဗံ။ ယဉ္စေတံ နိ ဿရဏံ, သာ အသင်္ခတာ ဓာတု။ ကိဉ္စ ဘိယျော သင်္ခတဓမ္မာရမ္မဏံ ဝိပဿနာဉာဏံ အပိ အနုလောမဉာဏံ ကိ

လေသေ သမုစ္ဆေဒဝသေန ပဇဟိတုံ န သက္ကောတိ။ တထာ သမ္မုတိသစ္စာရမ္မဏံ ပဌမဇ္ဈာနာဒီသု ဉာဏံ ဝိက္ခမ္ဘနဝသေနေဝ ကိလေသေ ပဇဟတိ, န သမုစ္ဆေဒဝသေန။ ဣတိ သင်္ခတဓမ္မာရမ္မဏဿ သမ္မုတိသစ္စာရမ္မဏဿ စ ဉာဏဿ ကိလေသာနံ သမုစ္ဆေဒပ္ပဟာနေ အသမတ္ထဘာဝတော တေသံ သမုစ္ဆေဒပ္ပဟာနကရဿ အရိယမဂ္ဂဉာဏဿ တဒုဘယဝိပရီတသဘာဝေန အာရမ္မဏေန ဘဝိတဗ္ဗံ , သာ အသင်္ခတာ ဓာတု။ တထာ "အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, အဇာတံ အဘူတံ အကတံ အသင်္ခတ"န္တိ ဣဒံ နိဗ္ဗာနပဒဿ ပရမတ္ထတော အတ္ထိဘာဝဇောတကံ ဝစနံ အဝိပရီတတ္ထံ ဘဂဝတာ ဘာသိတတ္တာ။ ယဉှိ ဘဂဝတာ ဘာသိတံ, တံ အဝိပရီတတ္ထံ ပရမတ္ထံ ယထာ တံ "သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ အနိစ္စာ, သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ ဒုက္ခာ, သဗ္ဗေ ဓမ္မာ အနတ္တာ"တိ (အ. နိ. ၃.၁၃၇; မဟာနိ. ၂၇), တထာ နိဗ္ဗာနသဒ္ဒော ကတ္ထစိ ဝိသယေ ယထာဘူတပရမတ္ထဝိသယော ဥပစာရမတ္တဝုတ္တိသဗ္ဘာဝတော သေယျထာပိ သီဟသဒ္ဒော။ အထ ဝါ အတ္ထေဝ ပရမတ္ထတော အသင်္ခတာ ဓာတု, ဣတရတဗ္ဗိပရီတဝိနိမုတ္တသဘာဝတ္တာ သေယျထာပိ ပထဝီဓာတု ဝေဒနာတိ။ ဧဝမာဒီဟိ နယေဟိ ယုတ္တိတောပိ အသင်္ခတာယ ဓာတုယာ ပရမတ္ထတော အတ္ထိဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။

တတိယသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄. စတုတ္ထနိဗ္ဗာနပဋိသံယုတ္တသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၇၄. စတုတ္ထေ **အထ ခေါ ဘဂဝါ ဧတမတ္ထံ ဝိဒိတွာ**တိ တဒါ ကိရ ဘဂဝတာ အနေကပရိယာယေန သန္ဒဿနာဒိဝသေန နိဗ္ဗာနပဋိသံယုတ္တာယ ဓမ္မဒေသနာယ ကတာယ တေသံ ဘိက္ခူနံ ဧတဒဟောသိ – "အယံ တာဝ ဘဂဝတာ အမတမဟာနိဗ္ဗာနဓာတုယာ အနေကာကာရဝေါကာရံ အာနိသံသံ ဒဿေန္တေန အနညသာဓာရဏော အာနုဘာဝေါ ပကာသိတော, အဓိဂမူပာယော ပနဿာ န ဘာသိတော, ကထံ နု ခေါ ပဋိပဇ္ဇန္တေဟိ အမှေဟိ အယံ အဓိဂန္တဗ္ဗာ"တိ။ အထ ဘဂဝါ တေသံ ဘိက္ခူနံ ဧတံ ယထာဝုတ္တပရိဝိတက္ကသင်္ခါတံ အတ္ထံ သဗ္ဗာကာရတော ဝိဒိတွာ။ **ဣမံ ဥဒါန**န္တိ တဏှာပဟာနဝသေန ကတ္ထစိ အနိဿိတဿ ပဿဒ္ဓကာယစိတ္တဿ ဝီထိပဋိပန္နဝိပဿနဿ အရိယမဂ္ဂေန အနဝသေသတော တဏှာပဟာနေန နိဗ္ဗာနာဓိဂမဝိဘာဝနံ ဣမံ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ။

တတ္ထ **နိဿိတဿ စလိတ**န္တိ ရူပာဒိသင်္ခါရေ တဏှာဒိဋ္ဌီဟိ နိဿိတဿ စလိတံ "ဧတံ မမ, ဧသော မေ အတ္တာ"တိ တဏှာဒိဋ္ဌိဝိပ္ဖန္ဒိတံ ဟောတိ။ အပ္ပဟီနတဏှာဒိဋ္ဌိကဿ ဟိ ပုဂ္ဂလဿ သုခါဒီသု ဥပ္ပန္နေသု တာနိ အဘိဘုယျ ဝိဟရိတုံ အသက္ကောန္တဿ "မမ ဝေဒနာ, အဟံ ဝေဒိယာမီ"တိအာဒိနာ တဏှာဒိဋ္ဌိဂါဟဝသေန ကုသလပ္ပဝတ္တိတော စိတ္တသန္တာနဿ စလနံ ကမ္ပနံ, အဝက္ခလိတံ ဟောတီတိ အတ္ထော။ **အနိဿိတဿ စလိတံ နတ္ထီ**တိ ယော ပန ဝိသုဒ္ဓိပဋိပဒံ ပဋိပဇ္ဇန္တော သမထဝိပဿနာဟိ တဏှာဒိဋ္ဌိယော ဝိက္ခမ္ဘေတွာ အနိစ္စာဒိဝသေန သင်္ခါရေ သမ္မသန္တော ဝိဟရတိ, တဿ တံ အနိဿိတဿ ယထာဝုတ္တံ စလိတံ အဝက္ခလိတံ, ဝိပ္ဖန္ဒိတံ ဝါ နတ္ထိ ကာရဏဿ သုဝိက္ခမ္ဘိတတ္တာ။

စလိတေ အသတီတိ ယထာဝုတ္တေ စလိတေ အသတိ ယထာ တဏှာဒိဋ္ဌိဂါဟာ နပ္ပဝတ္တန္တိ, တထာ ဝီထိပဋိပန္နာယ ဝိပဿနာယ တံ ဥဿုက္ကန္တဿ။ **ပဿဒ္ဓီ**တိ ဝိပဿနာစိတ္တသဟဇာတာနံ ကာယစိတ္တာနံ သာရမ္ဘကရကိလေသဝူပသမနီ ဒုဝိဓာပိ ပဿဒ္ဓိ ဟောတိ။ **ပဿဒ္ဓိယာ သတိ နတိ န ဟောတီ**တိ ပုဗ္ဗေနာပရံ ဝိသေသယုတ္တာယ ပဿဒ္ဓိယာ သတိ အနဝဇ္ဇသုခါဓိဋ္ဌာနံ သမာဓိံ ဝဍ္ဎေတွာ တံ ပညာယ သမတာယကရဏေန သမထဝိပဿနံ ယုဂနဒ္ဓံ ယောဇေတွာ မဂ္ဂပရမ္ပရာယ ကိလေသေ ခေပေန္တဿ ကာမဘဝါဒီသု နမနတော "နတီ"တိ လဒ္ဓနာမာ တဏှာ အရဟတ္တမဂ္ဂက္ခဏေ အနဝသေသတော န ဟောတိ, အနုပ္ပတ္တိဓမ္မတံ အာပါဒိတတ္တာ န ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ အတ္ထော။

နတိယာ အသတီတိ အရဟတ္တမဂ္ဂေန တဏှာယ သုပ္ပဟီနတ္တာ ဘဝါဒိအတ္ထာယ အာလယနိကန္တိပရိယုဋ္ဌာနေ အသတိ။ **အာဂတိဂတိ န ဟောတီ**တိ ပဋိသန္ဓိဝသေန ဣဓ အာဂတိ အာဂမနံ စုတိဝသေန ဂတိ ဣတော ပရလောကဂမနံ ပေစ္စဘာဝေါ န ဟောတိ န ပဝတ္တတိ။ **အာဂတိဂတိယာ အသတီ**တိ ဝုတ္တနယေန အာဂတိယာ စ ဂတိယာ စ အသတိ။ **စုတူပပါတော န ဟောတီ**တိ အပရာပရံ စဝနုပပဇ္ဇနံ န ဟောတိ န ပဝတ္တတိ။ အသတိ ဟိ ကိလေသဝဋ္ဋေ ကမ္မဝဋ္ဋံ ပစ္စ

ဆိန္နမေဝ, ပစ္ဆိန္နေ စ တသ္မိံ ကုတော ဝိဟာကဝဋ္ဋသ္သ သမ္ဘဝေါ။ တေနာဟ – **“စုတူပပာတေ အသတိ နေဝိဓ န ဟုရ”**န္တိအာဒိ။ တတ္ထ ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ဟေဋ္ဌာ ဗာဟိယသုတ္တေ ဝိတ္ထာရတော ဝုတ္တမေဝ။ တသ္မာ တတ္ထ ဝုတ္တနယေနေဝ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဣတိ ဘဂဝါ ဣဓာပိ တေသံ ဘိက္ခူနံ အနဝသေသတော ဝဋ္ဋဒုက္ခဝူပသမဟေတုဘူတံ အမတမဟာနိဗ္ဗာနဿ အာနုဘာဝံ သမ္မာပဋိပတ္တိယာ ပကာသေတိ။

စတုတ္ထသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၅. စုန္ဒသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၇၅. ပဉ္စမေ **မလ္လေသူ** တိ ဧဝံနာမကေ ဇနပဒေ။ **မဟတာ ဘိက္ခုသင်္ဃေန** တိ ဂုဏမဟတ္တသင်္ချာမဟတ္တေဟိ မဟတာ။ သော ဟိ ဘိက္ခုသင်္ဃော သီလာဒိဂုဏဝိသေသယောဂေနပိ မဟာ တတ္ထ သဗ္ဗပစ္ဆိမကဿ သောတာပန္နဘာဝတော, သင်္ချာမဟတ္တေနပိ မဟာ အပရိစ္ဆိန္နဂဏနတ္တာ။ အာယုသင်္ခါရောဿဇ္ဇနတော ပဋ္ဌာယ ဟိ အာဂတာဂတာ ဘိက္ခူ န ပက္ကမိံသု။ **စုန္ဒဿ** တိ ဧဝံနာမကဿ။ **ကမ္မာရပုတ္တဿ** တိ သုဝဏ္ဏကာရပုတ္တဿ။ သော ကိရ အဍ္ဍော မဟာကုဋုမ္ဗိကော ဘဂဝတော ပဌမဒဿနေနေဝ သောတာပန္နော ဟုတွာ အတ္တနော အမ္ဗဝနေ သတ္ထုဝသနာနုစ္ဆဝိကံ ဂန္ဓကုဋိံ, ဘိက္ခုသင်္ဃဿ စ ရတ္တိဋ္ဌာနဒိဝါဋ္ဌာနဥပဋ္ဌာနသာလာကုဋိမဏ္ဍပစင်္ကမနာဒိကေ စ သမ္ပာဒေတွာ ပာကာရပရိက္ခိတ္တံ ဒွာရကောဋ္ဌကယုတ္တံ ဝိဟာရံ ကတွာ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ သင်္ဃဿ နိယျာဒေသိ။ တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ – **“တတြ သုဒံ ဘဂဝါ ဟတာယံ ဝိဟရတိ စုန္ဒဿ ကမ္မာရပုတ္တဿ အမ္ဗဝနေ”** တိ။

ပဋိယာဒာပေတွာတိ သမ္ပာဒေတွာ။ **“သူကရမဒ္ဒဝ** န္တိ သူကရဿ မုဒုသိနိဒ္ဓံ ပဝတ္တမံသ”န္တိ မဟာအဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တံ။ ကေစိ ပန “သူကရမဒ္ဒဝန္တိ န သူကရမံသံ, သူကရေဟိ မဒ္ဒိတဝံသကဠီရော”တိ ဝဒန္တိ။ အညေ “သူကရေဟိ မဒ္ဒိတပ္ပဒေသေ ဇာတံ အဟိဆတ္တက”န္တိ။ အပရေ ပန “သူကရမဒ္ဒဝံ နာမ ဧကံ ရသာယန”န္တိ ဘဏိံသု ။ တဉှိ စုန္ဒော ကမ္မာရပုတ္တော “အဇ္ဇ ဘဂဝါ ပရိနိဗ္ဗာယိဿတီ”တိ သုတွာ “အပ္ပေဝ နာမ နံ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ စိရတရံ တိဋ္ဌေယျာ”တိ သတ္ထု စိရဇီဝိတုကမျတာယ အအာသီတိ ဝဒန္တိ။

တေန မံ ပရိဝိသာတိ တေန မမံ ဘောဇေဟိ။ ကသ္မာ ဘဂဝါ ဧဝမာဟ? ပရာနုဒ္ဒယတာယ။ တဉ္စ ကာရဏံ ဟဋ္ဌိယံ ဝုတ္တမေဝ။ တေန အဘိဟဋဘိက္ခာယ ပရေသံ အပရိဘောဂာရဟတော စ တထာ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတီတိ ဒဿိတံ ဟောတိ။ တသ္မိံ ကိရ သူကရမဒ္ဒဝေ ဒွိသဟဿဒီပပရိတရေသု စတူသု မဟာဒီပေသု ဒေဝတာ ဩဇံ ပက္ခိပိံသု။ တသ္မာ တံ အညော ကောစိ သမ္မာ ဇီရာပေတုံ န သက္ကောတိ, တမတ္ထံ ပကာသေန္တော သတ္ထာ ပရူပဝါဒမောစနတ္ထံ **“နာဟံ တံ, စုန္ဒ, ပဿာမီ”**တိအာဒိနာ သီဟနာဒံ နဒိ။ ယေ ဟိ ပရေ ဥပဝဒေယျုံ “အတ္တနာ ပရိဘုတ္တာဝသေသံ နေဝ ဘိက္ခူနံ, န အညေသံ မနုဿာနံ အဒာသိ, အာတဋ္ဌေ နိခဏာပေတွာ ဝိနာသေသီ”တိ, “တေသံ ဝစနောကာသော မာ ဟောတူ”တိ ပရူပဝါဒမောစနတ္ထံ သီဟနာဒံ နဒိ။

တတ္ထ **သဒေဝကေ**တိအာဒီသု သဟ ဒေဝေဟီတိ **သဒေဝကော,** သဟ မာရေနာတိ **သမာရကော,** သဟ ဗြဟ္မုနာတိ **သဗြဟ္မကော,** သဟ သမဏဗြာဟ္မဏေဟီတိ **သဿမဏဗြာဟ္မဏီ,** ပဇာတတ္တာ **ပဇာ,** သဟ ဒေဝမနုဿေဟီတိ **သဒေဝမနုဿာ** ။ တသ္မိံ သဒေဝကေ လောကေ။ပေ.။ သဒေဝမနုဿာယ။ တတ္ထ သဒေဝကဝစနေန ပဉ္စကာမာဝစရဒေဝဂ္ဂဟဏံ, သမာရကဝစနေန ဆဋ္ဌကာမာဝစရဒေဝဂ္ဂဟဏံ, သဗြဟ္မကဝစနေန ဗြဟ္မကာယိကာဒိဗြဟ္မဂ္ဂဟဏံ, သဿမဏဗြာဟ္မဏီဝစနေန သာသနဿ ပစ္စတ္ထိကပစ္စာမိတ္တသမဏဗြာဟ္မဏဂ္ဂဟဏံ သမိတပါပဗာဟိတ ပါပသမဏဗြာဟ္မဏဂ္ဂဟဏဉ္စ, ပဇာဝစနေန သတ္တလောကဂ္ဂဟဏံ, သဒေဝမနုဿဝစနေန သမ္မုတိဒေဝအဝသေသမနုဿဂ္ဂဟဏံ။ ဧဝမေတ္ထ တီဟိ ပဒေဟိ ဩကာသလောကဝသေန, ဒွီဟိ ပဇာဝသေန သတ္တလောကော ဂဟိတော တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ အပရော နယော – သဒေဝကဝစနေန အရူပာဝစရလောကော ဂဟိတော, သမာရကဝစနေန ဆကာမာဝစရဒေဝလောကော, သဗြဟ္မကဝစနေန ရူပီ ဗြဟ္မလောကော, သဿမဏဗြာဟ္မဏာဝစနေန စတုပရိသဝသေန သမ္မုတိဒေဝေဟိ သဟ မနုဿလောကော, အဝသေသသတ္တလောကော တ ဂဟိတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဘုတ္တာဝိသ္သာ တိ ဘုတ္တဝတော။ **ခရောတိ** ဖရုသော။ **အာဗာဓောတိ** ဝိသဘာဂရောဂေါ။ **ပဗာဠ္ဟာတိ** ဗလဝတိ ယော။ **မာရဏန္တိကာ** တိ မရဏန္တာ မရဏသမီပပာပနသမတ္ထာ။ **သတော သမ္ပဇာနော အဓိဝါသေသီ** တိ သတိံ ဥပဋ္ဌိ တံ ကတွာ ဉာဏေန ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ အဓိဝါသေသိ။ **အဝိဟညမာနော**တိ ဝေဒနာနုဝတ္တနဝသေန အသလ္လက္ခိတမေ့ မော ဝိယ အပရာပရံ ပရိဝတ္တနံ အကရောန္တော အပီဠိယမာနော အဒုက္ခိယမာနော ဝိယ အဓိဝါသေသိ။ ဘဂဝတော ဟိ ဝေဠုဝကမကေယေဝ တာ ဝေဒနာ ဥပ္ပန္နာ, သမာပတ္တိဗလေန ပန ဝိက္ခမ္ဘိတာ ယာဝ ပရိနိဗ္ဗာနဒိဝသာ န ဥပ္ပဇ္ဇိံသု ဒိဝသေ ဒိဝသေ သမာပတ္တိံ ဟိ ပဋိပဏ္ဏာမနတော။ တံ ဒိဝသံ ပန ပရိနိဗ္ဗာယိတုကာမော ''ကောဋိသဟဿဟတ္ထိနံ ဗလံ ဓာရေန္တာနံ ဝဇိရသင်္ဃာတသမာနကာယာနံ အပရိမိတကာလံ ဥပစိတပုညသမ္ဘာရာနမ္ပိ ဘဝေ သတိ ဧဝရူပာ ဝေဒနာ ပဝ တ္တန္တိ, ကိမင်္ဂ ပန အညေသ''န္တိ သတ္တာနံ သံဝေဂဇနနတ္ထံ သမာပတ္တိံ န သမာပဇ္ဇိ, တေန ဝေဒနာ ခရာ ဝတ္တိံ သု။ **အာယာမာ**တိ ဧဟိ ယာမ။

စုန္ဒဿ ဘတ္တံ ဘုဉ္ဇိတွာ တိအာဒိကာ အပရဘာဂေ ဓမ္မသင်္ဂါဟကေဟိ ဌပိတာ ကထာ။ တတ္ထ **ဘုတ္တဿ စ သူကရမဒ္ဒဝေန**ာတိ ဘုတ္တဿ ဥဒပါဒိ, န ပန ဘုတ္တပစ္စယာ။ ယဒိ ဟိ အဘုတ္တဿ ဥပ္ပဇ္ဇိဿာ, အတိခရော အဘဝိဿာ, သိနိဒ္ဓဘောဇနံ ပန ဘုတ္တတ္တာ တနုကာ ဝေဒနာ အဟောသိ, တေနေဝ ပဒသာ ဂန္တုံ အသက္ခိ။ ဧတေန ယွတယံ ''ယဿ တံ ပရိဘုတ္တံ သမ္မာ ပရိဏာမံ ဂစ္ဆေယျ အညတြ တထာဂတဿာ''တိ သီဟနာဒေ နဒိတော, တ ဿ သာတ္ထကတာ ဒဿိတာ။ ဗုဒ္ဓါနုဉ္ဟိ အဌာနေ ဂဇ္ဇိတံ နာမ နတ္ထိ။ ယသ္မာ တံ ပရိဘုတ္တံ ဘဂဝတော န ကိဉ္စိ ဝိ ကာရံ ဥပ္ပာဒေသိ, ကမ္မေန ပန လဒ္ဓောကာသေန ဥပ္ပာဒိယမာနံ ဝိကာရံ အပ္ပမတ္တကာယ ဥပသမေန္တော သရီရေ ဗလံ ဥ ပ္ပာဒေသိ, ယေန ယထာ ဝက္ခမာနံ တိဝိဓံ ပယောဇနံ သမ္ပာဒေသိ, တသ္မာ သမ္မဒေဝ တံ ပရိဏာမံ ဂတံ, မာရဏန္တိ ကတ္တာ ပန ဝေဒနာနံ အဝိညာတံ အဟာကဋ္ဋံ အဟောသီတိ။ **ဝိရိစ္စမာနော** တိ အဘိဏှံ ပဝတ္တလောဟိတဝိရေစနောဝ သ မာနော။ **အဝေစာ**တိ အတ္တနာ ဣစ္ဆိတဌာနေ ပရိနိဗ္ဗာနတ္ထာယ ဧဝမာဟ။

ကသ္မာ ပန ဘဂဝါ ဧဝံ ရောဂေ ဥပ္ပန္နေ ကုသိနာရံ အဂမာသိ, ကိံ အညတ္ထ န သက္ကာ ပရိနိဗ္ဗာယိတုန္တိ? ပရိနိ ဗ္ဗာယိတုံ နာမ န ကတ္ထစိ န သက္ကာ, ဧဝံ ပန စိန္တေသိ – မယိ ကုသိနာရံ ဂတေ မဟာသုဒဿနသုတ္တဒေသနာယ (ဒီ. နိ. ၂.၂၄၁) အဋ္ဌုပ္ပတ္တိ ဘဝိဿတိ, တာယ ယာ ဒေဝလောကေ အနုဘဝိတဗ္ဗသဒိသာ သမ္ပတ္တိ မနုဿလောကေ မယာ အနုဘူတာ, တံ ဒ္ဝီဟိ ဘာဏဝါရေဟိ ပဋိမဏ္ဍေတွာ ဒေသေဿာမိ, တံ သုတွာ ဗဟူ ဇနာ ကုသလံ ကတ္တဗ္ဗံ မ ညိဿန္တိ။ သုဘဒ္ဒောပိ ကတ္ထ မံ ဥပသင်္ကမိတွာ ပဉှံ ပုစ္ဆိတွာ ဝိဿဇ္ဇနပရိယောသာနေ သရဏေသု ပတိဋ္ဌ ဌာယ ပဗ္ဗဇိတွာ လဒ္ဓူပသမ္ပဒေ ကမ္မဌာနံ ဘာဝေတွာ မယိ ဓရန္တေယေဝ အရဟတ္တံ ပတွာ ပစ္ဆိမသာဝကော နာမ ဘဝိဿတိ။ အညတ္ထ မယိ ပရိနိဗ္ဗုတေ ဓာတုနိမိတ္တံ မဟာကလဟော ဘဝိဿတိ, လောဟိတံ နဒီ ဝိယ သန္ဒိဿ သတိ။ ကုသိနာရာယံ ပန ပရိနိဗ္ဗုတေ ဒောဏဗြာဟ္မဏော တံ ဝိတဒံ ဝူပသမေတွာ ဓာတုယော ဝိဘဇိတွာ ဒဿတီတိ ဣမာနိ တီဏိ ကာရဏာနိ ပဿန္တော ဘဂဝါ မဟတာ ဥဿာဟေန ကုသိနာရံ အဂမာသိ။

ဣင်္ဃ တိ စောဒနတ္ထေ နိပါတော။ **ကိလန္တောသ္မိ** တိ ပရိဿန္တော အသ္မိ။ တေန ယထာဝုတ္တဝေဒနာနံ ဗလ ဝဘာဝံ ဧဝ ဒဿေတိ။ ဘဂဝါ ဟိ အတ္တနော အာနုဘာဝေန တဒါ ပဒသာ အဂမာသိ, အညေသံ ပန ယထာ ပဒုဒ္ဓါရမ္ပိ ကာ တုံ န သက္ကာ, တထာ ဝေဒနာ တိခိဏာ ခရာ ကဋုကာ ဝတ္တိံသု။ တေနေတဟ **''နိသီဒိဿာမီ''** တိ။

ဣဒာနိတိ အစ္ဆနာ။ **လုဠိတန္တိ** မဒ္ဒိတံ ဝိယ အာကုလံ။ **အာဝိလန္တိ** အာလုလံ။ **အစ္ဆောဒကာ** တိ တနုပသန္နသလိ လာ။ **သာတောဒကာ**တိ မဓုရတောယာ။ **သီတောဒကာ**တိ သီတလဇလာ။ **သေတောဒကာ**တိ နိက္ကဒ္ဒမာ ။ ဥဒကဥ္ဟိ သဘာဝတော သေတဝဏ္ဏံ, ဘူမိဝသေန ကဒ္ဒမာဝိလတာယ စ အညာဒိသံ ဟောတိ, ကကုဓာပိ နဒီ ဝိမလတလိကာ သမော ကိဏ္ဏာ သေတဝဏ္ဏာ သန္ဒတိ။ တေန ဝုတ္တံ ''သေတောဒကာ''တိ။ **သုပတိတ္ထာ** တိ သုန္ဒရတိတ္ထာ။ **ရမဏီယာ**တိ မနောဟရဘူမိဘာဂတာယ ရမိတဗ္ဗာ ယထာဝုတ္တဥဒကသမ္ပတ္တိယာ စ မနောရမာ။

ကိလန္တောသ္မိ စုန္ဒက, နိပဇ္ဇိဿာမီ တိ တထာဂတဿ ဟိ –

''ကာဠာဝကဥ္စ ဂင်္ဂေယျံ၊ ပဏ္ဍရံ တမ္ဗပိင်္ဂလံ။
ဂန္ဓမင်္ဂလဟေမဥ္စ၊ ဥပောသထဆဒ္ဒန္တိမေ ဒသာ''တိ။ –

ဧဝံ ဝုတ္တေသု ဒသသု ဟတ္ထိကုလေသု ကာဠာဝကသင်္ခါတာနံ ယံ ဒသန္နံ ပကတိဟတ္ထီနံ ဗလံ, တံ ဧကဿ ဂင်္ဂေယျဿာတိ ဧဝံ ဒသဂုဏိတာယ ဂဏနာယ ပကတိဟတ္ထီနံ ကောဋိသဟဿဗလပ္ပမာဏံ သရီရဗလံ။ တံ သဗ္ဗမ္ပိ တသ္မိံ ဒိဝသေ ပဏ္ဍာဘတ္တတော ပဋ္ဌာယ စင်္ဂဝါရေ ပက္ခိတ္တဥဒကံ ဝိယ ပရိက္ခယံ ဂတံ။ ပါဝါယ တိဂါဝုတေ ကုသိနာရာ။ တေသိံ အန္တရေ ပဉ္စဝီသတိယာ ဌာနေသု နိသီဒိတွာ မဟန္တံ ဥဿာဟံ ကတွာ အာဂစ္ဆန္တော သူရိယတ္ထင်္ဂမနဝေလာယ ဘဂဝါ ကုသိနာရံ ပါပုဏိတိ ဧဝံ "ရောဂေ နာမ သဗ္ဗံ အာရောဂျံ မဒ္ဒန္တော အာဂစ္ဆတီ"တိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေန္တော သဒေဝကဿ လောကဿ သံဝေဂကရံ ဝါစံ ဘာသန္တော "ကိလန္တောသ္မိ, စုန္ဒက, နိပဇ္ဇိဿာမီ"တိ အာဟ။

သီဟသေယျန္တိ ဧတ္ထ ကာမဘောဂိသေယျာ ပေတသေယျာ တထာဂတသေယျာ သီဟသေယျာတိ စတဿော သေယျာ။ တတ္ထ "ယေဘုယျေန, ဘိက္ခဝေ, ကာမဘောဂီ ဝါမေန ပဿေန သေယျံ ကပ္ပေန္တီ"တိ (အ. နိ. ၄.၂၄၆) အယံ ကာမဘောဂိသေယျာ။ "ယေဘုယျေန , ဘိက္ခဝေ, ပေတာ ဥတ္တာနာ သေန္တီ"တိ (အ. နိ. ၄.၂၄၆) အယံ ပေတသေယျာ။ စတုတ္ထဇ္ဈာနံ တထာဂတသေယျာ။ "သီဟော, ဘိက္ခဝေ, မိဂရာဇာ ဒက္ခိဏေန ပဿေန သေယျံ ကပ္ပေတီ"တိ (အ. နိ. ၄.၂၄၆) အယံ သီဟသေယျာ။ အယဉှိ တေဇုဿဒဣရိယာပထတ္တာ ဥတ္တမသေယျာ နာမ။ တေန ဝုတ္တံ – **"ဒက္ခိဏေန ပဿေန သီဟသေယျံ ကပ္ပေသီ"**တိ။ **ပါဒေ ပါဒ**န္တိ ဒက္ခိဏပါဒေ ဝါမပါဒံ။ **အစ္စာဓာယ**တိ အတိအာဓာယ, ဂေါပ္ဖကံ အတိက္ကမ္မ ဌပေတွာ။ ဂေါပ္ဖကေန ဟိ ဂေါပ္ဖကေ, ဇာဏုနာ ဇာဏုမှိ သင်္ဃဋ္ဋိယမာနေ အဘိဏှံ ဝေဒနာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, သေယျာ ဖာသုကာ န ဟောတိ။ ယထာ ပန န သင်္ဃဋ္ဋေတိ, ဧဝံ အတိက္ကမ္မ ဌပိတေ ဝေဒနာ နုပ္ပဇ္ဇန္တိ, သေယျာ ဖာသုကာ ဟောတိ။ တသ္မာ ဧဝံ နိပဇ္ဇိ။

ဂန္တွာန ဗုဒ္ဓေါတိ ဣမာ ဂါထာ အပရဘာဂေ ဓမ္မသင်္ဂါဟကေဟိ ဌပိတာ။ တတ္ထ **နဒိက**န္တိ နဒိံ။ **အပ္ပဋိမောဓ လောကေ**တိ အပ္ပဋိမော ဣဓ ဣမသ္မိံ သဒေဝကေ လောကေ။ **နှာတွာ စ ပိဝိတွာ စုဒတာရီ**တိ ဂတ္တာနံ သီတိကရဏတ္ထာယ နှာတွာ စ ပါနီယံ ပိဝိတွာ စ နဒိတော ဥတ္တရိ။ တဒါ ကိရ ဘဂဝတိ နှာယန္တေ အန္တောနဒိယံ မစ္ဆကစ္ဆပါ, ဥဒကံ, ဥဘောသု တီရေသု ဝနသဏ္ဍော, သဗ္ဗော စ သော ဘူမိဘာဂေါတိ သဗ္ဗံ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏမေဝ အဟောသိ။ **ပုရက္ခတော**တိ ဂုဏဝိသိဋ္ဌသတ္တုတ္တမဂရုဘာဝတော သဒေဝကေန လောကေန ပူဇာသမ္မာနဝသေန ပုရက္ခတော။ **ဘိက္ခုဂဏဿ မဇ္ဈေ**တိ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ မဇ္ဈေ။ တဒါ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော ဝေဒနာနံ အဓိမတ္တဘာဝံ ဝိဒိတွာ အာသန္နာ ဟုတွာ သမန္တတော ပရိဝါရေတွာဝ ဂစ္ဆိံသု။ **သတ္ထာ**တိ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကပရမတ္ထေဟိ သတ္တာနံ အနုသာသနတော သတ္ထာ။ **ပဝတ္တာ ဘဂဝါ ဣဓ ဓမ္မေ**တိ ဘာဂျဝန္တတာဒီဟိ ဘဂဝါ ဣဓ သီလာဒိသာသနဓမ္မေ ပဝတ္တာ, ဓမ္မေ ဝါ စတုရာသီတိဓမ္မက္ခန္ဓသဟဿာနိ ပဝတ္တာ ပဝတ္တေတာ။ **အမ္ဗဝန**န္တိ တဿာ ဧဝ နဒိယာ တီရေ အမ္ဗဝနံ။ **အာမန္တယိ စုန္ဒက**န္တိ တသ္မိံ ကိရ ခဏေ အာယသ္မာ အာနန္ဒော ဥဒကသာဋိကံ ပီဠေန္တော ဩဟီယိ, စုန္ဒကတ္ထေရော သမီပေ အဟောသိ။ တသ္မာ တံ ဘဂဝါ အာမန္တယိ။ **ပမုခေ နိသီဒီ**တိ ဝတ္တသီသေန သတ္ထု ပုရတော နိသီဒိ "ကိံ နု ခေါ သတ္ထာ အာဏာပေတီ"တိ။ တ္တောဝတာ ဓမ္မဘဏ္ဍာဂါရိကော အနုပ္ပတ္တော။ ဧဝံ အနုပ္ပတ္တံ အထ ခေါ ဘဂဝါ အာယသ္မန္တံ အာနန္ဒံ အာမန္တေသိ။

ဥပဒဟေယျာတိ ဥပ္ပါဒေယျ, ဝိပ္ပဋိသာရဿ ဥပ္ပါဒကော ကောစိ ပုရိသော သိယာ အပိ ဘဝေယျ။ **အလာဘာ**တိ ယေ အညေသံ အနံ ဒဒန္တာနံ အာနိသံသသင်္ခါတာ လာဘာ ဟောန္တိ, တေ အလာဘာ။ **ဒုလ္လဒ္ဓ**န္တိ ပုညဝိသေသေန လဒ္ဓမ္ပိ မနုဿတ္တံ ဒုလ္လဒ္ဓံ။ **ယဿ တေ**တိ ယဿ တဝ။ ဥတ္တဏ္ဍုလံ ဝါ အတိကိလိန္နံ ဝါ ကော တံ ဇာနာတိ, ကီဒိသမ္ပိ ပစ္ဆိမံ ပိဏ္ဍပါတံ ဘုဉ္ဇိတွာ တထာဂတော ပရိနိဗ္ဗုတော, အဒ္ဓါ တေန ယံ ဝါ တံ ဝါ ဒိန္နံ ဘဝိဿတီတိ။ **လာဘာ**တိ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကာ အာနိသံသသင်္ခါတာ လာဘာ။ **သုလဒ္ဓ**န္တိ တုယှံ မနုဿတ္တံ သုလဒ္ဓံ။ **သမ္မုခါ**တိ သမ္မုခတော, န အနုဿဝေန န ပရမ္ပရာယာတိ အတ္ထော။ **မေတ**န္တိ မေ ဧတံ မယာ ဧတံ။ **ဒွေဝမေ**တိ ဒွေဝ ဣမေ။ **သမသမဖလာ**တိ သဗ္ဗာကာရေန သမာနဖလာ။

နနု စ ယံ သုဇာတာယ ဒိန္နံ ပိဏ္ဍပါတံ ဘုဉ္ဇိတွာ တထာဂတော အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ, တံ ကိလေသာနံ အပ္ပဟီနကာလေ အနံ, ဣဒံ ပန စုန္ဒဿ အနံ ခီဏာသဝကာလေ, ကသ္မာ တာနိ သမဖလာနီတိ? ပရိနိဗ္ဗာနသမတာယ သမာပတ္တိသမတာယ အနုဿရဏသမတာယ စ။ ဘဂဝါ ဟိ သုဇာတာယ ဒိန္နံ ပိဏ္ဍပါတံ ဘုဉ္ဇိတွာ သဥပါဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ပရိနိဗ္ဗုတော, စုန္ဒေန ဒိန္နံ ဘုဉ္ဇိတွာ အနုပါဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ပရိနိဗ္ဗုတောတိ ဧဝံ **ပရိနိဗ္ဗာနသမတာ**

ယပိ သမဖလာနိ။ အဘိသမ္ဗုဇ္ဈနဒိဝသေ စ အဂ္ဂမဂ္ဂဿ ဟေတုဘူတာ စတုဝီသတိကောဋိသတသဟဿသင်္ခါ သမာပတ္တိယော သမာပဇ္ဇိ, ပရိနိဗ္ဗာနဒိဝသေပိ သဗ္ဗာ တာ သမာပဇ္ဇိ။ ဧဝံ **သမာပတ္တိသမတာယ** ပိ သမဖလာနိ။ ဝုတ္တဉ္စေတံ ဘဂဝတာ –

"ယဿ စေတံ ပိဏ္ဍပါတံ ပရိဘုဉ္ဇိတ္ဝာ တထာဂတော အပ္ပမာဏံ စေတောသမာဓိံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ, အပ္ပမာဏော တဿ ပုညာဘိသန္ဒော ကုသလာဘိသန္ဒော"တိအာဒိ။ –

သုဇာတာ စ အပရဘာဂေ အဿောသိ "န ကိရ သာ ရုက္ခဒေဝတာ, ဗောဓိသတ္တော ကိရေသ, တံ ကိရ ပိဏ္ဍပါတံ ပရိဘုဉ္ဇိတ္ဝာ အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ, သတ္တသတ္တာဟံ ကိရဿ တေန ယာပနာ အဟောသီ"တိ။ တဿ ဣဒံ သုတွာ "လာဘာ ဝတ မေ"တိ အနုဿရန္တိယာ ဗလဝပီတိသောမနဿံ ဥဒပါဒိ။ စုန္ဒဿပိ အပရဘာဂေ "အဝသာနပိဏ္ဍပါတော ကိရ မယာ ဒိန္နော, ဓမ္မသီသံ ကိရ မယာ ဂဟိတံ, မယှံ ကိရ ပိဏ္ဍပါတံ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ သတ္ထာ အတ္တနာ စိရကာလာဘိပတ္ထိတာယ အနုပါဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ပရိနိဗ္ဗုတော"တိ သုတွာ "လာဘာ ဝတ မေ"တိ အနုဿရတော ဗလဝပီတိသောမနဿံ ဥဒပါဒိ။ ဧဝံ **အနုဿရဏသမတာယ** ပိ သမဖလာနိ ဒွေပိ ပိဏ္ဍပါတာနီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

အာယုသံဝတ္တနိကန္တိ ဒီဃာယုကသံဝတ္တနိကံ။ **ဥပစိတ**န္တိ ပသုတံ ဥပ္ပါဒိတံ။ **ယသသံဝတ္တနိက**န္တိ ပရိဝါရသံဝတ္တနိကံ။ **အာဓိပတေယျသံဝတ္တနိက**န္တိ သေဋ္ဌဘာဝသံဝတ္တနိကံ။

တေမတ္တံ ဝိဒိတွာ တိ တေ အနဿ မဟပ္ဖလတဉ္စေဝ သီလာဒိဂုဏေဟိ အတ္တနော စ အနုတ္တရဒက္ခိဏေယျဘာဝံ အနုပါအပရိနိဗ္ဗာနဉ္စာတိ တိဝိဓမ္ပိ အတ္ထံ သဗ္ဗာကာရတော ဝိဒိတွာ တဒတ္ထဒီပနံ **ဣမံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ**။

တတ္ထ **ဒဒတော ပုညံ ပဝဍ္ဎတီ** တိ အနံ ဒေန္တဿ စိတ္တသမ္ပတ္တိယာ စ ဒက္ခိဏေယျသမ္ပတ္တိယာ စ အနမယံ ပုညံ ဥပစီယတိ, မဟပ္ဖလတရဉ္စ မဟာနိသံသတရဉ္စ ဟောတီတိ အတ္ထော။ အထ ဝါ **ဒဒတော ပုညံ ပဝဍ္ဎတီ** တိ ဒေယျဓမ္မံ ပရိစ္စဇန္တော ပရိစ္စာဂစေတနာယ ဗဟုလီကတာယ အနုက္ကမေန သဗ္ဗတ္ထ အနာပတ္တိဗဟုလော သုဝိသုဒ္ဓသီလံ ရက္ခိတွာ သမထဝိပဿနာနဉ္စ ဘာဝေတုံ သက္ကောတီတိ တဿ အနာဒိဝသေန တိဝိဓမ္ပိ ပုညံ အဘိဝဍ္ဎတီတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **သံယမတော**တိ သီလသံယမေန သံယမန္တဿ, သံဝရေ ဌိတဿာတိ အတ္ထော။ **ဝေရံ န စီယတီ**တိ ပဉ္စဝိဓဝေရံ န ပဝဍ္ဎတိ, အဒေါသပဓာနတ္တာ တ အဓိသီလဿ ကာယဝါစာစိတ္တေဟိ သယံမန္တော သုဝိသုဒ္ဓသီလော ခန္တိဗဟုလတာယ ကေနစိ ဝေရံ န ကရောတိ, ကုတော တဿ ဥပစယော။ တသ္မာ တဿ သံယမတော သံယမန္တဿ, သံယမဟေတု တ ဝေရံ န စီယတိ။ **ကုသလော စ ဇဟာတိ ပါပက**န္တိ ကုသလော ပန ဉာဏသမ္ပန္နော သုဝိသုဒ္ဓသီလေ ပတိဋ္ဌိတော အဋ္ဌတိံသာယ အာရမ္မဏေသု အတ္တနော အနုရူပံ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာ ဥပစာရပ္ပနာဘေဒံ ဈာနံ သမ္မာဒေန္တော ပါပကံ လာမကံ ကာမစ္ဆန္ဒာဒိအကုသလံ ဝိက္ခမ္ဘနဝသေန ဇဟာတိ ပရိစ္စဇတိ။ သော တမေဝ ဈာနံ ပါဒကံ ကတွာ သင်္ခါရေသု ခယဝယံ ပဋ္ဌပေတွာ ဝိပဿနာယ ကမ္မံ ကရောန္တော ဝိပဿနံ ဥဿုက္ကာပေတွာ အရိယမဂ္ဂေန အနဝသေသံ ပါပကံ လာမကံ အကုသလံ သမုစ္ဆေဒဝသေန ဇဟာတိ။ **ရာဂဒောသမောဟက္ခယာ သ နိဗ္ဗုတော**တိ သော ဧဝံ ပါပကံ ပဇဟိတွာ ရာဂါဒီနံ ခယာ အနဝသေသကိလေသနိဗ္ဗာနေန, တတော ပရံ ခန္ဓနိဗ္ဗာနေန စ နိဗ္ဗုတော ဟောတီတိ ဧဝံ ဘဂဝါ စုန္ဒဿ စ ဒက္ခိဏာသမ္ပတ္တိံ, အတ္တနော စ ဒက္ခိဏေယျသမ္ပတ္တိံ နိဿာယ ပီတိဝေဂဝိဿဋ္ဌံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ။

ပဉ္စမသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၆. ပာဋလိဂါမိယသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၇၆. ဆဋ္ဌေ **မဂဓေသူ**တိ မဂဓရဋ္ဌေ။ **မဟတာ**တိ ဣဓာပိ ဂုဏမဟတ္တေနပိ အပရိစ္ဆိန္နသင်္ခတ္တာ ဂဏနမဟတ္တေနပိ မဟတာ ဘိက္ခုသင်္ဃေန။ **ပာဋလိဂါမော**တိ ဧဝံနာမကော မဂဓရဋ္ဌေ ဧကော ဂါမော။ တဿ ကိရ ဂါမဿ မာပနဒိဝသေ ဂါမဂ္ဂဟဏဋ္ဌာနေ ဒွေဝ တယော ပါဋလိလင်္ကုရာ ပထဝိတော ဥဗ္ဘိဇ္ဇိတွာ နိက္ခမိံသု။ တေန တံ "ပါဋလိဂါမော"တွေဝ ဝေါဟရိံသု။ **တဒဝသရီ**တိ တံ ပါဋလိဂါမံ အဝသရိ အနုပါပုဏိ။ ကဒါ ပန ဘဂဝါ ပါဋလိဂါမံ အနုပါပု

ဏိ? ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေန သာဝတ္ထိယံ ဓမ္မသေနာပတိနော စေတိယံ ကာရာပေတွာ တတော နိက္ခမိတွာ ရာဇဂဟေ ဝသန္တော တတ္ထ အာယသ္မတော မဟာမောဂ္ဂလ္လာနဿ စ စေတိယံ ကာရာပေတွာ တတော နိက္ခမိတွာ အမ္ဗလဋ္ဌိကာယံ ဝသိတွာ အတုရိတစာရိကာဝသေန ဇနပဒစာရိကံ စရန္တော တတ္ထ တတ္ထ ဧကရတ္တိတသေန ဝသိတွာ လောကံ အနုဂ္ဂဏှန္တော အနုက္ကမေန ဟဋ္ဌလိကမံ အနုပာပုဏိ။

ဟဋ္ဌလိကမိယာတိ ဟဋ္ဌလိကမတသိနော ဥပာသကာ။ တေ ကိရ ဘဂဝတော ပဌမဒဿနေန ကေစိ သရဏေသု, ကေစိ သီလေသု, ကေစိ သရဏေသု စ သီလေသု စ ပတိဋ္ဌိတာ။ တေန ဝုတ္တံ **“ဥပာသကာ”**တိ။ **ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိံသူ**တိ ဟဋ္ဌလိကမေ ကိရ အဇာတသတ္တုနော လိစ္ဆဝိရာဇူနဉ္စ မနုဿာ ကာလေန ကာလံ ဂန္တွာ ဂေဟသာမိကေ ဂေဟတော နီဟရိတွာ မာသမ္ပိ အဍ္ဍမာသမ္ပိ ဝသန္တိ။ တေန ဟဋ္ဌလိကမတသိနော မနုဿာ နိစ္စုပဒ္ဒုတာ “ဧတေသဉ္စေဝ အာဂတကာလေ ဝသနဋ္ဌာနံ ဘဝိဿတီ”တိ ဧကပဿေ ဣဿရာနံ ဘဏ္ဍပ္ပဋိသာမနဋ္ဌာနံ, ဧကပဿေ ဝသနဋ္ဌာနံ, ဧကပဿေ အာဂန္တုကာနံ အဒ္ဓိကမနုဿာနံ, ဧကပဿေ ဒလိဒ္ဒာနံ ကပဏမနုဿာနံ, ဧကပဿေ ဂိလာနာနံ ဝသနဋ္ဌာနံ ဘဝိဿတီတိ သဗ္ဗေသံ အညမညံ အဃဋ္ဋေတွာ ဝသနပ္ပဟောနကံ နဂရမဇ္ဈေ မဟာသာလံ ကာရေသုံ, တဿာ နာမံ **အာဝသထာဂါရ**န္တိ။ တံ ဒိဝသဉ္စ နိဋ္ဌာနံ အဂမာသိ။ တေ တတ္ထ ဂန္တွာ ဟတ္ထကမ္မသုဓာကမ္မစိတ္တကမ္မာဒိဝသေန သုပရိနိဋ္ဌိတံ သုသဇ္ဇိတံ ဒေဝဝိမာနသဒိသံ တံ ဒွတရကောဋ္ဌကတော ပဋ္ဌာယ ဩလောကေတွာ “ဣဒံ အာဝသထာဂါရံ အတိဝိယ မနောရမံ သဿိရိကံ, ကေန နု ခော ပဌမံ ပရိဘုတ္တံ အမှာကံ ဒီဃရတ္တံ ဟိတာယ သုခာယ အဿာ”တိ စိန္တေသုံ, တသ္မိံယေဝ စ ခဏေ “ဘဂဝါ တံ ဂါမံ အနုပ္ပတ္တော”တိ အဿောသုံ။ တေန တေ ဥပ္ပန္နပီတိသောမနဿာ “အမှေဟိ ဘဂဝါ ဂန္တွာပိ အာနေတဗ္ဗော သိယာ, သော ပန သယမေဝ အမှာကံ ဝသနဋ္ဌာနံ သမ္ပတ္တော, အဇ္ဇ မယံ ဘဂဝန္တံ ဣဓ ဝသာပေတွာ ပဌမံ ပရိဘုဉ္ဇာပေဿာမ တထာ ဘိက္ခုသင်္ဃံ, ဘိက္ခုသင်္ဃေ အာဂတေ တေပိဋ္ဌကံ ဗုဒ္ဓဝစနံ အာဂတမေဝ ဘဝိဿတိ, သတ္ထာရံ မင်္ဂလံ ဝဒါပေဿာမ, ဓမ္မံ ကထာပေဿာမ။ ဣတိ တီဟိ ရတနေဟိ ပရိဘုတ္တေ ပစ္ဆာ အမှာကဉ္စ ပရေသဉ္စ ပရိဘောဂေ ဘဝိဿတိ, ဧဝံ နော ဒီဃရတ္တံ ဟိတာယ သုခာယ ဘဝိဿတီ”တိ သန္နိဋ္ဌာနံ ကတွာ တေဒတ္ထမေဝ ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိံသု။ တသ္မာ ဧဝမာဟံသု –
“အဓိတသေတု နော, ဘန္တေ ဘဂဝါ, အာဝသထာဂါရ”န္တိ။

ယေန အာဝသထာဂါရံ တေနုပသင်္ကမိံသူ တိ ကိဉ္စာပိ တံ တံ ဒိဝသမေဝ ပရိနိဋ္ဌိတတ္တာ ဒေဝဝိမာနံ ဝိယ သုသဇ္ဇိတံ သုပဋိဇဂ္ဂိတံ, ဗုဒ္ဓာရဟံ ပန ကတွာ န ပညတ္တံ, “ဗုဒ္ဓါ နာမ အရညဇ္ဈာသယာ အရညာရာမာ, အန္တောဂါမေ ဝသေယျုံ တ နော တ, တသ္မာ ဘဂဝတော ရုစိံ ဇာနိတွာဝ ပညာပေဿာမာ”တိ စိန္တေတွာ တေ ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိံသု, ဣဒါနိ ဘဂဝတော ရုစိံ ဇာနိတွာ တထာ ပညာပေတုကာမာ ယေန အာဝသထာဂါရံ တေနုပသင်္ကမိံသု။ **သဗ္ဗသန္ထရိံ အာဝသထာဂါရံ သန္ထရိတွာ**တိ ယထာ သဗ္ဗမေဝ သန္ထတံ ဟောတိ, ဧဝံ တံ သန္ထရိတွာ သဗ္ဗပဌမံ တာဝ “ဂေါမယံ နာမ သဗ္ဗမင်္ဂလေသု ဝဋ္ဋတီ”တိ သုဓာပရိကမ္မကတမ္ပိ ဘူမိံ အလ္လဂေါမယေန ဩပုဉ္ဆာပေတွာ ပရိသုက္ခဘာဝံ ဉတွာ ယထာ အက္ကန္တဋ္ဌာနေ ပဒံ န ပညာယတိ, ဧဝံ စတုဇ္ဇာတိယဂန္ဓေဟိ လိမ္ပေတွာ ဥပရိ နာနာဝဏ္ဏကဋသာရကေ သန္ထရိတွာ တေသံ ဥပရိ မဟာပိဋ္ဌိကကောဇဝေ အာဒိံ ကတွာ ဟတ္ထတ္ထရဏာဒီဟိ နာနာဝဏ္ဏေဟိ အတ္ထရဏေဟိ သန္ထရိတဗ္ဗယုတ္တကံ သဗ္ဗောကာသံ သန္ထရာပေသုံ။ တေန ဝုတ္တံ – “သဗ္ဗသန္ထရိံ အာဝသထာဂါရံ သန္ထရိတွာ”တိ။

အာသနာနဉ္ဟိ မဇ္ဈဋ္ဌာနေ တာဝ မင်္ဂလထမ္ဘံ နိဿာယ မဟာရဟံ ဗုဒ္ဓါသနံ ပညာပေတွာ တတ္ထ ယံ ယံ မုဒုကဉ္စ မနောရမဉ္စ ပစ္စတ္ထရဏံ, တံ တံ ပစ္စတ္ထရိတွာ ဥဘတောလောဟိတကံ မနုညဒဿနံ ဥပဓာနံ ဥပဒဟိတွာ ဥပရိ သုဝဏ္ဏရဇတတာရကာဝိစိတ္တံ ဝိတာနံ ဗန္ဓိတွာ ဂန္ဓအမပုပ္ဖအမာဒီဟိ အလင်္ကရိတွာ သမန္တာ ဒွာဒသဟတ္ထေ ဌာနေ ပုပ္ဖဇာလံ ကာရေတွာ တိံသဟတ္ထမတ္တဋ္ဌာနံ ပဋ္ဋသာဏိယာ ပရိက္ခိပာပေတွာ ပစ္ဆိမဘိတ္တိံ နိဿာယ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ ပလ္လင်္ကအပဿယမဉ္စပီဌာဒီနိ ပညာပေတွာ ဥပရိ သေတပစ္စတ္ထရဏေဟိ ပစ္စတ္ထရာပေတွာ သာလာယ ပာစီနပဿံ အတ္တနော နိသဇ္ဇာယောဂ္ဂံ ကာရေသုံ။ တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ **“အာသနာနိ ပညာပေတွာ”**တိ။

ဥဒကမဏိကန္တိ မဟာကုစ္ဆိကံ ဥဒကစာဋိံ။ ဧဝံ ဘဂဝါ ဘိက္ခုသင်္ဃော စ ယထာရုစိယာ ဟတ္ထပာဒေ ဓောဝိဿန္တိ, မုခံ ဝိက္ခာလေဿန္တီတိ တေသု တေသု ဌာနေသု မဏိဝဏ္ဏဿ ဥဒကဿ ပူရေတွာ တသတ္ထာယ နာနာပုပ္

ဖာနိ စေဝ ဥဒကတာသစုဏ္ဏာနိ စ ပက္ခိပိတွာ ကဒလိပဏ္ဏေဟိ ပိဒဟိတွာ ပတိဋ္ဌပေသုံ။ တေန ဝုတ္တံ “ဥဒကမဏိကံ ပတိဋ္ဌာပေတွာ”တိ။

တေလပ္ပဒီပံ အာရောပေတွာတိ ရဇတသုဝဏ္ဏာဒိမယဒဏ္ဍဒီပိကာသု ယောဓကေရူပဝိလာသခစိတရူပကာဒီနံ ဟတ္ထေ ဌပိတသုဝဏ္ဏရဇတာဒိမယကပလ္လိကာသု တေလပ္ပဒီပံ ဇာလယိတွာ။ **ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိံသူ**တိ ဧတ္ထ ပန တေ ပါဋလိဂါမိယာ ဥပါသကာ န ကေဝလံ အာဝသထာဂါရမေဝ, အထ ခော သကလသ္မိံပိ ဂါမေ ဝီထိယော သဇ္ဇာပေတွာ ဓဇေ ဥဿာပေတွာ ဂေဟဒွါရေသု ပုဏ္ဏဃဋေ ကဒလိယော စ ဌပါပေတွာ သကလဂါမံ ဒီပမာလာဟိ ဝိပ္ပကိဏ္ဏတာရကံ ဝိယ ကတွာ “ခီရပကေ ဒါရကေ ခီရံ ပါယေထ, ဒဟရကုမာရေ လဟုံ လဟုံ ဘောဇေတွာ သယာပေထ, ဥစ္စာသဒ္ဒံ မာ ကရိတ္ထ, အဇ္ဇ ဧကရတ္တိံ သတ္ထာ အန္တောဂါမေ ဝသိဿတိ, ဗုဒ္ဓါ နာမ အပ္ပသဒ္ဒကာမာ ဟောန္တီ”တိ ဘေရိံ စရာပေတွာ သယံ ဒဏ္ဍဒီပိကာ အာဒါယ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိံသု။

အထ ခော ဘဂဝါ နိဝါသေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ သဒ္ဓိံ ဘိက္ခုသင်္ဃေန ယေန အာဝသထာဂါရံ တေနုပသင်္ကမီတိ “ယဿ ဒါနိ, ဘန္တေ, ဘဂဝါ ကာလံ မညတီ”တိ ဧဝံ ကိရ တေဟိ ကာလေ အာရောစိတေ ဘဂဝါ လာခါရသေန တိန္တရတ္တကောဝိဠာရပုပ္ဖဝဏ္ဏံ ရတ္တဒုပဋ္ဋံ ကတ္တရိယာ ပဒုမံ ကန္တေန္တော ဝိယ, သံဝိဓာယ တိမဏ္ဍလံ ပဋိစ္ဆာဒေန္တော နိဝါသေတွာ သုဝဏ္ဏပါမင်္ဂေန ပဒုမကလာပံ ပရိက္ခိပန္တော ဝိယ, ဝိဇ္ဇုလတာသဿိရိကံ ကာယဗန္ဓနံ ဗန္ဓိတွာ ရတ္တကမ္ဗလေန ဂဇကုမ္ဘံ ပရိယောနန္ဓန္တော ဝိယ, ရတနသတုဗ္ဗေဓေ သုဝဏ္ဏဂ္ဃိကေ ပဝါဠဇာလံ ခိပမာနော ဝိယ, မဟတိ သုဝဏ္ဏစေတိယေ ရတ္တကမ္ဗလကဉ္စုကံ ပဋိမုဉ္စန္တော ဝိယ, ဂစ္ဆန္တံ ပုဏ္ဏစန္ဒံ ရတ္တဝလာဟကေန ပဋိစ္ဆာဒေန္တော ဝိယ, ကဉ္စနဂိရိမတ္ထကေ သုပက္ကလာခါရသံ ပရိသိဉ္စန္တော ဝိယ, စိတ္တကူဋပဗ္ဗတမတ္ထကံ ဝိဇ္ဇုလတာဇာလေန ပရိက္ခိပန္တော ဝိယ, သကလစက္ကဝါဠသိနေရုယုဂန္ဓရမဟာပထဝိံ စာလေတွာ ဂဟိတနိဂြောဓပလ္လဝသမာနဝဏ္ဏံ သုရတ္တဝရပံသုကူလံ ပါရုပိတွာ ဝနဂဟနတော နိက္ခန္တကေသရသီဟော ဝိယ, သမန္တတော ဥဒယပဗ္ဗတကူဋတော ပုဏ္ဏစန္ဒော ဝိယ, ဗာလသူရိယော ဝိယ စ အတ္တနော နိသိန္နစာရုမဏ္ဍပတော နိက္ခမိ။

အထဿ ကာယတော မေဃမုခတော ဝိဇ္ဇုကလာပါ ဝိယ ရသ္မိယော နိက္ခမိတွာ သုဝဏ္ဏရသဓာရာပရိသေကပိဉ္ဇရပတ္တပုပ္ဖဖလသာခါဝိဋပေ ဝိယ သမန္တတော ရုက္ခေ ကရိံသု။ တာဝဒေဝ အတ္တနော အတ္တနော ပတ္တစီဝရမာဒါယ မဟာဘိက္ခုသင်္ဃော ဘဂဝန္တံ ပရိဝါရေသိ။ တေ စ နံ ပရိဝါရေတွာ ဌိတာ ဘိက္ခူ ဧဝရူပါ အဟေသုံ အပ္ပိစ္ဆာ သန္တုဋ္ဌာ ပဝိဝိတ္တာ အသံသဋ္ဌာ အာရဒ္ဓဝီရိယာ ဝတ္တာရော ဝစနက္ခမာ စောဒကာ ပါပဂရဟိနော သီလသမ္ပန္နာ သမာဓိသမ္ပန္နာ ပညာသမ္ပန္နာ ဝိမုတ္တိသမ္ပန္နာ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနသမ္ပန္နာ။ တေဟိ ပရိဝုတော ဘဂဝါ ရတ္တကမ္ဗလပရိက္ခိတ္တော ဝိယ သုဝဏ္ဏက္ခန္ဓော, ရတ္တပဒုမဝနသဏ္ဍမဇ္ဈဂတာ ဝိယ သုဝဏ္ဏနာဝါ, ပဝါဠဝေဒိကပရိက္ခိတ္တော ဝိယ သုဝဏ္ဏပါသာဒော ဝိရောစိတ္ထ။ မဟာကဿပပ္ပမုခါ ပန မဟာထေရာ မေဃဝဏ္ဏံ ပံသုကူလစီဝရံ ပါရုပိတွာ မဏိဝမ္မဝမ္မိတာ ဝိယ မဟာနာဂါ ပရိဝါရယိံသု ဝန္တရာဂါ ဘိန္နကိလေသာ ဝိဇဋိတဇဋာ ဆိန္နဗန္ဓနာ ကုလေ ဝါ ဂဏေ ဝါ အလဂ္ဂါ။

ဣတိ ဘဂဝါ သယံ ဝီတရာဂေါ ဝီတရာဂေဟိ, ဝီတဒေါသော ဝီတဒေါသေဟိ, ဝီတမောဟော ဝီတမောဟေဟိ, နိတ္တဏှော နိတ္တဏှေဟိ, နိက္ကိလေသော နိက္ကိလေသေဟိ, သယံ ဗုဒ္ဓေါ အနုဗုဒ္ဓေဟိ ပရိဝါရိတော ပတ္တပရိဝါရိတံ ဝိယ ကေသရံ, ကေသရပရိဝါရိတာ ဝိယ ကဏ္ဏိကာ, အဋ္ဌနာဂသဟဿပရိဝါရိတော ဝိယ ဆဒ္ဒန္တော နာဂရာဇာ, နဝုတိဟံသသဟဿပရိဝါရိတော ဝိယ ဓတရဋ္ဌော ဟံသရာဇာ, သေနင်္ဂပရိဝါရိတော ဝိယ စက္ကဝတ္တိရာဇာ, မရုဂဏပရိဝါရိတော ဝိယ သက္ကော ဒေဝရာဇာ, ဗြဟ္မဂဏပရိဝါရိတော ဝိယ ဟာရိတမဟာဗြဟ္မာ, တာရာဂဏပရိဝါရိတော ဝိယ ပုဏ္ဏစန္ဒော, အနုပမေန ဗုဒ္ဓဝေသေန အပရိမာဏေန ဗုဒ္ဓဝိလာသေန ပါဋလိဂါမိနံ မဂ္ဂံ ပဋိပဇ္ဇိ။

အထဿ ပုရတ္ထိမကာယတော သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏာ ဃနဗုဒ္ဓရသ္မိယော ဥဋ္ဌဟိတွာ အသီတိဟတ္ထဋ္ဌာနံ အဂ္ဂဟေသုံ, တထာ ပစ္ဆိမကာယတော ဒက္ခိဏဟတ္ထတော ဝါမဟတ္ထတော သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏာ ဃနဗုဒ္ဓရသ္မိယော ဥဋ္ဌဟိတွာ အသီတိဟတ္ထဋ္ဌာနံ အဂ္ဂဟေသုံ, ဥပရိကေသန္တတော ပဋ္ဌာယ သဗ္ဗကေသာဝဋ္ဋေဟိ မောရဂီဝရာဇဝဏ္ဏာ အသိတာ ဃနဗုဒ္ဓရသ္မိယော ဥဋ္ဌဟိတွာ ဂဂနတလေ အသီတိဟတ္ထဋ္ဌာနံ အဂ္ဂဟေသုံ, ဟေဋ္ဌာပါဒတလေဟိ ပဝါဠဝဏ္ဏာ ရသ္မိယော ဥဋ္ဌဟိတွာ ဃနပထဝိယံ အသီတိဟတ္ထဋ္ဌာနံ အဂ္ဂဟေသုံ, ဒန္တတော အက္ခီနံ သေတဋ္ဌာနတော, နခါနံ မံသဝိ

မုတ္တဋ္ဌာနတော ဩဒါတာ ဃနဗုဒ္ဓရသ္မိယော ဥဋ္ဌဟိတွာ အသီတိဟတ္ထဋ္ဌာနံ အဂ္ဂဟေသုံ, ရတ္တပီတဝဏ္ဏာနံ သမ္ဘိန္နဋ္ဌာနတော မဉ္ဇေဋ္ဌဝဏ္ဏာ ရသ္မိယော ဥဋ္ဌဟိတွာ အသီတိဟတ္ထဋ္ဌာနံ အဂ္ဂဟေသုံ, သဗ္ဗတ္ထကမေဝ ပဘဿရာ ရသ္မိယော ဥဋ္ဌဟိံသု။ ဧဝံ သမန္တာ အသီတိဟတ္ထဋ္ဌာနံ ဆဗ္ဗဏ္ဏာ ဗုဒ္ဓရသ္မိယော ဝိဇ္ဇောတမာနာ ဝိပ္ဖန္ဒမာနာ ဝိဓာဝမာနာ ကဉ္စနဒဏ္ဍဒီပိကာဒီဟိ နိစ္ဆရိတွာ အာကာသံ ပက္ခန္ဒမာနာ မဟာပဒီပဇာလာ ဝိယ, စာတုဒ္ဒီပိကမဟာမေဃတော နိက္ခန္တဝိဇ္ဇုလတာ ဝိယ စ ဒိသောဒိသံ ပက္ခန္ဒိံသု။ ယာဟိ သဗ္ဗေ ဒိသာဘာဂက သုဝဏ္ဏစမ္ပကပုပ္ဖေဟိ ဝိကိရိယမာနာ ဝိယ, သုဝဏ္ဏဃဋတော သုဝဏ္ဏရသဓာရာဟိ အာသိဉ္စိယမာနာ ဝိယ, ပသာရိတသုဝဏ္ဏပဋပရိက္ခိတ္တာ ဝိယ, ဝေရမ္ဘဝါတေန သမုဒ္ဓတကိံသုကကဏိကာရကောဝိဠာရပုပ္ဖစုဏ္ဏသမောကိဏ္ဏာ ဝိယ, စီနပိဋ္ဌစုဏ္ဏသမ္ပရိရဉ္ဇိတာ ဝိယ စ ဝိရောစိံသု။

ဘဂဝတောပိ အသီတိအနုဗျဉ္ဇနဗျာမပ္ပဘာပရိက္ခေပသမုဇ္ဇလံ ဒ္ဝတ္တိံသမဟာပုရိသလက္ခဏပ္ပဋိမဏ္ဍိတံ သရီရံ အဗ္ဘမဟိကာဒိဥပက္ကိလေသဝိမုတ္တံ သမုဇ္ဇလန္တတာရကာဝဘာသိတံ ဝိယ, ဂဂနတလံ ဝိကသိတံ ဝိယ ပဒုမဝနံ, သဗ္ဗဖာလိဖုလ္လော ဝိယ ယောဇနသတိကော ပာရိစ္ဆတ္တကော, ပဋိပာဋိယာ ဌပိတာနံ ဒ္ဝတ္တိံသသူရိယာနံ ဒ္ဝတ္တိံသစန္ဒိမာနံ ဒ္ဝတ္တိံသစက္ကဝတ္တီနံ ဒ္ဝတ္တိံသဒေဝရာဇာနံ ဒ္ဝတ္တိံသမဟာဗြဟ္မာနံ သိရိယာ သိရိံ အဘိဘဝမာနံ ဝိယ ဝိရောစိတ္ထ, ယထာ တံ ဒသဟိ ပါရမီဟိ ဒသဟိ ဥပပါရမီဟိ ဒသဟိ ပရမတ္ထပါရမီဟီတိ သမ္မဒေဝ ပရိပူရိတာဟိ သမတိံသပါရမိတာဟိ အလင်္ကတံ ကပ္ပသတသဟဿာဓိကာနိ စတ္တာရိ အသင်္ချေယျာနိ ဒိန္နေန အနေန ရက္ခိတေန သီလေန ကတေန ကလျာဏကမ္မေန ဧကသ္မိံ အတ္တဘာဝေ သမောသရိတွာ ဝိပါကံ အတုံ ဩကာသံ အလဘမာနေန သမ္ဗာဓပ္ပတ္တံ ဝိယ နိဗ္ဗတ္တိတံ နာဝါသဟဿဘဏ္ဍံ ဧကံ နာဝံ အာရောပနကာလော ဝိယ, သကဋသဟဿဘဏ္ဍံ ဧကံ သကဋံ အာရောပနကာလော ဝိယ, ပဉ္စဝီသတိယာ ဂင်္ဂါနံ သမ္ဘိန္နမုခဒ္ဝါရေ ဧကတော ရာသိဘူတကာလော ဝိယ အဟောသိ။

ဣမာယ ဗုဒ္ဓသိရိယာ ဩဘာသမာနဿပိ ဘဂဝတော ပုရတော အနေကာနိ ဒဏ္ဍဒီပိကာသဟဿာနိ ဥက္ခိပိံသု။ တထာ ပစ္ဆတော တမပဿေ ဒက္ခိဏပဿေ ဇာတိကုသုမစမ္ပကဝနမာလိကာရတ္တုပ္ပလနီလုပ္ပလဗကုလသိန္ဒုဝါရာဒိပုပ္ဖာနိ စေဝ နီလပီတာဒိဝဏ္ဏသုဂန္ဓစုဏ္ဏာနိ စ စာတုဒ္ဒီပိကမဟာမေဃဝိဿဋ္ဌာ သလိလဝုဋ္ဌိယော ဝိယ ဝိပ္ပကိရိံသု ။ ပဉ္စင်္ဂိကတူရိယနိဂ္ဃောသာ စ ဗုဒ္ဓဓမ္မသင်္ဃဂုဏာသံယုတ္တာ ထုတိဃောသာ စ သဗ္ဗာ ဒိသာ ပူရယမာနာ မုခသမ္ဘာသာ ဝိယ အဟေသုံ။ ဒေဝသုပဏ္ဏနာဂယက္ခဂန္ဓဗ္ဗမနုဿာနံ အက္ခီနိ အမတပာနံ ဝိယ လဘိံသု။ ဣမသ္မိံ ပန ဌာနေ ဌတွာ ပဒသဟဿေဟိ ဂမနဝဏ္ဏနံ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတိ။ တတြိဒံ မုခမတ္တံ –

“ဧဝံ သဗ္ဗင်္ဂသမ္ပန္နော, ကမ္ပယန္တော ဝသုန္ဓရံ။
အဟေဌယန္တော ပါဏာနိ, ယာတိ လောကဝိနာယကော။

“ဒက္ခိဏံ ပဌမံ ပါဒံ, ဥဒ္ဓရန္တော နရာသဘော။
ဂစ္ဆန္တော သိရိသမ္ပန္နော, သောဘတေ ဒ္ဝိပဒုတ္တမော။

“ဂစ္ဆတော ဗုဒ္ဓသေဋ္ဌဿ, ဟေဋ္ဌာ ပါဒတလံ မုဒု။
သမံ သမ္ဖုသတေ ဘူမိံ, ရဇသာနုပလိမ္ပတိ။

“နိန္နံ ဌာနံ ဥန္နမတိ, ဂစ္ဆန္တေ လောကနာယကေ။
ဥန္နတဉ္စ သမံ ဟောတိ, ပထဝီ စ အစေတနာ။

“ပါသာဏာ သက္ခရာ စေဝ, ကထလာ ခါဏုကဏ္ဋကာ။
သဗ္ဗေ မဂ္ဂါ ဝိဝဇ္ဇန္တိ, ဂစ္ဆန္တေ လောကနာယကေ။

“နာတိဒူရေ ဥဒ္ဓရတိ, နစ္စာသန္နေ စ နိက္ခိပံ။
အဃဋ္ဋယန္တော နိယျာတိ, ဥဘော ဇာဏူ စ ဂေါပ္ဖကေ။

“နာတိသီယံ ပက္ကမတိ၊ သမ္ပန္နစရဏော မုနိ။
န စာပိ သဏိကံ ယာတိ၊ ဂစ္ဆမာနော သမာဟိတော။

“ဥဒ္ဓံ အဓော စ တိရိယံ၊ ဒိသဉ္စ ဝိဒိသံ တထာ။
န ပေက္ခမာနော သော ယာတိ၊ ယုဂမတ္တံဝပေက္ခတိ။

“နာဂဝိက္ကန္တစာရော သော၊ ဂမနေ သောဘတေ ဇိနော။
စာရုံ ဂစ္ဆတိ လောကဂ္ဂေါ၊ ဟာသယန္တော သဒေဝကေ။

“ဥသဘရာဇာဝ သောဘန္တော၊ စာရုစာရီဝ ကေသရီ။
တောသယန္တော ဗဟူ သတ္တေ၊ ဂါမံ သေဋ္ဌော ဥပါဂမီ”တိ။ –

ဝဏ္ဏကာလော နာမ ကိရေသ။ ဧဝံဝိဓေသု ကာလေသု ဘဂဝတော သရီရဝဏ္ဏော ဝါ ဂုဏဝဏ္ဏော ဝါ ဓမ္မကထိကဿ ထာ
မောယေဝ ပမာဏံ, စုဏ္ဏိယပဒေဟိ ဂါထာဗန္ဓေဟိ ယတ္တကံ သက္ကောတိ, တတ္တကံ ဝတ္တဗ္ဗံ။ “ဒုက္ကထိတ”န္
တိ ဝါ “အတိတ္ထေန ပက္ခန္ဒော”တိ ဝါ န ဝတ္တဗ္ဗော။ အပရိမာဏဝဏ္ဏာ ဟိ ဗုဒ္ဓါ ဘဂဝန္တော, တေသံ ဗုဒ္ဓါပိ အနဝ
သေသတော ဝဏ္ဏံ ဝတ္တုံ အသမတ္ထာ။ သကလမ္ပိ ဟိ ကပ္ပံ ဝဏ္ဏေန္တာ ပရိယောသာပေတုံ န သက္ကောန္တိ, ပ
ဂေဝ ဣတရာ ပဇာတိ။ ဣမိနာ သိရိဝိလာသေန အလင်္ကတပ္ပဋိယတ္တံ ပါဋလိဂါမံ ပါဝိသိ , ပဝိသိတွာ ဘဂဝါ ပသန္နစိ
တ္တေန ဇနေန ပုပ္ဖဂန္ဓဓူမဝါသစုဏ္ဏာဒီဟိ ပူဇိယမာနော အာဝသထာဂါရံ ပါဝိသိ။ တေန ဝုတ္တံ – “အထ ခေါ ဘဂဝါ
နိဝါသေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ သဒ္ဓိံ ဘိက္ခုသင်္ဃေန ယေန အာဝသထာဂါရံ တေနုပသင်္ကမီ”တိ။

ပါဒေ ပက္ခာလေတွာ တိ ယဒိပိ ဘဂဝတော ပါဒေ ရဇောဇလ္လံ န ဥပလိမ္ပတိ, တေသံ ပန ဥပါသကာနံ ကုသလာ
ဘိဝုဍ္ဎိံ အာကင်္ခန္တော ပရေသံ ဒိဋ္ဌာနုဂတိံ အာပဇ္ဇနတ္ထဉ္စ ဘဂဝါ ပါဒေ ပက္ခာလေတိ။ အပိစ ဥပါဒိန္နကသရီရံ
နာမ သီတံ ကာတဗ္ဗမ္ပိ ဟောတီတိ တဒတ္ထမ္ပိ ဘဂဝါ နှာနပါဒဓောဝနာဒီနိ ကရောတိယေဝ။ **ဘဂဝန္တံယေဝ ပုရက္
ခတွာ**တိ ဘဂဝန္တံ ပုရတော ကတွာ။ တတ္ထ ဘဂဝါ ဘိက္ခူနဉ္စေဝ ဥပါသကာနဉ္စ မဇ္ဈေ နိသိန္နော ဂန္ဓောဒကေန
နှာပေတွာ ဒုကူလစုမ္ဗဋကေန ဝေါဒကံ ကတွာ ဇာတိဟိင်္ဂုလကေန မဇ္ဇိတွာ ရတ္တကမ္ဗလေန ပလိဝေဌေတွာ ပီ
ဌေ ဌပိတာ ရတ္တသုဝဏ္ဏဃနပဋိမာ ဝိယ အတိဝိရောစိတ္ထ။

အယံ ပနေတ္ထ ပေါရာဏာနံ ဝဏ္ဏဘဏနမဂ္ဂေါ –

“ဂန္တွာန မဏ္ဍလမာဠံ၊ နာဂဝိက္ကန္တစာရဏော။
ဩဘာသယန္တော လောကဂ္ဂေါ၊ နိသီဒိ ဝရမာသနေ။

“တဟိံ နိသိန္နော နရဒမ္မသာရထိ၊
ဒေဝါတိဒေဝေါ သတပုညလက္ခဏော။
ဗုဒ္ဓါသနေ မဇ္ဈဂတော ဝိရောစတိ၊
သုဝဏ္ဏနိက္ခံ ဝိယ ပဏ္ဍုကမ္ဗလေ။

“နေက္ခံ ဇမ္ဗောနဒဿေဝ၊ နိက္ခိတ္တံ ပဏ္ဍုကမ္ဗလေ။
ဝိရောစတိ ဝီတမလော၊ မဏိဝေရောစနော ယထာ။

“မဟာသာလောဝ သမ္ဖုလ္လော၊ မေရုရာဇာဝလင်္ကတော။
သုဝဏ္ဏယူပသင်္ကာသော၊ ပဒုမော ကောကနဒော ယထာ။

“ဇလန္တော ဒီပရုက္ခောဝ၊ ပဗ္ဗတဂ္ဂေ ယထာ သိခီ။
ဒေဝါနံ ပါရိဆတ္တောဝ၊ သဗ္ဗဖုလ္လော ဝိရောစတီ”တိ။

ဟဋ္ဌလိကမိယေ ဥဟာသကေ အာမန္တေသီ တိ ယသ္မာ တေသု ဥဟာသကေသု ဗဟူ ဇနာ သီလေသု ပတိဋ္ဌိတာ, တသ္မာ ပဍ္စမံ တာဝ သီလဝိပတ္တိယာ အာဒီနဝံ ပကာသေတ္ဝာ ပစ္ဆာ သီလသမ္ပဒာယ အာနိသံသံ ဒဿေတုံ, **“ပဍ္စိမေ ဂဟပတယော”**တိအာဒိနာ ဓမ္မဒေသနတ္ထံ အာမန္တေသိ။

တတ္ထ **ဒုဿီလော** တိ နိဿီလော။ **သီလဝိပန္နော** တိ ဝိပန္နသီလော ဘိန္နသံဝရော။ ဇွေ့ စ “ဒုဿီလော”တိ ပဒေန ပုဂ္ဂလဿ သီလာဘာဝေ ဝုတ္တော။ သော ပနဿ သီလာဘာဝေ ဒုဝိဓော အသမာဒာနေန စ သမာဒိန္နဿ ဘေဒေန တတိ။ တေသု ပုရိမော န တထာ သာဝဇ္ဇော, ယထာ ဒုတိယော သာဝဇ္ဇတရော။ ယထာဓိပ္ပေတာဒီနဝနိမိတ္တံ သီလာဘာဝံ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနာယ ဒေသနာယ ဒဿေတုံ, “သီလဝိပန္နော”တိ ဝုတ္တံ။ တေန “ဒုဿီလော”တိ ပဒဿ အတ္ထံ ဒဿေတိ။ **ပမာအာဓိကရဏန္တိ** ပမာဒကာရဏာ။ ဣဒဍ္စ သုတ္တံ ဂဟဋ္ဌာနံ ဝသေန အာဂတံ, ပဗ္ဗဇိတာနမ္ပိ ပန လဗ္ဘတေဝ။ ဂဟဋ္ဌော ဟိ ယေန သိပ္ပဋ္ဌာနေန ဇီဝိကံ ကပ္ပေတိ ယဒိ ကသိယာ ယဒိ တဏိဇ္ဇာယ ယဒိ ဂေါရက္ခေန, ဟဏာတိပာတာဒိဝသေန ပမတ္တော တံ တံ ယထာကာလံ သမ္ပာဒေတုံ န သက္ကောတိ, အထဿ ကမ္မံ ဝိနဿတိ။ မာဃာတကာလေ ပန ဟဏာတိပာတာဒီနိ ကရောန္တော ဒဏ္ဍဝသေန မဟတိံ ဘောဂဇာနိံ နိဂစ္ဆတိ။ ပဗ္ဗဇိတော ဒုဿီလော ပမာဒကာရဏာ သီလတော ဗုဒ္ဓဝစနတော ဈာနတော သတ္တအရိယဓနတော စ ဇာနိံ နိဂစ္ဆတိ။

ဟာပကော ကိတ္တိသဒ္ဒေါ တိ ဂဟဋ္ဌဿ “အသုကော အမုကကုလေ ဇာတော ဒုဿီလော ဟာပဓမ္မော ပရိစ္စတ္တဣဓလောကပရလောကော သလာကဘတ္တမတ္တမ္ပိ န ဒေတီ”တိ ပရိသမဇ္ဈေ ဟာပကော ကိတ္တိသဒ္ဒေါ အဗ္ဘုဂ္ဂစ္ဆတိ။ ပဗ္ဗဇိတဿ “အသုကော နာမ ထေရော သတ္ထု သာသနေ ပဗ္ဗဇိတ္ဝာ နာသက္ခိ သီလာနိ ရက္ခိတုံ, န ဗုဒ္ဓဝစနံ ဂဟေတုံ, ဝေဇ္ဇကမ္မာဒီဟိ ဇီဝတိ, ဆဟိ အကရဝေဟိ သမန္နာဂတော”တိ ဧဝံ ဟာပကော ကိတ္တိသဒ္ဒေါ အဗ္ဘုဂ္ဂစ္ဆတိ။

အဝိသာရဒေါတိ ဂဟဋ္ဌော တာဝ အဝဿံ ဗဟူနံ သန္နိပာတဋ္ဌာနေ “ကောစိ မမ ကမ္မံ ဇာနိဿတိ, အထ မံ နိဂ္ဂဏှိဿတိ, ရာဇကုလဿ ဝါ ဒဿေဿတီ”တိ သဘယော ဥပသင်္ကမတိ, မင်္ကုဘူတော ပတ္တက္ခန္ဓော အဓောမုခေါ နိသီဒတိ, ဝိသာရဒေါ ဟုတ္ဝာ ကထေတုံ န သက္ကောတိ။ ပဗ္ဗဇိတောပိ ဗဟုဘိက္ခုသင်္ဃေ သန္နိပတိတေ “အဝဿံ ကောစိ မမ ကမ္မံ ဇာနိဿတိ, အထ မေ ဥပေါသထမ္ပိ ပဝါရဏမ္ပိ ဌပေတ္ဝာ သာမညတော စာဝေတ္ဝာ နိက္ကဍ္ဍိဿတီ”တိ သဘယော ဥပသင်္ကမတိ, ဝိသာရဒေါ ဟုတ္ဝာ ကထေတုံ န သက္ကောတိ။ ဧကစ္စော ပန ဒုဿီလောပိ သမာနော သုသီလော ဝိယ စရတိ, သောပိ အဇ္ဈာသယေန မင်္ကု ဟောတိယေဝ။

သမ္မူဠှော ကာလံ ကရောတီ တိ ဒုဿီလဿ ဟိ မရဏမဉ္စေ နိပန္နဿ ဒုဿီလကမ္မာနိ သမာဒာယ ပဝတ္တိတဋ္ဌာနာနိ အာပာထံ အာဂစ္ဆန္တိ။ သော ဥမ္မီလေတ္ဝာ ဣဓလောကံ, နိမီလေတ္ဝာ ပရလောကံ ပဿတိ။ တဿ စတ္တာရော အပါယာ ကမ္မာနုရူပံ ဥပဋ္ဌဟန္တိ, သတ္တိသတေန ပဟရိယမာနော ဝိယ အဂ္ဂိဇာလာဘိဃာတေန ဈာယမာနော ဝိယ စ ဟောတိ။ သော “ဝာရေထ, ဝါရေထာ”တိ ဝိရဝန္တောဝ မရတိ။ တေန ဝုတ္တံ – “သမ္မူဠှော ကာလံ ကရောတီ”တိ။

ကာယဿ ဘေဒါတိ ဥပာဒိန္နက္ခန္ဓပရိစ္စာဂါ။ **ပရံ မရဏာ**တိ တဒနန္တရံ အဘိနိဗ္ဗတ္တက္ခန္ဓဂ္ဂဟဏာ။ အထ ဝါ **ကာယဿ ဘေဒါ** တိ ဇီဝိတိန္ဒြိယဿ ဥပစ္ဆေဒါ။ **ပရံ မရဏာ**တိ စုတိတော ဥဒ္ဓံ။ **အပါယန္တိ**အာဒိ သဗ္ဗံ နိရယဝေဝစနံ။ နိရယော ဟိ သဂ္ဂမောက္ခဟေတုဘူတာ ပုညသမ္မတာ အယာ အပေတတ္တာ, သုခာနံ ဝါ အယဿ, အာဂမဿ ဝါ အဘာဝါ အပါယော။ ဒုက္ခဿ ဂတိ ပဋိသရဏန္တိ **ဒုဂ္ဂတိ,** ဒေါသဗဟုလတာယ ဝါ ဒုဋ္ဌေန ကမ္မုနာ နိဗ္ဗတ္တာ ဂတီတိ ဒုဂ္ဂတိ။ ဝိဝသာ နိပတန္တိ ဧတ္ထ ဒုက္ကတကာရိနောတိ **ဝိနိပါတော,** ဝိနဿန္တာ ဝါ ဧတ္ထ နိပတန္တိ သမ္ဘိဇ္ဇမာနင်္ဂပစ္စင်္ဂါတိ ဝိနိပါတော။ နတ္ထိ ဧတ္ထ အဿာဒသညိတော အယောတိ **နိရယော**။

အထ ဝါ အပါယဂ္ဂဟဏေန တိရစ္ဆာနယောနိံ ဒီပေတိ။ တိရစ္ဆာနယောနိ ဟိ အပါယော သုဂတိတော အပေတတ္တာ, န ဒုဂ္ဂတိ မဟေသက္ခာနံ နာဂရာဇာဒီနံ သမ္ဘဝတော။ ဒုဂ္ဂတိဂ္ဂဟဏေန ပေတ္တိဝိသယံ ဒီပေတိ။ သော ဟိ အပါယော စေဝ ဒုဂ္ဂတိ စ သုဂတိတော အပေတတ္တာ, ဒုက္ခဿ စ ဂတိဘူတတ္တာ, န တု ဝိနိပါတော အသုရသဒိသံ အဝိနိပတိတတ္တာ ပေတမဟိဒ္ဓိကာနမ္ပိ ဝိဇ္ဇမာနတ္တာ။ ဝိနိပါတဂ္ဂဟဏေန အသုရကာယံ ဒီပေတိ။ သော ဟိ ယထာဝုတ္တ

တေနဋ္ဌေန ''အပာယော'' စေဝ ''ဒုဂ္ဂတိ'' စ သဗ္ဗသမ္ပတ္တိသမုဿယေဟိ ဝိနိပတိတတ္တာ ''ဝိနိပါတော''တိ စ ဝုစ္စတိ။ နိရယဂ္ဂဟဏေန အဝီစိအာဒိကံ အနေကပ္ပကာရံ နိရယမေဝ ဒီပေတိ။ **ဥပပဇ္ဇတီ** တိ နိဗ္ဗတ္တတိ။

အာနိသံသကထာ ဝုတ္တဝိပရိယာယေန ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အယံ ပန ဝိသေသော – **သီလတ**တိ သမာအနဝသေန သီလတာ။ **သီလသမ္ပန္နော** တိ ပရိသုဒ္ဓံ ပရိပုဏ္ဏဉ္စ ကတ္ဂွာ သီလဿ သမာအနေန သီလသမ္ပန္နော။ **ဘောဂက္ခန္ဓ** န္တိ ဘောဂရာသိံ။ **သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောက** န္တိ ဧတ္ထ သုဂတိဂ္ဂဟဏေန မနုဿဂတိပိ သင်္ဂယှတိ, သဂ္ဂဂ္ဂဟဏေန ဒေဝဂတိ ဧဝ။ တတ္ထ သုန္ဒရာ ဂတိ **သုဂတိ,** ရူပာဒီဟိ ဝိသယေဟိ သုဋ္ဌု အဂ္ဂေါတိ **သဂ္ဂေါ,** သော သဗ္ဗောပိ လုဇ္ဇနပလုဇ္ဇနဋ္ဌေန **လောကော**တိ။

ဟဋ္ဌလိကမိယေ ဥပာသကေ ဗဟုဒေဝ ရတ္တိံ ဓမ္မိယာ ကထာယာ တိ အညာယပိ ဟဋ္ဌိမုတ္တာယ ဓမ္မကထာယ စေဝ အာဝသထာနုမောဒနကထာယ စ။ တဒါ ဟိ ဘဂဝါ ယသ္မာ အဇာတသတ္တုနာ တတ္ထ ဟဋ္ဌလိပုတ္တနဂရံ မာပေန္တေန အညေသု ကမနိဂမဇနပဒရာဇဓာနီသု ယေ သီလာစာရသမ္ပန္နာ ကုဠုမ္ဗိကာ, တေ အာနေတွာ ဓနဓညဃရဝတ္ထုခေတ္တဝတ္ထာဒီနိ စေဝ ပရိဟာရဉ္စ အဒတွာ နိဝေသိယန္တိ။ တသ္မာ ဟဋ္ဌလိကမိယာ ဥပါသကာ အာနိသံသဒဿာဝိတာယ ဝိသေသတော သီလဂရုကာ သဗ္ဗဂုဏာနဉ္စ သီလဿ အဓိဋ္ဌာနဘာဝတော တေသံ ပဉ္စမံ သီလာနိသံသေ ပကာသေတွာ တတော ပရံ အာကာသဂင်္ဂံ ဩတာရေန္တော ဝိယ, ပထဝေါဇံ အာကမုန္တော ဝိယ, မဟာဇမ္ဗုံ မတ္ထကေ ဂဟေတွာ စာလေန္တော ဝိယ, ယောဇနိကမဓုကဏ္ဍံ စက္ကယန္တေန ပီဠေတွာ မဓုရသံ ပာယမာနော ဝိယ ဟဋ္ဌလိကမိကာနံ ဥပါသကာနံ ဟိတသုခါဝဟံ ပကိဏ္ဏကကထံ ကထေန္တော ''အာဝသထအာနံ နာမေတံ ဂဟပတယော မဟန္တံ ပုညံ, တုမှာကံ အာဝသော မယာ ပရိဘုတ္တော, ဘိက္ခုသင်္ဃေန စ ပရိဘုတ္တော, မယာ စ ဘိက္ခုသင်္ဃေန စ ပရိဘုတ္တေ ပန ဓမ္မရတနေနပိ ပရိဘုတ္တောယေဝ ဟောတိ။ ဧဝံ တီဟိ ရတနေဟိ ပရိဘုတ္တေ အပရိမေယျော စ ဝိပါကော, အပိစ အာဝသအနသ္မိံ ဒိန္နေ သဗ္ဗအာနံ ဒိန္နမေဝ ဟောတိ, ဘူမဋ္ဌကပဏ္ဏသာလာယ ဝါ သာခါမဏ္ဍပဿ ဝါ သင်္ဂံ ဥဒ္ဒိဿ ကတဿ အာနိသံသော ပရိစ္ဆိန္ဒိတုံ န သက္ကာ။ အာဝသအာနာနုဘာဝေန ဟိ ဘဝေ နိဗ္ဗတ္တမာနဿပိ သမ္ပိဋ္ဌိတဂဗ္ဘော နာမ န ဟောတိ, ဒွါဒသဟတ္ထော ဩဝရကော ဝိယဿ မာတုကုစ္ဆိ အသမ္ဗာဓော ဟောတီ''တိ ဧဝံ နာနာနယေဟိ ဝိစိတ္တံ ဗဟုံ ဓမ္မကထံ ကထေတွာ –

> ''သီတံ ဥဏှံ ပဋိဟန္တိ၊ တတော ဝါဠမိဂါနိ စ။
> သရီသပေ စ မကသေ၊ သိသိရေ စာပိ ဝုဋ္ဌိယော။
>
> ''တတော ဝါတာတပေါ ဃောရော၊ သဉ္ဇာတော ပဋိဟညတိ။
> လေဏတ္ထဉ္စ သုခတ္ထဉ္စ၊ ဈာယိတုဉ္စ ဝိပဿိတုံ။
>
> ''ဝိဟာရအာနံ သင်္ဃဿ၊ အဂ္ဂံ ဗုဒ္ဓေန ဝဏ္ဏိတံ။
> တသ္မာ ဟိ ပဏ္ဍိတော ပေါသော၊ သမ္ပဿံ အတ္ထမတ္တနော။
>
> ''ဝိဟာရေ ကာရယေ ရမ္မေ၊ ဝါသယေတ္ထ ဗဟုဿုတေ။
> တေသံ အန္နဉ္စ ပါနဉ္စ၊ ဝတ္ထသေနာသနာနိ စ။
>
> ''ဒဒေယျ ဥဇုဘူတေသု၊ ဝိပ္ပသန္နေန စေတသာ။
> တေ တဿ ဓမ္မံ ဒေသေန္တိ၊ သဗ္ဗဒုက္ခာပနူဒနံ။
> ယံ သော ဓမ္မံ ဣဓညာယ၊ ပရိနိဗ္ဗာတိ အနာသဝေါ''တိ။ (စူဠဝ. ၂၉၅) –

ဧဝံ အယမ္ပိ အာဝသအာနေ အာနိသံသောတိ ဗဟုဒေဝ ရတ္တိံ အတိရေကတရံ ဒိယဍ္ဍယာမံ အာဝသအာနာနိသံသကထံ ကထေသိ။ တတ္ထ ဣမာ ကထာ တာဝ သင်္ဂဟံ အာရုဠှာ, ပကိဏ္ဏကဓမ္မဒေသနာ ပန သင်္ဂဟံ နာရောဟတိ။ **သန္ဒဿေတွာ**တိအာဒီနိ ဝုတ္တတ္ထာနေဝ။

အဘိက္ကန္တာ တိ အတိက္ကန္တာ ဒွေ ယာမာ ဂတာ။ **ယဿ ဒါနိ ကာလံ မညထာ** တိ ယဿ ဂမနဿ တုမှေ
ကာလံ မညထ, ဂမနကာလော တုမှာကံ, ဂစ္ဆထာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ကသ္မာ ပန ဘဂဝါ ဧဝံ ဥယျောဇေသီ
တိ? အနုကမ္ပာယ။ တိယာမရတ္တိဉှိ တတ္ထ နိသီဒိတွာ ဝိတိနာမေန္တာနံ တေသံ သရီရေ အာဗာဓော ဥပ္ပဇ္ဇေယျာ
တိ, ဘိက္ခုသင်္ဃောပိ စ ဝိပ္ပဘာတသယနနိသဇ္ဇာယ ဩကာသော လဒ္ဓုံ ဝဋ္ဋတီတိ, ဣတိ ဥဘယာနုကမ္ပာယ ဥယျောဇေ
သီတိ။ **သုညာဂါရန္တိ** ဟတ္ထိယေကံ့ သုညာဂါရံ နာမ တတ္ထ နတ္ထိ။ တေန ဂိရိ ဂဟပတယော တသ္မိံ အာဝသထာဂါ
ရဿ ဧကပဿေ ပဋ္ဋသာဏိယာ ပရိက္ခိပိတွာ ကပ္ပိယမဉ္စံ ပညာပေတွာ တတ္ထ ကပ္ပိယပစ္စတ္ထရဏံ အတ္ထ
ရိတွာ ဥပရိ သုဝဏ္ဏရဇတတာရကာဂန္ဓမာလာဒိပဋိမဏ္ဍိတံ ဝိတာနံ ဗန္ဓိတွာ တေလပ္ပဒီပံ အာရောပေသုံ “အပ္ပေဝ နာမ
သတ္ထာ ဓမ္မာသနတော ဝုဋ္ဌာယ ထောကံ ဝိဿမိတုကာမော ဣဓ နိပဇ္ဇေယျ, ဧဝံ နော ဣဒံ အာဝသထာဂါရံ ဘဂဝ
တာ စတူဟိ ဣရိယာပထေဟိ ပရိဘုတ္တံ ဒီဃရတ္တံ ဟိတာယ သုခာယ ဘဝိဿတီ”တိ။ သတ္ထာပိ တဒေဝ သန္ဓာယ
တတ္ထ သင်္ဃာဋိံ ပညာပေတွာ သီဟသေယျံ ကပ္ပေသိ။ တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ “သုညာဂါရံ ပါဝိသီ”တိ။ တတ္ထ ပါဒ
ဓောဝနဋ္ဌာနတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ဓမ္မာသနာ အဂမာသိ, ဧတ္တကေ ဌာနေ ဂမနံ နိပ္ဖန္နံ။ ဓမ္မာသနံ ပတွာ ထောကံ အဋ္ဌ
ဌာသိ, ဣဒံ တတ္ထ ဌာနံ။ ဒွင်္ဂုလ ဒွေ ယာမေ ဓမ္မာသနေ နိသီဒိ, ဧတ္တကေ ဌာနေ နိသဇ္ဇာ နိပ္ဖန္နာ။ ဥပါသကေ ဥယျ
ယောဇေတွာ ဓမ္မာသနတော ဩရုယှ ယထာဝုတ္တေ ဌာနေ သီဟသေယျံ ကပ္ပေသိ။ ဧဝံ တံ ဌာနံ ဘဂဝတာ စတူဟိ
ဣရိယာပထေဟိ ပရိဘုတ္တံ အဟောသီတိ။

သုနိဓဝဿကာရာ တိ သုနိဓော စ ဝဿကာရော စ ဒွေ ဗြာဟ္မဏာ။ **မဂဓမဟာမတ္တာ** တိ မဂဓရညော မဟာအ
မစ္စာ, မဂဓရဇ္ဇေ ဝါ မဟာမတ္တာ မဟတိယာ ဣဿရိယမတ္တာယ သမန္နာဂတာတိ မဟာမတ္တာ။ **ပါဋလိဂါမေ နဂ
ရံ မာပေန္တီ**တိ ပါဋလိဂါမံ သင်္ဂါတေ ဘူမိပဒေသေ နဂရံ မာပေန္တိ။ **ဝဇ္ဇီနံ ပဋိဗာဟာယာ** တိ လိစ္ဆဝိရာဇူနံ အာယမုခပ္ပ
ပစ္ဆိန္ဒနတ္ထံ။ **သဟဿသဟဿေဝ** တိ ဧကေကဝဂ္ဂဝသေန သဟဿံ သဟဿံ ဟုတွာ။ **ဝတ္ထူနီ** တိ ဃရဝတ္ထူ
နိ။ **စိတ္တာနိ နမန္တိ နိဝေသနာနိ မာပေတုံ** န္တိ ရညော ရာဇမဟာမတ္တာနဉ္စ နိဝေသနာနိ မာပေတုံ ဝတ္ထုဝိဇ္ဇာပါဌကာ
နံ စိတ္တာနိ နမန္တိ။ တေ ကိရ အတ္တနော သိပ္ပာနုဘာဝေန ဟေဋ္ဌာပထဝိယံ တိံသဟတ္ထမတ္တေ ဌာနေ “ဣဓ နာဂဂ္ဂါ
ဟော, ဣဓ ယက္ခဂ္ဂါဟော, ဣဓ ဘူတဂ္ဂါဟော, ဣဓ ပါသာဏော ဝါ ခါဏုကော ဝါ အတ္ထီ”တိ ဇာနန္တိ။ တေ တဒါ
သိပ္ပံ ဇပ္ပေတွာ ဒေဝတာဟိ သဒ္ဓိံ သမ္မန္တယမာနာ ဝိယ မာပေန္တိ။

အထ ဝါ နေသံ သရီရေ ဒေဝတာ အဓိမုစ္စိတွာ တတ္ထ တတ္ထ နိဝေသနာနိ မာပေတုံ စိတ္တံ နာမေန္တိ။ တာ စတူ
သု ကောဏေသု ခါဏုကေ ကောဋ္ဋေတွာ ဝတ္ထုမ္ဟိ ဂဟိတမတ္တေ ပဋိဝိဂစ္ဆန္တိ။ သဒ္ဓကုလာနံ သဒ္ဓါ ဒေဝတာ
တထာ ကရောန္တိ, အဿဒ္ဓကုလာနံ အဿဒ္ဓါ ဒေဝတာ။ ကိံကာရဏာ? သဒ္ဓါနဉှိ ဧဝံ ဟောတိ “ဣဓ မနုဿာ နိ
ဝေသနံ မာပေန္တာ ပဌမံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ နိသီဒါပေတွာ မင်္ဂလံ ဝဍ္ဎာပေဿန္တိ, အထ မယံ သီလဝန္တာနံ ဒဿနံ ဓမ္မက
ထံ ပဉှာဝိဿဇ္ဇနံ အနုမောဒနံ သောတုံ လဘိဿာမ, မနုဿာ စ ဒါနံ ဒတွာ အမှာကံ ပတ္တိံ ဒဿန္တီ”တိ။ အ
ဿဒ္ဓါ ဒေဝတာပိ “အတ္တနော ဣစ္ဆာနုရူပံ တေသံ ပဋိပတ္တိံ ပဿိတုံ, ကထဉ္စ သောတုံ လဘိဿာမာ”တိ တထာ
ကရောန္တိ။

တာဝတိံသေဟီတိ ယထာ ဟိ ကောသိမ္ဗိ ကုလေ ဧကံ ပဏ္ဍိတမနုဿံ, ကောသိမ္ဗိဉ္စ ဝိဟာရေ ဧကံ ဗဟုဿုတံ ဘိက္ခုံ
ဥပါဒါယ “အသုကကုလေ မနုဿာ ပဏ္ဍိတာ, အသုကဝိဟာရေ ဘိက္ခူ ဗဟုဿုတာ”တိ သဒ္ဒော အဗ္ဘုဂ္ဂစ္ဆတိ, ဧ
ဝမေဝ သက္ကံ ဒေဝရာဇာနံ, ဝိဿကမ္မဉ္စ ဒေဝပုတ္တံ ဥပါဒါယ “တာဝတိံသာ ပဏ္ဍိတာ”တိ သဒ္ဒော အဗ္ဘုဂ္ဂ
တော။ တေနာဟ “တာဝတိံသေဟီ”တိ။ **သေယျထာပိ** တိအာဒိနာ ဒေဝေဟိ တာဝတိံသေဟိ သဒ္ဓိံ မန္တေတွာ ဝိယ သုနိ
ဓဝဿကာရာ နဂရံ မာပေန္တီတိ ဒဿေတိ။

ယာဝတာ, အာနန္ဒ, အရိယံ အာယတန န္တိ ယတ္တကံ အရိယမနုဿာနံ ဩသရဏဋ္ဌာနံ နာမ အတ္ထိ။ **ယာဝတာ
ဝဏိပ္ပထော**တိ ယတ္တကံ ဝါဏိဇာနံ အာဟဋဘဏ္ဍဿ ရာသိဝသေန ကယဝိက္ကယဋ္ဌာနံ နာမ, ဝါဏိဇာနံ ဝသနဋ္ဌာ
နံ ဝါ အတ္ထိ။ **ဣဒံ အဂ္ဂနဂရ** န္တိ တေသံ အရိယာယတနဝဏိပ္ပထာနံ ဣဒံ နဂရံ အဂ္ဂံ ဘဝိဿတိ ဇေဋ္ဌကံ ပါမောက္ခံ
။ **ပုဋဘေဒန**န္တိ ဘဏ္ဍပုဋဘေဒနဋ္ဌာနံ, ဘဏ္ဍဘဏ္ဍိကာနံ မောစနဋ္ဌာနန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သကလဇမ္ဗုဒီပေ အလ
ဒ္ဓဘဏ္ဍမ္ပိ ဟိ ဣဓေဝ လဘိဿန္တိ, အညတ္ထ ဝိက္ကယံ အဂစ္ဆန္တာပိ ဣဓေဝ ဝိက္ကယံ ဂစ္ဆိဿန္တိ, တသ္မာ

မာ ဣဓေဝ ပုဋ္ဌံ ဘိန္ဒိဿန္တိတိ အတ္ထော။ အာယာနမ္ပိ ဟိ စတူသု ဒ္ဝါရေသု စတ္တာရိ, သဘာယံ ဧကန္တိ ဧဝံ ဒိဝ သေ ဒိဝသေ ပဉ္စသတသဟဿာနိ တတ္ထ ဥပ္ပဇ္ဇိဿန္တိ။ တာနိ သဘာတနိ အာယာနီတိ ဒဿေတိ။

အဂ္ဂိတော တ တိအာဒီသု သမုစ္စယတ္ထော **တ**သဒ္ဒော, အဂ္ဂိနာ စ ဥဒကေန စ မိထုဘေဒေန စ နဿိဿတီတိ အတ္ထော။ တဿ ဟိ ဧကော ကောဋ္ဌာသော အဂ္ဂိနာ နဿိဿတိ, နိဗ္ဗာပေတုံ န သက္ခိဿန္တိ, ဧကံ ကောဋ္ဌာသံ ဂင်္ဂါ ဂဟေတွာ ဂမိဿတိ, ဧကော ဣမိနာ အကထိတံ အမုဿ, အမုနာ အကထိတံ ဣမဿ ဝဒန္တာနံ ပိသုဏာတ စာနံ ဝသေန ဘိန္နာနံ မနုဿာနံ အညမညဘေဒေန ဝိနဿိဿတိ။ ဧဝံ ဝတွာ ဘဂဝါ ပစ္စူသကာလေ ဂင်္ဂါတီရံ ဂန္တွာ ကတမုခဓောဝနော ဘိက္ခာစာရဝေလံ အာဂမယမာနော နိသီဒိ။

သုနိဓဝဿကာရာပိ “အမှာကံ ရာဇာ သမဏဿ ဂေါတမဿ ဥပဋ္ဌာကော, သော အမှေ ဟ ဥပဂတေ ပုစ္ဆိဿတိ ‘သတ္ထာ ကိရ ပာဋလိဂါမံ အဂမာသိ, ကိံ တဿ သန္တိကံ ဥပသင်္ကမိတ္ထ, န ဥပသင်္ကမိတ္ထာ’တိ။ ‘ဥပသင်္ကမိမှာ’တိ စ ဝုတ္တေ ‘နိမန္တယိတ္ထ, န နိမန္တယိတ္ထာ’တိ ပုစ္ဆိဿတိ။ ‘န နိမန္တယိမှာ’တိ စ ဝုတ္တေ အမှာကံ ဒောသံ အာရောပေတွာ နိဂ္ဂဏှိဿတိ, ဣဒဉ္စာပိ မယံ အကတဋ္ဌာနေ နဂရံ မာပေမ, သမဏဿ ခေါ ပန ဂေါတမဿ ဂတဂတဋ္ဌာနေ ကာဠကဏ္ဏိသတ္တာ ပဋိက္ကမန္တိ, တံ မယံ နဂရမင်္ဂလံ ဝါစာပေဿာမာ”တိ စိန္တေတွာ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ နိမန္တယိံသု။ တေန ဝုတ္တံ – **“အထ ခေါ သုနိဓဝဿကာရာ”** တိအာဒိ။

ပုဗ္ဗဏှသမယ န္တိ ပုဗ္ဗဏှေ ဟ ကာလေ။ **နိဝါသေတွာ**တိ ဂါမပဝေသနနီဟာရေန နိဝါသနံ နိဝါသေတွာ ကာယ ဗန္ဓနံ ဗန္ဓိတွာ။ **ပတ္တစီဝရမာဒါယာ** တိ စီဝရံ ပါရုပိတွာ ပတ္တံ ဟတ္ထေန ဂဟေတွာ။

သီလဝန္တေတ္ထာ တိ သီလဝန္တေ ဧတ္ထ အတ္တနော ဝသနဋ္ဌာနေ။ **သညတေ**တိ ကာယာဒီဟိ သည တေ။ **တာသံ ဒက္ခိဏမာဒိသေ**တိ သင်္ဃဿ ဒိန္နေ စတ္တာရော ပစ္စယေ တာသံ ဃရဒေဝတာနံ အာဒိသေယျ ပတ္တိံ ဒ ဒေယျ။ **ပူဇိတာ ပူဇယန္တီ** တိ “ဣမေ မနုဿာ အမှာကံ ဉာတကာပိ န ဟောန္တိ, ဧဝမ္ပိ နော ပတ္တိံ ဒေန္တီ”တိ အာ ရက္ခံ သုသံဝိဟိတံ ကရောန္တိ သုဋ္ဌု အာရက္ခံ ကရောန္တိ။ **မာနိတာ မာနယန္တီ** တိ ကာလာနုကာလံ ဗလိကမ္မကရဏေန မာနိတာ “ဧတေ မနုဿာ အမှာကံ ဉာတကာပိ န ဟောန္တိ, တထာပိ စတုပဉ္စမာသန္တရံ နော ဗလိကမ္မံ ကရောန္တီ”တိ မာနေန္တိ ဥပ္ပန္နပရိဿယံ ဟရန္တိ။ **တတော န**န္တိ တတော တံ ပဏ္ဍိတဇာတိကံ ပုရိသံ။ **ဩရသ**န္တိ ဥရေ ဌပေ တွာ ဝဍ္ဎိတံ, ယထာ မာတာ ဩရသံ ပုတ္တံ အနုကမ္ပတိ, ဥပ္ပန္နပရိဿယဟရဏတ္ထမေဝဿ ယထာ တဿမတိ, ဧဝံ အနုကမ္ပန္တီတိ အတ္ထော။ **ဘဒြာနိ ပဿတီ** တိ သုန္ဒရာနိ ပဿတိ။

အနုမောဒိတွာတိ ဧတေဟိ ဂါထာ ပဒေဟိ ဧတ္ထ အနုမောဒနဝသေန ဧတေသံ ဓမ္မကထံ ကတွာ။ သုနိဓဝဿကာရာ ပိ “ယာ တတ္ထ ဒေဝတာ အာသုံ, တာသံ ဒက္ခိဏမာဒိသေ”တိ ဘဂဝတော ဝစနံ သုတွာ ဒေဝတာနံ ပတ္တိံ အဒံသု။ **တံ ဂေါတမဒ္ဝါရံ နာမ အဟောသီ**တိ တဿ နဂရဿ ယေန ဒွါရေန ဘဂဝါ နိက္ခမိ, တံ ဂေါတမဒ္ဝါရံ နာမ အဟောသိ။ ဂင်္ဂါယ ပန ဥတ္တရဏတ္ထံ အနောတိဏ္ဏတ္တာ ဂေါတမတိတ္ထံ နာမ နာဟောသိ။ **ပူရာ**တိ ပုဏ္ဏာ။ **သမတိတ္တိကာ** တိ တဋသမံ ဥဒကဿ တိတ္တာ ဘရိတာ။ **ကာကပေယျာ** တိ တီရေ ဌိတကာကေဟိ ပာတုံ သက္ကုဏေယျဥဒကာ။ ဒ္ဝီဟိ ပိ ပဒေဟိ ဥဘတောကူလသမံ ပရိပုဏ္ဏဘာဝမေဝ ဒဿေတိ။ **ဥဠုမ္ပ** န္တိ ပာရဂမနတ္ထာယ အာဏိယော ကောဋ္ဋေတွာ ကတံ။ **ကုလ္လ** န္တိ ဝေဠုဒဏ္ဍာဒိကေ ဝလ္လိအာဒီဟိ ဗန္ဓိတွာ ကတံ။

ဧတမတ္ထံ ဝိဒိတွာတိ ဧဝံ မဟာဇနဿ ဂင်္ဂောဒကမတ္တဿပိ ဂေဝလံ တရိတုံ အသမတ္ထတံ, အတ္တနော ပန ဘိက္ခုသင်္ဃဿ စ အတိဂမ္ဘီရဝိတ္ထတံ သံသာရမဟဏ္ဏဝံ တရိတွာ ဌိတဘာဝဉ္စ သဗ္ဗာကာရတော ဝိဒိတွာ တဒတ္ထပရိဒီပနံ **ဣမံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ**။

တတ္ထ **အဏ္ဏဝ** န္တိ သဗ္ဗန္တိမေန ပရိစ္ဆေဒေန ယောဇနမတ္တံ ဂမ္ဘီရဿ စ ဝိတ္ထတဿ စ ဥဒကဋ္ဌာန ဿေတံ အဓိဝစနံ။ **သရ**န္တိ သရိတွာ ဂမနတော ဣဓ နဒီ အဓိပ္ပေတာ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – **ယေ** ဂမ္ဘီရဝိတ္ထတံ သံသာရဏ္ဏဝံ တဏှာသရိတဉ္စ **တရန္တိ,** တေ အရိယမဂ္ဂသင်္ခါတံ **သေတုံ ကတွာန ဝိသဇ္ဇ ပလ္လလာနိ** အနာမ သိတွာ ဝ ဥဒကဘရိတာနိ နိန္နဋ္ဌာနာနိ, အယံ ပန ဣဒံ အပ္ပမတ္တကံ ဥဒကံ တရိတုကာမော **ကုလ္လဉှိ ဇနော ပဗန္ဓတိ** ကု

လ္လံ ဗန္ဓိတုံ အာယာသံ အာပဇ္ဇတိ။ **တိဏ္ဏာ မေဓာဝိနော ဇနာ** တိ အရိယမဂ္ဂဉာဏသင်္ခာတာယ မေဓာယ သမန္နာဂတတ္တာ မေဓာဝိနော ဗုဒ္ဓာ စ ဗုဒ္ဓသာဝကာ စ ဝိနာ ဧဝ ကုလ္လေန တိဏ္ဏာ ပရတီရေ ပတိဋ္ဌိတာတိ။

ဆဋ္ဌသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၇. ဒွိဓာပထသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၇၇. သတ္တမေ **အဒ္ဓာနမဂ္ဂပဋိပန္နော** တိ အဒ္ဓာနသင်္ခာတံ ဒီဃမဂ္ဂံ ပဋိပန္နော ဂစ္ဆန္တော ဟောတိ။ **နာဂသမာလေနာ**တိ ဧဝံနာမကေန ထေရေန။ **ပစ္ဆာသမဏေနာ** တိ အယံ တဒါ ဘဂဝတော ဥပဋ္ဌာကော အဟောသိ။ တေန နံ ပစ္ဆာသမဏံ ကတွာ မဂ္ဂံ ပဋိပဇ္ဇိ။ ဘဂဝတော ဟိ ပဌမဗောဓိယံ ဝီသတိဝဿာနိ အနိဗဒ္ဓာ ဥပဋ္ဌာကာ အဟေသုံ, တတော ပရံ ယာဝ ပရိနိဗ္ဗာနာ ပဉ္စဝီသတိဝဿာနိ အာယသ္မာ အာနန္ဒော ဆာယာဝ ဥပဋ္ဌာသိ။ အယံ ပန အနိဗဒ္ဓုပဋ္ဌာကကာလော။ တေန ဝုတ္တံ – **‘‘အာယသ္မတာ နာဂသမာလေန ပစ္ဆာသမဏေနာ’’** တိ။ **ဒွိဓာပထ**န္တိ ဒွိဓာဘူတံ မဂ္ဂံ။ ‘‘ဒွေဓာပထ’’န္တိပိ ပဌန္တိ။ အာယသ္မာ နာဂသမာလော အတ္တနာ ပုဗ္ဗေ တတ္ထ ကတပရိစယတ္တာ ဥဇုဘာဝဉ္စဿ သန္ဓာယ ဝဒတိ **‘‘အယံ, ဘန္တေ ဘဂဝါ, ပန္ထော’’** တိ။

ဘဂဝါ ပန တဒါ တဿ သပရိဿယဘာဝံ ဉတွာ တတော အညံ မဂ္ဂံ ဂန္တုကာမော **‘‘အယံ, နာဂသမာလ, ပန္ထော’’**တိ အာဟ။ ‘‘သပရိဿယော’’တိ စ ဝုတ္တေ အသဒ္ဒဟိတွာ ‘‘ဘဂဝါ န တတ္ထ ပရိဿယော’’တိ ဝဒေယျ, တဒဿ ဒီဃရတ္တံ အဟိတာယ ဒုက္ခာယာတိ ‘‘သပရိဿယော’’တိ န ကထေသိ။ တိက္ခတ္တုံ ‘‘အယံ ပန္ထော, ဣမိနာ ဂစ္ဆာမာ’’တိ ဝတွာ စတုတ္ထဝါရေ ‘‘န ဘဂဝါ ဣမိနာ မဂ္ဂေန ဂန္တုံ ဣစ္ဆတိ, အယမေဝ စ ဥဇုမဂ္ဂော, ဟန္ဒာဟံ ဘဂဝတော ပတ္တစီဝရံ ဒတွာ ဣမိနာ မဂ္ဂေန ဂမိဿာမီ’’တိ စိန္တေတွာ သတ္ထု ပတ္တစီဝရံ ဒါတုံ အသက္ကောန္တော ဘူမိယံ ဌပေတွာ ပစ္စုပဋ္ဌိတေန ဒုက္ခသံဝတ္တနိကေန ကမ္မုနာ စောဒိယမာနော ဘဂဝတော ဝစနံ အနာဒိယိတွာဝ ပက္ကာမိ။ တေန ဝုတ္တံ – **‘‘အထ ခော အာယသ္မာ နာဂသမာလော ဘဂဝတော ပတ္တစီဝရံ တတ္ထေဝ ဆမာယံ နိက္ခိပိတွာ ပက္ကာမီ’’**တိ။ တတ္ထ **ဘဂဝတော ပတ္တစီဝရ**န္တိ အတ္တနော ဟတ္ထဂတံ ဘဂဝတော ပတ္တစီဝရံ။ **တတ္ထေဝာ**တိ တသ္မိံယေဝ မဂ္ဂေ။ **ဆမာယံ** ပထဝိယံ နိက္ခိပိတွာ ပက္ကာမိ။ ဣဒံ တေ ဘဂဝါ ပတ္တစီဝရံ, သစေ ဣစ္ဆထ, ဂဏှထ, ယဒိ အတ္တနာ ဣစ္ဆိတမဂ္ဂံယေဝ ဂန္တုကာမတ္ထာတိ အဓိပ္ပာယော။ ဘဂဝါပိ အတ္တနော ပတ္တစီဝရံ သယမေဝ ဂဟေတွာ ယထာဓိပ္ပေတံ မဂ္ဂံ ပဋိပဇ္ဇိ။

အန္တရာမဂ္ဂေ စောရာ နိက္ခမိတွာ တိ တဒါ ကိရ ပဉ္စသတာ ပုရိသာ လုဒ္ဒါ လောဟိတပါဏိနော ရာဇာပရာဓိနော ဟုတွာ အရညံ ပဝိသိတွာ စောရိကာယ ဇီဝိကံ ကပ္ပေန္တာ ‘‘ဟရိပန္ထကဘာဝေန ရညော အာယပထံ ပစ္ဆိန္ဒိဿာမာ’’တိ မဂ္ဂသမီပေ အရညေ တိဋ္ဌန္တိ။ တေ ထေရံ တေန မဂ္ဂေန ဂစ္ဆန္တံ ဒိသွာ ‘‘အယံ သမဏော ဣမိနာ မဂ္ဂေန အာဂစ္ဆတိ, အဝဋ္ဋိတဗ္ဗံ မဂ္ဂံ ဝဋ္ဋေတိ, အမှာကံ အတ္ထိဘာဝံ န ဇာနာတိ, ဟန္ဒ နံ ဇာနာပေဿာမာ’’တိ ကုဇ္ဈိတွာ ဂဟနဋ္ဌာနတော ဝေဂေန နိက္ခမိတွာ သဟသာ ထေရံ ဘူမိယံ ပါတေတွာ ဟတ္ထပါဒေဟိ ကောဋ္ဋေတွာ မတ္တိကာပတ္တဉ္စဿ ဘိန္ဒိတွာ စီဝရံ ခဏ္ဍာခဏ္ဍိကံ ဆိန္ဒိတွာ ပဗ္ဗဇိတတ္တာ ‘‘တံ န ဟနာမ, ဣတော ပဋ္ဌာယ ဣမဿ မဂ္ဂဿ ပရိဿယဘာဝံ ဇာနာဟီ’’တိ ဝိဿဇ္ဇေသုံ။ တေန ဝုတ္တံ – **‘‘အထ ခော အာယသ္မတော။ပေ။ ဝိပ္ဖာလေသု’’**န္တိ။

ဘဂဝါပိ ‘‘အယံ တေန မဂ္ဂေန ဂတော စောရေဟိ ဗာဓိတော မံ ပရိယေသိတွာ ဣဓာနေဝ အာဂမိဿတီ’’တိ ဉတွာ ထောကံ ဂန္တွာ မဂ္ဂါ ဩက္ကမ္မ အညတရသ္မိံ ရုက္ခမူလေ နိသီဒိ။ အာယသ္မာပိ ခော နာဂသမာလော ပစ္စာဂန္တွာ သတ္ထာရာ ဂတမဂ္ဂမေဝ ဂဟေတွာ ဂစ္ဆန္တော တသ္မိံ ရုက္ခမူလေ ဘဂဝန္တံ ပဿိတွာ ဥပသင်္ကမိတွာ ဝန္ဒိတွာ တံ ပဝတ္တိံ သဗ္ဗံ အာရောစေသိ။ တေန ဝုတ္တံ – **‘‘အထ ခော အာယသ္မာ နာဂသမာလော။ပေ။ သင်္ဃာဋိဉ္စ ဝိပ္ဖာလေသု’’**န္တိ။

ဧတမတ္ထံ ဝိဒိတွာ တိ ဧတံ အာယသ္မတော နာဂသမာလဿ အတ္တနော ဝစနံ အနာဒိယိတွာ အခေမန္တမဂ္ဂဂမနံ, အတ္တနော စ ခေမန္တမဂ္ဂဂမနံ ဝိဒိတွာ တဒတ္ထဒီပနံ **ဣမံ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ**။

တတ္ထ **သဒ္ဒိံ စရ** န္တိ သဟ စရန္တော။ **ဧကတော ဝသန္တိ** ဣဒံ တဿေဝ ဝေဝစနံ, သဟ ဝသန္တောတိ အတ္
ထော ။ **မိဿော အညဇနေန ဝေဒဂူ** တိ ဝေဒိတဗ္ဗဋ္ဌေန ဝေဒသင်္ခါတေန စတုသစ္စအရိယမဂ္ဂဉာဏေန ဂတတ္တာ အ
ဓိဂတတ္တာ, ဝေဒဿ ဝါ သကလဿ ဉေယျဿ ပါရံ ဂတတ္တာ ဝေဒဂူ။ အတ္တနော ဟိတာဟိတံ န ဇာနာတီတိ အ
ညော, အဝိဒ္ဒွါ ဗာလောတိ အတ္ထော။ တေန အညေန ဇနေန မိဿော သဟစရဏမတ္တေန မိဿော။ **ဝိဒ္ဒွါ ပဇဟာ
တိ ပာပကန္တိ** တေန ဝေဒဂူဘာဝေန ဝိဒ္ဒွါ ဇာနန္တော ပာပကံ အဘဒ္ဒကံ အတ္တနော ဒုက္ခာဝဟံ ပဇဟာတိ, ပါပကံ ဝါ အ
ကလျာဏပုဂ္ဂလံ ပဇဟာတိ။ ယထာ ကိံ? **ကောဉ္စော ခီရပကောဝ နိန္နဂ** န္တိ ယထာ ကောဉ္စသကုဏော ဥဒကမိဿံ
တေ ခီရေ ဥပနီတေ ဝိနာ တောယံ ခီရမတ္တဿေဝ ပိဝနတော ခီရပကော နိန္နဂ္ဂါနုဂမနေန နိန္နဂသင်္ခါတံ ဥဒကံ ပဇ
ဟာတိ ဝဇ္ဇေတိ, ဧဝံ ပဏ္ဍိတော ကိရ ဒုပ္ပညပုဂ္ဂလေဟိ ဂါနနိသဇ္ဇာဒီသု သဟဘူတောပိ အာစာရေန တေ ပဇဟာတိ, န
ကအာစိပိ သမ္မိဿော ဟောတိ။

သတ္တမသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၈. ဝိသာခာသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၇၈. အဋ္ဌမေ **ဝိသာခာယ မိဂါရမာတုယာ နတ္တာ ကာလင်္ကတာ ဟောတီ** တိ ဝိသာခာယ မဟာဥပါသိကာယ ပုတ္
တဿ ဓီတာ ကုမာရိကာ ကာလင်္ကတာ ဟောတိ။ သာ ကိရ ဝတ္တသမ္ပန္နာ သာသနေ အဘိပ္ပသန္နာ မဟာဥပါသိ
ကာယ ဂေဟံ ပဝိဋ္ဌာနံ ဘိက္ခူနံ ဘိက္ခုနီနဉ္စ အတ္တနာ ကာတဗ္ဗဝေယျာဝစ္စံ ပုရေဘတ္တံ ပစ္ဆာဘတ္တဉ္စ အပ္ပမတ္
တာ အကာသိ, အတ္တနော ပိတာမဟိယာ စိတ္တာနုကူလံ ပဋိပဇ္ဇိ။ တေန ဝိသာခာ ဂေဟတော ဗဟိ ဂစ္ဆန္တီ သဗ္ဗံ တသ္
သာယေဝ ဘာရံ ကတွာ ဂစ္ဆတိ, ရူပေန စ ဒဿနီယာ ပါသာဒိကာ, ဣတိ သာ တဿာ ဝိသေသတော ပိယာ မနာပါ
အဟောသိ။ သာ ရောဂာဘိဘူတာ ကာလမကာသိ။ တေန ဝုတ္တံ – ‘‘တေန ခေါ ပန သမယေန ဝိသာခာယ မိဂါရမာတုယာ
နတ္တာ ကာလင်္ကတာ ဟောတိ ပိယာ မနာပါ’’တိ။ အထ မဟာဥပါသိကာ တဿာ မရဏေန သောကံ သန္ဓာရေတုံ အသ
က္ကောန္တီ ဒုက္ခီ ဒုမ္မနာ သရီရနိက္ခေပံ ကာရေတွာ ‘‘အပိ နာမ သတ္ထု သန္တိကံ ဂတကာလေ စိတ္တဿာဒံ လဘေ
ယျ’’န္တိ ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိ။ တေန ဝုတ္တံ – **‘‘အထ ခေါ ဝိသာခာ မိဂါရမာတာ’’**တိအာဒိ။ တတ္ထ **ဒိဝါ ဒိဝဿာ**
တိ ဒိဝသဿာပိ ဒိဝါ, မဇ္ဈန္ဟိကေ ကာလေတိ အတ္ထော။

ဘဂဝါ ဝိသာခာယ ဝဋ္ဋာဘိရတိံ ဇာနန္တော ဥပါယေန သောကတနုကရဏတ္ထံ **‘‘ဣစ္ဆေယျာသိ တွံ ဝိသာ
ခေ’’**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ယာဝတိကာ**တိ ယတ္တကာ။ တဒါ ကိရ သတ္တ ဇနကောဋိယော သာဝတ္ထိယံ ပဋိဝသန္တိ ။ တံ
သန္ဓာယ ဘဂဝါ **‘‘ကီဝဗဟုကာ ပန ဝိသာခေ သာဝတ္ထိယာ မနုဿာ ဒေဝသိကံ ကာလံ ကရောန္တီ’’** တိ ပုစ္ဆိ။ ဝိသာ
ခါ **‘‘ဒသပိ, ဘန္တေ’’** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **တီဏီ**တိ တယော။ အယမေဝ ဝါ ပါဌော။ **အဝိဝိတ္တာ** တိ အသုညာ။

အထ ဘဂဝါ အတ္တနော အဓိပ္ပာယံ ပကာသေန္တော **‘‘အပိ နု တွံ ကဒါစိ ကရဟစိ အနလ္လဝတ္ထာ ဝါ ဘဝေယျ
ယာသိ အနလ္လကေသာ ဝါ’’**တိ အာဟ။ နနု ဧဝံ သန္တေ တယာ သဗ္ဗကာလံ သောကာဘိဘူတာယ မတာနံ ပုတ္တာဒီနံ အ
မင်္ဂလူပစာရဝသေန ဥဒကောရောဟဏေန အလ္လဝတ္ထာယ အလ္လကေသာယ ဧဝ ဘဝိတဗ္ဗန္တိ ဒဿေတိ။ တံ သု
တွာ ဥပါသိကာ သံဝေဂဇာတာ **‘‘နော ဟေတံ, ဘန္တေ’’** တိ ပဋိက္ခိပိတွာ ပိယဝတ္ထုံ ဝိပ္ပဋိသာရတော အတ္တနော စိတ္
တဿ နိဝတ္တဘာဝံ သတ္ထု အာရောစေန္တီ **‘‘အလံ မေ, ဘန္တေ, တာဝဗဟုကေဟိ ပုတ္တေဟိ စ နတ္တာရေဟိ
စာ’’**တိ အာဟ။

အထဿာ ဘဂဝါ ‘‘ဒုက္ခံ နာမေတံ ပိယဝတ္ထုနိမိတ္တံ, ယတ္တကာနိ ပိယဝတ္ထူနိ, တတ္တကာနိ ဒုက္ခာနိ။ တသ္
မာ သုခကာမေန ဒုက္ခပ္ပဋိကူလေန သဗ္ဗသော ပိယဝတ္ထုတော စိတ္တံ ဝိဝေစေတဗ္ဗ’’န္တိ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော **‘‘ယေသံ
ခေါ ဝိသာခေ သတံ ပိယာနိ, သတံ တေသံ ဒုက္ခာနီ’’**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **သတံ ပိယာနီ**တိ သတံ ပိယာယိတဗ္ဗဝတ္ထူ
နိ။ ‘‘သတံ ပိယ’’န္တိပိ ကေစိ ပဌန္တိ။ ဧတ္ထ စ ယသ္မာ ဧကတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ဒသ, တာဝ သင်္ချာ သင်္ချေယျ
ပ္ပဓာနာ, တသ္မာ **‘‘ယေသံ ဒသ ပိယာနိ, ဒသ တေသံ ဒုက္ခာနီ’’** တိအာဒိနာ ပါဠိ အာဂတာ။ ကေစိ ပန ‘‘ယေသံ ဒသ ပိယာ
နံ, ဒသ နေသံ ဒုက္ခာန’’န္တိအာဒိနာ ပဌန္တိ, တံ န သုန္ဒရံ။ ယသ္မာ ပန ဝီသတိတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ သတံ, တာဝ သင်္ခ
ယာ သင်္ချေယျပ္ပဓာနာဝ, တသ္မာ တတ္ထာပိ သင်္ချေယျပ္ပဓာနတံယေဝ ဂဟေတွာ ‘‘ယေသံ ခေါ ဝိသာခေ

သတံ ပိယာနိ, သတံ တေသံ ဒုက္ခာနိ''တိအာဒိနာ ဟဋ္ဌိ အာဂတာ။ သဗ္ဗေသမ္ပိ စ ''ယေသံ ဧကံ ပိယံ, ဧကံ တေသံ ဒုက္ခ''န္တိ ဟဝေ, န ပန ဒုက္ခသ္သာတိ။ တေသ္မိဉ္စဟိ ပကၡေ ဧကရသာ ဧကၡ္ဖာသယာ စ ဘဂဝတော ဒေသနာ ဟောတိ။ တသ္မာ ယထာဝုတ္တနယာဝ ဟဋ္ဌိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

တေမတ္တံ **ဝိဒိတ္ဝာ** သောကပရိဒေဝတဒိကံ စေတသိကံ ကာယိကဉ္စ ဒုက္ခံ ပိယဝတ္ထုနိမိတ္တံ ပိယဝတ္ထုမ္ဟိ သတိ ဟောတိ, အသတိ န ဟောတီတိ တေမတ္တံ သဗ္ဗာကာရတော ဇာနိတ္ဝာ တဒတ္ထပရိဒီပနံ **ဣမံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ**။

တသ္သတ္ထော – ဉာတိဘောဂရောဂသီလဒိဋ္ဌိဗျသနေဟိ ဖုဋ္ဌသ္သ အန္တော နိဇ္ဈာယန္တသ္သ ဗာလသ္သ စိတ္တသန္တာပလက္ခဏာ **ယေ ကေစိ** မုဒုမဇ္ဈာဒိဘေဒေန ယာဒိသာ တာဒိသာ **သောကာ တ** တေဟိယေဝ ဖုဋ္ဌသ္သ သောကုဒ္ဒေဟကသမုဋ္ဌာပိတဝစီဝိပ္ပလာပလက္ခဏာ **ပရိဒေဝိတာ တ** အနိဋ္ဌဖောဋ္ဌဗ္ဗပဋိဃာတကာယသ္သ ကာယပီဠနလက္ခဏာ **ဒုက္ခာ တ** တထာ အဝုတ္တတ္တသ္သ ဝိကပ္ပနတ္ထေန **တသဒ္ဒေန** ဂဟိတာ ဒေမနသ္သုပာယာသာဒယော တ နိသ္သယဘေဒေန စ **အနေကရူပာ** နာနာဝိဓာ ဣမသ္မိံ သတ္တလောကေ ဒိဿန္တိ ဥပလဗ္ဘန္တိ, သဗ္ဗေပိ **ဧတေ ပိယံ** ပိယဇာတိကံ သတ္တံ သင်္ခါရဉ္စ **ပဋိစ္စ** နိဿာယ အာဂမ္မ ပစ္စယံ ကတ္ဝာ **ပဘဝန္တိ** နိဗ္ဗတ္တန္တိ။ တသ္မိံ ပန ယထာဝုတ္တေ ပိယဝတ္ထုမ္ဟိ **ပိယေ အသန္တေ** ပိယဘာဝကရေ ဆန္ဒရာဂေ ပဟီနေ န ကအစိပိ **ဧတေ ဘဝန္တိ** ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ – ''ပိယတော ဇာယတီ သောကော။ပေ။ ပေမတော ဇာယတီ သောကော''တိ စ အာဒိ (ဓ. ပ. ၂၁၂-၂၁၃)။ တထာ ''ပိယပ္ပဘူတာ ကလဟာ ဝိတအ, ပရိဒေဝသောကာ သဟမစ္ဆရေဟီ''တိ စ အာဒိ (သု. နိ. ၈၆၉)။ တွေ စ ''ပရိဒေဝိတာ တ ဒုက္ခာ တ''တိ လိင်္ဂဝိပလ္လာသေန ဝုတ္တံ, ''ပရိဒေဝိတာနိ တ ဒုက္ခာနိ တ''တိ ဝတ္တဗ္ဗေ ဝိဘတ္တိလောပေ တ ကတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

တသ္မာ ဟိ တေ သုခိနော ဝီတသောကာ တိ ယသ္မာ ပိယပ္ပဘူတာ သောကာဒယော ယေသံ နတ္ထိ, တသ္မာ တေ ဧဝ သုခိနော ဝီတသောကာ နာမ။ ကေ ပန တေ? **ယေသံ ပိယံ နတ္ထိ ကုဟိဉ္စိ လောကေ** ယေသံ အရိယာနံ သဗ္ဗသော ဝီတရာဂတ္တာ ကတ္ထစိပိ သတ္တလောကေ သင်္ခါရလောကေ စ ပိယံ ပိယဘာဝေ ''ပုတ္တော''တိ တ ''ဘာတာ''တိ တ ''ဘဂိနီ''တိ တ ''ဘရိယာ''တိ တ ပိယံ ပိယာယနံ ပိယဘာဝေ နတ္ထိ, သင်္ခါရလောကေပိ ''ဧတံ မမ သန္တကံ, ဣမိနာဟံ ဣမံ နာမ သုခံ လဘာမိ လဘိဿာမီ''တိ ပိယံ ပိယာယနံ ပိယဘာဝေ နတ္ထိ။ **တသ္မာ အသောကံ ဝိရဇံ ပတ္ထယာနော, ပိယံ န ကယိရာထ ကုဟိဉ္စိ လောကေ**တိ ယသ္မာ စ သုခိနော နာမ ဝီတသောကာ, ဝီတသောကတ္တာဝ ကတ္ထစိပိ ဝိသယေ ပိယဘာဝေ နတ္ထိ, တသ္မာ အတ္တနော ယထာဝုတ္တသောကာဘာဝေန စ အသောကံ အသောကဘာဝံ ရာဂရဇာဒိဝိဂမနေန ဝိရဇံ ဝိရဇဘာဝံ အရဟတ္တံ, သောကဿ ရာဂရဇာဒီနဉ္စ အဘာဝဟေတုဘာဝတော တ ''အသောကံ ဝိရဇ''န္တိ လဒ္ဓနာမံ နိဗ္ဗာနံ ပတ္ထယာနော ကတ္တုကမျတာကုသလစ္ဆန္ဒသ္သ ဝသေန ဆန္ဒဇာတော ကတ္ထစိ လောကေ ရူပာဒိဓမ္မေ အန္တမသော သမထဝိပဿနာဓမ္မေပိ ပိယံ ပိယဘာဝံ ဝိယာယနံ န ကယိရာထ န ဥပ္ပာဒေယျ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ – ''ဓမ္မာပိ တေ, ဘိက္ခဝေ, ပဟာတဗ္ဗာ, ပဂေဝ အဓမ္မာ''တိ (မ. နိ. ၁.၂၄၀)။

အဋ္ဌမသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၉. ပဌမဒဗ္ဗသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၇၉. နဝမေ **အာယသ္မာ** တိ ပိယဝစနံ။ **ဒဗ္ဗော** တိ တဿ ထေရဿ နာမံ။ **မလ္လပုတ္တော** တိ မလ္လရာဇဿ ပုတ္တော။ သော ဟိ အာယသ္မာ ပဒုမုတ္တရဿ ဘဂဝတော ဟဒမူလေ ကတာဘိနီဟာရော ကပ္ပသတသဟဿံ ဥပစိတပုညသဥ္စယော အမ္ဟာကံ ဘဂဝတော ကာလေ မလ္လရာဇဿ ဒေဝိကာ ကုစ္ဆိယံ နိဗ္ဗတ္တော ကတာဓိကာရတ္တာ ဇာတိယာ သတ္တဝဿိကကာလေယေဝ မာတာပိတရော ဥပသင်္ကမိတ္ဝာ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစိ။ တေ စ ''ပဗ္ဗဇိတ္ဝာပိ အာစာရံ တာဝ သိက္ခတု, သစေ တံ နာဘိရမိဿတိ, ဣဓေဝ အာဂမိဿတီ''တိ အနုဇာနိံသု။ သော သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတ္ဝာ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစိ။ သတ္ထာပိဿ ဥပနိဿယသမ္ပတ္တိံ ဩလောကေတ္ဝာ ပဗ္ဗဇ္ဇံ အနုဇာနိ။ တဿ ပဗ္ဗဇ္ဇာသမယေ ဒိန္နဩဝါဒေန ဘဝတ္တယံ အာဒိတ္တံ ဝိယ ဥပဋ္ဌာသိ။ သော ဝိပဿနံ ပဋ္ဌပေတ္ဝာ ခုရဂ္ဂေယေဝ အရဟတ္တံ ပာပုဏိ။ ယံ ကိဉ္စိ သာဝကေန ပတ္တဗ္ဗံ, ''တိဿော ဝိဇ္ဇာ စတဿော ပဋိသမ္ဘိဒာ ဆဠဘိညာ နဝ လောကုတ္တရဓမ္မာ''တိ ဧဝမာဒိကံ သဗ္ဗံ အဓိဂန္တ္ဝာ အသီတိယာ မဟာသာဝကေသု အဗ္ဘန္တရော အဟောသိ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ တေန အာယသ္မတာ

“မယာ ခော ဇာတိယာ သတ္တဝဿေန အရဟတ္တံ သစ္ဆိကတံ, ယံကိဉ္စိ သာဝကေန ပတ္တဗ္ဗံ, သဗ္ဗံ တံ အနုပ္ပတ္တံ မယာ”တိအာဒိ (ဟာရာ. ၃၈၀)။

ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ တိ သော ကိရာယသ္မာ ကေဒိဝသံ ရာဇဂဟေ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ပစ္ဆာဘတ္တံ ပိဏ္ဍပါတပဋိက္ကန္တော ဘဂဝတော ဝတ္တံ ဒဿေတွာ ဒိဝါဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ ဥဒကကုမ္ဘတော ဥဒကံ ဂဟေတွာ ဟတ္ထပါဒေ ပက္ခာလေတွာ ဂတ္တာနိ သီတိံ ကတွာ စမ္မက္ခဏ္ဍံ ပညာပေတွာ နိသိန္နော ကာလပရိစ္ဆေဒံ ကတွာ သမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇိ။ အထာယသ္မာ ယထာကာလပရိစ္ဆေဒံ သမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌဟိတွာ အတ္တနော အာယုသင်္ခါရေ ဩလောကေသိ။ တဿ တေ ပရိက္ခီဏာ ကတိပယမုဟုတ္တိကာ ဥပဋ္ဌဟိံသု။ သော စိန္တေသိ – “န ခော မေတံ ပတိရူပံ, ယမဟံ သတ္ထု အနာရောစေတွာ သဗြဟ္မစာရီဟိ စ အဝိဒိတော ဣဓ ယထာနိသိန္နောဝ ပရိနိဗ္ဗာယိဿာမိ။ ယံနူနာဟံ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ ပရိနိဗ္ဗာနံ အနုဇာနာပေတွာ သတ္ထု ဝတ္တံ ဒဿေတွာ သာသနဿ နိယျာနိကဘာဝဒဿနတ္ထံ မယှံ ဣဒ္ဓာနုဘာဝံ ဝိဘာဝေန္တော အာကာသေ နိသီဒိတွာ တေဇောဓာတုံ သမာပဇ္ဇိတွာ ပရိနိဗ္ဗာယေယျံ။ ဧဝံ သန္တေ ယေ မယိ အဿဒ္ဓါ အပ္ပသန္နာ, တေသမ္ပိ ပသာဒေါ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ, တဒဿ တေသံ ဒီဃရတ္တံ ဟိတာယ သုခါယာ”တိ။ ဧဝဉ္စ သော အာယသ္မာ စိန္တေတွာ ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ သဗ္ဗံ တံ တထေဝ အကာသိ။ တေန ဝုတ္တံ – **“အထ ခော အာယသ္မာ ဒဗ္ဗော မလ္လပုတ္တော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ”** တိအာဒိ။

တတ္ထ **ပရိနိဗ္ဗာနကာလော မေ** တိ “ဘဂဝါ မယှံ အနုပါဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ပရိနိဗ္ဗာနကာလော ဥပဋ္ဌိတော, တမဟံ ဘဂဝတော အာရောစေတွာ ပရိနိဗ္ဗာယိတုကာမောမှီ”တိ ဒဿေတိ။ ကေစိ ပနာဟု “န တာဝ ထေရော ဇိဏ္ဏော, န စ ဂိလာနော, ပရိနိဗ္ဗာနာယ စ သတ္ထာရံ အာပုစ္ဆတိ, ကိံ တတ္ထ ကာရဏံ? ‘မေတ္တိယဘူမဇကာ ဘိက္ခူ ပုဗ္ဗေ မံ အမူလကေန ပါရာဇိကေန အနုဒ္ဓံသေသုံ, တသ္မိံ အဓိကရဏေ ဝူပသန္တေပိ အက္ကောသန္တိယေဝ။ တေသံ သဒ္ဓဟိတွာ အညေပိ ပုထုဇ္ဇနာ မယိ အကရဝံ ပရိဘဝဉ္စ ကရောန္တိ။ ဣမဉ္စ ဒုက္ခဘာရံ နိရတ္ထကံ ဝဟိတွာ ကိံ ပယောဇနံ, တသ္မာဟံ ဣဒါနေဝ ပရိနိဗ္ဗာယိဿာမိ’တိ သန္နိဋ္ဌာနံ ကတွာ သတ္ထာရံ အာပုစ္ဆီ”တိ။ တံ အကာရဏံ။ န ဟိ ခီဏာသဝါ အပရိက္ခီဏေ အာယုသင်္ခါရေ ပရေသံ ဥပဝါဒါဒိဘယေန ပရိနိဗ္ဗာနာယ စေတေန္တိ ဃဋေန္တိ ဝါယမန္တိ, န စ ပရေသံ ပသံသာဒိဟေတု စိရံ တိဋ္ဌန္တိ, အထ ခော သရသေနေဝ အတ္တနော အာယုသင်္ခါရဿ ပရိက္ခယံ အာဂမေန္တိ။ ယထာဟ –

“နာဘိကင်္ခါမိ မရဏံ, နာဘိကင်္ခါမိ ဇီဝိတံ။
ကာလဉ္စ ပဋိကင်္ခါမိ, နိဗ္ဗိသံ ဘတကော ယထာ”တိ။ (ထေရဂါ. ၁၉၆, ၆၀၆; မိ. ပ. ၂.၂.၄) –

ဘဂဝါပိဿ အာယုသင်္ခါရံ ဩလောကေတွာ ပရိက္ခီဏဘာဝံ ဉတွာ **“ယဿဒါနိ တွံ, ဒဗ္ဗ, ကာလံ မညသီ”** တိ အာဟ။

ဝေဟာသံ အဗ္ဘုဂ္ဂန္တွာ တိ အာကာသံ အဘိဥဂ္ဂန္တွာ, ဝေဟာသံ ဂန္တွာတိ အတ္ထော။ **အဘိ**သဒ္ဒယောဂေန ဟိ ဣဒံ ဥပယောဂဝစနံ, အတ္ထော ပန ဘုမ္မဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝေဟာသံ အဗ္ဘုဂ္ဂန္တွာ ကိံ အကာသီတိ အာဟ – **“အာကာသေ အန္တလိက္ခေ ပလ္လင်္ကေန နိသီဒိတွာ”** တိအာဒိ။ တတ္ထ **တေဇောဓာတုံ သမာပဇ္ဇိတွာ** တိ တေဇောကသိဏစတုတ္ထဇ္ဈာနသမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇိတွာ။ ထေရော ဟိ တဒါ ဘဂဝန္တံ ဝန္ဒိတွာ တိက္ခတ္တုံ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ ဧကမန္တံ ဌိတော “ဘဂဝါ ကပ္ပသတသဟဿံ တုမှေဟိ သဒ္ဓိံ တတ္ထ တတ္ထ ဝသန္တော ပုညာနိ ကရောန္တော ဣမမေဝတ္ထံ သန္ဓာယ အကာသိံ, သွာယမတ္ထော အဇ္ဇ မတ္ထကံ ပတ္တော, ဣဒံ ပစ္ဆိမဒဿန”န္တိ အာဟ။ ယေ တတ္ထ ပုထုဇ္ဇနဘိက္ခူ သောတာပန္နသကဒါဂါမိနော စ, တေသု ကေစ္စာနံ မဟန္တံ ကာရုညံ အဟောသိ, ကေစ္စေ အာရောဒနပ္ပတ္တာ အဟေသုံ။ အထဿ ဘဂဝါ စိတ္တာစာရံ ဉတွာ “တေန ဟိ, ဒဗ္ဗ, မယှံ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ စ ဣဒ္ဓိပါဋိဟာရိယံ ဒဿေဟီ”တိ အာဟ။ တာဝဒေဝ သဗ္ဗော ဘိက္ခုသင်္ဃော သန္နိပတိ။ အထာယသ္မာ ဒဗ္ဗော “ဧကောပိ ဟုတွာ ဗဟုဓာ ဟောတီ”တိအာဒိနာ (ပဋိ. မ. ၁.၁၀၂; ဒီ. နိ. ၁.၄၈၄) နယေန အာဂတာနိ သာဝကသာဓာရဏာနိ သဗ္ဗာနိ ပါဋိဟာရိယာနိ ဒဿေတွာ ပုန စ ဘဂဝန္တံ ဝန္ဒိတွာ အာကာသံ အဗ္ဘုဂ္ဂန္တွာ အာကာသေ ပထဝိံ နိမ္မိနိတွာ တတ္ထ ပလ္လင်္ကေန နိသိန္နော တေဇောကသိဏသမာပတ္တိယာ ပရိကမ္မံ ကတွာ သမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇိတွာ ဝုဋ္ဌာယ သရီရံ အာဝဇ္ဇိတွာ ပုန သမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇိတွာ သရီရဇ္ဈာပနတေဇောဓာတုံ အဓိဋ္ဌဟိတွာ ပရိနိဗ္ဗာယိ။ သဟ အဓိ

ဌာနေန သဗ္ဗော ကာယော အဂ္ဂိနာ အာဒိတ္တော အဟောသိ။ ခဏေနေဝ စ သော အဂ္ဂိ ကပ္ပဝုဋ္ဌာနဂ္ဂိ ဝိယ အဏုမတ္တ
တမ္ပိ သင်္ခာရဂတံ မသိမတ္တမ္ပိ တတ္ထ ကိဉ္စိ အနဝသေသေသန္တော အဓိဋ္ဌာနဗလေန ဈာပေတွာ နိဗ္ဗာယိ။ တေန ဝုတ္တံ – **"အထ ခေါ အာယသ္မာ ဒဗ္ဗော မလ္လပုတ္တော"** တိအာဒိ။ တတ္ထ **ဝုဋ္ဌဟိတွာ ပရိနိဗ္ဗာယီ** တိ ဣဒ္ဓိစိတ္တတော ဝုဋ္ဌဟိတွာ ဘဝင်္ဂစိတ္တေန ပရိနိဗ္ဗာယိ။

ဈာယမာနဿ တိ ဇာလိယမာနဿ။ **ဍယှမာနဿ** တိ တဿေဝ ဝေဝစနံ။ အထ ဝါ **ဈာယမာနဿ** တိ ဇာလာပဝတ္တိက္ခဏံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, **ဍယှမာနဿ** တိ ဝီတစ္စိတင်္ဂါရက္ခဏံ။ **ဆာရိကာ**တိ ဘသ္မံ။ **မသိ**တိ ကဇ္ဇလံ။ **န ပညာယိတ္ထ** တိ န ပဿိတ္ထ, အဓိဋ္ဌာနဗလေန သဗ္ဗံ ခဏေနေဝ အန္တရဓာယိတ္ထာတိ အတ္ထော။ ကသ္မာ ပန ထေရော ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မံ ဣဒ္ဓိပာဋိဟာရိယံ ဒဿေသိ, နနု ဘဂဝတာ ဣဒ္ဓိပာဋိဟာရိယကရဏံ ပဋိက္ခိတ္တန္တိ ? န စောဒေတဗ္ဗမေတံ ဂိဟီနံ သမ္မုခာ ပာဋိဟာရိယကရဏဿ ပဋိက္ခိတ္တတ္တာ။ တဉ္စ ခေါ ဝိကုဗ္ဗနဝသေန, န ပနေဝံ အဓိဋ္ဌာနဝသေန။ အယံ ပနာယသ္မာ ဓမ္မသာမိနာ အာဏတ္တောဝ ပာဋိဟာရိယံ ဒဿေသိ။

ဧတမတ္ထံ ဝိဒိတွာ တိ ဧတံ အာယသ္မတော ဒဗ္ဗဿ မလ္လပုတ္တဿ အနုပါဒါပရိနိဗ္ဗာနံ သဗ္ဗာကာရတော ဝိဒိတွာ တဒတ္ထပရိဒီပနံ **ဣမံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ**။

တတ္ထ **အဘေဒိ ကာယော**တိ သဗ္ဗော ဘူတုပါဒါယပဘေဒော စတုသန္တတိရူပကာယော ဘိဇ္ဇိ, အနဝသေသတော ဍယှိ, အန္တရဓာယိ, အနုပ္ပတ္တိဓမ္မတံ အာပဇ္ဇိ။ **နိရောဓိ သညာ**တိ ရူပာယတနာဒိကေစရတာယ ရူပသညာဒိဘေဒါ သဗ္ဗာပိ သညာ အပ္ပဋိသန္ဓိကနေန နိရောဓနေန နိရုဇ္ဈိ။ **ဝေဒနာ သီတိဘဝိံသု သဗ္ဗာ** တိ ဝိပါကဝေဒနာ ကိရိယဝေဒနာတိ သဗ္ဗာပိ ဝေဒနာ အပ္ပဋိသန္ဓိကနိရောဓေန နိရုဒ္ဓတ္တာ အဏုမတ္တမ္ပိ ဝေဒနာဒရထဿ အဘာဝတော သီတိဘူတာ အဟေသုံ, ကုသလာကုသလဝေဒနာ ပန အရဟတ္တဖလက္ခဏေယေဝ နိရောဓံ ဂတာ။ "သီတိရဟိံသူ"တိပိ ပဌန္တိ, သန္တာ နိရုဒ္ဓါ အဟေသုန္တိ အတ္ထော။ **ဝူပသမိံသု သင်္ခါရာ** တိ ဝိပါကကိရိယပ္ပဘေဒါ သဗ္ဗေပိ ဖဿာဒယော သင်္ခါရက္ခန္ဓဓမ္မာ အပ္ပဋိသန္ဓိကနိရောဓေနေဝ နိရုဒ္ဓတ္တာ ဝိသေသေန ဥပသမိံသု။ **ဝိညာဏံ အတ္ထမာဂမာ** တိ ဝိညာဏမ္ပိ ဝိပါကကိရိယပ္ပဘေဒံ သဗ္ဗံ အပ္ပဋိသန္ဓိကနိရောဓေနေဝ အတ္ထံ ဝိနာသံ ဥပစ္ဆေဒံ အဂမာ အဂစ္ဆိ။

ဣတိ ဘဂဝါ အာယသ္မတော ဒဗ္ဗဿ မလ္လပုတ္တဿ ပဉ္စန္နမ္ပိ ခန္ဓာနံ ပုဗ္ဗေယေဝ ကိလေသာဘိသင်္ခါရုပါဒါနဿ အနဝသေသတော နိရုဒ္ဓတ္တာ အနုပါဒါနော ဝိယ ဇာတဝေဒေါ အပ္ပဋိသန္ဓိကနိရောဓေန နိရုဒ္ဓဘာဝံ နိဿာယ ပီတိဝေဂဝိဿဋ္ဌံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသီတိ။

နဝမသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၀. ဒုတိယဒဗ္ဗသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၈၀. ဒသမေ **တတြ ခေါ ဘဂဝါ ဘိက္ခူ အာမန္တေသီ** တိ ဘဂဝါ ရာဇဂဟေ ယထာဘိရန္တံ ဝိဟရိတွာ ဇနပဒစာရိကံ စရန္တော အနုက္ကမေန သာဝတ္ထိံ ပတွာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တောယေဝ ယေသံ ဘိက္ခူနံ အာယသ္မတော ဒဗ္ဗဿ မလ္လပုတ္တဿ ပရိနိဗ္ဗာနံ အပစ္စက္ခံ, တေသံ တံ ပစ္စက္ခံ ကတွာ ဒဿေတုံ, ယေပိ စ မေတ္တိယဘူမဇကေဟိ ကတေန အဘူတေန အဗ္ဘာစိက္ခဏေန ထေရေ ကရဝရဟိတာ ပုထုဇ္ဇနာ, တေသံ ထေရေ ဗဟုမာနုပ္ပာဒနတ္ထဉ္စ အာမန္တေသိ။ တတ္ထ **တတြာ** တိ ဝစနသညာပနေ နိပါတမတ္တံ။ **ခေါ**တိ အဝဓာရဏေ။ တေသု "တတြာ"တိ ဣမိနာ "ဘဂဝါ ဘိက္ခူ အာမန္တေသီ"တိ ဧတေသံ ပဒါနံ ဝုစ္စမာနတံယေဝ ဇောတေတိ။ "ခေါ"တိ ပန ဣမိနာ အာမန္တေသိယေဝ, နာဿ အာမန္တနေ ကောစိ အန္တရာယော အဟောသီတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေတိ။ အထ ဝါ **တတြာ** တိ တသ္မိံ အာရာမေ။ **ခေါ**တိ ဝစနာလင်္ကာရေ နိပါတော။ **အာမန္တေသီ** တိ အဘာသိ။ ကသ္မာ ပန ဘဂဝါ ဘိက္ခူယေဝ အာမန္တေသီတိ? ဇေဋ္ဌတ္တာ သေဋ္ဌတ္တာ အာသန္နတ္တာ သဗ္ဗကာလံ သန္နိဟိတတ္တာ ဓမ္မဒေသနာယ ဝိသေသတော ဘာဇနဘူတတ္တာ စ။

ဘိက္ခဝေ တိ တေသံ အာမန္တနာကာရဒဿနံ။ **ဘဒန္တေ** တိ အာမန္တိတာနံ ဘိက္ခူနံ ကရဝေန သတ္ထု ပဋိဝစနဒာနံ။ တတ္ထ "ဘိက္ခဝေ"တိ ဝဒန္တော ဘဂဝါ တေ ဘိက္ခူ အာလပတိ။ "ဘဒန္တေ"တိ ဝဒန္တာ တေ ပစ္စာလပန္တိ။

အပိစ ''ဘိက္ခဝေ''တိ ဣမိနာ ကရုဏာဝိပ္ဖာရသောမ္မဟဒယနိဿိတပုဗ္ဗင်္ဂမေန ဝစနေန တေ ဘိက္ခူ ကမ္မဋ္ဌာနမန သိကာရဓမ္မပစ္စဝေက္ခဏာဒိတော နိဝတ္တေတွာ အတ္တနော မုခာဘိမုခေ ကရောတိ။ ''ဘဒန္တေ''တိ ဣမိနာ သတ္ထရိ အာဒရဗဟုမာနကရဝဒီပနဝစနေန တေ ဘိက္ခူ အတ္တနော သုဿူသတံ ဩတာဒပ္ပဋိဂ္ဂဟကရဝဘာဝဉ္စ ပဋိဝေဒေန္တိ။ **ဘဂဝတော ပစ္စဿောသုန္တိ** တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော ဝစနံ ပတိအဿောသုံ သောတုကာမတံ ဇနေသုံ ။ **တေဒတေစာ**တိ ဘဂဝတ ဇတံ ဣအနိ ဝက္ခမာနံ သကလံ သုတ္တံ အဘာသိ။ **ဒဗ္ဗဿ, ဘိက္ခဝေ, မလ္လပုတ္တဿာ** တိအာဒိ အနန္တရသု တ္တေ ဝုတ္တတ္ထမေဝ။ **တေမတ္ထ** န္တိအာဒီသုပိ အပုဗ္ဗံ နတ္ထိ, အနန္တရသုတ္တေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ကထာသု ပန **အယောဃနဟတဿာ** တိ အယော ဟညတိ ဧတေနာတိ အယောဃနံ, ကမ္မာရာနံ အယောကူဋံ အ ယောမုဋ္ဌိ စ။ တေန အယောဃနေန ဟတဿ ပဟတဿ။ ကေစိ ပန ''အယောဃနဟတဿာတိ ဃနအယောပိဏ္ဍံ ဟတဿာ''တိ အတ္ထံ ဝဒန္တိ။ **ဇော-သဒ္ဒော** စေတ္ထ နိပါတမတ္တံ။ **ဇလတော ဇာတဝေဒဿော**တိ ဈာယမာနဿ အ ဂ္ဂိဿ။ အနာဒရေ ဇတံ သာမိဝစနံ။ **အနုပုဗ္ဗူပသန္တဿာ** တိ အနုက္ကမေန ဥပသန္တဿ ဝိဇ္ဈာတဿ နိရုဒ္ဓဿ။ **ယထာ န ဉာယတေ ဂတီ**တိ ယထာ တဿ ဂတိ န ဉာယတိ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – အယောမုဋ္ဌိကူဋဋ္ဌာဒိနာ မဟတာ အယောဃနေန ဟတဿ သံဟတဿ, ကံသဘာဇနာဒိဂတဿ တ ဇလမာနဿ အဂ္ဂိဿ, တထာ ဥပ္ပန္နဿ တ သဒ္ဒဿ အနုက္ကမေန ဥပသန္တဿ သုဝူပသန္တဿ ဒသသု ဒိသာသု န ကတ္ထစိ ဂတိ ပညာယတိ ပစ္စယနိရောဓေ န အပ္ပဋိသန္ဓိကနိရုဒ္ဓတ္တာ။

ဇဝံ သမ္မာဝိမုတ္တာန န္တိ ဇဝံ သမ္မာ ဟေတုနာ ဉာယေန တဒင်္ဂဝိက္ခမ္ဘနဝိမုတ္တိပုဗ္ဗင်္ဂမေန အရိယမဂ္ဂေန စတူဟိ ပိ ဥပာဒာနေဟိ အာသဝေဟိ စ ဝိမုတ္တတ္တာ သမ္မာ ဝိမုတ္တာနံ, တတော ဇဝ ကာမပဗန္ဓသင်္ခာတံ ကာမောဃံ ဘဝေ ဃာဒိဘေဒံ အဝသိဋ္ဌံ ဩဃဉ္စ တရိတွာ ဌိတတ္တာ **ကာမဗန္ဓောဃတာရိနံ** သုဋ္ဌု ပဋိပဿဒ္ဓိတသဗ္ဗကိလေသဝိပ္ဖန္ဒိတတ္တာ ကိလေသာဘိသင်္ခာရတတေဟိ စ အကမ္ပနီယတာယ **အစလံ** အနုပာဒိသေသနိဗ္ဗာနသင်္ခာတံ သဗ္ဗသင်္ခာရူပ သမံ **သုခံ ပတ္တာနံ** အဓိဂတာနံ ခီဏာသဝါနံ **ဂတိ** ဒေဝမနုဿာဒိဘေဒာသု ဂတီသု အယံ နာမာတိ ပညပေတဗ္ဗတာယ အ ဘာဝတ္တာ ပညာပေတုံ **နတ္ထိ** န ဥပလဗ္ဘတိ, ယထာဝုတ္တဇာတဝေဒော ဝိယ အပညတ္တိကဘာဝမေဝ ဟိ သော ဂတော တိ အတ္ထော။

ဒသမသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဋ္ဌိတာ စ ဟဋ္ဌလိကမိယဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ။

နိဂမနကထာ

တ္တောဝတာ စ –

သုဝိမုတ္တဘဝတဇနော၊ ဒေဝအနဝမာနိတော။
ပစ္စဒ္ဓတဏှာသန္တာနော၊ ပီတိသံဝေဂဒီပနော။

သဒ္ဓမ္မအနန္တရိတော၊ ဥပာဒာနက္ခယာဝဟော။
တတ္ထ တတ္ထ ဥဒာနေ ယော၊ ဥဒါနေသိ ဝိနာယကော။

တေ သဗ္ဗေ ဧကတော ကတွာ၊ အာရောပေန္တေဟိ သင်္ဂဟံ။
ဥဒာနမိတိ သင်္ဂီတံ၊ ဓမ္မသင်္ဂါဟကေဟိ ယံ။

တဿ အတ္ထံ ပကာသေတုံ၊ ပောရာဏဋ္ဌကထာနယံ။
နိဿာယ ယာ သမာရဒ္ဓါ၊ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာ မယာ။

သာ တတ္ထ ပရမတ္ထာနံ၊ သုတ္တန္တေသု ယထာရဟံ။

ပကာသနာ **ပရမတ္ထဒီပနီ** နာမ နာမတော။

သမ္ပတ္တာ ပရိနိဋ္ဌာနံ၊ အနာကုလဝိနိစ္ဆယာ။
စတုတ္တိံသပ္ပမာဏာယ၊ ဟဋ္ဌိယာ ဘာဏတရတော။

ဣတိ တံ သင္ခရောန္တေန၊ ယံ တံ အဓိဂတံ မယာ။
ပုညံ တဿာနုဘာဝေန၊ လောကနာထဿ သာသနံ။

ဩကဟိတ္တ ဝိသုဒ္ဓာယ၊ သီလာဒိပဋိပတ္တိယာ။
သဗ္ဗေပိ ဒေဟိနော ဟောန္တု၊ ဝိမုတ္တိရသဘာဂိနော။

စိရံ တိဋ္ဌတု လောကသ္မိံ၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓသာသနံ။
တသ္မိံ သကရတ နိစ္စံ၊ ဟောန္တု သဗ္ဗေပိ ဟဏိနော။

သမ္မာ ဝဿတု ကာလေန၊ ဒေဝောပိ ဇဂတီပတိ။
သဒ္ဓမ္မနိရတော လောကံ၊ ဓမ္မေနေဝ ပသာသတူတိ။

ဗဒရတိတ္ထဝိဟာရတသိနာ အာစရိယဓမ္မပါလတ္ထေရေန

ကတာဥဒါနဿ အဋ္ဌကထာ သမတ္တာ။